r. # PREDOSLOVIE CĂTRĂ CETITORI

Cetitorilor într-această sfîntă carte, milă, pace și sănătate, de la Tatăl, Domnul nostru Iisus Hristos.

În <în>cepeniia ceștii sfinte cărți trebuiaște să știți și să înțeleageți despre ceaste lucruri carele sînt scrise pre rîndu.

Acest Testament l-au început a-l izvodi ermonah Selivestru, din porunca și chelșugul Măriei sale și el s-au ustenit cît s-au putut și curînd îi s-au tîmplat lui moarte, iară noi socotind și luînd aminte, găsit-am multă lipsă și greșiale în scriptura lui, pentru neînțelesul limbiei și cărții grecești. Pentr-aceaia noi am început dintîiu a-l posledui și unde n-au fost bine, am isprăvit și am împlut și am tocmit din cît am putut.

Ce numai aceasta să știți că noi n-am socotit numai pre un izvod, ce toate cîte am putut afla, grecești și sîrbești și lătinești, carele au fost izvodite de cărtulari mari și înțelegători la carte grecească, le-am cetit și le-am socotit; ce mai vîrtos ne-am ținut de izvodul grecescu și am socotit și pre izvodul lui Eronim, carele au izvodit dintîiu din limbă grecească, lătineaște, și am socotit și izvodul slovenescu carele-i izvodit sloveneaște din grecească și e tipărit în Țara Moscului. Și socotind aceastia toate, varecarea au îmblat mai aproape de cartea greciască, de pre aceaia am socotit, însă de cea greciască nu ne-am depărtat,
v. știind că Duhul Sfînt au îndemnat evanghelistii și || apostolii a scrie în limbă grecească Testamîntul cel nou, și cartea grecească iaste izvorul celoralalte.

2. *Aceasta încă vom să știți că noi în cest Testamînt întîiu am pus șuma la toate capetele și în șumă sîntu stihuri, carele arată mai pre scurtu lucrurile ce sînt scrise într-acel cap, pentru să să afle mai îndegrabă ce va vrea să caute; și în toate capetele, toate soroacele le-am pus cu număr, carele să chiamă sloveneaște stih, pentru că mai în toate limbile vedem că au acest izvod, de scriu cu stihuri, pentru că foarte-i lesne a găsi îndegrabă ce veri vrea să cauți în numărul soroacelor.*

3. *De aceasta încă vom să ştiţi că vedem că unele cuvinte unii le-au izvodit într-un chip, alţii într-ălt, iară noi le-am lăsat cum au fost în izvodul grecescu, văzînd că alte limbi încă le ţin aşia, cumu-i sinagoga şi poblican şi gangrena şi pietri scumpe, carele nu să ştiu rumâneaşte ce sînt, nume de oameni şi de leamne şi de veşmente şi altele multe carele nu să ştiu rumâneaşte ce sînt, noi încă le-am lăsat greciaşte, pentru că alte limbi încă le-au lăsat aşia.*

4. *Aceasta încă vă rugăm să luaţi aminte că rumânii nu grăescu în toate ţările într-un chip, încă neci într-o ţară toţi într-un chip. Pentr-aceaia cu nevoe poate să scrie cineva să înţeleagă toţi, grăind un lucru unii într-un chip, alţii într-alt chip, au veşmî⟨n⟩t, au vase, au altele multe nu le numescu într-un chip. Bine ştim că cuvintele trebue să fie ca banii, că banii aceia sînt buni carii îmblă în toate ţările, aşia şi cuvintele acealea sînt bune carele le înţeleg toţi; noi derept aceaia ne-am silit den cît am putut, să izvodim aşia cum să în-* r. *ţeleagă toţi, // iară să nu vor înţeleage toţi, nu-i de vina noastră, ce-i de vina celuia ce-au răsfirat rumânii printr-alte ţări, de şi-au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăescu toţi într-un chip.*

5. *Mai apoi de toate, rugăm pre cetitorii ceştii cărţi să nu ne giudece numaidecît, pînă nu vor socoti izvoadele şi veţi afla pre ce cale am îmblat.*

Adevăr, şi noi oameni sîntem şi am putut şi greşi, săva că am silit, den cît am putut, să nu greşim.

*Mai vîrtos de toate pre*aceasta ne-am silit să ţinem înţelesul Duhului Sfînt, că scriptura fără înţeles iaste ca şi trupul fără suflet.*

Aceasta poftim de la Tatăl Dumnezău şi de la Domnul
nostru Iisus Hristos, cum să vă înţelepţească
Duhul Sfînt ca să înţeleageţi voia sfinţiei Sale
şi să faceţi carele sînt scrise într-această
carte, spre slavă lui Dumnezău
şi spre ispăseniia voastră.
Amin. //

PREDOSLOVIIA
1r
EVANGHELII LUI SVÎNT MATTEI

Întîi ni să dă a ști trei lucruri:
Întîi, ce iaste evangheliia; a doao, cine au fost Mattei, scrietoriul aceștii evanghelii; a treia, despre ce au scris.

Întîi acest cuvînt evanghelion iaste cuvînt grecesc și în firea lui face veaste bună sau dar pentru veaste bună; în limba jidovească încă samnă veaste bună, au darul a veștii bune, care veaste-i aduse lui David, Husi, cînd era în pribegie, că-s tăiați carii să rădicase pre el, cumu-i scris în a 2-a carte a lui Samuil cap 18, stih 28, aune‹o›ri darul vestii bune carele aștepta de la David, pentru că-i vestui că au omorît pre Saul, cum scrie în a doao carte a lui Samuil, cap 4, stih 10.

Iară noao creștinilor, evangheliia ni e veaste bună care-au prorocii și apostolii, despre descumpărarea neamului omenesc și de întrămarea dereptății și vieției de veac pren Hristos, au vestit lumii. Și iaste a doao parte a învățăturii cerești, carea făgăduiaște ertăciunea păcatelor pocăiților și credincioșilor în Hristos.

Că Sfînta Scriptură în multe chipuri grăiaște de evanghelie: (Uneori să zice „evangheliia de vecie“, vestită de proroci: la Isaiia glava 52, stih 7 și la Apoc⟨alips⟩ 14, stih 6; uneori să zice că au fost „ascunsă din vecie“ și de apostolii i-arătată la к р̃н(м)[8] *16, stih 25; uneori să chiamă evangheliia una sîngură și așa să înțeleage cartea celor patru evanghelesti, la galat⟨eani⟩ 1, stih 6).*

Derept aceaia să cade cu usebitură să grăim de evanghelie, că uneori samnă evangheliia de ˋiași, iară alteori propovedaniia încă să zice evanghelie; tocma în firea ei, evangheliia iaste învățătură, au făgăduința milei de ertăciunea păcatelor, și de ispăsenie e dată credincioșilor în dar, pentru împăcătoriul Hristos.

Și așia evangheliia-i una den veac, nu-i de deunăzi izvo//dită, ce-i de demult, den proroci și den apostoli propoveduită și' așia depreună-i a Legii vechi ca și a ceștii noao. Iară mai vîrtos anume în Leagea noao iaste învățătura milei lui Dumnedzeu, de împlearea făgăduitelor pentru Hristos venit în trup. Și așia evangheliia numai ce-i a Legiei noao, părinților și prorocilor demult, ascunsă, iară în Leagea noao din Hristos și din apostoli s-au arătat. Auneori evangheliia să zice pentru propoveadaniia, evanghelie; așia o chiamă apostolul, zicînd: „Eu-s ales cătră propovedaniia evangheliei“ la к. рн(м)[9] 1, stih a‹l› 2 lea** și într-alte locuri în multe: 1 Cor‹inteani› 9,12,14, în Дѣанїє[9 bis] 1.[a] Auneori să zice poveastea evangheliei de nașterea lui Hristos, de minunile Lui, chinul, moartea, scularea, înălțarea și așia sînt patru evanghelii, carele au scris cei patru evanghelisti, din carii doi: Matei și Ion sînt din numărul a 12 apostoli, prevîtori cu ochii, faptelor și învățăturilor lui Hristos, carele le-au și scris cu adevărat dintru îndemnarea Duhului Sfînt, iară ceialalți doi: Marcu și Luca n-au fost apostoli, ce numai ucenici credincioși apostolilor, din cei 70 de ucenici, și fiind și ei înluminați den Duhul Sfînt, scrisără și ei evanghelii, săva că au fost și alții mulți carii au scris evanghelii, cumu-i la Luca 1, stih 1, cum să arată și din scripturile lui Evsevie și Eronim, în a treia carte a Istorii, în cap 25, în predoslovie lui Mateiu. Ce pentr-aceaia mai mult de a cestor patru nu s-au aflat, cărora să le crează beseareca credincioșilor și să-i numere între cărțile sfinte, că cuvintele acelora și scriptura nu să asamănă cu scrisoarea apostolilor și evanghelistilor, cum scrie Evsevie.*

a. Pre scurt, Evangheliia iaste învățătura acelora lucruri ce-au învățat și au făcut Hristos.

2. Въпро(с)[10] *Cine au fost Mateiu?*

Aici trei lucruri ni să dau înainte: întîi cine au fost Mateiu, a 2-a, cînd au scris evangheliia, a treia, în ce limbă.

Întîi lui Mateiu i-au fost porecla Levi, fiiul lui Alfeiu, și era vameș, pre carii îi chema jidovii // publicani (pentru că era oameni răi și răpitori) și cu chemarea lui Hristos, den publican să făcu apostol, scrietoriul evanghelii; de chemătura lui iaste scris la Mattei, cap 9, stih 9. 2r

2. *În ce vreame au scris; au el au scris întîi?*

De aceasta adevărat nu să ști. De să creade lui Evsevie și lui Teofilact, Matei, în iudei, între jidovi, au scris întîi evanghelia, în al treile an al Calugălii, împăratul rimleanilor, carele era după înalțarea lui

Hristos al 8-lea an, după naşterea lui Hristos leat 41. Părinţii şi cărtularii cei mari cred că aşia sînt scrise evangheliile cumu-s la noi: Matei, Marcu, Luca, Ion. Matei în al 8-lea an după înălţare, Marcu, cu doi ai după aceaia, după înălţare leat 10, Luca 15 ani după înălţare, iară Ion la 32 de ani, cum scrie Teofilact.

3. въпро(с) [11] *În ce limbă o au scris?*

Mulţi zic că n-au scris greceaşte, ce jidoveaşte. Ereneiu, Tertulian, Orighen, Atanasie şi alţi mulţi zic că, fiind Matei jidov, au scris jidoveaşte. Ieronim zice că, în zilele lui, au aflat Evanghelie lui Mattei, scrisă jidoveaşte. Săva că mulţi cărtulari ţin aşea, că-i scrisă jidoveaşte, iară mai mulţi să îndoesc şi zic că au fost greceaşte şi nu e în deşărt:

1. *Că de-are fi fost jidoveaşte scrisă, dară cine o are fi întors greceaşte, cu adevărat nime nu şti. Teofilact zice că o au întors Ioan apostol, Atanasie zice că o au, Iacov apostol. Ce credinţa creştinească trebue să ştie cu adevărat că nu e scrisă de la altul, fără numai de un apostol iaste scrisă greceaşte.*

A 2-a. *Că alalţi apostoli şi evangheliştii toţi au scris ale lor în limbă grecească; derept aceaia nu să creade că Matei are fi scris într-altă limbă, nice-i destul aceasta c-au fost jidov şi să fie scris jidoveaşte, că ceialalţi apostoli încă au fost jidovi, ce au scris şi au propoveduit în limbă grecească//.*

2v A 3-a. *De-are fi fost scrisă jidoveaşte, n-ară fi Evangheliia lui Matei fîntînă, ca alte cărţi, a Legii noao, ce ară fi izvor curînd den limbă jidovească, carea nu o avem necăiri.*

A patra. *De-aici încă să arată că-i scrisă greceaşte, că săva au scris în Evangheliia sa multe cuvinte jidoveşti, încă toate le-au tîlcuit greceaşte, cumu-i „Emmanuil", ce să zice „Dumnedzeu cu noi" şi „Eli, Eli, lima savatani", ce să zice „Dumnedzeul, Dumnedzeul Mieu, că ce Mă lăsaşi"* ѝ про(ч)[12].

3. A treia; despre ce au scris?

Sfînt Mattei înceape Evangheliia lui despre naşterea lui Hristos trupeaşte, ce den vergură, după Scripturi, şi rudeniia Lui o duce la David şi la Avraam şi aduce înainte mărturiile îngerilor den ceriu şi a filosofilor[b] *despre răsărit, de porobocul născut Hristos, de unde să-L cunoască credinţa noastră că-i craiu şi Mesiia făgăduit părinţilor, în Leagea veache. De-aicea treace la deregătoriia prorocestvii Lui, în carea în multe chipuri să arată că-i proroc, cu propovedaniia lui Ioan, cu botezul în Iordan, cu pogorîrea porîmbului spre El şi cu biruinţa spre Satana. Şi scrie faptele şi minunile Lui pre rînd, mai apoi deregătoriia*

b. Vălsvilor.

popii Lui spre pămînt, chinul și moartea de pre cruce, pentru păcatele noastre, și scularea den morți, pentru îndereptarea noastră a cărora a tuturora folosul iaste acesta carea au scris Ioan în cap 20, stih 31: Să creadem pre Iisus că-i Hristos, Fiiul lui Dumnedzău și, crezînd, să avem viiață pentru numele Lui. ||

3r

DE LA MATTEIU SFÎNTA EVANGHELIE

CAP 1

Neamul și nașterea a lui Iisus Hristos carele iaste Mesia făgăduit izbăvitor părinților. Summa.

Нє(д), прєдъ Рóждєствомъ Хв҃мъ. Зa(ч), а҃[13]

Cartea de neamul lui Iisus Hristos, fiiul lui David, fiiul lui Avraam. (1) Luc. 3, stih 24.

2. Avraam născu pre Isaac, iară Isaac născu pre Iacov, iară Iacov născu pre Iuda și pre frații lui. (2) Bit. 21, stih 2. Bit. 25, stih 24.

3. Iuda născu pre Fares și pre Zara din Tamar, iară Fares născu pre Esrom și Esrom născu pre Aram. (3) Bit. 38, 27. 1 Paral. 2, 5.

4. Aram născu pre Aminadav, iară Aminadav născu pre Nasson, Nasson născu pre Salmon. (4) Rut 4, 18.

5. Salmon născu pre Vooz din Rahav, iară Vooz născu pre Ovid din Ruta, Ovid născu pre Iesei.

6. Ieseiu născu pre David craiu, iară David craiu născu pre Solomon, den muiarea carea au fost a Uriei. (6) 1 Țar. 16, stih 2 și 17 stih 12.

7. Solomon născu pre Rovoam, iară Rovoam născu pre Avia și Avia născu pre Assa. (7) 2 Țar. 11, stih 43.

3v 8. Assa născu pre Iosafat, iară Iosafat născu pre Ioaram//și Ioaram născu pre Oziia. (8) 1 Paral. 3, stih 10.

9. Oziia născu pre Ioatam, iară Ioatam născu pre Ahaz, iară Ahaz născu pre Ezechiia.

10. Ezechiia născu pre Manasia, iară Manasiia născu pre Amon. (10) 2 Țar. 20, 21 și 21, 18; 1 Parl. 3, 13.

11. Amon născu pre Iosian, iară Iosian* născu pre Ehonian și pre frații lui, în mutarea în Vavilon. (11) 4 Țar. 23, 34 și 24, 1, 2; 2 Paral. 36, 4.

(12) 1 Ţr. 24, 6; 2 Paral. 37, 9; 1 Paral. 11, 3, 16; 1 Ezdra 3, 2 şi 5, stih 2.

12. Iară după mutarea în Vavilon, Ehonia născu pre Salatiil, iară
Salatiil născu pre Zorovavel.
13. Zorovavel născu pre Aviud, iară Aviud născu pre Eleachim,
iară Eleachim născu pre Azor.
14. Azor născu pre Sadoc, iară Sadoc născu pre Ahchim, Ahchim
născu pre Eliud.
15. Eliud născu pre Eleazar, Eleazar născu pre Mattan iară
Mattan născu pre Iacov.
16. Iacov născu pre Iosif, bărbatul Mariei, dentru carea născu
Iisus carele Să chiamă Hristos.
17. Derept acea, toate neamurile de la Avraam pînă la David,
patrusprăzeace neamure; şi de la David pînă la mutarea în Vavilon,
neamure patrusprăzeace, şi de la mutarea den Vavilon pînă la Hristos,
neamure 14.

Hа Ро(ж̃) Х̃ꙋо на ꙋ(т̃). Ѕа(ч) в̃ [14]

(18) Luc. 1, 27.

18. Iară naşterea lui Iisus Hristos aşa fu: că fiind logodită muma
Lui, Mariia, lui Iosif, mainte pînă nu să adunasă ei, află-Să îngre-
uiată den Duhul Sfînt.

(19) Vtoro Zac. 24, stih 1.

19. Iară Iosif, bărbatul Ei, fiind derept şi nu vru să O vădească,
vru să O lase într-ascuns.
20. Ce cugetînd el aceastea, iată îngerul Domnului i să arătă lui
în somn, grăind: „Iosife, fiiul lui David, nu te teame a lua pre Maria
muiarea ta, că ce e întru Ia a să naşte, den Duhul Sfînt iaste.

(21) Luc. 1, 31; Dean. 4, 12.

21. Şi naşte-va fiiu, şi vei chiama numele Lui Iisus, că Acela va iz-
băvi pre oamenii Săi den păcatele lor.
22. Aceasta tot fu ca să să împle ce zice Domnul pre prorocul zi-
cînd:

(23) Isai. 7, 14.

23. Iaca fecioara aceia va priimi în sine şi va naşte fiiu, şi vei
chema numele Lui Emmanuil, carele să spune: „Cu noi Dumn<e>dzeu".
24. Iară sculîndu-să Iosif den somn, făcu cumu-i porunci lui
îngerul Domnului şi luo pre muiarea lui//.
25. Şi nu O cunoscu pre Ia, pînă nu născu fiiul Ei cel născut 4r
dentîi, şi chema numele Lui Iisus. Ко(ц) не(д) ꙋтр̃, рождств, Х̃ва [15]

CAP 2

1. Mîndrii veniră de să închinară lui Hristos şi adusără darure.
14. Lui Iosif porunci îngerul şi fugi cu Iisus şi cu muma Lui în Eghipet.
16. Irod pierdu coconii.

На рож(д)ество Х̃во на лѵ(т)ргїй, зач) г̃. [16]

(1) Luc. 2, stih 4. a. Filosofii.

Iară deaca născu Iisus în Vitleaemul jidovesc, în zilele
lui Irod craiu, iaca mîndrii[a] de la răsărit veniră în
Erosalim.
2. Zicînd: Unde iaste cel craiu jidovesc carele au
născut? Că am văzut steaoa Lui spre răsărit şi am venit
să ne închinăm Lui.
3. Iară auzind aceastea Irod craiu să turbură şi tot Erosalimul
cu el.

4. Și adună pre toți mai marii popilor și cărtularii oamenilor și întrebă de ei unde-i să Să nască Hristos.

5. Iară ei zisără lui: În Vitleaemul Iudeei, că așia iaste scris de prorocul:

6. Și tu, Vitleaeme, pămîntul Iudei, cu nemică nu ești mai mic întru domniile jidovești, că dintru tine va eși povață, carele va paște oamenii miei, iisrailteanii.

7. Atuncea Irod, pre ascuns, chiemă pre maghi[b] și întrebă de ei, vreamea în carea s-au arătat steaoa. b. Filosofii.

8. Și-i trimease pre ei în Vitleaem, zise: „Duceți-vă, iscodiți cu de-adins de cocon și deaca-L veți afla, dați-mi știre, ca să viiu și eu, să mă închin Lui".

9. Iară ei ascultară pre craiu și mearseră și iată steaoa carea văzură la răsărit mergea înaintea lor, pînă veni de stătu desupra unde era coconul.

10. Iară deaca văzură steaoa, să bucurară cu bucurie mare foarte.

11. Și întrînd în casă, aflară coconul și pre Mariia, muma Lui. Și căzură de să închinară Lui și deșchisără comoarăle sale, aduseră Lui darure: aur și tămîe și zmirnă.

4v 12. Și luară răspuns în somn, să nu să întoarcă cătră // Irod, ce pre altă cale să să întoarcă la țara lor. Ко(ц). Рож(д)е Хо.
не(д) по Рож(д)ество, и къ кѕ декем. и младенцемь. За(ч) д.[17]

13. Iară deaca să întoarsără ei, iaca îngerul Domnului să arătă în somn lui Iosif, zicînd: Scoală și ia coconul și pre muma Lui și fugi în Eghipet și fii acolo pînă voiu zice ție, că va să caute Irod pre cocon să-L piarză.

14. Și să sculă el de luo pre cocon și pre muma Lui, noaptea, și să duse în Eghipet.

15. Și fu acolo pînă la moartea lui Irod, ca să să împle ce e zis de la Domnul, pre prorocul, zicînd: Den Eghipet voiu chema pre Fiiul Miu. (15) Iosie 11, 1.

16. Atunci Irod, văzînd că fu batgiocurit de maghi[c], să mînie foarte și trimise de pierdu pre toți coconii carii era în Vitleaem și den toate hotarele lui, de doi ai și mai mici, den ce vreame carea întrebase de maghi. c. Gicitor.

17. Atuncea să împlu carea e zisă pre Eremia prorocul zicînd:

18. Glas în Rama se auzi, plîngere și suspin și țipet mult; Rahiil plîngea coconii săi și nu vrea să să mîngîe că nu era[d]. (18) Erem. 31, 15. d. Că era omorîți.

19. Iară deaca muri Irod, iată îngerul Domnului în somn să arătă lui Iosif în Eghipet zicînd:

20. Scoală și ia coconul și pre muma Lui și te du în pămîntul lui Israil, că au murit ceia ce căuta viiața coconului.

21. Iară el să sculă și luo coconul și muma Lui și veni în pămîntul lui Iizrail.

22. Deci auzind că domnează Arhelae în Iudea, în locul lui Irod, tătîne-său, să temu a mearge acolo și luo știre în somn și să duse în partea Galileiului.

(23) Isai. 11, 1; Zah. 6, 12; Mr. 1, stih 4; Luc. 3, stih 3, la verşu 23.

23. Şi veni de să sălăşlui în cetatea carea să chiamă Nazaret, ca să să împle ce e ȥis pre proroci, că să va chiema Nazarinean.

Ко(ц), не(д) и младенцемь. и кѕ, въ сѫботѫ пре(д) просщен.[18]

CAP 3

1. Ion propoveduiaşte. 4. Veşmîntul şi hrana lui. 5. Botează. 8. Rodul pocăinţei. 10. Săcurea la rădăcină. Lopata şi pleavele. 13. Hristos Să boteză de la Ioan.

За(ч) є.[19] //

(1) Marco 1, 4; Luc. 3, 3.

În zilele acealea veni Ioan Botezătoriul de propove- 5r
duiia în pustiia Iudeii.
2. Şi zicînd: Pocăiţi-vă, că să apropie Împărăţiia
ceriurelor.

(3) Isai. 40, stih 3; Marco 1, 3; Luc. 3, stih 4; Ioan 1, 23.

3. Că acesta-i de carea e zis pre Isaiia prorocul
zicînd: glasul strigătoriului în pustie: gătiţi calea
Domnului, dereapte faceţi cărările Lui.

(4) Marc. 1, 6.

4. Ioan avea veşmîntul lui de păr de cămilă şi brîu de curea preste
mijlocul lui; şi mîncarea lui era lăcuste şi miiare sălbatecă.

(5) Marc. 1, 5; Luc. 3, stih 7.

5. Atunce eşi la el Erosalimul şi toată Iudeia şi toate împregiurile
Iordanului.
6. Şi să boteza de la el în Iordan, ispoveduindu-şi păcatele lor.
7. Şi deaca văzură mulţi farisei şi saduchei viind la botegiunea
lui, zise lor: Pui de năpîrci, cine vă arătă voao să fugiţi de mîniia
ce va să vie?
8. Faceţi rod destoinic pocăinţei.

(9) Io. 8, 39; Dean. 13, 26.

9. Şi nu-şi gîndireţi a grăi întru voi: părinte, avem pre Avraam,
că zic voao că poate Dumnedzău şi din pietrile aceastea să rădice fe-
ciorii lui Avraam.

(10) Nij. 7, 19.

10. Că iată, săcuria iaste pusă la rădicina arburilor, deci tot
pomul ce nu face poame bune tae-să şi în foc să aruncă.

(11) Marc. 1, 8; Luc. 3, 16; Io. 1, 26; Dean. 1, 5. 2, 11, 15 şi 19, 4.

11. Că eu botez pre voi cu apă, întru pocăinţă, dară Cel ce vine
după mine mai tare de mine iaste; Căruia nu-s destoinic să-I port
încălţămintele. Acela va boteza pre voi cu Duhul Svînt şi cu foc.

Ко(ц) сѫбо(т).[20]

(12) Luc. 3, 16.

12. Cui e lopata în mîna Lui şi va curăţi area Lui şi va aduna grîul
Lui în jitniţă, dară pleavele le va arde în focul nestins.

Ге(н) ѕ, на Бгоїа(в), на лѵ(т). за(ч), ѕ.[21]

(13) Io. 1, 26; Mr. 1, 9; Luc. 3, 21.

13. Atuncea veni Iisus den Galilei la Iordan cătră Ioan, să Să
boteaze de la el.
14. Dară Ioan foarte conteniia pre El grăind: Eu trebuesc să mă
botez de la Tine şi Tu vii la mine.
15. Răspunse Iisus, zise cătră el: Lasă-Mă acum, că aşa să // cade 5v
noao a împlea toată dereptatea. Atunci lăsă pre El.
16. Şi deaca Să boteză Iisus, numai cît eşi din apă şi iacă I să
deşchisără Lui ceriurile şi văzu Duhul lui Dumnedzeu pogorînd ca
un porumb şi viind spre El.

(17) 1 Pet. 1, 17; Pslom. 2, 7. Nij. 17. 5.

17. Şi iaca glas fu den ceriu grăind: Acesta iaste Fiiul Mieu cel
iubit pentru carele bine vruiu. Ко(ц), пра(з).[22]

CAP 4

1. Hristos Să ispitează. 4. Și L-au învencut den Scriptură. 11. Îngerii slujescu Lui. 12. Povestează pocaaniia. 18. Chemarea lui Pătru și a lui Andreiu. 21. Chemarea lui Iacov și a lui Ioan. 23. Povestează Evangheliia și vindecă beteagii.

Сȣббот, по просвѣщенїа, зачало з҃. [23]

Atuncea Iisus dus fu de Duhul în pustie, să Să ispitească de diavolul.

2. Și deaca posti patruzeci de zile și patruzeci de nopți, apoi flămînzi.

3. Și apropiindu-să cătră El ispititoriul, zisă Lui: De ești Fiiul lui Dumnedzeu, zi ceaste pietri să fie pîini.

4. Iară El răspunse, zise: Scris iaste, nu numai cu pîine va trăi omul, ce cu tot cuvîntul carele iase den gura[a] lui Dumnedzeu.

5. Atunci luo sus pre El diavolul, întru sînta cetate și-L puse pre El spre arepile besearecii.

6. Și zise Lui: Să ești Fiiul lui Dumnedzeu, aruncă-Te gios, că scris iaste că va porunci îngerilor Săi de Tine și spre mîni lua-Te-vor să nu cîndva poticnești de piatră piciorul Tău.

7. Zise Iisus lui: Iară iaste scris să nu ispitești pre Domnul Dumnedzăul tău.

8. Iară luo pre El diavolul într-un munte înalt foarte și arătă Lui toate împărățiile lumii și frîmseațea lor

9. Și zise Lui: Toate aceastea voiu da Ție, de Te vei pleca să Te închini mie.

10. Atunce zise Iisus lui: Du-te, Satano, că scris iaste: Domnului Dumnedzeului tău să te închini și Lui sîngur slujaște.//

6r 11. Atuncea lăsă pre El diiavolul și iată îngerii să apropiară și slujiia Lui. Ко(ц), сȣ(к) по просвще(н). за(ч), н҃.[24]

12. Iară cum auzi Iisus că iaste Ioan prins, mearse în Galilea.

13. Și lăsă Nazaretul, veni și lăcui în Capernaum, lîngă mare, în hotarăle lui Zavulon și a lui Neftalim.

14. Ca să să imple ce-au zis pre Isaiia prorocul zicînd:

15. Pămîntul lui Zavulon și pămîntul lui Ne‹f›talim, calea mării, de ceaia parte de Iordan, Galilea limbilor[b].

16. Oamenii cei ce ședea în tunearec văzură lumină mare și cei ce șădea în ținutul și în u‹m›bra morții, lumină străluci lor.

17. De atunci începu Iisus a povesti și a grăi: Pocăiți-vă, că s-au apropiat Împărățiia ceriurelor. Ко(ц), не(д).

Не(д). в҃ по всѣ(х) ст(х). [25]

18. Iară imblînd Iisus lîngă marea Galileii, văzu doi frați, pre Simon, ce să zice Pătru, și pre Andreiu, fratele lui, aruncînd mreajia în mare (că era păscari).

19. Și zise lor: Veniți după Mine și voiu face pre voi păscari de oameni.

20. Dară ei numaidecît lăsară mrejile și mearsără după El.

(1) Mr. 1, 12; Luc. 4, 1.

(4) Vtoro Zac. 8, 3.

a. Ce să zice: Săva cu ce voiaște Dumnedzeu să-l hrănească.

(6) Psalom 90, 12.

(7) Vtor. Zac. 6, stih 16.

(10) 5 Moi. 6, 13 și 10. 20; 13 și 10 (nu corespunde); 6, stih 20 (nu corespunde).

(12) Mr. 1, stih 14; Luc. 4, 14; Io. 4, 43.

(15) Isai. 9, 2; Mr. 1, 15.

b. Ce să zice păgînilor.

(17) Mr. 1, 14.

(18) Luc. 5, 2.

21. Și mergînd de acolea, văzu alți doi frați: pre Iacov a lui Zeve-
deiu și pre Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeiu, tatăl lor, cîrpind
mrejile lor, și chemă pre ei.
22. Iară ei numaidecît lăsară corabiia și pre tatăl lor, mearsără
după El.
c. Unde să strîngea jidovii, să auză cuvîntul lui Dumnedzeu. Noi zicem beseareca.
23. Și încungiură Iisus toată Galilea, învățînd în sinagoga[c] lor și
povestuind Evangheliia Împărăției și vindecînd toată boala și slă-
biciunea între oameni. Ко(ц), не(д).[26]
24. Și eși veastea Lui în toată Siria și adusără Lui pre toți
carii pățiia rău în multe fealiuri de boale și de chinuri cuprinși și drăciți
și lunateci și slăbonogi de vine și vindeca pre ei.
Ко(ц), а҃ не(д). Поне(д) а҃.
не(д), Иции напред(ь) за(ч), ѻ҃е. Вто(к), а҃. Сеже и прпо(д)внимь. за(ч). і҃.[27]
d. Noi zicem 10 orașe.
25. Și mergea după El mulțime multă den Galilea și din Decapolia[d]
și din Erosalim și din Iudea și de ceaia parte de Iordan.//

CAP 5 6v

1. Carii-s fericiți. 13. Apostolii-s sare și lumina lumii. 14. Cetatea în vîrvul muntelui. 15. Folosul luminei. 16. Faptele bune. 19. Împlearea poruncelor lui Hristos; ce e să nu zici. 23. Împăcare înaintea darului. 27. Curviia. 29. Scoaterea ochiului. 30. Tăiarea mîniei. 31. Carte de lăsare. 33. Să nu giure. 43. Îndrăgirea pizmașilor. 48. Săvîrșirea.

Iară deaca văzu mulțimea, Să sui în măgură și deacă
șăzu, veniră cătră El ucenicii Lui.
(2) Luc. 6, 20.
2. Atuncea deșchise rostul Său, învăța pre ei zi-
cînd:
3. Fericiți surumanii sufletești, că acelora iaste
Împărățiia ceriurelor.
4. Ferice de ceia ce plîng, că aceia să vor mîngîia.
5. Ferice de blînzii, că aceia vor moșteni pămîntul.
6. Ferice de ceia ce flămînzesc și însetoșază pentru dereptate,
că aceia să vor sătura.
7. Ferice de milostivii, că aceia vor dobîndi mila.
(8) Psalom 15, 2 și 24, 4.
8. Ferice de ceia cu inima curată, că aceia vor vedea pre Dumnezeu.
(9) 2 Cor. 4, 10.
9. Ferice de împăcătorii, că aceia fii lui Dumnedzeu să vor chema.
a. Au pribeagii.
10. Ferice de cei goniți[a] pentru dereptate, că celora iaste Împă-
rățiia ceriurelor.
(11) 1 Pet. 3, 14.
11. Fericiți veți fi cînd vor huli pre voi și vă vor goni, mințind
vor zice tot rău spre voi, pentru Mine.
(12) Luc. 6, 23; 1 Pet. 3, 14.
12. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă iaste în ce-
riure. Ко(ц) прп(д)вны(м).[28] Că așa goniia pre proroci carii era mainte
de voi.
(13) Mr. 9, 50; Luc. 14, 34.
13. Voi sînteți sarea pămîntului: dară de să va împuți sarea, cu ce
să va săra? Nu-i bună de nemică de-aciia înainte, numai să fie lepă-
dată afară și călcată de oameni.
Ко(ц) вторникꙋ, Стл҃емь ѡбще. За(ч), аі҃.[29]
14. Voi sînteți lumina lumii, nu să poate ascunde cetatea pusă
desupra dealului.

15. Nece aprindu făcliia și să o pue supt speae, ce în sveașnic și (15) Mr. 4, 21;
să lumine tuturor celora ce sînt în casă. Luc. 8, 16 și 11, 33.
16 Așia să lumineaze lumina voastră înaintea oamenilor, că să (16) 1 Pet. 2, 12.
vază faptele voastre ceale bune și să proslăvească pre Tatăl vostru
cela ce iaste în ceriure.//
7r 17. Să nu vă pară că am venit să stric leagea sau prorocii, că
n-am venit (să stric, ce să împlu) a strica, ce a împlea.
18. Că adevăr grăesc voao, pînă nu va treace ceriul și pămîn- (18) Luc. 16, stih 17.
tul, iotă[b] una nu va treace din leage, pînă nu vor fi toate. b. Sau certă, sau o slovă, carea-i mai mică.
19. Că cela ce va sparge una dentr-aceaste porunci mai mici
și va învăța pre oameni așa, mai mic să va chema întru Împără- (19) Luc. 2, stih 10; Pos. Iacov 2, 10.
ţiia ceriurelor, iară cela ce va face și va învăța, acela mare să va
chiema ⟨în⟩ Împărățiia ceriurelor. Ko(ц) стл̃е(м), сре(д). а̃ не(д).[30]
20. Că zic voao că de nu va mai întreace dereptatea voastră mai (20) Luc. 11, 39.
mult decît a cărtularilor și a fariseilor, nu veți întra întru Împărăţiia
ceriurelor.
21. Auzit-ați că au fost zis celor dentîi: „Să nu ucizi, că cine (21) Ishod 20, 13; Vtoro Zac. 5, 17.
ucide vinovat iaste giudecății".
22. Iară eu grăesc voao că varecine să mînie pre fratele său
pren nemică, vinovat iaste giudecății, dară cine ară zice fratelui
său „raha[c]" vinovat iaste săborului, dară de ară zice: „Nebune", vi- c. Ce să zice: Tu, om fără minte.
novat iaste focului Gheenului.
23. Derept aceaia, cînd duci darul tău la oltariu și acolo-ți vei
aduce aminte că fratele tău are ceva alean spre tine,
24. Lasă acolo jărtva ta înaintea oltariului și pasă întîi de te (24) Luc. 12, 13; Efes. 4, 26.
împacă cu fratele tău și atuncea vino de-ți du darul tău.
25. Fii tocmindu-te cu pîrîșul tău curînd, pînă ești pre cale cu
el, să nu cumva să te dea pîrîșul giudecătoriului și giudețul te va da
slugii și în temniță te va arunca.
26. Adevăr grăesc ție, nu vei eși de acolo pînă nu vei da pînă
întru filеariul cel de apoi. Ko(ц), сре(д), четве(), а̃ не(д). зач. г̃і.[31]
27. Auzit-ați că fu zis celor dentîi: „Nu curvi". (27) Ishod 20, 14; 5 Moi. 5, 18.
28. Iară Eu grăesc voao că fietecine ce caută spre muiare cu (28) Iov 31, 1.
pohtă rea, iată face curvie cu dinsa întru inima sa.
29. Deci să te va opăci[d] ochiul tău cel derept, scoate-l și-l lia- (29) Mr. 9, 47.
pădă de la tine, că mai bine-ți iaste ca să piiae unul din mădularele d. Săblăzni.
tale, decît tot trupul tău să fie aruncat în focul Gheennii.
30. Și să te săblăzneaște mîna ta dereaptă, tae-o și o lapădă (30) Nij. 19, 7.
7v de la tine, că mai bine ți-e ca să piiae unul din mă//dularele tale,
decît tot trupul tău să s-arunce în Gheenă.
31. Că-i zis că varecine și-ară lăsa muiarea lui, să-i dea ei carte (31) 5 Moi. 24, 1; Mr. 10, stih 4; Luc. 16, 18;
de slobozie.
32. Iară Eu zic voao că cine și-ară lăsa muiarea lui fără vină de 1 Cor. 7, 3.
curvie, face-o pre ia curvă și cine o ară lua lăsată curveaște.
Ko(ц), че(в). Пе(к). а̃, не(д), за(ч), д̃і.[32]
33. Iară auzit-ați cum fu zis celor de demult: „Să nu giuri (33) Ishod 21, 24; Levit. 9, 12.
strîmb, ce-ți împle Domnului giurămîntul tău."
34. Dară Eu zic voao, nu vă giurareți neci decît, neci pre ceriu, (34) Pos. Iaco. 5, 12.
că-i scaunul lui Dumnedzeu,

35. Neci pre pămînt, că-i razăm picioarelor Lui, neci pre Ierosalim, că iaste cetatea a marelui împărat.
36. Neci pre capul tău să te giuri, că nu poţi nece un păr albu sau negru să faci.
37. Ce să fie cuvîntul vostru, ce-i aşa, aşa, ce nu-i, nu; iară ce e mai mult de aceastea, de la nepriitoriul iaste.

(38) 3 Moi. 21, stih 24; 3 Moi. 24, 20; 5 Moi. 19, 21.

38. Auzit-aţi că fu zis: „Ochiu derept ochiu şi dinte pentru dinte".

(39) Luc. 6, 29; C rim. 12, 17; 1 Cor. 6, 7; 1 Solun. 5, 15; 1 Pet. 3, 9; Prit. 24, 29.

39. Iară Eu zic voao nu vă protivireţi răului cu rău, ce să te-are lovi cineva preste faţa obrazului de-a dereapta, întoarce lui şi ceaialaltă.
40. Şi cine va vrea să să pîrască cu tine şi veşmîntul tău să ia, lasă şi cel desupra.
41. Şi să te-are sili cineva o milă de loc, pasă cu el doao.

Ко(ц), пѧткѹ. Сѹбѡтѣ, а по нцн. зачало, еі.[33]

(42) 5 Moi. 15, 8; Luc. 6, 35.

42. Cine ceare de la tine dă-i, şi cine ce va să să împrumuteaze de la tine, nu te întoarce.

(43) Levit 19, 18.

43. Auzit-aţi că fu zis să iubeşti pre priiatinul tău şi să urăşti pre pizmaşul tău.

(44) Luc. 6, 27; Rim. 12, 20.

44. Iară Eu zic voao: Iubiţi pre pizmaşii voştri, bine ziceţi celora ce vă blastămă, bine faceţi celora ce vă urăsc pre voi şi vă rugaţi pentru cei ce vă năpăstuesc pre voi şi vă gonesc.

(45) Luc. 23, 34; Dean. 7, 59; 1 Corint. 4, stih 13; 1 Pet. 2, 23; Luc. 6, 31.

45. Ca să fiţi fii Tatălui vostru Cela ce iaste în ceriuri că face să răsară soarele Său spre buni şi spre răi şi ploao spre derepţi şi nederepţi.
46. Că de veţi iubi pre cei ce vă iubesc pre voi, ce plată veţi avea? Au nu şi publicanii[e] fac aceaia?//
47. Şi de veţi cuprinde cu dragoste pre fraţii voştri numai, ce 8r
veţi face mai mult? Au nu şi publicanii fac aşa?
48. Derept aceaia fiti voi desăvîrşit, cum Tatăl vostru den ceriu desăvîrşit iaste. Ко(ц), сѹбѡ(т). Сѹбѡ(т). сиронѹ, за(ч), ѕі.[34]

e. Ce era atuncii vameşi.

CAP 6

2. Milosteniia. 5. Rugăciunea. 14. Ertăciunea fraţilor. 16. Post. 19. Comoara. 20. Pre săraci să miluiască. 24. Dumnedzău şi bogăţiia. 25. Grijă de bucate şi de veşminte. 33. Împărăţiia lui Dumnedzău şi dereptatea.

Luaţi aminte, milosteniia voastră să nu o faceţi înaintea oamenilor ca să vază ei; că aşia, plată nu veţi avea de la Tatăl vostru cel din ceriuri.
2. Derept aceaia, cînd faci milostenie, nu bucina înaintea ta, ca cei făţarnici, fac în sinagoga şi pre uliţe, ca să-i laude oamenii. Adevăr zic voao că şi-au luat plata sa.
3. Iară tu făcînd milostenie, să nu ştie stînga ta ce face dereapta ta.
4. Ca să fie milosteniia ta într-ascuns şi Tatăl tău, cel ce veade într-ascuns, Acela va da ţie, la arătare.

5. Şi cînd te rogi, nu fiţi ca făţarnicii carii iubesc pren vorbe şi
pre unghiurile uliţelor stînd să să roage, ca să să arate oamenilor.
Adevăr zic voao că-şi iau plata lor.
6. Iară tu cînd te rogi, întră în cămara ta şi închizînd uşia ta şi
te roagă Tatălui tău întru ascuns şi Tatăl tău cela ce veade
într-ascuns da-va ţie, la arătare.
7. Dară rugîndu-vă, nu grăireţi mult, ca păgînii, că le pare că în-
tru multă cuvîntărea lor vor fi auziţi.
8. Deci, nu vă închipuireţi lor, că ştie Tatăl vostru cealea ce
vă trebuesc voao, mainte de cearerea voastră.
9. Derept aceaia aşa vă rugaţi voi: Tatăl nostru ce eşti în ceriu- (9) Luc. 11, 2.
re, sfinţească-să numele Tău.
10. Să vie împărăţiia Ta, fie voia Ta, cumu e în ceriu, aşa şi
pre pămînt.
11. Pîinea noastră de toate zilele dă-ni-o noao astăzi.
12. Şi ne iartă noao păcatele noastre, cum ertăm şi noi greşiţi-
lor noştri.
13. Şi nu ne duce pre noi în năpaste, ce ne izbăveaşte pre noi de
vicleanul, că a Ta iaste împărăţiia şi putearea şi slava, întru veaci.
Amin. Ко́нец, сѹбѡ(т). не(д), сиропѹстнѣи. Зача́ло ѯі.[35] //
8v 14. Că să veţi erta oamenilor greşalele lor, erta-va şi voao Tatăl (14) Mr. 11, 23.
vostru cel din ceriu.
15. Iară să nu veţi erta oamenilor greşalele lor, neci Tatăl vos- (15) Ecles. 28, 2; Nije 18, 35.
tru nu va erta voao greşalele voastre.
16. Dară cînd postiţi, nu fireţi, ca cei făţarnici, trişti[a], că-şi smo- a. Mîhniţi.
lesc faţa lor, ca să să arate oamenilor postindu-să. Adevăr zic voao
că-şi vor lua plata lor.
17. Iară tu cînd posteşti, unge capul tău şi-ţi spală faţa ta.
18. Ca să nu te arăţi oamenilor că te posteşti, ce Tatăl tău
cine-i într-ascuns şi Tatăl tău cel ce veade într-ascuns da-va ţie,
la arătare.
19. Nu adunareţi voao comoară pre pămînt, unde moliile şi rugina
o strică şi unde furii o sapă şi o fură.
20. Ce adunaţi comoară voao în ceriu, unde nece moliile, nece (20) Luc. 12, 33; 1 Tim. 6, 19.
rugina o strică şi de unde furii nu o sapă, neci o fură.
21. Că unde iaste comoara voastră acolo iaste şi inima voastră.
Ко(ц), не(д) сиропон. Не(д), г҃. Зача́ло м҃і.[36]
22. Lumina trupului iaste ochiul; deci, să va fi ochiul tău curat,
tot trupul tău luminat va fi.
23. Iară de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat;
deci deaca iaste lumina carea e întru tine întunearec, dară întuneare-
cul cîtu e.
24. Nime nu poate sluji a doi domni, că sau pre unul va urî şi (24) Luc. 16, 13.
pre altul va îndrăgi; au de unul să va ţinea şi pre altul nu va sccoti.
Nu puteţi sluji lui Dumnedzău şi lui Mamon[b]. b. Sirieneaşte: Lăcomiia lumii.
25. Derept aceaia zic voao: Nu vă grijireţi de viiaţa voastră, ce (25) Luc. 12, 22; Filip. 4, 6; 1 Tim. 6, 8; 1 Pet. 5, 7; Pslom. 30, 17.
veţi mînca şi ce veţi bea, neci trupurile voastre cu ce le veţi îmbrăca.
Au nu iaste sufletul mai mare decît hrana şi trupul, decît veşmin-
tele?

26. Cautați spre pasările ceriului, carele nu samănă, nece sea-
c. în şură.
ceră, neci adună în jitniță[c] și Tatăl vostru cel din ceriu le hră-
neaşte pre iale. Au nu sînteți voi mai buni de iale?
27. Dară cine dentre voi poate cu cîştiga să adaogă statul său cu un
cot?
28. Și pentru veşmînt ce vă grijiți? Socotiți crinii cîmpilor cum
cresc, nu lucră, neci torc.//
29. Iară zic voao că neci Solomon întru toată slava lui n-au fost îm- [9r]
brăcat ca unul de aceastea.
30. Dară iarba cîmpului carea iaste astăzi, iară mîine să în cop-
toriu aruncă, Dumnedzău așia o îmbracă; au nu cu mai mult pre
voi, o puțin credincioşi! Пне(д), ѕ҃ не(д). за(ч) ѳ҃і.[37]
31. Deci nu vă grijireți, zicînd ce vom mînca sau ce vom bea sau
cu ce ne vom îmbrăca.
32. Că toate aceastea limbile cer, că știe Tatăl vostru den ceriu că
vă trebuescu aceastea toate.
33. Ce ceareți mainte împărățiia lui Dumnedzău și dereptatea
Lui și toate aceastea se vor adaoge voao. Ко(ц), не(д).[38]
34. Dereptaceaia, nu vă grijireți de mîine, că zua de mîne sîngură
să grijiaște de sine. Agiunge-i zilei grijea ei. Прест8пи понедели.[39]

CAP 7

1. Să nu giudecăm de prietin. 6. Să nu dăm sfînta cîinilor. 13. Calea lată și poarta strîmtă. 15. Proroci mincinoși. 18. Pomul și poamele. 24. Casa temeiată pre piatră. 26. Casa spre năsip.

С8бѡт, ѕ҃. за(ч). ѕ҃.[40]

(1) Luc. 6, 37; C rim. 2, 10; 1 Cor. 4, 3. (2) Mr. 4, 24; Luc. 6, 36. (3) Luc. 6, 41.

Nu giudecareți, ca să nu fiți giudecați.
2. Că cu ce giudecată veți giudeca, giudeca-vă-veți;
și cu ce măsură veți măsura, să va măsura voao.
3. Dară ce cauți ştercul în ochiul fratelui tău, dară
bîrna care-i în ochiul tău nu o iai aminte.
4. Și cum zici fratelui tău: Lasă să scoț oțapocul
den ochiul tău și iaca-i bîrna în ochiul tău.
5. Fățarnice, scoate întîi bîrna den ochiul tău și atuncea caută
de scoate oțapocul den ochiul fratelui tău.
6. Nu dareți sfînta cînilor, nece vărsareți mărgăritarele voastre
înaintea porcilor să nu le calce cumva supt picioarele lor și întorcîn-
du-să, să nu rumpă pre voi.
(7) Mr. 11, 24; Luc. 11, 9; Ion 14, 13; Pos. Iacov 1, stih 6.
7. Ceareți și să va da voao, căutați și veți afla, sunați și să va deș-
chide voao.
8. Că tot cine ce ceare lua-va și cine caută află; și celui ce bate i
să deşchide. Ко(ц), с8бѡ(т), Чти поне(д).[41]
9. Sau cine iaste dentru voi om de la carele are ceare feciorul lui //
pîine, au da-i-va lui piatră? [9v]
10. Și de are ceare peaşte, au șearpe-i va da lui?
11. Deci, fiind voi răi, știți da bune fiilor voştri, dară cu cît mai
mult Tatăl vostru cel din ceriure va da bune celor ce cer de la El. Ко(ц),
пне(д). Сеже и прп(д)обни(м). За(ч). к҃а.[42]

12. Toate adecă cîte aţi vrea să facă voao oamenii, aşea şi voi faceţi lor, că aceasta iaste leagea şi prorocii. (12) Luc. 6, 31.

13. Întraţi pre poartă strîmtă, că poarta cea largă şi calea lată duce în perire şi mulţi sînt de carii întră prin ia. (13) Luc. 13, 24.

14. Iară poarta strîmtă şi calea îngustă iaste carea duce în viiaţă şi puţini sînt carii află pre ia. Бто(к), ѣ не(д). За(ч), кв҃.[43]

15. Luaţi-vă aminte de proroci minciunoşi carii vin cătră voi în veşmi⟨n⟩tele oilor, iară denlontru sînt lupi răpitori.

16. Den rodul[a] lor îi veţi cunoaşte pre ei. Au doar vor culeage den spini struguri sau din scai smochine? (16) Luc. 6, 34, 44.

a. Di⟨n⟩ învăţătura lor.

17. Aşia tot pomul bun, poame bune face, iară pomul rău, poame reale face.

18. Nu poate pomul bun, poame reale să facă, neci pomul rău, poame bune să facă.

19. Tot pomul ce nu face poame bune tae-să şi în foc aruncă-să.

20. Deci den poamele lor îi veţi cunoaşte pre ei. Срѣ(д), ѣ не(д). За(ч) кг҃.[44]

21. Nu tot cine-Mi va zice Mie, Doamne, Doamne, va intra ⟨în⟩ împărăţiia ceriurelor, ce cela ce va face voia Tatălui Miu, Cine iaste în ceriu. Ко(ц), вто(к), и҆ прп(д)обнн(м).[45] (21) Crim. 2, 13; Iacov 1, 21.

22. Mulţi vor zice Mie în zua aceaia: Doamne, Doamne, au n-am prorocit în numele Tău şi cu numele Tău dracii am scos şi cu numele Tău multe ciude am făcut.

23. Şi atunci voiu mărturisi lor că neciodată nu v-am ştiut pre voi, delungaţi-vă de la Mine toţi carii faceţi hiclenie. Ко(ц), сре(д). За(ч), кд҃.[46]

24. Deci tot carele aude cuvintele Meale aceastea şi le face, asamănu-l pre el omului înţelept carele-şi feace casa lui pre piatră. (24) Luc. 6, 47.

25. Şi pogorî ploae şi venîră rîure şi suflară vînture şi să loviră în casa aceaia şi nu căzu, că era temeiată pre piatră.

26. Şi tot omul carele aude cuvintele Meale aceastea şi nu le face, asamănă-să omului nebun carele-şi face casa lui pre năsip. //

10r 27. Şi pogorî ploaia şi veniră rîure şi suflară vînture şi să loviră de casa aceaia şi căzu şi fu răsipirea ei mare.

28. Şi fu deaca sfîrşi Iisus cuvintele aceastea, să mirară năroadele de învăţătura Lui.

29. Că învăţa pre ei ca cela ce are puteare şi nu ca cărtularii.

CAP 8

2. Gubăvitul curăţit. 5. Credinţa sutaşului. 10. Chemarea păgînilor. 12. Lăpădarea jidovilor. 14. Soacra lui Pătru să vindecă. 19. Cărturariul vrînd să meargă după Hristos. 23. Valuri în mare. 28. Doi îndrăciţi să vindecă. 32. Draci întrară în porci.

Iară pogorîndu-Să El den munte, mearsără după El mulțime multă.

(2) Mr. 1, 40; Luc. 5, 12.
a. Acest feal de bube era de eșiia denlontrul omului și nu să putea curăți.

2. Și iaca un bubos venind să închină Lui, zicînd: Doamne, de vei vrea, poți-mă curăți.

3. Și tinzînd Iisus mîna atinse pre el, zicînd: Voia Mi-e, curățează-te. Și numaidecît i să curăți lui gubăviia[a].

(4) Levit. 4, stih 14.

4. Și zise Iisus lui: Caută nemănui să nu spui, ce pasă de te arată preotului, și du darul carele au poruncit Moisi, întru mărturiia lor.

Ко(ц), с8(б). Не(д), д҃. За(ч) ке҃.[47]

(5) Luc. 7, 1.

5. Iară întrînd Iisus în Capernaum, să apropie cătră El un sutaș, rugînd pre El și grăind:

6. Doamne, feciorul mieu zace în casă slăbănog și iute să chinuiaște.

7. Și zise Iisus lui: Eu voiu veni și voi vindeca pre el.

8. Și răspunse sutașul, zise: Doamne, nu sînt destoinic să întri în casa mea, ce numai zi cu cuvîntul și să va vindeca feciorul mieu.

9. Că și eu sînt om, supt puteare rînduit și am supt mine viteaji și zic cestuia, pasă, și mearge și altuia, vino, și vine și slugii meale, fă aceasta, și face.

10. Iară deaca auzi Iisus aceastea, Să miră și zise celor ce mergea după El: Adevăr grăesc voao, neci în Izraili nu aflaiu atîta credință.

11. Însă vă zic voao că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și
să vor răpăusa cu Avraam și cu // Isaac și cu Iacov, în ⟨îm⟩pără- 10v
ția ceriurelor.

12. Iară fii împărăției să vor arunca în tunerecele de afară; acolo va fi plîngere și scrîșnirea dinților.

13. Și zise Iisus sutașului: Pasă și cum ai crezut, fie ție; și să vindecă feciorul lui, într-acel ceas. Конець, недѣлѣ.

• С8бw(т), д҃. зача́ло кѕ҃.[48]

(14) Mr. 1, 29; Luc. 4, 38.

14. Și vine Iisus în casa lui Pătru, văzu pre soacra lui zăcînd în pat, de friguri.

(15). Mr. 1, 31; Luc. 4, 40.

15. Și o atinse de mînă și lăsă pre ia frigul, și să sculă și slujiia Lui.

16. Iară deaca să feace sară, adusără Lui îndrăciți mulți și goniia duhurele cu cuvîntul și pre toți bolnavii vindecă.

(17) Isai. 53, 4; 1 Pet. 2, 24.

17. Ca să să împle carea-i zisă pren Isaiia prorocul, zicînd: El luo slăbiciunile noastre și boalele noastre purtă.

18. Văzînd Iisus mulțime multă pregiur Sine, porunci ucenicilor să treacă în ceaia parte.

(19) Luc. 9, 57.

19. Și să apropie cătr-Însu un cărtulariu, de-i zise Lui: Învățătoriule, mearge-voiu după Tine, vareunde vei mearge.

20. Și zise-i lui, Iisus: Vulpile viezunii au, și pasările ceriului cuibure, iară Fiiul omenesc n-are unde să-Și pleace capul.

21. Iară altul den ucenicii Lui zise Lui: Doamne, lasă-mă mainte să mărg să îngrop pre tată-mieu.

22. Iară Iisus zise lui: Vino după mine și lasă pre morți să-i îngroape morții lor.

Четве́рто(к), в҃, не(д)лѣ, по всѣ(х) сты(х). Се́же и тр8с8. Зача́ло кз҃.[49]

23. Şi întrînd El în corabie, mearsără după El ucenicii Lui.
Ко(ц), с8бw(т), д̃ не(д).[50]

24. Şi iaca vivor mare fu în mare, aşia cît să mai acoperiia cora- (24) Mr. 4, 38; Luc. 8, 22.
biia de valuri, iară El dormiia.

25. Şi să apropiiară de El ucenicii Lui, deşteptară pre El, zicînd: Doamne, mîntuiaşte-ne, că perim.

26. Şi zise lor Iisus: Ce sînteţi spăimaţi, o, puţin credincioşi? Atuncea Să sculă de certă vînturele şi marea şi fu linişte mare. //

11r 27. Iară oamenii să mirară zicînd: Cine iaste Acesta? că şi vînturile şi marea ascultă pre El? Ко(ц) че(к), не(д) е̃. за(ч) к̃н.[51]

28. Şi dacă veni Iisus în ceaia parte în ţînutul gherghesineanilor, (28) Mr. 5, 2; Luc. 8, 26.
tîmpinară pre El doi îndrăciţi, eşind dentru mormente, foarte răi, cît nu putea nime treace pre aceaia cale.

29. Şi iată strigară grăind: Ce e noao şi Ţie, Iisuse, Fiiul lui Dumnedzău? Venit-ai acicea mainte de vreame, să ne chinueşti pre noi?

30. Iară era departe de ei o turmă mare de porci, de păştea.

31. Iară dracii rugară pre El, grăind: De ne vei scoate pre noi, lasă noao să meargem în turma cea de porci.

32. Şi zise lor: Meargeţi; iară ei deaca eşiră, mearseră în turma de porci, şi iaca săriră toată turma de porci de pre ţărmure în mare şi muriră în apă.

33. Iară păstorii fugiră şi veniră în cetate, spusără de toate şi ce fură de cei drăciţi.

34. Şi iaca tot oraşul eşi întru tîmpinarea lui Iisus şi văzîndu-L pre El, rugară-L ca să iasă din hotarăle lor.

CAP 9

2. Slăbănogul să vindecă. 5. Ertăciunea păcatelor. 9. Pre Mateiu chiamă păcătoşii. 17. Vinul nou. 18. Fata boiariului o viiază. 20. Muiarea de cursura sîngelui să vindecă. 27. Doi orbi cu credinţa să vindecă. 32. Mutul şi drăcitul să vindecă. 37. Săcerătorii.

Şi intră Iisus în corabie, trecu şi vine într-a Lui cetate.
Конец недѣлѣ. Недѣлѣ, ѕ̃. Зача́ло к̃ѳ.[52]

2. Şi iată adusără Lui un slăbănog, zăcînd în pat; (2) Mr. 2, stih 3; Luc. 5, 18.
şi văzînd Iisus credinţa lor, zise slăbănogului: Creade, fiiul Miu, iartă-ţi-să păcatele tale.

3. Şi iată unii den cărtulari zisără întru eişi: Acesta huleaşte.

4. Şi văzu Iisus cugetele lor, zise: Pentru ce voi cugetaţi rău întru inimile voastre?

5. Carea-i mai lesni a zicerea? Iartă-ţi-să ţie păcatele tale sau a zice: scoală şi îmblă?

11v 6. Ce ca să ştiţi, că puteare are Fiiul omenesc pre // pămînt a erta păcatele (atunci zise slăbănogului:) Scoală de-ţi ia patul tău şi te du acasă-ţi.

7. Şi să sculă de mearse în casa lui.

8. Iară deaca văzură mulțimea, să mirară și slăviia pre Dumnedzău carele au dat puteare ca aceaia oamenilor. Конéц, недѣлѣ, сꙋбѡ(т), ё недѣлѣ. Зачáло л҃.[53]

(9) Mr. 2, 4; Luc. 5, 27.

9. Și trecînd Iisus de acolea, văzu un om șăzînd la o vamă, de-l chema Matteiu și zise lui: Vino după Mine. Și să sculă de mearse după El.

10. Și-i fu de mearse în casa lui la prînzu și adecă mulți publicani și păcătoși veniră de șăzură cu Iisus și cu ucenicii Lui la prînz.

11. Și văzînd farisei, zisără ucenicilor Lui: Derept ce cu vameșii și cu păcătoșii mănîncă Învățătoriul vostru?

12. Iară Iisus auzind, zise lor: Nu trebue sănătoșilor vraci, ce bolnavilor.

(13) Iosie 6, 6; Nij. 12, 7; 1 Tim. 1, 15.

13. Ce meargeți de învățați ce iaste; milă voesc și nu jăretvă că n-am venit să chem pre cei derepți, ce pre păcătoși, la pocaanie. Ко(ц), сꙋ(б), пе(к), в҃, за(ч), лд҃.[54]

14. Atunci veniră cătră El ucenicii lui Ioan, zicîn⟨d⟩: Derept ce noi și fariseii ne postim mult? Dară ucenicii Tăi nu postesc?

15. Și zise lor Iisus: Au pot fii nuntei posti, pînă iaste cu ei ginerele? Ce vor veni zilele cînd să va lua de la ei ginerele și atunci vor posti.

16. Deci nime nu va cîrpi veșmîntul vechiu cu peatec nou, că va sparge peatecul nou, trăgînd la sine den veșmîntul vechiu și mai mare spărtură va fi.

17. Neci bagă vinul nou în foii vechi, că aimintrea să sparg foii și vinul să varsă și foii pier; ce bagă vinul nou în foii noi și amîndoi să țîn. Конецъ, пѧткꙋ. Сꙋботѣ, ѕ҃ недѣлѣ. Зачáло, лв҃.[55]

(18) Mr. 5, 22; Luc. 8, 41.

18. Aceastea grăind El lor, iaca un boiariu veni de să închină Lui, zicînd că: Fata mea acum muri. // Ce vino de-ți pune mîna Ta 12ʳ
spre ia și va învie.

19. Atunci Să sculă Iisus de mearse după el și ucenicii Lui.

20. (Și adecă o muiare căriia-i curia sînge de doisprăzeace ani să apropie den dos și să atinse de poalele veșmîntului Lui.

21. Că zicea întru sine: Măcară numai de m-aș atinge de veșmîntul Lui, vindeca-m-aș.

22. Dară Iisus Să întorse și o văzu, zise: Încreade-te, fată, credința ta te mîntui pre tine. Și să vindecă muiarea într-acela ceas).

23. Și deaca veni Iisus în casa boiariului, văzu trîmbițașii și nărodul gîlcevind.

24. Zise lor: Păsați de-aciia că n-au murit fata, ce doarme; și-și rîsără de El.

25. Iară deaca scoase afară nărodul, întră și o prinse de mîna ei și zise: Scoală, și să sculă fetișoara.

26. Și eși veastea aceasta preste tot pămîntul acela. Ко(ц). сꙋбѡ́тѣ. Не(д), з҃, зачáло, лг҃.[56]

27. Trecînd de acolo Iisus, dup-Însul mearseră doi orbi, strigînd și grăind: Milostiveaște-Te de noi, Fiiul lui David.

28. Iară deaca veni în casă, să apropiiară cătră El orbii aceia și zise lor Iisus: Credeți că poci face aceasta voao? Ziseră Lui: Creadem, Doamne.

29. Atuncea atinse ochii lor, zicînd: După credința voastră, fie voao.

30. Și sădeșchisără ochii lor și conteni Iisus pre ei, zicînd: Căutați cum nime să nu știe.

31. Iară ei deaca eșiră, vestiră pre El preste tot ținutul.

32. Deaca eșiră ei, iată adusără Lui un om mut și îndrăcit.

33. Și fu scos dracul și grăi mutul și să mirară mulțimea zicînd că neciodată nu s-au arătat așia ca aceasta întru Iisrail. (33) Luc. 11, 14.

34. Iară farisei zicea: Cu craiul dracilor scoate dracii. (34) Nij. 12, 24; Mr. 3, 22; Luc. 11, 17.

35. Și îmbla Iisus pren toate orașăle și satele, învățînd în sinagoghile lor și povestind Evangheliia Împărăției și vindecînd tot fealiul de boale și slăbiciunea întru oameni. Ко(ц), не(д). Поне(д). г̃ не(д). За(ч), л̃д.[57] // (35) Mr. 6, stih 6; Luc. 13, 21.

12v 36. Iară deaca văzu năroadele, I Să feace milă de iale, că era răsfirați și rătăciți ca nește oi ce n-au păstoriu. (36) Mr. 6, 34.

37. Atunci zise ucenicilor Lui: Iată secerătură-i multă, iară lucrători-s puțini.

38. Ce vă rugați Domnului secerăturii, ca să scoață lucrătorii la secerătura Sa. (38) Luc. 10, stih 2; Ion 4, 11.

CAP 10

1. Apostolilor dă puteare de vindecare. 5. Trimeate pre ei să propoveduiască Evangheliia. 13. Pacea. 14. Scuturătura prahului den picioare. 16. Înțelepțiia și întregimea. 22. Veți fi urîți, răbdarea pînă la svîrșit. 23. Fuga. 28. Teamerea. 29. Doao pasări. 30. Perii. 32. Mărturisirea pre Hristos. 34. Pacea, sabie. 35. Vrajba. 37. Dragostea părinților. 38. Crucea. 39. Pierzarea sufletului. 40. Priimire în nume de ucenic.

Сеже и҆ стым̃ъ вра́чемъ.[58]

Atunci chemă Iisus pre cei doisprăzeace ucenici ai Săi, deade lor puteare spre duhurele necurate, ca să le scoață pre iale și să vindece toată boala și toată neputința. Прѣ(с) вра(ч)мь.[59] (1) Mr. (tipărit M(t.)) 3, 15; Luc. 9, 1.

2. Dară celor doisprăzeace apostoli numele lor aceastea-s: întîi Simon, carele să gice Pătru, și Andreiu, fratele lui, Iacov, feciorul lui Zevedeiu și Ioan, fratele lui.

3. Filip și Vartolomeiu, ⟨Toma și Matei vameșul, Iacov, feciorul lui Alfeiu⟩ și Levi ce-l chiamă Taddeiu.

4. Simon Cananit și Iuda Iscariot, carele și vîndu pre El. Чтн вра(ч).[60]

5. Pre acești doisprăzeace trimease-i Iisus, poruncindu-le lor zicînd: În calea păgînilor să nu meargeți și în orașăle samarineanilor nu intrareți.

6. Ce vă duceți mai bine după oile perite ale casei lui Izrail. (6) Dean. 13, 46.

7. Deci mergînd, vestuiți zicînd că s-au apropiiat Împărățiia ceriurelor. (7) Luc. 10, 9.

8. Pre bolnavi vindecați, pre gubavi curățiți, pre morți înviiați, pre draci-i scoateți; în dar ați luat, în dar dați. Ко(ц) вра(ч) и п̃не(д). Вто́рни(к). г̃. не(д). За(ч) л̃е.[61]

(9) Mr. 9, 8; Luc. 9, 3 și 22, 35. (10) 1 Tim. 5, 18; Luc. 10, 7. 9.

9. Nu strîngereți aur, neci argint, neci bani în pungile voastre.

10. Neci taistră pre cale, nece doao veșminte, nece încălțăminte, neci toiag, că vreadnic iaste lucrătoriul platei sale.//

11. Vare în ce oraș au sat veți întra, întrebați cine iaste în- 13r
tr-însa harnic și acolo mîneți pînă veți eși.

12. Deci întrînd în casă, urați bine zicînd: Pace casii aceștiia.

13. Deci de va fi casa destoinică, veni-va pacea voastră spre ia, iară de nu va fi destoinică, pacea voastră cătră voi să va întoarce.

(14) Mr. 6, 11; Luc. 9, 5; Dean. 13, 51 și 18, 6.

14. Și cine nu va priimi pre voi, neci va asculta cuvintele voastre, eșind din casă au den orașul acela, scuturați prahul de pre picioarele voastre.

15. Adevăr grăesc voao, mai lesni va fi lucrul pămîntului Sodomului și Gomorului, în zuoa Giudecății, decît orașului aceluia. Ко(ц). вто(к). Срѣ(д) г҃. Се(ж) и҆ м(ч)нико(м). За(ч) лѕ҃.[62]

(16) Luc. 10, 3.

16. Iată Eu trimeț pre voi, ca oile în mijlocul lupilor. Deci fiți înțelepți ca șerpii și blînzi ca porumbii.

17. Luați-vă aminte de oameni, că vor da pre voi la adunări, și în săboarăle lor vor bate pre voi.

18. Și înaintea domnilor și crailor duși veți fi, pentru Mine, întru mărturie lor și limbilor.

19. Iară cînd vă vor da pre voi, nu vă grijireți cum și ce veți grăi, că să va da voao într-acela ceas ce veți grăi.

20. Că nu veți fi voi grăind, ce Duhul Tatălui vostru va grăi dentru voi.

21. Da-va frate pre frate spre moarte și tată pre fiiu și să vor scula feciorii spre părinți și-i vor omorî pre ei.

(22) Mr. 13, 13; Luc. 21, 19.

22. Și veți fi urîți tuturor, pentru numele Mieu, iară cela ce va răbda pînă în sfîrșit, acela va fi spăsit. Коне́цъ, сре(д). Четвер, г҃, не(д)лѣ. Зача́ло лз҃.[63]

23. Dară cînd vă vor goni pre voi den cest oraș, fugiți într-altul, că adevăr grăesc voao: nu veți îmbla orașele izrailtenești pînă va veni Fiiul omenesc.

(24) Luc. 6, 40; Ion 13, 16 și 15, 20.

24. Nu iaste ucenicul mai mare decît învățătoriul său, neci sluga de domnul lui.

25. Agiunge-i ucenicului să fie ca dascalul lui și sluga ca dom-
nu-său, deaca chemară pre stăpînul casei Veelzevul //dară cum n-ară 13v
chema pre fămeaia lui?

(26) Mr. 4, 22; Luc. 8, 17.

26. Deci nu vă teamereți de ei, că nemică nu iaste acoperit ca să nu să descoapere și taină ca să nu să știe.

27. Care vă zic voao întunearec spuneți la lumină și ce auziți la ureache, povestiți pren curte.

28. Și nu vă teamereți de ceia ce omor trupul, iară sufletul nu-l pot omorî, ce vă teameți mai vîrtos de cela ce poate piiarde sufletul și trupul în Gheenă.

29. Au nu doao păsăreale să vînd întru filеariu și una de iale nu cade pre pămînt, fără voia părintelui vostru.

(30) Luc. 21, 11; 2 Țar. 4, 12.

30. Iară perii capului vostru încă-s numărați toți.

31. Derept aceaia nu vă teamereți, că de multe păsăreale sînteți voi mai buni. Ко(ц), че(к). Не(д) всѣ(х) сти(х). И пѧ(к) г҃ не(д). За(ч) лн҃.[64]

32. Varecine va mărturisi pre Mine înaintea oamenilor, mărturi- (32) Mr. 8, 38;
si-voiu și Eu pre el, înaintea Tatălui Mieu ce e în ceriure. Пρεcтꙋ(п) Luc. 9, 26; 2 Tim. 2, 12.
всѣ(м) сти(м).[65]
33. Dară cela ce să va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepă-
da-Mă-voiu și Eu de el înaintea Tatălui Mieu ce iaste în ceriure.
34. Să nu vă pare că am venit să las pace pre pămînt; n-am venit
să las pace, ce armă.
35. Că am venit să aibă sfadă feciorul cu tată-său și fata cu mu- (35) Mih. 7, 6.
mă-sa și nor cu soacră-sa.
36. Și pizmașii omului să fie fămeaia lui.Пρε(с), пѧ(к). Чти всѣ(м)
с(м). Сꙋбѡ(т), з̃. а сꙋбѡ(т), г̃, и҃щи назa(д), зa(ч), к҃д.И не(д), г̃, назa(д), зa(ч),
м҃і. Зa(ч), л҃ѳ.[66]
37. Cela ce iubeaște tatăl sau muma mai vîrtos decît Mine nu-i (37) Luc. 17, 26.
destoinic Mie și cine va iubi feciorul sau fata mai vîrtos de Mine,
nu-i destoinic de Mine.
38. Și cine nu va lua crucea sa și să vie după Mine, nu iaste (38) Nij. 16, 24;
destoinic de Mine. Mr. 8, 32; Luc. 9, 23.

Пρендѝ всѣ(м) сти(м), на пρε(д) зачáло, оѳ, ѡ(т) по(л).[67]

39. Cela ce va afla viiața sa piiarde-o-va, iară cela ce-și va pi- (39) Nij. 16, 24;
iarde viiața sa pentru Mine, afla-o-va. Mr. 8, 35; Luc. 9, 24; Ioan 12, 25.
40. Cine priimeaște pre voi, pre Mine priimeaște; și cela ce prii-
meaște pre Mine priimeaște pre Cela ce M-au trimes pre Mine.
41. Cela ce priimeaște prorocul în numele prorocului, plata //
14ᵛ prorocului va lua; și cela ce priimeaște pre dereptul în numele derep-
tului, plata dereptului va lua.
42. Și cine va da băutură unuia den cești mai mici, numai un (42) Mr. 9, 41.
pahar de apă reace, în numele ucenicului, adevăr grăesc voao, nu
va piiarde plata lui.

CAP 11

2. Ioan trimite ucenicii la Hristos. 7. Mărturiia lui Hristos de Ioan. 13. Leagea și prorocii. 18. Hristos și Ioan. 21. Horazin, Vitsaida. 25. Evangheliia s-au arătat coconilor. 28. Osteniții și sărcinații îi chiamă Hristos. Чтѝ пѧ(т).[68]

Și fu deaca săvîrși Iisus porîncind ucenicilor Săi celor doi-
sprăzeace, trecu de aciia ca să înveațe și să povestească
pren orașăle lor. Конець, сꙋбѡ(т), и҆ пѧткꙋ. Поне(д), д̃, не(д).
Зачáло м̃.[69]
2. Iară Ioan auzind din prinsoare faptele lui Hristos,
trimise doi den ucenicii lui.
3. Zise Lui: Tu ești Cela ce va să vie, au pre altul vom aștepta?
4. Și răspunse Iisus, zise lor: Meargeți de spuneți lui Ioan ce auziți
și vedeți.
5. Orbii văd și șchiopii îmblă, gubavii să curățescu, surzii aud, (5) Isai. 35, 5.
morții să scoală și surumanilor Evangheliia să propoveduiaște.
6. Și fericit iaste cela ce nu să va sminti în Mine.
7. Iară ducîndu-să aceia, începu Iisus a grăi mulțimei de Ioan.
Ce ați eșit să vedeți în pustie, au trestie carea să clăteaște de vînt?

8. Dară la ce ați eşit să vedeți? au om întru veşminte moi îmbră-
cat? Iaca, ceia ce poartă veşminte moi, în case crăeşti sînt.
9. Dară ce ați eşit să vedeți? au proroc? Adevăr grăesc voao, şi
mai mare de proroc.

(10) Malah. 3, 1; Mr. 1, 12.

10. Că acesta iaste de carele iaste scris: Iaca Eu voiu trimite înge-
rul Mieu înaintea feaței Tale, carele va găti calea Ta înaintea Ta.
11. Adevăr grăesc voao nu s-au sculat den născuți din mueri
mai mare de Ioan Botezătoriul; dară cine-i mai mic întru Împărăția
ceriului, mai mare-i de el.

(12) Luc. 16, 16.

a. O iau cu puterea, o răpescu.

12. Iară din zilele lui Ioan Botezătoriul pînă acum // Împărăția 14ʳ
ceriului silescu[a] şi îndemnătorii vor apuca pre ia.
13. Că toți prorocii şi leagea, pînă la Ioan prorociră.

(14) Malah. 4, 5.

14. Şi să veți vrea să-l priimiți, acesta-i Ilie carele va să vie.
15. Cela ce are urechi de auzirea, să auză.Ко(ц), пне(д), и̂ ѡбре(т).
Вто(к), д̃. за(ч) м̃а.[70]

(16) Luc. 7, 31.

b. Piață

16. Dară cui voiu închipui ruda aceasta? Aseamenile iaste porobo-
cilor cărora şăd în tîrg[b] şi strigă pre soții lor şi zic:
17. Cîntat-am voao şi n-ați giucat, plîns-am voao şi n-ați plînsu.
18. Că veni Ioan, neci mîncînd, neci bînd şi zic că are drac.

(19) Isai. 41, 1; Bit. 2, 17; Nij. 17, 5.

19. Veni Fiiul omenesc, mîncînd şi bînd, zic, iaca om mîncătoriu
şi vin băutoriu, soț vameşilor şi păcătoşilor şi să înderiaptă înțelepțiia
de la fii lor. Сре(д), д̃. за(ч) м̃в.[71]

(20) Luc. 10, 13.

20. Atuncea începu Iisus cu înfruntare a certa oraşăle întru carele
fură făcute multe puterile Lui, că ce nu să pocăiră. Ко(ц) вто(к).[72]
21. Amar ție, Horazin, amar ție, Vitsaida, că de ară fi fost în
Tir şi în Sidon puterile carele fură întru voi, de demult în saci şi în
cenuşă s-ară fi pocăit.

(22) Luc. 11, 14.

22. Însă zic voao: Tirului şi Sidonului mai lesne va fi în zuoa
Giudecăției, decît voao.
23. Şi tu, Capernaum, ce te înălțaşi pînă în ceriu, pînă în iad te
vei pogorî; de ară fi fost în Sodom puterile carele fură făcute întru
tine, fir-ară trăind pînă în zuoa de astăzi.
24. Însă grăesc voao că pămîntului Sodomului mai lesne va fi în
zuoa Giudecății decît ție.

(25) Luc. 10, 21.

25. Întru aceaia vreame răspunse Iisus, zise: Laudă Ție dau Pă-
rinte, Domnul ceriului şi al pămîntului, că ai ascuns aceastea de
mîndri şi de înțelepți şi le-ai arătat porobocilor.
26. Bine-i, Părinte, că aşia Ți-au plăcut Ție. Ко(ц) срѣ(д). Се́же и̂
прп(д)обни(м). Четверто(к) д̃ неделѣ. За(ч), м̃г.[73]

(27) Ion 3, 35; Ion 1, 18.

27. Toate sînt Mie date de la Tatăl Mieu, şi nime nu cunoaşte
pre Fiiul, numai Tatăl, nece pre Tatăl nime nu-L cunoaşte cineva,
numai Fiiul şi cui va Fiiul să i-L arate.

c. Îngreuiați supt tărhatul păcatelor.

28. Veniți cătră Mine toți cei osteniți şi împovărați[c] // şi Eu voiu 15ʳ
odihni pre voi.

(29) Erem. 6, 16.

29. Luați giugul Mieu spre voi şi vă învățați de Mine că blînd
sînt şi smerit cu inima şi veți afla răpaos sufletelor voastre.

(30) 1 Ion 5, 3.

30. Că e giugul Mieu dulce şi sarcina Mea iuşoară iaste. Коне(ц),
чето(к) и̂ прѣпо(д)бнимь.[74]

CAP 12

1. Ucenicii zmulgu spice. 6. Mila și jărtva. 10. Mîna sacă, sănătoasă. 12. A face bine sîmbăta. 22. Drăcitul să vindecă. 25. Împărățiia să desparte. 31. Păcatul hulei. 33. Pomul bun și rău. 34. Puii năpîrcii. 41. Neneviteanii. 42. Împărăteasa slavei. 48. Părinții lui Hristos.
Пѧто(к). л҃, не(д)лѣ. Зача́ло, м҃д.[75]

Intr-aceaia vreame mergea Iisus sîmbăta pren sămănă- (1) Mr. 2, 13; Luc. 6, 1.
turi, iară ucenicii Lui flămînziră și începură a rumpe
spice și a mînca.
2. Dară fariseii, văzînd, zisără Lui: Iaca ucenicii Tăi (2) 5 Moisi 23, 25.
fac carea nu să cade a face sîmbăta.
3. Iară El zise lor: Au n-ați cetit ce făcu David, (3) 1 Țar. 21, 6.
cînd flămînzi el și carii era cu el?
4. Cum întră în casa lui Dumnedzău și pîinile ceale de pre masa (4) Ishod 29, 33.
Domnului le mîncă, carele nu i să cădea să le mănînce, neci celora
ce era cu el, fără numai preoților.
5. Sau n-ați cetit în leage că în sîmbete preoții în besearecă sîm- (5) Levit. 8, 34 și 24, 9; Cisla 28, 9.
băta calcă-o și nevinovați sînt?
6. Iară zic voao că mai mare de besearcca iaste acicea.
7. Să ați ști ce iaste, milă voesc și nu jărtvă, n-ați huli pre cei ne- (7) Iosie 6, 6.
vinovați.
8. Că Domn iaste și sîmbetei Fiiul omenesc. Ко(ц), пѧ(к). Пне(д). е҃, (8) Mr. 2, 28.
не(д). За(ч) м҃е.[76]
9. Și eșind de acolea, veni Iisus în sinagoga lor. (9) Mr. 3, 1.
10. Și iaca un om era acolea avînd mîna uscată, și întrebară pre (10) Luc. 6, 6.
El zicînd: Oare cade-să în sîmbătă a vindeca? ca să-L bage în vină.
11. Iară El zise lor: Cine iaste întru voi om carele are o oae și de
va cădea sîmbăta în groapă, au nu o va apuca și o va scoate?
12. Dară cu cît iaste omul mai scump decît oaia? Derept aceaia
pot face în sîmbete. //
15v 13. Atuncea grăi omului: Tinde mîna ta. Și o tinse și să întregi
ca și ceaialaltă. Ко(ц), пне(д), Вто(к). е҃ не(д).[77]
14. Iară farisei deaca eșiră țînură pre El sfat, cum L-ară piiarde.
15. Dară Iisus, deaca înțelease, Să duse de acolea. Сѫ(б), по
ро(ж) Хв҃о.[78]
Și după El mearsără năroade multe și vindeca pre toți.
16. Și-i conteni pre ei ca să nu-L facă pre El aiave. Прѣ(д) вто(к).[79]
17. Ca să să împle carea e zisă prin Isaiia prorocul, zicînd:
18. Iată sluga mea carea mi-o am ales, iubitul mieu în carele să (18) Isai. 41,1; Viș. 3, 17; Nij. 17, 5.
odihni sufletul mieu, pune-voiu duhul mieu spre el și va vestui păgîni-
lor giudecată.
19. Nu va prici, neci va striga, neci va auzi cineva în uliță cu-
vîntul lui.
20. Trestiia zdrobită nu va frînge și feștila ce fumegă nu va
stinge, pînă nu va scoate giudecata la biruință.
21. Și întru numele lui păgînii să vor nădăjdui. Ко(ц), су(б), Чтн
вто(к).[80]

(22) Luc. 11, 14; Viș. 9, 38. 22. Atuncea aduseră Lui un drăcit orb și mut; și vindecă pre el,
așia cum orbul și mutul și grăi și văzu.
23. Și să miră dihaniia toată și zise: Au nu-i doară acesta fiiul
cela a lui David?
(24) Mr. 3, 22; Luc. 11 (tipărit 13), 15. 24. Iară farisei, auzind aceastea, zisără: Acesta nu scoate dracii,
ce numai cu Velzevul, domnul dracilor.
25. Iară Iisus, știind cugetele lor, zise lor: Toată împărățiia ce să
va despărți în sine, va pustii și toată cetatea au casa carea să va scula
una pre alaltă, nu va sta.
26. Și de va scoate Satană pre Satană, să pizmesc în sineși dară
cum va sta împărățiia lui?
27. Și Eu deaca gonesc cu Velzevul dracii, dară feciorii voștri
cu cine vor goni? Derept aceaia ei vor fi giudecătorii voștri.
28. Iară de gonesc Eu cu duhul lui Dumnedzău dracii, derept
aceaia să agiunse la voi Împărățiia lui Dumnedzău.
29. Sau cum poate cineva întra în casa celui tare și vasele lui
să-i jăhuiască, de nu va lega întîi pre cel tare și atunci-i va jăhui
casa lui. Сѹ(в), н҃. За(ч), м҃з.[81]
30. Cela ce nu iaste cu Mine, spre Mine iaste și cine nu strînge cu
Mine, răsipeaște. Ко(ц), вто(к).[82] //
(31) Mr. 3, 28; Luc. 12, 10; 1 Ion 5, 16. 31. Derept aceasta grăesc voao: Tot păcatul și hula erta-să-va 16r
oamenilor, iară hula ce e spre Duhul Svînt nu să va erta oamenilor.
32. Și cine va zice cuvînt spre Fiiul omenesc, erta-să-va lui, iară
cela ce ară zice spre Duhul Svînt nu să va erta lui, nece într-acesta
veac nece în cela.
(33) Viș. 7, 18. 33. Sau faceți pomul bun și poamele lui bune, sau faceți pomul
putred și poamele lui putrede, că din poame să cunoaște pomul.
(34) Luc. 6, 45. 34. Puii năpîrcelor cum puteți grăi bine, răi fiind? Că din pli-
nul inimii gura grăiaște.
35. Omul bun din comoara bună a inimii sale scoate bune; și
omul rău, din comoară rea, scoate reale.
36. Iară grăesc voao că tot cuvîntul deșărt, carele vor grăi oame-
nii, da-vor de el samă la zua de giudecată.
37. Că din cuvintele tale te vei derepta și din cuvintele tale te
vei giudeca. Ко(ц), сѹбѡ́тѣ. срѣ(д) е҃ не(д). зача́ло м҃н.[83]
(38) Nije 16, 4; Luc. 11, 29; 1 Cor. 1, 22. 38. Atunce răspunsără unii den cărtulari și farisei, zicînd: Învăță-
toare, vom de la Tine să vedem sămn.
39. Iară El răspunse, zise lor: Neamul rău și curvariu sămnu
ceare și sămnu nu să va da lui, numai sămnul lui Iona prorocul.
(40) Ion 2, 1. 40. Că cum au fost Iona în mațele chitului trei zile și trei nopți,
așia va fi și Fiiul omenesc întru inima pămîntului, trei zile și trei
nopți.
(41) Luc. 11, 32; Ion 3, 5. 41. Oamenii neneviteani scula-să-vor la giudecată cu ruda aceasta
și vor giudeca pre ia, că ei să pocăiră de propovedaniia lui Iona; și
iată-i și mai mare de Iona aicea.
(42) 1 Țar. 10, 1; 2 Paral. 9, 1; Luc. 11, 31. 42. Crăiasa de la amiazăzi să va scula la giudecată cu ruda aceasta
și o va giudeca pre ia, că veni de la marginea pămîntului să auză înțe-
lepțiia lui Solomon și iaca mai mare de Solomon acicea.

43. Iară cînd iase duhul necurat din om, îmblă pren locure seci, căutînd răpaos și nu află.

44. Atunci zice: Întoarce-mă-voiu în casa mea, de unde am eșit; și deaca vine, află deșartă, măturată și înfrîmsețată. //

16v 45. Atunci mearge și ia cu sine alte șapte duhure mai reale decît (45) Luc. 11, 24;
el și întră de lăcuesc acolea și va fi mai rău omului lucrul cel de apoi, 2 Pet. 2, 20;
decît cel dentîi. Așia va fi și aceștii rude reale. Ko(ц), срѣ(д), че(к) ѣ. Evrei 6, 4.
за(ч), мѳ.[84]

46. Iară încă grăind El cătră mulțime, adecă muma Lui și frații (46) Mr. 3, 31.
Lui sta afară, pohtind să grăiască Lui.

47. Zise oarecine Lui: Iaca muma Ta și frații Tăi afară stau, căutînd să grăiască Ție. (47) Luc. 8, 20.

48. Iară El răspunse, zise cătră cela ce-i zisease: carea-i muma Mea și carii-s frații Miei?

49. Și tinse mîna Lui spre ucenicii Săi, zise: Iaca muma Mea și frații Miei.

50. Că cela ce va face voia Tatălui Mieu carele iaste în ceriure, acela Mi-e frate și sor și mumă M-iaste.

CAP 13

1. Pilda sămănăturii. 11 i 34. Că ce au grăit Hristos în pilde. 18. Tîlcul pildei. 24. Pilda neghinei. 31. Grăunțul de muștariu. 33. Aluatul. 44. Comoara ascunsă. 45. Mărgăritariul. 47. Năvodul aruncat în mare. 53. Nazaranianii nu priimiră pre Hristos.

In zuoa aceaia eși Iisus den casă, ședea lîngă mare. (1) Mr. 4, 1.

2. Și să adunară mulțime multă cătr-Însul, atîta cîtu-I fu Lui a întra în corabie să șază și toată dihaniia sta pre țărmure. Ko(ц) че(к). Пл(к) ѣ. за(ч) н̃.[85]

3. Și grăi lor multe, în pildă, zicînd: Iaca eși sămănătoriul să samene. (3) Luc. 8, 5.

4. Și sămănînd el, unele căzură lîngă cale și veniră pasările și le mîncară.

5. Dară altele căzură pre pietriș, unde nu avea pămînt mult și numai cît răsăriră, pentru ce nu avea pămînt adînc.

6. Deci răsărind soarele, să veștejiră și pentru ce nu avură rădăcină, să uscară.

7. Altele iară căzură între spini și crescură spinii și le înecară.

17r 8. Dară altele căzură în pămînt bun și deaderă rod; // una, o sută; alta, șasezeci, iară alta, treizeci.

9. Cela ce are urechi de auzirea să auză. Ko(ц), пл(к). Пне(д). ѕ не(д). За(ч) нд̃.[86]

10. Atunci apropiindu-să cătră El ucenicii Lui, zisără Lui că ce grăești lor în pilde?

11. Iară El răspunse, zise lor că voao dată iaste să știți taina Împărății ceriului, iară acelora nu li-e dată.

12. (Că cela ce are da-se-va lui, și mai mult va avea; iară carele
n-are și ce are încă să va lua de la el.)
13. Derept aceasta în pildă grăesc lor, ca văzînd nu vor vedea și au-
zind nu vor auzi, nece vor înțeleage.
14. Și să să împle într-înși prorociia Isaiei, carea zice: cu auzitul
veți auzi și nu veți înțeleage și căutînd veți căuta și nu veți vedea.
15. Că s-au îngroșat inima acestor oameni și cu urechile aud cu
greu și ochii lor închisără, să nu cîndva vază cu ochii și cu urechile
să auză și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă să-i vindec pre ei.
16. Iară ochii voștri fericiți-s că văd și urechile voastre, că aud.
17. Că adevăr grăesc voao că mulți proroci și derepți pohtiră să
vază ce vedeți și nu văzură; și să auză ce auziți și nu auziră.
18. Dară voi auziți pilda sămănătoriului.
19. Că tot cine aude cuvîntul Împărăției și nu înțeleage, vine hit-
leanul și apucă ce e sămănat întru inima lui: aceasta-i sămănatura
lîngă cale.
20. Iară sămînța cea din pietriș aceasta iaste carele aude cu-
vîntul și numai cît cu dragoste priimeaște pre el.
21. Și nu are rădăcină întru sine, ce timpuriu fiind, iară scornin-
du-să fugă și răzmiriță pentru cuvînt, numaidecît să sminteaște.
22. Iară sămînța ce-i sămănată în spini acesta iaste carele aude
cuvîntul, ce grija veacului acestuia și înșălăciunea bogății sugrumă
cuvîntul și fără de rod iaste.
23. Dară sămînța ce căzu în pămînt bun acesta iaste carele //aude 17ᵛ
cuvîntul și înțeleage, carele aduce rod și face unul o sută, altul șase-
zeci, altul treizeci.

Конє́цъ. понєдє́лкꙋ. Н҇то(к). ѕ҃. нє(д). за(ч). нв҃.[87]

24. Altă pildă puse lor înainte, zicînd: Asamănă-să Împărățiia
ceriului omului celui ce samănă sămînță bună în holda sa.
25. Dară deaca adurmiră oamenii, veni pizmașul lui și sămănă
între grîu neghini și să duse.
26. Iară deaca răsări iarba și feace rod, atunci să arătară și neghi-
nile.
27. Veniră slugile stăpînului, zisără lui: Doamne, au n-ai sămănat
sămînță bună în pămîntul tău? Dară de unde are neghine?
28. Iară el zise lor: Un om pizmaș au făcut aceasta. Și-i zisără lui
slugile: Dară vrea-vei să meargem să le plevim?
29. El zise: Ba, să nu cumva, zmulgînd neghinile, să zmulgeți îm-
preună cu iale și grîul.
30. Lăsați să criască amîndoao, pînă la secerat și la vreamea sece-
rișului voiu zice secerătorilor: Culeageți întîi neghinele și legați pre
iale în snopi ca să arză iale, iară grîul strîngeți în șura mea. Ко(ц).
пл(к). Срѣд. ѕ҃. нє(д). За(ч). нг҃.[88]
31. Altă pildă puse lor înainte, zicînd: Asămănată iaste Împără-
țiia ceriurelor grăunțului de muștariu carele-l ia omul și-l samănă
în agrul[a] lui.
32. Că săva că iaste mai mic de toate semințele, iară deaca creaș-
te, mai mare-i de toate erbile și să face arbure, cît vin pasările ceriu-
lui și încuibează spre ramurele lui.

(14) Isai. 6, 9; Mr. 4, 12; Luc. 8, 10; Ion 12, 40; Dean. 28, 26; C rim. 11, 8.

(16) Luc. 10, 24.

(19) Mr. 4, 15; Luc. 8, 11.

(31) Mr. (tipărit M(t).) 4, 30; Luc. 13, 18.

a. Holda.

33. Altă pildă grăi lor: Asămănată iaste Împărățiia ceriurelor aluatului carele ia muiarea de-l acopere în făină de trei măsuri, pînă să dospeaște tot. (33) Luc. 13, 20.

34. Aceastea toate grăi Iisus în pilde năroadelor și fără pildă nemică nu grăiia lor. (34) Luc. (tipărit Nuc.) 13, 20.

35. Ca să să împle ce-i zis pre prorocul zicînd: deșchide-voiu în pilde rostul mieu și voiu arăta ascunsele de începutul lumii. (35) Psal. 78, 2.

36. Atuncea lăsă mulțimea și veni Iisus în casă.Че(к).ѕ҃. Зл(ч) н҃д.[89]

18r Și să apropiară cătră El ucenicii Lui grăind: Spune // noao pilda neghinelor ceii holde.

37. Iară el răspunse, zise lor: Cela ce sămănă sămînța bună iaste Fiiul omenesc.

38. Iară agrul iaste lumea; sămînța cea bună, aceștea sînt fii Împărăţii, iară neghinile sînt fii hiclianului.

39. Iară vrăjmașul ce le sămănă pre iale, iaste diiavolul; secerătura, sfîrșeniia veacului iaste, iară secerătorii, îngerii sînt. (39) Apoc. 14, 15; Ioil 2, 13.

40. Dece cum să adună neghinele și să ard cu foc, așia va fi și sfîrșăniia veacului acestuia. (40) 2 Pet. (tipărit Prdm.) 3, 7; Dan. 12, 3.

41. Trimite-va Fiiul omenesc pre îngerii Lui carii vor culeage dentru Împărățiia Lui toate sminteale le și pre aceia cari fac strîmbătate.

42. Și-i vor arunca pre ei în cuptoriul de foc, acolo va fi plîns și scrîșnirea dinților.

43. Atunci derepții vor străluci ca soarele întru Împărățiia Părintelui Său; cine are urechi de auzirea să auză. Коне(ц). чето(к). пето(к). ѕ҃. не(л). Се(ж). и҆ Дїѡнисїꙋ Ареѡпагитꙋ. зл(ч). н҃е.[90] (43) Dan. 12, 3.

44. Iară aseamenea iaste Împărățiia ceriului comoarăi ascunsă în pămînt carea o află omul și o acopere și de bucuriia ei mearge și toate cîte are vinde și cumpără pămîntul acela.

45. Iară aseamenea iaste Împărățiia ceriurelor omului neguțătoriu carele caută mărgăritariure scumpe.

46. Carele deaca află un mărgăritariu de mult preț, mearse de vîndu tot ce avea și-l cumpără.

47. Iară aseamenea iaste Împărățiia ceriurelor năvodului aruncat în mare, carele adună de tot fealiul[b]. b. Ce în apă.

48. Carele deaca să împlu, trasără-l la margine și șăzură de aleasără ceii buni în vase, iară cei răi lepădară afară.

49. Așia va fi la sfîrșăniia veacului: eși-vor îngeri și vor despărți răii den mijlocul derepților.

50. Și-i vor arunca pre ei în cuptoriul de foc; acolo va fi plîns și scrîșnirea dinților.

51. Zise Iisus lor: Înțeleageți aceastea toate? Grăiră Lui: Înțeleagem, Doamne. //

18v 52. Iară El zise lor: Derept aceasta tot cărtulariul știutoriu Împărățiia ceriului asamănă-să omului căsătoriu, carele scoate den comoara sa noao și vechi.

53. Și fu cînd sfîrși Iisus pildele aceastea trecu de acolea.Зл(ч), н҃ѕ.[91]

54. Și veni întru moșiia Sa, învăța pre ei în sinagoga lor, cîtu să mira și grăiia: De unde-i Acestuia această înțelepție și puterile? Ко(ц) пѧткꙋ, а҆ стм҃ꙋ.[92] (54) Mr. 6, 1; Luc. 4, 16.

(55) Ion 6, 45, 56.
c. Cioplitoriului.

55. Au nu e acesta fecioriul cela al rotariului?[c] au nu chiamă pre muma Lui Maria? și frații Lui, Iacov și Iosie și Simeon și Iuda?

56. Și sororile Lui au nu-s toate întru noi? Dară de unde sînt aceastea toate Lui?

(57) Mr. 6, 4; Luc. 4, 24.

57. Și să smintiia în El, iară Iisus zise lor: Nu iaste prorocul fără cinste, ce numai în moșiia și în casa lui.

58. Și nu feace acolo puteri multe, pentru necredința lor. Ко(ц), пне(д).[93]

CAP 14

1. Cugetul lui Irod de Hristos. 3. Ioan pentru ce e prins. 10. Și după aceaia-i tăe capul. 13; 20. Să dă în laturi. 18. De ceale cinci pîini. 23. Hristos Să roagă. 24. Apostolii învăluiți de unde. 27. Credința. 30. Petru să afunda. 35. Marginile veșmîntului. Вто(к), з҃, не(д). и҆ авгꙋста, кѳ, на ꙋтрьнн. Зача́ло нз҃.[94]

(1) Mr. 6, 17; Luc. 9, 7.
a. Al patru biruitoriu de lume.

Întru aceaia vreame, auzi Irod, tetrarha[a] biruitoriu, veastea lui Iisus.

2. Și zise slugilor sale: Acesta iaste Ioan Botezătoriul; el învise den morți și derept aceasta să fac puteri întru el.

(3) Mr. 6, 17; Luc. 3, 19.

3. Că Irod prinsease pre Ioan, de legase pre el și-l puse în temniță, pentru Irodiada, muiarea lui Filip, fratelui său.

4. Că zicea Ioan lui: Nu ți să cade să o aibi pre ia ție muere*.

(5) Nij. 21, 26.

5. Și vrînd să ucigă pre el, să temea de dihanie, căce ca un proroc avea pre el.

6. Sosind zuoa nașterii lui Irod, giucă fata Irodiadei înainte-le; și plăcu lui Irod.

7. Dece cu giurămînt să făgădui ei, să-i dea macar ce ară ceare.

8. Iară ia, învățată de mumă-sa, zise: Dă-mi cicea, în tipsie, // ca- 19r
pul lui Ioan Botezătoriul.

9. Și să întristă craiu, ce pentru giurămîntul și pentru cei ce ședea cu el, porînci să i-l dea.

10. Și trimise de tăe capul lui Ioan, în temniță.

11. Și adusără capul lui, în blid, și-l deade featei și ia-l duse mîne-sa.

12. Și apropiindu-să ucenicii lui, luară trupul lui și-l îngrupară, și venind, spusără lui Iisus.

(13) Mr. 6, 32; Luc. 9, 10.

13. Și deaca auzi Iisus, Să duse în corabie, în loc pustiiu, sîngur; și auzira dihaniia, mearsără după El, pedestri din orașe. Ко(ц) вторникꙋ и҆ стмꙋ. Не(д) н҃. Зача́ло нн҃.[95]

14. Și eșind Iisus, văzu dihanie multă și I Să feace milă de ei și vindecă bolnavii lor.

(15) Mr. 6, 35; Luc. 9, 12; Ioan 6, 5.

15. Iară fiind sara, să apropiiară cătră El ucenicii Lui, grăind: Pustiiu iaste locul și iată, vreamea treace; slobozi năroadele, ca să meargă prin sate, să-și cumpere lor bucate.

16. Iară Iisus zise lor: Nu trebue să să ducă, dați voi lor să mănînce.

17. Iară ei zisără Lui: Nu avem acicea, fără cinci pîini și doi pești.

18. El zise: Aduceți Mie acealea încoace.

19. Și porunci năroadelor să șază în rînd, pre pajiște. Și luo ceale cinci piini și cei doi pești, căută în ceriu, deade har și frîmse și deade ucenicilor pîinile, iară ucenicii, dihanii.

20. Și mîncară toți și să săturară și strînsără rămășițe de fărămituri, doaosprăzeace corfe pline.

21. Iară cei ce mîncară era bărbați ca la cinci mie, fără mueri și coconi. Нє(д) ѳ҃. Зача́ло нѳ҃.[96]

22. Și aciiși sili Iisus pre ucenicii Săi să între în corabie și să treacă înainte de El, de ceaia parte, pînă va slobozi năroadele. Ко(ц) нє(д) и҃.[97]

23. Și deaca slobozi mulțimea, Să sui în munte, sîngur, să Să roage. Deci fiind sară, era Însuși acolo.

24. Iară corabiia era pre mijlocul mării, învăluindu-să de unde, că le era vîntul împrotivă. // (24) Mr. 6, 47; Ion 6, 17 (tipărit 16).

19v 25. Dară în a patra strajă de noapte, mearse Iisus cătr-înșii, îmblînd pre mare.

26. Și văzînd pre El ucenicii, îmblînd pre mare, să spăreară, zicînd că iaste o nălucă, și de frică, strigară.

27. Și numaidecît grăi lor Iisus, zicînd: Încreadeți-vă că Eu sînt; nu vă teamereți.

28. Răspunse Pătru, zise Lui: Doamne, să ești Tu, porunceaște-mi să viu cătră Tine, pre apă.

29. Iară El zise: Vino. Și să pogorî den corabie Pătru, de îmbla pre apă să vie cătră Iisus.

30. Dară văzînd vînt tare, să spămîntă și începînd a să afunda, strigă zicînd: Doamne, ține-mă.

31. Deci numai cît Iisus tinse mîna și apucă pre el, și grăi lui: Puțin credincioase, pentru ce te îndoiși?

32. Și intrînd ei în corabie, încetă vîntul.

33. Dară cei ce era den corabie, veniră de să închinară Lui, zicînd: Cu adevăr Fiiul lui Dumnedzău ești.

34. Și deaca trecură, veniră în pămîntul Ghenisaretului. Ко(ц), нє(д)лн. Срѣдѣ з҃ нє(д)лн. Зача́ло ѯ҃.[98] (34) Mr. 6, 53.

35. Și deaca-L cunoscură oamenii acelui loc, trimisără întru tot împregiurul acela, și adusără cătră El toți bolnavii.

36. Și rugară pre El ca numai să să atingă de poalele veșmîntului Lui, și cîți să atinsără toți să mîntuiră.

CAP 15

2. Porunci și învățături omenești. 12. Sminteală. 13. Sădirea și zmulgerea. 14. Orbii poartă pre orbi. 18. Inima. 22. Hananea. 26. Pîinea feciorilor dată cîinilor. 28. Credința. 32. Patru mie de oameni să săturară. 36. Dă har lui Dumnezău.

Atunci veniră cătră Iisus den Erosalim cărtularii și
farisei, zicînd:
2. Pentru ce ucenicii Tăi calcă rînduiala bătrîni-
lor? că nu-și spală mînile sale, cînd mănîncă pîine.
3. Iară El, răspunzînd, zise lor: Dară voi, că ce căl-
cați porunca lui Dumnedzău pentru rînduiala voastră?//
(4) Ishod 20, 12; 5 Moi. 5, 15; Fil. 6, 10. 4. Că Dumnedzău porunci grăind: **Cinstează tată-tău și mumă-ta,** 20r
și cela ce va grăi rău tătîni-său sau mîni-sa, cu moarte să moară.
(5) Ishod 21, 17; Levet 20, 9; Prici. 20, 20. 5. Iară voi ziceți: Cela ce ară zice tătîni-său sau mîni-sa da-
ru-i, au cu ce te agiutorești de la mine, și nevinovat va fi, și nececum
nu cinstescu pre tată-său sau pre mumă-sa.
6. Și frîngeți porunca lui Dumnedzeu pentru rînduiala voastră.
7. Fățarnicilor, bine proroci de voi Isaiia, zicînd:
(8) Isai. 29, 13. 8. Apropie-să de mine oamenii aceștea cu gurile sale, și cu bu-
zele mă cinstescu, dară inima lor departe e de mine.
9. Ce în deșărt mă cinstesc, învățînd **învățăturile** carele-s porun-
cile oamenilor.
10. Și chemă nărodul, zise lor: Auziți și înțeleageți.
(11) Mr. 7, 18. 11. Nu ce întră în gură spurcă pre om, ce ce iase den gură, aceaia
spurcă omul. Ко(ц), срѣ(д). Чето(к) з҃ не(д). Зача́ло з҃д.[99]
12. Atunce apropiindu-să ucenicii Lui, ziseră Lui: Știi că fariseii
deaca auziră cuvîntul acesta să zmintiră.
13. Dară răspunzînd zise: Toată răsădirea carea n-au sădit Tatăl
Mieu din ceriu, zmulge-să-va.
14. Lăsați pre ei, povețitori orbi sînt orbilor, orbul ce va purta
pre orbu, amîndoi vor cădea în groapă.
15. Iară Pătru răspunse, zise Lui: Spune-ne noao pilda aceasta.
16. Iară Iisus zise lui: Au și voi neînțelegători sînteți?
17. Au nu înțeleageți că tot care întră în gură, în rînză întră, și
prin șăzut iase.
18. Dară carele es den gură, den inimă es, și acealea spurcă omul.
(19) Bit. 6, 5 și 8, 21. 19. Că de la inimă es cugetele reale, vrăjmășii, curvii, necurățiii,
furtușaguri, mărturii strîmbe, hule.
20. Aceastea sînt carele spurcă pre om. Iară a mînca cu mînile
nespălate nu spurcă pre om. Не(д). з҃і. за(ч). з҃к.[100]
21. Și eșind Iisus de-acolea, Să duse în partea Tirului și a Sido-
nului. Ко(ц), че(к).[101]
22. Și iacă o muiare hananeiană eși dintr-aceale hotară, strigă
Lui grăind: Fie-Ți milă de mine, Doamne, fiiul // lui David, că fiia 20v
mea rău o chinuiaște dracul.
23. Iară El nu răspunse ei nece un cuvînt. Atunci să apropiiară
ucenicii Lui, rugară pre El, grăind: Slobozi-o, că strigă după noi.
(24) Viș. 13, 46; Dean. 10, 6. 24. Iară El răspunzînd, zise: Nu sînt trimes ce numai cătră oile
ceale perite a casei lui Izrail.
25. Dară ia veni și să închină Lui grăind: Doamne, agiută-mi.
26. Iară El răspunse, zise: Nu-i bine a lua pîinea feciorilor și a o
arunca cînilor.

27. Ia zise: Aşia-i, Doamne, că şi cînii mănîncă den fărîmele cealea ce cad den masa domnilor săi.

28. Atunci răspunse Iisus, zise ei: O, muiare, mare-i credinţa ta: fie ţie cum voeşti. Şi să sănătoşi fiia ei dentr-acel ceas. Конѣ́цъ недѣ́ли. Пѧто(к) ꙁ҃ не(д). Зача́ло ѯг҃.[102]

29. Şi mearse Iisus de-acolea, veni lîngă marea Galileiului şi Să sui pre măgură, de şedea acolo.

30. Atunci să apropiiară cătră El năroade multe, avînd cu dinşi şchiopi, orbi, muţi, nevolnici şi alţii mulţi, şi-i aruncară pre ei la picioarele lui Iisus, şi-i vindecă pre ei.

31. Cît să mira mulţimea, văzînd muţii grăind, nevolnicii sănătoşi, şchiopii îmblînd şi orbii văzînd. Şi lăudară pre Dumnedzăul lui Izrail. Ко(ц), пѧ(к). Сѹ(в) ѳ҃. За(ч), ѯд҃.[103]

32. Dară Iisus, chemînd pre ucenicii Săi, zise: Milă Mi-e de nărod, (32) Mar. 8,2.
că iată trei zile de cînd şăd lîngă Mine şi n-au ce mînca; şi a-i slobozi pre ei nemîncaţi nu voiu, să nu cumva să slăbească pre cale.

33. Atunci ziseră Lui ucenicii Lui: De unde noao, în pustie, atîtea pîini, ca să se sature atîta mulţime?

34. Şi grăi Iisus lor: Cîte pîini aveţi? Iară ei zisără: Şapte, şi puţinei peştişori.

35. Atunci porunci mulţimei să şază pre pămînt.

36. Şi luînd ceale şapte pîini şi peştii, dînd laudă, frîmse şi deade ucenicilor Lui, iară ucenicii mulţimeei.

37. Şi mîncară toţi şi să săturară, şi ce rămasără den fărîmituri, luară şapte corfe pline. //

21r 38. Iară carii mîncară, era patru mie de oameni, fără mueri şi fără poroboci.

39. Atunci lăsă nărodul, întră în corabie şi veni în hotarăle Magdalei. Ко(ц), сѹ(в).[104]

CAP 16

4. Sămnul lui Iona. 5. Aluatul fariseilor. 12. Pentru învăţătură. 13. Chibzuiala oamenilor de Hristos. 17. Credinţa de la Dumnedzeu. 18. Piatra. 19. Cheile. 21. Prorociia lui Hristos de moartea Lui. 24. Lepădătură de sine, crucea. 25. Pierzarea sufletului.

Пне(д) и҃ недѣ́лѣ. Зача́ло ѯе҃.[105]

Şi apropiindu-să farisei şi saduchei ispitind, rugară (1) Viş. 12, 38; Mr. 8, 11; Luc. 12, 54.
pre El, seamne den ceriu să le arate lor.

2. El, răspunzînd, zise lor: Cîndu-i sara, grăiţi, semnu va fi, că să ruşiaşte ceriul.

3. Şi demineaţa, astăzi vreame turbure, că să ruşiaşte ceriul nuoros. Făţarnicilor, întru faţa ceriului ştiţi face alesătură, dară seamnele vremilor nu puteţi?

4. Ruda rea şi preacurvare sămnu ceare; şi sămnu nu să vă da (4) Viş. 12, 39; Ion 2, 1.
ei, numai sămnul lui Iona prorocul. Şi lăsînd pre ei, Să duse.

5. Şi cînd veniră ucenicii Lui în ceaia parte, uitară să ia pîini. (5) Mr. 8, 4; Luc. 12, 1.
Вто(к).н҃. не(д). зача́ло. ѯѕ.[106]

6. Dară Iisus zise lor: Căutați și vă păziți de aluatul fariseilor și
a saducheilor. Ко(ц). пне(д).[107]
7. Iară ei cugetară întru sine zicînd că pîini n-am luat.
8. Știu Iisus și zise lor: Ce cugetați întru voi, puțin credincioși,
căce pîini n-ați luat.
(9) Viș. 14. 17; Ion 6, 9. 9. Au încă nu înțeleageți, nece vă aduceți aminte de ceale cinci
pîini a celor cinci mii de oameni și cîte corfe ați luat?
(10) Viș. 15, 34. 10. Neci de ceale șapte pîini a celor patru mie (de oameni) și cîte
corfe ați luat?
11. Cum nu priceapeți că nu de pîine am zis voao să vă luați
aminte, ce de aluatul fariseilor și al saducheilor.
12. Atuncea înțeleasără că nu le-au zis să să ferească de aluatul
pîinei, ce de învățăturile fariseilor și a saducheilor. // Конець. втоpникꙋ. 21v
Іюнїа кѳ҃. зача́ло з҃з.[108]
13. Iară deaca veni Iisus în partea Chesarii lui Filip, și întrebă
pre ucenicii Săi, zicînd: Cine Mă zic pre Mine, Fiiul omenesc, oamenii
a fi?
(14) Mar. 8, 27; Luc. 9, 18. 14. Iară ei zisără: Unii, Ioan Botezătoriul, alții, Ilie, dară alții,
Eremie sau unul den proroci.
15. Și zise lor Iisus: Dară voi, cine Mă ziceți a fi?
16. Iară răspunzînd Simon Pătru, zise: Tu ești cel Hristos, Fiiul
lui Dumnedzeu celui viu.
(17) Ion 6, 69. 17. Atunci răspunzînd Iisus, zise lui: Fericit ești, Simone, fiiul
Ionei, că trupul și sîngele nu arătă ție aceastea, ce Părintele Mieu,
cela ce iaste în ceriuri.
(18) Ion 1, 42. 18. Și Eu zic ție că tu ești Pătru, și spre aceasta piatră voiu
zidi beseareca Mea și porțile iadului nu vor învinge ei.
(19) Nij. 18, 18; Ion 20, 22. 19. Și ție voiu da cheile Împărăției ceriurelor; și ce ai lega pre pă-
mînt fi-va legat în ceriure, și ce ai dezlega pre pămînt fi-va dezlegat
în ceriure. Ко(ц), а҆п(с)лѡ(м). Срѣ(д). н҃. не(д). за(ч). з҃н.[109]
20. Atunce conteni ucenicilor Săi ca să nu spue nemurui că iaste
El Iisus Hristos.
21. De atunci începu Iisus a spune ucenicilor Săi, că I să cade
Lui a mearge în Erosalim și mult a păți de bătrîni și de mai marii
popilor și de cărtulari, și a să omorî și a treia zi a înviia.
22. Și-L apucă pre El Pătru și începu a certa pre El, zicînd: Fereaș-
te-Te, Doamne, să nu-Ți fie Ție aceastea.
23. Dară El Să întoarse, zise lui Pătru: Pasă de la Mine, sătano,
sminteală Mi-ești, că nu te înțelepțești de cealea ce sînt dumnedze-
ești, ce carele sînt omenești. Че(к), н҃, за(ч), з҃ѳ.[110]
(24) Viș. 10, 38; Mar. 8, 34. 24. Atuncea Iisus zise ucenicilor Săi: Cine va vrea să vie după
Mine, să să leapede de sine și să ia crucea sa și să vie după Mine. Конець
срѣ(д).[111]
(25) Mr. 8, 25; Luc. 9, 24; Ion 12, 25. 25. Că varecine ară vrea să mîntuiască viiața sa, piiarde-o-va,
(26) Mr. 8, 36; Luc. 9, 25. Ion 11, 34. iară cine ară piiarde viiața sa pentru Mine, afla-o-va.
26. Că ce foloseaște omului să ară dobîndi toată lumea // și sufle- 22r
(27) Pslom. 62, 10 (versetul nu este menționat); Rim. 2,6. tul său va piiarde? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul lui?
27. Că va să vie Fiiul omenesc, cu slava Tatălui Său și cu îngerii
Lui, și atuncea va plăti fiecăruia după faptele lui.

28. Adevăr grăesc voao, că sînt unii de carii stau acicea, carii nu vor gusta moarte, pînă nu vor vedea pre Fiiul omenesc viind întru Împărățiia Sa. Ко(ц), че(к).[112]

CAP 17

2. Închipuirea lui Hristos. 5. Ascultarea pre Hristos. 12. Ilie. 13. Ioan Botezătoriul. 17. Încredințarea apostolilor. 20. Tăriia credinței. 21. Post și rugăciunea. 27. Hristos proroceaște patima Sa. 24. Plătirea dajdii:* На Преwбраже́нїе Г҃не, на оу҆тр҃ени. зача́ло, ѻ҃.[113]

Și după șase zile, luo Iisus cu El pre Pătru și pre Iacov (1) Mr. 9, 1; Luc. 9, 27.
și pre Ioan, fratele lui, și-i sui pre ei spre un munte
înalt de eiși.
2. Și Să schimbă înaintea lor și străluci fața Lui ca
soarele, iară veșmintele Lui fură albe ca lumina.
3. Și adecă să arătă lor Moisi și Ilie, grăind cu El.
4. Răspunzînd, Pătru zise lui Iisus: Doamne, bine iaste noao aci-
cea a fi. Să vei, să facem trei colibi[a], Ție una și lui Moisi una și una a. Corturi.
lui Ilie.
5. Încă grăind El, iaca nuor luminat umbri pre ei și adecă glas (5) Viș. 3, 16; 2 Pet. 1, 17.
din nuor grăind: Acesta iaste Fiiul cela al Mieu cel iubit, întru carele
Mă odihniiu, pre Acela ascultați.
6. Și auzind ucenicii, căzură spre fețele sale și să temură foarte.
7. Atunci apropie-Să Iisus și Să atinse de ei și zise: Sculați și
nu vă temeți.
8. Iară rădicînd ochii lor, pre nime nu văzură, numai pre Iisus sîn-
gur.
9. Și pogorîndu-să ei den munte, porunci lor Iisus, zicînd: Nemă-
22v rui să nu spuneți ce-ați văzut, pînă nu va înviia Fiiul//omenesc den
morți.

Конець, Преwбраже́нїю. Па́токъ н҃ не(д)ли. Зача́ло ѻ҃а.[114]

10. Și întrebară pre El ucenicii Lui, zicînd: Dară că ce zic căr-
tularii că trebue Ilie să vie mainte?
11. Dară Iisus răspunzînd zise lor: Iată Ilie va veni mainte și va (11) Malah. 4, 5; Viș. 11, 14.
tocmi toate.
12. Dară grăescu-vă voao că Ilie iacă au venit și nu-l cunoscură (12) Mar. 9, 11.
pre el, ce făcură lui cîte vrură: așia și Fiiul omenesc are a păți de ei.
13. Atuncea înțeleasără ucenicii că de Ioan Botezătoriul zisă
lor. Недѣли т҃. Зача́ло ѻ҃в.[115]
14. Și mergînd ei cătră mulțime, să apropie cătră El un om, căzu (14) Mr. 9, 24; Luc. 19, 38.
în genunche înaintea Lui.
15. Și grăi zicînd: Doamne, fie-Ți milă de fiiul mieu că e lunatec
și rău pate; că de multe ori cade în foc și de multe ori, în apă.
16. Și aduș pre el la ucenicii Tăi și nu-l putură vindeca.
17. Dară Iisus, răspunzînd, zise: O, rudă necredincioasă și îndă-
rătnică, pînă cînd voiu fi cu voi? pînă cînd voiu răbda pre voi?
Aduceți-Mi pre el încoace.

b. Pre dracul. 18. Şi certă Iisus pre el[b] şi eşi dentr-însu drɛcul şi să vindecă coco-
nul denn acela ceas. Ko(ц), пе(т).[116]
19. Atunce să apropiiară ucenicii de Iisus, de eişi, şi zisără: Pen-
tru ce noi nu putum scoate pre el?
(20) Luc. 17, 6. 20. Iară Iisus zise lor: Pentru necredinţa voastră, că adevăr zic
voao, să aţi avea credinţă cît un grăunţu de muştariu, gicere-aţi mă-
gurii aceştiia, treci de acicea colo, şi va treace şi nemică n-ară fi să
nu să poată voao.
21. Că acest feal de draci nu ias, ce numai cu rugăciunea şi cu
postul.
(22) Nij. 20, 17; Mr. 9, 1; Luc. 9, 44. 22. Iară întorcîndu-să ei în Galileiu, zise lor Iisus: Da-Să-va Fiiul
omenesc în mînile oamenilor.
23. Şi-L vor omorî pre El şi a treia zi va învie. Şi să întristară
foarte.

Конець недѣлн. Сѹботѣ, ї недѣлн. Зачáло ог҃.[117] //

24. Dară venind ei în Capernaum, să apropiară cei ce lua didrahmă 23r
cătră Pătru şi-i zisără: Învăţătoriul vostru n-are didrahmă.
25. Grăi aşia şi cînd întră în casă mai nainte întrebă pre el Iisus,
zicînd: Ce ţi să pare, Simone? crai pămenteşti de la carii iau dajde sau
biru, de la feciorii lor, au de la streini?
26. Zise Pătru Lui: De la streini. Grăi lui Iisus: Dară, feciorii
slobozi sînt.
27. Ce ca să nu-i smintim pre ei, pasă la mare, aruncă undiţa şi
care peaşte vei scoate întîi, adu-l şi deşchide gura lui; vei afla un sta-
c. Ban sau aspru. tir[c]: acela ia şi-l dă lor derept Mine şi derept tine.

CAP 18

1. Mai mare întru Împărăţiia lui Dumnezeu. 5. Luarea porobocului. 6. Sminteala. 7. Smintitura. 9. Scoaterea ochiului. 10. Îngerii. 12. Oaia pierdută. 15. Înfruntarea. 17. Să fie ţie ca un păgîn. 22. Ertăciunea fratelui. 25. Pilda craiului luînd samă de la slugile sale.

Поне(д)лннкъ, ѳ҃ не(д)лн. Зачáло од҃.[118]

(1) Mr. 9, 14; Luc. 9, 46. Intr-acel ceas să apropiară ucenicii cătră Iisus, zicînd:
Oare cine-i mai mare întru Împărăţiia ceriurelor?
2. Şi chemă Iisus un poroboc şi-l puse în mijlocul lor.
(3) Viş. 19, 14; 1 Cor. 14, 20. 3. Şi zise: Adevăr grăesc voao, să nu vă veţi în-
toarce şi să fiţi ca porobocii, nu veţi întra întru Îm-
părăţiia ceriurelor.
4. Că varecine să va smeri în sine ca acest poroboc, acela iaste mai
mare întru Împărăţiia ceriurelor. Конéць, сѹбóтѣ.[119]
5. Şi au cine ară priimi pre un poroboc ca acesta, în numele Mieu,
pre Mine priimeaşte.
(6) Mr. 9, 42; Luc. 17, 1. 6. Dară cine ară zminti pre unul de aceşti mici, carii cred întru
Mine, mai bine i-ară fi lui să-i leage piatra morii de grumazii lui
şi să să ineace într-adîncul mării.
7. Vai lumii de zminteale, că trebuiaşte să vie sminteale le, însă
vai de omul acela pentru carele vine zminteala. //

23ᵛ 8. Iară de te va zminti mîna ta sau piciorul tău, tae-o și o lapădă de la tine; mai bine iaste ție ciung sau șchiop să întri în viață, decît doao mîni sau doao picioare avînd, aruncat în focul de veaci.

(8) Viș. 5, 30; Mr. 9, 43.

9. Și ochiul tău, să te va sminti, scoate-l și-l leapădă de la tine; mai bine iaste ție un ochiu avînd, în viață să întri, decît doi ochi avînd, aruncat în matca focului.

Понедѣлокъ, а҃, по нцн, Стаго Дха. зачало ое҃.[120]

10. Sccotiți să nu obidiți pre vrunul de acești mici, că vă grăesc voao, că îngerii lor în ceriu pururea văd fața Tatălui Mieu cel den ceriuri.

11. Că au venit Fiiul omenesc să caute și să mîntuiască ce era perit. Конѣцъ, понедѣлкꙋ ѳ҃мꙋ.[121]

(11) Luc. 19, 10.

12. Dară ce să pare voao? Să va avea un om o sută de oi și va rătăci una dentr-înse, au nu va lăsa noaozeci și noao în munți și va mearge de va căuta pre cea rătăcită?

(12) Luc. 15, 4.

13. Și de să va tîmpla să o afle, adevărat grăesc voao, că să va bucura de aceaia mai vîrtos decît de ceale noaozeci și noao nerătăcite.

14. Așia nu-i voia Tatălui vostru den ceriuri, ca să piiae unul de cești mici.

(14) Luc. 19, 17.

15. Iară să greși fratele tău ție, pasă și ceartă pre el între tine și între el singur; să te va asculta, ai dobîndit pre fratele tău.

(15) Luc. 17, 5; Pos. Iacov 5 (tipărit 10), 19.

16. Iară să nu va asculta pre tine, mai ia lîngă tine încă unul sau doi: că den gura a doi au a trei mărturii să întărească tot cuvîntul.

(16) 5 Moi. 19, 15; Ion 8, 17; 2 Cor. 13, 1; Evrei 10, 28.

17. Iară să nu va asculta și pre ei, spune săborului; iară de nu va asculta nece săborul, fie ție ca un păgîn și publican. Вторник, ѳ҃, недѣлѣ. зачало оѕ҃.[122]

(17) 1 (nu este menționat) Cor. 5, 9; 2 (nu este menționat) Solun. 3, 14.

18. Adevăr grăesc voao, că varece veți lega pre pămînt fi-vor legate în ceriu și varece veți dezlega pre pămînt fi-vor dezlegate în ceriu.

(18) Ion 20, 23.

24ʳ 19. Iarăși zic voao că de vor fi doi den voi într-un înțeles // pre pămînt, de tot lucrul carele ară ceare, fi-va lor de la Tatăl Mieu cel den ceriure.

20. Că unde sînt doi sau trei adunați întru numele Mieu, acolo sînt în mijlocul lor. Ко(ц) поне(д) и҃ мꙋ.[123]

21. Atunci să apropie de El Pătru, zise: Doamne, de cîte ori va greși fratele mieu mie, erta-voiu lui pînă în șapte ori?

(21) Luc. 17, 4.

22. Zise Iisus lui: Nu zic ție numai pînă de șapte ori, ce pînă de șapte ori cîte șaptezeci. Пре(с) вто(к) пл(к) а҃і. за(ч) оз҃.[124]

23. Derept aceaia, asamănă-să Împărățiia ceriului omului craiu, carele vru să bage[a] samă cu slugile lui.

a. Să le ia.

24. Deci, începînd el a băga samă, adusără lui pre un deatornic, cu zeace mie de talanți.

25. Și cînd n-are avea de unde plăti, porunci domnul lui să-l vînză, și muiarea lui și feciorii și toate ce avea, și să-i plătească.

26. Iară sluga aceaia plecîndu-să, ruga pre el, zicînd: Doamne, opreaște-ți mîniia și toate-ți voiu plăti.

27. Feace-i-să milă domnului de sluga aceaia, de-l slobozi pre el și-i ertă deatoriia.

28. Dară eșind sluga aceaia, află pre unul den soții săi, carele-i
era lui deatoriu cu o sută de bani. Și-l prinse pre el de-l sugruma, grăind: Plăteaște-mi cu ce-mi ești deatoriu.
29. Căzu adecă soțul lui, la picioarele lui, ruga pre el, grăind:
Opreaște-ți mîniia și voiu plăti ție toate.
30. Iară el nu vru, ce-l duse de-l băgă în temniță, pînă n-are
plăti deatoriia.
31. Iară văzînd soții lui aceastea ce fură, foarte să întristară și
venîră de spusără domnului său toate carele fură.
32. Atunci chemă pre el domnu-său, zise lui: Slugă hicleană,
toată deatoriia ertaiu ție, pentru ce mă rugași.
33. Au nu ți să cădea și ție să-ți fie milă de soțul tău, cum și
mie mi-au fost milă de tine?
34. Și să mînie domnul lui și-l deade pre el muncitorilor, pînă
nu va plăti toată deatoriia. //
(35) Viș. 6, 14; Mr. 11, 16. 35. Așa și Tatăl Mieu cel den ceriu va face voao, să nu veți erta 24ᵛ
fiețecarele fratelui său, de la inimile voastre, greșalele lor. Конéць, неде́лѣ.[125]

CAP 19

2. Bolnavi să vindecă. 7. Carte de slobozie. 12. De famăni. 13. Porobocii aduși. 17. Bunu-i Dumnedzeu, ținearea poruncii. 21. Derept. 23. Bogatul. 26. Ispăseniia de la Dumnedzeu. 27. A lăsa toate și a merge după Hristos.

Чт (н), вто(к).[126]

(1) Mar. 10, 1. Și fu cînd sfîrși Iisus cuvintele aceastea, eși din Galile-
iu și veni în hotarăle Iudei, de ceaia parte de Iordan.
2. Și mearsără după El mulțime multă și vindecă pre
ei acolo. Прѣ(с), вто(к), сѹбо(т), ді. зачало бн.[127]
3. Atunci să apropiiară cătră El fariseii, ispitindu-L
pre El și zicînd: Cade-să a lăsa omului pre muiarea
lui pentru fiecare vină?
(4) Bit. 1, 27. 4. El răspunzînd zise lor: Au n-ați cetit că Făcătoriul au făcut
dintîi bărbatul și muiarea?
(5) Bit. 2, 24; 1 Cor. 6, 16; Efes. 5, 31. 5. Și-au zis: derept aceaia va lăsa omul pre tată-său și pre mumă-sa
și să lipeaște cătră muiarea sa și vor fi amîndoi un trup.
6. Derept aceaia de-acii nu mai sînt doi, ce un trup; ce împreună Dumnedzeu, omul să nu despartă.
(7) 5 Moi. 24, 1 (versetul nu este menționat). 7. Zisără Lui: Dară că ce au poruncit Moisi să dea carte de
lăsare și să o lase pre ia?
8. Zise lor că Moisi, pentru întărimea inimii voastre, au lăsat
voao să vă lăsați muerile voastre; iară dentîi n-au fost așia.
(9) Viș. 5, 32; Mr. 10, 11; Luc. 16, 18. 9. Iară zic voao, că au cine-și va lăsa muiarea lui, fără de vină
de curvie și va lua alta, curveaște; și cine va lua lăsată de altul,
curvie face.
(10) 1 Cor. 7, 10. 10. Zisără Lui ucenicii Lui: De iaste așia rîndul omului cu muiarea, nu-i bine să să însoare.

11. Iară El zise lor: Nu-l cuprind toți cuvîntul acesta, ce cărora li-e dată.//

25ʳ 12. Că sînt fameni carii den trupul mumei lor au născut așia și sînt fameni carii-s giugăniți de oameni și sînt fameni carii să giugănesc înșiși pre sine, pentru Împărățiia ceriurilor; cela ce poate cuprinde, cuprinză! Ко(ц) с8(в). Чтн вто(к).[128]

13. Atuncea adusără cătră El porobocii, să-și pue mînile spre ei și să Să roage, iară ucenicii certa pre ei. (13) Viș. 18, 3; Mr. 10, 13; Luc. 15, 18.

14. Iară Iisus zise: Lăsați porobocii și nu-i oprireți pre ei a veni cătră Mine, că-i Împărățiia ceriurelor ca a cestora.

15. Și puindu-Și spre ei mînile și Să duse de acolea. Конéць вто(к). Недѣ́лн. в҃і. Зачáло. ҁ҃ѳ.[129]

16. Și iaca varecine, apropiindu-se, zise Lui: Învățătoare bune, ce bine voiu face, ca să aibu viața veacilor? (16) Mr. 10, 16; Luc. 18, 28.

17. Dară El zise lui: Ce Mă grăești bun? Nime nu-i bun, fără numai unul Dumnedzău. Dară de vei să întri în viață, ține poruncile.

18. Zise Lui: Carele? Dară Iisus zise: Nu omorî, nu curvi, nu fura, nu mărturisi strîmbu. (18) Ishod 20, 13.

19. Cinstează pre tatăl tău și pre muma și iubează pre priiatinul tău, ca însuți pre tine.

20. Zise Lui tinărul: Toate aceastia le-am păzit din tinereațele meale. Dară încă ce n-am isprăvit?

21. Zise Iisus lui: De vei să le împli toate, pasă, vinde tot ce ai și dă săracilor și vei avea comoară în ceriu; și vino de îmblă după Mine.

22. Dară auzind tinerul acel cuvînt, să duse întristat, că avea bunătate multă.

23. Iară Iisus zise ucenicilor Săi: Adevăr zic voao, că anevoe va întra bogatul întru Împărățiia ceriurelor.

24. Dară iară vă zic voao: mai lesni iaste cămilei[a] pren uriachea acului a treace, decît bogatul întru Împărățiia lui Dumnedzău a întra.

a. Cămila să zice că-i funea corabii, iar în cest loc, să înțeleage cămila.

25. Auzind aceastea, ucenicii Lui să mirară, zicînd: Dară cine să va putea spăsi?

26. Căutînd Iisus, zise lor: De la oameni aceasta nu poate fi, iară de la Dumnezău, toate să pot. Ко(ц) не(д). Чтн не(д) всѣ(х) ст҃нх.[130] // (26) Erem. 32, 7.

25ᵛ 27. Atuncea răspunzînd, Pătru zise Lui: Iaca noi am lăsat toate și am venit după Tine; dară ce ne va fi noao? (27) Mr. 10, 28; Luc. 18, 28.

28. Dară Iisus zise lor: Adevăr zic voao, că voi carii ați venit după Mine, în naşterea de nou, cînd va șădea Fiiul omenesc spre scaunul slavei Sale, șădea-veți și voi spre doaosprăzeace scaune, giudecînd ceale doaosprăzeace rude ale lui Izrail. (28) Luc. 22, 30.

29. Și fiecine carele va lăsa casa, au frații, au surorile, au pre tată său, au pre mumă-sa, au muiarea, au feciorii, au uricul lui, pentru numele Mieu, de o sută de ori atîta va lua, și viața veacilor va moșteni.

30. Că mulți vor fi cei dintîi, apoi, și cei de apoi, întîi. Конéць, недѣ́лѣ, всѣхь. ст҃ыхь.[131] (30) Nij. 20, 16; Mr. 10, 31; Luc. 13, 30.

CAP 20

1. Lucrătorii să duc în vie. 15. Ochiul rău. 17. Hristos proroceaşte de chinul Său. 20. Feciorii lūi Zevedei. 22. De păharul. 28. Hristos, sluga noastră. 30. Doi orbi.

Срѣдѹ. ѳ҃ недѣлѣ, зача́ло, п҃.[132]

Că aseamenea iaste Împărăţiia ceriurelor omului căsătoriu, carele eşi dins-demineaţă, să tocmească lucrători în viia sa.

a. Denariul face zeace bani.

2. Deci tocmindu-să cu lucrătorii, cîte un denar[a] pre zi, trimise pre ei în viia sa.

3. Şi eşind la al treile ceas, văzu pre alţii stînd în tîrg, fără lucru.

4. Şi acelora zise: Meargeţi şi voi în vie, şi ce ară fi derept voiu da voao.

5. Dară ei mearsără. Iară eşi în al şasele şi al noaole ceas, feace aşijderea.

6. Deci eşind în al unsprăzeacele ceas, află pre alţii, stînd fără lucru, şi zise lor: Ce staţi acicea toată zuoa fără lucru?

7. Zisără lui: că nime pre noi n-au tocmit. Zise lor: Meargeţi şi voi în vie şi ce va fi derept, veţi lua.//

8. Iară fiind sara, zise domnul viei viiaşului său: Chiamă pre lu- 26r
crători şi le plăteaşte lor plata, începînd de la cei de apoi, pînă la cei dintîi.

9. Şi deaca veniră carii venisă în al unsprăzeacele ceas şi luară unul cîte un denariu.

10. Iară viind şi cei dentîi, le părea că vor lua mai mult; şi luară şi aceia cîte un denariu.

11. Iară deaca-i luară, răpştiră spre domnul casei

12. Zicînd: Aceştea de apoi un ceas lucrară şi i-ai făcut asemenea cu noi, carii am purtat greutatea zilei şi zăduhul.

13. Iară el, răspunzînd, zise unuia de ei: Soaţe, nu fac ţie nedireptate. Au nu te-ai tocmit într-un dinar cu mine?

14. Ia-ţi al tău şi pasă, că voiu să dau cestui de apoi ca şi ţie.

15. Au nu să cade mie să fac ce voiu vrea den al mieu? Au pentr-aceaia iaste ochiul tău rău, că eu bun sînt?

16. Aşia vor fi cei de apoi, întîi, şi cei dentîi, mai apoi, că mulţi sînt chemaţi, ce puţini aleşi. Коне(ц), не(д). ѝ с҃тн(м), м҃ м҃чнико(м). Чето(к), ѳ҃, не(д). Зача́ло п҃а.[133]

17. Şi suind Iisus în Erosalim luo pre cei doisprăzeace ucenici înşişi pre cale şi zise lor:

18. Iată că suim în Erosalim, şi Fiiul omenesc Îl vor da popilor celor mari şi cărtularilor şi-L vor giudeca spre moarte.

(19) Ion 18, 31.

19. Şi-L vor da pre El păgînilor să-L batgiocurească şi să-L bată şi să-L răstignească şi a treia zi va înviia.

(20) Mr. 10, 35.

20. Atunci să apropie de El muma feciorilor lui Zevedeiu cu feciorii săi, închinîndu-să şi ceind oarece de la El.

21. Dară El zise ei: Ce vei? Zise Lui: Zi să șază acești doi feciori
ai miei, unul de-a direapta Ta și altul de-a stînga, întru Împărăția
Ta.
22. Iară răspunzînd, Iisus zise: Nu știți ce ceareți; putea-veți
bea păharul carele Eu am a-l bea? Și cu botezul carele Eu Mă voiu
boteza, boteza-vă-veți? Zisără Lui: putea-vom.
23. Atunci zise lor: Iată păharul Mieu veți bea și cu botezul cu
26v carele Eu Mă voiu boteza, vă veți boteza. // Dară a șădea de-a dereap-
ta Mea și de-a stînga Mea nu iaste Mie să dau, ce să va da cărora li-e
gătită de la Tatăl Mieu.
24. Și auzind aceastea, cei zeace să mîniară pre cei doi frați. (24) Mr. 10, 41; Luc. 22, 25.
25. Iară Iisus, chemînd pre ei, zise: Știți că domnii păgînilor
domnesc spre ei și putearnicii au puteare spre ei.
26. Iară între voi nu va fi așia, ce carele are vrea întru voi să fie (26) Nij. 23, 12; Efes. 2, 7.
mai mare să fie voao slugă.
27. Și cine are vrea întru voi a fi cel dentîi să fie voao slugă.
28. Cum și Fiiul omenesc n-au venit să-I slujască Lui, ce să slu- (28) Luc. 22, 27; 1 Tim. 2, 6; Tit 2, 14; 1 Pet. 1, 19.
jască El și să dea viiața Lui, izbăvire pentru mulți. Конець, че(к).
Сѹбота. ві, не(д)ли. Зачáло пв.[134]
29. Și eșind ei den Erihon, mearse după El mulțime multă. (29) Mr. 10, 46; Luc. 8, 38.
30. Și iaca doi orbi șăzînd lîngă cale, auziră că Iisus treace și stri-
gară zicînd: Doamne, fiiul lui David, fie-Ți milă de noi!
31. Iară mulțimea certa pre ei să tacă, iară ei mai vîrtos striga,
zicînd: Doamne, fiiul lui David, fie-Ți milă de noi.
32. Și stătu Iisus, chemă pre ei și zise: ce veți să fac voao?
33. Zisără Lui: Doamne, ca să deșchizi ochii noștri.
34. Deci făcîndu-I-Să milă lui Iisus, atinse ochii lor și numai-
decît văzură și mearsără după El. Конец, сѹбwтѣ. Въ недѣлѣ цвѣтной,
на оутрънн.[135]

CAP 21

5. Șăzînd pre asin, în Erosalim întră și tîrgoveții îi scoate afară. 13. Casa rugăciunii. 19. Secă smochinul. 25. Botegiunea lui Ioan. 28. Carii fac voia lui Dumnedzău. 30. Publicanii și curvarii. 33. Viia lui Dumnedzeu jidovii. 38. Omorîră fiiul stăpînului de lucrători. 42. Piatra unghiului.

Зачáло, пг.[136]

1. Și cînd să apropiiară către Erosalim și veniră în Betfa- (1) Mr. 11, 1; Luc. 19, 29.
ghiia[a], către muntele Maslinilor, atunci Iisus trimise a. Ce se zice Casa Izvorului.
doi ucenici,
2. Zicînd lor: Duceți-vă în cel sătcel carele iaste îna-
intea voastră și numai cît veți afla o asină legată și
mînzul cu ia. Dezlegați-o și o aduceți. //
27r 3. Și să are zice voao cineva, ziceți că aceaste Domnului trebuescu
și numaidecît le va iară tremite iale.
4. Aceasta pentr-aceaia fu cum să să împle ce iaste zis pre proroc
zicînd:

(5) Zah. 9, 9; Ion 12, 11; Is. (tipărit Ion) 62, 11.

b. Tîlc: Hristos n-au şezut pre amîndoao, numai pre mînzu, cum arată ceialalţi evanghelisti; că face pomeană Sfînta Evanghelie de amîndoao, iară într-un loc au fost.

5. Ziceţi featei Sionului, iaca împăratul tău vine ţie blînd şi şăzînd spre asin şi desupra mînzului a asiniei învăţată supt tărhat.

6. Şi mearseră ucenicii şi făcură cum le porunci lor Iisus.

7. Şi adusără asina[b] şi mînzul şi pusără desupra lor veşmintele sale, şi-L pusără spre iale.

8. Iară mulţimea de oameni aşternea veşmintele lor pre cale, iară alţii frîngea stîlpări de leamne şi aşternea pre cale.

• 9. Iară mulţimea carea mergea înainte-I şi carii mergea dinapoi striga zicînd: Osanna, fiiului lui David, blagoslovit Cel ce vine întru numele Domnului, Osanna, întru înălţie.

10. Şi intrînd El în Erosalim să încîştigă tot oraşul, zicînd: Cine iaste Acesta?

11. Iară mulţimea zise: Acesta iaste Iisus prorocul, cel den Nazaretul Galileii. Прѣстѹ(п) цвѣт, Пѧ(к), ѳ҃. не(д).[137]

(12) Mr. 11, 15; Luc. 19, 45; Ion 2, 15; 5 Moi. 14, 18.

12. Şi întră Iisus în beseareca lui Dumnezău şi scoase pre toţi carii vindea şi cumpăra în besearecă şi measele a tîrgarilor şi scaunele a vînzătorilor de porumbi le răsturnă.

(13) Isai. 56, 7; Erem. 7, 11; Mr. 11, 17; Luc. 19, 46.

13. Şi zise lor: Scris iaste casa mea casa rugăciunii să va chiema, iară voi o aţi făcut peştere tîlharilor.

14. Atunci veniră la El orbi şi şchiopi în besearecă şi-i vindeca pre ei. Прѣ(с) пѧ(к). Чтн не(д).[138]

15. Iară văzînd popii cei mai mari şi cărtularii ciudele carele făcea şi porobocii strigînd în besearecă şi zicînd: Osanna, fiiul lui David, mîniiară-să.

(16) Pslom. 8, 3.

16. Şi zisără Lui : Oare auzi ce zic aceştea? Dară Iisus zise lor: Auz. Au nu aţi cetit neciodinioră că din gura porobocilor şi sugătorilor săvîrşit-ai lauda? Чтн пѧ(к).[139]

17. Şi lăsa pre ei, mearse afară den oraş în Vitaniia şi Să sălăşlui acolo. Ко(ц), цвѣ(т). Пне(д), г҃, не(д). За(ч), пд҃.[140]

(18) Mr. 11, 20.

18. Iară demineaţă turnînd în oraş, flămînzi.//

(19) Mr. 11, 13.

19. Şi văzînd un smochin lîngă cale, mearse la el, şi nemică nu 27v
află întru el, fără numai frunzele, şi zise lui: De acum să nu mai fie întru tine rod în veaci. Şi secă smochinul numaidecît. Ко(ц), пѧ(к).[141]

20. Şi văzînd ucenicii să mirară grăind: Cum, numai cît secă smochinul?

(21) Viş. 17, 20.

21. Răspunzînd Iisus zise lor: Adevăr zic voao, de aţi avea credinţă şi să nu vă îndoiţi, nu numai ce-i făcută smochinului, aţi face, ce şi muntelui acestuia să aţi zice: Rădică-te şi te aruncă în mare; fir-ară.

22. Şi toate cîte aţi ceare întru rugăciune, crezînd, lua-veţi.
Конець понедѣлникѹ. Вто(к) і недѣлн. Зачало пе҃.[142]

23. Şi mărgînd în besearecă, cînd învăţa, mearsără cătră El mai marii popilor şi bătrînii oamenilor, zicînd: Cu a cui puteare faci aceastea şi cine Ţe-au dat această puteare?

24. Iară răspunzînd Iisus zise lor: Întreba-vă-voiu şi Eu pre voi un cuvînt, carele să veţi spune Mie şi Eu voao voiu spune cu ce puteare aceastea fac.

25. Botegiunea lui Ioan de unde era? Den ceriu au de la oameni?
Iară ei așia cugeta întru sine zicînd: De vom zice den ceriu, va zice
noao: Dară derept ce n-ați crezut lui?
26. Iară de vom zice de la oameni, teamemu-ne de dihanie că (26) Viș. 14, 5.
toți ținea pre Ioan ca pre un proroc.
27. Și răspunzînd lui Iisus ziseră: Nu știm. Zise lor și El: Nece
Eu voiu spune voao cu ce puteare fac aceastea. Конéць, вто(к). Срѣ(д), ї,
не(д). Зачáло. пѕ.[143]
28. Dară ce vă să pare voao? Un om avea doi feciori și mergînd
la cel dentîi, zise: Fătul mieu, du-te astăzi de lucră în viia mea.
29. Iară el răspunzînd zise: Nu voiu. Iară mai apoi să gîndi și mearse.
30. Și să apropie și cătră celalalt, zise așijderea, iară el, răspun-
zînd, zise: Eu, doamne, voiu mearge. Și nu mearse.
28r 31. Care dinn acei doi feace voia tătîni-său? Zisără Lui: // Cel den-
tîi. Zise Iisus lor: Adevăr zic voao, că publicanii și curvele vor întreace
pre voi întru Împărățiia lui Dumnedzău.
32. Că veni Ioan la voi întru calea dereptăției și n-ați crezut lui,
dară publicanii și curvele crezură lui; iară voi văzînd aceastea nu
v-ați pocăit după aceaia să creadeți lui. Конéць, Срѣ(д). Не(д), гі.
зачáло пз. сеже и пръво м(ч), Стефáнѹ.[144]
33. Ascultați altă pildă: Era un om căsătoriu, ce sădi vie și cu (33) Isai. 5, 1;
gard îngrădi pre ia și săpă în ia teasc și zidi turn și o tocmi lucrători- Erem. 2, 21; Mr. (tipărit Mh.) 12,
lor și să duse departe. 1; Luc. 20, 9.
34. Deci cînd să apropie vreamea rodului, trimise slugile sale
cătră lucrători să-i ia rodul ei.
35. Și viiarii prinsără slugile lui, deci pre unu-l bătură, iară pre
altu-l omorîră, pre altul cu pietri-l ucisără.
36. Și iară trimease și pre alte slugi mai multe decît întîi și fea-
ceră lor așijderea.
37. Mai apoi trimise cătră ei pre fiiul său, zicînd: Cinsti-vor pre
fiiul mieu.
38. Iară viiarii văzînd pre fiiul, zisără întru eiși: Acesta iaste uri-
cașul; veniți să omorîm pre el și să ținem uricul lui.
39. Și prinsă pre el, lăpădară-l afară den vie și-l omorîră.
40. Dară cînd va veni domnul viei, ce va face viiarilor acelora?
41. Zisără Lui: Pre răi rău-i va piiarde și viia sa o va da altor
viiari, carii vor da lui rodul la vreamea ei.
42. Zise Iisus lor: N-ați cetit neceodată întru Scriptură? Piatra (42) Psalom 118,
carea nu o băgară în samă ziditorii, aceasta făcută e capul unghiu- 22; Dean. 4, 11;
lui, de la Dumnul* iaste acesta și iaste minune întru ochii noștri. C rim. 9, 33; 2 Pet. 2. 7.
Ко(ц) не(д). и стмѹ. Че(к) ї. за(ч) пи.[145]
43. Derept aceasta zic voao că să va lua de la voi Împărățiia lui
Dumnedzău și să va da păgînilor, carii vor face rodul ei.
44. Și cel ce va cădea spre piatra aceasta, zdrobi-să-va, iară spre (44) Isai. 8, 15;
carele va cădea frînge-va pre el. Luc. 20, 18.
45. Și auzind mai marii popilor și fariseii pildele Lui, pricepură
că de ei grăiaște.
46. Și căutînd pre El să-L prinză, să temură de dihanie căce ca
un proroc ținea pre El. //

CAP 22 28v

1. Pilda nuntei. 9. Chemătura păgînilor. 11. Veșminte de nuntă. 16. De⟨s⟩pre dajdea împăratului întrebat fu Hristos. 23. Despre sculătura morților. 32. Dumnedzeu e al viilor. 36. Poruncă mare. 37. Dragostea lui Dumnedzău. 39. Îndrăgitura a priiatnicilor. 42. Hristos al cui fiiu.

Si răspunzînd Iisus, iară zise lor în pilde, zicînd: Не(д)лю. ді, по с҃тѣществїе С҃тго Дх҃а. Зача́ло. пѳ҃.[146]

(2) Luc. 14, 16; Apoc. 19, 9. 2. Asamănă-să Împărăţiia ceriurelor unui craiu carele făcu nuntă fiiului său.

3. Şi mînă slugile sale să chiiame chemaţii la nuntă şi nu vrură să vină.

4. Iară trimise pre alte slugi zicînd: Ziceţi chemaţilor, iaca prînzul mieu gătat-am, giuncii miei şi pasările sînt omorîte şi toate-s gata, veniţi la nuntă.

5. Iară ei nu vrură, ce mearsără unul la agrul său, iară altul la tîrguitura sa.

6. Iară alţii prinsără pre slugile lui, batgiocuriră-i şi-i omorîră.

7. Iară craiu auzind aceastea să mînie şi mînă oastea lui şi pierdu pre acei vrăjmaşi şi oraşul lor arse.

8. Atunci zise slugilor sale: Iată nunta gata iaste, dară chemaţii nu fură destoinici.

9. Der⟨e⟩pt aceaia meargeţi la eşirile căilor şi oare cari-i veţi afla chemaţi-i la nuntă.

10. Şi eşind slugile lui la căi, strinsără pre toţi cîţi aflară, răi şi buni, şi să împlu nunta de oaspeţi.

11. Iară întră craiu să vază oaspeţii, văzu acolo pre un om neîmbrăcat în veşminte de nuntă.

12. Şi zise lui: Soaţe, cum ai întrat acicea neavînd veşminte de nuntă? Iară el amuţi.

(13) Viş. 8, 12; Nij. 25, 30. 13. Atunci zise craiul slugilor: Legîndu-i mînile şi picioarele lui, luaţi-l şi-l aruncaţi în tunearecele de afară; acolo va fi plîngere şi scrîşnirea dinţilor.

(14) Viş. 20, 16. 14. Că mulţi sînt chemaţi, ce puţini aleşi. Коне́цъ. неДѣлѣ.сꙋбо́та ѓі, НеДѣлн. зача́ло, ч҃.[147] //

15. Atunci mearsără fariseii făcînd sfat ca să-L prinză pre El 29r
în cuvînt.

16. Şi trimisără la El ucenicii lor, cu slugile lui Irod, zicînd: Învăţătoriule, ştim că eşti derept şi în calea lui Dumnedzău, în dereptate înveţi şi nu gîndeşti de nime, că nu cauţi faţa oamenilor.

17. Derept însă spune noao, ce Ţi să pare? cade-să a da dajde împăratului, au ba?

18. Şi înţelegînd Iisus hicleşugul lor, zise: Ce Mă ispitiţi, făţarnicilor? Arătaţi-Mi banul dăjdei.

19. Iară ei adusără Lui un ban.

20. Şi zise lor: Al cui iaste acest chip şi scriptura ce e pre el?

(21) C rim. 13, 7. 21. Zisără Lui: A împăratului. Atunci zise lor: Daţi ce-s ale împăratului, împăratului şi ce-s ale lui Dumnedzău, lui Dumnedzău.

22. Și auzind să mirară și lăsînd pre El, să dusără. Конє́ць, с8ботѣ. Пѧтω(к), ї нєдѣли. Зача́ло ча҃.[148]

23. Într-acea zi veniră la El saducheii, carii zicea că nu va fi în- (23) Mr. 12, 18; Luc. 20, 27; Dean. 13, 8.
viere, și întrebară pre El

24. Zicînd: Învățătoriule, Moisi au zis, să va muri cineva nea- (24) 5 Moi. 23, 5.
vînd fecori, să ia fratele lui pre muiarea lui și să rădice sămînța fratelui său.

25. Că era întru noi șapte frați și cel dentîi să însură și muri; și neavînd sămînță, lăsă pre muiarea lui fratelui său.

26. Așijderea și al doile și al treile, pînă al șaptele.

27. Iară mai apoi de toți, muri și muiarea.

28. Dară la înviere, a căruia de acei șapte va fi muiarea că toți o avură pre ia?

29. Iară răspunzînd, Iisus zise lor: Rătăciți sînteți, pentru că nu știți Scripturile, nece putearea lui Dumnedzău.

30. Că la înviere, nece să vor însura, nece să vor mărita, ce sînt ca îngerii lui Dumnedzău în ceriu.

31. Iară de învierea morților au n-ați cetit ce e zis de la Dumnedzău zicînd voao:

32. Eu sînt Dumnedzăul lui Avraam și Dumnedzăul lui Isaac // (32) Ishod 3, 6.
29v și Dumnezeu lui Iacov; Dumnezeu nu iaste Dumnezeu morților,
ce viilor.

33. Și cînd auzіră mulțimea să mirară de știința Lui. Ко(ц) пѧ(к).[149]

34. Iară fariseii auzind c-au astupat Iisus gurile saducheilor, (34) Viș. 7, 28; Mr. 12, 28.
să adunară împreună. Нє(д), єі҃. За(ч), чв҃.[150]

35. Și întrebă pre El unul den știutori de leage, ispitind pre El și zicînd:

36. Învățătoriule, carea e poruncă mai mare în leage?

37. Iară Iisus zise lui: Îndrăgeaște pre Domnul Dumnezăul tău, (37) 5 Moi. 5, 6; Luc. 10, 27.
cu toată inima ta și cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.

38. Aceasta-i întîi și mai mare poruncă.

39. Iară a doa, ce să asamănă aceștiia: iubeaște priiatnicul tău (39) Levit. 19, 18; Mr. 12, 31.
ca și pre tine.

40. Întru aceaste doao porunci toată leagea și prorocii să ține.

41. Iară fiind adunați fariseii, întrebă pre ei Iisus (41) Mr. 12, 35; Luc. 20, 41.

42. Zicînd: Ce vă să pare voao de Hristos, al cui fiiu iaste? Zisără Lui: A lui David.

43. Zise lor: Dară cum David întru Duhul Svînt chiamă pre El Domnu, zicînd așia:

44. Zise Domnul Domnului mieu: șăzi de-a dereapta mea pînă (44) Pslom 110, 1.
voiu pune aleaneșii tăi scaun picioarelor tale.

45. Dară deaca chiamă David pre el Domnu, cum iaste al lui fiiu?

46. Și nime nemică nu-I putu să-I răspunză Lui, nece cuteză cineva, dentr-aceaia zi, să mai întreabe pre El. Ко(ц), нє(д).[151] |

CAP 23

1. Cărtularii învăța dihaniia pre leagea lui Moisi. 5. Pre muerile despre poalele veșmintelor. 7. Închinăturile. 8. Frați. 9. Părinte. 10. Învățător. 11. Slugă. 13. Închiderea Împărăției ceriului. 14. Mîncarea caselor văduo. 15. Din păgîn făcut jidov, creștin. 16. Giurămînt pre beseareсă. 22. Dejma mentei. 23. Curățiia marginei păharului. 27. Casă de om mort înălbită. 33. Șerpi, vipere. 37. Găină.

Сȣбóт, ді҃. зачáло, чг҃.[152]

Atunce Iisus grăi mulțimei și ucenicilor Săi, zicînd:
(2) 2 Ezdra 8, stih 4. 2. În scaunul lui Moisi șăd cărtularii și fariseii.
3. Deci toate cîte vor zice voao, să țineți; țineți//și 30r*
faceți. Iară după faptele lor nu facereți, că ei zic și
nu fac.
(4) Luc. 11, 46; Dean. 15, 10. 4. Că leagă sarcine greale și nu-i lesne a le purta și le pun spre
umerele oamenilor, iară ei nece cu deagetele lor nu vor să le clătească.
(5) 5 Moi. 6, 8; Cisla 15, 38. 5. Iară ei toate faptele lor le fac pentru să să arate oamenilor,
lărgindu-și fruntările lor și mărindu-și marginile veșmintelor sale.
(6) Mr. 12, 38; Luc. 11, 43. 6. Iubesc în ospeațe a ședea mai sus și în scaunul de frunte, în
sinagoga.
7. Și închinături pren tîrguri și să să chiame de oameni, învățătoriule, învățătoriu.
(8) Iacov 2, 3. 8. Dară voi nu vă chemareți învățători, că unul iaste Învățătoriul vostru Hristos; ce voi toți frați vă sînteți.
(9) Malah. 1, 6. 9. Și părinte pre nime nu vă chemareți voao pre pămînt, că
unul iaste Părintele vostru Carele iaste în ceriure.
10. Neci vă chemareți învățătoriu; că unul iaste Învățătoriul
vostru Hristos.
(11) Viș. 20, 26. 11. Ce carele e mai mare întru voi, să fie voao slugă.
(12) Iov (tipărit Ion) 22, 29; Prit. 29, 23; Luc. 14, 11; 1 Pet. 5, 5; Iacov 4, 6. 12. Că cine să va înălța pre sine, micșura-să-va și cine să va
smeri pre sine înălța-să-va. Ко(ц), сȣ(в). Поне(д) ді҃. за(ч), чд҃.[153]
(13) Luc. 11, 52. 13. Ce vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că închideți Împărăției ceriurelor înaintea oamenilor, că voi nu veți să întrați, nece
ceia ce vor să între nu-i lăsați.
(14) Mr. 12 (tipărit 2), 40; Luc. 20, 47. 14. Vai de voi, cărtulari și farisei fațarnici, că mîncați casele văduolor, făcînd rugăciune lungi în fățărie. Derept aceasta, mai grea
osîndire veți lua.
15. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că încungiurați marea
și uscatul să faceți den păgîn jidov și cînd va fi făcut, faceți pre el
fiiul Gheennei[a], mai cu de doao ori decît voi.
16. Vai de voi, purtători de orbi, carii ziceți că cine să va giura
pre beseareсă, nemică iaste, iară cine să va giura pre aurul besearecii,
vinovat iaste.
17. Nebuni și orbi! Care e mai mare: aurul au beseareca, carea
svințeaște pre aurul?
18. Și cine să va giura pre oltariu, nemică iaste, dară cine//să va 30v
giura pre darul carele e desupra lui, vinovat iaste.

a. Matca focului.

19. Nebuni și orbi! Dară care e mai mare, darul au oltariul carele sfințeaște darul? (19) Ishod 29, stih 37.

20. Deci cela ce să gioară pre oltariu, giură-să pre el și pre toate cealea ce sînt desupra lui.

21. Și cela ce să giură pre beseareсă, giură-să pre ia și în Acela ce lăcuiaște întru ia. (21) 1 Țar. 8, 13; 2 Cron. 6, 2; Luc. 11, 4.

22. Și cela ce să giură pre ceriu, giură-să spre scaunul lui Dumnedzău și pre Cela ce șiade desupra lui. Ко(ц), пне(д). вто(к), ді. за(ч) че.[154]

23. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că zeciuiți minta[b], cimbrul și cheminul[c] și lăsați ceale mai greale a legii, giudecata și milosteniia și credința. Aceastea să cade să le faceți și acealea să nu lăsați.

b. Izma.

c. Molotrul, ce-i ca mărariul.

24. Purtători de orbi, strecurați țînțariul și cămila înghițiți.

25. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că curățiți păharul și blidul din afară, dară den lăuntru pline sînt de răpituri și de necurăție. (25) Luc. 11 (tipărit 12), 39.

26. Farisee oarbe, curățeaște întîi înlăuntrul păharului și blidului, ca să fie și din afară curate.

27. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că vă asămănați mormîntelor înălbite carele să arată oamenilor den afară frumoase, dară den lăuntru pline sînt de oasele morților și de toată necurățiia. (27) Luc. 11, 44.

28. Așia și voi, din afară vă arătați oamenilor derepți, den lăuntru, plini sînteți de fățărie și de strîmbătate. Конець, вторникꙋ. Срѣдѣ, ді, недѣли. зачало, чѕ.[155]

29. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că zidiți mormintele prorocilor și podobiți mormintele dereptilor. (29) Luc. 11, 47.

30. Și ziceți să am fi fost în zilele părinților noștri, nu am fi fost lor soți, în omorîrea prorocilor.

31. Derept aceaia, înșivă mărturisiți pre voi, că sînteți fii celora ce-au omorît pre proroci.

32. Și voi împleți măsura părinților voștri.

33. Șerpi, pui de vipere, cum veți scăpa de giudecata Gheennei!//

31ʳ 34. Derept aceasta, iaca Eu trimeț cătră voi proroci și înțelepți și cărtulari, și dintr-înșii omorî-veți și răstigni-veți și dintr-înșii unii zbici-veți în săboarăle voastre și goni-i-veți den oraș în oraș.

35. Ca să vie spre voi tot sîngele derept carele s-au vărsat pre pămînt, de la sîngele lui Avel dereptul, pînă la sîngele Zaharii, fiiul Varahii, pre carele ați omorît între beseareсă și între oltariu. (35) Bit. 4, 8; Evreom 11, 4; 2 Cronic. 24, 21.

36. Adevăr grăesc voao că veni-vor toate aceastea spre neamul acesta.

37. Ierosalime, Ierosalime, carele omorîși prorocii și cu pietri ucisеși trimeșii cătră tine, de cîte ori vruiu să adun feciorii tăi, în ce chip adună găina puii ei supt arepile sale, și n-ați vrut. (37) Luc. 13, 34; 4 Ezdra 1, 3.

38. Iată lăsa-să-vor casele voastre pustii.

39. Că vă zic voao, nu Mă veți vedea de acum, pînă nu veți zice: Lăudat Cel ce vine în numele Domnului. Ко(ц), срѣ(д).[156]

CAP 24

1. Răsipitura besearecii. 4. Seamnele venitului Hristos. 13. Strîmbătatea. 23. Hristoşi strîmbi. 29. Seamnele sfîrşirei lumii. 31. Îngerii. 32. Zmochin. 37. Zilele lui Noe. 42. Preveghează-vă. 45. Slugă.

Сябóтя, єí. недѣлѣ, зачáло, чз.[157]

(1) Mr. 13, 1; Luc. 21, 5. Şi eşind Iisus den besearecă, mergea şi să apropiară
ucenicii Lui să arate Lui ziditura besearecii.
(2) Luc. 19, 44. 2. Iară Iisus zise lor: Vedeţi aceastia toate? Adevăr
grăesc voao, nu va rămînea acicea piatră spre piatra
care să nu să răsipească.
3. Iară şăzînd El spre muntele Maslinilor, apropiiară-să ucenicii în taină, zicînd: Spune noao, cînd vor fi aceastea
şi ce e sămnul venirii Tale şi a sfîrşănii veacului?
4. Şi răspunzînd Iisus, zise lor: Căutaţi să nu vă opăcească cineva
pre voi.
(5) Efes. 5, 6; Colas. 2, 28. 5. Că mulţi vor veni întru numele Mieu zicînd: Eu sînt Hristos
şi pre mulţi vor opăci.
6. Auzi-veţi războae şi veşti de oşti; căutaţi să nu vă spămîntaţi. //
7. Că să cade aceastea toate să fie; ce încă nu va fi sfîrşitul. 31v
8. Că să va scula o limbă pre altă limbă şi ţara pre ţară. Şi vor
fi ciume şi foamete şi cutremure pre toate locurele. Toate aceastea-s
începăturile durorilor.
(9) Viş. 10. 17; Luc. 21, 12; Ion 15, 20. 9. Atuncea vor da pre voi în supărare şi vă vor omorî pre voi
şi veţi fi uriţi înaintea a toate limbile, pentru numele Mieu.
10. Şi atuncea să vor zminti mulţi şi unul pre alt să vor vinde şi
să vor urî unul cu alalt.
(11) 2 Pet. 2, 1. 11. Şi mulţi proro<ci>minciunoşi să vor scula şi vor opăci pre mulţi.
12. Şi pentru că să va înmulţi strîmbătatea, dragostea în mulţi
să va stinge. Че(к) ді. Зачáло, чө.[158]
13. Dară cela ce va răbda pînă în sfîrşit, acela să va spăsi. Конéць,
сябóтѣ.[159]
14. Şi să va propovedui Evangheliia, a Înpărăţii întru toată lumea, întru mărturiia a toate limbile şi atunci va veni sfîrşeniia.
(15) Dan. 9. 27; Mr. 13, 14; Luc. 21, 20. 15. Iară cînd veţi vedea cea grozăvie a pustiiariei, carea e zisă de
la Daniil prorocul, stînd în loc sfînt (cine ceteaşte să înţeleagă),
16. Atunce carii vor fi în Iudea să fugă la munţi.
a. Casă de sus. 17. Şi carele e în pod[a] să nu pogoară, să ia ceva den casa lui.
18. Şi carele e în cîmpu, să nu toarne să ia veşmîntul lui.
19. Iară vai de greoaelor şi aplecătoarelor, în acealea zile.
(20) Dean. 1, 12. 20. Rugaţi-vă să nu fie fuga voastră iarna, nece sînbăta.
21. Că va fi atuncea nevoe mare, carea n-au fost de începutul
lumii pînă acum, nece va fi.
22. Şi de n-ară fi scurtate zilele acealea, perire-are tot trupul;
ce pentru aleşi să vor scurta zilele acealea.
(23) Mr. 13. 21. 23. Atuncea să are zice voao cineva, iaca acicea-i Hristos sau colea, nu creadereţi.
24. Că să vor scula Hristoşi minciunoşi şi proroci minciunoşi şi

vor da seamne mari și minuni, așia cum să opăcească (de-are putea fi)
încă și pre aleși.//
32r 25. Iaca de vreame spuș voao.
26. Derept aceaia, de vor zice voao: „iaca în pustie iaste“, nu eși-
reți, „iaca în casă de taină“, nu creadereți. Пѧ(к), ѯі, за(ч), р҃.[160]
27. Că cum fulgerul iase de la răsărit și să arată pînă la apus, (27) Luc. 17, 21.
așia va fi și venirea Fiiului omenesc.
28. Că vareunde va fi stîrvul, acolo să vor aduna vulturii. (28) Luc. 17, 37.
29. Iară numaidecît după scîrba acelor zile, soarele să va întu- (29) Isai. 13, 10;
neca și luna nu va da lumina ei și stealele vor cădea den ceriu și Ezec. 32, 7; Ioil
puterile ceriurilor să vor clăti. 2, 31; Mr. 13, 24.
30. Și atunci să va arăta sămnul[b] Fiiului omenesc în ceriu și atun- (30) Zah. 12, 18;
cea vor plînge toate semințiile pămîntului și vor vedea pre Fiiul Apoc. 1, 7.
omenesc viind spre nuorii ceriului, cu puteare și cu slavă multă. b. Sămnul Fiiului iaste puteare și
31. Și va trimite pre îngerii Săi cu trîmbite și cu glas mare și slava Lui, cu carea va veni.
vor aduna aleșii Lui, de la patru vînture, de la o margine a ceriu- (31) 1 Cor. 15, 52.
relor pînă la ceaialaltă.
32. Iară de smochin vă învățați pildă: cînd vor fi mlădițele lui (32) 1 Cor. 15, 12;
tinere și mugurează, știți că aproape e vara. 1 Solun. 4, 16.
33. Așia și voi, cînd veți vedea aceastea toate, să știți că aproa-
pe iaste de uși. Прѣ(с), пѧ(к). Сѫ(в), ві҃. за(ч), рд҃.[161]
34. Adevăr grăesc voao, nu va treace neamul acesta, pînă nu
vor fi aceastea toate.
35. Ceriul și pămîntul vor treace, iară cuvintele Meale nu vor (35) Mr. 13, 31.
treace. Ко(ц), поне(д), вели(к). Вто(к) вели(к). На лѵ(т)ргіи. За(ч), рв҃.[162]
36. Iară de zua aceaia și ceasul, nimea nu știe, nece îngerii ceriu-
relor, fără Tatăl Mieu sîngur.
37. Că cum au fost în zilele lui Noe, așia va fi și venirea Fiiului (37) Bit. 6, 5;
omenesc. Luc. 17, 28; 2 Pet. 3, 20.
38. Și cum era în zilele mainte de potop, mînca și bea, însura-să
și să mărita, pînă în zua ce întră Noe în corabie.
39. Și nu socotiră pînă veni potopul și luo pre toți, așia va fi și ve-
nirea Fiiului omenesc.
40. Atunci doi vor fi în cîmpu, unul să va lua și altul să va lăsa. (40) Luc. 17, 34.
41. Doao măcinînd la moară, una să va lua și una să va lăsa.// (41) 1 Solun. 4, stih 17.
32v Конє́цъ пѧ́ткѹ. Сєптє́мрїа, л҃. зача́ло рг҃.[163]
42. Derept însă preveghează, că nu știți în care ceas Domnul vos- (42) Nij. 25, 33;
tru va veni. Mr. 13, 33.
43. Iară aceasta să știți că de-are ști stăpînul casei în care ceas va (43) Luc. 12, 19;
veni furul, are preveghea și n-ară lăsa să-i sape casa lui. 1 Solun. 5, 2; 2 Pet. 3, 10;
44. Derept aceasta și voi fiți gata, că în ceasul care n-ați gîndi, Apoc. 3, 16.
Fiiul omenesc va veni. Ко(ц), сѹ(в).[164]
45. Oare cine iaste slugă credincioasă și înțeleaptă pre carele (45) Luc. 12, 42.
puse domnul lui spre gloata casei lui, să dea lor hrană în vreame?
46. Fericit de sluga aceaia, carele viind domnul lui, va afla
făcînd așia.
47. Adevăr zic voao, că spre toată avuțiia lui pune-l-va pre el.
Ко(ц), стмѹ. А сѹ(в) ді҃, ищи наза(д), за(ч) он҃. И не(д), аі҃, ищи наза(д), за(ч), оз҃.[165]

48. Iară de va zice acea slugă rea, întru inima lui, pesti-va domnul mieu a veni.
49. Şi va începe a bate pre soţii lui, mîncînd şi bînd cu beţivii,
50. Veni-va domnul slugii aceluia, în zua carea nu s-au nădăit
şi în ceasul care n-au ştiut
(51) Viş. 8, 12; Nij. 25, 30; Luc. 13, 28. 51. Şi-l va despărţi pre el, şi partea lui cu făţarnicii va pune;
acolo va fi plînsu şi scrişnirea dinţilor. Ко(ц) пѧ(к).[166]

CAP 25

1. Featele aşteaptă mirele. 13. Preveghearea. 14. Talanţii slugilor. 24. Slugă hicliană. 30. Giudeţul de apoi. 40. Blagosloviţii. 41. Blăstămaţii.

Сѹ(в), ѯі. и сєптємріа, кд҃. зачало рд҃.[167]

a. Fănărele. Atuncea va fi aseamenea Împărăţiia ceriurelor a zeace feate, carele luară lămpaşăle[a] lor, eşiră întru tîmpinarea mirelui.
2. Iară cinci dentru iale era înţeleapte şi cinci nebune.
3. Carele era nebune, luond lămpaşăle sale, nu luară cu sine uloiu.
4. Dară ceale înţeleapte luară uloiu în vasele sale, cu făcliile lor.
5. Iară zăbăvind mirele, adurmitară toate şi adurmiră.
6. Iară la miază noapte, fu strigare: Iaca mirele vine, eşiţi înaintea lui.
7. Atuncea să sculară toate vergurele acealea şi-şi gătiră//lămpa- 33r
şele lor.
8. Dară nebunele celor înţeleapte zisără: Daţi noao den uloiul vostru, că lămpaşăle noastre să sting.
9. Răspunsără înţeleaptele zicînd: Ba, că doară nu va agiunge noao şi voao. Mai bine meargeţi la vînzători şi vă cumpăraţi voao.
10. Iară mergînd să cumpere, veni mirele şi carele era gata întrară cu el la nuntă şi să închise uşa.
11. Mai apoi veniră şi cealealalte feate, zicînd: Doamne, Doamne, deşchide noao.
(12) Viş. 7, 23. 12. Dară el răspunzînd zise: Adevăr grăescu voao, nu vă cunoscu pre voi.
(13) Viş. 24, 46; Mr. 13, 33. 13. Derept aceaia priveghea ţi-vă, că nu ştiţi zuoa, nece ceasul, în carea Fiiul omenesc va veni. Ко(ц), сѹ(в). Нє(д), ѕ҃і. за(ч). рє҃.[168]
(14) Luc. 19, 12. 14. Că aşia-i ca omul mergînd departe, chiamă slugile sale şi dă lor bunătatea lui.
15. Şi unuia-i deade cinci talanţi, altuia doi, iară altuia unul, căruiaşi după înţelesul lui; şi să duse numaidecît.
16. Iară mearse cel ce luo cinci talanţi, lucră într-înşi şi dobîndi alţi cinci talanţi.
17. Aşijderea şi cel cu doi, dobîndi şi alţi doi.

18. Dară cela ce luo unul, mearse și săpă în pămînt și ascunse ar-
gintul domnului său.
19. Iară după multă vreame, veni domnul slugilor acelora și
băgă samă cu ei.
20. Atunci mearse cel ce luo cinci talanți, aducînd alți cinci ta-
lanți, zicînd: Doamne, cinci talanți mi-i-ai dat, iaca, alți cinci ta-
lanți am dobîndit cu ei.
21. Și zise lui domnu-său: Bine iaste, slugă bună și credin-
cioasă; spre puțîn fuseși credincios, spre mult te voiu încreade. Întră
în bucuriia domnului tău.
22. Veni și cela ce luo doi talanți, zise: Doamne, doi talanți
mi-i-ai dat, iaca alți doi talanți dobîndit-am cu ei.
23. Zise lui domnul lui: Bine e, slugă bună și credincioasă;//
33v spre puțîn fuseși credincios, spre mult te voiu încreade. Întră în bucu-
riia domnului tău.
24. Iară venind și cela ce luase un talant, zise: Doamne, știu-
tu-te-am că ești om tare[b], seaceri unde n-ai sămănat și aduni unde — b. Fără milă.
n-ai răsfirat.
25. Și temîndu-mă, merș și ascunșu talantul tău în pămînt;
iată-ți al tău.
26. Dară răspunzînd domnu-său, zise lui: Slugă rea și leanișă,
știuși că seacer de unde n-am sămănat și adun de unde n-am agonisit.
27. Cădea-ți-s-au vrut ție să dai argintul mieu neguțătorilor și
viind eu fire-aș luat al mieu cu dobîndă.
28. Luați der⟨e⟩pt aceaia de la el talantul și-l dați celuia ce
are zeace talanți.
29. Că tot cela ce are da-i-să-va și i să va spori (dară cela ce n-are — (29) Viș. 13, 12; Luc. 8, 18; Mr. 4, 25.
și ce i să pare că are, lua-să-va de la el).
30. Și pre sluga netreabnică aruncați-l întru întunearecele de — (30) Viș. 8, 12; Ezec. 34, 17.
afară; acolo va fi plînsu și scrîșnirea dinților. Конець, неде́лн. Неде́лѣ,
мѧсопѹстнѣи. зача́ло, р҃ѕ.[169]
31. Iară cînd va veni Fiiul omenesc întru slava Lui și toți sfinții
îngeri cu El, atuncea va ședea spre scaunul slavei Lui.
32. Și să vor aduna înaintea Lui toate limbile și va despărți pre
ei unul de alt, cum aleage păstoriul oile den capre.
33. Și va pune oile de-a dereapta Lui, iară caprele de-a stînga.
34. Atunci va zice Craiu celor de-a dereapta Lui: Veniți, blagoslo-
vițîi Tatălui Mieu, și moșteniți împărățiia carea e gătită voao de înce-
putul lumiei.
35. Că am flămînzit și Mi-ați dat mîncare, însătoșat-am și Mi-ați — (35) Isai. 58, 7; Ezec. 18, 7.
dat beutură, strein am fost și M-ați priimit.
36. Gol și M-ați îmbrăcat, beteag și M-ați socotit, în temniță am — (36) Ecles. 7, 19.
fost și ați venit la Mine.
37. Atuncea răspunde-vor Lui dereptii zicînd: Doamne, cînd
Te-am văzut flămînd și Te-am hrănit? sau sătos și Ți-am dat beutură.
34r 38. Sau cînd Te-am văzut strein și Te-am priimit? sau //gol și
Te-am îmbrăcat?
39. Sau cînd Te-am văzut beteag, sau în temniță și am venit la — (39) Prit. 19, 17.
Tine?

40. Și răspunzînd Craiu zise lor: Adevăr grăesc voao, că ce ați
făcut unuia de acești frați mai mici ai Miei, Mie ați făcut.
(41) Psalom 6, 9; Viș. 7, 23; Luc. 13, 27. 41. Atunce va zice și celor de-a stînga Lui: Duceți-vă de la Mine,
blăstămaților, în focul de veac carele e gătit diavolului și îngerilor
lui.
42. Că am flămînzit și nu Mi-ați dat mîncare, însetoșat-am și nu
Mi-ați dat beutură.
43. Strein am fost și nu M-ați priimit, gol și nu M-ați îmbrăcat,
beteag și în temniță, nu M-ați socotit.
44. Atunci ei încă vor răspunde Lui, zicînd: Doamne, cînd Te-am
văzut flămînd sau setos sau strein sau gol sau beteag sau în temniță
și n-am slujit Ție?
45. Atunce va răspunde lor, zicînd: Adevăr grăesc voao, pentru
ce n-ați făcut unuia de acești mici, neci Mie ați făcut.
(46) Dan. 12, 2; Ion 5, 29. 46. Și vor mearge aceștea în munca de veaci, iară dereptii în
viiața cea de veaci. Ко(ц) не(д) мѧ(с) пѹ(с).[170]

CAP 26

3. Sfeatul popilor pre Hristos. 6. Ung picioarele lui Hristos. 14. Iuda vinde pre Hristos. 26. Rînduiaște Cina. 34, 69. Pătru să lăpădă. 38. Hristos iaste trist. 47. Sărutătură cu vînzare. 56. Ducu-L la Caiafa. 64. Spune-să că-i Hristos. 67. Giudecat și scuepit. 69. Petru să tăgădui de Hristos.*

Четверто́къ, вели́кїи. На лит8ргїй, зача́ло р҃з.[171]

Și fu cînd sfîrși Iisus toate cuvintele aceastea, zise
ucenicilor Lui:
(2) Mr. 14, 3; Ion 11, 2. 2. Știți că după doao zile Paștile vor fi și Fiiul o-
menesc Să va da să Să răstignească. Ко(ц) вто(к) вел(к).[172]
3. Atunci să adunară mai marii popilor și cărtu-
larii și bătrînii, în curtea mai marelui popilor, care-
le-l chema Caiafa.
4. Și făcură sfat ca să prinză pre Iisus cu hiclenie și să-L omoară.
5. Iară zicea: nu în sărbătoare, ca să nu fie gîlceavă în oameni.
Въ срѣд8, вели́кою. зача́ло р҃и.[173] //
a. Gubavul. 6. Iară Iisus fiind în Vitaniia, în casa lui Simon stricatul[a], 34v
7. Veni cătră El o muiare avînd un vas de alavastru, cu unsoare
de mult preț și-l vărsă pre capul Lui, șăzînd Iisus la masă.
8. Iară văzînd ucenicii Lui să mirară, zicînd: Pentru ce e aceasta
pagubă?
9. Că putea aceasta unsoare să să vînză derept mult și să dea suru-
manilor.
10. Iară știind Iisus, zise lor: Ce supărați acea muiare? că lucru
bun făcu cu Mine.
(11) 5 Moi. 15, 11; Ion 12, 8. 11. Că sirimanii pururea aveți cu voi, iară pre Mine nu Mă aveți
pururea.
(12) Mr. 14, 7. 12. Că vărsînd aceasta unsoare spre trupul Mieu, făcut-au pre
îngruparea Mea.

13. Adevăr grăesc voao; oareunde să va propovedui Evangheliia
aceasta în toată lumea, zice-să-va și ce făcu aceasta pre pomeana ei.
14. Atuncea mearse unul den cei doisprăzeace, carele-l chema (14) Mr. 14, 10;
Iuda Iscariotis, la mai marii popilor. Luc. 21, 7.
15. Zise lor: Ce-mi veți să-mi dați și eu să vî-L dau pre El voao?
Iară ei deaderă lui treizeci de arginți.
16. Și de-aciia căuta vreame ca să-L dea pre El. Ко(ц) срѣ(д) ве(л).[174]
17. Iară în zuoa dentîi a azimelor, veniră ucenicii la Iisus, zicînd (17) Mr. 14, 12;
Lui: Unde vei să gătim Ție să mănînci paștile? Luc. 22, 7.
18. Iară El zise lor: Meargeți în oraș cătră un om și dziceți lui:
Învățătoriul zice: Vreamea Mea-i aproape; la tine voiu face Paștile,
cu ucenicii Miei.
19. Și făcură ucenicii cum le porunci lor Iisus și gătiră Paștile.
20. Iară fiind sara, șăzu cu cei doisprăzeace ucenicii ai Lui.
Пре(с) че(к) ве(л).[175]
21. Și mîncînd ei, zise: Adevăr zic voao că unul din voi Mă va
vinde.
22. Atunci să întristară foarte, începură a grăi cineși de el, zi-
cînd: Au doară eu sînt, Doamne?
23. Iară El răspunzînd zise: Cela ce întinge cu Mine mîna în
blid, acela Mă va vinde.
24. Ce Fiiul omenesc va mearge cumu-i scris de El, iară vaide
35r omului acela carele Fiiul omenesc va vinde. // Bine au vrut fi să nu
fie născut, omului aceluia.
25. Iară răspunzînd Iuda, cela ce-L vindea pre El, zise: Au doară
sînt eu, Învățătoriule? Zise lui: Tu ziseși.
26. Iară cinînd ei, luo Iisus pîine și, blagoslovind, frîmse și deade
ucenicilor Lui și zise: Luați, mîncați, acesta e trupul Mieu.
27. Și luînd păharul și deade har, deade lor zicînd: Beați dentr-a-
cesta toți.
28. Că acesta-i sîngele Mieu, a Legii[b] noao, ce să va vărsa pentru b. Testament
mulți, întru ertăciunea păcatelor. Nou
29. Iară zic voao că nu voiu bea de acum dentru acest rod de vie,
pînă la zua aceaia cînd voiu bea cu voi, nou întru Împărățiia Tatălui
Mieu.
30. Și cîntînd laudă, eșiră în muntele Maslinilor. (30) Mr. 10, 27.
31. Atunce zise lor Iisus: Toți voi vă veți sminti în Mine în ceastă (31) Zah. 13, 7;
noapte, că scris iaste: Bate-voiu păstoriul și să va răsfira turma oilor. Ion 16, 32; Mr. 14, 28.
32. Iară după ce voiu înviia, mearge-voiu înainte-vă în Galileiu.
33. Iară răspunzînd Pătru, zise Lui: De s-ară și toți zminti în
Tine, iară eu necicînd nu mă voiu zminti.
34. Zise Iisus lui: Adevăr grăescu ție că în ceastă noapte, mainte (34) Ion 13, 38.
de cîntatul cocoșului, de trei ori te vei lepăda de Mine.
35. Zise Pătru Lui: De mi s-ară tîmpla și a muri cu Tine, nu
mă voiu lăpăda de Tine. Așijdere și toți ucenicii zisără.
36. Atunce veni cu ei Iisus, în loc care să chiamă Ghetsimani și (36) Mr. 14, 32;
zise ucenicilor: Ședeți acicia pînă voiu mearge acolo să Mă rog. Luc. 22, 39; Ion 18, 1.

37. Şi luînd pre Pătru şi pre doi feciori a lui Zevedeiu, începu a tînji şi a Să întrista.

38. Atunci zise lor Iisus: Trist iaste sufletul Mieu pînă la moarte. Rămîneţi aici şi prevegheaţi cu Mine.

39. Şi mergînd puţinel, căzu pre faţa Lui, rugîndu-Să şi zicînd: Tatăl Mieu, să poate fi, treacă de la Mine acest păhar, însă nu cum voescu Eu, ce Tu. Прѣ(с), че(к), вели(к) ӥдн, въ Л8(к). зача́ло, р͠ѳ. Ӥ па́ки здѣ, възвратн(с), четн.[176]//

40. Atunci veni către ucenicii Lui şi află pre ei dormind şi zise 35v
lui Pătru: Aşia nu putut un ceas preveghea cu Mine?

41. Prevegheaţi şi vă rugaţi ca să nu intraţi în ispită, că sufletul e gata, iară trupulu-i slab.

42. A doa oară iară mearse şi Să rugă, zicînd: Tatăl Mieu, de nu poate treace cest păhar să nu-l beau, fie voia Ta.

43. Şi iară mearse şi află pre ei durmind, că era ochii lor îngreuiaţi.

44. Şi lăsînd pre ei, iară mearse de Să rugă a treia oară, acelaşi cuvînt zicînd.

45. Atunci veni către ucenicii Lui şi zise lor: Dormiţi de acum şi odihniţi. Iaca s-au apropiat ceasul, şi Fiiul omenesc Să va da în mînile păcătoşilor.

46. Sculaţi-vă, să meargem. Iată să apropie cela ce Mă vîndu.

(47) Mr. 14, 43; Luc. 23, 47; Ion 18, 3.

47. Şi încă grăind El, iată Iuda, unul den cei doisprăzeace, veni şi cu el mulţime multă, cu arme şi cu fuşti, tremişi de la mai marii popilor şi bătrînii oamenilor.

48. Iară cela ce vîndu pre El, dedease lor sămnu, zicînd: Pre Carele voiu săruta, Acela-i, prindeţi-L.

49. Şi numai cît venind la Iisus, zise: Bucură-Te, Învăţătoriule; şi-L sărută.

50. Iară Iisus zise lui: Soaţe, pentru ce ai venit? Atunce să apropiară şi pusără mînile pre Iisus, şi-L prinsără.

51. Şi iată unul din cei ce era cu Iisus, tinzînd mîna de scoase sabiia lui şi lovind pre sluga mai marelui popă, tăe ureachea lui.

(52) Bit. 9, 6; Apoc. 13, 10.

52. Atunce zise Iisus lui: Întoarce sabiia ta în locul ei, că toţi carii caută cu armă, de armă vor peri.

53. Au pare-ţi că nu poci acum ruga pre Părintele Mieu să-Mi dea Mie acum mai mult de doaosprăzeace legheoane de îngeri?

(54) Isai. 53, 2.

54. Dară cum s-ară împlia Scripturile, carele zic că aşia să cade să fie?

55. Într-acel ceas zise Iisus mulţimeei: Ca la un tîlhariu aţi eşit cu sabii şi cu fuşti să Mă prindeţi? În toate zile, la voi am şăzut, învăţînd în besearică şi nu M-aţi prinsu.

56. Aceasta tot fu ca să să împle Scripturile prorocilor. // Atunci 36r
ucenicii toţi, lăsînd pre El, fugiră.

Єv(г)лїа, г͠. Стыхь Стра́стѣй, зача́ло, р͠ѳ.[177]

(57) Mr. 14, 53; Luc. 22, 54; Ion 18, 13.

57. Iară ei prinsără pre Iisus, dusără-L la Caiafa, popa cel mare, unde cărtularii şi bătrînii era adunaţi.

58. Iară Pătru mergea după El, departe, pînă la curtea popei
celui mare şi întrînd înlăuntru şedea cu slugile, să-I vază sfîrşitul.
59. Iară popii cei mai mari şi bătrînii şi tot sfatul cauta măr- (59) Mr. 14, 55.
turii minciunoase spre Iisus, ca să-L omoară pre El.
60. Şi nu aflară şi săva că veniră mărturii multe minciunoase şi (60) Ion 2, 19.
nu-şi aflară. Iară mai apoi, venind doi mărturisitori strîmbi,
61. Zisără: Acesta au zis: Pociu răsipi beseareca lui Dumnedzău
şi a treia zi o voiu zidi ia.
62. Şi sculîndu-să popa cel mare, zise Lui: Nemică nu răspunzi
la aceastea ce mărturisescu aceştea spre Tine?
63. Iară Iisus tăcea şi răspunzînd popa cel mare zise Lui: giuru-Te (63) Isai. 53, 7; Nij. 27, 12.
pre Dumnedzău cel viu, să spui noao să eşti Tu acel Hristos, Fiiul
lui Dumnedzău.
64. Zise Iisus lui: Tu ziseşi. Însă zic voao, de acum veţi vedea (64) Vîş. 16, 26; C rim. 14, 10; 2 Sol. 4, 14.
Fiiul omenesc şăzînd de-a dereapta putearii lui Dumnedzău şi viind
spre nuorii ceriului.
65. Atunce mai marele popilor îşi rupse veşmintele sale, zicînd:
Huleaşte, ce ne mai trebuescu mai multe mărturii? Iată, acum auzit
hulele lui.
66. Ce vă pare voao? Dară ei răspunzînd zisără: Iaste vinovat
morţiei.
67. Atuncea scuipiră în obrazul Lui şi-I dederă palme preste (67) Isai. 50, 6.
obraz, iară alţii cu bîturi Îl bătea,
68. Zicînd: Proroceaşte noao, Hristoase, cine-i cela ce Te lovi? (68) Mr. 14, 65 (tipărit 4, 6).
69. Iară Pătru şădea afară în curte şi veni la el o slujnică, (69), Luc. 22, 55; Ion 18, 25.
zicînd: Şi tu erai cu Iisus Galileanul.
70. Iară el să lepădă înaintea tuturor, zicînd: Nu ştiu ce zici.
71. Iară eşind el cătră poartă, văzu pre el alta şi zise celor ce era
acolo: Şi acesta era cu Iisus Nazarineanul.//
36ᵛ 72. Atunci iară să lepădă giurînd: Nu cunoscu omul.
73. Iară preste puţinel să apropiiară ceia ce sta şi zisără lui Pă-
tru: Adevăr şi tu eşti dentr-înşi, că besada ta aiave te face.
74. Atuncea începu a să blăstăma şi a să giura, zicînd că n-au
cunoscut omul şi numaidecît cîntă cocoşul.
75. Şi-şi aduse aminte Pătru de cuvîntul lui Iisus, cela ce-i
zisease lui că mainte de cîntatul cocoşului, de trei ori te vei lepăda
de Mine. Şi eşind afară, plînse cu amar.

Конє́цъ, тре́томꙋ, стра́стномꙋ.[178]

CAP 27

1. Hristos Îl dederă lui Pilat legat. 5. Iuda să spînzură. 19. Muiarea lui Pilat. 20. Cerură Varava. 24. Pilatu-şi spălă mînile. 29. Pre Hristos Îl cununară cu cunună de spini. 34. Răstigniră-L. 40. Blăstămară-L. 56. Deade-Şi sufletul. 57. Pusără-L în mormînt. 62. Şi-L păziră voinicii.

Ꙁа́токъ, вели́кїи, на а҃, часъ, зача́ло, рі҃.[179]

(1) Mr. 15 (tipărit 55), 1; Luc. 22, 66; Ion 18, 28.
(2) Dean. 1, 18.

Iară fiind demineaţa, sfat făcură toţi popii cei mai mari şi bătrînii oamenilor, spre Iisus, să-L dea pre moarte.

2. Şi-L dusără pre El legat şi-L deaderă lui Pilat Ponţian deregătoriului. Конє́цъ, Четвертк ѹ Вели́комѹ. Єv(г)лїє, ѣ стихъ, Стра(с)тен. за(ч) ра҃і.[180]

3. Atunce văzînd Iuda cela ce-L vînduse pre El că L-au giudecat pre moarte, căi-se şi întoarse treizeci de arginţi popilor celor mari şi bătrînilor

4. Zicînd: Greşit-am vînzînd sîngele nevinovat. Iară ei zisără: Ce e noao? Tu vei vedea.

(5) Dean. 1, 18.

5. Iară el aruncînd arginţii în besearecă, mearse în laturi şi să spînzură.

6. Iară mai marii popilor luară acei arginţi, zisără: Nu să cade aceştea a-i pune în corvan[a] că preţ de sînge iaste.

a. În vistiariia besearicii.

7. Iară sfat ţinînd, cumparară cu ei pămîntul olariului, de îngruparea streinilor.

(8) Dean. 1, 19.

8. Pentru aceaia s-au chemat acel pămînt Acheldama, ce să*//
zice Cîmpul sîngelui, pînă în zua de astăzi. 37r

(9) Zah. 11, 13.

9. (Atuncea să împlu ce-au zis pre Eremiia prorocul zicînd: Şi luară treizeci de arginţi, preţul celui preţuit, carele să preţui de fii lui Izrail.

10. Şi-i deaderă pre agrul olariului, cum au rînduit mie Domnul.)

(11) Mar. 15, 3; Ion 18, 33; Luc. 23, 3.

11. Iară Iisus stătu înaintea deregătoriului şi-L întrebă, zicînd: Tu eşti cel craiu al iudeilor? Iisus zise lui: Tu zici!

(12) Isai 53, 7; Ion 18, 33.

12. Şi cîndu-I băga vină mai marii popilor şi bătrînii, nemică nu răspunse.

(13) Viş. 26, 63; Mr. 15, 6; Luc. 23, 17; Ion 18, 39.

13. Atunce zise Lui, Pilat: Au nu auzi cîte multe mărturisescu pre Tine?

14. Şi nu-i răspunse lui nece un cuvînt, aşia cum să mira şi deregătoriul foarte.

15. Iară deregătoriul avea rînduială în toate sărbătorile să sloboază un rob, nărodului, carele vrea.

16. Ce avea atunci un rob vestit de-l chema Varavva.

17. Derept aceaia, adunîndu-să ei, zise lor Pilat: Carele voiţi să vă sloboz voao? Varava au Iisus, ce să zice Hristos?

18. Că ştiia că numai pentru pizma L-au dat pre El.

19. Iară şăzînd el la giudecată, trimise cătră el muiarea lui, zicînd: Să nu te ameasteci în lucrul acestui derept, că mult am păţit astăzi în somnu pentru El.

(20) Mr. 15, 15; Luc. 23, 18; Ion 18, 40; Dean. 3, 14.

20. Iară mai marii popilor şi bătrînii îndemna dihaniia ca să ceară pre Varavva, iară pre Iisus să-L piarză.

21. Iară răspunzînd deregătoriul, zise lor: Pre carele veţi den doi să sloboz voao? iară ei zisără: Varavva!

22. Zise lor Pilat: Dară ce voiu face lui Iisus, ce să zice Hristos? Ziseră toţi: Să-L răstignească!

23. Deregătoriul zise lor: Ce rău au făcut? Dară ei mai vîrtos striga zicînd: Să-L răstignească.

24. Iară văzînd Pilat că nemică nu foloseaşte, ce mai mult gîlceavă să face, luînd apă, spălă-şi mînile înaintea dihanii, zicînd: Nevinovat sînt de sîngele dereptului acestuia, voi veți vedea!//

37ʳ 25. Şi răspunzînd, toată dihaniia zise: Sîngele Lui spre noi şi spre feciorii noştri.

26. Atunci lăsă lor pre Varava iară pre Iisus izbindu-L deade-L lor să-L răstignească. Ію́лїа, л҃а. зача́ло, р҃ві.[181] (26) Mr. 15, 15; Ion 19, 1.

27. Atunce curteanii deregătoriului dusără-L pre Iisus în polată şi să adunară la El toată mulțimea viteajilor.

28. Şi-L dezbrăcară pre El şi-L îmbrăcară în haină roşie.

29. Şi cunună de spini împletită pusără în capul Lui şi trestie în direapta Lui şi îngenunchind înaintea Lui, bătea-şi gioc de El, zicînd: Bucură-Te, craiul iudeilor.

30. Şi scuepind pre El, luară trestie şi bătea capul Lui.

31. Şi deaca-şi bătură gioc de El, dezbrăcară de pre El veşmîntul şi-L îmbrăcară în veşmintele Lui şi-L dusără să-L răstignească.

32. Iară eşind, aflară un om, numele lui Simon Chirineu, şi acesta-l siliră să-I ducă crucea Lui. Ко(ц), ѯмѹ, стр(с)томѹ. и̓ кр(с)тѹ. Єѵ(г)лїє, з҃, ст҃ы(х), стр(с)тєи. Зача́ло р҃гі.[182] (32) Mr. 15, 22; Luc. 23, 26.

33. Şi veniră la locul ce să chiamă Golgota, ce să zice locul Căpățînilor oamenilor.

34. Deaderă Lui să bea oțăt cu fiiare amesteeat şi deaca gustă, nu vru să bea. (34) Mr. 15, 22; Luc. 23, 33; Ion 19, 17.

35. Dară deaca răstigniră pre El, împărțiră veşmintele Lui, aruncînd sorți, ca să să împle ce e zis de prorocul zicînd: Împărțiră veşmintele Meale lor şi pre veşmîntul Mieu aruncară soarte. (35) Mr. 15, 23; Pslom. 21, 19, 37.

36. Şi şăzînd păziia pre El acolo.

37. Şi pusără desupra capului Lui vina Lui scrisă: (37) Mr. 15, 27; Luc. 23, 18; Ion 9, 19.

ACESTA IASTE IISUS CEL CRAIU AL IUDEILOR

38. Atuncea răstigniră cu El doi tîlhari, unul de-a dereapta şi altul de-a stînga. Прєстѹпи, пѧ(к), вє(л). Прѣнди, Лѹ(к), за(ч), р҃аі, и̓ па(к) з(д)ѣ възвра́тисѧ, чтѝ.[183]

39. Iară ceia ce trecea huliia pre El, clătînd capetele lor (39) Psalom 22, stih 8.

40. Şi zicînd: Tu, cela ce spărgeai beseareca lui Dumnedzău şi a

38ʳ treia zi o zidiiai, mîntuiaşte-Te pre Tine; să eşti Fiiul//lui Dumnedzău, pogori de pre cruce.

41. Aşijdere şi mai marii popilor, bătgiocurind pre El, cu cărturarii şi cu bătrînii zicea:

42. Pre alții au mîntuit, dară pre Sine nu Să poate mîntui. De iaste craiul iudeilor, pogoară acum de pre cruce şi vom creade Lui.

43. Nădăjduiia în Dumnedzău, izbăvească pre El acum, de va vrea, c-au zis că „sînt Fiiul lui Dumnedzău". (43) Psalom 21, 9.

44. Deci aşia şi tîlharii carii era răstigniți cu El împuta Lui.

45. Iară denn al şasele ceas, întunearec fu preste tot pămîntul, pînă la al noaole ceas.

46. Iară în al noaole ceas strigă Iisus cu mare glas, zicînd: Eli, Eli, lama savahtani? ce să spune: Dumnedzăul Mieu, Dumnedzăul Mieu, că ce Mă lăsaşi? (46) Psalom 22, 2.

47. Iară unii ce sta acolea, auzind, zicea că pre Ilie strigă Acesta.
48. Și numaidecît alergă unul dentru ei și luînd bureatele de
mare și-l împlu de oțăt și-l puse într-o trestie și-I deade să bea.
49. Iară alții zisără: Lasă să vedem, au veni-va Iliia să-L mîntu-
iască pre El?
50. Iisus iară strigînd cu glas mare, slobozi-Și sufletul.
(51) Luc. 23, 46; 1 Cor. 3, 14. 51. Iată catapetazma besearecii să rupse în doao, de sus pînă
gios, și pămîntul să scutură și pietrile să despicară.
52. Și mormentele să deșchisără și multe trupure ale sfinților
carii era adurmiți să sculară.
53. Și eșind den mormente după învierea Lui, întrară în orașul
svînt și să arătară a mulți.
54. Dară sutașul și ceia ce era cu el, străjuind pre Iisus, văzînd
cutremurul și cealea ce fură, să spămîntară foarte, zicînd: Adevăr,
Fiiul lui Dumnedzău era Acesta. Ко(ц) з҃, стра(с)т, прѣ(с).пл(к), ве(л),
йдн въ Їѡ(н), за(ч), ѯ҃а. И пакн възвратн(с) здѣ.[184]
55. Era acolo mueri multe de departe prevind, carele mearsără
după Iisus den Galilea, slujindu-I Lui.//
56. Între carele era Maria Magdalina și Maria lui Iacov și a lui 38v
Iosie mumă și muma feciorilor lui Zevedeiu. Ко(ц), а҃, час8.[185]
(57) Mr. 15, 42; Luc. 23, 8; Ion 19, 38. 57. Iară fiind îndesară, veni un om bogat den Arimatea, care-
le-i era numele Iosif, care era și ucenic lui Iisus.
58. Acesta să apropie cătră Pilat, de ceru trupul lui Iisus.
59. Atunci Pilat porunci să-i dea trupul și luînd trupul Iosif și-L
învăli în giolgiu curat.
60. Și-L puse pre El în mormîntul lui nou, carele tăiase din pia-
tră și prăvălîră o piatră mare spre ușia mormîntului și să duse.
61. Era acolea Maria Magdalina și altă Marie șăzînd derept mor-
mînt. Ко(ц), Пято(к), Велн(к). Єѵ(г)лїе, в҃і, Сты(х) стратен. Се(ж), й въ
с8бо́т8, ве́лнк8, на 8тр'ьнн. зача́ло р҃дї.[186]
62. Iară a doao zi, întru carea să gătiia de Pași, să adunară
mai marii popilor și fariseii, cătră Pilat.
63. Zicînd: doamne, aducemu-ne aminte că acel amăgitor zise
încă fiind viu: După a treia zi Mă voiu scula.
64. Derept însă poruncească să păzească mormîntul pînă a treia
zi, să nu cumva vină ucenicii Lui noaptea să-L fure pre El și vor zice
oamenilor că S-au sculat den moarte; și va fi rătăcitură cea de
apoi mai rea decît cea dintîi.
65. Zise lor Pilat: Aveți păzitoriu, meargeți de păziți cum știți.
66. Iară ei mearseră și pecetluiră mormîntul, sămnînd piatra
cu păzitorii. Конець, г҃і, стра́стном8.[187]

CAP 28

1. Muerile mearsără la mormînt. 2. Îngerul. 8. Muerile văd pre Hristos. 18. Tremete apostolii a propovedui. С8(б), велн(к), на 8(т)ръннн. за(ч) реı.[188]

Iară în sara simbeteei carea să lumina în zuoa săptămînii ceii dentîi, veni Maria Magdalina și altă Marie să vază mormîntul. (1) Mr. 16, 2; Luc. 24, 1; Ion 20, 11.

2. Și iată cutremur mare fu pămîntului, că îngerul Domnului pogorînd den ceriu și venind, prăvăli piatra de pre ușă și șăzu spre ia. //

39ʳ 3. Și era vedearea lui ca fulgerul și veșmîntul lui alb ca neaoa.

4. Iară străjarii, de frica lui, să spămîntară și fură ca morții.

5. Iară răspunzînd îngerul zise muerilor: Voi nu vă teamereți că știu că pre Iisus răstîgnitul căutați.

6. Nu-i aici, că S-au sculat, cum au zis. Veniți, vedeți locul unde au zăcut Domnul.

7. Și curînd meargeți, ziceți ucenicilor Lui că S-au sculat den morți și iată va mearge înaintia voastră în Galilea; acolo-L veți vedea. Iac-am zis voao.

8. Atunci eșiră curînd den mormînt, cu frică și cu bucurie mare, curînd să spue ucenicilor Lui.

9. Și iară mergînd să spue ucenicilor Lui, iată Iisus tîmpină pre iale zicînd: Bucurați-vă! Iară iale veniră, cuprinsără picioarele Lui și să închinară Lui. (9) Mr. 16, 9; Ion, 20, 14.

10. Atunci zise Iisus lor: Nu vă teamereți, meargeți și vestiți fraților Miei să meargă în Galilea și acolo Mă vor vedea.

11. Iară mergînd iale, iaca unii den străjari mearsără în oraș, deaderă de știre mai marilor popilor toate cîte fură.

12. Iară ei să adunară cu bătrînii și sfat făcînd, bani mulți deaderă viteajilor

13. Zicînd: Ziceți că ucenicii Lui au venit noaptea și L-au furat pre El, durmind noi.

14. Iară de să va auzi aceasta la deregătoriu, noi vom îmblînzi pre el, și pre voi fără frică vom face.

15. Iară ei, luînd banii, făcură cum era învățați și să vesti cuvîntul acesta întru Iudei, pînă în zua de astăzi. Єѵ(г)лїа въскрⷭ҇нѧ, а҃. зача́ло, рѕі.[189]

16. Iară cei unsprăzeace ucenici mearsără în Galilea, în muntele unde lăsase lor Iisus.

17. Și văzîndu-L pre El, să închinară Lui, iară unii să îndoiră.

18. Și apropiindu-Să, Iisus grăi lor zicînd: Dată Mi-e toată puteaia în ceriu și pre pămînt. //

39ᵛ 19. Derept însă meargeți de învățați toate limbile, botezînd pre ei, în numele Tatălui și al Fiiului și al Duhului Sfînt.

20. Învățînd pre ei să ție toate cîte am poruncit voao. Și iată Eu cu voi sînt în toate zilele, pînă în sfîrșăniia veacului. Amin.

Sfîrșăniia caria e den Matteiu, sfînta Evanghelie.
Are întru sine capete 28, zacealure ale
besearecii 116, stihure 1040. //

PREDOSLOVIA LUI SFÎNT MARC EVANGHELISTUL. 40r

Aici de⟨s⟩pre Evangheliia lui Marc trebue să știm trei lucruri:
Întîiu, de⟨s⟩pre ce au scris Marco?
A doa oară, cine au fost Marco și în ce limbă au scris Evangheliia lui?
A treia oară, cîte părți are Evangheliia lui?

*Sfîntul Marco ca și Mattei scrie de cuvintele și de faptele
lui Hristos, de chinuri, de moarte, de înălțaria lui Hristos.
Iară naşterea lui Hristos o lasă, că el toate le scrie mai pre
scurt. Scris-au pentr-aceasta ca și alalți evanghelisti, ca să
arate pre Iisus Nazarineanul că-i Hristos, carele să arată așia, în carele
s-au împlut toate ce au fost prorocit prorocii de Hristos, acela-i Hristos și
aceastea toate s-au împlut în Iisus Nazarineanul, cum arată evanghe-
listii. Pentr-acea Iisus Nazarineanul iaste Hristos, cel ce era făgădui
părinților.*

*2. De a doa oară: Marco n-au fost den cei doisprăzeace apostoli ;
au fost den cei 70 de ucenici; cum zic unii, fost-au ascultătoriu și uc ιc
lui Pătru, de care pomeneaște în sfîrșitul cărții dentîi. Scris-au Evan ιe-
liia lui în limbă greacească, ca și alalți evanghelisti și apostoli, săv că
au scris Evangheliia mai vîrtos pentru rugaria rimlianilor, ce n-au ·is
în limbă lătinească, ce greacească, că atunci pretutindinile petrece u
limbă greacească. Pavel apostol încă au scris la rimleani, ce au scri ı
limbă greacească și ovreailor încă n-au scris ovreiaște, ce greceaște.*

*3. A treia: Evangheliia lui Marc are trei părți: partea dentîiu des
deregătoriia prorociei lui Hristos carea o a arătat propoveduind Evangh
liia și tîlcuind leagia lui Dumnezău, certînd păcatele și învățătu
strîmbă a jidovilor, prorocind despre venirea peririi jidovilor și de venire
Lui la giudecată. Alte lucruri încă semnează aici: chemarea apostolilo
și trimeateria lor a propovedui în Iudea și minu||nile lor și intrarea lui* 40v
cia împărătească în Ierosalim și curățirea besearecii.

*Această parte dentîiu iaste cuprinsă în ceale treisprăzeace capete
dentîiu. A doaoa parte iaste de popiia lui Hristos, caria o a arătat întru
răbdaria Sa pentru păcatele noastre și murind pentru noi, și-i cuprinsă
aceasta în 2 capete în 15—16. A treia parte iaste de începătura Împără-
ției slavei Lui, pentru scularea den morți și trimeaterea apostolilor în
toată lumea să propoveduiască Evangheliia și înălțarea la ceriu și ședearia
de-a dreapta Tatălui. Aceastea-s cuprinse în al 16-lea cap.||*

41r
EVANGHELIA DE LA MARCO

CAP 1 Зачáло, а҃[1].

4. Ion să botează. 6. Veșmîntul și mîncarea lui. 9. Hristos Să boteză. 12. Să ispitește de diiavolul. 14. Povestește Evanghelia. 16; 22; 39. Învață în sinagoga. 23. Vindecă pre drăcitul. 29. Soacra lui Pătru. 32. Mulți neputincioși. 40. Gubavul.

Не(д)лѧ, пре(д) просвѣщéнїемъ.[2]

Înceaperea a Evangheliei a lui Iisus Hristos, a Fiiului
lui Dumnedzău.
2. Cumu e scris în proroci: Iată, Eu voiu trimite (2) Malh. 3, 1.
îngerul Mieu înaintia feației Tale, carele va găti
calia Ta înaintea Ta.
3. Glasul strigătoriului în pustie, gătiți calia (3) Isai. 40, 3; Mt. 3, 3; Ion 1, 5, 15; Luc. 3, 4.
Domnului, dereapte faceți cărările Lui.
4. Era Ioan botezînd în pustie și propoveduind botezul pocăinței, (4) Mt. 3, 4.
întru ertăciunea păcatelor.
5. Și eșiia cătră el toată partea Iudeii și erusalimleanii și să (5) Mt. 3, 5.
boteza toți în rîul Iordanului, de la el, ispovedindu-și păcatele
lor.
6. Era Ioan îmbrăcat cu peri de cămilă și brîu de curea prespre (6) Levit 11, 22.
mijlocul lui și mînca lăcuste și miiare sălbatecă.
7. Și propoveduiia zicînd: Vine după mine Carele-i mai tare de (7) Mt. 3, 12; Luc. 3, 16; Ion 1, 27; Dean. 15. 24 și 11, 10, 19.
mine, Căruia nu-s destoinic plecat a-I dezlega curelele colțunilor Lui.

8. Că eu am botezat pre voi cu apă, iară Acela va boteza pre voi
cu Duhul Sfînt. Ко(ц), не(д). //
Пне(д), в҃і не(д) и Б҃го ѡвленїю, на литѹргїи. зача́ло в҃.[3] 41v
9. Şi fu în zilele acealia, veni Iisus den Nazaretul Galileei şi Să bo-
teză de la Ioan, în Iordan.
10. Şi aciişi eşind den apă, văzu deşchise ceriurele şi Duhul ca
un porumbu, pogorînd spre El.

(11) Psalom 2, 7; Isai. 42, 1; Mt. 10, 13; 2 Pet. 1, 17.

11. Şi glas fu den ceriure: Tu eşti Fiiul Mieu cel iubit, întru
Carele bine voescu. Конець Б҃го ѡвле́нїю.[4]

(12) Mt. 4, 1; Luc. 4, 5.

12. Şi numaidecît scoase pre El Duhul în pustie.
13. Şi era acolo în pustie, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi,
ispitit de Satana şi era cu fierile, şi îngerii slujiia Lui.

(14) Mt. 4, 20; Luc. 4, 14; Ion 4, 43.

14. Iară după prinsoarea lui Ioan, veni Iisus în Galilea, propove-
duind Evanghelia a Împărăţiei lui Dumnezău
15. Şi zicînd că să împlu vreamea şi s-au apropiat Împărăţiia
lui Dumnezeu: Pocăiţi-vă şi creadeţi Evangheliei. Коне́ць, поне(д).
Вторникь, в҃і, неде́лѣ. зача́ло г҃.[5]

(16) Mt. 4, 18; Luc. 5, 2.

16. Iară îmblînd pre lîngă marea Galileiului, văzu pre Simon şi
pre Andreiu, fratele lui, aruncînd mrejile în mare (că era pescari).
17. Şi zise Iisus lor: Veniţi după Mine şi vă voi face pescari de oa-
meni.
18. Şi numaidecît lăsară mrejile lor, mearsără după El.
19. Şi mergînd de acolea puţinel, văzu pre Iacov a lui Zevedeiu
şi pre Ioan, fratele lui, carii în corabie cîrpiia mrejile sale.
20. Şi numaidecît chemă pre ei şi lăsînd pre Zevedeiu, tatăl lor,
în corabie cu slugile, mearsără după El.

(21) Mat. 4, 23; Luc. 4, 1.

21. Şi întrară în Capernaum şi numaidecît mearsă în sinagoga,
sîmbătă, de învăţa.
22. Şi să mira de învăţătura Lui, că era învăţînd pre ei, ca cela
ce avea puteare şi nu ca cărtularii. Коне́ць, вто(к), срѣ(д), в҃і, не(д).
за(ч), д҃.[6]

(23) Luc. 4, 32.

23. Şi era în sinagoga lor un om întru carele era duh necurat şi stri-
gă,//

a. Ce treabă avem cu Tine.

24. Zicînd: Oh, ce e noao[a] şi Ţie, Iisuse Nazarineane, venit-ai să 42r
pierzi pre noi? Ştiu-Te cine eşti, sfîntul lui Dumnezău.
25. Şi certă pre el Iisus zicînd: Amuţeaşte şi eşi dintr-însul.
26. Şi-l scutură pre el duhul cel necurat şi strigînd cu glas mare,
eşi dentr-însul.
27. Şi să spămîntară toţi, cîtu să întreba întru eişi, zicînd: Ce e
aceasta? Ce învăţătură noao e aceasta? că cu putearea-şi şi duhurelor
celor necurate porunceaşte şi ascultă de El.
28. Şi eşi veastea Lui numaicît, întru tot ţinutul Galileiului.
Ко(ц), срѣ(д). Че(к), в҃і, недѣли. зача́ло, е҃.[7]

(29) Mt. 8, 14; Luc. 4, 32.

29. Şi atunceşi, eşind den sinagoga, venirã în casa lui Simon şi
a lui Andreiu, cu Iacov şi Ioan.
30. Iară soacra lui Simon zăcea, de friguri prinsă, şi numaicît
zisără Lui de ia.

31. Și mearse de o sculă țiindu-o de mînă și aciiași lăsară pre ia
frigurile și slujiia lor.
32. Iară cînd fu sara, adusără cătră El toți beteagii și îndrăciții.
33. Și era tot orașul strînsu la ușe.
34. Și vindecă pre mulți bolnavi, cuprinși de multe fealiuri de
boale, și draci mulți scotea și nu-i lăsa să grăiască, că cunoștea
pre El.
35. Și demineața, foarte de noapte, sculîndu-Să eși. Сѹ(в) к҃ по(с).
Și mearse în loc pustiiu și acolo Să ruga. Ко(ц). че(к). За(ч). ѕ҃. [8]
36. Și mearsără după El Simon și carii era cu El.
37. Și aflînd pre El zisărăLui că: Toți caută pre Tine.
38. Și grăi lor: Blămați în sate și în orașe ce-s mai aproape, ca (38) Luc. 4, 43.
să propoveduescu și acolo, că pentru aceaia am venit.
39. Și propoveduiia în sinagoghiile lor, în toată Galilea, și
dracii scotia.
40. Și veni cătră El un stricat, rugînd pre El și îngenunchind îna-
inte-I și zicînd Lui că: De vei vria, poți-mă curăți.
42v 41. Iară Iisus, făcîndu-I-Să milă, tinse mîna și atinse//de el și
zise lui: Voiu, curățeaște-te!
42. Și deaca zise așia, aciiași să duse de la el stricăciunea și să cu-
răți.
43. Și contenind pre el tare, numaidecît mînă pre el.
44. Și zise lui: Caută nemurui nemică să nu spui, ce pasă de te (44) Levit. 14, 4; Luc. 5, 14.
arată popei și du, pentru curățeniia ta, ce au porîncit Moisi; aceas-
ta, mărturie lor. Ко(ц), сѹ(в).[9]
45. Iară El eșind, începu a propovedui mult și vestind cuvîntul
cît de-aciia nu putea El aiavea în cetate să între, ce afară în locure
pustie era și veniia la El de pretutindinea.

CAP 2

3, 5. Slăbitul să vindecă. 14. Pre Mateiu cheamă. 19. Posturi și scîrbe să prorocescu. 23. Ucenicii freacă spice de grîu. 26. Pîini sfinte.

Не(д) в҃ поста, зачало, з҃.[10]

Și iară întră în Capernaum, după cîteva zile, și să auzi (1) Mt. 9, 1.
că iaste în casă.
2. Și aciiși să adunară mulți, cît de-acii nu putea
încăpea nece înaintea ușei. Și grăiia lor cuvîntul Evan-
ghelii.
3. Atunci veniră la El, aducînd slăbitul de vine, (3) Mt. 9, 2; Luc. 5, 18.
ce-l purta patru înși.
4. Și neputîndu-să apropiia cătră El, pentru mulțime, descope-
riră casa unde era și sparsără podul și slobozîră patul în carele zăcia
slăbitul.
5. Iară văzînd Iisus credința lor, zise slăbitului: Fiiule, ertate-s (5) Psalom 51, stih 1; Isai. 43, 25.
ție păcatele tale.
6. Iară era aciia șăzînd unii den cărtulari și cugetînd întru ini-
mile sale:

7. Ce grăiaşte aşia Acesta hule? Cine poate erta păcatele, numai sîngur Dumnezău.

8. Şi aciiaşi înţelegînd Iisus cu duhul său că aşia cugeta ei întru eişi, zise lor: Ce cugetaţi aceastea întru inimile voastre?

9. Carea-i mai lesne: a zice slăbănogului, ertate-ţi-s păcatele tale, au a zice, scoală şi-ţi ia patul tău şi îmblă?

10. Ce să ştiţi că are Fiiul omenesc puteare a erta păcatele//pre pă- 43r
mînt; (zise slăbănogului:)

11. Ţie zic, scoală, ia-ţi patul şi pasă acasă-ţi!

12. Şi atunceaşi să sculă şi-şi luo patul şi eşi denaintea tuturora, aşa cum să mira toţi şi lăuda pre Dumnezău, zicînd că neceodinioară n-am văzut ca aceasta. Ко(ц), не(д).[11]

13. Şi eşi iară la mare şi toată mulţimea veniia la El şi învăţa pre ei. Сжво(т), г҃, по(с)тк. за(ч), п҃.[12]

(14) Mt. 9, 9; Luc. 5, 27.

14. Şi trecînd, văzu pre Levie a lui Alfeov şăzînd la vamă şi zise lui: Vino după Mine! şi se sculă, mearse după El.

a. Mitarnici.

15. Şi fu cînd şădea în casa lui şi mulţi publicani[a] şi păcătoşi şădea cu Iisus şi cu ucenicii Lui, că era mulţi şi mergea după El.

b. Mitarnici.

c. Mitarnici.

16. Şi văzînd cărtularii şi fariseii pre El mîncînd cu publicanii[b] şi cu păcătoşii, ziseră ucenicilor Lui că ce mănîncă şi bea cu publicanii[c] şi cu păcătoşii?

(17) Mt. 9, 13; 1 Tim. 1, 15.

17. Şi auzind Iisus aceasta zise lor: Nu trebuiaşte sănătosului vraci, ce bolnavilor. N-am venit să chem dereptii, ce păcătoşii, la pocăinţă. Ко(ц), сж(в). Пето(к), к҃i, не(д)лж. За(ч), ѳ҃.[13]

(18) Mt. 9, 14; Luc. 5, 33.

18. Iară ucenicii lui Ioan şi a fariseilor să postiia; veniră şi zisără Lui că ce ucenicii lui Ioan şi a fariseilor postescu, iară ucenicii Tăi nu postescu?

19. Atuncea zise lor Iisus: Au pot posti fiii nuntei cîndu-i mirele cu ei? Pînă cîndu-i mirele cu ei nu pot* posti.

20. Iară vor veni zilele cînd să va lua de la ei mirele şi atuncea vor posti în acealea zile.

21. Şi nime nu coase peatecul nou în veşmîntul vechiu, că aimintrea va trage peatecul nou cătră sine marginile veşmîntului vechiu şi mai mare va fi spărtura.

22. Şi nime nu bagă vinul nou în foii vechi, că aimintrea vinul nou va sparge foii vechi şi să va vărsa, şi foii vor peri; ce vinul nou în foii noi să bagă.

Конець. пжто(к). Сжко. а҃. пост. зачало і҃[14].

(23) Mt. 12, 1; Luc. 6, 1; 5 Moi. 23, 25.

23. Şi fu trecînd El sîmbăta pren semănături şi//începură uce- 43v
nicii Lui, mergînd, a zmulge spice.

24. Atuncea zisără Lui fariseii: Iată ce fac sîmbăta, ce nu să cade.

(25) 2 Sam. 21, 6.

25. Iară El zise lor: Au neceodinioară n-aţi cetit ce-au făcut David, cînd era în lipsă şi flămînzise el şi carii era cu el?

(26) Ishod 29, 35; (tipărit 33) d. În zilele. Levit. 8, 31 şi 24, 9.

26. Cum întră în casa lui Dumnedzeu, supt[d] Aviatar, popa cel mare, şi mîncă pîinile sfinte, carele nu să cădea a mînca, ce numai popilor, şi deade şi celora ce era cu el?

27. Şi zise lor: Sîmbăta pentru omu-i făcută, nu omul pentru sîmbătă.

28. Derept aceaia Fiiul omenescu domnu-i şi sîmbetei.

CAP 3

1. Mîna uscată să vindecă. 6. Fariseii cu irodiianii țîn sfat. 10. De atinsul lui Hristos să vindecă mulți. 11. Înaintea lui Hristos dracii îngenunche. 12, 14. Apostolii. 24. Împărățiia împărecheată în sineși. 29. Hulă pre Duhul Sfînt. 33. Părinții lui Hristos.

Și întră iară în sinagoga și era acolo un om avînd mînă (1) Mt. 12, 9; Luc. 6, 6.
uscată.
2. Și-L socotiia, oare sîmbăta vindeca-l-va pre el,
ca să-L vinuiască?
3. Și zise omului celui ce avea mînă uscată: Scoală,
stă în mijloc!
4. Și zise lor: Cade-să sîmbăta bine a face au rău a face cuiva?
Omul a-l piiarde au a-l mîntui? Iară ei tăcea.
5. Și căutînd spre ei cu mînie, durîndu-L de împietritura inimiii
lor, zise omului: Tinde mîna ta. Și tinse și să întregi mîna lui, ca și
ceaialaltă.

'Коне(ц). сѫбо(т). Поне(д)л. г҃і. не(д)л. Зача́ло а҃і.[15]

6. Și eșind fariseii atunceși cu irodianii, sfat făcură spre El, cum
L-ară piiarde pre El.
7. Ce Iisus Să duse cu ucenicii Lui cătră mare și multă mulțime
den Galilea mergea după El și de la Iudea.
8. Și de la Ierosalim și de la Idumea și din ceaia parte de Ior-
44r dan și carii șădea lîngă Tir și lîngă Sidon,//mulțime multă, auzind
cîte făcea, veniră cătră El.
9. Și zise ucenicilor Lui să fie corabiia gata, pentru mulțimea
ca să nu-L calce[a] pre El. a. Împresoare.
10. Că pre mulți vindecă, cît năvăliia spre El, ca să să atingă de
El, cîți avea boale.
11. Și duhurele necurate cînd văzură pre El, cădea înaintea Lui
și striga grăind că: Tu ești Fiiul lui Dumnezău.
12. Iară El mult certa pre ei, ca să nu-L facă la arătare pre El.

Коне́цъ, пн(д)ле. Вто(к), г҃і. не(д), зача́ло в҃і.[16]

13. Atuncea Să sui în munte și chemă la Sine pre ceia ce vru (13) Mt. 10, 1; Nij. 6, 7.
Însuși și veniră cătră El.
14. Și aduse doisprăzeace, ca să fie cu El și ca să-i trimeață pre (14) Luc. 9, 1.
ei să propoveduiască Evangheliia.
15. Și să aibă puteare să vindece boalele și să scoață draci.
16. Și puse numele lui Simon, Pătru.
17. Și Iacov a lui Zevedeiu și Ioan, fratele lui Iacov (și puse lor nu-
mele Voanerghes, ce să zice fiii tunetului).
18. Și Andreiu și Filip și Vartolomeiu și Matteiu și Toma și Iacov
a lui Alfeiu și Tadei și Simon Cananit.
19. Și Iuda Iscariotis carele și vîndu pre El. Коне́цъ, вто(к). Срѣ(д).
г҃і. н(д)ле. зача́ло. г҃і.[17] Și veniră acasă.
20. Și mearseră în casă și să adună iară mulțime cît nu putea
ei nece bucate să mănînce.

21. Și auzind frățiile Lui veniră să prinză pre El, că zicea că
nu- Și e în minte.
22. Și cărtularii ce venise den Ierosalim zicea că are Velzevul și
cu domnul dracilor scoate dracii.
(23) Mt. 9, 34 și 12, 24; Luc. 11, 15. 23. Și chemă pre ei, în pilde zise lor: Cum poate Satana pre Sa-
tana să scoață?
24. Și macar și împărățiia de să va împărți, nu poate sta împă-
rățiia aceaia.
25. Și macar și casă de să va împărechea, nu poate sta casa aceaia.
26. Așia și Satana de să va scula pre sine și să să împăre//chiiaze, 44v
nu poate sta, ce are sfîrșănie.
27. Nu poate nime vasele celui tare, întrînd în casa lui, să le jăhu-
iască, de nu va lega întîi pre cel tare și atunce casa lui va jăhui.
Ко(ц), срѣ(д). че(к), г̃і; не(д). зачáло д̃і.[18]
(28) Mt. 12, 31; Luc. 12, 10; 1Poslan. Ion 5,16. 28. Adevăr zic voao că toate păcatele să vor erta, a fiilor oame-
nilor, și hulele, măcar cîte vor huli.
29. Dară cela ce va huli spre Duhul Sfînt nu are ertăciune în
veac, ce iaste vinovat giudecății de veac.
30. Că zicea duh necurat are.
31. Deci veniră frații și muma Lui și stînd afară și trimeasără la
El, chemîndu-L pre El.
(32) Mt. 12, 46; Luc. 8, 19. 32. Și ședea mulțimea împregiurul Lui, iară ei ziseră Lui: Iaca,
muma Ta și frații Tăi afară Te caută.
33. Atunci răspunse lor, zicînd: Cine iaste muma Mea și frații
Miei?
34. Și căută pre aceia ce ședea pregiur de Sine, zise: Iată muma
Mea și frații Miei.
35. Că oarecine va face voia lui Dumnezău, acela e fratele Mieu
și sora Mea și mumă. Конець, четω(к).[19]

CAP 4

3. Pilda sămănăturii. 14. Tîlcul pildei. 18. Spinii. 21. Lumina. 26. Sămînța sămănată în pămînt. 31. Grăunțul de muștariu. 38. Doarme Hristos în corabie.

Пѧтокъ, г̃і, недѣли. зачáло, е̃і.[20]

(1) Mt. 13, 2; Luc. 8, 4. Și iară începu a învăța lîngă mare și să adună cătră El
mulțime multă, cîtu-I fu Lui a întra în corabie să șază
pre mare și toată mulțimea, lîngă mare, era pre uscat.
2. Și învăța pre ei în pilde pre multe și zicea lor
întru învățătura Lui.
3. Ascultați: Iată eși un sămănătoriu a sămăna.
4. Și fu cînd sămăna, una căzu lîngă cale și veniră pasările ceriu-
lui și o mîncară.
5. Iară alta căzu pre pietriș, unde nu avea pămînt mult și numai-
decît răsări și pentru ce nu avea pămînt într-adîncu.//
6. Iară răsări soarele, să pîrli, și pentru ce nu avea rădăcină, să 45r
uscă.

7. Și alta căzu în spini și crescură spinii și o înecară și rod nu deade.

8. Și alta căzu în pămînt bun și deade rod, rădicîndu-să și crescînd și aduse una, treizeci și una, șasezeci și una, o sută de ori atîta.

9. Și zise lor: Cine are urechi de auzirea să auză. Конéць, петкѹ.. Понедéлокь, ді, недéлѣ. зачáло. ѕі.[21]

10. Și cînd fu sîngur, întrebară pre El, carii era lîngă El, cu cei doisprăzeace, de pildă.

11. Și zise lor: Voao dată iaste să știți taina Împărăției lui Dumnedzău, iară celor den afară, în pilde toate le vor fi.

12. Ca prevind, să privească și să nu vază și auzind, să auză și să nu înțeleagă; să nu cîndva să să întoarcă și să să iarte păcatele lor.

13. Și zise lor: Au nu știți pilda aceasta? Dară cum veți toate pildele înțeleage?

(12) Isai. 60, 9; Mt. (tipărit Mr.) 13, 14; Luc. 8, 10; Ion 12, 40; Dean. 28, 26; C rim. 11, 8.

14. Cela ce sămănă, cuvîntul samănă.

15. Deci aceștea sînt carea au căzut lîngă cale, în carii să samănă cuvîntul, și deca-l aud, numaicît vine Satana și ia cuvîntul ce e sămănat întru inimile lor.

16. Și aceștea sînt așijderea carii iau sămînța în pietriș, carii deaca aud cuvîntul, atuncești cu bucurie îl priimescu.

17. Și n-au rădăcină întru eiși, ce timpurii sînt, deacii fiind scîrbe și goniri pentru cuvînt, numaidecît să smintescu.

18. Și aceștea sînt carii iau în spini sămînța, aceștea carii aud cuvîntul,

19. Ce de grija veacului acesta și de înșălăciunea bogăției și de pohtele altor lucruri întrînd, ineacă cuvîntul și fără rod să face.

(19) 1 Tim. 6, 17.

20. Iară aceștea sînt carii iau sămînța în pămînt bun, carii aud cuvîntul și-l primescu și aduc rod, unul, treizeci și unul, șasezeci și una, o sută de ori atîta. //

45v 21. Și zicea lor: Au doară făcliia pentr-acea o aprindu ca să o pue supt speae sau supt pat, au nu în sfeașnic să o pue?

(21) Mt. 5, 15; Luc. 8, 16 și 11, 33.

22. Că nu iaste nece o ascunsă carea să nu să arate, nece ascunsă carea să nu vic la aiave.

(22) Mt. 10, 26; Luc. 8, 17 și 12, 2.

23. Să are cineva urechi de auzirea să auză. Конець, поне(д). Вто́рникь, ді, недѣлн. Зачáло. зі.[22]

24. Și zicea lor: Socotiți ce auziți, cu care măsură veți măsura, măsura-să-va voao și să va adaoge voao cestora ce auziți.

(24) Mat. 7, 2; Luc. 6, 38.

25. Că cine are, da-i-se-va lui și carele n-are și ce are lua-să-va de la el.

(25) Mt. 13, 12 și 25, 29; Luc. 8, 18 și 19, 26.

26. Și zicea: Așia iaste Împărățiia lui Dumnezău ca și un om ce aruncă sămînța în pămînt.

27. Și doarme și să scoală noaptea și zuoa și sămînța răsare și creaște, cum nu știe el.

28. Că pămîntul de eluși rodeaște întîi iarbă, după aceaia spic, după aceaia imple grăunțul în spic.

29. Iară cînd aduce rodul, numaidecît trimite săcerătorii, că au venit săceratul.

30. Și zicea: Cui vom asămăna Împărățiia lui Dumnezău? sau în ce pildă vom închipui pre Ia?

(30) Mt. 13, 31; Luc. 13, 18.

31. Ca grăunțul de muștariu, carele cîndu-l samănă în pămînt,
mai mic iaste de toate semințele care-s în pămînt.
32. Și deaca-l samănă, creaște și să face mai mare de toate buru-
ianele și face stîlpări mari, cît pot, supt umbra lui, pasările ceriului
să sălășuiască.
(33) Mt. 13, 14. 33. Și pilde ca aceastea multe grăiia lor cu cuvîntul, cum putea
auzi.
34. Iară fără pildă nu grăiia lor, dară deusebi ucenicilor Lui
toate le spunea. Ко(ц), вто(к). Срѣ(д), ді҃. Зачáло, пі҃.[23]
35. Și grăi lor într-acea zi: Fiind sara, să treacem în ceaia parte.
36. Și lăsînd mulțimea, luară pre El cumuși era în corabie și
alte corabii încă era cu El.
(37) Mt. 8, 23; Luc. 8, 22. 37. Atunci să scorni vihor de vînt mare, iară undele în//tra în cora- 46r
bie, atîta cît mai să împlea corabiia.
38. Și era El în fundul corabii, dormind pre un căpătîiu.
Atunci-L deșteptară și zisără Lui: Învățătoriule, au nu bagi samă că
perim?
39. Și sculîndu-Să certă vîntul și zise mării: Domoleaște-te, în-
ceată! Și încetă vîntul și fu încet mare.
40. Și zise lor: Ce sînteți înspăimați așia, cum n-aveți credință?
41. Și să înfricoșară cu frică mare și grăiia unul cătră alalt:
Oare cine iaste Acesta că și vîntul și marea ascultară pre El? Ко(ц),
срѣ(д).[24]

CAP 5

1. Îndrăcitul să vindică. 6. Dracul cunoscu pre Hristos. 9. Un legheon de draci. 13. Întrară în porci. 22. Fata lui Iair. 25. Muiarea de cursul sîngelui să vindecă. 26. Vracii. 34. Credința. 39. Adurmirea.

Чето(к). ді҃. н(д)лє. Зачáло, ѳі҃.[25]

(1) Mt. 8, 28; Luc. 8, 26. Și veniră în ceaia parte de mare în laturea gadarinea-
nilor.
2. Și eșind El den corabie, aciiși tîmpină pre El,
dentru mormînt, un om întru carele era duh necurat.
3. Carele zăcea în morminte și nece cu lanțuri nu
putea cineva să-l leage pre el.
4. Pentru ce că de multe ori fiind el în fiiară și în lanțure, să rum-
pea de pre el lanțurile și fiarăle să sfărîma și nime nu putea pre el
să-l îmblînzească.
5. Și în toată vreamia, noaptea și zua, prin munți și în mor-
a. încruntîndu să. minte, era strigînd și să zdîriia[a] cu pietri.
6. Iară văzînd Iisus de departe, alergă și să închină Lui.
7. Și strigînd cu glas mare, zise: Ce lucru am cu Tine, Iisuse,
Fiiul lui Dumnezău celui de sus? Giuru-Te pre Dumnezău să nu
mă muncești!
8. (Că-i grăiia lui: Eși, duh necurat, den om.)
9. Și-l întrebă: Ce ți-e numele? și răspunse grăind: Legheon
mi-e numele, că mulți sîntem.//

46v 10. Și rugară pre El mult ca să nu-i scoață pre ei afară den ținut.

11. Iară era acolo lîngă munte o turmă mare de porci, păscînd.

12. Și rugară pre El toți dracii, zicînd: Slobozi pre noi în porci, ca să întrăm întru ei. Și-i slobozi pre ei Iisus atunceși.

13. Și eșind duhurele ceale necurate, întrară în porci și năvăli turma de pre țărmure, sări în mare (și era ca la doao mie) și să înecară în mare.

14. Iară ceia ce păștea porcii fugiră și deaderă veaste în oraș și în sate și aceia eșiră să vază ce iaste, ce-au fost făcut.

15. Și veniră către Iisus și văzură pre cel îndrăcit șăzînd și sănătos la minte pre acela ce avea legheon și să spămîntară.

16. Și spunea lor cei ce văzuse cum au fost făcut cu îndrăcitul și de porci.

17. Și începură a ruga pre El să Să ducă den hotarăle lor.

18. Și întrînd El în corabie, ruga pre El acela ce-au fost îndrăcit ca să fie cu El.

19. Iară Iisus nu-i îngădui lui, ce zise lui: Pasă în casa ta, cătră ai tăi, și vesteaște lor cîte făcu ție Domnul, și că I-au fost milă de tine.

20. Și mearse și începu a propovedui în zeace orașă cîte i-au făcut lui Iisus și toți să mira. Ко(ц) че(к).[26]

21. Și trecînd Iisus în corabie, iară în ceaia parte, să adună mulțime multă la El și era lîngă mare.

Пѧтокъ д͠і, недѣ́лѣ. Зача́ло, к͠. [27]

22. Și iaca veni unul den mai marii sinagoghei[b], numele-i Iair, și văzîndu-L pre El, căzu cătră picioarele Lui. b. A săborului.

23. Și rugă pre El mult zicînd că: Fiia mea spre moarte iaste; rogu-Te, vino și-Ți pune mînile spre ia, să să tămăduiască si să fie vie. (23) Mt. 9, 18; Luc. 8, 41.

24. Și mearse Iisus cu el. Поне(д), е͠і. за(ч) к͠а.[28] Și după El mergea mulțime multă și-I impresura pre El. Пркѣ(с) пѧ(к).

25. (Atunci o muiare căriia era de-i cura sînge de doisprăzeace ani)

47r 26. Și mult pățise de mulți vraci și-și cheltuise ce avuse//toate și nemică nu folosise, ce la mai mult rău sosise,

27. Auzind de Iisus, veni în mulțime den dos și atinse veșmîntul Lui.

28. Că zicea că numai de aș atinge de veșmîntul Lui, mîntui-mă-voiu.

29. Și atunceși săcă izvorul sîngelui ei și simți în trupu-și că să vindecă de acea boală.

30. Și numaidecît cunoscînd Iisus întru Sine că au eșit puteare dentru El, Să întoarse cătră mulțime, zise: Cine să atinse de veșmintele Meale?

31. Și zisără Lui ucenicii Lui: Vezi mulțimea împresurîndu-Te și zici: Cine să atinse de Mine?

32. Iară El căută în laturi să o vază carea făcu aceaia.

33. Iară muiarea spăreată și tremurînd, știind ce-au fost făcut ei, veni și căzu la picioarele Lui și spuse Lui tot cu adevăr.

34. Iară El zise ei: Fiică, credința ta te mîntui; pasă în pace și
fii sănătoasă de boala ta. Ко(ц), пне(д), чети, пе(к).[29]
35. Încă grăind El, veniră unii de la mai marele sinagoghii,
zicînd că: Fata ta au murit; derept ce ustenești Învățătoriul?
36. Iară Iisus numai cît auzind acest cuvînt care să grăi, zise
mai marelui sinagoghii: Nu te teame, ce numai ce creade.
37. Și nu lăsă nece pre unul să meargă după Sine, numai Pătru
și Iacov și pre Ioan, fratele lui Iacov.
38. Și veni în casa mai marelui sinagoghei și văzu gîlceavă, plîn-
gînd și văetîndu-să mult.
39. Și intrînd zise lor: Ce gîlceviți și plîngeți? Poroboaca n-au mu-
rit, ce doarme.
40. Și rîdea pre El. Iară El scoțînd pre toți, luo pre tatăl fecioa-
rei și pre muma și pre carii era cu El și întră unde era fecioara zăcînd.
41. Și prinzînd fecioara de mînă, zise ei: Talitacum, ce să zice:
fecioară, (ție zic), scoală!
42. Și numaidecît să sculă fecioara și îmbla că era//ca de doispră- 47v
zeace ani. Și să mirară cu minune mare.
43. Iară El conteni pre ei mult, ca nime să nu știe aceasta și zise
să-i dea ei să mănînce.

CAP 6

1. Hristos povestuind în moșiia Sa, Îl urîră. 6. Necredința nazarineanilor. 7. Trimetu-să apostolii. 13. Scot dracii și ungu beteagii. 14. Cugetarea lui Irod de Hristos. 18. Ioann pentru ce-l băgară în temniță. 22. Giucarea Irodii. 27. Tăiarea capului lui Ioann. 29. Îngruparea. 30. Apostolii să întoarsără de la propovedanie. 34. Hristos învață în pustie. 37. Sațură mulțimea cu 5 pîini. 48. Apostolii să învăluescu în mare. 56. Să vindecară bolnavii cu atingerea veșmîntului Hristos.

Вторникъ, еı, Недѣлн. Зачало, кв.[30]

(1) Mt. 13, 54; Luc. 4, 16.

Și eși de acolo și veni întru moșiia Sa și mergea după El
ucenicii Lui. Коц пмк.[31]
2. Și fiind sîmbătă, începu în sinagoga a învăța; și
mulți auzind să mira, zicînd: De unde-s Acestuia a-
ceastea? Și ce înțelepciune-i aceasta ce e dată Lui, că
puteri ca aceastea de mînile Lui să facu?

a. Cioplitor.

3. Au nu iaste Acesta acel rotariu[a], fiiul Marii și frate lui Iacov
și a lui Iosie și a lui Iuda și a lui Simon? Și au nu sînt surorile Lui
acicea între noi? Și să smintiia întru El.

(4) Ioan (tipărit Mat.) 4, 44.

4. Și grăiia lor Iisus că nu iaste prorocul fără cinste, fără numai
în moșiia lui și în frăție și în casa lui.
5. Și nu putu acolo neci o puteare să facă, ce numai pre puținei be-
teagi puse mînile și-i vindecă.

(6) Mt. 9, 33; Luc. 13, 22.

6. Și Să mira pentru necredința lor și îmbla satele împregiur, învă-
țînd. Срѣ(д), еı, недѣлн. Зачало, кг.[32]

7. Atunci chemă pre cei doisprăzeace și începu pre ei a-i trimite (7) Mat. 10, 1; Viș. 3, 14; Luc. 9, 1.
cîte doi și deade lor puteare spre duhurele ceale necurate.
8. Și porunci lor ca nemică să nu ia pre cale, numai toiag; nece traistă, nece pîine, nece bani în pungă,
9. Ce numai încălțați în colțuni și să nu să îmbrace în doao veșminte. (9) Dean. 12, 8.
10. Și zicea lor: Vareunde veți întra în casă, acolea rămîneți pînă veți eși de acolo. //
48r 11. Și varecine nu vor priimi pre voi, nece vor asculta pre voi, (11) Mt. 10, 14; Luc. 9, 5; Dean. 13, 51 și 18, 6.
eșind de acolea, scuturați prahul de supt picioarele voastre, să fie aceasta mărturie spre ei. Adevăr zic voao, că mai iușor va fi sodomleanilor au gomoreanilor în zua Giudecății, decît orașului aceluia.
12. Și eșind, propoveduiia să să pocăiască.
13. Și draci mulți scotia și ungea cu uloiu pre mulți bolnavi și-i vindeca. (13) Posln. Iacov 5, stih 14.

Конецъ, срѣ(д). Авгѹста. кѳ. Зача́ло.. кд.[33]

14. Și auzi Irod craiu (că la arătare era numele lui) și zise: Ioan Botezătoriul s-au sculat den morți și derept acea să fac puteri de el. (14) Mt. 14, 1; Luc. 9, 7.
15. Alții zicea că Ilie iaste, iară alții zicea că iaste proroc sau unul den proroci.
16. Iară auzind Irod zise că: Acesta-i Ioan pre carele am tăiat eu; elu s-au sculat den morți. (16) Luc. 3, 19.
17. Că Irod trimease și prinseasе pre Ioan și-l legase în temniță, pentru Irodiada, muiarea lui Filip, fratelui său, că și-o luase muiare.
18. Că zicea Ioan lui Irod că: Nu ți să cade să aibi pre muiarea fratelui tău. (18) Levit. 18, 16.
19. Iară Irodiada să mîniia pre el și vrea să-l omoară și nu putea.
20. Că Irod să temea de Ioan, știind pre el om derept și sfînt; și-l socotiia pre el și ascultînd pre el, multe făcea și cu drag asculta pre el. (20) Mt. 12, 26.
21. Și tîmplîndu-să o zi de treabă a naşterii lui Irod, în carea făcea cină boiarilor săi și căpitanilor și mai marilor a Galileei,
22. Și întrînd fata Irodiadei și giucînd, plăcu lui Irod și celor ce șădea cu el. Zise craiu featei: Ceare de la mine măcar ce vei, și-ți voiu da!
23. Și să giură ei că: Au ce vei ceare de la mine da-ți-voiu ție, pînă la giumătate de țara mea. //
48v 24. Iară ia eșind spuse mîni-sa: Ce voiu ceare? Iară ia zise: Capul lui Ioann Botezătoriul.
25. Și mearse atunceși cu grabă la craiu, ceru zicînd: Voiu ca să-mi dai acum, în blid, capul lui Ioan Botezătoriul.
26. Iară craiu foarte să întristă, dară pentru giurămîntul și pentru ceia ce șădea cu el, nu vru să-i leapede cearerea.
27. Și numaidecît trimețînd craiul hengheariul și porunci să aducă capul lui.
28. Iară el mearse, tăe capul lui, în temniță, și-l aduse în blid și-l deade featei și fata-l deade mîni-sa.
29 Și auzind ucenicii lui, veniră și luară trupul lui și-l pusără în mormînt. Ко(ц). ѹсѣ(к)новенїю. Че(к), еі. За(ч), ке.[34]

(30) Luc. 9, 10.

30. Atunci să adunară apostolii la Iisus și-I spusără Lui toate ce
făcură și ce învățară.
31. Și zise lor: Veniți voi înșivă deusebi, în loc pustiiu, și odih-
niți puținel; că era mulți venitori carii veniia și mergea și nece să
mănînce nu avea prilej.
32. Și mearsără în loc pustiiu, cu corabiia sînguri.

(33) Mt. 14, 13; Luc. 9, 19.

33. Și văzînd pre ei, mergînd, mulțimea și cunoscură pre El
mulți, și pedestri den toate orașăle cursără acolo și întrecură pre ei
și să strînsără la El.

(34) Mt. 9, 36; 14, 14 (ultimul verset nu este menționat); Luc. 9, 11.
(35) Mt. 14, 15.

34. Atunci eșind văzu Iisus mulțime multă și I Se făcu milă de
ei, că era ca oile neavînd păstoriu și începu a învăța pre ei multe.
35. Și iată, fiind vreame îndesară, mearsără la El ucenicii
Lui, zisără că pustiiu iaste locul și iată zuoa trecu.
36. Slobozi pre ei, ca să meargă pren sate și în orașăle denpre-
giur, să-și cumpere lor piini, că n-au ce mînca.
37. Iară El răspunzînd zise lor: Dați voi lor să mănînce. Atunci
zisără Lui: Poate că vom mearge să cumpărăm de doao sute de bani
pîini și să dăm lor să mănînce.

(38) Mt. 14, 17; Luc. 9, 3; Ion 6, 4.

38. Iară El zise lor: Cîte pîini aveți? Meargeți și vedeți! Iară ei,
știind, zisără: Cinci și doi pești.
39. Atunci porunci lor să-i tocmească să șază toți pre//rînd spre 49r
iarbă vearde.
40. Și șăzură rînduri-rînduri, cîte o sută și cîte cincizeci.
41. Și luo ceale cinci pîini și cei doi pești, căutînd la ceriu, bla-
goslovi-i și frîmse pîinile și le deade ucenicilor Lui ca să le pue îna-
intea lor și cei doi pești împărți tuturor.
42. Și mîncară toți și să săturară.
43. Și strînsără fărmituri doaosprăzeace corfe pline și den pești.
44. Și era carii mîncară ca la cinci mie de oameni. Пáтокъ; ЕI.
Зачáло, КS.[35]
15. Și atunceași sili pre ucenicii Lui să între în corabie și să trea-
că înainte în ceaia parte, în Vitsaida, pînă va slobozi Însuși mulțimea.
Ко(ц), че(к).[36]
46. Și slobozind pre ei, mearse în munte, să Să roage.

(47) Mt. 14, 22 (tipărit 23); Ion 6, 16.

47. Și fiind sara, era corabiia în mijlocul mării și El Însuși, pre
uscatu.
48. Și văzu pre ei chinuindu-să în vînslătura corabiei (că era
vîntul împrotiva lor) și în a patra strajă a nopții, veni cătră ei, îm-
blînd pre mare și vrea să meargă pre lîngă ei.
49. Iară ei văzîndu-L pre El îmblînd pre mare, le păru a fi o nă-
lucă și strigară.
50. (Că toți-L vedea și să turburară) și atunceși grăi cu ei și
zise lor: Cutezați, Eu sînt, nu vă teamereți.
51. Atunci întră la ei în corabie și încetă vîntul și ei mai vîrtos
întru eiși să înfricoșa și să mira.
52. Că nu înțeleasără ce făcu cu pîinile, că era inima lor împietrită.
53. Și trecînd, veniră în pămîntul Ghenesaretului și să opriră.
Ко(ц), пе(к). Пн(д)ле. SI. не(д). Зачáло. КЗ.[37]
54. Atuncea eșind ei den corabie, numaidecît cunoscură pre El.

55. Și cursără tot împregiurul ținutului aceluia și începură în pa-
ture a purta bolnavii, unde-L auziia că iaste.
56. Și vareunde întra în oraș au în cetate au în sate, pre ulițe pu-
nea bolnavii și ruga pre El încai numai să să atingă de poalele veșmin-
telor Lui și cîți să atingea de El să vindeca. //

CAP 7

49v *1. Apostolii îi ceartă pentru că ce mănîncă cu mînile nespălate.*
4. Învățătura fariseilor de spălătură. 6. Fățarnicii. 8. Carii țînea porunca
oamenilor mai tare decît a lui Dumnezău. 10. A cinsti părinții. 12. Ce
lucru spurcă pre om. 25. Hananea. 33. Surdul și mutul să vindecă.

Atunci să adunară cătră El fariseii și unii den căr-
tulari, carii venise den Ierosalim.
2. Și văzînd unii den ucenicii Lui cu mînile necurate
(au nespălate) mîncînd pîinea, huliia-i.
3. Că fariseii și toți jidovii, de nu-și spăla mînile
ades, nu mînca, țiind rînduiala bătrînilor.
4. Și venind den tîrg, pînă nu să spăla, nu mînca; și altele
multe sînt carele luară a ținea cumu-s: spălarea păharălor și a urcioa-
relor și a căldărilor și a paturelor.

(1) Mt. 15, 1.

Вто(к), ѕ҃і. не(д). Зача́ло к҃и.[38]

5. După aceaia întrebară pre El fariseii și cărtularii: Pentru ce
ucenicii Tăi nu îmblă în rînduiala bătrînilor, ce cu mînele nespă-
late mănîncă pîine?
6. Iară El, răspunzînd, zise lor că: Bine proroci Isaiia de voi,
fățarnicilor, cum iaste scris, aceștea oameni cu buzele Mă cin-
stescu, iară inima lor departe-i de Mine.
7. Ce în deșărt Mă cinstescu învățînd învățăturile carele-s porîn-
cile oamenilor.
8. Că lăsînd porunca lui Dumnezău, țineți rînduiala oamenilor,
Ко(ц) пне(д).[39] Spălarea urcioarelor și a steclelor și altele ca aceastea
multe faceți.
9. Și zicea lor că: Bine lăpedați porunca lui Dumnezău, să
țineți rînduialele voastre.

(6) Isai. 29, 13; Ishod 20, 12; 5 Moi. 5, 16; Efes. 6, 1.

10. Că Moisi au zis: Cinstească tată-tău și muma ta și cela ce va
grăi rău pre tată-său sau pre mumă-sa cu moarte să moară.
50r 11. Iară voi ziceți: Să ară zice cineva tătîni-său sau mî//ni-sa
corvan (ce iaste[a] daru) au cu ce te-ai agiutorat de la mine.
12. Și de-acii înainte nu lăsați pre el nemică să facă tătîni-său
sau mîni-sa.
13. Călcînd cuvîntul lui Dumnezău cu rînduiala voastră care rîn-
duiți și aseamene ca aceastea multe faceți.

(10) Ishod 21, 17; Levit. 20, 9; Prit. 20, 20.

(11) Mt. 15, 4.
a. Ce să zice, cîtă jărtvă duci. Ei zicea că-i folosească și părinților; iară pre ei, numai în daru-i hrănescu.

Срѣ́дѣ, ѕ҃і, недѣ́ли. зача́ло к҃ѳ.[40]

14. Și chemînd toată mulțimea, grăiia lor: Ascultați pre Mine
toți și înțeleageți.
15. Nemică nu iaste den afara omului de care întră într-însul să-l
poată spurca, ce carele es dentru el, acealea sînt carele spurcă omul.
16. De are cineva urechi de auzirea să auză. Ко(ц), вто(к).[41]

(15) Mt. 15, 30; Isai. 35, 5.

17. Şi cînd întră în casă den mulţime, întrebară pre El ucenicii
Lui, de pildă.
18. Atunci zise lor: Aşa şi voi neînţelegători sînteţi? Nu vă pricea-
peţi că tot ce e den afară întrînd în om nu-l poate spurca pre el?
19. Că nu întră în inima lui, ce în maţe şi pre dedesupt es cură-
ţind toate bucatele.
20. Iară grăiia că ce iase den om aceaia spurcă pre omul.
(21) Bit. 6, 5 şi 8. 21. 21. Că denlăuntru, dentru inima oamenilor es cugetele reale,
curviile, lotriile, vrăjmăşiile,
22. Furtuşagurile, scumpeatea, obidirea, vicleşugurile, înşălăciu-
nea, lucruri de ruşine, ochiul viclean, hula, trufiia, nebuniia.
23. Aceastea reale toate es denlăuntru şi spurcă pre om. Четокъ,
ѕı, Нєдѣли. Зачало, л.[42]
(24) Mt. 15, 21. 24. Şi de acolea sculîndu-Să, mearse în hotarăle Tirului şi a Sido-
nului. Ко(ц), срѣ(д).[43] Şi întrînd în casă, nu vrea să-L ştie nime şi
nu Să putea ascunde.
25. Iară auzind o muiare de El, carea avea o fată cu duh necurat,
veni şi căzu la picioarele Lui.
26. (Iară muiarea era păgînă, sirofinisă de neam) şi rugă pre El
să scoaţă dracul den fata ei.//
27. Iară Iisus zise ei: Lasă, mainte să să sature fii, că nu-i bine a 50v
lua pîinea fiilor şi a o arunca căţeilor.
28. Ia răspunse şi zise Lui: Aşia e, Doamne, că şi căţeii de supt
masă mănîncă de fărîmele fiilor.
29. Şi zise ei pentru acest cuvînt: Pasă, eşit-au dracul den fata ta.
30. Şi mergînd în casa ei, află dracul eşit şi fata zăcînd în pat.
Ко(ц). че(к). Сѫбо(т). д. по(с). Зачало. лд.[44]
31. Atunci Iisus eşind den hotarăle Tirului şi a Sidonului, veni
la marea Galileiului, pren mijlocul hotarălor a zeace oraşă.
32. Şi adusără Lui un surd grăind anevoe şi rugară pre El să-Şi
pue mîna pre el.
33. Iară El luo pre el den mulţime deusebi, slobozi-Şi deagetele
Sale în urechile lui, scuepi şi Să atinse limba lui.
34. Şi căutînd spre ceriu, suspină şi zise lui: 'Effata, ce iaste:
Deşchide-te.
35. Şi numaidecît să deşchisără urechile lui şi să dezlegă legă-
tura limbii lui şi grăiia derept.
36. Şi-i conteni pre ei ca nemurui să nu spue, iară cît conteniia pre
ei, ei mai vîrtos vestiia.
37. Şi mai vîrtos să mira zicînd: Toate făcu bine; face surzii să
auză şi muţii să grăiască. Ко(ц) сѹ(б).[45]

CAP 8

1. Minunea de şapte pîini. 11. Iudeii cer seamne. 15. Să să ferească de învăţătura fariseilor. 22. Orbul să vindecă. 27. Cugetele oamenilor de Hristos. 29. Răspunderea apostolilor de Hristos. 31. Hristos spune de moartea Sa. 33. Pătru-i Satana. 35. A-şi ţinea viiaţa şi a o piiarde. 38. A fi ruşine de Hristos. Пѧто(к). ѕı. нє(д)лє. Зачало. лв.[46]

În zilele acealea, cînd ară fi iară mulțime multă cu El și n-are avea ce mînca, chemă Iisus pre ucenicii Lui, zise lor: (1) Mt. 15, 32.

2. Milă Mi-e de mulțime, că iată sînt trei zile de cînd rabdă lîngă Mine și n-au ce mînca.//

51r 3. Și de-i voiu lăsa pre ei flămînzi la casele lor, vor slăbi pre cale, că unii dentr-înși de departe au venit.

4. Și răspunsără Lui ucenicii Lui: De unde pre aceștea va putea cineva să-i sature de pîine în pustie?

5. Și întrebă pre ei: Cîte pîini aveți? Iară ei zisără: Șapte!

6. Atunci porunci mulțimei să șază pre pămînt și luond ceale șapte pîini și dînd laudă, le frîmse și deade ucenicilor Lui să le dea înainte. Și le pusără înaintea mulțimei.

7. Și avea și puținei peștișori și blagoslovindu-i, zise să pue înainte și aceia.

8. Deci mîncară și să săturară și luară rămășițe de fărmituri, șapte corfe.

9. Iară ceia ce mîncară era ca la patru mie; și-i slobozi pre ei.

10. Și numai cît întrînd în corabie cu ucenicii Lui veni în păr- (10) Mt. 15, 39.
țile Dalmanutei. Ко(ц), пє(к). й҃ сж(в).ѕ҃і. ищи М(ѳ); за(ч):р҃а. И не(д): ѕ҃і: за(ч), р҃є. й҃ пне(д): з҃і: ищи въ М(ѳ): за(ч): м҃н. Пне(д), г҃і.[47]

11. Și eșiră fariseii și începură a să pritci cu El, ceind de la El sămnu den ceriu, ispitind pre El. (11) Mt. 12, 38 și 16, 1.

12. Și suspinînd în duhul Său, zise: Pentru ce neamul acesta caută sămnu? Adevăr zic voao, de să va da rudei aceștiia sămnu.

13. Și lăsînd pre ei, întră iară în corabie, mearse în ceaia parte. (13) Mt. 16, 4.

14. Și uitară ucenicii Lui să ia pîini și mai mult de o pîine n-avea cu ei în corabie. (14) Mt. 16, 6; Luc. 12, 1.

15. Atuncea porunciia lor zicînd: Căutați, păziți-vă de aluatul fariseilor și de aluatul lui Irod.

16. Și să prigoniia unul cu alalt, zicînd că: Pîini nu avem.

17. Și știind Iisus zise lor: Ce vă prigoniți că pîini nu aveți; nu vă aduceți aminte, nece înțeleageți? Încă împietrită aveți inima voastră.

18. Ochi avînd nu vedeți și urechi avînd nu auziți și nu vă aduceți aminte.

19. Cînd frîmșu ceale cinci pîini a cinci mii, cîte corfe pline de fărmituri luat?// (19) Mt. 14, 20; Ion 6, 11.

51v 20. Zisără Lui: Doaosprăzeace. Și cînd ceale șapte pîini a patru mii, cîte corfe pline de fărîme ați luat? Ei zisără: Șapte. (20) Mt. 15, 37.

21. Atunci zise lor: Cumu-i de nu înțeleageți? Коне(ц), пне(д). Вто(к), г҃і, не(д). л҃д.[48]

22. Și veni în Vitsaida și adusără Lui un orbu și rugară pre El ca să atingă pre el.

23. Atunci prinzînd mîna orbului, dusă-l pre el afară den oraș și scuepi în ochii lui, puindu-Și mînile spre el, întrebă pre el ce veade.

24. Carele rădicîndu-și ochii zise: Văz pre oameni ca copacii îmblînd.

25. După aceaia iară puse mînile pre ochii lui și făcu iară pre el
să caute; și să întregi și văzu departe luminos toate.
(25) Mt. 16, 13; Luc. 9, 19.
26. Atunci trimise pre el în casa lui zicînd: Nece într-un sat să
întri, neci să spui cuiva în sat.
Коне(ц), вто(к). Сжбо(т), ε̃, по(с), зачáло, л̃е.[49]
27. Și eși Iisus și ucenicii Lui în satele Chesariei lui Filip și pre
cale întreba pre ucenicii Lui, zicînd lor: Cine Mă zic oamenii a fi?
28. Iară ei răspunsără: Ioann Botezătoriul și alții, Ilie, iară alții,
unul den proroci.
29. Atunci zise lor: Dară voi cine Mă ziceți a fi? Deci răspunzînd
Pătru zise Lui: Tu ești cel Hristos. Срѣ(д), г̃і. за(ч). л̃ѕ.[50]
30. Și certă pre ei ca să nu spue nemurui de El.
31. Și începu a învăța pre ei că trebue Fiiului omenesc mult a
păți și a fi lăpădat de bătrîni și de mai marii popilor și de cărtulari
și a Să omorî și după trei zile a înviia. Ко(ц), сж(б).[51]
32. Și aiave grăiia cuvîntul acesta. Atunci prinse pre El Pătru și
începu a-L certa.
33. Iară El întorcîndu-Să, căută pre ucenicii Săi, certă pre Pătru
zicînd: Pasă de la Mine, satano, că nu cugeți de cealea ce-s a lui
Dumnezău, ce de cealea ce-s ale oamenilor.//
(34) Mt. 10, 38 și 16, 24; Luc. 9, 23 și 14, 27.
34. Și chemînd pre mulțime cu ucenicii Lui, zise lor: Не(д), г̃. по(с). 52r
за(ч), л̃з. Се́же и҆ постри́гꙋ, вели́каго ѡ҆браза.[52]
Cine va vrea după Mine să vie, să să leapede de sine și să ia crucea
lui și să vie după Mine. Ко(ц) срѣ(д).[53]
(35) Mt. 10, 39 și 16, 25; Luc. 9, 24 și 17, 33; Ioan 12, 15.
35. Că cine va vrea să țînă viața lui, piiarde-o-va, iară cine va
piiarde sufletul lui pentru Mine și pentru Evanghelia, acela-l va ținea.
36. Că ce foloseaște cuiva să ară dobîndi lumea toată și-și va
piiarde sufletul lui?
37. Sau ce schimbu poate da cineva pentru sufletul lui?
(38) Mt. 10, 33; Luc. 9, 26 și 22, 8; 2 Tim. 2, 12.
38. Că cui va fi rușine și de cuvintele Meale în ruda aceasta
curvare și păcătoasă, și Fiiul omenesc Îi va fi rușine de el, cînd va
veni întru slava Tatălui Său cu îngerii sfinți.

CAP 9

2. Schimbă-Și fața Hristos. 6. Hristos a-L asculta. 11. De Ilie și de Ioan Botezătoriu. 14. Îndrăcitul să vindecă. 23. Credința poate toate. 31. Spune Hristos de moartea Sa. 34. Care-i mai mare între apostoli. 36. Hristos luo porobocul în brațe. 42. A să sminti. 50. Sare și pace.

(1) Mt. 16, 28; Luc. 9, 27.
Și zicea lor: Adevăr zic voao, că sînt unii den carii stau
acicea, carii nu vor gusta moartea pînă vor vedea Împă-
rățiia lui Dumnedzău venind cu puteare. Ко(ц), не(д).
и҆ постри́гꙋ. На Преѡ҆браже(н), за(ч), л̃н.[54]
(2) Mt. 17, 1; Luc. 9, 28.
2. Și după șase zile, luo Iisus pre Pătru și pre Iacov
și pre Ioan și-i scoase pre ei într-un munte înalt, numai
ei de eiși, și-Și schimbă fața înaintea lor.
3. Și veșmintele Lui fură strălucind, albe foarte, ca zăpada, carele
nece un nălbitor n-are putea pre pămînt înălbi.

4. Și să arătă lor Ilia cu Moisi, carii grăiia cu Iisus.
5. Atuncea răspunzînd Pătru zise lui Iisus: Ravvi[a] bine-i noao să a. Învățătoare.
fim acicea și să facem trei colibi[b]: Ție una și lui Moisi una și lui b. Corturi.
Ilie una.
6. Că nu știia ce grăiaște, că era înfricoșați.
7. Și fu nuor carele-i umbri pre ei și veni glas den nuor zicînd:
Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit, pre El ascultați.//
52v 8. Și numaidecît căutînd împregiur de-acii pre nime nu văzură,
ce numai pre Iisus Însuși cu ei.
9. Iară pogorînd ei den munte, conteni pre ei ca să nu poves- (9) Mt. 17. 9.
tească nemărui carele au văzut, ce numai după ce Să va scula Fiiul
omenesc den morți. Ко(ц) Преш(к). Че(к) г҃і. за(ч) л҃ѳ.[55]
10. Și cuvîntul ținură întru ei, întrebîndu-să ce iaste scularea
den morți.
11. Și întrebară pre El zicînd: Dară că ce zic cărtularii că să cade (11) Malah. 4. 5.
Ilie să vie mainte?
12. Iară El răspunzînd zise lor: Iată Ilie viind mainte va tocmi (12) Isai. 53. 4; Pslom. 22. stih 7; Danil 9. stih 25.
toate; și cumu-i scris de Fiiul omenesc că trebue să pață multe și
să-L ție întru nemică.
13. Ce zic voao că Ilia au venit și făcură lui cîte vrură, cum e
scris despre el.
14. Și viind cătră ucenici, văzu mulțime multă pregiur ei și căr-
tularii întrebîndu-să cu ei.
15. Și aciiși toată mulțimea văzînd pre El să spămîntă și alerga să
să închine[c] Lui. Конецъ, четвертко.[56] c. Să-i zică zua bună.
16. Atunci întrebă pre cărtulari: Ce vă pritciți adins voiși?
Неделѣ, д҃, поста, зачало, м҃.[57]
17. Și răspunzînd unul den mulțime zise: Învățătoriule, aduș (17) Mt. 17. 14; Luc. 9. 38.
pre fiiul mieu la Tine, avînd duh mut.
18. Și varéunde-l apucă, sfărîmă-l pre el și aspumă și scrîșneaște
cu dinții lui și să veștejeaște; și ziș ucenicilor Tăi să-l scoață și nu-l
putură.
19. Iară El răspunzînd zise lui: O, rudă necredincioasă, pînă cînd
voiu fi la voi? Pînă cînd voiu răbda pre voi? Aduceți-l la Mine.
20. Și-l adusără la El și văzîndu-L pre El aciiși duhul scutură
pre el și căzu la pămînt, tăvăliia-se aspumînd.
21. Atunci întrebă pre tatăl lui: Cîtă vreame-i de cînd fu lui
aceasta?, iară el zise: Den porobocie.
22. Și de multe ori pre el și în foc aruncă și în apă, ca să-l piarză
pre el; ce de poți, agiută noao, fiindu-Ți milă de noi.//
53r 23. Iară Iisus zise lui: De poți creade, toate să pot credincio-
sului.
24. Și aciiși strigînd tatăl porobocului, cu lacrăme, zise: Crez,
Doamne, agiută necredinței meale!
25. Deci văzînd Iisus că năvăleaște mulțimea, certă pre duhul
cel necurat zicînd lui: Duh mut și surdu, Eu ție poruncescu, ieși
dentr-însul și de-acum să nu mai întri într-însul.
26. Și strigînd duhul, multu-l sfărîmă pre el și eși dentr-însul și
fu ca un mort, cît mulți zicea că au murit.

27. Iară Iisus prinzîndu-l de mînă, rădică pre el și să sculă.
28. Și întrînd el în casă, ucenicii Lui întrebară pre El de eiși că ce noi nu-l putum scoate acel duh.
29. Iară El zise lor: Acest fealiu de draci cu nemică nu-l poate scoate, fără numai cu rugăciunea și cu postul.
30. Și de acolea eșind împreună, mergea pren Galilea și nu vrea să-L știe nime.
(31) Mt. 17, 22; Luc. 9, 44.
31. Că învăța pre ucenicii Săi și zicea lor că Fiiul omenesc Să va da în mînele oamenilor și-L vor omorî pre El și omorît fiind, a treia zi va învie. Ко(ц), не(д).[58]
32. Iară ei nu înțeleasără cuvîntul și să temea a întreba pre El. Пѧ́токъ, г҃і, не(д). Зача́ло. м҃д.[59]
33. Și veni în Capernaum și fiind acasă, întrebă pre ei: De ce vă prigoniiați pre cale?
(34) Mt. 18, 1; Luc. 9, 46.
34. Iară ei tăcură, că să prigonise pre cale, unul cu alt, cine are fi mai mare întru ei.
35. Și șăzînd, chemă pre cei doisprăzeace și zise lor: Cela ce va vrea să fie mai dentiiu, să fie mai apoi de toți, și tuturor slugă.
36. Și luo un poroboc, puse pre el în mijlocul lor și, luîndu-l în brațe, zise lor:
37. Au cine va priimi pre unul den acești poroboci în numele Mieu, pre Mine priimeaște și cine priimeaște pre Mine, nu priimeaște pre Mine, ce pre Cela ce M-au tremes pre Mine.
(38) Luc. 9, 49.
38. Iară Ioan răspunse Lui, zicînd: Învățătoriule, văzut-am//pre 53v
varecine întru numele Tău scoțînd dracii, carele nu vine după noi; și l-am contenit pre el, pentru că nu vine după noi.
(39) 1 Cor. 12, 3.
39. Iară Iisus zise: Nu-l contenireți pre el, că nime nu iaste cela ce va face puteare în numele Mieu și să poată curund rău grăi de Mine.
d. împrotivă.
40. Că varecine nu iaste pre[d] noi, cu noi iaste.
(41) Mt. 10, 42.
41. Că varecine va da voao un păhar de apă în numele Mieu, ce să zice că a lui Hristos sînteți, adevăr grăescu voao, nececum nu va piiarde plata lui. Ко(ц), пе(к), пне(д), д҃і. не(д). за(ч), м҃в.[60]
(42) Mt. 18, 6; Luc. 17, 1.
42. Și varecine va sminti pre unul de acești mici carii cred întru Mine, mai bine ară fi lui să-și leage o piiatră de moară de grumazii lui și să să arunce în mare.
(43) Mt. 5, 30 și 18, 8.
43. Și să te sminteaște mîna ta, tae-o; mai bine ție ciung în viață să intri, decît doao mîni avînd, să intri în Gheenă, ce-i în focul nestinsu.
(44) Isai. 66, 24.
44. Unde viermii lor nu mor și focul nu să stinge.
45. Și să te va sminti piciorul tău, tae pre el; mai bine iaste ție în viiața de veac să intri șchiop, decît doao picioare avînd, aruncat în Gheenă, în focul nestinsu.
46. Unde viiarmele lor nu moare și focul nu să stinge.
47. Și să te sminteaște ochiul tău, scoate-l; mai bine iaste ție cu un ochiu să intri întru Împărățiia lui Dumnezău, decît doi ochii avînd, aruncat în focul Gheennei.
48. Unde viiarmele lor nu moare și focul nu să stinge.

49. Că tot omul cu foc să sară și toată jărtva cu sare să sară. (49) Levit. 2, 13.
50. Bună e sarea; iară sarea de-și va pierde sărătura, cu ce o veți (50) Mt. 5, 13;
săra? Aveți întru voi sare și aveți pace unii cu alalți. Luc. 14, 34.

CAP 10

1. Muiarea să lasă numai pren curvie. 13. Aduc poroboci la Hristos. 17. Bogatul întrebă pre Hristos cum va dobîndi viața de veaci. 28. Apostolii-și lăsară toate. 33. Hristos spune de moartea Sa. 35. Pohta feciorilor lui Zevedeiu. 46. Vartimeiu orbul să vindecă. //

54r Și de acolo sculîndu-Să, veni în hotarăle Iudeei de ceaia (1) Mt. 19, 1.
parte de Iordan; și să adună iară la El mulțime și cu-
mu-I era obiceaiul, iară-i învăța pre ei. Ко(ц), ине(д).
Вто(к), дi, за(ч), мг҃.[61]
2. Atunci apropiindu-să fariseii întrebară pre El:
Oare cade-să bărbatului a-și lăsa muiarea? ispitind
pre El.
3. Iară El, răspunzînd, zise lor: Ce au poruncit voao Moisi?
4. Iară ei ziseră: Moisi îngădui să scrie carte de lăsăciune și să o (4) 5 Moi. 24, 1.
lase.
5. Și răspunzînd Iisus zise lor: Pentru întărirea inimiei voastre
au scris voao porunca aceasta.
6. Iară de-nceputul zidirei, bărbatul și muiarea i-au făcut Dumne- (6) Bit. 1, 27;
zău. Mt. 19, 4.
7. Derept aceaia lasă omul tată-său și muma și să va lipi cătră
muiarea lui.
8. Și vor fi amîndoi un trup, cît de-acii nu mai sînt doi, ce un (8) Bit. 2, 24;
trup. 2 Cor. 6, 16; Efes. 5, 31.
9. Varece au împreunat Dumnezău omul să nu desparță.
10. Și în casă, iară întrebară ucenicii Lui pre El de acela lucru.
Срѣ(д), л҃і, недѣлѣ. Зачáло, м҃д.[62]
11. Iară El zise lor: Varecine-și va lăsa muiarea lui și va lua (11) Mt. 5, 32 și
alta curveaște cu ia împrotiva ceiia. 19, 9; Luc. 16, 18; 1 Cor. 7, 10.
12. Și muiarea de-și va lăsa bărbatul ei și să va mărita după
altul, curveaște. Ко(ц), вто(к).[63]
13. Atunci adusără Lui poroboci, ca să atingă pre ei; iară uce- (13) Mt. 19, 13;
nicii certa pre ceia ce-i aducea. Luc. 18, 15.
14. Carea văzînd Iisus, nu-I păru bine și zise lor: Lăsați poro-
bocii să vie la Mine, și nu opriréți pre ei, că a unora ca a cestora
iaste Împărățiia lui Dumnezău.
15. Adevăr grăescu voao, au cine nu va priimi Împărățiia lui
Dumnezău ca porobocul, nu va întra întru Ia.
16. Și luîndu-i în brațe, pusе-Și mînele pre ei și-i blagoslovi. (16) Mt. 19, 15;
Конe(ц), срѣ(д). Чето(к), л҃і, не(д). Зачáло, м҃е.[64] Luc. 18, 17.
54v 17. Și eșind El în cale, alergă oarecine și, îngenunchind//înain-
te-I, întrebă pre El: Învățătoriule bune, ce voiu face ca să moști-
nescu viiața veacilor?

18. Iară Iisus zise lui: Ce Mă grăeşti bun? Nime nu iaste bun fără numai unul Dumnezău.

19. Ştii poruncile, nu curvi, nu omorî, nu fura, nu mărturisi strîmbu, nime nu păgubi, cinsteaşte pre tatăl tău şi pre mumă-ta.

20. Iară el răspunzînd zise Lui: Învăţătoriule, aceastea toate le-am păzit den tinereaţele meale.

21. Iară Iisus, căutînd spre el, îndrăgi-l şi-i zise lui: Încă una-ţi lipseaşte. Pasă; cîte ai vinde şi dă surumanilor, şi vei avea comoară în ceriu, şi vino de îmblă după Mine, luîndu-ţi crucea.

22. Iar el să întristă pentru cest cuvînt, să duse mîhnit, că avea avuţie multă. Пѧ(к), д͠і. Зачѧ́ло, м͠ѕ.[65]

23. Şi căutînd Iisus împregiur zise ucenicilor Lui: Foarte anevoe întră carii au avuţie în ⟨Îm⟩părăţiia lui Dumnezău.

24. Iară ucenicii să mirară de cuvintele Lui. Iisus răspunzînd zise lor: Fii Miei, foarte nevoe iaste carii să nădăjduescu în avuţie a întra în ⟨Îm⟩părăţiia lui Dumnezău.

25. Mai lesne iaste cămilei pren urechile acului a treace, decît bogatului, întru Împărăţiia lui Dumnedzău, să între.

26. Iară ei mai mult să mirară, zicînd între eişi: Cine poate să să spăsească?

(27) Erem. 32, 17. a. Neputinţa iaste.

27. Iară Iisus căutînd spre ei zise: De la oameni aceasta nu să[a] poate, ce nu de la Dumnezău, că toate să pot de la Dumnezău. Ко(ц) че(к).[66]

(28) Mt. 19, 27; Luc. 18, 28.

28. Atunci începu Pătru a zice Lui: Iaca noi am lăsat toate şi am venit după Tine.

29. Dece răspunzînd Iisus zise: Adevăr grăescu voao, nime nu iaste carele şi-au lăsat casa sau fraţii sau sororile sau tatăl au muma au muiarea sau feciorii au uricul, pentru Mine şi pentru Evanghelia,

30. Ca să nu ia o sută de ori mai mult acum în ceastă vreame, casele şi fraţii şi surorile şi mumele şi feciorii şi uricurele şi cu supărările în veacul care va să vie viiaţa de veac.//

(31) Mt. 19, 30 şi 20, 16; Luc. 13, 30.

31. Că mulţi vor fi cei dentîiu apoi, şi cei de apoi, întîiu. 55r

(32) Mt. 20, 17; Luc. 18, 31.

32. Şi era pre cale suindu în Erosalim şi Iisus mergea înainte-le şi să spămîntară şi, mergînd după El, să temea. Ко(ц) пѧ(к). ѯ҇ с8(к), д͠і, н҇цъ Л8(к), за(ч), п͠а. И не(д), д͠і, н҇цъ Л8(к) за(ч) ч͠г. Не(д) е҇ по(с). З(ч) м͠з.[67]

Iară El, luîndu pre cei doisprăzeace, începu lor a spune carele era venitoare spre El.

33. Că iaca suim în Ierosalim şi Fiiul omenesc da-Să-va popilor celor mari şi cărtularilor, şi-L vor giudeca pre El spre moarte şi vor da pre El păgînilor.

34. Şi vor batgiocuri pre El, şi-L vor bate pre El, şi-L vor scuepi pre El, şi-L vor omorî pre El. Ce a treia zi va înviia.

(35) Mt. 20, 20.

35. Atunci veniră cătră El Iacov şi Ioan, feciorii lui Zevedeiu, zicînd: Învăţătoriule, voim varece vom ceare să dai noao.

36. Iară El zise lor: Ce voiţi să vă fac voao?

37. Iară ei zisără Lui: Dă-ne noao ca să şădem unul de-a dereapta Ta, altul de-a stînga Ta, întru slava Ta.

38. Iară Iisus zise lor: Nu ştiţi ce cereţi. Putea-veţi bea păharul care Eu voiu bea, şi cu botezul care Eu Mă voiu boteza, boteza-vă-veţi?

39. Ei zisără Lui: Putea-vom; iară Iisus zise lor: Păharul care
Eu voiu bea bea-l-veți și cu botezul care Eu Mă voiu boteza, bote-
za- vă-veți.
40. Dară a ședea de-a dereapta Mea și de-a stînga Mea, nu iaste
Mie a da, ce să va da celora ce e gătită.
41. Și auzind aceastea cei zeace începură a să mîniia pre Iacov (41) Mt. 20, 24.
și pre Ioan.
42. Iară Iisus chemă pre ei, zise lor: Știți că celor ce li să pare a (42) Luc. 22, 25.
birui spre păgîni, ei domnescu pre ei și mai marii lor au puteare spre
ei.
43. Dară întru voi nu va fi așa, ce cine ară vrea să fie mare
întru voi, să fie slugă voao.
44. Și cela ce ară vrea să fie voao întîiul, fie slugă tuturor.
45. Că și Fiiul omenesc nu veni să-I slujască Lui, ce să slujască (45) 1 Tim. 2, 6; Tit 2, 14.
și să dea sufletul Lui, prețul răscumpărării pentru mulți. Конѣць,
не(д). поне(д), ѓı, не(д). зачáло, м҃н.[68] //
55v 46. Atunci veniră în Erihon și eșind El den Erihon, și ucenicii (46) Mt. 20, 29; Luc. 18, 35.
Lui și mulțime multă, Vartimeiu orbul, fiiul lui Timeiu, șădea lîngă
cale, ceind.
47. Și auzind că iaste Iisus Nazarineanul, începu a striga și a
zice: Fiiul lui David, Iisuse, fie-Ți milă de mine!
48. Și certa pre el mulți, ca să tacă, iară el mai vîrtos striga:
Fiiul lui David, fie-Ți milă de mine.
49. Atunci stătu Iisus și porunci să-l chiiame și-l chemară pre
orbul, zicînd lui: Cutează, scoală, că te chiamă.
50. Iară el lăpădînd veșmîntul său, să sculă de veni la Iisus.
51. Și răspunzînd, zise Iisus lui: Ce vei să-ți fac ție? Orbul zise
Lui: Învățătoriule, ca să văz.
52. Iară Iisus zise lui: Pasă; credința ta te vindecă. Și atuncești
văzu, și mergea după Iisus, în acea cale. Ко(ц), пне(д).[69]

CAP 11

1. Hristos mearge în Erosalim pre asin. 13. Smochinul să blăstămă. 15. Scoate den besearecă tîrgașii. 23. Putearea credinței. 24. Credința rugăciunii. 25. A lăsa păcatele fraților. 27. Popii întreabă cu ce puteare face faptele Lui. 30. Botezul lui Ioan, de unde-i.

Поне(д), Мясопустнии. Зачáло. м҃о.[70]

Și cînd să apropiiară cătră Ierosalim, la Vitfaghi și Vitania, (1) Mt 21, 1; Luc. 19, 29.
cătră Muntele Maslinilor, trimise doi den ucenicii Lui
2. Și zise lor: Meargeți în cel sat ce e derept voi,
și aciiși întrînd într-însul afla-veți un mînzu legat,
spre carele nime den oameni n-au șăzut; dezlegați-l și
Mi-l aduceți.
3. Și să ară zice voao cineva ceva, că ce faceți aceasta? ziceți că
Domnului trebuiaște și numaidecît îl va tremite acicea.

4. Deci mearsără și-l aflară mînzul legat, lîngă ușă afară, la
calea îngemănată, și-l dezlegară.
5. Atuncea unii den carii sta acolea, zisără lor: Ce faceți de dezle-
gați mînzul?
6. Ei zisără lor, cum le poruncise Iisus, și-i lăsară pre ei.
(7) Ion 12, 14. 7. Și adusără mînzul la Iisus și pusără spre el veșmintele lor și
șezu spre însul. //
8. Iară mulți așternură veșmintele sale pre cale, iară alții tăia 56r
stîlpări de leamne și le așternea pre cale.
(9) Psalom 118, 25, 26. 9. Și cei ce mergea înainte și cei dendărăpt striga, grăind:
Osanna, blagoslovit Cel ce vine întru numele Domnului.
10. Blagoslovită Împărățiia părintelui nostru David, carea vine
întru numele Domnului, Osanna, Cel ce ești în ceriuri nalte. Вто(к) ѕ҃і.
з(ч) н҃.[71]
(11) Mt. 2, 10. 11. Și întra în Ierosalim Iisus, și în beseareсă și căuta pre toate.
Iaca fiind ceasul de sară, eși în Vitania cu cei doisprăzeace. Ко(ц) пне(д)
мл(с)пꙋ(с).[72]
(12) Mt. 21, 19. 12. Și a doa zi eșind ei den Vitania, flămînzi.
13. Și văzînd un smochin de departe, avînd frunze, veni să
vază, au doară va afla ceva într-însul. Și deaca veni la el, nemică nu
află, fără numai frunzele, că nu era încă vreamea smochinelor.
14. Atunci răspunzînd Iisus, zise smochinului: De acum neceodini-
oară, nime din tine poame să nu mănînce pînă în veac. Și aceasta
auziră ucenicii Lui.
(15) Mt. 21, 19; Luc. 19, 45. 15. Și veniră iară în Ierosalim și întră Iisus în beseareсă, începu
a scoate cei ce vindea și cumpăra în beseareсă; și measele schimbă-
torilor de bani, și scaunele celor ce vindea porumbi le răsturnă.
16. Și nu lăsa pre nime să poarte vase pren biseareсă.
(17) Mt. 21, 13; Luc. 19, 46; Isai. 56, 7; Erem. 7, 11. 17. Și învăța zicînd lor: Au nu iaste scris, casa Mea, casă de
rugăciune să chiamă, de toate limbile? Dară voi făcut-ați pre ia
peșteră tîlharilor.
18. Și aceasta auziră cărtularii și mai marii popilor; căuta cum
L-ară piiarde pre El, că să temea de El, căce toată mulțimea să mira
de învățătura Lui.
19. Iară cînd fu sară, eși Iisus afară den oraș.
20. Și demineața, trecînd pre lîngă smochin, văzură smochinul
uscat den rădăcină.
21. Atunci, aducîndu-și aminte, Pătru zise Lui: Ravvi, iaca smo-
chinul pre carele blăstămași, secă. Срѣ(д), ѕ҃і. за(ч), н҃а.[73]
22. Și răspunzînd Iisus zise lor: Aveți credința lui Dumnezău. //
(23) Mt. 17, 20; Luc. 17, 6. 23. Că adevăr grăesc voao, că cine are zice muntelui acestuia 56v
rădică-te și te aruncă în mare, și nu să va îndoi întru inima sa, ce să
crează că cealea ce va zice vor fi, fi-va lui au ce va zice. Ко(ц) вто(к).[74]
(24) Mt. 7, 7; Luc. 11, 9; Ion 14, 13 și 15, 7 și 16, 24; Iacov 1, 6. 24. Derept aceasta zic voao, toate cîte veți ceare rugîndu-vă, să
creadeți că veți lua, și vor fi voao.
(25) Mt. 6, 14. 25. Și cînd stați a vă ruga, ertați măcar ce aveți pre cineva, ca și
Tatăl vostru cel den ceriu să iarte voao greșalele voastre.
26. Că de nu veți erta voi, nece Tatăl vostru cel den ceriu nu va
erta voao greșalele voastre. Ко(ц), Срѣ(д), ѕ҃і. за(ч), н҃в.[75]

27. Atunci veniră iară în Ierosalim și în beseareсă îmblînd El,
veniră la El mai marii popilor și cărtularii și bătrînii.
28. Și zisără Lui: Cu ce puteare faci aceastea? Și cine Țe-au dat (28) Mt. 21, 23; Luc. 20, 1,
Ție aceasta puteare de să faci aceastea?
29. Dară Iisus răspunzînd zise lor: Întreba-voiu și Eu pre voi un
lucru și-Mi răspundeți Mie, și voiu spune voao cu ce puteare fac
aceastea.
30. Botegiunea lui Ioan den ceriu era, au de la oameni? Răspun-
deți-Mi.
31. Și cugetară întru sine grăind: Să vom zice den ceriu, va zice,
derept ce n-ați crezut lui.
32. Iară să vom zice de la oameni, teamemu-ne de oameni, că
toți-l ținea pre Ioan, ca pre un proroc adevărat.
33. Atunci răspunzînd zisără lui Iisus: Nu știm. Și Iisus răspun-
zînd zise lor: Nece Eu voiu spune voao cu ce puteare fac aceastea.

Ко(ц), чєто(к).[76]

CAP 12

1. De pilda viei; Hristos iaste piiatra cea lăpădată de iudei. 13. De dajdea să o dea împăratului. 18. Saducheii tăgăduescu pre înviiarea. 28. Porunca dentîiu. 33. Dragostea lui Dumnezău și a priiatinilor mai mare-i decît jărtva. 36. Hristos, Fiiul lui David. 38. A să feri de cărtulari și de farisei. 42. Văduoa sirumană.

Па́то(к), є҃і, нє(д). Зача́ло, н҃г”.

Și începu lor în pilde a zice: un om sădi o vie, și impre- (1) Isai. 5, 1; Erem. 2, 21; Mt.
giur o îngrădi, și săpă într-însă teasc, și zidi turn, și o 21, 33; Luc. 20.
tocmi lucrătorilor și să duse departe. // 9.
57r 2. Și trimise la viiași sluga, în vreamia rodului,
ca să ia de la viiași den poamele viei.
3. Iară ei prinzînd pre el, bătură-l, și-l slobozîră
deșărt.
4. Și iară trimise cătră ei altă slugă, iară ei și pre acela ucigîn-
du-l cu pietri, ei sparsără capul și-l trimisără bătgiocurit.
5. Și iară altul trimise, și pre acela-l omorîră și pre alții mulți,
deci pre unii bătîndu-i, iară pre alții omorînd.
6. Iară încă avînd un iubit fiiu al său, trimise și pre acela cătră
ei mai apoi, zicînd că vor cinsti fiiul mieu.
7. Iară viiarii zisără întru sine că acesta iaste moșteanul, veniți
să omorîm pre el și a noastră va fi moșiia.
8. Și prinzîndu-l pre el, omorîră-l, și-l lăpădară afară pre el,
den vie.
9. Dară ce va face domnul viei? Veni-va și va piiarde viiașii și va
da viia altora.
10. Au n-ați cetit această scriptură? Piatra carea o lăpădară zidi- (10) Psalm 118. 22; Isai. 28, 16 (tipărit 18); Mt.
torii, aceaia fu în capul unghiului. 21, 42; Dean. 4,
11. De la Domnul fu aceasta și iaste minune în ochii noștri. 11; Crim. 9, 33; 1 Pet. 2, 6.

12. Și căuta pre El să-L prinză, ce să temură de mulțime: că cunos-
cură că despre ei zise acea pildă, și lăsîndu-L pre El, să dusără.
Пне(д), ѕ҃і, не(д), Зача́ло, н҃д.[78]
(13) Mt. 22, 15; Luc. 20, 20. 13. Și trimeasără la El unii den farisei și den irodiiani, ca să-L
a. Să-l amăgească. prinză[a] cu cuvîntul.
14. Iară ei deaca veniră zisără Lui: Învățătoriule, știmu-Te că
adevărat ești, și nu-Ți gîndești de nime, că nu cauți fața oamenilor,
ce în dereptate calea lui Dumnezău înveți: cade-să a da dajde
împăratului, au ba? Da-vom au nu vom da?
15. Iară El, știind fățăriia lor, zise lor: Ce Mă ispitiți? Aduceți-Mi
un ban să văz.
16. Iară ei adusără. Atunci zise lor: A cui chip iaste acesta și
scriptura? Iară ei zisără Lui: A împăratului.
(17) C rim. 13, 7. 17. Și răspunzînd Iisus zise lor: Dați ce e a împăratului, împă-
ratului, și ce e a lui Dumnezău, lui Dumnezău. Și să mirară de El.
Ко(ц), пне(д). Вто(к). ѕ҃і, Зача́ло, н҃е.[79] //
(18) Mt. 22, 23; Luc. 20, 27; Dea. 23, 8. 18. Atunci veniră saduchei la El, carii zic că nu-i înviere, și 57v
întrebară pre El, zicînd:
(19) 5 Moi. 25, 6. 19. Învățătoriule, Moisi au scris noao că de va muri cuiva vrun
frate și-i va rămînea muiarea, și feciori nu va lăsa, ca să ia fratele
său muiarea lui și să rădice sămînța fratelui său.
20. Era derept aceaia șapte frați; și cel dentîiu luo muiare, și
murind nu lăsă sămînță.
21. Și al doile luo pre ia, și muri, și nece acela nu lăsă sămînță;
și al treile iară așa.
22. Și o luară pre ia tusșapte, și nu lăsară sămînță; mai apoi de
toți, muri și muiarea.
23. Dară la înviere, cînd vor învie, a căruia de ei va fi muiarea?
Că tusșapte avură pre ia muiare.
24. Atunci răspunzînd Iisus zise lor: Au nu pentru aceaia rătă-
ciți, că nu știți Scripturile, nece putearea lui Dumnezău?
25. Că după ce vor învie den morți, nece să vor însura, nece să
vor mărita, ce sînt ca îngerii carii-s în ceriure.
(26) Ishod 3, 6; Mt. 22, 32; Dean. 7, 33. 26. Dară de morți că vor inviia, au n-ați cetit în cartea lui
Moisi, cumu-i grăi lui, Dumnezău, den măceș, zicînd: Eu-s Dumne-
zăul lui Avraam și Dumnezăul lui Isaac și Dumnezăul lui Iacov.
27. Nu iaste Dumnedzău Dumnedzăul morților, ce al viilor;
dară voi mult rătăciți. Ко(ц), вто(к). Срѣ(д), ѕ҃і. за(ч), н҃ѕ.[80]
(28) Mt. 22, 34. 28. Și apropiindu-să unul den cărtulari, carele auzise pre ei prigo-
nindu-să, și știia că celora bine le-au răspunsu, întrebă pre El carea
iaste poruncă mai întîi de toate.
(29) 5 Moi. 6, 4; Luc. 10, 27. 29. Iară Iisus răspunse lui, că mai întîiu de toate poruncile iaste:
auzi, Izraile, Domnul Dumnedzăul nostru, un Dumnezău iaste.
30. Iubeaște pre Domnul Dumnezăul tău, cu toată inima ta și cu
tot sufletul tău și cu tot cugetul tău și cu toată tăriia ta: aceasta e
(31) Levit. 19, 18; Mt. 22, 39; C rim. 13, 9; Galat. 5, 14; Iacov 2, 8. porunca dentîiu.
31. Și a doao, aseamenea ei, să iubești pre vecinul tău ca pre
tine. Mai mare de aceastea, altă poruncă nu iaste. //

58r 32. Atunci zise Lui cărtulariul: Bine, Învăţătoriule, în dereptate grăişi, că unul iaste Dumnezău, şi nu iaste altul fără El.

33. Şi a iubi pre El cu toată inima şi cu tot înţelesul şi din toată inima şi din toată tăriia; şi să iubească pre vecinul ca şi pre sine, cu multu-i mai mare decît toate miroseniile şi jărtvele.

34. Atuncea văzînd pre el Iisus că cu înţelepciune răspunse, zise lui: Nu eşti departe de Împărăţiia lui Dumnezău. Şi nime de-aciia nu îndrăzni să-L întreabe.

35. Şi răspunzînd Iisus zicea învăţînd în besearică: cum zic cărtularii că Hristos iaste fiiul lui David? (35) Mt. 22, 41; Luc. 20, 41.

36. Că însuşi David zis-au în Duhul Sfînt, zise Domnul Domnului mieu: Şăzi de-a dereapta Mea pînă cînd voiu pune pizmaşii tăi scaun supt picioarele tale. (36) Pslom. 110, 1.

37. Căce însuşi David zice pre El Domnu, dară cumu-i lui fecior? Şi mulţime multă asculta pre El, bucuroşi. Ко(ц) сре(д), Че(к) ѕ҃і. з(ч) н҃з.[81]

38. Iară El zicea lor întru învăţătura Lui: Socotiţi-vă de cărtularii carii le place a îmbla în veşminte lungi şi închinăciune în tîrguri. (38) Mt. 23, 6; Luc. 11, 43.

39. Şi şăderile întîiu în săboară, şi a şădea mai înainte la ospeaţe.

40. Carii înghit casele văduolor, şi la arătare rugîndu-să cu rugăciune lungi: aceştea vor lua mai grea giudecată. (40) Mt. 23, 54; Luc. 20, 47.

41. Şi şăzînd Iisus derept vistiiariul surumanilor, previia cum aruncă mulţimea bani în vistiiariu, şi mulţi bogaţi arunca mult. (41) Luc. 21, 1.

42. Şi viind o văduo săracă aruncă doi fileari, ce iaste un condrat[b]. b. A patra parte de un ban face un condrat.

43. Atunci El chemă pre ucenicii Lui, zise lor: Adevăr zic voao că aceasta văduo suromană, mai multe aruncă de toţi de alalţi cei ce aruncară în lada suromanilor.

44. Că toţi den rămăşiţele lor aruncară, iar aceasta, den surumăniia ei, tot cît avu aruncă, toată avuţiia ei. Ко(ц), че(к).[82]

CAP 13

1. De răsîpirea Erosalimului, gonirile pentru Evanghelie. 10. Evanghelia să vestească a toate limbile. 26. De venirea lui Hristos la Giudeţ. 30. A să păzi şi a să ruga. ||*

58v Петокъ, ѕ҃і, Недѣлѣ. Зачало н҃н.[83]

Si eşind El den bescarecă, zise Lui unul den ucenicii Săi: Învăţătoriule, vezi ce pietri-s şi ce zidire? (1) Mt. 24, 1; Luc. 21, 5.

2. Atunce Iisus, răspunzînd, zise lui: Vezi aceastea zidire mare? Nu să va rămînea piatră spre piatră, care să nu să răsipească. (2) Luc. 19, 43.

3. Şi şăzînd El în Muntele Maslinilor, împrotiva besearecii, întrebară pre El, de eluşi, Pătru şi Iacov şi Ioan şi Andrei:

4. Spune noao cînd vor fi aceastea, şi ce sămn va fi? Cînd să vor sfîrşi aceastea toate?

5. Iară Iisus, răspunzînd lor, începu a zice: Căutaţi nime pre voi să nu vă înşale, (5) Efes. 10, 6; 2 Solon. 2, 3.

6. Că mulți vor veni în numele Mieu, zicînd că eu sînt Hristos și pre mulți vor amăgi.

7. Iară cînd veți auzi oști și vești de oști, nu vă turburareți, că să cade să fie aceastea, ce încă nu va fi sfîrșitul.

8. Că să va rădica limbă spre limbă, și țară spre țară, și vor fi cutremure de pămînt în toate locuri, și vor fi foameți și turburări,

(9) Mt. 10, 17.

a. Pre unde sînt strînși, de ascult cuvîntul lui Dumnedzău.

9. Începătură durorilor aceastea. Ко(ц), пе(к). Пне(д), ѕ̃і. за(ч). н̃ѳ.[84] Ce vă păziți voi înșivă, că vor da pre voi în sinagoghiile[a] lor, și pre la săboară bătuți veți fi, și înaintea deregătorilor și crailor veți sta pentru Mine să fie mărturie împrotiva lor.

10. Și la toate limbile trebuiaște mainte să să propoveduiască Evanghelia.

(11) Mt. 10, 19; Luc. 12, 11 și 21, 14.

11. Iară cînd vă vor duce pre voi dați, nu vă grîjireți mainte ce veți grăi, nece vă învățareți, ce care să va da voao într-acel ceas, aceaia grăiți, că nu veți fi voi grăind, ce Duhul Sfînt.

(12) Ishod 4, 15; Mihea 7, 6.

12. Da-va frate pre frate spre moarte, și tată pre fecior; și să vor scula feciorii pre părinți, și-i vor omorî pre ei.

13. Și veți fi urîți tuturora pentru numele Mieu; dară cela ce va răbda pînă în sfîrșit, acela să va mîntui. Конéць, поне(д). Вто(к), ѕ̃і не(д). зачáло, з̃.[85]

14. Iară cînd veți vedea grozăviia pustiiriei, carea e zisă// <de> Daniil prorocul, stînd unde nu să cade, (cela ce va ceti să înțeleagă) 59r atuncea carii vor fi în Iudea să fugă la munți.

15. Și cela ce va fi în pod să nu să pogoară în casă, nece să între să ia ceva den casa lui.

16. Și cel den cîmpu fiind, să nu să întoarcă înapoi să ia veșmîntul lui.

17. Iară vaide de greoane și de aplecătoare în zilele acealea.

18. Ce vă rugați să nu fie fuga voastră, iarna.

19. Că vor fi în zilele acealea scîrbă, ca carele n-au fost de-nceputul zidirei, carea au zidit Dumnezău pînă acum, și nice va mai fi.

20. Și de n-are scurta Dumnezău zilele acealea, tot trupul ară peri, ce pentru aleșii carii au ales, au scurtat zilele acealea.

(21) Mt. 24, 23; Luc. 21, 24.

21. Și atuncea să ară zice voao cineva: Iaca acicea-i Hristos, sau iaca acolo, nu creadereți.

22. Că să vor scula Hristoși minciunoși și proroci minciunoși; și vor da seamne și minuni, ca să înșale și pre cei aleși de-are putea.

23. Iară voi vă păziți, iaca mainte vă spuș voao toate. Конець вто(к). Сре(д), ѕ̃і не(д)ли. Зачáло. з̃д.[86]

(24) Isai. 13, 10; Ezec. 32, 6, Ioil 2, 31 și 3, 15.

24. Ce în zilele acealea, după scîrba aceaia, soarele să va întuneca și luna nu va da lumina ei.

25. Și stealele ceriului cădea-vor, și puterile ceale den ceriu să vor clăti.

(26) Mt. 24, 29; Luc. 21, 25.

26. Și atuncea vor vedea pre Fiiul omenesc viind în nori cu puteare multă și slavă.

(27) Mt. 24, 31; 1 Solun. 4, 16.

27. Și El atunci va trimite îngerii Săi, și va aduna pre cei aleși ai Săi den patru vînture, de la marginea pămîntului pînă la marginea ceriului.

28. Dară de smochin învățați-vă pildă: iată cînd vor fi stîlpurile lui tinere, și înfrunzeaște, să știți că aproape iaste vara.

29. Așa și voi, cînd veți vedea aceastea fiind, să știți că aproape iaste și-i la ușă Împărățiia lui Dumnezău.

30. Adevăr grăescu voao, că nu va treace ruda aceasta, pînă nu vor fi aceastea toate. Че́токь, з҃і, Нед. Зача́ло. д҃к.[87] //

59v 31. Ceriul și pămîntul va treace, iară cuvintele Meale nu vor treace. Коне́ць, Срѣдѣ.[88]

32. Iară de zuoa aceaia și ceasul, nime nu știe, nece îngerii carii-s în ceriu, nece Fiiul, fără numai Tatăl.

33. Feriți-vă, privegheați și vă rugați că nu știți cînd va fi aceaia vreame. (33) Mt. 24, 42 și 25, 13.

34. Ca un om[b] ce să duce departe lăsîndu-și casa lui, și dînd slugilor lui puteare, și fietecăruia lucrul lui, și portariului porunci să preveaghe. b. Așa-i Fiiul omenesc.

35. Derept aceaia vă privegheați: (că nu știți cînd va veni domnul casei, sara,au la miază-noapte, au la cîntatul cocoșilor, au demineață).

36. Să nu cumva, viind de pripă, să afle pre voi durmind.

37. Iară cealea ce zic voao, tuturor vă zic, privegheați-vă.

CAP 14

1. Sfatul popilor pre Hristos. 3. O muiare unge capul lui Hristos. 12. Gătirea Paștilor. 22. Rînduiala Cinei. 41. Prinsoarea lui Hristos. 43. Iuda sărută pre Hristos. 53. Hristos stă înaintea Caiafei. 66. Lăpădarea lui Pătru.

Era atunci Paștile și praznicul azimelor, după doao zile, și căuta mai marii popilor și cărtularilor, cum pre El, cu înșălăciune prinzîndu-L, să-L omoară. (1) Mt. 26, 1; Luc. 22, 1; Ion 11, 55.

2. Iară zicea: Ce nu în praznic, ca să nu fie gîlceavă întru oameni. Ко(ц) че(к). Пе(к), з҃і. за(ч), д҃г.[89]

3. Și cînd era El în Vitania, în casa lui Simon Stricatul, șăzînd El, veni o muiare avînd un vas de alavastru, în care era unsoare de nardos curat, de mult preț; și frîngînd alavastrul, vărsă-l pre capul Lui. (3) Mt. 26, 6; Ion 12, 3.

4. Și era oarecarii de le părea rău întru sine, și zicea: Derept ce fu aceasta pagubă a unsorii?

5. Că au vrut putea vinde aceasta în mai mult de trei sute de bani, și să să dea surumanilor, și să mîniia pre ia.

6. Iară Iisus zise: Dați-i pace, ce o supărareți pre ia; bun lucru făcu cu Mine. //

60r 7. Că în toată vreamea mișăii aveți cu voi, și cînd veți vrea puteți face lor bine, iară pre Mine nu Mă veți avea pururea. (7) 5 Mois. 16, 11.

8. Aceasta, ce putu ia, făcu, apucă înainte de unse trupul Mieu spre îngrupare.

9. Adevăr grăesc voao, vareunde să va propovedui Evanghelia aceasta în toată lumea, și ce făcu aceasta, zice-să-va întru pomeana ei. Ко(ц) пє(к). Вто(к) мл(с)пꙋ(с). Зд(ч) ѯ҃д.[90]

(10) Mt. 26, 14; Luc. 23, 4.

10. Atunci Iuda Iscariotis, unul den cei doisprăzeace, mearse cătră mai marii popilor, ca să-L vînză pre El lor.

11. Iară ei auzind, să bucurară și făgăduiră lui să-i dea arginți. Și căuta cum cu prilej să-L vînză.

(12) Mt. 26, 17; Luc. 22, 7.

12. Și zuoa dentîi a azimelor, cînd jărtviia paștile, zisără Lui ucenicii Lui: Unde vei să meargem să gătim să mănînci paștile?

a. Urcior.

13. Atunci trimise doi den ucenicii Lui, și zise lor: Meargeți în oraș și va tîmpina pre voi un om purtînd un vas[a] cu apă, meargeți după el.

14. Și au unde va întra, ziceți stăpînului casei că Dascalul zice, unde iaste sălașul unde voiu mînca paștile cu ucenicii Miei?

b. Ce să zice loc de cină au prînzu.

15. Atunci acela voao va arăta un cerdac[b] mare așternut, gătat; acolo gătiți noao paștile.

16. Și mearseră ucenicii Lui și veniră în cetate și aflară așa cum zisease lor; și gătiră paștile.

17. Și sara fiind, veni cu cei doisprăzeace.

18. Deci șăzînd ei și mîncînd, zise Iisus: Adevăr grăescu voao, că unul den voi Mă va vinde, cel ce mănîncă cu Mine.

19. Iară ei începură a să întrista și a zice Lui, unul cîte unul: Doară-s eu? Și altul: Doară-s eu?

20. Iară El, răspunzînd, zise lor: Unul den doisprăzeace, carele întinge cu Mine în blid Mă va vinde.

21. Ce Fiiul omenesc va mearge cumu e ⟨s⟩cris despre El; ce vai omului aceluia de carele Fiiul omenesc Să va vinde: mai bine au vrut fi lui să nu fie născut omul acela.//

(22) Mt. 26, 26; 1 Cor. 11, 24.

22. Și mîncînd ei, luo Iisus pîine, o blagoslovi, frîmse-o și deade 60ᵛ
lor și zise: Luați, mîncați, acesta e trupul Mieu.

23. Și luînd păharul, dînd har, deade lor, și băură dentr-însu toți.

c. Ce să zice a Legii Noao.

24. Și zise lor: Acesta-i sîngele Mieu, a celui Testament[c] nou, carele pentru mulți să va vărsa.

25. Adevăr zic voao, că de acum nu voiu bea den rodul viței aceștiia, pînă în zua aceaia cîndu-l voiu bea cu voi nou, întru Împărățiia lui Dumnezău.

26. Și deaca cîntară laudă, eșiră în Muntele Maslinilor.

(27) Mt. 26, 31; Ion 16, 32; Zah. 13, 7; Nij. 16, 7.

27. Atunci zise Iisus lor: Toți vă veți sminti în Mine în noaptea aceasta că scris iaste, bate-voiu păstoriul și să vor răsfira oile.

28. Ce după ce voiu înviia, voiu mearge mainte de voi în Galilea.

29. Iară Pătru zise Lui: De s-ară și toți sminti, iară eu nu.

(30) Mt. 26, 34; Luc. 22, 24; Ion 13, 38.

30. Atunci zise lui Iisus: Adevăr zic ție, că astăzi în noaptea aceasta, mainte pînă nu va cînta cocoșul de doao ori, de trei ori te vei lepăda de Mine.

31. Iară el mai vîrtos zicea: Să mi-ară fi și a muri cu Tine, nececum nu mă voiu lepăda de Tine. Așijderea și toți zicea.

(32) Mt. 26, 36; Luc. 22, 39; Ion 18, 1.

32. Și veniră în locul ce să chiamă Ghetsimania. Atunci zise ucenicilor Săi: Ședeți acicea, pînă Mă voiu ruga.

33. Și luo pre Pătru și pre Iacov și pre Ioan cu El; și începu a Să
spăminta și a tînji.
34. Și zise lor: Întristatu e sufletul Mieu pînă la moarte; rămî-
neți acicea și preveghеați.
35. Și mergînd înainte puținel, căzu la pămînt și Să rugă, că
s-are putea fi, să treacă de la El acel ceas.
36. Și zise: Avva Părinte, toate să pot Ție: treci de la Mine pă-
harul acesta; ce nu cum voiu Eu, ce cum vei Tu.
37. Atuncea veni și află pre ei dormind și zise lui Pătru: Simo- (37) Mt. 26, 40; Luc. 22, 45.
ne, dormi? Nu putuși un ceas preveghea.
38. Preveghеați și vă rugați să nu întrați în năpaste, că duhul
iaste gata, iară trupul slab.
39. Și iarăși mearse de Să ruga, același cuvînt zicînd.//
61r 40. Și întorcîndu-Să, află pre ei iarăși dormind (că era ochii lor
îngreuiați) și nu știia ce răspunde Lui.
41. Și veni a treia oară, și zise lor: Dormiți de acum și odihniți
destul; veni ceasul. Iaca, Să dă Fiiul omenesc în mînile păcătoșilor.
42. Sculați să meargem: iată cela ce M-au vîndut să apropie.
Конε(ц), ϐто(к). Срѣ(д), мѧсоп8(с). Зачáло, ҂ѯε.[91]
43. Și aciiși încă grăind El, veni Iuda, unul den cei doispră- (43) Mt. 26, 47; Luc. 22 (tipărit 26), 47; Ion 18, 3.
zeace, și cu el mulțime multă, cu arme și cu fuști, de la mai
marii popilor și de la cărtulari și de la bătrîni.
44. Și dedease cela ce-L vînduse pre El, sămnu lor, zicînd: Pre
carele voiu săruta, Acela iaste; prindeți pre El, și-L duceți cu pază.
45. Și viind, numaicît să apropie la El, zise Lui: Ravvi, Ravvi,
și-L sărută pre El.
46. Iară ei pusără mînile lor spre El și-L prinsără.
47. Iară unul de aceia ce sta, scoase sabiia[d], lovi pre sluga popei d. Hangeriul.
celui mare, și-i tăe lui ureachea.
48. Și răspunzînd Iisus zise lor: Ca la un tîlhariu ați eșit cu
arme și cu fuști să Mă prindeți?
49. În toate zile am fost între voi, în beseareсă, învățînd, și nu
Mă prinset? Ce să cade să să împle scripturile.
50. Atunci lăsîndu-L pre El, fugiră toți.
51. Iară un voinic tiner mergea după El, îmbrăcat cu giolgiu pre
trup gol, și-l prinsără pre el tinerii.
52. Iară el lăsînd giolgiul, și gol, fugi de la ei. (52) Mt. 26, 57.
53. Atunci dusără pre Iisus la popa cel mai mare, la care să adu- (53) Luc. 21, 54; Ion 18, 15.
nară toți mai marii popilor, și bătrînii și cărtularii.
54. Iară Pătru pre departe mergea după El, pînă înlăuntru la
curtea popei celui mare, și șădea cu slugile, și să încălziia la foc.
55. Iară mai marii popilor și tot sfatul căuta spre Iisus mărturii
ca să-L omoară pre El și nu afla.
61v 56. Că mulți mărturisiia spre El strîmbu, și nu să toc//miia mărtu- (56) Mt. 26, 59.
riile lor.
57. Atunci unii sculîndu-să mărturisiia strîmbu spre El, zicînd
58. Că noi am auzit pre El zicînd, că Eu voiu sparge beseareca (58) Nij. 15, 29; Ion 2, 19.
această făcută cu mîna, și în trei zile altă nefăcută cu mîna voiu
zidi.

59. Și nece așa nu era aseamene mărturiia lor.
60. Atunce sculîndu-să popa cel mare, în mijloc, întrebă pre
Iisus zicînd: Nu răspunzi nemică? Ce e aceasta ce mărturisescu
spre Tine?
(61) Isai. 53, 7.
61. Iară El tăcea, și nemică nu răspundea, și iară-L întrebă pre
El popa cel mare și zise Lui: Tu ești cel Hristos, Fiiul Celui blagoslo-
vitului?
(62) Mt. 24, 30.
62. Iară Iisus zise: Eu sînt, și veți vedea pre Fiiul omenesc șăzînd
de-a dereapta puterii lui Dumnezău și viind cu norii ceriului.
63. Iară popa cel mare rupîndu-și veșmintele sale zise: Ce ne
mai trebuiaște noao mărturie?
64. Auzit-ați hulele Lui. Ce vă pare voao? Iară ei toți giude-
cară pre El a fi vinovat morției.
65. Și începură unii a scuepi spre El și a coperi fața Lui, și-L
bătea pre obraz pre El și zisără Lui: Gîceaște; și slugile Îl bătea cu
toiagele preste obraz.
(66) Mt. 26, 69; Luc. 22, 55; Ion 18, 16.
66. Și fiind Pătru în curtea de gios, veni una den slujnicele
popei celui mare.
67. Și văzînd pre Pătru încălzindu-să, căută spre el, zise: Și tu
cu Nazarineanul Iisus erai?
68. Iară el să lepădă zicînd: Nu L-am cunoscut, nece știu ce gră-
ești tu. Și eși afară în tîrnaț, la ușă, și cocoșul cîntă.
(69) Mt. 26 (tipărit 27), 71; Luc. 22, 59 (tipărit 51); Ion 18, 25.
69. Atunci slujnica văzînd pre el, iară începu a zice celora ce sta
acolea, că acesta-i unul dentr-înșii.
70. Iară el iară să lepădă, și preste puținel, iară cei ce sta zisără
lui Pătru: Adevăr, den ei ești, că galilean ești, că graiul tău să asa-
mănă.
71. Iară el începu a să blăstăma și a să giura, zicînd: N-am cu-
noscut pre omul acela carele grăiți.
(72) Mt. 26 (tipărit 27), 75; Ion 18, 27.
72. Atuncea a doao oară cîntă cocoșul; și-și aduse a//minte Pătru 62r
de cuvintele carele-i zise lui, Iisus, că: Mainte de ce va cînta cocoșul
de doao ori, de trei ori te veri lepăda de Mine. Și eși afară, plînse.
Се́же, и҆ въ пе(к) вели́кїй, на г҃, ча(с). Непрѣсѣчно конецъ.[92]

CAP 15

1. De Patima lui Hristos supt Pilat. 15. Hristos Îl dă Pilat să-L răstignească. 17. Cununară-L cu spini. 19. Scuepiră-L, batgiocuriră-L. 21. Simon Chirineu purta crucea lui Hristos. 27. Hristosu-L răstigniră între doi tîlhari. 29. Blăstăma-L. 37. Slobozi-Și sufletul. 43. Iosif îngrupă pre Hristos.

Четвъртокь, Мѣсопу́стнїи. Зача́ло, ѯѕ҃.[93]

(1) Mt. 27, 1; Luc. 22, 66; Ion 18, 33.
Și demineața numaicît țiind sfat mai marii popilor, cu
bătrînii, cărtularii și cu tot sfeatul, legat, pre Iisus
dusără-L și-L deaderă lui Pilat. Ко(ц) сре(д).[94]
(2) Mt. 27, 11; Luc. 23, 3; Ion 18, 33.
2. Atunci întrebă pre El Pilat: Tu ești împăratul
cela al jidovilor? Iară El răspunzînd, zise lui: Tu zici.
(3) Mt. 27, 13.
3. Și-L pîrîia pre El de multe, mai marii popilor.

4. Pilat iară întrebă pre El, zicînd: Nu răspunzi nemică? Vezi cîte de multe mărturisescu spre Tine?

5. Iară Iisus de-acii nemică nu răspunse, cît să mira Pilat. (5) Mt. 27, 15; I.n 8, 39.

6. Iară în praznice avea obiceaiu să sloboază lor cîte un rob, carele voiia.

7. Și era unul, ce-l chema Varavva, prinsu, carele cu soțiile lui rădicîndu-să, făcuse vrăjmășie.

8. Și strigînd mulțimea, începură a ceare să le facă cum pururea le făcea lor.

9. Iară Pilat răspunse lor, zicînd: Veți să sloboz voao pre craiul cela al jidovilor?

10. (Că știia că pentru pizma, ei L-ară fi dat pre I.. mai marii popilor.)

11. Iară mai marii popilor învitară mulțimea ca mai vîrtos pre Varavva să sloboază lor.

12. Atunci Pilat, răspunzînd, iară zise lor: Dară ce veț. să fac Cestuia ce-I ziceți craiul jidovilor?

13. Iară ei iară strigară: Răstigneaște pre El. //

62v 14. Iară Pilat zise lor: Ce rău au făcut? Iară ei mai vîrtos striga: Răstigneaște pre El.

15. Iară Pilat, vrînd să facă destul pre voia mulțimei, slobozi lor pre Varavva, și deade pre Iisus bătut, ca să-L răstignească. Ко(ц). Че(к). Єѵ(г)аіе, ѕ҃. Стм(х) Сра(с)т. за(ч), ӟз҃.[95] (15) Mt. 27, 26; Ion 19, 1.

16. Iară curteanii dusără pre El înlăuntru în curte carea iaste pretor[a], și chiemară tot șireagul.

a. Ce să zice casă de leage.

17. Și îmbrăcară pre El în urșinic și-I pusără în cap cunună împletită de spini.

18. Și începură a să închina Lui, zicînd: Bucură-Te, împăratul jidovilor.

19. Și bătea capul Lui cu trestie și scuepiia pre El, și duplecîndu-să în genunche, să închina Lui.

20. Iară deaca-și bătură gioc de El, dezbrăcară-L den urșinic, și îmbrăcară pre El în veșmintele Lui și-L scoasără să-L răstignească.

21. Și silиră pre un om ce trecea pre acii, anume Simon Chirineiu (viind den cîmpu, tatăl lui Alexandru și a lui Ruf), să ducă crucea Lui. Пл(к), мл(с)пѹ(с). Зача(л), ӟн҃.[96] (21) Mt. 27, 32; Luc. 23, 26.

22. Și dusără pre El în locul Golgotei, care iaste de să chiamă Locul Căpățînilor. Прѣ(с) пе(к).[97] (22) Mt. 27, 33; Luc. 23, 33; Ion 19, 17.

23. Și deaderă Lui să bea vin mestecat cu zmirnă, iară El nu luo.

24. Și răstignindu-L pre El, împărțiră veșmintele Lui, aruncînd sorți spre iale, cine ce ară lua. Чтѝ пе(к).[98] (24) Psalom 22, 19; Mt. 27, 35; Luc. 23, 34; Ion 19, 23.

25. Era ceasul al treile, cînd răstigniră pre El. Прѣ(с) пе(к).[99]

26. Și era scrisoarea vinei Lui scrisă așia:

ÎMPĂRATUL JIDOVILOR.

27. Şi cu El răstigniră doi tîlhari, unul de-a dereapta şi altul de-a stînga Lui.

(28) Isai. 53, 12; Luc. 22, 37.

28. Şi să împlu Scriptura carea zice: Şi între lotri Să numără.

(29) Mt. 27, 39; Luc. 23, 35; Viş. 14, 58; Ion 2, 19.

29. Iară ceia ce trecea huliia pre El, clătindu cu capetele sale şi grăind: Ua, Tu cela ce spărgeai beseareca, şi în trei zile o zidiiai,//

30. Mîntuiaşte-Te sîngur şi pogori de pre cruce. 63r

31. Aşijderea şi popii cei mari, bătîndu-şi gioc, zicea unul către alt, cu cărtularii: pre alții au mîntuit, iară pre Sine nu Să poate mîntui.

32. Hristos, craiul cela a lui Izrail, să pogoară acum de pre cruce; să vedem şi să creadem. Şi cei ce era răstigniți cu El, cu mustrare huliia pre El. Ко(ц) ѕ҃,мꙋ Стра(с). Чети, пѧ(к).[100]

33. Deci fiind ceasul al şasele, întunearec fu preste tot ținutul, pînă la al noaole ceas.

(34) Psalom 22, 2; Mt. 27, 46.

34. Şi în al noaole ceas, strigă Iisus cu glas mare, zicînd: Eloi, Eloi, lamma savahtani? ce să zice Dumnezăul Mieu, Dumnezăul Mieu, că ce Mă lăsaşi?

35. Şi unii den carii sta acolea, auzind, zicea: Iaca pre Ilie strigă.

(36) Psalom 69, 22.

36. Iară alergă unul, şi împlînd bureatele de oțăt şi-l puse în trestie, şi-I deade să bea, zicînd: Lăsați să vedem, veni-va Ilie să-L ia pre El?

37. Iară Iisus slobozi glas mare şi răpăosă.

(38) Mt. 27, 51; Luc. 23, 45.

38. Şi catapeteazma besearicii să rupse în doao, de sus pînă gios.

39. Iară deaca văzu sutaşul, carele sta înaintea Lui, că strigînd aşa răpăosă, zise: Adevăr omul acesta Fiiul lui Dumnezău era.

40. Iară era şi mueri de departe prevind, întru carele era Maria Magdalina şi Maria lui Iacov celui mic şi muma lui Iosie şi Salomia.

(41) Luc. 8, 2.

41. Carele şi cînd era în Galilea, mersease după El, şi slujiia Lui, şi altele multe carele mersease cu El în Ierosalim. Ко(ц), пє(к). и҆ г҃, ча(с).[101]

(42) Mt. 27, 57; Luc. 23, 50; Ion 19, 38.

42. Şi iată sară fiind, că era vineri sara, înaintea simbetei, Єѵ(г)лїе, ї. Сты(х) страстеи. Зача́ло, ѯ҃ѳ.[102]

43. Veni Iosif den Arimatea, sveatnic cinstit, carele şi acela aştepta Împărățiia lui Dumnezău, îndrăznind, întră la Pilat şi ceru trupul lui Iisus.

44. Iară Pilat să miră unde au murit aşa curînd; şi chemînd pre sutaşul, întrebă pre el: Au murit-au de mult?//

45. Şi înțelegînd de la sutaşul, dărui trupul lui Iosif. 63v

b. Bogasie.

46. Iară el cumpără giolgiu[b] şi luînd pre El, înfăşură-L cu giolgiul; şi-L puse pre El în mormînt, care era scobit în piatră şi răsturnă o piatră spre uşia mormîntului.

47. Iară Maria Magdalina şi Maria, muma lui Iosie, socotiia unde-L vor pune. Коне́ць, ѳ҃мꙋ, Стра́стномꙋ.[103]

CAP 16

1. Scularea lui Hristos. 9. Hristos Să arată Marii Magdalinii și altor. 15. Trimise apostolii a propovedui. 19. Suirea lui Hristos.

Єѵ҆(г)лі́е, в҃, Въскре́сное. Зача́ло, о҃.[104]

Și trecînd sîmbăta, Maria Magdalina și Maria, muma lui Iacov și Salomie cumpărasă aromat, ca să meargă să ungă pre El. (1) Mt. 28, 1; Luc. 24, 1; Ion 20, 1.

2. Și foarte de demineață, în zuoa dentîiu a săptămînii, veniră la mormînt, în răsăritul soarelui.

3. Și grăiia una cătră alta: Cine va prăvăli noao piatra de pre ușa mormîntului?

4. Și căutară și văzură că era piatra răsturnată; că era mare foarte.

5. Și întrînd în mormînt, văzură pre un voinic tiner șezînd de-a dereapta, îmbrăcat în veșmînt albu; și să spămîntară. (5) Mt. 28, 1; Ion 20, 12.

6. Iară el zise lor: Nu vă spămîntareți, pre Iisus căutați, Nazarineanul cel răstignit. Sculatu-S-au, nu iaste acicea; iaca locul unde-L pusease pre El.

7. Ce meargeți, spuneți ucenicilor Lui, și lui Pătru, că va mearge mainte de voi, în Galilea; acolo veți vedea pre El, cum au zis voao. (7) Mt. 20, 32; Viș. 14, 21.

8. Atuncea eșind de grabă, fugiră de la mormînt, că era cuprinse de tremur și de mirare, și nemică nemurui nu zicea, că să temea.
Ко(ц), в҃, Въскрѣ(с)номꙋ. И҆ мѵрѡно́сицам. Єѵ҆(г)лі́е г҃. Въскрѣ(с)но. И҆ на възнесеніе Хрт҃во. На лі(т)ргі́и. Зача́ло, о҃а.[105]

9. Iară Iisus învise demineața în zua dentîiu a săptămînii, arătă-Să întîiu Marii Magdalinei, dentru carea scoseasе șapte draci.// (9) Ion 20, 16; Luc. 8, 2.

64r 10. Aceaia mergînd vesti celora ce fusease cu El, carii era plîngînd și suspinînd.

11. Iară aceia deaca auziră că iaste viu, și că L-au văzut ia, nu crezură.

12. Iară după aceaia a doi dentr-înși mergînd, Să arătă într-alt chip, mergînd la un sat. (12) Luc. 24, 13.

13. Și aceia mergînd, deaderă veaste celoralalți, nece pre aceia nu crezură.

14. Dară mai apoi, șăzînd ei unsprăzeace, Să arătă lor și înfruntă necredințеi lor și împietrirea inimii că, celor ce L-au văzut pre El sculat, nu crezură. (14) Luc. 24, 19; Ion 20, 19.

15. Și zise lor: Meargeți în toată lumea, propoveduiți Evanghelia a toată făptura.

16. Cela ce va creade și să va boteza, spăsi-se-va, dară cela ce nu va creade osundi-să-va. (16) Ion 12, 48; Dean. 16, 18.

(17) Dean. 2, 4 și 10, 46 și 19, 6.

17. Iară seamnele celor ce vor creade aceastea vor fi după ei, cu
numele Mieu dracii vor goni, grăi-vor în limbi noao.

(18) Dean. 1, 9 și 28, 8.

18. Șerpi vor lua, și de-are și bea ceva de moarte, nu va strica
lor; spre bolnavi mînile-și vor pune și bine le va fi.

(19) Luc. 24, 52.

19. Iară Domnul, după cuvintele ce grăi lor, Să luo sus în ceriu,
și șezu de-a dereapta lui Dumnezău.

20. Iară ei eșind, propoveduiră pretutindinea
și Domnul agiutorindu-i și cuvintele
lor întărind pre seamne, carele
era cu învățătură lor.

Sfîrșitul evanghelii lui Marcu,
avînd capete 16.//

PREDOSLOVIA A LUCĂI EVANGHELISTUL 64v

Luca au fost vraciu den Antiohia. După aceaia au fost în cale soție credincioasă lui Pavel și în propovedaniia Evangheliii, soție, cum să cunoaște den дѣаніа [1] *20, stih 16 i 13, 14, 15 și cap 21, stih 1, 2, 3* и про(ч) [1 bis] *și cap 27, 28 și Epistolia Colaseanilor, 4, stih 14 și Epistola a doaoa a lui Timoteiu, în cap 4, stih 11.||*

EVANGHELIA DE LA LUCA 65r

CAP 1

1. Predoslovia Lucăi. 5. Zaharia și Elisafta. 15. Ioan cum va fi. 20. Zaharia, pentru necredința lui, amuți. 26. Îngerul să închină Marii și-I vesti de nașterea lui Hristos. 39. Maria mergea la Elisafta. 42. Cîntecul Marii. 68. Cîntecul Zaharii, vestind pre Hristos că-i Mesia cel făgăduit. 76. Deregătoria lui Ioan.

На̀ рождество̀ ч(с)тнаго пр(д)течи. **На̀** лv(т)ргїи, Зача́ло, а҃.[2] (1)

Pentru că mulți să siliră să tocmească poveaste acelor
lucruri carele-s adevărate între noi,
2. Cum ne-au dat noao carii dentîiu au fost văză-
tori Lui, și slugi cuvîntului,
3. Derept aceaia pare-mi-să și mie toate dentîiu
a socoti, și pre rînd a scrie ție, cinstite Teofile,
4. Ca să cunoști adevărat lucrurele ce-ai auzit.

Септе(м), кг҃. Зача́тїе пр(д)тчево. Зача́ло, в҃.[3]

5. Fu în zilele lui Irod, craiului Iudeei, un popă ce-l chema Zaha-
ria, den rîndul Aviei; iară muiarea lui era//den featele lui Aaron, 65v
și numele ei, Elisafta.
6. Și era derepți amîndoi înaintea lui Dumnezău, îmblînd întru
toate poruncile și rînduialele Domnului, nevinovați.
7. Și nu avea feciori, pentru ce că Elisafta era stearpă, și amîn-
doi era trăit în zile multe.
8. Și fu slujind el pre rînd, înaintea lui Dumnezău.

9. După obiceaiul preoției, veni rîndul lui să tămîiaze, deaca întră în bcsearica Domnului. (9) Ishod 30, 7; Levet 16, 17.

10. Și toată mulțimea de oameni era ruga-să afară, în vreamea tămîei.

11. Iară lui să arătă îngerul Domnului, stînd de-a dereapta oltariului a mirodenii.

12. Și Zahariia văzînd pre el să turbură, și frică căzu spre el.

13. Și zise cătră el îngerul: Nu te teame, Zaharia, că auzită-i rugăciunea ta, și muiarea ta Elisafta naște-va fiiu ție, și vei chema numele lui Ioan.

14. Și va fi ție de bucurie și de veselie, și mulți de naşterea lui să vor bucura.

15. Că va fi mare înaintea Domnului, și vin și sichera[a] nu va bea, și să va împlea de Duhul Sfînt încă den zgăul mumei lui.

a. Beutură de beție.

16. Și pre mulți fii ai lui Israil va întoarce cătră Domnul Dumnezăul lor.

17. Că el va mearge înaintea Lui cu duh și cu puteare ca Ilie, a întoarce inima părinților cătră feciori, și pre cei necredincioși, întru înțelepțiia celor derepți; să gătească Domnului oameni desăvîrșit. (17) Malah. 4, 5; Mt. 11, 14; Malh. 4, 6.

18. Atunci zise Zahariia cătră înger: Din ce voiu cunoaște aceasta? Că eu sînt bătrîn, și muiarea mea-i de zile multe.

19. Și răspunzînd, îngerul zise lui: Eu sînt Gavriil carele stau înaintea lui Dumnezău, și sînt trimes să grăescu cătră tine și să vestescu ție bucuriia aceasta.

20. Și iată vei fi mut, și nu veri putea grăi, pînă în zua ce vor fi aceastea, pentru ce nu crezuși cuvintele meale, carele să vor împlea la vreamea lor. //

66r 21. Și era oamenii așteptînd pre Zaharia, și să mira ce să zăbăveaște în beseárecă.

22. Și eșind nu putea grăi lor; și înțeleasără că el au văzut vedeare în besearecă, că el arăta lor, și rămase mut.

23. Și fu deaca să împlură zilele slujbei lui, să duse la casa lui.

Нà Благовещéнїе, на лѵ(т)ргїй. Зачáло, г҃.[4]

24. Iară după acealea zile să îngreue Elisafta, muiarea lui, și să ascunse în cinci luni zicînd:

25. Că așa-mi feace mie Domnul, în zilele carele căută pre mine, să ia micșurarea mea dentre oameni. Конéць, Зачéтню. Ї҆ѡ(н), Прѣстꙋпнѝ, рóж(д)ест, Ї҆ѡáново.[5]

26. Iară în a șasea lună, trimes fu îngerul Gavriil de la Dumnezău în orașul Galileei, care-i e numele Nazaret,

27. Cătră o vergură tocmită bărbatului, căruia e numele Iosif, den casa lui David, și numele vergurii era Mariia. (27) Mt. 1, 18.

28. Și intrînd cătră Ia, îngerul zise: Bucură-Te în dar îndrăgită, Domnulu-i cu Tine; și Tu ești blagoslovită între mueri.

29. Iară Ia, văzînd, Să turbură de cuvîntul lui; și cugeta oare ce ară fi închinarea aceaia.

30. Atunci zise Ei îngerul: Nu Te teame, Maria, că ești în dragoste la Dumnezău.

(31) Isai. 7, 14; Nij. 2, 21; Mt. 1, 21.

31. Și iaca vei prinde în zgău și vei naște fiiu; și vei chema numele Lui, Iisus.

(32) Isai. 9, 7.

32. Acesta va fi mare și Fiiu Celui de sus chema-Să-va, și-I va da Lui Domnul Dumnezău scaunul lui David, a tatălui Său.

(33) Dan. 7, 7, 14; Mih. 4, 7.

33. Și va domni în casa lui Iacov, în veaci, și Împărăției Lui nu va fi sfîrșănie.

34. Iară Maria zise cătră înger: Cum va fi aceasta? Că Eu bărbat n-am cunoscut.

35. Și răspunzînd îngerul zise Ei: Duhul Sfînt va pogorî spre Tine, și putearea Celuia de sus Te va umbri. Derept aceaia și Ce să va naște den Tine, Sfîntul, chema-Să-va Fiiul lui Dumnezău.

36. Și iaca și Elisafta, vară-Ta și ia au început fiiu, în bătrî//nea- 66v
țile ei, și aceasta-i a șasea lună, carea să chiema stearpă.

(37) Erem. 32, 17.

37. Că la Dumnezău nu e neci un cuvînt să nu să poată.

38. Iară Maria zise: Iată slujnica Domnului, fie Mie după cuvîntul tău. Și să duse de la Ia îngerul. Конéцъ, блгwвещ: На блгwвещє(н); На оу́тренн, Зачáло, д҃.[6]

39. Iară sculîndu-Să Maria în zilele acealea mearse în al susurile cu degrabă, în orașul Iudei.

b. Ce să zice că-i voi bine, și-i zise binețe, au zua bună.

40. Și întră în casa Zahariei, și Să închină[b] Elisaftei.

41. Și fu cînd auzi Elisafta închinăciunea Mariei, săltă porobocul în zgăul ei și să împlu de Duhul Sfînt Elisafta.

42. Și strigă cu glas mare și zise: Blagoslovită ești întru mueri, și blagoslovit rodul zgăului Tău.

43. Și de unde mie aceasta ca să vie muma Domnului mieu cătră mine?

44. Că iată, cum fu glasul închinării Tale întru urechile meale, săltă pruncul bucurîndu-să în zgăul mieu.

45. Și fericită-i carea au crezut că să vor plini care-s zise Ei de la Domnul.

46. Atuncea zise Maria: Măreaște sufletul Mieu pre Domnul.

47. Și să bucură sufletul Mieu în Dumnezăul, Mîntuitoriul Mieu.

48. Că căută spre smireniia slujniciei Sale, că iaca de acum Mă vor ferici toate neamurele.

49. Că făcu cu Mine mărire Cel putearnic, cui e numele sfînt. Престꙋпѝ Бцн.[7]

50. Și Căruia-i-e mila gătită în toate neamurele carii să tem de El.

(51) Isai. 52, 10; Pslom. 33, 10.

51. Foarte putearnic lucru făcu cu brațul Lui, și răsipi făloșii în cugetele inemiei lor.

52. Și trase putearnicii den scaune, și rădică smeriții.

(53) 1 Sam. 2, 5; Pslm. 34, 11.

53. Pre cei flămînzi împlu-i de bine, și pre cei bogați slobozi-i deșerți.

54. Luo pre Israil, porobocul Lui, să-și aducă aminte de mila Sa.

(54) Isai. 30, 18 și 41, 9 și 54, 5; Erem. 31, 3, 20.

55. Cum grăise către părinții noștri, lui Avraam, și sămenții lui, în veaci. Чтѝ Бци҃.[8]

(55) Bit. 17, 19 și 22, 16.

56. Și rămase Maria cu ia, ca la trei luni, și Să întoarse în casa Ei. //
67r Коне(ц), Бци҃, Чтѝ рождествѡ̀, Iwa(н).[9]

57. Iară Elisaftei să împlu vreamea nașterei și născu fiiu.

58. Și auziră vecinii și frățiia ei că Domnul mare milă au făcut cu ia și să bucura ei.

59. Și fu a opta zi, veniră să tae împregiur porobocul și chema pre el pre numele tătîni-său Zaharia.

60. Și răspunzînd muma lui zise: Ba nu; ce să să chiame Ioan.

61. Și zisără către ia, că nime nu iaste în ruda ta care să să chiiame cu cest nume.

62. Ce arăta tătîni-său cum va vrea să-l cheame pre el.

63. Și el, ceind tablă, scrise zicînd: Ioan e numele lui; și să mirară toți.

(63) Viș. stih 13.

64. Și atunci să deșchise gura lui numaicît, și limba lui și grăi lăudînd pre Dumnezău.

65. Și să scorni frică pre toți vecinii lor și în tot ținutul dealurelor Iudeii, să spună toate cuvintele aceastea.

66. Și toți ceia ce auziia pusără acealea întru inimile sale, zicînd: Oare cine va fi porobocul acesta? Și mîna Domnului era cu el.

67. Și Zaharia, tatăl lui, să împlu de Duhul Sfînt și proroci zicînd:

68. Blagoslovit Domnul Dumnezăul lui Izrail, că socoti și descumpără oamenii săi. Прє(с) рож(д)ствѹ, Їw(н).[10]

69. Și rădică cornul ispăsenii noao, în casa lui David, coconului Său.

(69) Psalom 132, 18; Erem. 23, 6 și 30, 10.

70. Cum au grăit pren rosturele sfinților, carii sînt den veac prorocii Lui.

71. Că ne-are mîntui de pizmașii noștri și den mîna tuturor celora ce ne urăscu pre noi.

72. Să facă milă cu părinții noștri, să-și aducă aminte de legătura Lui cea sfîntă.

(72) Bit. 22, 16; Erem. 31, 33; Evrei 6, 13, 17.

73. Și de giurămîntul carele Să giură lui Avraam, părintelui nostru, să dea noao să slujim Lui,

74. Fără frică izbăviți den mînile pizmașilor noștri

67v 75. Cu sfinție și cu dereptate înaintea Lui, întru toate//zilele vieței noastre. Четѝ. рождествѹ. Їw(н).[11]

(75) 1 Pet. 1, 15.

76. Iară tu, cocoane, proroc Celui de sus chema-te-vei, că vei îmbla înaintea feației Domnului, să gătești calea Lui, Прѣ(с) ро(ж) Їw(н)[12]

(76) Mt. 11, 14; Luc. 1, 17.

77. Și să dai cunoștința spăsenii oamenilor Lui, întru ertăciunea păcatelor lor.

78. Den mare mila Dumnezăului nostru cu carea ne socoti pre noi Acel ce eși de sus,

(78) Zah. 3, 8 și 6, 12; Malah. 4, 2.

79. Să Să arate celora ce era întru întunearecu și în umbra morții puși, să derepteaze picioarele noastre în calea de pace. Чти ро(ж) Їѡ(н).[13]

80. Iară porobocul creștea și să întăriia în duh și fu în pustie pînă în zuoa aceaia în carea s-ară arăta lui Israil.

Конéць, рож(д)ествꙋ Їѡáновꙋ.[14]

CAP 2

1. Numără-să supt dare tot pămîntul de Avgust. 7. Naște Hristos în Vitleaim. 13. Cîntecul îngerilor. 21. Hristos Să tae împregiur. 22. De curățiia Marii. 28. Simeon luo pre Hristos în brațe; cîntecul lui Simeon. 36. Anna prorocița. 40. Poroboc Hristos. 46. Cu dascalii Să întreba.

На вечéрїе рож(д)ества Хв҃а. зачало е҃.[15]

Și fu în zilele acealea, eși poruncă de la chesar Avgust să scrie tot pămîntul.

2. (Aceasta scrisoare întîiu fu, domnind în Siria Chirineu.)

3. Și mergea toți să să scrie, cineși în orașul său.

(4) Ion 7, 42. 4. Sui și Iosif den Galilea, den orașul Nazaretului, în Iudea, în orașul lui David, carea să chiamă Vitleaim (pentru căce era el den casa și din fămeaia lui David),

5. Să să scrie cu Mariia, tocmită lui muiare, fiind greoae.

6. Și fu cînd are fi acolea, împlură-să zilele să nască.

(7) Mt. 2, 25. 7. Și născu fiiul Ei, născutul dentîiu, și-L înfășă pre El, și-L puse în iasle; pentru căce nu era lor loc în sălaș.

8. Iară era păstorii într-acela ținut, preveghind și străjuind noaptea pre turma sa.

9. Și iaca îngerul Domnului veni la dinși, și slava Domnului străluci pregiur ei și să înfricoșară cu frică mare.//

10. Atunci zise lor îngerul: Nu vă teamereți, că iaca vă vestescu 68r
voao bucurie mare, carea va fi a tuturor oamenilor.

11. Că născu voao astăzi Mîntuitoriu (carele iaste Hristos Domnul), în orașul lui David.

12. Și acesta va fi voao sămnul: afla-veți un poroboc înfășat, culcat în iasle.

13. Și îndegrabă fu cu îngerul mulțime de șireaguri îngerești, lăudînd pre Dumnezău, și zicînd:

14. Slava lui Dumnezău întru ceriuri înalte și pre pămînt pace, întru oameni bună voe.

15. Și fu cum să dusără de la ei îngerii în ceriu, și atunci și păstorii zisără unii cătră alalți: Îmblăm pînă în Vitleaem, și să vedem acesta lucru ce ne arătă noao Domnul.

16. Și mergînd îndegrabă, aflară pre Maria și pre Iosif și pre coconul culcat în iasle.

17. Iară ei văzînd pre El, vestiră ce era zis lor despre acel poroboc.

18. Și toți carii auziia să mira de carele zisease păstorii cătră ei.

19. Iară Maria aceastea toate socotind, le ținea la inima Ei.
Нa ѡ҆брѣза́нїе Гн҃е, на лv(т)ргїи. Зача́ло, ѕ҃.[16]
20. Şi să întoarseră păstorii, slăvind și lăudînd pre Dumnezău, de
toate cealea ce auziră și văzură, cum fu grăit cătră ei. Коне́ць, На
вече́рїи, Рож(д)ества, Хв҃а.[17]
21. Şi cînd să împlură opt zile, să tae porobocul împregiur, și che- (21) Bit. 17, 12;
mară numele Lui Iisus, cum fu chemat de înger încă mainte. pînă Levit. 12, 3; Ion
nu Să prinsease în zgău. Пре(с), ѡ҆брѣза́нїю.[18] 7, 22; Viș. 1, 31; Mt. 1, 21.
22. Şi cînd să împlură zilele curățenii Mariei, cumu-i leagea lui (22) Levit. 12,
Moisi, На срете́нїе Гн҃е, На лv(т)ргїи. Зача́ло, з҃.[19] 8.
23. Dusără pre El în Ierosalim, să-L arate înaintea Domnului (23) Ishod 13, 2;
(cumu-i scris în leagea Domnului, că tot porobocul născut dentîiu, Cisla 8, 16.
sfîntul Domnului chema-să-va).
24. Şi ca să dea jărtvă, după cumu-i zis în leagea Domnului, o (24) Levit. 12, 8.
păreache de turtureale, sau doi pui de porumbi.
На срете́нїе, Гн҃е, На ѹ҆́тренїи. Зача́ло. и҃.[20] //
68ᵛ 25. Şi iată, era un om în Ierosalim, căruia îi era numele Simeon,
și era omul acesta dereptu și cu frica lui Dumnezău, așteptînd mîn-
gîiaria lui Israil; și Duhul Sfînt era spre el.
26. Şi era zis lui de la Dumnezău, pren Duhul Sfînt, că el nu va
vedea moartea, pînă nu va vedea pre Hristosul Domnului.
27. Şi veni den îndemnătura Duhului în beseareca, și cînd
dusără înlăuntru părinții pre porobocul Iisus, să facă pentru El cum
era obiceaiul legii,
28. Atunci luo pre El în brațele lui, și lăudă pre Dumnezău și
zise:
29. Acum slobozești pre sluga Ta, Doamne, după cuvîntul Tău,
cu pace;
30. Că văzură ochii miei spăseniia Ta, (30) Pslm. 98, 2;
31. Carea ai gătit înaintea ochilor a toate limbile. Isai. 52, 10.
32. Lumină întru arătare limbilor și slavă oamenilor tăi. izrailtea- (32) Isai. 42, 6.
nilor. Ко(ц), ѹ҆трен(н).[21]
33. Şi era Iosif și Muma Lui să mira de cealea ce zicea despre El.
34. Şi blagoslovi pre Ei Simeon și zise cătră Maria, Muma Lui: (34) Isai. 8, 14;
Iacă, Acesta e pus spre căderea și scularea a mulți întru Izrail și C rim. 9, 33;
sămnu căruia Îi vor zice împrotivă. 1 Pet. 2, 8.
35. (Încă și pren sufletul Tău va treace spată ascuțită), ca să să
descoapere de la multe inimi cugetele.
36. Iară era Anna proroci̦ța, fata lui Fanuil, den ruda lui Asir.
Aceasta petrecuse în zile multe, lăcuind cu bărbatul ei șapte ani
den verguriia ei,
37. Şi fiind văduo, ca de optzeci și patru de ani, nu să departa de
la beseareca, cu posturi și cu rugăciuni slujind noaptea și zuoa.
38. Şi aceasta într-acel ceas venind, iară să mărturisiia Domnului.
și grăiia de El tuturor celor ce aștepta răscumpărarea în Ierosalim.
Ко(ц), ст҃омѹ.[22]
39. Iară Ei săvîrșind toate carele era în leagea Domnului, Să întoar-
sără în Galilea, în orașul Lor, în Nazaret. Чети̇̀ ѡ҆бреза(н).[23]//
69ʳ 40. Iară porobocul creștea și Să întăriia în duhul și Să împlea de
înțelepție; și mila lui Dumnezău era spre El. Ко(ц). сѹ҆́бте(н).[24]

(41) 5 Moi. 16, 16. 41. Iară Părinții Lui mergea în toți anii în Ierosalim, la praz-
nicul Paștilor.
42. Și cînd fu de doisprăzeace ani, suindu-Să Ei în Ierosalim,
pre obiceaiul praznicului,
43. Și sfîrșind zilele acealea și înturnîndu-Să, rămase Iisus coco-
nul în Ierosalim; și nu luară aminte Iosif și Muma Lui.
44. Păindu-Le a fi El cu soțiia, mearsără cale de o zi, și-L căuta
pre El pren rudenii și în cunoscuți.
45. Și neaflîndu-L, Să întoarsără în Ierosalim, căutînd pre El.
46. Și fu după a treia zi, aflară pre El în beseareca, șăzînd în mij-
locul dascalilor, ascultîndu-i și întrebînd pre ei.
47. Iară toți carii auziia pre El, să mira de înțelepciunea și de răs-
punsul Lui.
48. Și văzîndu-L pre El, mirară-Să și zise Muma Lui cătră El:
Fiiule, că ce făcuși Noao așia? Iaca tată-Tău și Eu încîștigați Te-am
căutat pre Tine.
49. Atunci zise cătră Ei: Ce e de Mă căutați? Au nu știiați că
Mi să cade Mie a fi întru acealea carele sînt ale Tatălui Mieu?
50. Iară Ei nu înțeleasără cuvîntul care grăi Lor.
51. Și pogorî cu Ei, și veni în Nazaret, și era ascultătoriu de
Ei, și Muma Lui ținea toate cuvintele aceastea întru inima Ei.
52. Și Iisus creștea întru înțelepție și în statu și în dragoste îna-
intea lui Dumnezău și înaintea oamenilor. Ко(ц), ѡ҆́кре(з).[25]

CAP 3

4. Ioan îndeamnă-i la pocăință. 15. Mărturiia lui de Hristos. 20. Irod îl băgă în temniță. 21. Hristos Să boteză. 24. Numărul strămoșilor lui Hristos.

Въ на вечеріе, Бг҃оꙗвленїа. Зача́ло, ѳ҃.[26]

Iară în al cincilesprăzeace an a împărăției lui Tive-
rie împărat, fiind deregători în Iudea, Pilat den Pont
și Irod biruitoriul a patra parte de//Galilea, și Filip, 69v
fratele lui, a patra din Tiriia și din Trahonia, și
Lisanie, din Avilinea a patra,
(2) Dean. 4, 6. 2. Supt popii cei mai mari, Annea și Caiafa, fu cu-
vîntul Domnului cătră Ioan, fiiul Zaharii, în pustie.
(3) Mt. 3, 1; Mr. 1, 4. 3. Și veni în tot împregiurul Iordanului, propoveduind botegiu-
nea pocăinței, în ertăciunea păcatelor,
(4) Isai. 40, 3; Mt. 3, 3; Mar. 1, 3; Ion 1, 23. 4. Cumu-i scris în cartea cuvintelor Isaiei prorocul, zicînd:
glasul strigătoriului în pustie: gătiți calea Domnului, dereapte
faceți cărările Lui,
5. Toată valea să va împlea, și tot muntele și măgura să va
așăza, și ceale strîmbe vor fi dereapte, și căile aspre, neatede.
(6) Psalom 98 (tipărit 58), 2. 6. Și va vedea tot trupul spăseniia lui Dumnezău.
(7) Isai. 52, 6; Mat. 3, 7 și 23, 33. 7. Și grăiia mulțimei ce mergea să să boteaze de la el: Sămînța
viperilor, cine vă arătă voao să fugiți de mîniia ce e venitoare?

8. Faceți rodure destoinice pocăinței, și nu începereți a grăi întru voiși, tată avem pre Avraam, că zic voao că poate Dumnezeu și din ceaste pietri a rădica feciorii lui Avraam.

9. Că iată săcurea-i pusă la rădăcina pomilor; deci tot pomul (9) Mt. 3, 10.
carele nu face poame bune, tae-să și în foc aruncă-să.

10. Și întrebară pre el mulțimea, zicînd: Dară ce vom face?

11. Iară răspunzînd, zise lor: Cine are doao veșminte, să dea (11) Pos. Iacov 2, 15; 1 Poslan. Ion 3, 17.
celuia ce n-are; și cela ce are bucate, așijderea să facă.

12. Veniră într-aceaia și publicanii să să boteaze și zisără cătră el: Învățătoriule, ce vom face?

13. Iară el zise cătră ei: Nemică mai mult să nu luați, decît vă e rînduit.

14. Întrebară și viteajii pre el zicînd: Dară noi ce vom face? Și zise lor: Pre nime nu zdrobireți, nece-i păgubiți cu înșălăciune, ce să vă agiungă leafa voastră.

15. Așteptînd oamenii și cugetînd toți întru inimile sale de Ioan, au doară e el Hristos,

16. Răspunse Ioan zicînd tuturor: Eu cu apă botez pre voi,// (16) Mt. 3, 11; Mar. 1, 8; Ion 1, 26; Dean. 1, 5.
70r ce au venit Cel mai tare de mine, Căruia nu-s destoinic să dezleg curealele colțunilor Lui; Acela va boteza pre voi cu Duhul Sfînt și cu foc.

17. Căruia-I e lopata în mînile Lui, și curățeaște area Lui, și va (17) Mt. 3, 12.
strînge grîul Lui în șura Sa, iară pleavele le va arde cu foc nestinsu.

18. Și pre altele multe îndemîndu-i, propoveduiia oamenilor.

Ко(ц), вечéрн. Бг҃оꙗвленїю. Пне(д), а҃. Новáго лѣта. Зачáло, т҃.[27]

19. Iară Irod al patrul biruitoriu, fiind certat de el pentru Irodi- (19) Mt. 14, 3; Mr. 6, 17.
ada, muiarea lui Filip frate-său, și pentru toate realele care făcuse Irod,

20. Adaose și aceasta prespre toate, că închise pre Ioan în temniță.

21. Și fu deaca să botezară toți oamenii și Iisus Să boteză, și rugîn- (21) Mt. 3, 16; Mr. 1, 9; Ion 1, 33.
du-Să să deșchise ceriul.

22. Și pogorî Duhul Sfînt în chip de trup, ca un porumb, spre El și fu glas den ceriu zicînd: Tu ești Fiiul Mieu cel iubit, în Tine M-am odihnit. Ко(ц), пне(д). а҃, не(д). За(ч), а҃і.[28]

23. Iară Iisus înceape a fi ca de treizeci de ani, (cum să părea (23) Mt. 13, 55 (tipărit 1, 1).
lor) fiiul lui Iosif, a fiiului lui Elie.

24. Al lui Mattat, al lui Levi, al lui Melhi, al lui Ianna, al lui Iosif.

25. Al lui Mattatie, al lui Amos, al lui Naum, al lui Esli, al lui Nanghia.

26. Al lui Maat, a lui Mattatie, a lui Semei, a lui Iosif, a lui Iuda.

27. Al lui Iona, al lui Risa, al lui Zorovavel, al lui Salatiil, al lui Niri.

28. Al lui Melhi, al lui Addi, a lui Cosam, a lui Elmodam, al lui Ir.

29. Al lui Iosi, al lui Eleezer, al lui Iorim, al lui Mattan, al lui Levi.

30. Al lui Simeon, al lui Iuda, al lui Iosif, al lui Ionan, al lui
Eleachim.
31. Al lui Melea, al lui Mainan, a lui Mattata,//a lui Natan, a 70ᵛ
lui David.
32. Al lui Ese, al lui Ovid, al lui Vooz, al lui Salmon, a lui
Nasson.
33. Al lui Aminadav, al lui Aram, a lui Esrom, al lui Fares, al
lui Iuda.
(34) Bit. 11, 12 Й про(ч) (și celelalte). 34. Al lui Iacov, al lui Isaac, al lui Avraam, al lui Tara, al lui
Nahor.
35. Al lui Saruh, al lui Ragav, al lui Falec, al lui Ever, al lui
Sala.
36. Al lui Cainan, al lui Arfaxad, al lui Sim, al lui Noe, al lui
Lameh.
37. Al lui Matusal, al lui Enoh, al lui Iared, al lui Malaleil, al
lui Cainan.
38. Al lui Enos, al lui Sit, al lui Adam, carele-i al lui Dum-
nezău.

CAP 4

1. De ispita și de postul lui Hristos. 16. Învăță în Nazaret pre mirarea a mulți. 24. Prorocul învățînd în moșiia sa-i fără cinste. 33. Îndrăcitul să vindecă. 38. Soacra lui Pătru să vindecă. 40. Să vindecă bolnavii. 42. Dracii mărturisescu pre Hristos, Fiiul lui Dumnezău.

Въ срѣ(д), ã, Недѣлѣ. Зачáло, ϊ̃.[29]

(1) Mt. 4, 1; Mar. 1, 12. Iară Iisus, plin de Duhul Sfînt, Să înturnă de la Iordan,
și fu dus de Duhul în pustie. Ко(ц). вто(к).[30]
2. În patruzeci de zile, ispitind pre El diavolul și
nu mîncă nemică în zilele acealea. Iară sfîrșindu-să
acealea, după aceaia flămînzi.
3. Atunci zise Lui diavolul: Să ești Fiiul lui
Dumnezău, zi pietrii aceștiia să fie pîine.
(4) 5 Moi. 8, 3; Mt. 4, 4. 4. Și răspunse Iisus cătră el, zicînd: Scris iaste că nu numai cu
pîine trăiaște omul, ce cu tot cuvîntul lui Dumnezău.
5. Atuncea duse pre El diavolul într-un munte înalt, arătă
Lui toate împărățiile pămîntului, într-o clipeală de ochi.
6. Și zise Lui diavolul: Ție voiu da toată puteарea aceasta, și frîm-
seațea lor, că mie mi-e dată, și cui voiu//vrea aceluia o voiu da. 71ʳ
7. Derept aceaia, de Te vei închina mie, ale Tale vor fi toate.
(8) 5 Moi. 6, 13 și 10, 20; 1 Sam. 7, 3. 8. Și răspunzînd zise Iisus lui: Du-te de la Mine, Satano,
că scris iaste să te închini Domnului Dumnezăului tău, și aceluia
numai să slujești.
9. Atunci duse pre El în Ierosalim, și-L puse spre arepile besearе-
cii, și zise Lui: Să ești Fiiul lui Dumnezău, slobozi-Te de-acicea gios.
(10) Pslm. 90, 11. 10. Că scris iaste: Îngerilor Lui porunci-va de Tine, să Te pă-
zească

11. Și spre mîni să Te ia, să nu cîndva poticnești de piatră piciorul Tău.

12. Și răspunzînd, zise Iisus lui, că zisă iaste, să nu ispitești pre Domnul Dumnezăul tău. (12) 5 Moi. 6, 16.

13. Și sfîrșind toată ispita diavolul, să duse de la El, pînă la o vreame.

14. Iară Iisus Să întoarse, cu putearea Duhului, în Galilea, și eși veaste de El, în tot ținutul de împregiur.

15. Și El învăța în sinagoghile lor, slăvind toți pre El.

Конéць, срѣ(д). Чето(к), а҃, не(д). Зачáло, г҃i.[31]

16. Și veni în Nazaret, unde era crescut, și intră cumu-I era obiceaiul Lui, în zi de sîmbătă, în sinagoga și Să sculă să ceatească. (16) Mt. 13, 54.

17. Atunci deaderă Lui cartea Isaiei prorocul și deschizînd cartea, află locul unde era scris:

18. Duhul Domnului spre Mine, pentru că M-au uns; bine să vestescu surumanilor M-au trimes, să vindec pre cei cu inima frîmtă, a propovedui robilor slobozie, și orbilor vedeare, și pre cei frîmți să-i las în slobozie. (18) Isai. 61, 1.

19. A propovedui anul Domnului priimit.

20. Și închizînd cartea o deade slugii, șăzu, și tuturor den sinagoga le era căutînd ochii spre El.

21. Și începu a zice către ei, că astăzi să împlu scriptura aceasta în auzirea voastră. Пе(к), а҃, не(д). Зачáло, д҃i.[32]

71ᵛ 22. Și toți mărturisiia de El și să mira de cuvintele Lui//pline de dragoste, carele eșiia den rostul Lui, și zicea: Au nu iaste Acesta feciorul lui Iosif?

23. Și zise către ei: Cu de-adevăr veți zice Mie cea pildă, vraciule, vindecă-Te însuți: că Te-am auzit că ai făcut în Capernaum, fă și acicea în moșiia Ta. (23) Mt. 4, 13.

24. Zise: Derept aceaia adevăr grăescu voao că nece un proroc nu-i priimit în moșiia lui. (24) Mt. 13, 57; Ion 4, 4.

25. Ce adevăr zic voao, multe văduo era în zilele lui Ilie, în Israil, cînd să încue ceriul la trei ani și șase luni, cît fu foamete mare preste tot ținutul. (25) 1 Țar. 17, 9; Iacov 5, 17.

26. Și nece către una de acealea nu fu trimis Ilie, ce numai la orașul Sareptei Sidonului, la o muiare văduo.

27. Și mulți stricați era în zilele lui Eliseiu proroc, întru israili; și nece unul de ei nu să curăți, fără numai Naaman sirianul. (27) 2 Țar. 5, 14.

28. Atuncea să împlură toți de mînie în sinagoga, auzind aceastea.

29. Și sculîndu-să, scoasără pre El afară den oraș; și-L dusără pre El în vîrful muntelui, spre carele era făcut orașul lor, ca să-L împingă pre El.

30. Iară El trecînd pren mijlocul lor, mearse.

Конéць, пѧ(к), и҃ пророкѡ(м). Сѹбо(т), а҃. зачáло, е҃i.[33]

31. Și pogorî în Capernaum, în orașul Galileei, și învăța pre ei acolea în sîmbete. (31) Mt. 4, 13; Mr. 1, 21.

32. Și să mira de învățătura Lui, că cu destoinicie era cuvîntul Lui. (32) Mt. (tipărit Mr.) 7, 29; Mr. 1, 33.

(33) Mr. 1, 23. 33. Și în sinagoga lor era un om avînd duh drăcesc necuratului,
care strigă cu glas mare
34. Zicînd: Ah ce ne e noao cu Tine, Iisuse Nazarineane? Venit-ai
să pierzi pre noi? Știu-Te cine ești: cel sfînt al lui Dumnezău.
35. Și certă Iisus pre el, zicînd: Amuțează și eși dentr-însul.
Atunci îl aruncă pre el dracul în mijloc, eși dentr-însul și nu-i
strică nemică.
36. Și să scorni spaimă spre toți, și grăiia unul cătră alt, zicînd:
Ce cuvîntu e acesta, că cu destoiniciia și//cu putearea poruncește 72r
duhurelor necurate și es. Ко(ц), с8(в)[34]
37. Și eși veaste de El prespre tot locul împregiurul ținutului.

Поне(д)локь, в̃, недел̃ѣ. зачало, ѕ̃ı.[35]

(38) Mt. 8, 14; Mr. 1, 30. 38. Iară sculîndu-Să Iisus den sinagoga, întră în casa lui Simon,
iară soacra lui Simon era prinsă de friguri, și rugară El pentru ia.
39. Atunci stînd El lîngă ia, și certă frigurile și o lăsară pre ia,
iară ia, numaidecît sculîndu-să, slujiia lor.
(40) Mt. 8, 16; Mr. 1, 32. 40. Iară apuind soarele, toți carii avea bolnavi de multe fealiuri
de boale, aducea pre ei cătră El. Iară El fiete pre carele de ei, puin-
du-Și mîinile, și vindecă pre ei.
(41) Mr. 1, 34. 41. Și eșiia și draci den mulți, strigînd și grăind că: Tu ești cel
Hristos, Fiiul lui Dumnezău; și El certînd, nu lăsa să grăiască
aceastea, pentru că știia că Elu-i cel Hristos.
42. Iară fiind zuo, eșind mearse în loc pustiiu, și mulțimea Îl
căuta pre El, și veniră pînă la El și opriia pre El, ca să nu meargă
de la ei.
43. Iară El zise cătră ei, că și altor orașă Mi să cade să vestu-
escu Împărățiia lui Dumnezău; că pentr-aceasta sînt trimes.
44. Și propoveduiia în sinagoga Galileei. Ко(ц), Пне(д).[36]

CAP 5

1. Hristos învață den corabie. 6. De prinsoarea peștilor. 12. Stricatul. 16. Hristos Să roagă în pustie. 18. Slăbănog. 27. Publicanul Levi. 34. Posturele și supărările rămîn pre apostoli după suitul lui Hristos. 36, 37, 38. Ucenicii slabi să asamănă foilor și hainelor slabe.

Недел̃ѣ, д̃. зача́ло. з̃ı.[37]

(1) Mt. 14, 18; Mr. 1, 16. Și fu cînd ară năvăli mulțime la El să auză cuvîntul
lui Dumnezău, și El sta lîngă ezerul Ghenesaretului.
2. Și văzu doao corabii stînd lîngă ezer, iară pes-
carii eșind dentr-înse spăla mrejile.
3. Și întră într-una den corabii carea era a lui
Simon, rugă pre el de la pămînt să o delunge puținel
mai înlăuntru; și șăzînd, învăța den corabie pre mulțime.//
4. Dară cum părăsi de-a agrăirea, zise cătră Simon: Du-o la 72v
adînc, și aruncați mrejile voastre în vînat.
5. Atuncea răspunzînd, Pătru zise Lui: Dascale, iată toată noap-
tea ustenindu-ne, nemică n-am prinsu; iară pentru cuvîntul Tău,
arunca-voiu mreaja.

6. Şi deaca făcură aceasta, prinsără mulţime multă de peşti, de să rumpea mreaja lor.
7. Şi chemară soţiile ce era într-altă corabie, ca să vie să le agiute lor, şi veniră derept aceaia, şi împlură amîndoao corabiile, atîta cît numai nu să afunda.
8. Iară văzînd aceastea, Simon Pătru căzu cătră genunchele lui Iisus, zicînd: Eşi de la mine, că om păcătos sînt, Doamne.
9. Că spaimă cuprinsease pre el şi pre toţi carii era cu el, de vînarea peştilor care prinsără.
10. Aşijdere şi Iacov şi Ioan, feciorii lui Zevedeiu, carii era soţie lui Simon. Atunci zise Iisus cătră Simon: Nu te teame; de acum vei vîna oamenii.
11. Iară ei trăgînd corabiile la pămînt, lăsînd toate, mearsără după El.

Ко(ц) не(д). Вто(к) в҃ не(д). Зача́ло, кі҃.[38]

12. Şi fu cînd era El într-un oraş şi iată atunci veni la El un (12) Mt. 8, 2; Mr. 1, 40.
om plin de stricăciune, şi văzînd pre Iisus căzu spre faţa lui, ruga pre El grăind: Doamne, de-ai vrea, poţi-mă curăţi.
13. Şi tinzînd mîna, atinse pre el, zicînd: Voiu, curăţeaşte-te; şi atuncişi să duse stricăciunea de la el.
14. Iară El porunci lui, nemurui să nu spue: Ce mergi şi te arată (14) Levit. 14, 4.
preotului, şi du pentru curăţeniia ta, cum au poruncit Moisi, să fie aceasta mărturie lor.
15. Iară mai vîrtos să vestiia cuvintele de El şi să aduna mulţime multă să auză şi să să vindece de la El, de boalele lor.
16. Iară El, dîndu-Să în laturi, era în pustii şi Să ruga.

Коне́ць, вто́рни(к). Свбо́т в҃ Не(д), зача́ло, ѳі҃.[39]

17. Şi fu întru una de zile, cînd ară învăţa; şi ară fi acolea
73r şăzînd fariseii şi dascalii legei, ca//rii era veniţi den toate satele Galileei şi a Iudeei şi den Ierosalim: şi puteaaria Domnului era cu El, spre vindecarea lor.
18. Şi iată veniră neşte oameni, purtînd în pat un om slăbă- (18) Mt. 9, 2; Mr. 2, 3.
nog, şi siliia să-l ducă înlăuntru şi să-l pue înaintea Lui.
19. Şi neaflînd pre de ce parte l-ară duce pre el, pentru mulţimia, să suiră în pod, şi spărgînd podealele, slobozîră pre el cu patul, în mijloc înaintea lui Iisus.
20. Şi văzînd credinţa lor, zise lui: Ome, ertatu-ţi-s-au ţie păcatele tale.
21. Atuncea începură a cugeta cărtularii şi fariseii, zicînd: Cine iaste Acesta carele grăiaşte hule? Cine poate erta păcatele, fără sîngur Dumnezău?
22. Iară Iisus, ştiind cugetele lor, răspunzînd zise lor: Ce cugetaţi întru inimile voastre?
23. Care-i mai lesni? A zice ertatu-ţi-s-au păcatele tale, sau a zice, scoală şi îmblă?
24. Iară să ştiţi că puteare are Fiiul omenesc pre pămînt a erta păcatele. (Zise slăbănogului:) Ţie zic, scoală şi, luînd patul tău, pasă acasă-ţi.
25. Iară el atunceşi, sculîndu-să în vedearea lor, şi-şi luo pre carele zăcuse şi mearse în casa lui, slăvind pre Dumnezău.

26. Și spaimă luo pre toți, și slăviia pre Dumnezău și să implură de frică, zicînd: Cu adevăr că văzum minune astăzi. Коне(ц), сж(в), сѹббота, г҃, зачáло, к҃.[40]

(27) Mt. 9, 9; Mr. 2, 14. 27. Și după aceastea eși și văzu pre un mitarnic, numele-i Levie, șăzînd la vamă, și zise lui: Vino după Mine.

28. Iară el lăsînd toate, sculă-să, dusă-să după El.

29. Și găti Levie Lui, ospăț mare în casa lui; și era mulțime de mitarnici multă, și de alții carii șădea cu ei.

30. Și murguiia cărtularii și fariseii pre ucenicii Lui, zicînd: Pentru ce cu mitarnicii și cu păcătoșii mîncați și beați?

31. Și răspunzînd Iisus zise lor: Nu le trebuiaște sănă//toșilor 73v
vraci, ce bolnavilor.

(32) Mt. 4, 13; 1 Tim. 1, 15. 32. N-am venit să chem pre derepți, ce pre păcătoși, la pocăință. Конець, Сѹбóтѣ. Срѣ(д). в҃. зачáло, к҃а.[41]

(33) Mt. 9, 14; Mr. 2, 18. 33. Iară ei zisără Lui: Derept ce ucenicii lui Ioan să postescu ades și rugăciuni fac, așijderea și ai fariseilor, iară ai Tăi mănîncă și beau?

34. Iară El zise lor: Nu puteți face pre fii nuntei, pînă iaste mirele cu ei, să să postească.

35. Ce vor veni zilele cînd să va lua de la ei mirele. Atuncea vor posti, în zilele acealea.

36. Iară zicea lor și pildă, că nime peatecul de veșmînt nou nu-l va pune în veșmînt vechiu; iară aimintrea și cel nou să va sparge; și la cel vechiu nu să cuvine peatecul nou.

37. Și nime nu va băga vin nou în foii vechi; iară aimintrea rumpe-va vinul cel nou foii, și el să va vărsa, și foii vor peri.

38. Ce vinul nou în foii noi să-l toarne; și amîndoi să vor ținea.

39. Și nime cine bea vechiu, nu va vrea numai cît nou, că zice: mai bun iaste cel vechiu. Ко(ц), срѣ(д).[42]

CAP 6

1. Ucenicii freca spice sîmbăta. 6. Hristos vindecă mînă uscată. 13. Alesul apostolilor. 20. De fericiți și nefericiți. 27. Pizmașii a-i îndrăgi. 46. Cu ce rod să ascultă cuvîntul lui Dumnezău.

Сѹ(в). д҃.[43]

(1) Mt. 12, 1; Mr. 2, 23; 5 Moi. 23, 25. Și fu în a doao sîmbătă, după cea dentîiu, trecînd prin sămănături, zmulgea ucenicii Lui spice și mînca, frecîndu-le în mîni.

2. Iară unii den farisei zisără lor: Ce faceți carea nu să cade a face în sîmbete?

(3) 1 Sam. 21, 6. 3. Atuncea răspunzînd Iisus zise lor: Nece aceasta n-ați cetit ce au făcut David, cînd flămînzi el și ceia ce era cu nus?

4. Cum întră în casa lui Dumnezău, și pîinile sfinte le luo și mîncă și deade și celora ce era cu el; den carele nu să cădea să mănînce, fără numai popilor.

5. Şi zicea lor: Fiiul omenesc Domnu iaste şi sîmbetei.//
74r 6. Şi fu într-altă sîmbătă, întră El în sinagoga, şi învăţa. Şi era (6) Mt. 12, 4;
acolo un om, căruia mîna cea dereaptă era uscată. Mr. 3, 1.
7. Şi lua aminte pre El cărtularii şi fariseii, au doară sîmbăta îl
va vindeca, ca să afle vină spre El.
8. Iară El ştiia cugetele lor, şi zise omului celuia ce avea mînă
seacă: Scoală şi stă în mijloc. Iar el sculă-să, stătu.
9. Zise derept aceaia Iisus lor: Întreba-vă-voiu şi Eu pre voi
ceva: cade-să în sîmbete bine a face, au rău a face cuiva? Omul
a-l mîntui, au a-l piiarde?
10. Şi căutînd spre ei împregiur, zise omului: Tinde mîna ta.
Iară el făcu aşia, şi să întregi mîna lui, sănătoasă ca şi ceaialaltă.
Ко(ц) с8(в).[44]
11. Iară ei să împlură de nebunie şi grăiia unul cătră alt, ce ară
face lui Iisus. Че(к), в҃ не(д). За(ч), кг҃.[45]
12. Şi fu în zilele acealea, eşi în munte să Să roage, şi înnoptă
acolo, întru rugăciunea lui Dumnezău.
13. Şi cînd fu la zuo, chema ucenicii Lui, şi alease dentr-înşii doi- (13) Mt. 10, 1;
sprăzeace, cărora le puse nume apostoli. Mr. 3, 13 şi 6, 7; Luc. 9, 1.
14. (Pre Simon carele-i puse nume Pătru, şi Andrei, fratele lui,
Iacov şi Ioan, Filip şi Vartolomeiu,
15. Matteiu şi Toma, Iacov al lui Alfeov, şi Simon carele-l
chiema Zilotin,
16. Iuda, fratele lui Iacov, şi Iuda Iscariotis, carele fu şi vînză-
toriu). Пе(к), в҃, не(д). и҆ при(д)обн Зача́ло. кд҃.[46]
17. Şi pogorî cu ei, stătu în loc şăsu; şi mulţimea ucenicilor Lui
şi mulţime multă de oameni den toată Iudea şi den Ierosalim şi din
ţinutul mării Tirului şi a Sidonii, carii venise să asculte pre El şi
să să vindece de boalele sale.
18. Şi carii să chinuiia de duhure necurate, şi să vindeca.
19. Şi toată mulţimia siliia să să atingă de El că puteare eşiia
den El, şi vindeca pre toţi. Ко(ц), че(к).[47]
20. Iară El, rădicînd ochii Lui spre ucenicii Săi, grăiia: Fericiţi (20) Mt. 5, 3.
sînteţi surumanii, că a voastră iaste Împărăţiia lui Dumnezău.//
74v 21. Fericiţi carii flămînziţi acum, că sătura-vă-veţi, fericiţi (21) Isai. 65, 13.
carii plîngeţi acum, că veţi rîde.
22. Fericiţi veţi fi cînd vor urî pre voi oamenii şi cînd vă vor (22) Isai. 61, 3;
despărţi, şi vă vor sudui, şi numele vostru ca un rău îl vor lăpăda, Mt. 5, 11.
pentru Fiiul omenesc.
23. Bucuraţi-vă într-acea zi şi săltaţi, că iaca plata voastră
multă iaste în ceriu. Ко(ц). не(к)[48] Că aşa făcea şi prorocilor
părinţii lor. Пне(д), г҃, не(д). и҆ при(д)ок. зача́ло. ке҃.[49]
24. Ce vai de voi, bogaţilor, că aţi luat mîngiiarea vostră. (24) Amos 6, 1;
25. Vai de voi, sătuilor, că veţi flămînzi, vai de voi carii rîdeţi Isai. 65, 13.
acum, că veţi suspina şi veţi plînge.
26. Vai de voi cînd bine vor zice voao toţi oamenii că aşa făcea
prorocilor minciunoşi părinţii lor.
27. Ce voao zic, cestora ce auziţi: Iubiţi pizmaşii voştri, bine (27) Mt. 5, 44.
faceţi celora ce vă urăsc pre voi.

(28) C rim. 12, 20. 28. Bine grăiţi pre cei ce vă blastămă şi vă rugaţi pentru ceia ce vă năpăstuescu pre voi.

(29) Mt. 5. 39; 1 Cor. 6, 7. 29. Cela ce te loveaşte preste falcă, întoarce-i şi ceaialaltă; şi cela ce-ţi ia veşmîntul desupra, lasă-i şi cel dedesupt.

30. Săva cine ce ceare de la tine dă-i: şi de la cela ce và lua ale tale, nu le ceare. Ко(ц), пне(д). Не(д), в҃. Зачало. кѕ҃.[50]

(31) Mt. 7, 12. 31. Şi cum veţi să facă voao oamenii, şi voi faceţi lor aşijderea.

(32) Mt. 5, 46. 32. Că să veţi iubi pre ceia ce iubescu pre voi, ce folos va fi voao? Că şi păcătoşii iubescu pre ceia ce iubescu pre ei.

33. Şi de veţi face bine celor ce fac voao bine, ce mulţemită iaste voao? Că şi păcătoşi fac aceasta.

(34) 5 Moi. 15, 8; Mt. 5, 42. 34. Şi de veţi împrumuta celora de la carii nădăjduiţi că veţi lua, ce har iaste voao? Că şi păcătoşii pre păcătoşi împromutează, ca să ia întocma.

(35) Mt. 5, 45. 35. Derept aceaia, iubiţi pre pizmaşii voştri, şi bine faceţi şi împrumutaţi, nemică de-acolea aşteptînd, şi va fi plata voastră multă, şi veţi fi fii Celuia de sus, că Elu-i milos cătră neharnici şi răi.

36. Fiţi derept aceaia miloşi, cum şi Tatăl vostru milos iaste. //

Конець, не(д)лѣ. Зача́ло, кз҃[51] 75r

(37) Mt. 7, 1. 37. Nu giudecareţi şi nu vă veţi giudeca; nu osîndireţi şi nu vă veţi osîndi; ertaţi şi să va erta voao.

(38) Mt. 7, 2; Mr. 4, 24. 38. Daţi şi să va da voao. Măsură bună, îndesată şi scuturată şi vărsîndu-să da-să-va în sînul vostru, că cu ce măsură veţi măsura, măsura-să-va voao.

(39) Mt. 15, 14. 39. Şi zicea lor pildă: Au doară poate orb pre orbu să-l ducă pre cale? Au nu vor cădea amîndoi în groapă?

(40) Mt. 10, 24; Ion 13, 16 şi 15, 20. 40. Nu iaste ucenicul spre dascalul său, iară careleşi va fi deplin ucenic, fi-va aseamene dascalu-său.

(41) Mt. 7, 3. 41. Dară ce cauţi oţapocul în ochiul fratelui tău, iară bîrna ce e în ochiul tău nu socoteşti?

42. Sau cum poţi zice fratelui tău: Frate, lasă să scoţ oţapocul den ochiul tău; şi fiind bîrna în ochiul tău nu o socoteşti? Făţarnice, scoate întîiu bîrna den ochiul tău, şi atuncea caută să scoţi oţapocul den ochiul fratelui tău.

(43) Mt. 7, 17. 43. Nu iaste pom bun carele face poame reale, nece pom rău carele face poame bune.

(44) Mt. 7, 16; Mr. 12, 33. 44. Că tot pomul den poamele lui să cunoaşte, că nu culeg den spin smochine, nece den măceş struguri.

45. Omul bun, den comoara inimii sale cea bună, scoate bun; şi omul rău, den comoara rea a inimii sale, scoate rău, că den plinitul inimiei grăiaşte gura lui.

Конець, кто(к). Срѣ(д), г҃, не(д)лѣ. Зача́ло кн҃.[52]

(46) Mt. 7, 21; C rim. 2, 13; Iacov 1, 22. 46. Dară ce Mă chemaţi, Doamne, Doamne, şi nu faceţi ce vă zic?

(47) Mt. 7, 24. 47. Tot cela ce va veni cătră Mine şi va auzi cuvintele Meale şi le va face, arăta-volu voao cui iaste asămănat.

48. Aseamenea iaste omului ce zideaşte casă, carele săpă şi scobi şi puse temelie spre piatră, iară deaca veniră undele, să lovi apa de casa aceaia, şi nu o potu prăvăli, că era temeiată spre piatră.

49. Iară cela ce aude, și nu le face, aseamenele iaste omului zidind casă pre pămînt, fără temelie; în carea să lovi apa, și numaicît căzu, și fu răsipirea casei aceiia mare. //

75v CAP 7

1. De sluga sutașului. 9. Credința sutașului. 11. Feciorul văduoi în Nain. 18. Ioan trimise ucenicii săi la Hristos. 37. Spală picioarele lui Hristos.

Iară cum sfîrși toate cuvintele Lui întru auzirea oame-
nilor, Ко(ц), срѣ(д), Сѹ(к), ѕ҃. Зача́ло. кѳ҃[53] intră în Capernaum.
2. Iară sluga unui sutaș era bolnav de-a murirea, (2) Mt. 8, 5.
carele-i era lui dragu.
3. Iară el, auzind de Iisus, trimise la El bătrînii
iudeilor, rugînd pre El să vie să vindece sluga lui.
4. Iară ei veniră cătră Iisus, rugară pre El foarte, zicînd că-i destoi-
nic ca să-i dai lui aceasta.
5. Că iubeaște sămînța noastră, și sinagoga el o a făcut noao.
6. Iară Iisus mergea cu ei și nefiind departe El, de casă, tri-
mise la El sutașul priiatenii, zicînd Lui: Doamne, nu Te usteni, că
nu-s destoinic ca să întri supt podul mieu.
7. Pentr-acea nece eu nu mă socotiiu destoinic să viu cătră Tine;
ce zi cu cuvîntul, și să va vindeca feciorul mieu.
8. Că eu încă sînt om supt puteare rînduit, avînd supt mine
viteaji, și zic cestuia: pasă, și mearge, și altuia: vino, și vine; și
slugii meale: fă aceasta, și face.
9. Iară auzind aceastea Iisus Să miră, și întorcîndu-Să, zise mul-
țimei ce mergea după El: Zic voao că nice în Izrail atîta credință
n-am aflat.
10. Și înturnîndu-să carii era trimeși, aflară sluga sănătoasă.
Ко(ц), сѹ(к). Не(д), г҃. Зача́ло, л҃.[54]
11. Și fu a doaoa zi, mergea în orașul ce să chema Nain, și cu El
mergea ucenicii Lui mulți, și mulțime multă.
12. Iară cum Să apropie cătră poarta orașului, și iată ducea un
mort, carele era numai unul născut mumei sale, și ia era văduo;
și mulțime multă den oraș, cu ia.
13. Și văzînd pre ia Domnul, I Să feace milă de ia, și zise: Nu
plînge.
76r 14. Și apropiindu-Să, Să atinse de săcriiu, (iară ceia ce-l// ducea
stătură) și zise: Voinice, ție zic, scoală.
15. Atuncea șăzu mortul și începu a grăi, și-l deade pre el mumei
lui.
16. Și-i luo frică pre toți, și slăviia pre Dumnezău, zicînd: Cu
adevăr proroc mare s-au sculat întru noi, și socoti Dumnezău pre
oamenii Săi. Ко(ц), не(д). Чето(к), г҃. не(д), за(ч), л҃д.[55]
17. Și eși de El cuvîntul acesta în toată Iudea, și în tot ținutul
dempregiur.

(18) Mt. 11, 9. 18. Și deaderă veaste lui Ioan ucenicii lui, de aceastea de toate, și chemă pre doi den ucenicii săi.

19. Trimise-i cătră Iisus zicînd: Tu ești Acela ce era venitoriu, au pre altul vom aștepta?

20. Iară venind cătră El, aceia zisără: Ioan Botezătoriul ne-au trimes pre noi la Tine, zicînd: Tu ești Cela ce era să vie, au altul vom aștepta?

21. Iară într-acel ceas vindecă pre mulți de boale și de rane și de duhure necurate, și a mulți orbi deade vedeare.

(22) Isai. 35, 5. 22. Și răspunzînd Iisus zise lor: Meargeți, dați știre lui Ioan cealea ce vedeți și auziți; că orbii iau vedeare, șchiopii îmblă, stricații să curățescu, surzii aud, morții înviază, surumanilor Evanghelia să propoveduiaște.

23. Și fericit iaste cela ce nu să sminti în Mine.

24. Iară ducîndu-să solii lui Ioan, începu a grăi mulțimei de Ioan: Ce ați eșit în pustie a vedea? Trestie de vînt clătinată?

25. Dară ce ați eșit a vedea? Om în veșminte moi îmbrăcat? Iată, carii să îmbracă în veșminte scumpe și în dulceți trăescu, în curțile crailor sînt.

26. Dară ce ați eșit a vedea? Proroc? Adevăr zic voao că mai mare decît prorocul ați văzut.

(27) Malh. 3, 1; Mt. (tipărit Mr.) 11, 10. 27. Acesta iaste de carele e scris: iată Eu trimiț solul Mieu înaintea feaței Tale, carele va găti calea Ta înaintea Ta.

28. Că zic voao că întru născuți den mueri nime nu-i mai mare proroc de Ioan Botezătoriul, iară carele e mai mic//întru Împărățiia 76ᵛ
lui Dumnezău mai mare de el iaste.

29. Și toți oamenii și publicanii deaderă laudă lui Dumnezău, botezați cu botegiunea lui Ioan. Ко(ц), Пре(д)течи:[56]

30. Iară fariseii și legiuitorii sfatul lui Dumnezău lăpădară de la ei, împrotivă loruși nebotezîndu-să de la el.

Конецъ, Чето(к). Петокъ, г҃, не(д). зачѧ́ло, лв҃.[57]

(31) Mt. 11, 16. 31. Zise după aceaia Domnul: Cui voiu asămăna oamenii neamului acestuia? Și cui sînt aseamenea?

32. Aseamenea sînt coconilor cărora șăd în tîrgu și strigă unii cătră alalți, zicînd: Fluerat-am și n-ați săltatu; cîntat-am de jale și n-ați plîns.

33. Că veni Ioan Botezătoriul, nece piine mîncînd, nece vin bînd; și ziceți, drac are.

34. Veni Fiiul omenesc mîncînd și bînd, și ziceți: Iaca om mîncătoriu și beutoriu de vin, soț publicanilor și păcătoșilor.

35. Și înțelepciunea să îndereptă de la toți fiii ei.

Конецъ, Петкꙋ. Пне(д). д҃. зача́ло, лг҃.[58]

36. Și rugă pre El unul den farisei, ca să prînză cu el. Și intrînd în casa fariseului, șăzu.

37. Și iată o muiare den oraș, carea era păcătoasă, știind că șade în casa fariseului, aduse un alavastru cu unsoare.

(38) Mr. 15, 40; Ion 20, 11. 38. Și stînd lîngă picioarele Lui, den dos, plîngînd, începu a spăla picioarele Lui cu lacrămi, și cu părul capului ei ștergea și săruta picioarele Lui și le ungea cu unsoarea.

39. Iară văzînd aceasta fariseul carele chemase pre El, zise întru sine: Acesta de-are fi proroc ară ști cine e și ce muiare să atinge de El, că iaste păcătoasă.
40. Atunci, răspunzînd, Iisus zise cătră el: Simone, am a-ți zice oarece ție. El zise: Învățătoriule, zi.
41. Doi deatornici era unui om: unul era deatoriu cu cinci sute de bani, iară altul cu cincizeci.
42. Și neavînd ei să plătească, amîndurora le îngădui. Spune-Mi dară, den cești doi carele-l mai îndrăgi. //
77r 43. Răspunzînd Simon zise: Pare-mi că celuia ce-i îngădui mai mult. Iară El zise lui: Derept giudecași.
44. Și întorcîndu-Se cătră muiare, zise lui Simon: Vezi această muiare? Întraiu în casa ta, apă picioarelor Meale nu dedeși, iară aceasta cu lacrămi spălă picioarele Meale, și cu părul capului ei le șterse.
45. Sărutare nu-Mi dedeși, iară aceasta, de cînd am întrat, nu părăsi sărutîndu-Mi picioarele.
46. Cu uleiu capul Mieu n-ai uns, iară aceasta cu unsoare unse picioarele Meale; pentru carea zic ție, ertară-să păcatele ei multe, că iubi mult, dară căruia să iartă puțin, puțin iubeaște.
47. Iară zise ei: Ertate ți-s păcatele tale. Și începură carii șădea împreună a zice: Cine iaste Acesta carele și păcatele iartă? Iară zise cătră muiare: Credința ta te mîntui; pasă în pace.

CAP 8

1. Muerile slujescu lui Hristos den avuțiia lor. 4. Pilda sămănăturii. 16. Lumina. 19. Muma și frații lui Hristos. 22. Hristos porunceaște vîntului. 26. De îndrăcitul cu legheon. 37. Gadarineanii mînară pre Hristos. 41. Fata lui Iair o învise. 43. Muiarea de cursul sîngelui să vindecă. 52. Plînsul pentru morți.

Вто(к), ҃д не(д). за(ч), ҃лд.[59]

Și fu după aceaia făcea cale pren orașă și pren sate, propoveduind și vestind Împărățiia lui Dumnezău, și cei doisprăzeace era cu El.
2. Și nește mueri pre carele vindecase de duhure reale și de boale, Maria carea să chiema Magdalina, den carea eșise șapte draci, (2) Mr. 16, 9.
3. Și Ioana, muiarea Huzei deregătoriului lui Irod, și Sosanna, și altele multe, carele slujiia Lui den avearea lor. Ко(ц) кто(к).[60]
4. Iară adunîndu-să mulțime multă, și den toate orașăle mergea cătră El, zise lor în pildă. Не(д). ҃д. за(ч), ҃ле.[61] (4) Mt. 13, 3; Mr. 4, 1.
5. Eși sămănătoriul să samene sămînța lui, și cînd sămănă, adecă una căzu lîngă cale, și o călcară și pasările ceriului mîncară-o. //
77v 6. Și alta căzu pre piatră, și răsărind să uscă, pentru ce nu avu răveneală.
7. Și alta căzu între spini, și crescînd spinii cu ia, o necară.

8. Și alta căzu în pămînt bun, și crescînd făcu rod, de o sută de ori atîta. Aceastea grăind, striga: Cine are urechi de auzirea să auză.

9. Deci întrebară pre El ucenicii Lui, zicînd: Ce iaste pilda aceasta?

(10) Isai. 6, 9; Mt. 13, 14; Mr. 4, 12; Ion 12, 40; Dean. 28, 26; C rim. 11, 40.

10. Iară El zise: Voao dată e a ști taina Împărăției lui Dumnezău, iară altora în pilde grăescu, căutînd să nu vază, și auzind să nu auză.

11. Iară pilda e aceasta: sămînța iaste cuvîntul lui Dumnezău.

12. Iară cei de lîngă cale sînt ceia ce aud; după aceaia vine diavolul și ia cuvîntul de la inima lor, să nu cumva, crezînd, să să spăsească.

13. Iară cei de pre piatră sînt carii deaca aud cu bucurie priimescu cuvîntul; și aceștea rădăcină nu au, carii pînă o vreame cred, și în vreamea năpăștiei cad.

14. Iară carea cade în spini aceștea sînt carii auzind, și de griji și de bogății și de dulcețile vieții să îneacă și rod nu aduc.

15. Iară carea cade în pămînt bun, aceștea sînt carii întru inimă bună și curată cuvîntul auzit țînu-l, și rod fac întru răbdare.

Ко(ц), не(д). Сѹбо(т), ѕ҃. Зача́ло, лѕ҃.[62]

(16) Mt. 5, 15; Mr. 4, 21; Nij. 11, 33.

16. Că nime lumina aprinzînd, nu va acoperi pre ia cu vasul, sau supt pat să o pue; ce în sfeașnic o pune, ca ceia ce întră să vază lumină.

(17) Mt. 10, 26; Mr. 4, 22; Nij. 12, 2.

17. Că nu iaste nece o taină ca să nu fie la arătare, și nece o ascunsă ca să nu să cunoască, și la aiave să nu vie.

(18) Mt. 13, 12 și 25, 29; Mr. 4, 25; Nij. 19, 26.

18. Deci căutați cum auziți, că cine are da-i-să-va lui, și cela ce n-are, și ce-i pare că are lua-să-va de la el.

19. Iară veniră la El Muma și frații Lui, și nu să putea împreuna cu El, pentru mulțimea.

(20) Mt. 12, 46; Mr. 3, 31.

20. Și-I deaderă veaste Lui, zicîndu-I: Muma Ta și frații Tăi stau afară vrînd să Te vază.//

21. Iară El, răspunzînd, zise lor: Muma Mea și frații Miei aceștea 78r
sînt, carii ascultă cuvîntul lui Dumnezău și-l fac. Конецъ, сѹ(б). Срѣ(д), а҃. не(д). Зача́ло лз҃.[63]

(22) Mt. 8, 23; Mr. 4, 16.

22. Și fu într-o zi și El întră în corabie, și ucenicii Lui; și zise către ei: Să treacem de ceaia parte de ezer. Și să slobozîră.

23. Iară mergînd ei cu luntrea, adurmi, și să scorni în ezer vivor de vînt și să împlea și periia.

24. Și venind la El, deșteptară-L, zicînd: Dascale, Dascale, perim. Iară El deșteptîndu-Să, certă vîntul și undele apei, și să încetă și fu liniște.

25. Zise lor: Unde iaste credința voastră? Deci înfricoșîndu-să, să mira, grăind unii către alalți: Oare cine iaste Acesta, că și vînturelor și apelor poruncească, și ascultă pre El? Конецъ, сре(д).[64]

(26) Mt. 8, 28; Mr. 5, 6.

26. Și mearsără în ținutul gadarineanilor, carea iaste împrotiva Galileei. Не(д), ѕ҃. Зача́ло, лн҃.[65]

27. Iară eșind ei la uscat, veni înainte-I un om den oraș, carele avea draci de multă vreame, și în veșminte nu să îmbrăca, și în case nu mînea, ce în mormente.

28. Iară el văzînd pre Iisus și strigînd, căzu-I Lui la picioare, și cu glas mare zise: Ce e mie cu Tine, Iisuse Fiiul lui Dumnezău celui înalt? Rogu-Te să nu mă muncești.

29. Că porunciia duhului necurat să iasă den om, că de multă vrea-
me cuprinsease pre el; și legat cu lanțuri și în cătuși, străjuiia pre el,
și rumpînd legăturile, scotea-l dracul în pustie.
30. Ce întrebă pre el Iisus, zicînd: Ce ți-e numele? Iară el zise: Le-
gheon, că mulți draci întrase în el!
31. Și rugară pre El ca să nu le poruncească lor să meargă în adînc.
32. Era acolo o turmă de porci mulți, păscînd în măgură, și ru-
gară pre El ca să-i sloboază pre ei să între în ei, și îngădui lor.
78v 33. Iară eșind dracii den om, întrară în porci, și sări//turma de
pre țărmure în iazer și să înecă.
34. Văzînd păstorii ce fu, fugiră și, mergînd, deaderă veaste în
oraș și în sate.
35. Și eșiră să vază ce fu, și veniră cătră Iisus și aflară șăzînd
omul den carele eșiră dracii, îmbrăcat și în minte întreagă, șăzînd lîn-
gă picioarele lui Iisus; și să temură.
36. Și spusără lor și aceia carii văzuse cum s-au mîntuit cel în-
drăcit.
37. Și rugară pre El toată mulțimea dempregiurul ținutului ga-
darineanilor să Să ducă de la ei, că în frică mare era. Iară El, intrînd
în corabie, Să înturnă.
38. Rugă pre El acel om den carele eșise dracii, să fie cu El; ce
Iisus slobozi pre el, zicînd:
39. Întoarnă-te acasă, și povesteaște cîte-ți făcu ție Dumnezău;
și mearse pren tot orașul, propoveduind cîte-i feace lui Iisus.

Конецъ, не(д)лѣ.[66]

40. Și fu cînd Să înturnă Iisus, priimi pre El mulțimea, că toți
aștepta pre El. Не(д), з̃. Зача́ло, л̃ѳ.[67]
41. Și iată veni un om ce-i era numele Iair, carele era mai (41) Mt. 9, 18;
mare săborului, și căzu la picioarele lui Iisus, ruga pre El să între Mr. (tipărit Mt.)
în casa lui. 5, 22.
42. Că avea el numai o fată, ca de doisprăzeace ai, și aceaia mu-
riia; iară mergînd El, mulțimea împresura pre El.
43. Și o muiare curîndu-i sîngele de doisprăzeace ai, carea vraci-
lor cheltuise toată avearea ei și nu putu nece de la unul să să vindece,
44. Apropiindu-să den dos, să atinse de marginele veșmintelor
Lui și numaidecît stătu cursura sîngelui ei.
45. Atunci zise Iisus: Cine să atinse de Mine? Și tăgăduindu-să
toți, zise Pătru și ceia ce era cu El: Învățătoriule, mulțimea Te strîn-
ge și Te împresoară, și zici: cine să atinse de Mine?
46. Iară Iisus zise: Atinse-se de Mine oarecine, că Eu cunoscuiu
că eși puteare den Mine.
79r 47. Văzu muiarea că nu să va ascunde, tremurînd veni, și//căzu
la picioarele Lui, spuse Lui, înaintea tuturora, pentru ce s-au atinsu
de El, și cum să vindecă atuncișí.
48. Iară Iisus zise ei: Încreade-te, fie, credința ta te mîntui,
pasă în pace.
49. Încă El grăind, veni oarecine de la mai marele săborului,
zicînd lui: Murit-au fata ta, nu usteni pre Dascalul.

50. Iară Iisus auzind, răspunse lui, grăind: Nu te teame, numai
ce creade, şi să va mîntui.
51. Iară întrînd în casă, nu lăsă să între nime, numai Pătru şi
Iacov şi Ioan, şi pre tatăl cocoanei şi mumă-sa.
52. Plîngea toţi şi să văeta, iară El zise: Nu plîngereţi, n-au
murit, ce doarme.
53. Şi batgiocuriia pre El, ştiind c-au murit.
54. Iară El scoase pre toţi afară şi prinzînd pre ia de mînă,
strigă zicînd: Fetişoară, scoală.
55. Şi să înturnă sufletul ei, şi învise atunceşi şi El porunci să
dea ei să mănînce.
56. Şi să spămîntară părinţii ei, iară El porunci lor, nemurui să
nu spue ce fu. Конець, не(д)лѣ.[68]

CAP 9

1. Trimitu-să apostolii a propovedui. 7, 19. Părearea oamenilor de Hristos. 12. De cinci pîini şi doi peşti. 20. Mărturisitura apostolilor. 24. Piiarderea vieţei. 33. A asculta. 37. Lunaticul. 46. Pritcea apostolilor întru ei, cine ar fi mai mare. 49. Scot unii draci, în numele lui Hristos. 52. Samarineanii nu vor să priimească pre Hristos. 55. Băsăul să conteneaşte. 57, 59, 61. De cei trei omeni carii vrea să meargă după Hristos.

Сѹбо́тѹ, з҃. Зача́ло. м҃.[69]

(1) Mt. 5, 1; Mr. 3, 13 şi 6, 7. Chemînd pre cei doisprăzeace ucenici ai Lui, deade lor
puteare şi vîrtute spre toţi dracii, şi boalele să vindece.
(2) Mt. 10, 7, 9; Mr. 6, 8. 2. Şi trimise pre ei să propoveduiască Împărăţiia
lui Dumnezău, şi să vindece bolnavii.
3. Şi zise lor: Nemică să nu luaţi pre cale, nece
toiag, nece taistră, nece pîine, nece bani, nece cîte
doao veşminte avînd.
4. Şi vare în ce casă veţi întra, acolea rămîneţi, şi de acolea
eşiţi*. //
(5) Mt. 10, 14; Mr. 6, 11; Nij. 10, 11; Dean. 13, 51 şi 18, 6. 5. Şi varecarii nu vor priimi pre voi, eşind den oraşul acela, şi 79v
prahul den picioarele voastre scuturaţi, mărturie spre ei.
6. Iară eşind, îmblaţi pren toate satele, vestind Evanghelia şi vin-
decînd pretutindenea. Ко(ц), сѹ(б). Че(к), д҃, не(д). Зача́ло, ма҃.[70]
(7) Mt. 14, 1; Mr. 6, 14. 7. Auzi şi Irod, al patrul domnitoriu, cealea ce fură de El toate:
şi să îndoiia, pentru că zicea unii că Ioan s-au sculat den morţi.
8. Iară unii zicea că Ilia s-au arătat, iară alţii zicea că un proroc
den cei de demult s-au sculat.
9. Atuncea zise Irod: Pre Ioan eu l-am tăiat, dară cine iaste
Acesta, de carele eu auz unele ca aceastea? Şi vrea să-L vază.
(10) Mr. 6, 32; Mt. 14, 13. 10. Şi înturnîndu-să apostolii spusără Lui toate cîte făcuse, şi luînd
pre ei, Să duse Însuşi în loc pustiiu al oraşului ce să chiamă Vitsaida.
11. Carea înţelegînd mulţimea mearsără după El, şi priimi pre
ei, grăiia lor de Împărăţia lui Dumnezău. Şi celor ce trebuiia ven-
decare, vindeca-i. Ко(ц), че(к). Пе(к). д҃. не(д), за(ч) мв҃.[71]

12. Iară zuoa începu a treace. Mergînd la El cei doisprăzeace zisără Lui: Slobozi mulțimia ca să meargă în orașă și în sate carele-s împregiur, să să răsfire și să-și afle bucate; că acicea sîntem în loc pustiiu.

(12) Mt. 14, 15; Mr. 6, 35; Ion 6, 5.

13. Iară zise lor: Dați voi lor să mănînce. Iară ei zisără: Nu iaste la noi mai mult de cinci pîini și doi pești; poate că vom mearge noi să cumpărăm mulțimei aceștiia bucate.
14. Că era bărbați ca la cinci mie. Iară El zise ucenicilor Lui: Faceți-i să șază pre rînd cîte cincizeci.
15. Și făcură așa, și-i așăzară pre toți.
16. Iară El luo ceale cinci pîini, și cei doi pești, căutînd la ceriu, blagoslovi-le și le frîmse și deade ucenicilor să le pue înaintea mulțimei.
80r 17. Și mîncară și să săturară toți și luară de rămășiț//țele fărmiturilor, corfe doaosprăzeace.

Пне(д). е҃. не(д). За(ч). мг҃.[72]

18. Și fu cînd S-ară ruga El sîngur, cu El era ucenicii și întrebă pre ei, zicînd:

(18) Mt. 16, 31; Mr. 8, 27.

19. Cine Mă zic mulțimia că sînt? Iară ei răspunzînd zisără: Ioan Botezătoriul, alții Ilia, iară alții, că un proroc den cei de demult s-au sculat.
20. Zise deacii lor: Dară voi cine Mă ziceți că sînt? Răspunzînd, Pătru zise: Cel Hristos al lui Dumnezău.
21. Iară El contenind pre ei, porunci nemurui să nu spue aceasta.
22. Zicînd că Să cade Fiiului omenesc multe a păți și lăpădat a fi de bătrîni și de mai marii popilor și de cărtulari, și a-L omorî și a treia zi a înviia

(21) Mt. 16, 21 și 17, 22; Mr. 8, 39.

Конець, пне(д), Вто(к), е҃, не(д). Зачало. мд҃.[73]

23. Iară zicea tuturora: Cine va vrea după Mine să vie să să leapede de sine și să ia crucea lui, în toate zilele, și să vie după Mine.
24. Că cine va vrea viața lui să o mîntuiască, piiarde-o-va, iară cine va piiarde viața lui pentru Mine, afla-o-va.
25. Că ce foloseaște omului să va dobîndi lumia toată, iară pre sine să piarză sau să să păgubească?
26. Că cine să va rușina de Mine și de cuvintele Meale, de acela Fiiul omenesc încă-I va fi rușine, cînd va veni cu slava Lui și a Tatălui și a sfinților îngeri.
27. Ce zic voao adevărat, sînt unii de carii stau acicea, carii nu vor gusta moartea, pînă nu vor vedea Împărățiia lui Dumnezău.

(23) Mt. 10, 38 și 16, 24; Mr. 8, 34; Nij. 14, 27 și 17, 33.
(24) Mt. 10, 39; Mr. 8, 35; Nij. 17 (tipărit 27), 33; Ion 12, 25.
(25) Mt. 16, 26; Mr. 8, 36.
(26) Mt. 10, 33; Mr. 8, 38; Nij. 12, 9; 2 Tim. 2, 12.
(27) Mt. 16, 28; Mr. 9, 1.

Ко(ц) вто(к). На преwбражен: на оу(т)рн. Зача(л) ме҃.[74]

28. Și fu după cuvintele aceastea la opt zile, luo pre Pătru și pre Ioan și Iacov, sui în măgură, să Să roage.

(28) Mt. 17, 1; Mr. 9, 2.

29. Și fu, rugîndu-Să, fața obrazului Lui alta, și veșmîntul Lui albu strălucind.
30. Și iată doi bărbați voroviia cu El, carii era Moisi și Ilia.
31. Carii să văzură în slavă grăiia de eșirea[a] Lui carea era a împlea în Ierosalim.

a. Ce să zice, de moartea Lui.

80v 32. Iară Pătru și ceia ce era cu el, era îngreuiați de somnu//, iară deșteptîndu-să văzură slava Lui și cei doi bărbați stînd cu El.

33. Şi fu cînd s-ară duce de la El, zise Pătru lui Iisus: Dascale,
bine iaste noao acicea a fi şi să facem trei sălaşă: unul Ţie, unul
lui Moisi şi unul lui Ilie, neştiind ce grăiaşte.
34. Iară aceastea zicînd el, fu nuor şi umbri pre ei, şi să spă-
reară cînd întrară ei în nor.
35. Şi glas fu den nor, zicînd: Acesta iaste Fiiul Mieu cel iubit,
pre Acesta ascultaţi.
36. Şi după ce fu glasul, Să află Iisus sîngur, iară ei tăcură şi nemu-
rui nu spusără, în aceaia vreame, nemică de acealea carele văzură.
Ко(ц), пра(з). Сѹко(т), н҃, Зача́ло, м҃ѕ.[75]

(37) Mt. 17, 14; Mr. 9, 17. 37. Şi fu a doaoa zi, pogorîndu-să ei den munte mearse-I înainte
mulţime multă.
38. Şi iată oarecine den mulţime strigă zicînd: Dascale, ro-
gu-Te, caută spre feciorul mieu, că mi-i numai unul născut.
39. Şi iată duhul răpeaşte pre el şi el de pripă strigă şi-l rumpe
şi-l aspumează şi anevoe să duce de la el, sfărmînd pre el.
40. Şi mă rugaiu ucenicilor Tăi să-l scoaţă şi nu putură.
41. Iară răspunzînd Iisus zise: O, rudă necredincioasă şi îndărăp-
nică, pînă cînd voiu fi între voi şi voiu răbda pre voi? Adu fiiul
tău încoace.
42. Iară cînd s-ară apropiia, îl trînti pre el dracul şi-l scutură,
iară Iisus certă duhul cel necurat şi vindecă porobocul şi-l deade tătî-
ni-său.
43. Şi să mira derept aceaia de mare putearca lui Dumnezău Ко(ц),
сѹ(б).[76] şi mirîndu-să toţi de toate carele făcea, Iisus zise ucenicilor:
Срѣ(д), е҃, не(д)ле. Зачало. м҃з.[77]

(44) Mt. 17, 22; Mr. 9, 35. 44. Puneţi voi în urechile voastre cuvintele aceastea că Fiiul
omenesc Să va da în mînile oamenilor.
45. Iară ei nu înţeleasără cuvîntul acesta şi era lor ascunsu, ca să
nu-l înţeleagă, şi să temea a întreba pre El//de cuvîntul acesta. 81ʳ
(46) Mt. 18, 1; Mr. 9, 33. 46. Şi fură cuvinte între ei, carele va fi mai mare den ei.
47. Iară Iisus văzu cugetul inimiei lor, luo un poroboc, puse-l
lîngă Sine
48. Şi zise lor: Cela ce va priimi pre coconul acesta în numele
Mieu, pre Mine priimeaşte, şi cela ce priimeaşte pre Mine, priimeaşte
pre Cela ce-au trimes pre Mine, că carele iaste mai mic între voi,
acela va fi mare. Че(к) е҃. Зача(л) м҃н.[78]

(49) Mr. 9, 38. 49. Iară răspunzînd Ioan zise: Dascale, văzut-am pre oarecine,
în numele Tău, scoţînd dracii şi l-am contenit pre el, că nu vine după
Tine cu noi.
50. Şi zise Iisus lui: Nu conteniréţi, că cine nu-i împroiivă noao,
cu noi iaste. Ко(ц), Срѣ(д). Сто҃мѹ, ѿврѹсѹ.[79]
51. Fu într-aceaia împlîndu-să vreamea înălţării Lui şi El întări
faţa Lui, să meargă în Ierosalim.
52. Şi trimise soli înaintea feaţei Lui şi mergînd, întrară într-un
sat al samarineanilor ca să-I gătească Lui sălaş.
53. Şi ei nu priimiră pre El, căce faţa Lui era mergînd în Iero-
salim.

54. Iară văzînd ucenicii Lui, Iacov şi Ioan, zisără: Doamne, vei (54) 2 Ţar. 1, 10
să zicem să pogoară foc den ceriu şi să-i amistuiască pre ei, cum făcu şi 18, 12.
şi Ilie?
55. Iară Iisus, întorcîndu-Să, certă pre ei şi zise: Nu ştiţi a cui
duh sînteţi voi.
56. Că Fiiul omenesc n-au venit să piarză sufletele oamenilor, ce (56) Ion 3, 17;
să le mîntuiască; şi mearsără într-alt sat. Ко(ц), Че(к), Престѹпи̏ ѡ҆врѹсѹ, 1 Tim. 1, 15.
За(ч). н҃в. Сѹбо́тѹ, ѳ҃. Зача́ло, м҃ѳ.[80]
57. Şi fu mergînd ei pre cale, zise oarecine Lui: Mearge-voiu (57) Mt. 8, 19.
după Tine, vareunde vei mearge, Doamne.
58. Şi zise Iisus lui: Vulpile au viezunii şi pasările ceriului, cui-
bure, iară Fiiul omenesc nu are unde capul să-Şi pleace.
59. Ce zise cătră altul: Vino după Mine. Iară el zise: Doamne, (59) Mt. 8, 21.
îngăduiaşte-mă să mergu întîiu să îngrop pre tatăl mieu.
60. Zise într-aceaia Iisus lui: Lasă morţii să îngroape pre
81v mor//ţii săi, iară tu pasă şi vesteaşte Împărăţiia lui Dumnezău.
61. Zise şi altul: Mearge-voiu după Tine, Doamne, iară întîiu
îngăduiaşte-mi să le spuiu celora ce-s în casa mea.
62. Şi zise cătră el Iisus: Nime puind mîna lui spre plug, şi
căutînd pre cealea ce-s îndărăt, nu-i destoinic întru Împărăţiia lui
Dumnezău. Конець. Сѹбо́тѣ.[81]

CAP 10

1. 70 de ucenici. 10. Mustră oraşăle neharnice. 17. Ucenicii înturnaţi de la propovedanie îndeamnă-i spre smericiune. 29. Cine-i priiatinul. 38. De Marta şi Maria surori.

Пето(к). е҃. не(д). За(ч). н҃.[82]

Iară după aceastea, rîndui Domnul şi alţi şaptezeci şi
trimise pre ei, cîte doi, înaintea feaţei Lui, în tot ora-
şul şi locul u⟨n⟩de era El mergătoriu.
2. Şi zicea lor: Iaca secerare-i multă, iară lucrători (2) Mt. 9, 37.
puţini; ce vă rugaţi Domnului secerăturii, ca să tri-
meaţă lucrători la secerarea Sa.
3. Meargeţi, iată Eu trimeţ pre voi ca mieii în mijlocul lupilor. (3) Mt. 10, 16.
4. Nu purtareţi pungă, nece taistră, nece încălţăminte şi nimu- (4) 2 Ţar. 4, 29.
rui pre cale nu ziceţi zuoa bună.
5. Vare în ce casă veţi întra, întîiu ziceţi: pace casei aceştiia. (5) Mt. (tipărit
6. Iară să va fi acolo cineva fiiul pacei, rămînea-va pre el Mr.) 10, 12; Mr. 6, 10.
pacea voastră, iară de nu, cătră voi să va înturna.
7. Iară într-aceaia casă rămîneţi, mîncînd şi bînd de carele vor (7) 5 Moi. 24, 14;
pune înainte, că harnic iaste lucrătoriul platei sale; nu îmblareţi den Mt. 10, 10;
casă în casă. 1 Tim. 5, 18.
8. Şi vare în ce oraş veţi întra şi vă vor priimi, mîncaţi de carele
vă vor pune voao înainte.
9. Şi vindecaţi bolnavii carii vor fi acolea şi ziceţi lor: Apropia-
tu-s-au la voi Împărăţiia lui Dumnezău.

10. Vare întru care oraș veți întra și nu vor priimi pre voi, eșind
în ulițele lui, ziceți:

(11) Mt. 10, 14; Viș. 9, 5; Dean. 13, 51 și 18, 6 (tipărit 1, 8).

11. Și prahul ce s-au lipit de noi den orașul vostru, scuturăm
voao; însă aceasta să știți că s-au apropiat la//voi Împărățiia lui 82r
Dumnezău.

(12) Mt. 11, 10.

12. Iară vă zic voao că Sodomului în zuoa aceaia a Giudecății,
mai lesne va fi decît orașului aceluia.
13. Vai de tine, Horazin, vai de tine, Vitsaida, că de ară fi fostă
în Tir și în Sidon puterile carele fură întru voi, demult în saci și în
cenușă șăzînd, s-ară fi pocăit.
14. Însă Tirului și Sidonei mai iușor va fi la Giudecată, decît
voao.

(15) Mt. 10, 40; Ion 13, 20.

15. Și tu, Capernaum, care pînă la ceriu te-ai înălțat, pînă la iad
te vei pogorî. Ко(ц) не(к). Ѿи(с)лѡ(м) ѡ(к)ще и а҃гг҃ло(м). За(ч) на҃.[83]
16. Cela ce ascultă pre voi, pre Mine ascultă, și cela ce lapădă
pre voi, pre Mine leapădă; iară cela ce leapădă pre Mine, lapădă pre
Cela ce M-au trimes pre Mine.
17. Și să întoarsără cei șaptezeci, cu bucurie, zicînd: Doamne și
dracii să pleacă noao, întru numele Tău.
18. Iară El zise lor: văzuiu pre Satana, ca un fulger, den ceriu căzînd.

Сѹбо(т). г҃. и стомѹ. Трі́фонѹ. Зача́ло.[84]

19. Iată dau voao puteare să călcați spre șărpi și spre scorpii și
spre toată putearea pizmașului și nemică voao nu va strica.
20. Însă de aceasta nu vă bucurareți, căce duhurele voao să pleacă;
ce bucurați-vă mai vîrtos că numele vostru scris iaste în ceriure.

(21) Mt. 11, 25.

21. În acel ceas, Să bucură cu duhul Iisus și zise: Slavă dau Ție,
Părinte, Doamne al ceriului și al pămîntului, că ai ascunsu aceas-
tea de mîndri și de înțelepți și le descoperiși acealea porobocilor,
așa, Părinte, că așa plăcu Ție. Коне(ц). сѹбо(т). и. стѣ́м. Чтѝ ѿвръ́сѹ.
Пне(д). ѕ҃. не(д). Зача́ло. нв҃.[85]

(22) Ion 3, 35; Ion 1, 18 și 6, 44, 46.

22. Toate-Mi sînt date de la Părintele Mieu și nime nu știe cine
iaste Fiiul, fără numai Tatăl și cine iaste Tatăl, fără numai Fiiul
și varecui va vrea Fiiul să-i arate.

(23) Mt. 13, 16.

23. Și întorcîndu-Să cătră ucenici sîngur zise: Ferice de ochii
carii văd ce vedeți voi.
24. Că zic voao că mulți proroci și crai vrură să vază// carele 82v
vedeți voi și nu văzură; și să auză carele auziți și nu auziră. Коне(ц),
поне(д), и ѿвръ́сѹ. Не(д), и҃, зача́ло, нг҃.[86]

(25) Mt. 22, 25; Mr. 12, 28.

25. Și iată atunci un legiuitoriu să sculă, ispitindu-L pre El și
zicînd: Dascale, ce voiu face, viiața de veaci să moștenescu?
26. Iară El zise lui: În leage ce-i scris? Cum cetești?

(27) 5 Moi. 6, 5; Levit. 19, 18.

27. Iară el răspunzînd, zise: Să iubești pre Domnul Dumnezăul
tău den toată inima ta și den tot sufletul tău și den toată vîrtutea ta
și den tot cugetul tău și pre priiatinul, ca pre tine.
28. Atunci zise lui: Derept ai răspunsu; fă aceasta și veri viia.
29. Iară el vrînd să să îndearepteaze zise lui Iisus: Cine-i priia-
tinul mieu?

30. Iară răspunzînd Iisus zise: Un om pogorîia den Ierosalim în Erihon și în tîlhari căzu, carii îl jăhuiră pre el și-l răniră, să dusără, lăsîndu-l mai mort.

31. Iară tîmplîndu-să un preot a pogorî pre acea cale și văzîndu-l pre el, trecu pre lîngă el.

32. Așijderea și un levit veni la acel loc și, văzînd pre el, trecu.

33. Iară un samarinean venind pre cale, sosi la el și, văzînd pre el, fu-i milă de el.

34. Și să apropie de el și legă ranele lui, turnînd în iale uloiu și vin; puindu-l pre el pre al lui dobitoc, duse-l în sălașul oaspeților și-i purtă cîștiga.

35. Și a doaoa zi mergînd, scoase doi bani și-i deade gazdei și zise lui: Poartă-i cîștiga lui și vare cu cît vei cheltui mai mult, eu cînd mă voiu întoarce voiu plăti ție.

36. Dară carele de acei trei ți să pare că-i fu priiatin aceluia ce căzu în tîlhari?

37. Iară el zise: Carele făcu milă cu el; iară Iisus zise lui: Pasă, de fă și tu așijderea. Ко(ц), Не(д). Сеже. Єѵ(г)лїа На въсѣ(к), Пра(з), Бцн. Зача́ло, н҃д.[87]

38. Și fu mergînd și El întră într-un sat, iară o muiare, nume-
le-i Marta, priimi pre El în casa ei.//

83r 39. Și aceasta avea o sor de o chiema Maria, carea șăzînd la picioarele lui Iisus, asculta cuvîntul Lui.

40. Iară Marta era cuprinsă în slujbă neîncetată, iară venind zise: Doamne, au nu socotești că soru-mea m-au lăsat sîngură să slujescu? Ce-i zi ei să-mi agiute.

41. Și răspunzînd Iisus zise ei: Marto, Marto, grijești-te și pre multe te silești.

42. Ce un lucru trebuiaște, iară Maria, cea mai bună parte și-au ales, carea nu să va lua de la ia. Прѣст8пѝ, Бцн.[88]

CAP 11

1. Învață apostolii a să ruga. 14. Dracul mut îl scoate. 27. O muiare den mulțime rădică-și glasul ei. 29. Iudeii cer seamne. 37. Fariseii Îl chema la prînzu. Вто(к). ѕ҃. не(д). Зача́ло. н҃е.[89]

Și fu cînd Să ruga El în acătare loc, cum părăsi, zise unul den ucenicii Lui cătră El: Doamne, învață-ne să ne rugăm, cum și Ioan învăță pre ucenicii săi.

2. Și zise lor: cînd vă rugați ziceți: TATĂL nostru (2) Mt. 6, 9.
cela ce ești în ceriure, sfințască-Să numele Tău; vie Împărățiia Ta, fie voia Ta, cumu-i în ceriu așia și pre pămînt.

3. Pîinea noastră de toate zilele, dă-ne noao astăzi.

4. Și iartă noao păcatele noastre, că noi încă ertăm tuturora carii ni-s deatori noao; și nu ne duce pre noi în năpaste, ce ne izbăveaște pre noi de hicleanul.

5. Și zise cătră ei: cine dentru voi are un soț și mearge cătră el la miază-noapte și va zice lui: Soațe, dă-mi împrumut trei pîini.

6. Că un priiatin den cale au venit la mine și n-am ce-i pune lui înainte.

7. Și acela, den lăuntru răspunzînd, va zice: Nu mă usteni; iată că ușa-i încuiată și porobocii miei cu mine sînt în casă, nu mă pociu scula să-ți dau.

8. Zic voao săvai nu s-ară scula să-i dea lui pentru ce e priiatin
lui, iară pentru acolisitura lui scula-să-va și-i// va da lui cîtu-i tre- 83v
buiaște. Срѣ(д). ѕ҃. не(д). Зача́ло. нѕ҃.[90]

(9) Mt. 7, 7 și 21, 22; Mr. 11, 24; Ion 15, 7; 1 Posln. Ion 3, 22; Iacov 1, 6.

9. Și Eu încă zic voao: Ceareți și să va da voao; căutați și veți afla; sunați și să va deșchide voao.

10. Că varecine ceare va lua și cine caută afla-va: și cine va bate deșchide-i-să-va. Ко(ц), вто(к).[91]

(11) Mt. 7, 9.

11. Iară carele-i den voi părinte, să ceae feciorul lui pîine, au piatră îi va da lui? Sau peaște, au doară în loc de peaște, șarpe-i va da lui?

12. Sau de va ceare ou, au da-i-va lui scorpie?

13. Derept aceaia, voi carii sînteți răi, știți dare bună a da feciorilor voștri, dară cu cît mai vîrtos Tatăl vostru cel den ceriu va da Duhul Sfînt celora ce-L cer de la El?

Коне(ц). Срѣ(д). Чєто(к). ѕ҃. не(д). Зача́ло. нз҃.[92]

(14) Mt. 9, 31.

14. Și scoase pre dracul carele era mut; și fu eșind dracul, grăi mutul și să mirară mulțimia.

(15) Mt. 9, 34 și 12, 24; Mr. 3, 22.

15. Iară unii dentr-înși zisără: Cu Veelzevul, domnul dracilor, scoate dracii.

16. Iară alții, ispitindu-L, sămnu de la El cerea den ceriu.

(17) Mt. 12, 25; Mr. 3, 24.

17. Iară El, știind cugetele lor, zise lor: Toată împărățiia ce să împarte întru sine pustiiaște; și care casă să rădică în sine, cade.

18. Iară și Satana de să va rădica pre sine, cum va sta împărățiia lui? Că ziceți că cu Veelzavul scoț Eu dracii.

19. Iară să scoț Eu dracii cu Veelzavul, feciorii voștri cu cine-i vor scoate? Derept aceaia ei vor fi giudecătorii voștri.

20. Iară de scoț dracii cu degetul lui Dumnezău, sosit-au la voi Împărățiia lui Dumnezău.

21. Cînd cel tare într-armat păzeaște curtia lui, în pace sînt ale lui.

22. Iară de va veni pre el mai tare de el și va birui pre el, toate armele lui va lua, spre carele nădăjduiia, și dobînda lui va împărți.

Пе́ток(ь). ѕ҃. не(д). Зача́ло. нн҃.[93]

23. Cine nu e cu Mine, spre Mine iaste și cela ce nu strînge cu Mine, răsipeaște. Ко(ц), че(к).[94]

(24) Mt. 12, 44.

24. Iară cînd iase duhul cel necurat din om, îmblă//pren loc fără 84r
de apă, căutînd odihneală; și deaca nu află, zice: Întoarce-mă-voiu
în casa mia, de unde am eșit.

25. Și viind, o află măturată și podobită.

(26) 2 Pet. 2, 20; Evrei 6, 4.

26. Atunci mearge și ia alte șapte duhure mai reale de el, și intrînd lăcuescu acolea, și va fi omului aceluia mai rău apoi, decît întîiu.

Ко(ц): пе(к). Чтѝ Бг҃оро(д).[95]

27. Și fu cînd grăiia El aceastea, rădicînd o muiare glas den mul-
țime zise Lui: Ferice de zgăul ce Te-au purtat și de țîța ce-ai supt.
28. Iară El zise: Mai fericiți-s ceia ce aud cuvîntul lui Dum-
nezău și-l păzescu. Ко(ц) Бг҃оро(д). Пне(д): з҃. не(д): за(ч). н҃ѳ.[96]
29. Iară mulțimia, adunîndu-să la El, începu a zice: Ruda aceasta (29) Mt. 12, 38; Ion 2, 1.
hicleană iaste, sămnu ceare, și sămnu nu să va da ei, fără numai
sămnul lui Iona prorocul.
30. Că cum au fost Iona sămnu nineviteanilor, așa va fi și
Fiiul omenesc, rudei aceștiia.
31. Crăiasa de la amiază-zi să va scula la giudeț cu bărbații (31) 1 Ţr. 10, 1, 2; 2 Cron. 9, 1; Mt. 12, 42.
rudei aceștiia și-i va osîndi pre ei; că veni de la marginea pămîn-
tului să auză mîndriia lui Solomon și iată mai mare iaste de Solo-
mon, în cest loc.
32. Bărbații Ninevii scula-să-vor la giudecată cu ruda aceasta și (32) Mt. 12, 41; Iona 3, 5.
vor osîndi pre ia; că să pocăiră cu propovedania lui Iona, și iată,
aicea-i și mai mare de Iona.
33. Nime, aprinzînd lumina, nu va pune întru ascuns, nece supt (33) Mt. (tipărit Mr.) 5, 15; Mr. 4, 21; Viș. 8, 16.
speae, ce în sfeaștnic ca să vază lumină ceia ce întră.
Ко(ц) поне(д). Кто(к) з҃ не(д). Зачáло з҃д.[97]
34. Lumina trupului iaste ochiul, dece să va fi ochiul tău curat, (34) Mt. 6, 22.
tot trupul tău va fi luminat; iară deaca va fi rău, și trupul tău e întu-
necat.
35. Derept aceaia ia aminte ca lumina carea e întru tine, să nu
fie întunearec.
36. Că de va fi trupul tău tot luminat, neavînd vro parte ceva
întunecată, fi-va luminat tot, ca și cînd te-are lumina lumina cu
strălucirea. //
84v 37. Iară cînd grăiia, rugă pre El un fariseu ca să prînză la el;
iară întrînd, șăzu.
38. Fariseul văzînd, să miră că nu Să spălă mainte de prînzu. (38) Mr. 7, 3.
39. Ce zise Domnul către el: Acum voi farisei, din afară păharele (39) Mt. 23, 25.
și blidele curățiți, iară denlăuntrul vostru plin iaste de răpire și
răutate.
40. Nebunilor, cela ce-au făcut ce-i dinafară au n-au făcut și
ce-i denlăuntru?
41. Însă care sînt pre lîngă voi, dați milostenie; și iaca toate
vor fi voao curate. Ко(ц) кто(к). Срѣ(д) з҃і. Зачáло. з҃д.[98]
42. Ce vai de voi, fariseilor, că zeciuiți minta[a] și ruta și toate legu-
mile, și lăsați înapoi giudecata și dragostea lui Dumnezău. Aceas-
tea s-au căzut a le face și acealea a nu lăsa.
43. Vai de voi, farisei, că iubiți șădearea întîiu în adunări și închi- (43) Mt. 23, 9; Mr. 12, 38; Nij. 20 (tipărit 8), 46.
năciunile pren tîrgure.
44. Vai de voi, cărtulari și farisei fățarnici, că sînteți ca nește (44) Mat. 23, 27.
mormente carele nu să arată, și oamenii ce îmblă pre desupra nu le
știu.
45. Răspunzînd neștine de știutorii legii, zise Lui: Dascale, aceas-
tea zicînd noao, ne faci băsău.

a. Izma.

(46) Mat. 23, 4: Dean. 15, 10.
46. Iară El zise: Vai şi de voi, ştiutori de leage, că întărhaţi oame-
nii cu tărhat care nu-i lesne a-l purta, iară voi nece cu un deaget
al vostru nu veţi să atingeţi terhatul.
Конець. Срѣ(д). Чето(к). зі. Зачáло. зк.[99]
(47) Mat. 23, 29.
47. Vai de voi, că zidiţi mormintele prorocilor, iară părinţii
voştri au omorît pre ei.
48. Cu dereptul, cu mărturiia voastră arătaţi că-s bune faptele
părinţilor voştri: că aceia omorîră pre ei, iară voi zidiţi mormintele
lor.
49. Derept aceaia şi mîndriia lui Dumnezău zise: Trimite-voiu
întru ei proroci şi apostoli şi dentr-înşii pre unii vor omorî, pre
alţii vor scoate.
50. Ca să să caute de la aceasta rudă sîngele a toţi prorocii,// văr- 85r
sat denceputul lumii,
(51) Bit. 4, 8: 2 Cron. 24, 21.
51. De la sîngele lui Avel pînă la sîngele Zahariei, carele au
perit între oltariu şi între besearică; adevărat zic voao, căuta-să-va
de la ruda aceasta.
(52) Mt. 23, 13.
52. Vai de voi, ştiutorilor legii, că aţi luat cheaia ştiuturii: voi
n-aţi întrat şi pre ceia ce are întra, oprit-aţi.
53. Deaca zise El aceastea lor, începură cărtularii şi fariseii
tare a-I sta Lui împrotivă şi a-L îndemna pre El de multe să grăiască,
54. Aleşuindu-L şi cercînd să vineaze ceva den gura Lui, ca
să-L pîrască.

CAP 12

1. Aluatul fariseilor. 5. De cine să ne teamem. 8. A mărturisi pre Hristos. 16. Pilda bogatului căruia să înmulţiră bunătăţile. 22. Grija lucrurelor pămînteşti să o lase. 31. Împărăţiia lui Dumnezău a o căuta. 39. Venirea lui Hristos ca a furului noaptea. 51. Scîrbă pentru Evanghelie.

Întra-aceaia adunîndu-să mulţime multă, aşa cîtu să călca
unii pre alalţi, începu a zice ucenicilor Lui: Întîiu vă
păziţi de aluatul fariseilor, care iaste făţăriia.
Ко(ц), че(к). Пе(к), ѕ. За(ч), зг.[100]
2. Că nemică nu iaste acoperit care să nu să des-
coapere şi ascunsu carea să nu să ştie.
3. Derept aceaia cîte aţi zis în tunearec, în lumină
să va auzi şi care aţi şoptit la ureachie, în foişor să va propovedui.
4. Iară zic voao, soţilor Miei, nu vă teamereţi de ceia ce omor
trupul şi după aceaia n-au mai mult ce face.
5. Ce voiu arăta voao de cine să vă teameţi: teameţi-vă de cela ce,
după ce va omorî, are puteare să arunce şi în gheenă, derept zic
voao, de acesta vă teameţi.
(6) Mt. 10, 29.
6. Au nu să vînd cinci păsăreale în doi fileari? Şi una den iale
nu-i uitată înaintea lui Dumnezău?
(7) Dean. 27, 34.
7. Încă şi perii capului vostru toţi număraţi sînt, deci nu vă teame-
reţi, de multe pasări sînteţi mai scumpi. Нoe(м), ѕ. Зачáло, зд.[101] //

85v 8. Iară zic voao, tot cine Mă* va mărturisi pre Mine înaintea oamenilor, și Fiiul omenesc va mărturisi pre el, înaintea îngerilor lui Dumnezău. (8) Mt. 10, 32; Mr. 8, 38; 2 Timot. 2, 12.

9. Iară cela ce să lapădă de Mine înaintea oamenilor, lăpăda-să-va denaintea îngerilor lui Dumnezău.

10. Și tot cine va grăi împrotiva Fiiului omenesc erta-să-va lui; iară celuia ce va huli spre Duhul Sfînt nu i să va erta. (10) Mt. 12, 31; Mr. 3, 28; 1 Pos. Ion 5, 16.

11. Iară cînd vor duce pre voi în sinagoghi și la deregători și la putearnici, nu vă grijireți cum, au ce veți răspunde sau ce veți zice. (11) Mt. 10, 19; Mr. 13, 11; Nij. 21, 14.

12. Că Duhul Sfînt va învăța pre voi în acela ceas carele să cade a grăi. Ко(ц), пе(к). й стомѹ. Пне(д), и҃. не(д). Зача́ло. ѯе.[102]

13. Zise Lui neștine den mulțime: Învățătoriule, zi fratelui mieu să împarță cu mine moșiia.

14. Iară El zise lui: Omule, cine M-au pus pre Mine giudecătoriu sau împărțitoriu între voi?

15. Zise către ei: Socotiți și vă păziți de lăcomie, că nu iaste cuiva viața lui den avuțiia lui.

Престѹп, пе́то(к). Не(д), ѳ҃, Зача́ло, ѯѕ.[103]

16. Zise lor pildă, zicînd: Unui om bogat i să înmulți rodul pămîntului.

17. Și cugetă întru sine, grăind: Ce voiu face, că n-am unde aduna rodul mieu. Și zise: Aceasta voiu face:

18. Sparge-voiu jitnițele meale și mai mari le voiu face și voiu strînge acolo rodurele meale și bunătatia mia.

19. Și voiu zice sufletului mieu: Suflete, ai multă bunătate strînsă spre mulți ani, odihnească, mănîncă, bea, veseleaște-te.

20. Și-i zise lui, Dumnezău: Fără minte, într-această noapte, sufletul tău să va ceare de la tine. Dară cealea ce-ai gătit, cui vor fi?

21. Așa e cela ce strînge lui comoară, iară în Dumnezău nu-i bogat.

Коне(ц): не(д). Чтѝ: поне(д).[104]

22. Zise către ucenicii Lui: Derept aceasta zic voao, nu grijireți de viața voastră, ce veți mînca, nece de trup, cu ce-l veți îmbrăca. // (22) Mt. 6, 25; 1 Pet. 5, 7.

86r 23. Mai scumpu-i sufletul decît hrana, și trupul decît îmbrăcămintele.

24. Luați aminte corbii, că nu samănă, nece seaceră; carii n-au celariu nece jîtniță și Dumnezău hrăneaște pre ei. Cu cît mai scumpi sînteți voi de pasări? (24) Psalom 147, 9.

25. Dară cine den voi, cu grija lui, adaoge statului său un cot?

26. Derept aceaia deaca nu puteți ce-i mai mic a face, dară de alte ce grijiți?

27. Socotiți crinii cum crescu: nu ustenescu, nece torc; zic voao că nece Solomon, întru toată slava lui, n-au fost îmbrăcat ca una den aceastia.

28. Iară iarba care-i astăzi în cîmpu și mîine să va arunca în cuptoriu, Dumnezău așa îmbracă, cu cît mai vîrtos pre voi, puțin credincioși?

29. Voi, derept aceaia, nu căutareți ce veți mînca sau ce veți bea și nu vă înălțareți.

30. Că toate aceastea păgînii lumii le caută, iară Tatăl vostru știe că trebuescu voao aceastia.

31. Ce mai vîrtos ceareți Împărățiia lui Dumnezău și toate
aceastia să vor adaoge voao.

Коне́ць, пне(д), с̑бо(т). аі҃. зача́ло. ѯ҃з.[105]

32. Nu te teame, turmă mică, că I S-au părut Tatălui vostru să
dea voao împărăție.

(33) Mt. 6, 20; Nij. 16, 19; 1 Timot. 6, 29. 33. Vindeți avuțiia voastră și dați milostenie, faceți voao
pungi carele nu vechescu, comoară nescăzută în ceriure, unde furul
nu să apropie, nece moliile o strică.

34. Că unde iaste comoara voastră, acolo va fi și inima voastră.

35. Să fie mijloacele voastre încinse și făcliile aprinse.

(36) 1 Pet. 1, 13. 36. Și fiți voi asămănîndu-vă acelora carii așteaptă pre domnul
lor cînd să va înturna de la nuntă, și cînd va veni și va suna, numai-
decît să-i deșchiză lui.

37. Fericite slugile acealea pre carii cînd va veni domnul af-
la-i-va preveghind; adevăr zic voao că să va încinge și-i va face de
vor șădea și venind va sluji lor.//

(38) Mt. 24, 42. 38. Și să va veni la a doaoa straje și la a treia strajă va veni și-i 86v
va afla așia, fericite slugile acealea.

(39) Mt. 24, 43; Apoc. 3, 3 și 16, 15. 39. Iară aceasta să știți că de ară ști stăpînul casei în care ceas
furul va veni, ară preveghea și n-ară lăsa să-i sape casa lui.

40. Deci și voi fiți gata, că în ceasul care nu gîndiți, Fiiul
omenesc va veni. Конецк. Сꙋбо́тѣ.[106]

41. Zise Pătru Lui: Doamne, noao zici pilda aceasta, au tutu-
rora? Вто(к), и҃, не(д). Зача́ло ѯ҃и.[107]

(42) Mt. 24, 45. 42. Zise Domnul: Oarecine iaste șofariu derept și înțelept,
carele îl pune domnul mai mare pre slugile sale, să dea în vreame
obrocul lor.

43. Fericită sluga aceaia, carele viind domnu-său, afla-l-va făcînd
așa.

44. Adevărat zic voao că spre toată avuțiia lui va pune pre el.

45. Iară de va zice sluga aceaia întru inima lui: Pesti-va dom-
nul mieu a veni; și va înceape a bate slugile și slujnicele, a mînca
și a bea și a să îmbăta,

46. Veni-va domnul slugii aceluia, în zi carea nu-l așteaptă și în
ceasul carele nu-l știe, și-l va despărți, și partea lui cu necredin-
cioșii va pune.

47. Iară sluga aceaia carele știe voia domnu-său și negătindu-să
și nefăcînd voia lui, cu mai mult va fi bătut.

48. Iară cela ce n-au știut și făcînd lucruri care să cuvine pre bă-
tae, bate-să-va puțin. Срѣ(д), и҃. не(д). За(ч), ѯ҃ѳ.[108] Iară căruia e dat
mult, mult să va ceare de la el și la cine să pune mult, mai mult vor
ceare de la el. Ко(ц), вто(к).[109]

(49) Mt. 10, 34. 49. Foc am venit să arunc pre pămînt și ce voiu să s-au aprinsu?

50. Ce cu botez trebue să Mă botez și cum Mă strîngu pînă cînd
aceastea să vor isprăvi.

51. Au vă pare că am venit să dau pace pre pămînt? Ba nu, zic
voao: că înderăptnicie.

52. Că vor fi den ceastă vreame, cinci într-o casă împărțiți, trei
spre doi și doi spre trei.//

87r 53. Că să va rădica tată pre fecior și fecior spre tată; mumă spre fată și fata spre mumă; soacra spre noru-sa și nor spre soacra ei.

54. Și zicea și mulțimei: Cînd vedeți nuor eșind de la apus, nu- (54) Mt. 16, 2.
maidecît ziceți: ploae iute vine, și va fi.

55. Și cînd suflă austru ziceți: zăduh va fi, și va fi.

56. Fățarnicilor, fața pămîntului și a ceriului știți giudeca, dară vreamea aceasta cum nu știți giudeca?

57. Ce nu giudecați dară înșivă întru voi, ce e derept?

58. Iară cînd mergi cu pîrîșul tău cătră domnu, sileaște pre cale (58) Mt. 5, 25.
să te izbăvești de el, să nu te tragă cătră giudecătoriu și giudețul te va da temnicearului și temniciariul te va arunca în temniță.

59. Zic ție: Nu vei eși de acolo, pînă nu vei plăti pînă în filleariul cel de apoi. Конець, срѣ(д).[110]

CAP 13

1. De galileani și de carii omorî-i turnul Silioamului. 6. Smochinul fără rod. 11. Muiarea gîrbovă să vindecă. 19. Pilda de grăunțul muștariului. 21. De aluat. 23. Întrebare: au puținei să vor ispăsi? 31. Irodu e vulpe.

Че(к), н͠, не(д). Зача́ло ѻ͠.[111]

Era unii într-aceaia vreame spuindu-I Lui de galileiani al cărora sînge Pilat mestecase-l cu jărtvele lor.

2. Și răspunzînd Iisus zise lor: Au vă să pare că galileanii aceștea mai păcătoși au fost de toți galileianii, că pățiră aceastea?

3. Nececum, zic voao, ce de nu vă veți pocăi, așia veți peri toți.

4. Sau acei optsprăzeace, spre carii căzu turnul în Siluam și omorî pre ei, pare-vă că aceștea mai greșiți era de toți oamenii carii lăcuiia în Ierosalim?

5. Nececum, zic voao; de nu vă veți pocăi, toți așijdere veți peri.

6. Iară zicea și aceasta pildă: Un smochin avea oarecine în viia lui sădit și veni căutînd poame într-însul și nu află.

7. Și zise viiașului: Iaca trei ai sînt de cînd viiu căutînd poame
87v în smochinul acesta și nu aflu; tae-l afară, //căce și pămîntul îl cuprinde în deșărt.

8. Iară el, răspunzînd, zise lui: Doamne, lasă pre el încă în cest an, pînă voiu săpa împregiurul lui și voiu pune gunoiu.

9. Iară de va face poame lasă-l, iară să nu tae-l. Ко(ц), че(к)[112]

10. Și învăța întru sinagoga sîmbătă. Не(д), і͠. За(ч) ѻ͠а[113]

11. Și iată o muiare era avînd duhul nepotinței de optsprăzeace ani și era gîrbovă, cît nu să putea îndereptă.

12. Văzînd pre ia Iisus, chemă-o și zise ei: Muiare, slobozită ești den boala ta.

13. Și puse spre ia mînile, și atuncești să îndereptă și lăuda pre Dumnezău.

14. Iară răspunse mai marele sinagoghei, bănuind că ce o
vindecă sîmbăta Iisus, zise mulțimei: Șase zile sînt întru carele să
cade a lucra: adecă într-aceastea viniți și vă veți vindeca și nu
în zuoa sîmbetei.
15. Răspunse derept aceaia lui Domnul și zise: Fățarnice, fiete-
carele de voi, sîmbăta au nu dezleagă boul lui sau asinul de la
iasle și-l duce de-l adapă?
16. Dară aceasta fata lui Avraam, carea o legase Satana de opt-
sprăzeace ani, au nu să cădea a o dezlega în zi de sîmbătă?
17. Și aceastea zicînd, să rușina toți ceia ce să punea împrotiva
Lui și toată mulțimea să bucura de toate lucrurele slăvite ce să
făcea de la El. Конецъ, не(д).[114]
(18) Mt. 13, 31; Mr. 4, 31. 18. Zise într-aceaia: A ce vă asamănă Împărățiia lui Dumnezău
și a ce o voiu asămăna ia?
Сѹ(в), ві н, Сѹбо(т). Прѣ(д) Рож(д)еством. Зачáло. ов.[115]
19. Aseamenea iaste grăunțului de muștariu care-l ia omul și-l
pune în grădina lui și crescu și să feace copaci mare și pasările ceriu-
lui încuibuiră în ramurele lui.
20. Și iară zise: A ce voiu asămăna Împărățiia lui Dumnezău?
21. Aseamene iaste aluatului carele luondu-l muiarea, acoapere
pre el în făină de trei măsuri, pînă să dospească toată.
(22) Mt. 9, 35; Mr. 6, 6. 22. Și îmbla pren toate orașăle și satele învățînd și cale făcînd
în Ierosalim. //
23. Zise într-aceaia oarecine cătră El: Doamne, au nu-s puțini 88r
de ceia ce să spăsescu? Iară El zise lor:
(24) Mt. 7, 13. 24. Nevoiți-vă a întra pre poarta strîmtă; că mulți, zic voao, vor
sili să între și nu vor putea.
25. Cînd să va scula stăpînul casei și va încuia ușia și veți
înceape afară a sta și a bate în ușă, zicînd: Doamne, Doamne,
deșchide noao, și răspunzînd va zice voao: Nu vă știu pre voi de
unde sînteți.
26. Atuncia veți înceape a zice: Mîncat-am înaintea ta și am
beut și în ulițele noastre ai învățat.
(27) Psalom 6, 9; Mt. 7, 23 și 25, 41. 27. Și va zice: Zic voao, nu știu pre voi de unde sînteți, depărta-
ți-vă de la mine toți lucrătorii fără dereptate.
(28) Mt. 8, 12 și 13, 42 și 24, 51. 28. Acolo va fi plînsu și scrîșnirea dinților cînd veți vedea pre
Avraam și pre Isaac și pre Iacov și pre toți prorocii, întru Împără-
țiia lui Dumnezău, iară voi, goniți afară.
(29) Mt. 8, 11. 29. Atuncea vor veni de la răsărit și de la apus și de la miază-
noapte și de la amiazăzi și vor șădea întru Împărățiia lui Dum-
nezău. Ко(ц), сѹ(в).[116]
(30) Mt. 19, 30. și 20, 16; Mr. 10, 31. 30. Și iată sînt de apoi carii vor fi întîiu și sînt dentîii carii vor fi
de apoi. Пе(к): е: не(д). зачáло: ог.[117]
31. Într-acea zi să apropiară unii den farisei, zicînd: Eși și pasă
de acicea că Irod va să Te omoară.
32. Atunci zise lor: Mergînd ziceți aceii vulpi, iată scoate-voiu
dracii și voiu vindeca astăzi și mîine; și a treia zi Mă voiu isprăvi.
33. Însă Mi să cade astăzi și mîine și după aceaia a face cale, că
nu s-au tîmplat să piiae prorocul afară de Ierosalim.

34. Ierosalime, Ierosalime, omorîtoriul prorocilor și ucigătoriul (34) Mt. 23, 37.
cu pietri trimișilor la tine, de cîte ori vruiu să adun feciorii tăi, cum
adună găina puii ei supt arepi, și nu vrut.
35. Iată lăsa-să-va casa voastră pustie: adevăr zic voao, că nu (35) Mt. 23, 38.
veți vedea pre Mine pînă nu va veni vreamia cînd veți zice: Blagoslovit
Cela ce vine întru numele Domnului. Ко(ц), пе(к).[118] //

88v

CAP 14

2. Bolnavul de apă să vindecă. 8. Șădearea dentîiu. 12. Surumanii a-i chema la prînzu. 16. Chemați la cina mare. 23. Silițiii de pre ulițe să între la nuntă. 28. Zidirea turnului. Сѹ(в). ҃гі. Зѧ(ч), ҃од.[119]

Și fu cînd întră El într-o casă a unuiu fariseiu den cei
mai mari, sîmbătă, să mănînce pîine, ei Îl lua aminte
pre El.
2. Și iată un bolnav de boala apei era înaintea Lui.
3. Atuncea răspunzînd Iisus zise cătră știutorii legii
și farisei, zicînd: Slobodu-i sîmbăta a vindeca?
4. Iară ei tăcură. Atunci prinzîndu-l pre el, vindăcă-l și-l lăsă.
5. Și răspunzînd lor zise: A căruia de voi asinul sau boul, de va
cădea în fîntînă, au nu-l va trage numaicît, în zi de sîmbătă?
6. Și nu putea să răspunză Lui cătră aceastea.
7. Și zise pildă cătră chemați, luînd aminte cum ară aleage locul
dentîiu, zicînd lor:
8. Cînd vei fi chemat de cineva la nuntă, nu șădea la locul cel
dentîiu, ca nu cumva să fie chemat altul mai cinstit de tine.
9. Și viind carele și pre tine și pre acela au chemat, va zice ție,
dă locul cestuia; atunce vei începe cu rușine locul cel mai de-apoi
a ținea.
10. Ce cînd vei fi chemat, mergi și șăzi la locul cel den gios; și (10) Prit. 25, 7.
cînd va veni cela ce te-au chemat zice-va ție: Soațe, mută-te mai
sus. Atunce-ți va fi cinste înaintea celor ce șăd cu tine.
11. Că tot cela ce să va înălța, pleca-să-va și cela ce să va pleca (11) Iov 22, 29; Prit. 29, 23; Mt. 23, 12; Nij. 18, 14; Iacov 4, 6; 1 Pet. 5, 5.
înălța-să-va. Ко(ц), сѹ(в). Пне(д), ҃ѳ. не(д). Зѧ(ч), ҃ое.[120]
12. Și zicea și celuia ce-L chiemase pre El: cînd faci prînzu sau
cină, nu chema priiatinii tăi, nece frații tăi, nece cumnații, nece
vecini bogați, să nu cîndva te chiiame și ei pre tine și-ți va fi ție
împrumut.
13. Ce cînd faci ospăț, chiamă pre cerșătorii, pre slugi, șchiopi,
orbi. //
89r 14. Și fericit vei fi, căce n-au cu ce-ți plăti, că ți să va plăti ție
întru învierea dereptilor.
15. Iară aceasta auzind unul den ceia ce șădea cu El zise Lui:
Fericit cela ce mănîncă pîine în ⟨Îm⟩părățiia lui Dumnezău.
Конецъ, пне(д). Не(д). ҃ді. Зачало, ҃оѕ[121]
16. Iară El zise lui: Un om feace cină mare și chiemă mulți. (16) Mt. 22, 2; Apoc. 19, 7.
17. Și mînă pre sluga lui la ceasul cinei, să zică chemaților:
Veniți, că iaca, gata sînt toate.

18. Și începură toți într-un chip a să apăra: cel dentîiu zise lui:
Uric am cumpărat și-mi trebue să-l văz, rogu-te, mîntuiaște-mă.
19. Și altul zise: părechi de boi 5 cumpărat-am și voiu mearge
să-i ispitescu pre ei, rogu-te, mîntuiaște-mă.
20. Și altul zise: Muiare aduș și pentru aceaia nu pociu veni.
21. Și înturnîndu-să sluga aceaia, spuse domnu-său aceastia.
Atuncea mînie-să stăpînul casei, zise slugii lui: Eși curînd la ulițe
și în cărările orașului, și cerșătorii și ciungii și șchiopii și orbii
adu-i acicea.
22. Și zise sluga: Doamne, fu cum ai poruncit și încă mai iaste loc.
23. Atuncea zise domnul cătră slugă: Eși la drumure și la
cărări și-i sileaște să între să să împle casa mia.
24. Că zic voao că nece unul den bărbații aceia ce era chemați nu
vor gusta de cina mia. Ко(ц), не(л). Вто(к), ѳ҃, не(д). За(ч), ѻ҃з.[122]
25. Mergea într-aceaia cu El mulțime multă și întorcîndu-Să, zise
lor:
(26) Mt. 10, 37 și 16, 24. 26. Cine vine cătră Mine și nu urăște pre tată-său și pre muma,
și muiaria și feciorii și frații și surorile, încă și sufletul lui,
nu poate ucenicul Mieu să fie.
(27) Mt. 10, 38 și 16, 24; Mr. 8, 24; Viș. 9, 23. 27. Și cine nu poartă crucea sa și nu vine după Mine, nu poate să
fie ucenicul Mieu.
28. Că cine dentru voi va vrea să zidească un turn, au nu va
șădea mainte să-și numere chelșugul, oare are de-a-l săvîrșirea?
29. Că nu cîndva puind el temeliia și neputîndu-l săvîrși, //toți 89v
ceia ce-l vor vedea își vor bate gioc de el,
30. Zicînd că acest om începu a zidi și nu putu săvîrși.
31. Sau care craiu, mergînd să să bată cu alt craiu, au nu va
șădea mainte să să sfătuiască, oare putea-va cu zeace mie să să
tîmpine cu cela ce vine asupra lui cu doaozeci de mie?
32. Iară să nu, încă fiind el departe, trimeate soli și să roagă de
pace.
33. Deci așia fietecarele den voi, carele nu să va lăpăda de toată
avuțiia lui, nu poate fi ucenicul Mieu.
(34) Mt. 5, 13; Mr. (tipărit Mt.) 9, 50. 34. Bună e sarea; iară de s-ară dezsăra, cu ce să va săra?
35. Nece în pămînt, nece în gunoiu, nu-i bună: afară să lapădă.
Cine are urechi de auzirea să auză. Ко(ц), вто(к).[123]

CAP 15

1. Pilda oei pierdute. 8. De drahmul. 11. Fiiul răsipitor.
Срѣ(д), ѳ҃, не(д). Зача́ло. ѻ҃н.[124]

Și să apropiia la El toți mitarnicii și păcătoșii, să
auză pre El.
2. Și murguiia fariseii și cărtularii, zicînd: Acesta
pre păcătoși priimeaște și mănîncă cu ei.
3. Iară El grăi cătră ei pilda aceasta, zicînd:
(4) Mt. 18, 12. 4. Care om dentru voi, avînd o sută de oi și pierzînd
una dentru iale, au nu va lăsa noaozeci și noao în pustie și va
mearge după cea pierdută, pînă o va afla?

5. Şi aflîndu-o, o va pune spre umărul lui, bucurîndu-să.

6. Şi venind acasă, chiamă priiatenii şi vecinii, zicînd lor: Bucuraţi-vă cu mine, că am aflat oaia cea pierdută?

7. Zic voao, că aşa va fi bucurie în ceriu de un păcătos ce să pocăiaşte, decît de noaozeci şi noao de derepţi, cărora nu le trebuiaşte pocaanie.

8. Sau care muiare avînd zeace drahme şi de va piiarde o drahmă, au nu va aprinde lumina şi va mătura casa şi va căuta cu de-adinsu, pînă o va afla?

9. Şi aflîndu-o, chiema-va soaţele şi vecinele, zicînd: Bucuraţî-vă cu mine, că am aflat drahma carea am pierdut.//

90r 10. Aşa, zic voao, bucurie iaste înaintea îngerilor lui Dumnezău, pentru un păcătos pocăit.

Ко(ц), Срѣ(д). Нед, ͡зı. ѿ блꙋ́днѣмь. зача́ло ͠оѳ.[125]

11. Şi zise: Un om avea doi feciori.

12. Şi zise cel mai tinăr tătîni-său: Tată, dă-mi partea ce mi să cade de avuţie. Şi împărţi lor avuţiia.

13. Şi nu după multe zile, adună toate feciorul cel mai mic şi să duse într-un ţînut departe şi acolo răsipi toată avuţiia lui, vieţuind cu răsipeală[a].

a. Curveaşte.

14. Şi amistuind el tot, fu foamete mare în acel ţinut şi el începu a să lipsi, fără bucate.

15. Şi mearse de să lipi de un lăcuitoriu a celui ţînut, şi trimise pre el în cîmpul său, să pască porcii.

16. Şi jăluiia să împle pîntecele său de mîncare ce mînca porcii şi nime nu-i da lui.

17. Deci, viindu-şi în fire, zise: Cîţi năimiţi ai tătîni-mieu să satură de pîine, iară eu pieiu de foame?

18. Scula-mă-voiu de mă voiu duce la tatăl mieu şi voiu zice lui: Tată, greşit-am spre ceriu şi înaintea ta.

19. Şi de-acum nu sînt harnic să mă chem fiiul tău, fă-mă ca unul den năimiţii tăi.

20. Şi sculîndu-să, veni cătră tatăl lui, iară încă fiind el departe, văzu pre el tatăl lui şi i să feace milă; şi, alergînd, căzu spre grumazii lui şi-l sărută pre el.

21. Zise într-aceaia lui, feciorul: Tată, greşit-am spre ceriu şi înaintea ta şi de-acum nu sînt harnic să mă chem fiiul tău.

22. Zise tatăl cătră slugile sale: Aduceţi veşmîntul cel mai bun şi-l îmbrăcaţi pre el şi daţi inelul în mîna lui şi încălţăminte în picioare.

23. Şi aduceţi viţelul cel îngrăşat, giungheaţi-l, şi mîncînd, să ne veselim.

24. Că acesta fiiul mieu era mort şi învie şi pierdut era şi să află. Şi începură a să veseli.

90v 25. Era într-aceaia feciorul lui cel mai mare în cîmp, şi//venind să apropie de casă, auzi cîntece şi giocure.

26. Şi chemînd pre unul den feciori, întrebă ce e aceasta.

27. Iară el zise lui că: Fratele tău au venit; şi i-au giungheat tatăl tău viţelul cel îngrăşat, ca un sănătos l-au priimit.

28. Și să mînie și nu vru să între, iară tatăl lui eși, ruga pre el.

29. Iară el răspunzînd zise tătîni-său: Iaca atîțea ani slujescu ție și neceodinioară porunca ta n-am trecut și mie neceodată nu mi-ai dat un ed, ca să mă veselescu cu priiatinii miei.

30. Iară cînd fiiul tău acesta, carele mîncă avuțiia ta cu curvele, veni, giungheași lui vițelul cel îngrășat.

31. Iară el zise lui: Fiiule, tu în toată vreamia ești cu mine și toate ale meale ale tale sînt.

32. A ne veseli și a ne bucura să cădea, căce fratele tău acesta mort era și învise și pierdut era și să află. Ко(ц). не(д).[126]

CAP 16

1. Pilda șofariului carele fu pîrît la domnu-său. 12. A slujirea a doi domni. 16. Leagea și prorocii, de bogatul și de Lazar.

Четвертόкь, ͠ѳ, не(д). Зачáло. ͠п.[127]

Iară zise către ucenicii Lui: Era un om bogat carele avea un șofariu și acesta fu pîrît la el că răsipeaște avuțiia lui.

2. Și chemînd pre el, zise lui: Ce auz aceasta de tine? Dă samă de deregătoriia ta, că nu vei putea mai mult a fi șofariu.

3. Zise întru sine șofariul: Ce voiu face, că domnul va lua șofăriia de la mine? A săpa nu pociu, a ceare, rușine mi-e.

4. Știu ce voiu face, că deaca mă vor scoate den șofărie să mă priimească în casele lor.

5. Și chemînd pre toți deatornicii domnului său, zise celui dentîiu: Cu cît ești deatoriu domnu-mieu?

6. El zise: Cu o sută de măsuri de uloiu. Și zise lui: Ia-ți tabla ta și șăzi numaidecît de scrie cincizeci.

7. Iară după aceaia zise altuia: Dară tu, cu cît ești//deatoriu? 91r
El zise: Cu o sută de măsuri de grîu. Și zise lui: Ia-ți/scriptura/ta și scrie optzeci.

8. Și lăudă domnul acela pre deregătoriul nederept, că înțelepțeaște au făcut, că fiii veacului acestuia mai înțelepți sînt decît fiii luminei în neamul lor.

9. Și Eu voao zic: Faceți-vă voao soți den Mamona nedereptății, ca deaca veți surumăni, să vă priimească pre voi în corturele ceale de veaci. Ко(ц), че(к). Сѹ(в), ͠гі. За(ч), ͠па.[128]

10. Cine-i credincios în puțin, spre mult încă-i credincios; și cine-i nederept în puținel, în mult încă-i nederept.

11. Iară de nu fuset credincioși întru avuție nedereaptă, întru cea dereaptă cine vă va creade?

12. Și deaca nu fuset credincioși într-altuia, dară ce-i a voastră cine vă va da?

(13) Mt. 6, 24. 13. Că nece o slugă nu poate sluji la doi domni, că sau pre unul va urî și pre altul va îndrăgi, sau de unul să va lipi și pre altul va lăpăda. Nu veți putea sluji lui Dumnezău și lui Mamon.

14. Și auzind aceastea toate, fariseii carii era scumpi, și-și bătea gioc de El. Пє(к), ѳ҃, нє(д). За(ч), пв҃.[129]

15. Atuncea zise lor: Voi sînteți carii vă dereptați pre voi înaintea oamenilor, dară Dumnezău ști inimile voastre; că ce iaste între oameni înălțat, spurcatu e înaintea lui Dumnezău. Ко(ц), Сꙋкотѣ.[130]

16. Leagea și prorocii pînă la Ioan au prorocit; de atuncea Împărățiia lui Dumnezău să vestuiaște, și tot cu putearea întră în Ia. (16) Mt. 20, 12.

17. Iară mai lesne iaste ceriului și pămîntului a treace, decît den leage o certă să cază. (17) Mt. 5, 18.

18. Tot cine-și va lăsa muiarea lui și va lua alta curveaște și cine va lua lăsată de bărbat curveaște. (18) Mt. 5, 32 și 19, 9; Mr. 10, 11;1 Cor. 7, 11.

Прѣстꙋпи. пє(к). нє(д). є҃. Зачáло. пг҃.[131]

19. Iară era un om bogat și să îmbrăca în urșînic și în vison[a] și să ospăta în toate zile, domneaște.

91v 20. Și un cerșitoriu căruia-i era numele Lazar, carele//zăcea înaintea ușăi lui, zgăibos,

21. Și jăluiia să să sature de fărîmele ce cădea den masa bogatului, că și cîinii veniia și lingea zgaibele lui.

22. Fu de muri cerșitoriul, și-l dusără îngerii în sînul lui Avraam; muri și bogatul și-l îngrupară.

23. Și în iad, rădică ochii lui, fiind în muncă, văzu pre Avraam de departe și Lazar în sînul lui.

24. Atuncea el strigînd zise: Părinte Avraame, fie-ți milă de mine, și trimite pre Lazar ca să întingă deagetul cel mai mic în apă și să stimpere limba mea, că mă chinuescu întru această văpae.

25. Zise într-aceaia Avraam: Fiiule, adu-ți aminte că țe-ai luat tu binele tău, în viiața ta; și Lazar, așijderea răul. Iară acum el să mîngîe, iară tu te muncești.

26. Și prespre toate aceastea, între noi și între voi, propastie mare iaste, așa cît carii ară vrea să treacă de acicea la voi nu pot, nece de acolo acicea să treacă.

27. Iară el zise: Rogu-te dară, părinte, ca să tremeți pre el în casa tătîni-mieu.

28. Că am cinci frați ca să mărturisească lor, ca să nu vie și ei într-acest loc de muncă.

29. Zise Avraam lui: Au pre Moisi și prorocii; să-i asculte pre ei. (29) Isai. 8, 20.

30. Iară el zise: Ba, părinte Avraame, ce de ară mearge cineva den morți cătră ei, s-ară pocăi.

31. Avraam zise lui: De nu vor asculta pre Moisi și pre proroci, nece de s-ară scula cineva den morți vor creade. Ко(ц), нє(д).[132]

a. Visonul era ca giolgiul, supțire și scumpu, ce-l făcea den inu, carele era într-un preț ca aurul.

CAP 17

1. Sminteälele. 3. Greșiților noștri să le ertăm. 10. Slugi fără folos sîntem. 11. De zeace stricați. 20. Împărățiia lui Dumnezău cînd va veni. 23. Hristoși minciunosi. 26. Care va fi venirea lui Hristos.

Чти пє(к).[133]

(1) Mt. 18,7; Mr. 9, 42. Și zise cătră ucenicii Săi: Nu poate fi ca să nu vie zmin-
teale; iară vai aceluia pentru carele vor veni.
2. Mai bine ară fi lui, o piatră de moară să o//leage de 93r*
grumazii lui, și să se arunce în mare, decît să smin-
tească pre unul de cești mai mici. Є8(к), ѳ͠і. Зa(ч), п͠д.[134]
(3) Mt. 18, 15. 3. Feriți-vă pre voi: de va greși ție fratele tău,
ceartă pre el, și de să va pocăi, iartă lui.
(4) Mt. 18, 22. 4. Măcar și de șapte ori în zi de va greși fratele tău ție, și de șapte
ori de să va întoarce la tine, zicînd: Căescu-mă; iartă-i lui. Ко(ц),
Пе(к). Є8(к), ѳ͠, и҆щи̇ Наза(д), за(ч). м͠ѳ, И҆ не(д), ѳ͠, и́щи̇ наза(д).за(ч). ѯ͠s.[135]
5. Atuncea zisără apostolii, Domnului: Adaoge-ne credința.
(6) Mt. 17, 20; Mr. 11, 23. 6. Și zise Domnul: Să ați avea credință ca un grăunț de muștariu,
a. Rugului. ziceare-ți murului[a] acestuia: Zmulge-te și te sădeaște în mare; și
ară asculta pre voi.
7. Carele dentru voi avînd o slugă, arînd sau păscînd, și venind
den cîmpu, zice-i-va numaidecît: Vino încoace de șăzi?
8. Ce încă-i va zice lui: Găteaște-mi ceva să cin, și încinge-te,
slujeaște-mi pînă voiu mînca și voiu bea, și după aceaia vei mînca
și vei bea și tu.
9. Au doară îi va avea har slugii aceiia căce-i făcu ce-i era po-
runcit? Nu mi să pare.
10. Așa și voi cînd faceți toate cealea ce-s poruncite voao, ziceți
că slugi netreabnice sîntem, căce ce am fost deatori să facem făcut-am.
Ко(ц), с8(к)[136]
11. Și fu cînd mergea El în Ierosalim și El trecea pre mijlocul Sa-
marii și a Galileei. Не(д) к͠і. За(ч), п͠е.[137]
12. Și intrînd El într-un sat, tîmpinară pre El zeace bărbați stri-
cați, și stătură de departe.
13. Și ei rădicară glas zicînd; Iisuse, Învățătoare, fie-Ți milă de noi.
(14) Levit. 14, 2 и про(ч) (și celelalte). 14. Și văzînd pre ei, zise lor: Meargeți și vă arătați preoților. Și
cînd mergea ei, să curățiră.
15. Iară unul dentr-înși, văzînd că s-au curățit, să înturnă, cu
glas mare slăvind pre Dumnezău.
16. Și căzu cu fața la picioarele Lui, mulțemind Lui.//Și acela 93v
era samarinean.
17. Și răspunzînd Iisus zise: Au nu zeace să curățiră? Dară cei
noao unde-s?
18. Nu să aflară să să întoarne să dea slavă lui Dumnezău, fără
numai acest strein.
19. Și zise lui: Scoală de pasă: credința ta te mîntui.
Конéць, Нед. Пне(д), ї. не(д). Зачáло, п͠ѕ.[138]
20. Și întrebat fu de farisei, cînd va veni Împărăția lui Dumne-
zău. Răspunse lor și zise: Nu va veni Împărățiia lui Dumnezău să o
poată lua aminte.
21. Nece vor zice: Iată acicea sau iată acolo; că iată Împărățiia
lui Dumnezău înlăuntrul vostru iaste.
22. Și zise cătră ucenici: Veni-va vreamea cînd veți pohti una
de zilele Fiiului omenesc să vedeți și nu veți vedea.

23. Și vor zice voao: Iată cicea sau iată acolo; nu meargeți nece (23) Mt. 24, 23;
îmblați după aceia. Mr. 13, 21.
24. Că cum străluceaște fulgerul dentr-o parte de ceriu, pînă în
ceaia parte de ceriu luminînd, așa va fi și Fiiul omenesc în zuoa Lui.
25. Iară întîiu I să cade Lui mult a păți și a fi lăpădat de ruda
aceasta. Ко(ц), нне(д). Бтѡ(к), ї҃. не(д). Зача́ло, п҃з.[139]
26. Și cum au fost în zilele lui Noe, așa va fi și în zilele Fiiului (26) Bit. 6, 5 și
omenesc. 7, 5; Mt. 24, 37; 1 Pet. 3, 20.
27. Mînca, bea, însura-să și să mărita, pînă în care zi întră Noe
în corabie. Și veni potopul și pierdu pre toți.
28. Așijderea fu și în zilele lui Lot: mînca, bea, vindea, cum-
păra, sădiia, făcea case.
29. Iară în ce zi eși Lot den Sodoma, ploo foc și cu piatră pu- (29) Bit. 19, 24.
cioasă den ceriu, și pierdu pre toți.
30. Așa va fi și zuoa Fiiului omenesc în carea Să va arăta.
31. Într-aceaia zi, carele va fi în pod, și vasele lui în casă, să nu
pugoară să le ia; și cel den cîmpu, așijdere să nu să întoarne înapoi.
32. Aduceți-vă aminte de muiarea lui Lot.// (32) Bit. 19, 26.
94r 33. Cine va căuta sufletul lui să-l mîntuiască piiarde-l-va, și (33) Mt. 10, 39
cine va piiarde pre el, înviia-l-va. și 16, 25; Mr. 8, 35; Viș. 9, 24; Ion 12, 25.
34. Zic voao, într-acea noapte fi-vor doi într-un pat: unul să va
lua și altul să va lăsa.
35. Doao vor măcina împreună, una să va lua și alta să va lăsa. (35) Mt. 24, 41.
36. Doi vor fi în cîmpu: unul dentru ei să va lua și altul să va
lăsa.
37. Atuncea răspunzînd zisără Lui: Unde, Doamne? El zise lor: (37) Mt. 24, 28.
Unde va fi trupul, acolo să vor aduna vălturii. Ко(ц), вто(к).[140]

CAP 18

2. Pilda de giudecătoriul strîmbu și de vădua săracă. 10. De⟨s⟩pre fariseiu și mitarnic. 15. A porobocilor e Împărățiia lui Dumnezău. 22. A vinde tot și a da surumanilor. 28. Apostolii lăsară toate. 31. Spune Hristos de moartea Sa. 35. Orbul luo vedeare.

Iară zicea și pildă lor, că să cade lor în toată vreamia a
să ruga, și a nu să leni. Сѹ(к), ѕ҃і. за(ч) п҃и.[141]
2. Zicînd: Un giudecătoriu era într-un oraș, carele (2) C rim. 12, 12;
nu să temea de Dumnezău, și cu nime nu gîndiia. 1 Solun. 5, 17.
3. Iară era în orașul acela și o muiare văduo, și
veniia la el zicînd: Izbăveaște-mă de pîrîșul mieu.
4. Și el nu vru în multă vreame; iară după aceaia zise întru eluși:
Săva că nu mă tem de Dumnezău și cu nime nu gîndesc,
5. Iară pentru că-mi face dodeială văduа aceasta, izbăvi-voiu pre
ia, ca venind, să nu-mi mai facă supărare.
6. Zise Domnul: Auziți ce zice acel giudecătoriu nederept.
7. Dară Dumnezău au nu va izbăvi pre aleșii Lui, carii strigă la
El zuoa și noaptea, săva că-și pesteaște mîniia pentru ei?

8. Zic voao că va izbăvi pre ei curund, Ко(ц), сѹ(к).[142] însă cînd va veni Fiiul omenesc, oare afla-va credință pre pămînt?

9. Zise într-aceaia și către unii carii să nădăjduiia întru sine a fi derepți, și pre alții îi ținea în nemică, pilda aceasta. Не(д), ѕ͠і. зача́ло, п͠ѳ.[143] //

10. Doi oameni mearsără în besearică să să roage: unul dentru ei, fariseu și altul, mitarnic. 94ᵛ

11. Fariseul stînd deusebi, în sine așa să ruga: Doamne, har Ție dau, că nu sînt ca alalți oameni, jăhuitori, nederepți, curvari, sau ca și acest mitarnic.

12. Postescu-mă de doao ori în săptămînă, dau a zeacea den tot den ce am.

13. Iară mitarnicul departe stînd, nu vrea nece ochii să rădice cătră ceriu; ce bătea pieptul lui, zicînd: Doamne, fii milostiv mie păcătosului.

(14) Iov 22, 29; Prit. 29, 23; Mt. 23, 12; Viș. 14, 11; Iacv. 4, 6; 1 Pet. 5, 5.

14. Zic voao că mai îndereptat pogorî acesta în casa lui decît cela; că tot cela ce să înalță pleca-să-va, iară cela ce să pleacă înălța-să-va. Ко(ц) не(д). Срѣ(д), ͠і. Зача́ло, ͠ч.[144]

15. Aducea la El și poroboci, să-i atingă pre ei, iară văzînd ucenicii Lui, certară pre ei.

(16) Mt. 19, 13; Mr. 10, 13.

16. Iară Iisus chemînd pre ei zise: Lăsați porobocii să vie cătră Mine și nu-i oprireți, că unora ca acestora iaste Împărățiia lui Dumnezău.

17. Adevăr zic voao, cine nu va priimi Împărățiia lui Dumnezău ca porobocul, nu va întra întru ia. Ко(ц), срѣ(д). Не(д). ͠гі. За(ч). ͠чд.[145]

(18) Mt. 19, 16; Mr. 10, 17.

18. Atunci întrebă pre El unul den cei mai mari, zicînd: Învățătoriule bune, ce voiu face, viața veacilor să dobîndesc?

19. Zise Iisus lui: Că ce Mă zici bun? Nime nu e bun, fără numai unul Dumnezău.

(20) Ishod 20, 13 И про(ч) (și celelalte).

20. Poruncile știi: nu curvi, nu omorî, nu fura, nu mărturisi strîmbu, cinstească tată-tău și mumă-ta.

21. Iară el zise: Aceastia toate le-am ținut den tinereațele meale.

22. Iară auzind aceastea, Iisus zise lui: Încă una-ți lipsească: toate cîte ai, vinde și împarți surumanilor, și vei avea comoară în ceriu, și vino de îmblă după Mine.

23. Iară el auzind aceastia foarte să întristă, că era bogat foarte.

24. Văzînd pre el Iisus întristat foarte, zise: Cît cu//anevoe întră 95ʳ carii au bani ‹în› Împărățiia lui Dumnezău.

25. Că mai lesni iaste cămilei pren urechile acului să treacă, decît bogatul întru Împărățiia lui Dumnezău să între. Ко(ц). не(д).[146]

(26) Erem. 32, 17.

26. Iară carii auziră aceastia zisără: Dară cine să poate spăsi?

27. Iară El zise lor: Carele nu să pot la oameni, toate să pot de la Dumnezău.

(28) Mt. 19, 27; Mr. 8, 28.

28. Zise într-aceaia Pătru: Iată noi le-am lăsat toate, și am venit după Tine.

29. Iară El zise lor: Adevăr grăescu voao, că nime nu iaste carele lasă casa, sau părinții, sau frații, sau muiaria, sau feciorii, pentru Împărățiia lui Dumnezău,

30. Care nu va lua mai multe în vreamia aceasta, și în veacul
care va veni, viața veacilor. Ко(ц). срѣ(д). Чето(к). ї. не(д). За(ч). чв҃.[147]
31. Și luînd pre cei doisprăzeace, zise către ei: Iată suim în Iero- (31) Mt. 20, 17; Mr. 10, 32.
salim, și să vor împlea toate carele sînt scrise de proroci despre
Fiiul omenesc.
32. Că Să va da limbilor și Să va batgiocuri și Să va ocărî și Să
va scuepi.
33. Și deaca-L vor bate Îl vor omorî, și a treia zi va învie.
34. Iară ei nemică de aceastea nu înțeleasără; și era cuvintele
aceastea ascunse de ei, și nu înțelegea cealea ce să grăiia.

Конець, че(к). Не(д), л҃і. Зача́ло, чг҃.[148]

35. Și fu cînd Să apropie El în Erihon, un orb șădea lîngă cale,
ceind.
36. Iară el auzind mulțimea trecînd, întreba ce iaste aceasta? (36) Mt. 20, 19; Mr. 5, 46.
37. Și-i spusără lui că Iisus Nazarineanul treace.
38. Atuncea strigă, zicînd: Iisuse, fiiul lui David, fie-Ți milă de
mine.
39. Și ceia ce mergea înainte certa pre el, să tacă; iară el mai
vîrtos striga: Fiiul lui David, fie-Ți milă de mine.
40. Iară stînd Iisus, porunci să-l aducă pre el la Sine, apropiin-
du-Să de el, întrebă-l
41. Zicînd: Ce vei să fac ție? Iară el zise: Doamne, să văzu.
42. Și Iisus zise lui: Vezi; credința ta te mîntui.//
95v 43. Și numaidecît văzu, și mergea după El, slăvind pre Dumne-
zău. Și toată mulțimea văzînd, deaderă laudă lui Dumnezău.

Конець, не(д) д҃і.[149]

CAP 19

2. Zacheiu mitarnicul. 13. Talanții dați slugilor să tîrguiască. 29. Iisus întră în Ierosalim. 42. Plîngînd propoveduiaște perirea Ierosalimului. 43. Neguțătorii scoate-i den beseareca.

Не(д). еі҃. Зача́ло чд҃.[150]

Și întrînd în Erihon, trecea.
2. Și iată un om carele-l chema Zachei; și el era
mai mare mitarnicilor și bogat.
3. Și siliia să vază pre Iisus cine iaste; și nu putea
de mulțime, că de stat mic era.
4. Și alergînd înainte, să sui într-un smochin[a], ca
să-L vază pre El, că pre acolea vrea să treacă.
5. Și cum sosi la acel loc, căutînd Iisus văzu pre el, și zise lui: Za-
chee, grăbeaște de te pogoară, că astăzi în casa ta Mi să cade a mînea.
6. Și grăbind pogorî, și-L priimi pre El, bucuros.
7. Și văzîndu-L, toți murguiia, zicînd că la un om păcătos au în-
trat să sălășuiască.
8. Stînd într-aceaia Zacheiu zise către Domnul: Iată giumătate de
avuțiia mea, Doamne, dau surumanilor, și de am luat de la cineva cu
înșălăciune ceva, de patru ori întorcu.
9. Zise către el Iisus: Astăzi fu spăseniia casei aceștiia, pentru ce
că el încă-i fecior lui Avraam.

a. Alții zic că-i mur.

(10) Mt. 18, 11. 10. Că veni Fiiul omenesc să caute și să mîntuiască ce era perit.

Ко(ц), не(л).[151]

11. Iară auzind ei aceastea, mergînd, zise pildă, pentru că era aproape de Ierosalim, și le părea lor că numaidecît să va arăta Împărățiia lui Dumnezău. Пе(к). ĩ. За(ч), чe͠.[152]

(12) Mt. 25, 14. 12. Zise într-aceaia: Un om de bună rudă mearse într-un ținut departe, să-și ia lui țară, și să să întoarne.

13. Și chemă zeace slugi ale lui, deade lor zeace grivne// și zise 95 bis r*
către ei: Tîrguiți, pînă voiu veni.

14. Iară orășanii uriia pre el și trimisără soli după el, zicînd: Nu vom pre acesta să domnească spre noi.

15. Și fu cînd să întumă el luînd țara, atunci porunci să chiiame la el pre slugile acealia cărora le dedease banii, ca să știe cine ce au tîrguit.

16. Și veni cel dentîiu, zicînd: Doamne, grivna ta au lucrat zeace grivne.

17. Iară el zise lui: Bine-i, slugă bună, că întru puțin fuseși credincios, aibi puteare spre zeace orașă.

18. Și veni al doile zicînd: Doamne, grivna ta au făcut cinci grivne.

19. Zise și acestuia: Și tu fii spre cinci orașă.

20. Și altul veni zicînd: Doamne, iată grivna ta care l-am ținut legată în măhramă.

21. Că m-am temut de tine, că om mînios ești, iai ce n-ai pus, și seaceri ce n-ai sămănat.

22. Atunci zise lui: Den gura ta te voiu giudeca, slugă rea; știuși că om mînios sînt, iau care n-am pus, și seacer care n-am sămănat.

23. Dară pentru ce nu dedeși banii miei la masa schimbătorilor, și eu viind, vrut-am lua cu dobîndă?

24. Și celor ce sta, zise: Luați de la el grivna și dați celuia ce are zeace grivne.

25. Și zisără lui: Doamne, acela are zeace grivne.

(26) Mt. 13, 12 și 25, 29; Mr. 4, 25; Viș. 8, 18. 26. Că zic voao că a tot cela ce are da-i-să-va, iară de la cela ce n-are, și ce are lua-să-va de la el.

27. Însă pizmașii miei aceia carii nu mă vrură să domnescu spre ei, aduceți-i încoace, și-i omorîți înaintea mia.

28. Și zicînd aceastea, mergea înainte, suindu-Să în Ierosalim.

Конéць, пѧ(к). Поне(д), сíрни. Зачáло, чs͠.[153]

(29) Mt. 21, 1; Mr. 11, 1. 29. Și fu cînd Să apropie în Vitfaghi și Vitaniia, la munte ce să chiamă al Maslinilor, trimise doi den ucenicii Lui //

30. Zicînd: Meargeți în cel sat ce vă e împrotivă, întru carele 95 bis v
întrînd, afla-veți mînz legat, spre carele nime neceodată om n-au șăzut; dezlegînd pre el, aduceți-l.

31. Și să v-ară întreba cineva, pentru ce dezlegați? așia ziceți lui, că Domnului trebuiaște.

32. Mergînd derept aceaia trimeșii, aflară cum le zisease lor.

33. Și dezlegînd ei mînzul, zisără domnii lui către ei: Ce dezlegați mînzul?

34. Iară ei zisără: Domnului trebuiaște.
35. Și-l dusără la Iisus, și aruncară veșmintele lor spre mînzu, și (35) Ion 2, 14.
pusără Iisus desupra.
36. Iară mergînd El, așternea veșmintele lor pre cale.
Пне(д), а҃і. Неде́лѣ, Зача́ло. ч҃з.[154]
37. Și apropiindu-să la pogorișul Muntelui Maslinilor, începură
toată mulțimea de ucenici, bucurîndu-să, a lăuda pre Dumnezău, cu
glas mare, pentru toate puterile carele văzuse,
38. Zicînd: Blagoslovit, Craiul ce vine în numele Domnului, pace (38) Psalom 118,
în ceriu și slavă întru înălțime. 26.
39. Și unii den farisei den mulțime zisără Lui: Învățătoriule,
ceartă ucenicii Tăi.
40. Și răspunzînd, zise lor: Zic voao că să vor aceștea tăcea,
numaicît pietrile vor striga. Ко(ц). пне(д) сирн(н).[155]
41. Și cum Să apropie, văzînd orașul, plînse de el
42. Zicînd: Oh, săvai tu să te-ai vrut lua aminte întru această zi a
ta, cealea ce-s cătră pacea ta, iară acealea acum sînt ascunse de ochii
tăi.
43. Că vor veni nește zile spre tine, în carile pizmașii tăi vor
săpa împregiurul tău șanțu, și te vor încungiura și te vor strînge
de toate laturile.
44. Și te vor asămăna cu pămîntul, și feciorii tăi înlăuntru, și nu (44) Mt. 24, 2;
vor lăsa întru tine piatră spre piatră, pentru ce nu ai socotit vreamea Mr. 13, 2; Nij.
cercetării tale. 21, 16.
Коне́цъ, поне(д). Вто(к). а҃і, не(д). Зача́ло, ч҃и.[156] ||
96r 45. Și intrînd în besearecă, începu a scoate pre cei ce vindea
într-însa și cumpăra.
46. Zise lor: Scris iaste, casa Mea casă de rugăciune iaste; iară (46) Mt. 21, 12;
voi o ați făcut pre ia peșteră tîlharilor. Mr. 11, 15.
47. Și învăța în toate zilele în besearecă, iară mai marii popilor (47) Isai. 56, 7;
și a cărtularilor și fruntea oamenilor siliia să-L piarză pre El. Mt. 21, 13; Mr. 11, 17.
48. Și nu afla ce-I vor face, că toată mulțimea să ținea de El, (48) Erem. 7, 11;
ascultînd pre El. Ко(ц), вто(к).[157] Mr. 11, 18.

CAP 20

4. Întrebătură de unde-i botegiunea lui Ioan. 9. Strîmbătatea popilor. 10. De vie și de viiași. 21. Să dea darea împăratului. 27. Astupă gura saducheilor carii tăgăduiia învierea. 41. Hristos cumu-i fiiul lui David.
Сре(д), а҃і, не(д). За(ч), ч҃ѳ.[158]

Și fu într-una de zilele acealea, învățînd El oamenii (1) Mt. 21, 23;
în besearecă și binevestind, să adunară mai marii Mr. 11, 27.
popilor și cărtularii, cu bătrînii.
2. Și grăiră cătră El, zicînd: Spune noao cu a cui
puteare faci aceastea, sau cine iaste carele Ți-au dat
putearea aceasta?
3. Iară răspunzînd, zise cătră ei: Întreba-voiu și Eu pre voi un
lucru, și-Mi spuneți.
4. Botegiunea lui Ioan den ceriu era, au de la oameni?

5. Iară ei cugetară întru eişi zicînd că de vom zice den ceriu, va
zice, dară pentru ce n-aţi crezut lui?
6. Iară de vom zice de la oameni, toată mulţimea cu pietri ne
vor ucide pre noi, că credea oamenii că Ioan ar fi proroc.
7. Şi răspunsără: Nu ştim de unde.
8. Atunci Iisus zise lor: Nece Eu nu voiu spune voao, cu a cui
puteare fac aceastea. Ко(ц), Ѻрѣ(д). Че(к). а҃і. За(ч), р҃.[159]
(9) Isai. 5, 1; Erem. 2, 21; Mt. 21, 33; Mr. 12, 1.
9. Începu de-acii a zice către mulţime pilda aceasta: Un om
sădi vie şi o deade lucrătorilor şi multă vreame fu departe.
10. Şi la vreame, tremise cătră lucrători pre sluga sa, ca de//n poa- 96ᵛ
ma viii să-i dea lui; iară lucrătorii bătură pre el şi-l trimisără deşărt.
11. Iară el trimease şi altă slugă; iară ei şi acela-l bătură şi, bat-
giocurindu-l, trimisără-l deşărt.
12. Şi mînă şi al treile, iară ei şi acela, rănindu-l, scoaseră-l.
13. Zise domnul viii: Ce voiu face? Trimite-voiu pre fiiul mieu cel
iubit. Doară de vor vedea pre acesta, îl vor socoti.
14. Văzînd într-aceaia pre el lucrătorii cugetară întru eişi,
zicînd: Acesta iaste moşteanul, veniţi să omorîm pre el, ca să fie al
nostru uricul.
15. Şi lepădară pre el afară den vie şi-l omorîră. Dară ce va face
lor domnul viei?
16. Veni-va şi va piiarde pre lucrătorii aceştea, şi va da viia
altora. Auzind zisără: să nu fie.
(17) Psalom 118, 22; Isai. 28, 16; Dean. 4, 11; C rim. 9, 33; 1 Pet. 2, 4.
17. Iară El căutînd spre ei zise: Ce iaste dară ce e scris, piiatra
ceaia carea o lepădară ziditorii, aceaia-i făcută în capul unghiului.
18. Varecine va cădea pre aceaia piatră, frînge-să-va, iară spre
carele va cadea, zdrobi-l-va. Ко(ц) че(к). Пе(к) а҃і. Зача́ло. р҃а.[160]
19. Atunci siliia mai marii popilor şi cărtularii, să-şi pue mînile
pre El într-acel ceas şi să temură de oameni, că înţeleasără că de ei
zise pilda aceasta.
20. Derept aceaia luînd aminte pre El, trimisără leşuitori, carii
să făcea pre sine a fi derepţi, ca să-L prinză pre El în cuvinte, ca
să-L dea pre El împărăţii şi puterii deregătoriului.
(21) Mt. 22, 16; Mr. 12, 13.
21. Şi întrebară pre El zicînd: Învăţătoriule, ştim că derept zici
şi înveţi, şi nu alegi faţa, ce într-adevăr calia lui Dumnezău înveţi.
22. Cade-să noao a da dare împăratului, au ba?
23. Iară înţelegînd hicleşugul lor, zise cătră ei: Ce Mă ispitiţi?
24. Arătaţi-Mi banul: al cui chip are şi scriptură? Răspunzînd
zisără: Al împăratului.
(25) C rim. 13, 7.
25. Atunci zise lor: Daţi dară carele-s a împăratului, împă//ratu- 97ʳ
lui şi carele sînt ale lui Dumnezău, lui Dumnezău.
26. Şi nu putură certa cuvintele Lui înaintea mulţimei, şi să
mirară de răspunsul Lui; tăcură. Ко(ц), пе(к). пне(д). в҃і. не(д). за(ч). р҃в.[161]
(27) Mt. 22, 23; Mr. 12, 18; Dean. 23, 8.
27. Apropiindu-să într-aceaia unii den saduchei (carii zicea a nu
fi înviere), întrebară pre El
(28) 5 Moi. 25, 5; Ishod 3, 6.
28. Zicînd: Învăţătoriule, Moisi au scris noao, să ară muri cuiva
fratele, avînd muiare, şi acesta va muri fără feciori, ca să-i ia fra-
tele lui muiaria, şi să învie sămînţa fratelui său.

29. Era şapte fraţi, şi cel dentîiu, luînd muiare, muri fără
feciori.
30. Şi luo şi al doile; şi acesta încă muri fără feciori.
31. După aceaia o luo şi al treile, aşijderea pînă la al şaptele,
nu lăsară feciori şi muriră.
32. Iară mai apoi de toţi, muri şi muiaria.
33. Dară la înviere, a căruia de aceia va fi muiare? Că tusşapte
o avură pre ia muiare.
34. Atunci răspunzînd Iisus zise lor: Fiii veacului acestuia să
însoară şi să mărită.
35. Iară carii să vor destoinici a dobîndi acel veac, şi învierea den
morţi, nece să vor însura, nece să vor mărita.
36. Nece pot să mai moară de-aciia, aseamenia sînt cu îngerii, şi
fiii lui Dumnezău sînt, pentru că sînt fiii învierii.
37. Iară că vor înviia, şi Moisi încă au arătat la măceş, cînd zice:
Domnul Dumnezăul lui Avraam, şi Dumnezăul lui Isaac, şi Dumne-
zăul lui Iacov.
38. Că Dumnezău nu iaste al morţilor, ce al viilor, că toţi viiază
Lui.
39. Iară răspunzînd Lui, unii den cărtulari zisără: Învăţătoriu-
le, bine ziseşi.
40. Iară de-acii nu mai îndrăzniră să-L întreabe nemică.
41. Zise într-aceaia cătră ei: cum zic Hristos a fi fiiul lui David? (41) Mt. 22, 42; Mr. 12, 35.
42. Şi David zice în cartea psalomilor: Zise Domnul Domnului (42) Pslm. 109, 1.
mieu: Şăzi de-a dereapta mea//
97v 43. Pînă voiu pune pizmaşii tăi scaun supt picioarele tale.
44. David chiamă pre el Domnu, dară cumu-i fiiul lui?

Ко(ц), пне(д).[162]

45. Iară auzind toţi oamenii, zise ucenicilor Săi. Сѹ(в) ѕ҃і. За(ч) р҃г.[163]
46. Feriţi-vă de cărtulari, carii vor să îmble în haine lungi şi (46) Mt. 23, 6; Mr. 12, 38; Viş. 12, 43.
iubescu închinăciuni pren tîrgure, şi şăderile dentîiu, în adunări, şi
şăderile dentîiu la cini.
47. Carii mănîncă casele văduolor, şi în făţărie îndelungu să (47) Mt. 23, 14.
roagă. Aceştea vor lua mai multă osîndă.

CAP 21

1. Alămojna văduoi. 5. De vreamea răsipirei besearicii. 19. Şi a lui Ierosalim. 25. Seamnele înaintea Giudecăţii.

Căutînd văzu pre cei bogaţi aruncînd darurele lor în (1) Mr. 12, 41.
gazofilachiia[a].
2. Văzu şi pre o văduo surumană aruncînd doi
fileari.
3. Şi zise: Adevărat zic voao că văduoa aceasta
surumană mai mult de toţi aruncă.
4. Că toţi aceştia den avuţiia lor aruncară daruri lui Dumne-
zău; iară aceasta, den surumăniia ei, toată hrana ce avea o aruncă.

Ко(ц), сѹ(в), Срѣ(д), в҃і, не(л), Зача́ло. р҃д.[164]

a. Vistiiarul besearicii.

(5) Mt. 24, 1; Mr. 13, 1. 5. Și grăind varecarii de besearică, că e înfrîmțeșată cu pietri frumoase și cu darure, zise:

(6) Viș. 19, 44. 6. Vedeți aceastia? Veni-vor zilele, întru carele nu va sta piatră spre piatră ca să nu să răsipească.

7. Și întrebară pre El, zicînd: Învățătoriule, dară cînd vor fi aceastia? Și ce sămnu va fi cînd vor fi aceastea? Ѻȣво(т), мѣсопȣ́ст. Зача́ло ρ͠е.[165]

(8) Efes. 5, 6; 2 Sol. 2, 3. 8. El zise: Căutați să nu vă înșălați; Прѣстȣ(п) срѣ(д).[166] că mulți vor veni în numele Mieu, zicînd că: Eu sînt Hristos; și vreamia să apropie. Deci nu meargeți după ei.

9. Iară cînd veți auzi oști și răzmirițe, nu vă spămîntareți, că să cad aceastea a fi întîiu, ce nu va fi numaidecît sfîrșitul.

Прѣстȣ(п), сȣво(т). Чтѝ срѣ(д).[167]

10. Atunce zise lor: Scula-să-va limbă spre limbă, și țară spre țară.

11. Și vor fi mari cutremurături de pămînt pren toate//locurele, și 98r
foamete, și ciume, spaime și seamne den ceriu mari vor fi. Прѣ(с) срѣ(д), Вто(к), ві͠, не(д). Се(ж) ӥ м(ч)нико(м). За(ч). ρ͠ѕ.[168]

(12) Mt. 24, 9; Mr. 13, 9. 12. Iară mainte de aceastea toate, pune-vor spre voi mînile lor, și vă vor goni, dîndu-vă pren săboară și în temnițe, și vă vor duce la crai și la domni, pentru numele Mieu.

13. Aceastea vor cădea voao întru mărturie.

(14) Mt. 10, 19; Viș. 12, 11. 14. Puneți derept aceaia aceasta în inimile voastre, să nu vă gîndiți întîiu cum veți răspunde.

15. Că Eu voiu da voao gură și înțelepciune, căriia nu-i vor putea sta, nece-i vor putea grăi împrotivă, toți carii să vor pune împrotivă voao.

16. Și veți fi vînduți de părinți și de frați și de rudenie și de priiatini; și vor omorî pre unii den voi.

(17) Mt. 10, 22; Mr. 13, 13. 17. Și veți fi urîți de toți, pentru numele Mieu.

(18) Mt. 10, 30. 18. Și un păr den capul vostru nu va peri.

19. Cu răbdarea voastră, biruiți sufletele voastre. Ко(ц) вто(к) ӥ м(ч), чти сре(д).[169]

(20) Daniil 9, 25, 27; Mt. 24, 15; Mr. 13, 15. 20. Iară cînd veți vedea Ierosalimul încungiurat de șireaguri, atuncea să știți că să apropie pre pustiirea lui.

21. Atuncea ceia ce sînt den Iudea să fugă la munți; și carii-s în mijlocul lui să iasă, și carii-s în cîmpu, să nu între în el.

22. Că zilele băsăului sînt acealea, să să plinească toate carele-s scrise.

23. Iară vai de greoae și de aplecătoare în zilele acealea, că va fi nevoe mare în cest ținut, și mînie între oameni.

24. Și vor cădea de ascuțitul armei, și să vor duce robi la toate limbile și Ierosalimul va fi călcat de păgîni, pînă să vor împlea vremile limbilor. Ко(ц), сре(д), Чтѝ сȣ(в).[170]

(25) Isai. 13, 10; Ezec. 32, 7; Ioil 2, 31; Mt. 24, 29; Mr. 13, 24. 25. Atunci vor fi seamne în soare și în lună și în steale, și pre pămînt tînguirea păgînilor, pentru lipsa sfatului, sunînd marea și undele.

26. Și mai murind oamenii de frică și de așteptarea realelor, carele vor năvăli pre tot pămîntul, că puterile ceriurelor vor porni.//

98v 27. Și atuncea vor vedea pre Fiiul omenesc, vinind întru nori, cu
puteare și cu slavă multă.
Престо́пи́ сꙋвѡ(т). Че(к), ві́ не(д). Зача́ло, рз.[171]
28. Deci începîndu-să aceastea a fi, căutați sus și rădicați cape- (28) C rim. 8, 24.
tele voastre, că s-au apropiat răscumpărarea voastră.
29. Și zise pildă cătră ei: Vedeți smochinul și toate leamnele.
30. Cînd înfrunzescu, văzînd, înșivă știți că-i aproape vara.
31. Așa și voi, cînd veți vedea aceastea fiind, să știți că aproape
iaste Împărățiia lui Dumnezău.
32. Adevăr zic voao că nu va treace ruda aceasta, pînă nu vor fi
toate. Чтѝ сꙋ(в).[172]
33. Ceriul și pămîntul vor treace, iară cuvintele Meale nececum nu
vor treace. Ко(ц), че(к).[173]
34. Feriți-vă să nu cumva să să îngreuiaze inimile voastre cu sa- (34) C rim. 13, 13.
țiul mîncării și bețiii și cu grijile ceștii lumi, și degrabă să vie zuoa
aceaia.
35. Ca un laț va veni spre toți carii viețuescu spre fața a tot pă-
mîntul.
36. Străjuiți-vă, derept aceaia, în toată vreamia, rugîndu-vă ca
să vă destoiniciți a scăpa de aceastea de toate carele-s venitoare, și
să puteți sta înaintea Fiiului omenesc.
Коне́ць сꙋбо́т. Пето́кь, ві. не(д). Зача́ло, рн.[174]
37. Iară zuoa învăța în beseareсă, iară noaptea eșind, înnopta în
muntele carele să chiamă al Maslinilor.
38. Și toți oamenii mîneca cătră El, să auză pre El în beseareсă.

CAP 22

*3. Iuda vinde pre Hristos. 8. Apostolii gătară Paștile. 24. Să prit-
cescu cine va fi mai mare. 30. Satana-i ceare să-i ispitească. 35. Hristos
zice că ei nu s-au lipsit fără nemică. 42. Să roagă în munte. 44. Asudă
cu sînge. 50. Urăchea tăiată a lui Malhuș. 57, 58, 60. Pătru de trei ori
să lapădă de Hristos. 63. Hristos fu bătgiocurit și bătut. 69. Mărturisească
pre Sine că-i Fiiul lui Dumnezău.*

Iară apropiindu-să sărbătoarea azimelor, carea să chia- (1) Mt. 26, 1; Mr. 14, 1.
mă Paștile,
99r 2. Și marii popilor și cărtularii căuta prilej//cum
L-ară omorî pre El, că să temea de oameni.
3. Iară Satana întră în Iuda carele să chiamă Isca- (3) Mt. 26, 14; Mr. 14, 10.
riotin, carele era den numărul celor doisprăzeace.
4. Și mergînd, grăi mai marilor popilor, și cu mai marii beseare-
cii cum L-ară vinde pre El lor.
5. Carii să bucurară și să tocmiră cu el, să-i dea lui bani.
6. Și el făgădui, și căuta în prilej ca să-L vînză pre El, fără de (6) Mt. 26, 17; Mr. 14, 13.
gîlceavă. Чтѝ. Пне(д), Си́рномꙋ.[175]
7. Iară veni zuoa azimelor, întru carea să cădea să mănînce paștile.
8. Și trimise pre Pătru și pre Ioan, zicînd: Meargeți, gătiți noao
paștile, ca să mîncăm, Ко(ц), Петкꙋ.[176]

9. Iară ei zisără Lui: Unde vei vrea să gătim?
10. El zise cătră ei: Iaca, întrînd în oraş, tîmpina-va pre voi un
om purtînd un urcior cu apă. Meargeţi după el, în casa unde va întra
11. Şi ziceţi stăpînului: Zice-ţi ţie Învăţătoriul: unde iaste săla-
şul de oaspeţi unde să mănîncu paştile cu ucenicii Miei?
12. Atuncea el va arăta voao o casă mare gătită; acolo gătiţi.
13. Deaca mearsără, aflară cum zisease lor şi gătiră paştile.
(14) Mt. (tipărit Mr.) 26, 20; Mr. (tipărit Mt.) 14, 17.
14. Şi cînd veni ceasul şăzu, şi cei doisprăzeace apostoli cu El.
15. Şi zise lor: Cu dor am pohtit aceaste paşti să mănîncu cu voi,
nainte pînă nu Mă vor munci.
16. Că zic voao, că de acum nu voiu mînca dentru aceastea, pînă
nu să va împlea Împărăţiia lui Dumnezău.
17. Şi luînd păharul, dînd laudă zise: Luaţi acesta şi vă împăr-
ţiţi voao.
18. Că zic voao că nu voiu bea den rodul viţei, pînă nu va
veni Împărăţiia lui Dumnezău.
(19) Mt. 26, 26; Mr. 14, 22; 1 Cor. 11, 24.
19. Şi luînd pîinea şi dînd har, frîmse şi deade lor zicînd: Aces-
ta-i trupul Mieu, carele Să dă pentru voi; aceasta faceţi întru pomeana
Mea.
20. Aşijdere şi păharul, după cină, zicînd: Acest păhar i-i testamen-
tomul nou în sîngele Mieu, carele//Să vărsă pentru voi. 99v
(21) Mt. 26, 21; Mr. 15, 18; Ion 13, 18; Pslom. 41, 10.
21. Însă iaca mîna celuia ce Mă vîndu, cu Mine iaste la masă.
22. Şi Fiiul omenesc mearge după cumu-i rînduit; ce vai omului
aceluia de carele Să vinde.
23. Atunci ei începură a întreba întru eişi, cine ară fi întru ei ca-
rele ară face aceaia?
24. Şi fu pritce într-înşi, carele li s-ară părea a fi mai mare între ei.
(25) Mt. 20(tipărit 25), 25; Mr. 10, 42 (tipărit 22).
25. Iară El zise lor: Craii limbilor domnescu pre iale şi cei ce biru-
escu cu iale, făcători de bine să chiamă.
26. Iară voi nu aşa: ce carele-i mai mare întru voi să fie ca cel
mai mic şi carele va fi întîiu să fie ca o slugă.
(27) Mr. 20, 28.
27. Că cine e mai mare? Cela ce şeade, au cela ce slujeaşte? Au
nu cela ce şeade? Iară Eu sînt între voi ca cela ce slujeaşte.
28. Iară voi sînteţi carii aţi rămas cu Mine întru năpăştile Meale.
29. Şi Eu vă făgăduescu voao, cum făgădui Mie Tatăl Mieu, împă-
răţie.
(30) Mt. 19, 28.
30. Că să mîncaţi şi să beaţi la masa Mea, întru Împărăţiia Mea
şi să şădeţi spre scaune, giudecînd doaosprăzeace rude ale lui Israil.
(31) 1 Pet. 5, 8.
31. Zise Domnul: Simon, Simon, iaca Satana au cerut pre voi
să vă cearnă ca grîul.
32. Iară Eu Mă rugaiu pentru tine, să nu scază credinţa ta; iară
tu cu vreame, înturnîndu-te, întăreaşte fraţii tăi.
33. Iară el zise Lui: Doamne, cu Tine gata sînt şi în temniţă,
şi la moarte a mearge.
(34) Mt. 26, 34; Mr. 14, 30; Ion 13, 38.
34. El zise: Zic ţie, Petre, nu va cînta astăzi cocoşul, pînă nu te
vei lepăda de trei ori, că nu M-ai cunoscut pre Mine.
(35) Mt. 10, 9; Viş. 10, 4.
35. Şi zise lor: Cînd am trimis pre voi fără pungă şi fără taistră şi
colţuni, au avut-aţi lipsă de ceva? Iară ei zisără: Ba, de nemică.

36. Deci zise lor: Ce acum, cine are pungă să o ia, așijdere și taistră; și cela ce n-are să-și vînză tîmbariul lui, să-și cumpere armă.

100r 37. Că zic voao că încă scripturii//aceștiia i să cade să să împle în Mine, și cu lotrii s-au numărat, care-s scrise despre Mine au svîrșit. (37) Isai. 53, 12; Mr. 15, 28.

38. Ei zisără: Doamne, iaca doao arme acicea; iară El zise lor: Destule-s. Вто(к) си́рн(н). За(ч). ρ̃θ.[177]

39. Și eșind mearse, după obiciaiul Lui, în Muntele Maslinilor; mearsără după El și ucenicii Lui. (39) Mt. 26, 36; Mr. 14, 32; Ion 8, 1.

40. Și sosind la loc, zise lor: Rugați-vă să nu cădeți în năpaste. Ко(ц) пне(д) си́рн.[178] (40) Mt. 26, 42; Mr. 14, 38.

41. Atunci El Să depărtă de la ei cîtu e o aruncare de piatră și îngenunchind Să ruga

42. Zicînd: Părinte, să vei să treacă păharul acesta de la Mine, însă nu în voia Mea, ce a Ta să fie. Прѣ(с) вто(к). Чтѝ че(к) ве(л).[179]

43. Arătă-să Lui îngerul den ceriu, întărindu-L pre El.

44. Și El fiind în tînjire, cu de-adinsu Să ruga și sudorile Lui era ca o picătură de sînge, picînd pre pămînt. Четн̇. Вто(к). Прѣстꙋп. Че(к). Вели́кїй. Въ Маѳен.[180]

45. Și sculîndu-Să de la rugăciune, veni la ucenici, află pre ei durmind de întristare.

46. Și zise lor: Ce durmiți? Sculați-vă și vă rugați ca să nu întrați în năpaste.

47. Iară încă grăind El, adecă mulțimea și cela ce să chiamă Iuda, unul den cei doisprăzeace, mergea înaintea lor și să apropie cătră Iisus, să sărute pre El. (47) Mt. 26, 47; Mr. 14, 43; Ion 18, 3.

48. Iară Iisus zise lui: Iudo, cu sărutare pre Fiiul omenesc vinzi?

49. Iară văzînd ceia ce era pre lîngă El ce va fi, zisără Lui: Doamne, lovi-l-vom cu arma?

50. Și unul dentr-înși lovi pre sluga popei celui mare și-i tăe lui ureachea cea dreaptă. (50) Mt. 26, 51; Mr. 14, 47.

51. Iară Iisus răspunzînd zise: Lăsați pînă aici. Și atingînd ureachia lui vindecă pre el.

52. Zise într-aceaia Iisus cătră ceia ce venise spre El, mai marii popilor și a besearecieі și bătrînilor: Ca la un tîlhariu ați eșit cu arme și cu fușturi?

100v 53. În toate zilele fiind Eu cu voi, în besearecă, și nu tin//set mînile spre Mine, ce acesta-i ceasul cela al vostru și putearea întunearecului.

54. Și prinzîndu-L pre El, dusără-L, și-L băgară în curtea popei celui mare, iară Pătru mergea după El, pre departe. (54) Mt. 26, 57; Mr. 14, 54; Ion 18, 12.

55. Iară ațîțînd foc în mijlocul curții, și șăzînd ei împreună, șădea și Pătru în mijlocul lor. (55) Mt. 26, 69; Mr. 14, 66; Ion 18, 25.

56. Și văzîndu-l pre el o slujnică șăzînd la foc, căutînd spre el, zise: Și acesta cu El era.

57. El să lăpădă de El, zicînd: Muiare, nu-L cunoscu pre El.

58. Și preste puținel, altul văzînd pre el, zise: Și tu dentru ei ești. Iară Pătru zise: O, ome, nu sînt.

59. Și trecînd ca un ceas, altul adevăra zicînd: Adevărat; și acesta cu El era, că-i galilean.

60. Iară Pătru zise: Ome, nu știu ce zici. Și atunceași, încă grăind el, cîntă cocoșul.

(61) Mt. 26, 34; Ion 13, 38.

61. Și întorcîndu-Să Domnul, căută spre Pătru, și-și aduse Pătru aminte de cuvîntul Domnului, cumu-i zisease lui, că „Mainte de ce va cînta cocoșul, de trei ori te vei lăpăda de Mine".

62. Și eșind afară, Pătru plînse cu amar.

(63) Mt. 26, 67; Mr. 14, 65.

63. Iară aceia carii ținea pre Iisus, batgiocuriia, bătîndu-L.

64. Și acoperindu-L, bătea-L preste obraz, și întreba pre El, zicînd: Gîceaște cine iaste carele Te lovească.

65. Și altele multe hulind zicea de El.

(66) Mt. 27, 1; Mr. 15, 1; Ion 18, 28 (tipărit 58).

66. Și făcîndu-să zuo, Пáто(к) велн(к). на. ѕ҃ ча(с): Занáло. р҃і.[181] adunară-să bătrînii oamenilor, mai marii popilor și cărtularii și dusără pre El în săborul lor

67. Zicînd: De ești Tu Hristos, spune noao. Și zise lor: De voiu spune voao, nu veți creade.

68. Iară de voiu și întreba, nu-Mi veți răspunde, nece Mă veți slobozi.

(69) Mt. 26, 64.

69. Den ceastă vreame fi-va Fiiul omenesc șăzînd de-a dereapta puterilor lui Dumnezău.

70. Și zisără toți: Dară Tu ești Fiiul lui Dumnezău? Iară El zise cătră ei: Voi ziceți că Eu sînt. //

71. Iară ei zisără: Ce ne mai trebuiaște încă mărturie? Că înșine au- 101ʳ
zim den gura Lui.

CAP 23

1. Pre Hristos Îl pîrăsc la Pilat. 7. Îl trimit la Irod. 11. Bătgiocurescu-L. 24. Pilat Îl dă după pohta jidovilor. 27. Muerile plîngu pre El. 32. Răstigniră-L. 39. Fu hulit de unul den cei doi tîlhari. 43. Altul cu credința să spăsi. 45. Pristăvi-Se Hristos. 51. Îngropară-L.

Чéто(к), сı́рны(н).[182]

(1) Mt. 27, 1; Mr. 15 (tipărit 14), 1; Ion 18, 28.

Atunci sculîndu-să toată mulțimea lor dusără pre El la Pilat.

Коне(ц), вто(к), сı́рны(н).[183]

(2) Mt. 22, 21; Mr. 12, 17; Viș. 20, 25.

2. Începură a pîrî pre El, zicînd: Pre Acesta am aflat turburînd limba noastră și oprind împăratului să nu dea dajde, grăindu-Să pre Sine Hristos craiu a fi.

(3) Mt. 27, 11; Mr. 15, 2; Ion 18, 33.

3. Iară Pilat întrebă pre El zicînd: Tu ești acel craiu al jidovilor? El, răspunzînd lui, zise: Tu zici.

4. Iară Pilat zise cătră mai marii popilor și cătră mulțime: Nece o vină nu aflu în cest om.

5. Iară ei mai vîrtos să îndemna, zicînd că întărîtă oamenii, învățînd prespre toată Iudea, începînd den Galilea pînă acicea.

6. Iară Pilat deaca auzi de Galilea, întrebă au galilean iaste?

7. Și înțelegînd că de supt biruința lui Irod ară fi, trimease pre El la Irod, fiind și el în Ierosalim într-acealea zile.
8. Iară Irod, văzînd pre Iisus, să bucură foarte, că pohtiia de multă vreame să-L vază pre El, pentru că auziia multe de El, și să nădăiia vrun sămnu a vedea de la El făcîndu-să.
9. Și-L întreba pre El cu cuvinte multe, iară El nemică nu răspundea lui.
10. Iară sta mai marii popilor și cărtularii cu de-adinsu pîrîndu-L pre El.
11. Iară Irod cu curteanii săi ținîndu-L ca o nemică, bătea-și gioc de El, îmbrăcă-L pre El în veșmînt luminat și-L trimise la Pilat.
101v 12. Și-și fură priiatini Irod cu Pilat dentr-aceaia zi, unul//cu alalt, că mainte era între ei vrajbă.
13. Iară Pilat chemînd mai marii popilor și domnii și oamenii
14. Zise cătră ei: Adusetu-mi pre omul acesta carele întărîtă oamenii, și iată eu, înaintea voastră întrebîndu-L, nece o vină n-am aflat întru omul acesta, de carele pîrîți pre El. (14) Mt. 27, 23; Mr. 15, 14; Ion 18, 38 și 19, 4.
15. Ce nece Irod; că v-am mînat pre voi la el, și iată, nece un lucru de moarte nece el n-au aflat făcut de El.
16. Iară bătîndu-L pre El, Îl voiu slobozi.
17. Obiceaiu avea să sloboază lor, la tot praznicul, un rob. (17) Mt. 27, 15; Mr. 15, 6; Ion 18, 39.
18. Strigă într-aceaia toată mulțimea zicînd: Ia-L pre Acesta, și slobozi noao pre Varavva,
19. Carele era, pentru o sfadă și vrăjmășie ce să făcuse în oraș, aruncat în temniță.
20. Iară Pilat iară grăi către ei, vrînd să sloboază pre Iisus.
21. Iară ei striga zicînd: Răstigneaște, răstigneaște pre El.
22. Iară el, a treia oară, zise lor: Dară ce rău au făcut Acesta? Nece o vină de moarte nu aflaiu întru El; iară bătînd pre El, voiu slobozi.
23. Iară ei mai vîrtos striga cu glasuri mari, ceindu-L să-L răstignească; și să întăriia glasul lor și al mai marilor popilor.
24. Atunci Pilat giudecă să fie după pohta lor.
25. Și slobozi lor pre cel aruncat în temniță pentru sfadă și vrăjmășie, pre carele cerea, iară pre Iisus Îl deade pre pohta lor.
26. Și cînd ară duce pre El, prinzînd pre un Simon Chirinean, ce veniia den cîmpu, pusără spre el crucea să o ducă după Iisus. (26) Mt. 27, 32; Mr. 15, 21.
27. Iară mergea după El mulțime multă de oameni și de mueri, carele plîngea și jăliia pre El.
28. Și întorcîndu-Să Iisus cătră iale zise: Fiicele Ierosalimului, nu plîngereți de Mine, însă pre voi plîngeți și pre feciorii voștri.
29. Că iaca vor veni zilele în carele vor zice: Ferice de ceale stearpe și zgăurele cealea ce n-au născut și țîțele carele n-au aplecat.
30. Atuncea vor înceape a zice: Măgurilor, cădeți spre noi, și dealurelor, acoperiți-ne. (30) Isai. 2, 19; Iosia 10, 8; Apoc. 6, 16 și 9, 6.
31. Că de să fac aceastea în leamne verzi, în ceale uscate ce va fi?//
102r Єv(г)лїє, н҃, ст҃ыхъ, Стра́стей. Зача́ло, р҃ді.[184]
32. Ducea și pre alți doi făcători de rău, cu El, să-i piarză. (32) 2 Pet. 4, 17.

(33) Mt. 27, 33; Mr. 15, 22; Ion 19, 18. 33. Şi cînd veniră la locul care să chiamă al Căpăţînilor, acolo răs-
tigniră pre El şi pre făcătorii de rău, unul de-a dereapta iară altul
de-a stînga.
(34) Psalom 21, 19. 34. Iară Iisus zicea: Părinte, iartă lor, că nu ştiu ce fac. Iară ei,
împărţind veşmintele Lui, aruncară sorţi.
35. Şi sta oamenii de previia, bătîndu-şi gioc de El, şi cei mai
mari cu ei, zicînd: Pre alţii mîntuiia, să Să mîntuiască şi pre
Sine, să iaste acela Hristos, Fiiul lui Dumnezău cel ales.
36. Şi-şi bătea gioc de El şi viteajii, apropiindu-să şi oţăt dîn-
du-I Lui
37. Şi zicînd: Să eşti Tu craiul jidovilor, mîntuiaşte-Te pre Tine.
38. Era într-aceaia şi scriptură scrisă desupra Lui, cu slove elli-
neşti şi rimleneşti şi jidoveşti:

ACESTA IAŞTE CEL CRAIU AL JIDOVILOR.

Чтѝ, пе(к).[185]
39. Iară unul den cei făcători de rău care era răstignit huliia pre
El, zicînd: Să eşti Tu Hristos, mîntuiaşte-Te pre Tine şi pre noi.
40. Iară răspunzînd, celalalt certa pre el, zicînd: Nece tu nu te
temi de Dumnezău, într-aceaia osîndă fiind.
41. Şi noi cu dereptul (că luom cum s-au căzut, după faptele noas-
tre), iară Acesta nemică rău n-au făcut.
42. Şi zise către Iisus: Adu-Ţi aminte, Doamne, de mine, cînd
vei veni întru Împărăţiia Ta.
43. Atuncea zise Iisus lui: Adevărat zic ţie, astăzi cu Mine vei fi
în raiu. Пръ̀ка̑дѝ, пе(к), ве(л), въ М(ѳ). Чтѝ че(к), сѝрни.[186]
(44) Mt. (tipărit Mr.) 27, 45; Mr. 15, 38. 44. Era atunci ca la al şasele ceas, şi întunearec fu preste tot ţînu-
tul, pînă la al noaole ceas.
(45) Mt. 27, 51. 45. Şi să întunecă soarele, şi crepă catapeteazma besearecii pren
mijloc.
46. Şi strigînd Iisus cu glas mare zise: Părinte, în mînile//Tale 102v
dau sufletul Miu. Şi aceastea zicînd, răposă.
(47) Psalom 31, 6; Mt. 27, 54 (tipărit 50); Mr. 15, 39 (tipărit 37); Ion 19, 30. 47. Iară sutaşul, văzînd ce fu, slăvi pre Dumnezău, zicînd: Ade-
vărat acest om derept era.
48. Şi toată mulţimea carea venise la acea previre, văzînd
carele fură, ucigînd piepturele lor, să întoarsără.
(49) Mt. 27, 55; (tipărit 54), Mr. 15,40 (tipărit 35). 49. Sta toţi cunoscuţii Lui departe, şi muerile carele venise după
El den Galilea, văzînd aceastea. Ко(ц), стр(с)т, н҃. и̓ ѕ҃м8, ча́с8.[187]
(50) Mt. 27, 57; Mr. 15, 43, Ion 19, 38. 50. Atuncea iaca un bărbat, anume Iosif, sfeatnic, om bun şi derept,
51. Carele nu era însoţit în sfatul şi în lucrurele lor, den Arima-
tea, oraşul jidovilor, carele şi acela aştepta Împărăţiia lui Dumnezău,
52. Acesta veni la Pilat, ceru trupul lui Iisus.
53. Şi luîndu-L, înväli-L în giolgiu şi-L puse în mormînt ce era
săpat în piatră, întru carea nu era nime pus.
54. Şi zuoa era vineri, şi să lumina spre sîmbătă.
55. Mearsără şi muerile carele venise cu El den Galilea, căutară
mormîntul şi cum iaste pus trupul Lui.
56. Şi înturnîndu-să, gătiră aromat şi unsoare scumpă; şi sîm-
bătă odihniră, cum era porunca. Ко(ц) че(к), сѝрном8.[188]

CAP 24

1. Muerile mearsără la mormînt. 9. Vestescu apostolilor ce-au auzit de la înger. 13. Hristos Să însoţi cu cei doi ucenici ce mergea în Emmaus. 27. Deşchide lor scriptura. 29. Pipăiră-L pre El apostolii. 49. Făgăduiaşte-le Duhul Sfînt. 51. Rădică-Să în ceriu.

Єѵ(г)лїе въскре(с), д҃. За(ч) рві҃.[189]

Iară în zuoa dentîiu a săptămînii, foarte de demineaţă, (1) Mr. 16, 1; Ion 20, 1.
mearsără la mormînt, ducînd aromata carea gătise şi
altele cu iale.
2. Aflară piatra răsturnată de pre mormînt.
3. Şi intrînd, nu aflară trupul Domnului Iisus.
4. Şi fu îndoindu-să iale de aceaia şi iată doi bărbaţi
venîră înainte-le, întru veşminte strălucind.
103ʳ 5. Şi spămîntîndu-să, plecară feaţele la pămînt. Zisără//către iale:
Ce căutaţi viul între morţi?
6. Nu iaste acicea, ce S-au sculat. Aduceţi-vă aminte cum au (6) Mt. 17, 22; Mr. 9, 31; Viş. 9, 22.
grăit voao, încă fiind în Galilea,
7. Zicînd că Să cade Fiiului omenesc a Să da în mînile oamenilor
păcătoşi şi a Să răstigni şi a treia zi a învie.
8. Şi-şi adusără aminte de cuvintele Lui.
9. Şi înturnîndu-să de la mormînt, spusără aceastea toate celor
unsprăzeace şi altora tuturor.
10. Era într-aceaia Maria Magdalina şi Ioana şi Mariia, muma
lui Iacov, şi altele cu iale, carele zisără către apostoli aceastea.
11. Şi să păru înaintea lor cuvintele acelora ca neşte minciuni,
şi nu crezură lor. Єѵ(г)л: въскр(с)н: е҃. Зача́ло, рг҃і.[190]
12. Iară Pătru, sculîndu-să, curse la mormînt, căutînd înlăuntru (12) Ion 20, 6.
văzu giolgiul sîngur şi să duse, mirîndu-să întru sine de ce fu.
Ко(ц), д҃.[191]
13. Şi iată doi dentru ei mergea într-aceaiaşi zi într-un sat care (13) Mr. 16, 12.
sta şasezeci de stadii[a] den Ierosalim, care era numele Emmaus. a. Într-o stadie, sînt 25 de paşi.
14. Şi aceia voroviia unul către alalt, de toate aceastea care să (14) 1 Pet. 1, 11.
tîmplară.
15. Şi fu cînd voroviia ei şi întrebîndu-să, şi Însuşi Iisus apropiindu-Să
şi mergea împreună cu ei.
16. Iară ochii lor să ţinea ca să nu-L cunoască pre El.
17. Ce zise către ei: Ce sînt cuvintele aceastea de carele vă voroviţi
unul către altu, mergînd, şi sînteţi trişti?
18. Răspunzînd unul, carele-i era numele Cleop, zise Lui: Tu sîngur
eşti strein în Ierosalim, şi nu ştii cealea ce s-au făcut întru el,
în zilele aceastea?
19. El zise lor: Carele? Ei zisără Lui: Carele făcură lui Iisus Nazarineanul,
cela ce era proroc, putearnic în cuvinte şi în fapte înaintia
lui Dumnezău şi a toţi oamenii.
20. Cum deaderă pre El mai marii popilor şi domnii noştri spre
osîndire de moarte şi răstigniră pre El.

21. Și noi nădăjduiiam că Acela va răscumpăra pre Israili. //Ce 103v
spre aceastea toate, iată trei zile sînt astăzi de cînd aceastea fură.
22. Ce și neşte mueri dentru noi ne spămîntară, carele mearsără
de demineață la mormînt.
23. Și nu aflară trupul Lui, veniră zicînd că iale au văzut și o ară-
tare de îngeri, carii L-au zis pre El viu.
24. Și mearsără unii dentru noi la mormînt, și aflară așa cum
și muerile zisără, iară pre El nu L-au văzut.
25. Atunci zise El cătră ei: O, voi fără minte și leaneși cu inima
a creade toate carele au grăit prorocii.
26. Au nu s-au căzut aceastea să le pață Hristos, și să între
întru slava Lui?
27. Și începînd de la Moisi și de la toți prorocii, a tîlcui lor
întru toate scripturile carele-s despre El.
28. Și să apropiară de sat în carele mergea, și El Să făcea a
mearge mai departe.
29. Iară ei îndemna pre El, zicînd: Rămîi cu noi, că au însă-
rat și s-au plecat zuoa. Și întră să mîe cu ei.
30. Și fu cînd șăzu El cu ei, luînd pîine și o blagoslovi și frîn-
gînd deade lor.
31. Iară lor li să deșchisără ochii și cunoscură pre El. Și El Să
luo dentru ei.
32. Atunci zisără unul cătră alalt: Au nu ardea inima noastră
întru noi, cînd grăiia noao pre cale, și cînd deșchidea noao scriptu-
rile?
33. Și sculîndu-să într-acel ceas, să înturnară în Ierosalim și
aflară adunați cei unsprăzeace și carii era cu ei.
34. Carii zicea că au învis Domnul adevărat și S-au arătat lui
Simon.
35. Atunci ei povestiia de carele fusease pre cale și cum L-au cu-
noscut pre El, în frîngerea pîinii. Ко(ц) ͠є, оу҆трънo(м). въскрѣ(с)но(м),
͠ѕ. Сеже и҆ на ȣ(т)рън възне(с). За(ч), ͠рді.[192]
(36) 1 Cor, 15, 5; Mr. 16, 14; Ion 20, 19.
36. Iară ei vorovind aceastea, Însuși Iisus stătu în mijlocul
lor și zise lor: Pace voao.//
b. Nălucă.
37. Iară ei spămîntîndu-să, să înfricoșară, le părea că văd un duh[b]. 104r
38. Atunci zise lor: Ce sînteți turburați, și derept ce întră
cugete întru inimile voastre?
39. Vedeți mîinile Meale și picioarele Meale, că Eu sînt; pipăi-
ți-Mă și vedeți, că duhul carne și oase n-are, cum Mă vedeți pre
Mine avînd.
40. Și aceasta zicînd, arătă lor mîinile și picioarele.
41. Însă necrezînd ei, de bucurie și mirîndu-să, zise lor: Aveți
ceva mîncare acicea?
42. Iară ei deaderă Lui o parte de peaște fript și dintr-un fagur,
miiare.
43. Și luînd, înaintea lor mîncă.

44. Şi zise lor: Aceastea sînt cuvintele carele am grăit cătră voi,
încă cînd eram cu voi; că să cade a să împlea toate carele-s scrise
în leagea lui Moisi şi în prorocii şi în psalomi despre Mine.
45. Atunci deşchise lor mintea să înţeleagă scripturile.
46. Şi zise lor că aşa-i scris, şi aşa s-au căzut să paţă Hristos,
şi să învie den morţi a treia zi.
47. Şi să se propoveduiască, în numele Lui, pocăinţa şi ertă-
ciunea păcatelor, în toate limbile, începînd den Ierosalim.
48. Iară voi sînteţi mărturie acestora.
49. Şi iată, Eu voiu trimite făgăduinţa Tatălui Mieu spre voi; (49) Ion 15, 26; Dean. 8, 34.
iară voi rămîneţi în Ierosalim, pînă vă veţi îmbrăca cu puteare de
sus.
50. Şi-i scoase pre ei afară pînă în Vitaniia şi, rădicînd mîinile
Sale, blagoslovi pre ei.
51. Şi fu cînd blagosloviia El pre ei, Să despărţi de la ei, şi Să (51) Mr. 16, 19; Dean. 1, 9.
duse sus în ceriu.
52. Iară ei să închinară Lui, şi să înturnară în Ierosalim, cu
bucurie mare.
53. Şi era în toată vreamea în beseareca,
lăudînd şi dînd har lui Dumnezău. Amin.

Sfîrşeniia Sfintei Evanghelii de la Luca.//

DE IOAN EVANGHELIST, CINE AU FOST 104v

Ioan evanghelist, carele au scris Evangheliia și trei Poslanii și Apocalipsis, fost-au unul den cei doisprăzeace apostoli a lui Hristos, și dintr-alalți au fost mai drag ucenic lui Hristos, cum însuși arată în Evangheliia sa, în cap 21, stih 24. Fost-au fecior lui Zevedeiu și frate lui Iacov celui mai mare, pre carele-l omorî Irod, cum să arată la Matteiu în cap 10, stih 2, Marcu 3, stih 17, Дѣанїѧ * 12, stih 2. Și au fost trimes în pribegie de Dionisie împărat, în ostrovul Patmosului, și acolo au scris cartea Apocalipsis, cum scrie în cap 1, stih 9 și în 10, stih 11. Iară după moartea lui Dionisie, au venit în Efes, cum scrie Evsevie în Historiia besearecii în a treia carte, în cap 18. Și după ce văzu scrisoarea a celor trei evanghelisti de mainte și mărturisind despre scrisoarea lui, aș-au scris această carte Evangheliia, văzînd că au lăsat ceia neşte lucruri ce să cuvin a ști, cum scrie Evsevie în a treia carte, în cap 21.//

105r

EVANGHELIE SCRISĂ DE SFÎNTUL IOANN

CAP 1

1. Acel Cuvînt mainte de faptul lumii iaste născut den Dumnezău. 2. Și au fost în toată vreamea la Tatăl. 14. Făcu-Se om. 6, 7. Ioan pentru ce fu trimes de la Dumnezău. 16. Poveastea lui de Hristos. 19, 20. Mărturiia lui e dată popilor. 40. Chemătura lui Andreiu. 42. A lui Pătru. 43. A lui Filip. 45. A lui Natanail.

Въ не(д)лю пáсхи: на литѹргїи: Зачáло, а҃.[1]

De început era Cuvîntul, și Cuvîntul acela era la Dum- (1) Prit. 8, 22;
nezău, și Dumnezău era Cuvîntul acela. 1 Pos. Ion 1, 1; Nij. 17, 5; Colas.
2. Acesta Cuvînt era de început la Dumnezău. 1, 16.
3. Toate pren El fură făcute; și fără El nemică (3) Evrei 1, 2.
nu fu făcut, varece e făcut.
4. Întru El era viiața, și viiața era lumină oamenilor. (4) 1 Pos. Ion 5, 11.
5. Și lumina aceaia întru întunearec străluciia, și întunearecul
pre ia nu o cuprinse.
6. Fu un om trimes de la Dumnezău, cui numele lui, Ioan. (6) Mt. 3, 3; Mr.
7. Acesta veni întru mărturie, ca să mărturisească de lumină, 1, 4; Luc. 3, 2.
ca toți să crează pentru el.
105v 8. Nu era el acea lumină, ce tremes fu ca să mărturisea//scă de (8) Nij. 8, 12 și
lumină. 9, 4.
9. Acesta era lumina cea adevărată carea luminează pre tot omul
cela ce vine în lume.
10. În lume era, și lumea pren El să făcu; și lumea pre El nu (10) Evrei 1, 2
cunoscu. și 11, 3.
11. Întru ai Lui veni, și ai Lui pre El nu priimiră.
12. Iară cîți priimiră pre El, deade lor puteare să fie fii lui Dumne-
zău, celora ce cred întru numele Lui.
13. Carii nu-s den sînge, nece den pohtă trupească, nece den (13) Mt. 1, 16;
pohtă bărbătească, ce den Dumnezău s-au născut. Luc. 2, 7.

(14) Mt. 17, 2; 2 Pet. 1, 17; Colas. 1, 19 și 2, 9.

14. Și Cuvîntul acela Să făcu trup, și sălășui între noi (și am
văzut slava Lui, slavă ca unuia născut den Tatăl), plin de dar
și de adevăr.
15. Ioan mărturisi de El și strigă, zicînd: Acesta e de carele zicea,
carele au venit după mine, înainte-mi fu pus, că mai întîiu de mine era.
16. Și dentru împlearea Lui, noi toți am luat, și dar pentru
darure.
17. Că leagea pre Moisi fu dată, iară darul și adevărul pren
Iisus Hristos fu. Конє(ц). па(с), Пнє(д), свѣта: нє(д). зачало, в҃.[2]

(18) Nij. 6, 46; 1 Tim. 6, 16; 1 Pos. Ion 4, 12.

18. Pre Dumnezău nime nu L-au văzut neceodată, ce numai
unul născut Fiiul, carele-i în sînul Tatălui. Acela ni L-au spus.
19. Și aceasta încă-i mărturiia lui Ioan, cînd trimisără jidovii
den Ierosalim popi și leviți ca să-l întreabe pre el: Tu cine ești?

(20) Mt. 11, 27; Luc. 10, 22; Nij. 5, 33.

20. Și spuse și nu să lăpădă și spuse că nu e el acel Hristos.
21. Atunci întrebară pre el: Dară cine ești? Ilie ești tu? Și
zise: Nu sînt. Dară tu ești acel proroc? Și răspunse: Nu sînt.
22. Zisără derept aceaia lui: Cine ești? Ca să dăm răspunsu
celora ce ne-au trimes pre noi. Ce zici de tine însuți?

(23) Isai. 40, 3; Mt. 3, 3; Mr. 1, 3; Luc. 3, 4.

23. Zise: Eu-s glas strigătoriului în pustie; îndereptați calea Dom-
nului, cum au zis Isaiia prorocul.
24. Carii fură tremeșii era den farisei.
25. Și întrebară pre el și zisără lui: Dară că ce botezi, deaca nu
ești tu Hristos, nece Ilia, nece acel proroc?//

(26) Mt. 3, 11; Mr. 1, 7; Luc. 3, 16; Dean. 1, 5 și 11, 15 și 19, 4.

26. Răspunse lor Ioan, zicînd: Eu botez cu apă, iară în mij- 106r
locul vostru stă carele voi nu știți.
27. Acela iaste carele vine după mine, Cela ce înainte mi-e
pus; căruia eu nu-s destoinicu a dezlega curealele încălțămîntului Lui.
28. Aceastea în Vitavara fură de ceaia parte de Iordan, unde
boteza Ioan. Ко(ц), пнє(д). Вто(к) свѣтлой нє(д), ищи въ Лѹ(к), За(ч),
ρгі. Гє(н), з҃, За(ч), г҃.[3]
29. A doaoa zi văzu Ioan pre Iisus viind către el și zise: Iaca Mie-
lul lui Dumnezău carele va lua păcatele lumii.
30. Acesta iaste de carele am zis eu: După mine vine un bărbat
carele înainte mi-e pus, căce mai întîiu de mine era.
31. Și eu nu L-am știut pre El; ce ca să Să arate lui Israil, derept
aceasta am venit eu a boteza cu apă.

(32) Mt. 3, 16; Mr. 1, 10; Luc. 3, 22.

32. Atuncea mărturisi Ioan, zicînd că: Am văzut Duhul pogo-
rînd ca un porumb den ceriu, care rămase spre El.

(33) Mt. 3, 11.

33. Și eu nu-L cunoștea<m> pre El, ce carele m-au trimes pre mine
să botez cu apă, Acela-mi zisease mie: Spre carele vei vedea Duhul
pogorînd și rămîind spre El, Acesta iaste carele botează cu Duhul
Sfînt.
34. Și eu L-am văzut pre El, și mărturisescu că Acesta iaste Fiiul
lui Dumnezău. Ко(ц), Їѡ(н). Срє(д), свѣтлєй. нє(д). За(ч), д҃.[4]
35. A doaoa zi iară sta Ioan, și den ucenicii lui, doi.
36. Și văzînd pre Iisus îmblînd zise: iată Mielul lui Dumnezău.
37. Și auzîră pre el cei doi ucenici grăind, și mearsără după Iisus.
38. Iară întorcîndu-Să Iisus și văzînd pre ei, mergînd după El, zise
lor:

39. Ce căutați? Ei zisără Lui: Ravvi, (carele zice, de-l veri tîl-
cui, învățătoriu), unde lăcuești?
40. Zise lor: Veniți și vedeți. Venіră și văzură unde lăcuiia și
la El rămasără într-aceaia zi, că era ca la zeace ceasuri.
41. Era Andreiu, fratele lui Simon Pătru, unul den cei doi,
carii auziră acealea de la Ioan și mersease după El.
42. Află acesta întîiu pre Simon, fratele lui, și zise lui: Aflat-am
pre Mesia, carele iaste, de vei tîlcui, Hristos.//
106v 43. Și duse pre el cătră Iisus. Deaca-l văzu pre el Iisus, zise: Tu (43) Mt. 16, 18.
ești Simon, feciorul lui Iona: tu te chiemi Chifa, care să tîlcuiaște
Pătru. Не(д). а҃, по́ста. за(ч), е҃.[5]
44. A doao zi vru Iisus să meargă în Galilea, și află pre Filip,
și zise lui: Vino după Mine.
45. Și era Filip den Vitsaida, den orașul lui Andreiu și a lui (45) Bit. 3. 15 și 22, 18, și 49, 10; 5 Mois. 18, 18; Isai. 4, 2 și 40, 10; Erem. 23, 5; Ezec. 34, 23 și 37, 24; Dan. (tipărit Dean.) 9, 24; Zah. 6, 2 și 9, 9.
Pătru.
46. Află Filip pre Natanail, și zise lui: Aflat-am pre Acela de
carele au scris Moisi în leage și prorocii; pre Iisus, fiiul lui Iosif
den Nazaret.
47. Atuncea zise Natanail lui: Den Nazaret, poate ceva bine să
fie? Zise lui, Filip: Vino și vezi.
48. Iară văzu Iisus pre Natanail viind la El, și zise de el: Iaca ade-
vărat israiltean întru carele vicleșug nu iaste.
49. Zise Natanail Lui: De unde mă cunoști? Răspunse Iisus și
zise lui: Mainte de ce te chemă Filipp, cînd erai supt smochin, te-am
văzut.
50. Răspunse Natanail și zise Lui: Ravvi, Tu ești Fiiul lui Dum-
nezău, Tu ești craiul lui Israil.
51. Răspunse Iisus și zise lui: Căce ziș ție că te-am văzut supt
smochin, crezi? Mai mari de aceastea vei vedea.
52. După aceaia zise lui: Adevăr, adevăr grăescu voao, de acum
vedea-veți ceriul deșchis și îngerii lui Dumnezău suind și pogorînd
spre Fiiul omenesc. Ко(ц) не(д), и҆ ср҃ѣ(д), и҆ а҆п(с)лѡ(м).[6]

CAP 2

3, 11. Hristos întoarse apa în vin și făcu începeniia seamnelor Lui. 12. Pogorî în Capernaum. 13. De-acolo sui în Ierosalim. 15. Și lăpădă tîrgașii den beseareсă. 19. Besearica carea sămna trupul Lui, propoveduiaște că să va răsipi, și pînă a treia zi să va zidi. 23. Credea mulți în El, pentru seamne ce vedea. в҃, не(д), зача́ло, ѕ҃.[7]

A treia zi, nuntă fu în Cana Galileei; și era Muma lui
Iisus acolea.
2. Chemat fu și Iisus și ucenicii Lui, la nuntă.
3. Și sfîrșindu-să vinul, Muma lui Iisus zise Lui:
Vin n-au.
4. Zise Ei Iisus: Ce e Mie cu Tine, muiare? Încă
n-au venit ceasul Mieu.//
107r 5. Zise Muma Lui slugilor: Măcar ce va zice voao, faceți.

6. Era acolo șase veadre de piatră puse pentru curățeniia jidovi-
lor, încăpînd într-una cîte doao sau trei măsuri.
7. Zise Iisus lor: Împleți veadrele cu apă. Și le împlură pline.
8. Și zise lor: Împleți acum și duceți nunului. Și-i dusără.
9. Iară cum gustă nunul vinul carele fu den apă (și nu știia de unde
iaste, iară slugile știia, carii băgase apa) strigă pre mirele, nunul.
10. Și zise lui: Tot omul întîiu pune vinul bun și deaca să veselescu,
atuncea cel mai slabu; iară tu ai ținut vinul cel bun pînă acum.
11. Aceasta făcu întîiu sămnu Iisus în Cana Galileei și arătă
slava Lui, și crezură întru El ucenicii Lui.

Ко(ц), понє(д), Пѧ́токъ, ст҃лїѧ Нє(д). Зача́ло, з҃.[8]

12. După aceasta pogorî în Capernaum, Însuși și Muma Lui și
frații Lui și ucenicii Lui, și acolo nu fură zile multe.
13. Că era aproape Paștile jidovilor, și să sui Iisus în Ierosalim.
14. Și află în beseareca pre ceia ce vindea boi și oi și porumbi,
și schimbătorii de bani șăzînd.
15. Și făcînd bici de ață, pre toți scoase den beseareca, oile și
boii, și banii schimbătorilor răsfiră, și measele răsturnă.
16. Și celora ce vindea porumbi zise: Luați aceastea de acicea;
nu faceți casa Tatălui Mieu casă neguțătorii.
(17) Psalom 69, 10. 17. Și-și adusără aminte ucenicii Lui că iaste scris, că dragostea
casei Tale Mă mîncă.
18. Răspunsără jidovii și zisără Lui: Ce sămnu arăți noao, de
faci aceastea?
(19) Mt. 26, 61 și 27, 40. 19. Răspunse Iisus și zise lor: Spargeți beseareca aceasta, și în
trei zile o voiu rădica.
20. Și zisără jidovii: În patruzeci și șase de ani să zidi besea-
rica aceasta, și Tu în trei zile să o rădici?
21. Iară El grăiia de besearica trupului Său.
22. Că deaca învise den morți, și-adusără aminte ucenicii Lui că
au zis lor aceasta, și crezură Scripturii, și // cuvîntului carele zi- 107v
sease Iisus. Ко(ц), пє(к).[9]
23. Iară fiind în Ierosalim în sărbătoarea Paștilor, mulți cre-
zură întru numele Lui, văzînd seamnele care le făcea.
24. Iară Iisus nu Să încredea lor, pentru ce că toți îi știia.
25. Și nu-I trebuiia ca să-I mărturisească cineva de om, că În-
suși știia ce era în om.

CAP 3

1. Hristos învață pre Nicodim. 14. Șarpele în pustie. 23. Ioan botează. 27. Spune ucenicilor săi că nu e el Hristos.

Чєто(к), ст҃лєѧ́ нє(д). За(ч), н҃.[10]

Era un om din farisei, Nicodim numele lui, den mai
marii jidovilor.
2. Acesta veni către Iisus noaptea și zise Lui: Ravvi,
știm că de la Dumnezău ai venit învățătoriu; că nime
nu poate aceastea seamne să facă, carele faci Tu, de
nu va fi Dumnezău cu el.

3. Răspunse Iisus şi zise lui: Adevăr, adevăr grăescu ţie, de nu să va naşte cineva de nou, nu va putea vedea Împărăţiia lui Dumnezău.
4. Zise cătră El Nicodim: Cum poate omul să să nască fiind bătrîn? Au doară poate în zgăul mîni-sa să între a doaoa oară şi să să nască?
5. Răspunse Iisus: Adevăr, adevăr zic ţie, de nu să va naşte cineva den apă şi den duh, nu va putea întra întru Împărăţiia lui Dumnezău.
6. Ce naşte den trup, trup iaste; şi ce naşte den duh, duh iaste.
7. Nu te mira căce ziş ţie, cade-să voao a vă naşte de nou.
8. Vîntul unde-i voia suflă şi sunetul lui auzi, ce nu ştii de unde vine şi unde mearge. Aşa iaste tot ce să naşte den duh.
9. Răspunse Nicodim şi zise Lui: Cum pot fi aceastea?
10. Răspunse Iisus şi zise lui: Tu eşti învăţătoriu a lui Israil, şi aceastea nu le ştii?
11. Adevăr, adevăr zic ţie, că ce ştim grăim, şi ce am văzut mărturisim; ce mărturiia noastră nu priimiţi.
12. De zic voao de ceale pămînteşti şi nu creadeţi, dară de voiu zice voao de ceale cereşti, cum veţi creade?//

108r Не(д), прѣ(д) въздвижéнїемь. Зачáло, θ̃.[11]

13. Că nime nu s-au suit în ceriu, numai Cela ce-au pogorît den ceriu, Fiiul omenesc carele-i în ceriu.
14. Cum înălţă Moisi şearpele în pustie, aşia trebue să Să înalţe Fiiul omenesc, (14) Cisla 21, 9; Nij. 12, 32.
15. Ca tot cine va creade întru El să nu piară, ce să aibă viiaţa veacilor. Ко(ц), че(к). Вто(к). к̃. не(д). За(ч), ї.[12]
16. Că aşia iubi Dumnezău lumea, cît şi pre Fiiul Lui, unul născut, deade-L, ca tot cine va creade în El să nu piară, ce să aibă viiaţa veacilor. (16) 1 Pos. Ion 4, 9.
17. Că n-au trimes Dumnezău pre Fiiul Lui în lume ca să giudece lumea, ce ca să să mîntuiască lumea pren El. (17) Luc. 9, 56; Nij. 9, 38 şi 12, 47.
18. Cela ce va creade întru El nu să va osîndi, ce carele nu va creade, iată osundit iaste, că nu crezu întru numele unuia născut Fiiul lui Dumnezău. (18) Nij. 5, 24 şi 6, 40, 47 şi 20, 31.
19. Aceasta iaste giudecata, că lumina veni în lume, şi iubiră oamenii mai vîrtos întunearecul decît lumina, că era faptele lor reale. (19) Viş. 1, 4.
20. Că tot cela ce face rău uraşte lumina şi nu mearge la lumină, ca să nu să cearte faptele lui.
21. Iară cela ce face dereptate mearge la lumină, ca să să arate faptele lui, căce de la Dumnezău sînt făcute.

Конéць, вто(к). Сꙋ(к). свѣ́тлой, Не(д). Зачáло аĩ.[13]

22. După aceastea veni Iisus şi ucenicii Lui în pămîntul Iudeii, şi acolo sălăşuiia cu ei şi boteza. (22) Nij. 4, 1.
23. Iară boteza şi Ioan în Enon, aproape de Salim, că era ape multe acolo, şi veniia şi să boteza. (23) Nij. 4, 1; Mt. 14, 3.
24. Că nu era încă aruncat în temniţă Ioan.
25. Şi fu întrebare de ucenicii lui Ioan cu jidovii, de curăţenie.
26. Şi veniră cătră Ioan şi zisără lui: Învăţătoriule, carele era cu tine de ceaia parte de Iordan, de carele tu mărturisiiai, iată botează, şi toţi mergu la El. (26) Viş. 1, 17, 34.

27. Răspunse Ioan și zise: Nu poate omul luoa nemică, de nu
va fi lui dat den ceriu.//
(28) Viș. 1, 20; Malah. 3, 1; Mr. 1, 2; Luc. 3, 17. 28. Voi înși sînteți mie mărturie că am zis că nu sînt eu Hristos, 108v
ce ca un trimes sînt înaintea Lui.
29. Cela ce are logodită, mire iaste, iară priiatenul mirelui
iaste carele stă și ascultă pre el, cu bucurie să bucură de glasul mi-
relui. Și aceasta bucuriia mea să împlu.
30. Aceluia să cade să crească, iară mie a scădea.
(31) Nij. 5, 19 și 8, 26 și 12, 49 și 14, 10. 31. Cela ce au venit de sus, prespre toți iaste; carele e pre pă-
mînt pămîntean iaste, și de pămîntești grăiaște; care vine den
ceriu, prespre toți iaste.
32. Și ce-au văzut și auzit, aceaia mărturisească; ce mărturiia
lui nime nu o priimeaște.
(33) C rim. 3, 4. 33. Cela ce priimeaște mărturiia lui, semnează că Dumnezău
iaste adevărat. Ко(ч), с8(в).[14]
34. Că pre Cela ce-L trimease Dumnezău, cuvintele lui Dumnezău
grăiaște, că Aceluia nu-I dă cu măsură Dumnezău duhul.
(35) Mt. 11, 27 și 28, 18; Nij. 5, 22 și 17, 2. 35. Tatăl iubeaște pre Fiiul și toate-I deade Lui în mîni.
36. Cela ce creade în Fiiul, are viiața de veaci, iară cela ce nu
(36) Avac. 2, 8. creade Fiiului, nu va avea viiața, ce mîniia lui Dumnezău va
rămînea spre el.

CAP 4

6. Iisus, ustenit de cale, ceare apă de la muiare samareanină. 21. Învață rugăciunea dereaptă. 26. Spune că e El Mesia. 32. Mîncarea Lui. 39. Samaritanii cred în El. 46. Sluga unui om crăescu vindecă-l.*

(1) Viș. 3, 20. Deci cum înțelease Domnul că au auzit fariseii că Iisus
mai mulți ucenici face și botează mai mulți decît
Ioan,
2. (Iară Iisus Însuși nu boteza, ce ucenicii Lui),
3. Lăsă Iudea și mearse iară în Galilea.
па(с)цѣ За(ч), ві[15] 4. Trebuiia-I să treacă pren Samariia. Не(д), е, по
(5) Bit. 33, 14 și 48, 22; Isus Navin 24, 32. 5. Și veni în orașul Samariei ce să zice Sihar, aproape de uricul
care deade Iacov lui Iosif, fiiului lui.
6. Era acolo fîntîna lui Iacov, iară Iisus fiind ustenit de cale,
șăzu la fîntînă, că era ca la șase ceasuri.
7. Veni o muiare den Samariia să scoață apă. Zise ei Iisus:
Dă-Mi să beau.//
8. Că ucenicii Lui mersease în oraș, să cumpere bucate. 109r
9. Și zise Lui muiarea samarineana: Cum Tu, jidov fiind, de
la mine cei să beai, fiind muiare sămariteană? (Că nu se împrieti-
nescu jidovii de samariteani).
10. Răspunse Iisus și zise ei: Să ai ști cel daru a lui Dumnezău,
și cine iaste carele-ți zice ție „dă-Mi să beau", tu ai vrut ceare de la
El, și ți-au vrut da ție apă vie.
11. Zise Lui muiarea: Doamne, nece cu ce scoate n-ai, și fîn-
tîna-i adîncă, dară de unde ai acea apă vie?

12. Au doară Tu mai mare ești de tatăl nostru Iacov, carele deade noao fîntîna aceasta, den carea au beut el și feciorii lui și marha lui.

13. Răspunse Iisus și zise ei: varecine va bea den apa aceasta însătoșa-va iară.

14. Iară cine va bea den apa carea voiu da Eu lui, nu va însătoșa în veac, ce apa ce voiu da Eu lui, fi-va întru el izvor de apă vie, în viața veacilor. (14) Nije 6, stih 35 și 7, 38.

15. Zise cătră El muiarea: Doamne, dă-mi apa aceasta, ca să nu mai însătoșăzu, nece să mai viu acicea să iau apă.

16. Zise ei Iisus: Pasă de chiamă pre bărbatul tău și vino încoace.

17. Răspunse muiarea și zise: N-am bărbat. Zise ei Iisus: Bine ziseși că bărbat n-am.

18. Că cinci bărbați avut-ai; și acum carele ai, nu-ți iaste bărbat. Aceasta adevărat ziseși.

19. Zise Lui muiarea: Doamne, văz că proroc ești Tu.

20. Părinții noștri într-aceasta măgură s-au rugat, iară voi ziceți că în Ierosalim iaste locul unde să cade a să ruga. (20) 5 Moi. 12, 5; 2 Ţrst. 17, stih 29.

21. Zise Iisus ei: Muiare, creade-Mi c-au venit ceasul cînd nece în muntele acesta, nece în Ierosalim vă veți închina Tatălui.

22. Voi vă închinați căruia nu știți, iară noi ne rugăm căruia știm, că spăseniia den jidovi iaste.

23. Că au venit ceasul, și acum iaste, cînd cei închinători cu adevăr să vor ruga Tatălui în duh și în dereptate, că și Tatăl ca aceștea caută, carii să I să închine Lui. //

109v 24. Dumnezău duh iaste; și carii să roagă Lui, trebuiaște să să roage în duh și în dereptate. (24) 2 Cori. 3, 17.

25. Zise Lui muiarea: Știu că Mesia va veni, (carele să chiamă Hristos); cînd va veni Acela, va spune noao toate.

26. Zise ei Iisus: Eu sînt Acela, carele-ți grăiaște ție.

27. Și într-aceaia veniră ucenicii Lui și să mirară că grăiaște cu muiarea. Nime derept aceaia nu-I zise: „Ce cauți?" sau „Ce grăești cu ia?"

28. Lăsă derept aceaia muiarea vadra ei și mearse în oraș și zise oamenilor den oraș:

29. Veniți de vedeți omul carele-mi zise mie toate cîte am făcut. Doară acela e Hristos?

30. Eșiră derept însă den oraș și veniră la El.

31. Iară într-aceaia rugară pre El ucenicii, zicînd: Învățătoriule, mănîncă!

32. Iară El zise lor: Eu mîncare am să mănîncu, carea voi nu știți.

33. Și zisără ucenicii unul cătră altul: Au doară au adus Lui cineva să mănînce?

34. Zise lor Iisus: Mîncarea Mea iaste ca să fac voia Celuia ce M-au trimes, și să isprăvescu lucrul Lui.

35. Au nu ziceți voi că încă patru luni sînt, și seceratul va veni? Iată, zic voao, rădicați ochii voștri și vedea-veți holdele, că sînt albe la secerare. (35) Mt. 9, 37; Luc. 10, 2.

36. Și secerătoriul plată va lua și va aduna rodul în viața veaci-
lor, cum și sămănătoriul împreună să să bucure, cu cela ce seaceră.
37. Că într-aceasta, acel cuvînt iaste adevărat, că altul iaste cel
ce samănă, și altul care seaceră.
38. Eu trimeț pre voi a secera în care voi n-ați lucrat, alții au
lucrat, și voi în usteneala lor ați întrat.
39. Iară den orașul acela mulți crezură întru El, den samari-
teani, pentru cuvîntul muerici carea mărturisiia, că-mi zise cu adevăr
toate cîte am făcut.
40. Și cînd mearsără cătră El samariteanii, rugară pre El ca să
rămîe la ei. Și rămase acolo doao zile. //
41. Și cu mult mai mulți crezură pentru cuvîntul Lui. 110r
42. Și zicea muerii că de-acum nu pentru cuvîntul tău creadem,
că înșine auzit-am și știm că Acesta iaste adevărat Mîntui-
toriul lumii, Hristos. Ко(ц), не(д).[16]
43. Iară după doao zile eși de acolo și mearse în Galilea.
(44) Mt. 13, 57; Mr. 6, 4; Luc. 4, 2, 24. 44. Că Însuși Hristos mărturisise că prorocul întru a lui moșie
cinste n-are.
45. Și cînd veni în Galilea, priimiră pre El galileanii, văzînd
toate ceale ce făcu în Ierosalim în praznicu, că și ei mersease la
praznic. Понe(д), г̃, не(д). Зача́ло, г̃і.[17]
(46) Viș. 2, 1, 11. 46. Și veni Iisus iară în Cana Galileei, unde făcu den apă vin. Și
era în Capernaum un om crăescu, căruia fiiul lui boliia.
47. Acesta, auzind că Iisus vine den Iudea în Galileiu, mearse la
El, și ruga pre El ca să pogoară să vindece pre feciorul lui, că vrea
să moară.
48. Zise Iisus cătră el: De nu veți vedea seamne și ciude nu
veți creade.
49. Zise cătră El omul crăescu: Doamne, pogoară mainte pînă
nu moare fiiul mieu.
50. Zise Iisus lui: Pasă, fiiul tău viu-i. Și crezu omul cuvîntu-
lui carele-i zise lui Iisus și mearse.
51. Și iată pogorînd el, slugile lui tîmpinară pre el, și-i spusără
zicînd, că „feciorul tău iaste viu".
52. Ce întreba de ei de ceasul în carele s-au vindecat, și zisără
lui, că eri în al șaptele ceas l-au lăsat pre el frigurile.
53. Înțelease derept aceaia tată-său că ară fi fost aceaia în
ceasul întru carele zise lui Iisus că „fiiul tău iaste viu". Și crezu
el și casa lui toată.
54. Acesta iarăși al doilea sămnu făcu Iisus, viind den Iudea
în Galileiu Ко(ц), поне(д).[18]

CAP 5

2, 5. Hristos vindecă sîmbăta pre cela ce zăcea la lac. 10. Farisei giudeca strîmbu de faptele lui Hristos. 17. Cu destoiniciia Părintelui Său vinge pre ei. 19. Arătă-Și putearea Lui cea dumnezeiască în multe chipuri. 45. Mărturiia lui Moisi încă o întărească.

Не(д) д̃, расла(в). За(ч), д̃і.[19] //

110v După aceastea era sărbătoarea jidovilor și Să sui Iisus
în Ierosalim.
2. Iaste în Ierosalim, la poarta dobitoacelor, un (2) Levit. 24, 2; 5 Moi. 6, 11.
lac, carele să chiamă ovreiaște Vitezda, cinci foișoare
avînd.
3. Întru acealea zăcea mulțime multă de bolnavi,
orbi, șchiopi, uscați, așteptînd turburarea apei.
4. Că îngerul Domnului pogorîia în acătare ceasuri în lac și tur-
bura apa; derept acea, carele întra întîiu după turburarea apei
să vindeca, săvai de ce boală.
5. Iară era un om acolo, de treizeci și opt de ani bolnav.
6. Pre acesta deaca-l văzu Iisus zăcînd, și înțelease că de
multă vreame zace în boală, zise lui: Vei să fii sănătos?
7. Răspunse Lui beteagul: Doamne, om n-am, cînd să turbură
apa, să mă ducă în lac; ce pînă mergu eu, altul mainte întră.
8. Zise Iisus lui: Scoală, ia-ți patul tău și îmblă.
9. Și atunceași fu sănătos omul și luo patul lui și îmbla; și
era sîmbătă într-acea zi.
10. Iară jidovii zicea celui vindecat: Sîmbătă iaste, nu ți să
cade ție a lua patul.
11. Răspunse lor: Cela ce mă făcu sănătos, acela-mi zise „ia-ți (11) Erem. 17, 21.
patul tău și îmblă".
12. Și întrebară pre el: Cine iaste omul carele zise ție „ia patul
tău și îmblă?"
13. Iară cel vindecat nu știia cine iaste; că Iisus eșise den mul-
țime ce era într-acel loc.
14. După aceaia află pre el Iisus în besearică și zise lui: Iată,
te-am vindecat, de acum nu greși, ca să nu fie ție mai rău.
15. Mearse omul acela și deade veaste jidovilor că Iisus iaste
carele l-au făcut pre el sănătos. Ко(ц) не(д).[20]
16. Și pentr-aceaia goniia pre Iisus jidovii, și vrea pre El să-L
omoară, căce aceastea au făcut sîmbăta. Сре(д), в҃, не(д). За(ч), еі҃.[21]
17. Iară Iisus răspunse lor: Tatăl Mieu pînă acum lucrează și eu
lucrez.
18. Pentr-aceasta, încă mai vîrtos, vrea jidovii pre El să-L //
111r omoară, că nu numai sîmbăta au frîmtu, ce încă pre Dumnezău au (18) Nij. 7, 19.
zis că-i Tatăl Lui, făcîndu-Să aseamenea cu Dumnezău.
19. Iară Iisus răspunse și zise lor: Adevăr, adevăr zic voao, nu (19) Nij. 8, 38.
poate Fiiul face de Eluși nemică, ce numai de va vedea pre Tatăl
făcînd, că cealea ce face Acela, acealea așijdere și Fiiul face.
20. Că Tatăl iubeaște pre Fiiul, și toate arată Lui carele Însuși
face, și mai mari lucrure de aceastea arăta-va Lui, ca să vă mirați
voi.
21. Că cum scoală Tatăl pre morți și-i înviiază, așa și Fiiul, pre (21) Viș. 3, 35.
carii va vrea, învie-i-va.
22. Că Tatăl nu giudecă pre nime, ce toată giudecata deade
Fiiului.

23. Ca toți să cinstească pre Fiiul, cum cinstescu și pre Tatăl;
carele nu cinstează pre Fiiul, nu cinstează pre Tatăl care L-au tri-
mes pre El. Чє(к), в҃, нє(д). Сє́жє, и҆ мѹ҃чєникѡ. Зача́ло: ѕ҃і.[22]

(24) Viş. 3, 28; Nij. 6, 40, 47.
24. Adevăr, adevăr zic voao, că cela ce va asculta cuvintele
Meale și va creade întru Cela ce M-au trimes pre Mine, are viiața
de vecie și la păgubitură nu va mearge, ce treace den moarte în viiață.
Кѡ҃ц ср҃ѣд.[23]

25. Adevăr, adevăr zic voao, apropie-să vreamea, și acum iaste,
cînd morții vor auzi glasul Fiiului lui Dumnezău și carii vor auzi
înviia-vor.

26. Că cum are Tatăl viață întru El, așa deade și Fiiului viață
să aibă întru El.

27. Și puteare deade Lui și giudecată să facă, că Fiiu omenesc iaste.

28. Nu vă mirareți de aceasta, că va veni ceasul în carele toți
cei den morminte vor auzi glasul Fiiului lui Dumnezău.

(29) Mt. 25, 34; Dan. 12, 2; Nij. 6, 38.
29. Și vor mearge, ceia ce-au făcut bine întru învierea vieții,
iară ceia ce-au făcut reale, întru învierea păgubirei.

30. Nu poci Eu să fac de Mineși nemică.
Па́ток, в҃. Нєдє́лѣ. Зача́ло, з҃і.[24] //
Cum auz giudec, și giudecata Mea dereaptă iaste, căce nu caut 111v
voia a Mea, ce voia Celuia ce M-au trimes, a Tatălui.
Конє́ць, чєто(к). И҆ мѹ҃чєнимъ.[25]

31. De voiu mărturisi Eu de Mine, mărturiia Mea nu iaste ade-
vărată.

(32) Nij. 8, 14; Mt. 3, 17.
32. Altul iaste carele mărturisească de Mine și știu că adevărată
iaste mărturiia carea mărturisească de Mine.

(33) Mt. 17, 5.
33. Voi trimeaset la Ioan și el încă mărturisi de dereptate.

(34) Viş. 1, 25 şi 19, 25.
34. Iară Eu de la om mărturie nu caut, ce aceastea zic, ca voi să
vă mîntuiți.

35. Acela era făclie arzînd și luminînd și voi vrut într-un ceas să
vă veseliți în lumina lui.

36. Iară Eu am mărturie mai mare decît a lui Ioan, că lucrurele
carele Mi le deade Tatăl ca să le împlu, aceastea lucrure carele Eu fac,
mărturisesc de Mine că Tatăl M-au trimes.

(37) Mt. 3, 17 şi 17, 5; 5 Mois. 4, 12.
37. Și Cela ce M-au tremes pre Mine, Tatăl, Acel au mărturisit
de Mine; nece glasul Lui n-ați auzit neceodată, nece fața Lui n-ați
văzut.

38. Și cuvîntul Lui nu lăcuiaște întru voi, că pre carele-L tri-
mease El, Acestuia voi nu creadeți.

39. Ispitiți Scripturile, că voao vă să pare întru iale a avea
viiața de veaci și acealea sînt carele mărturisescu de Mine.

40. Și nu veți să veniți cătră Mine, ca să aveți viiață.

41. Slavă de la oameni nu iau.

42. Ce vă cunoscuiu pre voi că dragostea lui Dumnezău nu aveți
întru voi.

43. Eu viiu întru numele Părintelui Mieu și nu Mă priimit pre
Mine, iară să va veni altul întru numele Lui, pre acela veți priimi.

(44) Nij. 12, 43; 1 Cor. 4, 3.
44. Cum veți putea voi creade, așteptînd laudă unul de la alalt,
și slava carea-i numai de la Dumnezău nu căutați.

45. Să nu vă pae că Eu voiu pîrî pre voi cătră Tatăl; iaste cine vă pîrî pre voi: Moisi, întru care voi nădăjduiți.
46. Că de ați creade lui Moisi, doară ați creade și Mie, că acela de Mine au scris; iară să nu veți creade scripturile lui, cum veți creade cuvintele Meale?//

(46) Bit. 3, 15 și 12, 13 și 18, 18 și 49, 10; 5 Moi. 18, 15.

112r

CAP 6

5. Hristos cu cinci pîini și cu doi pești sătură cinci mii. 15. Hristos de-acolea Să duce în laturi. 17. Ucenicii mergu cu o corabie. 19. Hristos îmblă pre mare. 26, 27. A căuta pîinea ce nu piiare. 35. Hristosu-i pîinea vieții. 41, 52. Vreviia jidovii. 60. Ucenicii zic „greu-i acest cuvînt". 66. Să duc de la El. 69. Mărturisescu că-i Hristos, Fiiul lui Dumnezău.

După aceastea mearse Iisus de ceaia parte de marea Galileei carea-i a Tiverii.
2. Și mergea după El mulțime multă, că vedea seamnele Lui care le făcea cu bolnavii. Ко(ц), пε(к).[26]
3. Și Să sui în măgură Iisus și acolo șăzu cu ucenicii Lui.
4. Și era aproape Paștile, sărbătoarea jidovilor.Срѣ(д). ε̃. за(ч). н̃ı.[27]
5. Și rădicînd Iisus ochii și văzînd că multă mulțime vine cătră El, zise cătră Filip: De unde vom cumpăra pîini ca să mănînce aceștea?
6. (Aceasta zicea, ispitindu-l pre el, că El știia ce vrea să facă.)
7. Răspunse Lui Filip: Pîini de doao sute de bani nu va agiunge lor, să ară lua cîte unul de ei numai cîte puținea.

(4) Ishod 12, 18; Levit 23, 5; Cisla 28, 10; 5 Moi. 16, 1.
(5) Mt. 14, 14 (versetul nu este menționat); Mr. 6, 38; Luc. 9, 13.

8. Zise Lui unul den ucenicii Lui, Andreiu, fratele lui Simon Pătru:
9. Iaste un fecior acicea carele are cinci pîini de orzu și doi peștișori. Ce aceastea ce sînt într-atîțea?
10. Zise Iisus: Faceți oamenii să șază. Și era în acel loc iarbă multă și șăzură bărbații în număr ca la cinci mii.
11. Și luo aceale pîini Iisus și deade har și le împărți ucenicilor, iară ucenicii celor ce șădea; așijderea și din peștișori cît vrură.
12. Și cum să săturară, zise ucenicilor Lui: Adunați rămășițele de sfărmituri să nu piiae ceva.
13. Și adunară și împlură doaosprăzeace corfe de sfărmituri den aceale cinci pîini de orzu, carele rămasără de ceia ce mîncară.
Сѹбо(т), к̃, нε(д). Зача́ло, ѳ̃ı.[28]
14. Iară oamenii văzînd sămnul carele făcu Iisus, zicea: Cu adevăr că Acesta iaste prorocul carele era venitor în lume. Ко(ц), срε(д).[29]
15. Înțelease Iisus că vor să vie, apucîndu-L pre El, să-L facă//
112v craiu; Să duse iară în laturi, în munte, numai Însuși.
16. Iară cum fu sara, pogorîră ucenicii Lui la mare.
17. Și intrînd în corabie, mergea de ceaia parte de mare, în Capernaum; și iată era întunearec și nu venise cătră ei Iisus.
18. Și marea, suflînd vînt mare, să rădică.

(17) Mt. 14, 25; Mr. 6, 47.

19. Și întrînd pre mare, ca la doaozeci și cinci au treizeci de stadii, văzînd pre Iisus îmblînd pre mare și apropiindu-Să de corabie și să înfricoșară.

20. Iară El zise lor: Eu sînt, nu vă teamereți.

21. Și luară pre El în corabie și atuncești corabia sosi la ținutul unde mergea.

22. A doao zi, mulțimea care sta de ceaia parte de mare, văzînd că altă corabie nu e acolo, fără aceaia în carea întrară ucenicii Lui, și Iisus nu întrase în corabie cu ucenicii Lui, ce numai înșiși ucenicii Lui mersease.

23. Iară alte corabii veniră de la Tiveriada, aproape de locul unde mîncară pîine după ce deade Domnul har.

24. Iară cînd văzu mulțimea că Iisus nu iaste acolo, nece ucenicii Lui, întrară și ei în corabie și mearsără în Capernaum, căutînd pre Iisus.

25. Și aflînd pre El de ceaia parte de mare, zisără Lui: Învățătoriule, cînd ai sosit acicea?

26. Răspunse lor Iisus și zise: Adevăr, adevăr zic voao, căutați-Mă nu căce văzut seamnele, ce căce mîncat den cele pîini și v-ați săturat. Вто(к), г̃, не(д). За(ч), к̃.[30]

(27) Mt. 3, 17 și 17, 3; Viș. 1, 32; Nij. 10, 36.

27. Lucrați nu pentru bucate pieitoare, ce pentru bucate ce rămîn în viiața veacilor, carele va da voao Fiiul omenesc, că pre acesta sămnă Tatăl Dumnezău. Ко(ц). сꙋ(в)[31]

28. Zisără derept aceaia către El: Ce vom face să lucrăm lucrul lui Dumnezău?

(29) 1 Pos. Ion 3, 23.

29. Răspunse Iisus și zise lor: Acesta iaste lucrul lui Dumnezău, ca să creadeți întru Carele au trimes El.

30. Zisără derept aceaia Lui: Dară ce sămnu faci Tu ca să vedem și să creadem Ție? Ce lucrezi?//

(31) Ishod 6, 14; Mt. 12, 38 și 16, 1; 1 Cor. 1, 22; Cisla 11, 7; Psalom 77, 16.

31. Părinții noștri mîncară mannă în pustie, cum iaste scris, 113r
„pîine den ceriu deade lor să mănînce".

32. Zise lor Iisus: Adevăr, adevăr zic voao, nu Moisi deade voao pîine den ceriu, ce Tatăl Mieu dă voao acea pîine den ceriu adevărată.

33. Că acea pîine a lui Dumnezău iaste carea pogorî den ceriu și dă viiață lumii. Ко(ц), вто(к).[32]

34. Și zisără Lui: Doamne, în toată vreamea dă noao pîinea aceasta. Срѣ(д), г̃, Недѣ́лѣ. Зача́ло, к̃а.[33]

(35) Viș. 4, 14; Ecls. 24, 19.

35. Zise Iisus lor: Eu-s acea pîine a vieții; cela ce va veni la Mine nececum nu va flămînzi, și cela ce va creade întru Mine nu va însăta neceodată.

36. Ce ziș voao că M-ați și văzut și nu-și creadeți.

37. Tot ce-Mi dă Mie Tatăl, către Mine va veni.

(38) Viș. 5, 30.

38. Și acela ce vine la Mine nu-l voiu lăpăda afară, că pogorîiu den ceriu, nu ca să fac voia Mea, ce voia Celuia ce M-au trimes Mine.

39. Iară aceasta-i voia Celuia ce M-au trimes, a Tatălui, ca tot ce Mi-au dat Mie să nu pierzu den aceaia, ce să înviez acela la zuoa de apoi. Ко(ц), сре(д). Че(к), г̃. За(ч), к̃в.[34]

40. Aceasta iaste voia Celuia ce M-au trimes, ca tot cine veade pre Fiiul și creade în El are viiața veacului, și-l voiu înviia pre el Eu, în zuoa cea de apoi.

41. Murguiia derept aceaia jidovii, căce zisease „Eu sînt pîinea aceaia Carea au pogorît den ceriu".

42. Și zicea: Au nu e Acesta Iisus, fiiul lui Iosif, căruia-I cunoaș- (42) Mt. 13, 55.
tem noi pre tată-Său și pre mumă-Sa? Dară cum zice Acesta că „den ceriu M-am pogorît?"

43. Răspunse Iisus și zise lor: Nu murguireți între voiși.

44. Nime nu poate veni cătră Mine, de nu-l va trage pre el Tatăl Care M-au trimes pre Mine și Eu voiu înviia pre el, la zuoa cea de apoi. Ко(ц), че(к).[35]

45. Iaste scris în prorocii: Și vor fi toți învățați de Dumnezău, că (45) Isai. 54, 13;
113v tot omul carele au auzit de la Tatăl și au//învățat vine cătră Erem. 31, 31.
Mine.

46. Nu că au vrut vedea pre Tatăl cineva, ce numai cela ce iaste (46) Mt. 11, 27;
de la Dumnezău, acesta au văzut pre Tatăl. Luc. 10, 22; Vișei 1, stih 18.

47. Adevăr, adevăr zic voao, cela ce creade întru Mine are viiața (47) Viș. 3, 16.
de veaci. Пе(к) г҃, не(д). За(ч), кг҃.[36]

48. Eu sînt pîinea vieții. (48) Ishod 16, 15.

49. Părinții voștri mîncară mannă în pustie și muriră.

50. Acesta iaste pîinea carea pogorî den ceriu, ca cine va mînca dentru ia să nu moară.

51. Eu sînt pîinea acea vie carea au pogorît den ceriu. De va (51) Viș. 3, 13.
mînca cineva de pîinea aceasta, trăi-va în veac și pîinea aceaia carea voiu da Eu, trupul Mieu iaste, carea Eu voiu da pentru viiața lumii.

52. Și să pritciia unul cu alalt jidovii, zicînd: Cum poate Acesta noao da trupul să-L mîncăm?

53. Zise lor Iisus: Adevăr, adevăr grăescu voao, să nu veți mînca trupul Fiiului omenesc și să beați sîngele Lui, nu veți avea viiață întru voi.

54. Cela ce va mînca trupul Mieu și va bea sîngele Mieu are viiața veacului și Eu voiu învie pre el, la zuoa de apoi. Ко(ц) пе(к).[37]

55. Că trupul Mieu-i adevăr mîncare și sîngele Mieu-i adevăr beutură. Поне(д), д҃, не(д). Зача́ло, кд҃.[38]

56. Cela ce mănîncă trupul Mieu și bea sîngele Mieu, în Mine lăcuiaște și Eu întru el.

57. Cum M-au trimes pre Mine Tatăl cel viu și Eu viez pren Tatăl, așia și cine va mînca pre Mine și acela viiază pentru Mine.

58. Aceasta-i pîinea aceaia carea au pogorît den ceriu, nu cum (58) Viș. 3, 13.
mîncară părinții voștri mannă și muriră; cela ce va mînca pîinea aceasta via-va în veac.

59. Aceastea zise în sinagoga, învățînd în Capernaum.

60. Și mulți auzind den ucenicii Lui zisără: Greu iaste acest cuvînt; cine-l va putea asculta?

114r 61. Iară Iisus știind întru Sine că să pritcescu de aceasta//între
ei, ucenicii Lui, zise lor: Au aceasta vă sminteaște pre voi?

62. Dară de veți vedea pre Fiiul omenescu suindu-Să unde era
întîiu?
63. Duhul iaste carele înviiază, iară trupul nu foloseaște nemică;
cuvintele carele Eu zic voao duh sînt și viiață sînt.
64. Ce sînt dentru voi unii carii nu cred. Că știia dentîiu Iisus,
carii ară fi carii nu credea și cine iaste carele va vinde pre El.
65. Și zicea: Derept aceasta ziș voao că nime nu poate veni
cătră Mine, de nu va fi lui dat de la Tatăl Mieu.
66. Dentr-aceaia vreame mulți den ucenicii Lui să dusără înapoi
și de-acii nu mai îmbla cu El.
67. Și zise Iisus celor doisprăzeace: Doară și voi veți să vă duceți?
68. Răspunse Lui, Simon Pătru: Doamne, cătră cine vom mearge?
Cuvintele vieței de veacu ai.
(69) Mt. 16, 16; Nij. 11, 27. 69. Și noi creadem și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiiul lui
Dumnezău celui viu. Ко(ц), пне(д).[39]
70. Răspunse lor Iisus: Au n-am ales Eu pre voi doisprăzeace?
Și dintru voi unul iaste diiavol.
71. Adecă grăiia de Iuda Scariot, feciorul lui Simon, că acesta
era a-L vinde pre El, fiind unul den cei doisprăzeace.

CAP 7

3. Frații lui Hristos mergu în Ierosalim la praznic. 10. El încă ascunsu mearge după ei. 14. Învață în besearică. 21. Multe giudecă de El oamenii. 32. Popii poruncescu să-L prinză pre El. 41. Gîlceavă multă era de El în mulțime. 47. Și între farisei. Viteajii trimiși să-L prinză pre El. 50. Și cu Nicodim să pritcescu.*

Єто(к), д̃, не(д), Зд(ч), к̃е.[40]

Și îmbla Iisus după aceastea în Galilea, că nu vrea în
Iudea să îmble, că-L căuta jidovii, să-L omoară.
2. Era aproape sărbătoarea jidovilor, întinderea
corturelor.
3. Și zisără cătră El frații Lui: Du-Te de acicea și
pasă în Iudea, să vază și ucenicii Tăi faptele Tale
care le faci.
4. Că nime nu face într-ascunsu ceva și caută să fie vestit; deaca
faci aceastea, arată-Te pre Tine lumii. //
(5) Mr. 2, 21. 5. Că nece frații Lui nu credea întru El. 114v
6. Și zise lor Iisus: Vreamea Mea încă n-au sosit, iară vreamea
voastră pururea iaste gata.
7. Nu poate lumea urî pre voi, iară pre Mine Mă urăște, că Eu
mărturisescu de ia, că faptele ei reale sînt.
(8) Viș. 3, 19; Nij. 8, 20. 8. Voi suiți la acest praznic, iară Eu încă nu voiu sui la praznic,
căce vreamea Mea încă nu s-au împlut.
9. Aceastea zicînd lor, rămase în Galilea.
10. Iară cum să suiră frații Lui, atunce și El Să sui în praznic,
ce nu la arătare, ce ca pre ascuns.

11. Iară jidovii căuta pre El în sărbătoare şi zicea: Unde iaste
Acela?
12. Şi şoptă multă de El era în mulţime, că unii zicea că om
bun iaste, iară alţii zicea ba, ce amegeaşte mulţimea.
13. Şi nece unul nu grăiia ceva la arătare de El, pentru frica jido- (13) Nij. 9, 21 şi 12, 42 şi 19, 38.
vilor. Ко(ц), ВТОК(). Сре(д) прѣполовле(н): нцн. За(ч). кѕ.[41]
14. Iară iată la giumătate de sărbătoare, sui Iisus în beseareсă
şi învăţa.
15. Şi să mira jidovii, zicînd: Cum şti Acesta carte, că n-au învă-
ţat.
16. Răspunse Iisus lor şi zise: A Mea învăţătură nu iaste a Mea,
ce a Celuia ce M-au trimes pre Mine.
17. De va să facă cineva voia Lui, înţeleage-va de învăţătură,
de la Dumnezău-i, au Eu de la Mine grăescu.
18. Cela ce grăiaşte de sine laudă şie caută, iară cela ce caută
lauda celuia ce l-au trimes pre el, acesta adevărat iaste şi strîmbă-
tate întru el nu iaste.
19. Au nu Moisi deade voao leage şi nece unul den voi nu o ţine? (19) Ishod 20, 1 şi 24,3; Viş. 5, 18.
Ce Mă căutaţi să Mă omorîţi?
20. Răspunse mulţimea şi zise: Drac ai; cine Te caută să Te (20) Nij. 8, 48 şi 21, 52 şi 10, 20.
omoară?
21. Răspunse Iisus şi zise lor: Un lucru făcuiu şi toţi vă miraţi.
22. Derept aceasta Moisi deade voao tăiare împregiur (nu că (22) Levit. 12, 3; Bit. 17, 24.
iaste de la Moisi, ce de la părinţi) şi sîmbăta tăiaţi omul împregiur.//
115r 23. Deaca tăiarea împregiur ia omul sîmbăta, ca să nu să calce
leagea lui Moisi, pre Mine vă mîniiaţi căce făcuiu omul de tot sănă-
tos, în sîmbătă?
24. Nu giudecareţi în făţărie, ce giudecaţi giudecată dreaptă. (24) 5 Moi. 1, 17; Prit. 23, 24; Iacov 1, 2, 25 şi 3, 4.
25. Zicea unul den ierosalimleani: Dară au nu iaste Acesta pre
carele căuta să-L omoară?
26. Şi iaca la arătare grăiaşte şi nemică nu-I zic Lui. Au doară
cu adevăr Îl cunoscu cei mai mari că Acesta iaste acel Hristos?
27. Ce ştim de unde-i Acesta, iară cînd va veni acel Hristos nime
nu-l va şti de unde iaste.
28. Striga derept aceaia Iisus în beasearică, învăţînd şi zicînd: (28) Viş. 5, 43; Nij. 8, 42; Crim. 3, 4.
Şi pre Mine Mă cunoaşteţi şi ştiţi de unde sînt, şi de Mineşi n-am
venit, ce iaste adevărat Cela ce M-au trimes pre Mine, pre carele voi
nu cunoaşteţi.
29. Iară Eu cunoscu pre El, că de la El sînt şi El M-au trimes.
30. Iară ei vrea să-L prinză şi nime nu-şi puse spre El mîna, că (30) Nij. 8, 20.
încă nu venise ceasul Lui. Ко(ц), срѣ(д).[42]
31. Iară mulţi den mulţime crezură întru El şi grăiia că „Hris-
tos cînd va veni au mai multe seamne va face de aceastea de carele
au făcut Acesta?"
32. Auziră fariseii pre mulţime vorovind de El aceastea şi trimi-
sără fariseii şi mai marii popilor slugi, să-L prinză pre El.

Şi eu Vasile a lui Vărchita am prin cercetări de bătrîni care folosesc termenul de:
Vorovit - în loc de vorbit 21.05.2005.

33. Zise Iisus lor: Încă puținea vreame cu voi voiu fi, după
aceaia voiu mearge cătră Cela ce M-au trimes.
(34) Nij. 8, 21 și 13, 33.
34. Căuta-Mă-veți și nu Mă veți afla și unde voiu fi Eu, nu veți
putea veni.
35. Zisără derept aceaia jidovii întru eiși: Unde va Acesta să
meargă, ca să nu-L aflăm noi pre El? Au doară la aceia va mearge
carii-s despărțiți între greci și să înveațe pre greci?
36. Çe-i cuvîntul acesta ce zise „căuta-Mă-veți și nu Mă veți
afla și unde voiu fi Eu, voi nu puteți veni"? Нє(д), н҃цн. Зa(ч), кз.[43] //
(37) 3 Moi. 23, stih 36.
37. Iară în zuoa de apoi cea mai mare a praznicului, stătu Iisus 115v
și strigă zicînd: De însătoșază cineva, să vie cătră Mine și să bea.
(38) Isai. 54, 3.
38. Çela ce va creade întru Mine, cum zice Scriptura, rîure de
ape vii cura-vor den pîntecele lui.
(39) Ioil 2, 28; Dean. 2, 17.
39. (Iară aceasta zise de duhul carele era a lua credincioșii întru
El, că încă nu era Duhul Svînt, că Iisus încă nu era proslăvit.)
40. Derept aceaia mulți den nărod auzind acest cuvînt zicea: Ade-
văr, Cesta iaste cel proroc.
(41) Viș. 1, 46.
41. Iară alții grăiia: Acesta-i Hristos. Iară alții zicea: Au doară
den Galilea va veni Hristos?
(42) Mihei. 5, 2; Mt. 2, 5.
42. Au nu zice Scriptura că den sămînța lui David și den ora-
șul Vitleemului, unde era David, va veni acel Hristos?
43. Și fu sfadă în mulțime pentru El.
44. Iară unii dentr-înșii vrură să prinză pre El, ce nime nu-și
puse mînile spre El.
45. Deacii veniră slugile cătră mai marii popilor și fariseii și
zisără lor aceia: Derept ce nu L-ați adus pre El?
46. Răspunsără slugile: Neceodată așa n-au grăit om, cum
acesta om (grăiaște).
47. Răspunsără lor fariseii: Au doară și voi v-ați prilăstit?
48. Au doară cineva den cei mai mari au crezut în El? Au den
farisei?
49. Çe acest nărod, care nu știe leagea, blăstămatu-i.
(50) Vișei 3, stih 2.
50. Zise Nicodim cătră ei, carele venise noaptea la El, unul fiind
dentru ei:
(51) 5 Moi. 17, 18 și 19, 15.
51. Au doară leagea noastră giudecă omul de nu va auzi mainte
den el și va înțeleage ce va face?
52. Răspunsără și zisără lui: Doară și tu ești den Galilea; ispi-
tească și vezi că proroc den Galilea nu s-au sculat.
53. Și mearsără cineși la casa lui. Прѣ(с) нє(д) н҃цн.[44]

CAP 8

3. Muiarea-i aflată în curvie. 11. I să arată păcatele. 12. Hristosu-i lumina lumii. 19. Farisei întrebă unde-i tatăl lui Hristos. 39. Fii lui Avraam. 42. Fii lui Dumnezău. 44. Satana-i tatăl minciunii. 56. Avraam văzu zuoa a lui Hristos. //

116r Iară Iisus mearse în Muntele Maslinilor.
2. Iară de demineață iară veni în besearecă și toți
oamenii veniră la El și șăzînd învăța pre ei.
Септе(м), ді҃, ст҃ѣи Өеодоръ. Зача́ло, кн҃.[45]
3. Și aduсără la El cărtularii și fariseii o muiare
aflată în curvie și puindu-o pre ia în mijloc
4. Zisără Lui: Învățătoriule, această muiare o am aflat acum în
curvie.
5. Și în leage, Moisi au poruncit noao, pre unele ca aceastea să (5) 3 Moi. 20,
le omorîm cu pietri. Dară Tu ce zici? 10.
6. Iară aceasta zicea ispitindu-L pre El, ca să-L poată pîrî. Iară
Iisus, plecîndu-Să gios, cu deagetul scriia în pămînt.
7. Și neîncetînd a-L întreba pre El, rădică-Să și zise lor: Carele-i (7) 5 Moi. 17, 7.
fără păcate între voi, întîiu să arunce piatră spre ia.
8. Și iară plecîndu-Să gios, scriia în pămînt.
9. Și auzind aceastea, vădiia pre ei știința lor, eșiia unul după
alalt, începînd de la cei bătrîni pînă la cei de apoi și rămase sîn-
gur Iisus și muiarea în mijloc stînd.
10. Iară Iisus rădicîndu-Să, pre nime nu văzu, numai muiarea;
zise ei: Muiare, unde sînt pîrîșii tăi? Nime pre tine nu giudecă?
11. Iară ia zise: Nime, Doamne. Zise ei Iisus: Nece Eu te giu- (11) Viș. 1, 5;
dec: pasă și de-acum nu mai greși. Коне(ц). ст҃ѣи. Чтѝ не(д), и҃ци. Nij. 9, 5 și 12, 46.
Четверто̀къ, д҃. не(д). Зача́ло, кѳ҃.[46]
12. Și iară Iisus zise lor grăind: Eu sînt lumina lumii, carele
va veni după Mine nu va îmbla întru întunearec, ce are lumina vieții.
Ко(ц), не(д) и҃ци.[47]
13. Zisără într-aceaia Lui fariseii: Tu de Tine mărturisești și
mărturiia Ta nu-i adevărată.
14. Răspunse Iisus și zise lor: Să și mărturisescu Eu de Mine, ade- (14) Viș. 5, 31.
vărată iaste mărturiia Mia, că știu de unde am venit și unde voiu
mearge, iară voi nu știți de unde am venit și unde merg.
15. Voi trupeaște giudecați, iară Eu nu giudec pre nime.
16. Și s-aș și giudeca Eu, giudecata Mia adevărată iaste, căce
singur nu sînt, ce Eu și Cela ce M-au trimes pre Mine, Tatăl. //
116v 17. Iară și în leagea voastră scrisu-i că a doi oameni mărturiia (17) 5 Moi. 17,
adevărată iaste. 6 și 19, 15; Mt. 18, 16; 2 Cor.
18. Eu sînt carele mărturisescu de Mine și mărturisească de Mine, 13, 1; Evrei 10,
Carele M-au trimes, Tatăl. 28.
19. Zicea derept aceaia Lui: Unde iaste Tatăl Tău? Răspunse
Iisus: Nece pre Mine cunoașteți, nece pre Tatăl Mieu; să ați
cunoaște pre Mine și pre Tatăl Mieu ați cunoaște.
20. Aceastea cuvinte grăi Iisus în gazofilachiia, învățînd în besea- (20) Viș. 7, 8, 30.
rică și nime nu-L prinse pre El, că încă nu venise ceasul Lui.
Коне́ць, четверто́кꙋ, Пѧ́токъ, д҃, не(д). Зача́ло, л҃.[48]
21. Zise derept aceaia iară Iisus lor: Eu voiu mearge și Mă veți (21) Viș. 7, 34;
căuta pre Mine și în păcatul vostru veți muri; unde mergu Eu, voi Nij. 13, 33.
nu puteți veni.
22. Iară jidovii zisără: Doară Să va omorî Însuși că zice „unde
mergu Eu, voi nu puteți veni“?

23. Atunci zise lor: Voi de aicea de gios sînteți, Eu de sus sînt,
voi den lumea aceasta sînteți, Eu nu sînt den lumea aceasta.
24. Derept aceaia ziș voao că veți muri în păcatele voastre, că de
nu veți creade că Eu sînt Acela muri-veți în păcatele voastre.
25. Și zisără Lui: Tu cine ești? Atunci zise lor Iisus: Acela ce den-
tîiu zic voao.
(26) Viș. 7, 28; C rim. 3, 4. 26. Multe am de voi a grăi și a giudeca, ce Cela ce M-au trimes
adevărat iaste și Eu care am auzit de la El aceastea grăescu lumii.
27. Și nu înțeleasără că de Tatăl grăiia lor.
28. Zise lor Iisus: Cînd veți înălța pre Fiiul omenesc, atunce
veți înțeleage că Eu sînt, și de Mineși nu fac nemică, ce cum Mă învăță
Tatăl Mieu, aceastea grăescu.
29. Că Cela ce M-au trimes cu Mine iaste, nu Mă lăsă pre Mine
Tatăl sîngur, căce Eu cealea ce-I plac Lui fac în toată vreamia.
30. Aceastea grăind El, mulți crezură întru El. //
Конє(ц), петкꙋ и сꙋббо́тѣ. Сꙋббо́та, д҃. Зача́ло, лд҃.[49] 117r
31. Zicea derept însă Iisus cătră jidovii carii crezuse Lui: Să
veți rămînea voi întru cuvîntul Mieu, adevărat ucenicii Miei veți fi.
32. Și veți înțeleage dereptatea, și dereptatea va slobozi pre voi.
33. Răspunsără Lui: Sămînța lui Avraam sîntem, și nemurui
n-am slujit neceodată; și cum zici Tu că vom fi slobozi?
(34) C rim. 6, 20; 2 Pet. 2, 19. 34. Răspunse Iisus lor: Adevăr, adevăr grăescu voao, că tot cine
face păcat rob iaste păcatului.
35. Și sluga nu rămîne în casă în veac, Fiiul rămîne în veac.
36. Și de va slobozi pre voi Fiiul, cu adevăr sloboziți veți fi.
37. Știu că sînteți sămînța lui Avraam, ce Mă căutați să Mă omo-
rîți, că cuvîntul Mieu nu încape întru voi.
38. Eu ce am văzut la Tatăl Mieu grăescu, și voi faceți ce ați
văzut de la tatăl vostru.
39. Răspunsără și zisără Lui: Tatăl nostru Avraam iaste. Zise
lor Iisus: Să ați fi feciorii lui Avraam, faptele lui Avraam ați face.
40. Iară acum Mă căutați să Mă omorîți, om care grăiiu voao derep-
tate care am auzit de la Dumnezău; aceasta Avraam n-au făcut.
41. Voi faceți faptele tatălui vostru. Derept aceaia zisără Lui:
Noi den curvie n-am născut, unul avem* tată Dumnezău.
Понє(д), є҃, нє(д). За(ч), лв҃.[50]
(42) Viș. 5, 43 și 7, 29. 42. Zise lor Iisus: Să ară fi Dumnezău tatăl vostru, ați iubi pre
Mine, că Eu de la Dumnezău am eșit și am venit, Ко(ц), сꙋ(б).[51]
că n-am venit de Mineși, ce Acela M-au trimes.
43. Pentru ce voroavele Meale nu înțeleageți? Că nu puteți as-
culta cuvîntului Mieu.
(44) 1 Pos. Ion 3, 8. 44. Voi de la diavolul, tatăl vostru, sînteți, și pohtele tatălui vos-
tru veți să le împleți; acela vrăjmaș oamenilor au fost dentîiu, și
în dereptate n-au stătut, căce nu iaste dereptate întru el, cînd
grăiaște minciuni dentr-ale sale grăiaște, că minciunos iaste, și
tatăl minciunii.
45. Iară voi căce grăescu voao dereptate, nu creadeți. //
46. Cine dentru voi Mă va vădi de păcat? Iară să grăescu derep- 117v
tate, derept ce voi nu creadeți Mie?

47. Carele iaste de la Dumnezău, cuvintele lui Dumnezău as- (47) 1 Pos. Ion 4,
cultă; pentru aceasta voi nu ascultați, că nu sînteți de la Dumnezău. 6.
48. Răspunsără jidovii și zisără Lui: Au nu grăim noi bine că Tu (48) Viș. 7, 20;
ești samaritean și drac ai? Nij. 10, 20.
49. Răspunse Iisus: Eu drac n-am, ce cinstescu pre Tatăl Mieu,
și voi Mă ocărîți.
50. Iară Eu nu caut lauda Mea, iaste cine va căuta și cine va giu-
deca. Вто(к), є҃, не(д). Зача́ло, лг҃.[52]
51. Adevăr, adevăr grăescu voao, varecine va ținea cuvîntul Mieu (51) Nij. 11, 25.
moartea nu va vedea în veac. Ко(ц), пне(д).[53]
52. Zisără Lui jidovii: Acum înțeleagem că drac ai: Avraam au
murit și prorocii, și Tu zici „varecine va ținea cuvîntul Mieu nu
va gusta moartea în veaci".
53. Au doară Tu ești mai mare decît tatăl nostru Avraam, carele
muri, și proroci muriră; cine Te faci Tu Însuși?
54. Răspunse Iisus: De Mă voiu lăuda Eu sîngur, lauda Mea ne-
mică iaste; iaste Tatăl Mieu carele Mă slăvează, carele voi ziceți
că iaste Dumnezăul vostru.
55. Și nu-L cunoașteți pre El, iară Eu cunoscu pre El, și să
voiu zice că nu-L cunoscu pre El, fi-voiu aseamenea voao minciunos;
ce-L cunoscu pre El și cuvintele Lui păzescu.
56. Avraam, tatăl vostru, au pohtit cu dor să vază zuoa Mea
aceasta, și o văzu și să bucură.
57. Zisără derept aceaia jidovii cătră El: Cincizeci de ani încă
n-ai și pre Avraam l-ai văzut?
58. Zise Iisus lor: Adevăr, adevăr grăescu voao, mainte de ce
n-au fost Avraam, Eu sînt.
59. Iară ei luară pietri să arunce spre El. Iară Iisus Să ascunse, (59) Nij. 10, 31.
și eși den besearecă, trecînd pren mijlocul lor, și trecu așia.
Ко(ц). вто(к). а срѣ(д). є҃. ѝщи наза(д), за(ч). нг҃. Й пе(к). є҃. ѝщи напрѣ(д). за(ч). ле҃[54]

CAP 9

1. Hristos, orbul den născută îl vindecă sîmbătă. 13. Carele să pritci//
118r *mult cu fariseii. 22, 35. Îl lăpădară afară den săbor. 36. Hristos dă lu-*
mină de vecie.
Не(д), ѕ҃. ѿ слѣпом: зача́ло, лд҃.[55]

Trecînd derept aceaia, văzu pre un om orbu den naștere.
2. Și întrebară pre El ucenicii Lui, zicînd: Învăță-
toriule, cine au greșit, acesta, au părinții lui, ca să
nască orbu?
3. Răspunse Iisus: Nece acesta au greșit, nece părin-
ții lui, să nască orbu, ce ca să să arate lucrul lui
Dumnezău în el.
4. Mie să cade a lucra lucrurele Celuia ce M-au tremes, pînă iaste
zuo; veni-va noaptea, cînd nime nu poate lucra. (5) Viș. 1, 9, 50;
5. Pînă voiu fi în lume, lumină sînt lumii. Nij. 12, 35, 46.

6. Aceastea zicînd scuepi la pămînt, și feace tină den scuepitu-
ră, și unse cu tină ochii orbului.
7. Și zise lui: Pasă de-ți spală ochii în lacul lui Siluoam (ce să
chiamă de o veri tîlcui „trimes"). Mearse și să spălă și veni văzînd.
8. Iară vecinii și ceia ce-l văzuse mai înainte că era orbu zicea:
Au nu e acesta carele șădea și cerea?
9. Alții zicea că acesta iaste, dară alții că-i samănă lui. El zicea
că „eu-s acela".
10. Zisără derept aceaia lui: Cum ți s-au deșchis ochii?
11. Răspunse acela și zise: Un om, ce-L chiamă Iisus, tină făcu
și-mi unse cu aceaia ochii miei și-mi zise: Pasă la lacul lui Siluam
și-ți spală ochii. Și deaca merșu și-mi spălaiu ochii, văzuiu.
12. Zisără-i derept aceaia lui: Unde iaste Acela? Zise: Nu știu.
13. Adusără pre el cătră farisei, pre acela carele era mainte orbu.
14. Și era sîmbătă, cînd făcu Iisus tină și-i dișchisease ochii lui.
15. Și iară-l întrebară fariseii cum i s-au deșchis ochii; el zise
lor: Tină puse la ochii miei, și mă spălaiu și văz.
16. Zisără unii den farisei: Acest om nu e de la Dumnezău, că sîm-
băta nu ține. Alții zicea: Cum poate om păcătos face seamne ca aceas-
tea? Și era sfadă într-înși. //
17. Zisără orbului iarăși: Tu ce zici de El, că-ți deșchise ochii 118v
tăi? Iară el zise: Prorocu-i.
18. Și nu crezură jidovii de elu c-au vrut fi orb și veade, pînă nu
chemară părinții lui, a celuia ce i să deșchisease ochii.
19. Și întrebară pre ei, zicînd: Acesta iaste feciorul vostru carele
voi ziceați c-au născut orbu? Dară cum veade acum?
20. Răspunsără lor părinții lui și zisără: Știm că acesta iaste fe-
ciorul nostru, și c-au născut orb.
21. Iară cum veade acum, nu știm; sau cine i-au deșchis ochii
lui, noi nu știm. Însuși destul mare-i, pre el întrebați, însuși de sine
să grăiască.
(22) Vișe. 7, 1; Nije. 12, 42. 22. Aceastea zisără părinții lui, că să temea de jidovi, că iată rîn-
duisă jidovii că varecine va mărturisi de Hristos, să-l leapede den si-
nagoga.
23. Derept aceasta zisără părinții lui, că „destulu-i mare, pre el
întrebați."
24. Deci chemară și a doao oră pre omul carel⟨e⟩ era orb și zisără
lui: Dă slavă lui Dumnezău, noi știm că omul acesta iaste păcătos.
25. Răspunse derept aceaia acela și zise: Să-i păcătos eu nu știu;
una știu: că fiind orb, acum văz.
26. Și iară zisără lui: Ce-ți făcu ție? Cum deșchise ochii tăi?
27. Răspunse lor: Iată spuș voao și nu auzit; că ce veți iară să
mai auziți, doară și voi veți să fiți Lui ucenici?
28. Deacii-l ocărîră pre el și zisără: Tu fii ucenic Aceluia, iară noi
lui Moisi sîntem ucenici.
(29) Vișe. 8, 14. 29. Noi știm că lui Moisi au grăit Dumnezău, iară pre Acesta nu
știm de unde iaste.
30. Răspunse omul și zise lor că: Aceasta iaste minune, că voi
nu știți de unde iaste, și-mi deșchise ochii miei.

31. Iară știm că pre păcătoși Dumnezău nu-i aude; ce cine iaste (31) Prit. 20, 29
cinstitoriu pre Dumnezău, și voia Lui face, pre acesta-l aude. și 28, 9; Isai. 1, 15.
32. Den veac nu s-au auzit să deșchiză cineva ochii orbului den
naștere.
33. Să n-ară fi Acesta de la Dumnezău, n-ară putea face nemică.
34. Răspunsără și zisără lui: Tu în păcate ai născut tot, și tu în-
veți pre noi? Și-l scoaseră pre el afară.//
119r 35. Auzi Iisus că l-au scos afară, și aflînd pre el, zise lui: Tu
crezi în Fiiul lui Dumnezău?
36. Răspunse acela și zise: Cine iaste, Doamne, să crez în El?
37. Zise derept aceaia Iisus lui: Văzutu-L-ai și care grăiaște cu
tine, Acela iaste.
38. El zise: Crez, Doamne. Și să închină Lui.
Ко(ц) не(д) Че(к), е҃. За(ч), ле҃.[56]
39. Și zise Iisus: Venit-am să fac giudecată în lumea aceasta: ca (39) Vișei 3, stih
ceia ce nu văd să vază, și cei ce văd orbi să fie. 17; Nijei 12, stih 47.
40. Și auziră den farisei aceastea, carii era cu El, și zisără Lui:
Au doară și noi orbi sîntem?
41. Zise Iisus lor: Să ați fi orbi, n-ați avea păcate, iară acum
ziceți că vedem; derept aceaia păcatul vostru rămîne.

CAP 10

1. Farisei păstori răi. 8, 11, 14. Iară Hristos cu multe tării arată că-i păstor bun. 19. Pentr-aceaia să scorneaște sfadă. 31. Rădică pietri să dea în Hristos. 39. Vrea să-L prinză. Hristos Să deade în laturi.

Ма(н), ка҃. и҆ златоꙋ́стꙋ на оу(т)рн.[57]

Adevăr, adevăr zic voao, cela ce nu întră pre ușă în stao-
lul oilor, ce va întra pre aiurea, acela fur iaste și tîl-
hariu.
2. Iară cela ce întră pre ușă, păstoriu iaste oilor.
3. Acestuia ușariul va deșchide, și oile glasul lui
aud, și ale lui oile chiamă pre nume, și le duce pre iale.
4. Și cînd scoate oile lui, înaintea lor mearge, și oile după el mer-
gu, că cunoscu glasul lui.
5. Iară după cel strein nu mergu, ce fug de la el: căce nu cunos-
cu glasul streinilor.
6. Pilda aceasta zise lor Iisus, iară ei nu înțeleasără ce ară fi acea-
lea carele grăiia lor.
7. Zise derept aceaia iară Iisus lor: Adevăr, adevăr zic voao, că
Eu sînt ușa oilor.
8. Toți carii au venit mainte de Mine, furi și tîlhari sînt, ce nu
ascultară pre ei oile. Ное(м), г҃і. и҆ стле(м) ѡ(б)щіе. За(ч), лѕ҃.[58]
9. Eu sînt ușă: pren Mine să va întra cineva, mîntui-să-va, și
va întra și va eși, și pășune va afla. Ко(ц), че(к) и҆ Ко(н)ста(н).[59] //
119v 10. Furul nu vine ce numai să fure și să giunghe și să piarză oile; (10) Isai. 40, 11;
Eu veniiu viiață să aibă, și mai mult să aibă. Ezec. 34, 15 și 37, 24.

11. Eu sînt păstoriul cel bun; păstoriul cel bun viiața sa pune
pentru oi.
12. Iară cel năemit și care nu iaste păstoriu, a căruia nu sînt oile
a lui, văzînd lupul viind, lasă oile și fuge, și lupul le răpeaște și
răspîndeaște oile.
13. Iară năemitul fuge, căce iaste năemit și nu-i iaste lui grijă
de oi.
14. Eu sînt păstoriul cel bun, și cunoscu pre ale Meale, și Mă cu-
noscu de ale Meale, cum Mă cunoaște pre Mine Tatăl și Eu cunoscu
pre Tatăl.
15. Și viiața mea Eu puiu pentru oi.
(16) Ezec. 37, 22. 16. Și alte oi încă am, care nu sînt den staulul acesta, și acea-
lea Mi să cade a le aduce și glasul Mieu vor auzi și va fi o turmă și
un păstoriu. Ко(ц), ст҃ле(м). Пе(к), є҃, не(д). За(ч), л҃з.[60]
(17) Isai. 53, 7. 17. Derept aceasta Mă iubeaște pre Mine Tatăl, că Eu voiu
pune viiața Mea ca iară să o iau pre ia.
(18) Dean. 4, 28. 18. Nime nu o va luoa de la Mine, ce Eu puiu pre ia, de Mineși,
că puteare am a o pune pre ia, și puteare am iară a lua pre ia; aceasta
poruncă am luat de la Tatăl Mieu.
19. Și iară fu sfadă în jidovi pentru cuvintele aceastea.
(20) Viș. 7, 20 și 48, 52. 20. Că zicea mulți dentr-înși: Drac are și nu Și-e în fire. Că ce
ascultați pre El?
21. Alții zicea: Aceastea cuvinte nu-s den om îndrăcit; au doară
poate dracul să deșchiză ochii orbului? На̀ ѡ҆с҃щє(н): ц҃ркв(н).[61]
(22) 1 Mac. 4, 59. 22. Fu în Ierosalim sărbătoarea înnoirei besearecii, și era iarnă.
23. Și îmbla Iisus în besearică, în tîrnațul lui Solomon.
24. Și luară împregiur pre El jidovii, și zisără Lui: Pînă cînd
vei ținea în îndoire sufletele noastre? Să ești Tu Hristos, spune noao
aiave.
(25) Viș. 5, 36. 25. Răspunse lor Iisus, zise: Spus-am voao și nu creadeți: fap-
tele carele Eu fac în numele Tatălui Mieu, aceastea mărturisescu de
Mine. //
(26) Vișe. 8, 47. 26. Ce voi nu creadeți, că nu sînteți de oile Meale, cum v-am 120r
zis voao. Сѹ(б), є҃ не(д). За(ч), л҃н.[62]
27. Oile Meale glasul Mieu aud, și Eu cunoscu pre iale, și vin
după Mine.
28. Și Eu voiu da lor viiața veacului, Ко(ц), пѧ(к), и҆ ѡс҃щенїю.[63]
și nu vor peri în veac, și nu le va răpi nime pre iale den mîna Mea.
29. Tatăl Mieu, carele Mi le deade, mai mare de toți iaste; și nime
nu poate răpi pre iale den mîna Tatălui Mieu.
(30) Nije. 17, 22. 30. Eu și Tatăl Mieu unul sîntem.
31. Și luară iară pietri jidovii, să-L omoară pre El.
32. Răspunse lor Iisus: Multe lucrure bune arătaiu voao de la
Tatăl Mieu, pentru carele de acealea veți să Mă ucideți cu pietri.
(33) Vișe. 8, 59. 33. Răspunsără Lui jidovii, zicînd: Pentru lucru bun nu arun-
căm pietri spre Tine, ce pentru hula, că Tu fiind om, face-Te Dum-
nezău.
(34) Pslom. 81, 6. 34. Răspunse lor Iisus: Au nu iaste scris în leagea voastră „Eu
ziș dumnezăi sînteți"?

35*. Să zise acestora dumnezei, cătră carii cuvîntul lui Dum-
nezău fu, şi nu să putea slăbi Scriptura.
36. Pre Mine carele Tatăl M-au sfinţit şi M-au trimes în lume, (36) Vişe. 6, 27.
voi ziceţi că hulescu, căce ziş că Fiiul lui Dumnezău sînt?
37. Să nu voiu face faptele Tatălui Mieu, nu-Mi creadeţi Mie.
38. Iară de fac, să şi nu creadeţi Mie, faptelor creadeţi, ca să (38) Nije. 14, 11
înţeleageţi şi să creadeţi că Tatălu-i în Mine şi Eu în El. şi 17, 21.

Ко(ц), с8(к). Гє(н), к̃і.[64]

39. Şi iară vrea pre El să-L prinză, ce eşi den mînile lor.
40. Şi mearse iară de ceaia parte de Iordan, în locul unde era
Ioan întîiu botezînd, şi rămase acolo.
41. Şi mulţi veniia cătră El, şi zicea că Ioan n-au făcut nece un
sămnu, că toate cîte zisease Ioan de Acesta adevărate au fost.
42. Şi crezură acolea mulţi întru El. Ко (ц̆) м (ч) ц (н).[65]

CAP 11

1. Hristos Să arătă pre Sine. 25. Hristos e viiaţă şi înviere. 14. Lazar muri. 17, 34. Îngropară-l. 43. Învise-l. 47. Sfătuescu-se popii cei mai marii. 49. Caiafa. 50. Unul pentru mulţi să-L omoară. 56, 57. Porunciră să-L prinză. ||

120v Era bolind un om, numele-i Lazar, den Vitaniia, den satul Marii şi a Martei, surorilor lui.

2. (Şi era Maria aceaia carea unsease pre Domnul cu mir şi ştersease picioarele Lui cu părul ei, al căriia frate Lazar boliia.)

3. Şi trimeaseră surorile la El, zicînd: Doamne, iată cela ce iubiiai boleaşte.

4. Auzind aceasta Iisus zise: Aceasta boală nu iaste cătră moarte, ce pentru slava lui Dumnezău, ca să Să slăvească Fiiul lui Dumnezău pentru ia.

5. Că iubiia Iisus pre Marta şi pre sora ei şi pre Lazar.

6. Şi cum auzi* că boleaşte, mase acolea doao zile, în care loc era.

7. După aceaia zise ucenicilor: Blămaţi în Iudea iară.

8. Zisără Lui ucenicii: Învăţătoriule, acum vrea să Te ucigă cu pietri jidovii şi iară mergi acolo?

9. Răspunse Iisus: Au nu sînt doaosprăzeace ceasure în zi? Şi cine îmblă zuoa nu să va poticni, căce veade lumina lumii aceştiia.

10. Iară cine îmblă noaptea poticni-să-va, căce lumină nu iaste în ia.

11. Aceastea zise şi după aceaia zise lor: Lazar, priiatenul nostru, doarme; ce voiu mearge să-l deştept pre el.

12. Şi zisără ucenicii Lui: Doamne, să doarme, mîntui-să-va.

13. Aceasta zise Iisus de moartea lui, iară lor le părea că de adurmirea somnului zice.

14. Atuncea zise Iisus lor: Aiave, Lazar au murit.

15. Şi mă bucur pentru voi (ca să creadeţi) că n-am fost acolo,
ce să meargem la el.
16. Zise derept aceaia Toma, carele să chiamă „geamăn", so-
ţiilor lui ucenicilor: Să meargem şi noi, să murim cu el.
17. Derept aceaia mearse Iisus, află pre el de patru zile zăcînd în
mormînt.
a. Alergături. 18. Şi era Vitania aproape de Ierosalim, ca cincisprăzeace stadii[a].
19. Şi mulţi den jidovi venise la Marta şi la Mariia//ca să le 121r
mîngîe pre iale de fratele lor.
20. Iară Marta cînd auzi că Iisus vine, mearse-I înainte, iară
Maria şădea acasă.
21. Şi zise Marta cătră Iisus: Doamne, să ai fi fost acicea, fratele
mieu n-ară fi mort.
22. Ce şi acum ştiu că măcar ce vei ceare de la Dumnezău
da-Ţi-va Ţie.
23. Zise Iisus ei: Scula-să-va fratele tău.
24. Zise Lui, Marta: Ştiu că să va scula în înviere, la zuoa
de-apoi.
(25) Viş. 5, 28, 29. 25. Zise Iisus ei: Eu sînt înviere şi viiaţă: cela ce va creade în
Mine să va şi muri viia-va.
26. Şi tot cela ce e viu şi creade întru Mine, nu va muri în veac.
Crezi aceasta?
(27) Mt. 16, 16 (tipărit 6); Luc. 14, 14 (nu corespunde); Viş. 4, 42 şi 6, 30. 27. Zise Lui: Crez, Doamne, eu crez că Tu eşti Hristos, Fiiul
lui Dumnezău carele era venitor în lume.
28. Şi aceastea zicînd, mearse şi chemă pre Maria, sora ei, în
taină, zicînd: Învăţătoriul au venit şi te chiamă.
29. Ia, cum auzi, să sculă în grabă şi mearse la El.
30. (Încă nu era venit Iisus în sat, ce era în locul unde-L tîm-
pină pre El Marta.)
31. Iară jidovii carii era cu ia acasă, şi mîngîia pre ia, văzînd
pre Maria că să sculă curund şi eşi, mearsără după ia, zicînd că
mearge la mormînt, să plîngă acolo.
32. Iară Maria, cum veni unde era Iisus, văzînd pre El, căzu la
picioarele Lui, zicînd Lui: Doamne, să ai fi fost acicea, n-ară fi
mort fratele mieu.
33. Iisus văzînd pre ia plîngînd, şi jidovii carii venise cu ia, Să
porni în duh şi Să turbură în Sine
34. Şi zise: Unde aţi pus pre el? Zisără Lui: Doamne, vino şi
vezi.
35. Lăcrămă Iisus.
36. Zisără derept aceaia jidovii: Iaca cum iubiia pre el.
(37) Viş. 9, 6. 37. Iară unii dentr-înşii zisără: Au nu poate Acesta, carele deş-
chise ochii orbului, să facă şi pre acesta ca să nu moară?
38. Iisus, iară turburîndu-Să în Sine, mearse la mormînt, că
era peşteră şi piatră era pusă spre ia.//
39. Zise Iisus: Luaţi piatra. Zise Lui sora celui mort, Marta: 121v
Doamne, pute, că-i de a patra zi.

40. Zise Iisus ei: Au n-am zis ție că, de vei creade, vedea-vei slava lui Dumnezău?
41. Și luară piatra de pre loc unde era pus mortul, iară Iisus, rădicînd ochii în sus, zise: Părinte, har Ție dau, că M-ai ascultatu.
42. Iară Eu știia⟨m⟩ că în toată vreamea Mă veri asculta; ce pentru mulțimea carea stă împregiur ziș aceasta, ca să crează că Tu M-ai tremes.
43. Și aceastea zicînd, cu glas mare strigă: Lazare, vino afară.
44. Atunci care murise eși, de mîini și de picioare înfășurat, și fața lui cu măhrama legată. Zise Iisus lor: Dezlegați pre el, și-l lăsați să meargă.
45. Și mulți den jidovi carii venise la Mariia, și văzînd cealea ce făcu Iisus, crezură întru El. Ко(ц), сѹ(в).[66]
46. Iară unii dentru ei mearsără la farisei și spusără lor cealea ce feace Iisus. Поне(д), ѕ҃, не(д). Зача́ло: м҃.[67]
47. Adunară mai marii popilor și fariseii săbor și zicea: Ce vom face? Că acest om multe seamne face. (47) Mt. 26, 3; Mr. 14, 1.
48. Să vom lăsa pre El așa, toți vor creade în El și vor veni rimleanii și ne vor luoa și locul și neamul nostru.
49. Iară unul dentr-înși, Caiafa, popa cel mai mare într-acel an, zise lor: Voi nu știți nemică.
50. Nece gîndiți că mai bine iaste ca să moară un om pentru oameni și să nu piară toată ruda.
51. Iară aceasta nu zicea den eluși, ce fiind într-acel an popă mai mare, proroci că Iisus va muri pentru ruda aceaia.
52. Și nu numai pentru acea rudă, ce ca și fiii lui Dumnezău cei răsipiți să-i strîngă într-una.
53. Deacii dentr-acea zi să sfătuiia împreună, să-L omoară pre El.
54. Iară Iisus de-acii nu îmbla la arătare între jidovi, ce mearse de-acolea într-un ținut aproape de pustie, într-un oraș ce să chiema Efraim, și acolo lăcuiia cu ucenicii Lui. //
122r 55. Iară era aproape Paștile jidovilor și să suiră mulți în Ierosalim, dentr-acel ținut, înaintea Paștelor, ca să să curățească pre ei.
56. Și căuta pre Iisus, și zicea unii cu alalți stînd în besearecă: Ce vă pare voao, au nu va veni la praznic?
57. Ce dedease mai marii popilor și fariseii poruncă, ca de-L va ști cineva unde iaste, să spue ca să-L prinză pre El. Ко(ц), пне(д).[68]

CAP 12

2. Lui Hristos cinînd la Lazar. 3. Unse-I Mariia picioarele. 5. Ponosluiia-i Iuda. 7. Hristos o mîntuiaște. 10. Popii vor să omoară pre Lazar. 12. Hristos venind în Ierosalim. 18. Esu-I înainte. 20. Grecii pohtescu să-L vază pre El. 42. Mai marii oamenilor cred în El și nu-L mărturisescu de frică. 44. Îndeamnă-i la credință.

Не(д), цвѣтоно(с)наа. Зача́ло, м҃а.[69]

Iară Iisus, cu șase zile mainte de Paști, veni în Vi-
taniia, unde era Lazar cela ce murise, pre carele-l
învise den morți.
(2) Mt. 26, 6; Mr. 14, 3. 2. Și-I făcură cină acolo, și Marta slujiia, iară
Lazar era unul den ceia ce șădea cu El.
a. Un font. (3) Nije. 11, 2. 3. Iară Mariia, luînd o litră[a] de nardos topit, de mult preț,
unse picioarele lui Iisus și ștearse cu părul ei picioarele Lui, iară
casa să împlu de mirosala mirului.
4. Zise derept aceaia unul den ucenicii Lui, Iuda Scarioteanul,
feciorul lui Simon, carele vrea pre El să-L vînză:
5. Derept ce acesta mir nu să vîndu în trei sute de bani, și să
să dea surumanilor?
(6) Nije. 13, 29. 6. Zise aceasta, nu c-are avea grijă el de surumani, ce căce era
fur, și punga era la el, și ce băga în ia purta.
7. Și zise Iisus: Lasă-o, că pre zuoa îngrupării Meale ținut-au
aceasta.
(8) 5 Moi. 15, 11; Mt. 26, 11. 8. Pre surumani în toată vreamea aveți cu voi, iară pre Mine
nu Mă aveți în toată vreamea.
9. Înțelease derept aceaia mulțime multă den jidovi că El ară
fi acolea, și venîră nu derept Iisus numai, ce ca să vază și pre Lazar,
carele-l învise den morți. //
10. Că să sfătuise mai marii popilor ca și pre Lazar să-l omoară. 122v
11. Căce mulți pentru el mergea den jidovi, și credea în Iisus.
12. A doao zi mulțimea multă carea venise la praznic, auzind că
vine Iisus în Ierosalim,
(13) Mt. 21, 8; Mr. 11, 8; Luc. 19, 35; Pslom. 117, stih 26. 13. Luară stîlpări de finic și eșiră în tîmpinarea Lui și striga:
Osanna, blagoslovit, Cela ce vine întru numele Domnului, Craiul lui
Israil.
14. Iară aflînd Iisus un asin, șăzu spre el, cum iaste scris.
(15) Zah. 9, 9; Mt. 21, 5. 15. „Nu te teame, fata Sionului, iată Craiul tău vine, șăzînd
spre mînzul asinei".
16. Iară aceastea nu le înțeleasără ucenicii Lui întîiu, ce cînd Să
proslăvi Iisus, atunce-și adusără aminte că aceastea era despre El
scrise, și aceastea făcură Lui.
17. Și mărturisiia mulțimea carea era cu El că pre Lazar l-au
chemat den mormînt, și-au învis pre el den morți.
18. Derept aceasta-L și tîmpină pre El mulțimea, că auziia de
El c-au făcut acest sămnu. Ко(ц), не(д). цвѣт. Вто(к), ѕ҃, не(д), за(ч), м҃в.[70]
19. Iară fariseii zisără întru eiși: Vedeți că noi nu folosim ne-
mică; iată, lumea toată după El mearge.
20. Și era unii greci, den carii să suise ca să să roage în praznic.
21. Aceștea să apropiară de Filip carele era den Vitsaida Gali-
leei, și rugară pre el, zicînd: Doamne, vom să vedem pre Iisus.
22. Veni Filip și zise lui Andreiu, iară Andreiu și Filip spusără
lui Iisus.
23. Iară Iisus răspunse lor zicînd: Veni ceasul ca să Să proslă-
vească Fiiul omenesc.

24. Adevăr, adevăr zic voao, de nu va grăunțul de grîu putredi deaca cade în pămînt, numai însuși rămîne; iară de va putredi, mult rod va aduce. Поклонені́е кр(с)тꙋ.[71]

25. Cela ce iubeaște sufletul lui, piiarde pre el, și cela ce uraște sufletul lui în lumea aceasta, în viiața veacilor păzeaște pre el. (25) Mt. 10, 39 și 16, 25; Mr. 8, 35; Luc. 9, 24 și 17, 33.

26. Cine-Mi slujeaște Mie, după Mine să vie, și unde voiu fi Eu, acolo și sluga Mea va fi și cine-Mi sluji Mie, cinsti-l-va pre el Tatăl. //

123r 27. Acum sufletul Mieu să turbură, și ce voiu zice? Părinte, mîntuiaște-Mă de acest ceas, ce derept aceasta am venit spre ceasul acesta. На̀ въздвиже(н): кр(с)та; На ꙋ(т)рн:[72] (27) Mt. 26, 38; Mr. 14, 34.

28. Părinte, proslăveaște numele Tău. Veni glas den ceriu zicînd: Proslăvitu-l-am și iară-l voiu proslăvi.

29. Iară nărodul carele sta și auzise zicea: Tunet fu, Alții zisără: Îngerul grăi Lui.

30. Răspunse Iisus și zise: Nu pentru Mine fu glasul acesta, ce pentru voi.

31. Acum iaste giudecata lumii aceștiia, acum craiul lumii aceștiia să va scoate afară.

32. Și Eu să Mă voiu înălța de pre pămînt, pre toți voiu trage cătră Mine.

33. (Iară aceastea zicea sămnînd cu ce moarte-I era a muri.)

34. Răspunse-I Lui nărodul: Noi am auzit den leage că Hristos va rămînea în veaci. Și cum zici Tu că să cade să Să înalțe Fiiul omenesc? Cine iaste acesta Fiiul omenesc? (34) 2 Sam. 7, 13; Psalom 36, 37 și 109, 4; Ezec. 37, 25; Dan. 2, 44 și 7, 14, 27; Viș. 3, 14; Isai. 40, 8.

35. Zise derept aceaia Iisus lor: Încă puținea vreame lumina cu voi iaste; îmblați pînă aveți lumină, ca întunearecul pre voi să nu vă cuprinză și cela ce îmblă în tunearec nu știe unde mearge. Срѣ(д), ѕ҃, не(д). Зача́ло, м҃г.[73],

36. Pînă aveți lumină, creadeți în lumină, ca să fiți fiii luminii. Коне́цъ, кто(к). И въ(з)двн(ж): И покло(н). И сто҃(м).[74] Aceastea grăi Iisus, și mergînd, Să ascunse de ei.

37. Iară aceastea seamne făcînd înaintea lor, nu credea întru El.

38. Ca cuvîntul Isaii prorocul să să împle, carele zise: Doamne, cine crezu auzului nostru, și brațul Domnului cui s-au arătat? (38) Isai. 53, 1; C rim. 10, 16.

39. Derept aceasta nu putură creade; că iară au zis Isaia:

40. Orbit-au ochii lor, și s-au întărit inima lor, să nu vază cu ochii, și să nu înțeleagă cu inima și să se întoarne, și să-i vindec pre ei. (40) Isai. 6, 9; Mt. 13, 14; Mr. 14, 12; Luc. 8, 10; Dean. 28, 26; C rim. 11, 8; Viș. 9, 22.

41. Aceastea zise Isaiia, cînd văzu slava Lui și grăi de El.

42. Pentr-acea den boiari încă mulți crezură în El; iară pentru farisei nu mărturisiia, ca să nu fie scoși den sinagoga. //

123v 43. Că iubiia slava oamenilor, mai vîrtos decît lauda lui Dumnezău. (43) Viș. 5, 44.

44. Iisus într-aceaia strigă și zise: Cela ce creade întru Mine, nu creade întru Mine, ce întru Cela ce M-au trimes.

45. Și cela ce veade pre Mine, veade pre Cela ce M-au trimes.

46. Eu lumină în lume veniiu, ca tot cine va creade întru Mine, să nu rămîia întru întunearec. (46) Nij. 14, 9.

(47) Viş. 3, 19 şi 9, 38.
47. Şi să va asculta cineva cuvintele Meale, şi nu va creade, Eu
nu voiu giudeca pre el, că n-am venit să giudec lumea, ce ca să
mîntuescu lumea. Ко(ц), срѣ(д).[75]
(48) Viş. 3, 17.
48. Cela ce să lapădă de Mine şi nu priimeaşte cuvintele Meale,
iaste cine giudeca pre el; cuvîntul carele am zis, acela va giudeca
pre el, la zua de apoi.
(49) Mr. 16, 16; Viş. 5, 19; Nij. 14, 10.
49. Că Eu de Mineşi n-am grăit; ce carele M-au trimes, Tatăl,
El Mi-au poruncit ce să zic şi ce să grăescu.
50. Şi ştiu că porunca lui, viiaţa veacului iaste; pentr-acea,
cealea ce grăescu Eu, cum Mi-au zis Mie Tatăl, aşa grăescu.

CAP 13

4. Hristos sculîndu-Să de la cină. 15. Învăţîndu-i pre smerenie, spală picioarele ucenicilor. 21. Pre Iuda vînzătoriul. 26. Cu seamnu-l arată. 34. Dragostea frăţească. 35. Dă înainte. 37, 39. Spune lui Pătru că-L va tăgădui. а҃ ѐѵ(г)лїе, на оу҆мивенїе. За(ч), м҃д.[76]

(1) Mt. 26, 1; Mr. 14, 1; Luc. 22, 1.
Iară mainte de praznicul Paştilor, ştiind Iisus că I-au
venit ceasul că să treacă den lumea aceasta la Tatăl,
iubind pre ai lui carii era în lume, pînă în sfîrşit iubi
pre ei.
2. Şi după cină fiind (diavolul întră întru inima
Iudei a lui Simon den Scariot, ca să-L vînză pre El),
3. Ştiind Iisus că toate I-au dat Lui Tatăl în mînă, şi că El de
la Dumnezău au eşit şi cătră Dumnezău mearge,
4. Scula-Să de la cină, şi-Şi puse tîmbariul, şi, luînd ştergăto-
riul, Să încinse.
5. După aceaia puse apă în spălătoare, şi începu a spăla picioa-
rele ucenicilor şi a ştearge cu ştergătoarea ce era încins. //
6. Şi veni cătră Simon Pătru, care zise Lui: Doamne, Tu să-mi 124r
speli picioarele?
7. Răspunse Iisus şi zise lui: Ce fac Eu tu nu ştii acum, iară
vei înţeleage după aceasta.
8. Zise Pătru Lui: Nu vei spăla picioarele meale în veac. Răspun-
se Iisus lui: Să nu voiu spăla pre tine, n-ai parte cu Mine.
9. Zise Lui, Simon Pătru: Doamne, nu picioarele meale numai,
ce şi mîinele şi capul.
(10) Nij. 15, 3.
10. Zise Iisus lui: Aceluia ce-i spălat nu trebuiaşte să-l spăl,
numai picioarele, că iaste tot curat; şi voi sînteţi curaţi, ce nu toţi.
11. Că ştiia pre cela ce vindea pre El. Derept aceasta zise: Nu
toţi curaţi sînteţi. Ко(ц), ѹмыве(н): а҃. ѐѵ(г)л: в҃, по ѹмыве(н): За(ч), м҃е.[77]
12. Deaca spălă picioarele lor, şi-Şi luo veşmîntul Lui, şi şăzînd
iară, zise lor: Înţeleageţi ce făcuiu voao?
13. Voi pre Mine Mă chemaţi, Învăţătoriu şi Doamne; şi bine
ziceţi, că aşa sînt.
14. Derept acea, să spălaiu Eu voao picioarele, Domnu şi Învă-
ţătoriu fiind, şi voi deatori sînteţi unul altui să spălaţi picioarele.

15. Că pildă dediu voao, ca cum făcuiu Eu voao, și voi să faceți.
16. Adevăr, adevăr grăescu voao, nu iaste sluga mai mare decît (16) Mt. 10, 24; Luc. 6, 40; Nij.
domnu-său, nece solul mai mare decît cela ce l-au trimes pre el. 15, 20.
17. De știți aceastea, fericiți veți fi și să le veți face.
Конéцъ, к҃, ѹмнве(н): Възвратйсѧ, чтѝ, че(к), ве(л), въ М(ѳ).[78]
18. Nu de voi de toți zic: Eu știu pre ceia ce i-am ales, ce (18) Psalom 40,
cade-să să să împle Scriptura, „cela ce mîncă cu Mine pîine, rădică 10.
spre Mine călcîiul lui".
19. Deci acum zic voao, pînă n-au fost, ca cînd vor fi, să crea-
deți că Eu sînt acela.
20. Adevăr, adevăr grăescu voao, cine va priimi pre carele voiu (20) Mt. 10, 40;
trimite, pre Mine priimeaște, iară cela ce priimeaște pre Mine, pri- Luc. 10, 16.
imeaște pre Cela ce M-au trimes. //
124v 21. Aceastea zicînd, Iisus Să turbură în duh, și mărturisi și (21) Mt. 26, 21;
zise: Adevăr, adevăr zic voao că unul den voi Mă va vinde. Mr. 14, 18; Luc. 22, 21.
22. Și căuta ucenicii unul pre alalt, îndoindu-să de cine ară grăi.
23. Și era unul den ucenicii Lui șăzînd în sînul lui Iisus, pre
carele iubiia Iisus.
24. Și-l îndemnă Simon Pătru să întreabe, oare cine va fi de
carele zice.
25. Iară el să lipi la pieptul lui Iisus și zise: Doamne, cine
iaste?
26. Răspunse Iisus: Acela iaste, căruia Eu o bucată de pîine
întinsă îi voiu da. Și întingînd pîinea, deade Iudèi a lui Simon den
Scariot.
27. Și după ce luo bucata, atuncea întră întru el Satana. Zise
într-aceaia Iisus, lui: Ce vei să faci, fă curînd.
28. Iară aceasta nime nu știia den ceia ce ședea, pentru ce-i zice lui.
29. Iară unora le părea, pentru că punga era la Iuda, că-i zice (29) Viș. 12, 6.
lui, Iisus: Cumpără de care ne trebuescu la praznic, sau săracilor să
dea ceva.
30. Iară el luînd îmbucătura[a] aceaia, numaidecît eși, și era noapte. a. Pîinea.
Єѵ(г)лїе, а҃, стыхъ, страстей. Зачáло, мѕ҃.[79]
31. Iară deaca eși, zise Iisus: Acum Să proslăveaște Fiiul ome-
nesc și Dumnezău Să proslăveaște întru El.
32. Iară deaca Să proslăveaște Dumnezău întru El, și Dumne-
zău proslăvi-va pre El întru Sine și acumuși proslăveaște pre El.
33. Fiilor, încă puținel cu voi sînt: căuta-Mă-veți, și cum am (33) Viș. 7, 34 și 8, 21.
zis jidovilor, că unde voiu mearge Eu, voi nu puteți veni, așa zic
și voao acum.
34. Poruncă* noao dau voao, ca să vă iubiți unul cu alalt, cum (34) Levit. 19, 18; Mt. 22, 39;
iubiiu Eu pre voi, ca și voi să vă iubiți unul cu alt. Nij. 15, 12;
35. Pre aceasta vor cunoaște toți că sînteți ai Miei ucenici, de 1 Pos. Ion 3, 11.
veți avea dragoste unul cătră alalt.
36. Zise Lui, Simon Pătru: Doamne, unde vei mearge? Răs- (36) Nij. 21, 18.
pu⟨n⟩se Iisus lui: Unde mergu, nu poți* veni acum după Mine, iară
mai apoi vei veni după Mine.

37. Zise Lui, Pătru: Doamne, pentru ce nu pociu mearge după//
Tine acum? Sufletul mieu pentru Tine voiu pune. 125r
(38) Mt. 26, 34; Mr. 14, 30; Luc. 22, 34.
38. Răspunse Iisus lui: Sufletul tău pentru Mine să pui? Ade-
văr, adevăr zic ţie, nu va cînta cocoşul, pînă nu te vei lăpăda de
Mine de trei ori.

CAP 14

1. Mîngîe ucenicii Lui. 2, 7. Dumnezeirea şi roada morţii Lui spune. 16. Mîngîetoriul Duhul Sfînt le făgăduiaşte. 26. Faptele Lui le scrie şi pacea Lui le făgăduiaşte. Пѧ(к), ѕ҃, не(д). Зача́ло, мв҃.[80]

Să nu să turbure inima voastră, creadeţi în Dumne-
zău şi întru Mine creadeţi.
2. În casa Tatălui Mieu, sălaşuri multe sînt, iară să
nu, vrut-am spune voao.
(3) Viş. 12, 26; Nij. 17, 24.
3. Mearge-voiu să gătescu loc voao; şi de voiu
mearge şi voiu găti voao loc, iară voiu veni şi voiu
lua pre voi la Mine, ca unde voiu fi Eu şi voi să fiţi.
4. Şi unde mergu Eu ştiţi, şi calia ştiţi.
5. Zise Lui, Toma: Doamne, nu ştim unde mergi; şi cum să
putem şti calea?
6. Zise Iisus lui: Eu sînt calea şi dereptatea şi viiaţa: nime nu
va veni la Tatăl, fără numai pren Mine.
7. Să aţi cunoaşte pre Mine, şi pre Tatăl Mieu aţi cunoaşte şi
iată acum cunoaşteţi pre El şi ştiţi pre El.
8. Zise Lui, Filip: Doamne, arată noao pre Tatăl şi ne va agiunge
noao.
(9) Viş. 12, 45.
9. Zise Iisus lui: Atîtă vreame cu voi sînt, şi nu Mă cunoşti
pre Mine, Filippe? Cela ce veade pre Mine veade pre Tatăl, şi cum
zici tu „arată noao pre Tatăl"?
10. Nu crezi că Eu întru Tatăl şi Tatăl întru Mine iaste? Сѹ(в), ѕ҃,
За(ч), мн҃.[81] Cuvintele carele grăescu Eu voao, de la Mine nu grăescu,
iară Tatăl cela ce lăcuiaşte întru Mine, acela face faptele.
(11) Viş. 10, 38; Nij. 17, 21.
11. Creadeţi-Mi că Eu-s întru Tatăl, şi Tatăl întru Mine; iară să
nu, pentru acealea fapte creadeţi-Mi. Ко(ц), че(к).[82]
(12) Dean. 5, 12 şi 19, 11.
12. Adevăr, adevăr zic voao, cela ce creade întru Mine, faptele
carele Eu fac, şi acela va face şi mai mari de aceastea va face, că
Eu către Tatăl Mieu merg.//
(13) Mt. 7, 7 şi 21, 22; Mr. 11, 24; Nij. 15, 7 şi 16, 23; Iacov 1, 5.
13. Şi măcar ce veţi ceare întru numele Mieu, aceaia voiu face, 125v
ca să Să slăvească Tatăl întru Fiiul.
14. Au ce veţi ceare întru numele Mieu, Eu voiu face.
15. Deaca Mă iubiţi pre Mine, poruncile Meale ţineţi.
16. Iară Eu voiu ruga pre Tatăl, şi alt Mîngîetoriu va da voao,
ca să rămîe cu voi în veac,
17. Duhul dereptăţii, care lumea nu-L poate priimi, căce nu-L
veade pre El, nece cunoaşte pre El; iară voi cunoaşteţi pre El, că la
voi lăcuiaşte, şi întru voi va fi.

18. Nu voiu lăsa pre voi săraci, veni-voiu cătră voi.
19. Încă puţinel, şi lumea de-acii nu Mă va vedea, iară voi Mă
veţi vedea, căce Eu viez şi voi veţi viia.
20. Într-aceaia zi înţeleage-veţi voi că Eu-s în Tatăl Mieu, şi
voi întru Mine, şi Eu întru voi. Стмѕ а̑п(с)лѕ Ї̈ѕдѣ. Зд(ч).[83]
21. Cela ce şti poruncile Meale, şi le ţine, acela iaste carele Mă
iubeaşte; iară cela ce Mă iubeaşte, iubi-să-va de Tatăl Mieu, şi Eu
voiu iubi pre el, şi Mă voiu arăta lui pre Mine. Ко(ц) сѕ(к).[84]
22. Zise Lui, Iuda, nu cel den Scariot: Doamne, că noao vei să
Te arăţi pre Tine şi nu lumii?
23. Răspunse Iisus şi zise lui: Să Mă iubeaşte cineva, cuvîntul
Mieu ţine, şi Tatăl Mieu iubeaşte pre el şi cătră el vom veni şi
sălaş la el face-vom.
24. Cela ce nu Mă iubeaşte, cuvintele Meale nu le ţine, şi cuvîn-
tul carele auziţi, nu iaste al Mieu, ce al Tatălui celuia ce M-au
trimes. Ко(ц), ап(с)лѕ.[85]
25. Aceastea grăiiu voao, la voi lăcuind.
26. Iară Mîngîetoriul Duhul cel Sfînt, carele va trimite Tatăl, (26) Viş, 15, 26
întru numele Mieu, acela pre voi va învăţa toate, şi va aduce şi 16, 7.
aminte voao toate care-am zis voao.
27. Pace las voao, pacea Mea dau voao, nu cum dă lumea dau
Eu voao. Пне(д), з҃. не(д). Зача́ло. мѳ҃.[86]
28. Să nu se turbure inima voastră, nece să să sparie. Auzit-aţi
că Eu am zis voao „mearge-voiu şi voiu veni cătră voi; de M-aţi
126r iubi, v-aţi bucura, căce am zis // mergu cătră Tatăl, că Tatăl
Mieu mai mare de Mine iaste.
29. Şi acum ziş voao, mainte de ce ară fi, cînd vor fi să creadeţi. (29) Viş. 15, 11
30. Că nu voiu grăi de-acum cu voi mult, c-au venit craiul lumii şi 13, 19.
aceştiia şi întru Mine n-are nemică.
31. Ce ca să înţeleagă lumea că iubescu pre Tatăl şi cum Mi-au
poruncit Mie Tatăl, aşia fac. Sculaţi-vă să meargem de acicea.

CAP 15

1, 2. Buciumul şi viţele viei asamănă-să. 5. Arată cum vor face rod ucenicii. 12, 17. Dă-le înainte dragostea frăţească. 18, 20. La răbdare în nevoi, cu pilda Lui îi îndeamnă.

Се(п), в҃. Зача́ло, н҃.[87]

Eu sînt buciumul viţei cel adevărat, şi Tatăl Mieu lucrătoriul iaste.
2. Toată viţa carea nu aduce în Mine rod o ia şi (2) Mt. 15, 13.
toată carea aduce rod curăţeaşte-o, ca mai mult rod
să aducă.
3. Iaca voi curaţi sînteţi, pentru cuvîntul care am (3) Viş. 13, 10.
grăit voao.
4. Lăcuiţi întru Mine şi Eu întru voi; cum nu poate viţa a aduce
rod de iaşi, de nu va fi în bucium, aşa nece voi, să nu veţi rămînea
întru Mine.

5. Eu sînt buciumul, voi vițele; carele lăcuiaște întru Mine și
Eu întru el, acesta aduce rod mult, că fără de Mine nu puteți face
nemică.

(6) Mt. 3, 10 și 7, 19 (tipărit 10).

6. Să n-ară lăcui cineva întru Mine, lăpăda-să-va afară și numai-
decît usca-să-va ca vița, și le adună pre iale și în foc le aruncă și ardu.

(7) Viș. 14, 13; Nij. 16, 23.

7. Să veți rămînea în Mine și graiurele Meale întru voi vor rămî-
nea, măcar ce veți vrea, ceareți, și fi-va voao. Ко(ц), пне(д). ѝ ст҃мѹ.[88]
8. Întru aceasta S-au proslăvit Tatăl Mieu, ca rod mult să adu-
ceți, și să fiți Mie ucenici. Ма(н), а҃і. Зача́ло, н҃а[89]
9. Cum Mă iubi pre Mine Tatăl, așa și Eu iubesc pre voi; lăcu-
iți în aceaia dragoste a Mea.
10. Să veți ținea poruncile Meale, rămînea-veți întru dragostea
Mea, cum și Eu poruncile Tatălui Mieu am ținut, și rămîn în dragostea
Lui. //
11. Aceastea grăiiu voao, ca bucuriia Mea întru voi să rămîe, și 126v
bucuriia voastră să se împle.

(12) Viș. 13, 34; 1 Solun. 4, 9; 1 Pos. Ion 3, 11 și 4, 21.
(13) C rim. 5, 8.

12. Aceasta iaste porunca Mea, ca să vă iubiți unul cu alalt, cum
v-am iubit pre voi.
13. Mai mare de aceasta dragoste nime nu are, ca să-și pue cine-
va sufletul lui pentru priiatinul lui.
14. Voi priiatinii Miei veți fi, să vețiface cît am poruncit voao.
15. De acum nu zic voao slugi, căce sluga nu ști ce face
domnu-său, iară voao vă ziș soți, că toate cealea ce am auzit de la
Tatăl Mieu am arătat voao.

(16) Mt. 28, 19.

16. Nu voi pre Mine ați ales, ce Eu am ales pre voi și am rînduit
pre voi, ca să meargeți și rod să aduceți și rodul vostru va rămînea
și au ce veți ceare de la Tatăl, întru numele Mieu, da-va voao.
Ко(ц) ст҃мѹ. Сѹ(в), г҃. по па(с). За(ч), н҃в.[90]
17. Aceastea poruncesc voao, ca să vă iubiți unul cu alalt.
18. Săva urăște pre voi lumea, știți că pre Mine mainte de voi
M-au urît.
19. Să ați fi den lume, lumea și-ară iubi ai ei, iară căce nu sînteți
den lume, ce Eu am ales pre voi den lume, derept aceasta urăște
pre voi lumea.

(20) Mt. 10, 24; Viș. 13, 16; Nij. 16, 4.

20. Aduceți-vă aminte de cuvîntul carele Eu am zis voao, nu
iaste sluga mai mare decît domnu-său; să Mă goniră pre Mine, și
pre voi vor goni; să păziră cuvîntul Mieu, și al vostru vor păzi.

(21) Mt. 24, 9.

21. Ce aceastea toate vor face voao pentru numele Mieu, că n-au
cunoscut pre Cela ce M-au tremes pre Mine.
22. Să n-aș fi venit și n-aș fi grăit lor, păcat n-are avea, iară
acum n-au cu ce să mîntui de păcatul lor.
23. Cela ce urăște pre Mine și pre Tatăl Mieu urăște.
24. De n-aș fi făcut lucrure întru ei, care nime altul nu făcu,
păcat n-are avea; iară acum și văzură, și Mă urîră și pre Mine și
pre Tatăl Mieu.

(25) Psalom 34, 19 și 69, 5.

25. Ce să cade să să împle cuvîntul carele e scris în leagea // lor, 127r
că Mă urîră în deșărt.

26. Iară cînd va veni Mîngîetoriul carele Eu voiu trimite voao (26) Viș. 14, 26
de la Tatăl, Duhul dereptății carele de la Tatăl iase, acela mărturi- Nij. 16, 7.
sească de Mine.
27. Încă și voi mărturisiți, că dentîiu cu Mine sînteți. (27) Dean. 5, 32 și 1, 21.

CAP 16

1. Crucea propoveduiaște ucenicilor. 7. Mîngîetoriul făgăduiaște. 8, 13. Faptele Lui le scrie. 21. Scîrbele ucenicilor le asamănă muerii greoae.

Aceaste-am grăit voao, ca să nu vă smintiți.
2. Scoate-vor pre voi den sinagoghi. Вто(к) з҃, не(д).
За(ч), нг҃.[91] Ce va veni vreamea ca tot cine va ucide
pre voi, le va părea că slujbă fac lui Dumnezău.

Ко(ц), су(б). и҆ м(ч).[92]

3. Și aceastea vor face voao, că nu cunoscură pre Tatăl, nece
pre Mine.
4. Ce aceastea grăiiu voao, cum cînd va veni vreamea aceaia, să (4) Viș. 19, 21;
vă aduceți aminte de iale, că Eu am zis voao; iară aceastea dentîiu Mt. 9, 15; Mr.
nu ziș voao, căce eram cu voi. 2, 19; Luc. 5, 34.
5. Iară acum mergu cătră Cela ce M-au tremes, și nime den voi
nu Mă întrebă „unde mergi"?
6. Ce căce grăiiu voao aceastea, întristarea împlu inima voastră.
7. Ce Eu adevărat zic voao, mai bine iaste voao ca Eu să mergu,
că să nu voiu mearge, Mîngîitoriul nu va veni cătră voi, iară să
voiu mearge, trimeate-voiu pre El cătră voi.
8. Și cînd va veni acela, vădi-va lumea de păcate și de dereptate
și de giudecată.
9. De păcat, pentru că nu cred întru Mine.
10. Iară de dereptate, căce mergu la Tatăl Mieu, și nu Mă veți ve-
dea mai mult pre Mine.
11. Iară de giudecată, căce craiul lumii aceștiia s-au giudecat.
12. Încă mult am a zice voao, ce acum nu le puteți purta.
13. Iară cînd va veni acela, Duhul dereptății, va înderepta pre (13) Viș. 14, 26.
voi în toată dereptatea, Ко(ц) вто(к).[93] că nu va grăi de la Sine, ce
carele are auzi, grăi-le-va și cealea ce-s venitoare va vesti voao.
14. Acela Mă proslăveaște, că den al Mieu va lua și va vesti
voao. //

127ᵛ Сръ(д), з҃, не(д). Зача́ло, нд҃.[94]

15. Toate cîte are Tatăl, ale Meale sînt; derept aceasta ziș că (15) Nij. 17, 10.
dentr-al Mieu va lua și va vesti voao.
16. Puținel, și nu Mă veți vedea, și iară puținel, și Mă veți vedea,
că Eu mergu cătră Tatăl.
17. Și zisără unii den ucenicii Lui, unii cătră alalți: Ce iaste aceasta
carea grăi noao „puținel, și nu Mă veți vedea, și iară puținel, și Mă
veți vedea" și că „Eu mergu la Tatăl"?
18. Zicea derept aceaia, aceasta ce iaste că zice „puținel"? Nu
știm ce grăiaște.

19. Cunoscînd într-aceaia Iisus că vor să-L întreabe pre El, și
zise lor: De aceasta vă întrebați unul cu alalt, că ziș „puținel și nu
Mă veți vedea; și iară puțin și Mă veți vedea"?
20. Adevăr, adevăr zic voao, că plînge-veți și suspina-veți voi,
iară lumea să va bucura, voi veți fi triști, ce scîrba voastră întoar-
ce-să-va în bucurie.
21. Muiarea, cînd naște, durori are, c-au venit ceasul ei, iară
deaca naște porobocul, de-acii nu-și mai aduce aminte de durori, pen-
tru bucurie, că născu om în lume.
22. Deci și voi acum scîrbă aveți, și iarăși voiu vedea pre voi și să
va bucura inima voastră, și bucuriia voastră nime nu va lua de la
voi.
(23) Mt. 7, 7; Viș. 14, 13; Mr. 11, 24; Luc. 11, 9; Iacov 1, 5; Viș. 13, 14 și 16, 23; 1 Pos. Ion 3, 22.
23. Și în zuoa aceaia, pre Mine nu veți întreba de nemic.
Четвер тóкъ, з҃, Не(д)лѣ. Зачáло, н҃е.[95]
Adevăr, adevăr zic voao, că ce veți ceare de la Tatăl, întru numele
Mieu, da-va voao. Ко(ц) срѣ(д).[96]
24. Pînă acum n-ați cerut nemică întru numele Mieu; ceareți și
veți lua, ca bucuriia voastră să fie deplin.
25. Aceastea în pilde am grăit voao; veni-va vreamea cînd
de-acii nu voiu grăi în pildă voao, ce aiave de Tatăl Mieu voiu spu-
ne voao.
26. Într-aceaia zi, întru numele Mieu veți ceare și nu zic voao că
Eu voiu ruga Tatăl pentru voi.
(27) Nij. 17, 8.
27. Că Tatăl iubeaște pre voi, că voi încă pre Mine M-ați iubit// și 128r
ați crezut că Eu de la Dumnezău am eșit.
28. Eșit-am de la Tatăl și veniiu în lume; iară las lumea și mergu
la Tatăl.
29. Zisără Lui ucenicii Lui: Iață acum aiave grăești și nece o
pildă nu zici.
30. Acum știm că știi toate, și nu-Ți trebuiaște Ție ca să Te în-
treabe cineva; de aceasta creadem că de la Dumnezău ai eșit.
31. Răspunse Iisus lor: Acum creadeți?
(32) Mt. 26, 31; Mr. 14, 27.
32. Iaca va veni vreamea, și au venit, în carea vă veți răsfira, ca-
rele cătră ai săi și pre Mine sîngur Mă veți lăsa; și nu sînt sîngur,
că Tatăl cu Mine iaste. Ко(ц), че(к).[97]
33. Aceastea grăiiu voao, ca să aveți în Mine pace. În lume
scîrbă veți avea, ce încreadeți-vă că Eu biruii lumea.

CAP 17

1. Roagă-Să Hristos Tatălui Său să-I arate slava Sa. 6. Roagă-Să pentru apostoli. 20. Și pentru toată turma credincioșilor.

Не(д). з҃, сты(х) ѡцъ. За(ч), нѕ҃.[98]

(1) Viș. 12, 23.
Aceastea grăi Iisus și rădică ochii Lui la ceriu și zise:
Părinte, veni ceasul, proslăveaște pre Fiiul Tău, cum
și Fiiul Tău să Te proslăvească.
(2) Mt. 28, 18; Viș. 5, 27.
2. Cum dedeși Lui puteare pre tot trupul, ca tot ce
ai dat Lui, să le dea lor viiața veacilor.
3. Iară aceasta iaste viiața veacilor ca să cu-

noască pre Tine, unul Dumnezău adevărat, și pre carele ai tremes, Iisus Hristos.

4. Eu Te proslăviiu pre pămînt; lucrul am sfîrșit carele-Mi dedeși ca să-l fac.

5. Și acum, derept aceaia, proslăveaște-Mă Tu, Părinte, la Tine, cu aceaia slavă carea avuiu la Tine, mainte de ce nu fu lumea. (5) Viș. 1, 2.

6. Arătaiu numele Tău oamenilor, carii Mi i-ai dat Mie aleși den lume. Ai Tăi era, și Mie i-ai dat pre ei și cuvîntul Tău păziră.

7. Acum înțeleasără că toate cîte Mi-ai dat, de la Tine sînt.

128v 8. Că cuvintele carele-Mi dedeși Mie, le dediu lor și ei // le priimiră și înțeleasără adevărat că de la Tine am eșit, și crezură că Tu M-ai trimes. (8) Viș. 16, 27.

9. Eu pentr-aceia rog; nu pentru lume rog, ce pentru aceia carii Mi i-ai dat Mie, că ai Tăi sînt.

10. Și ale Meale toate ale Tale sînt, și ale Tale, ale Meale și Mă proslăviiu într-înșii. (10) Viș. 16, 15.

11. Și de acum nu sînt în lume, iară aceștea în lume sînt, și Eu către Tine viiu, Părinte Sfinte, ține pre ei întru numele Tău, pre carii Mi i-ai dat Mie, ca să fie unul ca și Noi.

12. Cînd fuiu cu ei în lume, Eu ținea⟨m⟩ pre ei în numele Tău; pre carii-Mi dedeși, păziiu, și nece unul dentr-înși nu peri, fără numai fiiul perirei, ca să să împle Scriptura. (12) Nij. 18, 9; Psalom 108, 8.

13. Iară acum, către Tine viiu și aceastea grăesc în lume, ca să aibă bucuriia Mea deplin întru ei. Ко(ц), не(д).[99]

14. Eu dediu lor cuvîntul Tău, și de lumea urî pre ei, căce nu era den lume, cum și Eu nu sînt den lume.

15. Nu rog ca să-i iai pre ei den lume, ce ca să păzești pre ei de hitleanul.

16. Den lume nu sînt, cum și Eu den lume nu sînt.

17. Sfințeaște pre ei întru dereptatea Ta, cuvîntul Tău adevăr iaste. Пѧтокь, з҃, не(д)лѣ. Зачѧло, н҃з.[100]

18. Cum M-ai trimes pre Mine în lume, așa și Eu tremeș pre ei în lume.

19. Și pentru ei, Eu sfințescu pre Mine, ca și aceia să fie sfințiți în dereptate.

20. Nu pentru aceștea numai rog, ce și pentru aceia carii vor creade pentru cuvîntul lor întru Mine.

21. Că toți să fie unul, cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine; ca și aceia întru Noi, unul să fie, ca lumea să crează că Tu M-ai trimes. (21) Viș. 10, 38. și 14, 11.

22. Și Eu slava carea Mi-ai* dat Mie, dediu lor, ca să fie unul, cum și Noi unul sîntem. (22) Viș. 10, 30.

23. Eu întru ei, și Tu în Mine, ca să fie desăvîrșit într-unul și ca
129r să cunoască lumea că Tu M-ai trimes, și Tu iubești//pre ei, cum pre Mine ai iubit.

24. Părinte, carii Mi-ai dat Mie, voiu ca unde sînt Eu, și aceia să fie cu Mine, ca să vază slava Mea carea Mi-ai dat Mie, că M-ai iubit pre Mine, mainte de începutul lumii.

25. Părinte dereapte, lumea pre Tine nu cunoscu, iară Eu Te
cunoscuiu, și aceștea cunoscură că Tu M-ai trimes.
26. Și arătaiu lor numele Tău, și voiu arăta, ca dragostea cu
care M-ai iubit întru ei să fie și Eu întru ei. Ко(ц), пє(к), Сѹ(б) н,
напрѣ(д), за(ч), ѯз. Й нє(д), ни҃ц, ищи назад зачало, к҃з.[101]

CAP 18

2. 6. Hristos vîndut de Iuda, cu putearea Lui îi așternu pre pămînt. 13. Hristos Îl duc la Anna și la Caiafa. 22, 23. Slugile batu-L cu toiagele și-L întreabă „Cine Te lovi?". 28. Dau-L lui Pilat. 36. Împărăția Sa o arată.

Єѵ(г)лїє. к҃, стїхъ стра(с)тєй, Зачало, н҃н.[102]

(1) Mt. 26, 36; Mr. 14, 32; Luc. 22, 39; 2 Țar. 15, 23. Aceastea zicînd, Iisus eși cu ucenicii Lui de ceaia parte
de pîrîul Chedrului, unde era o grădină, întru carea
întră Însuși și ucenicii Lui. Ко(ц), а҃ стра(с)т.[103]
2. Și știia Iuda, cela ce-L vîndu pre El, locul, căce
de multe ori Să aduna Iisus acolo, cu ucenicii Lui.
3. Derept aceaia Iuda, luond șireagul, și de la mai
(3) Mt. 26, 47; Mr. 14, 43; Luc. 22, 47. marii popilor și de la farisei slugi, veni acolo cu fînare și făclii și
cu arme.
4. Iară Iisus, știind toate carele era venitoare spre El, eșind,
zise lor: Pre cine căutați?
5. Răspunsără Lui: Pre Iisus Nazareaninul. Zise Iisus lor: Eu
sînt. Și sta cu ei și Iuda care vindea pre El.
6. Iară cum zise lor că „Eu sînt", să turnară înapoi și căzură
la pămînt.
7. Iarăși întrebă pre ei: Pre cine căutați? Ei zisără: Pre Iisus Na-
zarineanul.
8. Răspunse Iisus: Zis-am voao că Eu sînt; să Mă căutați pre Mi-
ne, lăsați pre aceștea să să ducă,
(9) Viș. 17, 12. 9. Ca să să împle cuvîntul carele zisease, că den carii// Mi-ai 129ᵛ
dat Mie, n-am pierdut dentru ei nece unul.
(10) Mt. 26, 5; Mr. 14, 47; Luc. 22, 50. 10. Iară Simon Pătru, avînd sabie, scoase-o, și lovi pre sluga po-
pei celui mare, și-i tăe lui ureachia cea dereaptă; și era numele slugii
Malhuș.
11. Zise într-aceaia Iisus lui Pătru: Bagă-ți sabiia în teacă; au nu
voiu bea păharul carele Mi-au dat Mie Tatăl?
12. Iară șireagul și miiașul și slugile jidovilor prinsără pre Iisus
și-L legară.
(13) Luc. 3, 2. 13. Și-L dusără pre El la Anna întîiu, că era socru Caiafei, carele
era popă mai mare într-acel an, iară el tremease pre El legat la
Caiafa, la popa cel mai mare.
(14) Viș, 11, 49. 14. Iară Caiafa era carele dedease sfat jidovilor, că mai bine
iaste unui om să moară pentru oameni.
(15) Mt. 26, 58; Mr. 14, 54; Luc. 22, 52. 15. Și meargea după El Simon Pătru și alt ucenic, iară ucenicul
acela era cunoscut popei celui mai mare, și întră împreună cu Iisus,
în curtea popei celui mare.

16. Iară Pătru sta afară la ușă, și eși celalalt ucenic, carele era cunoscut popei celui mai mare, și zise portăriței, și duse înlăuntru pre Pătru.

(16) Mt. 26, 69; Mr. 14 (tipărit 15), 69; Luc. 22, 55.

17. Zise derept aceaia lui Pătru slujnica portărița: Au nu ești și tu den ucenicii acestui om? El zise: Nu sînt.

18. Sta derept aceaia slugile și curteanii carii făcuse jăratec, că era frig, și să încălziia; era și Pătru cu ei stînd și încălzindu-să.

19. Iară popa cel mare întrebă pre Iisus de ucenicii Lui și de învățătura Lui.

20. Răspunse Iisus lui: Eu aiave am grăit lumii; Eu în toată vreamea am învățat în sinagoga, și în beseareca, unde să aduna den toate laturile jidovii, și întru ascunsu n-am grăit nemică.

21. Ce Mă întrebi? Întreabă pre ceia ce au auzit ce am grăit lor. Iată aceștea știu carele am zis Eu.

22. Iară zicînd El aceastea, unul den slugile carele sta deade o palmă lui Iisus, zicînd: Așa răspunzi popei celui mare?//

130r 23. Răspunse lui Iisus: Să am grăit rău, mărturisează de rău, iară de am grăit bine, ce mă bați?

24. Trimease pre El Anna, legat, către Caiafa, popa cel mai mare.

25. Era acolea Simon Pătru stînd și încălzindu-să. Zisără lui: Au nu ești și tu den ucenicii Lui? El să lăpădă și zise: Nu sînt.

(25) Mt. 26, 71; Mr. 14, 69; Luc. 22, 58.

26. Zise unul den slugele popei celui mare, frățiia celuia ce-i tăiase Pătru ureachia: Au nu te-am văzut eu pre tine, în grădină, cu El?

27. Și iară să lăpădă Pătru, și atunceași cîntă cocoșul.

. Єѵ(г)лїе, д҃, стыхъ, стра(с)тей. Зача́ло, н҃ѳ.[104]

28. De-acii dusără pre Iisus de la Caiafa în divan și era demineața, și aceia nu întrară în polată, ca să nu să spurce, ce ca să mănînce paștile. Ко(ц), в҃мѹ, стра(с)номѹ.[105]

(28) Mt. 27, 2; Mr. 15, 2; Luc. 23, 1; Dean. 10, 28 și 11, 3.

29. Iară eșind Pilat la ei și zise: Ce vină aduceți spre acest om?

30. Răspunsără și zisără lui: Să n-ară fi Acesta făcător de rău, nu L-am da pre El ție.

31. Zise, derept aceaia, lor Pilat: Luați-L pre El voi, și după leagea voastră giudecați pre El. Zisără lui jidovii: Noao nu să cade a omorî pre nime.

(31) Mt. 20, 19; Viș. 12, 33.

32. Ca să să împle cuvîntul lui Iisus carele zisease, arătînd cu ce moarte era să moară.

(32) Mt. 27, 11; Mr. 15, 2; Luc. 23, 3.

33. Întră iară Pilat în divan, și chemă pre Iisus, și zise Lui: Tu ești împăratul jidovilor?

34. Răspunse Iisus lui: De la tine zici tu aceasta, au alții ți-au zis ție de Mine?

35. Răspunse Pilat: Au doră și eu sînt jidov? Ruda Ta și popii cei mai mari Te deaderă mie; ce ai făcut?

36. Răspunse Iisus: Împărățiia Mea nu iaste den lumia aceasta. Să ară fi fost den lumia aceasta Împărățiia Mea, slugile Meale s-au vrut viteji, ca să nu Mă dau jidovilor. Iară acum Împărățiia Mea nu iaste de acicea.

37. Zise derept aceaia Pilat Lui: Dară craiu ești Tu? Răspunse
130v Iisus: Tu zici că Eu craiu sînt; Eu spre aceast-am născut // și pen-

tr-aceasta am venit în lume, ca să mărturisescu dereptate; va-
recarele-i den dereptate ascultă glasul Mieu.
38. Zise Lui, Pilat: Ce e dereptatea? Și deaca zise aceastea, iară
eși la jidovi și zise lor: Eu nece o vină nu aflu în El.
(39) Mt. 26, 15; 39. Ce aveți obiceaiu să vă slobozescu voao un rob la Pași.
Mr. 15, 6; Luc. Dară voiți să sloboz voao pre craiul jidovilor?
23, 17; Dean. 3, 40. Strigară iarăși toți, zicînd „Nu pre acesta, ce pre Varavva",
14. că era Varavva tîlhariu.

CAP 19

1. Pilat pre Hristos bătu-L. 2. Și cunună-L cu spini. 4. Vrînd să-L slobоază. 8. Învîncut fiind de răutatea jidovilor. 16. Dă să-L răstignească. 26. Hristos lăsă pre Mumă-Sa ucenicului. 30. Gustînd oțătul răposă. 34. Pre Hristos mort, cu fuștele Îl împunsără în coaste. 40. Îngrupară-L.

(1) Mt. 27, 26; Atuncea luo Pilat pre Iisus și-L bătu.
Mr. 15, 17. 2. Și viteajii împletind cunună de spini, și-I pusără
în cap, și în tîmbariu de urșînic îmbrăcară pre El.
3. Și zicea: Bucură-Te, craiul jidovilor. Și-L bătea
preste obraz.
4. Eși derept aceaia Pilat și zise lor: Iaca aduc pre El voao
afară, ca să știți că eu, întru El, nece o vină nu aflu.
5. Eși deacii Iisus afară, purtînd cununa cea de spini și tîmba-
riul de urșinic, și zise lor Pilat: Iată omul.
На̀ въздвиже́нїе ч(с)тнаго кр(с)та. Зача́ло, ѯ҃а.[106]
6. Derept aceaia, văzînd pre El, mai marii popilor și slugile stri-
gară zicînd: Răstignează-L, răstignează-L. Zise lor Pilat: Luați-L
voi pre El și-L răstigniți, că eu nu aflu vină întru El.
7. Răspunsără lui jidovii: Noi leage avem, și după leagea noas-
tră deator iaste să moară, că face pre Sine Fiiul lui Dumnedzău.
8. Iară deaca auzi Pilat acest cuvînt, mai vîrtos să spăre.
9. Și întră în divan iarăși și zise lui Iisus: De unde ești // Tu? 131r
Iară Iisus răspunsu nu deade lui.
10. Zise Lui, Pilat: Mie nu-mi grăești? Nu știi că puteare am să
Te răstignescu și puteare am să Te slobozescu.
11. Răspunse Iisus: Nece o puteare n-ai avea spre Mine, de nu
ți-ară fi dată ție de sus. Прѣст8пѝ, кр(с)т8.[107] Derept aceasta carele M-au
dat ție, mai mare păcat are.
12. Dentr-aceaia vreame siliia Pilat să-L sloboază pre El, iară ji-
dovii strigară, zicînd: Să vei slobozi pre Acesta, nu ești priiatin împă-
ratului; tot cine să face pre el craiu protiveaște-să împăratului.
13. Iară Pilat auzind cuvîntul acesta, scoase pre Iisus afară, și
șăzu la giudecată în locul care să chiamă Litostroton, iară jidoveaște
Gavata.
14. Și era sara înaintea Paștilor, iară ceasul ca la șase; atunci
zise jidovilor: Iată craiul vostru.

15. Ei strigară: Ia-L, ia-L, răstigneaşte pre El. Zise lor Pilat: Pre craiul vostru voiu răstigni? Răspunsără mai marii popilor: Nu avem craiu, numai împărat. Ко(ц). д͠мѹ стр(с)т.[108]

16. Atuncea deade pre El lor, să-L răstignească; luară pre Iisus şi-L dusără. (16) Mt. 27, 31; Mr. 15, 25; Luc. 23, 26.

17. Şi purtînd Însuşi crucea Lui, veni unde să chiamă locul Căpăţînilor, carele să grăiaşte jidoveaşte Golgota,

18. Unde răstigniră pre El, şi cu El alţi doi, unul dencoace, altul dencolea, iară pre Iisus în mijloc.

19. Şi scrise Pilat polojeniia lui Iisus, şi o puse pre cruce; şi era scris: *IISUS NAZARINEANUL, CRAIUL JIDOVILOR.*

20. Şi aceasta polojenie mulţi cetiia den jidovi, că era aproape de oraş locul unde era răstignit Iisus, şi era scris jidoveaşte, greceaşte, lătineaşte. Прѣстѹпи̇, кр(с)тѹ.[109]

21. Şi zisără lui Pilat mai marii popi ai jidovilor: Nu scrie craiul jidovilor, ce că El au zis „craiu sînt jidovilor".

22. Răspunse Pilat: Ce-am scris, am scris.//

131v 23. Iară viteajii deaca răstigniră pre Iisus, luară veşmintele Lui (şi făcură patru părţi, a tot voinicul parte) şi dulama; era derept aceaia dulama Lui necusută, era de sus de tot ţăsută. (23) Mt. 27, 35; Mr. 15, 24; Luc. 23, 34.

24. Şi zisără unul cătră alalt: Să nu o spintecăm, ce să aruncăm sorţi pre ia, a cui va fi. Ca să să împle Scriptura zicînd „Împărţiră veşmintele Meale loruşi, şi pre dulama Mea aruncară sorţi"; viteajii făcură aceaia. (24) Psalom 21, 19.

Чтѝ кр(с)тѹ. Єѵ(г)лїє, ѳ͠, ст͠ы́хъ стра́стей.[110]

25. Iară sta lîngă crucea lui Iisus Muma Lui şi sora Mumei Lui, Mariia, muiarea lui Clecp, şi Mariia Magdalina.

26. Iară Iisus văzînd pre Mumă-Sa şi pre ucenicul stînd, pre carele iubiia, zise Mumei Lui: Muiare, iaca fiiul Tău.

27. După aceaia zise ucenicului: Iaca, muma ta. Şi dentr-acel ceas luo pre Ia ucenicul, în casa lui.

Прѣнди̇̀ Іѡа́ннъ, на̀прѣдъ. Зача́ло, ѯ͠и.[111]

28. După aceasta văzînd Iisus că toate să sfîrşiră, Пре(с). кр(с)тѹ.[112] ca să să împle Scriptura, zise: Seate Mi-e.

29. Iară un vas era acolea, plin de oţăt, iară ei împlură bureatele de oţăt, cu isop[a] rădicară-l la gura Lui. (29) Psalom 68, 22. a. Trestie.

30. Şi luînd Iisus oţăt, zise: Săvîrşiră-să; Чтѝ кр(с)тѹ.[113] şi plecînd capul, deade-Şi duhul. Чтѝ па(к), ве́л(н), ве́чер.[114] (30) Mt. 27, 48.

31. Iară jidovii, ca să nu rămîe pre cruce trupurele, sîmbătă, căce era sara sărbătorii, (că era o zi mare aceaia sîmbăta) rugară pre Pilat, ca să le zdrobească fluerele lor, şi să-i ia.

32. Veniră voinicii, şi celuia dentîiu îi frîmsără fluerele, şi celuialalt ce era răstignit cu El.

33. Iară la Iisus deaca veniră, cum văzură pre El că ară fi mort, nu-I frîmse fluerele.

34. Ce unul den voinici, cu suliţa în coastele Lui împunse, şi atunceaşi eşi sînge şi apă. (34) 1 Pos. Ion 5. 6.

35. Şi cela ce văzu mărturisi, şi adevărată iaste mărturiia lui, Ко(ц) кр(с)т(ѹ)[115] şi acela ştie că adevăr grăiaşte, ca voi să creadeţi.//

(36) Ishod 12, 46; Cisla 9, 12. 36. Că fură aceastea ca Scriptura să să împle, zicînd „nece un 132r
os nu-I frîmsără Lui".
37. Și iarăși și altă Scriptură zice „vedea-L-vor pre carele L-au
împuns". Ко(ц), ѳ҃ стра(с), и҆ ча(с) ѳ҃, Пе(к), ве(л), прѣди́дн въ М(ѳ). Єѵ(г)а҆ліе а҃і
стра(с). За(ч) ҂а҃в.[116]

(38) Mt. 27, 57; Mr. 15, 42; Luc. 23, 50. 38. Iară după aceastea rugă pre Pilat Iosif den Arimatea (fiind
ucenic lui Iisus, ce pre ascunsu, pentru frica jidovilor) ca să ia tru-
pul lui Iisus; carele îngădui Pilat; veni derept aceaia și luo trupul
lui Iisus.

(39) Viș. 12, 42 și 3, 2. 39. Veni și Nicodim (carele venise la Iisus noaptea mainte) adu-
cînd mestecătură de zmirnă și de alois, ca la o sută de litre.
40. Și luară trupul lui Iisus și-L înfășurară cu giolgiu cu aro-
mat, cum iaste obiceaiul jidovilor să să îngroape.
41. Și era, în locul acela unde era răstignit, o grădină și în gră-
dină, un mormînt nou, întru carea neceodănioară nime nu era pus.
42. Acolo, pentru sara sărbătorii jidovilor, că era aproape mor-
mîntul, pusără pre Iisus.

Конець, а҃і. Стра(с)ному.[117]

CAP 20

1. Mariia vesti pre Hristos că S-au sculat. 3. Pătru și Ioan văzînd aceastea. 4. Cursără. 15. Iisus Să arătă Marii. 19. Și ucenicii strînși în casă. 25. 28. Toma, mainte necrezînd, creade.

Єѵ(г)а҆ліе, Въскрѣ(с)но, з҃. Зача́ло, ҂з҃г.[118]

(1) Mr. 16, 1; Luc. 24, 1. Iară în zuoa dentîiu a săptămînii, Maria Magdalina veni
demeneața, încă fiind întunearec, la mormînt, și văzu
piatra rădicată de pre mormînt.
2. Și alergă și veni la Simon Pătru și cătră alt uce-
nic, pre carele iubiia Iisus, și zise lor: Luat-au pre
Domnul den mormînt și nu știm unde L-au pus pre El.
3. Eși derept aceaia Pătru și celalalt ucenic, și mearsără la mor-
mînt.//
4. Și alergară amîndoi împreună și celalalt ucenic alergă mai cu- 132v
rînd de Pătru, și sosi mainte la mormînt.
5. Și plecîndu-să, văzu giolgiurele zăcînd, însă nu întră.
6. Și sosi și Simon Pătru după el, și întră în mormînt și văzu len-
tioanele zăcînd.
7. Și măhrama carea era spre capul Lui nu era cu pînzăturile
puse, ce usebi învălită într-un loc.
8. Și atunce întră și celalalt ucenic, carele veni mainte la mor-
mînt, și văzu și crezu.
9. Că încă nu știia Scriptura că Să cade Lui a învie den morți.
10. Și să înturnară ucenicii cătră ai săi. Ко(ц), з҃. въскр(с):
Єѵ(г)а҆ліе, н҃, въскрѣ(с)ное. Зача́ло, ҂з҃д.[119]

(11) Mt. 28, 1; Mr. 16, 1. 11. Iară Maria sta lîngă mormînt afară, plîngînd, și plîngînd să
plecă în mormînt.
12. Și văzu pre doi îngeri, întru veșminte albe, șăzînd unul de
cătră cap, și altul de cătră picioarele, unde zăcuse trupul lui Iisus.

13. Și zisără ei aceia: Muiare, ce plîngi? Zise lor că au luat pre Domnul mieu, și nu știu unde L-au pus pre El.

14. Și aceastea zicînd, să întoarse înapoi și văzu pre Iisus stînd, și nu știia că iaste Iisus.

15. Zise Iisus ei: Muiare, ce plîngi? Pre cine cauți? Iară ia, părîndu-i că iaste grădinariul, zise Lui: Doamne, să L-ai luat tu pre El, spune-mi unde L-ai pus, și eu să-L iau.

16. Zise ei Iisus: Maria. Iară ia întorcîndu-să, zise Lui, „Ravvi", ce să zice „Învățătoriule".

17. Zise Iisus ei: Nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la Tatăl Mieu, ce pasă la frații Miei, și zi lor, sui-Mă-voiu la Tatăl Mieu și la Tatăl vostru și la Dumnezăul Mieu și la Dumnezăul vostru.

18. Mearse Maria Magdalina, spuind ucenicilor că au văzut (18) Mt. 28, 9; Mr. 16, 9.
pre Domnul și aceastea zise ei. Ко(ц) имꙋ въскр(с). Єѵ(г)лїє ѳ҃, въскр(с)но. И на па(с)хи, вече(р) и въ не(д), антипа(с)хи. За(ч), д҃е.[120]

133ʳ 19. Iară fiind sara, în zuoa cea dentîiu a săptămînii // și fiind (19) Mr. 16, 14; Luc. 24, 36; 1 Cor. 15, 5.
ușile încuiate, unde era ucenicii adunați, pentru frica jidovilor, veni Iisus și stătu în mijlocul lor și zise lor: Pace voao!

20. Și aceastea zicînd, arătă lor mînile și coastele Lui și să bucurară ucenicii văzînd pre Domnul.

21. Zise derept aceaia lor Iisus iarăși: Pace voao; cum M-au tre- (21) Mt. 28, 18; Mr. 16, 15.
mes pre Mine Tatăl, așa trimeț și Eu pre voi.

22. Și deaca zise aceastea, suflă pre ei și zise lor: Luați Duh Svînt.

23. Varecărora veți erta păcatele erta-să-vor lor și a cărora veți (23) Mt. 16, 19 și 18, 18.
ținea, ținute vor fi. Ко(ц), оутрѣнни, и҃ цн.[121]

24. Iară Toma den cei doisprăzeace, carele să chiamă „geamăn" nu era cu ei cînd veni Iisus.

25. Și zisără lui ceialalți ucenici: Văzut-am pre Domnul. Iară el zise lor: Să nu voiu vedea în mîinile Lui locul cuelor și să-mi bag deagetul mieu, în locul cuelor și mîna mea, în coastele Lui, nececum voiu creade. Ко(ц), ве(ч), на па(с)хꙋ.[122]

26. Și după opt zile, iară era înlăuntru ucenicii Lui și Toma cu ei; veni Iisus, ușile încuiate, și stătu în mijloc și zise: Pace voao!

27. După aceaia zise Tomei: Ado deagetul încoace și vezi mînile Meale; și ado mîna ta și bagă în coastele Meale și nu fii necredincios, ce credincios.

28. Și răspunse Toma și zise Lui: Domnul mieu și Dumnezăul mieu.

29. Zise Iisus lui: Deaca Mă văzuși, Tomo, crezuși; fericiți carii (29) Viș. 21, 25.
n-au văzut și au crezut.

30. Și multe alte seamne făcu Iisus înaintea ucenicilor Lui, care nu sînt scrise în cartea aceasta.

31*. Iară aceastea scrise sînt, ca să creadeți că Iisus Hristos iaste Fiiul lui Dumnezău, și crezînd, să aveți viața de veaci pren numele Lui. Ко(ц) ѳ҃мꙋ въскр(с). и антипасхи и ап(с)лꙋ Ѳомѣ.[123]

CAP 21

1. Iisus Să arătă apostolilor pescuind. 6, 7. Pren carele Îl cunoscură pre vînarea peștilor. 15. Lasă pre Pătru grija oilor. 18. Și-i proroceaște lui cu ce moarte va muri.*

Єѵ(г), ҃і, Въскр(с). Зч(ч), ҃ѕ҃.[124] //

După aceaia, iară Să arătă Iisus ucenicilor, la marea Tive- 133v
riadului, și Să arătă așa:

2. Era împreună Simon Pătru cu Toma carele să zice „geamănul“ și Natanail carele era den Cana Galileei și fii lui Zevedeiu și alții den ucenicii Lui, doi.

3. Zise lor Simon Pătru: Mearge-voiu a pescui. Zisără lui: Mearge-vom și noi cu tine. Mearsără și întrară în corabie atuncеși și, în aceaia noapte, nu prinsără nemică.

4. Iară deaca să feace zuo, stătu Iisus pre țărmure și nu-L cunoscură ucenicii că iaste Iisus.

5. Zise derept aceaia Iisus lor: Feciori, au aveți ceva de mîncat? Răspunsără Lui: Ba.

6. El zise lor: Aruncați de-a dereapta corabii mreaja și veți afla. Și aruncară derept aceaia și nu o putea trage, de mulțimia peștilor.

7. Zise într-aceaia ucenicul acela pre carele iubiia Iisus, lui Pătru: Domnul iaste. Iară Simon Pătru, cum auzi că iaste Domnul, să încinse cu o cătrință (că era gol) și să slobozi în mare.

8. Iară alții ucenici mergea în corabie, (că nu era departe de pămînt, ce ca la doao sute de coți), trăgînd mreaja plină de pești.

9. Și cum eșiră la uscat, văzură jăratec pus, și pus pre el peaște și pîine acolea.

10. Zise Iisus lor: Aduceți den peștii ce prinset acum.

11. Întră Simon Pătru și trase mreaja la pămînt, plină de pești mari, o sută și cincizeci și trei și atîțea fiind, cît nu să rupse mreaja.

12. Zise Iisus lor: Veniți de prînziți. Iară nime nu îndrăzniia den ucenicii Lui să întreabe pre El: Tu cine ești? Știind că iaste Domnul.

13. Veni Iisus și luo pîine și deade lor, și peaște așijderea.

14. Și cu aceasta, a treia oară Să arătă Iisus ucenicilor Lui, deaca au înviiat den morți. Ко(ц), ҃і, въскр(с)номꙋ. Єѵ҃(г)лїє въскр(с)но, ҃ді. Сє(ж), и҆ въ сꙋбо(т), ҃н. и҆ бгосло(в): на҆ оу(т)р: и҆ гє(н): ҃ѕі. Зача́ло. ҃ѯз.[125] //

15. Iară deaca prînziră, zise lui Simon Pătru, Iisus: Simone a 134r
lui Iona, iubești-Mă mai vîrtos de aceștea? Zise Lui: Așa, Doamne, Tu știi că Te iubescu. Zise lui: Paște melușei Miei.

16. Zise lui iară, a doa oară: Simon a lui Iona, iubești-Mă? Zise Lui: Așa, Doamne, Tu știi că Te iubescu. Zise lui: Paște oile Meale.

17. Zise lui, a treia oară: Simon a lui Iona, iubești-Mă? Întristă-să Pătru că ce-i zise de trei ori „iubești-Mă“ și zise Lui: Doamne, Tu toate știi; Tu știi că Te iubescu. Zise Iisus lui: Paște oile Meale.

18. Adevăr, adevăr zic ție, cînd erai mai tinăr, te încingeai însuți și mergeai unde vreai; iară deaca vei îmbătrîni, tinde-veri mînile tale, și altul te va încinge și te va duce unde nu vei vrea.

19. Iară aceasta zise, sămnînd cu carc moarte va proslăvi pre (19) 2 Pet. 1, 14.
Dumnezău Конє(ц), чє(с)тнимь вєри́гамь.[126] şi aceastea zicînd, grăi lui:
Vino după Mine.

20. Iară întorcîndu-să Pătru, văzu pre ucenicul cela ce iubiia (20) Viş. 13, 23.
Iisus, mergînd după El, carele şi şăzuse la cină, la pieptul lui Iisus
şi întrebase: Doamne, cine iaste cela ce Te vinde?

21. Pre acesta văzînd, Pătru zise lui Iisus: Doamne, dară acesta ce e?

22. Zise Iisus lui: Să aş şi vrea să rămîe pînă voiu veni, ce ţi-e de acea? Tu vino după Mine.

23. Şi eşi cuvîntul acesta între fraţi, că ucenicul acela n-ară muri; ce nu zisease Iisus lui că nu va muri, ce: Să voiu vrea să rămîe pînă voiu veni, ce ţi-e de acea?

Чтѝ бг҃ословꙋ, на̀ лѵ(т)ргїи. Зача́ло, з҃н.[127]

24. Acesta iaste ucenicul carele mărturiseaşte de aceastea şi scrise aceastea şi ştim că adevărată iaste mărturiia lui.

25. Sînt derept acea şi alte multe carele au făcut Iisus, carele de s-ară scrie cîte una, nece în lume pare-mi că n-ară încăpea cărţile care s-ară scrie, amin.

Sfîrşăniia Evanghelii ce-au scris Ioann. //

PREDOSLOVIIA ACEȘTII CĂRȚI 134v

Spune-să în ceastă carte ce-au făcut sfinții apostoli, au toți dempreună, au cîte unul, cumu-i Pătru și Ioan și Iacov și Pavel, și lîngă aceștea, alți oameni sfinți, ca și diacon Stefan și Filip evanghelistul și Varnava, soțul lui Pavel, și ce au pățit pentru Hristos și pentru leagea Lui, după suitul Lui în ceriu. Și întîiu să scrie acealea ce-au făcut și ce au pățit în Ierosalim, pînă la gonirea credincioșilor, carii era culeși de apostoli, de începutul cărții pînă la șapte părți. După aceaia carele fură în Samariia, cumu-i în 8 capete stih 4, și carele fură făcute în Damasc și în Lida și în Iopiia, cap 9, după aceaia în Chesariia, cap 10, stih 11 și așijderea în Ierosalim cap 12 și în 15. Mai apoi să pomenescu și acealea carele au făcut Pavel și au răbdat, de la 13 capete pînă în sfîrșit.||

135r

FAPTELE SFINŢILOR APOSTOLI CAREA AU SCRIS SFÎNTUL LUCA

CAP 1

2. Luca scrie ceastă historie lîngă Evangheliia lui. 9. Hristos Să sui în ceriu. 10. Apostolii. 11, 12. Zisără lor îngerii să să întoarne. 14. În rugăciune era cuprinşi. 15. Rugăciunea lui Pătru. 18, 23. În locul Iudei vînzătoriul, să aleage Mattia.

Въ ст҃ꙋю и҆ вели́кꙋю не(д) пácхи. И҆ на възнесе́нїе. Зача́ло, а҃.[1]

Intiiu făcuiu cuvînt de toate, o Teofile, de toate ce-au început Iisus a face şi a învăţa,

2. Pînă în zuoa aceaia carea porunci apostolilor prin Duhul Sfînt, pre carii alesease, Să înălţă.

3. Cărora li Să şi arătă după patima Luï, viu, cu multe seamne adevărate, în patruzeci de zile arătîndu-Să lor, şi zicînd care-s de Împărăţiia lui Dumnezău.

4. Şi cu ei petrecînd, porunci lor den Ierosalim să nu meargă, ce să aştepte făgăduiala Tatălui, carea aţi auzit den Mine.

(4) Luc. 24, 49; Ion 14, 36.

5. Că Ioan au botezat cu apă, iară voi vă veţi boteza cu Duhul Sfînt, nu după multe zile.

(5) Mt. 3, 11; Mr. 1, 8; Luc. 3, 12; Ion 1, 26; Nij. 2, 1, 11 şi 16, 19, 4.

6. Iară ei, adunîndu-să, întrebară pre El zicînd: Doamne, au întru aceasta vreame vei tocmi împărăţiia lui Israil?

7. Şi zise cătră ei: Nu iaste a voastră să ştiţi vremile şi ceasurile carele Tatăl le-au puse întru a Lui puteare.

8. Ce priimi-veţi putearea Duhului Sfînt viind spre voi, şi-Mi veţi fi Mie mărturii în Ierosalim şi în toată Iudea şi Samaria, pînă la marginea pămîntului. Ко(ц) пácц҃ѣ.[2] //

135v 9. Şi acestea zicînd, căutînd ei, Să rădică, şi nuorul cuprinzîndu-L luo pre El de la ochii lor.

(9) Luc. 24, 51.

10. Şi căutînd ei, la ceriu mergînd El, şi iaca doi bărbaţi stătură înaintea lor, în veşminte albe.

11. Carii şi zisără: Bărbaţi galileiani, ce staţi căutînd spre ceriu? Acest Iisus carele Să luo sus de la voi, în ceriu, aşa va veni, cum aţi văzut pre El mergînd în ceriu. Пне(д), свѣ(т), не(д). За(ч), в҃.[3]

12. Atuncea să înturnară în Ierosalim den muntele ce-l chiamă al Maslinilor, carele iaste aproape de Ierosalim, cale de o sîmbătă. Коне(ц) възнесе́нїю.[4]

13. Şi cînd întrară, să suiră în casa de sus, unde lăcuiia Pătru şi Iacov şi Ioan şi Andreiu, Filipp şi Toma, Vartolomeiu şi Mattea, Iacov a lui Alfeiu şi Simon Zilotis şi Iuda, fratele lui Iacov.

14. Aceştea toţi era cuprinşi cu o inimă în rugă şi în rugăciune, cu muerile, şi Mariia, Muma lui Iisus şi cu fraţii Lui.

15. Şi în zilele acealea, sculîndu-să Pătru în mijlocul ucenicilor, zise: (şi era mulţime anume împreună, ca la o sută şi doaozeci).

16. Bărbaţi fraţi, cădea-se a să împlea Scriptura aceasta carea zise mainte Duhul Sfînt, pre rostul lui David, de Iuda carele fu povaţă celora ce prinsără pre Iisus.

(16) Psalom 40, 10; Ion 13, 18; Ion 18, 3.

17. Că să număra cu noi și era luat soartea slujbei aceștiia.
(18) Mt. 27, 5. 18. Și acesta agonesi cîmp den prețul nedereptății, și spînzurat
fiind, crepă pre mijloc și să vărsară toate măruntaele lui.
(19) Mt. 27, 8. 19. Și în știre fu tuturor celora ce lăcuiia în Ierosalim, așa cît
să chiema cîmpul acela în limba lor, Acheldama, ce să zice „cîmpul
sîngelui".
(20) Psalom 68, 26 și 109, 8. 20. Că-i scris în cartea Psalomilor „Să fie sălașul lui pustiiu, și să
nu fie cine lăcui întru el, și episcupiia lui să o ia altul".
21. Și să cade dentr-acești bărbați carii s-au adunat cu noi, în
toată vreamea în carea îmbla între noi Domnul Iisus,//
22. Începînd de la botegiunea lui Ioan, pînă în zuoa carea Să luo 136r
sus dentre noi, să fie mărturie cu noi, de învierea lui Hristos.
a. Porecla. 23. Și stătură doi, Iosif carele-l chiamă Varsava, cela ce fu numit[a]
Iust și Mattia.
24. Și rugîndu-să, zisără: Tu, Doamne, carele știi inimile tuturora,
arată den cești doi pre carele ai ales,
25. Să ia soartea slujbei aceștiia și a apostoliei den carea rătăci
Iuda, să meargă în locul lui.
26. Și aruncară sorțile lor și căzu soartea pre Mattia și să numără
cu unsprăzeace apostoli. Ко(ц), пне(д).[5]

CAP 2

1. Apostolii. 4. Să împlură de Duhul Sfînt. 8. Grăiia în multe limbi. 13. Le zicea că-s beați. 15, 22, 34. Pătru să scoală și povestească pre Iisus că-i Mesia. 37, 38. Pre ascultătorii îi îndeamnă spre pocăință.

Въ не(д)лю, н҃цѹ. Зача́ло: г҃.[6]

Și cînd au vrut veni zuoa Rusaliilor, era toți cu o voe,
într-același loc.
2. Atunci fu de pripă sunet den ceriu, cum ară fi
sunetul a unui vînt suflînd tare, carele împlu toată
casa unde era șăzînd.
3. Și să arătară lor împărțite limbile ca focul, și
șăzu pre toți fiecarele de ei.
4. Și să împlură toți de Duhul Sfînt și începură a grăi într-alte
limbi, cum le da lor acel Duh a grăi.
5. Iară era în Ierosalim lăcuitori jidovi, bărbați credincioși
dentru toate limbile carele-s supt ceriu.
6. Și scornindu-să aceasta veaste, să adună mulțime și să opăciia
că auziia fietecarele de ei, grăind în limba lor, pre ei.
7. Mira-să toți și să ciudiia, zicînd unii cătră alalți: Iată, au nu
sînt aceștea ce grăescu, toți galileiani?
8. Dară cum auzim noi pre ei grăind fieșcarele în limba noastră,
întru carea ne-am născut?
9. Parteani și mideani și elamiteani, și carii viem// în Mesopota- 136v
miia, în Iudea și în Capadochia, în Pont și întru Asia.

10. În Frighiia și în Pamfiliia, în Eghipet și în ținutul Leviei, carea e lîngă chirinei, și jălearii[a] rimleani, jidovi și veniți.

11. Criteani și araviiani, auzim grăind ei, în limbile noastre, mărirea lui Dumnezău. Ко(ц), нцн.[7]

a. Zicu-să carii veniia den păgini, de să făcea jidovi, și toate țeremoniile lui Moisi le lua sus.

12. Și să mira toți, și să îndoiia, zicînd unul cătră altul: Dară ce va să fie aceasta?

13. Iară alții bătea-și gioc, zicînd că sînt plini de vin dulce.

Вто(к) свѣтлїѧ, не(д). Зачало, д҃.[8]

14. Iară stînd Pătru cu cei unsprăzeace, rădică glasul lui, și grăi lor, zicînd: Bărbați jidovi, și voi toți carii viiați în Ierosalim, aceasta voao să vă fie în știre, și luați în urechi cuvintele meale.

15. Că nu-s beați aceștea, cum vă să pare voao, fiind numai trei ceasuri de zuo.

16. Ce aceasta iaste carea e zisă de prorocul Ioil.

17. Și va fi în vreamea de apoi (zice Domnul), vărsa-voiu den Duhul Mieu spre tot trupul; și vor proroci feciorii voștri și featele voastre, și tinerii voștri vederi vor vedea, și bătrînii voștri visuri vor vedea.

(17) Isai. 44, 3; Ioil 2, 28.

18. Și spre slugile Meale, și spre slujnicile Meale, în zilele aceale, voiu vărsa den Duhul Mieu, și vor proroci.

19. Și voiu face ciude în ceriu sus, și seamne pre pămînt gios, sînge și foc și pară de fum.

20. Soarele să va întoarce întru întunearec, și luna întru sînge, mainte pînă nu va veni zuoa Domnului cea mare și luminată.

21. Și va fi tot cela ce va chema numele Domnului într-agiutoriu, mîntui-să-va. Ко(ц), вто(к), срѣ(д), свѣтлой, не(д). За(ч) е҃.[9]

(21) Ioil 2, 32; C rim. 10, 13.

22. Bărbați israilteani, ascultați cuvintele aceastea. Iisus Nazarineanul, bărbat de la Dumnezău adevărat, întru voi cu mari fapte și minuni și seamne care le făcu, pren El, Dumnezău, în mijlocul vostru, cum știți și voi. //

137r 23. Acesta den sfatul și din știința lui Dumnezău, de vecie datu-i, carele luîndu-L cu mînile voastre necurate, răstignindu-L, L-ați omorît.

24. Pre carele Dumnezău L-au sculat, dezlegînd durerile morții, pentru că nu putea fi să-L ție ia pre El.

25. Că David zice de El: Pus-am pre Domnul înaintea mea pururea, că de-a dereapta mea iaste, ca să nu mă clătescu.

(25) Psalom 15, 8.

26. Derept acea, să veseleaște inima mea, și să bucură limba mea, încă și trupul mieu să odihneaște spre nădeajde.

27. Că nu vei lăsa viiața mea în mormînt, nece veri lăsa pre sfîntul Tău a vedea putregiune.

28. Arătatu-mi-ai* cărările vieții, și mă veri împlea de bucurie înaintea feații Tale.

29. Bărbați frați, slobod mi-e aiave a grăi cătră voi de patriarhul David, că el au și murit, și l-au îngrupat, și mormîntul lui iaste întru noi, pînă în zuoa de astăzi.

(29) 1 Țar. 2, 10; Nij. 13, 36.

30. Derept aceaia, proroc fiind, și știind că cu giurămînt să giură Dumnăzăului, den rodul ventrelor lui, den cîtu-i trup, a rădica pre Hristos, să șază spre scaunul lui.

(30) Psalom 131, 11.

(31) Psalom 15, 10; Nij. 13, 35.

31. Mainte știind, grăit-au de învierea lui Hristos, că nu lăsă viia-
ța Lui în mormînt, nece trupul Lui să sîmță putrejiunea.
32. Pre acesta Iisus învise-L Dumnezău, căruia toți noi sîntem
mărturii.
33. Derept aceaia, cu dereapta lui Dumnezău S-au înălțat, și făgă-
duitul Duhului Sfînt luînd de la Tatăl, vărsă-să aceasta carea acum
voi vedeți și auziți.

(34) Psalom 109, 1.

34. Că nu David s-au suit în ceriu, ce însuși zice: Zise Domnul,
Domnului mieu, șăzi de-a dereapta Mea

b. Podnojie.

35. Pînă voiu pune pizmașii Tăi, scaun[b] picioarelor Tale.
36. Cu adevăr să înțeleagă toată casa lui Israil, că Domnu și Hris-
tos pre El feace Dumnезău, pre acesta Iisus pre carele voi L-ați răs-
tignit. Ко(ц), срѣ(д).[10]
37. Iară carii auziră aceastea să mîhniră cu inimile și zisără cătră
Pătru și cătră alalți apostoli: Ce vom face//, fraților bărbați? 137v

Че(к) свѣтлои, не(д)ли. Зача́ло, ѕ.[11]

38. Iară Pătru zise cătră ei: Pocăiți-vă și să se boteaze fietecarele
de voi, întru numele lui Iisus Hristos, întru ertăciunea păcatelor.
Veți lua darul Sfîntului Duh.
39. Că a voastră iaste făgăduita, și a feciorilor voștri, și a tutu-
ror carii-s venitori după voi, vare pre cîți chiamă Domnul** Dumne-
zăul nostru.
40. Și cu alte cuvinte, cu mai multe, ruga și îndemna pre ei,
zicînd: Despărțiți-vă de ruda aceasta rea.
41. Iară carii cu drag priimiră cuvîntul lui, să botezară și să adao-
sără, într-aceaia zi, suflete ca la trei mie.
42. Și era rămîind întru învățătura apostolilor și întru împreunare
și în frîmtura pîinei și întru rugăciuni.
43. Și să scorni frică tuturora, și multe ciude și seamne, de apos-
toli să făcea. Ко(ц) че(к).[12]
44. Și toți ceia ce credea era în acel loc, și le era toate depreună.
45. Și uricurile și avuțiile vindea, și le împărțiia aceastea tutu-
ror, varecăruia ce-i trebuiia.
46. Iară în toate zile rămînea cu o inimă în beseareсă, frîngînd
pren case pîine, mînca cu bucurie și cu smereniia inimii,
47. Lăudînd pre Dumnezău, și avînd voe înaintea a toți oamenii,
iară Domnul adaogea, în toate zilele, adunarea celora ce era a să
spăsi.

CAP 3

*1. Pătru cu Ioan, mergînd în beseаrecă, vindecă șchiopul. 9. Mulți-
mea cura să vază minune. 12. Taină spăsenii spune pre Hristos. 14.
Certa nehărniciia lor. 16. Și pohtiia de la ei credință.*

Пето(к), Свѣтлой не(д). Зача́ло, з҃.[13]

După aceastea, Pătru și Ioan mergea în beseareсă, la rugăciune, la al noaole ceas.

2. Și un om, șchiop fiind den zgăul mîni-sa, purta-l, pre carele-l punea în toate zilele, la ușa besearecii, carea să chiamă „înfrîmsețata“, să ceae milostenie de la ceia ce mergea în beseareсă.//

138[r] 3. Acela văzînd pre Pătru și pre Ioan vrînd să între în beseareсă, cerea de la ei milostenie.

4. Iară căutînd Pătru spre el, cu Ioan, zise: Caută spre noi.

5. Iară el căuta spre ei, păindu-i că va lua ceva de la ei.

6. Iară Pătru zise: Argint și aur n-am, iară ce am, aceaia-ți dau, în numele lui Iisus Hristos Nazarineanul. Scoală-te și îmblă.

7. Și prinzîndu-i lui mîna cea dereaptă, rădică pre el. Atunceași i să întăriră lui picioarele și gleznele.

8. Și sărind, stătu, și îmbla și întră cu ei în beseareсă, îmblînd și sărind și lăudînd pre Dumnezău. Ко(ц), пе(к).[14]

9. Și văzu pre el toată mulțimea, îmblînd și lăudînd pre Dumnezău.

10. Și cunoscură pre el că acela era carele, pentru milosteniia, ședea lîngă înfrîmsășată ușă a besearecii, și să împlură de minune și de spaimă de ce să tîmplă lui.

Сѹ(в), свѣтлой, не(д). Зача́ло, н҃.[15]

11. Iară țiind șchiopul cel vindecat de Pătru și de Ioan, alergară cătră ei toți oamenii, la tîrnațul ce să chiamă a lui Solomon, înspămîntați.

12. Iară văzînd Pătru răspunse cătră oameni: Bărbați israilteani, ce vă mirați de aceasta? Au spre noi ce căutați, ca cum am fi făcut noi, cu putearea au cu bunătatea noastră, pre acesta să îmble?

13. Dumnezăul lui Avraam și a lui Isaac și a lui Iacov, Dumne- (13) Nij. 5, 30.
zăul părinților noștri proslăvit-au pre Fiiul Lui, pre Iisus, pre carele voi L-ați dat și vă lepădat de El înaintea feaței lui Pilat, giudecînd el să-L sloboază.

14. Iară voi de sfîntul și dereptul ve lăpădat, și cerut pre un băr- (14) Mt. 27, 20;
bat omorîtoriu să vă dăruiască voao. Mr. 15, 11; Luc. 23, 18; Ion 18, 40.

15. Iară pre Începătoriul vieții omorîtu-L-ați, pre carele Dumnezău Îl învise den morți, căruia noi sîntem mărturii.

16. Și pentru credința numelui Lui, pre acesta carele vedeți și-l știți, întări-l numele Lui, și credința carea e pentru El deade lui
138[v] această sănătate întreagă, înaintea//voastră tuturor. Ко(ц), сѹ(в).[16]

17. Și acum, fraților, știu că, pentru neștiință, aceasta ați făcut, ca și mai marii voștri.

18. Iară Dumnezău, cealea ce le vestise cu rostul a toți prorocii Lui, a păți Hristosul Lui, împlu așa. Поне(д), в҃. За(ч), ѳ҃.[17]

19. Pocăiți-vă, derept aceaia, și vă înturnați, să să șteargă păcatele voastre, după ce vor veni vremile răcorii de la fața Domnului.

20. Și va trimite pre cel ce-i propoveduit voao, pre Iisus Hristos.

21. Pre carele ceriul să cade să-L priimească, pînă în vremile ce va tocmi toate, de carele grăi Dumnezău pren rostul a toți sfinții Lui proroci den veaci.

(22) 5 Moi. 18, 15; Nij. 7, 38.

22. Că Moisi zise cătră părinți că proroc va scula voao Domnul Dumnezăul vostru, den frații voștri, ca și mine: pre Acela să ascultați de toate ce va grăi voao.

23. Și va fi tot sufletul carele nu va asculta pre prorocul acela, piiarde-l-va den oameni.

24. Și toți prorocii, de la Samuil și după aceaia, cîți au grăit, vestiră zilele aceastea.

(25) Bit. 22, 18; Galat. 3, 8.

25. Voi sînteți fii prorocilor și a legăturii ce făcu Dumnezău cu părinții voștri, grăind cătră Avraam „Și în sămînța ta să vor blagoslovi toate fămeile pămîntului".

26. Voao întîiu Dumnezău, rădicînd pre Fiiul Lui, pre Iisus, trimease pre El să blagoslovească pre voi, ca să vă întoarceți voi fietecarele den răutățile voastre.

CAP 4

1. Pre Pătru și Ioan. 3. Prinși-i duc la sobor. 7, 9. Pre Hristos Îl mărturisescu fără frică. 24. Ucenicii să roagă lui Dumnezău. 34. Mulți vînd uricele sale. 36. Între carii să numără și Varnava.

Вто́рникъ, ҃к, не(д)ли. Зача́ло, ҃і.[18]

Iară grăind ei cătră oameni, sosiră la ei popii și voivodul besearecii și saducheii,

2. Părîndu-le rău că învață oameni și vestesc, în numele lui Iisus, învierea morților. //

3. Și pusără spre ei mîinile și-i pusără în pază pînă 139r
a doao zi, că era sară.

4. Iară mulți de ceia ce auzise cuvîntul, crezură, și fu număr de bărbați ca cinci mie.

5. Și fu a doao zi, de să adunară mai marii lor și bătrînii și cărturarii, în Ierosalim.

6. Și Anna, popa cel mare, și Caiafa și Ioan și Alexandru și cîți era de neamul preoțesc.

7. Și puind pre ei să stea în mijloc, întrebară: Cu ce putearea și cu al cui nume ați făcut voi aceastea?

8. Atunci Pătru, plinit de Duhul Sfînt, zise lor: Mai marii oamenilor și bătrînii lui Israil.

9. Pentru că ne întrebați pre noi astăzi pentru facere de bine omului slab, cumu s-au vindecat acesta,

10. În știre să vă fie tuturor, voao și a tuturor oamenilor lui Israil, că întru numele lui Iisus Hristos Nazareul, pre carele voi răstignit-ați, pre carele Dumnezău-L învise den morți, pentru Acesta stă acesta înaintea voastră, sănătos. Ко(ц), вто(к).[19]

(11) Psalom 117, 22; Isai. 28, 16; Mt. 21, 42; Mr. 12, 10; Luc. 1, 7; C rîm. 4, 33; 1 Pet. 2 7.

11. Acesta iaste piatra aceaia carea e nesocotită de voi ziditorii, carea fu făcută în capul unghiului.

12. Și nu iaste în altul întru nime mîntuirea și nu iaste altu nume dat supt ceriu întru oameni, pentru carele să cade noao a ne mîntui.

Срѣ(д), ҃к. не(д). Зача́ло, ҃аі.[20]

13. Și văzînd cuteazarea lui Pătru și a lui Ioan, și înțelegînd (13) Mt. 1, 21.
că-s oameni necărtulari și proști, să mira, și-i cunoștea pre ei că au
fost cu Iisus.
14. Și văzînd pre omul cel vindecat stînd cu ei, nemică nu le
putea grăi împrotivă.
15. Iară poruncind lor să iasă afară den săbor, să întreba întru
eiși,
16. Zicînd: Ce vom face oamenilor acestora? Că iată, sămnul făcut
de ei aiave iaste tuturor celor ce lăcuescu în Ierosalim, și nu-l putem
tăgădui.//
139v 17. Ce ca să nu să vestească mai mult întru oameni, cu certare să
contenim pre ei, de acum să nu mai grăiască de acest nume, nemu-
ruia den oameni.
18. Și chemînd pre ei, poruncĭră lor, nicecît să mai grăiască,
nece să înveațe în numele lui Iisus.
19. Iară Pătru și Ioan, răspunzînd cătră ei, zisără: Au derept
iaste înaintea lui Dumnezău, a asculta pre voi mai vîrtos decît pre
Dumnezău? Giudecați.
20. Că nu putem noi, carele am văzut și am auzit, să nu grăim.
21. Lăsară pre ei, dară neaflînd cum i-ară munci pre ei, certîn-
du-i, slobozĭră pre ei, pentru oameni, că toți proslăviia pre Dumnezău
de ce fu.
22. Că era mai mare de patruzeci de ani omul acela, spre carele fu
sămnul acela a vindecării. Ко(ц), срѣ(д). Че(к), в̆, не(д). За(ч), ві҃.[21]
23. Deaca fură sloboziți, venĭră cătră ai lor și povestĭră carele
zisease lor mai marii popi și bătrînii.
24. Iară ei auzind aceastea, cu o inimă rădicară glasul cătră
Dumnezău și zisără: Doamne, Tu ești Dumnezău carele ai făcut
ceriul și pămîntul și marea și toate cîte-s întru iale.
25. Carele cu Duhul Sfînt, pren rostul lui David, coconului Tău, (25) Psalom 2, 1.
ai zis: Derept ce rînjĭră limbile, și oamenii să învățară deșarte?
26. Stătut-au craii pămîntului, și domnii să adunară împreună,
spre Domnul și spre Hristosul Lui.
27. Că să adunară pre adevăr în cetatea aceasta, spre sfîntul
Fiiul Tău Iisus, pre carele L-ai unsu, Irod și Pontius Pilat, cu păgî-
nii și cu oamenii lui Israil,
28. Să facă carele mîna Ta și sfatul Tău au rînduit să fie.
29. Și acum, Doamne, caută spre certarea lor, și dă slugilor Tale,
tot cu îndrăznire să grăiască cuvîntul Tău.
30. Cînd mîna Ta vei tinde întru vindecare și seamne și minune,
să fie pren numele sfînt al Fiiului Tău Iisus.
140r 31. Și după ce să rugară, să clăti locul întru carele era a//dunați
și să împlură toți de Duhul Sfînt și grăiia cuvîntul lui Dumnezău,
cu îndrăznire. Ко(ц), че(к).[22]
32. Dară mulțimea celor ce credea, le era inima și sufletul una;
și nime den avuțiia lui nu zicea ceva că e a lui, ce le era lor tot îm-
preună.
33. Și apostolii, cu mare puteare, da mărturie învierii Domnului
Iisus, și era toți în dragoste mare.

34. Că nu era nece unul întru ei lipsit, că oarecîți avea pămînt, uric și casă, vînzîndu-le, aducea prețul celor vîndute.
35. Și punea lîngă picioarele apostolilor, împărțiia tuturora, cui ce lipsiia.
36. Iară Iosie carele-l chiamă Varnava, den apostoli (carele iaste tîlcuit, „fiiul mîngîiarii") levit, chipriianin de neam,
37. Avînd uric, deaca-l vîndu, aduse prețul și-l puse la picioarele apostolilor.

CAP 5

1, 5. Ananiia, pentru ce ascunse den preț, căzu mort. 10. Așa și Samfira, muiarea lui. 12. Multe minuni a apostolilor. 14. Credința creștea. 18. Pre apostoli pusără-i în temniță. 19. Slobozi-i îngerul. 26. Și ducîndu-i înaintea sfeatului popilor. 35. Cu sfeatul lui Gamaliel, să izbăvescu de moarte. 40. După aceaia, bătuți, laudă pre Dumnezău.

Пє(к), к̃ нє(д)лѣ. Зачáло, г̃ї.[23]

Iară un bărbat, cui era numele Ananiia cu Samfira, muiarea lui, vîndu-și uricul.
2. Și luo ceva den preț și cu știrea muerii; și aducînd o parte, puse-o la picioarele apostolilor.
3. Iară Pătru zise: Ananie, că ce au împlut Satana inima ta, să minți Duhului Sfînt și ascunzi din prețul uricului tău?
4. De l-ai vrut ținea au n-au vrut fi al tău, și a-l vinde era în putearea ta? Căce ai pus acest lucru în inima ta, n-ai mințit a oameni, ce lui Dumnezău.
5. Iară Ananiia, auzind aceastea cuvinte, căzu și răpăosă și fu frică mare spre toți carii auziră aceastea.
6. Iară sculîndu-să tinerii luară pre el și-l dusără de-l îngropară.
7. Și fu ca după trei ceasuri și muiarea lui, neștiind//ce-au fost 140ᵛ
făcut, întră și zise ei Pătru:
8. Spune-mi întru atîta ați vîndut uricul? Iară ia zise: Așa, într-atîta.
9. Iară Pătru zise cătră ia: Ce e de v-ați tocmit între voi a ispiti pre Duhul Domnului? Iaca picioarele celor ce îngropară pre bărbatul tău, la ușă, și te vor duce pre tine.
10. Și căzu numaicît la picioarele lui și muri. Iară întrînd voinicii aflară pre ia moartă, și o dusără de o îngropară lîngă bărbatul ei.
a. Adunarea. 11. Și să scorni frică mare spre toată beseareca[a], și spre toți carii auziia aceastea. Ко(ц), пл(к). Нє(д), Ѳωмин8. За(ч) д̃ї.[24]
12. Iară pren mînile apostolilor să făcea seamne și ciude multe între oameni și era cu o inimă toți, în tîrnațul lui Solomon.
13. Iară de alții nime nu cuteza să să împreune cu ei, ce-i măriia pre ei oamenii.

14. Iară mai vîrtos să adăogea mulțimea credincioșilor în Dom-
nul, bărbaților și muerilor.
15. Așea cît și pre ulițe, scotea pre nepotincioși, și-i punea pre
așternuture, și prin pature, că viind Pătru înainte, cu umbra să um-
brească pre vrunul de ei.
16. Aduna-se derept aceaia și mulțimea orașălor de împregiur în
Ierosalim, aducînd pre beteagi și pre munciți de duhure necurate,
carii să vindeca toți.
17. Iară sculîndu-se arhiereul popilor și toți carii era cu el, carii
era den rînduialele saducheilor, să împlură de pizmă.
18. Și pusără mînile spre apostoli, și-i pusără pre ei în păzitură,
în prinsoarea cea de pază.
19. Iară îngerul Domnului, noaptea, deșchise ușile temniții, și
scoțîndu-i pre ei, zise:
20. Meargeți și stînd, grăiți în beseareсă oamenilor, toate cuvin-
tele vieții aceștiia. Ко(ц), не(д). Сѹ(в), к҃. За(ч), еі҃.[25]
21. Iară ei auzind aceastea, întrară densu-demineață în besearică,
141ʳ și învăța. Iară viind mai marele popilor// și ceia ce era cu el, chiema-
ră săbor, și pre toți bătrînii a fiilor lui Israil, și trimisără la tem-
niță, ca să-i aducă pre ei.
22. Iară slugile mearsără și, deșchizînd temnița, nu aflară pre
ei în temniță, ce întorcîndu-să, deaderă veaste
23. Zicînd că: Iaca temnița aflatu-o-am încuiată cu toată tăriia
și păzitorii stînd înaintea ușilor, iară deșchizînd, înlăuntru, nime
n-am aflat.
24. Iară auzind cuvintele aceastea, popa cel mare și mai marele
besearicii și mai marii popilor să îndoiia de ei, ce va să fie aceasta?
25. Iară venind oarecine, spuse lor că: Iaca, bărbații ce-i puset în
temniță, sînt în besearică, stînd și învățînd pre oameni.
26. Atuncea mearse mai marele besearicii cu slugile, aduse pre ei,
ce nu cu de-a sila (că să temea de oameni, să nu-i ucigă cu pietri).
27. Aducînd pre ei, îi stătură înaintea săborului și-i întrebă pre ei
mai marele popilor
28. Zicînd: Au nu cu contenire am poruncit voao să nu învățați (28) Viș. 4, 18.
în numele acesta? Și iată, ați împlut Ierosalimul cu învățătura
voastră, și veți să aduceți spre noi sîngile omului acestuia.
29. Răspunzînd derept aceaia, Pătru și apostolii zisără: Mai
cade-să a îngădui lui Dumnezău mai bine decît oamenilor.
30. Dumnezăul părinților noștri sculă pre Iisus, pre carele voi (30) Viș. 3, 13.
omorît, răstignindu-L pre lemnu.
31. Pre acesta, Dumnezău cu dereapta Sa înălță-L cap și mîntuito-
riu, să dea pocăință lui Israil și ertăciunea păcatelor.
32. Și noi sîntem Lui mărturisitori, și cuvintelor acestora, și Du- (32) Ion 15, 26.
hul Sfînt, carele au dat Dumnezău tuturora ce îngăduescu Lui.
141ᵛ 33. Iară ei auzind, să turbară de mînie, și să sfătuiia să-i//omoară
pre ei. Ко(ц), сѹ(в).[26]
34. Sculă-să, derept aceaia, unul den săbor, fariseu anume Gama-
liil, știutoriu de leage, cinstit de toți oamenii, porunci să-i ducă puți-
nel pre apostoli afară

35. Și zise lor: Bărbați israiltenești, socotiți-vă de oamenii aceș-
tea, ce veți să faceți.
(36) Nij. 21, 38. 36. Că înaintea acestor zile, să sculă Tevda, zicînd a fi el cineva,
la carele să deaderă număr de bărbați, ca la patru sute, carele fu omo-
rît și toți cîți crezură lui să răsipiră, și fură întru nemică.
b. Cînd să scriia jidovii, să dea dajde. 37. După acesta, să sculă Iuda galilean, în zilele scrisoarei[b], și
amegi oameni mulți după el; și acela peri, și toți carii ascultară de el
să răsipiră.
38. Și acum zic voao: Feriți-vă de oamenii aceștea și-i lăsați pre
ei, că de va fi den oameni sfatul și lucrul acesta, sparge-să-va.
39. Iară să iaste de la Dumnezău, nu-l puteți sparge, să nu cum-
va să vă aflați luptători și cu Dumnezău.
40. Și ascultară pre el, și chemînd pre apostoli, bătîndu-i, conte-
niră pre ei să nu grăiască în numele lui Iisus, și-i sloboziră pre ei.
(41) C rim. 5, 3. 41. Dară ei mergea bucurîndu-să, de la fața săborului, că pentru
numele lui Iisus, să aflară destoinici a păți scîrbă.
42. Iară în toate zilele, în besearecă și prin case, neîncetat învăța
și propoveduiia pre Iisus Hristos.

CAP 6

1. Apostolii. 2. Rînduescu diiaconi. 3. Aleg șapte bărbați. 8. Între carii era Stefan plin de credință. 11. Prinsără-l. 13. Pîrăscu-l c-au călcat leagea lui Moisi.

Нє(д), г҃ мѵроносица. За(ч), ѕі҃.[27]

Iară în zilele acealea, înmulțindu-să ucenicii, fu ponoslul
grecilor spre jidovi, că văduole lor era scîrbite întru
slujba de toate zilele.
2. Derept aceaia, cei doisprăzeace chemînd pre mul-
țimea ucenicilor zisără: Nu să cuvine să lăsăm cuvîntul
lui// Dumnezău a sluji measelor. 142[r]
3. Ce socotiți derept aceaia, fraților, dentru voi, șapte bărbați
avînd mărturie bună, plini de Duhul Sfînt și de înțelepciune, pre
carii să-i rînduim spre slujba aceasta.
4. Iară în rugăciune și în slujba cuvîntului, să rămînem.
(5) Nij. 21, 8. 5. Și le plăcu cuvîntul a toată mulțimea, și aleasără pre Stefan,
bărbat plin de credință și de Duhul Sfînt, și Filip și Prohor și Nica-
nor și Timona și Parmena și Nicolae, nemearnic den Antiohiia.
6. Pre carii-i stătură înaintea apostolilor și rugîndu-să, pusără spre
ei mînile.
7. Și cuvîntul lui Dumnezău creștea și să înmulțiia numărul uce-
nicilor în Ierosalim, foarte, iară mulți și den popi îngăduiia credinței.
Ко(ц), нє(д). Пнє(д), г҃, нє(д). и прьвом(ч)никꙋ Стєфанꙋ. Зачало. зі҃.[28]
8. Iară Stefan, plin de credință și de puteare, făcea ciude și seam-
ne mari întru oameni.
a. Livertinii era carii îi făcea, den slugi, slobodași. 9. Deci să sculară unii den sinagoga carea să chiamă a livertinilor[a]
și a chirineilor și a alexandrianilor și a celor den Chilichiia și den
Asia, de să pritciia cu Stefan.

10. Și nu putea sta împrotiva înțelepciunii și duhului cu carele grăiia.
11. Atunci adusără ei neşte bărbați carii zicea că: Am auzit pre el grăind cuvinte de hulă spre Moisi și spre Dumnezău.
12. Deci învitară pre oameni, și bătrînii și cărtularii, și curund apucară pre el şi-l dusără la săbor.
13. Și stătură mărturisitori minciunoşi, carii zicea: Omul acesta nu părăseaște de-a grăi cuvinte de hulă spre acest sfînt loc şi spre leage.
14. Că am auzit pre el zicînd că Iisus Nazarineanul va sparge locul acesta și va schimba rînduialele carele ne-au dat noao Moisi.
15. Și căutînd spre el toți carii şădea în săbor, văzură fața lui, ca o față de înger.//

142v

CAP 7

1. Ștefan spuind oca, arată c-au fost aleși părinții de la Dumnezău. 20. Mainte de ce-are fi născut Moisi. 47. Și de ce ară fi besearica. 44. Toate rînduialele den afară sămna lucrurele cerești. 54. Scrîșca cu dinții jidovii. 59. Cu pietri-l omorîră.

Zise derept aceaia popa cel mare: Au aşa sînt aceastea?
2. El zise: Frați bărbați și părinți, ascultați. Dumnezăul slavei Să arătă părintelui nostru Avraam, fiind în Mesopotamiia, mainte de ce ară lăcui în Harran,
3. Și zise lui: Eşi den pămîntul tău şi den ruda ta (3) Bit. 21, 1.
şi vino în pămîntul carele-ți voiu arăta ție.
4. Atunci eşind den pămîntul haldeianilor și lăcui în Harran, și de acolo, după moartea tătîni-său, mută pre el în pămîntul acesta, spre carele voi trăiți acum.
5. Și nu-i deade lui moșie întru el, nece un pas de un picior:
Прѣстѹпи напрѣдь, Поне(д) и̓ стопѹ,[29] și i-l făgăduise lui, că i-l va
da de moşie, și seminții lui după el, neavînd el fecioru.
6. Grăit-au derept aceaia, Dumnezău aşa, că va fi sămînța lui (6) Bit. 15, 13 şi 16, 1.
nemearnică în pămînt strein, și-i vor supune supt slujbă, și-i vor dosădi patru sute de ani.
7. Și limba căriia vor sluji, giudeca-voiu Eu, zise Dumnezău. Și după aceastea vor eși și vor sluji Mie, în locul acesta.
8. Și-i deade lui legătura tăerii împregiur. Și aşa născu pre Isaac, (8) Bit. 7, 10; Bit. 21, 2; Bit. 25, 2; Bit. 29, 23 și 30,5; 35, 23.
şi-l tăe împregiur a opta zi, și Isaac pre Iacov, și Iacov pre doisprăzeace patriarşi.
9. Și patriarșii pizmind pre Iosif, îl vîndură în Eghipet; ce Dumnezău era cu el (9) Bit. 37, 28.
10. Și-l mîntui pre el den toate scîrbele lui, și deade lui dragoste și înțelepciune înaintea lui faraon, craiul Eghipetului, şi-l puse domnu spre Eghipet şi spre toată casa lui. (10) Bit. 41, 37.
11. Veni, într-aceaia, foamete spre tot pămîntul Eghipetului și a Hanaanei, și scîrbă mare, și nu afla hrană părinții noștri.//

(12) Bit. 42, 1. 12. Iară auzind Iacov că ară fi în Eghipet hrană, trimise pre pă- 143r
rinții noștri întîiu.
(13) Bit. 45, 4 și 46, 27; 5 Moi. 10, 2. 13. Și în a doao oară, cunoscut fu Iosif de frații lui, și în știre-i
fu lui faraon, de neamul lui Iosif.
(14) Bit. 50, 13. 14. Și trimease Iosif de chemă pre Iacov, tatăl lui, și toată rude-
niia lui, șaptezeci și cinci de capete.
(15) Bit. 49, 35. 15. Pogorî, derept aceaia, Iacov în Eghipet, și muri, el și părinții
noștri.
(16) Ishod 13, 19 (versetul nu este menționat); Isus Nav. 24, 32. 16. Și-i dusără în Sihem, și-i pusără în mormînt, carele cumpără
Avraam, în preț de argint, de la feciorii lui Emmor, fiiul lui
Sihem.
(17) Bit. 23, 13 și 33, 9; Ishod 1, 7. 17. Și cum să apropie vreamea făgăduitei de carea să giură Dumne-
zău lui Avraam, crescură oamenii și să înmulțiră în Eghipet.
18. Pînă cînd să sculă alt craiu, carele nu cunoștea pre Iosif.
19. Acesta rău cugetă de neamul nostru și supără părinții noș-
tri, cît să-și leapede și porobocii lor, ca să nu să sporească ei.
(20) Ishod 2, 2; Evreom 11, 23. 20. Întru care vreame să născu Moisi, carele fu înfrîmțeșat de
Dumnezău, și fu ținut trei luni, în casa tătîni-său.
21. Și lăpădînd pre el, luo-l fata lui faraon și-l ținu pre el, în
loc de fecior.
22. Și învățat fu Moisi toată înțelepțiia eghipteanilor; era, derept
aceaia, putearnic întru cuvinte și în fapte.
(23) Ishod 2, 11. 23. Iară împlîndu-să lui vreamea de patruzeci de ani, gîndi
întru inima lui să-și socotească pre frații lui, pre fii lui Israil.
24. Și văzînd pre oarecine pățind nevoe, izbăvi-l, și-i făcu iz-
bîndă celuia ce pățiia supărare și omorî pre eghiptean.
(25) Ishod 2, 13. 25. Că-i părea că pricep frații lui că Dumnezău, pren mîna lui, va
da lor mîntuire, iară ei nu înțeleasără.
26. Dară a doaoa zi, sfădindu-să, să arătă lor, și-i îndemna ei la
pace, zicînd: Bărbaților, frați vă sînteți, că ce vă obidiți unul pre alalt?
27. Iară cela ce obidiia pre priiatenul său, împinse pre el zicînd:
Cine te puse spre noi, domnu și giudecătoriu?//
28. Au doară vei să mă omori, cum omorîși eri pre eghipteanul? 143v
29. Fugi Moisi, pentru acest cuvînt, și fu nemearnic în pămîntul
lui Madiam, unde-i născură doi feciori.
(30) Ishod 3, 2. 30. Și împlîndu-să patruzeci de ani, să arătă lui, în pustiia munte-
lui Sinaii, îngerul Domnului, în pară de foc a măceșului.
31. Iară Moisi văzînd, să miră de vedeare, și apropiindu-să să
vază, fu glasul Domnului cătră el.
32. Eu-s Dumnezăul părinților voștri, Dumnezăul lui Avraam
și Dumnezăul lui Isaac și Dumnezăul lui Iacov. Și cutremurînd,
Moisi nu cuteza să caute.
33. Zise derept aceaia, lui, Domnul: Dezleagă încălțămîntul pi-
cioarelor tale, că locul pre carele stai pămînt sfînt iaste.
34. Văzînd văzut-am supărarea oamenilor Miei carii-s în Eghipet,
și suspinarea lor auzit-am și pogorîi să-i izbăvescu pre ei. Și acum
vino să te trimeț în Eghipet.
35. Pre acest Moisi pre carele îl tăgăduiră zicînd „cine te-au pus
pre tine domnu și giudeț?" pre acesta, zic, Domnul Dumnezău și

Izbăvitoriul trimease cu îndereptătura îngerului carele să arătă lui
în măcieș.
36. Acesta scoase pre ei, făcînd ciude și seamne în pămîntul (36) Ishod 7, 8,
Eghipetului și în Marea Roșie și în pustie, în patruzeci de ani. 12; Ishod 16, 1.
37. Acesta iaste Moisi, carele zise fiilor lui Israil: Proroc voao (37) 5 Moi. 18, 15;
va rădica Domnul Dumnezăul vostru den frații voștri, ca și mine; Viș. 3, 22.
pre Acela să ascultați.
38. Acesta iaste carele, adunîndu-să oamenii în pustie, fost-au (38) Ishod 19,3.
cu îngerul carele-i grăiia lui în muntele Sinaii, și cu părinții noștri,
carele luo cuvintele vieții, să le dea noao.
39. Pre carele nu vrură să-l asculte părinții noștri, ce-l lepădară,
și să întoasără cu inimile lor în Eghipet,
40. Zicînd lui Aaron: Fă noao dumnezăi carii să meargă înain- (40) Ishod 32, 1.
tea noastră, că Moisi acesta carele ne-au scos pre noi den pămîntul
Eghipetului, nu știm ce-i fu lui.
144r 41. Și făcură vițel, în zilele acealea, și adusără jărtvă//idolului,
și să veseliia în lucrurele mînilor sale.
42. Întoarseră Dumnezău de cătră ei, și deade pre ei să slujască (42) Amos 5, 25.
șireagului ceriului[a], cumu-i scris în cartea prorocilor: Au doară a. Ce să zice soa-
jărtve și daruri aduset Mie patruzeci de ani în pustie, casa lui rele, luna și stea-
Israil? lele.
43. Ce încă mai vîrtos ați purtat cortul lui Moloh și steaoa dum-
nezăului vostru Remfan, chipurele carele făcut să vă închinați lor.
Derept aceaia voiu duce pre voi mai dencolo de Vavilon.
44. Cortul mărturii au fost la părinții noștri în pustie, cum po- (44) Ishod 25, 40;
runci Cela ce grăi cu Moisi să facă pre el în chipul carele văzuse. Evrei 8, 5.
45. Pre carele luîndu-l, l-au adus părinții noștri cu Isus Naviin, (45) Is. Nav. 3,
în biruința limbilor pre carei îi scoase Dumnezău denaintea părin- 13.
ților noștri, pînă în zilele lui David.
46. Carele-și afla dragoste înaintea lui Dumnezău, și ceru să afle (46) 1 Sam. 18,
loc cortului Dumnezăului lui Iacov. Чтѝ пне(д) ѝ с҃тмѹ.[30] 13; 2 Sam. 7, 2; Psalom 131, 2.
47. Iară Solomon zidi lui casă. (47) 1 Țar. 6, 1; 1 Cron. 17, 12.
48. Ce Cel de înălțime în case făcute de mîni nu lăcuiaște, cum (48) 1 Țar. 8, 27;
zice prorocul. 2 Cron. 5, 6;
49. Ceriul Îmi este scaun, iară pămîntul, razim picioarelor Nij. 17, 24; Isai.
Meale. Ce casă Îmi veți face Mie, zice Domnul. Au care-i locul odih- 66, 1.
nealei Meale?
50. Au nu mîna Mea le făcu aceastea toate?
51. Tari în cerbice și netăiați împregiur în inimă și în urechi, voi (51) Erem. 9, 26;
în toată vreamea împrotiva Duhului Sfînt ați stătut; ca și părinții Ezec. 44, 9.
voștri, așa și voi.
52. Pre carele den proroci nu goniră părinții voștri? Și omorîră
pre ceia ce vestiia de venirea celui derept, căruia acum, voi, vînzători
și omorîtori ați fost.
53. Carii ați luat leage pre slujba îngerilor, și nu o țînut. (53) Ishod 19, 3;
54. Iară auzind aceastea, crepa în inimile lor, și scrîșniră cu Galat. 3 (tipă-
dinții spre el. rit 9), 19.
144v 55. Dară fiind plin de Duhul Sfînt, cu ochii căutînd//spre ceriu,
văzu slava lui Dumnezău, și Iisus stînd de-a dereapta lui Dumnezău.

56. Şi zise: Iaca, văz ceriurile deşchise, şi Fiiul omenesc stînd
de-a dereapta lui Dumnezău.
57. Iară ei strigînd cu glas mare, astupară urechile lor şi năvă-
liră cu o inimă spre el.
58. Şi lepădîndu-l afară den oraş, ucidea-l cu pietri. Şi mărturisi-
torii pusără veşmintele lor la picioarele unui voinic ce-l chiema Saul.
59. Şi cu pietri ucisără pre Stefan, carele să ruga şi zicea:
Doamne Iisuse, priimăşte sufletul mieu.
(60) Luc. 23, 46; Mt. 5, 44; Luc. 23, 34. 60. Şi îngenunchind, strigă cu glas mare: Doamne, nu le pune
lor acesta păcat. Şi aceasta zicînd, adurmi. Ко(ц), поне(д).[31]

CAP 8

1. Plîngînd credincioşii pre Stefan. 3. Savel pustiiaşte adunarea credincioşilor. 5. Filipp în Samariia propoveduiaşte pre Hristos. 19, 20. Scumpeatea lui Simon Magul să păgubeaşte. 26. Filipp. 27. Vistiiarnicul crăiasii Candachii. 38. Îl boteză.

(1) Nij. 22, 20. Iară Saul încă voiia în moartea lui, şi fu într-aceaia zi
gonire mare spre credincioşi în Ierosalim, şi toţi să răs-
firară în ţinuturele Iude⟨e⟩i şi a Samariei, fără apos-
tolii.
2. Şi grijiră pre Stefan neşte bărbaţi credincioşi, şi
făcură plîns mare spre el.
(3) Nij. 22, 4. 3. Iară Saul pustiia adunarea creştinilor, prin case întrînd şi
trăgînd bărbaţi şi mueri, de-i arunca în temniţă.
(4) Mt. 10, 23. 4. Iară cei răsfiraţi îmbla propoveduind cuvîntul.
Вто́рни(к), г̃ не(д)лѣ. Зача́ло, н̃і[32]
5. Iară Filipp, venind în oraşul Samariei, propoveduiia lor pre
Hristos.
6. Socotiia într-aceaia mulţimea carele grăiia Filipp, cu toată
inima, auzind şi văzînd seamnele carele făcea.
7. Că mulţi den cei ce avea duhure necurate, strigînd cu mare
glas, eşiia, şi mulţi slăbănogi şi şchiopi să vindeca.//
8. Şi era bucurie mare în oraşul acela. 145r
9. Iară un bărbat, cui era numele Simon, carele era mainte în
oraş vrăjitoriu, şi amăgiia oamenii Samariei, zicînd pre sine a fi oare-
cine mare.
10. Pre carele-l socotiia toţi, de la mic pînă la mare, zicînd: Acesta
iaste putearea lui Dumnezău cea mare.
11. Şi socotiia pre el pentru aceasta, că de multă vreame, cu vră-
jiile, îi amăgiia pre ei.
12. Iară deaca crezură lui Filipp, carele propoveduiia de Împără-
ţiia lui Dumnezău, şi de numele lui Iisus Hristos, boteza-să bărbaţi şi
mueri.
13. Iară Simon şi el crezu şi botezîndu-să rămînea cu Filipp şi,
văzînd seamnele şi puteri mari fiind, să mira.
14. Iară auzind apostolii cei den Ierosalim că au priimit Samariia
cuvîntul lui Dumnezău, trimisără cătră ei pre Pătru şi pre Ioan.

15. Carii pogorînd, să rugară pentru ei, ca să ia Duhul Sfînt.
16. (Că încă nice pre unul de ei nu era pogorît, ce numai botezați era întru numele Domnului Iisus.)
17. Atunci pusără mînile spre ei și priimiră Duhul Sfînt. Ко(ц), вто(к). Сре(д), г. За(ч), ѳі.[33]
18. Iară văzînd Simon că cu punerea mînilor apostolilor, să dă Duhul Sfînt, aduse lor bani
19. Zicînd: Dați și mie această puteare, ca spre carele voiu pune miinile să ia Duhul Sfînt.
20. Iară Pătru zise lui: Argintul tău piară cu tine, căruia-ți păru darul lui Dumnezău cu bani să-l dobîndești.
21. N-ai tu parte nice sorte întru cuvîntul acesta, că inima ta nu iaste dereaptă înaintea lui Dumnezău.
22. Pocăiaște-te derept aceaia, de răutatea ta aceasta, și te roagă lui Dumnezău, că doară ți să vor erta ție cugetele inimii tale.
23. Că întru amărăciune de fiiare și întru legătura nedereptății te văz fiind. //
145v 24. Și răspunzînd Simon zise: Rugați-vă voi pentru mine, cătră Domnul, ca nemică să nu vie spre mine, de carele ați zis.
25. Iară ei, mărturisind și grăind cuvîntul Domnului, să întoarsără în Ierosalim, și în multe sate ale samarineanilor propoveduiia. Ко(ц), срѣ(д). Чето(к), г, не(д). Зачáло, к.[34]
26. Iară îngerul Domnului grăi lui Filipp, zicînd: Scoală-te și pasă spre amiazăzi, pre calea carea pogoară den Ierosalim în Gaza. Și aceasta iaste pustie.
27. Iară el, sculîndu-să, mearse, și iaca un bărbat arap, famăn putearnic al Candachiei, crăiasii arapilor, carele era spre toată avuțiia ei, venise să să roage în Ierosalim.
28. Și înturnîndu-să, ședea în carul lui, și cetiia Isaiia prorocul.
29. Și zise Duhul lui Filipp: Apropie-te și te lipeaște de acest caru.
30. Și alergînd Filipp, auzi pre el cetind pre prorocul Isaiia, și zise: Au înțelegi ce cetești?
31. El zise: Cum aș putea? Poate că mi-ară arăta cineva? Și rugă pre Filipp să să sue, să șază cu el.
32. Iară locul scripturii carea cetiia era acesta: Ca o oae spre giunghieare dus fu, și ca un miel înaintea celuia ce-l tunde pre el, fără glas, așa n-au deșchis rostul lui. (32) Isai. 53, 7.
33. Întru plecăciunea lui, giudecata lui luatu-s-au, dară neamul lui cine va spune? Că să ia de pre pămînt viiața lui.
34. Răspunzînd într-aceaia, famănul, lui Filipp, zise: Rogu-te, de cine zice prorocul aceasta? De sine, au de altcineva?
35. Atunci deșchizînd Filipp gura sa, și începînd den scriptura aceasta a propovedui lui pre Hristos
36. Și mergînd pre cale, sosiră la o apă, și zise famănul: Iaca apa. Ce mă opreaște să nu mă botezu?
37. Zise derept aceaia Filip : De crezi den toată inima, poți. Iară răspunzînd, zise: Crez pre Fiiul lui Dumnezău a fi Iisus Hristos.
38. Și porunci să stea carul și să pogorîră amîndoi în apă, adecă Filip și vistiiarnicul, și-l boteză pre el.

39. Iară eşind den apă, Duhul Domnului răpi pre Filip // şi nu-l 146r
mai văzu de-acii pre el famănul, şi mergea pre calea lui, bucurîndu-să.
Ко(ц), че(к), и҆ с҃тмꙋ. Пе(к), г҃ не(д). Зача́ло, к҃а.[35]
40. Iară Filip să află în Azota şi, trecînd, propoveduiia tuturor
oraşălor, pînă veni el în Chesariia.

CAP 9

*2. Saul mergînd în Damascu. 4. Îl oborî Domnul. 10. Pre Ananiia îl
trimeate 18. Să boteaze pre el. 23. Hicleniile jidovilor. 28. Slobozin-
du-să de pre zid, le încungiură. 33. Pătru pre Enea slăbănogul îl vin-
decă. 36, 40. Tavita moartă, o învise.*

(1) Galat. 1, 13; 1 Tim. 1, 13. Iară Saul, încă suflînd cu certări şi cu ucideri spre
ucenicii Domnului, mearse la mai marele popilor
2. Şi ceru de la el carte, să ducă în Damascu, la si-
nagoghi, cum de va afla pre vrunii în acea credinţă, băr-
baţi au mueri, legaţi să-i ducă în Ierosalim.
(3) Nij. 22, 6 şi 25, 15. 3. Iară mergînd, fu apropiindu-să de Damascu, şi
de pripă îl cuprinse pre el lumină den ceriu.
(4) 1 Cor. 15, 1; 2 Cor. 12, 2. 4. Şi căzu la pămînt, auzi glas zicînd lui: Saule, Saule, ce Mă go-
neşti?
5. Şi zise: Cine eşti, Doamne? Iară Domnul zise: Eu sînt Iisus
pre carele tu goneşti. Cu greu ţi-e în sămceaoa strămurării a zvîrli.
6. Iară el tremurînd şi spămîntat, zise: Doamne, ce vei să fac?
Şi Domnul, cătră el, zise: Scoală-te şi întră în oraş, şi să va zice ţie
ce trebuiaşte să faci.
7. Iară bărbaţii carii mergea pre cale cu el, sta mirîndu-să, auzind
glasul şi pre nime nu văzîndu.
8. Sculă-să derept aceaia Saul de la pămînt şi ochii lui deşchi-
zînd, nemică nu vedea; iară ducîndu-l de mînă, dusără pre el în Da-
mascu.
9. Şi era trei zile nevăzînd; şi nece mîncă, nece beu.
Се́же а҆п(с)лꙋ а҆на́нїи. Зача́ло.[36]
10. Era un ucenic în Damasc, pre nume Anania. Şi zise cătră el
Domnul, în vedeare: Anania. El zise: Iată eu, Doamne.
11. Iară Domnul, cătră el zise: Scoală şi pasă pre uliţa carea să//
chiamă dereaptă, şi caută în casa Iudei pre Saul anume tarseanin, că 146v
iaca să roagă.
12. Şi văzu în vedeare pre un bărbat, Anania pre nume, întrînd
şi puindu-şi spre el mînile, ca să vază.
13. Răspunse derept aceaia, Anania: Doamne, auzit-am den mulţi
de acest bărbat, cîte reale au făcut sfinţilor Tăi, în Ierosalim.
14. Încă şi acicea are puteare de la mai marii popilor, să leage pre
toţi carii chiamă numele Tău.
15. Şi zise lui, Domnul: Pasă, că vas ales Îmi iaste acesta, să poarte
numele Mieu înaintea păgînilor şi a crailor şi a fiilor lui Israil.

16. Că Eu voiu arăta lui, cîte să cade lui, pentru numele Mieu, a păţi.

17. Şi mearse Anania şi întră în casă şi puind spre el mînile, zise: Saule frate, Domnul Iisus m-au trimes (carele ţi S-au arătat pre calea ce veniiai) ca să vezi şi să te împli de Duhul Sfînt.

18. Şi numaidecît căzură de pre ochii lui ca neşte solzi, şi văzu atuncişi şi să sculă de să boteză.

19. Şi luînd mîncare, să întări. Ко(ц), пе(к), и҆ ст҃мѹ. Сѹ(в): г҃ по па(с): За(ч), к҃в.[37]

20. Şi fu Saul cu ucenicii carii era în Damasc, cîteva zile. Şi numaidecît în sinagoga, propoveduiia pre Hristos, că Elu-i Fiiul lui Dumnezău.

21. Deci să mira toţi ceia ce auziia pre el, şi zicea: Au nu iaste acesta carele supăra în Ierosalim, pre carii chema numele acesta? Şi acicea derept aceaia au venit, ca să-i ducă legaţi la mai marii popilor?

22. Iară Saul mai vîrtos să întăriia, şi învingea pre jidovi carii lăcuiia în Damascu, arătînd cu mărturii den scripturi că acesta iaste Hristos.

23. Iară împlîndu-să zile multe, să sfătuiră jidovii să-l omoară pre el.

147ʳ 24. Iară Saul înţelease hicleniile lor; şi ei păziia porţile // zuoa şi (24) 2 Cor. 11, 32.
noaptea, ca să-l omoară pre el.

25. Luînd derept aceaia ucenicii pre el noaptea, şi-l slobozîră preste zid, slobozindu-l într-o coşniţă.

26. Iară deaca veni Saul în Ierosalim, să cerca să să lipească de ucenici, ce toţi să temea de el, necrezînd că iaste ucenic.

27. Iară Varnava, luîndu-l pre el, duse-l către apostoli, şi spuse lor cum în cale au văzut pre Domnul, şi că i-au grăit lui şi cum în Damascu, cu îndrăznire, au grăit în numele lui Iisus.

28. Şi era cu ei întrînd şi eşind în Ierosalim

29. Şi cu îndrăznire grăiia în numele Domnului Iisus, şi să pritciia cu grecii, iară ei vrea să-l omoară pre el.

30. Iară deaca înţeleasără fraţii, dusără pre el în Chesariia şi-l trimeasără în Tarsid.

31. Iară adunarea credincioşilor, preste toată Iudea şi Galilea şi Samariia avea pace, întrămîndu-să şi îmblînd în frica Domnului şi întru mîngîiaria Duhului Sfînt să mulţiia.

Конє́цъ, сѹбо́тѣ. Не(д)лѣ. д҃. Раслабле́номѹ. Зача́ло, к҃г.[38]

32. Şi fu Pătru trecînd prent⟨r⟩e toţi, veni şi la sfinţii carii lăcuiia în Lida.

33. Şi află acolo pre un om anume Enea, de opt ani zăcînd în pat, carele era slăbănog.

34. Şi zise Pătru lui: Enea, vindece-te Iisus Hristos, scoală-te şi-ţi aştearne ţie. Şi atunceaşi să sculă.

35. Şi văzură pre el toţi ceia ce lăcuiia în Lidda şi în Sarona, carii să întoarsără către Domnul.

a. Greceaşte, Dorcas.

36. În Iopiia era o ucenițǎ anume Tavita[a], carea, de veri tîlcui,
să zice „capră sălbatecă"[a]; aceasta era plină de lapte bune și de milos-
tenii carele făcea.
37. Și-i fu în zilele acealea de boală, ei, a muri; carea o spălară
și o pusără în cerdac.
38. Iară fiind aproape Lidda de Iopiia, ucenicii auzind că Pătru
iaste acolea, trimeasără doi bărbați la el // rugîndu-l pre el să nu prea- 147v
gete a veni pînă la ei.
39. Derept aceaia, sculîndu-să Pătru, mearse cu ei; și sosind,
dusără-l în cerdac și stătură împregiurul lui toate văduole plîngînd
și arătînd lui veșmintele și îmbrăcămintele carele făcea lor, fiind cu
iale, Dorca.
40. Și scoțînd afară pre toți, Pătru îngenunche și să rugă și întor-
cîndu-să cătră trup, zise: Tavita, scoală. Iară ia deșchise ochii ei și,
văzînd pre Pătru, șăzu.
41. Și dînd ei mîna, rădică pre ia, și chemînd pre sfinți și pre
văduă, o deade pre ia, vie.
42. Și fu în știre aceasta, preste toată Iopiia, și mulți crezură în
Domnul. Ко(ц), не(д).[39]
43. Și fu lui a lăcui multe zile în Iopiia, la un Simon curălariu.

CAP 10

1. Cornilie sutașul. 4. Den porunca îngerului. 5. Chemă pre Pătru. 11. Căruia lui încă, în vedeare, fu îndemnat să meargă. 15, 20. Și să nu urască pre păgîni. 34. Lui Cornilie și fămeii lui propoveduiia Evangheliia. 45. Și aceștea luînd Duhul Sfînt. 47. Să botezară.

Пне(д), ~А не(д). Зача́ло, ~КД.[40]

a. Carii să chiamă acum o-loși.

După aceaia, era un bărbat în Chesariia, anume Cornilie,
sutaș den șireag, carea să chiema a Italii[a],
2. Bun și temîndu-să de Dumnezău, cu toată casa
sa, și făcînd milostenii multe oamenilor.
3. Și rugîndu-să lui Dumnezău neîncetat, văzu în
vedeare aiave, ca la al noaole ceas de zi, îngerul Dom-
nului întrînd la el, și zicînd lui: Cornilie.
4. Iară el, căutînd spre el și înfricoșat fiind, zise: Ce iaste, Doamne?
Și zise lui: Rugăciunile tale și milosteniile tale s-au suit în pomenire,
înaintea lui Dumnezău.
5. Și acum, trimite în Iopiia bărbați și chiamă pre Simon, carele-l
chiamă Pătru.
6. Acesta sălășuiaște la un Simon curălariul, căruia-i iaste casa
lîngă mare; acesta va zice ție ce ți se cade ție a face.
7. Și cum să duse îngerul carele grăi lui Cornilie, chemă // pre 148r
doi den slugile sale și un viteaz cu frica lui Dumnezău, den ceia ce
slujiia lui.
8. Și povestind lor toate, trimease pre ei în Iopiia.

9. Iară a doao zi, mergînd ei pre cale, și cătră cetate apropiindu-să, să sui Pătru în cerdac, să să roage, la al șasele ceas.
10. Și foarte flămînzi, și vru să mănînce; iară gătind el, i să răpi mintea.
11. Și văzu ceriul deșchisu, și pogorînd la el un vas ca o pînză mare, de patru margini legată, și slobozită la pămînt.
12. Întru carea era de toate care-s în patru picioare pre pămînt, și fieri și jivine, și pasările ceriului.
13. Și fu glas cătră el: Scoală-te, Petre, giunghe și mănîncă.
14. Iară Pătru zise: Nececum, Doamne, că neceodată n-am mîncat nemică ce e spurcat sau necurat.
15. Atunci iară fu glas, a doa oară, cătră el: Ce-au curățit Dumnezău, tu nu zice că-i spurcat.
16. Și aceasta fu de trei ori, și iară să luo sus vasul, în ceriu.
Ко(ц), пне(д).[41]
17. Iară îndoindu-să Pătru întru sine, ce-are fi acea vedeare carea văzu, atunci iată bărbații cei trimeși de Cornilie întreba de casa lui Simon, sosiră la ușă.
18. Și chemînd cineva, întrebară: Oare Simon ce-l chiamă Pătru acicea sălășuiaște?
19. Iară Pătru, cugetînd de vedeare, zise lui Duhul: Iaca trei bărbați te caută.
20. Scoală derept aceaia, de te pogoară și pasă cu ei, nemică nu te (20) Nij. 15, 7.
îndoi, că Eu am trimes pre ei. Бто(к), д̃, не(д). За(ч), к̃е.[42]
21. Și pogorî Pătru la bărbații cei trimeși de la Cornilie cătră el, zise: Iaca eu sînt pre carele căutați. Ce iaste oca pentru carea ați venit?
22. Iară ei zisără: Cornilie sutașul, bărbat derept și temîndu-să de Dumnezău, și avînd mărturie de la toată sămînța jidovilor, răs-
148v punsu au luat de la îngerul // sfînt, să te chiame în casa lui și să asculte cuvinte de la tine.
23. Și-i duse înlăuntru, de-i ospătă, iară a doaoa zi, Pătru mearse cu ei, și unii den frați carii era den Iopiia petrecură pre el.
24. Și a doao zi intrară în Chesariia, iară Cornilie aștepta pre ei, chiemînd rudeniile lui și priiatinii cei de treabă.
25. Iară fu cînd au vrut întra Pătru, eși-i înainte Cornilie, căzînd la picioarele lui, să închină.
26. Iară Pătru rădică pre el, zicînd: Scoală, că eu încă-s om.
27. Și vorovind cu el, întră, și află mulți carii să adunase.
28. Și zise lor: Voi știți că nu să cade bărbatul jidov să să lipască (28) Ion 4, 9.
sau să să apropie cătră streini, iară mie Dumnezău mi-au arătat să nu zic nece pre un om, spurcat au necurat.
29. Derept aceaia, fără îndoire veniiu chemat, deci vă întreb pentru ce ocă m-ați chemat pre mine?
30. Și Cornilie zise: A patra zi-i, tocma pînă în ceasul acesta, eram nemîncat și în al noaole ceas rugîndu-mă în casa mea: și iaca, un bărbat stătu înaintea mea, întru veșminte luminate.
31. Și zise: Cornilie, auzitu-s-au rugăciunea ta, și milosteniile tale adusără-să aminte înaintea lui Dumnezău.

32. Ce trimeate derept aceaia, în Iopiia, și chiamă pre Simon, carele să chiamă Pătru; acesta sălășuiaște în casa lui Simon curălariu, lîngă mare, carele, deaca va veni, va grăi ție.

33. Și numaidecît trimeș la tine. Iară tu bine-ai făcut c-ai venit; acum derept aceaia, noi toți înaintea lui Dumnezău stăm, să ascultăm toate cîte-ți sînt poruncite de la Dumnezău.

Ко(ц), вто(к). І҄ срѣ(д). д҃. нщи напрѣ(д) за(ч), лд҃. Че(к), д҃. За(ч), кѕ҃.[43]

(34) 5 Moi. 10, 17; 2 Cron. 19, 7; Iov 34, 19; 1 Pet. 1, 17; C rim. 2, 11; Galat. 2, 6; Efes. 6, 9; Solun. 3, 25.

34. Iară deșchizînd Pătru gura zise: Cu adevăr aflu că Dumnezău nu aleage fața.

35. Ce în toată limba, cela ce să teame de El și face dereptate, dragu-I iaste Lui.

36. Cuvîntul carele trimise fiilor lui Israil, vestind pace, pren Iisus Hristos, carele e Domnu tuturora. //

(37) Luc. 4, 14.

37. Voi știți cuvîntul carele fu făcut prespre toată Iudea, începînd den Galilea, după botegiunea care propovedui Ioan. 149r

38. Că pre Iisus Nazarineanul L-au unsu Dumnezău cu Duhul Sfînt și cu puteare, carele au îmblat făcînd bine și vindecînd pre toți carii era supt putearea diiavolului, că Dumnezău era cu El.

39. Și noi toți sîntem mărturisitori tuturora carele făcu în ținutul iudeilor și în Ierosalim; pre carele-L omorîră, răstignindu-L pre lemnu.

40. Pre acesta-L Dumnezău sculă a treia zi, și deade pre El aiave a fi.

41. Nu tuturor oamenilor, ce mărturisitorilor carii-s dentîiu rînduiți de la Dumnezău, noao carii am mîncat și am beut cu El, după învierea Lui den morți.

42. Și porunci noao a propovedui oamenilor, și a mărturisi că Elu-i carele-i rînduit de la Dumnezău, giudecătoriu viilor și morților.

43. De acesta toți prorocii mărturisescu că vor lua ertăciune păcatelor, pentru numele Lui, toți carii vor creade întru El.

Ко(ц), че(к). Пе(к), д҃, не(д). Зача́ло кз҃.[44]

44. Încă grăind Pătru cuvintele aceastea, căzu Duhul Sfînt pre toți carii auziia cuvîntul.

45. Și să mirară credincioșii tăiați împregiur, carii venise cu Pătru, că și spre păgîni să vărsă darul Duhului Sfînt.

46. Că auziia pre ei grăind în limbi și mărind pre Dumnezău. Atunci răspunse Pătru:

47. Au doară poate cineva opri apa, ca să nu să boteaze aceștea, carii luară Duhul Sfînt, ca și noi?

48. Și porunci lor să să boteaze în numele Domnului. Atunci rugară pre el să rămîe la ei cîteva zile.

CAP 11

2. Pătru pentru Cornilie e pîrît. 5. Dă ocă de faptul lui. 22. Pre Varnava îl trimite în Antiohia. 26. Unde ucenicii să chiemară creștini. 28. Unde Agav vesteaște foametea. //

149v Auziră derept aceaia apostolii și frații, carii era în Iudea, că și păgînii au priimit cuvîntul lui Dumnezău.

2. Și cînd să sui Pătru în Ierosalim, să pritciia cu el cei den tăiați împregiur

3. Zicînd că: Cătră bărbații netăiați împregiur ai întrat și ai mîncat cu ei?

4. Și începînd, Pătru spuse lor toate pre rînd, zicînd:

5. Eu era⟨m⟩ în orașul Iopii, rugîndu-mă; și văzuiu, în răpirea minții, vedeare, pogorînd un vas ca o pînză mare, de patru margini legată, slobozită den ceriu și veni pînă la mine.

6. Întru carea căutînd socotiiu și văzuiu de ceale cu patru picioare, de pre pămînt, și jivine și pasări ale ceriului.

7. Și auziiu glas zicînd mie: Scoală, Petre, de giunghe și mănîncă.

8. Și ziș: Nicecum, Doamne, că tot ce e spurcat sau necurat neceodată n-au întrat în gura mea.

9. Răspunse mie glasul, a doa oară den ceriu: Carele Dumnezău au curățit, tu nu zice spurcat.

10. Și aceasta fu pînă a treia oară, și iară să luară toate, sus în ceriu.

Ко(ц), пѧ(к).[45]

11. Și iaca aciiși, trei bărbați veniră în casă, întru carea era⟨m⟩ eu, tremeși den Chesariia la mine.

12. Iară zise mie Duhul să mergu cu ei, neîndoindu-mă nemică, și veniră cu mine și acești șase frați, și întrăm în casa acelui bărbat.

13. Carele spuse noao cum au văzut pre îngerul, în casa lui, stînd și zicînd lui: Trimeate în Iopiia cineva, și chiamă pre Simon, carele să chiamă Pătru.

14. Carele-ți va spune ție cuvintele pentru carele te vei spăsi tu și toată casa ta.

15. Iară începînd a grăi, căzu Duhul Sfînt spre ei, cum și spre noi întîiu.// (15) Viș. 2, 4.

150r 16. Și-mi aduș aminte de cel cuvînt al Domnului, cînd zicea că „Ioan au botezat cu apă, iară voi vă veți boteza cu Duhul Sfînt". (16) Mt. 3, 11; Mr. 1, 8; Luc. 3, 16; Ion 1, 17; Dean. 1, 5; Nij. 19, 4.

17. Iară să le-au dat lor Dumnezău dar, aseamenea ca și noao carii am crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, eu cine-s ca să pociu opri pre Dumnezău?

18. Iară auzind aceastea, tăcură și slăviră pre Dumnezău, zicînd că iată și păgînilor deade Dumnezău pocăință întru viiață.

Не(д)лѣ, є҃, самарнѣн: Зача́ло, к҃н.[46]

19. După aceaia, carii era răsfirați, dentru scîrba carea să scorni pentru Stefan, mearsără pînă la Finichiia și în Chipru și în Antiohiia, și nemurui grăind cuvîntul, fără numai jidovilor. (19) Viș. 8, 1.

20. Era unii dentru ei bărbați chipriani și chirinei, carii întrînd întru Antiohiia, grăiră grecilor, propoveduind pre Domnul Iisus.

21. Și era mîna Domnului cu ei și mult număr a credincioșilor să întoarsără cătră Domnul.

22. Și sosi cuvîntul în urechile adunării credincioșilor carea er în Ierosalim, de ei, și trimeasără pre Varnava, să meargă pînă la Antiohiia.

23. Carele mergînd și văzînd darul lui Dumnezău, să bucură, și îndemna pre toți să rămîe în gîndul inimii, în Dumnezău.

24. Că era bărbat bun și plin de Duhul Sfînt și de credință; și să adaose mulțime multă Domnului.

25. Mearse Varnava în Tars, să caute pre Savel și aflîndu-l pre el, duse-l întru Antiohiia.

26. Și petrecură un an deplin și să strîngea în adunarea credincioșilor, și a învăța pre mulțime multă, și să chiemară ucenicii, întîiu întru Antiohiia, creștini. Пр̓ѣ(с) не(л).[47]

27. Iară în aceaia vreame, pogorîră den Ierosalim proroci întru Antiohiia.

28. Și sculîndu-să unul dentr-înși anume Agav. arăta //pren Duhul 150v
foamete mare a fi preste toată lumea, carea și fu, în zilele lui Clavdie împărat. Чтѝ, не(д).[48]

29. Iară ucenicii, carii den cît avea, isprăviră să trimeață agiutoriu fraților carii lăcuiia întru Iudea.

30. Carea și făcură, trimețînd la bătrîni, pren mîna Varnavei și a lui Savel. Ко(ц). не(д).[49]

CAP 12

1. Irod pre Iacov cu sabiia-l tăe. 4. Pre Pătru îl băgă în temniță. 8. Îngerul îl slobozi. 20. Craiu pre tireani să mînie. 21. Și să dezmînie. 22. Și pohtindu-și șie cinste dumnezeiască. 23. Rozîndu-l viermii, muri.

С̈ѕкко(т): д҃. И҆ покло(н) вери́га(м): а҆п(с)ла Пе́тра. Зача́ло, к҃ѳ.[50]

Iară într-aceaia vreame, puse-și Irod craiu mînile să facă rău unora ce era den adunarea credincioșilor.

2. Și omorî pre Iacov, fratele lui Ioan, cu armă.

3. Și văzînd că iaste pre voia jidovilor, adaose să prinză și pre Pătru (și era zilele azimelor).

4. Carele-l și prinse, aruncă-l în temniță, dîndu-l de patru ori a patru viteaji să-l păzească pre el: vrînd după paști să-l scoață pre el oamenilor.

5. Și pre Pătru îl păziia în temniță; iară rugăciuni era neîncetat de la adunarea credincioșilor la Dumnezău, pentru el.

6. Iară cînd vrea să-l scoață pre el Irod, în noaptea aceaia Pătru durmiia între doi viteaji, legat cu doao lanțure, iară păzitorii înaintea ușăi, păziia temnița.

7. Și iată, îngerul Domnului veni, și lumină străluci în temniță, clătind pre Pătru de coaste stîrni-l, zicînd: Scoală curînd. Și-i căzură lanțurile de pre mînile lui.

8. Și zise îngerul cătră el: Încinge-te și-ți leagă încălțămintele tale. Și făcu așia; și zise lui: Îmbracă-te în veșmîntul tău și vino după mine.

9. Și eșind, mearse după el, și nu știia că iaste adevăr ce fu pren înger, ce-i părea că veade o vedeare.

10. Deaca trecură straja dentîiu și a doao, veniră la poarta cea
151r de fier carea duce în oraș, și de sine să deșchise // lor; și eșind trecură
o uliță, și acieși să duse îngerul de la el.

11. Și Pătru, viindu-și în fire, zise: Acum cu adevăr cunoscu că au trimes Domnul pre îngerul Lui și mă scoase den mînile lui Irod și din toată așteptarea oamenilor jidovești.

Коне(ц), сꙋботѣ, и҆ Гео́ргїю. По́не(д), є҃, не(д).[51]

12. Iară socotind veni în casa Mariei, mumei lui Ioan care să chiamă Marco, unde era mulți strînși și rugîndu-să.

13. Iară bătînd Pătru în ușa tîrnațului, mearse o fată să asculte, ce o chiama Rodi.

14. Carea cunoscînd glasul lui Pătru, de bucurie, nu deșchise lui ușia, ce, alergînd înlăuntru, spuse că Pătru stă înaintea ușăi.

15. Iară ei cătră ea zisără: Nebunești. Iară ia să giura că e așia, iară ei zicea: Îngerul lui iaste.

16. Iară Pătru neîncetat suna. Deaca-i deșchisără, văzură pre el și să mirară.

17. Iară el arătă lor cu mîna să tacă, spuse lor cum l-au scos pre el Domnul den temniță, și zise: Dați știre lui Iacov și fraților, aceastea. Și eșind, mearse într-alt loc. Ко(ц) пне(д). За(ч), л.[52]

18. Iară deaca să feace zuo, era gîlceavă mare între viteaji, ce s-au tîmplat lui Pătru.

19. Iară Irod, căutînd pre el și neaflîndu-l, căută leage pre păzitori, și porunci să-i ducă pre ei la chin; și pogorînd den Iudea în Chesariia, de lăcuiia.

20. Și era Irod mînios spre tireani și sidoneani, carii cu o inimă veniră la el, și amegind pre Vlast, mai marele postealnic a lui craiu de cerea pace, pentru căce să hrăniia ținuturele lor den pămîntul craiului.

21. Iară la o zi rînduită, Irod, îmbrăcat în veșmînt crăescu, și șăzînd în scaun a giudeca, grăiia cătră ei.

22. Iară oamenii striga: Glasul lui Dumnezău, și nu-i a omului.

23. Și numaidecît îl bătu pre el îngerul Domnului*, pentru ce nu deade slavă lui Dumnezău; și rozîndu-l viermii, muri.

24. Iară cuvîntul lui Dumnezău creștea și să înmulțiia.

Вто́рнн(к), є҃, не(д)лѣ. Зача́ло, л҃д.[53] //

151v 25. Iară Varnava și Savel să întoarsără den Ierosalim, împlînd slujba, luînd și pre Ioan carele să chiema Marco.

CAP 13

1. Pre Pavel și pre Varnava poruncează Duhul Sfînt să-i aleagă. 6. Veniră în Pafa. 8. Elimas vrăjitoriul. 11. Orbi. 14. Mergu de acicea în Antiohiia Pisidii. 17. Propoveduescu Evanghelia. 45. Jidovii sta-le împrotivă foarte, păgînii credu, Pavel să supără.

Era derept aceaia, unii den adunarea credincioşilor, carea era în Antiohiia, proroci şi învăţători, Varnava şi Simeon ce-l chiema Nigher, şi Luchie chirineul şi Manain, carele era crescut cu Irod al patrul biruitoriu, şi Saul.

(2) Nij. 14, 26. 2. Slujind ei Domnului, şi postindu-să, zise Duhul Sfînt: Aleageţi Mie pre Varnava şi pre Savel, la lucrul la carele i-am chemat pre ei.

3. Atunci postindu-să şi rugîndu-să şi puindu-şi spre ei mîinile, îi slobozîră.

4. Iară ei, tremeşi de Duhul Sfînt, pogorîră în Selevchiia şi de acolo mearsără cu corabiia, în Chipru.

5. Şi sosind în Salamin, vestiră cuvîntul lui Dumnezău, în sinagoghiile jidovilor; avea şi pre Ioan slujind lor.

6. Şi îmblînd ostrovul pînă la Pafa, aflară pre oarecine, un vrăjitoriu, proroc minciunos jidov, căruia era numele Variisus,

7. Carele era cu deregătoriul Serghie Paul, bărbat înţelept; acesta, chemînd pre Varnava şi pre Savel, pohti să auză cuvîntul lui Dumnezău.

8. Şi să protiviia lor Ellima vrăjitoriul (că aşa să spune numele lui), vrînd să întoarcă deregătoriul den credinţă.

9. Iară Saul[a] (carele-i şi Pavel), plin de Duhul Sfînt, şi căutînd spre el,

a. Pînă aici s-au chemat Saul, iară de icea încolea, Pavel.

10. Zise: O, plinule de toată hicleniia şi de toată răutatea, fiiule al diavolului, pizmaşule a toată derepta//tea, au nu te vei părăsi a 152r
întoarce căile Domnului ceale dereapte?

11. Şi acum iaca mîna Domnului spre tine: şi vei fi orbu, nevăzînd soarele pînă la o vreame. Şi numaidecît căzu spre el ceaţă şi întunearec, şi îmblînd împregiur, căuta cine-l va duce de mînă.

12. Atuncea, văzînd deregătoriul ce fu, crezu, mirîndu-să de învăţătura Domnului. Ко(ц). вто(к). Сре(д). ҃є. Зачало, ҃лв.[54]

13. Iară deaca purceasără den Pafa, Pavel şi ceia ce era cu el, veniră în Perghiia, oraşul Pamfiliei, iară Ioan, despărţindu-să de ei, să înturnă în Ierosalim.

14. Iară ei, trecînd den Perghiia, veniră întru Antiohiia a Pisidiei, şi întrară în sinagoga, într-o zi de sîmbătă, şăzură.

15. Dară după cetirea legii şi a prorocilor, trimisără mai marii sinagoghei la ei, zicînd: Fraţilor bărbaţi, să iaste întru voi ceva cuvînt de învăţătură cătră oameni, grăiţi.

16. Iară sculîndu-să Pavel, şi arătînd cu mîna să asculte, zise: Bărbaţi israilteani şi carii vă teameţi de Dumnezău, ascultaţi.

(17) Ishod 1, 1 şi 13, 17. 17. Dumnezăul neamului acestuia a lui Izrail alease pre părinţii noştri, şi pre acest neam înălţă-l, cînd era nemearnici în pămîntul Eghipetului, şi cu braţ putearnic scoase pre ei den el.

18. Şi pînă în vreame de patruzeci de ani, răbdă năravele lor în pustie.

(19) Isus Nav. 14, 2. 19. Şi pierzînd şapte limbi den pămîntul Hanaanului, şi împărţi-le cu soarte pămîntul acelora.

20. Și după aceastea, după patru sute[b] și cincizeci de ani, deade lor giudecătoriu, pînă la Samuil proroc.

21. Și după aceaia, cerură craiu, și deade lor Dumnezău pre Saul, feciorul lui Chis, bărbat den ruda lui Veniamin, patruzeci[c] de ai.

22. Și lepădînd pre el, rădică lor pre David craiu, căruia-i și mărturisi, zicînd: Aflat-am pre David, feciorul lui Iesei, bărbat după inima Mea, carele va face toată voia Mea. //

152v 23. Den sămînța acestuia, după făgăduință, rădică lui Israil Mîntuitoriul Dumnezău pren Iisus.

24. Propoveduind Ioan, înaintea feații venirei Lui, botegiunea pocăinței tuturor oamenilor Israil. Ко(ц), сре(д).

Сеже и стмѹ Іwаннѹ Пр(д)тчи. Зачало лг.[55]

25. Iară împlînd Ioan soliia sa, zise: Cine vă pare că sînt? Nu sînt eu acela, ce iată, vine după mine, căruia nu sînt destoinic încălțămintele să-i dezlegu.

26. Bărbați frați, feciorii rudei lui Avraam, și carii-s între voi de să tem de Dumnezău, voao cuvîntul aceștii spăsenii iaste trimes

27. Că ceia ce lăcuiia în Ierosalim, și mai marii lor, pre Acesta necunoscîndu-L și pre glasurele prorocilor care le să cetiia în toată sîmbăta, giudecînd pre El, împlură[d].

28. Și nece o vină de moarte neaflîndu-I, cerură-L de la Pilat să-L omoară pre El.

29. Iară deaca împlură toate care sînt scrise despre El, luîndu-L de pre lemnu, pusără-L în mormînt.

30. Iară Dumnezău învise pre El den morți.

31. Carele S-au arătat în zile multe, celora ce să suiia cu El den Galilea în Ierosalim, carii sînt mărturiile Lui către oameni.

32. Și noi, voao propoveduim acea făgăduință carea fu către părinți, că acesta Dumnezău împlu feciorilor lor, noao, rădicînd pre Iisus. Коц пр(д)течи.[56]

33. Cum și în psalomul al doile-i scris: Fiiul Mieu ești Tu: Eu astăzi Te născuiu.

34. Iară cum L-au învis pre El den morți, mai mult nu Să va întoarce în mormînt[e]. Așa zise că: Voiu da voao ceale făgăduite tari a lui David.

35. Derept aceaia, și aiurea zice: Nu vei da pre sfîntul Tău a vedea putregiunea.

36. Căce David, după ce sluji în viața sa voei lui Dumnezău, adurmi, și-l pusără la părinții lui și văzu putregiune.

37. Iară pre carele învise Dumnezău nu văzu putregiune. //

153r 38. Derept aceaia, în știre să fie voao, fraților bărbați, că pentru Acesta, voao ertăciunea păcatelor să povestează.

39. Și den toate dentru carele nu v-ați putut înderepta pren leagea lui Moisi, pentru Acesta, tot cine va creade să va înderepta.

40. Deci vă socotiți ca să nu vie spre voi carea e zis în proroci:

41. Vedeți voi, o, urîtori, și vă mirați și vă stingeți, că lucru voiu lucra în zilele voastre, lucrul carele nu-l veți creade de-l va spune cineva.

b. 450 de ani au fost în Eghipet și în pustie.
(21) 1 Sam. 8, 5, 10.
c. Acești să numără cu ai lui Samuil.
(22) 1 Sam. 13, 14; Pslom. 81, 20.
(23) Isai. 11, 1; Malah. 3, 1; Mt. 3, 1 și 11, 10; Mr. 1, 2.
(24) Mt. 3, 11; Mr. 1, 7; Luc. 3, 16; Ioan 1, 2.
d. Tot ce era scris despre Hristos.
(28) Mt. 27, 22; Mr. 15, 13; Luc. 23, 22; Ion 19, 6.
(30) Mt. 28, 7; Mr. 16, 6; Luc. 24, 7; Ion 20, 19.
(33) Pslom. 2, 7; Evrei 1, 5 și 5,5.
(34) Isai. 55, 3.
e. Mai de multe ori nu va muri.
(35) Pslom. 15, 10; Viș. 2, 31.
(36) 1 Țar. 2, 10; Viș. 2, 29.
(41) Avvac. 1, 5.

42. Şi eşind den sinagoga jidovilor, rugară păgînii, şi în sîmbăta ce vine, să grăiască lor cuvintele aceastea.

43. Iară deaca să răsfiră adunarea, mearsără mulţi den jidovi şi credincioşi[f] den păgîni, după Pavel şi după Varnava, carii grăind lor, îi îndemna pre ei a rămînea întru mila lui Dumnezău.

f. Ce să zice, carii veniia den păgîni, de să făcea creştini.

44. Iară în ceaia sîmbătă, mai tot oraşul să adună, să auză cuvîntul lui Dumnezău.

45. Şi văzînd jidovii pre mulţime, să împlură de pizmă, şi grăiia împrotiva cuvintelor lui Pavel, grăind împrotivă şi hulind.

(46) Mt. 10, 6.

46. Atunci, cu îndrăznire, Pavel şi Varnava zisără: Voao trebuiia întîiu să vă vestim cuvîntul lui Dumnezău, iară pentru că-l lepădat pre el, şi nedestoinici giudecaţi pre voi vieţiei de veaci, iaca ne vom întoarce între păgîni.

(47) Isai. 49, 6.

47. Că aşa ne-au poruncit noao Domnul: Puş pre tine lumînare păgînilor, ca să le fii tu de spăsenie, pînă la marginea pămîntului.

48. Iară auzind păgînii aceastea să bucurară, şi slăviia cuvîntul Domnului; şi crezură varecîţi era rînduiţi spre viiaţa veacilor.

49. Şi sămănară cuvîntul Domnului prespre tot ţînutul.

50. Iară jidovii învitară pre muerile credincioase şi de cinste şi mai marii oraşului, şi rădicară vrajbă spre Pavel şi spre Varnava, şi-i scoasără pre ei den hotarăle lor. //

(51) Mt. 10, 14; Mr. 6, 12; Luc. 9, 5; Nij. 18, 6.

51. Iară ei scuturînd prahul de pe picioarele lor spre ei, veniră în 153v
Iconiia.

52. Iară ucenicii să împlea de bucurie şi de Duhul Sfînt.

CAP 14.

1. Pavel şi Varnava. 5. Den Iconiia scotu-i. 6. Pavel în Listra. 10. Vindecă şchiopul. 13. Şi vrînd lui a face jărtvă. 15. Îi conteneaşte. 19. Acolo, den sfatul jidovilor, batu-l cu pietri. 23. De-acii îmblînd pren multe adunări ale credincioşilor. 26. Să întoarnă în Antiohia.

Şi iară fu în Iconiia împreună a întra ei în sinagoga jidovilor, şi a grăi aşa, cît are creade den jidovi şi den greci, mulţime multă.

2. Iară jidovii cei ce nu credea rădicară şi întărîtară inimile păgînilor spre fraţi.

(3) Mr. 16, 20; Evrei 2, 4.

3. Şi vreame multă lăcuiră acolea, cu îndrăznire grăind, nădăjduindu-să în Domnul, mărturisind de cuvîntul milei Lui şi dînd seamne şi ciude a fi pren mînile lor.

4. Şi să împărechie mulţimea oraşului: unii era cu jidovii, iară alţii cu apostolii.

5. Şi fu de năvăliră păgînii şi jidovii cu mai marii lor, să-i dosădească şi să-i ucigă cu pietri pre ei. Срѣ(д), д̃, 3д(ч). лд̃.[57]

6. Înţelegînd, fugiră la oraşăle Licaoniei, în Listra şi în Derviia şi în ţînutul dempregiur.

7. Şi acolo propoveduiia.

8. Și un bărbat în Listra, slab de picioare, șădea, șchiop den zgăul mumei lui fiind, carele neceodată nu îmblase.

9. Acesta asculta pre Pavel grăind, carele căutînd spre el și văzînd că ară avea credință a să vindeca

10. Zise cu mare glas: Ție zic, în numele Domnului Iisus Hristos, scoală pre picioarele tale derept. Și sări și îmbla.

11. Iară mulțimea văzînd ce făcu Pavel, rădicară glasul lor licaonește, zicînd: Dumnezăi asămănați oamenilor au pogorît la noi.

12. Și chemară pre Varnava, Iupiter[a], iară pre Pavel, Mercurie[b], că el grăiia întîiu. //

a. Grecește, Diapon
b. Ermiia.

154r 13. Iară popa a lui Iupiter, carele era înaintea orașului lor aducînd tauri cu cununi, aducînd la uși, mulțimea vrea să jărtvească

14. Iară auzind apostolii Varnava și Pavel, rumpîndu-și veșmintele lor, săriră în mulțime strigînd

15. Și zicînd: Bărbaților, că ce faceți aceastea? Noi încă sîntem oameni muritori ca și voi, vestind voao, dentr-aceastea lucrure deșarte să vă întoarceți cătră Dumnezăul cel viu, carele făcu ceriul și pămîntul și marea și toate cîte-s într-înse.

(15) Bit. 1, 1; Pslm. 146, 6; Apoc. 14, 7.

16. Și care în vremile ceale trecute, lăsă toți păgînii să îmble în căile lor.

(16) Psalom 88, 13.

17. Și nu S-au* lăsat pre Sine fără mărturie, bine făcînd den ceriu, dînd noao ploi și vremi roditoare, împlînd cu mîncare și cu veselie inimile noastre.

18. Și aceastea zicînd, abiia opriră pre mulțime să nu facă lor jărtvă. Ко(ц), сре(д).[58]

(18) 2 Cor. 11, 25.

19. Și sosiră unii den Antiohiia și den Iconiia neşte jidovi, carii amegiia mulțimea, ucigînd pre Pavel cu pietri, trasără-l afară den oraș, păindu-le c-au murit.

20. Iară luîndu-l ucenicii lui împregiur, el sculîndu-să, întră în oraș. Че(к), е̃, не(д). За(ч), ле̃.[59] Și a doao zi mearse cu Varnava în Derviia.

21. Și propoveduind orașului aceluia, și învățînd pre mulți, să înturnară în Listra și în Iconiia și în Antiohiia,

22. Întărind inimile ucenicilor, și îndemnîndu-i să rămîe ei în credință, că cu multe scîrbe să cade noao a întra întru Împărățiia lui Dumnezău.

23. Și rînduind lor preazviteri[c] în toate adunările credincioșilor, și rugîndu-să cu posturi îi deaderă pre ei Domnului, întru carele crezură.

c. Preazviterii să zic popii, diaconii și toți ce-s în cinul beasearecii.

24. Și trecînd Pisidiia, veniră în Pamfiliia.

25. Și grăind în Perghiia cuvîntul, pogorîră în Ataliia[d].

d. Atalia iaste orașul Pamfilii, lîngă mare, aproape de Lichineia.

154v 26. Și de acolo mearsără întru Antiohiia, de unde era dați // milei lui Dumnezău, spre lucru carele împlură.

27. Iară deaca veniră și chemară adunarea credincioșilor, spuseră cîte făcu Dumnezău pren ei, și cum au deșchis păgînilor ușia spre credință.

(27) Viș. 13, 3.

28. Și petrecură acolo vreame multă cu ucenicii.

CAP 15

2. În Antiohiia unii vrea să pue giugul legii spre credincioși. 5. Sfătuescu-să de acest lucru apostolii. 19. Ce să cade să facă. 23. Pren scrisori le arătară. 36. Pavel să despărți de Varnava, adunarea credincioșilor den Asiia o socoti.

(1) Galat. 5, 1. Și unii pogorînd den ⟨I⟩udea, învăța pre frați și zicea că „să nu vă veți tăia împregiur, după obiciaiul lui Moisi, nu veți putea să vă spăsiți."
2. Și fu sfadă mare împrotiva lui Pavel și Varnavei, rînduiră să sue Pavel și Varnava și alții dentru ei, cătră apostoli și cătră preazviteri, în Ierosalim, pentru întrebarea aceasta.
3. Iară ei, duși de la adunarea credincioșilor, îmblară pren Finichiia și Samariia, povestind că s-au întors limbile și făcea bucurie mare tuturora fraților.
4. Iară deaca veniră în Ierosalim, priimiră-i adunarea credincioșilor și apostolii și bătrînii, și vestiră cîte făcu Dumnezău cu ei.

Ко(ц) че(к). Зд(ч), л҃ѕ.[60]

5. Și să sculară unii dentr-înși, den leagea fariseilor, carii crezuse, grăind că să cade a tăia împregiur pre ei, și a porunci să ție leagea lui Moisi.
6. Adunară-să derept aceaia apostolii și preazviterii, să socotească de acest lucru.
(7) Viș. 10, 20 și 11, 5. 7. Iară fiind multă pritce, sculîndu-să Pătru, zise cătră ei: Fraților bărbați, voi știți că pre mine Dumnezău de mult m-au ales între voi, cum den gura mea să auză păgînii cuvîntul Evangheliei și să crează.
8. Și Dumnezău, carele ști inimile, dat-au lor mărturie, dînd lor Duhul Sfînt, cum și noao.
9. Și nemic n-au usebit între noi și între ei, cu credință // curățind 155r
inimile lor.
(10) Mt. 23, 4. 10. Dară acum, ce ispitiți pre Dumnezău, a pune giugul spre cerbicea ucenicilor, carele nice părinții noștri nice noi nu-l putum purta?
11. Ce pren mila Domnului nostru Iisus Hristos, creadem că ne vom spăsi ca și aceia.
12. Și tăcu toată mulțimea, și ascultară pre Varnava și pre Pavel povestind cîte au făcut Dumnezău seamne și ciude între păgîni, pren ei.
13. Iară după ce tăcură[a], răspunse Iacov zicînd: Fraților bărbați, ascultați-mă.
14. Simeon spuse cum Dumnezău întîiu au socotit păgînii să-și ia den ei oamenii numelui Său.
15. Și cu aceasta, să tocmescu cuvintele prorocilor, cumu e scris:
16. După aceastea Mă voiu întoarce și voiu zidi cortul lui David cel căzut, și spărturile lui le voiu înnoi și-l voiu rădica.
17. Ca să caute alalți oameni pre Domnul și toate limbile spre carele să chiamă numele Mieu; zice Domnul care le face aceastea toate.

a. Acest săbor au făcut întîiu apostolii.

18. Și ști Dumnezău den veac toate faptele Sale.

19. Derept aceaia, mie mi să pare a nu supăra pre aceia carii să întorcu den păgîni cătră Dumnezău,

20. Ce să scriem lor să să ferească de spurcăciunea idolilor și de curvie și de mortăciuni[b] și de sînge.

b. Au jărtvelor, ce să zice, carele sînt sugrumate și nu le slobod sînge.

21. Că Moisi den zilele de demult pren toate cetățile are carii îl propoveduescu pre el, și în sinagoghi în toate sîmbetele să ceteaște.

22. Atuncea le plăcu apostolilor și preazviterilor cu toată adunarea credincioșilor, bărbați aleși dentru ei să trimeață întru Antiohiia, cu Pavel și cu Varnava, pre Iuda carele să chema Varsav și pre Sila, carii era mai mari între frați,

23. Scriind prin mînile lor: apostolii și preazviterii și frații, acelora carii sînt întru Antiohiia și în Siriia și Chilichiia, fraților den păgîni, închinăciune[c].

c. Scriem.

155v 24. Pentru că am auzit că unii dentru noi eșind, au // turburat pre voi cu cuvinte, opăcind sufletele voastre, zicînd să vă tăiați împregiur și să țineți leagea cărora noi n-am poruncit.

25. Plăcutu-ne-au noao, carii ne-am adunat cu o inimă, bărbați aleși a trimite la voi, cu iubiții noștri Pavel și Varnava,

26. Oameni carii și-au dat viiața lor pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

27. Trimes-am derept aceaia și pre Iuda și pre Sila, carii și cu cuvîntul vor spune acealea.

28. Că plăcu Duhului Sfînt și noao, nemică mai mult să nu punem voao greutate, fără numai aceastea de treabă.

29. Să vă feriți de jărtvele idolilor și de sînge și de sugrumate și de curvie, de carele de vă veți păzi, bine veți face. Și fiți sănătoși.

30. Iară ei, tremeși, venиră întru Antiohiia și, adunîndu-să mulțime, deaderă cartea.

31. Carea cetindu-o, să bucurară de mîngîiare.

32. Iară Iuda și Sila, și ei proroci fiind, cu cuvinte multe îndemnară pre frați și-i întăriră.

33. Și fiind acolo vreame cîtăva, lăsară-i cu pace frații cătră apostoli.

34. Iară Silei îi plăcu să rămîe acolo.

Конє(ц), пє(к). Сѹббота, є҃, нє(д)лѣ. Зача́ло л҃в.[61]

35. Iară Pavel și Varnava lăcuiră în Antiohiia, învățînd și propoveduind și cu alții, cu mulți, cuvîntul Domnului.

36. Iară după cîteva zile, zise Pavel cătră Varnava: Să ne înturnăm, să vedem pre frații noștri prin toate orașăle, întru carele am propoveduit cuvîntul Domnului, să vedem cum sînt.

37. Iară Varnava vrea să ia cu el și pre Ioan ce-l chiema Marco.

38. Iară lui Pavel i să părea că nu să cade să-l ia cu ei, pentru că să despărțise de ei în Pamfiliia și n-au fost soț cu ei în acela lucru. // (38) Viș. 13, 3.

39. Şi atîta să pritciră, cît să despărţiră unul de alt, şi Varnava, 156r
luînd pre Marcu, mearsără pre mare, în Chipru.
40. Iară Pavel, alegînd pre Sila, eşi, dîndu-l fraţii milei lui Dum-
nezău.
41. Îmbla pren Siriia şi Chilichiia, întrînd în adunările credin-
cioşilor. Ко(ц), cȣ(в).[62]

CAP 16

1. Pavel tae împregiur pre Timoteiu. 12. Mînîndu în Filipus. 14. Pre Lida o învăţă în credinţă. 16, 18. Duhul pitliv îl scoase. 20. Pentru aceia îl bătură cu nuiale. 24. Şi-l băgară în temniţă cu Sila. 26. Den tremurul pămîntului. 27. Uşile temniţei să deşchid. 31, 32. Păzitoriul temniţei, credinţa lui Hristos priimeaşte. 35. Pavel şi Sila, rugîndu-i deregătoriul, să slobod.

(1) C rim. 16, 21; Fil. 2, 19; 1 Solun. 3, 2.

Iară venind în Derva şi în Listra şi iată un ucenic era
acolo, anume Timoteiu, fecior unii mueri jidovă cre-
dincioasă, iară den tată grec.
2. Acestuia-i da mărturie bună fraţii carii era în
Listra şi în Iconiia.
3. Pre acesta vru Pavel să meargă cu el, şi luînd
pre el, tăe-l împregiur, pentru jidovii carii era pre aceale locure,
că ştiia toţi pre tatăl lui că era grec.
4. Şi prin care oraşă trecea, da lor să păzească tocmealele ceale
rînduite de apostoli şi de preazviteri cei den Ierosalim.
5. Iară adunările credincioşilor să întăriia în credinţă şi să înmul-
ţiia în număr, în toate zilele.
6. Iară îmblînd pren Frighiia şi prin ţînutul Galatii, opri-i Duhul
Sfînt să nu grăiască cuvîntul în Asiia.
7. Deaca veniră în Misiia, să ispitiia a mearge în Vitiniia, şi nu
lăsă pre ei Duhul lui Iisus.
8. Iară lăsînd Misiia, pogorîră în Troada.
9. Şi vedeare văzu noaptea Pavel: un bărbat machedonean sta
rugîndu-l pre el şi zicînd: Treci în Machedoniia şi ne agiută noao.
10. Şi văzînd această vedeare, numaidecît silim să meargem în
Machedoniia, cu adevăr înţelegînd că ne-are chema // Domnul, să 156v
propoveduim lor.
11. Şi mergînd pre mare, den Troada, ţînum derept, venim în Samo-
traţie, iară a doao zi în Neapoli.
12. Şi de acolo în Filipus, care iaste întîia a părţii Machedonii,
oraş coloniia, şi eram într-acest oraş lăcuind cîteva zile.
13. Şi în zi de sîmbătă, eşim afară den oraş, lîngă rîu, unde făcea
rugăciune, şi şăzînd, grăim muerilor carele să adunase.
14. Şi o muiare anume Lidiia, carea vindea urşînic în oraşul
teatireanilor, cinstind pre Dumnezău, ascultă pre noi, căriia Domnul
deşchise-i inima să ia aminte cealea ce zicea Pavel.
15. Iară botezîndu-să ia şi casa ei, rugă noi zicînd: De gîndiţi că-s
credincioasă Domnului, întraţi în casa mea de mîneţi, şi ne sili
pre noi. Не(д), ѕ҃, слѣпаго, За(ч), л҃н.[63]

16. Şi fu ducîndu-ne noi la rugăciune, o slujnică, avînd duh pitliv[a], tîmpină pre noi, carea dobîndă multă da stăpînilor ei, vrăjind.

17. Aceaia, mergînd după Pavel şi după noi, striga zicînd: Aceşti oameni, slugi lui Dumnezău celui de sus sînt, carii spun voao calea spăsenii.

18. Şi aceasta făcea în multe zile, iară părîndu-i rău lui Pavel, întorcîndu-să, zise duhului: Poruncescu-ţi, cu numele Domnului Iisus Hristos, să eşi dentr-însa. Şi eşi în acela ceas.

19. Iară văzînd domnii ei că să duce nădeajdea dobîndei lor, prinzînd pre Pavel şi pre Sila, îi trasără la tîrgu, cătră deregători.

20. Şi trăgîndu-i pre ei la giudecătoriu, zisără: Aceşti oameni turbură oraşul nostru, fiind jidovi.

21. Şi spun obiciaiure carele nu să cad noao a le priimi, nece a le face, rimleani fiind.

22. Şi să adună mulţime spre ei, şi deregătorii rumpînd veşmintele lor, poruncîră să-i bată cu toiage.

23. Şi multe lovituri dînd lor, îi băgară în temniţă, poruncind temniciariului vîrtos să-i păzească pre ei. //

157r 24. Carele auzind această poruncă, îi puse în temniţa cea mai denlăuntru şi picioarele lor, în gros.

25. Iară la miază noapte, Pavel şi Sila, rugîndu-să, cînta şi lăuda pre Dumnezău, şi carii era în temniţă auziia pre ei.

26. Iară degrabă fu cutremur de pămînt mare, cîtu să clătina temeliia temniţei şi numaidecît să deşchisără toate uşile, şi legăturile tuturor să dezlegară.

27. Iară deaca să deşteptă păzitoriul temniţei şi văzu uşile temniţei deşchise, scoase sabiia şi vrea să să omoară, păindu-i c-au scăpat legaţii.

28. Iară Pavel strigă cu glas mare, zicînd: Nemică rău nu-ţi face ţie, că toţi sîntem acicea.

29. Şi cerînd lumină, întră şi tremurînd căzu la Pavel şi la Sila.

30. Şi scoţîndu-i pre ei afară, zise: Domni, ce mi se cade a face să mă spăsescu?

31. Iară ei zisără: Creade întru Domnul Iisus Hristos şi te vei spăsi tu şi casa ta.

32. Şi grăiră lui cuvîntul Domnului şi tuturora carii era în casa lui.

33. Iară el luînd pre ei într-acel ceas al nopţiei, spălă ranele lor şi să boteză el şi toată casa lui, numaidecît.

34. Şi ducînd pre ei în casa lui, le puse masă, şi să bucură, cu toată casa, crezînd lui Dumnezău. Ko(ц), нє(д).[64]

35. Iară cînd fu la zuo, trimisără deregătorii slugi, zicînd: Slobozeaşte pre oamenii aceia.

36. Şi spuse temniciariul aceaste cuvinte lui Pavel: Tremes-au deregătorii să vă sloboz; derept aceaia, acum eşiţi şi meargeţi cu pace.

37. Iară Pavel zise lor: Bătuţi pre noi fără de vină, rimleani fiind, băgară-ne în temniţă, şi acum întru ascunsu ne scot pre noi. Oi ba! Ce să vie înşişi să ne scoaţă pre noi.

a. Pitliv iaste porecla lui Apolo, carele era dumnezeul păgînilor, carele da răspunsu celora ce-l cerea, carele era şi într-această fetişoară.

(23) 2 Cor. 11, 25; 1. Solun. 2, 2.

(37) Nij. 22, 25.

38. Și spusără slugile deregătorilor cuvintele aceastea și să temură, auzind pre ei că sînt rimleani.
39. Și venind, rugară pre ei și scoțîndu-i rugară să iasă den oraș.//
40. Iară eșind den temniță, întrară la Lidiia, și văzînd pre frați, 157ᵛ
îi mîngîiară pre ei și eșiră den oraș.

CAP 17

1, 3. Pavel în Solun povestează pre Hristos. 6, 7. Îl priimeaște Iason. 10. Îl trimit în Beriia. 15. De-acolo mergea în Atina. 19. În ariopaghit. 23. Pre Dumnezău necunoscut îl propoveduiaște lor. 34. Întorcu-să unii la Hristos.

Пне(д), ѕ҃, не(д)лѣ. Зачало, л҃ѳ.[65]

a. Solun. Iară deaca îmblară pren Amfipolul și Apoloniia, veniră în Tessalonic[a], unde era sinagoga jidovilor.
2. Iară cumu-i era obiceaiul lui Pavel, întră la ei,
și preste trei sîmbete să întreba cu ei, den Scripturi.
3. Deșchizînd și puindu-le înaintea ochilor, că așia S-au căzut lui Hristos a păți și a înviia den morți, și acesta iaste Iisus Hristos carele eu vestescu voao.
4. Și unii dentr-înșii crezură și să însoțiră cu Pavel și cu Sila și mulțime mare de greci credincioși, și din mueri de frunte, multe.
5. Și pentru pizma, să sculară jidovi necredincioși, și luînd lîngă ei, den prostime, nește oameni răi, și strîngîndu-să mulțime, făcură gîlceavă în oraș; și năvălind pre casa lui ⟨I⟩ason, vrea pre ei să-i ducă la oameni.
6. Și neaflîndu-i pre ei, trăgea pre Iason și pre unii den frați la deregătorii orașului, strigînd că aceștea ce au amăgit lumea, și acicea veniră,
7. Pre carii priimi Iason; carii toți, împrotiva rînduialelor împăratului fac, zicînd a fi alt craiu, Iisus.
8. Și rădicară mulțimea și deregătorii orașului auzind aceastea
9. Carii făcîndu-și destul de la Iason și de la alalții, slobozîră pre ei.

Ко(ц) пне(д).[66]

10. Iară frații, atunciși noaptea, slobozîră pre Pavel și pre Sila în Veria; carii venind, întrară în sinagoga jidovilor.
11. Și aceștea fură cu minte mai de frunte decît jido//vii den Solun, 158ʳ
carii priimiră cuvîntul cu toată inima, în toate zilele cercînd Scripturile, oare sînt aceastea așa.
12. Și mulți dentr-înși crezură, și den muerile grecilor ceale de frunte, și bărbați nu puținei.
13. Iară înțelegînd jidovii cei den Solun că și în Veriia au vestit Pavel cuvîntul lui Dumnezău, veniră și acolo, rădicînd mulțimea.
14. Și numaidecît atuncea pre Pavel slobozîră frații, așia cum ară mearge la mare, iară Sila și Timoteiu rămasără acolea.
15. Iară carii ducea pre Pavel să-l pue în loc fără frică dusără-l pînă în Atina, și luînd poruncă de la el la Sila și Timoteiu, cum mai curînd să vie la el, mearsără.

За(ч), м҃.[67]

16. Iară Pavel așteptîndu-i în Atina, înfierbîntîndu-să duhul lui întru el, văzînd orașul plinu de idoli

17. Derept aceaia, să pritciia în sinagoga, cu jidovii și cu cei credincioși, și în tîrgu în toate zilele, săva cu cine să tîmpina.

18. Iară unii den epicuri și stoici filosofi să pritciia cu el și unii zicea: Ce va această ciocodniță să grăiască? Iară alții: Ni să pare noao că propoveduiaște dumnezei streini. Că pre Iisus și Învierea propoveduiia lor.

Вто(к), ѕ҃. Й ѡ(к). г҃, стмꙋ Дїѡнѷ́с.[68]

19. Și prinzîndu-l pre el, îl dusără în ariopag[b], zicînd: Putea-vom ști ce e această învățătură noao, ce înveți tu?

b. Ariopag iaste casa orașului, unde să strîngea deregătorii.

20. Că nește lucrure streine aduci în urechile noastre, ce vom să înțeleagem ce vor să fie acestea.

21. (Că atineanii toți și nemearnicii și streinii nu era cuprinși într-altă în nemică, fără numai să zică și să auză ceva de nou).

22. Și stînd Pavel în mijlocul ariopaghiei zise: Bărbați atineani, preste toate văz pre voi, mai cinstitori dumnezeilor.

23. Că trecînd și socotind sfințiturile voastre, aflaiu un oltariu pre carele era scris: „dumnezăului necunoscut", iară pre carele necunoscîndu-l îl cinstiți, pre acesta eu propoveduescu voao.//

158v 24. Dumnezău carele au făcut lumea și toate cîte-s întru ia, acesta ceriului și pămîntului Domnu fiind, în case făcute cu mînele nu lăcuiaște. (24) Viș. 7, 48.

25. Nece den mîni omenești nu Să cinsteaște lipsindu-Să de ceva, dînd El tuturor viiață și suflare și toate. (25) Pslŏm. 50, 8.

26. Și au făcut dentr-un sînge toată ruda de om, să lăcuiască pre toată fața pămîntului, rînduind vremile stătătoare și hotar puind vieții lor.

27. Să caute pre Domnul, doară pipăind pre El L-ară afla, săva că nu e departe de fietedecarele de noi.

28. Că în acela viem și mișcăm și sîntem, Ко(ц) вто(к)[69] cum și unii den filosofii voștri zisără, că și aceluiași rudă sîntem.

29. Deci fiind rudă lui Dumnezău, să nu ni să pară că Dumnezău Să asamănă aurului sau argintului sau pietrilor celor cioplite cu meșterșug și de chibzuialele omului. (29) Isai. 40, 8.

30. Și vremile aceștii neștiințe nesocotindu-le Dumnezău, acum vesteaște oamenilor tuturor, pretutindinea, să să pocăiască,

31. Pentru că au rînduit zuoa întru carea va giudeca lumea în dereptate, pren bărbatul carele au rînduit a da credință tuturor, înviind pre El den morți.

32. Iară auzind învierea morților, unii-și bătea gioc, iară alții zisără: Auzi-te-vom iară de aceasta.

33. Și așa Pavel eși den mijlocul lor.

34. Iară nește bărbați, lipindu-să de el, crezură: întru carii era și Dionisie Areopaghiteanul, și o muiare anume Damara, și alții cu ei.

Ко(ц), стмꙋ.[70]

CAP 18

1. Pre Pavel în Corint. 6. Învățînd păgînii. 9. Mîngîindu-l Domnul. 12. Pîrăscu-l la Galion. 16. Ce în deșărt. 18. De-acii în Siriia. 19. După aceaia mearge în Efes. 23. În Galata și în Frighiia întăreaște pre credincioși. 24. Apolos de la Achila bine-i învățat. 28. Pre Hristos cu mare hasnă-L propoveduiaște.

Ѣнтїе Царнграда.[71].

Iară după aceastea Pavel, eșind den Atina, veni în
Corint.
(2) C rim. 16, 3. 2. Și aflînd pre un jidov anume Achila, pontean
de rudă, venit de curînd den // Italiia, și Prischila, mu- 159r
iarea lui, (pentru ce că poruncise Clavdie împărat să
iasă toți jidovii den Rim), veni la ei.
3. Și căce era de un meșterșug cu ei, rămase la ei și lucra, că era
meșterșugul lor făcători de corturi.
4. Și să pritciia în sinagoga, în toate sîmbete, și-i aducea cătră
înțelesul lui și pre jidovi și pre greci.
5. Și deaca veniră den Machedoniia, Sila și Timoteiu, îndemna-se
Pavel de Duhul, mărturisind jidovilor că Iisus e Hristos.
(6) Mt. 10, 14; Viș. 12, 10. 6. Iară protivindu-să ei și hulind, scuturîndu-și veșmintele, zise
lor: Sîngele vostru spre capul vostru; eu curatu-s, de acum la păgîni
voiu mearge.
7. Și trecînd de acolea, întră în casa oarecui de-l chiema Iust,
cinstitoriu pre Dumnezău, căruia era casa lîngă sinagoga.
(8) 1 Cor. 1, 14. 8. Iară Crisp, mai marele sinagoghei, crezu Domnului, cu toată
casa lui, și mulți den corinteani auzind crezură și să botezară.
9. Zise derept aceaia Domnul, în vedeare noaptea lui Pavel: Nu
te teame, ce grăiaște și să nu taci,
10. Că Eu sînt cu tine, și nime nemică nu-ți va strica ție, că mulți
oameni am Eu, în cest oraș.
11. Și șăzu acolea un an și șase luni, învățînd între ei cuvîntul
lui Dumnezău. Ко(ц) вн(т) Царнгр.[72]
12. Iară Galion, fiind deregătoriu Ahaiei, rădicară-să jidovii cu o
inimă spre Pavel și dusără pre el la giudecată,
13. Zicînd: Acesta amegeaște oamenii a cinsti pre Dumnezău
împrotiva legii.
14. Iară Pavel deșchizînd gura să grăiască, zise Galion cătră ji-
dovi: Să ară fi vro nedereptate sau vrun lucru rău, o jidovi, den ce
ară fi derept, răbda-l-aș.
15. Iară să iaste întrebare de cuvînt și de nume și de leagea voastră,
voi căutați, că eu giudecătoriu acestora nu voiu să fiu.
16. Și-i scoase pre ei de la scaunul giudecății.
(17) 1 Cor. 1, 1. 17. Și apucînd toți grecii pre Sosten mai marele sinagoghei, bă-
tea-l înaintea giudecății și lui Galion nu-i era grijă // nemică de aceaia. 159v
(18) Cisl. 6, 18; Nij. 21, 24. a. Pre mare. 18. Iară Pavel rămîind acolea zile multe, luîndu-și zuoa bună de
la frați, mearse[a] în Siriia, și cu el Prischila și Achila, tunzîndu-și
capul în Chenhrea că avea făgădaș.

19. Şi sosi în Efes, şi pre ei lăsă acolo, iară el întră în sinagoga, să pritciia cu jidovii.

20. Şi rugînd pre el să mai rămîe la ei, el nu vru,

21. Ce-şi luo zuoa bună de la ei, zicînd că: Mi să cade de tot, în (21) 1 Cor. 4, 19;
sărbătoarea ce vine, să fiu în Ierosalim şi iară mă voiu întoarce la Iacov 4, 15.
voi, să va vrea Dumnezău. Şi mearse den Efes.

Срѣ(д), ѕ҃ не(д). Зача́ло, ма҃.[73]

22. Şi pogorînd în Chesariia, sui în Ierosalim şi să închină adunăriei credincioşilor, pogorî întru Antiohiia.

23. Şi petrecînd acolea cîtăva vreame, să duse de îmbla pre rînd ţinutul Galatiei şi Frighiia, întărind pre toţi ucenicii.

24. Iară un jidov anume Apolos, alexandreanin de rudă, bărbat (24) 1 Cor. 1,
grăitoriu măestru, veni în Efes, putearnic fiind întru Scripturi. 12.

25. Acesta era învăţat în calea Domnului şi, fierbînd[b] în duh, b. Încins.
grăiia şi învăţa cu de-adinsu, carele era a Domnului, ştiind numai botegiunea lui Ioan.

26. Acesta începu a grăi cu îndrăznire în sinagoghi, iară auzind pre el Achila şi Prischila, luară pre el, şi mai aiave spusără lui calea lui Dumnezău.

27. Iară vrînd el să treacă în Ahaiia, îndemnară pre el fraţii, scrisără ucenicilor să-l priimească pre el, carele deaca veni, mult folosi celora ce crezură în dar.

28. Că cu mare îndrăznire învingea vîrtos pre jidovi, aiave arătînd den Scripturi că Iisus iaste acel Hristos.

Конець, срѣ(д), Че(к), ѕ҃ не(д), ѝнцѝ наза(д). Зача́ло, а҃.[74]

CAP 19

1. Neşte ucenici în Efes. 2. Învaţă în ştiinţa lui Ioan. 3. Neştiind darurele Duhului Sfînt, cu carele înfrîmţeşază Dumnezău Împărăţiia//
160r *Fiiului Său. 5. Să botezară în numele lui Iisus. 13. Jidovii scoţînd dracii. 16. Dracul îi bătea. 19. Cărţile vrăjitorilor le arse. 24. Dumitru. 29. Mare scîrbă rădică pre Pavel.*

Пе(к) ѕ҃ не(д). За(ч) мв҃.[75]

Şi fu cînd era Apolos în Corint, Pavel, trecînd pren laturile de sus, veni în Efes şi află pre neşte ucenici.

2. Zise lor: Au luat-aţi Duhul Sfînt, deaca aţi crezut? Iară ei zisără cătră el: Nece am auzit au iaste Duhul Sfînt.

3. Atunci zise lor: Dară în ce v-aţi botezat? Ei zisără: Întru a lui Ioan botegiune.

4. Zise Pavel: Ioan au botezat cu botegiunea pocăinţei, zicînd (4) Mt. 13, 11;
oamenilor întru Cela ce vine după el să crează, ce iaste în Iisus Hristos. Mr. 8, 8; Luc. 3, 16; Ion 1,

5. Carii auziră, să botezară în numele Domnului Iisus. 26; Viş. 1, 5 şi 11, 16.

6. Şi puindu-şi Pavel spre ei mînile, veni Duhul Sfînt spre ei, de grăiia în limbi şi prorociia.

7. Şi era, de toţi, bărbaţi ca la doisprăzeace.

8. Iară el, intrînd în sinagoga, cu îndrăznire grăiia, în trei luni propoveduind şi îndemnînd carele-s de Împărăţiia lui Dumnezău.

Ко(ц). пе(к).[76]

9. Iară unii să întăriia şi nu vrea să îngăduiască, grăind rău de calea Domnului, înaintea oamenilor, depărtîndu-să de la ei, despărţi pre ucenici, în toate zile pritcindu-să în şcola a unui tirean.

10. Şi aceasta fu în doi ani, aşa cît toţi carii lăcuiia în Asia ară auzi cuvîntul Domnului Iisus, jidovii şi grecii.

11. Iară puteri mari făcea Dumnezău pren mîinile lui Pavel.

12. Aşa cum şi spre lîngezi aducea de pre trupul lui măhrama, sau ştergătoarea sudorilor, şi să depărta de la ei lîngorile, şi duhurele ceale reale eşiia dentru ei.

13. Şi ispitiră unii den ceia ce îmbla împregiur, jidovi fărmăcători, a chema spre ceia ce avea duhure reale numele Domnului Iisus, grăind: Giurăm pre voi pren Iisus, carele // propoveduiaşte Pavel. 160v

14. Era aceia feciorii Schevei jidovului, mai marelui popilor, şapte carii făcea aceasta.

15. Iară răspunzînd duhul rău zise: Pre Iisus cunosc şi pre Pavel ştiu; iară voi cine sînteţi?

16. Şi năvăli spre ei omul întru carele era duhul cel rău, şi învîncu pre ei, luo puteare spre ei, aşa cît goli şi răniţi scăpară den casa aceaia.

17. Iară aceasta fu în ştire tuturor jidovilor şi grecilor celora ce lăcuiia în Efes; şi căzu frică spre toţi ei, şi să măriia numele Domnului Iisus.

18. Şi mulţi den ceia ce credea veniia, ispoveduind şi spuindu-şi faptele lor.

19. Iară mulţi de ceia ce făcuse farmece, strîngîndu-şi cărţile, le arsără înaintea tuturor, şi cărora băgînd samă preţurele lor, aflară samă ca de cincizeci de mie de denari.

20. Aşa tare creştea cuvîntul Domnului şi să întăriia.

21. Şi împlîndu-să aceastea, Pavel gîndi în duh să treacă pren Machedoniia şi Ahaiia, să meargă în Ierosalim, zicînd că: După ce voiu fi acolo, cade-mi-să şi Rimul a vedea.

22. Şi trimeţînd în Machedoniia doi den ceia ce slujiia lui, pre Timoteiu şi pre Erast, el rămase pînă la o vreame în Asiia.

23. Iară fu în aceaia vreame gîlceavă nu puţină, pentru calea Domnului.

24. Că un argintariu anume Dimitrie, carele făcea besearici de argint Dianei[a], da meşterilor dobîndă multă.

25. Pre carii adunîndu-i, şi pre ceia ce era lucrători acestui lucru, zise: Bărbaţilor, ştiţi că dentru acest meşteşug iaste dobînda noastră.

26. Şi vedeţi şi auziţi că nu numai Efesul, ce mai toată Asiia, multă mulţime, acest Pavel, învăţîndu-o, o au amăgit, zicînd că nu-s dumnezei, carii sînt de mîni făcuţi.

27. Şi nu numai meşterşugul ne piiarde noao, venind în batgiocură, ce şi în beseareca a marei dumnezeiasei Diianii întru // nemică să 161r
va socoti, şi cu vreame, lauda ei va peri, pre carea toată Asiia şi lumea o cinsteaşte.

28. Şi auzind aceastea, împlură-să de mînie, strigară zicînd: Mare-i Diana Efesului.

a. Greceaşte, Artemida, [dumnezăoaia] Asiei.

DUMNEZĂOAIA

29. Şi să împlu tot oraşul de gîlceavă, şi năvăliră toţi împreună
în teatron[b] şi răpind pre Gaie şi pre Aristarh, machedoneani, soţii
lui Pavel.

b. Ce să zice greceaşte teatron, ce e loc de luptă, în mijlocul oraşului, unde să strîngea oamenii, să vază lucruri de minuni.

30. Iară Pavel, vrînd să iasă la mulţime, nu-l lăsară pre el ucenicii.
31. Iară încă şi unii den mai marii Asiei, fiindu-i lui priiatini,
trimeţînd la el, rugară-l să nu iasă în teatru.
32. Iară alţii, altă striga, că era mulţimea turburată, şi mulţi nu
ştiia pentru ce s-au adunat.
33. Iară den mulţime scoasără pre Alexandru, silindu-l pre el jidovii,
iară Alexandru cu mîna arătînd să tacă, vrea să-şi dea sama la
mulţime.
34. Pre carele înţelegînd că iaste jidov, fu un glas de la toţi, pînă
la doao ceasure, strigînd: Mare-i Diana efeseanilor.
35. Atunci logofătul, aşăzînd mulţimea, zise: Bărbaţi efeseani,
cine iaste om carele n-ară şti pre oraşul Efesului că cinsteaşte pre mare
dumnezeiasa Diana, şi chipului de la Iupiter pogorît?
36. Pentru că acestora nime nu le poate grăi împrotivă, trebuiaşte
să vă aşăzaţi, şi nemică în degrabă să nu faceţi.
37. Că aduset pre oamenii aceştea, nece călcători sfinţiturilor,
nece hulitori pre dumnezeiasa voastră.
38. Iară de are Dimitrie şi meşterii carii sînt cu el treabă cu cineva,
fi-va leage şi sînt giudecători, cheame unii pre alţi, la leage.
39. Iară să căutaţi de alte lucruri, în adunarea rînduită, dezlega-să-va.
40. Că frică-i să nu ne pîrască rădicători a fi pentru zuoa de astăzi[c],
şi neputînd da samă de această adunare. Şi deaca zise aceastea, slobozi
adunarea. //

c. Pen ce să adunară.

161v

CAP 20

1. Pavel rînduiaşte calea lui în Machedoniia. 7. În Troada în miazănoapte, propoveduind cuvîntul. 9. Pre Evtih căzînd den fereastră. 10. Îl învise. 17. În Milit chemînd pre bătrînii efeseanilor. 23, 28. Spune ce va veni spre ei şi spre el.*

Iară după ce aşăză gîlceava, chemînd Pavel pre ucenici şi luîndu-şi zuoa bună, eşi să meargă în Machedoniia.
2. Iară îmblînd pren laturile acealea, şi îndemnînd
pre ei cu cuvinte multe, veni în Ţara Grecească.
3. Şi acolea petrecînd trei luni, vrînd să meargă el în
Siriia, pusără lui jidovii leşuitori, iară el gîndi să să întoarcă pren
Machedoniia.
4. Şi petrecu pre el, pînă în Asiia, Sopatr den Beriia, iară den Solun,
Aristarh şi Secund, şi Gaie den Derviia, şi Timoteiu.
5. Iară asiani, Tihic şi Trofim; aceştea deaca sosiră, aşteptară pre
noi în Troada.

6. Iară noi vînslăm pre mare, după zilele azimelor, den Filipus,
şi venim cătră ei, în Troada, în cinci zile, unde petrecum şapte zile.
Сѹ(к), ѕ҃, не(д). За(ч), мг҃.[77]
7. Iară în zuoa dentîiu a săptămînii, adunîndu-să ucenicii să frîngă
pîine, Pavel propoveduiia, vrînd să iasă a doao zi, înlungi cuvîntul
pînă la miază-noapte.
8. Şi era făclii multe în cerdac, unde era strînşi.
9. Iară şăzînd un voinic tinăr, anume Evtih, într-o fereastră, în-
greuiat de somnu, povestind Pavel multă vreame, cebăluit de somnu
căzu denn al treile rînd de casă, gios, şi-l luară mort.
10. Iară Pavel pogorînd, să plecă spre el şi îmbrăţişîndu-l pre
el zise: Nu gîlceviretți, că sufletul lui într-însul iaste.
11. Iară suindu-să, frînse pîine şi gustă, şi destul vorovind cu ei
pînă în zuo, şi aşa să duse.
12. Şi adusără pre fecior viu, şi să mîngîiară foarte.
13. Iară noi suind în corabie, mearsem în Asson, de acolo să luom
pre Pavel, că aşa ne poruncise, că el va mearge // pre pămînt, pedestru. 162r
14. Iară cum să adună cu noi în Asson, luîndu-l pre el, venim în
Militin.
15. Şi de-acolo, a doao zi vînslăm şi sosim împrotiva Hiei, iară
într-altă zi sosim în Sam, şi sălăşuind la Troghilia, a doao zi venim în
Milit. Не(д), з҃. За(ч), мд҃.[78]
16. Că gîndi Pavel să treacă Efesul, ca să nu-i fie lui a să zăbăvi
în Asiia, că grăbiia, de ară putea el, în zuoa de Rosalii, să fie în Iero-
salim.
17. Iară den Milit, trimease în Efes, de chiemă pre bătrînii besea-
recii. Прѣ(с), не(д).[79]
18. Carii venind la el, zise lor: Voi ştiţi că den zuoa ce am întrat
în Asia, în ce chip, în toată vreamia am fost cu voi
19. Slujind Domnului cu toată smerenia şi cu multe lacrăme şi
ispite, carele mi să tîmplară mie, de la hicleşugul jidovilor.
20. Cum nemică n-am lăsat înapoi de cealea ce-s voao de folos, ca
să nu vă fiu povestit şi să nu vă fiu învăţat aiave şi prin case,
21. Mărturisind jidovilor şi grecilor pocăinţă cătră Dumnezău
şi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos.
22. Şi acum iaca, eu legat în duh, mă duc în Ierosalim, neştiind
ce mi să vor tîmpla mie în el.
23. Numai că Duhul Sfînt prespre toate oraşăle mărturiseaşte,
zicînd că prinsuri şi scîrbe vor veni spre mine.
24. Ce nu mi-e frică nemică de aceastea, nece viiaţa mia nu-i mai
scumpă de mine, ce numai ca să sfîrşescu alergarea mea cu bucurie
şi slujba carea am luat de la Domnul Iisus, a mărturisi Evangheliia
milei lui Dumnezău.
25. Şi acum iată, eu ştiu că mai mult nice unul den voi nu va vedea
faţa mea, pren carii am trecut propoveduind Împărăţiia lui Dumnezău.
26. Pentru aceaia mărturisescu voao în zuoa de astăzi că curat
sînt de sîngele tuturor,
27. Că nu m-am tras înapoi ca să nu spuiu voao tot sfatul // lui 162v
Dumnezău. Чтѝ не(д).[80]

28. Luați-vă aminte pre voi și pre toată turma, spre carea pre voi vă puse Duhul Sfînt păstori, să pașteți beseareca[a] lui Dumnezău, pre carea o agonisi cu sîngele Lui.

a. Adunarea credincioșilor iaste beseareca.

29. Că eu știu aceasta că, după ducerea mea, vor întra lupi grei întru voi, carii nu vor cruța turma.

30. Și dentre voi încă să vor scula bărbați, de vor grăi îndărăptnicii, ca să tragă ucenici după ei.

31. Derept aceaia, preveghеați, aducîndu-vă aminte că trei ani, noaptea și zuoa, n-am încetat învățînd cu lacrăme, pre fietecarele de voi.

32. Și acum încă, fraților, vă dau pre voi lui Dumnezău, și cuvîntul milei Lui, carele-i putearnic a zidi și a da voao ocină a birui cu toți sfinții.

33. Argintul sau aurul sau veșminte a nemurui n-am pohtit.

34. Că înșivă știți că, trebiei meale și a celora carii-s cu mine, ceaste mîni ale meale au cîștigat.

(34) Viș. 18, 3; 1 Cor. 4, 12; 1 Solun. 2, 9; 2 Solun. 3, 8.

35. În toate arăta-voiu voao că lucrîndu să cade a agiuta pre cei slabi, aducînd aminte de cuvîntul Domnului Iisus, că Însuși zise: Mai fericit iaste a da, decît a luoa.

36. Și aceastea zicînd, puse genunchele lui la pămînt cu ei cu toți, de să rugă. Кф(ц), не(д).[81]

37. Și fu plîns mare tuturor, și căzînd spre cerbicea lui Pavel, sărutară pre el,

38. Jăluindu-să mai vîrtos pentru cuvîntul carele zisease, că mai mult ei nu vor vedea fața lui. Și petrecură pre el la corabie.

CAP 21

1. Pavel gîndind a veni în Ierosalim. 8. În Chesaria căută pre Filip Evanghelist. 10. Agav proroceaște de prinsoarea lui Pavel. 17. Venind în Ierosalim. 26. Întră în beseareca. 27. Prinsără-l jidovii. 32. Lisie sutașul îl luo den mînile lor.

Și fu cînd am vrut purceade despărțindu-ne de ei, mer-
163r gînd derept în Cos* și a doao zi // în Rodos și de acolo în Patara.

2. Și aflînd o corabie trecînd în Finichiia, și suind în ia, purceasem.

3. Și arătîndu-ni-să Chiprul, și lăsîndu-l în a stînga, vînslăm[a] în Siriia, și venim în Tir, că acolo era corabiia a descărca povara.

a. Întorsura cea demult zice înotăm, iară noi am scris vînslăm, căci vînsla cu corabiia pre apă.

4. Și aflînd ucenicii, rămasem acolo șapte zile; carii zicea lui Pavel, pen Duhul Sfînt, să nu sue în Ierosalim.

5. Și împlîndu-să acealea zile, mearsem petrecîndu-ne pre noi toți, cu muerile și cu porobocii, pînă afară de oraș; și îngenunchind în țărmure, ne rugăm.

6. Și îmbrățișînd unul pre alt, ne suim în corabie, iară ei să întoarsără la ai lor.

6. Iară noi vînslăm pre mare, după zilele azimelor, den Filipus,
şi venim cătră ei, în Troada, în cinci zile, unde petrecum şapte zile.
Є8(к), ѕ҃, не(д). За(ч), мг҃.[77]
7. Iară în zuoa dentîiu a săptămînii, adunîndu-să ucenicii să frîngă
pîine, Pavel propoveduiia, vrînd să iasă a doao zi, înlungi cuvîntul
pînă la miază-noapte.
8. Şi era făclii multe în cerdac, unde era strînşi.
9. Iară şăzînd un voinic tinăr, anume Evtih, într-o fereastră, în-
greuiat de somnu, povestind Pavel multă vreame, cebăluit de somnu
căzu denn al treile rînd de casă, gios, şi-l luară mort.
10. Iară Pavel pogorînd, să plecă spre el şi îmbrăţişîndu-l pre
el zise: Nu gîlcevireţi, că sufletul lui într-însul iaste.
11. Iară suindu-să, frînse pîine şi gustă, şi destul vorovind cu ei
pînă în zuo, şi aşa să duse.
12. Şi adusără pre fecior viu, şi să mîngîiară foarte.
13. Iară noi suind în corabie, mearsem în Asson, de acolo să luom
pre Pavel, că aşa ne poruncise, că el va mearge // pre pămînt, pedestru. 162r
14. Iară cum să adună cu noi în Asson, luîndu-l pre el, venim în
Militin.
15. Şi de-acolo, a doao zi vînslăm şi sosim împrotiva Hiei, iară
într-altă zi sosim în Sam, şi sălăşuind la Troghilia, a doao zi venim în
Milit. Не(д), з҃. За(ч), мд҃.[78]
16. Că gîndi Pavel să treacă Efesul, ca să nu-i fie lui a să zăbăvi
în Asiia, că grăbiia, de ară putea el, în zuoa de Rosalii, să fie în Iero-
salim.
17. Iară den Milit, trimease în Efes, de chiemă pre bătrînii besea-
recii. Прѣ(с), не(д).[79]
18. Carii venind la el, zise lor: Voi ştiţi că den zuoa ce am întrat
în Asia, în ce chip, în toată vreamia am fost cu voi
19. Slujind Domnului cu toată smerenia şi cu multe lacrăme şi
ispite, carele mi să tîmplară mie, de la hicleşugul jidovilor.
20. Cum nemică n-am lăsat înapoi de cealea ce-s voao de folos, ca
să nu vă fiu povestit şi să nu vă fiu învăţat aiave şi prin case,
21. Mărturisind jidovilor şi grecilor pocăinţă cătră Dumnezău
şi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos.
22. Şi acum iaca, eu legat în duh, mă duc în Ierosalim, neştiind
ce mi să vor tîmpla mie în el.
23. Numai că Duhul Sfînt prespre toate oraşăle mărturiseaşte,
zicînd că prinsuri şi scîrbe vor veni spre mine.
24. Ce nu mi-e frică nemică de aceastea, nece viiaţa mia nu-i mai
scumpă de mine, ce numai ca să sfîrşescu alergarea mea cu bucurie
şi slujba carea am luat de la Domnul Iisus, a mărturisi Evangheliia
milei lui Dumnezău.
25. Şi acum iată, eu ştiu că mai mult nice unul den voi nu va vedea
faţa mea, pren carii am trecut propoveduind Împărăţiia lui Dumnezău.
26. Pentru aceaia mărturisescu voao în zuoa de astăzi că curat
sînt de sîngele tuturor,
27. Că nu m-am tras înapoi ca să nu spuiu voao tot sfatul // lui 162v
Dumnezău. Чтѝ не(д).[80]

28. Luați-vă aminte pre voi și pre toată turma, spre carea pre voi vă puse Duhul Sfînt păstori, să pașteți beseareca[a] lui Dumnezău, pre carea o agonisi cu sîngele Lui.

a. Adunarea credincioșilor iaste beseareca.

29. Că eu știu aceasta că, după ducerea mea, vor întra lupi grei întru voi, carii nu vor cruța turma.

30. Și dentre voi încă să vor scula bărbați, de vor grăi îndărăptnicii, ca să tragă ucenici după ei.

31. Derept aceaia, preveghează, aducîndu-vă aminte că trei ani, noaptea și zuoa, n-am încetat învățînd cu lacrăme, pre fietecarele de voi.

32. Și acum încă, fraților, vă dau pre voi lui Dumnezău, și cuvîntul milei Lui, carele-i putearnic a zidi și a da voao ocină a birui cu toți sfinții.

33. Argintul sau aurul sau veșminte a nemurui n-am pohtit.

34. Că înșivă știți că, trebiei meale și a celora carii-s cu mine, ceaste mîni ale meale au cîștigat.

(34) Viș. 18, 3; 1 Cor. 4, 12; 1 Solun. 2, 9; 2 Solun. 3, 8.

35. În toate arăta-voiu voao că lucrîndu să cade a agiuta pre cei slabi, aducînd aminte de cuvîntul Domnului Iisus, că Însuși zise: Mai fericit iaste a da, decît a luoa.

36. Și aceastea zicînd, puse genunchele lui la pămînt cu ei cu toți, de să rugă. Κο(ц), нє(д).[81]

37. Și fu plîns mare tuturor, și căzînd spre cerbicea lui Pavel, sărutară pre el,

38. Jăluindu-să mai vîrtos pentru cuvîntul carele zisease, că mai mult ei nu vor vedea fața lui. Și petrecură pre el la corabie.

CAP 21

1. Pavel gîndind a veni în Ierosalim. 8. În Chesaria căută pre Filip Evanghelist. 10. Agav proroceaște de prinsoarea lui Pavel. 17. Venind în Ierosalim. 26. Întră în beseareca. 27. Prinsără-l jidovii. 32. Lisie sutașul îl luo den mînile lor.

Și fu cînd am vrut purceade despărțindu-ne de ei, mer-
163r gînd derept în Cos* și a doao zi // în Rodos și de acolo
în Patara.

2. Și aflînd o corabie trecînd în Finichiia, și suind în ia, purceasem.

3. Și arătîndu-ni-să Chiprul, și lăsîndu-l în a stînga, vînslăm[a] în Siriia, și venim în Tir, că acolo era corabiia a descărca povara.

a. Întorsura cea demult zice înotăm, iară noi am scris vînslăm, căci vînsla cu corabiia pre apă.

4. Și aflînd ucenicii, rămasem acolo șapte zile; carii zicea lui Pavel, pen Duhul Sfînt, să nu sue în Ierosalim.

5. Și împlîndu-să acealea zile, mearsem petrecîndu-ne pre noi toți, cu muerile și cu porobocii, pînă afară de oraș; și îngenunchind în țărmure, ne rugăm.

6. Și îmbrățișînd unul pre alt, ne suim în corabie, iară ei să întoarsără la ai lor.

7. Iară noi vînslăm den Tir, agiunsem în Ptolomaida şi deaca ne
închinăm fraţilor, rămasem o zi la ei.
Поне(д), з̃, не(д)лѣ. Зачáло, м̃е.[82]
8. Iară a doaoa zi eşi Pavel şi noi carii eram cu el, venim în Chesa-
riia şi intrînd în casa lui Filipp Evanghelistul (carele era unul den cei
b. Diiaconi. şapte[b]) rămasem la el.
(9) Viş. 6, 15. 9. Iară acesta avea patru feate vergure prorocind.
(10) Viş. 11, 28. 10. Şi petrecînd acolo multe zile, pogorî den Iudea un proroc pre
nume Agav.
11. Şi deaca veni la noi, luo brîul lui Pavel şi legîndu-şi mîinile
şi picioarele, zise: Aceasta zice Duhul Sfînt, bărbatul a cui e acest
brîu, aşa-l vor lega în Ierosalim jidovii, şi-l vor da în mînile păgîni-
lor.
12. Şi cum auzim aceastea rugămu-l pre el, şi noi şi carii era lăcui-
tori într-acel loc, să nu sue în Ierosalim.
13. Atunci răspunse Pavel şi zise: Ce faceţi de plîngeţi şi-mi amă-
rîţi inima? Că eu nu numai a mă lega, ce şi a muri în Ierosalim, gata
sînt, pentru numele Domnului Iisus.
14. Iară deaca nu-l putum pleca pre el, noi-l lăsăm, zicînd: Fie
voia lui Dumnezău.
15. Iară după zilele aceastea, strîngîndu-ne unealtele, suim // în 163v
Ierosalim. Ко(ц), пне(д).[83]
16. Veniră cu noi şi neşte ucenici den Chesariia, aducînd pre Mna-
son chipreanin, la carele am sălăşlui⟨t⟩, ucenic de demult.
17. Şi sosind în Ierosalim, bucuroşi priimiră pre noi fraţii.
18. Iară a doaoa zi, întră Pavel cu noi la Iacov, şi fură şi bătrînii
toţi.
19. Şi deaca-i îmbrăţişă, le spuse pre rînd toate carele făcuse Dum-
nezău în păgîni, pren slujba lui.
20. Iară ei auzind aceastea, lăudară pre Dumnezău, zicînd lui: Vezi,
frate, cîte mii de jidovi sînt de carii crezură, şi toţi sînt înfierbîntaţi
cu dragostea legiei.
21. Şi auzit-au de tine den cuvintele altora, că tu înveţi a să lăpăda
de Moisi pre toţi jidovii carii sînt între păgîni, şi zici că nu să cade
să-şi tae împregiur feciorii lor, nece după obiciaiuri să îmble.
22. Ce e derept aceaia? Tot trebuiaşte să să strîngă mulţimea, că
vor auzi că ai venit.
23. Derept aceaia, fă aceasta carea zicem ţie: la noi patru bărbaţi
carii s-au făgăduit întru sine.
(24) Cisl. 6, 18; Viş. 18, 18. 24. Pre aceştea-i ia şi te curăţeaşte cu ei, şi cheltuiaşte cu ei, ca
să-şi rază capetele şi vor şti toţi că cealea ce au auzit de tine minciu-
ne-s, ce tu încă îmblă ca să te arăţi că ţii leagea.
(25) Viş. 15, 20, 29. 25. Iară de ceia carii au crezut, den păgîni, noi am scris şi am rîn-
duit, nemică de aceastea să păzească ei, numai să să ferească ei de
c. Morteciuni. carele-s jărtvite idolilor şi de sînge şi de sugrumări[c] şi de curvie.
Бто(к), з̃, не(д). За(ч), м̃ѕ[84]
(26) Cisl. 6, 13; Nij. 24, 18. 26. Atuncea Pavel luînd pre acei bărbaţi, pre a doaoa zi, să curăţi
cu ei, întră în besearică, vestind că s-au împlut zilele curăţeniei, pînă
nu fu dusă fiete pren carele de ei jărtva lor.

27. Şi împlîndu-să aceale şapte zile, jidovii carii venise den Asiia, văzînd pre el în besearică, întărîtară toată mulţimia, şi pusără spre el mîinele,//

164r 28. Strigînd: Bărbaţi israilteani, agiutaţi, acesta-i cel omu, carele împrotiva oamenilor şi a legii şi a cestui loc, pre toţi pretutindinea învaţă, şi încă şi pre greci au adus în beseareca, şi au spurcat acest sfînt loc.

29. (Că văzuse pre Trofim efeseanul în oraş, cu el, pre carele le părea că l-au dus în besearecă Pavel.)

30. Şi să turbură derept însă tot oraşul, şi fu curărea oamenilor, şi prinzînd pre Pavel, trăgea-l den besearecă şi numaicît închisără uşile.

31. Şi căutînd ei să-l omoară, eşi veaste la căpitanul şireagului, că s-au turburat tot Ierosalimul.

32. Iară el, numaidecît luînd viteaji şi sutaşi cu el, şi alergă la ei, iară ei deaca văzură pre căpitanul şi viteajii, părăsiră de-a bate pre Pavel.

33. Atuncea deaca să apropie căpitanul, prinse pre el, şi porunci să-l leage pre el cu doao lanţuri, şi întrebă cine-are fi, şi ce au făcut.

34. Iară alţii altă striga den mulţime; şi deaca nu putu înţeleage adevărat pentru gîlceavă, porunci pre el să-l ducă în tabără.

35. Iară sosind la treapte[d], tîmplă-să a-l duce neşte viteaji, pentru năvala mulţimei.

36. Că mergea după el mulţime de oameni, strigînd: Ia-l pre el[e].

37. Şi fiind ducîndu-l în tabără, Pavel zise căpitanului: Slobodu mi-e a-ţi grăi ceva? Care zise: Greceaşte ştii?

38. Au nu eşti tu cel eghiptean, carele înaintea cestor zile ai scornit rădicare şi ai scos în pustie patru mie de sicari[f]? (38) Viş. 10, 36.

39. Zise derept aceaia Pavel: Eu sînt om jidov tarsean, pîrgariu a unui oraş nu mitiutel al Chilichiei, ce te rog, lasă-mă să grăiascu cătră oameni. (39) Nij. 20, 23.

40. Iară elu-i îngădui. Pavel stînd pre treapte, ameninţă cu mîna cătră oameni să tacă, iară fiind tăceare mare, grăi în limbă jidovească, zicînd: //

d. Grădice, stepene, pre carele să sue sus, au în foişor, au în besearecă.
e. Omoră-l pre el.
f. Sicarii sînt lotri, tîlhari.

164v

CAP 22

1. Pavel dînd samă de credinţa lui. 22. Pînă într-o vreame îl ascultară jidovii. 23. Iară strigînd ei, porunci, bătîndu-l cu nuiale, să-l întreabe. 27. Să spune că-i pîrgariu den Roma.

Bărbaţi fraţi şi părinţi, ascultaţi mîntuirea mea, carea grăescu acum cătră voi.

2. (Iară auzind pre el grăind lor în limbă jidovească, mai vîrtos încetară-să, şi zise lor:) (2) Viş. 21, 39.

3. Iată eu sînt jidov, născut în Tarsu, oraşul Chilichiei, şi crescut în cest oraş, la picioarele lui Gamaliil, învăţat în dereptatea legiei părinţilor, înfierbîntat în dragostea lui Dumnezău, cum sînteţi şi voi toţi astăzi.

a. Leage, ştiinţă. (4) Viş. 8, 3. — 4. Carele această cale[a], goniiu pînă la moarte, legînd şi dînd în temniţă bărbaţi şi mueri.

(5) Viş. 9, 2. — 5. Cumu mi-e mărturie şi popa cel mai mare şi toţi bătrînii, de la carii şi cărţi luînd, la fraţi mergea<m> în Damasc, să aduc şi pre aceia carii era acolea legaţi în Ierosalim, să-i muncească.

(6) Viş. 9, 3; Nij. 26, 12. — 6. Şi fu mie mergînd şi apropiindu-mă de Damasc cătră amiazăzi, de pripă den ceriu străluci împregiuru-mi lumină mare.

7. Şi căzuiu la pămînt şi auziiu glas zicîndu-mi: Saule, Saule, ce Mă goneşti?

8. Iară eu răspunş: Cine eşti, Doamne? Şi zise cătră mine: Eu sînt Iisus Nazarineanul, pre carele tu goneşti.

9. Deci carii era cu mine văzură lumina şi să spămîntară, iară glasul nu-l auziră, carele grăiia cu mine.

10. Şi ziş: Ce voiu face, Doamne? Iară Domnul zise cătră mine: Scoală-te de pasă în Damasc, şi acolo ţi să va zice ţie de toate carele-s ţie rînduite să faci.

11. Şi cînd n-aş vedea, de slava luminei aceiia, dusără-mă de mînă ceia ce era cu mine, veniiu în Damasc.

12. Iară Ananiia, un bărbat creştin bun după leage, avînd mărturie de toţi jidovii carii lăcuiia acolo, //

13. Venind cătră mine, şi stînd, zise mie: Savle frate, ia vedeare. 165r
Şi eu într-acel ceas văzuiu pre el.

14. Iară el zise mie: Dumnezăul părinţilor noştri te-au ales pre tine, să cunoşti voia Lui, şi să vezi pre Cel Derept, şi să auzi glas den gura Lui.

15. Că vei fi mărturisitoriu Lui la toţi oamenii, de cealea ce-ai văzut şi ai auzit.

16. Şi acum ce zăbăveşti? Scoală-te de te botează, şi te spală de păcatele tale, chiemînd numele Domnului.

17. Şi mi să tîmplă mie înturnîndu-mă în Ierosalim, şi rugîndu-mă în besearecă, fuiu răpit den minte.

18. Şi văzuiu pre El zicîndu-mi: Grăbeaşte şi eşi curînd den Ierosalim, că nu vor priimi mărturiia ta despre Mine.

(19) Viş. 8, 3. — 19. Eu ziş: Doamne, înşişi ştiu pre mine că am tras în temniţă şi am bătut pren sinagoghi pre ceia ce credea întru Tine.

(20) Viş. 7, 58. — 20. Şi cînd să vărsa sîngele lui Stefan, a mărturisitoriului Tău, şi eu încă sta<m> acolea, şi una înţelegea<m> cu ei de omorîrea lui, şi păziia<m> veşmintele celora ce omorîia pre el.

21. Şi zise cătră mine: Pasă, că Eu între păgîni departe te voiu trimite.

22. Şi ascultară pre el pînă la acest cuvînt şi rădicară glasurele sale, zicînd: Ia-l de pre pămînt pre unul ca acesta, că nu i să cade lui a viia.

23. Strigînd ei derept acea, şi aruncînd veşmintele, şi prah aruncînd în aer,

24. Porunci căpitanul să-l ducă în tabără, zicînd, cu bătăi să întreabe pre el, ca să înţeleagă pentru ce vină aşa strigară spre el.

25. Iară strîngîndu-l pre el cu legăturile, zise Pavel sutaşului carele sta acolea: Oare slobod e voao, omul rimlean şi nevinovat să-l bateţi?

26. Deaca auzi sutaşul aceasta, mearse la căpitan şi spuse lui, zi-
cînd: Caută ce vei să faci, că acest om rimlean iaste.
27. Şi apropiindu-să căpitanul zise lui: Spune-mi să eşti tu rim-
lean? El zise: Aşia iaste. //
165v 28. Şi răspunse căpitanul: Eu cu multă şumă de preţ am agonisit
oraşul acesta. Iară Pavel zise: Eu-s şi născut într-aceaia[b]. b. Pîrgariu.
29. Derept aceaia, numaicît să depărtară de la el carii vrea să-l
muncească şi căpitanul încă să spămîntă deaca înţelease că iaste rim-
lean, pentru ce legase pre el.
30. Iară a doaoa zi, vrînd să înţeleagă cu adevăr, pentru ce-l pî-
răscu pre el jidovii, dezlegă pre el den legături, şi porunci mai marilor
popilor să vină, şi tot săborul lor, şi duse pre Pavel de-l stătu înaintea
lor.

CAP 23

1. Pre Pavel, dîndu-şi sama. 2. Anania porunci să-l lovească cu palma preste obraz pre Pavel. 7. Scorneaşte-să între pîrîşi îndărăpniciuni. 11. Mîngîe Dumnezău pre Pavel. 14. De hicleniia jidovilor. 20. Căpitanul ştiind lucrul, îl trimease la Filix deregătoriul.

Въ срѣдѣ, ℥, не(д). Зача́ло, мз.[85]

Iară Pavel, căutînd spre săbor, zise: Fraţilor bărbaţi, eu
cu toată ştiinţa bună am slujit lui Dumnezău pînă în
ceastă zi.
2. Dară Anania, mai marele popilor, porunci celora
ce sta să-l bată preste gură.
3. Atuncea zise Pavel cătră el: Bate-te-va pre tine
Dumnezău, păreate înălbit, că tu şezi giudecînd pre mine după leage,
şi împrotiva legii porunceşti să mă bată.
4. Iară ceia ce sta zisără: Pre popa cel mai mare blastămi?
5. Şi zise Pavel: N-am ştiut, fraţilor, că iaste popa cel mai mare, (5) Ishod 22, 28.
că e scris, mai marelui oamenilor rău să nu-i grăeşti.
6. Iară înţelegînd Pavel că o parte iaste saduchei, iară alta fari- (6) Filip. 3, 5.
sei, strigă în săbor: Bărbaţi fraţi, eu fariseu sînt, fecior de fariseu,
pentru nădeajdea şi pentru învierea morţilor sînt chemat în giudecată.
7. Iară grăind el aceastea, scorni-să îndărăpnicie în farisei şi între
saduchei şi să răsfiră mulţimia.
8. Că saducheii zic că nu iaste înviere, nece înger, nece duh; iară (8) Mt. 22, 23;
fariseii amîndoao le credu. // Mr. 12, 18; Luc. 20, 27.
166r 9. Scorni-se derept însă strigare mare, şi sculîndu-să cărtularii
den partea fariseilor, de să pritciia zicînd: Nece un rău nu aflăm în
cest omu; iară să i-au grăit lui duhul sau îngerul, să nu ne protivim
lui Dumnezău.
10. Iară fiind sfadă mare, să temu căpitanul, să nu rumpă pre Pa-
vel ei; porunci să pugoară viteaji să-l apuce pre el den mijlocul lor,
şi să-l ducă în tabără.
11. Iară în noaptea carea veni, stînd Domnul înainte-i, zise: Încrea-
de-te, Pavele, că cum ai mărturisit de Mine în Ierosalim, aşa ţi să cade
şi în Roma a mărturisi. Ко(ц), сре(д).[86]

12. Iară deaca să făcu zuo, strînsără-se unii den jidovi şi să giurară în eişi, zicînd, nece vor mînca, nece vor bea, pînă nu vor omorî pre Pavel.

13. Şi era mai mulţi de patruzeci, carii făcuse acesta giurămînt.

14. Carii mearsără la popii cei mai mari şi la bătrîni şi zisără: Cu giurămînt ne-am giurat pre noi, nemică să nu gustăm, pînă nu vom omorî pre Pavel.

15. Acum derept aceaia, spuneţi căpitanului den voia săborului, ca mîine să-l scoaţă la voi, cum aţi vrea mai adevărat a întreba de cealea ce-s de el; iară noi, mainte de ce să va apropiia, gata sîntem a omorî pre el.

16. Iară deaca auzi feciorul surorii lui Pavel hicleşugul, mearse şi întră în tabără, deade veaste lui Pavel.

17. Iară Pavel, chemînd unul den sutaşi, zise: Du pre cest voinic la căpitanul, că are oarece să-i spue lui.

18. Iară el luîndu-l pre el, duse-l către căpitanul şi zise: Pavel cel legat m-au chemat de m-au rugat să aduc pre cest voinic către tine, avînd oarece a-ţi grăi.

19. Şi prinzîndu-l de mînă căpitanul, şi-l duse în laturi şi-l întrebă: Ce iaste carele vei să-mi spui?

20. Iară el zise că jidovii s-au sfătuit să te roage ca mîine să duci pre Pavel în săbor, ca cum ară vrea mai adevărat să întreabe ceva de el.

21. Iară tu nu-i creade pre ei, că-l aleşuescu dentru ei băr//baţi 166ᵛ
mai mulţi de patruzeci, carii s-au giurat că nece vor mînca, nece vor bea, pînă nu-l vor omorî pre el. Acum gata sînt, aşteptînd de la tine ce le veri zice.

22. Iară căpitanul, derept aceaia, slobozi pre voinic, poruncind lui nemunuia să nu spui că i-au zis lui aceastea.

23. Şi chemînd pre doi den sutaşi, zise: Gătiţi doao sute de viteaji, ca să meargă pînă în Chesariia, şi şaptezeci de călăraşi, şi fuştaşi doao sute, denn al treile ceas de noapte.

24. Şi dobitoace încă să gătească, să pue pre Pavel să-l petreacă în pace, pînă la Filix deregătoriul.

25. Scriind şi carte, în carea aşa era:

26. Clavdie Lisia, cinstitului deregătoriu, lui Felix, sănătate.

27. Pre acest bărbat, prinsu de jidovi, cînd vrea să-l omoară, sosiiu cu viteajii şi-l scoş, înţelegînd că e rimlean.

28. Şi vrînd a-i şti vina pentru ce-l pîrăscu, dus-am pre el în săborul lor.

29. Şi-l aflaiu că-l pîrăscu pentru întrebarea legiei lor, şi nece o vină n-ară avea, pren carea i s-ară cădea moarte au prinsoare.

30. Iară deaca-mi deaderă de ştire că jidovii leşuescu după el, numaidecît trimeş pre el la tine, lăsînd şi pîrîşilor, să au ceva împrotivă-i, spue înaintea ta. Să fii sănătos.

31. Iară viteajii, cum era poruncit lor, luîndu-l pre Pavel, dusără-l noaptea în Antipatrida.

32. Iară a doaoa zi, lăsară pre călăraşi să meargă cu el, ei să întoarsără în tabără.

33. Carii veniră în Chesariia, şi deaderă cartea deregătoriului, stătură înaintea lui şi pre Pavel.
34. Iară cetind deregătoriul cartea, întrebă den care ţinut iaste şi deaca înţelease că iaste den Chilichiia,
35. Zise: Auzi-voiu pre tine cînd vor veni şi pîrîşii tăi aici. Şi porunci în tîrnaţul lui Irod să-l păzască pre el. //

167r

CAP 24

1. Pîrîndu-l Tertulie, Pavel îşi dă sama. 25. Deregătoriului şi muerii lui, pre Hristos îl propoveduiaşte. 26. Nădăjduind în deşărt Felix că-i va da Pavel bani. 27. Eşind den deregătorie, lăsă pre Pavel prinsu.

Iară după cinci zile, pogorî popa cel mai mare, Anania, cu bătrînii şi cu un urătoriu[a], anume Tertulie, carii stătură înaintea deregătoriului, împrotiva lui Pavel.
2. Iară chemîndu-l înainte, începu a-l pîrî[b] Tertulie, zicînd:
3. Ştiind că în multă pace sîntem pentru tine, şi că multe ai îndereptat cu înţelepţiia ta, în ceastă rudă, tutindinile şi în toată vreamea, cunoaştem, cinstite Felixe, cu mare mulţemită.
4. Iară să nu te ţîn cu cuvinte multe, rogu-te să ne asculţi pre noi pre scurt, pentru blînziia ta.
5. Aflat-am pre acest bărbat veninat, carele face rădicare şi gîlceavă, a toţi jidovii carii sînt preste toată lumea şi mai marele eresului nazarineanilor,
6. Carele şi beseareca au ispitit să o spurce, pre carele prinzîndu-l, după leagea noastră vream să-l giudecăm.
7. Iară venind Lisia căpitanul, cu mare puteare, îl luo den mînile noastre,
8. Porîncind pîrîşilor lui să vie la tine, den carele vei putea însuţi înţeleage, să-l veri întreba, de toate de aceastea de carele îl pîrîm noi pre el.
9. Iară jidovii încă zisără: Aceastea aşa sînt.
10. Iară Pavel răspunse, arătîndu-i deregătoriul să grăiască: Ştiind pre tine, că de mulţi ani fiind giudecătoriu limbiei aceştiia, pentr-aceaia mai cu bună voe voiu răspunde de acealea ce-s de mine.
11. Că tu poţi şti că nu-s mai mult de doaosprăzeace zile, dă cîndu mă suiiu în Ierosalim, să mă rog.
12. Şi în besearecă încă nu mă aflară pritcindu-mă cu cineva sau val făcînd în mulţime, nece în sinagoghi, nece în oraş. //
167v 13. Nece vor putea adevăra de cealea ce mă pîrăscu acum pre mine.
14. Iară eu mărturisescu ţie aceasta, cum după calea ceaia carea o chiamă eres, aşa slujescu Dumnezăului părinţilor miei, cît crez toate carele-s scrise în leage şi în proroci.
15. Avînd nădeajde în Dumnezău, carea şi ei aşteaptă învierea carea va să fie a morţilor, dereptilor şi nedereptilor.

a. Carele e grăitor sau procatăr.
b. Sorocind.

(16) Vlş. 11, 30. 16. Într-aceaia mă nevoescu să aibu şi eu ştiinţă sufletească fără
zminteală, înaintea lui Dumnezău şi înaintea oamenilor, pururea.
(17) Vlş. 21, 27. 17. Iară după mulţi ani, veniiu să fac milostenie în ruda mia, şi
jărtve.
18. Între carele mă aflară pre mine curăţit în besearecă, nu cu
mulţime, nece cu gîlceavă, iarăşi neşte jidovi den Asia
19. Carii au vrut trebui să fie acicea, să mă pîrască, să au ceva
împrotiva mia.
(20) Vlş. 23, 16. 20. Au aceştea să spue să au aflat întru mine vro nedereptate, cînd
sta⟨m⟩ eu în săbor,
21. Fără numai den cest glas, cu carele am strigat întru ei de învierea
morţilor, mă chem în giudecată de voi, astăzi.
22. Iară auzind aceastea Filix, lăsă-i atunci zicînd: După ce voiu
întreba mai bine de acea cale, cînd va veni Lisia căpitanul, voiu
socoti lucrul vostru.
23. Şi porunci sutaşului să păzească pre Pavel şi să-l slăbească
den legături, şi nece pre unul dentr-ai lui să nu-l oprească a-i sluji,
sau a veni cătră el.
24. Iară după cîteva zile, mergînd Filix cu Drosila, muiarea lui,
carea era jidovă, chiemă pre Pavel şi auzi pre el de credinţa carea e
în Hristos.
25. Iară grăind el, de dereptate şi de opritură şi de giudeţul ce va
să fie, spăimat Filix răspunse: Acum pasă, iară avînd prilej, te voiu
chema tine.
26. Şi aceasta nădăjduindu împreună că-i va da lui, Pavel, bani,
ca să-l sloboază, derept aceaia, ades chema pre el, voroviia cu el.
c. Ce să zice, să schimbă deregătoriia, fu altul deregătoriu. 27. Iară împlîndu-să doi ani, luo altul[c], după el Felix, //pre Porchie 168r
Fist, iară vrînd să facă pre voe Felix jidovilor, lăsă pre Pavel legat.

CAP 25

1. Fist viind în locul lui Felix. 6. Porunci să aducă înainte pre Pavel. 11. Pavel mută leagea la împăratul. 14. Fist lui Agripa craiu spune lucrul lui Pavel. 23. Şi-l duce înaintea lui. 27. Să-i ia sama lui.

Iară Fist venind în deregătorie, după trei zile, sui în Ierosalim den Chesariia.
2. Şi stătură înaintea lui popa cel mare şi mai marii
dentre jidovi, împrotiva lui Pavel, şi rugară pre el,
3. Pohtind să le facă voia împrotiva lui, să-l chiiame
în Ierosalim, puind leşuitori să-l omoară pre el, pre cale.
4. Iară Fist răspunse să-l ţînă pre Pavel în Chesariia, că el încă
curînd va mearge acolo.
5. Şi carii pot dentre voi să pogoară dempreună, şi să iaste în cest
bărbat vro vină, pîrască pre el.
6. Lăcui derept aceaia, la ei, nu mai mult de zeace zile, şi pogorî
în Chesariia; a doao zi, şăzînd la giudecată, porunci să aducă pre Pavel.

7. Pre carele aducîndu-l, luară-l împregiur jidovii ce pogorîse den Ierosalim, multe și greale vine aducînd spre Pavel, cealea ce nu le putea adevăra.

8. Și dîndu-și el sama, zicea că: Nece în leagea jidovilor, nece în beseareсă, nece spre împăratul, n-am greșit.

9. Iară Fist, vrînd să facă pre voe jidovilor, răspunzînd lui Pavel, zise: Vrea-vei să sui în Ierosalim și acolo să te giudeci de aceastea, de mine?

10. Și zise Pavel: La giudecata împăratului stau, unde mi să cade a mă giudeca; nemică n-am greșit jidovilor, cum și tu bine știi.

11. Iară de am greșit, sau am făcut ceva să mi să cază moarte, nu mă trag a nu muri; iară de nu iaste nemică de carele aceștea mă
168v pîrăscu, nime nu mă poate da lor; // iau-mă pre împăratul.

12. Atunci Fist vorovindu-să cu săborul răspunse: Pre împăratul te-ai luat și la împăratul ți-e a mearge.

13. Iară deaca trecură cîteva zile, Agrippa craiu și Vernichie pogorîră în Chesariia să să adune[a] cu Fist. Чє(к), ꙁ҃. Зд(ч) м҃н.[87]

a. Să să închine.

14. Și trecînd multe zile acolo, Fist spuse craiului lucrul lui Pavel, zicînd: Un bărbat iaste lăsat de Filix, în prinsoare.

15. De carele fiind eu în Ierusalim, venit-au înaintea mea mai marii popilor și bătrînii jidovilor, cerînd spre el giudecată.

16. Cărora am răspunsu că nu iaste obiceaiul rimleanilor să dea pre vrun om la pierzare, pînă nu va avea mainte cel pîrît pîrîșii lui de față, pînă nu vor da și lui loc să să îndereapte de vină.

17. Iară deaca veniră ei acicea, fără nece o zăbavă, a doao zi șăzînd la giudecată, poruncit-am să aducă bărbatul.

18. A căruia pîrîș, stînd înainte, nece o vină nu-i băga de carele gîndiia⟨m⟩ eu.

19. Iară numai neşte întrebături de rătăcirea lor avea spre el, și de un Iisus mort, pre carele zicea Pavel a fi viu.

20. Și îndoindu-mă eu de întrebările acealea, ziș: Au vreare-are să meargă în Ierosalim, și acolo să să giudece de aceastea?

21. Iară Pavel luîndu-să să să ție la giudecata împăratului, poruncit-am să-l ție pre el pînă-l voiu trimite la împăratul.

22. Iară Agrippa zise cătră Fist: Vreare-aș și eu să auz pre acel om. El zise: Mîine-l vei auzi pre el.

23. Iară a doao zi, viind Agrippa cu Vernichiia cu multă fălie, și întrînd în polată cu căpitanii și cu oameni mai mari ai orașului, și porunci Fist să aducă pre Pavel.

24. Atunci zise Fist: Agrippo craiu, și toți carii sînteți cu noi bărbați, vedeți pre acesta pentru carele toată mulțimea de jidovi m-au aflat pre mine în Ierosalim și acicea strigînd că nu i să cade lui mai mult să fie viu. //

169r 25. Iară eu înțelegînd pre el că nece o vină de moarte n-ară fi făcut, și el încă s-au luat pre împăratul, gîndit-am să trimeț pre el.

26. De carele ce să scriu cu adevăr domnu-mieu n-am: derept aceaia
l-am adus pre el înaintea voastră, și mai vîrtos înaintea ta, Agrippo
craiu, cum întrebîndu-l, să știu ce voiu scrie.
27. Că necuviință mi să pare a-l trimite legat și vinele lui să nu
le arăt.

CAP 26

2. Pavel înaintea Agripei. 4. Viiața lui den tinereațe. 16. Și chemarea lui. 22. Cu atîta destoinicie spune. 28. Cît inima lui craiu încă o plecă. 30. Cît fără de ispravă să răsfirară domnii.

Стомꙋ Константинꙋ црю. Зачало, мѳ.[88]

Si Agrippa lui Pavel zise: Îngăduiaște-ți-să ție, de tine
însuți să grăești. Atunci Pavel rădicînd mîna, începu
a-și da sama:
2. Despre toate de carele mă pîrăscu jidovii, craiu
Agrippo, mă țiiu fericit a fi, că mi-e a grăi astăzi înaintea ta.
3. Iară mai vîrtos, știindu-te că știi toate obiceaiurele și întrebările jidovești, derept aceaia mă rog, cu răbdare, să asculți pre mine.
4. Că viiața mea cea den tinereațe, carea au fost dentîiu în ruda
mea, în Ierosalim, știu-o toți jidovii
5. Carii mă cunoscu pre mine mai denainte, (să vor vrea să mărturisească), că după adevărat, în obiceaiul al legii noastre, am trăit
fariseu. Прѣ(с) стмꙋ.[89]
6. Și acum, pentru nădeajdea făgăduinței făcută părinților noștri
de la Dumnezău, stau supt giudecată pus.
7. Întru carea doaosprăzeace rude ale noastre, noaptea și zuoa,
în toată vreamia slujind, nădăjduescu că vor agiunge, pentru carea
nădeajde sînt pîrît de jidovi, Agrippo craiu.
8. Ce? Au nu creadeți că Dumnezău va scula pre morți?
9. Că eu cu adevăr era<m> gîndit întru mine, spre numele lui Iisus
Nazarineanul, să fac multe împrotivă-I.//
(10) Viș. 8, 3. 10. Care am și făcut în Ierosalim, și pre mulți sfinți am închis 169v
în temniță, puteare de la mai marii popilor luînd; și cînd omorîia
pre ei, eu încă am voit.
11. Și în toate sinagoghile, de multe ori muncindu-i pre ei, silitu-i-am să hulească; și fără samă m-am turbat spre ei, îi goniia<m> și
pînă în orașă streine. Чтѝ стомꙋ.[90]
(12) Viș. 9, 3. 12. Între carele, mergînd în Damasc, cu puteare și cu îngăduială
de la mai marele popilor,
13. La amiază-zi, în cale, văzuiu, craiule, den ceriu lumină mai
mare de lumina soarelui, și mă cuprinse cu strălucirea ei, și pre ceia
ce mergea cu mine.
14. Iară căzînd noi toți la pămînt, auziiu glas grăind cătră mine
și zicînd în limbă jidovească: Saule, Saule, ce Mă gonești? Cu greu-ți
iaste a zvîrli împrotiva strămurării.

15. Iară eu ziș: Cine ești, Doamne? El zise: Eu sînt Iisus, pre carele tu gonești.
16. Ce scoală și stă în picioarele tale că pre aceasta M-am arătat ţie, să te alegu slugă și mărturisitoriu acelora carele ai văzut și întru carele Mă voiu arăta ţie.
17. Slobozindu-te pre tine den ceşti oameni și den păgîni, la carii te trimeţ pre tine acum,
18. Să deșchizi ochii lor și să să întoarcă den tunearece la lumină, şi de la putearea Satanei la Dumnezău, ca să ia ertăciune de păcate şi parte între sfinţi, pren credinţa carea e în Mine.
19. Unde, craiu Agrippo, nu fuiu neîngăduitoriu arătării cereşti.
20. Şi mainte cărora era în Damasc și în Ierosalim și întru tot (20) Viș. 9, 12.
ţinutul Iudeei, după aceaia și păgînilor povestiiu să să pocăiască
şi să să întoarcă către Dumnezău, fapte destoinice a pocăinţei să facă.

Ко(ц), ст҃омꙋ.[91]

21. Pentru aceastea, jidovii prinzîndu-mă în beseareсă, vrea să (21) Viș. 21, 30.
mă omoară.
22. Şi agiutat cu agiutoriul lui Dumnezău, pînă în ceastă zi, stau
170r mărturisind aceastea, a mic și a mare, ne//mică zicînd, fără cealea
ce-au prorocit prorocii și Moisi, că vor să fie,
23. A păţi Hristos și a fi El întîiul de învierea morţilor, a propovedui lumină aceştii rude și păgînilor.
24. Aceastea grăind el și dîndu-și sama, Fist cu mare glas zise: Nebuneşti, Pavle? Cărţile ceale multe te duc la nebunie.
25. Iară el zise: N-am nebunit, cinstite Fiste, ce adevărate şi treazve cuvinte grăescu.
26. Că şti de aceastea craiu, la carele și cu îndrăznire grăesc, că nu gîndesc c-are fi de aceastea carele n-are şti, că nemică de aceastea în ungheţ nu s-au făcut.
27. Crezi în proroci, craiu Agrippo? Ştiu că crezi.
28. Iară Agrippa către Pavel zise: Cu puţinel de nu mă faci să fiu creştin.
29. Iară Pavel zise: Pohtire-aş de la Dumnezău și în puţinel și în mult, nu numai tu, ce toţi cîţi mă aud astăzi, să fie ca mine, fără de ceastă prinsoare încolea.
30. Şi aceastea zicînd, să sculă craiu și deregătoriul și Vernichie şi ceia ce şăzuse cu ei.
31. Şi mergînd în laturi, grăiia unii cu alţi, zicînd că nece o vină de moarte au de prinsoare n-au făcut omul acesta.
32. Iară Agrippa către Fist zise: Slobozit au vrut putea fi acest om, să nu s-au vrut luoa pre împăratul.

CAP 27

1. Lui Pavel. 7, 9. Spuindu-i de vreame spargerea corabii. 11. Nu-i cred. 14. În multă vreame de vînturi, în toate părţile aruncaţi. 21, 41. Sparge-să corabiia. 43. Toţi sănătoşi. 44. Es la pămînt.*

Пето(к), з҃, не(д). Зача́ло н҃.[92]

Iară deaca fu rînduită noao să vînslăm în Italiia, dea-
deră pre Pavel și pre alți, legați, sutașului anume Iulie,
den șireagul împăratului.
2. Și suindu-ne în corabiia den Adramiteiu, vrînd
să vînslăm pre lîngă ținutul Asiei, ne slobozim, fiind
cu noi Aristarh machedon den Solun.
3. Iară a doao zi agiunsem în Sidona, iară Iulie, cu mare // cinste 170v
țiind pre Pavel, îngădui să meargă la priiatini, să-l grijască.
4. Și de acolo purcezînd, vînslăm în Chipru, pentru că ne era vîn-
turele împrotivă.
5. Și mearsem pre marea Chilichiei și a Pamfiliei, sosim în Mira,
orașul Lichiei.
6. Și acolo, aflînd sutașul o corabie de la Alexandriia vînslînd în
Italiia, ne băgă într-însa.
7. Iară în multe zile, vînslînd cătinel, și abiia sosim lîngă Cnida,
nelăsînd pre noi vîntul, vînslăm în Crit, lîngă Salmon.
8. Și abiia trecînd pre lîngă ia, venim la un loc ce-l chiamă Vad[a]
bun, de carele era aproape orașul Lasiei.
9. Iară multă vreame trecînd, și fiind vînslarea cu perire, pentru
că și postul trecuse, îndemna-i Pavel
10. Grăind lor: Bărbaților, văz că cu dosadă și cu multă pagubă,
nu numai a povărîei[b] și a corabiei, ce și capetelor noastre va să fie
vînslarea.
11. Iară sutașul pre cîrmaci și pre corăbiiariu asculta mai vîrtos
decît cuvintele lui Pavel.
12. Și nefiind vadul bun a erna, mulți făcea sfat să purcează și
de acolea, cum de-are putea să agiungă în Finichiia, să erneaze la
vadul Critului, carele caută către Liva[c] și către Hor.
13. Iară suflînd austru, părîndu-le lor că vor isprăvi voia lor,
lăsîndu-să den Asson, vînslară în Crit.
14. Iară nu preste multă vreame, să lovi întru ia vînt cu vihor,
carele să chiamă Euroclidon[d].
15. Și răpi corabiia și neputînd mearge spre vînt, slobozîră-o
vîntului și ne ducea.
16. Și ducîndu-ne într-un ostrov mic, ce să chiama Clavdie, abiia
o putum apuca luntrea.
17. Carea trăgîndu-o în corabie, cu măestrie agiutorase împregiu-
rînd corabiia, temîndu-ne să nu cază în vrun loc cu // năroiu[e], slobozîră 171r
veatrilele și așia mergea.
18. Iară aruncîndu-ne foarte tare de vicol, a doao zi făcură
pagubă.
19. Și a treia zi, noi cu mîinile noastre, lepădăm unealtele corabiei.
20. Iară cînd nu s-are arăta nece soarele, nece stealele, în multe
zile, și fiind vicol mare, de-acii să luase toată nădeajdea vieții noastre.
21. Și flămînzind mult, atuncea stînd Pavel în mijlocul lor zise:
Au vrut trebui, o bărbaților, ascultînd pre mine, să nu purceadem
den Crit, și a încungiura această dosadă și pagubă.
22. Iată și acum rog pre voi, să fiți cu inimă bună, că perire nu
va fi nece a unui suflet den voi, ce numai corabii.

a. Era loc de-a lega corabiia. Greceaște, îl chiema acel loc, Pulcru.

b. Tărhatului.

c. Carele-i spre amiazăzi și spre apus.

d. Numele vîntului despre răsărit, cu vicol reapede.

e. Volbură.

23. Că-mi stătu înainte, într-această noapte, îngerul lui Dumnezău al căruia sînt eu, căruia-I și slujescu,
24. Zicînd: Nu te teame, Pavle, înaintea împăratului trebue să stai, și iată, dăruit-au ție Dumnezău pre toți carii vînslă cu tine.
25. Derept aceaia, fiți cu inimă bună, bărbaților; crez lui Dumnezău că așia va fi, cum mi-au grăit mie.
26. Și într-un ostrov trebuiaște noao să cădem.
27. Și venind a patrasprăzeace noapte, vînslînd noi în Adria[f], pre la miază noapte, le păru corabiiarilor că să apropie la vrun ținut.
28. Și slobozind măsura, aflară stînjăni doaozeci, și mai mearsără puținel, și iară slobozind măsura, cincisprăzeace stînjăni.
29. Temîndu-să să nu cumva cază în vrun loc prundos, den pisc aruncînd patru mîțe[g] pohtiia să fie zuo.
30. Iară corăbiiarii să ispitiia să fugă den corabie, și slobozîră luntrița în mare, pre supt cumpăt, cum ară vrea să sloboază mîțele den pisc[h].
171v 31. Zise derept aceaia Pavel sutașului și viteajilor: // Să nu vor rămînea aceștea în corabie, voi nu veți putea mîntui-vă.
32. Atunci viteajii tăiară funile luntrei și o lăsară să cază.
33. Și într-aceaia făcîndu-să zuo, Pavel ruga pre toți să mănînce bucate, zicînd: Că-i a patrasprăzeacea zi astăzi de cînd, așteptînd, trăim nemîncați și nemică luînd[i].
34. Derept aceaia, rog pre voi să luați bucate, că aceasta iaste de mîntuirea voastră, și nece unuia de voi nece un păru den cap nu-i va cădea.
35. Și zicînd aceastea, luo pîine, și deade har lui Dumnezău, înaintea tuturor, și frîngînd, începu a mînca.
36. Iară tuturor mai viindu-le inimă și luară și ei de mîncară.
37. Și era în corabie, de toți, doao sute și șaptezeci și șase de suflete.
38. Iară deaca să săturară de bucate, ușurară corabiia, aruncînd hrana[j] în mare.
39. Și cînd fu zuo, pămîntul nu-l cunoștea, dară socotiia un sîn[k], avînd țărmure, în carele socotiia de-are putea să urnească corabiia.
40. Și trăgînd sus mîțele, slobozîră[l]-o mării și slăbiră funile cîrmelor, și rădicînd veatrila cătră suflarea vîntului, siliia la țărmure.
41. Iară nemerind în locul a doao mări[m], să împrinse corabiia și piscul denainte să împlîntă și sta neclătită, iară partea dendărăpt să rumpea de tăriia undelor.
42. Iară sfatul viteajilor le era să omoară pre cei prinși, ca să nu înoate cineva și să scape.
43. Iară sutașul vrînd să-l scutească pre Pavel, opri-i de sfatul lor și porunci celora ce pot înota să să sloboază întîiu, să iasă la pămînt.
44. Iară alalți, unii pre scînduri, alții pre frînturi den corabie, și fu așa de eșiră toți la pămînt, în pace. Конець, Петкѹ.[93] //

f. În Marea Adriei.
g. Mîțele de fier, carele țîn corabiia în loc, de nu mearge, că-s cu unghi de fieru.
h. Den cel denainte piscu.
i. De mîncare.
(34) Mt. 10, 30.
j. Au grîul.
k. Un cot de mare.
l. Corabiia.
m. Unde să împreuna 2 mări.
(41) 2 Cor. 11, 25.

CAP 28 172r

1. Omeniia varvarilor ce făcură cu ei. 3. Pavel luo în mînă o vipere. 5. Și nu-l mușcă. 8, 9. Pre Poplie și pre ceialalți îi vindecă. 11. Den Milit purcezînd. 16. Sosescu în Roma. 17. Pavel jidovilor. 20. Spune lucrul lui. 23. Propoveduiaște Evangheliia. 30. În doi ani.

Сѹбо́тѹ, з҃ не(д). Зача́ло, нд҃.[94]

Și deaca eșiră în pace, atuncea înțeleasără că chiamă ostrovul Milit.

a. Proștii să chiamă varvari.
b. Povoiu.

2. Iară varvarii[a] făcea omenie multă cu noi, făcînd foc, priimiră pre noi pre toți, pentru ploaia ce ne plooa[b] și pentru frigul.

c. Hrasture.

3. Și strîngînd Pavel ceva surceale[c] și puind spre foc, o vipere eșind den căldură, năvăli spre mîna lui.

4. Și cum văzură varvarii spînzurînd jivina de mîna lui, zisără unul cătră alalt: De tot iaste vrăjmaș omul acesta, carele mîntuindu-să den mare, vina lui nu-l lăsă să trăiască.

5. Iară el, scuturînd jivina în foc, nece un rău nu păți.

6. Iară ei aștepta să să îmfle și să cază de pripă, mort; iară așteptînd ei mult, și văzînd că nu i-are fi nece o nevoe, întoarsără-să și-i zicea că e Dumnezău.

7. Iară în acel loc era sălașăle a mai marelui ostrovului, anume Poplie, carele ne priimi pre noi și trei zile, cu omenie, ne ospătă.

d. Cînd face omul sînge, unii zic inima cea rea, aceii boale.

8. Și fu tatăl lui Poplie cuprinsu de friguri și de vintre[d] zăcînd, la carele întră Pavel și să rugă, și puindu-și mîinile spre el, vindecă pre el.

9. Iară aceasta fiind, și alții carii avea nepotințe, în ostrovul acela, veniia și să vindeca.

10. Carii cu multă cinste cinstiră pre noi, și purcezînd, ne pusără de ce ne trebuiia.

11. Iară după trei luni, vînslăm cu corabie alexandrienească, carea ernase în ostrov, căriia-i era sămnul Dioscori.

12. Și sosind în Siracusi, rămasem acolea trei zile.

13. De acolea, încungiurînd, sosim în Righiia și preste o zi // su- 172v
flînd aostru, întru a doao zi, venim în Potiol,

14. Unde aflăm frații;rugară-ne să rămînem la ei șapte zile, și așa venim în Roma.

15. Și de acolea, auzind frații de carele era de noi, eșiră înaintea
e. Piaț
noastră, pînă la tîrgul[e] Apiei, și pînă la Trei Crîcime, pre carii văzîndu-i Pavel, dînd har lui Dumnezău, luo hrăborie.

16. Iară deaca venim în Roma, sutașul deade legații, mai marelui șireagului, și îngăduită fu lui Pavel să lăcuiască deusebi, cu un viteaz carele ară păzi pre el.

17. Și fu după trei zile, chemă Pavel pre cei mai mari ai jidovilor, carii deaca veniră, zise lor: Bărbați frați, eu nemică făcînd împrotiva oamenilor sau obiciaiurelor părinților, legat în Ierosalim fuiu dat în mînile rimleanilor.

18. Carii avînd întrebătură de mine, vrură să mă sloboază, pentru că nece o vină de moarte nu era în mine.

19. Iară grăindu-le jidovii împrotivă, de nevoe-mi fu a mă luoa pre împăratul, nu că aș avea ruda mea pren ceva a o pîrî,

20. Ce pentru aceasta am chemat pre voi, să vă văz și să vorovescu, că pentru nădeajdea lui Israil, cu aceastea lanțure sînt împregiurat.

21. Iară ei către el zisără: Noi nece cărți n-am luat despre tine den Iudea, nece viind cineva den frați ne-au dat veaste sau au grăit de tine ceva rău.

22. Ce ni-e voia să auzim de la tine, ce înțelegi, că știm că acestui obiciaiu împrotivă-i grăescu tutindini.

23. Iară rînduindu-i lui zi, veniră la el în sălaș mai mulți, cărora mărturisindu-le, spunea Împărățiia lui Dumnezău, îndemnîndu-i pre ei de cealea ce-s de Iisus Hristos, den leagea lui Moisi și den proroci, de demineața pînă sara.

24. Iară unii credea acelora ce să zicea, iară alții nu credea.

173r 25. Și fiind neasămănare între ei, eșiră, după ce zi//sease Pavel cest cuvînt, că „bine au grăit Duhul Sfînt pren Isaiia prorocul, către părinții noștri

26. Zicînd: Pasă către oamenii aceștea și zi cu auzul veți auzi și nu (26) Isai. 6, 9; Mt. 13, 14; Mr. 4, 12; Luc. 8, 10; Ion 12, 40; Crim. 11, 8.
veți înțeleage; și văzînd veți previ și nu veți vedea.

27. Că s-au îngrășat inimile oamenilor acestora și cu urechile greu auziră și ochii săi închisără, să nu cumva vază cu ochii și cu urechile să auză și cu inima să înțeleagă, și să să întoarcă și să-i vindec pre ei .

28. Iară în știre să fie voao că păgînilor s-au trimes ceastă spăsenie a lui Dumnezău, și ei vor auzi."

29. Și aceastea zicînd el, eșiră jidovii, multă prigoană avînd între ei.

30. Și rămase Pavel doi ani în sălașul său, și priimiia pre toți carii întra la el,

31. Propoveduind Împărățiia lui Dumnezău, și învățînd cealea ce-s despre Domnul Iisus Hristos, cu toată îndrăznirea, fără opreală.

Конє(ц), сꙋбо́тѣ. и҆ нє(д), н҃, и҆щи̑ въ дѣа́н, зача́ло а҃. и҆ понє(д), и҃ и҆щи̑ въ, є҆фє(с), и҆ вто(к), къ римлѣ́нѡ(м), и҆ тако дръжи̑ рѣ́дь.[95]

Sfîrșitul Faptelor a Sfinților Apostoli. //

PREDOSLOVIE A CĂRŢIEI LUI IACOV APOSTOL 173v

Într-aceaste 7 cărţi carele să chiamă greceaşte catoliţi, ce să zice depreună 1. Întîi iaste cartea lui Iacov apostol, pre rînd, de care ni să cade a şti ceaste trei lucruri: Întîiu, cine au fost Iacov, scriitoriul aceştii cărţi. 2. A doaoa, de destoiniciia ceştii cărţi. 3. A treia, de şuma ceştii cărţi.

Mulţi s-au îndoit de cine-i scrisă această carte, de Iacov apostol, au de alt Iacov; iară să iaste a lui Iacov apostol, a căruia de ei iaste, a celui mai mare, au a celui mai mic? Că Hristos doi Iacovi au avut în numărul apostolilor: unul Iacov, feciorul lui Zevedeiu, carele să chiamă Iacov cel mai mare, iară altul, Iacov al lui Alfeiu, pentru ca să să usebească, l-au chemat mai mic; pre acesta-l chiamă Pavel apostol, că-i fratele Domnului, la Galat. 1, stih 19. Doi Iacovi să chiamă fraţi Domnului: unul Iacov, iaste-i porecla Iust, pre carele Epifanie l-au chemat Obliiaş, ce să zice „mut"; acesta au fost din numărul celor 70 de ucenici, carele nu după multă vreame după suirea lui Hristos în ceriu, l-au fost ales apostolii iepiscop besearicіei în Ierosalim. Chiematu-s-au fratele Domnului pentr-aceaia c-au fost feciorul lui Iosif, logoditul Mariei, cu muiarea cea dentîiu şi pentru aceaia-i zisără „fratele Domnului", cum li să părea că-i şi Iosif tatăl lui Hristos. Iară celalalt Iacov, al lui Alfeiu, iaste din numărul celor 12 apostoli; el încă s-au chiemat „fratele Domnului", pentru că muma acestuia era vară premare cu Mariia, Maica lui Hristos. Pentru aceaia

unii zic că au scris această carte Iacov Oblie, carele să zice „mut“, carele au fost episcop în Ierosalim. Iară cărtularii cei mai mulți și mai credincioși, ei zic că au scris Iacov apostol, cel mic, cum să cunoaște și din predosloviia cărției. Și dintr-aceasta încă să cunoaște, că nu să cuvine iepis-
174ʳ *copului a unui ținut a scrie carte, tutu//ror rudeniilor jidovești ce-s rășchirate pren toată lumea, ce mai vîrtos să cuveniia carele-i apostol să scrie tuturora; nici să află cineva să-i grăiască împrotivă, nici pentr-aceasta să poată cineva a să îndoi că n-are fi scris el această carte, că nu să chiemă apostol, ce sluga lui Dumnezău și a lui Iisus Hristos, că încă și Pavel apostol să chiemă sluga lui Hristos, săvai că-i apostol.*

2. Destoiniciia ceștii cărți iaste că-i scrisă de apostol: că varece-i scris de apostoli totu-i sfînt și destoinic. Mulți s-au îndoit de destoiniciia aceștii cărți, întîiu pentr-aceasta că în ceastă carte scrie că omul păcătos să îndereaptă din fapte bune și nu numai de credință, cum li să pare unora, Iacov 2, stih 24. Această învățătură li să pare unora a fi împrotiva lui Pavel apostol, carele învață, în cărțile lui, că omul păcătos să îndereaptă înaintea lui Dumnezău numai din credință, fără de fapte bune, К рн(м) [1] *3, stih 28, Galat. 2, stih 16. Și pentru că nu le putea asămăna că le părea că grăiaște împrotivă una alțiia, iară ei lepăda cartea lui Iacov din cărțile sfinte, săveri că bine să tocmesc, numai să socotiți bine, că nu grăesc amîndoi di un feal de credință și de un feal de îndereptătură; că Iacov grăiaște de credința moartă, care n-are fapte bune, și cu aceaia zice că nu ne vom îndere̦pta înaintea lui Dumnezău, că fiind fără de fapte bune, iară ia nu-i credință dereaptă, ce-i moartă.*

A doa oară grăiaște de îndereptătură, nu care-i înaintea lui Dumnezău, ce carea-i înaintea oamenilor, cum arată că Avraam s-au îndereptat din fapte bune, ce însă înaintea oamenilor s-au arătat îndereptat, nu înaintea lui Dumnezău.

Iară Pavel apostol grăiaște de credința dereaptă carea are în toată vreamea fapte bune și cu carea ne îndereptăm înaintea lui Dumnezău. Că această credință iaste mîna sufletului omului creștin cu carea prinde pre Hristos, cu toate bunătățile, de-l face al său.

174ᵛ *A doa oară grăiaște // de îndereptătura înaintea lui Dumnezău, carea-i din credință fără de fapte bune; cum zice Pavel de sine și de alți apostoli, zicînd,* къ гала(т) [2] *2, stih 16: Știind că omul nu să îndereaptă den faptele legiei, ce pren credința în Hristos, pentr-aceaia am crezut și noi în Iisus Hristos, să ne îndereptăm din credința în Hristos, și nu din faptele legiei, pentru aceaia că, din faptele legiei, nece un trup nu să va îndere̦pta.*

2. Iară unii pentr-aceaia n-au vrut să priimească ceastă carte, pentru că nu învață credința patimeei și morției lui Hristos, nice despre alte cranguri a credinției dereapte, ce numai ce învață de credința de obște în Dumnezău și despre alte fapte bune. Ce acestora lesne-i a răspunde: că varecarii cetesc cartea lui Iacov pot vedea că nu grăiaște numai de credința de obște în Dumnezău, ce mai vîrtos de credința ce iaste în Hristos, de carea zice că nu poate sta cu fățărnicie. Iară de alte cranguri a credinției nu trebuiia să să scrie, pentru că șuma cărții lui nu poftiia acealea, că el avea lucru cu ceia ce nu trăiia bine cu mila lui Hristos și cu sloboziia creștinească, ce

trăiia în sloboziia trupască. Pre aceştea au vrut să-i dojenească şi să-i pleace spre îngăduinţa credinţiei.

3. A treia oară pentr-aceasta să lepăda de aceasta carte, că pomeneaşte de nişte cuvinte a lui Pătru şi a lui Pavel apostol: а҃ посла(н), Петр.[3] *4, stih 8, zicînd că dragostea acoapere mulţimea păcatelor. Pavel* къ гала(т)[4] *5, stih 17. Duhul pohteaşte împrotiva trupului; pentr-aceaste cuvinte, zicea că această carte iaste scrisă după petreacerea apostolilor. Răspuns: aceasta nu-i destul să să calce destoiniciia aceştii cărţi, pentru că lesne au putut Duhul Sfînt, nu numai unuia apostol, acealeaşi cuvinte şi acealeaşi lucruri, ce şi altora apostoli a le da aminte. După aceastea cuvinte lui Pătru au fost scris încă mai nainte de Pătru.* При́тч(и)[5] *3, stih 34. Şi încă nime nu leapădă cartea lui Pătru, pentru căce aduce cuvinte din cartea lui Solomon. ||*

4. Unii zic că pentru ce face pomană numai de doao ori de numele 175r
lui Iisus Hristos, pentr-acea nu să cade să o priimească între cărţile sfinte. Răspunsu: aceasta încă nu-i destul, că în toată cartea Estireei, nu să află să fie pomenit numele lui Dumnezău Savaot; ce încă acea carte încă au fost priimită de toţi, în toată vreamea, şi sfîntă. Şi aceasta încă nu-i destul, că Iacov pomeneaşte numai de doao ori numele lui Iisus Hristos.

5. Zic că nu o au priimit cărtularii cei de demult, Iosebie şi Eronim. Răspunsu: acealea-s cuvinte deşearte, împrotiva lui Iosebie şi Eronim, că n-au fost ei nepriimitori aceştii cărţi, ce alţii, de carii grăesc ei şi nu le spun numele. Iară ei o au priimit ca pre o carte sfîntă şi mărturisesc că în zilele lor au fost priimită de toţi.

*6** A treia oară deregătoriia apostolilor sta în doao lucruri; în răsădirea şi întru întrămarea besearicilor lui Hristos. Una era a învăţa taina credinţiei creştineşti, cu cuvîntul şi cu scrisoarea, ca să o priimească jidovii şi elinii, ca să să pleace supt învăţătura creştinească; iară alta era a îndemna pre ceia ce era înturnaţi, din jidovi şi den elini, spre îngăduinţa credinţiei şi spre viaţa creştinească, cum să cuvine către Evanghelie. Într-aceaste lucruri într-amîndoao, între alalţi apostoli, mai cu de-adins şi mai mult au ostenit Pavel apostol, că în cărţile lui, mai în toate, de tainele credinţiei aiave şi mult să pritceaşte. Iară de alte lucruri a vieţiei creştineşti el grăiaşte mai pre scurt, iară alţi apostoli a cărora li-s cărţile la noi, ei au scris de obiceaiul vieţiei creştineşti mai mult, iară de taina credinţiei mai pre scurt, cum să şi cunoaşte din cărţile lor. Pătru de multe capete a credinţei numai de grabă scrisă; iară pre jidovii credincioşi cu multe cuvinte-i dojeneaşte şi-i învaţă spre viiaţa creştinească şi spre tăriia credinţiei, să stea vîrtos împrotiva învăţătorilor mincinoşi, aşia şi Ioan apostol, carele în cartea de primă*
pre || spre tot, numai ce scrie de dragoste lui Dumnezău şi a priiate- 175v
*nilor noştri. După aceaia, numai pre scurt, face pomană de alesătura duhurilor. Iuda apostol totu-i într-aceasta cuprins, cum să-i învingă pre învăţătorii strîmbi şi făţarnici şi pre ceia carii, supt credinţa creştinească, dau slobozie spre poftele trupeşti. Aşia face şi Iacov apostol, nepriimind pre jidovi în credinţa creştinească, la carii scrie, pînă nu-i dojăneaşte, şi-i învaţă mainte de*** aceaste doao lucruri: întîiu de scîrbe şi de patime, a răbda pentru Hristos, după aceaia, de viiaţa creşti-*

nească și de mărturiia credinției, într-aceastea să să cuprinză. Dintru acestea aiave să arată, pentru ce scrie pre scurtu de tainele credinției, și împle toată cartea de îndemnături spre multe lucruri, că el jidovilor înturnați n-au vrut să le tîlcuiască credința, ce destul i-au îndemnat spre viiața creștinească. Săva că din toți apostolii, firea credinției dereapte, nice unul nu o au tîlcuit mai chiar de Iacov; arătînd că nu să poate despărți credința dereaptă de dragoste, și caria-i fără dragoste, nu-i dereaptă, ce-i moartă. După aceastea învață de ispitele din lăuntru și dinn afară, arată că nu-i Dumnezău vina păcatului, ce-i pofta omului și pentru slăbiciunea firei omenești, nu ne putem birui pre limba noastră, și nime nu-i nemic să poată împlea poruncele legiei, că o poruncă călcînd, iale-s călcate toate. De aceastea și și de alte lucruri ca aceastea, n-au scris nime mai aiave decît Iacov.

Că în ceastă carte a lui, pre toți-i îndeamnă spre tăriia credinței creștinești și-i dojenează, să aibă cu ia depreună și viiață creștinească; că credința ce-i în Hristos, fără viiață creștinească, ia-i deșartă și moartă. Pentr-aceaia roagă pre toți să îmble întru fapte bune și să rabde toate scîrbele, pentru Hristos, și să învingă pohtele trupești; să asculte cuvintele lui Dumnezău, cu îngăduință și înțelepție făcînd rod bun și fiecine să-și înfrîneaze limba sa și să să ferească de svade, de mînii și de toate lucrurile reale, carele-s împrotiva legiei lui Dumnezeu. ||

176r

CARTEA LUI IACOV APOSTOL

CAP 1

4. Grăiaște de răbdare. 6. De credință. 10. Dojăneaște pre bogați. 13. După aceaia arată că ispitele spre rău nu-s de la Dumnezău. 17. Că Dumnezău pre nime nu ispitеaște spre rău, că El îi dator a tot binele. 22. Spune cum trebuiaște a priimi cuvîntul vieții.

Въ срѣдѫ, л҃д, не(д)лѣ. Зачáло, н҃.[6]

Iacov, sluga lui Dumnezău și a Domnului Iisus Hristos, a 12 semențe rășchirate, închinăciune.
2. Mare bucurie să aveți, frații miei, cînd cădeți în multe fealiuri de ispite,
3. Știind că ispita credinței voastre lucrează răb- (3) C rim. 5, 3.
dare.
4. Iară răbdarea să aibă lucru desăvîrșit, ca să fiți desăvîrșit și întregi, întru nemică lipsiți.
5. Iară să iaste cineva lipsit de înțelepciune să o ceară de la Dumnezău, carele o dă tuturora din destul, fără înfruntare, și da-i-să-va lui.
6. Ce să ceară cu credință, neîndoindu-să nemică, că cine să (6) Mt. 7, 21;
îndoiaște asamănă-să valului mării, carele să clăteaște și să aruncă Mr. 11, 24; Luc. 11, 9; Ion 14,
de vînturi. 13; 16; 23.
7. Să nu gîndească omul acela că va luoa ceva de la Domnul.

8. Că bărbatul cu inimă îndoită neașezatu e întru // toate căile 176v
sale.
9. Iară fratele smearit să să laude întru mărirea sa.

(10) Pslm. 102, 12 și 103, 15; Isai. 40, 7; 1 Petru 1, 24; Sirah 14, 18 (versetul nu este menționat).
(12) Iov 5, 17; Prici. 3, 11; Evrei 12, 5; Apoc. 3, 9.

10. Iară bogatul întru smereniia sa; că va treace ca floarea
erbiei.
11. Că răsărind soarele cu căldură, uscă iarba și-i cade floarea
și-i piiare frîmseațea; așia și bogatul întru căile sale să veștejează.
12. Ferice de bărbatul ce rabdă ispită; că fiind ispitit, luoa-va
corona vieții, carea au făgăduit Domnul celora ce-l iubăsc pre El.
13. Nime, cînd are ispită, să nu zică că-l ispitează Dumnezău,
că Dumnezău nu-i ispititoriu spre rău, și El pre nime nu ispitiaște.
14. Iară fiecine să ispitează cîndu-l trage pofta sa, și să otrăvează.
15. După aceaia pofta, dacă zămislează, naște păcat, iară păcatul
săvîrșindu-să naște moarte.
16. Nu rătăcireți, frații miei iubiți.
17. Toată darea bună și tot darul desăvîrșit de sus iaste, carele
pogoară de la Părintele luminării, la carele nu iaste schimbare, sau
umbrirea schimbăriei.
18. Carele din voia Lui născu pre noi, cu cuvîntul adevărăriei,
ca să fim pîrga faptelor Lui. Ко(ц), срѣ(д). Че(к), л͠а, За(ч), н͠а.[7]

(19) Prici. 17. 27; Eclis. 5, 1 și 7 (tipărit 1), 10; Mt. 7, 21; C rim. 2, 13.
(20) Mt. 7, 21; C rim. 2, 13.

19. Derept aceaia, frații miei iubiți, tot omul să fie ager întru
ascultare și pestit a grăi, pestit spre mînie.
20. Că mîniia bărbatului nu lucrează dereptatia lui Dumnezău.
21. Derept aceaia, lepădînd toată spurcăciunea și rămășițele
răotăției, cu blîndeațe priimiți cuvîntul cel oltoit, carele poate spăsi
sufletele voastre.
22. Iară fiți făcătorii cuvîntului, și nu numai ascultători, ca
să nu vă înșelați.
23. Că cine-i ascultătoriu cuvîntului și nu-i făcătoriu, acela să
asamănă bărbatului ce-și veade firea feații sale în oglindă.
24. Că văzîndu-să pre sine, și să duce, și numaidecît s-au uitat
cum au fost. //
25. Iară cine caută în leagea desăvîrșit a slobozireei, și va ră- 177r
mînea întru ia, pentru că nu-i ascultătoriu uitătoriu, ce-i făcătoriu
lucrului, acela e fericit în lucrul său.
26. Iară de i să pare cuiva între voi că e credincios, neînfrînîndu-și limba sa, ce amăgindu-și inima sa, acestuia deșartă-i credința
lui.
27. Credința curată și lămurită înaintea lui Dumnezău și înaintea Părintelui, aceasta e, a socoti săracii și văduole în scîrba lor, și
a să ținea curat de lume.

CAP 2

1. Cunteneaște să nu fie credința cu fățărie. 14. Nu-i destul a arăta credința cu cuvintele, ce și cu faptele milostenii și dragostei. 15, 21. Arată cu pilda lui Avraam. Пе(к), л͠а, не(д). Зача́ло н͠к.[8]

Frații miei, să n-aveți cu fățărnicie credința Domnului nostru Iisus Hristos cel slăvit.

(1). 5 Moi. 1 (tipărit 10), 17; 2 Țar. 19, 7; Ion 24, 19; Prici. 24, 23; Dean. 10, 34; Rim. 2, 11.

2. Că să va întra cineva în soborul vostru, avînd inel de aur și îmbrăcat în haine luminoase și va întra și sirumanul în veșmînt prost,

3. Și să veți căuta pre cela ce poartă veșmînt luminat și veți zice lui: Șezi tu cicea bine; iară surumanului veți zice: Stă tu încolea sau: Șezi cicia supt răzimarea picioarelor meale,

4. Au n-ați făcut usebitură între voiși și sînteți făcuți giudecători cugetelor strîmbe?

5. Ascultați, frații miei iubiți, au n-au ales Dumnezău surumanii ceștii lumi să fie bogați în credință și moșteani Împărăției carea e făgăduită celora ce-i iubescu pre El?

6. Ce voi micșurați pre surumani. Au nu bogații cu putearea lor vă nădușesc pre voi și vă trag pre voi la leage?

7. Au nu hulescu pre cel nume bun despre carele-i chemat spre voi?

8. Și să țineți leage crăiască după Scriptură „iubeaște priiatenul tău ca însuți pre tine", bine faceți.

9. Iară să veți căuta în fățărie, păcat faceți și veți fi certați de leage, ca și călcătorii ei. //

(8) Levit. 19, 8; Mt. 22, 39; Mr. 12, 31; Rim. 13, 9; Galat. 5, 14.
(9) Levit. 19, 15.

177v 10. Că varecine va ținea toată leagea, și într-una să va poticni, în toate-i vinovat.

(10) 5 Moi. 1, 17 și 16, 19; Mr. 5, 19.

11. Că cine au zis „nu curvi", aceaia încă au zis „nu omorî"; că să nu veri curvi, ce veri omorî, făcutu-te-ai călcătoriu legiei.

12. Așia grăiți și așia faceți, ca și c-ați fi, prin leagia sloboziei, giudecați.

13. Că giudecată fără milă va fi celuia ce nu face milă; și să laudă mila împrotiva giudecăției. Ко(ц) пе(к). и҃ Сѹ(б), л҃а нщи кола(с), За(ч) смѳ. И не(д) нщи къ Тн(м) за(ч) сп, ѡ(т) пол. Пне(д), лв, не(д). Зачало, нг.[9]

14. Că ce folosu-i, frații miei, de va zice cineva că are credință, iară fapte n-are? Au poate-l credința spăsi pre el?

15. Iară de vor fi fratele sau sora goli, și în toate zile vor fi lipsiți de hrană

16. Și le va zice cineva dintru voi: Pasă în pace, încălzeaște-te și te satură, și nu le va da lor de carele le lipsescu trupului, ce folos va fi?

(16) Luc. 3, 11; Ion 3, 17.

17. Așia și credința, să nu va avea fapte, moartă-i întru iași.

18. Ce poate zice cineva: Tu ai credință, și eu am fapte; arată-mi credința ta, fără faptele tale, și eu încă-ți voiu arăta, din faptele meale, credința mea.

19. Tu crezi că-i unul Dumnezău. Bine faci. Dracii încă credu și să cutremură.

20. Iară au vei să știi, o oame deșiarte, că credința fără fapte moartă iaste.

21. Avraam, părintele nostru, au nu s-au îndereptat din fapte, cîndu rădică pre Isaac, fiiul său, spre oltariu?

(21) Bit. 22, 9.

22. Vezi că credința arată faptele lui, și din fapte, credința s-au
săvîrșit.
(23) Bit. 15, 6; Rim. 4, 3; Galat. 3, 6. 23. Și s-au împlut Scriptura zicînd: „crezut-au Avraam lui Dumne-
zău, și s-au menit Lui în dereptate, și s-au numit priiatin lui Dumne-
zău".
24. Vedeți derept aceaia, că din fapte să îndereptă omul, și nu
din credință numai.
(25) Isus Navin 2, 1. 25. Așijdere și Rahava curvarea, au nu din fapte-i înderep//tată, 178r
priimind iscoadele și pre altă cale îndereptîndu-i?
26. Că cumu-i trupul,fără suflet, mort, așia și credința, fără fapte,
moartă iaste. Ко(ц) пн̄е(д).[10]

CAP 3

*3. Dojenește pre omul creștin să-și oprească limba cu frîul credin-
ției și a dragostei sfinte. 9. Aduce înainte carele să fac pentru limbă. 15.
Spune ce-i înțelepția omenească. 17. Și cum să osebește de cea cerească.*

Вто(к), л͠в, не(д). Зача́ло, н͠д. [11]

(1) Mt. 23, 8; Sirah 14, 1 (versetul nu este menționat). Nu fireți mulți dascali, frații miei, știind că mai grea ju-
decată veți lua.
2. Că întru multe ne poticnim toți, ce carele în cu-
vînt nu să sminteaște acela e bărbat deplin, putînd cu
frîul a-și înderepta tot trupul.
3. Iată, cailor le punem zăbală în gură, să ne îngă-
duiască noao, și tot trupul lor (întumnăm încătruo ni-i voia).
(4) 1 Pos. Ion 2, 15; Ion 15; 1 Pet. 5. 4. Și iată, corabiile cîtu-s de mari, și de vînturi tari să învăluesc,
ce încă cu o cîrmă mică, cîrmaciul le întoarce încătruo i-i voia.
(5) Cis. 11, 29; Efes. 4. 5. Așia și limba, mic mădulariu-i, și cu mari să făleaște; iată pu-
ținel foc, mare pădure aprinde.
(6) Iov 22, 29; Prici. 3, 33 și 29, 28; Mt. 22, 12; Luc. 14, 11 și 18, 14; 1 Pet. 3, 5. 6. Limba focu e, și-i lumea nedereptăției. Așia e tocmită limba
între mădulările noastre, carea spurcă tot trupul și, aprinsă de gheenna,
tot împregiurul nașteriei noastre aprinde-l.
7. Că toată firea fierilor și pasărilor și jivinelor și celor din mare să
îmblînzăsc și să biruesc de firea omului.
8. Iară pre limbă, nece un om nu o poate potoli: răul ce nu-l poți
ogoi, plinu-i de veninul morției.
(9) Efes. 4, 27. 9. Cu aceaia lăudăm pre Părintele Dumnezău, și cu aceaia blăstă-
măm pre oameni, carii-s făcuți pre chipul lui Dumnezău.
(10) Isai. 1, 15 și 16. 10. Dinn același rost iase blagoslovenie și blăstăm. Nu să cade,
frații miei, așia să fie. Ко(ц), вто(к). Сре(д), л͠в, не(д), Зача́ло, н͠е.[12] //
(11) 1 Pet. 5, 6; C rim. 14, 4. 11. Au poate izvorul izvorî dinn aceaiași fîntînă apă dulce și ama- 178v
ră?
12. Au poate, frații miei, smochinul face masline sau vița smo-
chine? Așia nice un izvor nu poate da apă sălcie și dulce.
13. Carele-i înțelept și științoriu între voi? Arate-și din bună viiața
lui faptele sale, cu blînziia înțelepciuneei.
14. Să aveți pizmă amară și zavistie întru inimile voastre, nu vă
lăudareți, nece fireți minciunoși împrotiva adevărului.

15. Că această înțelepciune nu e pogorîtă de sus, ce e pămîntească (15) Dean. 18, 21; 1 Cor. 4, 19.
și trupască și drăcească.
16. Că unde-i pizma și mîniia, acolea-i netocmire și tot lucrul rău.
17. Iară care înțelepciune iaste de sus, întîi-i curată, după aceaia-i împăcătoare și blîndă, îngăduitoare și plină de milostivnicie și de rodure bune, fără osîndire și fără fățărie.
18. Iară rodul dereptății samănă-să în pace, celora ce fac pace.

CAP 4

1. Numără lucrurile reale carele nasc din faptele trupului. 7. Arată smereniia inimiei. 8. Opreaște făliia. 10. Și opreaște clevetele. 14. Zice să nu ne uităm de slăbiciunea noastră.

De unde-s războae și răzmirițí între voi? Au nu de-aicea din poftele voastre, carele să luptă întru mădularile voastre?
2. Poftiți și nu veți avea, rîvniți și pizmiți și nu veți putea dobîndi; luptați și oștiți și nu veți izbîndi, pentru că nu ceareți[a]. a. De la Dumnezău.
3. Ciareți și nu veți luoa, pentru că ciareți rău, să le amistuiți pre poftele voastre.
4. Curvarii și curvarele, au nu știți că prietiniia ceștii lumi iaste vrajbă lui Dumnezău? Derept aceaia varecine va vrea să fie priiatin lumiei, pizmaș va fi lui Dumnezău.
179r 5. Au pare-vă-să că în deșărt grăiaște Scriptura, spre urgie // să
pleacă duhul ce viiază întru noi?
6. Ce mai mare milă făgăduiaște, că zice[b] „Dumnezău, făloșilor le b. Scriptura.
stă împrotivă, iară smeriților le dă mila Sa".

Конéцъ, срѣ(д). Четвертóкъ, л҃в, не(д). Зачáло, н҃ѕ.[13]

7. Plecați-vă lui Dumnezău și stați împrotivă diiavolului și va fugi de la voi.
8. Apropiiați-vă cătră Dumnezău și Să va apropiia cătră voi; curățiți-vă mînule, voi păcătoși, și vă curățiți inimile, îndoiților cu inima.
9. Milcuiți-vă și jeliți și plîngeți, că rîsul vostru să va întoarce întru jiale, și bucuriia voastră, întru amărăciune.
10. Smeriți-vă lui Dumnezău și vă va înălța pre voi.
11. Nu clevetireți, fraților, unul pre alalt, că cine-și clevetiaște fratele sau giudecă pre fratele său, leagea clevetiaște și leagea huleaște, iară să veri cleveti leagia, nu ești țiitoriu legiei, ce-i ești giudecătoriu.
12. Unulu-i dătătoriul legeei, carele poate piiarde și poate izbăvi; iară tu cine ești, de giudeci pre altul?
13. Ni acum carii ziceți: Astăzi au mîne vom mearge în cel oraș și vom petreace acolo un an, și vom tîrgui și vom dobîndi.
14. Carii nu știți ce vă să va întîmpla a doaoa zi. Că ce-i viiața voastră? Aburu-i carele să arată neșchit și apoi piiare.
15. Pentru c-au vrut trebui să ziceți: să va vrea Dumnezău și să vom fi vii, face-vom ceasta sau ceaia.

16. Iară acmu vă lăudaţi întru făliile voastre; toată fala ca aceasta, rea iaste.

17. Derept aceaia, cine are şti face bine şi nu face, păcatu-i-i.

CAP 5

1. Spune bogaţilor că-i va giudeca Dumnezău vîrtos şi ceartă hvăliia lor. 7. Îndeamnă pre surumani văzîndu perirea bogaţilor. 8. Să rabde scîrbele cu inima încetată. 11. Ca şi Iov. 14. Cîndu-s bolnavi, încă să rabde.//

Ni, acmu, bogaţilor, plîngeţi văetîndu-vă de scîrbele 179v
ce-s venitoare spre voi.

2. Bogăţiile voastre au putrezit, veşmintele voastre le-au mîncat moliile.

3. Aurul şi argintul vostru s-au rugenit, şi rugina lor va mărturisi împrotiva voastră, şi va topi trupurile voastre, ca focul; strîns-aţi comoară în zilele de apoi.

4. Iată plata lucrătorilor carii au săcerat ţinuturile voastre, ţinută-i de voi, strigă; şi strigarea celora ce au săcerat întrat-au în urechile Domnului Savaot.

5. În dezmierdăciune aţi trăit pre pămînt şi v-aţi desvătat, hrănit-aţi inimile voastre, ca într-o zi de uspăţ.

6. Dosădit-aţi, omorît-aţi dereptul, nestîndu-vă împrotivă.

7. Derept acea, fraţilor, fiţi răbdători pînă la venirea Domnului; iată plugariul aştiaptă bun rod al pămîntului, cu răbdare aşteptîndu-l, pînă va priimi ploae timpurie şi tîrzie.

8. Fiţi şi voi răbdători şi întăriţi inimile voastre, că să apropie venirea Domnului.

9. Nu suspinareţi unul pre alalt, să nu fiţi osîndiţi; iată giudeţul înaintea uşii vă stă. Ко(ц) че(к), се́же и҆ на(д) бол҄ѣщи(м) и҆ ѡбездо́ж, и҆ пр(о)рокꙋ І҆лїи. Зача́ло, н҃з.[14]

(10) Mr. 12. 10. Luaţi pildă, fraţii miei, scîrba şi răbdarea prorocilor carii au grăit în numele Domnului.

11. Iată, zicem că-s fericiţi răbdătorii: răbdarea lui Iov auzit-aţi, şi la săvîrşeniia ce i-au dat Domnul, că milostiv Domnul şi miluitoriu.

(12) Mt. 5, 34. 12. Iară mainte de toate, fraţii miei, nu giurareţi nece pre cer, nece pre pămînt, nece cu alt giurămîntu, iară cuvîntul vostru fie aşia: „ei, ce nu e nu-i", ca să nu cădeţi în giudecată.

13. Mîhnitu-i cineva între voi? Roage-să. Veaselu-i cineva? Cînte.

(14) Mr. 13 şi 16, 38. 14. Bolnavu-i cineva întru voi? Cheame preoţii besearecii şi să roage pentru el, ungîndu-l cu uloiu, în numele Domnului.

15. Şi rugăciunea credinţei mîntui-va bolnavul şi-l va rădica //
pre el Domnul, şi să va fi făcut păcate, erta-i-să-vor. 180r

16. Ispovediţi-vă păcatele voastre, unul către alaltu şi vă rugaţi unul pentr-altu, ca să vă vendecaţi, că mult foloseaşte rugăciunea străbătătoare dereptului. Ко(ц) не(д).[15]

17. Ilie era om supt patime, ca şi noi, şi ceru cu
rugăciune să nu ploao spre pămînt, şi nu
ploo în 3 ani şi 6 luni,
18. Şi iară rugă, şi ceriul deade ploae, şi
pămîntul deade rodul său.
19. Fraţii miei, să au rătăcit cineva dintru
voi de la adevăr şi-l va înturna pre el cineva,
20. Să ştie că cine l-au înturnat pre păcătos din
calea rătăciturii lui, mîntui-va sufletul
lui de moarte şi-i va acoperi
mulţimea păcatelor.

(17) 1 Ţar. 17, 1 şi 18, 45; Luc. 4, 25.

(19) Mt. 18, 15.

(20) Prici. 10,12; 1 Pet. 4, 18.

Sfîrşitul cărţii Sfîntului Iacov Apostol. //

PREDOSLOVIE1 A CĂRȚIEI LUI PĂTRU APOSTOL

180v

În ciastă predoslovie a cărții lui Pătru, dintîiu, trebuiaște să știm aciaste lucruri: cine au scris această carte; cărora au scris; despre ce și în ce vreame au scris; șuma cărții și părțile.

De lucrul dintîiu, de scriitoriul cărției. Toată Scriptura Sfîntă iaste de la Dumnezău, cum zice Pavel apostol, 2 Timotei 3, stih 16. Că din Duhul Sfînt îndemnați, au scris oamenii sfinți a lui Dumnezău, a doaoa cartea lui Pătru, cap întîiu, stih 21. Pentru aceaia, fără îndoitură, scriitoriul ceștii cărți încă au fost îndemnat de Duhul Sfînt a scrie, cum să arată la începeniia cărții, zicînd Pătru apostol й про(ч).[1]

Numele i-au fost Șimon, ce să zice jidovește „ascultătoriu". Tată-său au fost Ioan, ce să zice pre scurt Iona, Matei 16, stih 17, Ion 1, stih 43 й[1 bis] 21, stih 15. Frate-său au fost Andreiu, amîndoi păscari din Vitsaida, orașul Galileei, Ion 1, stih 45. Simon ce să chiamă pre poreclă Pătru, acel nume de la Hristos l-au luoat. Unii întreabă cîndu-i i-au dat Hristos acel nume? Au cînd l-au luat de la frate-său, de la Andreiu, Ion 1, stih 43. Au atunci cîndu-l chemă de la păscărie, zicînd lui și frățini-său: Veniți după mine, Matei 4, stih 19. Au cîndu-l alease den numărul ucenicilor cu cei 11, de-l făcu apostol, Marcu 3, stih 16; Luca 6, stih 10. Au după aceaia, cînd zise Hristos lui Pătru, mărturisind de El, c-are fi Fiiul a viului Dumnezău, zicîndu-i: Tu ești Pătru, Matei 16, stih 17. La aceastea putem răspunde așia: cînd l-au chemat de la fratele său Andreiu, Ion 1, stih 43, Hristos atunci încă nu-i pusease numele Pătru, ce*

numai îi făgăduise zicînd: Tu te vei chema (cuvine-să a ști după puținea vreame) Chifa, ce să zice grecească și lătinească „stîncă" au „piatră", arătînd că va fi stătătoriu, și făgăduindu-i mila carea era a-i da lui. Că după chemarea dintîiu, n-au mărsu numaicît după Hristos, ce au
181ʳ *înturnat la păscărie; ce încă trecîndu cîtăva vrea//me cu frate-său, cu Andreiu, lăsîndu-și mrejile la păscărie, după acea mearsără și fu ucenic lui Hristos, unde Matteiu îi zice numele Pătru, săva că tîrziu după acea, l-au chemat Pătru, cînd l-au ales apostol, că în multe locuri, evanghelistii lucrurile de** apoi le pun înainte și ceale denainte apoi. Marcu 1, stih 16: Și puse lui Simon numele Pătru; Luca 6, stih 14: Pre Simon îl chemă Pătru. După mărturiia ce mărturisi de Hristos, îl chemă Pătru, zicîndu-i: „Tu ești Pătru" cum i-ară zice: „Cu ceastă mărturie ce-ai mărturisit de Mine, cu adevăr te arăți că ești Pătru, cum ți-am zis mainte că vei fi: că pre Mine, piatra cea adevărată spre carea n-au porțile iadului puteare, M-ai mărturisit. Și spre aceasta piatră să va întemeia de-aicea încolea besearica Mia". Deregătoriia lui au fost apostolie, ce să zice solie, că era trimiși în lume soli, să împace oamenii cu Dumnezău; pentr-aceaia să chiamă apostolii lui Hristos. În rînd să chiamă mai mare de alalți apostoli, nu c-are fi fost în cinste mai mare de alalți apostoli, ce pentru c-are fi mărturisit mai aiave de Hristos. Nu-i mai mare în credință, ce în rînd, cum zice [Amvrosie.]*

⟨2.⟩ *Cărora au scris această cartea? Scrisu-o-au nemernicilor răşchirați în Pontu, în Galatiia, în Cappadochiia, în Asiia, în Vittaniia,* ДѢД(Н) 1 ter 2. *Așia zic mulți. Ce încă mai vîrtos, jidovilor înturnați către Hristos, carii-s rășchirați în Asiia, cum să arată în.* ДѢДНЇЕ 2. *în doao, ca atunci din multe țără, anume din Cappadochiia și din Pont și din Asiia, să strînsără în Ierosalim la praznic. Despre aceale doao lucrure să zic: întîiu că au fost bărbați derepți și credincioși, a doa oară auzind propovedaniia lui Petru, să mîhniră întru inimă și să pocăiră și să botezară în credința lui Hristos și să adausără către beseareca lui Hristos, la trei mii de oameni. La acești jidovi făcuți creștini au scris, carii să înturnară din Ierosalim la locurile lor.*

3. *De prilej, de vreame, de șumă și de părțile cărției. Prilejul aceștii*
181ᵛ *cărți să cunoaște den carele am grăit // c-acei jidovi nemearnici carii să înturnară din propovedaniia lui Pătru și să botezară, fiind creștini de nou și slabi, pățiia multe scîrbe, pentru Evangheliia lui Hristos de alalți jidovi și de păgîni. Aciastea auzind Pătru, ca un părinte bun sufletesc pre fii lui (pre carii mai nainte era născutu-i în Evanghelie) vru să-i întărească în credința lui Hristos și împrotiva scîrbelor. Pentr-aceasta au scris, cum să veade din poslaniia lui, 1 Pătru 5, stih 12; 2 Pătru 3, stih 1.*

Șuma: îndeamnă într-această carte Pătru, pe credincioși, să stea vîrtos în credință și în mila lui Hristos, pre carea o laudă și o înalță naintea tuturora. După aceastea, arată lucrure bune în carele să îmble, îndeamnă-i iară de faptele și de poftele reale să să ferească. După aciastea mîngîe-i de scîrbe și-i îndeamnă spre așteptarea vieției de vecie.

Această carte să arată a avea 8 părți.

1. Mărturiseaşte de credinţa adevărată creştinească, aduce înainte bunătăţile sufleteşti, anume: credinţa, nădeajdea, dragostea lui Hristos, bucurie din credinţă şi viiaţa de vecie. Cap 1, stih 3, pînă 13 stihure.

2. Îndeamnă-i spre slujbă dumnăzăiască şi spre viiaţă creştinească: 13 stih, a capului den 1 pînă la 13 stih, 2 cap.

3. Dojeneaşte surumanii cum să asculte de domni şi de deregători. Şi domnii şi deregătorii cum să să poarte către slugi şi către surumani; aşia şi muerile către bărbaţi şi bărbaţii către mueri, din 13 stih, 2 cap, pînă 8 stih, 3 cap.

4. Îndeamnă pre toţi spre dragoste frăţească şi spre răbdarea scîrbelor: 3 cap, stih 8, pînă 12 stih.

5. Dojeneaşte-i să rabde dosada, pentru mărturiia lui Hristos: de la 12 stih, cap 3, pînă în svîrşit.

6. Roagă pe preoţi să poarte grijea turmei: di-nceput al 5 ⟨le⟩ cap, pînă 8 stih.

7. Îndeamnă-i cu cuvinte scurte spre trezvie şi sp⟨r⟩e prevegheare şi spre întărirea credinţei şi spre răbdarea dosăzilor din 8 stih pînă 9.

⟨8.⟩ Săvîrşiaşte cartea, lăudînd numele Domnului şi pohtindu-le sănătate.

Aciastea fie destul, despre preadosloviia dintîiu a cărţii lui Pătru. ||

CARTEA LUI PETRU 1 182r

CAP 1

2. Foarte înalţă mila lui Dumnezău în Hristos. 7. Care să ia cu credinţă şi să biruiaşte cu nădeajde. 10. Deaca au prorocit prorocii, de acolea-i îndeamnă. 15. Să zică împotriva lumiei. 23. Şi să să asemeneaze lui Dumnezău cu viiaţă sfîntă.*

Въ пѧтокъ, л҃в, не(д)лѣ. Зача́ло, н҃и [3]

Pătru, apostol al lui Iisus Hristos, nemearnicilor şi răsfiraţilor în Pont, în Cappadochiia, în Galaţiia, în Asiia şi Vitaniia,

(2) 2 Cor. 1, 3; Efes. 1, 3. 2. Aleşilor din ştiinţa dintîiu a părintelui Dumnezău, spre sfinţiia Duhului, prin ascultarea şi prin stropirea sîngelui lui Iisus Hristos, milă şi pace, mulţească-să voao.

Пре(с) пе(к). Паре(м) Пе́тр8. [4]

3. Blagoslovit Dumnezău şi părintele Domnului nostru, a lui Iisus Hristos, carele, după multă mila sa, ne-au născut pre noi den nou, spre nădeajde vie, prin scularea lui Iisus Hristos din morţi,

4. Spre moştenie nepieitoare şi nespurcată şi neveştijitoare, carea să ţine voao în ceriure,

5. Carii cu putearea lui Dumnezău sînteţi păziţi prin credinţă, spre spăsenie, gătită a să arăta în vreamia de* apoi.

6. În carea vă bucuraţi puţinel acmu (de să cuvine aşia), scîrbiţi (6) 2 Cor. 4, 17.
întru multe fealiuri de năpăşti,
7. Ca ispitirea credinţei voastre, carea e mai scumpă de aurul (7) Prici. 17, 3.
pieitoriu, carele să ispiteaşte prin foc, să să afle voao întru·laudă şi în
cinste şi în slavă, întru arătarea lui Iisus Hristos.
8. Carele nevăzîndu Îl iubiţi; în carele acmu încă nevăzîndu-L (8) Ion 20, 29.
creadeţi şi veseliţi sînteţi cu bucurie nespusă şi slăvită, Чтѝ пе(к)
9. Priimind plata credinţeei voastre, spăsenia sufletelor. //
182v 10. De care spăsenie au cercat şi-au întrebat prorocii; de mila
venitoare întru voi au prorocit.
11. Ispitind în carea şi în ce vreame are arăta întru ei Duhul lui
Hristos, mainte vestind chinurile ce era venitoare spre Hristos, şi
slavă după acealia.
12. Cărora-i arătat că nu Şieşi, ce noao au slujit acealia carele
acmu s-au vestit voao, pentru ceia carii au vestit voao Evangheliia,
prin Duhul Sfînt, ce e trimis din ceriu, întru carea şi îngerii au dorit
să privască. Прѣ(с), пе(к). Пара(м) в҃.[6]
13. Pentr-aceaia încingeţi mijloacele înţelepciunii voastre, treazvi (13) Luc. 12, 35.
deplin nedejduiţi spre mila ce vă să dă voao, din arătarea lui Iisus
Hristos.
14. Ca feciorii ascultării, neînchipuindu-vă poftelor dintîiu a
neştiinţeei voastre.
15. Ce cumu-i cela ce v-au chemat, Sfînt, voi încă fiţi sfinţi în
toată viaţa.
16. Pentru că iaste scris: Fiţi sfinţi că Eu încă-s Sfînt.
17. Şi să chemaţi Părinte pre acela ce giudecă fără făţărie, căru- (17) 3 Moi. 11, 44 şi 19, 2 şi 20, 7; 5 Moi. 10, 17; 2 Ţars. 19, 7; Iov 34, 19; Dean. 10, 34; C rim. 2, 11; Galat. 2, 6; Efes. 6, 9; Colas. 3, 25; 1 Cor. 6, 20 şi 7, 20.
iaşi după lucrul lui, cu frică să petreaceţi în vreamia vieţieei voastre.
18. Ştiindu că nu cu lucruri pieitoare, cu aur au cu argint,
sînteţi răscumpăraţi din viiaţa voastră cea deşeartă dată de părinţi,
19. Ce cu scump sîngele, ca a mielului curat şi nespurcat, a lui
Hristos, Ко(ц), паре(м), в҃.[7]
20. Ştiuţi mainte din temeliia lumiei şi arătaţi în vremile de apoi (20) Evrei 9, 14; 1 Pos. Ion 1, 7; Apoc. 1, 5; Rim. 16, 25; Efes. 3, 9.
pentru voi.
21. Carii pentru El creadeţi în Dumnezău, carele L-au sculat
pre El din morţi şi I-au dat slavă Lui, cum credinţa şi neadeajdea
voastră să fie în Dumnezău.
22. Inimile voastre curăţind întru ascultarea adevărului prin (22) C rim. 12, 10; 1 Pet. 2, 17.
Duh, în dragostea frăţească, nefăţarnică, din inimă curată, iubiţi
unii pre alţii, cu de-adins.
183r 23. Născuţi de nou, nu din sămînţă putredă, ce neputrezi//toare,
prin cuvîntul viu a lui Dumnezău, carele rămîne în veaci.
24. Că tot trupul iaste ca iarba şi toată slava omului, ca floarea (24) Psalom 102, 12 şi 103, 1, 5; Isai. 40, 6; Luc. 1, 10.
erbiei, uscă-să iarba şi-i cade floarea.
25. Iară cuvîntul Domnului rămîne pînă în veaci. Acesta e cuvîn-
tul cel vestit întru voi.
Сꙋбо́тѣ л҃в, и҆щѝ въ за(ч), с҃ог. И҆ не(д)лѣ, л҃в зачало с҃пе.[8]

CAP 2

1. Îndeamnă pre credincioşii născuţi den noou din cuvîntul lui Dumnezău să petreacă viiaţă ce să cuvine naşterii lor. 6. Şi să nu să îndoiască credinţa lor; spune ce e propoveduit de Hristos. 11. Roagă-i să asculte pre deregători. 21. Şi să rabde scîrbele cu mulcomire, cu pilda lui Hristos.

(1) Rim. 6, 4; Efes. 4, 22; Colas. 3, 8; Evrei 11, 1.

Derept aceaia, părăsind toată răutatea şi toată înşălăciunea şi făţăriile şi zavistiile şi toate clevetele,

2. Ca pruncii născuţi de* acmu, pohtiţi cel lapte al cuvîntului curat, ca pentr-acela să creaşteţi întru spăsenie.

(3) Psalom 34, 9; Isai. 21, 16; Rim. 9, 33.

3. De-aţi gustat că-i bun Domnul,

4. La carele venindu la piatra cea vie carea de la oameni-i lepădată, iară de la Dumnezău, e aleasă şi cinstită,

(5) Pslom. 2, 12; Prit. 16, 20; Isai. 30, 18; Erem. 17.

5. Voi încă ca pietrile vii, zidiţi-vă casă sufletească, preoţie sfîntă, aduce⟨ţi⟩ jărtve sufleteşti dragi lui Dumnezău, prin Iisus Hristos. За(ч), чтй па(к). [9]

6. Pentru că iaste scrisă în Scriptură: Iată puiu în Sion piiatră, temelie unghiului, aleasă şi cinstită, şi cine va creade întru ia, nu să va ruşina.

(7) Psalom 118, 22; Mt. 21, 42; Dean. 4, 11.

7. Derept aceaia, voao carii creadeţi, de cinste vă e, iară necredincioşilor, piiatră carea o lăpădară ziditorii, aceasta fu capul unghiului şi piiatră poticnealeei şi piiatra smintealiei

(8) Isai. 8, 14; C rim. 9, 33.

8. Celora ce să poticnescu în cuvînt şi nu cred pre carea-s şi puşi.

(9) Ishod 19, 6; Isai. 61, 6; Apoc. 5, 10.

9. Iară voi, rudă aleasă, preoţie împărătiască, rudă sfîntă sînteţi, oameni agonisiţi Şieşi, ca să vestiţi puterile Aceluia ce v-au chemat pre voi întru minunată lumina Sa,

(10) Iosiia 2, 23; C rim. 9, 25.

10. Carii oarecînd nu eraţi oameni, iară acmu, oamenii // lui 183v
Dumnezău, carii nu dobîndiset milă, iară acmu aţi dobîndit milă. Ко(ц), пара(м), г. [10]

(11) C rim. 13, 14; Galat. 7, 17; Nij. 3, 16.

11. Iubiţilor, rogu-vă ca pre nemearnici şi streini, să vă răbdaţi de poftele trupeşti carele vitejescu împrotiva sufletului.

(12) Mt. 5, 16.

12. Să aveţi viiaţa voastră bună între păgîni ca, din aceia ce au grăit pre voi ca pre nişte făcători de rău, din faptele bune ce vor vedea, să proslăvască pre Dumnezău, întru zuoa socotinţeei.

(13) C rim. 13, 1; Tit 3, 1.

13. Derept aceaia, plecaţi-vă a toată deregătoriia omenească, pentru Domnul, săveri lui craiu, ca unui mai mare.

14. Săveri deregătorilor, ca trimişilor de la dinsu, spre pedeapsa făcătorilor rău şi spre lauda făcătorilor de bine.

15. Că aşia iaste voia lui Dumnezău, ca bine făcînd, să astupaţi gura neştiinţeei oamenilor nebuni.

(16) Galat. 5, 13.

16. Ca slobozii, şi nu ca ceia ce au prin scutul răutăţieei sloboziia, ce ca slugile lui Dumnezău.

(17) C rim. 12, 10; Viş. 1, 22.

17. Pre toţi cinstiţi; fîrtăţiia îndrăgiţi; de Dumnezău teameţi-vă; pre craiu cinstiţi.

(18) Efes. 6, 5; Colas. 3, 22; Tit 2, 9.

18. Slugi, plecaţi-vă cu toată frica domnilor voştri, nu numai bunilor şi blînzilor, ce şi năsilnicilor.

19. Că aceasta-i iubită înaintea lui Dumnezău, să va răbda cineva
pentru știința lui Dumnezău scîrbă, dosădit fără de vină.
20. Că ce laudă iaste că veți răbda bătae fiind greșiți? Ce făcînd
bine, răbdați dosadile, că aceasta e drag lui Dumnezău.
21. Și în aceasta sînteți chemați, că și Hristos au răbdat pentru
noi, lăsînd noao pildă ca să meargem pre urma Lui.
Ко(ц). г҃. паре(м). Поне(д), лк҃. не(д)лѣ. Зача́ло, нѳ҃.[11]
22. Carele n-au greșit, nece s-au aflat în rostul Lui vicleșug. (22) Isai. 53, 9; 2 Cor. 5, 21;
23. Carele, ocărîndu-L, pre nime nu ocărîia și cîndu răbda, pre 1 Pos. Ion 3, 5.
nime nu certa; și-Și da giudecata celuia ce giudecă derept.
24. Carele păcatele noastre El le rădică în trupul Lui, pre lemnu, (24) Isai. 53, 5.
184r ca să murim păcatelor și să viem dereptățieei, // cu a căruia rane
ne-am vindecat.
25. Că erați ca oile rătăcite, ce v-ați înturnat acmu cătră Păsto- (25) Isai. 53, 6.
riul și Socotitoriul sufletelor voastre.

CAP 3

1. Să nu urască muerile creștine pre bărbații săi, batîr c-ară fi streini de la Evanghelie. 5. Arată înainte pilda muerilor credincioase. 8. Dă-le înainte multe fealiuri de porunci. 14. Îndeamnă să sufeerească cu inimă bună, scîrbele. 16. Și să răspunză cu hrăborie de credința sa. 18. Cu agiutoriul lui Hristos.

Așijdere și muerile să să pleace bărbaților săi, săva de (1) Efes. 5, 22; Colas. 3, 18; Tit
n-ară îngădui cineva cuvîntului pentru viiața muerilor 2, 5; 1 Cor. 7, 17.
curată, fără cuvîntu să să dobîndească,
2. Socotind cu frica lui Dumnezău, viiața voastră
curată.
3. Cărora podoaba din afară să nu fie întru împle- (3) 1 Tim. 2, 9.
titura părului, împrejurîndu-să cu aur sau îmbrăcarea veșmintelor.
4. Ce omul cel ascunsu al inimiei pus întru neputregiunea duhu-
lui blînd și lin carele iaste înaintea lui Dumnezău drag.
5. Așia oarecînd, ceale mueri sfinte carele nădejduiia în Dumnezău,
să podobiia, plecîndu-să bărbaților săi.
6. Ca Sarra îngăduiia lui Avraam, chemîndu-l pre el giupîn, a (6) Bit. 18, 12.
căriia sînteți fiate, să veți face bine și nece de o frică nu vă veți
spămînta.
7. Așijderea și bărbații depreună să viiaze cu muerile sale, cumu (7) 1 Cor. 7, 3.
să cuvine știutorilor, muerilor ca vasului mai slab dîndu-le cinste,
pentru că împreună cu iale sînteți moștenitorii vieției mileei, ca
să nu să smintească rugăciunea voastră pînă în sfîrșit.
8. După aceaia, fiți toți depreună, răbdînd supărările cu dragos- (8) C rim 15, 5; Filip. 3.
tea fîrtăției, milostivi, smeriți și plecați[a]. a. Greceaște, așea-i cest verș.
9. Nedîndu rău pentru rău sau blăstăm pentru blăstăm, ce împro- (9) Prici. 20, 22;
184v tivă, îi blagosloviți, că spre* aceasta sînteți chemați // ca blagoslo- Mt. 5, 39; Rim. 12, 17; 1 Sol. 5,
venia să moșteniți. Ко(ц), пне(д), Вто(к), лг҃ не(д). Зача́ло, ѯ҃а.[12] 15.

(10) Pslom. 34, 13.

10. Că cine va vrea să iubască viiața și să vază zile bune, să-și
oprească limba sa de rău și cu buzele sale să nu grăiască înșelăciune.

(11) Isai. 30, 16.

11. Ferească-să de rău și să facă bine; caute pace și să îmble după
ia.

12. Că ochii Domnului, spre derepți și urechile Lui, spre rugăciunea
lor, iară fața[b] Domnului, spre ceia ce fac rău.

b. Mînioasă și va piiarde de pre pămînt numele lor.

13. Și cine va strica voao, de veți îmbla după bine?

(14) Mt. 5, 10; Nij. 4, 14; Isai. 8, 13.

14. Iară să veți păți ceva pentru dereptate, fericiți veți fi; iară de
frica lor nu vă teamereți, nece vă turburareți.

15. Ce pre Domnul Dumnezău sfințiți întru inimile voastre, iară
fiți gata pururea a răspunde, săvai cui, luînd samă nădeajdei ce-i
întru voi, cu blîndeațe și cu frică.

(16) Viș. 2, 12.

16. Avîndu știință bună, ca din ce vor grăi rău de voi, ca de
neşte făcători de rău, să să rușineaze carii hulescu bună viiața voas-
tră ce-i întru Hristos.

17. Că mai bine iaste de va fi voia lui Dumnezău a păți rău,
decît rău făcînd.

(18) Rim. 5, 16; Evrem. 9, 15.

18. Că Hristos deodată, pentru păcate au răbdat, derept pentru
nederepți, ca să ne**aducă pre noi lui Dumnezău, mort în trup, iară
viu întru duh.

19. Prin carele sufletelor carele era în temniță, mergîndu, propo-
vedui-le.

(20) Bit. 6, 7; Mt. 24, 39; Luc. 17, 26.

20. Carii oarecîndu era îndărăptnici, pre carii aștepta-i odată
îndelung răbdarea lui Dumnezău în zilele lui Noe, cîndu să gătiia
corabiia întru carea puțineale (ce-s opt) suflete izbăviră-să de apă.

21. A căruia lucru acmu închipuindu-să botezul, pre noi încă ne
izbăvească, nu cu carele să spală necurățiile trupului, ce cu întreba-
rea științei bune la Dumnezău, pentru înviiaria lui Iisus Hristos.

22***. Carele e de-a dereapta lui Dumnezău, suindu-Să în ceriu,
plecîndu-I-să îngerii, împărățiile și puterile. Ко́(ц), кто(к).[13] //

CAP 4

185r

1. Aduce pilda lui Hristos. 6. Spre înfrînarea trupului. 8. Laudă dragostea. 12. Îndeamnă spre răbdare. 17. Trebue să să înceapă scîrbele din beseareca lui Dumnezău.

Срѣ(д) л҃г. Зача́ло. з҃д.[14]

Derept aceaia, răbdîndu Hristos cu trupul pentru noi, voi
încă cu același cuget vă întrarmați, că cine au răbdat
cu trupul s-au părăsit de păcate.

2. Să nu viiaze mai mult poftelor omenești, ce vre-
riei lui Dumnezău, ce mai iaste a viia[a].

a. În trup.

(3) Efes. 4 (tipărit 14), 22.

3. Că destul ni-e noao că vreamia trecută a vieții
noastre viiatu-o-am după voia păgînilor, îmblînd în desfătări, în
pohte reale, în beții, în ospeațe, în băuturi[b], în hîlpii și în slujba
idolilor cea spurcată.

b. Greceaște, așea-i cest verș.

4. Pentru că nu vă s-au tîmplat voao în aceaiași desfătare a viia
(cu păgînii) părutu-mi-s-au a fi streini, hulindu-i.

5. Carii înși vor da sama Celuia ce e gata a giudeca vii și morții.
6. Pentru aceaia, și morților propoveduită au fost Evangheliia, ca să să păgubească după oamenii în trup și să viiaze după Dumnezău, în suflet.
7. Iară svîrșeniia tuturora aproape-i: fiți derept aceaia treazvi și vă preveghеați întru rugăciuni.
8. Iară mainte de toate, să aveți dragoste unul cătră alalt, neînce- (8) Prici. 10, 12;
tat, că dragostea acoapere mulțimea păcatelor. Iacov 5, 20.
9. Fiți ospătători unii cătră alalți, fără mustrare. (9) Rim. 12, 13;
10. Fiecarele cumu au luat darul, așia împărțind unul altuia, ca Evrem. 13, 2; Filip. 2, 14.
visteаrnicii buni a milei lui Dumnezău, de multe feliuri. (10) Rim. 12, 6.
11. Să grăiaște cineva, grăiască ca cuvinte lui Dumnezău. Să slujiaște cineva, slujască ca din vîrtutea ce i-au dat Dumnezău, ca să Să slăvească întru toate Dumnezău, prin Iisus Hristos, a căruia-i slava și ținearea în veacii de veac, amin. Ко(ц) сре(д).

Четверто(к), л҃г, не(д)лѣ. Зача́ло. ѯ҃в.[15]

12. Dragilor, nu vă spămîntareți ca streinii, de ispita aceaia carea e cu foc întru voi, spre ispita voastră, cum vă s-ară tîmpla a vedea ceva strein. //
185v 13. Ce mai vîrtos că simteți soți scîrbelor lui Hristos, bucurați-vă, (13) 2 Cor. 4, 10;
ca să vă bucurați veselindu-vă, cînd să va arăta slava Lui. Filip. 3, 10, 12.
14. Iară să veți fi ocărîți pentru numele lui Hristos, fericiți sînteți, că slava și Duhul lui Dumnezău spre voi să va odihni, carele de ceia să huleaște, iară de voi să slăveaște. (14) Mt. 5, 10.
15. Iară nime dintru voi să nu rabde ca vrăjmașu sau ca furul sau ca tîlhariul sau pohtitoriu lucrurilor streine.
16. Ce ca creștin, să nu să rușineaze, ce mai vîrtos să să slăvească numele lui Dumnezău, într-această parte.
17. Că vreame iaste să înceapă judecata[c] din casa lui Dumnezău; c. Au bătaia.
iară să va începe întîiu din noi, dară cum va fi svîrșeniia celora ce nu (17) Erem. 25,
îngăduescu Evangheliei lui Dumnezău? 29; Luc. 23, 31.
18. Și să direptul abiia să va spăsi, dară nedereptul și păcătosul unde să va ivi? (18) Prici. 13, 31.
19. Derept aceaia, carii pat rău din voia lui Dumnezău, ca făcătoriului lor cel credincios dea-și sufletele sale, bine făcînd.

CAP 5

1. Dojeneaște pe preoți, să nu domnească spre besearica lui Dumnezău. 5. Celor tineri le dă înainte să fie smearini și plecați bătrînilor. 8. Roagă-i să fie treazvi și să să preveaghe de pizmașu.

Pre bătrîni carii-s între voi, eu încă bătrîn, depreună rog și mărturisitoriul patemelor lui Hristos și soțul ceii slave ce va să să arate:

2. Pașteți turma lui Dumnezău carea e între voi, socotindu-o nu den silă, ce bucuroși, nece pentru dobîndă necuviiuoasă ce cu inimă gata.

a. Sau pre preoţii cei mai mici.

(4) C rim. 12, 10; Ion 22, 29.

(5) Prici. 3, 34 şi 29, 23; Mt. 23, 12; Iacov 4, 10; Luc. 14, 11 şi 18, 14.

(7) Pslom. 55, 23; Mt. 6, 24; Luc. 12, 22.

(8) Luc. 22, 31.

(14) C rim. 16, 10; 1 Cor. 16, 20; 2 Cor. 13, 12; 1 Solun. 5, 26.

3. Nice domnindu-vă spre besearica lui Dumnezău[a], ce să fiţi
pilde turmeei.
4. Şi cînd Să va arăta mai marele păstorilor, lua-veţi cia coronă
neveştezită a slavei.
5. Aşijderea şi tinerii, plecaţi-vă bătrînilor, şi toţi unul cătră altul
vă plecaţi; fiţi podobiţi denlăun//tru cu smerenie, că Dumnezău stă 186r
împrotivă măreţilor, iară smeriţilor le dă mila Sa.

Ко(ц), че(к), Єѵ(г)лӥстꙋ Ма́рко. За(ч). ꙁ҃г.[16]

6. Plecaţi-vă derept aceaia, supt putearnică mîna lui Dumnezău,
ca să vă rădice pre voi în vreame.
7. Toată grija voastră aruncînd spre Dîns, că Lui-i grije de voi.
8. Fiţi treazvi, preveghеaţi-vă, că pizmaşul vostru, diavolul, ca un
leu răcnind încungiură, căutînd pre cine are înghiţi.
9. Căruia îi staţi împrotivă vîrtoşi în credinţă, ştiindu că acealeaşi scîrbe de la fîrtăţiia voastră carea-i în lume să vor împlea.
10. Iară Dumnezăul a toată mila, carele au chemat pre noi în slava
Sa cia de vecie, în Hristos Iisus, voi carii sînteţi neşchit dosădiţi, Acela
vă va întregi, întări-vă-va, învîrtoşia-vă-va, întemeliui-vă-va.
11. Aceluia-i şi putearea întru veacii veacului, amin.
12. Prin Siluan, al vostru frate credincios, cum mi să pare, neşchit am scris, îndemnînd pre voi şi mărturisind c-aceasta-i mila cia
adevărată a lui Dumnezău în carea staţi.
13. Închină-să voao besearica carea-i în Vavilon
cu voi aleasă, şi Marco, fiiul mieu.
14. Închinaţi-vă unul cătră altul,
cu sărutarea dragostei. Pace voao tuturora
carii simteţi în Hristos Iisus.
Amin.

Sfîrşitul 1 cărţii lui Pătru Apostol.//

186v

PREDOSLOVIIA, CARTE 2 A LUI PĂTRU APOSTOL

In ceastă carte a lui, Pătru apostol învaţă pre jidovii credincioşi la carii scrie de lucrul spăseniei de vecie, întîiu întăreaşte pre ei cu cuvinte scurte, de nădejdea darurilor ce-au luat de la Dumnezău şi-i îndeamnă pre ei să crească în credinţă, din zi în zi, şi de alte fapte bune creştineşti. Şi depreună spune Pătru ce-i dojeniaşte pre ei de aceaste lucruri. După aceaia-i îndeamnă să stea vîrtos în credinţă şi întru adevărarea învăţăturiei caria le-au dat apostolii şi împrotivă le dă înainte să să păzească de învăţători strîmbi, carii să sculasă atunce în besearica lui Hristos şi după aceaia, încă zicea că să vor scula. Pentr-aceaia-i roagă să să păzească de ei, să nu cumva să-i amăgească; depreună arată-le năravele, pentru careale să-i cunoască. După acestea, dojeneaşti-i să să ferească de amăgitura ocarnicilor ce să chiamă epicurei, carii zic că nu va veni Hristos la giudecată şi ceastă lume nu va peri. Împrotiva acestora arată pentru apostoli că Hristos, cu adevărat, va veni la giudecata de** apoi; şi depreună arată cum va fi săvîrşitul lumiei, arzînd la vreamea de*** apoi. 3 cap, stih 12.||*

187r

CARTEA A 2-A A LUI PĂTRU APOSTOL

CAP 1

1. Dă-le înainte bunătatea lui Dumnezău. 5. Şi bunătatea credinţeei. 6. Îndeamnă-i spre viiaţă sfîntă. 12. Şi aceaia să o facă vîrtos. 14. Zice că el i-aproape de moarte. 16. Spune că elu-i mărturisitoriul adevăratului Hristos, carele L-au văzut şi cu ochii.

Въ пѧток, лг, не(д), Зачало, ѯд.

Simon Pătru, sluga și apostol a lui Iisus Hristos, acelora carii, aseamenea cu noi, au luat credința cea cinstită, pentru direptatea Dumnezăului nostru și Ispăsitoriului Iisus Hristos,

2. Milă voao și pace să să înmulțască pentru cunoștința lui Dumnezău și a lui Iisus, a Domnului nostru.

3. Cumu ne-au dăruit noao putearea Lui cia dumnezăiască toate carele-s despre viiață și despre slujba dumnezeiască, pentru cunoștința celuia ce ne-au chemat pre noi spre slavă și spre fapte bune.

4. Pentru mari lucrure și scumpe ce ne-au dăruit noao ca cu aciastia să fiți părtași firiei dumnezăești, fugind de putregiunea poftei care-i în lume.

5. Iară voi, cu tot de-adinsul, nevoiți ca să adaogeți credinței voastre lucru bun, iară lucrului bun, știință.

6. Iară științeei țineare, iară ținearei, răbdare, răbdarei, bună curăție.

7. Iară buneei curății, dragoste frățească, iară dragostei frățească, libov.

8. Că să vor fi aciastia întru voi și să vor spori, nu vă vor face pre voi deșerți sau fără de rod, întru cunoștința Domnului nostru Iisus Hristos.

9. Iară întru cine nu sîntu aciastia, orbu-i, nemică văzînd departe,
uitatu-s-au că s-au curațit de păcatele lui ciale de demultu. Зачáло, ѯє.[2]
10. Pentru aceaia, fraților, mai vîrtos nevoiți-vă // a întări che- 187v
marea și alesătura voastră, că să veți face aceastia, nececîndu nu vă veți
poticni. Ко(ц), пє(к).
Сѹ(к), л҃г, за(ч). с҃чг. Н҃ нє(д), л҃г, за(ч) с҃чѕ. Авгѹ(с) ѕ҃ прєωбражє(н).[3]
11. Că așia de îndestul vă să va da voao a intra în ⟨Îm⟩părățiia de
vecie a Domnului nostru și a Ispăsitoriului Iisus Hristos.
12. Derept aceaia, nu mă voiu părăsi a îndemna pre voi spre aciastia,
săva că sînteți știutori întru adevărul ce-i aiave.
13. Iară mi să pare derept a fi pînă voiu fi într-acest cort, să vă
deștept pre voi, dojenindu-vă,
(14) Ion 21, 19. a. Cortul iaste trupul; înțeleage că va muri.
14. Știind că curund mi-i a pune cortul[a] mieu, cumu mi-au ară-
tat mie Domnul nostru Iisus Hristos.
15. Iară sili-mă-voiu ca să puteți voi, după eșirea mea, pomeni
despre aciastia.
(16) 1 Cor. 1, 17 și 2, 1 și 13.
16. Că nu îmblînd după basne cu măestrii, am arătat voao putea-
rea și venirea Domnului nostru, a lui Iisus Hristos, ce singuri am pră-
vit acia mărire a Lui.
(17) Mt. 17, 5; Mr. 9, 7; Luc. 2, 35.
17. Că luase de la Părintele Dumnezău cinste și slavă, glas ca
acesta dat la Dîns de la mărita slavă. „Acesta iaste Fiiul Mieu cel iu-
bit, întru carele bine vruiu".
18. Și acesta glas din ceriu l-am auzit pogorînd, fiindu cu El în cia
măgură sfîntă.
19. Și avînd cuvînt vîrtos de prorocie, căruia bine faceți că-l ascul-
tați, ca luminei ce străluciaște în loc întunecat, pînă să va lumina

zuoa și va răsări luciafărul întru inimile voastre. Ко(ц), преѡбраже́нїю.
Пне(д), л҃д, не(д). Зача́ло з҃ѕ.[4]
20. Să veți cunoaște întîi aceasta, că toată prorocestviia Scripturiei nu iaste dintru iași,
21. Că nu din voia oamenilor au fost dată cîndva prorocestviia, ce (21) 2 Tim. 3, 16.
dintru îndemnarea Duhului Sfînt au grăit oamenii sfinți a lui Dumnezău.

CAP 2

1. Spune căce le-au dat mainte aceastea, pentru să să ferească de
188r *învățători strîmbi. 3. A cărora le scrie mîndriile lor ceale strîmbe și // perirea acelora. 12. Asămănîndu-i fierilor. 17. Și izvoarălor fără de apă. 20. Pentru că pre oamenii sfințiți de la Dumnezău, tragu-i spre necurățiia cea dintîi.*

Fost-au derept aceaia și proroci mencinoși între oameni, (1) 5 Moi. 13, 1; Mt. 24, 11.
cum vor fi și între voi învățători minciunoși, carii vor aduce eresuri păgubitoare, tăgăduind încă și pre Domnul, pre carele i-au răscumpărat, aducîndu-și loru perire îndegrabă.
2. Și mulți vor mearge după păgubitura lor, pentru carii să huleaște calea adevărului.
3. Și pentru hîlpie, cu cuvente amăgitoare, vă vor vîna; a cărora păgubire iaste de mult gata și a cărora perire nu adurmitează.
4. Că n-au crutat Dumnezău îngerilor carii au greșit, ce i-au arun- (4) Iiud. 6.
cat în beznă, legați cu lanțurile întunearicelor, țiindu-i spre păgubitură.
5. Și să n-au cruțat lumiei dentîiu, ce pre Noe al optul[a], propo- (5) 1 Moi. 7, 7 (versetul nu este menționat). a. Fost-au 8 înși în corabie; al optul, Noe.
veduitoriul dereptăției, izbăvitu-l-au, aducînd potop spre lumia nedereptăților.
6. Și orașăle sodomleanilor și a gomoreanilor iară, făcîndu-le cenușe, le-au prăpădit și le făcu pildă celora ce viețuescu fără de leage. (6) Bit. 19, 24.
7. Și pre Lot dereptul, dosădit de viiața aprinșilor în necurăție, (7) Bit. 19, 13.
izbăvi-l.
8. Că fiind el derept și petrecînd între ei, din dzi în dzi, sufletul lui cel derept văzînd și auzindu faptele lor ceale reale să trudiia.
Ко(ц), пне(д). Вто́рникъ, л҃д, Не(д)лѣ. Зача́ло, з҃з.[5]
9. Și Domnul izbăvi dereptii din năpaste, iară nedereptii a-i ținea în dzuoa giudecatei, spre osîndire.
10. Iară mai vîrtos ceia ce îmblă în poftele necurăției trupești năprasnice, urîndu-și domnii, în voia loruși îmblînd și nu să vor sfii a huli spre cei mai mari.
188v 11. Unde nece îngerii, fiind cu puteare și cu tărie mai // mare, împrotiva domniilor înaintea lui Dumnezău, nu grăescu hulă cu blăstăm. (11) Iiud. 9.
12. Iară aceștea, ca nește dobitoace fără înțelepciune, purtate de firea lor și făcute spre perire, prinse spre perire, hulind pre cealia ce nu știu, în putregiunea lor vor peri.

13. Luînd plata nedereptăţiei carii ţin mai mare ferecăciunea, dezmierdăciunele din toate zilele, spurcăciunele şi necurăţiile, carii să dezmiardă întru vicleniile sale, desfătîndu-să cu voi.
14. Fiindu-le ochii plini de curvie şi carii nu ştiu înceta din păcate, amăgindu-şi sufletele sale neţiitoare, avîndu inimă pornită spre hîlpie, fiii blăstămului.
15. Carii lăsînd calea dereaptă, rătăcira, mărgînd spre calea lui Valaam, fiiu lui Vosor, căruia îi plăcu plata nedereptăţii.

(16) Cisl. 22, 23. 16. Ce păţi certarea greşialei sale, că asinul, învăţat supt povară, grăi cu rost omenesc şi opri nebuniia prorocului.

(17) Iiud. 11, 12. 17. Aceastea-s izvoară fără de apă, nuori purtaţi de vînt, cărora să ţin ceaţa întunearecelor de vecie.

18. Că grăind fălie deşartă, amăgind pre ei cu poftele trupeşti şi desfătate, carii cu de-adinsu fugise de vieţuitorii în rătăcitură.

(19) Ion 8, 34; Rim. 6, 20. 19. Făgăduindu-le slobozie, fiind ei sînguri slugile putregiunei, că cine de cine iaste biruit, aceluia slujiaşte.

(20) Mt. 12, 45; Evrem. 6, 4 şi 10, 26. 20. Că după ce au fugit din spurcăciunea lumiei, pentru cunoştinţa Domnului şi Mîntuitoriul noastru Iisus Hristos şi iară într-acealiaşi învăluiţi, biruiţi-s de iale şi vor fi lor ceale de* apoi, mai reale decît ceale dintîi.

21. Că mai bine au vrut fi lor să nu fie cunoscuţi calea dereptăţiei, decît, după ce au cunoscut, a să înturna înapoi, din porunca sfîntă ce le-au fost dată lor.

(22) Prici. 26, 11. 22. Ce s-au tîmplat lor ce să zice în pildă dereaptă: ciinele s-au întorsu la borîtura sa şi porcul spălat, la mocirla sa. Коне́цъ, Вторникꙋ.[6]//

CAP 3

189ʳ

1. Arată că nu aduce în deşert aciastia înainte. 7. Că de multe ori trebuia să să deşteapte, pentru perirea care-i venitoare de la batgiocuritori, derept aceaia dojeneaşte pre credincioşii, să nu socotească zuoa Domnului dintru înţelepciunea trupască. 14. Ce să o socotească cum ară fi aiave. 15. În carea învăţătură face pre Pavel apostol soţie şie.

Срѣ(д), л҃д. не(д). Зача́ло ѯ҃и.[7]

Iată iubiţilor, aceasta a doao carte scriu voao, pentru carea deşteptu cu dojană înţeleaptă mintea voastră.
2. Ca să vă pomeniţi de cuvintele ce-s grăite de sfinţii proroci şi de porunca noastră, carii sîntem apostoli Domnului şi Mîntuitoriului.

(3) 1 Tit 4, 1; 2 Tim. 3, 8. 3. Întîiu aceasta ştiind că vor veni, în zilele de apoi, batgiocuritori, îmblîndu în poftele lor

(4) Mudr. 18; Ezil. 12, 22. 4. Şi zicînd: Unde-i făgăduita venirei Lui? Că de cîndu au adormit părinţii, toate aşia au rămas dinceputul zidiriei, toate aşia petrec.

5. C-aceaia din voia loruşi nu ştiu că ceriurile de demult pren cuvîntul lui Dumnezău sînt, aşia şi pămîntul din apă şi spre apă stă.

6. Derept aceaiaşi lume de* atunci, înecîndu-să cu apă, peri. /

7. Iară ceriurile şi pămîntul carele-s acmu, cu acelaşi cuvîntu-s puse şi să ţin spre foc, spre zuoa giudecăţii şi a perirei oamenilor necredincioşi.

8. Iară una, aceasta să ştiţi, iubiţilor, că o zi la Domnul iaste ca o mie de ani şi o mie de ani, ca o zi.

(8) Psalom 89, 4 (versetul nu este menţionat).

9. Nu va pesti Domnul făgăduinţa, (cum le pare unora că va pesti), ce-i răbdătoriu noao, nevrîndu să piară nime, ce să vie toţi cătră pocăinţă.

(9) Ezec. 18, 32 şi 33, 11; 1 Timot. 2, 4.

10. Însă va veni ca furul noaptea, zuoa aceaia a Domnului, întru carea ceriurile vor treace cu tresnire, iară stihiile, de căldură, să vor topi şi pămîntul cu lucrure ce-s pre el vor arde.

(10) Mt. 24, 43; 1 Solun. 5, 2; Apoc. 3, 5 şi 16, 13.

11. Derept aceaia, topindu-să aceastia toate, cumu să cade voao a fi întru sfinte vieţile voastre şi în slujbe dumnezeeşti? //

(11) Isai. 65, 17 (versetul nu este menţionat).

189v 12. Aşteptîndu şi grăbind spre venirea zileei lui Dumnezău, întru carea ceriurile arzîndu să vor răsipi şi stihiile, încălzindu-să, să vor topi.

13. Însă aşteptăm ceriure noao şi pămîntu nou, după făgăduinţa Lui, întru carele lăcuiaşte dereptatea.

(13) Pslom. 65, 17 şi 66, 22; Apoc. 21, 1.

14. Pentr-aceaia, iubiţilor, aşteptînd aceastea, nevoiţi-vă să vă afle curaţi şi nespurcaţi şi cu pace.

15. Şi îndelungă răbdarea a Domnului nostru spre ispăsenie să o aveţi; ca şi fratele nostru, iubitul Pavel, pentru înţelepciunea ce-i dată lui, au scris voao.

16. Cum mai în toate cărţile sale au grăit de-aceastia întru carele simt unele ce nu e lesne a le înţeleage, pre carele oamenii neînvăţaţi şi neîntăriţi le întorcu ca şi alalte Scripturi, spre perirea lor.

(16) C rim. 16; 1 Cor. 15, 24; 1 Solon. 4, 15.

17. Iară voi, dragilor, ştiind aceastea mai nainte,
feriţi-vă de rătăcitura acelor fără de leage
întru carele aţi fostu traşi, să nu
cădeţi din vîrtutea voastră.
18. Ce creaşteţi întru mila şi
întru conoştinţa Domnului
nostru şi a Mîntuitoriului
Iisus Hristos, aceluia slava,
acum şi în vreamia
din veaci,
amin.

Кѻнє(ц), срѣ(д).[8]

Sfîrşeniia 2 carte a lui Pătru Apostol//

PREDOSLOVIE 1 A CĂRȚIEI LUI IOANN 190r

Întru începutul aceştii cărţi, să cuvine a şti 4 lucruri: 1. Cine iaste scriitoriul ceştii cărţi. 2. Cărora au scris. 3. Pentru ce s-au îndemnat a scrie. 4. Şi de⟨s⟩pre ce lucrure au scris.

Scriitoriul aceştii cărţi cine-i, să arată numaicît zicînd cartea lui Ioann apostol, de unde să veade că nu-i săva a căruia Ioann, ce-i a lui Ioan apostol. Şi n-au fost nece un apostol, a căruia ară fi fost numele Ioan, numai acela Ioann, care au fost născut din tată-său Zevedeiu şi maică-sa Salomiia; şi frate-său au fost Iacov.

Amîndoi au fost mai nainte păscari, născuţi din păscari; după aceaia, amîndoi fură chemaţi de Hristos la apostolie. Cu numele dintîiu Ioann să usăbeaşte de alalţi apostoli; iară cu celalalt nume, apostol, să usăbeaşte de alalţi preoţi a beseareciei, carii nu să chiamă apostoli, ce preoţi. Cu aceaste doao nume să arată cît de mare şi iubit scriitoriu au fost a Duhului Sfînt, că numele lui Ioann, în limbă jidovască, să chiamă iubit şi drag lui Dumnezău, pentru că acest nume iaste din doao cuvinte: din cuvîntul lui Dumnezău şi din cuvîntul dragostei. Al doile nume iaste „apostol", care deregătorie era mai mare în Leagea noao, că pre aceştea-i alesease Hristos să întremeadze besearica

*Lui în lume, Efes. 4, stih 11. Acestu nume „apostol" iaste cuvîntu gre-
cescu și face trimes să vestească bine; mainte de toți au fost Hristos apos-
tol, trimes de Tatăl a vesti bine; după aceaia Hristos au dat această des-
toinicie celor 12 apostoli, cum zice Ioann în 17, stih 18: „Cum M-au tri-
mes pre Mine Tatăl, așia și Eu vă trimeț pre voi". N-au făcut derept acia
altă, Hristos, făcîndu-i pre ei apostoli, ce numai ce Și-au împărțit destoi-
niciia și deregătoriia Sa cu ei. Din trei lucruri să arată destoiniciia apos-
190v tolilor că-i || mai mare de toți evanghelistii și preoții și învățătorii carii-s
în beseareca lui Hristos. Întîiu, dintr-aceasta că apostolii nu de la oameni,
nece pentru oameni, ce sînguri, de la Hristos, era aleși, cum zice Pavel de
sineși, Galat. întîi 1, pentr-aceasta, apostolii după suirea lui Hristos în
ceriu, vrînd să aleagă unul în locul Iudei, nu cutezară pre cineva anume
chema, ce pusără 2 înaintea Domnului și așteptară să să arate cu soarte,
pre carele dinn acei doi au ales, în locul Iudei. Iară alți învățători și pre-
oți nu să aleg în toată vreamea așia; ci săva că-i de la Dumnezău și che-
marea lor încă, ei pentru oameni să aleg, cum ne învață Deania aposto-
lilor. Pavel și Varnava făcia preoți prin orașe, rădicîndu-și oamenii
mînile în sus, iară ei alegia și-i blagosloviia.*

*A 2-lea. Apostolii au fost dăruiți de Hristos cu înțelepciune cerească.
Pentr-aceaia înțelesul și adevărarea Scripturiei Sfinte înțelegia și fără
mărturiia Scripturilor și știia cu adevăr că întru învățătura lor nu vor
rătăci: că simțiia întru eiși lăcuind duhul adevărăriei, ca și cum cine are
suflet întru sine, cu carele viiază, acela ști și fără mărturiia altora că elu-i
viu. Derept aceaia Pavel, Galat. 1, stih 8, zice să fie blăstămat cine va
propovedui într-alt chip, de cum au propoveduit el; și Ioan, începeniia
aceștii cărți, nu zice că el au cetit, ce zice că au văzut și au prevăzut
și au pipăit de cuvîntul vieței despre carele scrie această carte. În aciastea
cuvinte au vrut să arate că el și alți apostoli, și fără de mărturiia Scrip-
turilor, știut-au cu adevărat că li-e dreaptă învățătura, carea povestiia
besearecilor; în Ioan 21, stih 24 zice: Și știm că iaste adevărată mărturiia
lui; și acest* dar au fost dat numai apostolilor, nu și altora, c-alalți preoți
toți și învățători trebuiaște să o înveațe din Scripturi și să o aducă iară la
Scripturi, să o ispitească ca la o piatră de cercare, și așia vor ști că-i de-
reaptă învățătura lor. După aceaia, apostolii cu știința lor, numaidecît ||
191r putea înțelege înțelesul, au tîlcul, Scripturiei, deșchizîndu-le lor Hris-
tos mintea și înțelepciunea, să înțeleagă Scripturile, cum zice Luca în
cap 4, stih 32. Aceasta încă au fost numai apostolilor dăruită, carii luase
Duhul Sfînt. Iară alalți preoți și învățători trebue să cetească multu din
Scripturile Sfinte și să înveațe cu multă nevoință și să să roage lui Dumne-
zău să le deșchiză mintea, și așia vor putea înțeleage Scripturile Sfinte.
Pentr-acia îndeamnă Pavel pre Timoteiu să cetească dintru în tinearețe
Scripturile, 2 Timoteiu cap 3, stih 15.*

*A 3-lea. Cu aceasta încă să usăbescu apostolii de alalți preoți și învățători, că ei necăiri n-au avut loc adevărat de-a lăcuirea, ce le era a îmbla în toată lumea și a propovedui Evangheliia lui Hristos, cum le poruncise lor Hristos, Matei 28, stih 19 „Păsați în toată lumea". Derept aceaia luoase destoinicie și puteare de la Hristos, a învăța în toate lucrurile și pren toate limbile. Iară alalți preoți și învățători au avut și au loc adevărat de a lăcuirea. Dintr-aceastea să arată destoiniciia ceștii cărți că-i mare, fiind scrisă de apostol plin de Duhul Sfînt, chemat și învățat de Hristos și de carele au fost mai drag lui Hristos, cum să chiamă el însuși, la Evanghelie, Ion 21, stih 7 „Ucenicul cela ce pre însu îl iubiia Iisus și pre**acesta și lăsă Maica Sa să o socotiască". Și acesta să plecă la pieptul lui Iisus, de unde mare taină au învățat, cum zic mulți cărtulari, și pre-acesta Hristos l-au chemat Voanerghes, ce să zice „fiiul tunetului", căce-i ca un tunet carele să aude peste toate locurile; așia și învățătura lui Ioan era să să auză în toate locurile, pren toți păgînii. Și cu adevăr era ca un tunet învățătura lui. Care tunetu-i acesta? Întîi era Cuvîntul,* Н́ про(ч). *De acestu tunet să cutremurară toți ereticii, încă și porțile iadului să răsipiră.*

*Acesta e Ioan, carele nu e numai apostol, ce-i depreună și evanghelist
și proroc. Apostolu-i în ciastă carte care au scris la toți, la toate besea-
recile; evanghelistu e || întru Evanghelie în carea au scris; iară prorocu-i* 191v
în Apocalipsis.

Evsevie arată stema celor 4 evanghelisti, lui Matei îi dă stemă chip de om, lui Marcu leu, Luca vițăl, iară lui Ioan vultur, că el au zburat mai sus, pînă la Tatăl, începînd a scrie de firea dumnezăiască, iară alalți au scris de firea omenească.

Tertulie (carele au viiat după înălțarea lui Hristos, 210 ani) scrie că Ioan apostol, în zilele lui Neron împărat, au venit în Roma și acie, pentru mărturisitura Domnului, au fost aruncat într-o cadă de oloiu fierbinte, de Neron împărat.

După aceaia, Domentian împărat l-au izgonit în ostrovul Patmosului, cum scrie și alți cărtulari, și acolea au scris Apocalipsisul. După aceaia, în zilele lui Nerva împărat, au fost chemat înapoi din pribegie și au venit în Asiia, și acolea au învățat și au tocmit besearecile. Dintru aceasta să cunoaște că n-au fost apostol numai jidovilor, ce și păgînilor. Lăsat-au în Asiia, în locul lui, învățători pre Ignat și pre Policarp și pre alți bărbați învățători. Doroteiu scrie că Ioan au petrecut 120 ani; aceasta cu adevăr să ști că au viiat mai mult de 100 de ani, și au murit și e îngrupat în Efes.

2. De unde și la carii au fost scrisă această carte?

Mai toți cărtularii depreună scriu că Ioan Apostol, Evangheliia sa au scris în Efes; numai unul, Doroteiu, zice că au scris în ostrovul Patmosului Evangheliia și Apocalipsis. După Evanghelie să veade c-au

scris această carte încă în bătrîneaţele lui, în Asiia. Iară la carii o au scris, nimică de aceasta scris nu să află. Putem creade, derept aceaia, că au scris la toate besearecile, mai vîrtos celora ce era în Asiia. După aceaia şi acelora carii era răşchiraţi; derept aceaia să chiamă greceaşte „catolică", că nu la oameni anume au scris, ca Pavel apostol la Timoteiu, nice anume la o beseărecă sau la vrun oraş, cum au scris Pavel la rimliani, la corin⟨teani⟩ Ӣ про(ч) 1 bis , ce la toate besearecele, mai vîrtos carii era
192r *în Asiia, cărora || le purta grijia mai vîrtos decît altora.*

3. Pentru ce şi de unde s-au îndemnat a scrie ceastă carte?

Întîiu îndemnatu-l-au pre el să scrie ereticii şi amăgitorii carii să sculase atunci, de carii zice el în 2 în Epistoliia dintîiu, stih 26: „Aceastea am scris voao, de ceia carii amăgescu pre voi; şi auzit-aţi că Antihristu iaste venitoriu şi acmu încă mulţi antihristi sînt". Carii au fost aceia antihristi de carii grăiaşte Ioan? Epifanie pre-aceaştea-i numără: în 1: simoniianii, carii era de la Simon Magno, ce să zice vrăjitoriu; al 2-lea: menaandrianii, de la Minandru, ucenicul lui Simon Magnu; 3: şaturnilianii, de la ucenicul lui Simon, de la Minandru; al 4-lea: vasilianii de la Vasilie; al 5-lea: niculiianii de la Niculae, Apocalips 2, stih 6, de la unul din cei 7 diiaconi. Al 6-lea: gnoşniţi, carii să chema ştratioţii; al 7-lea: carpocraţianii, de la Carpocrat în Asiia. Împrotiva acestuia anume, au scris această carte, că învăţa acela că trebuiaşte omului să greşască şi să facă voia tuturor dracilor, că aimentrea nu vor putea mearge în ceriu. Pentr-aceaia i-au scris împrotivă, zicînd: „Să nu greşiţi", 1 Посла(н) 1ter stih 2. Al 8-lea au fost ţerintiianii, de la Ţerint chemaţi, carii tăgăduiia dumnezăirea lui Iisus Hristos şi zicea că n-au fost Hristos mainte de Mariia. Al 9-lea: hebionii de la Hăbion, carii aşijdere învăţa că Hristos n-au fost mainte de Mariia; al 10-lea: nazarei, carii învăţa leagea lui Moisi. Aceştea toţi au fost în zilele lui Ioan; pentr-acea au scris împrotiva lor, întărind pre credincioşi şi arătînd că Hristos iaste adevărat Dumnezău şi om adeverit, împrotiva lui Ţerind şi lui Hebion, 1 cap. A 2-a oară să au îndemnat a scrie pentru credincioşi, că în aceaia vreame mulţi era în beseareca, carii cu bucile pline, să lăuda că cunoscu pre Dumnezău şi au credinţă dereaptă, săva că nu vieţuiia creştineaşte, să lepăda de leagia lui Moisi şi îmbla în poftele trupului. Pentr-aceaia
192v *să huliia numele lui Dumnezău între ei; văzînd || aceastia le scrie împrotivă şi le arată că nu poate fi cine are împreunare cu Dumnezău în lumina credinţeei, să n-aibă viiaţă sfîntă şi fapte bune. Pentr-acea zice în cap 1: „Dumnezău lumină iaste şi nece un tunearec întru el nu iaste".*

4. Dintr-aceastia ce am scris, să cunoaşte despre ce lucruri-i scrisă această carte: întîiu îndeamnă pre credincioşi să ţie credinţa dereaptă şi cunoştinţa adevărată a lui Iisus Hristos şi toată învăţătura carea au luat de la apostoli, şi să rămîe vîrtoşi în credinţă, într-aceaia împrotiva ereticilor. A 2-a scrie împrotiva acelora carii cu numele creştinescu vieţuiia trupiaşte.

Aceasta e şuma acestii cărţi.||

CAP 1

Зача́ло. ѯ҃и

1. Arată pre Hristos că-i cel cuvîntu din veaci, în carele e viiața. 5. Și lumina. 7. De care mărturisească. 9. Zice că Dumnezău-i milostiv și va erta păcatele, și carii simțescu greotatea păcatelor sale să să pleace cătră mila lui Dumnezău. За, ѯ҃и.[2] bis

Carele era dintîiu, carele am auzit, carele am văzut
cu ochii noștri, pre carele am previt, și mînule
noastre L-au pipăit despre cel Cuvîntu al vieției.
(2. Că viiața arătată-i, și o văzum și o mărturisim
și o vestim voao, viiața cea de veaci, carea era la
Părintele și e arătată noao.)
3. Carele am văzut și carele L-am auzit, pre Acela vestim voao,
ca să aveți și voi împreunare cu noi; și împreunarea noastră iaste cu
Părintele și cu Fiiul Lui, cu Iisus Hristos.
4. Și aceastea scriem voao, ca să fie deplin bucuriia voastră.
(5) Ion 8, 19. 5. Și aceasta iaste porunca ci-am auzit de la El și o spunem voao,
că Dumnezău lumină iaste și întru Dînsul nece un tunearecu nu iaste.
6. Să am zice că avem împreunare cu El, și vom îmbla întru-ntunea-
recu, mențim și nu facem adevăr.
(7) Evrem. 9, 14; 1 Pet. 1, 19; Apoc. 1, 5. 7. Iară de vom îmbla întru lumină, cumu-i și El întru lumină, avăm
împreunare cu El, și sîngele lui Iisus Hristos, a Fiiului Său, ne cură-
țească pre noi de tot păcatul. Коне́цъ бг҃осло́вꙋ. Че(к) л҃д, не(д). Зача́ло. ѯ҃ѳ.[3]
(8) 1 Țar. 8, 46; 2 Țar. 6, 36; Prici. 20, 9. 8. Să am zice că păcat n-avem*, singuri ne prilestim și adevărul nu
iaste întru noi.
(9) Pslom. 32, 5; Prici. 28, 13. 9. Iară să vom ispovedi păcatele noastre, credincios-i și derept, ca
să ne iarte noao păcatele și să ne curățească de toată spurcăciunea.
10. Iară să vom zice că nu greșim, minciunos facem pre El, și cu-
vîntul Lui nu iaste întru noi. //

CAP 2

1. Arată-le pre Hristos că-i împăcător. 3. Zice că viiața sfîntă iaste iubită la Dumnezău, și dintră aceaia să arată cunoștința lui Dumnezău. 12. Spre aceaia îndeamnă pre tot fealiul de om, și să rămîia în Hristos. 13. Îndeamnă-i să urască lumea. 18. Să să ferească de Antihrist. 24. Și să rămîia în cunoștința adevărată.

a. Împăcător.

Fiii miei, aciastea scriu voao, ca să nu greșiți, iară cine va
greși, grăitoriu[a] avăm la Părintele, pre Iisus Hristos
cel derept.
(2) Viș. 1, 9; Nij. 4, 10; 2. Și Elu-i mîngîitoriu[b] pentru păcatele noastre,
și nu numai pentru ale noastre, ci pentru a toată
lumea.

b. El, jărtvă mîngîitoare.

3. Și pentr-aceasta știm că-L cunoaștem pre El, să vom ținea poruncile Lui.

4. Cine zice că-L cunoaște pre El și poruncile Lui nu le ține, menciunosu-i și întru el nu-i adevăr.

5. Iară cine ține cuvîntul Lui, într-acela cu adevăru-i deplin dragostia lui Dumnezău; pentr-aceasta știm că sîntem întru El.

6. Cine zice că lăcuiaște întru El, așia trebue să îmble, cum au îmblat și El. Ко(ц), че(к), Пе(к), лд҃, не(д). Зача́ло, ѕ҃.[4]

7. Fraților, nu poruncă de noou scriu voao, ce poruncă veache, carea ați avut dintîi, altă poruncă veache iaste cuvîntul ce ați auzit dintîi. (7) Ion 13, 34 și 13, 12.

8. Iară scriu voao poruncă noao, carea-i adevărată întru El și întru voi, că întunearecele au trecut și lumina cia adevărată străluciaște.

9. Cine zice că elu-i în lumină și-și ureaște pre fratele său, întru întunearecu-i* pînă acmu.

10. Iară cine iubeaște pre fratele său, întru lumină petreace, și sminteală întru el nu-i.

11. Iară cine-și ureaște pre frate-său, întru întunearec iaste, și în tunearec îmblă, și nu ști unde mearge, că i-au orbit întunearecile ochii lui. (11) Nij. 3, 14.

194r 12. Scriu voao, coconilor, că s-au iartat voao păcatele // pentru numele Lui.

13. Scriu voao, părinților, că cunoașteți pre cela carele-i dintîi; scriu voao, tinerilor, că ați biruit pre vicleanul; scriu voao, pruncilor, c-ați cunoscut pre Părintele.

14. Scris-am voao, părinților, c-ați cunoscut cel dintîi, scris-am voao, tinerilor, că sinteți tari și cuvîntul lui Dumnezău lăcuiaște întru voi și ați biruit pre vicleanul.

15. Nu iubireți lumea, nice cealea carele sînt în lume, că cine iubeaște lumea nu iaste dragostea Părintelui întru el. (15) Iacov 4, stih 4.

16. Că tot ce-i în lumea, pohta trupului iaste, și desfătarea ochilor și făliia viețeei nu-i din Părintele, ce din lumea iaste.

17. Și lumea va treace și pohta ei, iară cine va face voia lui Dumnezău rămîne-va în veaci.

Ко(ц) пе(к). а҆ сѹ(в) лд҃, за(ч), рче҃. И҆ не(д), лд҃, и҆щи̏ зача́ло, рле҃.[5]

18. Coconașilor, vreamea de apoi iaste și cum ați auzit că va veni Antihrist, acmu încă mulți antihristi începură a fi; de unde știm că vreamea de** apoi iaste.

19. Dintre noi eșiră, ce nu era din noi, că de-au vrut fi fost din noi, cu noi au vrut rămînea, ce eșiră dintre noi, ca să să arate că nu-s toți din noi.

20. Însă voi unsoare[c] aveți de la Cel Sfînt și științi toate. c. Unsoarea, să înțeleage darul Duhului Sfînt.

21. Nu pentru aceaia am scris voao, cum n-ați ști adevărul, ce pentru că-l știți și că nice o minciună nu-i de la adevăr.

22. Cine-i minciunos, fără numai cela ce tăgăduiaște că Iisus nu-i Hristos, acesta-i Antihrist, carele tăgăduiaște pre Părintele și pre Fiiul.

23. Varecine tăgăduiaște pre Fiiul, nece Părinte n-are; iară cine mărturiseaște pre Fiiul și Părinte are.

24. Derept aceaia ce-aţi auzit voi dentîi, să rămîe întru voi, şi
să va rămînea întru voi ce aţi auzit dintîi, voi încă întru Fiiul şi
întru Părinte veţi rămînea.
25. Iară aceasta-i făgăduinţa carea ne-au făgăduit El noao, viiaţa
de vecie.
26. Aceastia am scris voao, de aceia carii amăgescu pre voi. //
27. Ce unsoarea carea aţi luat de la El să rămîe întru voi şi nu 194v
veţi avea lipsă să vă înveaţe cineva pre voi; ce cum învaţă pre voi
unsoarea aceaia despre toate, care-i şi adevărată şi nu-i minciunoasă,
şi cum v-au învăţat pre voi, într-aceaia veţi rămînea.
28. Derept aceaia, acmu, porobocilor, rămîneţi întru El, cum cînd
Să va arăta să avăm îndrăznire, şi să nu ne ruşinăm de El, întru
venirea Lui.
29. Să ştiţi că Elu-i derept, să ştiţi că cine face dereptate de la
Elu-i născut.

CAP 3

1. Arată cîtu-i cinste mare că ne-au priimit pre noi Dumnezău, pentru Hristos, feciori. 7. Trebue să arătăm viiaţă noao din fapte bune; învaţă că viiaţa noao să cunoaşte din dragoste. 19. După aceaia aduce înainte îndrăznire. 22. Şi chemarea de la Dumnezău.

Vedeţi ce dragoste ne-au dat noao Dumnezău, ca să ne
numim fii lui Dumnezău. Pentr-aceaia lumea nu cu-
noscu pre voi, pentru că n-au cunoscut pre El.
2. Dragilor, acmu sîntem fii lui Dumnezău, şi încă
nu s-au arătat ce vom fi; iară ştim că deaca să va arăta
El, ne vom asămăna Lui, că vom vedea pre El cum iaste.
3. Şi varecine are această nădeajde întru El, curăţi-să-va pre sine,
cumu-i şi Acela curat.
4. Că varecine face păcat, şi leagia calcă, că păcatulu-i călcarea
legeei.
(5) Isai. 53, 6 şi 9 şi 11; 1 Pet. 2, 22 şi 24; 2 Pos. Ion 11.
5. Şi ştiţi că El S-au arătat ca să ia păcatele noastre şi nu iaste
păcat întru El.
6. Varecine rămîne întru El, nu greşiaşte; iară varecine greşiaşte,
nu L-au văzut pre El, nece L-au cunoscut pre El.
7. Fiilor, nime pre voi să nu vă amăgească, că cine face dereptate
dereptu-i cum şi El îi derept.
(8) Ion 8, 44.
8. Iară cine face păcat, de la diiavolul iaste, că diiavolul dintîi
greşiaşte; pentr-aceasta S-au arătat Fiiul lui Dumnezău, ca să zdro-
bască lucrurile diiavolului. //
9. Că tot cine-i născut de la Dumnezău nu face păcat, că sămînţa 195r
Lui întru el lăcuiaşte, şi nu poate greşi, pentru că-i născut de la
Dumnezău.
10. Dintr-aceasta să arată fii lui Dumnezău şi fii diavolului: tot
cine nu face dereptate nu-i de la Dumnezău şi cine nu iubeaşte pre
fratele său. Ко(ц), пне(д) и҆ Ішнн(8), Въ вто́рникъ, л҃е, не(д). Зача́ло о҃в.[6]

11. Că aceasta-i porunca ce ați auzit dintîiu, să ne iubim unii cu (11) Ion 13, 34
alții. și 15, 12.
12. Nu cum Cain, carele era de la vicleanul și omorî pre frate-său. (12) Bit. 4, 8.
Iară pentru ce-l omorî pre el? Pentru că era faptele lui reale, iară a
frate-său, dereapte.
13. Nu vă mirareți, frații miei, de vă ureaște pre voi lumea.
14. Noi știm c-am trecut din moarte la viiață, că ne iubim frații, (14) Viș. 2, 11.
că cine nu-și iubeaște fratele, în moarte rămîne.
15. Că tot cine-și ureaște pre fratele său, vrăjmașu-i și știți că
nece un vrăjmaș* n-are viiața de veaci întru sine.
16. Dintru aceasta cunoaștem dragostea lui Dumnezău, că El (16) Ion 15, 13;
Și-au pus viiața Sa, pentru noi; derept aceaia trebuiaște și noi să punem Efes. 5, 2.
viețile noastre pentru frați.
17. Iară cine are bogătate lumească și veade pre fratele său lipsit (17) Luc. 3, 11;
și-și închide inima sa de cătră dînsu, cum va rămînea dragostea lui Iacov 2, 15.
Dumnezău întru el?
18. Fii miei, să nu iubim cu cuvîntul și cu limba numai, ce cu
faptul și cu adevărul.
19. Și pentru aceasta cunoaștem că noi sîntem dintru adevăr,
înaintea Lui hrăborim[a] inimile noastre. a. Smerim.
20. Că de ne păgubeaște pre noi inima noastră, mai putearnicu-i
Dumnezău decît inima noastră și toate le ști. Ко(ц). кто(к).
Средѣ, л҃е, не(д)лѣ. Се(ж), и҆ на вечерь бг҃ословꙋ. Зача́ло. о҃г.[7]
21. Dragilor, să nu ne păgubeaște pre noi inima noastră, îndrăz-
nire avăm cătră Dumnezău.
22. Și varece vom pofti, priimi-vom de la El, că păzim porun- (22) Mt. 21, 22;
cile Lui și facem carele-I plac Lui. // Ion 14, 13 și 15, 7 și 19, 23; Nij. 5, 14.
195v 23. Și aceasta e porunca Lui ca să creadem întru numele Fiiului
Său, a lui Iisus Hristos, și să ne iubim unii cu alții, cum ne-au porun- (23) Ion 6, 29 și 13, 17.
cit noao.
24. Că cine păzeaște poruncile Lui, întru El lăcuiaște și Acela (24) Ion 13, 34
întru el, și pre aceasta-L vom cunoaște că lăcuiaște întru noi, din și 15, 12; Nij. 4,
Duhul ce ne-au dat noao. 13.

CAP 4

1. Porunceaște-le să ispitească duhurele, că unii din lume. 5. Unii de la Dumnezău grăesc. 7. Grăiaște de dragoste. 9. Îndeamnă-i cu pilda lui Dumnezău, spre dragostea frățească.

Iubiților, nu creadereți a tot duhul, ce ispitiți duhu-
rile, au de la Dumnezău sînt; că mulți proroci men-
ciunoși veniră în lume.
2. Dinn aceasta să cunoaște Duhul lui Dumnezău: tot
duhul carele mărturiseaște că Iisus Hristos au venit
în trup, de la Dumnezău iaste.
3. Și tot duhul carele nu mărturiseaște pre Iisus Hristos că au venit
în trup, nu iaste de la Dumnezău, ce acesta e Antihrist, carele ați
auzit că iaste venitoriu și carele-i acmu în lume.

4. Voi sînteţi de la Dumnezău, fiilor, şi aţi biruit pre ei; că mai
putearnic iaste cela ce-i întru voi, decît cela ce-i în lume.
5. Ei-s din lume; pentr-aceaia de ceale lumeşti grăescu, şi lumea-i
ascultă pre ei.
(6) Ion 8, 47. 6. Noi de la Dumnezău sintem, cine cunoaşte pre Dumnezău
ascultă pre noi, carele nu-i de la Dumnezău, nu ascultă pre noi. Dinn
aceasta cunoaştem duhul adevărării şi duhul rătăcireei. Ко(ц), срѣ(д).
Паре(м), а҃. Се(н), кѕ҃. Прѣставле(н) Іѡ(н) бг҃осло(в).[8]
7. Iubiţilor, să ne îndrăgim unul cu alalt, că dragostea de la
Dumnezău iaste şi tot carele iubeaşte, de la Dumnezău-i născut şi
cunoaşte pre Dumnezău.
8. Iară cine nu iubeaşte, nu cunoaşte pre Dumnezău, că Dumnezău
dragoste iaste.
(9) Ion 3, 16. 9. Dintr-aceasta s-au arătat dragostea lui Dumnezău întru noi,
că Fiiul Său, unul născut, trimesu-L-au Dumnezău în // lume, să viem 196r
pentru El.
(10) Viş. 2, 2. 10. Într-aceasta iaste dragostea, nu c-am iubit noi pre Dumnezău,
ce că ne-au iubit El noi şi au trimis Fiiul Său, să fie jărtvă împăcă-
toare, pentru păcatele noastre.
11. Iubiţilor, de ne-au iubit pre noi Dumnezău, aşia trebuiaşte
să iubim şi noi unul pre altu. Зачáло[9]
(12) Ion 1, 18; 1 Tim. 6, 16. 12. Pre Dumnezău, nime, necedănăoară, nu L-au văzut, iară
să ne vom iubi unul pre alalt, Dumnezău întru noi lăcuiaşte şi dra-
gostea Lui deplinu-i întru noi.
(13) Viş. 2, 24. 13. Pentru aceasta cunoaştem că noi lăcuim întru El şi El întru
noi, că din Duhul Său ne-au dat noao.
14. Şi noi am previt şi mărturisim că Părintele au trimes Fiiul,
Spăsitoriul lumiei.
15. Varecine va mărturisi că Iisus iaste Fiiul lui Dumnezău, Dum-
nezău întru el lăcuiaşte şi el întru Dumnezău.
16. Şi noi am cunoscut şi am crezut dragostea ce are Dumnezău
întru noi. Dumnezău dragoste iaste şi cine rămîne în dragoste, întru
Dumnezău rămîne, şi Dumnezău întru el. Ко(ц), паре(м), в҃.[10]
17. Pentru aceasta s-au săvîrşit dragostea cu noi, ca să avem
îndrăznire în zua giudecatei; pentru că cumu-i acela, aşia şi noi sim-
tem în lume.
18. Frică nu-i întru dragoste, dragostea deplin afară scoate frica;
că frica are chin, iară cine să teame nu-i deplin în dragoste.
19. Noi iubim pre El, că El au iubit mainte pre noi. Ко(ц), ап(с)лу.
Че(к), ле҃, не(д)лѣ, и Парамїа, г҃. Зачáло, од҃.[11]
20. Să va zice cineva, iubescu pre Dumnezău, şi pre fratele
său ureaşte, mencinos iaste. Că cine nu iubeaşte pre fratele său,
pre carele îl veade, cum poate iubi pre Dumnezău, pre carele nu-l
veade?
(21) Ion 13, 34 şi 15, 12; Efes. 5, 2. 21. Şi aceasta poruncă avem de la El, cum cine iubeaşte pre Dum-
nezău să iubască şi pre fratele său. //

196v
CAP 5

1. Arată că dragostea frăţească şi credinţa creştinească sînt lucruri împreunate. 10. Nime nu poate creade în Dumnezău, carele nu creade în Hristos. 14. Pentru aceaia trebue să chiame pre Hristos într-agiutoriu. 18. Ca să folosească rugăciunele noastre şi fraţilor.

Tot cine creade că Iisus iaste Hristos, de la Dumnezău-i
născut şi varecine iubeaşte pre cela carele au născut,
iubeaşte şi pre cela carele-i născut din el.
2. Pentr-aceasta cunoaştem că iubim pre Fiiul lui
Dumnezău, cînd iubim pre Dumnezău şi poruncile
Lui ţinem.
3. C-aceasta e dragostea lui Dumnezău, să ţinem poruncile Lui;
şi porunci⟨le⟩ Lui nu-s greale.
4. Că au ce-i născut de la Dumnezău biruiaşte lumea şi aceasta (4) 1 Cor. 15, 57.
iaste izbînda carea învenge lumea, credinţa voastră.
5. Cine-i carele biruiaşte lumea, fără numai cela ce creade că Iisus
iaste Fiiul lui Dumnezău? Кѻ(ц), г̃ Паре(м).[12]
6. Acesta e carele au venit cu apă şi cu sînge; Iisus Hristos nu
numai cu apă, ce cu apă şi cu sînge şi Duhul iaste carele mărturi-
seaşte, că Duhul iaste adevăru lui.
7. Că trei sintu carii mărturisescu în ceriu: Părintele, Cuvîntul şi
Duhul Sfînt; şi aceşti trei unul sintu.
8. Şi trei sîntu carii mărturisescu pre pămîntu: Duhul şi apa şi
sîngele; şi aceşti trei într-una sîntu.
9. Să să priimeaşte mărturiia oamenilor, mărturiia lui Dumnezău (9) Mt. 13, 17
mai mare iaste; c-aceasta-i mărturiia lui Dumnezău, carea au mărtu- şi 17, 5.
risit despre Fiiul Său.
10. Cine creade în Fiiul lui Dumnezău are mărturie întru sine; (10) Ion 3, 16.
cine nu creade lui Dumnezău, menciunos face pre El, că n-au crezut
mărturisituriei carea mărturisi Dumnezău despre Fiiul Său.
11. Iară aceasta e mărturiia, că ne-au dat noao Dumnezău viiaţa
de veaci şi aceasta viiaţă iaste întru Fiiul Lui.
12. Cine are Fiiul, are viiaţă; iară cine n-are Fiiul lui Dumnezău, (12) Ion 3, 36
n-are viiaţă. şi 5, 24.
197r 13. Aceastia am scris voao, carii creadeţi în numele Fiiului//lui
Dumnezău; ca să ştiţi că voi aveţi viiaţa de veaci şi să creadeţi în
numele Fiiului lui Dumnezău.
14. Şi aceasta iaste îndrăznirea ce avăm cătră El, că ce vom ceare, (14) Viş. 3, 22.
după voia Lui, ne va asculta pre noi.
15. Şi de ştim că ne va asculta pre noi, au ce vom ceare, ştim că
vom avea de la El ce poftim.
16. Să veade cineva pre fratele său greşind cu greşală carea nu-i spre (16) Mt. 12, 31;
moarte, să să roage şi-i va da lui viiaţă greşiţilor carii nu-s spre moarte; Mr. 3, 29; Luc.
iaste păcat de moarte, nu zic să vă rugaţi pentr-acela. 12, 10.
17. Toată strîmbătatea păcatu-i, însă iaste păcat carele nu-i spre
moarte.

18. Ştim că cine-i născut de la Dumnezău nu greşiaşte; ce cine-i
născut de la Dumnezău păzeaşte-să pre sine şi vicleanul nu să atinge
de el.
19. Ştim că noi simtem de la Dumnezău şi toată lumea întru răutate zace.

(20)Luc. 24, 45.

20. Ce noi ştim că Fiiul lui Dumnezău
au venit şi au dat noao minte să cunoaştem pre cel adevărat;
şi sîntem într-acel adevăr în Fiiul Lui, în Iisus Hristos,
că acesta e Dumnezăul cel adevărat,
şi viiaţa de veaci.
21. Fiilor, feriţi-vă pre voi
de idoli.
Amin.

Конє(ц), Сѫбо́рномꙋ посла́нїю Іѡа́нновꙋ пъ́рвомꙋ.[13] //

197v # A 2-A CARTE LUI IOAN APOSTOL

CAP 1

1. Scrisă-i această carte unii mueri cinstită, care avea feciori crescuți în frica lui Dumnezău. 6. Pre aceasta roagă să rămîe în dragostea creștinească. 7. Să nu cază întru antihristi. 10. Ce mai vîrtos să-i încungiure pre ei.

Въ пѧток, л҃е, не(д)лѣ. Зача́ло, о҃е.[1]

Preazviter[a] a aleaseei giupunease și feciorilor ei pre a. Cîrstnic au țîrcovnic.
carii eu cu de-adinsu îi iubăscu și nu numai eu, ce
toți carii cunoscu adevărul,
2. Pentru adevărul ce lăcuiaște întru noi și întru
noi va fi în veaci.
3. Fie milă cu voi, milostivnicie, pace de la Dum-
nezău, Părintele, și de la Domnul Iisus Hristos, Fiiul Părintelui, cu
adevăr și cu dragoste.
4. Bucuratu-m-am foarte că am aflat din feciorii tăi îmblînd (4) Ion 2, 7, 8.
întru dereptate, cum am luat poruncă de la Părintele.
5. Și acmu te rog pre tine, giupîneasă, nu scriindu ție poruncă (5) Ion 13, 34 și
noao, ce cum am avut poruncă dintîi, ca să ne iubim unul cu alalt. 15, 12; 1 Ion 3, 11.
6. Și aceasta iaste dragostea ca să îmblăm după poruncile Lui,
aceasta e porunca, cum ați auzit dintîi, ca să îmblați întru ia.
7. Că mulți amăgitori au întrat în lume, carii nu mărturisescu că (7) 1 Ion 4, 3.
Iisus Hristos au venit în trup; acesta e amăgitoriu și antihrist.
8. Păziți-vă ca să nu piiardem ce-am lucrat, ce să luom plată deplin.
9. Că varecine să depărtă și nu rămîne ⟨în⟩ învățătura lui Hristos
n-are Dumnezău, iară cine va rămînea întru învățătura lui Hristos,
are și pre Părintele și pre Fiiul.
10. Varecine va veni cătră voi și nu va aduce aceasta învățătură, (10) Rim. 16, 17; 1 Cor. 5, 11;
nu-l priimireți pre el în casă, și de mulțemire nu-i grăireți. Tit 3, 10.
11. Că cine-i zice lui bineațe să face părtaș în faptele lui cele
reale. //
198r 12. Multe aș avea a scrie voao, ce n-am vrut pre hîrtie și cu cer-
neală, ce am nedeajde să viiu cătră voi și să grăescu, rost cătră rost,
ca să fie bucuriia noastră deplin.
13. Spuneți închinăciune feciorilor surorii tale ceii alease. Amin.

Ко(ц) пе(к). Сꙋ(б) л҃е, мѧ(с), за(ч), р҃мѕ, и҆ не(д), л҃е, мѧсопꙋ(с), зача́ло, р҃м.[2]

Коне́ць, в҃, посла́нїю Іѡа́нновꙋ.[3]

A 3-A CARTE A LUI IOANN BOGOSLOV̀

CAP 1

Зача́ло о̃ѕ.[1]

1. Laudă pre Gaie că-i priimitoriu la oaspeţi. 9. Şi bagă vină lui Triofie pentru că-i fălos. 10. Îndeamnă pre Gaie să fie stătătoriu în fapte bune. 12. Mai de-apoi laudă pre Dimitrie.

a. Bătrînul. Preazviterul[a], iubitului său, lui Gaie, pre carele eu
cu adevăru-l iubesc.
2. Iubite, întîi pohtescu să te sporeşti şi să-ţi
fie bine, cum să sporeaşte inima ta.
3. Bucuratu-m-am foarte de venirea fraţilor şi
de mărturisitura adevărăriei tale, cum îmbli tu întru adevăr.
4. Mai mare bucurie de aceasta n-am, ca cînd auzu feciorii miei
îmblînd întru adevăr.
5. Iubite, bine faci au ce faci cu fraţii şi cu striinii,
6. Carii au mărturisit de dragostia ta înaintea beseareciei; pre
carii bine faci să-i vei priimi cumu să cuvine lui Dumnezău.
7. Că pentru numele Lui au eşit, nepriimind nemică de la păgîni.
8. Iară noao ni să cuvine să-i priimim pre unii ca aceştea, ca să
fim agiutoriu adevărului.
9. Scris-am besearicii, ce carele iubeaşte dintru voi a fi // mai 198v
mare, Deotrif, nu priimeaşte pre noi.
10. Derept aceaia, să voiu veni, aduce-i-voiu aminte faptele ce-au
făcut, cu cuvinte vicleane ocărîndu-ne pre noi; căruia nesosindu-i lui
aceastia, el încă nu priimeaşte fraţii, şi pre ceia ce-are vrea să-i prii-
mască, opreaşte-i şi din besearecă îi leapădă.
(11) 1 Ion 3, 6. 11. Iubite, nu rîvni ce-i rău, ce ce iaste bun, că cine face bine,
de la Dumnezău-i, iară cine face rău n-au văzut pre Dumnezău.
12. Despre Dumitru mărturisescu toţi încă şi adevărătura; încă
şi noi mărturisim, şi ştiţi că mărturiia noastră iaste adevărată.
13. Multe aş avea a-ţi scrie, ce n-am vrut cu cerneală şi cu condeiu
să scriu ţie.
14. Însă nădejduescu că te voiu vedea curund şi
vom grăi făţiş, unul cu alt.
15. Pace ţie. Închină-ţi-să ţie priiatenii;
spune închinăciune
priiatinilor anume.

Amin.

Ко(ц), поне(д), Сѵ́рном(ѵ).[2]

Sfîrşitul a 3-a carte lui Ioann. //

199r

PREDOSLOVIIA CĂRȚIEI LUI IUDA APOSTOL

Trei lucrure să dau înainte a ști despre ceastă carte. Întîiu destoiniciia. A doaoa, scriitoriul ceștii cărți. A treia, despre ce lucru-i scrisă.

Aicea ni să dă înainte 2 întrebături: întîiu, ciastă carte iaste scriptură sfîntă au ba? A 2-a, de unde să poate ști că-i scriptură sfîntă?

1. De întrebătura dintîiu, mulți s-au îndoit de destoiniciia ceștii cărți și au zis că nu-i scriptură sfîntă, pentru aceastea lucruri: 1. că Iuda apostol să zice pre sine că-i slugă lui Hristos, nu-i apostol, și știm că toate cărțile Legiei noao sîntu scrise de apostoli, iară această carte iaste scrisă de sluga lui Hristos, de Iuda, pentru aceaia nu e carte apostolească. Ce lesne-i a răspunde de aceasta, săva că s-au chemat sluga lui Hristos Iuda, ce apostol încă au fost; așia și Pavel apostol s-au chemat sluga lui Hristos, ce încă pentr-aceaia nu putem zice că n-au fost depreună și apostol, К рим[1] *1, stih 1. Și cu aceasta vină am putea lepăda și cărțile lui Pavel, la filip⟨iseani⟩ și Filimon, și cartea lui Iacov și a lui Ion, în care cărți să cheamă slugile lui Iisus Hristos, nu să chiamă apostoli. A 2-lea. Zic că Iuda au scris de acealea lucruri de carele au fost scrise mainte de alți apostoli, pentru acea nu-i apostol. Aicea răspundem: că Iiuda după vreamea lui Pavel și a lui Pătru, carii era apostoli depreună cu Ioan au viiat; pentr-aceaia să cuviniia, după moartea celora, să scrie de carele propoveduise ceialalți apostoli. A 3-lea. Zic că aduce acătare lucru înainte, carele nu să află necăiuri în Leage veache,*

cumu s-au luptat Mihail arhanghel cu Satana, pentru trupul lui Moisei; așia zice și de Enoh că au fost al 7-lea, de la Adam, care scriptură nu să știe || de unde o au luat. Răspunsu: pentr-aceasta de ară trebui să să 199v
leapede vro o carte, să ară lepăda cartea lui Pavel la Tit, 1, stih 12, că acolea pomeneaște Pavel de cuvintele unui filosof, anume Epimenie: și întîiu carte cori⟨n⟩t⟨eani⟩ 15, stih 33, pomeneaște Pavel de Minandru filosof, carele n-au fost nice apostol, nice proroc; și în дѣáнїе[2] *grăiaște Pavel, de Arat filosof,* дѣáнїе[3] *17, stih 21, săva că acealea nu-s lucrure sfinte, nice din carte sfîntă, ce încă acealea cărți nu să leapădă pentr-aceaia. A 4-lea. Alții zic că ceastă carte a Iiudei iaste scrisă din cartea lui Pătru, pentru că de-acealeași lucruri grăiaște, ce-s în cartea lui Pătru, derept aceaia zic că n-au scris Iiuda, ce un ucenic al lui. Răspunsu: cu aceasta nu să micșurează destoiniciia ceștii cărți, că așia să ară lepăda depreună și cărțile lui Samoil și cărțile Crailor și Paralipomen, că lucrurile ce-s într-acealea cărți încă-s luate din lucrurile din afară a țărîei. Derept aceaia de-au putut scrie acealea în cărțile sfinte și să priimescu ca niște lucrure sfinte, dară Iiuda apostol, că ce n-au vrut putea scrie cartea sa din carte sfîntă? Noi lăsăm aciaste opăcituri și credem, și cu adevărat zicem cu beseareca lui Dumnezău, cum cartea Iiudei iaste carte apostolească și scriptură sfîntă, cum au priimit-o* toți creștinii.*

Întreabă-să de unde cunoaștem că-i scriptură sfîntă? Răspunsu: din 2 lucruri: întîi cunoaștem că iaste carte sfîntă, pentru lucrurile ce simtu într-însa, despre care lucruri, prorocii și apostolii să asamănă, ca și despre alalte scripturi sfinte. A 2-lea. Să cunoaște dintr-aceasta, că aceasta încă-i scrisă din demnătura Duhului Sfînt.

*2. De scriitoriul ceștii cărți. Aicea ni-i a vedea 2 lucruri: unul, numele Iiudei, a 2-lea: deregătoriia lui. Numele i-au fost Iuda, cu care nume să chema doi ucenici a lui Hristos: unul au fost Iuda, feciorul lui Alfeiu, și frate lui Iacov din frații** lui Hristos; acesta iaste scriitoriul ceștii cărți. || Iară alt Iiudă era carele vîndu pre Hristos,* 200r
feciorul lui Simon din Scariot. Numele Iudeei în limbă jidovască să chiamă „lăudătoriu pre Dumnezău". Deregătoriia lui au fost aceasta c-au fost slugă lui Hristos, în lucrurile sufletești, să propoveduiască Evangheliia ca și alalți apostoli.

3. Despre ce au scris?

Iuda apostol într-aceasta carte scrie de 3 lucrure:
1. Întîiu îndeamnă Iuda pre toți creștinii să fie
vîrtoși în credință și să rămîe întru
învățătura creștinească.
2. Roagă-i să să ferească de învățătorii minciunoși
și amăgitori, de carii
întrase între ei.
3. Scrie păgubitura și perirea
învățătorilor minciunoși. ||

200v

CARTEA LUI IUDA APOSTOL

CAP 1

3. Dojeneaşte pre credincioşi să să ferească de oamenii aceia. 4. Carii din mila lui Hristos iau desfătare spre lucrurile trupeşti. 5. De carii zice că fără de osîndă nu vor fi, pentru ce au urît mila lui Hristos. 6, 7. Şi arată în trei pilde. 14. Spune prorociia lui Enoh. 20. Arată credincioşilor cum să cuvine să petreacă, ca să dobîndească mila lui Hristos şi viiaţa de veac.

Вто́рникъ, сы́рни. Зача́ло, ѻ҃з.[4]

Iuda, sluga lui Iisus Hristos şi frate lui Iacov, chemaţilor de la Părintele Dumnezău, sfinţiţilor şi ţinuţilor de Iisus Hristos,

2. Milostivnicie voao şi pace şi dragoste să vă să mulţească.

3. Iubiţilor, cu toată nevoinţa am silit a scrie voao, despre spăsenia voastră depreună. Lipsă mi-au fost a scrie voao să vă îndemnu să vă luptaţi pentru credinţa ce e dată deodată sfinţilor.

4. C-au întrat unii din oameni pre sup cumpăt, carii era de demult scrişi spre ceastă păgubitură, necredincioşi, carii mila Dumnezăului nostru o întorcu spre desfătare şi pre cel Dumnezău, singur moştenitoriu şi Domnul nostru Iisus Hristos, tăgăduescu-L.

5. Iară voia mi-e să vă dojenescu pre voi, pentru că ştiţi o dată (5) Cis. 14, 19 şi 26, 64.
aceasta, că Domnul cîndu au izbăvit oamenii săi din Eghipet, iară îi pierdu pre ceia ce nu crezură.

6. Şi pre îngeri carii nu ţinură destoiniciia sa, ce-şi lăsară locul (6) 2 Pet. 12, 4.
său, spre giudecata ceii zile mari, cu legăturile de vecie, să ţin întru întunearec.

7. Ca Sodomul şi Gomorul şi oraşele ce-s în vecinătatea acelora, (7) Bit. 29, 24; 2 Pet. 2, 10.
depreună cu acialea curvind şi îmblîndu trupeşte, puse fără pildă, să reabde osînda focului de vecie. //

201r 8. Aşijdere şi aceştiia adormiţi trupulu-şi spurcă, domniia liapădă-o şi destoiniciia hulesc.

9. Iară arhanghel Mihail, luptîndu-să cu Satana şi pricindu-să (9) Zah. 3, 2; 2, 12.
despre trupul lui Moisi, nu îndrăzni a-l blăstăma pre el, ce-i zise: Cearte-te pre tine Domnul.

10. Iară aceştea carele nu ştiu acialea, hulescu, iară pre carele din fire le ştiu, ca dobitoacele mute, într-acealia putrezescu Коне́цъ. вто(к).

Въ чето(к). сы́рни. Зача́ло, ѻ҃и.[5]

11. Vai acelora, c-au întrat în calea lui Cain, şi cu rătăcirea platei (11) Bit. 4, 8; Cis. 22, 23.
cu carea au fost amăgit Valaam s-au despărţit şi periră în sfadă, ca şi Corie.

12. Şi aceştea, în ospeaţele voastre, sîntu ca neşte zgaibe, ospă- (12) 2 Pet. 2, 16; Cis. 16, 1.
tîndu-să cu voi, îngrăşindu-să fără de frică, nuori fără de apă, învăluiţi de vîntu, arburi veşteziţi fără de rod, de doao ori morţi, dezrădăcinaţi.

13. Valurile mării groaznici, aspumîndu-şi necurăţiile lor, steale (13) 2 Pet. 2, 17.
rătăcitoare, cărora să ţine ceaţa întunearecelor în veac.

(14) Bit. 5, 18.

14. Iară de* aceştea au prorocit şi Enoh, al 7-lea de la Adam,
zicînd: Iată vine Domnul cu multe mii de sfinţi ai Lui,
15. Ca să facă giudecată spre toţi şi să-i cearte pre toţi carii-s
nederepţi, pentru faptele nedereptăţiei lor ci-au făcut fără dereptate,
şi de toate cuvintele ci-au grăit cei păcătoşi strîmbi împrotiva Lui.

(16) Pslom. 17, 10; 2 Pătru 2, 18.

16. Aceştea-s ocarnici mustrători, îmblînd în poftele lor, şi rostul
lor grăiaşte fălie, cinstind pre oameni pentru dobînda.
17. Iară voi, dragilor, aduceţi-vă aminte de cuvintele ce v-au grăit
voao întîiu apostolii Domnului nostru Iisus Hristos,

(18) 1 Tim. 4, 11; 2 Tim. 3, 1; 2 Păt. 3, 3.
a. De la săborul credincioşilor.

18. Carii zicea voao că în vreamia de apoi vor veni batgiocoritori,
îmblînd în poftele necurăţiei lor.
19. Aceştea-s carii s-au despărţit[a] trupeaşte, neavînd duh.
20. Iară voi, dragilor, întrămîndu-vă spre credinţa voastră cea
sfîntă, rugîndu-vă prin Duhul Sfînt,
21. Ţiindu-vă pre voi în dragostea lui Dumnezău, aşteptînd //
mila Domnului nostru Iisus Hristos, spre viiaţa de vecie, 201v
22. De unii, alegîndu-i, fie-vă milă.
23. Iară pre alţii, cu certare ţineţi-i, răpindu-i din văpaia focului,
urînd încă şi veşmîntul carele s-au spurcat de atingerea trupului lor.

24. Iară Cela ce vă poate ţinea pre voi fără păcat
şi nevinovaţi, şi Cela ce vă poate pune pre voi înaintea
slavei Lui întru veselie,
25. Singur înţeleptului Dumnezău,
Mîntuitoriului nostru, slavă şi
mărire, tărie şi puteare, acmu
şi întru toţi veacii.
Amin.

Конє(ц), чє (к). сы́рномꙋ.[6]

Sfîrşitul cărţii Iiudei Apostol.//

202v

PREDOSLOVIIA DE PAVEL ŞI DE CĂRŢILE LUI

Aicea trebuiaşte să ştim 6 lucruri:

1. Cine au fost Pavel. A 2-lea. Despre destoiniciia cărţilor lui. A 3-lea. Pentru ce ispravă au scris aceaste cărţi. A 4-lea. Despre cuvintele lui, cu ce cuvinte au scris. A 5-lea. De numărul şi de rîndul cărţilor. A 6-lea. De lucrurele ce-au scris rimleanilor şi de părţi şi de hasna lor.

Pavelu-i scrietoriul acestor cărţi a tuturora, cum să arată den cărţi, că în toate-i scris numele lui, fără de în cartea evreilor numai nu-i scris numele lui; aceaia încă nu o au făcut fără înţeles, că numele lui era ovreailor urît, şi de-au vrut pune numele lui la începutul cărţii, văzîndu-i numele, s-au vrut zminti şi nu o au vrut priimi.

Derept aceaia i s-au părut lui ca să nu-şi pue numele, ca să-i îmblînzească să o priimească cartea. Aicea ară putea întreba cineva, pentru ce şi-au pus Pavel numele lui, la începutul cărţilor lui? Cum nece Moisi, nece prorocii carii au fost mainte de el, în Leagea veachie, nece în Leagea noao evanghelisti Matei, Marcu, Luca, Ion, n-au pus numele lor la începeniia cărţilor lor. Răspunde Hrisostom: Pentr-aceaia n-au scris, că ei scriia celora ce era de faţă, iară Pavel, celora ce era departe. Pavel cît au fost de cărtulariu mare, de scrisorile lui aiave arată historiia faptelor sfinţilor apostoli, de la al noaole cap, pînă în sfîrşit, ne învaţă. De unde

să înceape viiața lui, mainte de înturnarea lui, să chema Saul, îmblînd în leagea fariseilor, cu toată nevoința, hulind pre Hristos și gonind credincioșii. Iară după înturnarea lui Serghie* Pavel, mai marele ostrovului, pre carele îl întoarse la credință, să chemă Pavel. Cum scrie la д҄ѣа(н)[1] cap 13, stih 12. Zice-să apostolul lui Hristos și învățătoriu păgînilor //, că învățînd, scriind și răbdînd, mai mult au lucrat decît 202v
alalți toți, cum mărturisească el singur, den Iudea pînă la Erihon și pînă în marginele Ispanii, pren toată Asiia și Evropa, o au împlut cu propovedania lui. Minunată înturnarea lui la credința lui Hristos și chemarea la apostolie, cu carea să făcu din lup, oae, și din răsipitoriu, păstoriu, scris-au Luca în д҄ѣа(н)[2] cap 9, și el, dîndu-și sama la jidovi, în д҄ѣа(н)[3] 22. Și la galat⟨eani⟩ au spus, cap 1. Înturnarea lui zic c-au fost după suitul lui Hristos în ceriu, la al treile an, la al doaozecile an a lui Tiverie împărat.

Fost-au mare în arătăturile dumnezeești și în darurele sufletești prespre alalți, știutoriu legii și înțelepciunele omenești și cuvios în cuvinte, cum să veade den scrisorile lui și din propovedanii făcute într-acela ceas, la jidovi și la filosofi, pentru carea-i zicea că-i Mercurie, urătoriul dumnezeilor, la д҄ѣанїѧ[4], 14, stih 12. În anul apostolii lui la 23, carele au fost la al doile an a împărății lui Neron, prinsu pentru Evanghelie, fu dus în Roma, unde fu în doi ani supt paza rimleanilor. Și cum scrie Eronim și alții, s-au slobozit de acolea (c-au fost în cei cinci ai a lui Neron dentîiu, în carei era împărat lăudat) și au îmblat pren Ispaniia și în Asiia, învățînd; după aceaia, pentru numele lui Hristos, iară-l trasără în Roma, în prinsoare (întru care an nu să ști).De la Neron, cu mucenicie fu cununat, și cum scrie Eronim, în calea ce să chiamă Ostiia, iaste îngrupat, la al patrasprăzeace an a lui Neron, carele au fost mai înapoi, în anii apostolii lui, în 34, după înălțarea lui Iisus Hristos, 37 de ani, den nașterea lui, șaptezeci de ani. Cărți au scris șapte, den prinsoare.

2. Despre destoiniciia cărților lui,Despre cărțile lui Pavel, că n-ară fi Scriptură sfîntă, săva că n-au fost îndoitură neceodată între cărtulari, încă iejuviții, vrînd pre Antihristu a-l pune spre apostoli și spre Scriptura sfîntă, nu li-e rușine a întreba astăzi, de unde știm // că-s cărțile lui 203r
Pavel Scriptură sfîntă; pentr-aceasta trebue să înțeleagem. Noi, cărțile lui Pavel și alte Scripturi sfinte, știm că-s scripturi sfinte.

1. Întîiu, den adevărătura prorocilor carele s-au împlut.

2. De minunată asămănare carii au scris Scripturile sfinte, cum s-au unit în scriptura lor, cum ară fi fost tot într-un loc.

3. A treia, den giudețul lui Dumnezău cu carele și-au izbîndit pre aceia ce n-au ascultat pre această Scriptură sfîntă.

4. A patra, dentr-aceaiași Scriptură căriia, de sînt adevărate prorocestviile de lucrurile venitoare, carele cu împlearea lor s-au adevărat, că ce n-ară fi adevărate mărturiile lucrurelor știute mai denainte. Derept zice dară David, 2 ца(р)ства[5], 23, „Duhul Domnului grăit-au pren mine" и҆ про(ч)[6] și Zaharia, Luca 1, „Cum au grăit prin mine" и҆ про(ч)ѧ[7] și Pavel la 2 Tim⟨oteiu⟩, 3 „Toată scriptura-i de la Dumnezău" и҆ про(ч)ѧ.[8]

5. A cincea den minunile dumnezeești scrise în Scripturi sfinte, carele au făcut în toate vremile în adevărătura acelor lucruri sfinte carele-s scrise.

Iară cărțile lui Pavel a fi a lui să cunoscu din doao lucruri: întîiu, că toate cărțile lui au numele lui, la începeniia lor. A doa oară toate epistoliile lui să pecetluescu cu acest cuvînt: „Mila Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți, amin". Cum zice el c-au sămnat toate poslaniile cu aceste cuvinte. 2 кѣ Солꙋ(н)[9] *3, stih 17.*

3. Pentru ce ispravă au scris aceastea cărți și de ce?

1. Întîi pentr-aceasta, că ce învățase el de față, cu cuvinte, înaintea adunărilor credincioșilor, acealea lucruri au vrut să le aducă lor, den cărți, aminte pre scurt.

2. A doa oară, carele zisease de taină, mai închise și mai întunecoase, despre credința, au nu le spusease unele, după aceaia, cu scriptura lui cea sfîntă, le-au arătat aiave, cu de-adinsu și mai luminos, și pentru ceastea, că în unele locuri iaste agiutor adunării credincioșilor, ca să
203ᵛ *nu || fie amegiți de proroci minciunoși cîndva. Uneori apără apostoliia sa de hula prorocilor minciunoși; uneori greșalele și năravurele ce era în adunarea credincioșilor, cu ceartă, le înderepta; iară alteori învață de deregătoriia popilor și de obiceaiul săboarălor, cum să să rînduiască.*

Mai vîrtos pentru aceastia 7 lucruri au scris:

1. Învață de învățătura credinței, să creadem.

2. Greșealele și zmintealele le ceartă, crezînd să nu rătăcim din dereptate, au să luom strîmbătatea în locul dereptății.

3. Ceartă strîmbătățile și răutățile, să nu mîniem pre Dumnezău, cu viiață rea, și să nu punem zmintealǎ priiatinului nostru, cu viiața noastră cea rea.

4. Dojănește în dereptate, despre viiața creștinească, să ne purtăm cum să cuvine Evangheliii, și cu curățiia vieței să lăudam pre Tatăl carele-i în ceriu.

5. Să să întreameaze slabii, să nu cază den credință.

6. Îndeamnă credincioșii să crească în credință și în milostenie.

7. Mîngîiarea surumanilor, să nu cază în năpaste.

4. Despre cuvintele lui, cu ce cuvinte au scris.

Den scriptura lui să arată cuvintele lui, că n-au scris cu cuvinte măiastre, carele nu să cuveniia Evangheliei, ca să nu stea credința noastră în măestriia cuvîntului, sau în cuvintele amăgitoare, den mîndriia oamenilor, și să slăbească credința ce e în Hristos. Nece așa prost și netocmit au fost, ce întru toate cum s-au cuvenit, numai întru învățătură destoinică, carele cu învățătura și cu cuvintele cuviioase au întrecut pre alalți pre toți. Și toate poslaniile lui le-au scris în limbă grecească.

5. De numărul și de rîndul cărților lui Pavel.

Pavel are 14 cărți. Scris-au mai multe de acealea, au ba? Aceastea le-au ținut Dumnezău pre hasna besearecii, și-s destule. Rîndul cărților lui stă în doao lucruri: A întîiu, cumu-s puse pre rînd, în Leagea noao. A doa oară, carele-s scrise de el mainte una de alaltă? Tre-
204ʳ *buiaște să știm că nu-s scrise așia de Pavel, cumu-s puse pre rînd || una după alta, că Atanasie, ceale șapte cărți a celoralalți apostoli le-au pus*

înaintea celor 14 cărți ale lui Pavel, carele-s puse aici în rînd, mainte de ceale șapte și pre ceaia ce-i scrisă ovreailor o numără a zeacea, înaintea celor doao ce-s scrise la Timot⟨eiu⟩, carea aici în rîndu-i a 14. De rîndul scrisorii carea-i scrisă mainte una de alaltă, nu să arată aiave den poslanii, nece den historii, derept aceaia unde nu zice scriptura, nece noi nu vom grăi.

Mai întîiu de toate să pare c-au scris cea dintîiu la solun⟨eani⟩, den Atina, pre Tihic, cum scrie la дѣа(н)[10] *17, în anii apostolii sale 17, iară ai lui Clavdie împărat 9 ani, iară de la răstignirea lui Hristos 19 ani; în carele an au fost săborul în Ierosalim, cum scrie Eronim. Ceaialaltă carte la soluneani iară o a scris în acela an, rămîind în Atina, iarăși pre Tihic o a trimis.*

A trea carte, pre rînd, să veade a fi poslaniia întîiu a lui Timoteiu, scrisă în Laodichiia Frighiei a Pacaonii, pre Tit diaconul, cîndu să înturnă a doao oară den Ierosalim și îmblă pren ținutul Frighiei și a Galatiei, cum iaste scris în дѣа́нїѧ[11] *cap 18, stih 23, mainte de cum ară fi venit în Efes, în* дѣа(н)[12] *19, stih 1, 1 Tim⟨oteiu⟩ 3, stih 14, zice lui Timoteiu că curundă vreame va veni acolo, cum să veade în al 19 ani de înturnarea lui, iară în a lui Clavdie împărat în al 2-lea, iară după moartea lui Hristos în 21.*

În al patrul loc să veade scris a fi 1 cori⟨n⟩t⟨eani⟩, scrisă în Efes, în acei doi ani în carei au șăzut acolo, la дѣанїѧ[13] *19, stih 9 (grecii zic că-i scris den Filipus, de carea vom vedea cînd vom sosi acolo), în anul al 27-lea a înturnării lui, iară în anul Domnului 61, a lui Neron 6. După aceaia nu multă vreame, au scris ceaialaltă, la cori⟨n⟩t⟨eani⟩, din Filipus, după gîlceava ce fu cu Dumitru, lăsînd Efesul să dusă în Machedonia, îmblînd în aceale părți, cumu-i la* дѣа(н)[14] *20, 12. Aceasta-i a cincea în rînd.*

În aceaia vreame, au scris și poslaniia la Tit, îmblînd în părțile Machedonii, carea-i a șasea pre rînd.

A șapte-i aceasta, carea au scris la rimneani // în anul înturnării 204v
lui 29, a lui Neron 8, a lui Hristos 63; și aceasta-i scrisă mai înapoi de amîndoao de carele-s scrise corinteanilor. Scrisu-o-au din Corint, pre Feben. Aceaste șapte le-au scris afară de Roma, iară cealealalte șapte, toate le-au scris în orașul Romei, den prinsoare.

Dentr-aceaste șapte denapoi ce iaste a 8-a, întîiu poslaniia la evrei, carea să zice și din Italiia că-i scrisă a 2-a.

Dentr-aceastea carea e scrisă în Roma, în rînd iaste a 9-a, poslaniia la galatiani, la carii au scris că el poartă seamnele lui Hristos în trupul lui, гла(в)[15] *6, 17, ce să zice lanțurele și prinsorile lui, a 3-a ce să zice pre rînd.*

A zeacea au scris la efes⟨eani⟩, unde face iarăși pomeană de legătura lanțurelor cap 6, stih 20.

A 4-a, carea-i a 11-a, la filipseani, cărora le scrie închinăciune, cu numele unora cărora sînt den curtea împăratului, cap 4, stih 29.

A 5-a, ce-i a 12-a pre rînd, scrie la colaseani, carii îi roagă să-și aducă aminte de prinsoarea lui, cap 4, stih 18.

A 6-a, carea-i pre rînd a 13-a, o au scris la Filimon, la bătrîneațe, fiind în prinsoare, în carea-l roagă să-i gătească sălaș; ce lui Dumnezău I-au

*plăcut aimintrea, că nu după multă vreame, cunună-l cu măcenie, în anii apostolii 35, a lui Neron 14, a lui Hristos 37**.*

A şaptea şi mai de apoi de toate, carea-i a 14-a, scrisu-o-au a 2-a кѣ[16] *Timoteiu, că era aproape de moarte, la cap 2, Tim⟨oteiu⟩ 4, stih 6.*

Aicea ară putea întreba cineva că ce-i pusă ceasta carea-i scrisă la rimleani înaintea celoralalte, nefiind scrisă întîiu?

Răspunsu: Pentr-aceasta: 1: Să dea destoiniciia oraşului Rimului, carele era scaunul împărăţii şi capul lumii; pentr-aceasta-i pusă la locul dentîiu.

A 2-a: Pentru că-i mai mare şi mai lungă. Aşa şi cartea Isaii prorocul, căci că-i mai mare şi mai lungă ia, iaste pusă mainte de ceia proroci mai mici.

A 3-a: Pentru lucrurele ce-s scrise în această carte, ce-s de întemeiatul credinţei creştinilor, că mai toate sînt întru ia.

205r *6. De lucrurele ce-au scris rimleanilor şi de păr//ţile şi de hasna lor:*

În ceastă poslanie ce-i la rimleani, iaste învăţătura credinţei creştinească, împărţită în patru părţi. Întîiu învaţă de îndereptătura omului păcătos. 2. După aceaia învaţă de sfinţitură. 3. De alesătură. Mai apoi, de fapte bune. Că învaţă pre omul păcătos a să înderepta înaintea lui Dumnezău numai sîngură pren credinţa carea-i în Iisus Hristos. Şi aşia a să înderepta omul, numai den mila lui Dumnezău, nu pentru destoiniciia faptelor, batîr că să cuvine să facem fapte bune, fără carele credinţa dereaptă nu poate fi, cum zice poslaniia lui Iacov, cap al 2-lea, stih 17.

Ce pentru aceaia zice, numai pren credinţa a să înderepta, că credinţa dereaptă iaste mîna omului creştin, cu carea prinde pre Hristos. Iară faptele bune sînt poamele credinţei, carele dăm priiatinilor noştri. Cuprinsătura acestor cuvinte ce-s scrise în cartea aceasta, pre scurt, sînt aceastea: Jidovii şi păgînii depreună toţi-s păcătoşi şi toţi împreună să îndereaptă fără fapte, cu credinţa în Hristos depreună la sfinţitura vieţei şi la dragostea priiatinilor, cu mila lui Hristos leagă-să. Derept aceaia nu trebuiaşte a să protivi şi a să pritci unul cu alalt.

Această poslanie să împarte în 2 părţi. Partea dentîiu învaţă despre îndereptarea omului păcătos înaintea lui Hristos şi înfrînge înţelesul celora ce învăţa numai den fapte bune a să înderepta omul, ///// к рн(м)[17] *cap 1, 2, 3, pînă în 21 de stihu. Şi le arată împotrivă că omul creştin numai cu credinta în Hristos să va înderepta în Hristos, cum scrie cap 3 şi în 4. Şi de poamele aceştii îndereptătură, carea ia⟨ste⟩ pacea sufletului şi mare nădeajdea credinţei cap 5. Despre înnoirea şi sfinţeniia vieţii, cap 6. De blăstămul legii şi de silitura legii de carele ne-au slobozit Hristos, cap. 7. De răbdarea în scîrbe şi arămînearea în credinţă, cap 8. După aceastea, de taina a alesăturiei credincioşilor şi de lăpădarea necredin-*
205v *cioşilor şi de chemarea pă//gînilor la mila lui Hristos, 9, 10, 11.*

În a doao parte, dă porunci de viiaţa creştinească şi de dragostea frăţească, cap 12, şi cu ce să ţine au ce-i deatoriu omul creştin crailor, deregătorilor, 13 cap. Şi cum să să poarte cătră cei slabi, cap 14, stih 15. După aceastea toate, o sfîrşaşte cu rugăciunea den 14 stih pînă la cap 15 şi în 16. Această carte, cu adevăr, să zice temeiul Legii noao. //

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA RIMLIANI 206r

CAP 1

1. Începînd den chemarea lui la apostolie. 13. Laudă Evangheliia 16. Pren carea Dumnezău arată putearea Lui. 17. Ispăsind pre oameni cu credința. 25. În necredincioși arată mîniia lui Dumnezău să va turna spre ei. 27. Pentru că fac toate răutățile.

Вто́рникъ, а҃ не(д) по н҃цн, за(ч), о҃ѳ.[18]

(1) Dean. 13, 2; Galat. 1, 15.

Pavel, sluga lui Iisus Hristos, chemat apostol, ales în Evangheliia lui Dumnezău.

2. (Care o făgăduise mainte, pren prorocii Lui, întru Scripturile ceale sfinte.)

3. Despre Fiiul Lui (carele fu den sămînța lui David, trupeaște.

4. Arătat Fiiul lui Dumnezău în puteare, după duhul sfințiturii, pre înviiarea den morți) în Iisus Hristos, Domnul nostru.

5. Pentru carele am luat mila și apostoliia, întru ascultarea credinței întru toate limbile, pentru numele Lui,

6. Între carii sînteți și voi, chemații a lui Iisus Hristos.

7. Tuturor cărora sînteți în Roma, celor dragi ai lui Dumnezău, chemați sfințiților, milă voao și pace de la Dumnezău, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos. Прѣ(с) вто(к).[19]

8. Și dentîiu dau har Dumnezăului mieu Iisus Hristos, pentru voi toți, că credința voastră să vestează în toată lumea. //

9. Că mărturie-mi iaste Dumnezău, căruia slujesc cu duhul mieu 206v
în Evangheliia Fiiului Lui, că neîncetat fac pomeană de voi,

10. În toată vreamea, întru rugăciunele meale rugînd să mi s-ară da mie cale bună, de voia lui Dumnezău, să viu la voi.

11. Că jăluescu să văz pre voi, ca să împarțu voao vrun dar sufletescu, să vă întăriți.

12. Ce-i aceasta ca să mă mîngîiu în voi, pentru credința carea e depreună, a voastră și a mea. Ко(ц), с8(в). Чтѝ вто(к).[20] (12) Nij. 15, 23.

13. Iară nu voiu să nu știți, fraților, că eu de multe ori m-am gîndit să viu cătră voi (ce oprit fuiu pînă acum), ca să aibu ceva roadă și întru voi, cum și întru alte limbi. (13) Nij. 15, 2.

14. Și grecilor și varvarilor, înțelepților și neînțelepților, deatoriu sînt.

15. Derept aceaia, au ce iaste în mine, gata-s și voao, cărora sînteți în Roma, să vă propoveduescu.

16. Că nu mi-e rușine de Evangheliia lui Hristos, că putearea lui Dumnezău iaste întru spăsenie, săva cui căruia creade, jidovului mainte și grecului.

17. Că dereptatea lui Dumnezău prentru ia să arată, den credință în credință, cumu-i scris, iară dereptul den credință viiază. (17) Avacm. 2, 4 și 10, 38; Galat. 3, 11.

Ко(ц), вто(к). Срѣ(д). а҃, не(д). Зача́ло, п҃.[21]

18. Că aiave iaste mîniia lui Dumnezău den ceriu spre toată necurățiia și nedereptatea oamenilor carii țîn adevărul întru nedereptate.

19. Că ce să poate înțeleage de Dumnezău aiave-i întru ei, că Dumnezău au arătat lor.

20. Că ceale nevăzute ale Lui, den temeiatul lumii, den fapte înțelease să văd, putearea Lui den veac și Dumnezeirea, ca să fie fără de răspunsu.

21. Că înțelegînd pre Dumnezău, nu ca pre Dumnezău Îl proslăviră, nece-I deaderă har, ce să deșărtară întru cugetele lor și să întunecă neînțelegătoare inima lor. (21) Efes 4, 17.

22. Grăindu-să a fi înțelepți, nebuni să făcură, //

207ʳ 23. Că schimbară slava neputreditoriului Dumnezău, întru asămănarea chipului a omului putreditoriu, și a pasărilor și a celor în patru picioare și a jivinelor.

24. Pentru aceaia-i deade pre ei Dumnezău întru pohtele inimii lor, în necurăție, ca să să spurce trupurile lor înde eiș.

25. Ceia ce schimbară dereptatea lui Dumnezău întru minciună și cinstiră și slujiră faptelor, mai vîrtos decît Făcătoriului, carele iaste blagoslovit întru veaci, amin.

26. Derept aceasta, deade pre ei Dumnezău în pohtele necurății că și muerile lor schimbară lucrul firei lor, întru carele-i împrotiva fireei.

27. Așijdere și bărbații, lăsînd lucrul firei ce-i cu muiarea, să aprinsără cu pohta lor, unul spre alalt, bărbați cu bărbați, spurcăciune făcînd. și în plata (carea să cădea) a rătăcireei lor, întru eiși priimind.

Конець, срѣ(д). Четверто́кь, а҃ не(д)лѣ. Зача̀ло. па.[22]

28. Și cum nu s-au văzut lor pre Dumnezău să-L țînă în cunoștință, așa-i deade Dumnezău pre ei întru minte fără de giudecată, a face cealea ce nu să cad.

29. Plini de toată nedereptatea, de răutate, de curvie, de hiclenie, de scumpie, plini de pizmă, de vrăjmășie, de sfadă, de înșălăciuni, de năravuri reale,

30. Șoptitori, clevetnici, urîcioși pre Dumnezău, dosăditori, măreți, lăudăroși, aflători de răutăți, părinților neîngăduitori,

31. Nebuni, stricătorii păcii, nedrăgostoşi, neţiitori giurămîntu-
lui, nemilostivi,
32. Carii dereptatea lui Dumnezău înţelegînd (că ceia ce fac acea-
stea, destoinici sînt morţii), iară nu numai aceastea fac, ce şi celora ce
fac să bucură.

CAP 2

1. Pre toţi îi duce la giudecata lui Dumnezău. 12. Păgînilor le ia mîntuirea. 14. Pentru că n-are cunoaşte pre Dumnezău. 17. Strînge pre jidovi cu leagea scrisă. 23. În carea să lăuda. 27. Îi face aseamenea pre ei într-u eişi. //

(1) Mt. 7, 1; 1 Cor. 4, 5. Pentru aceaia nemîntuit eşti, o ome, au cine osîndeşti pre 207v
altul că în ce giudeci pre altul, pre tine osîndeşti, că
acealea faci tu carele giudeci altul.
2. Iară ştim că giudecata lui Dumnezău iaste după
dereptate, spre ceia ce fac unele ca aceastea.
3. Dară cugeţi aceasta, o ome, carele osîndeşti pre ceia ce fac
unele ca aceastea, şi tu faci acealea, că vei scăpa de giudecata lui
Dumnezău?
(4) 2 Petr. 3, 15. 4. Au bogăţiile bunătăţiei Lui şi răbdăriei şi blînziei lăpăda-le-vei,
neştiind că, cu bunătatea Lui, Dumnezău te-au adus spre pocăinţă?
(5) Iacov 5, 3. 5. Iară pentru împietrirea ta şi inima ta neînturnată, aduni ţie
mînie în zuoa mîniei şi arătării dereptului giudeţ a lui Dumnezău,
(6) Iov 34, 11; Pslom. 62, 13; Mt. 16, 27; Apoc. 22, 12. 6. Carele va plăti fiecăruia după lucrul lui.
7. Iară acelora ce-s stătători cu răbdare lucrului bun, slavă şi cin-
ste şi neputredire caută în viaţa veacilor.
8. Iară sfadnicilor şi neîngăduitorilor dereptăţiei ce îngăduescu
strîmbătăţiei, urgie şi mînie.
9. Scîrbă şi strimteală spre tot sufletul omului făcătoriului rău,
jidovului mainte şi grecului, Кѻ(ц), че(к).[23]
10. Iară slavă şi cinste şi pace tuturor a care face bine, jidovului
mainte şi grecului,
(11) 5 Moi. 10, 16; 2 Cron. 19, 7; Iov 34, 19; Dean. 10, 34 (tipărit 24); Galat. 2, 6; Colas. 3, 25; 1 Pet. 1, 17. 11. Că nu iaste la Dumnezău aleagere de faţă.
12. Că cîţi fără leage greşiră, fără leage vor şi peri; şi cîţi în leage
greşiră, cu leage să vor giudeca.
13. (Că nu-s ascultătorii legii derepţi înaintea lui Dumnezău, ce
(13) Mt. 7, 21; Iacov 1, 21. făcătorii legii să vor înderepta. Пѧ(к), а҃. Ѕа(ч), пк҃.[24]
14. Că şi limbile cealea ce n-au leage, cu firea fac carele sînt a
legiei, aceştea neavînd leage, ei înşişi îşi sînt leage.
15. Carii arată lucrul legiei scris întru inimile lor, mărturisind
depreună ştiinţa sufletului lor şi cugetele lor între ialeşi pîrîndu-să
au mîntuindu-să), //
16. În zuoa cînd va giudeca Dumnezău ascunsele oamenilor, după 208r
Evangheliia mia, pren Iisus Hristos, Кѻ(ц) не(д).[25]
17. Iaca tu, jidov te chemi şi te odihneşti în leage şi te lauzi in
Dumnezău

18. Și cunoști voia Lui și alegi carele să usăbescu, învățat în leage.
19. Iată te nădăjduești a fi purtătoriu orbilor și lumină celor den
tunearec.
20. Învățătoriu celor fără minte, dascal coconilor, că ai învăță-
tura cunoștinței și a dereptății leage.
21. Derept aceaia, carele înveți pre altul, pre tine nu te înveți?
Cela ce propoveduești să nu fure, tu furi?
22. Carele zici să nu curvească, tu curvești? Carele te scîrbești de
idoli, frîngi leagea?
23. Carele cu leagea te lauzi, cu călcarea legiei pre Dumnezău bat-
giocurești?
24. Că numele lui Dumnezău pentru voi să huleaște între păgîni, (24) Isai. 52, 5; Ezec. 36, 20, 23.
cumu-i scris.
25. Că tăiarea împregiur foloseaște, de vei ținea leagea, iară de
veri fi călcătoriu legiei, tăiarea ta împregiur va fi netăiare împregiur.
26. Derept aceaia, cel netăiat împregiur, de va ținea dereptatia
legiei, netăiaria lui împregiur, au nu tăiare împregiur să va socoti?
27. Și carea e den fire netăiare împregiur, de va ținea leagea,
osîndi-te-va pre tine carele pren scrisoare și prin tăiarea împregiur ești
călcătoriu legiei? Понε(д), в̃, ѩε(д)лѣ. Зд(ч), п̃г.[26]
28. Că nu e acela jidov, carele să arată den afară; nece e aceaia
tăiare împregiur care e la arătare în trup, Ко(ц), пε(к).[27]
29. Ce carele e întru ascunsu jidov și tăiaria împregiur a inimiei,
în duh, nu în scrisoare; căruia nu-i e lauda de la oameni, ce de la Dum-
nezău.

CAP 3

208v *1. Îngăduiaște jidovilor că au ceva destoinicie. 2. Pentru legă//tura păciei. 4. Ce aceaia stă numai în mila lui Dumnezău. 9. Arată pre jidovi și pre păgîni că-s într-un chip păcătoși. 15. Aceasta o întăreaște cu mărturie den Scriptură. 19. Arată hasna legiei. 28. Arată den Scriptură că den credință ne vom înderepta.*

Ce e, derept aceaia, destoiniciia jidovului sau ce e hasna
tăerii împregiur?
2. Multă în tot chipul, iară întîiu aceasta, că pre (2) Nij. 9, 4.
dînșii au încrezut Dumnezău cuvintele Sale.
3. Că ce e, s-au și fost unii necredincioși? Au necre- (3) 2 Tim. 2, 13.
dința acelora va face în deșărt credința lui Dumnezău?
4. Să nu fie aceaia, mai vîrtos fie Dumnezău derept și tot omul (4) Ion 3, 33; Pslom. 62, 10 și 116, 11 și 51, 6.
minciunos; cum iaste scris ca să te dereptezi întru cuvintele tale, și
să învingi cînd vei giudeca.
5. Iară să arată nedereptatea noastră, pre dereptatea lui Dumne-
zău, ce vom zice? Au doară nedereptu e Dumnezău, carele aduce mî-
nie? (ca omul grăescu).
6. Să nu fie aceaia, că aimintrea cum ară fi Dumnezău giudecăto- (6) Bit. 18, 22.
riu lumiei?
7. Că de să sporeaște dereptatea lui Dumnezău pentru minciuna
mea, spre slavă Lui, eu că ce-s osîndit ca un păcătos?

Cornilescu traduce sub presiunea catolicii - ca să-i fie recunoscută traducerea în loc de dreptate -> Neprihănire.
Vezi aici versetul 21,22 -> aici este mai corect
09-06-2005

8. Şi nu-i (cum hulescu şi cum zic unii de noi) să facem rău ca să
vie bine? A cărora osînda dereaptă iaste.
(9) Galat. 3, 22. 9. Ce e derept aceaia? Întreace-i-vom pre ei? Nicecum. Că mainte
arătăm pre jidovi şi pre greci, toţi supt păcat a fi.
(10) Pslom. 14, 3. 10. Cum iaste scris, că nu iaste derept nece unul.
11. Nu iaste cine-are înţeleage, nu iaste cine să caute pre Dumnezău.
(12) Pslom. 53, 4. 12. Toţi să plecară în laturi împreună, şi netreabnici fură; nu iaste
cine face bine, nu iaste pînă la unul.
(13) Psalom 5, 10. 13. Mormînt deşchis, grumazul lor, cu limbile lor grăescu înşălă-
ciune, venin de aspidă, supt buzele lor.
(14) Pslom. 140, 4. 14. A cărora gura, de blăstăm şi de amărăciuni, plină-i.
(15) Psalom 10, 7. 15. Grabnici picioarele lor a vărsa sînge.
16. Sfărîmare şi scîrbă întru căile lor.
17. Şi calea pacei nu cunoscură. //
(18) Pslom. 36, 2; Isai. 59, 7; Prici. 1, 16. 18. Nu iaste frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lor. Ко(ц). пне(д). 209ᵛ
Сѹбо́та, в҃, не́(д). Зача́ло, п҃д.[28]
19. Şi ştim, derept aceaia, că ce zice leagea, acelora zice, carii sînt
în leage, ca să să astupe toată gura şi să fie vinovată toată lumea,
osîndei lui Dumnezău.
(20) Galat. 2, 16. 20. Derept aceaia, den lucrul legiei nu să dereptează nece un
trup înaintea Lui, că pren leage-i cunoaşterea păcatului.
21. Iară acum, fără leage, dereptatea lui Dumnezău s-au arătat,
întărită cu mărturiia legiei şi a prorocilor.
22. Iară dereptatea lui Dumnezău, pren credinţa lui Iisus Hristos,
în toţi şi spre toţi ceia ce cred, că nu-i usebitură.
23. Că toţi greşiră şi li-e lipsă de slava lui Dumnezău.
24. Să să îndereapte în dar pren mila Lui, pentru descumpărarea
carea e în Iisus Hristos
25. Pre carele rîndui Dumnezău jărtvă mîngîetoare, pren credin-
ţă în sîngele Lui, întru arătarea dereptăţiei Lui, pentru ertăciunea celor
păcate carele fură mainte, răbdînd acealea Dumnezău.
26. Să arate dereptatea Lui în vreamea de acum, să fie El derept
şi îndereptînd pre cela ce e den credinţa lui Iisus. Ко(ц) сѹ(в).[29]
27. Dară unde-i derept aceaia lauda? Lăpădată-i pren ce leage au
prin fapte? Ba nu: ce pren leagea credinţei. Сѹ(в), г, За(ч), пе.[30]
28. Derept aceaia, adevărăm că cu credinţă să îndereaptă omul,
fără faptele legiei.
(29) Bit. 17, 4. 29. Au Dumnezău e al jidovilor numai? Au nu-i şi al păgînilor?
Adevăr şi al păgînilor.
30. Că unulu-i Dumnezău, carele îndereptează tăiarea[a] împregiur
den credinţă şi netăiaria împregiur pren credinţă.
31. Dară leagea netreabnică o vom face pren credinţă? Departe să
fie, ce mai vîrtos leagea întărim.

a. Jidovul, să înţeleage tăiarea împregiur, iară netăiarea împregiur, păgînii.

CAP 4

1. Ce zise mai înainte de credinţă, cu pilda lui Avraam. 3,6. Şi cu mărturiia Scripturii adeverează: şi de zeace ori acest cuvînt ni să spune noao în cest cap. //

209v Dară ce vom zice că Avraam, părintele nostru, au do-
bîndit după trup?
2. Că de s-au îndereptat Avraam den fapte, are
laudă, ce nu la Dumnezău.
3. Că ce grăiaște Scriptura? Crezu Avraam lui Dum- (3) Bit. 15, 6; Galat. 3, 6; Iacov 2, 23.
nezău, și i să puse[a] lui întru dereptate. | Ко(ц), сȣ(в). a. Meni.
Вто́рникъ, в҃, не(д)лѣ. Зача́ло, п҃ѕ.[31]
4. Iară celuia ce lucră plata nu i să pune în dar, ce pentru deatorie.
5. Iară celuia ce nu lucrează și creade în cela ce îndereaptă pre cel
strîmbu, pune-i-să credința lui în dereptate.
6. Cum și David zice că-i fericit omul căruia Dumnezău îi pune
dereptatia fără fapte.
7. Fericiți cărora s-au ertat strîmbătățile și cărora li să acoperiră (7) Psalom 32, 1, 2.
păcatele.
8. Fericit bărbatul căruia nu-i pune[b] Domnul păcatul. b. Nu i-l bagă în samă.
9. Iară fericirea aceasta, în tăiare împregiur numai, au și în netă-
iarea împregiur cade? Că zicem că i s-au pus lui Avraam credința
întru dereptate.
10. Dară cum i s-au pus? Întru tăiaria împregiur, au în netăiaria
împregiur? Nu întru tăiarea împregiur, ce în netăiarea împregiur.
11. Și luo sămnul tăerii împregiur, peceatea dereptății a credinței (11) Bit. 17, 11.
luate întru netăiarea împregiur, ca să fie el părinte tuturor credin-
cioșilor netăiaților împregiur, ca să să pună și lor în dereptate.
12. Și părintele tăerii împregiur, nu numai celora ce să tae împre-
giur, ce și celor ce îmblă în urma credinței a părintelui nostru Avraam,
ce era întru netăiarea împregiur.
Коне́цъ, вто(к). Срѣ(д), в҃, не(д)лѣ. Зача́ло, п҃з.[32]
13. Că nu e pren leage dată făgăduința lui Avraam sau seminții
lui, să fie el moștean lumiei, ce prin dereptatia credinței.
14. Că de sînt cei den leage moșteani, credința-i în deșărtu și făgă-
duita încă-i în deșărt.
15. Că leagea mînie aduce, că unde nu iaste leage, neci greșală
nu iaste. //
210r 16. Derept aceaia, den credință-i ca den milă să fie tare făgăduita
a toată sămînța, nu numai a celuia ce-i den leage, ce și a celuia carele
iaste den credința lui Avraam, carele-i părinte noao tuturor.
17. (Cum iaste scris, că:Părinte a multe limbi te puș) înaintea lui (17) Bit. 17, 4.
Dumnezău, căruia crezuși, carele înviiază morții și chiamă carele nu
sînt, ca și cealea carele sînt.
18. Carele împrotiva nădeajdei întru nădeajde crezu, să fie el pă-
rinte a multe limbi, după cumu e zis lui: Așa va fi sămînța ta.
19. Și neslăbit cu credința, nu socoti trupul lui c-au slăbit, fiind
mai de o sută de ani den nașterea lui, și de slăbiciunea zgăului Sarrei.
20. Și într-această făgăduință a lui Dumnezău, nu să îndoi cu
necredința, ce să întări în credință, dînd slavă lui Dumnezău.
21. Și cu de tot crezu că ce i-au făgăduit, putearnic iaste să și
facă.
22. Pentru aceaia să puse lui aceasta în dereptate.
23. Și nu scrie pentru el numai că i s-au fost pus lui aceasta.

24. Ce şi pentru noi cărora ni să va pune, celora ce cred întru Cela ce-au sculat pre Iisus Domnul nostru den morţi,

25. Carele-i dat pentru greşalele noastre şi S-au sculat pentru îndereptarea noastră.

Ко(ц), срѣ(д).[33]

CAP 5

1. Arată cu pilde dereptatea lui Iisus Hristos, carea o luom cu credinţă. 5. Datu-i pentru slabi şi păcătoşi. 14. Face asemininţă între Adam şi între Hristos. 17. Între moarte şi viiaţă. 20. Leage cu harul.

Не(д)лѣ, г҃. зача́ло, пи҃.[34]

Îndereptaţi derept aceaia, den credinţă, pace avem cătră Dumnezău, pentru Domnul nostru Iisus Hristos,
(2) Efes. 2, 18. 2. Pentru carele sîntem aduşi cu credinţă în ceastă milă, întru caria stăm şi ne lăudăm întru nădeajdea slavei lui Dumnezău.
(3) Iacov 1, 2. 3. Şi nu numai aceasta, ce ne lăudăm şi în scîrbe*,
ştiind // că scîrba răbdare aduce, 210v
4. Iară răbdaria, ispită, iară ispitiria, nădeajde.
5. Iară nădeajdia nu ruşinează, că dragostia lui Dumnezău s-au vărsat întru inimile noastre, pren Duhul Sfînt carele e dat noao.
(6) Galat. 4, 4. 6. Că Hristos încă, fiind noi slabi, în vreame de treabă, pentru păcătoşi muri.
7. Că încă pren cel derept abiia moare cineva, săva că pentru derept ară şi muri cineva.
(8) 1 Pet. 3, 18; Evrei 9, 15. 8. Iară Dumnezău Şi-au arătat dragostia Lui, într-aceasta cătră noi, că, încă păcătoşi fiind noi, Hristos pentru noi muri.
9. Iară acum îndereptaţi cu sîngele Lui, mai vîrtos acum ne vom spăsi den mînie, pentru El.

Четверто́къ, в҃, не(д)лѣ. Зача́ло, пѳ҃.[35]

10. Că fiind pizmaşi, ne-am împăcat cu Dumnezău, cu moartia Fiiului Lui, cu mai mult fiind împăcaţi, vom fi ţinuţi pentru viiaţa Lui.

Ко(ц), не(д), и̃ г҃, ча(с).[36]

a. Aceaia. 11. Şi nu numai,[a] ce ne şi lăudăm întru Dumnezău, pentru Domnul nostru Iisus Hristos, pren carele acum împăcare am luat.

12. Derept aceaia, cum întră păcatul în lume pentru un om, şi pentru păcat, moartea, şi aşia moartea întru toţi oamenii veni, întru care toţi greşiră.

13. Că pînă la leage, păcatul era în lume, iară păcatul nu să socoteaşte nefiind leagea.

14. Ce domni moartea, de la Adam pînă la Moisi, şi spre aceia carii nu greşise după chipul greşealei lui Adam, carele iaste chip Aceluia ce era venitoriu.

15. Ce nu ca greşala, aşia-i şi darul, că de muriră mulţi pentru greşala unuia, cu mult mai vîrtos mila lui Dumnezău şi darul, pren mila a unui om, a lui Iisus Hristos, întru mulţi s-au sporit.

16. Ce nu-i cumu-i greşala aşa şi darul, că vina ei dentru unul, întru osîndire, iară mila, den multe greşale întru dereptare.

че(к), (п)ето(к), в҃, не (д) Зача́ло, ч҃.[37] //

211r 17. Că de să domni moartea, pentru greșala unuia, pren unul,
cu mult mai vîrtos carii bunătatea milei și darului dereptăției prii-
mescu, vor domni întru viiață, pentru unul Iisus Hristos.
18. Cum pentru greșala unuia, întru toți oamenii întră osîndire,
așa și pentru dereptarea unuia, întru toți oamenii întră dereptarea
vieții.
19. Că cum pentru neascultarea unui om, fură mulți păcătoși,
așa și pentru ascultarea unuia, înderepta-să-vor mulți.
20. Iară leagea întră ca să să înmulțească greșala, iară unde s-au
înmulțit păcatul, acolea cu mult s-au înmulțit mila.
21. Ca, cum au domnit păcatul spre moarte, așa și mila să dom-
nească pentru dereptate, spre viiața de vecie, pren Iisus Hristos Dom-
nul nostru.

CAP 6

*1. Pogoară la sfințitură fără carea învață că nime nu să poate îmbrăca
în dereptatea lui Iisus Hristos. 4. În tăriia den botez. 12. De acolea
ia îndemnătură la curățeniia vieției. 16. Și pre scurt face pomeană de
obiceaiurile legiei carele s-au ștersu.*

Dară ce vom zice derept acea? Rămînea-vom în păcat, ca
să să înmulțească mila?
2. Să nu fie; carii am murit păcatului, cum încă să (2) Galat. 3, 27.
viem în el? Ко(ц), пе(к). въ ст҃ѹю, велиќѹю. Сѹ(в), За(ч), ч҃а.[38]
3. Au nu înțeleageți că varecîți ne-am botezat întru
Iisus Hristos, întru moartea Lui ne-am botezat?
4. Derept aceaia, îngrupatu-ne-am cu El, pentru botegiune în (4) Colas. 2, 12;
moarte, ca cum S-au sculat Hristos den morți, în slava Tatălui, așa Efes. 4, 23;
și noi întru viiață noao să îmblăm. Colas. 2, 11; 1 Pet. 4, 1.
5. Că de ne-am oltuit întru El cu asămănarea morții Lui, cu ade-
văr și în asămănarea învierii Lui unii vom fi.
6. Aceasta știind, că omul nostru cel vechiu cu El să răstigni,
ca să să răsipească trupul păcatului, cît de acum să nu mai slujim
noi păcatului. //
211v 7. Că cela ce au murit s-au mîntuit de păcatu.
8. Iară să am murit cu Hristos, creadem că vom fi și vii cu El.
9. Carii știm pre Hristos sculat den morți și nu va mai muri și
moartea pre El mai mult nu va domni.
10. Că ce muri păcatului muri deodată, iară că ce viiază lui Dum-
nezău viiază. Сѹббота, д҃, Зача́ло, ч҃в.[39]
11. Așia și voi gîndiți c-ați murit păcatului și viiați lui Dumne-
zău, pentru Iisus Hristos, Domnul nostru. Ко(ц), сѹ(в), вели(к).[40]
12. Derept aceaia, să nu domnească păcatul în trupul vostru muri-
toriu, ca să îngăduiți păcatului în pohtele trupului.
13. Nece dareți părțile trupului vostru, arme nedereptății păca-
tului, ce vă arătați pre voi lui Dumnezău, ca den morți înviiați, și
părțile trupului vostru, arme dereptății lui Dumnezău.

14. Că păcatul pre voi nu va domni, că nu sînteţi supt leage, ce supt milă.

15. Dară ce-i? Greşi-vom căce nu sîntem supt leage, ce supt milă? Departe fie.

(16) Ion 8, 34; 3 Pet. (tipărit Net.) 2, 19.

16. Au nu ştiţi că celuia ce v-aţi dat pre voi slugi întru ascultare, slugile aceluia sînteţi, pre carele ascultaţi, sau păcatului, spre moarte, sau ascultăriei, spre dereptate?

17. Iară har lui Dumnezău, că iată aţi fost slugi păcatului, ce-aţi ascultat dentru inimă, în chipul învăţăturii întru carea sînteţi daţi.

Ко(ц), с8(в). Не(д)лѣ, д҃, за(ч), чг҃.[41]

18. Şi mîntuiţi de păcate, vă deadet slugi dereptăţiei.

19. Ca oamenii grăescu, pentru slăbiciunia trupului vostru, derept aceaia, cum aţi dat mădularele voastre, slugi necurăţiei şi strîmbătăţiei spre strîmbătate, aşa acum daţi părţile trupului vostru, slugi dereptăţiei, spre viiaţă sfîntă.

20. Căci cînd eraţi slugi păcatului, atunci eraţi slobozi de dereptate.

21. Dară ce folos aţi avut de acealia de carele acum vă ruşinaţi, că sfîrşeniia acelora e moartea. //

22. Iară acum, după ce vă slobozit de păcat, şi fiind slugi lui 212r
Dumnezău, aveţi rodul vostru întru sfinţie, iară sfîrşeniia, viaţa veacilor.

23. Că plata păcatului e moartia, iară darul lui Dumnezău iaste viaţa de vecie în Iisus Hristos Domnul nostru. Ко(ц), не(д).[42]

CAP 7

1. Spune ce-i a nu fi mai mult supt leage. 2. Luînd pildă den cunoştinţa legiei. 7, 12. Şi aceaia nu zice spre băsăul legiei. 14. Şi pentru vina noastră. 15. Să cază în moarte. 17. Carele era dată în viaţă. 21. De acolea treace la arătarea luptei ce-i între trup şi între suflet.

Поне(д), г҃, не(д)лѣ. Зача́ло, чд҃.[43]

Au nu înţeleageţi, fraţilor, (că celora ce ştiu leagea grăescu), că leagea domneaşte spre om, pînă viază?

(2) 1 Cor. 1, 7 şi 2, 10.

2. Că muiaria dată supt biruinţa bărbatului, trăindu-i bărbatul, legată iaste legiei, iară deaca moare bărbatul ei, să dezleagă de leagea bărbatului.

3. Iară fiindu-i bărbatul viu, curvă să chiamă să va fi muiare altui bărbat, iară deaca moare bărbatul ei, slobodă iaste de leage, ca să nu fie ia curvă, să va fi altui bărbat[a].

a. Muiare.

4. Derept aceaia, fraţii miei, şi voi sînteţi morţi legiei în trupul lui Hristos, ca să fiţi voi altuia, Aceluia carele S-au sculat den morţi, ca să aducem rod lui Dumnezău.

5. Că fiind în trup, patimele păcatelor carele era pren leage viia întru părţile trupului nostru, ca să facă roadă morţiei.

6. Iară acum ne-am slobozit de leage, murind El, întru carea eram ținuți să slujim noi întru noirea duhului și nu întru vechitura scripturiei[b].

b. Pre scrisoare înțeleage-să păcatul.

7. Iară ce vom zice: au leagea păcatu e? Ba nu. Încă păcatul n-am știut, fără numai pren leage, că pohta n-am vrut ști[c], să n-au vrut leagea zice, să nu pohtești.

(7) Ishod 20, 17; 5 Moi. 5, 21.
c. Că-i păcat.

8. Ce păcatul, luînd prilej pentru poruncă, făcu întru mine toată pohta.

9. Că fără de leage, păcatul era mort, iară eu era⟨m⟩ viu fără leage oarecînd, iară venind porunca, păcatul învie, iară eu muriiu.//

212v 10. Și să află acea poruncă carea era spre viiață, aceasta-mi căzu spre moarte.

11. Că păcatul luînd în prilej, pentru cea poruncă, mă amegi pre mine, și cu aceaia mă omorî.

12. Derept aceaia, leagea e sfîntă și porunca aceaia încă e sfîntă și dereaptă* și bună.

(12) 1 Tim. 1, 8

13. Derept aceaia, ce e bun îmi fu mie moartea? Departe fie; ce încă păcatul mie moarte-mi fu să să arate păcatul mie, că pentru cel ce-i bun mie-mi făcu moarte, ca să fie păcatul în mine foarte mare, pentru acea poruncă.

Коне́цъ, поне(д). Вто́рникъ, г҃, не(д)лѣ. Зача́ло, че҃.[44]

14. Că știm că leagea iaste sufletească, iară eu trupescu sînt, vîndut supt păcat.

15. Că ce fac nu înțeleg, că nu fac carea voesc, ce carea urăscu aceaia fac.

16. Iară de fac carea nu voiu, laud leagea că-i bună.

17. Acum, derept aceaia, mai mult nu fac eu aceaia, ce păcatul ce viiază întru mine.

18. Că știu că nu vețuiaște întru mine (ce să zice în trupul mieu) ce e bun; că voe am spre bine, iară a-l isprăvi, nu pociu*.

19. Că nu fac binele carele aș vrea, ce răul carele nu voiu acela fac.

20. Iară de fac eu aceasta caria nu voiu, nu fac eu aceaia, ce păcatul carele vețuiaște în mine.

21. Derept aceaia, aflu în mine, vrînd a face bine, pusă ceastă leagea că de mine s-au lipit rău.

22. Că mă bucur legiei lui Dumnezău, după omul cel denlăuntru.

23. Ce văz derept aceaia altă leage, întru închieiturile meale, oștind împrotiva legiei minței meale și dînd pre mine rob legiei păcatului, care e întru mădulările meale.

24. O, eu om nevolnic, cine mă va izbăvi pre mine de trupul morții aceștiia?

25. Dau har lui Dumnezău, pentru Iisus Hristos, Domnul nostru;
213r derept aceaia eu, cu mintia mia, slujescu legiei lui Dumne//zău, iară
cu trupul, legiei păcatului.

CAP 8

1. Închide acum cuvintele ceale den sus şi zice că n-au nece o osîndă carii sînt în Hristos oltuiţi pren Duhul Lui. 3. Batîr că sînt îngreuiaţi în păcate, încă nu le strică nemică. 9. Că cu cel Duh viiază. 14. A căruia mărturiia. 15. Toată îndoitura o ia. 18. Şi nevoile toate le iuşorează.

Acum, derept aceaia, nece o osîndire nu iaste într-aceia ce sînt în Iisus Hristos, nu celora ce îmblă după trup, ce după duh. Срѣ(д), г҃, не(д). Зача́ло, ч҃ѕ.[45]
2. Că leagea Duhului vieţii întru Hristos Iisus m-au slobozit den leagea păcatului şi a morţiei. Ко(ц), кто(к).[46]
3. Căce era nepotinţă legiei, fiind slabă pentru trup, Dumnezău pre Fiiul Lui trimeţînd, întru chipul trupului păcătos, şi pentru păcatu, osîndi păcatul în trup.
4. Ca acea dereptate a legiei să o împle întru noi, carii nu îmblăm după trup, ce după duh.
5. Că ceia ce sînt după trup în ceale trupeşti să înţelepţescu, iară carii după duh, în ceale sufleteşti.
6. Că înţelepţiia trupească moarte iaste; iară înţelepţiia duhului, viiaţă şi pace.
7. Căce înţe<le>pţiia trupului, pizmă-i împrotiva lui Dumnezău, că legiei lui Dumnezău nu să pleacă, că neceşi poate. Въ д҃, ген. За(ч).[47]
8. Iară ceia ce sînt în trup nu pot fi dragi lui Dumnezău.
9. Iară voi nu sînteţi în trup, ce în duh, că Duhul lui Dumnezău viiază întru voi, iară de n-are cineva Duhul lui Hristos acela nu iaste al Lui.
10. Iară deaca iaste Hristos întru voi, săva că moare trupul pentru păcate, iară duhul viiaţă iaste pentru dereptate.
11. Iară să lăcuiaşte întru voi Duhul Aceluia carele au învis pre Iisus den morţi, înviia-va şi trupurile voastre ceale muritoare, pentru Duhul cela ce lăcuiaşte întru voi.
12. Deci pentru aceaia, fraţilor, deatori sîntem, nu trupului, ca să vieţuim după trup, ce duhului. //
13. Că de veţi viia trupeaşte, muri-veţi; iară să veţi omorî cu du- 213v
hul faptele trupului, viia-veţi. Ко(ц), сре(д). Сꙋ(в), е҃. За(ч), ч҃з.[48]
14. Că varecîţi de Duhul lui Dumnezău să poartă aceia sînt fii lui Dumnezău. Ко (ц), пра(з)ни(к).[49]
(15) Galat. 4, stih 5, 6. 15. Că n-aţi luat duhul slujituriei spre teamere, ce aţi luat duhul a fiilor, pre carele strigăm, Avva, Părinte.
16. Care duh mărturiseaşte depreună cu duhul nostru că sîntem fii lui Dumnezău.
17. Iară să sîntem fii şi moşteani, adecă moşteani lui Dumnezău, într-o moştenie cu Hristos, să vom răbda cu El, depreună cu El ne vom şi slăvi.
18. Că gîndescu caria păţim în ceastă vreame, nu să asamănă slavei ce să va arăta întru noi.

19. Că faptele lumiei, încă cu socotință, așteaptă arătaria fiilor lui Dumnezău.

20. Că faptele lumiei supt îndeșărtare îs puse, nu de voia lor, ce pentru cela ce le-au pus.

21. Spre nădeajde, cum și iale să vor slobozi, den slujiria putregiuniei, întru sloboziia slavei a fiilor lui Dumnezău. Ко(ц). сѹ(в). Чето(к), г҃, не(д)лѣ. Зача́ло, чи҃.[50]

22. Că știm că toată făptura suspină depreună, cu dureare, pînă acum.

23. Și nu numai acealia, ce și noi carii avem pîrga Duhului și noi înșine întru noiși suspinăm, așteptînd făgăduința fiiască, ce să zice răscumpăraria trupului nostru. (23) Luc. 21, 28.

24. Că cu nădeajdea ne-am mîntuit, iară nădeajdea văzută nu e nădeajde, că cine veade ceva, că ce-ară nădăjdui?

25. Iară deaca nădăjduim pre care nu vedem, cu răbdare așteptăm.

26. Așijderea și Duhul agiutorează slăbiciunile noastre, că ce ară trebui să cearem nu știm; ce însă Duhul să milcuiaște pentru noi, cu suspinări negrăite.

27. Iară cela ce ispitеаște inimile, știe ce iaste pohta sufletului, că după Dumnezău roagă pentru sfinți.

Коне́ць, че(к). Вели́ко м(ч)ни́комь. Зача́ло, чѳ҃.[51] //

214ᵛ 28. Și știm că celora ce iubescu pre Dumnezău, toate le sînt spre bine, carii după rînduiala Lui sînt chemați.

29. Că pre carii știu dentîiu i-au și rînduit să-i seamene chipului Fiiului Lui, cum să fie El născut întîiu, între mulți frați. (29) Colas. 1, 18.

30. Iară pre carii i-au rînduit, pe aceia i-au și chemat și pre carii i-au chemat, pre aceia i-au și îndereptat, și pre carii i-au îndereptat pre aceia i-au și slăvit.

31. Dară ce să zicem cătră aceastea? De iaste Dumnezău cu noi, cine e împrotiva noastră?

32. Carele nu cruță tocma pre Fiiul Său, ce pentru noi toți deade pre El, dară cum nu ne-are da cu El depreună, toate?

33. Cine va pîrî spre aleșii lui Dumnezău? Dumnezău-i cela ce îndereaptă*.

34. Cine-i carele osîndeaște? Hristosu-i carele au murit și carele au și învis, carele e de-a dereapta lui Dumnezău, carele Să și milcuiaște pentru noi.

35. Cine pre noi ne va despărți de dragostia lui Hristos? Au scîrba, au greimia, au gonirea, au foamia, au goliciunea, au nevoia, au arma?

36. (Cum iaste scris, că: Pentru Tine ne omor, în toate zilele, și sîntem ca oile rînduite spre giungheare.)

37. Ce întru aceastia în toate sîntem învincători pentru Cela ce ne-au iubit pre noi.

38. Că eu cu adevăr crezu, că nece moartea, nece viața, nece îngerii, nece domniile, nece puterile, nece cealia ce sînt acum, nece carele-s venitoare,

39. Nece înălțimea, nece adîncul, nece altă făptură nu ne poate pre noi despărți de dragostea lui Dumnezău carea e întru Iisus Hristos, Domnul nostru. Ко(ц), м(ч)нико(м).[52]

CAP 9

1. Zice jidovilor. 7. Că Avraam are doao feliuri de feciori. 15. Și toate carele au fost într-acel lucru îs făcute în voia lui Dumnezău. 20. Ca și olariul. 24, 30. Chemarea limbilor. 31. Lăpădarea jidovilor. 25, 27. Arată cu mărturiile că au fost prorocite. //

Сȣботa, ѕ҃, Зачáло, р҃.[53] 214v

Adevărat grăescu pren Hristos, nu mințu, mărturisind
mie depreună cunoștința sufletului mieu, pren Duhul
Sfînt,
2. Că am întristare mare și neîncetată durearea
inimiei meale.
3. Că aș pohti însumi eu a fi anatema, despărțit de
Hristos, pentru frații miei și rudeniia mia după trup,
(4) Viș. 2, 17; Efes. 2, 12. 4. Carii sînt israilteani, a cărora e făgăduința fiiască și slava și
a. Dumnezelască. poruncele și rînduiala legiei și slujiria și făgăduialele,
5. A cărora sînt părinții dentru carii iaste Hristos, den cîtu e trup,
carele iaste prespre toți Dumnezău, a-L lăuda în veac. Amin.
Ко(ц), сȣ(в). Пѧтокъ, г҃, не(д)лѣ. Зачáло, ра҃.[54]
(6) Bit. 3, 3. 6. Că nu poate fi să cază cuvîntul lui Dumnezău, că nu toți carii-s
den Israil sînt israilteani.
(7) Bit. 21, 12; Evrei 11, 18. 7. Nece carii sînt sămînța lui Avraam îi sînt toți feciori; ce întru
Isaac, zice, chema-să-va ție sămînța.
(8) Galat. 4, 28. 8. Aceasta iaste nu carii-s fii trupești sînt fii lui Dumnezău, ce
carii-s fii făgăduinței să vor socoti în sămînță.
(9) Bit. 25, 21. 9. Că făgăduiteei iaste cuvîntul acesta „La această vreame voiu
veni și va avea Sarra fecior".
10. Nece numai aceasta, ce și Reveca dentru unul prinzînd în zgău,
de la părintele nostru Isaac.
11. Că încă nenăscuți porobocii și nefăcînd nece bine, nece rău,
să rămîe în tărie rînduiala lui Dumnezău, după alesătura Lui; nu den
fapte, ce den chiemătoriu.
(12) Bit. 25, 23. 12. Zis fu ei, că cel mai mare sluji-va celui mai mic.
(13) Malah. 1, 2. 13. Cumu-i scris „Pre Iacov îndrăgiiu, dară pre Isav urîiu".
(14) 5 Moi. 32, 4; 1 Cron. 19, 7; Iov 8, 3 și 34, 10. 14. Dară ce să zicem? Au doară nedereptatia de la Dumnezău-i?
Departe fie.
15. Că lui Moisi zice „Miluescu pre carele voiu milui și mă voiu
îndura cătră carele mă îndur".
16. Derept aceaia, nu-i a voitoriului, nece a celuia ce aleargă,
ce-i a îndurătoriului Dumnezău. //
(17) Ishod 33, 19 și 9, 16. 17. Că zice Scriptura, lui Faraon, că „Pre aceasta te-am rădicat 215r
pre tine, ca să arătu întru tine puteariа Mea și ca să să vestească
numele Mieu întru tot pămîntul".
Поне(д), д҃, не(д)лѣ. Зачáло рв҃.[55]
18. Derept aceaia, pre carele îi voia, miluiaște-l, iară pre carele
nu, întăreaște-l.
19. Zicere-ai derept aceaia mie, dară încă că ce Să mînie? Că voei
Lui cine să protiveaște? Ко(ц), пе(к).[56]

20. Și încă tu, o ome, tu cine ești de răspunzi împrotivă lui Dum- (20) Isai. 45, 9; Erem. 18, 6.
nezău? Au, doară zice, faptul făcătoriului, că ce m-ai făcut așa?
21. Au n-are puteare olariul spre lut, dentr-același lut să facă
adecă un vas de cinste, iară altul întru necinste?
22. Iară vrînd Dumnezău să-Și arate mînie și să-Și ivească puteare a
Lui, răbdă cu multă îngăduire vasele mîniei, făcute spre perire,
23. Și să-Și arate bogățiia slavei Sale, spre vasele milei carele
găti mainte spre slavă.
24. Pre carii și chemă, pre noi, nu numai den jidovi, ce și den
păgîni.
25. Cum și la Iosie zice: „Chiema-voiu pre oamenii carii nu era ai
Miei, oamenii Miei și carea nu era iubită, iubită".
26. Și fi-va spre locul unde s-au zis lor „Nu sînteți voi oamenii (26) Ios. 2, 23; 1 Pet. 2, 10.
Miei", acolo să vor chema fii lui Dumnezău celui viu.
27. Iară Isaiia strigă despre Israil să ară și fi numărul fiilor lui (27) Ios. 1, 10.
Israil ca năsipul măriei, numai rămășițele să vor mîntui.
28. Că cuvîntul sfîrșind și scurtînd în dereptate, că cuvînt pre (28) Isai. 10, 22.
scurt va face Domnul pre pămînt. ДЕКЕ(В). л҃. зд(ч).[57]
29. Și cum zise mainte Isaiia, să n-ară fi domnul Savaot lăsat (29) Isai. 2, 9.
noao sămînță, ca și Sodoma am vrut fi și am vrut fi aseamenea gomo-
reanilor.
30. Dară ce să zicem? Că limbile carele nu căuta dereptatia, agiun-
sără dereptatia, însă dereptatea carea iaste den credință. //
215ᵛ 31. Iară Israil carele căuta dereptatea legiei, la leagea dereptăției
nu agiunse.
32. Derept ce? Că nu den credință, ce din faptele legiei, că să
poticniră în piatra poticnirei.
33. Cum iaste scris, „Iaca, voiu pune în Sion piatra poticnireei și (33) Pslom. 118, 12; Isai. 8, 14
piatra smintealei și tot cine va creade întru El nu să va rușina." și 28, 16; 1 Pet. 2, 6; Pslom. 2,
Ко(ц), поне(д). н҃. стм҃ꙋ.[58] 12; Prit. 16, 20; Erem. 17, 7.

CAP 10

1. *Spune poamele alesăturii. 3. Că unii lapădă dereptatea lui Dumnezău, alții o priimescu. 4. Sfîrșitul legiei e Hristos. 15. Chemătura păgînilor, de la Moisi. 20. Iară întăritura jidovilor, de la Isaiia prorocită.*

Не(д)лѣ, е҃, зачáло, р҃г.[59]

Fraților, plecată-i voia inimiei meale, și rugăciunia la Dumnezău, pentru Israil iaste întru mîntuire.
2. Că mărturisescu despre ei, căce dragostea lui
Dumnezău au, ce nu den cunoștință.
3. Că neînțelegînd dereptatea lui Dumnezău, și
dereptatea lor căutînd să o pue, dereptăției lui Dum-
nezău nu să plecară.
4. Că sfîrșitul legiei e Hristos, în dereptate a tot carele creade. (4) Galat. 3, 24.

(5) Levit. 18, 5; Ezec. 20, 18; Galat. 3, 12.

5. Că Moisi scrie dereptatia carea e den leage, că omul carele va
face acealia viia-va pren iale.

(6) 5 Moi. 30, 12.

6. Iară dereptatia carea e den credinţă, aşa zice, să nu zici întru
inima ta, cine să va sui în ceriu? Aceasta iaste a trage pre Hristos
den nălţime.
7. Au cine va pogorî într-adînc? aceasta iaste pre Hristos den morţi
a-L aduce.
8. Dară ce zice? Aproape-i de tine cuvîntul în gura ta şi în inima
ta, aceasta iaste cuvîntul credinţei carele propoveduim.
9. Că de vei mărturisi cu gura ta despre Domnul Iisus şi veri
creade întru inima ta că Dumnezău L-au rădicat pre El den morţi,
spăsi-te-veri.
10. Că cu inima creadem în dereptate, iară cu gura mărturisim
întru spăsenie. Ко(ц), не(д). Вто́рни(к), д҃, не(д). Зача́ло, рд҃.[60] //

(11) Isai. 28, 16; Vlş. 9, 33.

11. Că zice Scriptura, varecine va creade întru El, nu să va ruşina. 216r
12. Că nu iaste usebire între jidov sau grecu, că acelaşi e Domnu
tuturor, bogat în toţi carii-L chiamă pre El.

(13) Ioil 2, 32; Dean. 2, 21.

13. Că varecine va chiema numele Domnului, mîntui-să-va.
14. Dară cum vor chiema pre El, întru carele nu cred? Şi cum
vor creade Aceluia de carele nu auziră? Şi cum să auză, fără propo-
veduitoriu?

(15) Isai. 52, 7; Naum 1, 25.

15. Dară cum vor propovedui, deaca nu vor fi trimeşi, cum iaste
scris: Cîtu-s frumoase picioarele celora ce propoveduescu pacia şi pro-
poveduescu bune.

(16) Isai. 53, 1; Ion 12, 38.

16. Ce nu toţi ascultară Evanghelia, că Isaiia zice: Doamne, cine
ne-au crezut auzitului nostru?
17. Derept aceaia, credinţa-i den auzit, iară auzitul, den cuvîntul
lui Dumnezău.

(18) Pslom. 19, 5.

18. Ce zic eu, au nu auziră? Şi încă mai vîrtos, întru tot pămîn-
tul eşi sunetul lor şi spre marginile pămîntului, graiurele lor.

(19) 5 Moi. 32, 21; Erem. 15, 14 (versetul nu este menţionat).

19. Ce, zic au n-au cunoscut Israil? Întîiu Moisi zice: Eu voiu
întărîta pre voi, pren limbă caria nu-i limbă: pren limbă neînţelegă-
toare spre mînie vă voiu învita.
20. Iară Isaiia cu cutezare zice: Aflatu-s de ceia carii nu Mă că-
tară pre Mine, arătatu-M-am aiave, celora ce nu întrebară despre
Mine.

(21) Isai. 65, 2.

21. Iară despre Israil zice: Toată zuoa am tinsu mînile Meale la
ceastă rudă îndărăptnică şi protivnică.

CAP 11

2. Lepădarea jidovilor să nu să arate la vedearea ochilor. 4. S-au înşălat de demult Ilie. 16. Şi avînd rădăcină sfîntă. 23. Mulţi-s şi den ei aleşi. 18, 24. Păgînii îi îndeamnă spre plecare. 33. Strigînd zice că-s adînci giudeaţele Domnului.

Zise derept aceaia: Au doară au lepădat Dumnezău pre
216v oamenii Lui? Departe să fie aceaia, că și eu isra//iltean
sînt, den sămînța lui Avraam, ruda a lui Veniamin.
2. N-au lepădat Dumnezău pre oamenii Săi pre carii
i-au cunoscut dentîiu. Ко(ц), вто(к). Срѣ(д), д҃, не(д)лѣ.
Зача́ло, рє҃.[61] Au nu știți de Ilie ce grăiaște Scriptura?
Cum grăiaște cu Dumnezău împrotiva lui Israil, zicînd:
3. Doamne, pre prorocii Tăi omorîră și oltarăle Tale stricară, (3) 1 Țar. 19 (tipărit 29), 10.
și eu sîngur rămaș și caută și sufletul mieu.
4. Ce, ce zice lui dumnezeescul răspunsu? Lăsat-am Mie, șapte (4) 1 Țar. 19, 18.
mie de bărbați carii nu plecară genunchele sale înaintia lui Vaal.
5. Iară așa și în ceastă vreame rămășițele după aleageria milei,
ținute fură.
6. Iară deaca-i den dar, iată nu-i den fapte, că așa mila n-ară
fi milă, iară să e den fapte, deacii nu-i den milă, că într-alt chip,
fapta nu iaste faptă.
7. Dară ce? Ce căuta Israil, aceaia nu află, iară aleșii aflară-o,
iară ceialalți orbiră.
8. (Cum iaste scris: Deade Dumnezău lor duhul somnului, ochi (8) Isai. 6, 9 și 29, 10; Mt. 13, 14; Mr. 4, 12; Luc. 8, 10; Ion 12, 40; Dean. 28, 26.
să nu vază și urechi să nu auză), pînă în zua de astăzi.
9. Și David grăiaște: să fie masa lor cursă și laț și sminteală
și împrumutare lor.
10. Întunece-să ochii lor să nu vază și cîrca lor gîrboveaște-o. (10) Pslom. 69, 23.
11. Iară zic, au doară așa să poticniră să cază? Departe să fie.
Ce cădearea lor ispăsenie fu limbilor, ca să-i învite spre prigoană.
12. Iară să e răsipiria lor bogăție lumii, și împuținaria lor bogă-
ție limbilor, cu cît mai mult împlearia lor?

Конє́цъ, срѣ(д). Четвертóкъ, д҃, не(д)лѣ. Зача́ло, рѕ҃.[62]

13. (Ce zic voao, limbilor, den cît sînt eu limbilor apostol) slujba
mia cinstescu.
14. Doară cumva aș putia învita spre prigoană frații miei și să
mîntuescu pre unii dentr-înși.
15. Că să iaste lepădaria lor împăcare lumiei, dară ce va fi
luaria, fără numai învierea den morți? //
217r 16. Iară să iaste pîrga sfîntă, alaltă încă-i sfîntă și să e rădăcina
sfîntă, iată și stîlpările încă.
17. Iară de s-au rupt unele den stîlpări, iară tu, fiind maslin săl-
batec, te-ai oltuit în locul lor și ești părtaș rădăcineei și unsoriei
maslinului,
18. Nu te lăuda spre ramuri; iară de te lauzi, nu porți tu pre rădă-
cină, ce rădăcina pre tine.
19. Zice-vei derept aceaia, rupsără-să ramurile, ca să mă ultuesc
eu.
20. Bine-i: pren necredință să rupsără, iară tu, pren credință,
stai; nu te mări în inimă, ce te teame.
21. Că de nu cruță Dumnezău ramurele ceale den fire, caută să nu
cumva nu crute nece pre tine.

22. Derept aceaia, socoteaşte bunătatia şi necruţaria lui Dumnezău: într-aceaia ce-au căzut, necruţaria, iară spre tine, bunătatia, să vei rămînea întru bunătate, iară de nu, şi tu vei fi tăiat.

23. Iară şi aceia, să nu vor rămînea în necredinţă, oltui-se-vor*, că putearnic iaste Dumnezău iară să-i oltuiască pre ei.

24. Că de fuseşi tu tăiat den firia maslinului cel sălbatec, şi preste fire te oltoişi cătră maslinul cel bun, dară cu cît mai vîrtos aceştia carii-s den fire, să vor oltui în maslinul lor. Ко(ц), че(к).

Пл́токь, д̃, не(д)лѣ. Зача́ло, р̃з.[63]

25. Că nu voiu să nu ştiţi voi, fraţilor, taina aceasta (ca să nu fiţi între voişi înţelepţi) că împietrirea den partia lui Isra<i>l fu pînă va întra întru împlearea limbilor.

(26) Isai. 27, 9 şi 59, 20.

26. Şi aşa tot Israilul să va mîntui, cumu-i scris: Veni-va den Sion izbăvitoriul şi va lua necurăţiia den Iacov.

(27) Erem. 31, 33; Evrei 8, 8.

27. Şi aceasta-i lor de la mine legătură, cînd voiu lua păcatele lor.

28. Iară den cîtu-i Evangheliia, pizmaşe-s pentru voi, iară după aleagere, iubiţi-s pentru părinţi.

29. Că necăite sînt darurele şi chiemaria lui Dumnezău.

30. Cum şi voi oarecînd nu îngăduiiaţi lui Dumnezău, iară acum aţi aflat milă, pentru îndărătniciia lor. //

31. Aşia şi aceştea, acum nu îngăduiră ca pren mila voastră, să 217v
dobîndească şi ei milă.

32. Că închise Dumnezău pre toţi supt îndărăptnicie, ca pre toţi să-i miluiască.

33. O, adîncul bogăţiei şi preamîndriei şi a înţeleagerii lui Dumnezău, cît de neispitite sînt giudecările Lui şi neîmblate căile Lui.

(34) Isai. 40, 15; 1 Cor. 2, 16.

34. Că cine înţelease mintea Domnului, sau cine-I fu sfeatnic Lui?

(35) Ion 21, 2; Mudros. 9, 13 (versetul nu este menţionat); Sirah 1, 6 (versetul nu este menţionat).

35. Sau cine-I deade Lui mainte, şi să-I întoarne Lui?

36. Că den El şi pren El şi întru El, sînt toate. Aceluia fie slavă în veac. Amin. Ко(ц), пѧ(к).[64]

CAP 12

1. Îndemnare spre fapte bune. 2. Spre slujba lui Dumnezău. 9. Şi spre dragostea lui Dumnezău. 14, 20. Încă şi spre dragostea pizmaşilor.

Сȣ(в), з̃, не(д). Зача́ло, р̃н.[65]

Derept aceaia, rog pre voi, fraţilor, pentru milele lui Dumnezău, să puneţi înainte trupurile voastre, jărtvă vie, sfîntă, plăcută lui Dumnezău, slujba voastră cea sufletească.

(2) Efes 5, 17; 1 Solun. 4, 3.

2. Şi nu vă închipuireţi veacului acestuia, ce vă schimbaţi, pentru înnoirea minteei voastre, pre aceaia să fiţi ispitiţi ce iaste voia lui Dumnezău, cea bună şi plecată şi deplină.

(3) 1 Cor. 12, 11; Efes. 4, 7.

3. Că zic, pren mila ce e dată mie, tuturora carii-s întru voi, să nu să inţelepţească mai vîrtos de cum să cade a să înţelepţi, ce să

să înțelepțească în trezvie, fietecăruia cum i-au împărțit Dumnezău
măsura credințeei.

Ко(ц), сȣ(б). Поне(д), е҃, не(д). Зача́ло, р҃ѳ.[66]

4. Că cum sînt într-un trup mădulare multe, iară părțile n-au toate
o lucrare,
5. Așijderea mulți, un trup sîntem întru Hristos, iară cîte unul,
unul altui sîntem mădulare.

Престѫпи понедѣлникȣ. Не(д)лѣ, ѕ҃. Зача́ло. рі҃[67] //

218r 6. Iară avînd daru deusebi, după mila ce e dată noao, să-i pro-
rocie, după măsura credinței,
7. Au să e slujbă, în slujire, să e învățătoriul, întru învățătură! (7) 1 Pet. 4, 19.
8. Să e îndemnătoriu, întru îndemnare; carele împarte, cu blîn- (8) Mt. 6, 2;
zie, carele e mai mare să îmble cu socotință, cela ce miluiaște, cu 2 Cor. 9, 7.
voe bună facă.
9. Dragostea nefățarnică, urîtoriu de rău și lipiți de bine. (9) Amos 5, 15.
10. Că dragostea frățească, unul cătră alt drăgostoși, întrecînd (10) Efes. 4, 3; Evrei 13, 1;
unul pre alalt cu cinstea. 1 Pet. 1, 22 și 2,
11. În vreare nu fiți leanești, în duh fierbinți, Domnului slujiți. 17; Filip. 4, 4; 1 Solun. 5, 19.
12. În nădeajde bucurați-vă, în scîrbe răbdînd, întru rugăciuni (12) Luc. 18, 1.
stătători.
13. În treabele sfinților, îndurători, și uspătători streinilor. (13) 1 Cor. 16, 1;
14. Blagosloviți pre ceia ce vă gonescu, pohtiți-le bine, nu-i blăstă- Evrei 13, 2; 1 Pet. 4, 9.
mareți. Ко(ц) не(д). Чти понед(д).[68] (14) Mt. 5, 44.
15. Să vă bucurați cu ceia ce să bucură, să plîngeți cu ceia ce plîngu.
16. Cu o inimă fiți unul cătră alalt, nu vă înțelepțireți despre mă- (16) Nij. 15, 5; 1 Pet. 5, 5;
rire, ce vă asămănați smeriților, nu fireți înțelepți de voiși. Pslom. 131, 2
17. Nimărui, cu rău pentru rău, să nu plătiți, grijiți carele-s de (versetul nu este menționat); Prit.
cinste înaintea a toți oamenii. 3, 7; Isai. 5, 21.
18. Den cît poate fi de la voi, cu toți oamenii viiați în pace. (17) Prit. 20, 22.
19. Nu vă izbîndireți voi pentru voiși, dragii miei, ce dați loc (18) Mt. 3, 9; 1 Pet. 3, 19;
mîniei că scris iaste: „A Mea e izbînda, Eu voiu plăti", zice Domnul. 2 Cor. 8, 21; Evrei 12, 14.
20. Să flămînzeaște pizmașul tău, dă-i mîncare, să însătoșază, (19) Mt. 5, 39;
adapă-l pre el, că aceasta făcînd, cărbuni de foc aduni pre capul lui. 5 Moi. 32, 35;
Nu fii vîncut de rău, ce învinge cu binele pre rău. Ко(ц) пне(д).[69] Evrei 10, 30; Prit. 2, 4.

CAP 13

1. Iaste-i voia să ne dăm supt deregători și să-i ascultăm. 8. Pre priiatini să-i îndrăgim, să viem cu dereptate. 14. Să ne îmbrăcăm în Hristos.

Сȣбо(т), и҃ не(д)лѣ. Зача́ло, р҃кі.[70] //

218v Tot sufletul să să supue supt biruința celor mai mari, (1) Tit 3, 1;
că nu-i puteare fără numai de la Dumnezău, iară care Mudros. 6, 3
puteri sînt, de la Dumnezău sînt rînduite. (versetul nu este menționat); 1 Pet. 2, 13.
2. Derept aceaia, cine să protiveaște puterii, rîndu-
ialei lui Dumnezău să protiveaște, iară carii să pro-
tivescu, ei sînguri își caută osîndă.
3. Că deregătorii nu sînt cu frică faptelor bune, ce celor reale, iară
voia ți-e să nu te temi de deregătoriu, fă bine și vei avea laudă de la el.

4. Că sluga lui Dumnezău iaste ţie spre bine, iară de faci rău, tea-
me-te, că nu în deşărt poartă arma, că sluga lui Dumnezău iaste,
izbînditoriu cu mînie, celuia ce face rău.
5. Derept aceaia, trebuiaşte a să pleca, nu numai pentru mînie,
ce şi pentru cunoştinţa sufletească.
6. Că derept aceaia şi dajde daţi, că slugi lui Dumnezău sînt,
tocma întru-aceasta slujînd.
(7) Mt. 22, 21. 7. Deci plătiţi tuturor deatoriile, cui cu ce vă ţineţi, căruia dajde,
dajde, căruia vamă, vamă, căruia frică, frică, căruia cinste, cinste.
8. Nimurui cu nemică nu fireţi deatori, numai cu aceasta să vă
iubiţi unul pre alt că cela ce îndrăgeaşte pre altul leagea au împlut.
(9) Ishod 20, 14; 5 Moi. 5, 8; Levit. 19, 18; Mt. 22, 29; Mr. 12, 31; Galat. 5, 14; Iacov 2, 8; 1 Tim. 1, 5. 9. Că aceia: nu curvi, să nu omori, să nu furi, să nu mărturiseşti
strîmbu, să nu pohteşti, şi de iaste altă poruncă, întru acest cuvînt
să cuprinde pre scurt: să iubeşti pre priiatinul tău, ca însuţi pre tine.
10. Dragostea pre priiatinul, cu rău nu-l atinge, că împlearea legiei
dragostea iaste. Ко(ц), с8(в). Не(д), сі́рна. Ѕачáло, ρві.[71]
11. Şi aceasta ştiind cu prilej că-i vreame a ne scula noi den
somnu.
12. Iară acum mai aproape e de noi spăseniia, decît cînd crezum,
că iată noaptea trecu, iară zuoa s-au apropiiat; deci să lepădăm fap-
tele întunearecului şi să ne îmbrăcăm // întru armele lumineei. 219r
(13) 1 Solun. 5, 5; Luc. 21, 34. 13. Ca la zuo, încuvioşaţi să îmblăm, nu în ospeaţe şi în beţii, nu
în paturi şi în necurăţie, nu în sfadă şi în pizmă.
(14) Galat. 3, 16; 1 Pet. 2, 11. 14. Ce vă îmbrăcaţi întru Domnul nostru Iisus Hristos şi grija
trupului nu aveareţi să-i împleţi pohtele lui.

CAP 14

1. Zice să priimească pre aceia carii-s cu credinţă slabă. 5. Să nu să smintească în greşala noastră. 10. Acelora încă porunceaşte împrotivă să nu giudece pre cei mai slabi în credinţă. 19. Să rămîe în dragostea şi întrămătura. 22. În ce stă sloboziia creştinească.*

Iară pre cela ce-i slab în credinţă, luaţi-l nu cu cugete
de prigoană.
2. Că unul creade că e slobod acar ce a mînca,
iară altul slab mîncă vearze.
3. Cela ce mănîncă, pre cela ce nu mănîncă, să nu-l
oscîrbească, iară cela ce nu mănîncă, pre cel ce mă-
nîncă, să nu-l osîndească, că Dumnezău l-au priimit pre el.
(4) Iacov 4, stih 12. 4. Iară tu cine eşti carele osîndeşti pre sluga altuia? Domnu-său
stă au cade şi va sta, că putearnic iaste Domnul să-l steae pre el.
Ко(ц) не(д).[72]
5. Că unul osăbeaşte o zi de altă, iară altul giudecă toate zilele
aseamenea, fietecarele, întru a lui cuget, să fie adevărat.
Сѕ(в), θ̃. Зa(ч), ρгі.[73]

6. Cine înțelepțeaște zilei, lui Dumnezău înțelepțeaște[a] și cine nu înțelepțeaște zilei, lui Dumnezău nu înțelepțeaște, cela ce mănîncă, Domnului mănîncă, că dă har lui Dumnezău și cine nu mănîncă, Domnului nu mănîncă și dă har lui Dumnezău.

7. Că nime den noi nu viiază șie, și nime nu-și moare lui.

8. Că de viem, lui Dumnezău viem, iară de murim, Domnului murim; au viem au trăim, ai Domnului sîntem. Вто(к), ҃є. За(ч), ҃рді.[74]

9. Că spre aceasta Hristos și muri și învise, ca să domnească și pre vii și pre morți.

10. Dară tu că ce osîndești pre fratele tău au tu că ce ții în nemica pre fratele tău, că toți vom sta înaintea giudețului lui Hristos.

11. Că scris iaste: Viu Eu — grăiaște Domnul — că Mie să vor //
219v pleca tot genunchiul și toată limba va mărturisi lui Dumnezău.

12. Iară pentru aceaia fietecarele de noi, de sine va da samă înaintia lui Dumnezău.

13. Derept aceaia, de acum să nu mai osîndim unul pre alt, ce aceasta mai vîrtos să giudecați, ca să nu puneți poticneală** sau sminteală fratelui.

14. Știu și mă încrez în Domnul Iisus, că, pentru El, nemică nu-i spurcat, fără numai celuia ce i să pare ceva a fi spurcat, aceluia e spurcat.

15. Iară de să întristează fratele tău, pentru mîncare, iată nu mai îmbli după dragoste; nu piiarde el, cu mîncarea ta, pentru carele Hristos au murit.

16. Ca să nu să hulească bunul vostru.

17. Că nu iaste Împărățiia lui Dumnezău mîncare și beutură, ce dereptatea și pacea și bucuriia întru Duhul Sfînt.

18. Că cela ce va sluji cu aceastea lui Hristos, place-I lui Dumnezău și-i drag oamenilor. Ко(ц), вто(к). Сꙋ(в), сѵ́ропо(с), За(ч), ҃реі.[75]

19. Derept aceaia, carele sînt de pace să le căutăm și carele sînt de întrămare între ei.

20. Nu pentru bucatele sparge lucrul lui Dumnezău, că toate-s curate, ce e rău omului celuia ce mănîncă cu poticneală[b].

21. Bine e a nu mînca carne și a nu bea vin, nece a face ceva întru caria să poticneaște fratele tău, au să sminteaște sau slăbeaște.

22. Tu credință ai: în sine-ți să o aibi înaintia lui Dumnezău, fericit de cela ce nu să osîndeaște pre sine întru carea nu să îndoiaște.

23. Iară cela ce să îndoiaște, deși mănîncă s-au osîndit, că nu e den credință; că tot ce nu e den credință păcat iaste. Ко(ц), сꙋ(в).[76]

a. Aici zice: Au a mînca, au a nu mînca, să facă pre cinstea lui Dumnezeu, știind cu adevăr că-I place, au că nu-I place lui Dumnezău.

(10) 2 Cor. 1, 10.

(11) Isai. 45, 23; Filip. 2, 10.

(15) 1 Cor. 8, 11.

(20) Tit 1, 15.
b. Sau îndoire.

(21) 1 Cor. 8, 13.
c. Aici, neci în greceasca mai mult nu aflăm, ce ceaialaltă rămășiță caută-o la 16 cap, la sfîrșit, afla-o-veri.

CAP 15

1. Cei mai tari să întărească pre cei mai slabi. 3. Cu pilda lui Hristos. 7. Carele au slujit și jidovilor și păgînilor. 15. Dă oca scripturii aceștii cărți.

Не(д)лѣ, ҃з, Зача́ло. ҃рѕі.[77] //

Deatori sîntem noi ceşti tari să purtăm slăbiciunea celor 220r
slabi, şi a nu voi şieşi,
2. Ce fietecarele de noi să voiască priiatinului lui,
întru bine, cătră întrămare.
(3) Pslom. 69, 10. 3. Că şi Hristos nu voi Şie, ce cum iaste scris: Blăs-
tămile celora ce blăstămară pre tine căzură spre mine.
4. Că ce-s scrise mai denainte pentru învăţătura noastră, să scri-
sără înainte ca pren răbdarea şi pren mîngîiarea Scripturilor, nădeajde
să avem.
(5) Viş. 12, 16; 1 Cor. 1, 10. 5. Iară Dumnezăul răbdăriei şi al mîngîeriei să dea voao aceaiaşi,
să vă înţelepţiţi între voişi, după Iisus Hristos,
6. Cum cu o inimă şi cu o gură să slăviţi pre Dumnezău şi Tatăl
al Domnului nostru Iisus Hristos. Ко(ц), не(д).
Срѣ(д), є҃, не(д)лѣ. Зачáло, р҃зі.[78]
7. Pentru aceaia priimiţi unii pre alalţi, cum şi Hristos priimi
pre voi, întru slava lui Dumnezău.
8. Grăescu derept aceaia, că Iisus Hristos au fost slugă tăieriei
împregiur pren adevărul lui Dumnezău, ca să întărească făgăduinţele
părinţilor.
(9) 2 Sam. 22, 50; Pslom. 18, 50. 9. Iară limbilor, după milă, a slăvi pre Dumnezău, cum iaste scris:
Derept aceasta mă ispovedescu Ţie întru limbi şi numelui Tău cînt.
(10) 5 Moi. 32, 43. 10. Şi iară zice: Veseliţi-vă limbile cu oamenii Lui.
(11) Pslom. 117, 1. 11. Şi iară: lăudaţi pre Domnul toate limbile şi prealăudaţi pre
El toţi oamenii.
(12) Isai. 11, 1, 10. 12. Şi iară Isaiia zice: Fi-va rădăcina lui Iesei şi Cel ce să va
scula să domnească limbile, în Acela limbile vor nădăjdui.
13. Iară Dumnezăul nădejdiei să vă împle pre voi de toată bucu-
riia şi pacea, întru credinţă, ca să prisosiţi întru nădeajde, cu pu-
tearia Duhului Sfînt.
14. Cu adevăr ştiu, fraţii miei, şi eu de voi, cum şi voi plini sîn-
teţi de bunătate, împluţi de toată înţeleagerea, carii puteţi şi pre alţii
învăţa.
15. Iară mai cu îndrăzneală scriş voao, fraţilor, cu o parte vrînd
voao a aduce aminte pentru mila ce-i dată de la Dumnezău//
16. Ca să fiu slugă lui Iisus Hristos între păgîni sfinţind Evan- 220v
gheliia lui Dumnezău, ca să fie jărtva păgînilor dragă, sfinţită în
Duhul Sfînt. Ко(ц) сре(д). че(к), є҃. За(ч), р҃ні.[79]
17. Iară am laudă întru Hristos Iisus de carele sînt cătră Dumne-
zău.
18. Că nu cutez grăi nemică de carele n-au făcut Hristos pren
mine, întru ascultarea limbilor, cu cuvîntul şi cu faptele,
19. Întru putearea seamnelor şi ciudelor cu putearea Duhului lui
Dumnezău, cît den Erosalim şi pren împregiur, pînă la Illirica, am
împlut Evangheliia lui Hristos.
20. Şi aşa m-am nevoit a propovedui Evangheliia, nu unde s-au
vestit Hristos, ca să nu zidesc spre temelie streină,
(21) Isai. 52, 15. 21. Ce cumu-i scris, cărora nu iaste vestit de El vedea-vor, şi
carii nu auziră vor înţeleage.

22. Pentru aceaia și oprit fuiu de multe ori să nu viiu cătră voi. (22) Viș. 1, 13.
23. Iară acum, neavînd loc în ceaste ținuturi, ce avînd dor a veni (23) 1 Sol. 2, 17; Viș. 1, 11.
cătră voi de mulți ani,
24. Cînd voiu mearge în Ispaniia, voiu veni la voi, că am nădeajde
trecînd pre acolea, să văz pre voi și de voi să fiu petrecut acolo,
să mă voiu sătura mainte de voi de o parte. a. Credincioșilor ce era în Ierosalim.
25. Iară acum mergu în Ierosalim, slujind sfinților[a].
26. Că plăcu Machedoniei și Ahaiei să facă ceva culesătură cătră (26) 1 Cor. 16, 34 și 9, 11; 2 Cor. 8, 13.
surumanii sfinți carii vieţuescu în Ierosalim.
27. Că plăcu-le și deatori le sînt lor, că deaca fură însoțiți întru
ceale sufletești ale lor, limbile, deatori sînt și întru ceale trupești a
sluji lor.
28. Și aceasta sfîrșind și pecetluind lor rodul acesta pren voi, mear-
ge-voiu de acolea în Ispaniia.
29. Și știind că viind la voi, cu blagoslovenie plină a Evangheliii lui
Hristos voiu veni. Ко(ц), чє(к). Сѫбота, Г, Зачáло, рѳі.[80]
30. Ce vă rog pre voi, fraților, pentru Domnul nostru Iisus Hristos (30) 2 Cor. 2, 11.
și pentru dragostea Duhului, să-mi fiți într-agiutoriu, cu rugăciu-
nea pentru mine, cătră Dumnezău,
221r 31. Ca să mă izbăvescu de ceia ce să protivesc mie în Iiudea // și
slujba mea în Ierosalim să fie dragă sfinților.
32. Și cu bucurie să viiu cătră voi, cu voia lui Dumnezău și să
mă stîmpăr cu voi împreună.
33. Și Dumnezăul pacei fie cu voi cu toți. Amin. Ко(ц), сѹ(к).[81]

CAP 16

1. Laudă pre Teva. 3. Spune închinăciuni a mulți. 17. Învață să să păzească de aceia ce fac zminteale.

Па(к), Є. Зачáло, рк.[82]

Laud voao pre Teva, sora noastră, care e slujnica be-
searicii den Chengre,
2. Să o priimiți pre ia întru Domnul, cum să
cade sfinților, și-i fiți agiutori ei, întru care lucru-i
va fi lipsă ei de la voi, că aceasta a mulți au dat sălașu,
încă și mie.
3. Spuneți închinăciune Prischilei și Achilei, agiutorilor miei întru (3) Dean. 18, 2, 26.
Iisus Hristos,
4. Carii pentru sufletul mieu, grumazii lor pusără, cărora nu numai
eu sîngur dau har, ce și toate săboarăle limbilor
5. Și săborul casei lor; spuneți închinăciuni Epenetei, iubitului
mieu, carele iaste pîrgă Ahaiei, întru Hristos.
6. Spuneți închinăciuni Mariei, carea mult s-au ustenit lîngă noi.
7. Spuneți închinăciuni lui Andronic și lui Iunie, fraților miei și
soții miei în robie, carii-s de frunte întru apostoli, carii și mainte de
mine fură în Hristos.
8. Spuneți închinăciune Ampliei, iubitul mieu în Domnul.

9. Spuneţi închinăciune lui Urban, agiutoriul nostru în Hristos, şi lui Stahie, iubitului mieu.

10. Spuneţi închinăciune lui Apellei, ispititului în Hristos; spuneţi închinăciuni cărora sînt de la Aristovul.

11. Spuneţi închinăciune lui Irodion, rudei meale; spuneţi închinăciune cărora sînt den casa lui Narchis, în Domnul.

12. Spuneţi închinăciune Trifeneei şi Trifosei, carele s-au ustenit în Domnul; spuneţi închinăciune Persidei iubitei, carea mult să usteni în Domnul.

13. Spuneţi închinăciune lui Ruf, alesul întru Domnul, şi // mu- 221v
mei lui şi ai meale.

14. Spuneţi închinăciune lui Asingrit, lui Flegont, lui Erma, lui Patrov, lui Ermin şi fraţilor cărora sînt cu ei.

15. Spuneţi închinăciune lui Filogon şi lui Iulie, lui Nirea şi surorii lui şi Olimpanei şi a toţi sfinţii carii sînt cu ei.

16. Spuneţi închinăciune unul la alt, cu sărutare sfîntă, închină-vi-să toate besearecile[a] lui Hristos.

Ко(ц),пє(к). Поне(д),ѕ҃, нє(д). За(ч). ркд҃.[83]

17. Şi vă rog pre voi, fraţilor, păziţi-vă de ceia ce fac răzmiriţe şi zminteale împrotiva învăţăturei întru carea voi v-aţi învăţat, şi vă feriţi de ei.

18. Că unii ca aceia, Domnului lui Iisus Hristos nu slujescu, ce pîntecelui lor, carii, cu cuvinte cucearnice şi cu blagoslovenii, vor amegi inimile nevinovaţilor.

19. Că a vostră ascultare cătră toţi agiunse; ce mă bucur de voi şi aş voi să fiţi înţelepţi în bine şi nevinovaţi în rău.

20. Iară Dumnezăul pacei să struncine pre Satana supt picioarele voastre, curund. Mila Domnului nostru lui Iisus Hristos, cu voi. Amin.

21. Închine-se voao Timoteiu, agiutoriul mieu, şi Luchie şi Iason şi Sosipatru, frăţiile meale.

22. Închinu-mă voao eu Tertie, carele am scris cartea aceasta întru Domnul.

23. Închină-să voao Gaie, gazda mea şi a tot săborul. Închină-să voao Erast, deregătoriul oraşului, şi Cuart fratele.

24. Mila Domnului nostru Iisus Hristos, cu voi toţi, amin.

25. Aceluia carele vă poate pre voi întări, după Evangheliia mea şi după propovedaniia lui Iisus Hristos, den arătarea tainei ce era ascunsă den vreamea de veaci,

26. Iară acum s-au arătat prin scripturile prorocilor, den porunca Dumnezăului de veaci, pren ascultarea credinţei, tuturor păgînilor arătat, a unuia înţeleptului Dumnezău, slava pren Iisus Hristos, întru veaci. Amin.

Sfîrşitul cărţii ce-i scrisă la rimleani
den Cori<n>t, pre Feben, slujnica besearicii den Sengreia.//

a. Săboarăle.

(17) 1 Cor. 16, 20; 2 Cor. 13, 12; 1 Pet. 5, 14; Ion 2, 10.

(21) Dian. 16, 1; Filip. 2, stih 19.

(25) Efes. 5, 20 şi 3, 9; Colas. 1, 26; 2 Tim. 1, 9; Tit 1, 2.

(26) 1 Pet. 30, 20.

222r

PREADOSLOVIIA 1 LA CORINTEANI

Despre cartea la corinteani, de prima, trebuiaște să știm 5 lucruri:

1. Cine au scris aceasta carte?

Scriitoriul aceștii cărți iaste Pavel apostol, vasul cel ales a lui Dumnezău, carele fu răpit pînă la al treile ceriu, unde au auzit cuvinte de-a nu le putea spune, cum mărturisește însuși, într-această carte, că au fost îndemnat de Duhul Sfînt; 1 cor⟨inteani⟩, 7, stih 40, de unde să cunoaște că-i scrisă aceasta carte den ⟨în⟩demnătura Duhului Sfînt. Pentr-aceaia această sfîntă carte iaste numărată între Scripturi sfinte.

2. Cărora fu scrisă?

Scrisu-o-au corinteanilor. Corinteanii s-au chemat ahaiei. Ahaiia iaste ținutul mai den sus și mai frumos a lui Peloponis, carele să chiamă acum Morea, lîngă izmul grecesc, aproape de Atica. În izmu au fost făcut Corintul, între doao mări, între Egheon și Ioniom, pentr-aceaia s-au chemat a doao mări; era loc de negutători mare și cu frîmseațe și cu bogăție multă și varecum era înfrîmțeșat în bogătate și în frîmseațe, așa era vestit și în slăbiciune și în multe fealiure de păcate. Era făcută în loc tare, între doao mări, pentr-aceaia să zice că nu poate mearge fietecine în Corint; fost-au și răsipită de Mummio, împăratul Romei, pînă în pămînt, pentru că n-au priimit solii rimleanilor cu cinste. După aceaia, iarăși o au prenoit Avgust împărat și s-au întemeiat ca și mainte.

*Acolea au venit apostolul, den Atina, și pre Crisp și pre Sosten, mai
marii sinagoghei jidovești, îi întoarse la credința lui Hristos, lîngă carii
să adaosără și alți jidovi și păgîni, și așa Pavel învățînd între ei, în 18*
222v *luni, întrămă || săbor frumos, cumu-i scris în* дѣанїе [1] *cap 18,
stih 10, cum să veade la începătura cărții. Întemeiatu-s-au acolo săborul
credincioșilor, într-acel oraș rătăcit, nu numai den ⟨în⟩vățătura lui Pavel,
ce mai vîrtos den mila lui Dumnezău, că Pavel, neavînd nădeajde a-i în-
turna, gătiia-să să-i părăsească, iară Dumnezău, în somnu, îl îndemnă
și-i zise să nu să teamă, ce să înveațe cu îndrăznire, că așia-i zise Domnul
că „Mulți oameni am Eu într-acest oraș".*

3. Pentru ce i s-au tîmplat a scrie această carte?

Pentru doao lucruri: întîiu că, după eşitul lui, zminteale multe şi păcate turburară săborul corinteanilor, de carele înţelegînd de Clois, şi neputînd el a mearge acolo de făţiş, scrise lor această carte, întru carea-i îndeamnă să-şi ţie credinţa şi să să ferească de păcate. A 2, l-au îndemnat să scrie cartea corinteanilor în carea-i scrisease lui întîiu despre căsătoriţi şi despre jărtvă idolească, despre daruri, despre prorocii, despre alămojne şi de⟨s⟩pre alte multe cerea învăţătură, cum să veade în toată cartea sa.

4. În ceastă carte scrie apostolul de multe:

În ceaste patru capete dentîiu, ceartă pre corinteani pentru osebitura ce era întru ei, de să chiema unii petreani, alţi pavleani, alţii apoloneani, ѝ прѡ(ч)л[2] şi-i îndeamnă la uniciune şi iară mărturiseaşte de blîndeaţele învăţăturii lui, şi certînd pre apostoli înşălători, pentru cuvintele lor ceale deşarte, ce grăiia cu măestrie.

În 5, 6, trei fealiuri de păcate ceartă: pentru că suferiia întru ei pre cel om ce-şi luase maştehă-sa, pre carele trebuiia să-l dea Satanii şi să-l leapede den săbor; şi de ceia ce să trăgea la giudecata păgînilor, pentru neguţătorie, carele nu să cuviniia creştinilor, despre carea-i învaţă cum vor face. După aceaia conteneaşte curviia şi spurcăciunia carea nu era contenită.

În 7, dă răspuns despre cartea lor, în carea scrisease despre căsători,
vea//de-să că întrebase corinteanii, au cuvine-să corinteanilor a lua muiare? 223r
Au cade-să căsătorilor să-şi facă voia unul altuia, au să să ferească unul de alalt? Au mai bine e a fi fără căsătorie? Au slobodu e a să despărţi? Au slobodu e creştinului în căsătorie a lăcui cu păgînă? Au poate ţinea creştinul, care-i lăsată de păgîn? Au mai bine-i a mărita featele, au a le ţinea nemăritate? După aceastea, au slobodu e văduoilor a să însura a doa oară.

În 8, 9, 10, ceartă pre ceia carii, supt sloboziia creştinească, sînt partnici în jărtvele idoleşti, de carii zici să să ferească. Arată în pilda sa încă de cealea ce-s slobode; încă să să ferească în carele să zmintescu cei slabi, cum s-au ferit şi el, de n-au luat plată, săveri că-i era slobod, pentru să nu hulească ceia ce îmbla împrotivă. Arată a fi păcat mare a să amesteca în praznicele idoleşti, că să amesteca cu idolii, ameastecă-să cu dracii, şi a fi partnici la masa Domnului şi la masa idolească nu pot deodată.

În 11, ceartă doao fealiuri de păcate: unul era despre frîmseaţea săborului, în carele greşiia muerile şi bărbaţii, muerile rugîndu-să cu capetele goale şi prorocind în săbor, iară bărbaţii împrotivă, cu capetele acoperite să ruga şi prorociia, care lucru nu să cuveniia şi era în aleanul nărăvului. Altul, în cina Domnului, că fiind unii bogaţi, făcea den cina Domnului ospăţ pînă la beţie, iară pre cei surumani îi obidiia şi-i osebiia şi-i lăsa flămînzi.

În 12, 13, 14, dă învăţătură de alesătura darurelor sufleteşti şi arată, în pilda mădularilor trupeşti, că toate darurele trebuescu întoarse spre întrămătura priiatinilor, arată darurele fără dragoste a fi nemică; conteneaşte muerile să nu înveaţe în besearică.

În 15, arată scularea morţilor şi firea trupurelor după sculare.

În 16, îndeamnă-i să culeagă milostenie fraților, cu pilda besearecii
223v *galateanilor și sfîr//șaște cartea cu închinăciuni.*

5. În ce vreame și unde e scrisă această carte? De vreame și de rînd, carea au scris mainte au mai apoi, adevărat nu să poate ști, pentru lipsa jitiilor, iară den faptele lui, cumu-i scris la Дѣя(н)[2 bis]*, încă și dintr-alte scripturi, să veade că așa-s scrise pre rînd.*

Dentîiu au scris la soloneani. A 2-a, iară la Solun, trimeasă den Atina. A 3-a pun în rînd 1 Tim⟨oteiu⟩, scrisă den Laodichiia Frighiei, la Дѣя(н)[2 bis] *18, 23. După ce au mersu al doile rînd în Ierosalim, și după ce au învățat în trei ani în Ierosalim, a 4-a iaste aceasta întîiu la corinteani, scrisă mainte de ce au trecut pren Machedoniia: 1 cor⟨inteani⟩, 16, stih 5. Trecut-au pren Machedoniia, după cei trei ani ce au fost în Efes: Дѣя(н)*[2 bis]*. 19, stih 1. În sfîrșitul acelor trei ani, arată a fi scrisă în Efes, înaintea Rosaliilor, că zice: 1 co⟨inteani⟩ 16, stih 8, că: „Voiu rămînea în Efes pînă la Rosalii"; după nașterea lui Hristos, 64, în domniia lui Neron, al 9-lea an, în care an, venind el cu milosteniia în Ierosalim, căzu în prinsoare.*

Cărțile grecești zic că-i scrisă în Filipus, însă să mai creade că-i scrisă în Efes, și într-aceasta țîn cu noi Hrisostom și Atanasie și Dionisie; de⟨s⟩pre aceastea am scris mai mult la predosloviia rimleanilor. //

224r

CARTEA 1 LUI PAVEL APOSTOL LA CORINTEANI

CAP 1

1. După bucurie în carea ceartă leanea corinteanilor, den fălie îndeamnă-i la smerenie. 20. Înfrînge toată nebuniia lumii. 25, 26. Numai ce înalță de vestuirea morții lui Hristos.

В Вто́рникъ, ѕ҃, Не(д)лѣ. Зача́ло, ркв.[3]

Pavel, chemat apostol al lui Iisus Hristos den voia lui Dumnezău, și Sosten fratele,

2. Săborului lui Dumnezău, carele e în Corint, sfinților în Iisus Hristos, sfinților chemați, cu toți carii chiamă numele Domnului nostru Iisus Hristos, întru tot locul al lor și al nostru. (2) Dean. 15, 9; 1 Sol. 4, 7; Efes. 1, 1; Crim. 1, 7; Colas. 1, 22; 2 Tim. 1, 9; Tit 2, 3.

Сѹббо́та, аі҃, не(д)лѣ. Зача́ло, ркг.[4]

3. Milă voao și pace de la Dumnezău Tatăl nostru și de la Domnul nostru Iisus Hristos.

4. Har dau Dumnezăului mieu, în toată vreamea, pentru voi, derept mila lui Dumnezău carea e dată voao, în Iisus Hristos.

5. Că în toate v-ați îmbogățit în El, întru tot cuvîntul și întru toată cunoștința. (5) Colas. 1, 10 și 2, 7.

6. Cum s-au adevărat mărturiia lui Hristos întru voi,

7. Așa să nu vă lipsiți voi, nece într-unul de darure, așteptînd arătarea Domnului nostru Iisus Hristos. (7) Tit 2, 11; Filip. 3, 20.

(8) Tit 2, 13; 1 Solun. 3, 13 și 5, 23.
a. La zuao de giudecată.
(9) 1 Solun. 5, 21.
(10) C rim. 15, 5; Filip. 3, 16.
b. Pritce.
(12) Nij. 3, 4; Dean. 18, 24.
(14) Dean. 18, 8.
(17) Viș. 1, 2, 4 și 13, 2; 2 Pet. 1, 16.
(18) C rim. 1, 16.
(19) Isai. 29, 14 și 33, 38.
(24) C rim. 1, 16.

8. Carele vă și întări pre voi pînă în sfîrșit, în nevinovăție, în
zuoa[a] Domnului nostru Iisus Hristos.
9. Dereptu e Dumnezău, pren carele sînteți chemați întru însoțiia
Fiiului Lui, a lui Iisus Hristos Domnului nostru.
Ко(ц), вто(к), и҆ сѹ(б). Не(д)лѣ, н҃, Зача́ло. ркд҃.[5]
10. Ce vă rog pre voi, fraților, pentru numele Domnului nostru
Iisus Hristos, ca toți să grăiți un cuvînt și să nu // fie întru voi use- 224v
bire[b], ce să fiți toți cuprinși într-o minte și într-o înțeleagere.
11. Că mi-au dat știre mie, de voi, frații miei, de la aceia carii-s
a lui Hlois, că sînt întru voi prigoane.
12. Iară zic aceasta că fietecarele de voi zice că „Eu sînt al lui
Pavel", „Iară eu, al lui Apollos", „Iară eu, al Chifei", „Iară eu, al lui
Hristos".
13. Au doară S-au împărțit Hristos? Au Pavel s-au răstignit pen-
tru voi, au întru numele lui Pavel v-ați botezat?
14. Dau har lui Dumnezău că nece pre unul de voi n-am botezat,
fără numai pre Crisp și pre Gaie.
15. Ca să nu zică cineva că în numele mieu am botezat.
16. Botezat-am derept aceaia și fămeaia Stefanei, iară de-acii
nu știu să fiu botezat pre altul.
17. Că nu m-au tremis pre mine Hristos să botez, ce să vestesc
Evangheliia, nu întru mîndriia cuvîntului, ca să nu fie îndeșartă
crucea lui Hristos. Се(ж) и҆ на въздвиж(ж): кр(с)та. Зача́ло. ркє҃.[6]
18. Că cuvîntul crucei celor peritori iaste nebunie, iară noao
carii ne mîntuim iaste putearea lui Dumnezău. Ко(ц), не(д).[7]
19. Că scris iaste „Piiarde-voiu înțelepciunea înțelepților și înțe-
lesul înțelegătorilor voiu lăpăda".
20. Unde-i înțeleptul? Unde-i cărtulariul? Unde-i întrebătoriul
veacului acestuia? Au nu nebuni Dumnezău pre înțelepțiia lumii
aceștiia?
21. Că întru înțelepciunea lui Dumnezău, nu cunoscu lumea cu
înțelepciunea, pre Dumnezău, plăcu-I lui Dumnezău, cu nebuniia
propovedaniei să mîntuiască pre cei credincioși.
22. Pentr-aceaia că și jidovii sămnu ceru și grecii înțelepție caută.
23. Iară noi propoveduim pre Hristos răstignitul, jidovilor zmin-
teală, iară grecilor nebunie.
24. Iară chemaților, jidovilor și grecilor, Hristos, putearea lui
Dumnezău și înțelepțiia lui Dumnezău.
25. Că nebuniia lui Dumnezău mai înțeleaptă-i decît a oameni*
și slăbiciunea lui Dumnezău mai putearnică-i decît // a oameni. 225r
Ко(ц), кр(с)тѹ. Сѹбо(т), в҃і, се(ж) и҆ по въз(д)виж(ж): кр(с)та, за(ч), рке҃.[8]
26. Vedeți chiemarea voastră, fraților, că nu prea mulți înțelepți
trupeaște, nu mulți putearnici, nu mulți boiari,
27. Ce carele-s nebune în lume, alease Dumnezău, ca pre cei înțe-
lepți să rușineaze și ceale slabe ale lumii alease Dumnezău ca să ruși-
neaze pre ceale tari.
28. Și ceale proaste a lumii și ceale nesocotite alease Dumnezău
și ceale carele nu sînt, ca să piarză pre cealea ce sînt.
29. Ca să nu să laude nece un trup înaintea lui Dumnezău. Ко(ц).
сѹ(б).[9]

30. Iară voi sînteţi dentru El, în Iisus Hristos, carele fu noao (30) Erem. 23, 5.
înţelepţie de la Dumnezău, şi dereptate şi sfinţie şi izbăvire.
31. Cum iaste scris „Cela ce să laudă, în Domnul să să laude". (31) Erem. 9, 24; 2 Cor. 10, 17.

CAP 2

2. Propovedaniia sa o aduce în pildă. 4. De oameni lăpădată. 7,13. Iară cu putearea lui Dumnezău întărită pren Duhul Sfînt. 14. Derept aceaia arată că nu stă în putearea trupească propovedaniia Evangheliei.

Iară eu cînd am venit cătră voi, fraţilor, n-am venit cu (1) Viş. 1, 17; 2 Pet. 1, 16.
cuventele măiastre şi înfrîmţeşate, vestind voao măr-
turiia lui Dumnezău.
2. Că n-am rînduit nemică să ştiu întru voi, numai
pre Iisus Hristos şi pre Elu-L răstignit.
Ко(ц), велн(к) пѧ(к).[10]
3. Şi eu am fost în slăbiciune şi în frică şi în tremur mare între voi. (3) Dean. 18, 2.
4. Şi cuvîntul mieu şi propovedaniia mea, nu întru cuvinte amegi- (4) Viş. 1, 17; 2 Pet. 1, 10.
toare a înţelepciunii omeneşti, ce întru arătarea duhului şi a puterii,
5. Cum credinţa voastră să nu stea den mîndriia oamenilor, ce
den putearea lui Dumnezău.
Сѹ(в), г҃і, Се́же и̓ прѣ(д) въз(д)вижéнїем кр(с)та, зача́ло, р҃кѕ.[11]
6. Însă înţelepciune grăim întru cei deplin, însă nu înţelepciunea
ceştii lumi, nece a domnilor veacului acestuia, carii-s peritori.
225v 7. Ce grăim înţelepciunea lui Dumnezău, întru taina cea // ascunsă (7) Crim. 16, 25.
carea o rîndui Dumnezău, mainte de veac, întru slava noastră,
8. Carea nime den domnii veacului acestuia nu o înţelease, că să
o ară fi înţeles n-ară fi răstignit pre Domnul slavei.
Срѣ(д), ѕ҃, не(д). Зача́ло, р҃кз.[12]
9. Ce cumu-i scris, „Carele ochiul n-au văzut şi ureachia n-au (9) Isai. 64, 4.
auzit şi la inima omului n-au străbătut, carele au gătit Dumnezău
celor ce iubesc pre El". Ко(ц) сѹ(в), и̓ прѣ(д) пра(з).[13]
10. Iară noao Dumnezău ne-au arătat pren Duhul său, că Duhul (10) Ion 2, 27.
toate cearcă, încă şi adîncurile lui Dumnezău.
11. Că cine ştie den oameni cealea ce sînt în om, fără numai sufletul (11) Prici. 27, 19.
omului carele e în el? Aşa şi acealea carele-s ale lui Dumnezău, nime
nu le ştie, fără numai Duhul lui Dumnezău.
12. Iară noi n-am luat duhul lumii, ce Duhul carele e de la Dum-
nezău, ca să ştim cealea ce sînt de la Dumnezău dăruite noao.
13. Carile şi grăim, nu cu cuvinte pre carele învaţă mîndriia (13) Viş. 1, 17; 2 Pet. 1, 16.
omenească, ce pre carele învaţă Duhul Sfînt, sufleteştile cu ceale
sufleteşti împreunîndu-le.
14. Iară omul trupesc nu poate cuprinde acealea carele sînt a
Duhului lui Dumnezău, că lui i să par nebunie şi nu le poate înţeleage,
căce sufleteaşte să giudecă.
15. Iară sufletescul toate le giudecă, iară însuşi, de nime nu să (15) Prici. 17, 27.
giudecă.
16. Că cine poate înţeleage mintea Domnului şi cine învaţă pre (16) Isai. 40, 13; C rim. 11, 34; Mădros. 9, 13.
El? Iară noi mintea lui Hristos o avem.

CAP 3

1. Arată învățătura smerenii sale. 4. Arată cum să să cinstească învățătorii. 6. Ce-i deregătoriia învățătorilor și cum vor întrăma pre alții. 16. Îndeamnă pre corinteani să nu să lase inimile lor să să spurce. 18. Mîndriia trupului făloasă-i.

Iară eu, fraților, n-am putut grăi voao ca sufleteștilor, ce ca trupeștilor, ca coconilor în Hristos.

2. Cu lapte hrăniiu pre voi, nu cu bucate, că încă // nu puteați ce nece acum încă puteți[a]. 226r

a. Suferi.

3. Că încă sînteți trupești, că fiind întru voi pizme și prigoane și îndărătnicie, au nu sînteți trupești, și după omenești îmblați?

(4) Viș. 1, 12.

4. Cînd zice cineva „Eu sînt a lui Pavel“, și altul „Eu sînt al lui Apollos“, au nu sînteți trupești?

b. Chifa nu-i în greceasca.

5. Că cine iaste Pavel și cine e Apolos, numai[b] slugi pren carii ați crezut și fietecăruia cum Domnul i-au dat.

6. Eu sădiiu, Apolos udă, iară Dumnezău crescu.

7. Pentru aceaia, nece cel ce sădeaște iaste ceva, nece cel ce udă, ce Dumnezău cela ce dă creașteri.

(8) Pslom. 62, 13; Galat. 6, 16.

8. Că cela ce sădeaște și cela ce udă unul sînt, și fietecarele lua-și-va plata sa, după usteneala lui. Ко(ц), срѣ(д).

Не(д)лѣ, ѳ҃, зачáло. рк҃и.[14]

9. Că ai lui Dumnezău lucrători sîntem, și a lui Dumnezău agonisită, și a lui Dumnezău zidire.

10. După darul lui Dumnezău, carele-i dat mie, ca un zidariu înțelept, temeiul puș; iară altul zideaște spre el, iară să caute fietecine cum va zidi.

11. Că alt temeiu nime nu poate pune, fără cela ce-i pus, carele iaste Iisus Hristos.

12. Iară cine va zidi pre temeiul acesta, aur, argint, pietri scumpe, leamne, fîn, trestie,

13. Fiete a căruia lucrul va fi aiave, că-l va arăta zuoa, că în foc să descoperi și al fietecăruia lucru, cumu-i a fi, focul îl va ispiti.

14. Și al căruia lucru va rămînea ce-au zidit, plată va lua.

15. Iară al căruia lucru va arde, pagubă va păți, iară însuși să va mîntui, ce așa ca pren foc.

(16) Nij. 6, 9; 2 Cor. 6, 16.

16. Au nu știți că voi sînteți beseareca lui Dumnezău și Duhul lui Dumnezău viiază întru voi?

17. Să va spurca cineva beseareca lui Dumnezău piiarde-l-va Dumnezău, că beseareca lui Dumnezău sfîntă iaste, carea sînteți voi.

Ко(ц), не(д)лѣ. Че(к). ѕ҃, не(д), Зачáло, рк҃ѳ.[15] //

18. Nime pre sine să nu să înșale. Să-i pare cuiva întru voi a fi 226v
înțelept în veacul acesta, nebun să fie, ca să fie înțelept.

(19) Iov 5, 13.

19. Că înțelepciunea ceștii lumi, nebunie e înaintea lui Dumnezău, că scris iaste „Prinde-va înțelepții întru mîndriia lor“.

(20) Ion 3, 13; Pslom. 94, 11.

20. Și iară „Domnul știe cugetele mîndrilor, că sînt deșarte“.

21. Pentru aceaia, nime să nu să laude întru oameni, că toate ale voastre sînt.

22. Săva Pavel, săva Apollos, săva Chifa, săva lumea, săva viiața, săva moartea, săva carele sînt, săva carele vor fi, toate ale voastre sînt.

23. Iară voi, ai lui Hristos, iară Hristos, a lui Dumnezău.

Ко(ц), че(к).[16]

CAP 4

1. Arată cum li să cuvine a fi apostolilor. 7. Arată că smereniia lui iaste mai de cinste decît de micșurarea. 9. Arată cu pilda lui, că el nece pentru lauda lui, nece pentru lăcomiia lui, au ustenit; la sfîrșit, laudă pre Timoteiu. Сѹббота, д͠і, зача́ло, р͠л.[17]

Așa să socotească de noi omul, ca de slugile lui Hristos și împărțitori tainelor lui Dumnezău.

2. Iară aceasta să cuvine să fie între împărțitori, ca să să afle întru tot credincios.

3. Iară mie mi-i puțîn să mă giudec de voi, sau de o giudecată omenească, ce nece însumi pre mine nu mă giudec.

4. Că în nemică nu mă știu vinovat, ce încă nu m-am îndereptat pentru aceasta, iară cine mă giudecă pre mine Domnul iaste.

Пѧ́то(к), ѕ͠, не(д). Зача́ло, р͠л.[18]

5. Pentru aceaia, mainte de vreame nu giudecareți, pînă nu va veni Domnul, carele va și lumina ascunsele întunearecelor și va arăta sfaturele inimilor și atuncea laudă-i va fi fietecui, de la Dumnezău. (5). Mt. 7, 1; C rim. 2, 1.

Ко(ц), сѹ(к).[19]

6. Iară aceastea, fraților, am închipuit în mine și în Apollos, pentru voi, ca den noi să vă învățați, să nu vă înmîndriți mai asupră de cumu-i scris, ca să nu să înalțe unul spre altul împrotivă-i. (6) Prici. 3, 7.

227r 7. Că cine te-au ales pre tine, sau ce ai, care n-ai luat? // Iară s-ai și luat, ce te lauzi, ca și n-ai fi luat? (7) Ion 3, 27.

8. Iată sătui sînteți, iată v-ați îmbogățit, fără de noi domniți. O, de-ați domni, ca și noi, cu voi, să domnim. Ко(ц), пѧ(к).

Не(д)лѣ, ї͠. Се(ж) и̓ а̓п(с)лѡ(м). Зача́ло, р͠ла.[20]

9. Pare-mi că Dumnezău pre noi apostolii cei mai de-apoi ne-au dat ca neşte rînduiți spre moarte, că minune fum lumii și îngerilor și oamenilor.

10. Noi, nebuni pentru Hristos, iară voi, înțelepți întru Hristos; noi, slabi, iară voi, tari, voi, boiari, iară noi, fără cinste.

11. Pînă în ceasul de acum și flămînzim și însetoșăm și sîntem goli și pălmați și nu sîntem stătători.

12. Și ustenim, lucrînd cu mînile noastre, blastămă-ne, iară noi grăimu-le bine, izgonindu-ne, noi răbdăm și suferim. (12) Dean. 20, 34; 1 Solun. 2, 9; 2 Solun. 3, 8.

13. Huliți fiind, rugămu-ne; ca ștercii[a] fum lumii, și tuturor călcare pînă acum.

a. Ca gunoiul ce-l mătură den casă.

14. Nu să vă rușinezu pre voi scriu aceastea, ce vă îndemnu ca fii miei cei dragi. (14) Mt. 5, 44; Luc. 6, 28 și 23, 34; Dean. 6, 60.

(15) Mt. 23, 19; Dean. 18, 11; Filimon 1, 10.

15. Că săva de-aţi avea zeace mii de dascali, întru Hristos însă părinţi nu mulţi aveţi, că în Iisus Hristos, pren Evanghelie, eu vă născuiu pre voi.

16. Pentr-acea, vă rog pre voi, urmaţi după mine. Ко(ц), не(д).
Свбота, єі, не(д)лѣ. Зача́ло, ҃рлв. [21]

17. Pentr-aceaia, am trimes voao pre Timoteiu carele iaste fiiul mieu iubit şi credincios în Domnul, carele voao vă aduce aminte căile meale carele sînt întru Hristos, şi cum pretutindinea, în toate săboarăle, învăţ.

18. Iară cum n-aş fi viind cătră voi, să înălţară unii.

(19) Dean. 18 (capitolul nu este menţionat), 21; Iacov 4, 15. b. Sufletească.

19. Ce voiu veni cătră voi curînd, să va vrea Dumnezău, şi voiu vedea, nu cuvintele acelora ce s-au înălţat, ce putearea.

20. Că nu e în cuvînt Împărăţiia lui Dumnezău, ce întru puteare[b].

21. Ce vă-i voia? Cu toiag voiu veni la voi? Au cu dragoste şi cu duhul blîndeaţei?

CAP 5

1. Ceartă pre corinteani că suferiia pre cela ce luase pre maştehă-sa. 2,6. Le arată că li să cuveniia lor a să ruşina pentru aceaia că să făliia î || n acel lucru. 10. Pentru aceaia porunceaşte să-l leapede den săbor, 227ᵛ
cum acea vină să nu să sporească mai mult între ei.

(1) Levit. 8, 18.

Cu adevăr să aude întru voi curvie, şi curvie ca aceaia carea nece în păgîni nu să pomeneaşte, ca să ia cineva, muiarea tătîni-său.

2. Şi voi v-aţi întrufit, iară mai vîrtos n-aţi plîns, ca să să ia dentre voi carele face păcat ca acesta.

(3) Colas. 2, 5.

3. Cu adevăr, eu fiind departe cu trupul, iară cu sufletul aiave, iară amu ca şi aiave giudecaiu, cum, cine au făcut aceasta.

4. În numele Domnului nostru Iisus Hristos, adunîndu-vă voi şi duhul mieu, cu putearea Domnului nostru Iisus Hristos,

(5) 1 Tim. 1, 20.

5. A da pre unul ca acela Satanei, spre piiarderea trupului, ca sufletul să să mîntuiască în zuoa Domnului Iisus. Ко(ц), сѹ(в). [22]

6. Nu e bună lauda voastră. Въ ст҃ѹю велн(к) Свбо(т): За(ч), ҃рлг. [23]
Au nu ştiţi că puţinel aluat toată frămîntătura dospeaşte?

(7) Galat. 5, 9.

7. Pentr-aceaia, curăţiţi aluatul cel vechiu, ca să fiţi frămîntătură noao, cumuşi sînteţi, fără aluat, că şi paştile noastre, pentru noi fu jărtvit Hristos.

8. Derept aceaia, să sărbăm, nu cu aluatul vechiu, nece cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ce fără aluat, în frămîntătura curăţii şi al adevărului. Прѣ(с): ве(л), сѹ(в), къ гала(т), за(ч), ҃сѕ.
Поне(д), ѕ҃, не(д)лѣ. Зача́ло: ҃рлд. [24]

9. Scris-am voao în carte, să nu vă mestecaţi cu curvarii.

10. Ce nu cu de tot cu curvarii lumiei aceştiia sau cu scumpii sau răpitorii sau idolnicii, că aşa vă s-ară cădea den lume a eşi.

11. Iară acum scriş voao să nu vă mestecaţi, să e cineva de să (11) Mt. 18, 17;
numeaşte între voi frate, curvariu, au scump, au slujitoriu la idoli, 2 Sol. 3, 3, 14.
au blăstămătoriu, sau beţiv, au răpitoriu, cu de-aceşte nice să mîncaţi.
12. Că ce mi-e pre cei den afară a giudeca? Au nu giudecaţi voi
pre cei denlăuntru?
13. Că pre cei den afară Dumnezău giudeca-i-va; derept aceaia,
luaţi pre cel rău dentre voişi. //

228ʳ

CAP 6

1. Ceartă pre ceia ce să pîrăsc înaintea păgînilor, pre micşurarea Evanghelii. 9. După aceaia, de sloboziia curvii cu mare greutate îi conteneaşte.

Indrăzneaşte cineva dentru voi, avînd lucru cu altul, a
să giudeca la cei nedereptţi, şi nu înaintea sfinţilor?
2. Au nu ştiţi că sfinţii vor giudeca lumea? Iară
de să giudecă lumea pren voi, nedestoinici sînteţi
giudecătorilor mici?
3. Au nu ştiţi că îngerii încă-i vom giudeca, necum
ceale lumeşti?
4. Derept aceaia, de aveţi pîră de ceale lumeşti, carii nu-i iau în
samă în săbor, pre aceştea îi puneţi a giudeca?
5. Pentru să vă ruşinaţi, zic voao aşa. Nu iaste nece unul întru
voi înţelept, carele să poată giudeca între fraţii săi?
6. Ce frate cu frate să pîraşte, încă înaintea necredincioşilor?
7. Că iaca, cu de tot greşală iaste voao, că aveţi pîră între voi. (7) Mt. 5, 39;
Derept ce răbdaţi mai bine supărare? Derept ce nu păţiţi mai bine Luc. 6, 28;
pagubă? C rim. 12, 19.
8. Ce mai vîrtos voi faceţi supărare şi faceţi pagubă încă, fraţilor.
9. Au nu ştiţi, fraţilor, că nedereptţii Împărăţiia lui Dumnezău (9) 2 Solun. 4, 6;
nu o vor moşteni? Nu rătăcireţi: nece necuraţii, nece slujitorii de idoli, Efes. 5, 5.
nece curvarii, nece malachii[a], nece ceia ce fac bărbat cu bărbat curvie, a. Ceia ce fac
10. Nece furii, nece scumpii, nece beţivii, nece blăstămătorii, curvie, au cu
nece răpitorii, Împărăţiia lui Dumnezău nu o vor moşteni. mîna, au între coapse.
11. Şi aşa-ţi fost. Ce sînteţi spălaţi, ce vă sfinţit, ce vă îndereptat, (11) Tit 3, 3.
întru numele Domnului Iisus Hristos şi în Duhul Dumnezăului nostru.

Ко(ц) ине(л). Не(д) л͠д и̊ клȣ(д)нѣм за(ч) р͠ле.[25]

12. Toate mi-s slobode mie, ce nu-mi folosesc toate; toate mi-s (12) Nij. 10, 23;
slobode, iară eu supt biruita nemurui nu mă dau. Sirah 37, 31.
13. Bucatele a pîntecelui şi pîntecele a bucatelor[b], iară Dumnezău, b. Îs rînduite.
şi acesta şi acealea le va răsipi, iară trupul, nu curviei, ce Domnului,
şi Domnul, trupului. //
228ᵛ 14. Iară Dumnezău şi pre Domnul sculă, şi pre noi ne va scula cu (14) C rim. 6, 5.
putearea Lui.
15. Au nu ştiţi că trupurile voastre sînt mădularele lui Hristos?
Derept aceaia, au luînd mădularele lui Hristos, face-le-voiu mădulare
curviei? Să nu fie.

(16) Bit. 2, 24; Mt. 19, 5; Mr. 10, 7; Efes. 5, 31. 16. Sau nu ştiţi, cine să lipeaşte de curvă, un trupu-i cu curva?
Că zice „Fi-vor amîndoi un trup".
17. Iară cela ce să lipeaşte la Domnul, un duhu-i cu El.
18. Fugiţi de curvie, tot păcatul care face omul, afară de trup iaste, iară cela ce curveaşte, în trupul lui greşaşte.
(19) Viş. 1, 16; 2 Cor. 6, 16. 19. Au nu ştiţi că trupurele voastre beseareca-i Duhului Sfînt carele e în voi, carele aveţi de la Dumnezău şi nu sînteţi ai voştri?
(20) Nij. 7, 23; 2 Pet. 1, 19. 20. Că în preţ sînteţi cumpăraţi. Вто(к), з҃. не҃. Зача́ло, ρ҃лѕ.[26]
Derept aceaia, slăviţi pre Dumnezău în trupurile voastre şi întru sufletele voastre, carele-s ale lui Dumnezău. Ко(ц), не(д).[27]

CAP 7

1. Învaţă de căsătorie. 4. Carea-i rînduită pentru să nu fie curvie. 10. Şi căsătorii să nu să desparţă. 18, 20. Învaţă pre fietecarele să să agiungă cu soartea lui. 25. Arată pentru ce să rămîne în vergurie, ce să zice fără căsătorie. 35. Şi cărora să cuvine a să căsători.

Iară de carele-mi scriset, bine e omului de muiare să nu să atingă.
a. Să nu fie. 2. Ce pentru curviia[a], fietecarele muiarea lui să aibă şi fietecare muiare bărbat să aibă.
(3) 1 Pet. 3, 7. 3. Bărbatul muerii cu ce e deatoriu, să-i dea; aşijderea şi muiarea, bărbatului.
4. Muiarea cu trupul ei nu biruiaşte, ce bărbatul; aşijdere şi bărbatul, cu trupul lui nu biruiaşte, ce muiarea.
5. Nu vă ferireţi unul de alalt, fără numai dentr-o voe, pînă la o vreame, pînă veţi fi cuprinşi întru post şi întru rugăciune* şi iară să fiţi împreună, ca să nu vă ispitească pre voi Satana, pentru nerăbdarea voastră.
6. Iară aceasta grăesc ca din sfat, iară nu din poruncă.
7. Că aş vrea toţi oamenii să fie cumu-s şi eu, ce fiete//carele are 229r
darul al său, de la Dumnezău, unul aşa, iară altul într-alt chip.
8. Grăesc, derept aceaia, necăsătoriţilor şi văduilor: bine ară fi lor să rămîe ca şi eu.
9. Iară să nu să vor putea răbda, să să căsătorească, că mai bine iaste a să căsători, decît să arză.
(10) Mt. 5, 32 şi 19, 6; Mr. 10, 11; Luc. 16, 18. 10. Iară celora ce sînt în căsătorie poruncescu-le, nu eu, ce Domnul, muiarea de bărbat să nu să desparţă.
11. Iară de să va şi despărţi, să rămîe nemăritată, sau să să împace cu bărbatul; şi bărbatul pre muiare să nu o lase.
12. Iară altora eu grăesc, însă nu Domnul. Сρѣ(д) з҃ не(д). За(ч), ρ҃лз[28]
Să are vrun frate muiare necredincioasă, şi ia va voi să vieţuiască cu el, să nu o lase pre ia. Ко(ц), вто(к).[29]
13. Şi muiarea, de are bărbat necredincios, şi el îi va fi voia să lăcuiască cu ia, să nu-l lase pre el.

14. Că să sfinţeaşte bărbatul necredincios pentru muiarea credincioasă şi să sfinţeaşte muiarea necredincioasă, în bărbatul credincios, că de-ară fi aimintrea, feciorii voştri necuraţi ară fi, iară acum sfinţi sînt.

15. Iară de să va despărţi cel necredincios, despărţit să fie: că-i supus slujbei fratele sau sora într-aceastea, că pre pace chemă pre noi Dumnezău.

16. Că ce ştii, muiare? Au spăsi-ţi-vei bărbatul? Sau de unde ştii, bărbatule, că-ţi vei spăsi muiarea?

17. Însă fietecăruia, cum i-au împărţit Dumnezău, şi fietecarele, cum l-au chemat Domnul, aşa să îmble, şi cum în toate săboarăle învăţ.

18. Să-i cineva chemat, tăiat împregiur? Să nu pohtească netăiare împregiur. În netăiare împregiur să-i chemat cineva, să nu să tae împregiur.

19. Tăiarea împregiur nemică iaste şi netăiarea împregiur nemică (19) Galat. 5, 6.
iaste, ce păzirea poruncelor lui Dumnezău.

20. Fietecine, în ce chemare e chemat, întru aceaia să petreacă. (20) Efes. 4, 1.

229v 21. Slugă eşti chemat? Nu gîndi, ce să poţi fii şi slobod, // mai bine trăiaşte cu aceaia[b].

b. Adecă cu slujbă.

22. Că cela ce e chemat în Domnul, slugă, slobodnic Domnului iaste; aşijderea şi cel chemat slobod, slugă lui Hristos iaste.

23. În preţ sînteţi cumpăraţi, nu fireţi slugi oamenilor. (23) Vis. 6, 20; 1 Pet. 1, 18.

Четвертóк, ѕ҃, не(д)лѣ. Зачáло. ҁлн.[30]

24. Fietecarele întru ce e chemat, fraţilor, întru aceaia să rămîe înaintea lui Dumnezău. Ко(ц), сре(д).[31]

25. Iară de verguri, poruncă de la Domnul n-am, ce sfat dau, cum am dobîndit milă de la Dumnezău să-i fiu credincios.

26. Iară pare-mi aceasta a fi bine, pentru lipsa carea iaste, că bine iaste omului a fi aşa[c].

c. În verguríe.

27. Legat eşti muerii? Nu căuta despărţire. Dezlegatu-te-ai de muiare? Nu-ţi căuta muiare.

28. Iară de te-ai însurat, n-ai greşit; şi de s-au măritat vergura, n-au greşit, ce scîrbă vor avea aceştea în trup, iară eu voesc voao.

29. Iară aceasta zic, fraţilor, că vreamea scurtă iaste, aşa cum cine au mueri, să fie ca şi că n-ară avea.

30. Şi ceia ce plîng, cum n-are plînge, şi cei ce să bucură, cum nu s-ară bucura; şi cei ce cumpără, cum n-ară birui.

31. Şi cei ce trăesc cu ceastă lume, cum n-ară trăi, că treace-va chipul lumii aceştiia.

32. Vreare-aş să fiţi voi fără grijă; carele e fără căsătorie să grijaşte de ale Domnului, cum să placă Domnului.

33. Iară cela ce e însurat gîndeaşte-să de-ale lumii, cum să placă mueriei.

34. Că muiarea nemăritată şi vergura să grijaşte de ale Domnului, ca să fie sfîntă şi în trup şi în suflet, iară carea e măritată, grijaşte-să de-ale lumiei, cum să placă bărbatului.

Пéтокъ, ѕ҃ не(д)лѣ, Зачáло. ҁлѳ.[32]

35. Iară aceasta zic pentru al vostru folos, nu ca să puiu voao
cursă, ce cu cuviință și cu cinste să vă apropiiați de Domnul, fără
împiedecare. Ко(ц), че(к).[33] //
36. Iară cine-i va părea fără cuviință de fata lui, deaca-i trec ti- 230r
nereațele și-i tribuiaște a fi așa: ce-i e voia facă, nu greșaște: mărite-se.
37. Iară cine stă vîrtos în inima lui, neavînd nevoe, și-și are în
puteare voia sa, și aceasta au orîndit întru inima lui să-și ție vergura
sa, bine face.
38. Derept aceaia, cine o mărită bine face; iară cela ce nu o mărită
mai bine face.
(39) C rim. 7,2. 39. Muiarea legată iaste den leage, în cîtă vreame trăiaște bărba-
tul ei, iară deaca moare bărbatul ei, slobodă iaste, după carele va
vrea să să mărite, numai în Domnul.
40. Iară mai fericită iaste de va rămînea așa, după sfatul mieu, că
îmi pare a avea și eu Duhul lui Dumnezău.

CAP 8

1. În cest cap și pînă la sfîrșitul al zeacelui cap, ceartă să să ferească de ospeațele idolilor. 8. Conteneaște să nu viiaze rău cu sloboziia creștinească. 11. Și învață să înfrîneaze știința cu dragostea.

Iară de acealea ce-s jărtvele idolilor, știm că noi toți
avem înțelegătură; iară înțelegătura să făleaște, iară
dragostea zideaște.
2. Iară de i să pare cuiva a ști ceva, încă acela
nemică nu ști, cum s-ară cuveni a ști.
3. Iară cine iubeaște pre Dumnezău, acela cunos-
cutu-i de El.
4. Iară de mîncările jărtvelor idolești, știm că nemică nu iaste
idolul în lume, și că nu e Dumnezău altul, fără numai unul.
5. Că săva că sînt carii să chiamă dumnezei, și în ceriu și pre pă-
mînt (că mulți dumnezei sînt și domni mulți),
(6) 5 Moi. 9, 4; Ion 13, 13; Nij. 12, 3. 6. Iară noao unul Dumnezău, Tatăl, dentru carele-s toate, și noi
întru El, și unul Domnul Iisus Hristos, pentru carele-s toate, și noi
a. La grecește nu era. pentru El și un Duh Sfînt, pentru carele-s toate, și noi întru El[a]*.
7. Ce nu e întru toți știință, că unii pînă acum cu știința idolului,
ca și cum ară mînca jărtva idoliască; și știința lor fiind slabă, spurcă-să.
Ко(ц), пѧ(к) ӑ с8(к), з̃ рн(м), за(ч), р̃н.
Не(д)лю, л̃е. мѧсоп8тна, Зачало, р̃м.[34] //
8. Iară mîncarea pre noi nu ne face iubiți înaintea lui Dumnezău, 230v
că să vom mînca, încă nu vom fi mai bogați, nece de nu vom mînca,
încă nu vom fi mai surumani.
9. Derept aceaia, căutați să nu cumva sloboziia voastră să nu fie
zminteală celor slabi.
10. Că să te va vedea cineva pre tine, carele ai știință, șăzînd în
soborul idolilor, au nu știința celui slab să va îndemna de jărtvele
idolești a mînca?

11. Şi va peri acel frate slab, cu înţelesul tău, pentru carele Hristos au murit. (11) C rim. 14, 15.

12. Iară greşind aşa în fraţi, şi nerănind ştiinţa lor cea slabă, întru Hristos greşiţi.

13. Derept aceaia, de va sminti mîncarea pre fratele mieu, nu voiu mînca carne neceodată, ca să nu zmintesc pre fratele mieu. (13) C rim. 14, 21.

CAP 9

1. Arată cum au trăit cu sloboziia lui, ce i-au dat Dumnezău. 15. De sinea-şi s-au răbdat. 18, 22. Să nu zmintească pre cineva în aceale lucruri carele-s slobode în ialeşi. 24. Arată viiaţa noastră că iaste ca şi o cale de-a alergarea ca şi la un sămnu.

Au nu sînt apostol? Au nu sînt slobod? Au n-am văzut pre Iisus Hristos Domnul nostru? Au nu sînteţi lucrul mieu, voi, în Domnul? (1) Dean. 21, 17; Nij. 15, 8; Viş. 4, 15.

2. Să nu sînt altora apostol, iară voao, adevăr vă sînt. Нє(д)лѣ, а҃і, Зача́ло, р҃ма.[35] Că peceatea apostolii meale voi sînteţi, în Domnul. Ко(ц) нє(д), мѣ(с)пѹ(с).[36]

3. Răspunsul mieu la aceia carii mă cearcă pre mine, aceasta iaste.

4. Au doară nu avem puteare a mînca şi a bea?

5. Au nu avem puteare pre o sor[a] muiare a o purta, ca şi alalţii apostoli, şi fraţii Domnului şi Chifa? a. Muerii îi zice soro, nu pentru frăţia, ce pentru cinste muerească.

6. Au eu însumi şi Varnava, au n-avem puteare a nu lucra?

7. Cine oşteaşte cîndva, cu leafa sa, cine sădeaşte vie, şi din rodul ei nu mănîncă? Sau cine paşte turmă şi din laptele turmei nu mănîncă?//

231r 8. Au doară după ale omului, aceasta grăesc? Nu şi leagea grăiaşte aceastea?

9. Că în leagea lui Moisi scrisu-i „Nu lega gura boului ce trieră"; au de boi grijaşte Dumnezău?

10. Au nu pentru noi zice aceastea? Că pentru noi sînt scrise, că cine ară, ară supt nădeajde, şi cine trieră, supt nădeajde, rodul ei să-l ia.

11. Să am sămănat noi voao sufleteştile, au mare lucru e de vom secera noi ale voastre trupeştile?

12. De-s alţii părtaşi puterii voastre, cu cît mai vîrtos noi? Ce n-am trăit cu putearea aceasta, ce toate le răbdăm, ca să nu facem zminteală Evangheliii lui Hristos. Ко(ц) нє(д). Пнє(д) н҃. За(ч) р҃мв.[37]

13. Au nu ştiţi că ceia ce slujesc la jărtve, den jărtve să să hrănească? Şi carii slujescu la oltariu, de la oltariu au parte?

14. Aşa şi Domnul au rînduit acelora ce propoveduesc Evangheliia, den Evanghelie să să hrănească. (14) Mt. 10, 10.

15. Iară eu nece în una de aceastea n-am trăit şi n-am scris aceastea ca să-mi fie mie aşa, că mai bine mi-e a muri, decît lauda mea cineva să o deşarte.

16. Că de voiu propovedui, nu-mi iaste mie laudă, că lipsa mă sileaşte, ce vai mie, de nu voiu propovedui.

17. De voiu face aceasta de voe, plată am, iară să voiu, fără de voe, vistiernicie mi-e dată.

18. Dară ce plată am? Aceasta cînd voiu propovedui, fără plată, să spuiu Evangheliia lui Hristos, ca să nu viez rău cu sloboziia mea în Evanghelie. Ко(ц), пне(д). На вечe(р), просцше(н). За(ч). р҃мг.[38]

19. Că săva sînt slobod de toate, încă tuturor m-am făcut slugă, să dobîndescu pre mulţi.

20. Şi jidovilor, jidov, ca pre jidovi să dobîndesc, celora ce-s supt leage, cum aş fi fost supt leage, ca pre cei de supt leage să-i dobîndesc.

21. Celor fără de leage, cum aş fi fără de leage, (iară nu-s fără de
leage lui Dumnezău, ce supt leagea lui Hristos) // ca să dobîndesc pre 231v
cei fără leage.

22. Fuiu, celor slabi, slabu, ca pre cei slabi să-i dobîndesc, tuturor fuiu de toate, ca să spăsescu pre toţi.

23. Iară aceasta fac pentru Evangheliia, ca părtaş ei să fiu.

b. Halca iaste, de pun vrun lucru scump într-un loc, deci aleargă, carele soseaşte mai curînd, ia dobînda.

24. Au nu ştiţi că cei ce aleargă la halcă[b], că toţi aleargă, iară unul ia dobînda? Aşia alergaţi, ca să o dobîndiţi.

25. Că tot cela ce să sileaşte, de toate să opreaşte, iară aceia pentru să ia stemă putrezitoare, iară noi, neputrezitoare.

26. Iară eu aşa alerg, nu fără de adevăr, aşa boinicesc, ca să nu împung în senin.

27. Iară eu, trupul mieu îl înfrîngu şi-l supuiu supt robie, să nu cumva, propoveduind altora, însumi să fiu netreabnic.

CAP 10

1. Deaca nu voi Dumnezău jidovilor, nece acelora nu le va voi, celora ce le samănă lor. 3, 4. Seamnele den afară a milei Lui. 14. Derept aceaia, nu pot fi părtaşi measei dracilor, carii iau cina Domnului. 24. Şi carii în lucrure slobodnice nu bagă în samă ale priiatenului.

На ѡ҆сщ҃еніе во́ды Бг҃оꙗвленіе.[39]

(1) Ishod 13, 1; Cis. 9, 8, 18; Ishod 14, 15.

Că nu voiu să nu ştiţi voi, fraţilor, că părinţii noştri toţi supt cel nuor fură, şi toţi pren mare trecură.

2. Şi toţi întru Moisi să botezară, în nuor şi în mare.

(3) Ishod 16, 18.

3. Şi toţi aceaiaşi mîncare sufletească mîncară.

(4) Ishod 17, 6.

4. Şi toţi aceaiaşi beutură sufletească beură, că bea den cea piiatră sufletească, carea mergea[a] după ei, iară piatra aceaia era Hristos. Ко(ц), кр҃щен. Вто(к), н҃. Зача́ло, р҃мд.[40]

a. Nu mergea piatra, ce apa ce cursease, după ei, den piatră.

(5) Cisla 20, 10 şi 26, 65.

5. Şi a mulţi de ei nu le vru bine Dumnezău, că periră în pustie.

(6) Cis. 11, 14.

6. Iară aceastea pilde noao fură, ca să nu pohtim lucruri reale, cum pohtiră aceia.

(7) Pslom. 106, 14; Ishod 32, 6.

7. Neci să fiţi slujitori de idoli, cum era unii dentr-înşi, cumu-i scris, „Şăzură oamenii a mînca şi a bea, şi să sculară, să se gioace".

8. Nece să curvim, cum unii dentru ei curviră, şi căzură într-o (8) Cisla 25, 9.
zi, doaozeci şi trei de mie. //
232r 9. Nece să ispitim pre Hristos, cum unii dentr-înşi ispitiră, şi de (9) Cisla 21, 6; Pslom. 106, 14.
şerpi periră.
10. Nece murguiţi, cum unii dentr-înşii murguiră, şi periră de pus- (10) Cisl. 14, 28.
tietoriu.
11. Iară aceastea toate, în pilde era lor, iară scrise-s spre învătă
tura noastră, spre carii sfîrşăniile veacilor veniră.

Срѣ(д). н҃. не(д)лѣ. Зача́ло. рме҃.[41]

12. Derept aceaia, cui i să pare că stă, caute să nu cază.
13. Năpăstuire pre voi nu v-au agiunsu, fără numai omenească;
dereptu e Dumnezău, carele nu lasă să vă ispitească asupră de puteare.
şi cu ispita depreună da-va şi izbăvire, ca să o puteţi suferi.
14. Derept aceaia, dragii miei, fugiţi de idoli.
15. Ca înţelepţilor grăescu, giudecaţi voi ce grăesc.
16. Păharul blagoslovenii, carele urăm[b], au nu ni e împreunare b. Blagoslovim.
cu sîngele lui Hristos? Pîinea carea frîngem, au nu iaste împreunare
trupului lui Hristos?
17. Că una-i pîinea, un trup sîntem mulţi, că toţi dentr-o pîine
gustăm.
18. Vedeţi pre Israil trupescu; au nu ceia ce mănîncă jărtvele
sînt părtaşă la oltariu?
19. Dară ce voiu zice? Au idolul iaste ceva? Au ce e jărtvit idolu-
lui iaste ceva?
20. Ce zic că păgînii ce jărtvescu, dracului jărtvescu, iară nu lui
Dumnezău, iară nu voiu să fiţi voi partnici dracilor.
21. Nu puteţi bea păharul Domnului şi păharul dracilor· nu pu-
teţi measei Domnului părtaşi să fiţi şi measei dracilor.
22. Au învita-vom pre Domnul spre mînie? Au mai tari de El sîntem?

Ко(ц). срѣ(д). Сѫббота, ѕ҃і, масопѫстнаꙗ. Зача́ло, рмѕ҃.[42]

23. Toate mi-s slobode, ce nu-mi toate folosesc, toate mi-s slobode, (23) Viş. 6, 12.
ce nu toate-mi zedesc.
24. Nime al lui să nu caute, ce fietecine carele-s a altuia.
25. Tot ce să vinde în meserniţă, mîncaţi, nemică întrebîndu-vă
pentru ştiinţa. //
232v 26. Că a Domnulu⟨i⟩ e pămîntul şi plinul lui. (26) Ishod 19, 5; Isai. 24, 1 şi 50, 12.
27. Iară să chiamă pre voi cineva den cei necredincioşi şi veţi să
meargeţi, tot ce vă vor pune voao înainte, mîncaţi, nemică întrebîn-
du-vă pentru ştiinţa.

Четвертóкъ. н҃. не(д)лѣ. зача́ло. рмз҃:[43]

28. Iară să va zice voao cineva, „Aceasta e jărtvit idolilor", nu mîn-
careţi, pentru acela carele v-au spus, şi pentru ştiinţă, că a Domnului
iaste pămîntul şi plinul lui.
29. Iară ştiinţa zic, nu a ta, ce a altuia, că derept ce slobozia
mea să va giudeca de ştiinţa altuia?
30. Deaca mănînc eu den milă, derept ce mă hulesc de carele eu
dau har?
31. Derept aceaia, au mîncaţi, au beaţi, sau varece faceţi, toate (31) Colas. 3, 17.
întru slava lui Dumnezău faceţi.

32. Fiți fără zminteală, și jidovilor, și grecilor, și săborului lui Dumnezău,

33. Cum și eu, în toate tuturor le voesc, nu căutînd dobînda mea, ce a mulți, ca să să mîntuiască.

CAP 11

1. Samnă pre corinteani că, în săborul sfînt, să ruga bărbații cu capetele acoperite. 6. Iară muerile cu capetele descoperite. 7. Carea nu să cuveniia. 21. Și mesteca ospățul dinafară cu cina Domnului. 23. Pentr-aceaia arăta rînduiala cinei, cum o au rînduit Hristos.

(1) 2 Solun. 3, 9. Imblați în urma mea, cum și eu în a lui Hristos.
2. Iară laud pre voi, fraților, că de toate de ale
meale v-ați pomenit, și cum am dat voao rînduialele
meale, țineți.
(3) Efes. 5, 23. 3. Iară voiu să știți voi, că a tot bărbatul, cap îi
iaste Hristos, iară capul muerii iaste bărbatul, iară
capul lui Hristos iaste Dumnezău.
4. Tot bărbatul rugîndu-să sau prorocind, cu capul acoperit, gro-
zăveaște capul lui.
5. Toată muiarea rugîndu-să au prorocind, cu capul dezvălit,
grozăveaște capul ei, că una iaste ca și cum ară fi tunsă. //
6. Că de nu să învăleaște muiarea, să să tunză, iară să-i grozav 233r
muerii să să tunză sau să să rază, să să învălească.
(7) Bit. 26, 27 și 5, 1 și 9, 6; Colas. 3, 10. 7. Că bărbatului nu i să cuvine să-și coapere capul, chipul și slava
lui Dumnezău fiind, iară muiarea slava bărbatului iaste. Ко(ц), че(к).
Пѧ́токъ, и҃, не(д)лѣ. Зача́ло, р҃ми.[44]
(8) Bit. 2, 18. 8. Că nu iaste bărbatul den muiare, ce muiarea den bărbat.
9. Căce nu-i făcut bărbatul pentru muiare, ce muiarea pentru băr-
bat.
10. Derept aceasta trebuiaște muiarea să aibă puteare în cap, pen-
tru îngerii.
11. Însă nece bărbatul fără muiare, nece muiarea fără bărbat,
în Domnul.
12. Că cumu-i muiarea den bărbat, așa și bărbatul pentru muiare,
iară toate-s de la Dumnezău.
13. Întru voi înșivă giudecați, au nu-i stă grozav muerii dezvălită,
să să roage lui Dumnezău?
14. Au nu și firea învață pre voi, că bărbatul de-și lasă părul să
crească, necuviință-i iaste lui.
15. Iară muiarea de-și lasă părul, cuvine-să ei, că părul îi dat ei
în loc de învălitoare.
16. Iară de să veade cineva prigonitoriu, noi obiceaiu ca acesta
n-avem, nece săboarăle lui Dumnezău.
17. Iară aceasta poruncesc, nu laud, că nu spre bine, ce spre mai
rău, vă adunați.

18. Că întîiu cînd vă adunați voi în săbor, auz între voi sfade fiind,
și o parte crez.
19. Că trebuiaște și eresuri să fie întru voi, ca cei ispitiți să fie ară-
tați întru voi.
20. Pentr-aceaia, cînd vă adunați împreună, nu iaste a mînca cina
Domnului.
21. Că fietecine mănîncă mainte cina lui, și unul e flămînd, iară
altul e beat.
22. Au doară n-aveți case să mîncați și să beați? Sau de săborul
233v lui Dumnezău vă scîrbiți, și rușinați pre ceia // ce n-au? Ce voiu zice
voao? Laud pre voi? E! în ceasta nu vă laud. Ко(ц), пе(к).

Въ четвéртокъ вели́кїй. Зача́ло. р҃мѳ.[45]

23. Că eu luaiu de la Domnul Iisus, carea am și dat voao; în (23) Galat. 1, 12;
noaptea în carea fu vîndut, luo pîine Mt. 26, 26; Mr. 14, 22; Luc. 22,
24. Și, dînd har, frîmse și zise: „Luați, mîncați, acesta iaste trupul 19.
Mieu, carele să frînge pentru voi, aceasta faceți în pomeana Mea".
25. Așijdere și păharul, după ce cină, zicînd: „Acesta păhar leagea
cea noao iaste, în sîngele Mieu; aceasta faceți, vare de cîte ori veți
bea, întru pomeana Mea".
26. Că vare de cîte ori veți mînca pîinea aceasta și veți bea păharul
acesta, moartea Domnului vestiți, pînă va veni.
27. Pentr-aceaia varecine va mînca pîinea aceasta sau va bea păha- (27) 2 Cor. 13, 5.
rul Domnului, nedestoinic, vinovat va fi trupului și sîngelui Domnu-
lui.
28. Iară să să ispitească omul pre sine, și așa den pîinea aceaia să
mănînce și din păhar să bea.
29. Că cela ce mănîncă și bea nedestoinic, osîndă șie mănîncă și
bea, nealegînd trupul Domnului.
30. Derept aceaia, sînt întru voi mulți slabi și beteagi, și au adur-
mit[a] mulți. Поне(д), ѳ҃, не(д)лѣ. Зача́ло, р҃н.[46] a. Au murit.
31. Că de ne-am giudeca noi pre noiși, nu ne-am osîndi.
32. Iară cînd ne giudecăm, de la Domnul ne învățăm, ca să nu
ne osîndim cu lumea. Ко(ц), че(к) ве(л).[47]
33. Derept aceaia, frații miei, cînd vă adunați să mîncați, unul
pre alalt așteptați.
34. Iară de flămînzeaște cineva, acasă să mănînce, ca să nu vă
adunați la osîndă. Iară altele, cînd voiu veni, voiu tocmi.

CAP 12

1. De sfada dentre ei și de la trufie să-i tragă, și zice că pentr-aceaia să dau darurele sufletești. 7. Cum cu acealea să ne împreunăm, să fim un trup al lui Hristos. 20. Cumu-s și mădularele omului toate un trup.

Iară de darurele sufletești, fraților, nu voiu să nu știți
voi.
2. Știți că voi ați fost păgîni, carii cătră idolii cei
muți, cum v-au vrut răpi, vă duceați. //
(3) Mr. (tipărit Mt.) 9, 39; Ion 13, 13; Viș. 8, 6; Filip. 2, 11. 3. Derept aceaia, în știre fac voao, că nime grăind 234r
în Duhul lui Dumnezău, nu va zice anatema pre Iisus
și nime nu poate zice pre Iisus Domnul, fără numai pren Duhul
Sfînt.
4. Iară usebituri sînt în daruri, iară Duhul e același.
5. Și osebituri sînt în slujbe, iară același Domnu.
6. Și usebituri sînt în lucruri, și tot același Dumnezău carele face
toate între toți. Ко(ц), пне(д), Сл҃тм. Грнгóрію. За(ч) р҃на.[48]
7. Și fietecăruia să dă arătarea Duhului, spre folos.
8. Că iată, unuia să dă pren Duhul cuvîntul mîndrii, iară altuia,
cuvîntul înțeleagerei, prentr-același Duh,
9. Iară altuia, credința pentr-același Duh, altuia, darul de vindecare pentr-același Duh, altuia, putearea faptelor, iară altuia, prorociia, altuia, usebirea duhurelor,
10. Altuia, în multe limbi a ști și altuia, răspunderea limbilor.
(11) C rim. 12, 33; Efes. 4, 8. 11. Iară toate aceastea le lucrează unul, același Duh, împărțind
fietecăruia, cumu i voia. Ко(ц), ст҃м. Вто(к) ѳ҃ не(д) За(ч) р҃нв.[49]
12. Că cumu e trupul unul, și mădulări are multe, iară toate mădularele trupului, săva că-s multe, un trup sînt, așa și Hristos.
13. Că într-un Duh, noi toți într-un trup, ne-am botezat; vare jidovi, vare grecii, vare slugile, vare slobozii, și toți într-un Duh ne-am adăpat.
14. Că și trupul nu iaste o mădulare, ce-s multe.
15. Să va zice piciorul, că nu sînt mînă, nu sînt den trup, derept aceaia au nu e den trup?
16. Și să va zice ureachea că nu sînt ochiu, nu sînt den trup, au derept aceasta nu e den trup?
17. Să ară fi tot trupul ochiu, unde-i auzitul? Și să-i tot auzit, unde-i mirosirea?
18. Iară acum puse Dumnezău mădularele cîte unul în trup, cum vru.
19. Că de-au vrut fi toate o mădulare, unde ară fi trupul?
20. Iară acum multe mădulări sînt, iară trupul e unul.
21. Nu poate zice ochiul, mîniei „Nu-mi ești de treabă", sau //
iară capul, picioarelor, „Nu-mi sînteți de treabă". 234v
22. Ce mai vîrtos, care mădulări ale trupului să văd mai slabe a fi, mai de treabă sînt.
23. Și carele ne pare a fi mai fără cinste trupului, acealea mai cinstim, și ceale mai necinstite ale noastre, mai mare cinste au.
24. Că ceale cinstite în noi, acealea nu sînt lipsite fără cinste, ce Dumnezău aș-au tocmit trupul, cum carele nu avea cinste, mai multă să-i dea.
25. Ca să nu fie împărțitură în trup, ce mădularile să să grijască înseși, una pentru alta.

26. Şi de pate un mădulariu, pat toate mădularile depreună; iară
de să cinsteaşte un mădulariu, bucură-să cu el toate mădulările.
Ко(ц) вто(к). Стҍі(м) бесребрҍнико(м). За(ч), ҏнв.[50]
27. Iară voi sînteţi trupul lui Hristos, şi mădulare den parte-I.
28. Iară pre unii puse Dumnezău în besearecă, întîiu pre apostoli, (28) Efes. 4, 12.
după aceaia prorocii, a treia învăţătorii; după aceaia puterile, după
aceaia darurile vindecărilor, agiutările, îndereptăturile, în limbi a
şti.
29. Au toţi-s apostoli? Au toţi-s proroci? Au toţi-s învăţători?
30. Au toţi-s putearnici? Au doară au toţi darure de vindecare?
Au doară toţi grăesc în limbi? Au doară toţi răspund?
31. Ce rîvniţi darurele ceale mai de folos, şi încă cale mai cinstită
voiu arăta voao.

CAP 13

1. Arată că nece un dar nu poate fi iubit înaintea lui Dumnezău fără dragostea. 14. Derept aceaia, laudă pre dragoste.

Să aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor şi dra-
goste n-aş avea, fire-aş ca o arame răsunătoare şi ca
un chimvol[a] nerăsunînd. a. Chimvol, canon sau harfă cu strune.
2. Şi să aş avea prorocie şi să aş cunoaşte toate
tainele şi toată înţelepciunea şi să aş avea toată credin- (2) Mt. 17, 20.
ţa, cît să poci şi munţii muta, iară dragoste n-aş avea,
nemică nu sînt.
235ʳ 3. Şi de aş împărţi surumanilor toată avuţiia mea şi // să aş da
trupul mieu spre ardere, şi dragoste n-aş avea, nece un folos nu mii-are
fi. Срҍ(д), ѳ҃, не(д)лҍ. Зачáло. ҏнд.[51]
4. Dragostea îndelung rabdă, dragostea miloasă-i, dragostea nu (4) Prici. 10, 12; 1 Pet. 2, 8.
pizmeaşte, dragostea nu hicleneaşte, nu să înalţă.
5. Nu face necuviinţă, nu caută carele sînt ale ei, nu să mînie, (5) Filip. 2, 4, 21.
nu cugetă rău.
6. Nu să bucură de strîmbătate, ce să bucură de adevăr.
7. Toate sufere, toate creade, toate nădăjduiaşte, toate rabdă.
8. Dragostea neceodată nu să obîrşiaşte,Ко(ц),стҍім.[52] iară proro-
ciile să vor deşărta şi limbile încă vor înceta şi înţelesătura să va
sfîrşi.
9. Că denn parte înţeleagem şi den parte prorocim. (9) 2 Cor. 5, 7.
10. Iară cînd va veni cel deplin, atuncea carea e den parte să va
ştearge. Кíрикꙋ и Оу҆лíтҍ.[53]
11. Cînd era⟨m⟩ cocon, ca coconul grăiia⟨m⟩, ca coconul gîn-
diia⟨m⟩, ca coconul înţelegea⟨m⟩; iară deaca fuiu bărbat lăsaiu
ceale coconeşti.
12. Că vedem acum ca prin oglindă şi prin cuvinte întunecate,
iară atunce faţă făţiş; acum înţeleg den parte, iară atuncea voiu cu-
noaşte cumu-s şi cunoscut.
13. Iară acum rămîne credinţa, nădeajdea, dragostea, aceaste trei;
iară mai mare den aceastea dragostea-i.

CAP 14

1. Laudă darul prorociei. 7. Și luînd pildă den glasurele cenghiilor sau surlelor. 12. Arată în ce chip trebuiaște a să tîlcui Scripturile sfinte, cu folos. 17. Și împrotivă ceartă aceia carii nu trăescu bine cu iale. 34. Conteneaște muerile să nu înveațe în săbor.

Ineți-vă de dragoste, rîvniți sufleteștile, iară mai vîrtos
ca să prorociți.
2. Că cela ce grăiaște în limbi, nu grăiaște oameni-
lor. ce lui Dumnezău, că nime nu aude, iară cu duhul
grăiaște tainele.
3. Iară carele proroceaște, oamenilor grăiaște zidire
și // îndemnătură și mîngiiare. 235v
4. Că cela ce grăiaște în limbi, pre sine zideaște; iară cela ce pro-
a. Besearecei. roceaște, săborul[a] zideaște.
5. Vreare-aș pre voi toți să grăiți în limbi, iară mai vîrtos să pro-
rociți, că mai mare e cela ce proroceaște decît cela ce grăiaște în limbi,
poate că le va tîlcui, ca să ia săborul zidire. Ко(ц). срѣ(д), ӥ Кӥрикѹ.
Четкерто(к). ѳ҃, не(д)лѣ, Зача́ло, рне҃.[54]
6. Iară acum, fraților, de voiu veni la voi, grăind în limbi, ce voiu
folosi voao? Poate că voiu grăi voao în arătare, au în știință, au în
prorocie, au în învățătură?
7. Că cum dau glas carele n-au răsuflare, cumu-i fluera și lauta,
de nu vor da usebitură în glas, cum vom înțeleage ce cîntă cu fluera
au cu lauta?
8. Că și trîmbita, de dă glas fără înțeles, cine să va găti la războiu?
9. Așa și voi, cu limba, să nu veți da cuvînt cu înțeles, cum să va
înțeleage ce grăiți? Că veți fi grăind în aer.
b. Fără înțeles. 10. Că de cîte fealiure de glasuri sînt în lume, și nece unul nu-i mut[b].
c. Înțelesul. 11. Iară de nu voiu ști putearea[c] glasului, fi-voiu acela ce-mi
grăiaște prost și cela ce-mi grăiaște mie fi-mi-va prost.
12. Așa și voi, pentru ce sînteți rîvnitori duhurelor, spre zidirea
săborului, siliți ca într-aceaia să vă sporiți.
13. Pentr-aceaia, cine grăiaște în limbi, să roage să-i dea și înțe-
lesul.
14. Că de mă voiu ruga cu limba, duhul mieu să roagă, iară mintea
mea fără roadă iaste.
15. Dară ce iaste: ruga-mă-voiu cu duhul, ruga-mă-voiu și cu min-
tea; cînta-voiu cu duhul, cînta-voiu și cu mintea.
d. Ruga. 16. După aceaia, de veri blagoslovi[d] cu sufletul în săbor, carele-i
în locul mireanului, cum va zice „amin", după blagosloveniia ta? Că
nu ști ce grăești.
17. Că tu bine dai laudă, ce altul nu să zideaște.
18. Mulțămescu Dumnezăului mieu, că mai vîrtos de voi de
toți, grăescu în limbi.
19. Ce în besearecă voesc cinci cuvinte, cu înțeles, a grăi, // ca și 236r
pre alții să-i învăț, decît zeace mie de cuvinte într-altă limbă.
Ко(ц) че(к). Сѹк(к)ота, зі҃. не(д). За(ч), рнѕ҃.[55]

20. Fraţilor, nu fireţi coconi cu înţelegătura, ce în răutate fiţi coconi, iară cu mintea, deplin fiţi. (20) Mt. 18, 3.

21. În leage-i scris, că „Într-alte limbi şi cu alte buze voiu grăi oamenilor acestora; şi nece aşa nu vor asculta pre Mine," zice Domnul. (21) Isai. 28, 11.

22. Derept aceaia, limbile în sămnu sînt nu credincioşilor, ce celor necredincioşi; iară prorociia nu e celor necredincioşi, ce a credincioşilor.

23. Că de să va aduna săborul împreună, şi toţi vor grăi în limbi, şi vor întra mireanii sau necredincioşii, au nu vor zice că aţi nebunit?

24. Iară de prorocesc toţi şi va întra vrun necredincios sau mirean, certa-să-va de toţi şi să va giudeca de toţi.

25. Şi aşa ascunsele inimiei lui arătate vor fi şi aşa căzînd cu faţa, să va închina lui Dumnezău, vestind că adevăr, Dumnezău în voi iaste. Ко(ц), с8(в). Пе(к), ө, не(д). За(ч), рнз.[56]

26. Deci ce iaste, fraţilor? Cînd vă adunaţi, fietecarele de voi psalom are, învăţătură are, limbă are, arătare are, spunere are, iară toate spre zidire să fie.

27. Să grăiaşte cineva în limbi, cîte doi sau mai mulţi, cîte trei, şi aceia pre rînd şi unul să răspunză.

28. Iară să nu iaste răspunzătoriu, să tacă în besearecă, numai şie să-şi grăiască şi lui Dumnezău.

29. Proroci doi sau trei să grăiască, şi alţii să giudece.

30. Iară de să va arăta altuia ce şade, cela dentîiu să tacă.

31. Că puteţi, cîte unul, toţi proroci, ca toţi să să înveaţe şi toţi să să mîngîe.

32. Şi duhul prorocilor supusu e prorocilor.

33. Că Dumnezău nu e a netocmirilor, ce al pacei, cumu e întru toate bisearecile sfinţilor.

34. Muerile voastre, în beseareci, să tacă, că nu e îngăduită lor să grăiască, ce să să pleace, cum şi leagea grăiaşte. // (34) 1 Tim. 2, 11; Bit. 3, 16.

236v 35. Iară de vor să să înveaţe de ceva, acasă întreabe pre bărbaţii lor, că nu să cuvine muerilor să grăiască în beseareca.

36. Au cuvîntul lui Dumnezău de la voi eşi? Au numai la voi au sosit?

37. Să-i pare cuiva că-i proroc sau sufletesc, să cunoască carele scriu voao, că-s poruncile Domnului.

38. Iară cine nu înţeleage, fie neînţelease.

39. Derept aceaia, fraţilor, siliţi să prorociţi, şi a grăi limbi nu oprireţi.

40. Iară toate, cu cuviinţă şi cu rînd să fie. Ко(ц), пе(к).[57]

CAP 15

1. Carii-s mai tari să întărească pre cei mai slabi. 3. Cu pilda lui Hristos. 7. Carea au slujit. 8. Şi jidovilor. 10. Şi grecilor dă oca, pentru ce au scris această carte.

Не(д)лѣ, ві, За(ч), рнн.[58]

(1) Galat. 1, 12.
Iară de știre dau voao, fraților, Evangheliia carea v-am
vestit voao, carea ați și priimit, întru carea și stați,
(3) Psalom 22, 6 (versetul nu este menționat); Isai. 53, 5; Dan. (tipărit Dean.) 9, 26 (versetul nu este menționat); 1 Pet. 2, 24. (4) Ion 2, 1. (5) Luc. 24, 34; Ion 20, 19.
2. Pentru carea să o veți ținea, cu ce cuvînt o am
vestit, spăsi-vă-veți, poate că ați crezut în deșărt.
3. Că am dat voao dentîiu, care am și luat: că Hristos
au murit pentru păcatele noastre, după Scripturi.
4. Și S-au îngropat, și S-au sculat a treia zi, după Scripturi.
5. Și S-au arătat Chifei, de-acii celor doisprăzeace.
6. După aceaia S-au arătat a mai mulți de cinci sute de frați deo-
dată, den carii mulți sînt pînă acum, iară unii au și adurmit.
7. După aceaia S-au arătat lui Iacov, de-acii apostolilor tuturor.
(8) Dean. 9, 4; C rim. 9, 3.
8. Iară mai apoi de toți, ca unui născut fără de vreame, arătă-Să
și mie.
(9) Efes. 3, 8; 1 Tim. 1, 13.
9. Că eu sînt mai micul apostolilor, carele nu-s destoinic a mă
chema apostol, pentru că am supărat săborul lui Dumnezău.
(10) Efes. 3, 7.
10. Ce den mila lui Dumnezău sînt ce sînt, și mila Lui carea e
dată mie n-au fost în deșărtu, ce mai mult de ei de toți am lucrat,
însă nu eu, ce mila lui Dumnezău, carele e cu mine. //
11. Derept aceaia, și eu și ei, așa propoveduim și așa-ți crezut. 237ʳ
Ко(ц), не(д). Поне(д), ї, не(д), зача́ло, ҏнѳ.[59]
12. Deaca Hristos să propoveduiaște că S-au sculat den morți,
dară cum zic unii dentru voi că sculare morților nu iaste?
13. Că deaca nu iaste sculare morților, nece Hristos nu S-au sculat.
14. Iară de nu S-au sculat Hristos, îndeșartă e propovedaniia noas-
tră, îndeșartă e credința noastră.
15. Și încă ne vom afla mărturisitori mincinoși lui Dumnezău,
c-am mărturisit despre Dumnezău, c-au sculat pre Hristos, pre carele
nu L-au sculat, deaca nu să vor scula morții.
16. Că de nu să scoală morții, nece Hristos nu S-au sculat.
17. Iară să nu S-au sculat Hristos, îndeșartă e credința voastră,
și încă sînteți în păcatele voastre.
18. Și carii au adurmit în Hristos, periră.
19. Iară de nădăjduim numai în ceastă lume în Hristos, mai nevol-
nici de toți oamenii sîntem. Ко(ц), поне(д).
Въ па́мѧ(т) ѹ҆мерши(м). за(ч), ҏ҃ѯ.[60]
(20) Colas. 1, 18; Apoc. 1, 5.
20. Iară acum Hristos S-au sculat den morți, și pîrgă fu celor adur-
miți.
21. Că pentru omu-i moartea, pentru omu-i și sculare morților.
22. Că cum în Adam toți mor, așa și întru Hristos, toți înviiază.
(23) 1 Solun. 4, 15.
23. Fiecine, în rîndul său: întîiu Hristos, după aceaia, carii-s
ai lui Hristos, întru venirea Lui.
24. Iară după aceaia, sfîrșăniia, cînd va da Împărăția lui Dumne-
zău și Părintelui, cînd va deșărta toată biruința și toată putearea și
tăriia.
(25) Pslom. 110, 1; Dean. 2, 34; Evrei 1, 13 și 10, 12.
25. Că i să cade Lui să împărățească, pînă cînd va pune toți pizma-
șii supt picioarele Lui.
26. Iară pizmașul mai de apoi, moartea, să va răsipi.
(27) Pslom. 8, 7; Ev' 'om 2, 8.
27. Că toate le puse supt picioarele Lui, iară cînd zice, toate-s puse
supt El, aiave-i că aceasta zice, fără Acela carele I-au pus Lui toate.

28. Iară deaca să vor pleca Lui toate, atuncea și Însuși Fiiul Să va
237v pleca Celuia ce I-au supus Lui toate, ca să fie // Dumnezău a toate
întru toți. Ко(ц), мертви(м).
вто́рникъ, ї. не(д)лѣ. Зача́ло, рѯ҃д.[61]

29. Că aimintrea, ce fac carii să botează[a] pentru morții, deaca nu să scoală morții nececum? Derept ce că și botează pentru morți?

a. Botezul să zice spălarea trupului mort, adecă scăldarea deaca moare.

30. Dară pentru ce pățim nevoe în tot ceasul?

31. În toate zilele moriu, pentru slava voastră, carea am în Hristos Iisus, Domnul nostru.

32. Că după om, să mă luptaiu cu fierile în Efes, ce folosu mi-e? Deaca morții nu să vor scula, să mîncăm și să bem, că mîine vom muri.

(32) Isai. 22, 13; Mădros. 2, 6.

33. Să nu vă rătăciți! Năravele bune strică-le însoțitura rea.

34. Trezviți-vă cu dereptate, și nu greșireți, că unii nu cunosc pre Dumnezău. Spre înfruntare voao grăescu.

35. Iară de-are zice cineva, cum să vor scula morții? Cu ce trup vor veni?

36. Nebune, tu ce seameni, nu înviiază pînă nu va putredi.

37. Și ce sameni, nu sameni acel trup carele va eși, ce numai grăunțul gol, de ce să tîmplă, de grîu sau de altceva.

38. Iară Dumnezău dă lui trup cum au voit, și a fietecare sămînță, trupul ei. Ко(ц), вто(к). Сꙋбо(т): ꙃ҃і, не(д). За(ч), рѯ҃в.[62]

39. Că nu-i tot trupul același trup, ce altulu e trupul oamenilor, iară altulu e trupul dobitoacelor, altul al peștilor și altul al pasărilor.

40. Și sînt trupure cerești și trupure pămîntești: ce alta e a cereștilor slavă și alta e a pămînteștilor.

41. Alta e slava soarelui și alta e slava luniei și alta e slava stealelor, că steaoa de stea să usebeaște în strălucire.

42. Așa va fi și învierea morților, samănă-să întru putregiune, scoală-să întru neputredire.

43. Samănă-să întru necinste, scoală-să întru slavă; samănă-să întru slăbiciune, scoală-să întru puteare; samănă-să trupesc și să scoală trup sufletesc.

44. Iaste trup viețuitoriu și iaste și trup sufletescu. //

238r 45. Așa-i și scris: fu omul cel dentîiu Adam viețuitoriu, iară cel de apoi Adam fu duh învietoriu. Ко(ц), сꙋ(б).[63]

(45) Bit. 2, 7.

46. Ce sufletescul nu-i dentîiu, ce viețuitoriul, după aceaia sufletescu. Въ па́мять оу҆со́пшемь. Зача́ло, рѯ҃г.[64]

47. Omul cel dentîiu den pămînt, pămîntesc, al doile om, Domnul, den ceriu.

48. Cumu e cel de țărînă, așa sînt și cei de țărînă, și în ce chipu-i cel den ceriu, într-acela chip sînt și cei cerești.

49. Și cum am purtat chipul pămîntescului, așa și cerescului.

50. Iară aceasta grăesc, fraților, că trupul și sîngele Împărăției lui Dumnezău nu vor putea moșteni, nece va moșteni putregiunea în neputregiune.

51. Iaca taină zic, că nu vom adurmi toți, iară toți ne vom schimba în degrabă și în clipeala ochiului, în trîmbitarea de apoi.

(52) Mt. 24, 31; 1 Solun. 4, 16. 52. Că va suna trîmbita și morții să vor scula neputrezi și noi ne
vom schimba.
53. Că să cade putredului acestuia să să îmbrace în neputredire
și mortului acestuia să să îmbrace întru fără moarte.
(54) Isai. 25, 8. 54. Iară cînd să va îmbrăca putredul acesta, în neputredire, și mor-
tul acesta, întru fără moarte, atuncea va fi cuvîntul ce-i scris: „Înghi-
țită-i moartea pînă în biruință.
(55) Iosie 13, 14; Evreom 2, 13. 55. Unde ți-e, moarte, biruirea? Unde ți-e, mormente, acul tău?"
56. Acul morții iaste păcatul, iară putearea păcatului iaste leagea.
57. Ce laud lui Dumnezău ce ne-au dat noao puteare, pren Domnul
nostru Iisus Hristos. Ко(ц), ме́ртвн(м).

Сѹбота, ѳ҃, Зача́ло, рѯд҃.[65]

58. Pentr-aceaia, frații miei dragi, fiți tari și neclătiți, plinindu-vă
întru lucrul Domnului pururea, știind că osteneala* voastră nu iaste
deșartă în Domnul.

CAP 16

1. Îndeamnă corinteanii să strîngă milostenie fraților den Ierosalim; după aceaia laudă de pre Timoteiu. 13. Și îndemnîndu-i frățeaște. 19. După aceaia obîrșaște cartea. ||

(1) C rim. 12, 13. Iară de milosteniia carea e cătră sfinții, cum am rînduit 238v
besearecilor Galatiei, așa și voi faceți.
2. În toată zuoa dentîiu a săptămînei, fietecarele de
voi să pue la sine, strîngînd, carea e den voe bună; să
nu, cînd voiu veni, atuncea să să strîngă.
3. Iară după ce voiu veni, pre carii veți voi, aceia-i
voiu trimite cu cărți, să ducă milosteniia voastră în Ierosalim.
Ко(ц).сѹбо(т). Срѣ(д), ї, не(д). Зача́ло, рѯе҃.[66]
4. Iară de mi să va cuveni să merg și eu, cu mine vor mearge.
5. Veni-voiu la voi, cînd voiu treace pren Machedoniia (că pren
Machedoniia mi-e a treace).
6. Iară la voi doară voiu mînea, au voiu erna, ca să mă petreaceți
voi, unde voiu mearge.
(7) Viș. 4, 19; Iacov 4, 15. 7. Că nu voiu să văz acum pre voi, trecînd, ce am nădeajde cîtăva
vreame să fiu la voi, să va îngădui Domnul.
8. Rămînea-voiu în Efes pînă la Rusalii.
9. Că mi să deșchise mie ușă mare și de folos, și pizmași mulți.
10. Iară să va veni Timoteiu, fără frică să fie la voi, că lucrul
Domnului lucrează ca și eu.
11. Derept aceaia, nime pre el să nu-l țînă în nemică, ce-l petrea-
ceți cu pace, să vie cătră mine, că-l aștept pre el, cu frații.
12. Iară de fratele Apollos, mult am rugat pre el ca să vie la voi
cu frații, și nececum nu-i fu voia ca să vie acum; ce va veni cînd va
avea vreame, cu prilej. Ко(ц) срѣ(д).

Не(д)лѣ, г҃і, Зача́ло, рѯѕ҃.[67]

13. Priveghiați, stați în credință; îmbărbătați-vă, întăriți-vă.
14. Toate ale voastre cu dragoste să vă fie.

15. Şi rog pre voi, fraţilor, ştiţi fămeaia Stefanei, că-i pîrgă Ahaiei, şi întru slujba sfinţilor s-au rînduit pre eişi,
16. Ca şi voi să vă plecaţi unora ca acelora, şi tuturora carii agiută şi ustenesc. //
239r 17. Bucuru-mă într-aceaia de venirea Stefanei şi a lui Furtunat şi a lui Ahaic; şi lipsa voastră aceştea o împlură.
18. Că preînnoi sufletul mieu şi al vostru; ce cunoaşteţi-i pre unii ca aceia.
19. Închină-vă-să săborul Asiei; închină-să voao, întru Domnul, mult, Achilla şi Prischila, cu săborul carele-i în casa lor.
20. Închină-să voao fraţii toţi. Sărutaţi-vă unul cu alt, cu sărutare sfîntă. (20) C rim. 16, 16; 2 Cor. 13, 12; 1 Pet. 5, 14.
21. Închinăciune cu mîna mea a lui Pavel.
22. Cine nu va iubi pre Domnul Iisus Hristos să fie blăstămat, maranata[a]. a. Lăpădat de la Dumnezău în veaci.
23. Mila Domnului Iisus Hristos cu voi.
24. Şi dragostea mea, cu voi cu toţi, întru Iisus Hristos.
Amin.

Коне́цъ, не(д)лѣ.[68]

Această carte, 1 Corint⟨eani⟩ iaste trimeasă den Filipus, pre Stefana şi pre Fortunat şi pre Ahaic şi pre Timoteiu. //

PREADOSLOVIIA 2 LA CORINTEANI 239v

Pentru ce și derept ce au scris această carte, a doaoa la corinteani.

Scrisu-o-au împrotiva prorocilor minciunoși carii era între corinteani, că aceia toate cuvintele și faptele apostolului le întorcea spre batgiocură și spre strîmbătate. Făgăduise apostolul corinteanilor că va mearge la ei, și nu putu, pentru scîrba și pentru alte zminteale. Pentr-aceaia-i zicea apostolii minciunoși că-i om nestătătoriu în cuvinte, carele făgăduiaște și nu le împle. Și în al cincile cap, poruncise să leapede pre cela ce-și luase pre maștehă-sa și să-l dea Sataniei. Pentr-aceasta încă pizmașii lui zicea că-i om măreț și nemilostiv, și-și caută laudă șie și întoarce leagea și face pre oameni a fi trupești și altele multe, carele le înfrînge toate apostolul și-și arată apostoliia sa împrotiva lor. Arată și dragostea sa ce are cătră corinteani, laudă-le pre Tit și pre alții; după aceastea îndeamnă pre corinteani să-și îmble în deregătoriia lor; după aceaia aduce înainte laudele sale, săvai e fără de voe, împrotiva prorocilor minciunoși, și pune chemătura sa și învățătura sa împrotiva lor.

Această carte are șase părți: 1-a parte, începătura, denn al treile stih, pînă la 8.

A 2-a parte, mîntuiala lui, în carea arată nevinovățiia sa împrotiva hulei pizmașilor săi, de la al 8-lea stih 1 cap, pînă la începătura al 6-selui cap.

În a 3-a, îndeamnă pre corinteani să să ție în deregătoriia lor, ca omul creștin, în cap 6, 7, 8, 9.

În a 4-a, mîntuiaște-să iarăși de unele hule a pizmașilor săi și aduce înainte laudele lui, în cap 10, 11 și în al 12-lea cap pînă la stih 14.

În a 5-a, le dă de știre de venirea lui la dînșii și în ce chip, den stih 14 cap 12 pînă la 11 cap, 13 stih.

A 6-a parte iaste sfîrșitul cărții, de la stih 11 cap 13, pînă în sfîrșit. //

240r

CARTEA 2 LUI PAVEL APOSTOL CĂTRĂ CORINTEANI

CAP 1

4. Începe de lauda scîrbelor lui. 8. Spunînd ce au păţit în Asia. 10. Şi cum l-au izbăvit Dumnezău. 17. Şi spune că nu cum ară fi om nestătătoriu în cuvînt n-au venit la ei.

Четверто́кь, ĩ, не(д). Зача́ло, рѯз.

Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, den voia lui Dumnezău, şi Timoteiu fratele, săborului lui Dumnezău carele iaste în Corint, împreună cu toţi sfinţii carii sînt în toată Ahaiia.

2. Milă voao şi pace de la Dumnezău, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos. Се(ж), ве(л), м(ч).[2]

3. Blagoslovit Dumnezău şi Tatăl al Domnului nostru Iisus Hristos, tatăl milelor şi Dumnezăul a toată mîngîiarea,

(3) Efes. 1, 3; 1 Pet. 1, 3.

4. Carele mîngîie pre noi în toată scîrba noastră, cum să putem şi noi mîngîia pre carii sînt întru toată scîrba, cu mîngîiarea cu carea ne mîngîie pre noi Dumnezău.

5. Pentr-aceaia, cum s-au înmulţit patimele lui Hristos întru noi, aşa şi pentru Hristos să înmulţeaşte mîngîiarea noastră.

6. Derept aceaia, de ne supărăm, pentru a voastră mîngîiare şi spăsenie ne supărăm; sau să mîngîiare şi ispăsenie priimim, pentru a voastră mîngîiare priimim, carea va fi în voi, pentru răbdarea supărărilor, carele şi noi păţim. Şi nădeajdea noastră vîrtoasă e de voi,

7. Ştiind că voi cum sînteţi soţii supărărilor, aşa veţi fi şi soţii mîngîerii. .Ко(ц), че(к), и҆ стѫм. Сѹ(в), к҃. За(ч), рѯн.[3]

8. Că nu vom să nu ştiţi voi, fraţilor, de scîrba noastră carea fu
240v noao în Asia, că noi asupră de putearea noa//stră eram îngreuiaţi, aşa
cît n-aveam nădeajde nece să mai trăim noi.

9. Atîta cît şi întru noi sfătuisem că ni-e a muri, ca să nu ne nădăjduim în noişi, ce în Dumnezău, cela ce scoală morţii.

10. Carele dentr-atîta perire ne-au răpit şi ne-au izbăvit; întru carele şi nădăjduim că iară ne va izbăvi,

11. Agiutorînd şi voi pentru noi, cu rugăciunea, că darul[a] de la feaţe multe-i dat noao, ca pren mulţi să să mulţemească pentru noi.

(11) Crim. 15, 3.
a. Darul e rugăciunia.

Ко(ц), сѹ(к). Пек, ĩ, не(д)лѣ. Зача́ло, рѯѳ.[4]

12. Că lauda noastră aceasta iaste, mărturiia ştiinţei noastre că în blîndeaţe şi în dereptatea lui Dumnezău, nu cu mîndrie trupească, ce cu mila lui Dumnezău, am trăit în lume şi mai mult întru voi.

13. Că nu scriem voao altele, ce cealea carele cetiţi şi înţeleageţi, şi am nădeajde că şi pînă în sfîrşit veţi înţeleage aceastea.

14. Cum aţi şi înţeles pre noi în varecît, că noi sîntem lauda voastră, cum şi voi a noastră, în zuoa Domnului Iisus.

15. Şi cu această nădeajde, vruiu să viu mainte la voi, ca să aveţi a doao milă.

16. Şi pentre voi a treace în Machedoniia şi iară den Machedoniia a veni la voi, şi să mă petreaceţi voi în Iudea.

17. Iară aceasta vrînd, au doară nu mi-am stătut în cuvînt? Carele
isprăvesc, trupeaște isprăvesc? Ca să fie la mine aceaia așa, și nu.
18. Iară dereptu e Dumnezău și ști cuvîntul nostru, că n-au fost
la voi cuvîntul nostru așa, și nu.
19. Că Fiiul lui Dumnezău, Iisus Hristos, carele e între voi de
noi propoveduit, pren mine și Siluan și Timoteiu n-au fost așa, și nu,
ce aș-au fost întru El.
20. Că au cîte-s făgăduialele lui Dumnezău, întru El sînt așa, și
întru El amin, spre slavă lui Dumnezău, pentru noi. Ко(ц), пе(к).
Не(д)лѧ, л҃і. Зача́ло, р҃о.[5] //
21. Iară cine întărește pre noi cu voi întru Hristos, și cine ne-au 241r
unsu pre noi, Dumnezău-i.
b. Zălogul. 22. Carele ne-au și sămnat pre noi și deade arvuna[b] Duhului întru
inimile noastre.
23. Iară eu mărturisitoriu, pre Dumnezău chem spre sufletul mieu,
că eu pentr-aceaia n-am venit în Corint, ca să cruț pre voi.
24. Nu ca să domnim spre credința voastră, ce fiind agiutoriu bu-
curii voastre, cu credință stați.

CAP 2

1. Mîntuiaște-să că n-au putut veni. 2. Pre supt cumpăt îi dojăneaște. 4. Și arată că împreună cu ei să mîhneaște. 5. Așa cît nu să poate veseli fără numai cu ceia ce să veselesc. 6. Pre curvariul pre carele poruncise să-l dea Satanei. 7. De să va pocăi roagă-i să-i dea ertăciune. 13. Pomeneaște de meargerea lui în Machedoniia.

Iară aceasta giudecaiu întru mineși, cu întristare, să
nu viu la voi.
2. Că de voiu întrista eu pre voi, dară cine iaste să
mă veselească, numai cel întristat de mine?
3. Și scriș voao aceasta, ca nu, deaca voiu veni, să
iau scîrbă de cealea ce mi să cădea a mă bucura, nădăj-
duindu-mă de voi de toți, că bucuriia mea, a voastră a tuturor iaste.
Поне(д), а҃і, не(д)лѣ. Зача́ло, р҃оа.[6]
4. Că den multă strînsoare și întristare a inimii scriș voao, cu
multe lacrăme, nu ca să vă mîhniți, ce dragostea să cunoașteți carea
am de îndestul cătră voi.
5. Iară de m-au întristat cineva, nu pre mine m-au întristat, ce
numai cîtva ca să nu îngreuezu pre voi pre toți.
6. Că destul e unuia ca acestuia certarea aceasta carea e de la mulți.
7. Cît împrotivă e mai vîrtos, să-i îngăduiți și să-l mîngîiați, ca
nu cumva de mai multă scîrbă, să fie înghițit, carele-i așa.
8. Pentru aceaia rog pre voi, întăriți cătră el dragostea.
9. Că pentr-aceasta am și scris, ca să înțeleg ispita voastră, au
sînteți întru tot ascultători. //
10. Iară cui veți îngădui ceva, și eu îngăduesc, că și eu ce am 241v
îngăduit, căruia am îngăduit, pentru voi am făcut, înaintea feații
lui Hristos, ca să nu fim cuprinși de Satana.

11. Că știm amegiturile lui.
12. Iară deaca veniiu în Troada a propovedui Evangheliia lui
Hristos, săveri că-mi era mie poarta deșchisă pren Domnul, nu avuiu
răpaos sufletului mieu, neaflînd eu pre Tit, fratele mieu.
13. Ce luîndu-mi zuoa bună de la ei, eșiiu în Machedoniia.
Вто́рникъ, д҃i, не(д)лѣ. Зача́ло, ро҃в.[7]
14. Iară har fie lui Dumnezău, carele ne face în toată vreamea
biruitori pren Hristos, și miroseala*cunoștinții Lui, pren noi, în tot
locul o au arătat.
15. Că sîntem bună mirizma lui Hristos lui Dumnezău** Ко(ц)
пне(д).[8] întru cei spășiți și întru cei periți.
16. Acestora miroseala morției spre moarte, iară celora mirizma
vieții spre viiață; și la aceastea cine-i destoinic?
17. Că nu sîntem ca alții mulți, carii meastecă cuvîntul lui Dumne- (17) Nij. 4, 2.
zău, ce-l grăim curat cumu-i de la Dumnezău, înaintea lui Dumnezău,
în Hristos grăim.

CAP 3

1. Zice că destulă laudă are el. 3. Pînă cînd vor rămînea ei în credință. 6. Arată că nu-i sluga slovei, ce a Duhului. 8. Spune usebitura legiei și a Evanghelii. 13. Că strălucirea legiei mai vîrtos orbeaște ochii, decîtu-i luminează. 18. Iară lumina Evanghelii arată fața aiave a lui Dumnezău.

Inceapem iară pre noi a ne lăuda? Au lipsimu-ne ca
unii fără cărți lăudătoare la voi, au fără laudă de la
voi?
2. Cartea noastră voi sînteți, scrisă în inimile
noastre, știută și cetită de toți oamenii.
3. Aiave iaste că voi sînteți cartea lui Hristos, slujită (3) Nij. 7, 3.
de noi și scrisă nu cu cerneală, ce cu Duhul Dumnezăului viu, nu în
table de pietri, ce în tablă de inimă trupească. Ко(ц҆), вто(к).
Срѣ(д), д҃i, не(д)лѣ. Зача́ло, ро҃г.[9] //
242r 4. Iară nădeajde ca aceasta avem pren Hristos cătră Dumnezău.
5. Nu că am fi destoinici a cugeta ceva de noi, ca den noiși, ce
destoiniciia noastră e de la Dumnezău,
6. Carele și feace pre noi a fi destoinici slugi Legii ceii noao, nu
slovelor[a], ce sufletului, că slova omoară, iară Duhul înviiază. a. Slova, să zice Leagea.
7. Că de fu slujba morții scrisă în piatră așa slăvită, cît nu putea (7) Ishod 34, 30 (tipărit: 1).
fii lui Israil să caute spre fața lui Moisi, pentru strălucirea feaței lui
carea era trecătoare,
8. Cum nu mai vîrtos slăvită va fi slujba Duhului?
9. Că de au fost slujba păgubirei slăvită, cu mult mai vîrtos slujba
dereptăției să va spori cu slavă.
10. Că ce au fost slăvit, încă n-au fost slăvit întru atîta cumu-i
slava cea mai mare.
11. Că de au fost slăvit ce e pieitoriu, cu multu-i mai slăvit ce
rămîne[b]. Ко(ц), срѣ(д). Сꙋббота, к҃а, Зача́ло, ро҃д.[10] b. În veaci.

12. Iară avînd nădeajde ca aceasta, cu multă cutezare să grăim.
(13) Ishod 20, 33. 13. Și nu ca Moisi, de-și acoperiia fața lui, ca să nu o vază fii
c. strălucirei. lui Israil, sfîrșăniia aceiia[c] carea era trecătoare.
14. Derept aceaia s-au mosorît mintea lor, că pînă astăzi au rămas
acoperemîntul nedescoperit în ceteniia legiei vechi, carele să ia prentru
Hristos.
d. Leagea. 15. Ce pînă astăzi, cînd să ceteaște Moisi[d], acoperemîntu-i pus
spre inima lor.
16. Iară cînd să vor înturna la Domnul, lua-să-va acoperemîntul.
(17) Ion 4, 24. 17. Iară Domnul Duhu-i; și unde-i Duhul Domnului, acolo e slo-
boziia.
18. Iară noi toți, cu fața descoperită, slava Domnului previm ca
într-o oglindă, în același chip schimba-ne-vom den slavă în slavă ca
den Duhul Domnului. Ко(ц), с8(к).[11]

CAP 4

1. Spune că aș-au ustenit în propovedaniia Evanghelii, cît poate că vor fi orbiți de Satana, care n-ară putea vedea strălucirea ei. 7. Comoara Evanghelii o purtăm în vas de pămînt. 10. Supt multe scîrbe sîntem || supuși. 16. Cu pilda lui îi îndeamnă spre tărie. 17. Și spre urîciunea ceștii lumi. 242v Че(к), ді, не(д). Зача́ло, рое. [12]

Derept aceaia, avînd această slujbă, cum am dobîndit
milă, nu ne lenim,
(2) Viș. 2, 17. 2. Ce-am lepădat ascunsele grozăvii, neîmblînd ‹în›
înșălăciune și nemestecînd cuvîntul lui Dumnezău,
ce întru arătarea adevărului ne lăudăm pre noiși,
la toată științа oamenilor, înaintea lui Dumnezău.
3. Iară să iaste acoperită Evangheliia noastră, celor pieitori iaste
acoperită,
(4) Ion 14, 9; Colas. 1, 15; Evrem. 1, 3. 4. Cărora Dumnezăul ceștii lumi le-au orbit mințile necredincio-
șilor, ca să nu strălucească lor lumina Evangheliii slavei lui Hristos,
carele iaste chipul lui Dumnezău.
5. Că nu pre noi propoveduim, ce pre Iisus Hristos că e Domnul;
iară noi, slugile voastre pentru Iisus. Не(д), еі. Зача́ло, рос.[13]
(6) Bit. 1, 3. 6. Că Dumnezău carele au zis den tunearec să strălucească lumina,
El străluci în inimile noastre, a darea lumina cunoștinței slavei lui
Dumnezău, în fața lui Iisus Hristos. Ко(ц) че(к).[14]
7. Iară avem vistiiariul acesta în vase de lut, ca să fie mărirea
puterii lui Dumnezău, și nu de la noi.
8. În toate pățim scîrbă, ce nu împresurîndu-ne, îndoindu-ne, ce
de tot nu ne lăsăm.
9. Supărare pățim, ce întru ia nu sem lăsați, oboară-ne, ce nu
perim.
10. În toată vreamea, omorîrea Domnului Iisus în trupurele noas-
tre să să arate.
(11) Psalom 44, 23; C rim. 8, 35. 11. Că pururea noi ceia ce viem, spre moarte ne dăm, pentru Iisus,
ca și viiața lui Iisus să fie aiave trupului nostru muritoriu.

12. Pentru aceaia moartea în noi lucrează, iară viiața în voi.

Пάтокь, ді͠ не(д)лѣ, зачáло. ро͠з.[15]

13. Iară că avem acelaşi duh al credinţei cumu e scris, „Crezuiu, pentr-aceaia grăiiu", şi noi încă credem, pentru aceaia şi grăim. (13) Pslom. 116, 10.

14. Ştiind căCela ce-au rădicat pre Domnul Iisus, şi pre noi pentru Iisus ne va rădica, şi ne va pune cu voi. //

243r 15. Că aceastea toate pentru voi-s ca şi mila aceaia bogată, pentru mulţemirea a mulţi să să sporească spre slava lui Dumnezău. Ко(ц), не(д),[16]

16. Pentru aceaia, nu ne lenim, ce mai vîrtos de s-ară şi răsîpi omul nostru cel de afară, iară cel denlăuntru să înnoiaşte den zi în zi.

17. Că uşurime de pripă a supărărei noastre, a slavei înălţate foarte mare stătătoare în vecie lucrează noao, (17) 1 Pet. 1, 6.

18. Necăutînd noi cealea ce să văd, că ceale văzute sînt trecătoare, iară ceale nevăzute-s de vecie. Ко(ц), не(к).[17]

CAP 5

1. În acela lucru-i cuprinsu. 6. De adevărătura nădeajdei a ispăsenii. 8. Pren credinţă. 12. Nu să să trufească. 14. Avînd pre Dumnezău şi săborul Lui, înaintea ochilor. 17. Toate în nemică le socoteaşte fără înnoirea vieţei lui Hristos.

Сѹбо(т), к͠в, Зачáло, ро͠н.[18]

Că ştim noi că, de să va sparge cortul casei noastre pămîntesc, zidire de la Dumnezău vom avea, casă de vecie, nefăcută cu mîna, în ceriure.

2. Că de aceasta suspinăm, jăluind să ne îmbrăcăm întru sălaşul nostru cel den ceriu.

3. Că să ne vom îmbrăca, nu ne vom afla goli. (3) Apoc. 15, 16.

4. Iară carii sîntem în cest cort, suspinăm îngreuiaţi de carele nu vom să ne dezbrăcăm, ce pe desupra să ne îmbrăcăm, ca muritoarea să fie înghiţit de viiaţă.

5. Iară carele au făcut aceasta în noi, Dumnezău iaste, carele au şi dat noao arvuna[a] Duhului. a. Sau zălogul.

6. Derept aceaia, încrezîndu-ne pururea şi ştiind că sîntem nemearnici în trup, departe sîntem de la Domnul.

7. (Că pren credinţă îmblăm, nu pentru vedeare.

8. Iară nădăjduim şi mai bine voim să ne dezbrăcăm den trup şi să meargem la Domnul a viia.) (8) Filip. 1, 23.

9. Pentru aceaia ne şi nevoim, şi în trup nemearnici fiind, şi din trup eşind, să plăcem Lui. Пне(д), в͠і. За(ч), ро͠ѳ.[19]

243v 10. Că tuturor noao ni să cade a ne arăta înaintea giude//ţului lui Hristos, ca să priimească fiecine ce-au făcut în trup, au bine, au rău. (10) C rim. 14, 10.

Ко(ц), сѹ(в).[20]

11. Ştiind derept aceaia frica Domnului, aducem oamenii la credinţă, iară lui Dumnezău arătaţi fum, şi nădăjduescu că ştiinţelor voastre încă vom fi aiave. (11) Iov 34, 11; C rim. 2, 6; 1 Cor. 4, 5.

12. Că nù ne lăudăm pre noi iarăși cătră voi, ce prilej dăm voao a vă lăuda de noi, ca să aveți ce zice împrotiva celora ce caută în față slavă, nu den inimă.
13. Că să am nebunit, lui Dumnezău am nebunit, iară să sîntem cu minte treazvă, voao sîntem.
14. Că cea dragoste a lui Hristos ne împresoară pre noi,
15. Carii am rînduit aceasta, că deaca muri unul pentru toți, iară toți am fost morți. Бто(к), вї, не(д).За(ч) рп.[21] Iară El pentru toți au murit, ca ceia ce trăesc de-acii să nu viiaze șieși, ce Celuia ce-au murit pentru ei și S-au sculat. Ко(ц), поне(д).[22]
16. Pentru aceaia noi de acum pre nime nu știm după trup; iară de am și știut pre Hristos după trup, iară de acum nu-L știm.

(17) Isai. 43, 19; Apoc. 21, 5.

17. Derept aceaia, carele e în Hristos, făptură de nou iaste; vechile trecură și iată toate-s noao.
18. Iară aceastea-s toate de la Dumnezău, carele ne împăcă pre noi Șie, prin Iisus Hristos, și ne deade noao slujirea împăcăriei.
19. Pentru că Dumnezău era întru Hristos, lumea împăcîndu-Și Șie, nepuind[b] lor greșalele lor, și puse în noi acel cuvînt al împăcăriei.

b. Nemenind.

20. Derept aceaia, în numele lui Hristos îmblăm în solie, cum v-are ruga Dumnezău pentru noi, rugămu-vă, în numele lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezău.

(21) Isai. 53, 9; 1 Pet. 1, 22.

21. Că Cela ce nu știia păcatul, pentru noi păcat Îl făcu pre El, ca să fim noi dereptatea lui Dumnezău întru El. Ко(ц), вто(к).[23]

CAP 6

1. Îndeamnă-i să viiaze viiață destoinică de Hristos. 5. Să nu să pleace în scîrbe. 9. Nece cu slavă să să mărească. 14. Necurățiile să le depărteaze. 16. Că sînt besearecile a viului Dumnezău. //

Не(д)лѣ, ѕї, Зачало, рпа.[24] 244r

Iară agiutorindu-ne, îndemnămu-vă să nu luați mila lui Dumnezău în deșărt.

(2) Isai. 49, 8.

2. Că zice „În vreame de treabă, ascultatu-te-am și în zuoa spăsenii, agiutatu-te-am; iaca acumu-i vreame de prilej, iată acum zuoa spăsenii".
3. Nemurui nedînd nece o zminteală, ca să nu să hulească slujba noastră.
4. Ce în toate să ne purtăm ca slugile lui Dumnezău, în răbdare multă, în scîrbe, în lipse, în ⟨îm⟩presurări.

(5) 1 Cor. 4, 1.

5. În bătăi, în temnițe, în răzmirițe, în usteneale, în prevegheri, în posturi.
6. În curăție, în știință, în blîndeațe, în milostivnicie, în Duhul Sfînt, în dragoste nefățarnică.
7. În cuvîntul adevărat, în putearea lui Dumnezău, în armele dereptății de-a dereapta și de-a stînga.
8. Pren slavă și micșurare, pren sudalme și laude, ca pren înșălătorii, însă dereptii.

9. Ca neşte necunoscuţi, însă cunoscuţi, ca neşte omoriţi, şi iată (9) Psalom 18, 8.
viem, ca neşte bătuţi, ce nu omoriţi.
10. Ca neşte întristaţi, iară pururea bucurîndu-ne, ca neşte suru-
mani, ce pre mulţi îmbogăţind, ca nemică avînd şi toate biruindu-le.
Ко(ц), не(д). Срѣ(д). ки, не(д). За(ч). рıиs.[25]
11. Gura noastră-i deşchisă cătră voi, corinteani, inima noastră
desfătată-i.
12. Nu lăcuiţi în noi în strimteală, ce voi sînteţi strîmţi în lăun-
trurile voastre.
13. Iară avînd acelaşi dar, ca fiilor grăesc, desfătaţi-vă şi voi.
14. Nu vă îngiugareţi în giug neaseamenea cu cei necredincioşi,
că ce însoţire are dereptatea cu strîmbătatea? Sau ce împreunare are
lumina cu întunearecul?
15. Sau ce meastec are Hristos cu Velial? Sau ce parte are credin-
ciosul cu necredincioşii? //
244v 16. Sau ce însoţire are beseareca lui Dumnezău cu idoli? Ко(ц), (16) 1 Cor. 3, 17
срѣ(д).[26] Că voi sînteţi besearica Dumnezăului viu, cum au zis şi 6, 19; Levit.
Dumnezău că „Mă voiu sălăşui întru ei şi voiu îmbla şi voiu fi lor 26, 12; Ezec. 36,
Dumnezău şi ei vor fi oamenii Miei". 27.
17. Pentru aceaia „Eşiţi dentre ei şi vă usebiţi, zice Domnul, şi (17) Isai. 52, 11.
de necurat nu vă atingereţi, şi Eu voiu priimi pre voi.
18. Şi voiu fi voao în loc de părinte, şi voi veţi fi Mie în loc de (18) Erem. 31, 1.
feciori şi de feate", zice Domnul Atotputearnicul.

CAP 7

1. Să nu spae inimile ceale slabe. 2. Arată-le că toate le-au spus. 4. Den dragostea ce au avut cătră ei. 8. Pentr-aeea nu-i pare rău că i-au întristat pre ei. 10. Şi i-au adus la pocăinţă, pentru păcatele lor.

Четвертокъ, кı, не(д)лѣ, Зача́ло, рпг.[27]

Derept aceaia, avînd aceastea făgăduinţe, dragilor, să ne
curăţim de toate spurcăciunile trupului şi ale sufletu-
lui, isprăvind sfinţirea în frica lui Dumnezău. Ко(ц),
не(д).[28]
2. Priimiţi-ne: pre nime n-am obidit, pre nime n-am
amegit, pre nime n-am asuprit.
3. Nu spre osînda voastră grăesc, că v-am zis mainte, că în inimile (3) Viş. 3, 2.
noastre sînteţi, a muri depreună şi a viia.
4. Multă îndrăznire am cătră voi, multă laudă mi-e pentru voi;
împluiu-mă de mîngîiare, destuliiu-mă cu bucuriia, în toată scîrba
noastră.
5. Că viind noi în Machedoniia, nece un răpaos n-au avut trupul
nostru, ce toată scîrba au pătit, denafară răzmiriţe, denlăuntru
cutremuri.
6. Ce carele mîngîe pre cei plecaţi, mîngîiat-au şi pre noi Dumne-
zău, cu venirea lui Tit.
7. Nu numai cu venirea lui, ce şi cu mîngîiarea carea au priimit
el de la voi, spuind noao pohta voastră, plînsul vostru, rîvna voastră
pentru mine, aşa cît mai vîrtos mă bucuraiu.

8. Că de v-am şi întristat pre voi, cu cartea mea, nu // mă căesc, 245r
să m-am şi căit, că văz că aceaia carte, pînă la o vreame, v-au întris-
tat pre voi.
9. Acum mă bucur, nu căce fuset întristaţi, ce căce vă întristat
la pocaianie, că aţi fost întristaţi dumnezeiaşte, ca întru nemică să
nu vă păgubiţi de la noi.

Петокъ, кі не(д)лѣ. Зачало рпд.[29]

10. Că întristarea carea e dumnezeiască face pocăinţă spre spăsenie
stătătoare, iară întristarea lumească moarte face.
11. Că iaca aceasta că v-aţi întristat dumnezăiaşte, cîtă grijă mare
au făcut în voi. Încă mîntuinţă, încă mînie, încă frică, încă pohtă
mare, încă rîvne, încă izbîndă. Întru toate v-aţi arătat că sînteţi
curaţi într-acest lucru.
12. Iară deşi scriş voao, nu pentru acela ce v-au făcut obidă, nece
pentru cel obidit, ce pentru ca să să arate întru voi nevoinţa noastră
carea e pentru voi înaintea lui Dumnezău.
13. Derept aceasta, ne mîngîem de mîngîiarea voastră, iară cu mult
mai vîrtos ne-am bucurat de bucuriia lui Tit, că s-au veselit sufletul
lui de voi toţi.
14. Şi de ce m-am lăudat de el la voi, nu m-am ruşinat, ce cum
toate pre adevăr am grăit voao, aşa şi lauda noastră, ce-au fost la
Tit, adevărată au fost.
15. Şi denlăutrurele lui mai cu asupră sînt cătră voi, aducîndu-şi
aminte de ascultarea voastră a tuturor, cum cu frică şi cu cutremur
aţi priimit pre el.
16. Derept aceaia, mă bucur că în toate mă crez între voi.

Ко(ц) па(к).[30]

CAP 8

1. Îndeamnă pre corinteani cu pilda machedoneanilor. 9. Şi a lui Hristos. 14. Să fie darnici sfinţilor. 16, 18. Pre Tit şi pре alt frate, pentr-acest lucru au trimes la ei.

Сѹ(в) кг. Зачало рпе.[31]

Facem în ştire voao, fraţilor, mila lui Dumnezău carea
e dată săborălor Machedoniei.
2. Că în multă ispită de scîrbă mare, bucuriia lor
au fost, şi mare surumăniia lor să spori în bogăţiia
bunătăţiei lor.
3. Că după putearea lor (mărturisesc) că asupră de
pu//teare încă au fost darnici. 245v
4. Cu multă îndemnare rugînd pre noi, milosteniia şi împreunarea
aceştiia slujbe a sfinţilor să o priimim.
5. Şi cum nu nădăjduiiam au făcut, ce ei pre sineşi s-au dat întîii
lui Dumnezău, după aceaia şi noao, pren voia lui Dumnezău.

Ко(ц). сѹ(в).[32]

6. Ca să rugăm noi pre Tit, cum au început mainte, aşa să şi ispră-
vească întru voi această milostenie.

Поне(д), гі, не(д)лѣ. Зачало, рпѕ.[33]

7. Pentr-aceaia cum vă destuliți întru tot, cu credința și cu cuvîn-
tul și cu înțelesul și cu toată nevoința și cu dragostea voastră cătră noi,
ca să vă destuliți și într-această milostenie.
8. Nu ca poruncind grăesc, ce pentru nevoința altora și pentru
adevărată dragostea voastră cea ispitită.
9. Că știți bună darea Domnului nostru Iisus Hristos, că pentru
voi suruman fu, fiind bogat, ca și voi, cu surumăniia Lui, să vă
îmbogățiți.
10. Și în aceasta sfat vă dau, că aceasta e voao de folos, că nu
numai a facerea, ce încă și vrearea început-ați în anul ce trecu.
11. Iară acum și cu fapta isprăviți, că cum au fost gata inima a
vrea, așa și a isprăvi de aceaia ce aveți.
12. Că de e gata voia, într-aceaia ce are dragă-i, nu după cît n-are.
13. Că nu pentru aceaia zic să fie altora iușurime, iară voao asupri-
ciune; ce den cumpănirea vremii de acum, ca destulul vostru să împle
lipsa acelora.
14. Ca și destulul acelora să împle lipsa voastră, ca să fie asea-
menea.
15. Cum iaste scris, „Carele culesease mult, încă n-au avut mai (15) Ishod 16, 18.
mult, și carele, puținel, încă n-au avut mai puținel".
Ко(ц), поне(д). Вто́рникъ, г҃і, не(д)лѣ. Зача́ло, р҃пз.[34]
16. Ce laudă fie lui Dumnezău celuia ce deade voia aceasta pentru
voi, întru inima lui Tit.
17. Că îndemnătura aceaia, cu drag o au priimit și cu mai mare
nevoință, den voe bună mearse la voi. //
246ʳ 18. Tremisem împreună cu el și pre cel frate, carele are laudă
pentru Evangheliia, în toate săboarăle.
19. (Și nu numai aceasta, ce-i și ales cu soartea de săbor să-mi
fie soție de cale, cu această milostenie carea e dată de noi, cătră slava
Domnului, și spre adevărarea vrerii voastre.)
20. Depărtînd aceasta, să nu ne hulească pre noi în cest dar bios,
carele e slujit de noi.
21. Că grijim bunele, nu numai înaintea Domnului, ce și înaintea (21) C rim. 12,
oamenilor. 17.
22. Tremis-am cu ei și pre fratele nostru pre carele l-am ispitit
întru multe, de multe ori nevoitoriu, iară acum cu multu-i mai nevoi-
toriu, pentru multă nădeajde a mea, în voi.
23. De va întreba cineva de Tit, soțul mieu iaste, și întru voi
agiutoriu; vare de frații noștri, solii besearecilor sînt, și slava lui
Hristos.
24. Derept aceaia arătarea dragostei voastre și laudei noastre de
voi, cătră ei arătați, înaintea feaței săboarălor.

CAP 9

1. Măcar să înțeleage bine de voia lor. 3. Încă vîrtos îi îndeamnă. 4. Spre milostenie. 6. Pre carea o închipuiaște sămănăturii. 10. Carea o dă Dumnezău cu rod.

Că iată, de slujba carea e a lua pentru sfinţi, în deşărtu
mi-e a scrie voao.
2. Că ştiu că-i gata inima voastră, de carea mă laud
la machedoneani, că Ahaiia e gata den anul ce-au tre-
cut, şi rîvna carea e de voi, pre mulţi au îndemnat.
3. Iară am tremes pre ceşti fraţi, ca să nu fie în deşărt lauda noastră
de voi, în ceastă parte, (cum zicea⟨m⟩) să fiţi gata.
4. Că nu cumva de vor veni machedoneanii cu mine, şi vor afla
pre voi negătiţi, ne vom ruşina noi (ca să nu zic pre voi⟨)⟩, în laudă
cu îndrăznire.
5. Derept aceaia, gîndiiu că ară fi de treabă a îndemna pre fraţi
să meargă la voi mainte, şi mainte să isprăvăscă // milosteniia voastră 246v
carea v-am spus, aceaia să fie gata aşa cumu e milosteniia, nu ca den
silă. Ко(ц) вто(к). Не(д) н҃і. За(ч) р҃пн.[35]
(6) Prit. 19, 17 şi 22, 9. 6. Iară aceasta zic: cela ce samănă cu puţinel, puţinel şi seaceră,
iară cela ce samănă mult, mult şi seaceră.
(7) C rim. 12, 8; Sirah 35, 11. 7. Fietecarele cumu-i pohteaşte inima lui; nu de întristare sau
den silă, că pre dăruitoriul de bună voe iubeaşte-l Dumnezău.
8. Iară putearnicu e Dumnezău a face toată mila să fie spornică
întru voi, ca întru toate, pururea toate den destul avînd, destuliţi-vă
în tot faptul bun.
(9) Pslom. 111, 9. 9. Cum iaste scris, împărţit-au, dat-au surumanilor, dereptatea
lui rămînea-va în veac.
10. Iară cela ce dă sămînţă sămănătoriului, da-i-va şi pîine de
mîncare, şi va înmulţi sămînţa voastră, şi va spori rodul dereptăţii
voastre.
11. Că întru toate să vă îmbogăţiţi, întru toată bunătatea, carea
lucrează pren noi laudă lui Dumnezău. Ко(ц) не(д).
Срѣ(д) г҃і не(д)лѣ. Зача́ло. р҃пѳ.[36]
12. Că slujba aceştii milostenii, nu numai împle lipsirile sfinţilor,
ce să va spori spre multe laude a lui Dumnezău, pentru ispita slujbei
aceştiia.
13. Slăvind pre Dumnezău întru plecarea mărturii voastre, în
Evangheliia lui Hristos şi în milosteniia îndurării voastre, şi către
ei şi către alţi.
14. Şi pren rugăciunile lor pentru voi, cu mare dragoste cuprinzînd
pre voi, pentru mila lui Dumnezău ce e întru voi de destul.
15. Ce har lui Dumnezău, pentru darul Lui, celui nespus.

CAP 10

1. Cu ce îndrăznire. 4. Cu ce arme. 6. Cu ce izbîndă va trebui să fie întrarmat împrotiva hulelor a necredincioşilor, arată. 7. Şi făţiş fiind, n-are puteare mai mică în lucruri. 11. Că departe fiind, are destoinicie în cuvinte.//

247r Iară eu, Pavel, rog pre voi pentru blînziia și liniștea lui
Hristos, carele în față între voi sînt smerit, iară de
departe, îndrăznitoriu cătră voi.
2. Iară vă rog de fățiș, să nu mă silesc cu îndrăznire
cu carea gîndesc că am fost cutezătoriu a îndrăzni pre
unii carii gîndesc de noi, că îmblăm trupeaște.
3. Că în trup îmblînd, ce nu după trup oștim.
4. Că armele vitejii noastre nu-s trupești, ce-s putearea lui Dum- (4) Erem. 1, 10.
nezău, spre zdrobirea tăriilor.
5. Răsturnînd sfaturile și toată înălțimea carea să rădică spre
înțelesul lui Dumnezău, și în prinsoare ducînd tot înțelesul, spre ascul-
tarea lui Hristos,
6. Și gata avînd a izbîndi spre toată neascultarea, cînd să va împlea
ascultarea voastră.
7. Carele sînt înaintea feaței, vedeți. Чє(к), г̃і. зачa(л), р̃ч.[37] Să
nădăjduiaște cineva pre sine a fi a lui Hristos, aceastea cugete, iară
dentru sine, căce cumu e el al lui Hristos, așa sîntem și noi ai lui
Hristos. Ко(ц), срє(д).[38]
8. Că de mă voiu și lăuda mai cu asupră de putearea noastră, (8) Nij. 13, 10.
carea ne-au dat noao Dumnezău, spre zidire, iară nu spre răsipirea
voastră, nu mi-e rușine.
9. Iară să nu mă văz înspăimînd pre voi cu cărțile.
10. Iară cărțile (zic unii) greale-s și tari; iară el, în fața trupului,
e slab, și cuvîntul lui e nesocotit.
11. Aceasta cugetă unul ca acesta, că varecum sîntem în cuvînt
den cărți, de departe, așa vom fi, și de fățiș, în fapte.
12. Că nu cutezăm a ne da și a ne asămăna pre noi, cu unii carii
să laudă pre sineși, ce nu iau aminte că ei în sineași să măsură, și pre
eiși, cătră sine să asamănă.
13. Iară noi nu ne lăudăm cu carele nu-s de măsura noastră, ce (13) Efes. 4, 7.
după măsura obiciaiului, cu carea ne-au măsurat noao Dumnezău,
a agiunge și pînă la voi.
14. Că nu așa cum ca n-am fi sosit la voi, ne-am înlățit mai asupră
de cum să cădea, și am agiuns pînă la voi în Evangheliia lui Hristos.//
247v 15. Nu ne lăudăm întru cealea ce nu-s de măsura noastră (ce să
zice) de usteneala altora, iară avînd nădeajde că va creaște credința
voastră întru voi, pren voi ne mărim după rînduiala noastră den
destul.
16. Ca să propoveduim noi și în ceale laturi carele-s mai dencolo
de voi, nu cu măsura ce e dată altuia, cum să ne lăudăm cu cealea
carele-s gătite.
17. Iară cela ce să laudă, în Domnul să să laude. Că nu cine să laudă (17) Erem. 9, 24;
pre sine e lăudat, ce pre carele-l laudă Domnul. Ко(ц), чє(к).[39] 1 Cor. 1, 31.

Cap 11

1. Pentru mare dragostea lui în corinteani să sileaște a mărturisi de sine. 5. Și a povesti laudele lui. 9. Ustenit-au pentru ei, fără plată.

13. Să nu cumva să fie în ceva, mai mari de el, apostolii mincinoși.
22. Pre carii cu mult i-au întrecut cu laudă adevărată.

Зача́ло, р҃чд.[40]

Să ați fi răbdat puțin nepreceaperii meale, ce încă răbdați-mi.

2. Că pohtesc pre voi, cu rîvnă dumnezeiască, că logodiiu pre voi ca pre o fată curată, să o dau bărbatului, adecă lui Hristos.

3. Ce mă tem, să nu cumva, cum au înșălat cel șarpe pre Evva, cu hiclеșugul lui, așa să nu să înstreineaze și mințile voastre den blînziia carea ia⟨ste⟩ întru Hristos.

4. Că de ară veni cineva să propoveduiască pre alt Iisus, pre carele n-am propoveduit, sau de ați luoa alt duh, carele n-ați luat, sau altă evanghelie, carea n-ați priimit, acela adevăr l-ați suferi.

Пе́токъ. г҃і. не(д). Зача́ло, р҃чв.[41]

5. Că așa gîndesc, că nu-s cu nemică mai mic de cei apostoli mai mari.

6. Să și sînt prost în cuvînt, iară în știință nu-s prost, ce de tot ne-am arătat aiave de toate, la voi. Ко(ц). сꙋ(б).[42]

7. Au păcat am făcut, smerindu-mă, ca voi să vă înălțați? Și că în dar am propoveduit voao Evangheliia lui Dumnezău?

(8) Nij. 12, 13. 8. Alte săboară am jăhuit, luînd de la ei plată, ca să // slujesc 248r
voao, și fiind între voi, fost-am în lipsă, și pre nime nu asupriiu.

9. Că lipsa mea împlură frații, deaca veniră den Machedoniia, și în toate mă ținuiu voao fără supărare, și mă țiiu.

10. Iaste adevărul lui Hristos întru mine, că lăudarea aceasta nu să va astupa întru mine, întru laturile Ahaiei.

11. Că ce? Au că nu iubesc pre voi? Dumnezău știe.

12. Iară care fac și voiu face, ca să taiu prilejul acelora ce pohtesc prilej, ca întru cealea ce să laudă, să să afle ca și noi.

13. Că apostoli ca aceștea mincinoși, lucrători înșălători, închipuescu-să apostolilor lui Hristos.

14. Și nu e minune că însuși Satana să schimbă în chip de îngerul luminеei.

15. Deci nu e lucru mare, de să schimbă slujitorii lui, ca slujitorii dereptății, cărora le va fi sfîrșăniia după faptele lor.

16. Iară grăesc, nime să nu-i pae a fi eu fără minte, iară aimintrea priimiți-mă ca pre un neînțelept, ca să mă laud și eu ceva.

17. Ce zic, nu zic după Domnul, ce ca un neînțelept întru această laudă a îndrăznirei.

18. Pentru că mulți să laudă după trup, și eu mă laud.

19. Că bucuroși suferiți pre cei neînțelepți, voi fiind înțelepți.

20. Că suferiți pre aceia carii vă duc pre voi supt robie, varecine vă mănîncă, varecine ia plată, varecine să înalță, varecine vă bate preste față.

21. De dosadă grăesc, cum am fi fost slabi, în ceastă parte.
Ко(п) пѧткꙋ. С҃ты(м) а҆п(с)лѡ(м). Зача́ло, р҃кг.[43] În ce cine cutează (ca un neînțelept grăesc), cutez și eu.

(22) Filip. 3, 5. 22. Jidovi sînt? Și eu încă-s. Iizrailteani sînt? Și eu încă-s. Sămînța lui Avraam sînt? Și eu încă-s.

23. Slugile lui Hristos sînt? (Neînțelept grăescu:) Mai asupră eu;
întru usteneale mai multe, în bătăi mai asupră, în temnițe mai asupră,
în perirea de moarte, de multe ori.//
248v 24. De la jidovi, de cinci ori cîte patruzeci de bătăi, fără una, am (24) 5 Moi. 25, 3.
luat.
25. De trei ori, cu toiage fuiu bătut, de o dată cu pietri mă bătură, (25) Dean. 16, 22 și 14, 19 și 27, 41.
de trei ori, în răsîpirea corabiei, noaptea și zuoa, întru adîncul mării,
fuiu.
26. Călătoriu de multe ori, în periri de rîure, în perire de tîlhari,
în perire de la rudele meale, în perire de păgîni, în perire în orașure,
în perire în pustii, în perire în mare, în perire între frați minciunoși.
27. În usteneală* și în supărare, în preveghieri de multe ori, în foame
și în seate, în post de multe ori, în frig și goliciune.
28. Fără cealea ce-s den afară, ca un șireag mă împresoară, în toate
zilele, grija de toate săboarăle.
29. Cine să supără, de nu mă supăr eu? Cine să săblăzneaște, ca
eu să nu mă amărăsc?
30. De mi să cade a mă lăuda, de slăbiciunea mea mă voiu lăuda.

Нε(л) θ͠ι Зд(ч), р͠чд.[44]

31. Dumnezău și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, carele e
bine lăudat în veaci, ști că nu mînțu.
32. În Damasc cine era spre limbi căpitan a lui Aret craiu, păziia (32) Dean. 9, 24.
orașul damasțeanilor, vrînd să mă prinză.
33. Și pre o fereastră, într-o coșniță, cu funea preste zid, fuiu
slobozit, și așia le scăpaiu den mîini.

CAP 12

1. Fără voe numără. 3. Arătăturile. 4. Făcute lui de la Dumnezău. 6. Pentru carele măcar să s-ară putea lăuda, ce încă nu să laudă. 10. Știind slăbiciunea sa. 11. Și aceasta silă mi-e pusă să mă neînțelepțesc, văzînd că ei să asamănă oamenilor celor pohtitori de cinste, pentru carea să înstriinează de cătră Hristos.

A mă lăuda nu mi să cuvine, că voiu veni la vederile și la
arătările Domnului.
2. Știu un om întru Hristos, mainte de patrusprăzeace ani (în trup, au afară de trup, nu știu, Dumnezău știe) fiind răpit unul ca acesta, pînă la al treile
ceriu.
249r 3. Și știu pre un om ca acela (să e în trup, au afară // de trup, nu
știu, Dumnezău știe,)
4. Că fu răpit în Raiu, și au auzit cuvinte nespuse, carele nu e
slobod omului să le grăiască.
5. De unul ca acesta mă laud; iară de mine nu mă laud, fără numai
de nepotințele meale.
6. Că de voiu vrea să mă laud, nu voiu fi nebun, că adevărat zic,
puțineale grăescu, să nu cugete cineva de mine, mai asupra de cum
mă veade, sau aude ceva de la mine.

7. Și cu mărirea arătărilor să nu mă foarte încrez, dată mi-e strămurare înfiptă în trupul mieu, îngerul Satanei, să mă bată preste obraz, ca să nu mă încrez.

8. Pentru aceasta, de trei ori rugaiu pre Domnul ca să-l delunge de mine.

9. Și-mi zise: Destul ți-e mila Mea, că putearea Mea pentru slăbiciunea să isprăveaște. Derept aceaia mă voiu lăuda mai vîrtos întru slăbiciunile meale, ca să sălășuiască întru mine putearea lui Hristos.
Ко(ц), стым ап(с)лωм, и не(д).

Пн(д)елокъ. ді, не(д)лѣ, Зачало, рче.[45]

10. Pentr-aceaia mă dezmierdu întru slăbiciuni, întru dosade, în lipse, în goniri, în strimturi pentru Hristos: cîndu-s slab, atuncea sînt tare.

11. Fuiu fără minte lăudîndu-mă, voi m-ați silit pre aceaia, mie mi să cădea să mă lăudați voi, că în nemică nu fuiu mai mic decît apostolii cei mari, săva că nemică sînt.

12. Că seamnele apostolului făcute-s întru voi, cu toată răbdarea, pren seamne și minuni și puteri.

(13) Viş. 11, 9. 13. Că ce e întru care ați fi mai mici de alte săboară, fără numai
a. Cu plata. că eu n-am asuprit pre voi?[a] Îngăduiți-mi această greșală.

14. Iaca, a treia oară încă-s gata a veni la voi, ce nu voiu dodei pre voi, că nu caut ale voastre, ce pre voi, că nu să cade feciorii să strîngă comoară părinților, ce părinții, feciorilor.

(15) Viş. 6, 12. 15. Iară eu bucuros cheltuesc și mă voiu cheltui și pre mine, pentru sufletele voastre, săva că vîrtos iubind pre voi, puținel mă iubit.//

16. Ce fie așa, eu n-am îngreuiat pre voi, ce fiind măestru, cu măestrie am prinsu pre voi.

17. Au doară pre cineva den cei trimiși la voi, am luat mită de la voi?

18. Rugat-am pre Tit, și cu el am trimes pre fratele. Au doară au jăhuit pre voi Tit? Au nu cu același duh am îmblat? Și au nu într-o urmă?

19. Au pare-vă-să că ne apărăm înaintea voastră? Înaintea lui Dumnezău, întru Hristos, grăim, iară aceastea toate, dragii miei, pentru a voastră întrămătură. Ко(ц), поне(д).

Вторникъ, ді, не(д)лѣ, Зачало, рчѕ.[46]

20. Că mă tem să nu cumva, deaca voiu veni, să vă aflu pre voi cum n-aș vrea; și eu încă să nu mă aflu de voi, cum n-ați vrea. Să nu cumva să fie pîri, prigoane, urgii, mînii, clevete, șopte, netocmiri, gîlceave.

21. Să nu iară, deaca voiu veni, să mă pleace Dumnezăul mieu între voi, și să plîng pre mulți carii au greșit mainte și nu să pocăiră de necurății și de curvie și de spurcăciuni carele făcură.

CAP 13

1. A treia oară venind la ei, cu certare mai tare să laudă lor. 5. Carii au ispitit cu adevăr putearea lui Hristos în apostoliia sa. 10. Pohteaște să să pocăiască. 11. Pohteaște-le bine.

PREADOSLOVIIA LA GALATEANI

Spunerea ceaştii cărţi

Pentru ce ocă-i scrisă această carte? Înţelesease apostolul că pre galateanii îi amegiia apostolii minciunoşi, carii învăţătura apostolului de îndereptarea omului numai pren credinţă, carea e în Hristos, o călca || mestecîndu-o cu îndereptarea 250v *faptelor, învăţînd pre oameni că nu numai pren credinţă să îndereaptă omul, înaintea lui Dumnezău, ce la îndereptarea şi la spăseniia sufletelor, trebuiaşte a ţinea şi leagea lui Moisi.*

Derept aceaia-i învaţă că tăiarea împregiur creştinilor li-e de treabă a o ţinea şi alte obicine, cum să veade den ceastă carte. Pentr-aceaia apostolul îndeamnă pre galateani, pre carii cu propovedaniia Evanghelii adusease-i la credinţa lui Hristos, să să ferească de apostoli minciunoşi şi le arată cu multe tării că omul creştin, înaintea lui Dumnezău, nu să îndereaptă den fapte bune şi den ţinearea legii, ce numai den credinţă în Hristos, care are fapte bune: galat⟨eani⟩ 2, stih 16.*

După aceastea, îndeamnă-i pre galateani pre fapte bune, cum să-şi arate cu acealea credinţa lor, să nu să lase mai mult amegitorilor, a apostoli minciunoşi, ce cu pilda lui, numai în chinul lui Hristos şi îndereptarea să-şi caute pren moartea lui Hristos: cap. 5, stih 13, pînă în svîrşitul al 6-lea cap.

Vreamea ceştii cărţi cînd au fost scrisă, cu adevăr nu să poate şti: unii zic că-i scrisă înaintea săborului apostolilor. Ce de-au vrut fi scrisă după aceaia, ară fi pomenit în ceastă carte, ce nu pomeneaşte nemică. Ce această carte-i scrisă în Roma, iară Pavel, înaintea acelui săbor al apostolilor, n-au fost în Roma, ce după aceaia al 8-lea an au mersu în Roma, iară săborul acela, cum scrie Eronim la galat⟨eani⟩ 2, au fost în anul după Hristos 51, în anii lui Clavdie împărat al 9-le, după înturnarea lui Pavel, 17 ani. Pavel fu dus în Roma, după Hristos, 66 de ani, iară a lui Neron, 11 ani, după înturnarea lui, la 32 de ani.

Scrisu-o-au în prinsoarea lui, cum să arată la sfîrşitul cărţii, galat⟨eani⟩ 6, stih 17. Derept aceaia, cum am şi sămnat în preadosloviia rimleanilor, şi mai adevărat să arată că 7 cărţi au scris în Roma, în prinsoare, den carele cea dentîiu e la evrei, a 2-a e aceasta, galat⟨eani⟩, scrisă cu 2 ani mai înainte de moartea lui, după înturnarea lui, 33, anii lui Hristos, 67. ||

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA GALATEANI

CAP 1

1. După scrisoare. 6. Ceartă pre galateani pentru că s-au lăsat amegitorilor, apostolilor mincinoşi. 9. Şi Evangheliia lui Pavel o a lăsat. 15. Carea au luat de la Dumnezău. 17. Mainte de ce nu grăise nece cu un apostol.
Зачáло, р҃чн.[1]

Pavel apostol (nu de la oameni, nece pentru oameni, ce (1) Tit 1, 5.
pren Iisus Hristos şi Tatăl Dumnezău, carele L-au sculat pre El den morţi),
2. Şi cu toţi fraţii carii sînt cu mine, săboarălor Galatiei. Сȣ(в), к҃є. Зд(ч) р҃чѳ.[2]
3. Milă voao şi pace de la Dumnezău Tatăl şi Domnul nostru Iisus Hristos,
4. Carele S-au dat pre Sine, pentru păcatele noastre, ca să ne ră- (4) Luc. 1, 74.
pească pre noi den această lume hicleană, după voia lui Dumnezău şi a Tatălui nostru,
5. A căruia fie slava, întru veacii veacilor, amin.
6. Miru-mă că aşa curund lăsînd pre cela ce v-au chemat pre voi spre mila lui Hristos, şi v-aţi mutat într-altă evanghelie.
7. Că nu iaste altă, ce numai unii vă turbură pre voi şi vor să întoarcă Evangheliia lui Hristos.
8. Ce măcară noi, sau îngerul den ceriu va propovedui voao altă, fără de aceaia ce am propoveduit voao, anatema să fie.
9. Cum am zis mainte, şi acum iară zic, să va propovedui voao cineva, fără aceaia carea aţi priimit, anatema să fie.
10. Iară acum cătră oameni, au cătră Dumnezău, vă îndemnu? (10) 1 Solun. 2,
Au caut să plac oamenilor? Că de aş plăcea oamenilor, n-aş fi slugă stih 4.
lui Hristos. Ко(ц), сȣ(в). Прѣ(с) чє(к). Нє(д), к҃, зд(ч), т҃.[3] //
251v 11. Ce vă dau în ştire voao, fraţilor, Evangheliia ce e propoveduită de mine nu iaste după om.
12. Că eu de la om nu o am luat, nece o am învăţat, ce den ară- (12) 1 Cor. 15, 1.
tarea lui Iisus Hristos.
13. Că auzit-aţi cum m-am purtat oarecînd între jidovime, că (13) Dean. 9, 1.
foarte-am supărat beseareca lui Dumnezău şi o am răsipit pre ia.
14. Şi creştea⟨m⟩ întru jidovime mai mult de vîrstnicii miei în ruda mea, mai cu mare rîvne fiind cătră rînduialele carele am luat de la părinţii miei.
15. Iară cînd plăcu lui Dumnezău, cel ce mă alease den pîntecele (15) Erem. 1, 5.
maicii meale, şi mă chemă den mila Lui,
16. Să arate pre Fiiul Lui pentru mine, ca să propoveduesc pre El (16) C rim. 1, 1;
între păgîni, derept aceaia, nu m-am sfătuit cu trupul şi cu sîngele. Efes. 3, 8.
17. Nece m-am înturnat în Ierosalim cătră apostolii ceia ce era mainte de mine, ce mă duş în Araviia şi iară mă întorş în Damasc.
18. După aceaia, după trei ani, înturnaiu în Ierosalim să văz pre Pătru şi rămaş la el cincisprăzeace zile.

19. Iară pre altul den apostoli n-am văzut pre nime, fără numai pre Iacov, fratele Domnului. Ко(ц), не(д). чтй че(к).[4]

20. Iară în cealea ce scriu voao, iaca înaintea lui Dumnezău (grăesc) că nu minţu.

21. După aceaia, veniiu în laturile Sirii și a Chilichiei.

22. Și eram necunoscut feaţei besearecii Iudei, carele era în Hristos.

23. Ce numai auziia<m>zicînd „Carele goniia pre noi oarecînd, acum propoveduiaște credința carea oarecînd o răsipiia".

24. Și slăviia Dumnezău de mine.

CAP 2

1. Arată că nece o osebire den Evangheliia lui n-au învățat. 3. Pentru ce n-au tăiat împregiur pre Tit. 11. Ceartă pre fățărniciia lui Pătru apostolul. 17. Arată că în dar numai, ne îndereptăm înaintea lui Dumnezău, pren credință în Hristos, fără faptele legiei.

După aceaia, preste patrusprăzeace ani, iară mă suiiu în Ierosalim, cu Varnava, luînd și pre Tit cu noi. //

2. Și mă suiiu den arătare, și le spuș lor Evangheliia 252r
carea propoveduesc între păgîni; iară deusebi, acelora ce li să părea a fi ceva, să nu cumva să alerg în deșărt sau să fiu alergat.

3. Ce nece Tit, carele era cu mine, săva că era grec, nu fu silit să să tae împregiur.

4. Iară pentru frații cei minciunoși, carii năvălise să iscodească sloboziia noastră, carea avem în Iisus Hristos, ca să ne pună pre noi supt slujbă,

5. Cărora, nece cît ai clipi, nu le-am îngăduit să ne plecăm, ca să rămîe adevărarea Evangheliei întru voi. Ко(ц), че(к). Ȝа(ч), са͠.[5]

(6) 5 Moi. 10, 17; 2 Cor. 19, 7; Iov 34, 19; Dean. 10, 34; Mdros. 6, 8; Eclesias. 35, 16; C rim. 2, 11; Efes. 6, 9; Colas. 3, 25; 1 Pet. 1 17.

6. Iară de ceia ce li să părea a fi ceva carii era odată, nece o treabă nu am, Dumnezău fățăriia omului nu priimeaște, că ceia ce sînt în cinste, nemică nu-mi adusără înainte.

7. Ce încă împrotivă, văzînd că e încrezută mie evangheliia a netăerii, cum și lui Pătru, tăiarea împregiur.

8. (Că Cela ce au fost străbătătoriu pren* Pătru în apostoliia tăerii împregiur, putearnic fu și prin mine, între păgîni.)

9. Și cunoscînd Iacov și Chifa și Ioan, carii să ținea stîlpi, că mi-e dat și mie darul, mînile deaderă cu mine și cu Varnava, spre însoțire, ca noi, între păgîni, iară ei, între tăiații împregiur[a].

a. Să propoveduiască.

10. Numai ce ne îndemnară să ne aducem aminte despre surumani, pre carea ne-am și silit. Ко(ц) пе(к), пне(д), еі͠, не(д). Ȝа(ч) св͠.[6]

11. Iară cînd veni Pătru întru Antiohiia, fățișu-i stătuiu împrotivă, că i să cuveniia certare.

12. Că mainte pînă nu venise oarecarii de la Iacov, cu păgînii mînca; iară deaca veniră, să da în laturi și să osebiia, temîndu-să de ceia ce era de tăiații împregiur.

13. Și să arăta a fi cu ei împreună și ceialalți jidovi, așa cît și Varnava să trăgea cu fățărniciia lor.

14. Ce deaca-i văzuiu că nu îmblă derept, cum s-ară cuveni cătră adevărarea Evanghelii, ziș lui Pătru, înaintea tuturor: Să tu, fiind
252v jidov, trăești păgîneaște, și nu jido//veaște, pentru ce silești păgînii să să jidovească?

15. Noi sîntem den fire jidovi, și nu den păgîni păcătoși.

Не(д)лѧ кѧ, Зача́ло, сг.[7]

16. Știind că nu să îndereptă omul den faptele legiei, ce pren credința în Iisus Hristos, și noi am crezut în Iisus Hristos, ca să ne îndereptăm den credința lui Hristos, iară nu den faptele legiei, pentr-aceaia că nu să va înderepta den faptele legiei, nece un trup. Ко(ц) пне(д).[8]

17. Iară de căutăm să ne înderăptăm întru Hristos, și ne aflăm păcătoși, au doară slugă e Hristos păcatului? Să nu fie. (17) C rim. 3, 19.

18. Că cealea ce-am răsipit, să le voiu iară zidi, păcătos voiu fi.

19. Că eu pentru leagea legiei muriiu, ca să viez lui Dumnezău.

20. Cu Hristos mă răstigniiu, iară viez, ce nu mai mult eu, ce viiază în mine Hristos; iară viiața care viez acum în trup, pren credința Fiiului lui Dumnezău viezu-o, Cela ce mă iubi pre mine, și Să deade pre Sine, pentru mine. Ко(ц), не(д).

Вто(к), еі, не(д)лѣ. Зача́ло, сд.[9]

21. Nu lapăd darul lui Dumnezău, că să e dereptatea pren leage, iară Hristos în deșărt au murit.

CAP 3

1. Înfruntă-i căce s-au lăsat a-i amegi și a-i trage de la îndereptarea ce-i în Hristos. 6. Aduce pilda lui Avraam. 10. Carei vor să să îndereapte den faptele legiei, supt blăstăm sînt. 21. Spune pentru ce e dată leagea.

O nebuni galateani, cine vă amegi să nu îngăduiți dereptății? Cărora vă era scris mainte Iisus Hristos înaintea ochilor, între voi răstignit?

2. Aceasta mi-e voia numai să știu de la voi: den faptele legiei ați luat duhul, au den credință, pren auzit?

3. Au așa nebuni sînteți? Ce ați început în duh, acum în trup isprăviți?

4. Au așa de multe ați suferit în deșărte? Să-i, în deșărt.

253r 5. Iară cela ce dă voao duhul și face puteri întru voi // den faptele legiei-s, au den credință pren ascultare?

6. Cum Avraam crezu lui Dumnezău și i să socoti lui întru dereptate. (6) Bit. 15, 6; C rim. 4, 4; Iacov 2, 23.

7. Dară înțeleageți că ceia ce sînt den credință, aceia sînt feciorii lui Avraam. Ко(ц), вто(к). Сү(б), кѕ, и пр(д) ро(ж)де: за(ч), се.[10]

8. Că văzînd mainte Scriptura, că den credință dereptează Dumnezău pre păgîni, carea au propoveduit mainte lui Avraam zicînd că „Blagoslovi-să-vor în tine toate limbile“. (8) Bit. 12, 3; Ecles. 44, 20; Dean. 3, 25.

9. Derept aceaia, carii-s den credinţă să vor blagoslovi, cu credin-
ciosul Avraam.

(10) 5 Moi. 27, 26; Erem. 11, 3.

10. Că au cîţi sînt den faptele legiei, supt blăstăm sînt? Că iaste
scris „Blăstămat iaste au cine nu va rămînea în toate carele-s scrise
în cartea legiei ca să le facă acealea".

(11) Avac. 4, 4; C rim. 1, 17; Evrei 10, 38.

11. Iară că nu să îndereaptă nime înaintea lui Dumnezău pren
leage, aiave iaste, că dereptul den credinţă viiază.

12. Iară leagea nu iaste den credinţă, ce omul carele va face acea-
lea viia-va pren iale. Ко(ц), с ѹ(к). Чтн сѹ(к), ке(л). За(ч), с҃ѕ.[11]

(13) Levit. 18, 5; Ezec. 20, 11; C rim. 10, 5.

13. Iară Hristos pre noi ne-au descumpărat den blăstămul legiei,
fiind pentru noi blăstămu, că scris iaste „Blăstămatu-i au cine-i spîn-
zurat pre lemnu",

(14) 5 Moi. 21, 23.

14. Ca să fie în păgîni blagosloveniia lui Avraam în Iisus Hristos,
ca să priimim făgăduiala Duhului Sfînt pentru credinţa.
Ко(ц), сѹ(к) ке(л). Срѣ(д), е҃і, не(д)лѣ. Зачáло, с҃ѕ.[12]

(15) Evrei 9, 17.

15. Fraţilor, după om grăesc, că şi legătura omenească nime nu
o leapădă, nece o mai adaoge.

(16) Bit. 12, 7 şi 15, 5.

16. Iară lui Avraamu i-s zise făgăduinţele, şi seminţii lui; nu zice:
„seminţelor", ca despre mulţi, ce numai de unul: „şi seminţii tale",
carele iaste Hristos.

17. Iară aceasta zic că legătura ce-i întărită mainte de la Dumne-
zău pentru Hristos, leagea carea-i începută după patru sute şi treizeci
de ani, nu o slăbeaşte ca să frîngă făgăduinţa.

18. Că de iaste moşiia den leage, de-acii nu-i den făgăduială, iară
lui Avraam, pentru făgăduiala-i dărui Dumnezău moşie. //

(19) Dean. 7, 38.

19. Dară ce e leagea? Pentru păcate e dată, pîn-ară veni cea sămîn- 253v
ţă căriia fu făgăduita; leagea-i rînduită pre îngeri, pren mîna împăcă-
toriului.

20. Iară împăcătoriul nu-i a unuia, iară Dumnezău-i unul.

21. Iară leagea dată-i împrotiva făgăduinţelor lui Dumnezău? Ba
nu, că s-ară fi fost dată leagea să poată înviia, adevărat den leage are
fi dereptatea.

(22) C rim. 3, 9 şi 11, 32.

22. Ce închise Scriptura pre toate supt păcat, ca făgăduiala den
credinţa lui Iisus Hristos să să dea credincioşilor. Конець, срѣ(д).
Четверток҄ь, е҃і, не(д), зачáло, с҃н.[13]

23. Iară mainte de venirea credinţei, ţineamu-ne supt păzitura
legiei, închişi în acea credinţă carea era a să arăta.

(24) C rim. 10, 4.

24. Derept aceaia, leagea povaţă ne-au fost spre Hristos, ca den
credinţă să ne îndărăptăm.

25. Iară deaca veni credinţa, mai mult nu sîntem supt povaţă.

26. Că toţi sînteţi fii lui Dumnezău, pentru credinţa în Iisus Hris-
tos.

27. Că varecîţi întru Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îm-
brăcat.

(28) C rim. 6, 3.

28. Nu-i jidov, nece grec, nece slugă, nece slobod, nece bărbat,
nece muiare, că voi toţi unul sînteţi întru Iisus Hristos.

29. Iară de sînteţi ai lui Hristos, sămînţa lui Avraam sînteţi şi,
după făgăduinţe, moştenitori. Ко(ц), м(ч)нницам.[14]

CAP 4

1. De supt leage, cu venitul lui Hristos, ne-am slobozit. 4. Carele e sfîrșitul legiei. 9. Nebunie-i a să înturna la rătăcituri. 13. Îndeamnă, derept aceaia, spre învățătura Evanghelii cea curată. 21. Cu pildă frumoasă arată învățătura lui.

Iară aceasta zic, pînă cînd iaste moșteanul poroboc, în nemică nu să osebeaște de slugă, săva că e domnu tuturora,

2. Ce supt titori și supt socotitori iaste pînă în vreamea ce au rînduit tată-său.

3. Așa și noi, cînd eram poroboci, supt leagea[a] lumiei eram puși supt slujbă. На рож(д)ство Хв҃о. Зача́ло с҃ѳ.[15] — a. Stihiia.

254r 4. Iară deaca veni vreamea deplin, trimise Dumnezău // pre Fiiul Său, cel născut den muiare, supus supt leage,

5. Ca pre cei de supt leage să-i răscumpere, ca să luom făgăduință fiiască. Ко(ц), че(к).[16] — (5) C rim. 8, 15.

6. Iară fiind feciori, trimise Dumnezău pre Duhul Fiiului Său, întru inimile voastre, strigînd „Avva, părinte!“

7. Așa cum acum nu ești slugă, ce fiiu, iară să ești fiiu și moștean a lui Dumnezău, pren Iisus Hristos. Ко(ц), пра(з). За(ч), с҃і.[17]

8. Iară atuncea, necunoscînd pre Dumnezău, slujiiați dumnezeilor celor ce nu-s den fire dumnezei.

9. Iară acum, cunoscînd pre Dumnezău, și mai vîrtos, fiind cunoscuți de Dumnezău, cum vă întoarceți iară la aceale slabe și proaste stihii[b], cărora de nou[c] veți să le slujiți? — b. Leagea. c. De iznoavă.

10. Socotiți zilele și lunile și vremile și anii.

11. Temu-mă, să nu mă fiu ustenit în deșărt între voi.

12. Fiți ca și eu, că eu încă-s ca voi, fraților, rogu-mă voao, în nemică nu m-ați obidit.

13. Știți că cu slăbiciunea trupului am propoveduit voao întîiu.

14. Și ispita mea, carea fu în trupul mieu, nu o ați avut ca în nemică, nece o ați scuepit, ce pre mine, ca îngerul lui Dumnezău și ca pe Iisus Hristos m-ați priimit.

15. Iară ce era fericitura voastră? Că mărturisesc voao, de-au vrut putea fi, ochii voștri ați vrut scoate și mi i-ați fi dat.

16. Derept aceaia, pizmaș m-am făcut voao, grăind voao adevărat?

17. Foarte vă îndrăgiră, ce nu bine, ce încă vor să ne închiză afară, ca să îndrăgiți pre ei.

18. Cu cuviință-i foarte a îndrăgi pururea în lucru bun, și nu numai cîndu-s de față între voi.

19. Feții miei, pre carii iară vă nascu, pînă să va chipui Hristos întru voi.

20. Vreare-aș acum să fiu la voi, și să schimb glasul mieu că mă îndoesc de voi.

21. Spuneți-mi, carii veți să fiți supt leage, au nu ascultați leagea? Ко(ц), пе(к). Не(д)лѣ, ѳ҃, Зача́ло. с҃аі.[18] //

(22) Bit. 16, 15 și 21, 2.

22. Că scris iaste că Avraam doi feciori au avut: unul den slujnică, 254v
și altul den cea slobodnică.
23. Ce carele-i den slujnică, după trupu-i născut, iară carele-i den
slobodnică, făgăduitu-i.
24. Pren carele să asamănă alta: că aceastea sînt ceale doao legă-
turi, una e Agara, den muntele Sinaei, născînd supt slujbă.
25. Că acela Agar iaste măgură Sinaei, în Araviia, în acela chip
să asamănă ei Ierosalimul cest de acum, ce slujeaște cu fii săi.
25. Iară Ierusalimul cel de sus, slobodnica iaste, carea iaste mumă
noao tuturor.
(27) Isai. 54, 1. 27. Că scris iaste „Veseleaște-te, stearpă carea nu naști; rumpe-te
și strigă, carea nu naști, că mai mulți-s feciorii ceii lăsate, decît a
ceiia ce are bărbat". Ко(ц) стꙑ(м). Пне(д) ѕ҃і. Зa(ч) са҃і.[19]
(28) C rim. 9, 8. 28. Iară noi, fraților, după Isaac, feciori făgăduinții sîntem.
29. Ce cum fu atuncea, carele era născut după trup, goniia pre
cel născut sufletesc, așa și acum.
(30) Bit. 21, 10. 30. Dară ce grăiaște Scriptura? „Scoate slujnica și pre feciorul ei,
că nececum nu va fi moștean feciorul slujnicei cu feciorul slobodni-
cei".
31. Derept aceaia, fraților, nu sîntem feciori slujnicei, ce a slobod-
nicei.

CAP 5

1. Pentru ce că au născut den slobodnică, le aduce aminte cîtu e lucru frumos sloboziia pren Hristos. 15. Cum trebue să trăiască cu aceaia slobozie. 16. Duhului să îngăduiască. 19. Și să stea împrotiva trupului.

Derept aceaia, stați în sloboziia carea ne-au slobozit pren
noi Hristos, și iară nu vă legareți în giugul slujbei.
(2) Dean. 15, 1. 2. Iaca eu Pavel zic voao că, să vă veți tăia împre-
giur, nemică Hristos nu vă foloseaște.
3. Și iară mărturisesc a tot omul, că cela ce să
tae împregiur, deatoriu iaste toată leagea să o ție.
4. Îndeșărtatu-v-ați de Hristos, carii veți să vă îndereptați den
leage, den milă ați căzut.
5. Că noi cu duhul, den credință, nădeajdea dereptății așteptăm. //
6. Că în Iisus Hristos, nece tăiarea împregiur foloseaște, nece 255r
netăiarea, ce credința carea lucrează cu dragoste.
7. Alergat-ați frumos. Cine vă opri să nu vă plecați adevărului?
8. Această amegeală nu e de la cela ce au chemat pre voi.
(9) 1 Cor. 5, 6. 9. Puțin aluat toată frămîntătura dospeaște.
10. Eu nădăjduesc de voi în Domnul, că altă nemică nu veți înțe-
leage; iară cine vă turbură pre voi poartă osîndă, măcară cine iaste.
Ко(ц), поне(д). Вто(к), ѕ҃і, не(д). Зa(ч), св҃і.[20]
a. Ce să zice, învățătura Evangheliii. 11. Iară eu, fraților, deaca propoveduesc tăiarea împregiur, ce
mai paț goniri? Derept aceaia, deșărtatu-s-au zminteala crucieia[a].
(12) Isus Naviin 7, 25. 12. Să au vrut da Dumnezău, să să plevească carii vă turbură
pre voi.

13. Că voi spre slobozie sînteţi chemaţi, fraţilor, numai să nu daţi (13) 1 Pet. 2, 16.
sloboziia voastră să fie prilej trupului, ce cu dragoste slujiţi unul
altuia.
14. Că leagea toată să împle în cest cuvînt „Iubeaşte pre priiatinul (14) Levit. 19,
tău ca însuţi pre tine". 18; Mt. 22, 39;
Mr. 12, 31;
15. Iară de vă veţi mînca unul cu alalt, socotiţi-vă să nu vă iară C rim. 13, 9; Ia-
înghiţiţi unul de alt. cov 2, 3.
16. Iară vă zic: În Duhul îmblaţi, şi ce pohteaşte trupul nu ispră- (16) C rim. 13,
vireţi. 14 şi 7, 25.
17. Că trupul pohteaşte împrotiva Duhului, iară Duhul împrotiva (17) 1 Pet. 2, 11.
trupului, iară aceastea să protivesc unul cu altu, ca nu carele voiţi
acealea să faceţi.
18. Că de vă purtaţi de Duhul, nu sînteţi supt leage.
19. Iară faptele trupului aiave sînt, carele-s curviia, necurăţiia,
spurcăciunea,
20. Slujba idolilor, fermecătoriia, pizmele, sfadele, aleanurele,
mîniile, urgiile, îndărăptniciile, eresurele,
21. Urîciunele, vrăjmăşiile, beţiile, lăcomiile, şi carele să asamănă (21) 1 Cor. 6,
acestora; de carele vă poruncesc voao, cum şi mai înainte am zis, 9; Efes. 5, 5.
că ceia ce fac aceastea Împărăţiia lui Dumnezău nu o vor moşteni.
Ко(ц), вто(к). Сѹ(б), к͠з, и҆ прп(д)бни(м). За(ч), с͠гі.[21] //
255v 22. Iară poamele Duhului iaste dragostea, bucuriia, pacea, înde- (22) 1 Tim. 1,
lungă răbdarea, bunătatea, milostivniciia, credinţa, blîndeaţele, trez- 9.
virea.
23. Împrotiva acestora nu-i leagea.
24. Iară carii sînt ai lui Hristos, trupulu-şi răstigniră, cu pohtele
şi cu patimele.
25. De vieţuim în Duhul, în Duh să şi îmblăm.
26. Să nu fim pohtitori slavei deşarte şi învrăjbitori unul pre altul
şi urînd unul pre altul.

CAP 6

1. Învaţă de dragostea cu carea trebue să priimim pre ceia ce au căzut. 6. Şi pre slugile cuvîntului lui Dumnezău. 10. Şi pre ceia ce-s den gloata credinţei. 12. Să nu fie ca cei făcători de leage strîmbi. 13. Carii să laudă în ţinearea legii. 14. Şi nu în chinul lui Hristos.

Fraţilor, de cade omul în vro greşală, voi, cei sufleteşti,
îndereptaţi pre unul ca acesta, cu duhul blîndeaţelor,
socotindu-te pre tine, să nu fii şi tu ispitit.
Срѣ(д), ѕ͠і, не(д)лѣ. Зачало, сді.[22]
2. Purtaţi sarcina unul altuia, şi aşa veţi împlea (2) C rim. 14, 1;
leagea lui Hristos. Ко(ц), сѹ(к). и҆ прп(д)бни(м).[23] 1 Sol. 5, 14.
3. Că de-i pare cuiva a fi ceva, fiind nemică, pre sine să înşală.
4. Iară lucrul lui fietecine să şi-l cearce şi atuncea întru eluşi
numai va avea laudă, şi nu întru altul.
5. Că fietecine sarcina lui şi va purta. (5) 1 Cor. 3, 8.

(6) 1 Cor. 9, 7. 6. Iară cela ce să învață den cuvînt, să împarță celuia ce-l învață
den toate.
7. Nu vă amegireți, Dumnezău nu să batgiocurează, că ce samănă
omul aceaia și seaceră.
8. Că cela ce samănă trupului, den trup va secera putregiune, iară
cela ce samănă întru Duh, den Duh seaceră viața veacilor.
(9) 2 Sol. 3, 13. 9. Iară în fapte bune să nu ne lenim, că în vreamia sa vom secera,
să nu ne vom leni.
10. Derept aceaia, pînă avem vreame, să facem bine cu toți,
iară mai vîrtos cu ceia ce-s den gloata credinței.//

Ко(ц), срѣ(д). Зача́ло. се҃і.[24] 256r

11. Vedeți ce cărți scriș voao, cu mîna mea.
12. Au carii vor să fie vederoși în trup, aceștea silesc pre voi să
vă tăiați împregiur, ca să nu pață gonire, pren crucea lui Hristos.
13. Că nece aceia ce să tae împregiur țîn leagea, ce vor pre voi să
vă tae împregiur, ca să să laude de trupul vostru.

Въ пѧ́токъ вели́кїи, на̀, а҃, ча(с). Зача́ло, с҃ѕі.[25]

a. Chinul. 14. Iară de mine departe fie a mă lăuda, fără numai în crucea[a]
Domnului nostru Iisus Hristos, pren carele mie lumea mi s-au răstignit
și eu lumii.
(15) Viș. 5, 6. 15. Că în Iisus Hristos, nece tăiarea împregiur nemică nu foloseaș-
te, nece netăiarea, ce făptura cea noao.
16. Și au carii îmblă într-acest obiceaiu, pace spre ei și milă, și
spre Israilul lui Dumnezău.
17. Iară de alte, nime nu-mi facă supărare, că eu seamnele
Domnului Iisus, în trupul mieu le port.
18. Mila Domnului nostru Iisus
Hristos fie cu duhul vostru,
fraților.

Amin.

Ко(ц), не(д). и̑ пе(к) вели(к).[26]

Den Roma trimeasă-i această carte la galateani.//

256v

PREADOSLOVIIA LA EFESEANI

Aicea trebuiaște să știm trei lucruri despre începătura aceștii cărți: Întîiu, de orașul Efesului, căruia au scris această carte. A doa oară, despre ce lucru au scris. A treia oară, cîte părți are această carte, și întru iale ce e scris.

Efesul au fost orașu în Asiia cea mai mică, făcut în țărmurele mării Asiei, făcută între apus și între amiazăzi. Era oraș bogat și vestit pentru neguțătoriia ce aducea pre mare. Vestit era și de răutăți, mai vîrtos pentru idoliia și pentru beseareca Dianii cei mari dumnezăoaei; și mulți era închinați fermecăturiilor și meșteșugurilor drăcești, cum să arată la дѣанїѧ *'cap 19, stih 13, 16, 19. Fost-au tremes Pavel la acest oraș, să-l întoarne, și au petrecut acolea trei ani, învățînd și întrebîndu-să cu ei, zuoa și noaptea, Curăți orașul de multe necurății și rătăcituri și zidi săbor frumos lui Hristos, însă cu mare nevoe și ispită pentru pizmași, cum scrie 1 cor⟨inteani⟩ 15 cap și 16. Și zice că au avut războiu cu fierile, și au avut ușă deșchisă cătră propovedaniia Evangheliii, și pizmași mulți.*

2. A doa oară fiind Pavel în prinsoare în Roma, pentru Hristos, scris-au ceastă carte la efeseani, să-i mîngîe și să-i tărească în credința lui Hristos. Și folosiia mult acea învățătură și altor săboară, pentru că den toate părțile den lume să strîngea în Efes, pentru neguțătoriia, și auzind acolea Evangheliia, înturnîndu-să iară la moșiile lor, vestiia ce e credința în Hristos.

3. Această carte are doao părți: partea dentîiu cuprinde trei capete,
257r *a doaoa iară trei capete. În partea dentîiu// mila lui Dumnezău ne arată*
despre alesătura noastră în dar, și că sîntem chemați la Împărățiia lui Dumnezău, pentru că am fost aleși în Hristos, mainte de fapta lumii. Arată pre scurt că ispăseniia omului iaste den mila lui Dumnezău ca dentr-un izvor, în capul dentîiu; în al doile le aduce aminte cît au fost de săraci și nevoiași, pînă n-au fost chemați, pren Evanghelie, la Hristos. Și iară spune că păgînii au fost streini de făgăduința vieții de vecie, carea o făgăduise Hristos numai jidovilor.

În al treile cap spune că apostoliia lui e rînduită mai vîrtos păgînilor, carii au fost în multă vreame streini, iară acum sînt numărați între creștini. La sfîrșitu să roagă lui Dumnezău, să dea efeseanilor înțelep-

ciune adevărată de Hristos, şi în aceaia să-i întărească, să-şi poată aduce aminte de mila şi de bună fapta lui Dumnezău, că era ei păgîni, şi fiind creştini nu auzise nemică de tăiarea împregiur şi de alte obiciaiuri a legii. Iară carii îndemna pre creştini să ţie leagea striga că toţi sînt lăpădaţi, carii nu să tae împregiur şi carii nu ţîn obiceaiurele legiei şi huliia pre Pavel pentru că învăţa pre Hristos a fi şi al jidovilor şi al păgînilor, şi zicea că apostoliia lui iaste împrotiva învăţăturii dumnezeeşti, că povesteaşte mila lui Dumnezău oamenilor păgîni. Pentr-aceaia să nu cumva, într-atîtea hule, să să îndoiască şi să să slăbească den credinţă părutu-i-au să-i agiute şi să-i întărească.

În a doao parte, în al patrul cap, scrie obiceaiul cu carele Dumnezău credincioşii Lui îi îndereaptă şi-i socoteaşte, ce să zice pren Evangheliia propoveduită de oameni; după aceaia, în al 5-lea şi în al 6-lea, scrie de roada propovedanii, care e nevinovăţie şi sfinţie, şi despre alte lucruri creştineşti.

Pre scurt, în partea dentîiu întăreaşte credinţa efeseanilor, iară în a doaoa parte îi îndeamnă spre credinţă şi spre fapte bune.//

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA EFESEANI 257v

CAP 1

1. După închinăciuni. 4. De alesătura lui Dumnezău în dar. 5. Şi de făgăduinţa fiiască grăiaşte, cum ne-au făgăduit să-I fim fii. 7, 13. Den carea ispăseniia oamenilor iase ca dentr-un izvor. Şi pentru că ceastă taină nime nu o poate cuprinde. 16. Roagă pre Dumnezău. 20. Să-i ducă pre efeseani la cunoştinţa lui Dumnezău cea deplin.

Чето(к), ѕ͠і, не(д)лѣ. Зачáло, с͠ѕі.[2]

(1) 1 Cor. 1, 2 Pavel, apostolul lui Iisus Hristos pren voia lui Dum-
2 Cor. 1, 1. nezău, sfinţilor celora ce sînt în Efes şi credincioşilor
în Iisus Hristos.
2. Milă voao şi pace de la Dumnezău Tatăl nostru şi
Domnul Iisus Hristos.
(3) 2 Cor. 1, 2; 3. Blagoslovitu-i Dumnezău şi Tatăl Domnului
1 Pet. 1, 3. nostru a lui Iisus Hristos, carele blagoslovi pre noi cu toată blago-
sloveniia sufletească, în ceriure, în Hristos.
(4) 2 Tim. 1, 9. 4. Cum ne-au ales pre noi întru El, mainte de începutul lumiei,
să fim sfinţi şi nevinovaţi înaintea Lui, în dragoste.
5. Carele ne-au prinsu pre noi fii pentru Iisus Hristos întru Eluşi,
după bună vrearea voei Lui.
6. În lauda slavei a milei Lui, cu carea în dar pre noi ne făcu
Lui, în cel iubit. Пе(к), ѕ͠і, не(д). За(ч), с͠зі.[3]
7. În carele avem descumpărare pren sîngele Lui, ertăciunea
păcatelor, după bogăţiia milostei Lui,

8. Carea s-au sporit întru noi, cu toată mîndriia şi înţelepciunea.
9. Spuind noao taina voei Lui, după bună voia Lui, carea o rîn-
duise întru El,
Ко(ц) че(к).[4]
10. Întru împărţirea împlerii vremilor, să să adune toate întru (10) Galat. 4, 4.
Hristos, carele sînt în ceriuri şi pre pămînt.//
258r 11. Întru El, întru carele sîntem și chemaţi, fiind rînduiţi după
tocmeala Lui, carele face toate după sfatul voei Lui.
12. Ca să fim noi în lauda slavei Lui, carii nădăjduim mainte în
Hristos.
13. Întru care aţi nădăjduit şi voi, auzind cuvîntul adevărului, (13) Nij. 4, 30.
Evangheliia spăsenii voastre, întru care şi crezînd, sămnaţi sînteţi
făgăduinţei Duhului Sfînt,
14. Carele iaste zălogul moşiei noastre, în izbăvirea descumpărării,
întru lauda slavei Lui.
15. Derept aceaia şi eu auzind credinţa voastră întru Domnul (15) Colas. 1, 4.
Iisus, şi dragostea către toţi sfinţii,
Сꙋббота, н҃і, не(д)лѣ. Зача́ло, сн҃і.[5]
16. Nu încetez a da har pentru voi, pomenind de voi în rugăciunele
meale.
17. Ca Dumnezăul a Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei,
să dea voao duhul înţelepţii şi a arătării întru cunoaşterea Lui.
Коц пек.[6]
18. Luminaţi ochii mintei voastre, ca să ştiţi voi carea iaste nă-
deajdea chemării Lui, şi ce-i bogăţimea slavei moşii Lui, întru sfinţi.
19. Şi ce-i mărirea cea înălţată a puterii Lui în noi, carii credem, (19) Nij. 3, 4; Colas. 2, 12.
după tare străbaterea a puterii Lui,
20. Carea au arătat în Hristos, cînd L-au sculat pre El den morţi
şi L-au pus de-a dereapta Lui, în ceriuri,
21. Mai sus de toate, toată împărăţiia şi putearea şi tăriia şi dom-
niia şi spre tot numele ce să numeaşte, nu numa în veacul acesta, ce
şi în cel venitoriu.
Поне(д), з҃і, не(д)лѣ. Зача́ло, сѳ҃і.[7]
22. Şi toate le puse supt picioarele Lui, şi pre El puse cap spre toate, şi (22) Pslom. 8, 7;
besearicii, carea e trupul Lui şi împlearea Lui, carea împle toate, în toţi. Evrei 2, 8.
Ко(ц), сꙋ(б).[8]

CAP 2

1. Arată lor mare mila lui Dumnezău, și le aduce aminte. 5. Că au fost în perire. 8. Și le arată că den mila lui Dumnezău sînt ţinuţi. 13. Și sînt împreunaţi cu credincioșii. 16. Și sînt împăcaţi cu Dumnezău, pentru Hristos. 17. Care pace să arată pren Evanghelie.//

258v Și pre voi v-au înviiat, carii eraţi morţi în greşalele şi (1) Colas. 2, 13.
în păcatele voastre,
2. Întru carele aţi îmblat oarecînd, după viiaţa (2) Nij. 5, 12.
aceștii lumi, după domnul puterii aerului şi duhului,
carele acum lucrează întru fii necredinţei.
3. Între carii şi noi toţi oarecînd viiam, în pohtele
trupului nostru, făcînd voia trupului şi a cugetelor, şi eram în fire
feciorii mîniei, ca şi alalţi. Ко(ц), поне(д). Не(д)лѣ, к҃г. Зача́ло, с҃к.[9]

4. Iară Dumnezău, carele-i bogat în milostivnicie, pentru mare dragostea Lui, cu carea ne îndrăgi pre noi,

5. Şi fiind noi morţi în greşale, depreună cu Hristos ne-au înviiat, dentr-a cui milă sînteţi spăsiţi.

6. Şi depreună v-au sculat şi v-au pus în ceriure, în Iisus Hristos.

7. Ca să arate în veacurele venitoare, mari bogăţiile milei Lui, den bunătatea Lui, în Iisus Hristos.

8. Că den milă sînteţi spăsiţi pren credinţă; şi aceasta nu-i de la voi, că darul lui Dumnezău iaste.

9. Nu den fapte, ca să nu să laude nime.

10. Că a Lui făptură sîntem, făcuţi în Iisus Hristos, spre fapte bune, carele le găti Dumnezău, să îmblăm întru iale.

11. Pentru aceaia vă aduceţi aminte, că voi carii eraţi oarecînd păgîni în trup, carii vă chemaţi netăiaţi împregiur, de aceaia carea să chiamă tăiare împregiur în trup, carea-i făcută cu mîna.

(12) C rim. 9, 4. 12. Că voi în aceaia vreame eraţi fără Hristos, şi streinaţi de-nsoţirea lui Israil, şi depărtaţi de legătura făgăduinţei, neavînd nădeajde, şi fără Dumnezău în lume.

13. Iară acum, în Iisus Hristos, voi carii eraţi oarecînd departe, aproape v-aţi făcut, pren sîngele lui Hristos.

Ко(ц) с8(в). Не(д) кд. за(ч) ска.[10]

14. Că Elu-i pacea noastră, carele făcu amîndoao una, şi păreatele den mijloc al usebiturii l-au rupt.

15. Pizmele legii, a poruncelor carea era pusă în obiceaiu, cu trupul Lui le ştearse, ca să facă dentr-acei doi, întru // Eluşi un om nou, 259r
făcînd pace.

16. Şi amîndoi într-un trup, să-i împace cu Dumnezău, pren cruce, răsipind pizmele pren El.

(17) Luc. 24, 47. 17. Şi venind, propovedui pace voao, carii eraţi departe şi carii aproape.

(18) C rim. 5, 2. 18. Că amîndoi avem pentru El meargere întru Duh, la Tatăl.

Вто(к). зі, не(д)лѣ. Зачало скв.[11]

19. Derept aceaia, de-acum nu sînteţi streini şi nemearnici, ce soţi sfinţilor şi gloata lui Dumnezău.

20. Zidiţi spre temeliia apostolilor şi a prorocilor, fiind piatra den unghiu Iisus Hristos.

21. Întru carea toată zidirea întemeiată creaşte, să fie beseareca sfîntă a Domnului.

22. Întru carea şi voi depreună vă zidiţi, să fiţi sălaşul lui Dumnezău, în Duhul Sfînt. Ко(ц), не(д).[12]

CAP 3

1. Zice că au păţit multe de jidovi. 3. Arată taina de chemătura păgînilor. 8. Şi o propoveduiaşte den porunca lui Dumnezău. 13. Roagă pre efeseani, pentru scîrbele lui, carele pate, să nu să rumpă de credinţă. 14. Roagă pre Dumnezău. 18. Derept aceaia să poată priimi cîtu-i mare dragostea lui Hristos.

Pentru aceasta eu, Pavel, sînt prinsul lui Iisus Hristos,
pentru voi păgînii.
2. Să aţi auzit vistierniciia milei lui Dumnezău,
carea e dată mie întru voi,
3. Că pentru arătare mi s-au arătat acea taină,
(cum scriş voao mainte cu puţinel,
4. Den carele cetind, puteţi înţeleage ce-i înţelesul mieu despre
taina lui Hristos).
5. Care într-alte rudenii n-au fost arătată fiilor oamenilor, cumu-i
descoperită acum sfinţilor apostolilor Lui, şi prorocilor, pren Duhul
Sfînt,
6. Ca să fie păgînii moşteani şi un trup cu noi, şi partnici făgăduin-
ţei Lui întru Hristos, pren Evanghelie, //
259v 7. Căriia fuiu slugă, den darul milei lui Dumnezău, carele e dat
mie, după străbaterea puterii Lui.

Ко(ц), вто(к). Срѣ(д), ҃зі, не(д)лѣ. Зача́ло, ҃скг.[13]

8. Mie mai micului de toţi sfinţii dată mi-e mila aceasta, întru (8) Viş. 1, 19; Colas. 2, 12.
păgîni a propovedui nesfîrşitele bogăţiile lui Hristos.
9. Şi să arăt tuturor ce-i împreunarea tainei carea au fost ascunsă (9) 1 Cor. 15, 9; 1 Tim. 1, 15.
den veaci în Dumnezău, carele au făcut toate pren Iisus Hristos.
10. Ca să să arate acum împărăţiilor şi puterilor celor den ceriu, (10) Galat. 1, 16; C rim. 16, 25; Colas. 1, 26; 2 Tim. 1, 10; Tit 1, 2; 1 Pet. 1, 20 şi 1, 12.
în beseareca mîndriei cea de multe fealiuri a lui Dumnezău,
11. După tocmeală* den veacu, carea au rînduit în Iisus Hristos,
Domnul nostru.
12. Întru carele avem îndrăznire şi meargere cu nădeajde, pren
credinţa Lui.
13. Pentru aceaia, vă rog pre voi să nu vă părăsireţi, pentru scîr-
bele meale ce-s pentru voi, carele-s slava voastră.
14. Pentru aceasta plec genunchele meale, înaintea Tatălui Dom-
nului nostru Iisus Hristos,
15. Despre carele să numeaşte toată gloata în ceriu şi spre pămînt,
16. Ca să dea voao, după bogăţiia slavei Lui, ca să vă întăriţi
tare pren Duhul Lui, în omul denlăuntru.
17. Să lăcuiască Hristos, pren credinţă, întru inimile voastre.
18. Întru dragoste înrădăcinaţi şi întemeiaţi, să puteţi cuprinde
cu toţi sfinţii, ce e să fie lăţimia şi lungimea şi adîncul şi înălţimea.
19. Şi a cunoaşte cea dragoste a lui Hristos, ce-i pe desupra de
toată cunoştinţa, ca să vă împleţi cu toată împlearea lui Dumnezău.
20. Aceluia care cu destuliia nesfîrşită poate face toate asupră de (20) C rim. 16, 25.
cealea ce cearem sau înţeleagem, după putearea ce lucrează întru noi.
21. Aceluia e slava în besearecă, pren Iisus Hristos, în toate rude-
niile veacului veacilor, Amin.//

260r

CAP 4

*1. Îndeamnă-i spre împreunare într-una. 7. Şi zice că multe daruri vor lua de la Dumnezău. 16. Şi să întemeiază beseareca. 17. Conteni-i de însoţirea păgînilor**. 25. De minciuni. 29. Şi de cuvinte spurcate.*

Не(д)лѣ, ҃ке, зача́ло, ҃скд.[14]

(1) Filip. 1, 27; Colas. 1, 10; 1 Solun. 2, 12.

Pentr-acea rog pre voi, eu prinsul în Domnul, să îmblaţi
cum să cade, în chemarea cu carea sînteţi chemaţi.
2. Cu toată smericiunea şi blînziia, cu lungă răb-
dare îngăduind unul altuia, cu dragoste.
3. Nevoindu-vă a ţinea împreunarea Duhului, pren
legătura pacei.
4. Un trup sînteţi şi un suflet, cum şi chemaţi sînteţi într-o nădeaj-
de a chemării voastre.
5. Un Domnu-i, o credinţă-i, un botezu-i.

(6) Malah. 12, 10; 1 Cor. 2, 6.

6. Unulu-i Dumnezău, şi Tatăl tuturora, carele e prespre toţi şi
pren toţi şi întru voi, întru toţi.

Не(д)лѣ, по просщенїю. Зача́ло.[15]

(7) C rim. 12, 3; 1 Cor. 12, 11; 2 (tipărit 1) Cor. 10, 13.
(8) Psalom 68, 19.

7. Fietecăruia de noi dată-i mila, după măsura darurelor lui Hristos.
Ко(ц), не(д).[16]
8. Pentr-aceaia zice „Suindu-Să în nălţime, prinsă duse robiia,
şi deade daruri oamenilor".
9. Iară de să înălţă, ce-i, numai c-au şi pogorît mainte, în părţile
ceale mai de adînc a pămîntului?
10. Carele au pogorît, acelaşi e carele S-au suit mai sus de toate
ceriurele, ca să împle toate.

(11) 1 Cor. 12, 28.

11. Şi El deade pre unii apostolii, iară pre alţii proroci, iară pre
alţii evanghelisti, pre alţii păstori şi învăţători,
12. Spre împreunarea sfinţilor, în lucrul slujirei, spre zidirea trupu-
lui lui Hristos,
13. Pînă vom agiunge toţi întru unirea credinţei şi cunoştinţei
a Fiiului lui Dumnezău, în bărbat deplin, în măsura deplin a vîrstei
lui Hristos. Ко(ц), не(д) просщ҃е(н): Че(к), з҃і. не(д). За(ч). с҃кє.[17]
14. Ca să nu fim de acum prunci, clătindu-ne şi învăluindu-ne,
săva de ce vînt a ⟨în⟩văţăturii, în opăciturile a oamenilor, cu măestri-
ile înşălăciunii. //
15. Ce făcînd dereptate în dragoste, să creaştem întru El întru 260v
toate, carele iaste capul Hristos.
16. Den carele e tot trupul bine strînsu şi întemeiat, pren toate legă-
turile mădularelor, den tăriia lucrării denlăuntru, după măsura a fiete-
căriia mădulariu ia întrămătură trupului ,în zidirea lui pren dragoste.

Пѧ́токъ, з҃ı, не(д)лѣ. Зача́ло, с҃кѕ.[18]

(17) C rim. 2, 21.

17. Derept aceaia, aceasta zic şi mărturisesc în Domnul, de acum să
nu mai îmblaţi cum îmblă alte limbi, întru deşărtarea mintei lor,
avînd cuget Ко(ц), че.[19]
18. Întunecat, fiind streinaţi de viiaţa lui Dumnezău, pentru
neştiinţa carea e întru ei, pentru împietrirea inimii lor.

(19) C rim. 24, 26.

19. Carii nenădăjduindu-să, pre sine să deaderă ruşinării, întru
lucrarea a toată necurăţiia în lăcomie.
20. Iară voi n-aţi aşa cunoscut pre Hristos.
21. De-aţi auzit de El, şi de Însul v-aţi învăţat, cum iaste adevă-
rul în Hristos.

(22) Colas. 2, 11 şi 3, 9.
(23) C rim. 6, 4; Colas. 3, 10; 1 Pet. 2, 1 şi 4, 2.

22. Ca să dezbrăcaţi voi viiaţa cea de demult, pre cel om vechiu,
carele piiare pren pohtele ceale înşălătoare
23. Şi să vă înnoiţi cu duhul mintei voastre.

24. Şi vă îmbrăcaţi în omul cel nou, carele e făcut după Dumnezău,
în dereptate şi întru sfinţiia cea adevărată.
Сȣ(в), зі, ~ корн(ѳ):Поне(д), ні, не(д). Зача́ло, скз.[20]
25. Derept aceaia, lăsînd minciunele, grăiască adevăr fietecarele (25) Zah. 8, 16.
cătră priiatinul său, că sîntem unul altui mădulare. Ко(ц), пе(к).[21]
26. Mîniiaţi-vă şi nu greşireţi; soarele să nu apue întru mîniia (26) PsIom. 4, 4 (versetul nu este menţionat).
voastră.
27. Nece dareţi loc diiavolului. (27) Iacov 4, 7.
28. Carele fura, de acum să nu mai fure, ce să ustenească, lucrînd
cu mînile sale ce e bun, ca să aibă a-i da celuia ce-i trebue.
29. Nece un cuvînt putred să nu iasă den gura voastră, ce numai (29) Nij. 5, 4.
ce e bun spre întrămătură, să placă celora ce aud.
261r 30. Şi nu întristareţi pre Duhul Sfînt al lui Dumnezău// pren carele (30) Viş. 1, 14.
sînteţi sămnaţi spre zuoa răscumpărării.
31. Toată amărăciunea şi înherbîntarea şi mîniia şi urgiia şi gîl-
ceava şi hula să să ia den voi, cu toată răutatea.
32. Ce fiţi unul cătră alt buni şi milostivi, îngăduind unul altuia, (32) Colas. 3, 12.
cum şi Dumnezău îngădui voao pren Hristos. Ко(ц), поне(д).[22]

CAP 5

3. Certarea păcatelor să nu le ia în glumă. 5. Cu mare certare de păcate îi spămîntă pre ei. 8, 15, 22. Şi-i îndeamnă spre dragoste. 25. După aceastea, grăiaşte de traiul căsătoriţilor.

Сȣбота. л. Зачало. скн.[23]

Fiţi derept aceaia mergători după Dumnezău, ca feciorii
iubiţi.
2. Şi îmblaţi întru dragoste, cum şi Hristos iubi (2) Ion 13, 34 şi 15, 12.
pre noi, şi Să deade pre Sine pentru noi, dar şi jărtvă
lui Dumnezău, în mireazmă mirositoare.
3. Iară curviia şi toată necurăţiia şi scumpeatea, (3) Ion 3, 54; Bit. 8, 21; Colas. 3, 5.
nece să să pomenească întru voi, cum să cade sfinţilor.
4. Şi spurcăciunea şi cuvîntul nebun şi măscăriile, carele sînt (4) 1 Sol. 4, 3; Viş. 4, 29.
necuviioase, ce mai vîrtos mulţemirea.
5. Că aceasta ştiţi, că nece un curvariu, au necurat au lacom, (5) 1 Cor. 6, 9; Galat. 5, 21; Colas. 3, 5.
carele iaste slujitoriu la idoli, n-are moşie întru Împărăţiia lui Hristos
şi a lui Dumnezău.
6. Nime pre voi să nu vă înşale cu cuvinte deşarte, că derept (6) Mt. 24, 4; Mr. 13, 5; Luc. 21, 8; 1 Sol. 3.
aceastea vine mîniia lui Dumnezău, spre oamenii necredincioşi.
7. Deci nu fireţi părtaşi lor.
Ко(ц), сȣ(в). Не(д), кѕ, и Стмȣ Дхȣ. За(ч) скѳ.[24]
8. Că eraţi odinioară întunearec, iară acum, lumină întru Domnul; (8) 1 Sol. 5, 5.
ca feciorii luminei îmblaţi.
9. (Că rodul duhului iaste în toată bunătatea şi dereptatea şi ade-
vărul.)
10. Ispitind ce-I place Domnului.
11. Şi să nu vă mestecaţi cu faptele ceale fără rod ale întunearecu-
lui, ce mai vîrtos le certaţi.

12. Că cealea ce să fac într-ascunsu de ei, rușine iaste și a le grăi.//
13. Și toate acealea, cînd să vădesc, de lumină arată-să, că tot ce 261v
să arată lumină iaste.
(14) Isai. 60, 1. 14. Pentru aceaia zice „Deșteaptă-te cel ce dormi și scoală den morți, și te va lumina Hristos".
(15) Colas. 4, 5. 15. Derept aceaia căutați cu socotință cum îmblați, nu ca neînțelepții, ce ca înțelepții,
16. Răscumpărînd vreamea, că zilele sînt reale.
(17) C rim. 12, 2; 1 Solun. 4, 2. 17. Derept aceasta, nu fireți neînțelepți, ce înțelegînd ce iaste voia Domnului.
(18) Prici. 23, 20. 18. Și nu vă îmbătareți de vin, întru care iaste curvie, ce vă împleți de Duhul,
19. Grăind întru voi cu psalomi și cîntări și cîntece sufletești, cîntînd și lăudînd întru inimile voastre Domnului.

Ко(ц), не(д).Вто(к). н҃і, не(д). Зача́ло. с҃л.[25]

20. Dînd har în toată vreamea de toate, întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, lui Dumnezău și Tatălui,
(21) 1 Pet. 5, 5. 21. Plecîndu-vă unul altuia, întru frica lui Dumnezău.
(22) Colas. 3, 8; Tit 2, 3; 1 Pet. 3, 1. 22. Muerilor, plecați-vă bărbaților voștri ca și Domnului,
23. Că bărbatul iaste cap muerii, cum și Hristossu-i cap besearecii;
(23) 1 Cor. 11, 3. și El iaste spăsitoriu trupului.
24. Ce cum să pleacă beseareca lui Hristos, așa și muerile să să pleace bărbaților lor *, întru tot. Срѣ(д), н҃і. не(д). За(ч). с҃лд.[26]
(25) Colas. 3, 19. 25. Bărbaților, iubiți pre muerile voastre, cum și Hristos iubi beseareca, și pre Sine Să deade pentru ia, Ко(ц) вто(к).[27]
26. Ca să o sfințească pre ia, curățindu-o cu baia apei pren cuvînt.
27. Ca să o facă pre ia, și e slăvită besearecă, neavînd smoliciune, sau grozăvire, sau altele de acest feal, ce ca să fie sfîntă și nevinovată.
28. Așa să cuvine bărbații să iubească pre muerile lor, ca și trupurele sale, că cela ce iubește pre muiarea lui, pre sine iubește.
29. Că nime neceodinioară nu și-au urît trupul lui, ce-l hrănește și-l grijește, cum și Domnul, beseareca.
30. Că mădulari sîntem den trupul Lui, den carnea Lui și den oasele Lui.//
(31) Bit. 2, 24; Mt. 19, 5; Mr. 10, 7; 1 Cor. 6, 16. 31. Pentr-aceaia lasă omul pre tată-său și pre mumă-sa, și să 262r
lipește cătră muiarea sa, și vor fi amîndoi un trup.
32. Taina aceasta mare iaste: iară grăescu de Hristos și de besearecă.

Че(к). н҃і, не(д)лѣ. Зача́ло, с҃лв.[28]

33. Derept aceaia, fietecarele, muiarea lui așa să o iubească, ca și pre sine, iară muiarea cinstească pre bărbatul ei. Ко(ц) срѣ(д).[29]

CAP 6

1. Poruncește părinților. 5. Slugilor. 9. Și stăpînilor, cum să cuvine să facă. 10. După aceaia arată cît de mare războiu au credincioșii. 13. Cu ce armă trebue să oștească împrotiva pizmașului. 21. După aceaia laudă pre Tihic, efeseanilor.

Feciori, ascultaţi pre părinţii voştri în Domnul, că (1) Colas. 1, 20.
aceasta iaste derept.
2. Cinsteaşte pre tatăl tău şi pre mumă-ta (carea (2) Ishod 20, 12; 5 Moi. 5, 16; Mt. 15, 4; Mr. 7, 10.
iaste poruncă dentîiu cu făgăduinţă),
3. Ca să-ţi fie ţie bine şi să trăeşti îndelung pre pămînt.
4. Şi voi, părinţilor, nu întărîtareţi pre feciorii voştri
spre mînie, ce-i creaşteţi pre ei ⟨în⟩ învăţătură şi în dojana Domnului.
5. Slugi, ascultaţi pre stăpînii voştri cei trupeşti, cu frică şi cu (5) Colas. 3, 22; 1 Pet. 2, 18.
cutremur, în smericiunea inimii voastre, ca lui Hristos.
6. Nu înaintea ochilor numai slujind, ca ceia ce vor să placă oame-
nilor, ce ca neşte slugi a lui Hristos, făcînd voia lui Dumnezău, den inimă.
7. Cu bună voe slujind, ca Domnului, iară nu ca oamenilor.
8. Ştiind că fietecine au ce bine va face, acela va priimi de la (8) 2 Cor. 5, 10.
Dumnezău, au slugă au slobodaş.
9. Şi voi, domnii, acealea faceţi cu ei, părăsind certările, ştiind (9) 5 Moi. 10, 17; 2 Cor. 19, 7; Iov 34, 19; Dean. 5, 34; C rim. 2, 11; Galat. 2, 6; Colas. 3, 25; 1 Pet. 1, 17.
că şi al vostru şi al lor Domnu iaste în ceruri, şi făţărie nu iaste la El.
Ко(ц) че(к). Не(д) кз҃. С8(б) по просвѣщє(н). За(ч), слг҃.[30]
10. Ce după aceasta, fraţii miei, întăriţi-vă întru Do⟨m⟩nul şi
în vîrtutea puterii Lui.
11. Îmbrăcaţi-vă întru toate armele lui Dumnezău, ca să puteţi (11) Isai. 59, 17; 1 Solun. 5, 8.
sta împrotiva înşălăciunilor diiavulului.
12. Că nu avem noi războiu cu trupul şi cu sîngele, ce cu //
262v împărăţiile şi cu puterile şi cu domnii şi cu deregătorii întunearecelor
lumii aceştiia, şi împrotiva răutăţilor sufleteşti carele sînt supt ceriu.
13. Derept aceasta, luaţi toate armele lui Dumnezău, ca să puteţi
sta împrotivă în vreamea perirei, şi toate isprăvindu-le, să puteţi sta.
14. Staţi derept aceaia, mijloacele voastre încinse cu adevărul, şi
îmbrăcîndu-vă întru platoşa dereptăţiei.
15. Şi cu picioarele încălţate cu gătirea pacei a Evanghelii.
16. Spre toate luînd pavăţa credinţei, cu carea veţi putea stinge
toate săgeţile hicleanului, ceale fierbinţi.
17. Şi coiful spăsenii luaţi, şi spata Duhului, ce e cuvîntul lui (17) Isai. 59, 17; 1 Solun. 5, 8.
Dumnezău. Ко(ц), не(д). Пе(к), н҃і, не(д). За(ч), сл҃д.[31]
18. Cu toată rugăciunea şi rugarea rugîndu-vă în toată vreamea
pren Duhul, şi întru aceaia preveghind întru toată răbdarea şi rugă-
ciunea pentru toţi sfinţii.
19. Şi pentru mine, ca să mi să dea cuvînt întru deschiderea gurii (19) Colas. 4, 3; 2 Solun. 3, 2.
meale, cu îndrăznire să arăt taina Evanghelii,
20. Pentru carele îmblu în solie în fiară, ca despre El cu îndrăz-
nire să grăesc, cum să cade mie a grăi.
21. Iară să ştiţi şi voi lucrurele meale, şi ce fac, toate va spune
voao Tihic, acel frate iubit şi slugă credincioasă întru Domnul,
22. Carele pentr-aceaia l-am tremes la voi, ca să ştiţi carele-s de
noi, şi să să mîngîe inimile voastre.
23. Pace voao, fraţilor, şi dragoste cu credinţă, de la Dumnezău
Tatăl şi de la Domnul nostru Iisus Hristos.
24. Milă cu toţi carii iubesc pre Domnul nostru Iisus Hristos, întru
neputredire.

Amin.

Ко(ц), пе(к), С8бо(т): н҃і, корн(ѳ): за(ч), р҃ѯв. И не(д), н҃ї корн(ѳ), за(ч): р҃пн.[32]
Scrisă-i den Roma efeseanilor, trimeasă-i pre Tihic. //

PREADOSLOVIIA CĂRȚIEI CĂTRĂ FILIPISEANI 263r

Aicea întîiu trebuiaște să știm trei lucruri:

1. De filipiseani cărora-i scrisă această carte, carea o tremease Pavel din Rim. 2. Cu ce îndemnare o au scris. 3. Șuma despre ce au scris.

De Pavel carele au scris cartea grăit-am mai sus, la лн(с)т [1] *202.*

Filipusul iaste orașul Machedoniei, lîngă Neapoli, дѣа(н) [2] *16, stih 11, 12, lîngă apa ce să chiamă Strimon. Acest oraș viia cu obiceaiul rimleanilor; pentru aceaia era soție rimleanilor, și au fost întemeliiat și zidit de Filip, craiul Machedoniei. Întî-i era numele Crinida, pentru izvoarăle ce cura din munte, în carele era multe vîne de aur, și pentru aceastea era vestit. Ce încă mai vestitu-i cu aceasta, că fură tremeși lor, din porunca lui Dumnezău, Pavel apostolul și Sila și Timoteiu, și acolea propovedui Evangheliia Pavel cu soțiile lui, și din propovedaniia lor să întoarse orașul cătră Hristos, începîndu-să din Lida, căriia-i deșchise Dumnezău inima, să auză cuvintele lui Pavel,* дѣа(н), [3] *16, stih 14. Și Pavel, într-acest oraș, multe scîrbe și prinsori și bătăi păți, pentru Hristos, și pentru ce scoase dracul din cea fată vrăjitoare* дѣа(н) [4] *16, stih 16.*

2. Despre îndemnătura scrisoriei. Pavel apostol, mărturisind cu îndrăznire de numele lui Hristos, căzu în prinsoare, și-l băgară în temniță în Rim; carea auzind filipiseanii, tremeasără-i lui pre popa lor, pre Epafrodit, milostenie multă, carea o chiamă apostolul, jărtvă de bună mirodenie. къ Филн(п) [5]*, 3, așia cetim: „Păziți-vă de cîini, păziți-vă de lucrători strîmbi, păziți-vă de tăiare împregiur". Din aceastea vedem că mulți de carii credea în Hristos, tăiarea împregiur și faptele bune le mesteca cu credința în Hristos, zicînd că fără de acealea nu să pot spăsi. Pentru aceaia lăuda pre filipiseani, pentru tăriia credinței lor // și pen-* 263v
tru că au pățit multe, pentru învățătura apostolilor. Îndemnătura acestii cărți au fost milosteniia ce tremeasără filipiseanii, pentru carea-i fu lui a mulțămi lor. Și după aceastea, auzise, din cuvîntul lui Epafrodit, că mulți învățători strîmbi, înturnați din jidovi, învață pre ei să să tae împregiur, și să țînă leagea lui Moiseiu, depreună cu credința în Hristos. Împrotiva acelora au vrut să întărească credința filipiseanilor cum să nu-i amăgească.

3. ȘUMA

1. În ceastă carte: 1. Întărează credința filipiseanilor în multe chipuri, făgăduindu-le că-i va întări Dumnezău, și lăudînd fierbinteala credinției lor, și arătînd lor că, cu toată inima, să nevoiaște spre ispăseniia lor. Aceastea sîmt în capul 1, pînă în 27 de stihuri.

2. Îndemna-i spre răbdarea scîrbelor și spre smerenie și spre viiață curată. Despre aceastea grăiaște cap 1, din 27 de stihuri pînă în 19 stih, 2 cap.*

3. Le dă înainte să priimască pre Timoteiu și pre Epafrodit, ca pe niște învățători credincioși, pînă în sfîrșitul capului al 2-lea.

4. Dojenează-i cum să să ferească de învățătura strîmbă a apostolilor strîmbi, carii mestcca dereptatea legiei cu dereptatea credinției, în al 3-lea cap, peste tot.

5. Îndeamnă spre uniciune și spre pace, anume pre 2 mueri: pre Evodiia și pre Sintihiia, și neşte bărbați, cum să țînă uniciune; întru începeniia den al patrul cap.

6. Îndeamnă pre toți depreuna, spre răbdare, spre rugăciune și spre alte lucruri dumnezăești, în 4 cap, de la 5 stih pînă la 10.

7. Laudă milosteniela lor ce tremesease lui, în vreame de lipsă; pînă în 21 de stihuri în al 4-lea cap.

8. Sfîrșează cartea cu tremeaterea închinăciuniei. ||

264r

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL CĂTRĂ FILIPISEANI

CAP 1

5. Mărturisează de dragostea lui ce are cătră filipiseani. 12. Grăiaște despre sine și despre prinsorile sale. 22. Îndeamnă pre ei, cu pilda sa. 27. Îndeamnă spre uniciune. 28. Și spre răbdare

Понє(д), ѳ͠і, нє(д). Зача́ло, сл͠є.[6]

Pavel și Timoteiu, slugile lui Iisus Hristos, tuturor sfinților în Iisus Hristos, cărora sînt în Filipus, cu episcopii și diiaconii[a].

2. Milă voao și pace de la Dumnezău, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos.

3. Dau har Dumnezăului mieu, în toată pomana mia de voi.

4. Pururea întru toată rugăciunea mea, pentru voi toți, cu bucurie, rugăciuni făcînd,

5. Pentru împreunarea voastră în Evanghelie, den zua dentîi pînă acmu.

6. Crezînd aceasta, că cela ce au început întru voi lucru bun, săvîrși-l-va pînă în zua lui Iisus Hristos.

a. Diacon să zice vistiiarnicul besearecei.

(3) 1 Solun. 1, 2.

7. Cum iaste mie derept a înțeleage de voi de toți, pentru că vă am pre voi în inimă, și în prinsurile meale și întru mîntuire și întru adeverința Evangheliei, voi toți cu mine depreuna sînteți partnici milei meale.

Ко(ц), поне(д). Вто́рникъ, ѳі. не(д)лѣ. Зача́ло. сѕ҃.[7]

8. Că mărturie mi-i Dumnezău cumu vă iubesc pre voi pre toți, întru dragostea lui Iisus Hristos.

9. Și de aceasta mă rog ca dragostea voastră, încă mai vîrtos și
mai mult, să presosască în cunoștință și // întru tot înțelesul. 264v

10. Ca să cunoașteți ceale mai bune, ca să fiți curați și fără poticneală, pînă în zua lui Hristos.

11. Plini de poamele dereptăției carele-s prin Iisus Hristos, întru slava și lauda lui Dumnezău. Ко(ц), вто(к).

Срѣ(д), ѳі, не(д)лѣ. Зача́ло, сз҃.[8]

12. Ce voia mi-i să înțeleageți voi, fraților, că cealea ce să tîmplară mie, mai vîrtos spre folosul Evangheliei veniră.

b. Înțeleage-să casa cea de giudecată, ce era în curtea împăratului.

13. Așea cît prinsorile meale fură arătate în Hristos, întru[b] toată giudecata și într-altele în toate.

14. Și mulți din frați întru Domnul nădăjduindu-se din prinsorile meale, mai vîrtos fără de frică, îndrăzniră a grăi cuvîntul lui Dumnezău.

15. Iară unii pentru zavistiia și pentru prigoana, iară alții din voe bună, propoveduesc pre Hristos.

16. Iară alții, din prigoană, nu propoveduesc curat pre Hristos, păindu-le că vor adaoge scîrba prinsorilor meale.

17. Iară alții din dragoste, știindu-mă că sînt pus scutitoriu Evangheliei.

18. Ce-i derept aceaia? Săva în ce chip, au în fățărie au în derepta. să propoveduiaște Hristos, și de aceasta mă bucur și mă voiu bucura.

19. Că știu că acesta-mi va fi spre spăsenie, prin rugăciunele voastre și darea Duhului lui Iisus Hristos,

20. După așteptarea și nădeajdea mia.

Ко(ц), срѣ(д). Четве́ртокъ. ѳі, не(д)лѣ. Зача́ло, сн҃.[9]

Că în nemica nu mă voiu rușina, ce cu toată îndrăznirea, cum pururea, așea și acmu să mărească Hristos în trupul mieu, au prin viață au prin moarte.

(21) Nij. 3, 7.

21. Că mie mi-i dobîndă Hristos, și în viață și în moarte.

22. Au a viia în trup mi-i mai de treabă, au ce voiu aleage nu știu.

(23) 2 Cor. 5, 8.

23. Că mă strîng amîndoao poftind a mă dezlega și cu Hristos a fi, că cu multu e mai bine.

24. Iară a rămînea în trup, mai lipsă-i pentru voi. //

25. Și aceasta cu nădeajde știu, că voiu rămînea și voiu petreace 265r
cu voi cu toți, în folosul vostru și în bucuriia credinței.

(26) Efes. 4, 1; Colas. 1, 10; 1 Sol. 2, 12.

26. Ca lauda voastră să să înmulțască în Iisus Hristos, întru mine, cu venirea mea iară către voi.

Ко(ц), че(к). Пя́токъ, ѳі, не(д)лѣ, Зача́ло, сѳ҃.[10]

27. Numai cum să cade Evangheliei lui Hristos petreaceți, sau cînd voiu veni și voiu vedea pre voi, au departe fiind, voiu auzi de voi, că stați într-un duh, cu o inimă, depreună luptînd prin credința Evangheliei.

28. Și de nemică de cealea ce vă stau împrotivă nu vă îngrozireți, carele-s lor sămn de perire, iară voao de ispăsenie, și aceasta-i de la Dumnezăŭ.
29. Că voao în dar vă-i dăruit prin Hristos, nu numai întru El a creade, ce și pentru El a păți.
30. Și acesta războiu răbdînd în mine și acmu auziți din mine.

CAP 2

2. Rogă-i să aibă mai vîrtos, despre toate, smerenie. 6. Cu pilda lui Hristos. 19. Făgăduiaște lor că va tremeate lor curînd pre Timoteiu. 26. Spune pentru ce au zăbovit Epafrodit.

Derept aceaia, să iaste ceva mîngîiare în Hristos, și mîngîiarea dragostei și împreunarea duhului, și de sînt îndurări și milostivnicii,
2. Umpleți bucuriia mea, ca întru aceaia să vă înțeleptiți, aceaiași dragoste avînd, cu o inimă aceasta înțelegînd.
3. Nemica făcînd cu prigoană, sau cu mărire deșartă, ce cu smere- (3) C rim. 12, 10;
nie, unul pre alalt gîndind că-i mai cinstit de sine. 1 Cor. 13, 5.
4. Nu socotireți numai cineși de ale sale, ce și carele-s ale altora.
Ко(ц), пе(к). Сѹ(б): ѳ҃і, за(ч), р҃ѯд. И҆ не(д), ѳ҃і. За(ч), р҃чд. На̀ праз(д)ни(к) Б҃цн. За(ч), с҃м.[11]
5. Deci aceasta înțelepciune să fie întru voi, care au fost și în Hristos Iisus.
6. Care fiind în fire dumnezăiască, nu-I păru răpitură a fi asea-menea cu Dumnezău.
7. Ce El în Sine Să deșărtă, luînd fire de slugă, aseamenea oame- (7) Mt. 20, 28;
nilor făcut. // Evrei 2, 9.
265v 8. Și aflîndu-Să în față ca un om, smeri-Se pre Sine, fiind îngăduitoriu pînă ⟨la⟩ moarte, însă pînă la moartea cruciei.
9. Și pentru aceaia, Dumnezău pre Elu-L preaînălță și-I dărui nume carele iaste preste tot numele.
10. Ca întru numele lui Iisus, tot genunchiul să să pleace, ale cereș- (10) Isai. 45, 23;
tilor și pămînteștilor și a celor dedesupt. C rim. 14, 11.
11. Și toată limba să-L mărturisească, că-i Domnul Iisus Hristos, (11) Ion 13, 13;
întru slava Tatălui Dumnezău. 1 Cor. 8, 6 și 12, 3.

Ко(ц) пра(з) Б҃цн, Поне(д), к҃, не(д). Зача́ло, с҃ма.[12]

12. Pentru aceaia, dragii miei, cum pururea ați ascultat, nu numai cînd am fost de față, ce cu mult mai vîrtos cînd am fost departe, cu frică și cu cutremur lucrați spăseniia voastră.
13. Că Dumnezău iaste carele lucrează întru voi, și să voiți și să previți, după bună vrearea Lui.
14. Toate faceți fără zavistii și fără îndoituri. (14) 1 Pet. 4, 9.
15. Ca să fiți neprepuși și întregi, feciorii lui Dumnezău, nevinovați, în mijlocul aceștii rude rea și îndărăptnice, întru carii străluciți ca neşte lumini în lume.

(16) Mt. 5, 14. 16. Cuvîntul vieției țiind, întru lauda mea în zua lui Hristos.

Ко(ц) поне(д). Втóрникъ, к҃, не(д)лѣ. Зачáло, с҃мв. 13

Că n-am alergat întru deșert, nece în deșărt m-am ustenit.

a. Au măcena. 17. Deci, să m-aș și jărtvi[a], asupra darului și jărtvei credinței voastre bucuru-mă și mă și veselescu voao tuturor.

18. Așijderea și voi vă veseliți și vă bucurați mie.

(19) Deaan. 16, 1. 19. Că nădăjduesc, în Domnul Iisus, pre Timoteiu curund a-l tremite cătră voi, ca și eu să fiu cu voe bună, știind ceale ce-s întru voi.

20. Că pre nime n-am carele, cu toată inima, să să grijască de voi.

(21) 1 Cor. 10, 24. 21. Că toți carele-s ale sale caută, iară nu carele sînt a lui Iisus Hristos.

22. Iară ispititura lui științi, căce ca un fecior părintelui, cu mine sluji întru Evanghelie.

Ко(ц), вто(к). Срѣ(д), к҃. не(д)лѣ. Зачáло. с҃мг. 14

23. Deci pre acesta am nădeajde să tremețu, numaidecît de voiu vedea carele-s pregiur de mine. //

24. Ce mă nădăjduescu întru Domnul, cum și însumi, curundu, 266r
voiu veni cătră voi.

25. Iară mai de treabă mi să păru Epafrodit fratele și agiutătoriul și soțul mieu, iară al vostru apostol și slujitoriul treabei meale, să trimețu cătră voi.

26. Pentru ce doriia de voi de toți, și tînjiia, pentru c-ați auzit că au fost bolnav.

27. Și adevăr, bolit-au aproape de moarte. Ce Dumnezeu-l milui, nu numai pre el, ce și pre mine, că nu cu scîrbă să-mi fie pre scîrbă.

28. Deci cum mai de grabă l-am tremes, ca văzîndu-l pre el, iară să vă bucurați, și eu fără scîrbă să fiu.

(29) 1 Sol. 5, 13. 29. Deci priimiți pre el întru Domnul, cu toată bucuriia, și pre unii ca aceștea la cinste să-i aveți.

30. Căci pentru lucrul lui Hristos, tocma pînă la moarte să apropie, negîndindu-și cu viața să împle a voastră lipsă, carea era de cătră slujba mea.

CAP 3

2. Învinge făliia apostolilor strîmbi. 7. Și le pune pre Hristos împrotivă. 10. Spune putearea și firea credinței. 15. Îndeamnă-i să lase toate și să fie părtași în răbdarea lui Hristos. 18. Samnă pizmașii răbdăriei lui Hristos.

Ко(ц), срѣ(д), Че(к), к҃, не(д)лѣ, Зачáло, с҃мд. 15

După aceaia, frații miei, bucurați-vă în Domnul; aceaste-aș scrie voao, iată mie nu mi-i leane, iară voao, de lipsă.

2. Păziți-vă de cîini, păziți-vă de lucrători răi, păziți-vă de tăiarea necredincioșilor.

3. Că noi sîntem tăiarea împregiur, carii cu Duhul

lui Dumnezău slujim, și ne lăudăm întru Iisus Hristos, și nu ne
încreadem în trup.
4. Săva că eu am și în trup, în ce mă nădăjduiiu, de să veade și (4) 2 Cor. 11, 22.
altuia a nădăjdui în trup, eu mai vîrtos.
5. Tăiat împregiur a opta zi, din sămînța lui Izrail, den ruda lui (5) Dean. 23, 7.
Veniamin, jidov den jidov, după leage fariseu.
6. După rîvna, supărîndu beseareca lui Dumnezău, după derep- (6) Luc. 9, 1.
tatea legiei, nevinovat. //
266v 7. Ce carele mi-era dobîndă, aceastea pentru Hristos socotitu-li-am
pagubă.
8. Ce iată le socotiiu a fi pagubă.

Ко(ц), че(к). Пе(к), к҃. не(л), За(ч). с҃ме.[16]

Pentru înălțimea cunoștinției a lui Hristos Iisus Domnului mieu,
pentru carele de toate mă păgubiiu și le socotiiu toate a fi ștercure,
ca să dobîndescu pre Hristos.
9. Și să mă aflu în El, neavîndu dereptatea mea, carea-i den leage,
ce care-i den credința lui Hristos, care-i de la Dumnezău dereptate
în credință.
10. A cunoaște pre El și putearea învieriei Lui și împreunarea
patimelor Lui, închipuit morției Lui,
11. Să cumva voiu agiunge întru învierea morților.
12. Nu pentru căci c-am agiuns sau c-aș fi obîrșit; iară mă nevo-
escu să prinzu, deci fuiu prinsu de la Hristos Iisus.
13. Fraților, eu nu gîndescu c-am prinsu.
14. Iară una fac, carele-s den dereptu uitîndu și spre ceale de îna- (14) Luc. 9, 69.
inte tinzîndu-mă, cătră sămnu silescu-mă, la dobînda chemăriei de
sus, a lui Dumnezău, în Iisus Hristos.
15. Deci cîți sîntem desăvîrșit[a], aceasta să înțeleagem, iară să veți a. Ce să zice, mari de zile.
înțeleage într-alt chip, și aceasta încă vă o va arăta Dumnezău voao.
16. Însă întru carea am agiunsu, aceaia să înțeleagem, și într-acel (16) Rim. 15, 5; 1 Cor. 1, 10.
obiceai să viem.
17. Fiți făcători ca mine, fraților, și socotiți pre ceia ce îmblă
așa cum aveți chip pre noi.
18. Că mulți îmblă, pre carii de multe ori am grăit voao, iară
acmu și plîngîndu zic, pre vrăjmașii cruciei[b] lui Hristos. b. Ce să zice patima lui Hristos.
19. A cărora sfîrșenie iaste; dumnezău, pîntecele și slava întru
rușinea lor, carei în ceale pămîntești să înțelepțescu. Ко(ц), пе(к), а҆
сѹ(в) к҃, за(ч) рд҃н. Не(д) к҃, за(ч) с҃. Сщ҃енѡ мѹ́ченнком, за(ч), с҃мѕ.[17]
20. Iară a noastră viiață în ceriu iaste, de unde și Mîntuitoriul (20) 1 Cor. 1, 7; Tit 2, 18.
așteptăm, Domnul Iisus Hristos,
21. Carele va schimba trupul smereniei noastre, ca să fie închipuit
trupului Lui celui slăvit, după putearea cu carea poate toate pleca
supt Sineși. //

267r

CAP 4

2, 4, 10. Spune că s-au veselit cu bogățiia darului lor. 12. Și s-au vrut avea lipsă; încă bucuros au vrut răbda, că au fost deprinsu cu avuțiia și cu lipsa.

Pentru aceaia, fraţii miei dragi şi doriţi, bucuriia şi
stema mea, aşa staţi în Domnul, iubiţilor.
2. Pre Evodiia rog, şi pre Sinitihia ceiu, aceiaşi
să înţeleagă în Domnul.
(3) Ishod 32, 32; Apoc. 3, 5; 20, stih 12, 21, stih 27.
3. Şi rog şi pre tine, soaţe încrezute, agiută pre
ceia ce osteniră cu mine în Evanghelie, şi cu Climentu
şi cu alţii agiutătorii miei, cărora li-e numele în cartea vieţiei.

Ко(ц) м(ч)никw(м). Не(д). цвѣтныѧ. Зачало, смз.[18]

4. Bucuraţi-vă întru Domnul pururea, iară zic, bucuraţi-vă.
5. Blînziia voastră să o înţeleagă toţi oamenii, Domnul aproape-i.
(6) Mt. 6, 25.
6. De nemică nu vă grijireţi, ce toate cu rogăciune şi cu rugare şi
cu mulţemire, cearerea voastră să să arate la Dumnezău.
7. Şi pacea lui Dumnezău, carea-i asupră de tot înţelesul, păzi-va
inimile voastre şi minţile voastre, întru Iisus Hristos.
8. După aceaia, fraţilor, carele-s adevărate, carele-s cinstite, ca-
rele-s dereapte, carele-s curate, carele-s iubite, carele-s cu nume bun,
să iaste vro bunie şi să iaste vo laudă, aceastea* cugetaţi.
9. Carele le-aţi şi învăţat, şi le-aţi priimit, şi aţi auzit şi aţi văzut
întru mine, aceastea faceţi, şi Dumnezăul pacei va fi cu voi.

Ко(ц)цвѣ(т). Поне(д). ка, не(д)лѣ. Зачало, смн.[19]

10. Iară bucuratu-m-am în Domnul foarte, că iată cînd v-aţi pri-
noit grijea voastră de mine, de carele v-aţi şi grijit, ce nu aveţi prilej
de vreame.
11. Nu pentru aceaia c-aş avea lipsă, grăescu; că eu m-am deprinsu
întru carele sînt, den destul a-mi fi.
(12) 2 Cor. 11, 8.
12. Ştiu a mă smeri, ştiu a mă lipsi şi a mă prisosi, săva unde şi în
toate m-am deprinsu şi a mă sătura şi a flămînzi şi a-mi prisosi şi a-mi lipsi.
13. Toate le pociu, în Cela ce mă întăreaşte pre mine Hristos.
14. Însă pentr-aceaia, bine aţi făcut că sînteţi părtaşi scîrbei
meale. //
15. Iară ştiţi derept aceaia şi voi, filipiseani, că întru începutul 267ᵛ
Evangheliei, cînd eşiiu den Machedoniia, nece o besearecă nu se-au
împreunat mie, fără voi singuri, în dare şi în luare.
16. Că şi în Solun, şi o dată şi a doao oară, în treaba mea aţi tremes.
17. Nu c-aş căuta dare, ce caut rodul prisositoriu în folosul vostru.
18. Ce luaiu toate şi prisosescu; împluiu-mă, luîndu de la Epa-
frodit carele-s tremiase de la voi, mirodeniia a bunei miroseale, jărtvă
priimită şi dragă lui Dumnezău.
19. Iară Dumnezăul mieu să împle toată treaba voastră, după
bogăţiile Lui, întru slavă, în Hristos Iisus.
20. Dară lui Dumnezău şi Tatălui nostru, slavă întru veacii vea-
cilor, amin.
a. Ce să zice, spuneţi.
21. Sărutaţi[a] toţi sfinţii, întru Hristos Iisus, închină-să voao fraţii
carii sînt cu mine.
22. Închină-să voao toţi sfinţii, iară mai vîrtos cei den
casa lui Chisariu. Mila Domnului nostru Iisus Hristos,
cu voi toţi. Amin.

Ко(ц), поне(д).[20]

Către filipiseani scrie den Roma, pre Epafrodit.

* Prinoit – poate „Prenoi" = a înoi = a preface – Vezi glosar pag 627

PREADOSLOVIIA CĂTRĂ колаcаемь [1]

COLOSENI

La înțelesul aceștii cărți tribuiaște să știm ceaste 4 lucrure:

1. Cine au fost colaseanii cărora le-au scris Pavel. Și de orașul lor. 2. De îndemnătura scrisorii, pentru ce s-au îndemnat a scrie această carte. 3. De șumma cărției. 4. De părțile aceștii cărți.

Cine au fost acești colaseani, și unde au fost orașul lor, nu înțeleg toți cărtularii într-un chip, Unii zic că au fost rodoseani, pentru că în acel ostrov al Rodosului au fost rădicat un stîlp de piatră, înaltu și minunat, Soarelui, carele să chiamă colos, si acela-i unul de ceale 7 minuni din lume. De pre acel colos s-au chemat oamenii acelui ostrov colaseani, cum zic
268ʳ *mulți.|| Iară alții zic că Colasul au fost orașul ⟨în⟩ Frighiia, în Asiia cia mai mică. Așa înțeleage Hrisostom, și-și întărească cuvîntul cu aceasta că apostolul zice, cap 4, să cetească această carte ce-i scrisă la colaseani, în Laodichiia, și care era scrisă în Laodichiian, să o cetească în Colos. De aicea să veade că și-au fost vecini colaseanii cu laodichianii, care oraș era în Frighiia; pentru aceaia și Colosul au fost în Frighiia, așia zic și Eronim și Teofilact și alții mulți. De acest oraș zic că după moartea apostolului, supt Neron împărat, depreună cu Laodichiia și Erapoli, în cutremurarea pămîntului, s-au răsipit și au perit.*

2. Apostol Pavel s-au îndemnat a scrie această carte, pentru aceasta: Epafra, sluga lui Hristos credincios, întorsease pre colaseani cătră Hristos, și întemeiase pre ei ⟨în⟩ învățătura dereaptă a apostolilor, iară unii, slugile Satanei, apostoli strîmbi, amăgiia pre colaseani, cu filosofiia și obiceaiul legiei lui Moisei amăgindu-i, carele auzind Pavel, fiind în prinsoare în Roma, că el nicidinioară n-au fost în Colas. Iară Epafra, auzind de prinsoarea lui Pavel, mearse să-l vază, în Roma, și să vorovască cu el, de rîndul beseareciei Colosului, și să ia de la dînsul mărturie despre învățătura sfîntă, și depreună să-l îndeamne să scrie și carte, să trimeață la colaseani, în carea să-i îndeamne și să-i întărească să ție învățătura carea au luat de la Epafra, ca o învățătură sfîntă, și-i îndeamnă să fie stătători în credință, și să viiaze viiață sfîntă, împrotiva a toate învățăturile strîmbe. Tremease această carte, pre Tihic și pre Onisim, la colaseani.

1 Vorovească – cuvînt folosit și azi pe la noi la [illegible] de către bătrîni 21·06·2005

3. De şumma cărţiei: întîiu, în ceastă carte, dă laudă lui Dumnezău, pentru credinţa şi dragostea şi învăţătura ce au priimit colaseanii de la Epafra; într-aceasta laudă pre ei că au priimit cu toată inima. După aceaia, le dă înainte toată şumma învăţăturiei creştineşti, cum era învăţaţi şi de Epafra, mai vîrtos în ce lucrure stă ispăseniia noastră, şi ne arată pentru ce ne ispăsim. A treia oară, calcă învăţătura apostolilor strîmbi, şi arată că obiceaiurile lui Moisei sînt sfîrşite şi trecute. După aceaia îndeamnă // să să dezbrace den omul cel vechiu şi să să îmbrace 268r
în cel nou, къ Єфе(с)[2] *4, stih 22, 24.*

Ceastă carte are trei părţi: întîiu să tîlcuiaşte toată învăţătura creştinătăţiei, pre scurt, şi ne arată că Hristos iaste adevărat om şi Dumnezău, şi ce-i deregătoriia Lui, şi ne arată în ce chip să avem parte în bunătăţiile Lui. 2. Învaţă împrotiva apostolilor strîmbi, arătînd că învăţătura lor şi obiceaiurile lor sînt împrotiva Scripturiei sfîntă. 3. Dă-le porunci despre rîndul vieţiei, şi-i îndeamnă să să nevoiască să viiaze viaţă sfîntă, cum să cuvine în Hristos.

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL CĂTRĂ COLASEANI

CAP 1

1. După închinăciune. 4. Laudă pre colaseani, să-i îndeamne să-l asculte pre el. 7. Mărturiseaşte de învăţătura carea auzise de la Epafra. 13. Propoveduiaşte mila lui Dumnezău, carea făcu cu ei. 20. Şi arată că toate părţile ispăseniei noastre sînt în unul Iisus Hristos.*

Вто́рникъ, к҃а не(д). Зача́ло, с҃мѳ.[3]

Pavel, apostolul al lui Iisus Hristos, din voia lui
Dumnezău, şi Timoteiu fratele,
2. Celora carii sînt în Colos, sfinţilor şi cre-
dincioşilor, fraţilor întru Hristos Iisus Пр҃ѣ(с), вто(к).
Сѹ(б), л҃д, за(ч).[4] Milă voao şi pace, de la Dumne-
zău Tatăl nostru şi Domnul Iisus Hristos.
(3) Filip. 1, 3. 3. Mulţemim lui Dumnezău şi Tatălui Domnului nostru Iisus
Hristos, în toată vreamea pentru voi rugîndu-ne.
4. Auzind credinţa voastră întru Hristos Iisus, şi dragostea (carea
aveţi) cătră toţi sfinţii.
5. Pentru nădeajdea carea iaste pusă voao în ceriure, carea // aţi 269r
auzit mainte, întru cuvîntul adevărului a Evangheliei.
6. Care-a suferit la voi, cum şi în toată lumea, şi ia rodeaşte şi creaşte,
cum şi întru voi, din zua ce aţi auzit şi aţi cunoscut mila lui Dumne-
zău, în dereptate. Ко(ц) сѹ(б). Чтѝ вто(к).[5]
a. În slujba Evangheliei. 7. Cum vă şi învăţat de la Epafra iubitul soţul[a] nostru, carele
iaste credincios pentru voi, slujitoriul lui Hristos,
8. Carele au şi arătat noao dragostea voastră în Duhul.

9. Derept aceaia și noi, den zua ce am auzit, nu încetăm pentru voi a ne ruga, și ceind să vă împleți de înțelesul voei Lui, întru toată înțelepciunea și înțelesul sufletescu.

10. Să îmblați cum să cade Domnului, întru toate să-I plăceți, întru tot lucrul bun rodind și crescînd întru înțelesul lui Dumnezău.

(10) Efes. 4, 2; Fil. 1, 27; 1 Sol. 2, 12; 1 Cor. 1, 5.

11. Întru toată putearea întăriți, după putearea slaveei Lui, în toată răbdarea și îngăduiala, cu bucurie.

Ко(ц), вто(к). Не(д)лѣ, к҃н. Зача́ло, с҃н.[6]

12. Har dînd Tatălui carele ne-au făcut pre noi destoinici a lua parte în moșiia sfinților, întru lumină[b].

b. Ce să zice, împărăție.

13. Carele ne răpi pre noi den putearea întunearecelor, și mută întru Împărățiia Fiiului iubit al Său.

(13) Mt. 3, 17 și 17, 5; 2 Pet. 1, 7; Efes. 1, 7.

14. Întru carele avem descumpărare pentru sîngele Lui, și ertăciune păcatelor.

15. Carele iaste chip Dumnezău nevăzut, născut dintîiu a tot faptul.

(15) 2 Cor. 4, 4; Evrei 1, 1.

16. Că pentru El fură zidite toate carele-s în ceriure și carele-s pre pămînt, văzutele, și nevăzutele, vare scaune[c], vare domnii, vare împărății, vare puteri, toate pentru El și derept El să zidiră.

(16) Ion 1, 3;
c. Crăești.

17. Și El iaste mainte de toate, și toate pentru El stau.

Срѣ(д). к҃а. не(д)лѣ. Зача́ло, с҃на.[7]

18. Și El iaste cap trupului beseareciei[d], carele-i începutul, întîiu e născut den morți, ca să fie întru toți, Însuși mai mare. Ко(ц) не(д).[8]

d. Săborului.

19. Că întru El bine[e] vru să sălășluiască toată implearea.//

(19) 1 Cor. 15, 20; Apoc. 1, 5.
e. Tatăl.

269v 20. Și pace făcută cu sîngele Lui, prin El toate le-au împăcat Șieși pentru El, vare cealea ce-s pre pămînt, vare carele-s în ceriure.

21. Și pre voi, carii erați oarecînd streinați și pizmași, cu cugetul întru lucrure reale cuprinși, iară acmu v-au împăcat.

(21) Efes. 2, 12.

22. Întru trupul carneei Lui, prin moartea Lui, să pue pre voi, sfinți și curați și nevinovați, înaintea Lui.

(22) Luc. 1, 75; Efes. 1, 4 și 5, 2, 7; Tit 12, 14.

23. Iară numai să veți rămînea întru credință întemeiați și tari și neclătiți din nădeajdea Evangheliei carea ați auzit, carea-i propoveduită a tot faptul ce-i suptu ceriu, căriia i-am fost eu, Pavel, slujitoriu.

(23) 1 Corit. 2; Ion 15, 17.

Ко(ц), сре(д). Че(к), к҃а, За(ч), с҃нв.[9]

24. Carele acmu mă bucur de ceale ce-am pățit pentru voi, și umplură-mă și înțeleg patimelor lui Hristos, în trupul mieu, pren trupul Lui, carele iaste beseareca.

25. Căriia fuiu eu slujitoriu, după rînduiala lui Dumnezău, carea fu dată mie, întru voi a implea cuvîntul lui Dumnezău.

26. Taina ce-au fost ascunsă din veaci și neamurelor, iară acmu s-au arătat sfinților Lui.

(26) C rim. 16, 25; Efes. 3, 9; 2 Tim. 1, 2; 1 Pet. 1, 20.

27. Cărora vru Dumnezău a arăta bogățiile slavei tainei aceștiia întru limbi, carele iaste Hristos întru voi, nădeajdea aceaia a slavei.

(27) 1 Tit 1, 1.

28. Pre carele noi vestim, dojănindu pre tot omul și învățînd întru toată înțelepțiia, ca să punem pre tot omul desăvîrșit, întru Hristos Iisus.

29. Întru carea mă și ustenesc, luptîndu-mă după putearea Lui, carea lucrează întru mine cu puteare.

Sub capitolele sunt corecte. De ce nu le respectă Antologia?
Dacă în afară de Hristos totul este în deșert?
Subtitlul este format pe baza textului Scripturii și-i adevărat.
De ce se roagă la îngeri.?
21.06.2005

CAP 2

4. Ce-i den Hristos afară zici că-i tot în deșărt. 11. Anume tăiarea împregiur. 16. De oprirea bucatelor. 18. De cinstea îngerilor. 20. După aceaia arată că s-au mîntuit din toate rînduialele oamenilor, pren Hristos.

Ко(ц), че(к). П҃ѧтокь, к҃а, не(д)лѣ. Зача́ло, с҃нг.[10]

Că mi-i voia să știți cîtă luptare suferesc pentru voi și
pentru carei sînt în Laodichiia și în Eropoli* și cîți
nu văzură fața mea în trup,
2. Ca să să mîngîe inimile lor, legați în drago//ste și 270r
intru toată bogățiia împleriei a înțelesului întru cunoaș-
terea tainei lui Dumnezău și a Tatălui și a lui Hristos,
3. Întru carele sînt toate vistiiarele înțelepciuneei și a cunoștințeei
ascunse.
4. Iară aceasta zic, ca nime pre voi să nu vă înșale, cu cuvinte
fățarnice.
(5) 1 Cor. 5, 1.
5. Că de sîntu cu trupul depărtat, ce cu duhul cu voi sîntu,
bucurîndu-mă și văzînd obiceaiul vostru și tăriia credințeei voastre în
Hristos.
6. Deci cum ați luat pre Hristos Iisus Domnul, așa întru El îmblați.
(7) 1 Cor. 1, 5.
7. Înrădăcinați și zidiți întru El, și întăriți în credință, cum v-ati
și învățat, prisosindu-vă în ia cu mulțimire. Ко(ц), пе(к). а҆ с꙽ (в), к҃а,
за(ч), р҃од. И не(д), к҃а, за(ч), с҃г. на ѡ҆врѣза(н), за(ч) с҃нд.[11]
8. Păziți-vă să nu vă înșale cineva pre voi, cu filosofie și cu înșă-
lăciune deșartă, după rînduialele omenești, după stihiia[a] lumiei,
iară nu după a lui Hristos.
9. Că întru El vețuiaște toată împlearea dumnezăiriei trupești.
10. Și sînteți întru El deplin, carele iaste cap a toată biruința și
putearea.
11. Întru carele v-ați și tăiat împregiur, cu tăiare împregiur nu
cu mîna făcută, întru dezbrăcarea trupului păcatelor trupești, pentru
tăiarea împregiur a lui Hristos.
12. Îngropați cu El în botegiune, prin carele vă și sculat, cu cre-
dința puteriei lui Dumnezău, care au sculat pre El, din morți.

Ко(ц). ѡ҆врѣза(н): Поне(д), к҃в. Зача́ло. с҃не.[12]

13. Și voi fiind morți întru păcate și întru netăiarea trupului
vostru, înviatu-v-au cu El, ertînd voao toate păcatele.
14. Ștergîndu care ne era împrotivă scrisoarea obiceaiurelor care
ne era într-alean[b]** și aceaia o luo din mijlocul, răstignindu-o pre cruce.
(15) 1 Pet. 1, 3; Efes. 2, 14.
15. Și jecuind împărățiile și puterile, arătîndu-le cu îndrăznire,
biruind pre iale, întru Eluși.
16. Deci nime pre voi să nu vă giudece, prin mîncare sau prin
băutură sau pren sărbători sau pren lună noao sau pentru sîmbete.//
(17) Evrei 10, 1.
17. Carele sînt umbra celor viitoare, iară trupul, lui Hristos. 270v
18. Nime pre voi să nu vă înșeale cu smericiune fățarnică și slujbă
îngerească, mestecîndu-să în cealea ce n-au mai văzut, în deșert un-
flîndu-să cu înțelesul trupului.

a. Stihiia să înțelege obiceaiul Legiei supt carele îndereaptă Dumnezău Beseareca Lui, în Leagea Veache, ca și suptu un dascal.

(9) Ion 1, 14; Viș. 1, 9; Galat. 4, 3.

(11) C rim. 2, 29; Efes. 1, 19 și 3, 7.

b. Împrotivă.

19. Şi neţiindu-să de cap, dentru carele-i tot trupul, pren încheeturi (19) Efes. 4 (tipărit 15), 16.
şi pren legături, strînsu şi tocmit, creaşte sporiul lui Dumnezău.

Ко(ц) пне(д). Вто(к), кв҃. За(ч) снѕ҃.[13]

20. Că de-aţi murit cu Hristos, de stihiile lumiei, dară pentru ce
vă îngreoiaţi cu obiceaiure cum aţi fi viind în lume.
21. Să nu vă atingeţi, nice să guşti, nice pipăi.
22. Carele toate pier trăind cu iale, după porunca şi învăţăturile
omeneşti.
23. Carele să par înţelepţie întru slujba ce de voe şi plecăciune şi în (23) 1 Tit. 4, 8.
necruţarea trupului, nu în cinste ţiindu-să pre saţiu trupului.

CAP 3

1. Îndeamnă-i să caute ceale cereşti împrotiva apostolilor menciunoşi carii îndeamnă spre pămînteşti. 5. Zice să omoară mădularele ceale pămînteşti, să desbrace omul vechiu şi să să îmbrace în cel nou. Îndeamnă spre fapte bune. 18. Bărbaţii, muerile, părinţii, feciorii, domnii, slugile să să poarte, cine cumu să cuvine.

Derept aceaia, să v-aţi sculat cu Hristos, ceale de sus
căutaţi, unde iaste Hristos, de-a direapta lui Dumne-
zău şăzîndu.
2. Ceale de sus grejiţi, iară nu ceale pămînteşti.
3. Că muriţi sînteţi, şi viiaţa voastră ascunsă iaste (3) C rim. 8, 24; 2 Cor. 5, 7.
cu Hristos, în Dumnezău.

Ко(ц), вто(к). Не(д)лѣ, кѳ҃. Се́же и҆ не(д), прашщемь. Зача́ло. снз҃.[14]

4. Cînd Să va arăta Hristos, viiaţa voastră, atunce şi voi vă veţi (4) Efes. 4, 2 şi 5, 3.
arăta cu El, întru slavă.
5. Derept aceaia, omorîţi mădularele voastre ceale pămînteşti, (5) Efes. 5, 5.
curviia, necurăţiia, spurcăciunea şi lăcomiia, carea iaste idoliia.
6. Pentru carele vine mîniia lui Dumnezău, spre feciorii îndărăpt- (6) 1 Cor. 6, 9; Galat. 5, 21.
nici.
271r 7. Întru carele şi voi aţi îmblat oarecîndu, cîndu // vieţuiiaţi
întru iale.
8. Iară acmu lăpădaţi şi voi aceastea toate, mîniia, urgiia, răota- (8) C rim. 6, 4; Efes. 4, 22;
tea, hula, cuvinte grozave den gurile voastre. Evrem. 12, 1;
9. Nu minţireţi unul spre altul, dezbrăcîndu omul cel vechiu, 1 Pet. 2, 1 şi 4, 2.
cu faptele lui,
10. Şi îmbrăcîndu-vă în cel nou, carele să noiaşte întru înţeles, (10) Efes. 4, 23; Bit. 1, 27 şi
după chipul celuia ce l-au zidit pre el. 5, 1 şi 9, 6.
11. Unde nu iaste grec, nece jidov, tăiare împregiur, nece netăiare
împregiur, păgîni, schiti, slugă, slobod, ce în toate şi întru toţi, Hristos.

Ко(ц), не(д). Не(д)лѣ. л҃. Се(ж) и҆ прп(д)вни(м). Зача́ло. снн҃.[15]

12. Derept aceaia, vă îmbrăcaţi ca aleşii lui Dumnezău, sfinţi şi (12) Efes. 4, 32.
iubiţi, întru îndurarea mileei buneei smerenie, blînziia şi răbdarea.
13. Răbdîndu unul altui, şi ertîndu-vă adinsu voişi, de are cineva
unul pre alalt împutăciune, cum şi Hristos au ertat voao, aşa şi voi.
14. Dară spre aceastea spre toate, îmbrăcaţi-vă în dragoste, carea
iaste legătură desăvîrşit.

15. Și pacea lui Dumnezău să lăcuiască întru inimile voastre,
întru carea sînteți și chemați într-un trup, și mulțimitori fiți.
16. Cuvîntul lui Hristos să sălășluiască întru voi, din destul, cu
toată înțelepțiia, învățîndu-vă și dojănindu-vă înșivă pre dinsu voiși,
întru psalomi și în cîntări și în cîntece sufletești, cu mulțimire cîn-
tîndu întru inimile voastre, Domnului.
Ко(ц), не(д). и прп(д)в: Сре(д), кв. не(д). Зача́ло, снѳ.[16]

(17) 1 Cor. 11, 31; Efes. 5, 22; 1 Pet. 5, 1.
17. Și varece faceți, în cuvîntu, au lucru, toate întru numele
Domnului Iisus faceți, mulțimindu lui Dumnezău și Tatălui, pentru El.
(18) Efes. 5, 35.
18. Mueri, plecați-vă bărbaților voștri, cum să cuvine în Domnul.
(19) 1 Pet. 3, 7.
19. Bărbați, iubiți-vă muerile voastre, și nu vă amărîreți spre
iale.
(20) Efes. 6, 1.
20. Feciori, ascultați pre părinții voștri, întru tot, că aceasta place
lui Dumnezău.//
(21) Efes. 6, 5; Tit 2, 9; 1 Pet. 2, 8.
21. Părinți, nu întărîtareți pre feciorii voștri, ca să nu să mîhnească. 271v
22. Slugi, ascultați pre domnii voștri cei trupești, întru toate, nu
înaintea ochilor numai slujind, ca cum ați plăcea oamenilor, ce întru
blînziia inimiei, temîndu-vă de Dumnezău.
23. Și tot ce faceți, de la inimă faceți, ca lui Dumnezău, iară nu
ca oamenilor.
24. Știind că de la Dumnezău veți lua plata moșiei, că Domnului
Hristos slujiți.
25. Iară cel ce face obidă, obida va lua, și nu iaste fățărie.

CAP 4

1. Îndeamnă pre domni și pre slugi să să poarte cumu să cuvine.
3. Și spre rugăciune-i dojenează. 6. Roagă-i să aibă cuvinte drăgustoase.
7. Mai apoi, închinăciunile, și laudă pre Tihic.

(1) Efes. 5, 9.
Voi, domni, ce-i dereptul și să cuvine, plătiți slugilor,
știind că și voi aveți Domnu în ceriure. Ко(ц), срѣ(д)
Четве́ртокь, кв. Зача́ло, сз.[17]
(2) Luc. 18, 1; 1 Solun. 7, 10.
2. Întru rugăciune răbdați, preveghindu întru iale,
cu mulțimire.
(3) Efes. 6, 19; 2 Solun. 10, 1.
3. Rugîndu-vă împreună și pentru noi, ca să deșchiză Dumne-
zău noao ușia cuvîntului, să grăim taina lui Hristos, pentru carea
sîntu și prinsu,
4. Ca să o arăt cum mi să cade a grăi. Єѵ(г)ли́сту Лу́цѣ[18].
(5) Efes. 5, 15.
5. Cu înțelepție îmblați cătră streini, răscumpărînd prilej.
6. Cuvîntul vostru să fie, în toată vreamea, cu dragoste sărat,
ca să știți cum să cade voao fietecăruia a răspunde.
7. Iară lucrurile meale, toate le va spune voao Tihic, fratele iubit
și slugă credincioasă, soț slujbei în Domnul,
8. Pre carele tremeș cătră voi, pentru aceasta să înțeleagă lucrurile
voastre și să mîngîe inimile voastre,
(9) Filimon 10.
9. Cu Onisim, credinciosul și iubitul frate carele iaste dintru voi,
dereptu aceaia, toate vă vor răspunde voao, carele-s aicea.
Ко(ц), че(к). Преступи́ Луцѣ. Зача́ло сд.[19]

272ᵛ 10. Închină-să voao Aristarh, soțul mieu în prinsoare, și // Marco,
nepotul Varnaveei, despre carele am poruncit voao, să va veni cătră
voi, priimiți-l.
11. Și pre Isus ce-l chiamă Iust, carii sînt den tăiarea împregiur,
aceștea singuri sînt mie agiutători întru Împărăția lui Dumnezău,
carii fură mie mîngîiare.
12. Închină-să voao Epafra, carele-i dintru voi slugă lui Hristos,
în toată vreamea nevoindu-să pentru voi, întru rugăciuni, ca să stați
desăvîrșit și plini întru toată voia lui Dumnezău.
13. Că aceasta mărturisescu de el, că are multă rîvnă pentru voi
și de carii sînt în Laodichiia și în Erapoli. Чтѝ Лѕцѣ.[20]
14. Închină-vă-să Luca, vraciul cel iubit, și Dimas.Прѣ(с) Лѕцѣ.[21]
15. Spuneți închinăciune fraților celor den Laodichiia și Nimfanii
și beseareciei carea-i în casa ei. (15) 2 (cifra 2 nu este menționată) Tim. 4, 11.
16. Și cînd să va ceti cartea aceasta la voi, faceți să să cetească
și în beseareca laodichiianilor; și ceaia ce e scrisă laodichiianilor, și
voi să o cetiți.
17. Și ziceți lui Arhip: Socoteaște slujba carea ai luat de la Dom-
nul, ca să o săvîrșăști. Чтѝ Лѕцѣ.[22]
18. Închinăciunea cu mîna mea a lui Pavel. Aduceți-vă aminte
de prinsori⟨l⟩e meale. Mila fie cu voi. Amin.

Ко(ц), пе(к). н҃. Лѕцѣ. а҃ сѕ(б), кв҃, за(ч), рон҃. и҃ не(д), кв҃, за(ч). сеі҃.[23]

Scrisă-i la colas⟨eani⟩, din Roma, pre Tihic și pre Onisim.

PREADOSLOVIIA 1 LA SOLUN⟨EANI⟩

La înțelesul aceștii cărți, trebuiaște să știm ceaste trei lucrure: 1. Pentru ce s-au îndemnat a scrie această carte. 2. Ce-i șumma cărției. 3. Și cîte părți are.

Solunul iaste oraș (cum știu toți) mai mare a Machedoniei. Fost-au zidit de Filip, craiul Machedoniei, după ce-au plecat pre Tisalie cătră sine, și acest oraș, după aceaia, l-au numit Solun, cu care nume au numit și fata lui, zicîndu-i Tesalonica.||

În cest oraș (cumu-i în дѣд(н) [1] *17) venind Pavel și Sila (că era acolea* 272v
sinagoga jidovilor), Pavel, după obiceaiul lui, întrîndu la ei, începu a propovedui lor pre Hristos și în trei sîmbete, întîiu învinse-i din scripturi, arătînd din proroci, că așia s-au căzut Hristos Mesiia să chinuiască și să moară și a treia zi să învie din morți; aceastea cuvinte le da întîi înainte. După aceaia, a doa oră le arăta că acesta Iisus, fiiul Mariei, S-au chinuit și au murit, cum spun scripturile, și S-au sculat a treia zi din morți, după scripturi; dintr-aceasta le da înainte că Iisus Hristos iaste Mesiia, de carele au scris prorocii. După aceaia, mulți din jidovi crezură în Iisus Hristos, să deaderă cătră Pavel și Sila, așijderea multă mulțime den greci credincioși, și multe mueri de frunte a celui oraș.

Aceasta au fost începenie a întumăriei cătră Hristos, a Solunului. După aceastea, jidovii carii nu crezură în Hristos, din pizmă, să rădicară pre Pavel, așia cîtu-i fu a fugi de acolea, și veni cu Sila în Beriia, și acolea încă propovedui pre Domnul Iisus, și din propovedaniia lui, mulți crezură. Și acolea încă scornindu-să vrajbă de la jidovii necredincioși, și-l dusără frații pînă la Atina, așteptîndu acolea pre Sila și pre Timoteiu.*

Aceastea să văd în дѣд(н) [2] *cap 17. Fiindu cîtva în Atina, cu Sila și cu Timoteiu, și auzindu că s-au scornit iară vrajbă în Solun, spre frați, întîiu tremease la ei pre Timoteiu, să-i întărească în credință și să-i mîngîe. După aceaia, înțelegînd de lucrul aceii beseareci, că s-au turburat, neputînd mearge el de față, cumu-i era voia, tremease această carte, în care pre soluneani îndeamnă-i să stea tari în credință, și să viiaze viiață creștinească; și depreună grăiaște de-nvierea și de venirea lui Iisus Hristos, la giudecată.*

2. Șuma acești cărți aceasta-i: după închinăciunea și mulțămirea lui Dumnezău pentru ispăseniia lor, întîiu nu-i numai laudă că stau tari în
273ʳ *credință, ce încă, cu multe învățături, îi îndem//na să stia în credință, pînă în sfîrșit. După aceaia-i îndeamnă spre viiață neprepusă și sfîntă, din carea să auză bine Evangheliia, să să întreame beseareca și să strălucească slava lui Dumnezău. După aceaia le dă înainte cum trebuiaște să plîngă pre morți, și în ce rînd să vor scula morții, și de venirea lui Hristos și de sfîrșeniia lumiei. 3. Această carte are trei părți: partea dentîiu iaste cuprinsă în 3 capete dintîiu, în carele-i îndeamnă să fie stătători în credința lui Hristos, a 2-a parte să cuprinde în 4, 5 capete, în carea grăiaște de dragoste și-i îndeamnă spre viiață sfîntă creștinească.*

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL 1 CĂTRĂ SOLUNEANI

TESALONICENI

CAP 1

1. Pune mulțemirea lui Dumnezău, ca să cunoască că de mila lui Dumnezău iaste ce-i bun întru ei. 8. Și să fie pildă bună altora.

Поне(д)лник, кг, зача́ло, сѯв.[3]

Pavel și Siluan și Timoteiu, besearecieі Solunului, întru Dumnezău Tatăl și Domnul Iisus Hristos, milă voao și pace, de la Dumnezău Tatăl nostru și Domnul Iisus Hristos.
2. Mulțemim lui Dumnezău pururea, de voi toți, (2) 2 Solun. 1, 3; Filip. 1, 3.
făcînd pomeană de voi, în rugăciunile noastre.
3. Neîncetat pomenindu lucrul credinței voastre și a ustenealeei dragostei și a răbdăriei, nădăjduind în Domnul Iisus Hristos, înaintea lui Dumnezău și a Tatălui nostru.
4. Știind, frați dragi, că de la Dumnezău-i alesătura voastră. (4) 2 Cor. 6, 6.
5. Că Evangheliia noastră nu fu întru voi numai întru cuvîntu,
273ᵛ ce și în putearea și în Duhul Sfîntu și întru adevărare // multă, cum și știți în ce chip eram întru voi, pentru voi.

Ко(ц). пне(д). Вто(к), кг не(д)лѣ, Зача́ло, сѯг.[4]

6. Și voi țiitori după noi fuset și Domnului, priimind cuvîntul, întru scîrbă multă, cu bucuriia Duhului Sfînt.
7. Atîta cît ați fost pildă tuturor credincioșilor în Machedoniia și în Ahaiia.
8. Că dintru voi să scorni cuvîntul Domnului, nu numai în Machedoniia și Ahaiia, ce și în tot locul, credința voastră carea e cătră Dumnezău eși, cît nu trebuiia să grăim noi ceva.
9. Că eiși vestescu cum am întrat de noi întru voi și cum vă înturnat cătră Dumnezău, lăsîndu idolii, a sluji lui Dumnezău celui viu și adevărat.
10. Și a aștepta Fiiul Lui din ceriure, pre carele învisă den morți, (10) C rim. 5, 2.
pre Iisus, carele ne va izbăvi pre noi de mîniia venitoare. Ко(ц) вто(к).[5]

CAP 2

1. Cu cît au propoveduit lor Evangheliia. 5. Şi nice hasnă. 6. Nice laudă șie n-au căutat. 10. Aceasta cu ei mărturisеаște. 14. Cum și ei au fost răbdurii în scîrbe; și zice c-are vrea să vază pre ei bucuros.

Срѣ(д), кг не(д)лѣ. Зача́ло, сѯд.[6]

Că înșivă știți, fraților, întrarea noastră la voi că nu fu deșartă.

(2) Dean. 16, 22 și 17.
2. Ce încă mainte, pățindu rău, și dosădiți fiind, cum știți, întru Filipus, îndrăzneală avem întru Dumnezăul nostru a grăi voao Evangheliia lui Dumnezău, cu multă nevoință.

3. Că mîngîiarea noastră nu-i dintru înșălăciune, nice din necurăție, nice din hiclenie.

(4) Galat. 1, 10.
4. Ce cum am plăcut lui Dumnezău, pre carii să încrează Evangheliia, așa grăim, nu cum ară fi întru plăcearea oamenilor, ce lui Dumnezău celuia ce ispitează inimile noastre.

5. Că niceodată cu cuvînt cucearnic n-am fost, cum știți, nice cu un prilej de lăcomie, Dumnezău-i mărturisitor.

6. Nice căutînd de la oameni laudă, nice la voi, nice de la alții, putîndu fi voao cu greutăți, ca apostolii lui Hristos. //

a. Blînzi.
7. Ce fum lini[a] întru voi. 274r

8. Cum aplecătoarea încălzеаște feciorii ei, așia cu poftă dorind de voi, vrînd a împărți voao nu numai Evangheliia lui Dumnezău, ce încă și sufletele noastre, pentru căce-ați fi dragi noao.

Ко(ц), сре(д). Че(к), кг, За(ч), сѯе.[7]

(9) Dean. 20, 14; 1 Cor. 4, 12; 2 Sol. 3, 8.
9. Că vă puteți aduce aminte, fraților, de osteneala noastră și de supărare, că noaptea și zua lucrîndu, ca să nu îngreoem nice pre unul de voi, propoveduit-am întru voi Evangheliia lui Dumnezău.

10. Voi sînteți mărturie și Dumnezău, cum sfinți direpți și nevinovați ne-am purtat întru voi carii creadeți.

11. Cum știți că pre unul fietecarele de voi, ca părintele pre fii săi, dojenitu-v-am și v-am mîngîiat.

(12) Efes. 4, 1; Fil. 1, 27; Colas. 1, 10.
12. Şi v-am mărturisit ca să îmblați cum să cuvine lui Dumnezău celuia ce v-au chemat pre voi întru a Lui împărăție și slavă.

13. Derept aceaia și noi dăm har lui Dumnezău, neîncetat, că priimind cuvîntul lui Dumnezău ce-ați auzit de la noi, nu l-ați luat ca cuvîntul oamenilor, ce (cum iaste adevărat) ca cuvîntul lui Dumnezău, carele și lucrează întru voi carii creadeți.

Ко(ц), че(к). Пе(к), кг. За(ч), сѯѕ.[8]

14. Că voi, fraților, ținut-ați după besearecele lui Dumnezău carele-s în Iudea, întru Hristos Iisus, că aceale-ați pățit și voi de rudeniile voastre, cum și acealea de jidovi.

15. Carii și pre Domnul Iisus omorîră, și pre prorocii Lui, și pre noi goniră, și lui Dumnezău nu-I plăcură și cu toți oamenii să protivesc.

16. Oprind pre noi să nu grăim păgînilor ca să să spăsească, ca să-și împle păcatele lor pururea, ce agiunsă mîniia spre ei pînă în sfîrșit.

17. Iară noi, fraţilor, sărăciţi fără de voi, pînă în vreame de un (17) C rim. 1, 12.
ceas a nu vă vedea, însă nu în inimă, cu atîta mai vîrtos am jeluit
a vedea faţa voastră, cu mare dor.
18. Pentru că vream a veni cătră voi (ales eu Pavel) o dată şi a (18) C rim. 1, 13
doao oră, şi ne zminti pre noi Satana. şi 15, 22.
19. Că ce-i nădeajdea noastră sau bucuriia sau stema slavei? //
274v Au nu voi, înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, întru a Lui venire,
sînteţi?
20. Că voi sînteţi slava noastră şi bucuriia. Ко(ц), пе(к).[9]

CAP 3

1. Spune lor dorul ce are cătră ei, pentru ce au tremes şi pre Timoteiu la ei. 6. Şi auzind pre ei că li-i bine, aşia s-au bucurat. 9. Că destul n-au putut mulţemi lui Dumnezău. 12. După aceaia porneaşte-i spre rugăciune.

А҆ с8(в), кг҃, за(ч), рпе҃. И҆ не(д), кг҃, за(ч), сѳі҃, Поне(д), кд҃, не(д). Зача́ло сѯз.[10]

Derept aceaia, neputînd mai mult răbda dorul, mai bine
ni să văzu noao a rămînea în Atina singuri.
2. Şi am tremes pre Timoteiu, fratele nostru şi sluga (2) Deaan. 16, 1.
lui Dumnezău şi agiutoriul nostru în Evangheliia lui
Hristos, ca să vă întărească pre voi şi să vă îndeamne
întru credinţa voastră.

3. Cum nice unul să nu să clătească pentru scîrbele aceastea, că înşivă ştiţi că spre aceasta sîntem rînduiţi, că şi cînd eram la voi, spuneam voao mainte că avem a păţi scîrbe, cum şi fu, şi ştiţi.

4. Derept aceasta şi eu, nerăbdîndu mai mult, tremeş să înţeleagă credinţa voastră.

5. Temîndu-mă să nu cumva să vă ispitească pre voi ispititoriul, şi întru deşărt să fie osteneala noastră.

6. Iară acmu viind Timoteiu cătră noi, de la voi, şi vestind noao credinţa şi dragostea voastră, şi cum aveţi pomeană bună, pururea dorind să vedeţi pre noi, cum şi noi pre voi.

7. Derept aceasta ne mîngîem, fraţilor, pentru voi, întru toată scîrba şi nevoia noastră, pentru credinţa voastră.

8. Că acmu viem de staţi voi întru Domnul.

Ко(ц), пне(д). Вто(к), кд҃. За(ч), сѯн.[11]

9. Că ce mulţimire lui Dumnezău putem da pentru voi, pentru toată bucuriia cu care ne bucurăm pentru voi, înaintea Dumnezăului nostru?

10. Noaptea şi zua mai cu asupră rugîndu-ne să vedem faţa voastră (10) C rim. 1, 10
şi a împlea lipsa credinţei voastre. şi 15, 23.

11. Iară Însuşi Dumnezău şi Tatăl nostru şi Domnul nostru Iisus Hristos să derepteaze calea noastră cătră voi.

12. Iară pre voi să vă mulţească Domnul şi să prisosească dra-
275r go//stea unuia cătră alt şi cătră toţi, cum şi noi cătră voi.

(13) 1 Cor. 1, 8; Nij. 5, 23.

13. Ca să întărească inimile voastre nevinovate întru sfinție, înaintea lui Dumnezău și Tatălui nostru, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos, cu toți sfinții Lui, amin. Ко(ц), вто(к).[12]

CAP 4

1. Îndeamnă. 3. Spre viață sfîntă. 9. Și spre dragoste unul cătră alt. 13. Conteneaște-i să nu se întristeaze ca necredincioșii. 15. Și arată fricos rîndul învierii morților.

Срѣ(д), к͠д, За(ч), с͠ѳ.[13]

Deci după aceaia, fraților, cearem pre voi și vă rugăm în Domnul Iisus, cum ați luat de la noi cum să cade voao a îmbla și a plăcea lui Dumnezău, ca să vă prisosiți mai vîrtos.

2. Că știți ce porunci am dat voao pentru Domnul Iisus.

(3) C rim. 12, 2; Efes. 5, 25.

3. Că aceasta iaste voia lui Dumnezău: sfințitură voastră; feriți-vă voi înșivă de curvie.

4. Ca să știe fietecarele de voi a birui vasul său, în sfinție și în cinste.

5. Nu întru patima pohteei, ca păgînii carii nu cunosc pre Dumnezău.

6. Și nime să nu asuprească, nice să lăcomască în lucrul fratelui său, căce izbînditoriu iaste Domnul de aceastea de toate, cum am și zis mainte voao și am mărturisit.

(7) 1 Cor. 1, 2.

7. Că n-au chemat pre noi Dumnezău întru necurăție, ce spre sfinție.

(8) 1 Cor. 7, 40.

8. Că derept aceaia cel ce leapădă aceastea nu leapădă pre om, ce pre Dumnezău careleși și deade noao Duhul Sfînt al Său.

(9) Ion 13, 34 și 15, 12; 1 Pos. Ion 3, 23.

9. Iară de dragostea frățească nu trebuiaște a scrie voao, că înșivă voi învățați de Dumnezău sînteți, ca să iubiți unul pre alalt.

10. Cum și faceți aceaia cătră toți frații carii sînt în toată Machedoniia, iară rugăm pre voi, fraților, să prisosiți mai vîrtos.

(11) 2 Sol. 3, 7.

11. Și vă nevoiți a fi întru o odihneală și să lucrați cu mînule voastre cum am și poruncit voao.

12. Ca să vă purtați cu cinste cătră streini, ca nemăruia nemica să nu-i poftești. Ко(ц), срѣ(д). Че(к), к͠д. и̓ мр͠тви(м). За(ч), с͠ѕ.[14]

a. Murit.

13. Iară nu voiu să nu știți voi, fraților, de ceia ce-au adormit[a], ca să nu vă întristați, ca ceia ce n-au nădeajde. //

14. Că de vom creade că Iisus au murit și au învis, așa și Dum- 275v
nezău pre cei ce au adurmit în Iisus, aduce-i-va cu El.

(15) 1 Cor. 15, 51.

15. Că aceasta grăim voao cu cuvîntul Domnului, că noi carii viem și vom rămînea întru venirea Domnului, nu-i vom întreace pre cei adurmiți.

(16) Mt. 24, 31; 1 Cor. 15, 52.

16. Că Însuși Domnul, cu strigarea îndemnăriei, cu glasul arhanghelului și cu trîmbita lui Dumnezău, pogorî-va den ceriu și cei morți întru Hristos vor înviia întîiu.

17. După aceaia noi vii carii vom fi rămași, depreună cu ei vom fi răpiți spre nuori, întru timpinarea Domnului în văzduh și așa pururea cu Domnul vom fi.

Ко(ц), мр҃твым. Четве́ртокъ, к҃д, не(д)лѣ. Зача́ло со҃д.[15]

18. Pentru aceaia vă mîngîiați unii pre alalți cu aceastea cuvinte.

CAP 5

1. Cunteneaște pre ceia ce nevoescu a ști vreamea veniriei lui Hristos. 6. Și îndeamnă să fie gata spre venirea Lui. 11. După aceastea îi îndeamnă de multe lucruri.

Iară de vremi și de ani, fraților, nu trebuiaște să scriu voao. (1) Mt. 24, 43; 2 Pet. 3, 10; Deaan. 1, 7 (versetul nu este menționat); Apoc. 3, 3 și 16, 15.

2. Că înșivă bine știți că zuoa aceaia a Domnului, ca un fur noaptea, așa va veni.

3. Cînd vor zice pace și hrăborie, atunce de pripă va veni pre ei perirea, cumu-i durearea mueriei[a] și nu vor scăpa.

a. Cînd naște.

4. Iară voi, fraților, nu sînteți întru întunearec, ca să vă cuprinză pre voi zua aceaia ca un fur.

5. Că toți voi, fii luminiei sînteți și fii zileei; nu sîntem fii nopții, nece a întunearecelor.

6. Pentru aceaia să nu dormim ca alții, ce să ne preveghem și să fim treazvi. (6) Luc. 21, 36.

7. Că ceia ce dorm, noaptea dorm, și ceia ce să îmbată, noaptea să îmbată.

8. Iară noi, fiindu fii zileei, să fim treazi, îmbrăcîndu-ne întru pla- (8) Isai. 59, 17; Efes. 6, 17.
276r toșa credinției și a dragostei, și // întru coiful nădeajdei spăseniei.

Ко(ц) че(к). Пе(к) к҃д, За(ч), со҃в.[16]

9. Că nu puse Dumnezău pre noi întru mînie, ce spre dobînda spăseniei pentru Domnul nostru Iisus Hristos,

10. Carele au murit pentru noi, cum, au să vom preveghea, au de vom dormi, împreună cu El să viem.

11. Pentru aceaia vă îngăduiți unul pre alalt și vă întrămați unul pre alalt, cum și faceți.

12. Și vă rugăm pre voi, fraților, să cunoașteți[b] pre carii să ostenesc întru voi, și mai marii voștri întru Domnul, și vă învață pre voi.

b. Cinstiți.

13. Și ca să aveți pre ei întru dragoste cu asupră, pentru lucrul lor; și aveți pace întru voiși. Прѣ(с) пе(к). Сꙋ(б) л҃в. За(ч), со҃г.[17]

14. Iară rugăm pre voi, fraților, certați pre cei năsilnici, mîngîiați pre cei cu inimă fricoasă, agiutați pre cei slabi, fiți răbdurii cătră toți. (14) 2 Sol. 3, 12; C rim. 14, 1; Glat. 6, 1, 2.

15. Păziți-vă, să nu dea cineva cuiva rău pentru rău, ce pururea cu bine ce-i bun faceți unul cătră alt și cătră toți. (15) Prici. 17, 13 și 20, 22; Mt. 5, 39; C rim. 12, 17; 1 Pet. 3, 9.

16. În toată vreamea vă bucurați.

(17) Luc. 18, 1; Colas. 4, 2.

17. Neîncetat vă rugaţi.
18. De toate mulţemiţi, că aceasta iaste voia lui Dumnezău, prin Iisus Hristos întru voi.
19. Pre Duhul nu-l stingereţi.
20. Prorociile nu urîreţi.

(21) 1 Pos. Ion 4, 1.

21. Toate ispitiţi şi ce-i bun ţineţi.
22. De tot fealiul de lucrul rău vă feriţi.

(23) 1 Cor. 1, 20; Viş. 3, 3.

23. Iară Însuşi Dumnezăul pacei sfinţească-vă pre voi cu totul, ca să să ţie întreg şi deplin duhul vostru şi inima şi trupul nevinovat, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos.

Ко(ц), сѹ(в). Чтѝ пє(к).[18]

(24) 1 Cor. 1, 8.

24. Credinciosu-i carele v-au chemat pre voi, carele va isprăvi.

(25) C rim. 16, 16; 1 Cor. 10, 20; 1 Pet. 5, 14.

25. Fraţilor, rugaţi-vă pentru noi.
26. Spuneţi închinăciune fraţilor, cu sărutare sfîntă.
27. Gioru-vă pre voi pentru Domnul, cum să să cetească cartea aceasta înaintea a toţi sfinţii fraţi.
28. Mila Domnului nostru Iisus Hristos cu voi. Amin.

Ко(ц), пє(к).[19]

La soluneani, 1 carte scrisă-i den Atina. //

276v

PREADOSLOVIIA 2-A CĂTRĂ SOLUNEANI

Tesaloniceni

Pavel apostol s-au îndemnat a scrie această carte, că în cartea dintîiu au scris de venirea lui Hristos la săvîrșitul lumiei, încă noaptea ca furul, și în 4 cap zisease că noi carii vom fi atunci ne vom răpi înaintea Domnului, în văzduh, и про(ч).[1] *Mulți înțelegînd aceaste cuvinte, gîndiia că grăiaște de sine Pavel și de ceia ce viia atunci pre pămînt; derept aceaia le părea că va veni Hristos atunci, numaidecît și va fi svîrșenia lumiei; și aștepta în toate zilele și în tot ceasul să vie Hristos.*

După aceaia să scornîră și alți amăgitori minciunoși, carii le adăogea păreаria lor, zicînd că au auzit din gura lui Pavel și au înțeles din Duhul Sfînt. Pentr-aceaia, crezînd aceastea, credincioșii să părăsiia de grijea fămeilor și de alte lucruri; iară necredincioșii necrezînd aceastea, ei să apuca de toate și răpiia bunătatea credincioșilor, și dintr-această păreare a lor să îndoiia mulți credincioși de învățătura lui Hristos, că zisease că vor fi seamne multe mainte de venitul lui Hristos și de săvîrșitul lumii, și nevăzîndu-le a fi, să îndoiia. Și înțelegînd aceastea Pavel, fu-i lui a scrie lor această carte, în carea arată mintea lui cu ce înțeles au scris aceale cuvinte de venitul lui Hristos și de săvîrșeniia lumiei; și carii viia atunci, nu de aceia grăiia că să vor răpi înaintea Domnului, ce încă trebuescu multe seamne a veni, de carele au grăit Hristos; dintîi ceaste 2: întîi rumperea de către împărățiia rimlianilor cum înțeleg mulți cărtulari, au de la credința creștinească, cum înțeleg cărtularii noștri; a 2-a, arătarea lui Antihrist, carele să va arăta mainte de venitul lui Hristos. Pentru aceaia-i îndeamnă să nu să părăsească, ce să-și grijască fietecarele de lucrul său. Dintr-aciastea
277r *să veade ce-i summa acești cărți: // întîiu să bucură soluneanilor pentru că stau vîrtos tare în credință și în dragoste și pat scîrbe pentru Hristos și mîngîe pre ei din toate scîrbele lor, și aceastea-s în cap dentîi. A 2-a. Scrie de venirea lui Hristos la giudecată și de rumpere de la credință și de venirea lui Antihrist, în cap 2. A 3-a oară-i îndeamnă spre viiață creștinească și să nu sufere ască întru soțirea beseareceei pre carii sînt leaneși și numai grijesc de a pîntecelui, cap 3.*

Ceastă carte are trei părți, cumu e și împărțită în 3 capete: întîi să bucură soluneanilor și-i mîngîe, a 2-a scrie de venirea lui Hristos, a 3-a îndeamnă spre viiață creștinească.

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL 2 CĂTRĂ SOLUNEANI

Tesaloniceni

CAP 1

3. Laudă credința și dragostea. 4. Și răbdarea soluneanilor. 6. Scrie izbînda lui Dumnezău împrotiva celora ce supără pre credincioși. 10. Învață pre credincioși să aștepte bucuroși zuoa giudecatului ⟨lui⟩ Hristos.

Поне(д)лникъ ке҃, зача́ло, со҃д.[2]

Pavel și Siluan și Timoteiu, beseareciei Solunului,
de la Dumnezău Tatăl nostru și de la Domnul Iisus
Hristos.
2. Milă voao și pace de la Dumnezău Tatăl
nostru și de la Domnul Iisus Hristos.
(3) 1 Solun. 1, 2. 3. A mulțămi datori sîntem lui Dumnezău pu-
rurea pentru voi, fraților, cum să cade, căce că vîrtos creaște
credința voastră și să mulțeaște dragostea voastră fietecăruia a
unuia cătră alalt.
4. Cît și noi înșine să ne lăudăm de voi întru besearecile lui Dum-
nezău, pentru răbdarea voastră și credința întru toate gonirile voastre
și scîrbele carele răbdați.
5. Întru arătarea giudecăției dereapte a lui Dumnezău, ca // să 277v
vă aflați destoinici Împărăției lui Dumnezău, pentru care și răbdați.
6. Că dereptu-i înaintea lui Dumnezău a daria scîrbă celor ce vă
(7) 1 Solun. 4, 16. supără pre voi.
7. Și voao carii vă scîrbiți odihneală cu noi, întru arătarea Domnu-
lui Iisus den ceriu, cu îngerii puterii Lui.
8. În văpae de foc dîndu osîndire celora ce n-au cunoscut pre Dum-
nezău și cărora nu ascultă Evangheliia Domnului nostru Iisus Hristos.
9. Carii vor lua munca, perirea cea de veaci, de la fața Domnului
și de la slava tăriei Lui,
10. Cînd va veni să să proslăvască întru sfintii Lui și minunat
a fi între toți credincioșii. Ко(ц) пне(д). вто(к), ке҃. За(ч), со҃д.[3]
(Că să încredință mărturiia noastră întru voi), în zua aceaia.
11. Pentru carii rugămu-ne pururea pentru voi, ca să vă încuvio-
șeaze pre voi Dumnezăul nostru cu chiemarea Sa și să imple toată
voia bună a bunătăției Lui și lucrul credinței întru puteare.
12. Ca să să proslăvască numele Domnului nostru Iisus Hristos
întru voi, și voi întru El, după mila Dumnezăului nostru și a Domnu-
lui a lui Iisus Hristos.

CAP 2

1. Zice că nu va veni Hristos pînă nu va fi rumperea de la credință în lume. 3. Și să va arăta aiave Antihri⟨s⟩t căruia-i scrie și perirea. 20. Denn aciastea-i îndeamnă să stea în credință vîrtos.

Срѣ(д), ке҃ не(д), За(ч) со҃е.[4]

Iară rugăm pre voi, fraților, pentru venirea Domnului nostru Iisus Hristos și a noastră adunare cătră El,
2. Să nu vă clătiți voi curund den minte nece a vă spăminta, nice pren duhul, nece pren cuvîntu, nece pren carte ca cum ară fi scris de noi, ca cum ară fi aiave aceaia zi a lui Hristos.

Ко(ц) вто(к). Срѣ(д) ке҃ не(д)лѣ.[5]

3. Nece să vă înșale cineva pre voi, nece în vrun chip, că să nu (3) Mt. 24, 4; Efes. 3, 6.
va veni întîi rumperea și să să arate omul păcatului, fiiul perirei,
4. Protivindu-să și înălțîndu-să asupră de tot ce să zice Dumne-
278ʳ zău sau carele să cinstească așa // cît în beseareca lui Dumnezău șeade ca și Dumnezău, arătîndu-să pre sine cum ară fi Dumnezău.
5. Au nu vă aduceți aminte că încă viețuind la voi, aceastea am grăit voao?
6. Și acmu ce vă opreaște știți, că va să să arate acela la vreamea lui.
7. Că iată taina fărădelegiei să lucrează, numai cine i să protiveaște acmu să i să protivească pînă să va lua din mijloc.
8. Și atunce să va arăta cel fără de leage, pre carele-l va omorî (8) Iov. 4, 7; Isai. 11, 14.
Domnul, cu duhul rostului Său și va răsipi cu strălucirea venirei Lui.
9. A căruia venire iaste cu lucrarea Sataneei, întru toată putearea și seamnele și ciudele ceale minciunoase.
10. Și întru toată înșălăciunea nedereptăției, întru cei pieitori, pentru căce dragostea adevărului nu priimiră ca să să spăsască ei.
11. Și pentru aceaia trimeate lor Dumnezău lucrarea înșălăciuneei, ca să crează ei minciunile.
12. Ca să să păgubască toți carii nu crezură adevărului, ce îngăduiră nedereptăției. Ко(ц) сре(д). Че(к) ке҃. Зача́ло, соѕ҃.[6]
13. Iară noi datori sîntem pururea a mulțămi lui Dumnezău pentru voi, frați iubiți de la Domnul, că au ales pre voi Dumnezău din ceput întru spăsenie, întru sfințiia duhului și întru credința cea adevărată,
14. Întru carea chiemă pre voi cu Evangheliia noastră, întru dobîndirea slaveei a Domnului nostru Iisus Hristos.
15. Deci pentru aceaia, fraților, stați și țineți învățăturile cu carele v-ați învățat, vare în cuvînt, vare cu cărțile noastre.
16. Dară Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și Dumnezău și Tatăl nostru, carele ne-au iubit pre noi și au dat mîngîiare de veaci și nădeajde bună întru milă,
17. Să mîngîie inimile voastre și să întărească pre voi întru tot cuvîntul și lucrul bun.

CAP 3

1. Îndeamnă-i cu rugăciuni milostive să agiute propovedaniia Evangheliei. 6. Și să să ferească de ceia carii cu leanea. 11. Și cu clevetniciia turbură pre oameni. 14. Porunceaște să-i lapede pre aceia din săborul credincioșilor afară. //

(1) Efes. 6, 18; Colas. 4, 3. După aceaia vă rugaţi, fraţilor, pentru noi, ca cuvîn- 278v
tul lui Dumnezău să cură şi să să slăvască cum şi
întru voi.
2. Şi ca să ne izbăvim de oamenii cei răi şi hicleani,
că nu iaste a tuturora credinţa.
(3) Ion 17, 17. 3. Ce credinciosu-i Domnul carele va întări şi vă
va păzi de hicleanul.
4. Ce nădăjduim întru Domnul de voi, că cealea ce poruncim voao
faceţi şi veţi face.
5. Iară Domnul să îndere̦pteaze inimile voastre întru dragostea
lui Dumnezău şi întru răbdarea lui Iisus Hristos.

Ко(ц), че(к). Пѧтокъ. ке҃ не(д)лѣ. Зача́ло, со҃з.[7]

6. Ce dăm de ştire voao, fraţilor, întru numele Domnului nostru
a lui Iisus Hristos, să vă feriţi voi de tot fratele carele îmblă fără
rînd, şi nu pre învăţătura carea luară de la noi.
(7) 1 Cor. 11, 1; 1 Sol. 4, 12. 7. Că înşivă ştiţi cum să cade voao a vă ţinea de noi, că noi n-am
îmblat întru voi fără rînd.
(8) Dean. 20, 34; 1 Cor. 4, 12; 1 Sol. 2, 9. 8. Nice am mîncat pîine de la cineva în dar, ce întru osteneală
şi în lucru, noaptea şi zuoa lucrînd,
(9) 1 Cor. 9, 6. 9. Ca să nu îngreoem pre cineva de voi, nu că n-am avea puteare,
ce ca pre noi să ne dăm pildă voao, ca să vă ţineţi de noi.
(10) 1 Cor. 11, 2. 10. Că şi cînd eram la voi, aceasta spuneam voao că cine nu va să
lucrăze, nece să mănînce.
11. Că auziiu pre unii carii îmblă întru voi fără rînd, nelucrînd
nemică, ce îmblă în hiclenie.
12. Deci unura ca acestora poruncim şi rugăm, pentru Domnul
nostru Iisus Hristos, ca fără gîlceavă lucrînd, să mănînce pîinea sa.
(13) Galat. 6, 9. 13. Iară voi, fraţilor, nu lenireţi a face bine.
14. Iară de nu va asculta cineva de cuvîntul cărţiei noastre pre*
acesta-l sămnaţi şi cu acela nu vă însoţireţi, ca să să ruşineaze.
15. Şi nu-l ţineareţi ca un pizmaş, ce-l dojeniţi ca pre un frate.//
16. Iară Însuşi Domnul păciei să vă dea voao pace pururea, în tot 279r
chipul; Domnul cu voi cu toţi.
17. Închinăciune cu mîna mea, a lui Pavel, care-i sămnul în toată
cartea, aşia scriu.
18. Mila Domnului nostru Iisus Hristos cu voi toţi. Amin.

La soluneani, 2 carte scrisă-i den Atina.

PREADOSLOVIIA 1 LA TIMOTEIU

Această carte cuprinde multe îndemnături despre multe lucrure. 1. Cinul besearecei, al popilor și altor credincioși, cum să spune în toate capetele aceștii cărți. După aceasta Pavel arată și întărește apostoliia sa. Cap 1, 2. După aceaia aduce înainte capătul învățăturiei creștinești, la sfîrșitul cap 3. După aceaia proroceaște despre rumperea de la credință, pentru proroci menciunoși, în cap al 4-lea la începenie; care prorocie de cîțiva ai au început a să împlea în papiști.

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL 1 LA TIMOTEIU

CAP 1

Dă înainte pilda păstoriului bun, arătînd cum să cuvine să să poarte întru învățătură. 4. Îndeamnă-l să să lase de întrebările deșiarte. 5. Și să le dea înainte carele-s de credință și de dragoste. 12. Ca să nu să micșureaze destoiniciia lui. 14. Arată cum și pre ce s-au ales Timoteiu din mila lui Dumnezău.

Пне(д)лник, кѕ҃, не(д). Зача́ло, сон҃.[1]

Pavel apostol a lui Iisus Hristos, din rînduiala lui (1) Colas. 1, 27.
Dumnezău Ispăsitoriul nostru și Domnul Iisus
Hristos, nădăjdea noastră,
2. Lui Timoteiu iubitului fiiu întru credință, (2) Dean. 16, 1.
279v milă, milostivnicie și pace de la Dumnezău // Tatăl
nostru și de la Iisus Hristos Domnul nostru.
3. Cum te-am rugat să rămîi în Efes, cînd mergeai în Machedoniia, ca să dai veaste unora să nu înveațe într-alt chip,
4. Nece să bage samă povestilor menciunoase și neamurile fără (4) Nij. 4, 7; Tit 1, 14; Nij. 6, 4.
sfîrșenie, carele fac prigoane mai vîrtos decît întrămare lui Dumnezău,
carea e pren credință.

(5) Crim. 13, 10. 5. Iară sfîrşitul poruncieí iaste dragostea de la inimă curată, şi
ştiinţa bună şi credinţa nefăţarnică,
6. De carele unii rătăcind să întoarsără întru cuvinte deşiarte,
7. Vrînd a fi învăţători legiei, neînţelegînd nece cealea ce grăescu,
nece cealea ce întărescu. Ко(ц), пне(д). Вто(к), к҃ѕ. За(ч) со҃ѳ, ѡ(к) в҃.[2]
(8) C rim. 7 (capitolul nu este menţionat), 12. 8. Iară ştim că leagea bună iaste, să va trăi cineva cu ia bine.
9. Ştiind aceasta că dereptului leagea nu-i e pusă, ce celora ce
urăsc leagea şi neplecaţilor, necuraţilor şi păcătoşilor, nedereptilor
şi spurcaţilor, ucigătorilor de tată şi de mumă, vrăjmaşilor
10. Şi curvitorilor, curvarilor cu bărbaţi, furilor de oameni,
minciunoşilor, giurătorilor strîmbi şi macar ce altă, carea să proti-
veaşte învăţăturii dereapte,
(11) Nij. 6, 15. 11. După Evangheliia slaveei a fericitului Dumnezău carea-mi
fu încrezută mie. Зача́ло, с҃п.[3]
12. Şi am har celuia ce m-au întărit pre mine, lui Hristos Iisus
Domnului nostru, că credincios mă socoti a fi, rîndui-mă pre slujbă,
13. Fiind eu mai nainte hulitoriu şi gonitoriu şi dosăditoriu, ce
fuiu miluit, că neştiind, făcuiu întru necredinţă.
14. Iară mai prisosind mila Domnului nostru, cu credinţă şi cu
dragoste, carea-i întru Hristos Iisus. Ко(ц). вто(к). Не(д), л҃д.[4]
(15) Mt. 9, 2; Mar. 2, 17. 15. Adevărat cuvînt şi a toată priimirea destoinică, că Hristos
Iisus veni în lume pre păcătoşi să ispăsească, dintru carii sînt eu
întîiu.
16. Ce derept aceasta fuiu miluit, ca întru mine întîiu să arate
Iisus Hristos toată răbdarea, ca să fiu pildă crezătorilor Lui întru
viaţa veacilor. //
17. Iară Împăratului veacilor, nemuritoriului, nevăzutului, unuia 280r
preaînţeleptului Dumnezău, cinste şi slavă, în veacii veacilor. Amin.
Ко(ц) не(д), и҆ с҃тм8. Срѣ(д), к҃ѕ не(д), За(ч) с҃пд.[5]
(18) Dean. 16, 2; Nij. 6, 12 şi 3, 9. 18. Această poruncă dau ţie, fiiul mieu Timoteiu, ca după ceale
prorocii carele fură despre tine mainte, ca să vitejeşti întru iale, cea
vitejie bună,
19. Avînd credinţă şi bună ştiinţă, carea unii lepădîndu-o, den
credinţă căzură.
(20) 1 Cor. 5, 5. 20. Dintru carea iaste Imeneiu şi Alexandru, pre carii i-am dat
Sataneei, ca să să pedepsească, să nu mai hulească.

CAP 2

1. Rugăciuni porunceaşte să facă pentru toţi marii şi micii. 4, 5. Pentru că au un Dumnezău şi unul împăcătoriu Hristos. 8. Dintr-aceastea îndeamnă pre toţi să să roage, măcară în ce loc. 9, 11. Cum şi cu ce veşmente să să poarte muerile la besearecă.

Прѣ(с), срѣ(д). Се(п), д҃, но́вом8 лѣт8. Зача́ло, с҃пв.[6]

Derept aceaia, mainte de toate, vă rog să fie rugăciuni,
ceareri, pofte, mulţămire, pentru toţi oamenii.
2. Pentru crai şi pentru toţi carii sînt în deregăto-
rii, ca să trăim în viaţă lină şi fără gîlceavă, cu toată
destoiniciia şi cinstea.
3. Că aceasta e bună şi priimită înaintea Mîntui-
toriului nostru Dumnezău,
4. Carele va toţi oamenii să-i spăsească şi întru înţelesul cel ade- (4) Ezec. 18, 33; 1 Pet. 3, 9.
vărat să vie.
5. Că unulu-i Dumnezău şi unulu-i împăcătoriu lui Dumnezău şi
oamenilor, omul Hristos Iisus,
6. Carele Să deade pre Sine răscumpărare pentru toţi, a căruia
mărturie în vremile Lui
7. Fuiu pus[a] eu propoveadnic şi apostol (adevăr grăesc de Hristos, a. Sau întărit. (7) 2 Tim. 1,
nu mînţu), învăţătoriu limbilor în credinţă şi întru adevăr. 11; C rim. 9, 1.

Ко(ц), нőвомꙋ лѣтꙋ. Чтѝ срѣ(д).[7]

8. Derept aceaia voescu să să roage bărbaţii, săva în ce loc, rădi-
cîndu-şi mînule curate, fără mînie şi fără îndoire. //
280v 9. Aşijderea şi muerile, într-un veşmînt de cinste, cu sfiială şi (9) 1 Pet. 3, 9.
cu înţelepţie, să să înfrîmsăţeaze pre sine, nu întru împletirea părului,
au cu aur au cu mărgăritariu, au cu veşminte scumpe,
10. Ce (cum să cade muerilor ce să făgăduesc creştinătăţiei) cu
lucrure bune.
11. Muiarea întru tăceare[b] să să înveaţe cu toată plecarea. b. Sau în taină.
12. Iară mueriei să înveaţe nu îngăduesc, nice să domnească spre (12) 1 Cor. 14, 1.
bărbat, ce să fie întru tăceare.
13. Că Adam fu făcut întîiu, după aceaia Evva. (13) Bit. 1, 27.
14. Şi Adam nu fu amăgit, iară muiarea amăgită fu vina păcatului. (14) Bit. 3, 6.
15. Ce să va mîntui pentru naşterea feciorilor, să va rămînea întru
credinţă şi în dragoste şi întru sfinţie şi cu blîndeaţe. Ко(ц) срѣ(д).[8]

CAP 3

2. Ce-i deregătoriia popilor. 8. Şi a diaconilor, şi de muerile lor. 12. De fămeaia şi de feciorii lor. 15. Şi beseareca să chiamă casa lui Dumnezău. Четвέртокъ, к҃ѕ, не(д)лѣ. Зача́ло, с҃пг.[9]

Adevărat cuvînt, să pohteaşte cineva preoţie[a], bun lucru a. Sau episcupie.
jeluiaşte.
2. Derept aceaia să cuvine episcopului[b] nevinovat[c] b. Sau preotului.
a fi, unii mueri bărbat, treazv, înţelept, smerit, priimi- c. Să n-aibă nume de rău.
toriu la oaspeţi, învăţătoriu,
3. Nebeţiv, nesfadnic, nerîvnitoriu la lucru necu-
vios, ce blînd, neînvrăjbitoriu, nelacom la argint;
4. Casei sale bine îndereptătoriu, feciorii avîndu-i întru ascultare,
cu toată curăţiia.
5. (Că cine nu şti casa lui îndereptа, cum va purta grije de besea-
reca lui Dumnezău?)

6. Nu foarte tineri ca, îmflîndu-să, să cază întru osîndirea diavo-
lului.
7. Și să cade lui și mărturie bună să aibă de la cei streini, ca
să nu cază în batgiocură și în cursa diavolului.
8. Diaconilor, așijderea smeriți, nu îndoiți în limbă, nu // băuto- 281r
riu vin mult, neagonisitoriu dobîndă necuviioasă,
(9) Viș. 1, 19. 9. Avînd taina credinței, întru știință curată.
10. Și aceștea să-i ispitească mainte, după aceaia să slujască, să
vor fi nevinovați.
11. Muerile lor, așijderea curate, neclevetnice, treazve, credin-
cioase întru tot.
12. Diiaconii să fie unii mueri bărbați, pre feciori bine îndereptîn-
du-i și casele lor.
13. Că ceia ce slujescu bine, destoinicie bună loruși dobîndescu
și multă îndrăznire întru credință carea iaste întru Hristos Iisus.

Ко(ц). че(к). Сѹ(в). пѧ҇(д) просвѣщені́ем. Зача́ло, с҃пд.[10]

14. Aceastia ție scriu, avînd nădeajde să viiu cătră tine curund.
15. Iară de voiu zăbovi, ca să știi cumu să cade în casa lui Dum-
nezău a viețui, carea iaste beseareca lui Dumnezău celui viu.
16. Și tăriia adevărului și aiave, mare-i taina credinției.
17. Dumnezău S-au arătat în trup, îndereptă-Să întru duh, ară-
tă-Să îngerilor, propoveduit fu* păgînilor, crezu-Să în lume, înălță-Să
în slavă.

CAP 4

1. Învățăturile strîmbe de conteniia căsătoriei și alesătura mîncărilor le micșurează. 8. Îndeamnă-ne spre slujbă dumnezăiască. 13. Și spre cetitura Scripturiei sfinte.

(1) 2 Tim. 3, 1; 2 Pet. 3, 3; Iuda 18.
Iară Duhul aiave grăiaște că la vremile de apoi să vor
lepăda unii den credință, socotind duhurile înșălătoare
și învățăturile drăcești.
a. Au amorțiți. 2. Întru fățăriia grăitorilor minciuni aprinși[a] fiind
în știința lor,
3. Oprind căsătoriia, ferindu-să de bucate carele
Dumnezău le făcu de mîncare cu mulțămire credincioșilor și celora
ce cunosc adevărul.
4. Că toată fapta lui Dumnezău bună iaste și nemică nu-i a lepăda,
ce să ia cu mulțămire,
5. Că să sfințeaște cu cuvîntul lui Dumnezău și cu rugăciunea.

Ко(ц), сѹ(в). Пѧ́токъ, к҃ѕ, не(д)лѣ. Зача́ло, с҃пе.[11] //

6. Să veri da aceastea înaintea fraților, bună slugă veri fi lui Iisus 281v
(7) Viș. 1 (capitolul nu este menționat), 4; Nij. 6, 20; 2 Tim. 2, 23; Tit 1, 14.
Hristos, crescut în cuvintele credinței și învățăturiei bune, după carea
ai îmblat.
7. Iară de cuvintele spurcate și băbești te leapădă, ce te deprinde
în slujba dumnezăiască.

8. Că deprinderea trupului puțin foloseaște, dară slujba dumnezăiască spre toate-i de folos, făgăduință avînd a vieției aceștiia și a cei viitoare. Пр҄ѣ(с) пє(к). нє(д), л҃в, За(ч), с҃пє.[12] (8) Levit. 26, 3; 5 Moi. 28, 1; Pslom. 34, 10.
9. Adevărat cuvînt și a toată priimirea destoinic.
10. Că pentr-aceasta ne și ostenim și sîntem ocărîți că ne nădăjduim spre Dumnezău cel viu, carele iaste spăsitoriul tuturor oamenilor, mai vîrtos credincioșilor. (10) Pslom. 36, 7 și 100, stih. 7.
11. Porunceaște aceastea și învață.
12. Nime tinereațele tale să nu le mustre, ce fii pildă credincioșilor, în cuvînt, în viiață, în dragoste, în credință, în curăție, pînă voiu veni.
13. Socoteaște ceteniia, mîngîiarea, învățătura. (13) Viș. 1, 18.
14. Să nu părăsești mila ce-i întru tine, carea-i dată ție prin prorocie, cu punerea mînulor a preoților.
15. Într-aceastea te gîndeaște și într-aceastea fii, ca sporiul tău arătat să fie întru toți. Ко(ц) нє(д). Чтн пє(к).[13]
16. Socoteaște-te pre tine și de învățătură, rămîi întru aceastea, că de vei face aceasta, și tu te veri spăsi și ceia ce te vor asculta pre tine. Ко(ц) пє(к). Сѹ(в), к҃ѕ. За(ч), с҃є, И нє(д), к҃ѕ, За(ч) с҃кѳ.[14]

CAP 5

1. După îndemnătura tuturora. 5. Grăiaște de⟨s⟩pre vădoo carele era întru slujba beseareciei. 17. Scriiază de preoți. 23. Și le dă înainte cinul.

Понє(д), к҃з, нє(д). Зачάло, с҃пє.[15]

Bătrînului nu-i face pacoste, ce-l mîngîe ca pre un părinte, pre cei tineri, ca și pre frați.
2. Pre bătrîne ca pre maicile, pre ceale tinere ca surorile, cu toată curățiia.
3. Văduole cinsteaște, carele sînt adevărate văduo.
4. Iară care văduo are feciori sau nepoți, să-și înveațe întîiu a lor casă întru creștinătate a-i tocmi și a împrumuta //
282r slujba părinților, că aceasta iaste cinstită și iubită înaintea lui Dumnezău.
5. Iară carea iaste adevărată văduo și singură, nădăjduiaște spre Dumnezău și rămîne în rugăciuni și în rugări, zua și noaptea.
6. Iară carea petreace în desfătare[a], de vie moartă iaste. a. Au buecie.
7. Și aceastea porunciaște ca nevinovate să fie.
8. Dară carele de ale lui, și mai vîrtos de fămeaia sa, nu poartă grije, de credință s-au lepădat și mai rău iaste decît cel necredincios.
9. Iară văduoa să aleage nu mai mică de 60 de ai, carea au fost unui bărbat muiare.
10. Întru fapte bune avînd mărturii cuviioase, să va fi crescută feciori, au pre călători[b] au priimit, vare de au spălat picioarele sfinților, vare de au mîngîiat pre scîrbiți, au de au îmblat[c] după tot lucrul bun. Ко(ц), пнє(д). Вто(к), к҃з нє(д)лѣ. Зачάло, с҃пѕ.[16]
b. Au surumani.
c. S-au ținut.
11. Iară de văduole ceale tinere, leapădă-le, că buecindu-să împrotiva lui Hristos vor să să mărite.

12. Păgubitoare-s, că credința cea dentîiu lăpădară.

13. Împreună și fără lucru, să învață a îmbla den casă în casă. Și nu numai fără lucru, ce și ciocotnițe, iscoditoare, grăind cealia ce nu să cade.

14. Derept aceaia voiu ceale tinere să să mărite, feciori să facă, ca să să ție și nece un prilej să nu dea pizmașului spre blăstăm.

15. Că iată, unele mueri s-au întorsu după Satana.

16. Să-i vrun credincios sau credincioasă, de are văduo, să le

d. Întru tot să le socotească.

hrănească[d] eiși ca să nu îngreoiaze săborul, ca să le sosească den destul, cărora sîntu adevărate văduo.

17. Preoții carii poartă grije bine, cuvine-li-să doao cinsti a avea, mai vîrtos ceia ce să ostenescu întru cuvîntu și întru învățături.

(18) 5 Moi. 25 (capitolul nu este menționat), 4; 1 Cor. 9, 2; Mt. 10, 10; Luc. 10, 7.

18. Că zice Scriptura: „Boului trierătoriu nu-i lega gura" și „Harnicu-i lucrătoriul platei sale".

19. Spre preoți pîră nu priimi, fără doao sau trei mărturii. //

20. Pre cei ce greșescu ceartă-i înaintea tuturor, ca să aibă și alții 282v

frică.

(21) Nij. 6, 13.

21. Mărturisesc înaintea lui Dumnezău și a Domnului nostru Iisus Hristos și a îngerilor Lui cei aleși, ca aceastea să le păzești, fără de fățărie în nemică făcînd, înduplecîndu-te într-altă parte.

Ко(ц) вто(к). Не(д) кз. За(ч) спз.[17]

e. Sau nu popi pre nime.

22. Mînule[e] curund nu-ți pune pre nime, nece te împreuna în păcatele altora, pre tine curat te ține.

f. Au rînza.

23. De-acmu nu bea numai apă, ce și cîte cu puținel vin trăiaște pentru stomahul[f] tău și pentru slăbiciunele tale ceale de pururea.

24. A unora oameni arătate le-s păcatele mergînd mainte de giudecată, iară a unora merg și după ei.

25. Așijderea și faptele bune arătate sînt, carii-s aimintrea nu să pot ascunde.

CAP 6

1. Îl învață ce să cuvine slugilor a face. 10. Lăcomiia cîtu-i de păgubitoare. 13. Grăind pre scurt de bogăție, iară opreaște pre Timoteiu ca să nu să împiiadece întru învățăturile deșearte.

a. Sau domnii lor.

Carii sînt supt giug, slugile, pre stăpînii[a] lor cu toată cinstea, cumu să cade, să-i cinstească, ca să nu să hulească numele lui Dumnezău și învățătura.

2. Și carii au stăpîni creștini să nu urască pre ei, că le sînt frați, ce mai vîrtos să slujască, că-s credincioși și iubiți, carii acea facere de bine priimesc, aceasta învață și dojeneaște.

(3) Viș. 1, 3, 4; Efes. 5, 15.

3. Iară să va învăța cineva aimintrea și nu să apropie cătră cuvintele ceale treazve ale Domnului nostru Iisus Hristos, nece cătră învățătura ce-i după creștinătate,

4. Făleaşte-să neştiind nemică, ce betejeaşte[b] întrebări şi în cuvinte b. Nebuneaşte.
de price, dintru carele să scornesc cu pizme, prigoane, hule, părerile
vicleane.
5. Prigoane deşiarte a oamenilor de minte stricaţi şi prădaţi de
dereptate, păindu-le că-i dobîndă creştinătatea[c], depărtează-te de unii c. Slujba dumnezeiască.
ca aceştea.
6. Iaste neguţătorie mare slujba dumnezăiască cu prisoseală. //
283r 7. Că nemică n-am adus în lume, nece nemică nu vom putea duce. (7) Iov 1, 21.
8. Ce avînd hrană şi îmbrăcăminte, aceastea să ne agiungă.
9. Iară ceia ce vor să să îmbogăţească cad în năpaste şi în curse (9) Prici. 15, 27 şi 28, 10.
şi în pofte multe nebune şi în păgubituri, carele afundă pre oameni
în periciune şi în piiardere.
10. Că rădăcina a toate răutăţile iaste iubirea de argint, carele
jeluindu-l unii, rătăciră den credinţă şi să străpunsără cu dureri multe.
11. Iară tu, o, omul lui Dumnezău, fugi de aceştea.
Ко(ц), срє(д). Сѹббота по рож(д)ествѣ: Хво. Зача́ло, спи҃.[18] Şi îmblă după
dereptate, creştinătate, credinţa, dragostea, răbdarea, blîndeaţele.
12. Boiniceaşte războiul cel bun al credinţiei, prinde viiaţa de
veaci, întru carea eşti şi chemat şi ai mărturisit mărturiia cea bună,
înaintea a mulţi mărturisitori.
13. Poruncesc ţie înaintea lui Dumnezău carele înviiază toate şi (13) Viş. 5, 21; Mt. 26, 11; Ion 18, 37.
a lui Hristos Iisus, carele mărturisi înaintea lui Pilat den Pont cia
mărturie bună,
14. Să ţii tu porunca fără spurcăciune şi fără vină, pînă la arăta-
rea Domnului nostru Iisus Hristos.
15. Pre carele îl va arăta în vremile lui fericitul şi însuşi putearnic, (15) Viş. 1, 11; 1 Apoc. 17, tipărit 7), 14 şi 19, 16.
Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor,
16. Carele Însuşi e nemuritoriu şi viiază întru lumină nestrăbă- (16) Ion 1, 18; 1 Pos. Ion 4, 20.
tătoare, pre carele nime din oameni nu L-au văzut, nici Îl poate vedea;
a căruia-i cinstea şi ţinearea în veaci, amin.
Ко(ц), сѹб. Четвє́ртокъ, кз҃, нє(д). Зача́ло, спѳ҃.[19]
17. Bogaţilor din ceastă lume porunceaşte-le să nu să înalţe întru
înţelepţie, nece să nădăjduiască spre bogăţie pieitoare, ce spre Dumne-
zău cel viu, carele ne dă noao toate a ne hrăni.
18. A face bine cu alţii, a să îmbogăţi întru fapte bune, plecaţi
spre îndurare şi spre împreunare.
19. Strîngînd şie temelie bună înainte, ca să priimască viiaţa de (19) Mt. 6, 20; Luc. 12, 33 şi 16, 9; Tit 1,14.
vecie.
20. O, Timoteiu, darul ce-i pus, păzeaşte-l, depărtează-te de gla-
283v surile spurcate a lucrurilor deşiarte // şi protivirea ştiinţeei a numelui
minciunos,
21. Cu carea unii fălindu-să, de la credinţă căzură. Mila (21) Viş. 1, 4 şi 4, 7.
cu tine. Amin.
Ко(ц), чє(к).[20]

La Timoteiu, 1 carte, scrisă-i din Laodichiia, care oraş
îi mai mare în Frighiia Pacatie.

PREADOSLOVIIA 2 LA TIMOTEIU

Ceastă carte cuprinde multe fealuri de îndemnături.

Indeamnă Pavel pre Timoteiu să să întemeiaze în cunoștința Evangheliei și întru învățătura propovedaniei, ca să propoveduiască altora cu destoinicie, cu puteare sufletească, cu înțelepciune și cu ostrdie, spre întrămarea lor, dintru învățătura Evangheliei.

2. Porunceaște să contenească pre învățătorii strîmbi și să le stea împrotivă.

3. Îndeamnă-i să rabde pentru Evanghelie și să să nevoiască spre pace și spre plecare, fiindu-și învățătura ce au luat de la el.*

După aceastea, mîngîe pre Timoteiu, să nu să smintească pentru prinsoarea lui, întru carea unii smintindu-să să lepădară de Evanghelie. La sfîrșeniia cărției, arată că preste puținea vreame, pre el îl vor omorî; pentr-aceaia roagă pre Timoteiu, cum poate mai curund să vie la dînsu, aducînd cu sine pre Marco și unealtele ce uitase la ei. //

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL 2 LA TIMOTEIU 284r

CAP 1

5. Laudă credința lui Timoteiu și-l îndeamnă să-și îmble întru cinul său. 8. Și pentru prinsoarea lui. 15. Și pentru lepădarea unora de la Evanghelie, să nu să smintească. 11. Laudă-să despre apostoliia sa. 14. Roagă-l să păzească ce-i pus la ei. 16. Laudă pre Onisifor.

Пѧ́ток, кз҃, не(д). Зача́ло, сч҃.[1]

Pavel apostol a lui Iisus Hristos, din voia lui Dumnezău, după făgăduința vieției carea-i întru Iisus Hristos,

2. Lui Timoteiu, iubitului fiiu, milă, milostivnicie și pace, de la Tatăl Dumnezău și Iisus Hristos Domnul nostru. Прєстꙋпнѝ п(ек). Стомꙋ а̓п(с)лꙋ Тимоѳе́ю. Зача́ло.[2]

3. Dau har lui Dumnezău căruia slujesc din strămoşi, cu cunoş- (3) Dean. 22, 9
tiinţă curată, că neîncetat am pomană de tine, întru rugăciunele şi 6, 23.
meale zuoa şi noaptea.
4. Dorind a vedea pre tine, pomenindu-mă de lacrămile tale, să
mă împlu de bucurie,
5. Aducîndu-mi aminte de credinţa nefăţarnică carea-i întru tine,
carea au lăcuit mainte în moaşă-ta Loida şi întru maică-ta Evnichiia,
crez că şi întru tine.
6. Pentru carea-ţi aduc aminte, ca să aţiţ darul lui Dumnezău
carele-i întru tine, pentru punerea mînulor meale spre tine,
7. Că nu ne-au dat noao Dumnezău duhul teameriei, ce al puteriei
şi al dragostei şi al trezvireei.

Чтѝ пе(к). Нoе(м)вр: к҃и, Зачáло, с҃чa.

284v 8. Nu-ţi fie derept aceaia ruşine de mărturiia Domnului no//stru,
şi nice de mine nu-ţi fie ruşine căce-s prinsul Lui, ce fii părtaş în
scîrbele Evangheliei, după putearea lui Dumnezău,
9. Carele ne-au izbăvit pre noi şi ne-au chiemat cu chemare sfîntă, (9) 1 Cor. 1, 2;
nu după faptele noastre, ce după rînduiala Lui şi mila ce-i dată noao Efes. 1, 4; Tit 3, 5.
în Hristos Iisus, mainte de vremile de veaci.
10. Iară s-au arătat acmu pentru venirea strălucitoare a Mîntui- (10) C rim. 16,
toriului nostru Iisus Hristos, carele moartea o au zdrobit şi aduse 25; Efes. 3, 9; Colas. 1, 26; Tit
viiaţa la lumină şi neputregiunea pentru Evanghelie, 1, 2; 1 Pet. 1, 20.
11. Întru carea sînt pus eu propoveduitoriu şi apostol şi învăţă- (11) 1 Tim. 2, 7.
toriu păgînilor.
12. Pentru care lucru şi rabd aceastea, ce nu mă ruşinez, că ştiu
cui am crezut şi cu adevăr ştiu că putearnic iaste a ţinea vistiiariul
mieu spre zua aceaia.
13. Să ţii chipul cuvintelor sănătoase carele ai auzit de la mine,
în credinţă şi în dragoste carea-i în Iisus Hristos.
14. Vistiiariul bun cel pus, păzeaşte-l prin Duhul Sfînt, carele (14) 1 Tim. 6,
lăcuiaşte întru noi. 20.
15. Ştii aceasta că s-au întorsu[a] de la mine toţi ceia ce sînt în a. S-au lepădat de mine.
Asiia, din carii iaste Fighel şi Ermoghen.
16. Dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-au
stîmpărat, şi de lanţul prinsoarei meale nu i-au fost ruşine.
17. Ce încă venind în Roma, cu de-adinsu mă căuta şi m-au aflat.
18. Dea-i lui Domnul să afle milă de la Domnul, întru zua aceaia;
şi cîte ne-au slujit în Efes, tu bine ştii.Ко(ц), пе(к). и҆ и҆сповѣ(д)никѡ(м).
а҆ с8(в), к҃з, за(ч). с҃гi. И҆ не(д), к҃з, За(ч), с҃лг.[4]

CAP 2

1. Îndeamnă pre Timoteiu să ţie vitejie creştinească. 3. Luînd pildă. 4. De la viteaji şi de plugari. 10. Arată că prinsoarea lui va fi de folos sfinţilor. 15. După aceaia roagă pre Timoteiu să împarţă cuvîntul dereptăţiei cum să cuvine. 17. Şi să să păzască de pilda necredincioşilor. 22. Şi toate să le facă cumu să cade.

Не(д), к҃е, и҆ Мч҃еникѡмъ ѡ҆бще. Зачáло, с҃чв.[5]

Tu derept aceaia, fiiul mieu Timoteiu, întărează-te pentru mila ce-i în Hristos Iisus

2. Și carele ai auzit de la mine întru multe măr-
turii, aceastea le lasă pre oameni credin//cioși carii-s 285r
harnici a învăța și pre alții.

3. Tu derept aceaia fii răbdătoriu ostenealei, ca bun viteaz a lui Iisus Hristos.

4. Nime cela ce vitejește nu să meastecă în lucrurile ceștii vieți, ca să placă celuia ce l-au ales spre vitejie.

a. Au viteji.

5. Că de să va și lupta[a] cineva, nu să va curuna, de nu va lupta cu de-adinsu.

6. Plugariul trebuiaște să ostenească mainte, după aceaia va lua rodul.

7. Socotează carele zic, dea-ți derept aceaia Domnul înțeles întru toate.

8. Adu-ți aminte că Hristos Iisus S-au sculat din morți, carele-i din sămînța lui David, după Evangheliia mea.

9. Pentru carele mă ostenescu pînă în prinsori, ca un făcătoriu de rău, ce cuvîntul lui Dumnezău nu e legat.

10. Derept aceaia toate le răbdu pentru aleși, ca să dobîndească și ei spăseniia carea e în Hristos Iisus, cu slava de vecie.

Ко(ц), не(д), и мученико(м). Зачало, сиг.[6]

(11) C rim. 8, 17.

11. Credincios cuvîntu-i acesta că de-am murit cu El, depreună cu El vom și viia.

(12) Mt. 10, 33; Mr. 8, 38; Luc. 9, 20.

12. De vom răbda cu El, vom și împărăți, de-L vom tăgădui, El încă ne va tăgădui pre noi.

(13) C rim. 1, 3 și 9, 6.

13. Să vom fi necredincioși, iară El credincios rămîne, că pre Sine nu Să poate tăgădui.

14. Aceastea le ado aminte, mărturisind înaintea Domnului, să nu să lupte în cuvinte carele nu-s nece de un folos, ce întorcu ascultătorii.

15. Nevoiaște-te să stai ispitit înaintea lui Dumnezău și lucrătoriu căruia nu-i e rușine și carele despică cu de-adinsu cuvîntul adevărăriei.

16. Iară strigările spurcate, lucrurile deșiarte conteneaște-le, că spre mai mare necurăție adaug.

b. Gangrena iaste boală ce mănîncă carnea omului.

17. Și cuvîntul lor paște ca ga(n)grena[b], din carii iaste Imenei și Filit,

18. Carii de la dereptate rătăciră, zicînd că au trecut învierea și întorc credința unora.

19. Iară temeiul lui Dumnezău stă întărit avînd această peceate,
ști Dumnezău carii sînt ai săi; și să să depearte // de strîmbătate 285v
toți varecine numeaște numele lui Hristos.

Ко(ц) су(б). Пне(д), кн, нз(л). Зачало, счд.[7]

20. Iară în casa mare nu-s numai vase de aur și de argint, ce și de lemnu și de pămînt; și unele-s de cinste, iară altele-s de micșurare.

21. Și cine să va curăți pre sine dintr-aceastia fi-va vas de cinste, sfințit și de folos Domnului și gătit spre tot lucrul bun.

22. Iară de poftele tinereațelor fereaște-te; ce îmblă după dereptate,
în credință, în dragoste, în pace, cu ceia ce cheamă într-agiutoriu pre
Hristos, cu inimă curată.
23. Iară întrebăturile nebune și fără ispravă lapădă-le, știind că (23) 1 Cor. 1, 2; 1 Tim. 1, 4 și 4, 7; Tit 3, 9.
acealea nascu svade.
24. Iară sluga Domnului nu trebuiaște să fie svadnic, ce blînd
să fie cătră toți, învățătoriu și răbdătoriu.
25. Cu blîndeațe învățînd pre ceia ce să protivăscu, doară cîndva
Dumnezău le va da lor pocaanie, de vor cunoaște adevărul.
26. Și vor scăpa den cursa diiavolului, de carele au fost ținuți
prinși întru mintea lor, ca să facă voia lui. Ко(ц), пне(д).[8]

CAP 3

1. Proroceaște de vremile iuți și păgubitoare carele-s venitoare spre credincioși. 9. Ce el îndeamnă cu îndrăznirea biruinției. 10. Spre războiu. 14. Roagă-l să rămîe întru învățătură dereaptă.

Сȣ(в), л͠д, За(ч), с͠чє.[9]

Iară aceasta să știi că în zilele de apoi vor fi vremile iuți. (1) 1 Tim. 4, 1; 2 Pet. 5, 3; Iuda 18.
2. Că vor fi oamenii iubitori pre sine, scumpi, lăudu-
roși, făloși, blăstămători, neîngăduitori părinților,
neharnici, necurați,
3. Fără dragoste, fără pace, hulitori, netreazvi, ne-
blînzi, neiubitori bunilor,
4. Vînzători, năprasnici, îngîmfați, iubitori mai vîrtos dezmirdă-
ciunilor decît pre Dumnezău,
5. Avînd chipul creștinătăției, ce puteariei tăgăduescu-o și de-aceș-
tea te fereaște.
286r 6. Că dentr-aceia sîntu aceștea ce năvălescu în fămei și duc // pre
mueri cuprinse, încărcate de păcate și de multe fealiuri de pofte
învolbate.
7. În toată vreamia învățîndu-să și nicecînd la știința adevărului
nesosind.
8. Iară cum Annia și Amvriia să protiviră lui Moisi, așia și aceștea (8) Ishod 7, 11.
să protivăscu adevărului, oameni cu minte stricată și lepădați din
credință.
9. Ce nu vor spori mai mult că nebuniia lor aiave va fi tuturora,
cum au fost și acelora. Ко(ц), сȣ(в). Нє(д), л͠г, за(ч), с͠чѕ.[10]
10. Iară tu ai agiunsu învățătura și rîndul vieții meale, voia, cre-
dința, blîndeațele, dragostele, răbdarea,
11. Scîrbele, gonirile carele mi s-au tîmplat întru Antiohiia, în
Iconiia și în Listra, ce supărări am răbdat, ce din toate m-au izbăvit
Domnul.
12. Ce și toți carii vor vrea să viiaze creștineaște, în Hristos Iisus, (12) Dean. 14, 22.
gonire vor păți.
13. Iară oamenii răi și amăgitori sporescu spre rău, amăgind că ei
încă-s amăgiți.

(14) Viş. 2, 2. 14. Iară tu rămii întru cealea ce ai învăţat şi carele-s crezute ţie, ştiind de la cine ai învăţat.

15. Şi tu din porobocie ai ştiut Scripturile sfinte, carele te pot face pre tine înţelept, spre ispăsenie prin credinţa carea iaste în Iisus Hristos. Ко(ц), не(д). Вто(к), кн, не(д). За(ч), счз.[11]

(16) 2 Pet. 1, 20. 16. Toată Scriptura de Dumnezău e răsuflată şi-i de folos spre învăţătură, spre certare, spre dojană şi spre învăţătură carea-i în dereptate,

17. Ca să fie deplin omul lui Dumnezău, spre tot lucrul bun, gătit desăvîrşit.

CAP 4

1. Roagă pre Timoteiu să propoveduiască Evangheliia. 3. Mai vîrtos într-acea vreame păgubitoare. 6. Spune că moartea lui îi aproape. 8. Ce el, ca un vîngătoriu, grăbeaşte la biruinţa vieţii de vecie. 10. Arată că lipsă iaste să cheame pre Timoteiu. 11. Pentru lucrul lui.

Derept aceaia eu te rog, înaintea lui Dumnezău şi a Domnului Iisus Hristos, carele va giudeca vii şi morţii, la venirea Lui şi întru Împărăţiia Lui, //

2. Propoveduiaşte cuvîntul, fii pre dînsu în vrea- 286v
me cu prilej şi fără de vreame, ceartă, conteneaşte şi îndeamnă cu toată blîndeaţea şi învăţătura.

3. Că va fi vreame cînd învăţătura sănătoasă nu o vor răbda, ce
a. Mîncîndu-i urechile. după poftele sale aduna-şi-vor şie învăţători, sunîndu-le[a] urechile.

4. Şi de la dereptate urechile-şi-vor întoarce, şi le vor pleca cătră cuvinte deşiarte. Ко(ц), вто(к). Не(д)лѣ, пре(д) просвѣще(н): Зачáло, счн.[12]

5. Iară tu preveghează întru toate, munceaşte, făcînd lucrul evanghelistului, slujba ta fă-o deplin.

b. Înţeleage-să moartea lui. 6. Că eu mă jărtvesc[b] şi iaste aproape vreamea mersului mieu.

7. Cea vitejie bună eu o am vitejit, alergarea o am săvîrşit, credinţa o am ţinut.

8. Ce-i înapoi, pusă-mi iaste mie corona dereptăţiei carea-mi va da mie Domnul, într-aceaia zi, cel giudecătoriu derept; iară nu numai mie, ce şi tuturora carii aşteaptă cea strălucită venirea Lui. Ко(ц), не(д). Срѣ(д), кн. Зачáло, счѳ.[13]

9. Nevoiaşte-te a veni cătră mine curund.

10. Că Dimas m-au lăsat pre mine, iubind veacul de-acmu, şi mearse în Solun, Crisp, în Galaţiia, Tit în Dalmaţiia.

11. Luca numai sîngur iaste cu mine. Ia încă pre Marco cu tine, că foarte mi-e de folos în slujbă.

12. Iară pre Tihic l-am trimes în Efes.

13. Iară veşmîntul ce-am lăsat în Troada, la Carp, adu-l, cînd veri veni, şi cărţile, mai vîrtos ceale de piiale.

c. Zlătariu de aramă. 14. Alexandru faurul[c] mult rău mi-au făcut, plătească-i lui Domnul, după faptele lui.

15. De carele tu, încă, foarte te fereaşte, că să protiveaşte cuvintelor noastre.
16. Întru mîntuirea mea, dintîiu nime n-au fost cu mine, ce toţi mă lăsară pre mine, ce nu li să menească lor.
17. Iară Domnul au fost cu mine şi m-au întărit pre mine, ca să aibă propovedaniia credinţă pentru mine şi să o auză toate limbile; şi m-au izbăvit din gura leului. //
287r 18. Şi mă va izbăvi pre mine Domnul, de tot lucrul rău, şi mă va ţinea spre Împărăţiia cerească a Lui, a căruia-i slava, întru veacii veacului, amin.
19. Spune închinăciune Prischileei şi Achileei şi casei lui Onisifor. (19) Viş. 1, 17.
20. Erast au rămas în Corint, iară pre Trofim l-am lăsat în Milit, bolnav.
21. Sileaşte a veni mainte de iarnă. Închină-ţi-să Evvul şi Pud şi Lin şi Clavdie şi toţi fraţii.
22. Domnul Iisus Hristos fie cu sufletul tău; mila fie cu voi. Amin.

Scrisă-i în Roma a 2-a carte la Timoteiu, carele au fost rînduit întîiu episcop în Efes, cînd stătu a 2-a oară Pavel înaintea lui Neron, împăratul Rîmului.

PREADOSLOVIE LA TIT

În ceastă carte ce e scrisă la Tit, Pavel îndeamnă pre Tit să tocmească besearecele carele-s în Crit, cu ispravă bună, şi să pue preoţi prin sate şi prin oraşă, şi-i dă înainte să oprească pre învăţătorii minciunoşi. Iară el să înveaţe pre alţii învăţătură dereaptă, şi el încă să asculte de la alţii, carii-s de temeiul credinţeei şi vieţiei noao. Şi iară aduce înainte multe fealiuri de lucruri a vieţiei creştineşti, şi-i dojeneaşte ca să îmble într-acealea bătrînii şi cu tinerii şi le arată că, să vor îmbla într-acealea, va fi mila lui Dumnezău întru ei.

La sfîrşit, roagă pre Tit să ostenească aşia în rînduiala besearecii, ca să aibă ascultători şi învăţători, ca să nu-i fie osteneala în deşărt. ||

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA TIT 287v

CAP 1

5. Arată cum să cuvine să fie preoţii. 10. Şi cum trebue să astupe gura celora ce grăesc în deşărt. 12. După aceastea scrie năravul criteanilor minciunoşilor. 14. Şi pomeneaşte de jidovi, carii punea sfinţiia în lucrurile din afară.

Авгꙋста, ке҃. Зача́ло, т҃.[1]

Pavel, sluga lui Dumnezău şi apostolul lui Iisus
Hristos, după credinţa aleşilor lui Dumnezău şi
cunoştinţa adevărului care-i după slujba dumne-
zăiască.
2. Spre nădeajdea vieţii de vecie, carea au
făgăduit Dumnezău cel nemenciunos, mainte de
vremile veacilor, iară l-au arătat în vremile sale
3. Acel cuvînt al Lui pentru propovedaniia, care-au nădăjduit pre
mine, după porunca Spăsitoriului nostru Dumnezău, lui Tit, iubitu-
lui fiiu, după credinţa ce li-e depreună.

(1) C rim. 1, 11 şi 16, 25; Efes. 3, 9; Colas. 1, 26; 1 Pet. 1, 20.

4. Milă, milostivnicie și pace de la Tatăl Dumnezău și Domnul (4) 1 Tim. 1, 2.
Iisus Hristos, Mîntuitoriul nostru.
Прѣ(с), а҆п(с)лꙋ, въ за(ч), т҃в. Четвéртокь, к҃н, не(д). За(ч), т҃.[2]
5. Pentr-aceaia te-am lăsat în Crit, ca să tocmești carele au rămas,
și să rîndueşti preoți prin orașă, cum ți-am rînduit înainte-ți.
6. Carele-i nevinovat, bărbat unii mueri, avîndu feciori credin- (6) 2 Tim. 3, 2.
cioși, nevinovați întru desfătare, au neîndărăptnici.
7. Că să cuvine preutului[a] să fie nevinovat, ca vistearnicul lui a. Au episcupului.
Dumnezău, neplăcînd șie, nemînios, nebețiv, neucigaș, nepohtitoriu
dobîndii necuvioase,
8. Ce sălășluitoriu și îndrăgitoriu bunilor, treazv, derept, cuvios,
răbduriv, //
288r 9. Țiitoriu cuvîntului celui credincios carele-i de învățătură, ca
să poată îndemna cu învățătură dereaptă și să poată învenge pre
ceia ce i să protivăscu.
10. Că sînt mulți îndărăptnici, grăitori în deșărt și amăgitori și mai
vîrtos carii-s din tăiarea împregiur.
11. Cărora să cuvine a le astupa gura; carii întorc toate casele,
învățînd carele nu să cade, pentru dobînda necuvioasă.
12. Zis-au cineva dintr-înși, prorocul lor⟨u⟩și: „Criteanii pururea-s
menciunoși, fieri reale, pînteci leaneși".
13. Această mărturie-i adevărată. Pentr-aceaia ceartă-i pre ei,
necruțind, ca să fie întregi în credință,
14. Neascultînd basnele jidovilor și poruncile oamenilor, lepădă- (14) 1 (cifra 1 nu este menționată) Tim. 1, 4 și 4, 7.
torilor de adevăr. Пе(к), к҃н. не(д), За(ч). т҃а.[3]
15. Toate-s curate curaților, iară necuraților și necredincioșilor (15) C rim. 14, 20.
nemică nu li-e curat, ce-i spurcată și mintea și știința lor.
16. Mărturisescu-să că cunosc pre Dumnezău, iară cu faptele-L
tăgăduescu, fiind urîți, necredincioși și lepădați de tot lucrul bun.

CAP 2

2. Scrie deregătoriia a tot fealiul de om, a tinerilor și al bătrînilor; îndeamnă-i să înveațe obiceaiul besearecii. 11, 12. Îndeamnă să viețuiască creștineaște, pentru că să apropie zuoa răscumpărării.

Iară tu grăiaște carele să cuvine învățăturiei dereapte.
2. Cum bătrînii să fie treazvi, cinstiți, înțelepți, în
credință întregi și în dragoste răbdători.
3. Așijderea și bătrînele, în veșmînt sfînt, neclevetitoare, nu deprinse cu vin mult, învățătoare de
bine,
4. Ca să înveațe înțelepție pre ceale tinere, cum să fie bărbaților
și feciorilor săi îndrăgitoare,
5. Înțeleapte și curate, grijindu-și de case, bune, plecate bărbaților (5) Efes. 2, 2.
săi, ca să nu să hulească cuvîntul lui Dumnezău.
6. Tinerii așijdere îndeamnă-i ea să fie treazvi.
7. În toate te pune pildă cu faptele bune, învățătură fiind cu
întregie și cu destoinicie. //

8. Cuvîntul sănătos, neprepus, ca ceia ce să pun împrotivă să 288v
să rușineaze, neavînd nemică rău a grăi despre voi.
(9) Efes. 6, 5; Colas. 3, 22; 1 Pet. 2, 18. 9. Slugile îndeamnă-i să să pleace stăpînilor săi, ca întru toate să
le fie lor dragi, neîntorcîndu-le cuvintele,
10. Nehiclenindu-i întru nemică, ce arătînd credință bună întru
toate, ca să să înfrîmsățeaze întru toate învățătura Mîntuitoriului
nostru Dumnezău. Ко(ц), пе(к).
Й с8(б), кн҃, ефе(с), за(ч) сн҃і, И не(д) кн҃ кола(с),За(ч) сн҃. На крщ҃énїе Гн҃е За(ч) тв҃.[4]
11. Că s-au arătat mila cea spăsitoare a lui Dumnezău tuturor
oamenilor,
12. Învățînd pre noi ca să lepădăm necurățiile și pohtele lumești,
cu trezvie, dereptate și cu sfinție să viem într-această lume.
13. Așteptînd nădeajde cea fericită și venirea cea strălucitoare a
slavei marelui Dumnezău și a Mîntuitoriului nostru Iisus Hristos,
14. Carele S-au dat pre Sine pentru noi, ca să ne răscumpere
pre noi din toată strîmbătatea și să-Și curățască Șie oameni aleși,
silitori spre fapte bune.
Пръ(с) къщ҃éнїю чтѝ Ти́т8.[5]
15. Aceastea grăiaște și spre aciastea îndeamnă și dojeneaște cu
toată putearia, și nime pre tine să nu te urască.

CAP 3

1. Îndeamnă pre toți să cinstească pre cei mai mari și să le îngăduiască. 3. Și să-și aducă aminte de viața dintîiu, că îndereptarea lor iaste numai din mila lui Dumnezău. 9. Iară de le va striga cineva împrotivă. 10. De acela să să leapede.

(1) C rim. 13, 1. Indeamnă pre ei să să pleace deregătorilor și putearni-
cilor, și să le îngăduiască, fiind gata spre tot lucrul
bun.
2. Pre nime să nu hulească, fiind nesfadnici, ce ară-
tînd toată blîndeațea cătră toți oamenii.
(3) 1 Cor. 6, 11. 3. Că eram și noi odinioară neînțelepți și îndărăt-
nici, rătăciți, slujind a multe fealiuri de pofte și dezmirdăciune,
în răutate și în pizmă viețuind, urîți, // și unii pre alalți urînd. 289r
Пръ(с) Ти́т8. Чтѝ, крщ҃е(н): въ пáмѧ(т), з҃, съво(р).[6]
4. Ce după ce s-au arătat bunătatea și dragostea a Mîntuitoriului
nostru Dumnezău cătră oameni,
(5) 2 Tim. 1, 9. 5. Nu din faptele dereptății carele am fi făcut noi, ce din mila
Lui ne-au ținut pre noi, pentru scăldarea a nașterei de nou și înnoirea
Duhului Sfînt,
6. Carele L-au vărsat spre noi din destul, pentru Mîntuitoriul nos-
tru Iisus Hristos.
7. Ca, îndereptați din mila Lui, să fim moșteani, după nădeajdea
vieții de vecie. Ко(ц), крщ҃енїю.[7]
8. Adevărat cuvîntu-i acesta și aceastea voiu să întărești, cum să
silească a mearge înainte, cu fapte bune, aceia carii au crezut lui
Dumnezău.

9. Aceastea-s bune şi de folos oamenilor; iară întrebările nebune (9) 2 Tim. 1,
şi ştiinţile de rudenii şi prigoanele şi sfadele pentru leage conte- 4 şi 4, 7 şi 23.
neaşte-le, că-s deşiarte şi fără de folos.
10. Omul eretic, după una şi altă dojană, leapădă-l.
11. Ştiind cum carele-i ca acesta s-au întorsu şi greşiaşte, carele-i
şi de giudecata sa osîndit. Чтѝ. Ти́тꙋ.[8]
12. Cînd voiu trimite la tine pre Artima sau pre Tihic, grăbeaşte
a veni cătră mine, în Nicopoli, c-am rînduit să erneaz acolea.
13. Pre Zena, ştiutoriul legiei şi pre Apolos, cu socotinţă să-i tri-
miţi, ca să n-aibă vro lipsă.
14. Iară ai noştri încă să să înveaţe a mearge înainte, întru fapte
bune, spre folos de treabă, ca să nu fie fără rod.
15. Închină-să ţie toţi carii-s cu mine; spune închinăciune celora
ce îndrăgesc pre noi în credinţă. Mila lui Dumnezău
fie cu voi toţi. Amin.

La Tit, carele au fost episcop dintîiu rînduit besearecilor critea-
nilor, scrisă-i în Nicopoliia Machedoniei.

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA FILIMON 289v

CAP 1

1. În ceastă carte Pavel apostol să veade a scrie de lucruri mici, ce încă destoiniciia scrisoarei lui să înalță pînă la Dumnezău. 8. Pre Filimon, sluga fugită fiind furu, trimeate-l înapoi lui Filimon și-l roagă să-i iarte greșala lui. După aceastea îndeamnă spre dereptatea creștinească.

Ноє(м), кв, а̓п(с)лꙋ Филимóнꙋ. Зачáло, тг.[1]

Pavel, prinsul lui Iisus Hristos, și Timoteiu fratele, lui Filimon, iubitului și agiutătoriului nostru,

2. Și Apfiei iubiteei și lui Arhip, soțului nostru, și besearecii[a] carea-i în casa ta.

a Au săborului.

3. Milă voao și pace, de la Dumnezău Tatăl nostru și de la Domnul Iisus Hristos.

(4) 1 Solun. 1, 2; 2 Sol. 1, 3.

4. Dau har Dumneză⟨u⟩lui mieu, pomenindu-mă de tine întru rugăciunele meale,

(5) Efes. 1, 15; 2 (tipărit: 1) Cor. 4, 15 (versetul nu este menționat).

5. Auzindu dragostea ta și credința carea ai cătră Domnul Iisus și cătră toți sfinții.

6. Cum bunătatea credinției tale împreunată să fie aiave întru cunoștința a tot binele carele-i întru voi, pentru Iisus Hristos.

7. Că avem bucurie mare și mîngîiare întru dragostea ta, că inimile sfinților pentru tine s-au veselit, frate.

8. Pentru că avînd mare îndrăznire în Hristos a-ți porunci ție despre cest lucru care să ține de tine.

9. Ce pentru dragostea mai vîrtos mă rog, fiind cumu-s eu Pavel bătrîn, iară acmu și prinsul lui Iisus Hristos.

10. Iară mă rog pentru fiiul mieu Onisim, carele l-am născut în prinsoare mea.

11. Carele oarecînd ți-au fost ție fără de folos, iară acmu-i și ție și mie de folos.

12. Carele ți l-am trimis, iară tu pre el, ca pre inima mea, priimeaște-l.

13. Pre carele vrea⟨m⟩ să-l ţiiu lîngă mine, ca să-mi slujască în locul tău, întru prinsorile Evangheliei.

14. Ce fără voia ta, nemică n-am vrut să fac, ca să nu fie din silă faptul tău cel bun, ce din voe. //

290r 15. Că doară pentr-aceaia au fost mersu de la tine cîtăva vreame, ca să-l priimeşti pre el în veaci,

16. Nu ca o slugă, ce mai asupră de slugă, ca un frate iubit, mai vîrtos mie, iară cu cît mai vîrtos ţie, şi trupeaşte şi întru Domnul.

17. Pentr-aceaia de mă ai pre mine soţu, priimeaşte-l ca şi pre mine.

18. Iară să ţi-au greşit ţie ceva, au ţi-e datoriu, aceaia o impută mie.

19. Eu, Pavel, scriş cu mîna mea, că eu-ţi voiu plăti, ca să nu-ţi zic ţie că tu încă mai asupră eşti al miu.

20. Aşa, frate, ca să dobîndesc de la tine acest bine întru Domnul, veseleaşte inima mea întru Domnul.

21. Nădăjduindu-mă întru ascultarea ta, scris-am ţie, ştiind că şi mai asupră de ce zic veri face.

22. Iară depreună găteaşte-mi sălaş, că mă nădăjduescu că, pentru rugăciunele voastre, voiu fi dăruit voao.

23. Închină-ţi-să ţie Epafras (soţul mieu în prinsoare pentru Hristos Iisus),

24. Marco, Aristarh, Dimas şi Luca agiutătorii miei.

25. Mila Domnului nostru Iisus Hristos
fie cu duhul vostru. Amin.

La Filimon au fost trimes din Roma pre Onisim sluga.

PREADOSLOVIIA LA OVREAI

Despre ceastă carte tribuiaște să știm 4 lucrure: 1. Cine au fost scriitoriul ceștii cărți și de destoiniciia cărții. 2. De ovreai, la carii au scris această carte. 3. De șuma aceștii cărți și că-i scrisă de Pavel. 4. De părțile aceștii cărți.

Mulți s-au aflat, și acmu încă sîntu, carii s-au îndoit de ceastă carte că n-ară fi scrisă de Pavel, și den numărul cărților sfinte o au lepădat. Aceștia era Marțion, Ebion, Arion și alți eretici. || Ce noi lăsăm nebuniile acelora și ne însoțim cu 290v
cărtularii aceia carii învață depreună în beseareca lui Dumnezău și cred că-i scrisă de Pavel și-i sfîntă, care să arată dentr-aceaste lucruri: 1. Că toți cărtularii grecești cred că-i scrisă de Pavel această carte. 2. Den cuvinte încă să cunoaște că-i scrisă de Pavel, că să asămenează cuvintele cu cealelalte cărți a lui. 3. Dentr-această încă să cunoaște, că ce cuvinte pune în cărțile lui la sfîrșitul cărților, într-această carte încă le pune, zicîndu: „Mila Domnului să fie cu voi cu toți. Amin". Cumu să arată 2 solun⟨eani⟩ 4, cu aceale cuvinte îi să pecetluescu cărțile. 4. Pătru apostol, la sfîrșitul 2 carte, arată-să a grăi de această carte, zicîndu: „Cum și fratele iubitul nostru Pavel au scris voao, ovreailor, cuvine-să a ști celor răschirați prin Pont și pren Asiia". 5. Să arată den dragostea lui Pavel, carea au avut cătră ovreai, pohtindu-să a fi anatema pentru ei, cap 9 la săvîrșit. Beseareca lui Hristos, în toată vreamia, au crezut și au învățat că această carte-i scrisă de Pavel și are destoinicie apostolească.

2. Despre ovreai la cari-i scrisă această carte. Ovreaii la carii au scris apostolul era ovreai întorși cătră Hristos, carii era în Ierosalim și în ținutul Iudeei, cum să veade că la sfîrșitul cărției zice că va mearge la ei. Derept aceaia acești ovreai sînt ovreai aceia cărora le strînse alămojnă în Ahaiia și în Asiia și în Roma și pre aceștea îi chiamă sfinți în Iudeia.

3. De șuma cărției. Șuma aceștii cărți să tocmeaște cu șuma Evangheliei lui Ioan, că arată dumnezăirea și întrupirea lui Iisus Hristos. După aceaia scrie obiciaiurile vieției creștinești, la sfîrșit scrie de preoțiia lui Iisus Hristos. Iară pentr-aceasta au scris, că jidovii săvai că credea în

Hristos, încă mulţi să ţinea de leagea lui Moisi şi mesteca Evangheliia lui Hristos cu leagea lui Moisi, carea înţelegîndu apostolul, au vrut să întărească pre cei slabi în credinţă, şi învaţă împrotiva hulitorilor, că
291r *Hristos au murit // pentru păcatele noastre şi-i Mesiia cel făgăduit, adevărat Fiiul lui Dumnezău şi om adevărat. Şi-i preut besearecii lui Dumnezău, carele, cu o jărtvire a trupului Său, ştearse toate păcatele noastre şi să sfîrşiră toate jărtvele den leagea veache, întru jărtvirea lui Hristos.*

4. Această carte să poate împărţi în 2 părţi. Partea dentîi iaste cuprinsă în 11 cap⟨ete⟩, în carele învaţă de multe capete a credinţiei. A 2-a parte iaste cuprinsă cap⟨ete⟩ 2, în carele învaţă de lucrurile credinţiei creştineşti.

CARTEA LUI PAVEL APOSTOL LA EVREI

CAP 1

1. Arată că învăţătura carea au adus Hristos iaste mai pre desupra de toate învăţăturile prorocilor. 4. Pre Hristos înalţă-L prespre toţi îngerii. 5. Şi cu multe mărturii a Scripturii arată că-i mai cinstit de toţi.

Съ(в), а҃, по(с): и҆ на вечє́рїє рѡж(д)ества Хв҃а.[1]

De multe ori şi în multe chipuri au grăit Dumnezău: întîi părinţilor, prin proroci, iară în vremile ciaste de apoi au grăit noao întru Fiiul,
2. Pre carele Îl rîndui moştenitoriu tuturora, (2) Ion 1, 3; Colas. 1, 16; 2 Cor. 4, 4.
pentru carele făcu şi ceastă lume.
3. Carele fiind strălucirea slaveei şi chipul feaţiei Lui şi purtînd toate cuvîntul puterei Sale, curăţindu-ne den păcatele noastre, pentru Sineşi, şezut-au de-a dereapta măririei, întru nălţime.
4. Cu atîta mai cinstit făcut decît îngerii, cu cît au luat nume mai pe desupra decît ei.
5. Că, cui au zis cuiva dintre îngeri: „Fiiul Mieu eşti Tu, Eu astăzi (5) Pslom. 2, 7; Dean. 13, 33; Nij. 5, 5; 2 Samoil 7, 14; 1 Ţars. 22, 10 şi 28, 7.
Te-am născut?" Şi iară: „Eu voiu fi Lui Părinte şi El va fi Mie Fiiu". //
291v 6. Iară aşijderea, cînd aduse întîiul născut Fiiu în lume, zice: (6) Pslom. 97, 7 (versetul nu este menţionat).
„Închine-I-să Lui toţi îngerii lui Dumnezău".
7. Iară de îngeri zice: „Carele face îngerii Lui duhure şi slugile Lui pară de foc". (7) Pslom. 104, 4.
8. Iară de Fiiul: „Scaunul Tău, Doamne, în veciia de veac; toiagul dereptăţiei, toiagul Împărăţiei Tale. (8) Pslom. 45, 7; 2 Samoil 7, 16; 1 Paralip. 17, 14 şi 23, 10 şi 28, 7.
9. Iubit-ai dereptatea şi ai urît strîmbătatea. Pentr-aceaia Te-au unsu pre Tine, Doamne, Dumnezăul Tău, cu uloiul bucuriei, mai pe desupra de soţii Tăi." (9) Pslom. 102, 26.

Нє(д)лѣ, в҃, по́ста. Зача́ло, т҃д.[2]

10. Şi „Tu, Doamne, întîiu ai întemeiat pămîntul, şi faptele mînulor Tale sînt ceriurile.

11. Acealea vor peri, iară Tu veri rămînea și toate ca un veșmînt
să vor vechi.
12. Și ca un veșmînt le veri învăli și să vor schimba, iară Tu ace-
(13) Pslom. 110, 1; Mt. 22, 24; Mr. 12, 12; Luc. 10, 42; 1 Cor. 15, 25; Nij. 10, 13.
lași ești și anii Tăi nu să vor săvîrși."
13. Iară căruia de îngeri îi zise cîndva: „Șezi de-a dereapta Mea,
pînă voiu pune pizmașii Tăi, razim picioarelor Tale?"
(14) Pslo. 34, 8 și 91, 11.
14. Au nu-s toți duhuri slujitori, carii pentru slujba să trimit,
pentru ceia ce vor fi moștinitori întru spăsenie?

CAP 2

1. Arată destoiniciia învățăturii lui Hristos, carea să cuvine a o asculta. 2. Dă-ne înainte pre Hristos, în loc de frate, carele au venit în trupul nostru, ca pentru mai lesne să ascultăm pre El.

Pentr-aceaia să cuvine noao mai vîrtos a socoti acealea
carele am auzit, ca nu cumva să ne deșertăm. Нοε(м),
н҃, а҆рхáгг҃лο(м), сε(ж) и҆ велн(к) пε(к), нà ѕ҃ ча(с). За(ч), т҃е.[3]
2. Că de-au fost putearnic cuvîntul ce-au fost zis
pre îngeri, și toată călcarea legiei și îndărăpniciia,
plată dereaptă a simbriei au luat.
3. Cum vom scăpa noi, să vom lepăda spăsenie mare ca aceasta,
carea dintîiu au început a să vesti pentru Domnul și de la ceia ce
ascultase pre El fu întărită noao?
(4) Mr. 16, 20.
4. Mărturisindu-le lor Dumnezău, cu seamne și cu ciudesi // și 292r
a. Darurile.
cu multe fealiuri de puteri și cu împărțirile[a] Duhului Sfînt, după
voia Lui,
5. Că nu puse Dumnezău lumea cea venitoare supt îngeri, despre
carea grăim.
(6) Pslom. 8, 5 și 144, 3; Ion 7, 17.
6. Iară mărturisit-au într-un loc oarecine zicînd: „Ce iaste omul
de Te pomenești de el, au fiiul omului, de-l socotești pre el?
(7) 1 Cor. 15, 27.
7. Cu puținel l-ai făcut mai mic pre el de îngeri, cu slavă și cu
cinste curunat-ai pre el și ai pus pre el spre faptele mînulor Tale.
8. Toate le-ai plecat supt picioarele lui". Și pentru c-au supus
toate supt el, nemică n-au lăsat carele n-ară hi pus supt el, ce acmu
încă nu vedem să fie plecate toate lui.
(9) Filip. 2, 9 și 10, 11.
9. Ce vedem pre Iisus, cu slavă și cu cinste curunat, carele au fost
puținel mai mic de îngeri făcut, pentru patima morției, ca din mila
lui Dumnezău să guste moarte pentru toți.
10. Că să cuveniia acela pentru carele sînt aceastea toate și pentru
carele-s toate, aducînd mulți fii întru slavă, începătoriul spăseniilor
pentru patime a să sfinți.
На̀ бл҃гοвѣщенїе. И҆ на сѫкόрк Бц҃н. Зачáлο, т҃ѕ.[4]
11. Că și cine sfințeaște și carii să sfințescu, dintru unul sînt toți;
derept aceaia nu ni-i rușine a-i chiema pre ei frați,
12. Zicînd: „Vesti-voiu numele Tău fraților miei, în mijlocul
(13) Pslom. 23, 35 și 25; 2 Samoil 22, 3; Isai. 8, 18.
besearecii, lăuda-voiu pre Tine".
13. Și iarăși: „Eu voi nădăjdui întru El"; și iară: „Iată, eu și coco-
nii carii mi-au dat mie Dumnezău".

14. Pentru că coconii sînt părtaşi trupului şi sîngelui, El încă aşijderea fu părtaş acelorași, ca pentru să răsîpască pre acela pentru moarte, carele avea putearea morţiei, ce să zice diiavolul.

(14) Pslom. 18, 3; Ion 13, 14; 1 (cifra 1 nu este menţionată) Cor. 15, 14 şi 1, 55.

15. Şi să sloboază pre ceia carii era de frica morţiei, în toată viiaţa, robi.

292ᵛ 16. Că n-au luat necicum pre îngeri, ce pre sămînţa lui // Avraam au priimit.

17. Pentr-aceaia au tribuit întru toate a să asămăna fraţilor, ca să fie milostiv şi preut credincios, într-acealea carele era înaintea lui Dumnezău, ca să şteargă păcatele oamenilor.

18. Că pentru că au pătit cînd au fost ispitit, poate fi agiutoriu şi celora ce să ispitescu. Ко(ц) Бц҃е. ӥ ѕ҃м, ча(с).[5]

CAP 3

1. Acum arată cu cîtu-i mai mic Moisi de Hristos. 5, 6. Cu cîtu-i mai mic sluga de domnu-său. 7. După aceastea aduce înainte îndemnături şi certături, din mărturiia lui David. 8. De să ară afla cineva îndărăpnic şi neîngăduitoriu cuvîntului lui Hristos.

На ѿсщ҃енїе цр҃кви. Зача́ло, т҃з.[6]

De unde, fraţilor sfinţi, părtaşii chiemăturiei cereşti, socotiţi pre apostolul şi preutul mărturiei noastre Iisus Hristos,

2. Carele-i credincios celuia ce L-au rînduit pre El, cum şi Moisi au fost credincios în toată casa[a] Lui.

(2) Cis. 12, 7.

a. Lui Dumnezău.

3. Că cu atîta cinste-i mai destoinic acesta de Moisi, cu cît are mai mare cinste cela ce au zidit casa decît casa.

4. Că toată casa să zideaşte de cineva, iară cine au zidit aceastea toate Dumnezău-i. Ко(ц), ѿсщ҃енїю. Пне(д), к҃ѳ, за(ч), т҃и.[7]

5. Şi săva că Moisi au fost credincios în toată casa Lui, ca o slugă, mărturisind despre cealea ce era a grăi după acia.

6. Iară Hristos, ca Fiiul casei Lui, a căruia casă sîntem noi, să vom ţinea încrederea şi lauda nădejdeei pînă în sfîrşit vîrtos.

7. Pentr-aceaia, cum zice cel Duh Sfînt „Astăzi de veţi auzi glasul Lui,

(7) Pslom. 95, 1; Nij. 4, 7.

8. Nu întăriţi inimile voastre ca întru mînie, în vreamia ceii ispitite în pustie,

9. Unde Mă ispitiră pre Mine părinţii voştri, ispitiră-Mă şi văzură faptele Meale în 40 de ani.

10. Pentr-aceaia M-am fost mîniiat pre ruda aceaia şi am zis: În toată vreamia au rătăcit cu inima, nece cunoscură căile Meale. //

293ʳ 11. Pentru aceaia Mă giuraiu întru mîniia Mea, să vor întra în răpaosul Mieu". Пр҃к(с) пне(д). Сꙋ(б), в҃, по(с)та. Зача́ло, т҃ѳ.[8]

12. Socotiţi, fraţilor, să nu cumva fie în vrunul de voi, inimă vicleană, necrezînd, lepădîndu-să de Dumnezăul viu.

13. Ce îndemnaţi unii pre alţi, toată zua, pînă cînd să va chiema
zuoa de astăzi, să nu cumva cineva dintru voi să să întărească cu înșe-
lăciunea păcatului.
14. Că părtaşi lui Hristos fum, să vom ţinea vîrtos acel temeiu
spre carele ne răzimăm pînă în sfîrşit.
15. Pînă să zice „Astăzi de veţi auzi glasul Lui, nu întăriireţi
inimile voastre, ca întru cea mînie".
16. Că unii, auzind, mîniiară-L, ce nu toţi carii eşise din Eghipet
pentru Moisei. Ко(ц), с8(в), чти пне(д).[9]
(17) Cis. (tipărit Nij) 14, 37 şi 26, 19. 17. Iară pre carii să mîniiase în 40 de ai, au nu pre ceia pre carii
greşise, a cărora trupuri căzură în pustie?
18. Iară cărora S-au giurat că nu vor întra întru răpaosul Lui,
fără numai necredincioşilor?
19. Şi vedem că n-au putut întra, pentru necredinţă.

CAP 4

1. Pentru credinţă, omul întră în răpaosul de vecie. 3, 4, 6, 7, 8. Trei fealiuri de simbete. 11. Îndeamnă-i să între în răpaos. 14. După aceaia grăiaşte de preoţiia lui Hristos.

Вто(к), к͠ѳ. не(д), Зача́ло, т͠і.[10]

Pentr-aceaia să ne teamem să nu cumva, lăsînd făgădu-
inţa, a nu putea întra în răpaosul Lui, păindu-să cuiva
din voi a fi smintit.
2. Că noao încă-i propoveduit ca şi lor, iară lor
nu le-au folosit cuvîntul auzit, că n-au fost mestecat
lor cu credinţă, carii auzise.
(3) Pslom. 95, 31. 3. Iară noi vom întra întru răpaos, carii am crezut „Cum M-am
giurat întru mîniia Mea, să vor întra în răpaosul Mieu", săva cu fap-
tele din temeiatul lumiei făcute.
(4) Bit. 2, 2; Cis. 20, 11. 4. Că aşia au zis întru-un loc despre a 7-a zi „Şi Să odihni Dumnezău,
a 7-a zi de toate faptele Lui".
5. Şi aicea încă „Iară să vor întra întru răpaosul Mieu". //
6. Pentr-aceaia că li-e a întra unii într-acel răpaos şi celora ce le-au 293v
propoveduit întîiu n-au întrat, pentru necredinţa lor.
(7) Pslom. 95, 7; Viş 3, 7. 7. Iară le rîndui o zi, ce să zice astăzi la David, zicînd după
atîta vreame (cumu-i zis) „Astăzi să veţi auzi glasul Lui, nu întăriireţi
inimile voastre".
a. Isus Navin. 8. Că de i-au vrut pune pre ei Isus[a] în răpaos, nececum după
aceasta n-ară fi grăit despre altă zi.
9. Pentr-aceaia au rămas oarece sîmbătă oamenilor lui Dumnezău.
10. Că cine au întrat în răpaosul Lui acela încă s-au odihnit de
faptele lui, ca şi Dumnezău de ale Sale.
11. Să ne nevoim pentr-aceaia a întra într-acel răpaos, cum să
nu cază cineva în aceaia pildă a necredinţeei.
12. Că cuvîntul lui Dumnezău îi viu, vîrtos şi străbătătoriu, ca
spata cu 2 ascuţite, şi străbate pînă în părţile inimiei şi a sufletului,
închieturilor şi mădularilor, şi giudecă cugetele şi porniturile inimiei.

13. Și nu-i nece o faptă carea să nu fie înaintea Lui aiave, ce încă toate-s goale și descoperite înaintea ochilor Lui, cu carele ni-e cuvîntul.

Ко(ц). вто(к), Не(д). г҃, по(с). Зд(ч), тдı҃.[11]

14. Avînd derept aceaia preot mare, carele au străbătut prin ceriure, Iisus, Fiiul lui Dumnezău, să ținem această ispoveadanie.

15. Că n-avem preot carele să nu simță slăbiciunele noastre, ce-i (15) Viș. 2, 18.
ispitit în toate, întru asămănare fără de păcat.

16. Pentr-aceaia să ne apropiem cu îndrăznire la scaunul mileei, ca să dobîndim milostivnicie și să aflăm milă, în vreame de agiutoriu.

CAP 5

1. Învață ce-i deregătoriia preotului. 6. După aceaia arată că Hristos ii rînduit, de la Dumnezău, preot. 7. Și cu adevăr au săvîrșit obiceaiul preoțesc.

Că tot preotul dintru oameni i-ales, pentru oameni să rînduiaște spre cealea ce-s înaintea lui Dumnezău, să ducă daruri și jărtve pentru păcate.

294' 2. Căruia-i poate fi milă de cei greșiți și rătăciți, // că el încă-i împrejurat de slăbiciune.

3. Pentr-aceaia-i datoriu ca pentru oameni, așia și pentru sine, (3) Levit. 16, 3.
a aduce jărtvă pentru păcate.

Ѿвше стлем҃. Зд(ч).[12]

4. Și nime nu ia șie această cinste, numai cine să chiamă de la (4) Ishod 28, 1; 1 Țar. 23, 13.
Dumnezău, ca și Aaron.

5. Așijdere și Hristos nu Și-au mărit Șie această cinste să fie preot, (5) Pslom. 2, 7; Viș. 1, 5.
ce carele zisease Lui: „Fiiul Mieu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut".

6. Cum zice și într-alt loc: „Tu ești preot în veac, după firea lui (6) Pslom. 110, 4; Nij. 7, 17.
Melhisedec"

Ко(ц), не(д).[13]

7. Carele în trupul zilelor Lui, cu rugăciuni și cu rugări și cu stri- (7) Mt. 26, 39; Mr. 14, 36; Luc. 22, 42; Ion 12, 27.
gare mare și cu lacrămi, ducînd la acela carele-L poate mîntui pre El de moarte, și fiind ascultată rugăciunea Lui, mîntui-Să din frică.

8. Săva c-are fi Fiiul, încă din cealea ce-au pățit, învață îngăduința.

9. Și sfințit făcuse ocă spăseniei de vecie, tuturora celora ce ascultă de El.

10. Numit de la Dumnezău preot, după obiceaiul lui Melhisedec.

Ко(ц), стле҃(м). Срѣ(д). кѳ҃, не(д). Зачáло, тві҃.[14]

11. De⟨s⟩pre carele multe ni-e noao a grăi și greale de tîlc, pentru că sînteți leaneși întru ascultare.

12. Că voi carii trebuia pentru vreame a fi învățători, iară trebue a vă învăța ce-s stihiile începeniei cuvintelor lui Dumnezău, și sînteți făcuți aceia cărora vă trebuiaște lapte, și nu mîncare vîrtoasă.

13. Că toți cine trăiaște cu lapte prostu-i întru cuvîntul dereptă- (13) 1 Cor. 3, 1; 2, 3.
ției (că-i poroboc).

14. Iară a celor mari iaste mîncarea vîrtoasă, a celora carii, pururea după obiceaiul lor, carii au înțeles deșchis a alege binele și răul.

CAP 6

1. Ceartă leanea jidovilor. 4. Și-i spamîntă pre ei cu pedeapsă. 7. Îndeamnă pre ei să-și îmbuneaze viiața. 9. Și-i îndeamnă să fie întru nedeajde bună, 13. Arată-le pilda lui Avraam. 17. Credința razimă în cu//vîntul lui Dumnezău. 19. Închipuiaște-să mîției de fier, carea ține corabiia.* 294ᵛ

Pentr-aceaia, lăsînd cuvîntul carele pre cei proști îi începe spre Hristos, spre** întregire să ne nevoim, nepuind iară temeiul pocăinței den lucrurile moarte, și credinției în Dumnezău,

2. În ⟨în⟩vățătura botezului și în punerea mînulor, în scularea morților și în giudețul de vecie.

3. Și aceasta vom face, să va îngădui Dumnezău.

(4) Mt. 12. 45; Nij. 10. 26; 2 Pet. 2, 20.

4. Că nu poate fi carii-s înluminați o dată și au gustat darul ceresc și-s făcuți părtași Duhului Sfînt

5. Și au gustat cuvîntul bun a lui Dumnezău și puterile veacului venitoriu,

6. Să vor cădea, de nou să să înnoiască spre pocaanie, iarăși răstignindu-și lor Fiiul lui Dumnezău, și puindu-L spre batgiocură.

7. Că pămîntul, carele bea ploaia ce pogoară spre el și creaște iarbă de folos acelora ce lucră pre el, priimeaște blagoslovenie de la Dumnezău.

8. Iară carele creaște spini și scai lepădatu-i și-i aproape de blăstăm, a căruia sfîrșenie mearge spre ardere. Ко(ц), срѣ(д).

Сꙋботꙋ, л҃. пóста, Зачáло, тгі҃.[15]

9. Ce nădejduit, iubiților, despre voi mai bune de ceastea și cu spăsenie împreunată, săva că grăim așa.

10. Că nu-i nederept Dumnezău să să uite de faptul vostru și de dragostea ce-ați arătat în numele Lui, carii ați slujit sfinților[a] și slujiți.

a. Ucenicilor celor vii.

11. Iară poftim ca fiecine dintru voi aceaiași cîștigă să arate, pînă în sfîrșit, spre adevărarea plină a nădeajdei.

12. Ca să nu fiți leaneși, ce următori acelora carii pren credință și pren răbdare biruescu moșteniia făgăduită. Ко(ц), сꙋ(в).

Не(д)лѣ, л҃, по(с). Зачáло, тд҃і.[16]

13. Că Dumnezău făgăduind lui Avraam, pentru că nu Să putu pre altul pre cineva mai mare a Să giura, giură-Să pre Sine,

(14) Bit. 12, 3 și 17, 4 și 22, 17.

14. Zicînd: „Cu adevăr blagoslovind, te voiu blagoslovi pre tine și // înmulțind, te voiu mulți pre tine". 295ʳ

15. Și așia îndelung răbdînd, dobîndi făgăduita.

16. Că oamenii să gioară pre cei mai mari de sine, și sfîrșenia a toată prigoana giurămîntului, spre tăriia a tot lucrul.

17. Întru carea vrînd Dumnezău din destulul Lui a arăta moștenilor făgăduinței, neschimbătura sfatului său, în făgăduință puse giurămînt.

18. Ca pentru 2 lucruri neschimbătoare, în carele nu poate fi să mință Dumnezău, tare mîngîiare avem, noi carii am curs spre aceasta, să dobîndim nădeajdea ce-i pusă.
19. Pre carea o avem nădeajde tare și cu de-adins sufletului nostru, ca o mîță de fier, carea întră pînă la cealea ce-s dinlăuntru de zaveasă,
20. Unde au întrat alergătoriul înaintea noastră Iisus, carele-i, după rînduiala lui Melhisedec, preut în veac. Ко(ц). не(д).[17]

CAP 7

11. Pînă acmu i-au îndemnat să ia aminte carele-s puse lor înainte în Melhisedec. 15. În ce lucruri s-au închipuit Melhisedec lui Hristos, în șuma căce trebue să îngăduiască leagia Evangheliei lui Hristos.

Четвертокъ. к҃ѳ. не(д)лѣ. Зачало. т҃еі.[18]

Că acest Melhisedec era craiul Salimului, preotul Dumnezăului din nălțime, carele mersease înaintea lui Avraam, înturnîndu-să cînd să înturnă de la tăiarea crailor, și-l blagoslovi pre el. (1) Bit. 14, 18.
2. Căruia-i împărți și a zeacea Avraam, din toate; carele întîiu să tîlcuiaște craiul dereptății, după aceaia și craiul Salimului, ce să zice craiul păciei.
3. Fără tată, fără maică și fără rudenie, neavînd nece începenie zilelor, nece sfîrșenie vieției, ce s-au închipuit Fiiului lui Dumnezău, rămîne preut în veaci.
4. Iară căutați cît au fost de mare acesta, căruia-i deade și a zeacia din dobîndă, Avraam patriarhul.
5. Iară aceia carii-s din fii lui Levie și slujescu în preuție au (5) 5 Moi. 18, 1;
295v poruncă să ia a zeacia de la oameni, după leage, ce să // zice de la Cis. 18, 11.
frații lor, săva că era și ei eșiți den trupul lui Avraam.
6. Iară acela a căruia rudenie nu să numără între ei luo a zeacia de la Avraam și pre cela carele avea făgăduință, blagoslovi-l.

Ко(ц), че(к). На срѣтеніе Г҃не. Зачало, т҃ѕі.[19]

7. Iară fără toată prigoana, cel mai mic s-au blagoslovit de la cel mai mare.
8. Și aicia oamenii muritori iau a zeacia, iară acolo, acela despre carele-i mărturisit că-i viu.
9. Și (ca să grăescu așia) întru Avraam îi zeciuit și Levie, carele ia a zeacea.
10. Că el încă era în trupul tatîini-său, cînd veni Melhisedec înaintea lui Avraam.
11. Derept aceaia de-au fost împlearea întru popiia lui Levie, (că supt acesta luară jidovii leage), ce trebuia mai mult după aceaia să să rădice altă preuție, după obiciaiul lui Melhisedec, și nu după rînduiala lui Aaron a zice?
12. Că schimbîndu-să această preuție, trebuit-au să să schimbe și leagea.
13. Că de carele să zic aceastea, dintr-altă rudă-i, din carea nime nu slujiaște la oltariu.

14. Că aiave iaste că din sămînța Iiudeei s-au rădicat Domnul
nostru, căriia rudenii nu i-au grăit nemică Moisi de preuție.
15. Carea dintr-aceasta să arată mai vîrtos după obiciaiul lui
Melhisedec, să va rădica alt preut,
(16) Pslom. 110, 4; Viș. 5, 6. 16. Carele nu-i după leagea poruncii trupești făcut, ce-i după
putearea vieției nerășchirătoare.
17. Că așia mărturiseaște: „Tu ești preut în veac, după obiciaiul
lui Melhisedec". Ко(ц): срѣте(н):
Пе(к), к҃ѳ за(ч). т҃зı. С8(к), к҃ѳ, за(ч) с҃к. Й не(д). за(ч). с҃нз.[20]
18. Că porunca dintîiu să șteарge pentru neputința și nefolosirea
ei.
19. Că nemică n-au săvîrșit leagea, ce nădeajdea adusă de aiuria
mai bună-i pentru carea ne apropiem cătră Dumnezău.
(20) Pslom. 110, 4. 20. Și pentru că nu-i fără giurămînt adusă.
21. Că aceia fără giurămînt au fost făcuți preuți, iară // acesta 296r
cu giurămînt giurîndu-să pre cela ce i-au zis Lui: „Giuratu-S-au Dom-
nul și nu Să va căi, Tu ești preut în veac, după rînduiala lui Melhise-
dec".
22. Cu atîta mai scumpă-i căriia-i fu împăcătoriu Hristos.
23. Și aceia au fost mulți făcuți preuți, pentru că nu putea rămînea
de moarte.
24. Iară Acesta, pentru că-i rămîitoriu în veac, are popie de vecie.
25. Pentru că-i poate și spăsi cu de-adins pre ceia carii pentru El
să apropie la Dumnezău, fiind viu pururea, să Să roage pentru ei.
Ко(ц), пѧ(к). Стителемь. Зача́ло. т҃нı.[21]
26. Că preut ca Acesta să cuveniia noao: sfînt, nevinovat, fără
grozăvie, osăbit de păcătoși, și făcut mai înalt de ceriuri.
(27) Levit. 1. 6. 27. Căruia nu-i era lipsă în toate zilele, ca celoralalți preuți,
întîiu pentru păcatele sale a aduce jărtvă, după aceaia pentru ale
oamenilor, ca aceaia o făcu odată, ducînd pre Sine.
28. Că leagea rîndui preuți dintre oameni cu slăbiciune, iară
cuvîntul giurămîntului, care-i după leage, pre Fiiul rîndui preut în
vecie.

CAP 8

1. Arată că s-au ștersu obiceaiurile legeei. 5. Și zice că pentr-acea au fost acealea rînduite. 6. Ca să arate lucrurile cerești. 8. Aduce înainte locul Irimiei prorocul. 13. Din carele arată c-au trebuit a să schimba leagea veache.

Iară capul celora ce am zis acesta e, că noi avem preut
ca Acela carele șiade de-a dereapta scaunului mărirei
Lui în ceriuri,
a. A jărtăvnicului. 2. Sluga sfinților[a] și a cortului celui adevărat, carele-l
rădică Domnul și nu omul. Ко(ц) ст҃лемь.
Исповѣ(д)никомь, Зача́ло. т҃нı.[22]
3. Că tot preutul iaste rînduit să ducă daruri și jărtve; pentr-a-
ceaia să cuveniia să aibă și El ceva să ducă.

4. Că de* ară fi pre pămînt, nece popă n-ară fi, rămîind ceia
popi ce ducea, după leage, daruri.
296v 5. Carii slujescu pildei şi umbreei lucrurilor cereşti // cum au (5) Ishod 25,40;
fost zis lui Moisi de la Dumnezău, cînd săvîrşiia cortul, zice: „Vezi Dean. 7, 44.
să faci toate după pilda ce e arătată ţie în măgură".
6. Iară acmu, cu atîta mai scumpă slujbă au dobîndit, cu cîtu-i
împăcătoriu mai cinstitei legături, carea-i întărită cu mai scumpe
făgăduinţe întărită.

Ко(ц), ислоѣ(д). Понε(д): л҃. нε(д)лѣ. Зача́ло, т҃ѳі.[23]

7. Că cel dintîiu de-au vrut fi aşia, în carele să nu fie fost nece o
lipsă, nece într-un chip n-are fi căutat loc altuia.
8. Că vinuindu-i pre ei, zice: „Iată vor veni zile, — zice Domnul —, (8) Erem. 31, 31
cînd voiu lega cu casa lui Iisrail legătură noao , şi 32, 37; C rim.
11, 27 (versetul
9. Nu după legătură ce-am făcut cu părinţii lor, întru zuoa ce nu este menţio-
i-am prinsu de mînă, ca să-i scoţ pre ei din Eghipet, că ei nu rămasără nat); Nij. 10, 16.
în legătura Mea, şi Eu încă lepădaiu pre ei", zice Domnul.
10. „Pentr-aceaia aceasta e legătura ce voiu lega cu casa lui Iisrail
după acealea zile, — zice Domnul — da-voiu legile Meale întru mintea
lor şi întru inima lor le voiu scrie şi voiu fi lor Dumnezău şi ei vor fi
mie oameni.
11. Şi nu va învăţa fiitecine pre priiatenul său şi fiitecine pre fra-
tele său, zicîndu „Cunoaşte pre Domnul", că toţi Mă vor cunoaşte pre
Mine, din cela ce-i mai mic, pînă în cela ce-i mai mare între ei.
12. Pentru că voiu fi milostiv strîmbătăţilor şi păcătoşilor lor, şi
de strîmbătăţile lor nu Mă voiu pomeni de-acie". Ко(ц), пнε(д).[24]
13. Iară zicînd „noou" învechit-au pre cel dentîi, iară carea să
vecheaşte şi îmbătrîneaşte, aproape-i să să răsipească**.

CAP 9

1. Rînduiala cortului. 10. Obiceaiurile legiei. 11. Din adevărul ce-i dat pentru Hristos. 15. Arată că nu ne tribue alt preut. 24. Pentru că Hristos în leagia noao au împlut această preuţie.

На̀ въведе́ніе, За(ч) тк.[25]

Avut-au derept aceaia ei cea dentîi obiceaiuri rînduite
slujbei dumnezăeşti şi jărtăvnic lumescu.
297r 2. Că cortul fu făcut: întîi în carele era sfeaş//nicul şi (2) Ishod 26, 1
masă şi pîinile puse, carele să chiiamă sfinţite. şi 3, 8.
3. Iară după catapeteazma din mijloc, era cortul
ce să chiamă sfinţia sfinţilor,
4. Avînd cădealniţă de aur, şi lada legăturiei, carea era de toate (4) Ishod 1 , 33;
părţile poleită cu aur, în carea era vadră de aur cu mană, şi varga lui Cis. 17, 10.
Aaron carea înflurisă, şi tablele legăturii.
5. Iară desupra ei, heruvimi slăviţi, carii umbra coperemîntul (5) 1 Ţar. 8, 9;
lăziei, de carele nu trebuiaşte să grăim acmu de fiitecarea. 2 Cor. 5, 10;
Ishod 25, 18.
6. Iară aceastia tocmite aşa, în cortul dintîi în toată vreamia
întra preuţii, săvîrşindu-şi slujba.

(7) Ishod 30, 10; Levit. 16, 12.

7. Iară în celalalt, o dată într-un an, numai singur popa cel mare,
ce încă nu fără sînge, carele jărtviia pentru sine și pentru greșialele
oamenilor. Ко(ц), Бц͠н. Вто(к), л͠, не(д), Зачꙗ́ло, т͠кд.[26]
8. Arătînd aceasta Duhul Sfînt, că încă nu s-au deșchis cale sfinție
pînă cînd stă cortul cel dintîi.
9*. Carele era pildă vremii de** atunci, în carea ducea daruri și
jărtve, carele nu pot sfinți slujitoriul în știință.
10***. Fără numai în mîncări și în băuturi și în multe feliuri de
spălări și întru obiceaiuri trupești, pînă în vreamia îndereptării pusă.
Прѣ(с) вто(к). Не(д), є͞, по(с), и҆ Семнѡ́нꙋ е҆г͠о прие́мцꙋ, За(ч).[27]
11. Iară viind Hristos, preutul bunătăților venitoare, prin mai
mare și mai desăvîrșit cort, nu făcut cu mînule, ce să zice, nu aceștiia
zidiri.

a. Ce să zice jărtăvnic.

12. Nece prin sîngele țapilor și giuncilor, ce prin sîngele Său întră
odată în sfinție[a], dobîndind răscumpărarea de vecie.

(13) Bit. 16, 14; Cis. 19, 2.

13. Că de sîngele țapilor și taurilor și cenușa giuninceei, stropindu
pre cei necurați i-au sfințit, spre curăciunea trupească.

(14) 1 Pet. 1, 19; 1 Ion 1, 7; Apoc. 1, 6; Luc. 1, 74.

14. Cu cît mai vîrtos sîngele lui Hristos, carele pren duhul de
vecie fiind nevinovat, Să duse pre Sine jărtvă lui Dumnezău, curăți-va
știința voastră din faptele moarte, ca să slujiți Dumnezăului viu.
Ко(ц), не(д). Чтѝ вто(к).[28]

(15) C rim. 5, 8; 1 Pet. 3, 18.

15. Și pentr-acea-i împăcătoriul legeei noao, ca să moară pentru
răscumpărarea celor greșiale carele era supt // legătura dintîiu, ca să 297v
ia moșteniia de vecie, carii era chemați.
16. Că unde-i testemîntul, acolea trebue să fie și moartea celuia
ce face testamînt.

(17) Galat. 3, 15.

17. Că testamentul după moarte-i tare, că pînă-i viu cela ce face
testemîntul, slabu-i testemîntul.
18. Pentr-aceaia nece cel dintîi n-au fost sfințit fără de sînge.
19. Că Moisi spuind toate poruncile, după leage, a toate rudeniile,
luînd sîngele giuncilor și țapilor, cu apă și cu lînă roșie și cu issop,
și cartea și toată ruda jidovilor și-i stropiia,

(20) Ishod 24, 8.

20. Zicînd: „Acesta e sîngele acela a ceștii legături de carele v-au
poruncit voao Dumnezău".

(21) Ishod 40, 9; Lev. 16, 14; Cis. 7, 3.

21. Iară încă prespre-aciastia și cortul și toate vasele sfinte, așij-
dere cu sîngele stropi.
22. Și toate, după leage, cu sînge să curățescu, și fără vărsare de
sînge nu iaste ertăciunea.
23. Derept aceaia trebuit-au a fi pildă celor cerești, cu aceastea
să să curățească, iară cereștile, cu mai scumpe jărtve decît aciastea.
Ко(ц), че(к). Сꙋбо́тꙋ, є͞ по(с), Зачꙗ́ло. т͠кв.[29]
24. Că n-au întrat Hristos în sfinție făcută cu mînule, carea ară fi
pildă răspunzătoare ceii adevărate, ce în ceriu să Să arate acmu feaței
lui Dumnezău, pentru noi.
25. Nece să Să jărtvască pre Sine în toată vreamia, ca popa cel
mare, întrînd în tot anul o dată în sfinție, cu sînge strein.
26. (Că s-au vrut fi aimintrea, a vrut trăbui să pață El de multe
ori din fapta lumiei), ce acmu o dată la săvîrșitul lumiei, spre ștearge-
rea păcatelor, pentru jărtvirea Sa Să arătă.

27. Şi cumu-i rînduit oamenilor să moară de o dată, iară după (27) Iov 30, 23.
acea-i giudeţul,
28. Aşa şi Hristos de o dată Să jărtvi, ca să ia păcatele a mulţi, (28) Crim. 5, 6; 1 Pet. 3, 18.
a doa oară, fără de păcat, Să va arăta celora ce-L aşteaptă pre El,
întru spăsenie. //

298r

CAP 10

1. Jărtvele legeei vechi arată că-s neputencioase. 2. Că în toţi anii să înnoescu. 5. Iară una jărtva lui Hristos rămîne pînă în veac. 6. Arată di mărturiia lui David. 19. După aceaia ceartă pre-aceia. 29. Carii leapădă mila lui Hristos. 36. La săvîrşit dă-le înainte răbdarea. 38. Care naşte din credinţă.*

Срѣ(д), л, Зачѧло, тк г.[30]

Că leagea au fost umbra bunătăţilor venitoare şi n-au
fost chip adevărat a lucrurilor, într-acealea jărtve pre
carele în toţi anii jărtviia pururea, neceodată nu putea
sfinţi pre ceia ce să apropiia.
2. Că de-au vrut fi aimintrea, au vrut înceta de-a
le aducerea, pentru că jărtvind, odată curăţiţi, neci un
păcat mai mult n-are avea ştiinţă.
3. Iară într-aceastea face-să pomană de păcate în toţi anii.
4. Că nu poate luoa păcatele sîngele taurilor şi al ţapilor. (4) Lev. 16, 14.
5. Derept aceaia întrînd în lume zice: „Jărtve şi daruri nu vruseşi, (5) Pslom. 40, 7.
iară trup Mi-ai gătit.
6. Arsele şi jărtvele pentru păcate nu le vruseşi.
7. Atunce ziş: „Iată viiu (în ⟨în⟩ cepeniia cărţiei scrisu-i despre
Mine) să fac voia Ta, Doamne".
8. Grăind mai sus că „Jărtvele şi darurile şi arsele pentru păcat
nu le vruşi, nece Ţi-au plăcut Ţie" (carele-s să aducu după leage).
9. Atunce zise: „Iată viiu să fac voia Ta, Doamne, ia cel dintîiu
să rămîe cel din apoi".
10. Întru care voe sîntem sfinţiţi pentru jărtvirea trupului lui
Iisus Hristos deodată.
11. Şi tot preutul, în toate zilele stînd slujind şi aceiaşi jărtve
de multe ori aducînd, cealea ce nu pot luoa necedănăoară păcatele.
12. Iară Acesta, una aducînd pentru păcate jărtvă în vecie, şiade (12) Viş. 2, 3.
de-a dereapta lui Dumnezău,
13. Aşteptînd ce-i înainte, pînă să vor pune pizmaşii Lui razim (13) Pslom. 110, 1; Viş. 1, 13; 1 Cor. 15, 25.
picioarelor Lui.
14. Că cu o jărtvă isprăvi în veaci, carii era a să sfinţi. //
298v 15. Iară ne mărturiseaşte noao şi Duhul Sfînt, după ce au zis mainte:
16. „Aceasta e legătura ce voiu face cu ei după acealea zile, zice (16) Erem. 31, 33; Viş. 8, 10; Rim. 1, 27.
Domnul, da-voiu legile Meale întru inimile lor şi le voiu scrie
întru mintea lor.
17. Şi de păcatele şi de strîmbătăţile lor nu Mă voiu pomeni mai
mult".

18. Iară unde iaste ertarea acestora, nu iaste mai mult jărtvă pentru păcate.

Ко(ц), срѣ(д). Пѧ́токь, вели(к): ѳ҃, ча(с). Зачáло, ткд҃.[31]

19. Derept aceaia, fraților, avem îndrăznire a întra întru sfinție, pentru sîngele lui Iisus Hristos.

20. Într-aceaia cale carea o au sfințit noao, înnoită și vie, pentru zaveasa ce-i trupul Lui,

21. Și preut mare, spre casa lui Dumnezău,

22. Să ne apropiem cu inimă curată și cu îndrăznire deplin a credințeei, cu stropire curățiți inimile de știința rea.

23. Și cu trupul spălat cu apă curată, să ținem mărturiia nădejdeei noastre neclătită (că credinciosu-i Cela ce au făgăduit).

24. Și să socotim unii pre alți, ca să ne îndemnăm spre dragoste și spre fapte bune,

25. Nelăsînd adunarea noastră, cumu-i năravul a unora, ce să îndemnăm unii pre alți, și pentr-aceaia mai vîrtos văzînd că să apropie aceaia zi[a].

a. Zuoa de giudeț.

26. Că de vom greși știind, după ce am luat cunoștința adevărului, de-acie nu mai iaste jărtvă pentru păcate,

(27) C rim. 13, 12; Viș. 6, 4.

27. Ce-i așteptarea groaznică a giudețului, și para focului carea va amistui pre îndărăptnici.

(28) 5 Moi. 19, 15; Mt. 18, 16; Ion 8, 20; 2 Cor. 13, 1.

28. Cine va lepăda leagea lui Moisi, fără nece o milă, din doao au trei mărturisitori, moare.

29. Cu cît vă să pare mai amară muncă a să cuveni celora ce calcă pre Fiiul lui Dumnezău, și sîngele păciei îl spurcă, pentru carele să sfințise, și duhul mileei îl batgiocorește? Că știm cela ce au zis:

(30) 5 Moi. 32, 35; C rim. 12, 19.

30. „A Mea-i izbînda, Eu voiu plăti“, zice Domnul. Și iară: „Domnul va giudeca oamenii săi“. //

(31) 5 Moi. 32, 36; 1 Cor. 4, 9.

31. Groază-i a cădea în mîna Dumnezăului viu. Ко(ц), пе(к) ѳ҃ ча(с). 299r

Сѹббота, г҃, по(с). Се(ж) и҆ пр҃ѣпо(д)вно м҃(ч). Зачáло, ткє.

32. Aduceți-vă aminte de zilele de mainte întru carele, după ce vă luminaset, mare războiu a patemelor ați răbdat.

33. Că într-un chip cu imputări și cu scîrbe ați fost minune, iară într-alt chip, fiind soți celora ce pățiia așia.

(34) 1 Solun. 2, 14; Dean. 5, 21.

34. Că și în prinsorile meale, cu mine depreună v-ați mîhnit, și răpirea avuției voastre cu bucurie o ați priimit, știind că voi aveți avuție mai bună și rămîitoare în ceriu.

Чéто(к), л҃, не(д), Зачáло, ткѕ҃.[33]

35. Nu lepădareți derept aceaia îndrăznirea voastră carea are mare plată.

36. Că răbdarea voao vi-i de lipsă ca, făcînd voia lui Dumnezău, să luați făgăduința.

37. Că încă puținel și neșchițăl, și cine-i venitoriu veni-va și nu va pesti.

(38) Avac. 2, 4; C rim. 1, 17; Galat. 3, 11.

38. Iară dereptul din credință va viia, iară cine să va apăra acela nu place inimiei meale.

39. Iară noi nu simtem aceia carii ne-am apăra spre perire, ce carii creadem spre preveghereа sufletului. Ко(ц), сѹ(в), и҆ стм҃ь.[34]

CAP 11

1. Arată în cest cap, pînă în sfîrșenie, că părinții în leage veache n-au dobîndit spăsenie de-aiurea, nece au fost dragi lui Dumnezău aimintrea, ce numai pren credință și aceasta arată din multe pilde.

Iară credința-i adevărului celora ce nădăjduim și arătătoare celora ce nu să văd.
2. Că pentr-aceasta cu mărturie îs frîmșățați.
3. Din credință înțeleagem că-i întemeiată lumea cu (3) Bit. 3, 1.
cuvîntul lui Dumnezău, cum carele era nevăzute să
fie văzute.
4. Avel, pren credință, mai scumpă jărtvă aduse lui Dumnezău, (4) Bit. 4, 4; Nij. 12, 24.
decît Cain, pentru care luo mărturie c-ară fi derept, mărturisind Dumnezău de darurile lui și pentr-aceaia, mort, încă grăiaște.
299v 5. Pren credință fu răpit Enoh să nu vază moartea // și nu să află (5) Bit. 5, 24.
pentru că-l răpi pre el Dumnezău, că, mainte de răpirea lui, dobîndi mărturie c-au plăcut lui Dumnezău.
6. Iară fără credință nu poate fi să placă lui Dumnezău, că cine să apropie cătră Dumnezău cuvine-i-să să crează că iaste Dumnezău și va da plată celora ce-L caută pre El.
7. Pren credință, Noe luo răspunsu de cealea ce încă nu să vedea, (7) Bit. 6, 13.
temîndu-să găti corabiia, spre mîntuirea casei sale, cu care corabie păgubi lumea, și dereptăției, care-i din credință, fu moștean.

Ко(ц), че(к). Пе(к). л҃, не(д). За(ч), ткз҃.[35]

8. Prin credință, Avraam chemat ascultă ca să margă într-acel (8) Bit. 12, 1.
loc ce era să-l priimască de moștenie, și eși neștiind unde mearge.

Прѣ(с), пе(к). Не(д), пре(д). рж(д)ствы(м) Хвы҃(м) сты҃(х) ѿцѣ҃. За(ч), ткн҃.[36]

9. Prin credință, lăcui Avraam în pămîntul făgăduit, ca în pămînt strein, petrecînd în corturi cu Isaac și cu Iacov, cu moșteanii aceiiași făgăduință.
10. Că aștepta orașul ce avea temelie a căruia urzitoriul și ziditoriul îi Dumnezău. (10) Bit. 12, 22 și 13, 14.

Прѣ(с), ѿце҃(м), чтѝ, пе(к).[37]

11. Prin credință, și Sarra stearpă luo puteare a priimi sămînță (11) Bit. 17, 19 și 21, 2.
și, după vreamia ei, născu, pentru că crezu că-i derept cela ce-i făgăduise.
12. Pentru că dintru unul și acela încă-i mai mort, născură ca (12) Bit. 22, 17.
mulțimea stealelor ceriului și ca năsipul nenumărat la margenea măriei.
13. După credință muriră aceștea toți, nepriimind făgăduința ce departe privindo-o după ce crezură și o cuprinsără și mărturisiră de sine că-s streini și nimearnici pre pămînt.
14. Că cine zic aceastea, aiave arată că ei caută moșiia.
15. Că de s-au vrut pomeni de ceaia din carea au eșit, fi-le-au vrut vreame a să înturna.
16. Iară acmu, mai bună caută ce e cerească, pentr-acea nu-i rușine (16) Ishod 3, 6.
lui Dumnezău a Să chema Dumnezeul lor, c-au gătit lor oraș.

Ко(ц), пе(к). Чтѝ не(д). Сѹ(в) ,л҃, за(ч), скн҃. И не(д), л҃, за(ч) ,снн҃, Пне(д), ла҃, не(д). За(ч). ткѳ҃.[38]

17. Prin credință duse Avraam pre Isaac, cînd să ispiti și // unul 300r
născut ducea-l întru carele luoase făgăduințele.
(18) Bit. 21, 12; C rim. 9, 7.
18. Cătră carele fu zis că „despre Isaac să va chema ție sămînța".
19. Gîndind că din morți încă-i putearnic Dumnezău a-l învia,
de unde pre* acela ca și într-o pildă îl priimi.
(20) Bit. 27, 28 și 39.
20. Prin credință de ceale venitoare, blagoslovi Isac pre Iacov și
pre Isav.
(21) Bit. 48, 18; Bit. 47, 31.
21. Pren credință, Iacov murind blagoslovi pre feciorii lui Iosif
și să rugă răzimat spre toiagul său.
(22) Bit. 50, 24.
22. Pren credință, Iosif, murind, de eșirea fiilor lui Israil pomeni
și de oasele lui porînci.
(23) Ishod 2, 1; Dean. 7, 20; Ishod 1, 17.
23. Pren credință, Moisi născut, ascunsu fu 3 luni de părinții săi,
pentru că-l vedea că-i poroboc frumos, și nu să temură de porunca cra-
iului.
(24) Ishod 2, 11.
24. Pren credință Moisi, fiind mare, nu vru să să cheame fecior
featei lui faraon. Пρѣ(с), пне(д). Зa(ч).[39]
25. Mai vîrtos alegîndu să rabde cu oamenii lui Dumnezău împre-
ună, decît să aibă în vro vreame dulceața păcatelor.
26. Mai mare bogăție socotind micșurarea lui Hristos, decît comoa-
răle eghipteanilor, că previia spre darea plateei.
Пρѣ(с), не(д), а҃, по́ста. Чтѝ. пне(д).[40]
(27) Ishod 2, 15.
27. Pren credință, lăsă Eghipetul, netemîndu-să de mîniia cra-
iului, și fu cu inimă tare și c-ară vedea pre cel nevăzut.
(28) Ishod 12, 21.
28. Pren credință, făcu Paștile și acea vărsare de sînge, ca să nu
atingă pre ei, carele omorîia pre născuții dentîi.
(29) Ishod 14, 22.
29. Pren credință, trecură Marea Roșie ca și pre uscat, carea
ispitindu-o eghipteanii să înecară.
(30) Isus Nav. 6, 20.
30. Pren credință, căzu zidul Erehonului, încungiurîndu-l în
7 zile.
(31) Isus Nav. 2, 1 și 6, 23; Sud. 6, 11 și 4, 6 și 13, 24 și 11, 11; 1 Sam. 16, 13 și 1. Sam. 1 (capitolul nu este menționat), 20.
31. Pren credință, Rahava curvarea nu peri depreună cu necredin-
cioșii, că priimind cu pace iscoadele.Ко(ц),пне(д).Чтѝ а҃, не(д), по(с).[41]
32. Și încă ce voiu mai grăi? Că mi s-ară sfîrși vreamia a grăi de
Ghedeon, Varah, Samson, E⟨f⟩tai, David, Samoil și de proroci,
Не(д), късѣ(м) сты҃(м) и҆ правосла(в): Зачало, тл҃.[42]
33. Carii cu credința biruit-au împărăției, făcut-au dereptate,
luat-au făgăduințele, închis-au gura leilor,
34. Stîns-au putearea focului, scăpat-au de ascuțitul ar//melor, din 300v
slabi s-au făcut putearnici, fură tari în războae, întors-au spre fugă
șireagul streinilor.
a. Au i-au belit.
35. Priimiră muerile din viere morții săi, iară unii s-au răstignit[a],
nevrînd a să izbăvi, ca să dobîndească mai scumpă înviiare.
36. Iară alții, batgiocuri și bătăi, ispită priimiră, iară pespre**
aceastea, legături și temnițe.
37. Bătură-i cu pietri, despicară-i, ispitiră-i, tăiați cu arme muri-
ră, prebegiră în piei de oae și de capră, părăsiți, nevolnici și rău supă-
rați.
38. Cărora nu era lumea destoinică, în pustie rătăcind, în munți.
în peșteri și în crepăturile pămîntului.

39. Şi aceştea toţi luară mărturie pren credinţă, nu dobîndiră făgăduinţa.
40. Că Dumnezău despre noi ceva mai bun au fost socotit, ca să nu să întregească fără de noi. Ко(ц). ѡ҃це(м).[43]

CAP 12

1. Nu numai cu pilda părinţilor, despre carii grăi mai sus, îndeamnă-i spre răbdare şi să stea neclătiţi în credinţă. 3. Ce încă şi cu pilda lui Hristos. 11. Înţelepciunea trupului nu înţeleage bine cum să cuvine despre certările şi ispitele ce lasă Dumnezău în ceastă lume, pre noi.

Мартїа, ѳ҃, с҃тыхъ вели(к) м(ч)никъ, м҃. Зача́ло, т҃лд.[44]

Pentr-aceaia noi încă, luîndu-ne împrejur atîta nour a mărturiilor, lepădînd tot tărhatul şi tot păcatul de carele sîntem împrejuraţi, prin răbdare să curăm cătră luptarea ce-i pusă noao, (1) C rim. 6, 4; Efes. 4, 22; Co. Ias. 3, 8; 1 Pet. 2, 1; Viş. 1, 3.
2. Căutînd spre începătoriul şi săvîrşitoriul credinţeei Iisus, Ко(ц). вс҃ѣ(м) с҃тых.[45] carele pentru bucuriia ce e pusă înainte, răbdă crucea, de batgiocură nu gîndi şi de-a dereapta scaunului lui Dumnezău şezu.
3. Că gîndiţi cine-i Acela carele răbdă de la păcătoşi spre Sine atîta protivire, să nu vă osteniţi întru inimile voastre ca să vă părăsiţi.
4. Că încă nu pînă în sînge aţi stătut împrotivă păcatului, luptîndu-vă.
301r 5. Şi v-aţi uitat de mîngîiare, carea grăiaşte voao ca // fiilor, (5) Prici. 3, 11.
zicînd: „Fiiul Mieu, să nu leapezi certarea Domnului, nece să slăbeşti cînd te ceartă El . За(ч)[46]
6. Că pre carele îl iubeaşte Domnul ceartă-l, şi-l bate vare pre cine-l priimeaşte fiiu“. (6) Iov 5, 17; Apoc. 3, 9.
7. De veţi răbda certare, Dumnezău vă să va arăta ca fiilor; carele-i fiiu pre carele nu-l ceartă tată-său?
8. Iară de sînteţi fără de certare, a căriia sînt toţi părtaşi, copii sînteţi, nu fii.
9. După aceaia trupurilor noastre am avut certători părinţii şi i-am cinstit; au nu cu mult mai vîrtos ne vom pleca Părintelui sufletelor şi să viem. Ко(ц), м҃, м(ч).[47]
10. C-aceia în puţinea vreame, cumu să părea lor, ne supăra pre noi, iară Acesta spre folosul nostru, ca să fim părtaşi vieţiei sfinte a Lui.
11. Săva că cu toată certarea, acmu nu să veade a fi de bucurie, ce întristare, ce după aceaia va da rod lin a dereptăţiei acelora, carii pentr-acealia vor fi ispitiţi.
12. Derept aceaia mînule slobozite şi genunchele slăbite întăriţi-le.
13. Şi îmblaţi derept cu picioarele voastre, ca să nu să pleace din cale carele-i şchiup, ce mai vîrtos să să vindece.

Прѣ(с). тръ́съ. Ѳг(д)а ѡ҆гню̀ запале́нїе, За(ч), т҃лв.[48]

14. Pace să aveţi cu toţi, şi viiaţă sfîntă, fără care nime nu va vedea pre Domnul. (14) C rim. 14, 18; Mt. 5, 8.

15. Socotind să nu cumva cineva să cază din mila Domnului și să
nu crească cumva vreo rădăcină amară, făcînd pacoste, și pentr-aceaia
să să spurce mulți.
(16) Bit. 25, 33. 16. Să nu fie cineva curvariu sau spurcat, ca Isav, carele-și vîndu,
pentru o mîncare, destoiniciia nașterei lui dintîi.
(17) Bit. 27, 38; Ishd. 10, 11. 17. Că știți că el după aceaia, vrînd să-și dobîndească blagoslo-
veniia moșiei, lepădat fu, că nu aflǎ loc de pocăință, săva că cu la-
crămi căutase blagoslovenie.
18. Că nu v-ați apropiiat la muntele pipăit și la foc aprinsu și vol-
bură și ceață și nuor.
(19) Ishod 20, 19. 19. Și sunetul trîmbitei și glasul cuvintelor pre ca//rele, auzindu-l, 301v
îl ruga să nu le mai grăiască lor.
(20) 5 Moi. 5, 5 și 18, 6; Ishod 19, 13. 20. (Că nu putea răbda ce să zicea lor: „Și de vrea atinge fiară
măgura, să să ucigă cu pietri, au cu săgeată să să săgeate".
21. Și Moisi, așia era groaznic ce i să arăta, cît zise: „Spărea-
tu-m-am și m-am cutremurat".)
(22) Galat. 4, 26. 22. Și v-ați apropiiat cătră muntele Sionului și orașul Dumne-
zăului viu și cătră Ierosalimul cerescu, și cătră multe mii de îngeri.
23. Și cătră săborul născuților dintîiu, carii-s scriși în ceriuri, și
Dumnezău, giudețul tuturor și duhul derepților desăvîrșit.
(24) Bit. 4, 10; Viș. 11, 4. 24. Și cătră împăcătoriul Testemîntului celui nou Iisus și cătră
stropirea sîngelui grăind mai scumpe decît a lui Avel.

Ко(ц). ѿгнѧ̀. Чтѝ тр8(с). Вто(к), л҃а, не(д). Зача́ло, т҃лг.[49]

25. Socotiți să nu vă feriți de Cela ce va grăiaște, că de n-au scă-
pat aceia carii să feriră de Cela ce le grăiia pre pămînt, cu mult mai
vîrtos noi, de vom încungiura pre Cela ce ne grăiaște din ceriu.
(26) Aghei 2, 7. 26. Glasul căruia atuncea clăti pămîntul iară acmu vestească-le
zicînd: „Încă Eu deodată voiu clăti nu numai pămîntul, ce și ceriul".

Прѣ(с) вто(к). Ко(ц) тр8с8.[50]

27. Iară că zice „încă deodată", arată treacerea lucrurilor nestă-
tătoare, ca să rămîe ceale stătătoare.
28. Pentr-aceaia priimiți împărăție neclătitoare, să ținem mila
pentru carea așa să slujim, să plăcem lui Dumnezău, cu frică și cu
smearenie.
(29) 5 Moi. 4, 24. 29. Că Dumnezăul nostru îi foc amistuitoriu.

CAP 13

*1. De porunci, nu numai despre viață. 7. Ce încă și despre învăță-
tură.*

Сѫббота, ѕ҃, по(с), цвѣтоно́снаа. Зача́ло.[51]

(1) C rim. 12, 10. Dragostea frățească să rămîe.
(2) C rim. 12, 13; 1 Pet. 4, 9. 2. De-a darea sălaș să nu vă uitați, că pentru aceasta
unii neștiind, priimiră îngeri în sălaș.
(3) Bit. 11, 2 și 19, 1. 3. Aduceți-vă aminte de prinși, cum ați fi cu ei de-
pre//ună prinși, și de ceia ce pat supărări, cum ați păți 302r
și voi în trup.
4. Cinstită-i căsătoriia între toți, și patul nespurcat; iară pre ne-
curați și pre curvari giudeca-i-va Dumnezău.

5. Năravul vostru să fie streinat de lăcomie; sosască-vă carele-s (5) 5 Moi. 31, 8;
aiave, că El au zis: „Nu te voiu lăsa, nece Mă voiu depărta de tine“. Isus Nav. 1, 5; 1 Țar. 28, 20;
6. Așia cît cu îndrăznire zicem: „Domnul mi-e agiutoriu și nu mă Pslom. 118, 6.
voiu teame că-mi va face mie omul ceva“.
М(с)ца, і҆ю́лїа, ѕ҃і, въ па́мѧ(т) собо́ро(в): за(ч), т҃лд.[52]
7. Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, carii v-au grăit voao
cuvîntul lui Dumnezău, socotind ce sfîrșenie au avut viața lor, și
îmblați după credința lor.
8. Iisus Hristos, eri și astăzi, Acela și în veaci. Ко(ц).сѹ(б),цвѣ(т).[53]
9. Multe fealiuri de învățături și streine să nu vă împrejurați, că
bine-i cu mila a întări inima, nu cu mîncarea, de unde nece un
folos n-au luat carii au îmblat într-acealea.
10. Avem oltariu, de pre carele n-au puteare a mînca carii slujescu (10) Levit. 6, 30 și 16, 27.
cortului.
11. Că a cărora dobitoace sîngele îl ducia preutul în sfinție, pentru
păcate, trupul acelora ardea-l dinafară de tabără.
12. Pentr-aceaia și Iisus, ca să sfințească oamenii cu sîngele Său,
de afară de poartă păți.
13. Pentr-aceaia să eșim cătră El, dinafară de tabără purtînd mic-
șurarea Lui.
14. Că n-avem aicea oraș stătătoriu, ce să căutăm cel venitoriu. (14) Vis. 11, 16; Iosie 14, 3.
15. Pentru El derept aceaia să ducem lui Dumnezău laudei puru-
rea, ce să zice rodul buzelor mărturisind numele Lui.
16. De fapte bune și de milostenie nu vă uitareți, că jărtve ca
aceastia iubeaște Dumnezău. Ко(ц), съборомь.
Се́же и҆ с҃тителемь, Зача́ло. т҃ле.[54]
17. Îngăduiți mai marilor voștri și-i ascultați, că ei preveaghe pen-
tru sufletele voastre, ca carii dau samă ca să facă aceaia cu bucurie,
nu suspinînd, c-aceaia nu vă foloseaște voao. //
302v 18. Rugați-vă pentru noi. Nădejduim și noi că avem cunoștință
bună întru toate, carii vom în toate să viem bine.
19. Ce încă vă mai rog pre voi să faceți aceasta, ca să mă întornu
mai curînd cătră voi.
20. Iară Dumnezăul pacei carele rădică din morți Păstoriul oilor cel
mare, prin sîngele legăturii de vecie a Domnului nostru Iisus Hristos,
21. Să gătească pre voi în tot faptul bun, spre facerea voii Lui,
să facă întru voi ce place înaintea Lui, pren Iisus Hristos. a căruia-i
slava în veciia veacilor, amin. Ко(ц), с҃тл. чтн, вто(к).[55]
22. Rog pre voi, fraților, suferiți cuvîntul îndemnăriei, că pre
scurt am scris voao.
23. Să știți că fratele nostru Timoteiu s-au slobozit, cu carele (să
va veni mai curînd) voiu vedea pre voi.
24. Spuneți închinăciune tuturor învățătorilor voștri și tuturor
sfinților.
25. Închină-să voao frații din Italiia; milă fie cu voi toți.
Amin.
Конє(ц), вто(к).[56]

Scrisă-i la ovreai, din Italiia, pre Timoteiu. //

SUMMA APOCALIPSISULUI A LUI IOANN 303ʳ

În ceastă carte să cuprinde întîi îndemnăturile a lui Iisus Hristos, la besearecile din acealea vremi, în 3 cap<ete> dintîi. A doa oară scrisă-i prorociia despre firea lumii și a beseareciei lui Dumnezău, de acmu pînă la giudeț, din începeniia al 4-lea cap, pînă la 11 verș al 20-lea de cap, și de giudecata de apoi, pînă la sfîrșitul acelui cap. După aceastea scrie de fericăciunea credincioșilor carea-i venitoare, în ceale 2 capete ce-s mai de apoi. După aceastea laudă această prorocie în 8 stih a capului dintîi.

Cînd au fost scris această carte? Cărtularii cei mai mari și mai credincioși, grecii și rîmlianii, toți depreună scriiază că Apocalipsis au fost scris în anul după Hristos 96, după alalte cărți, după toate, a Testemîntului noou, că Ioan apostolul pre toți apostolii și scriitorii sfinți i-au întrecut cu viiața, că el au custat pînă la al treile an a lui Traian împărat, cum scrie Sofronie, carele au fost 100 și al doile an de la nașterea lui Hristos, după patimile lui Hristos 68 de ani, cum scrie Ieronim, din pustiirea Ierusalimului, 25 de ani.

Această carte foarte-i de folos în besearecа lui Dumnezău, că cuprinde învățătura prorocilor și a apostolilor și arată aiave dumnezăirea lui Hristos, zicînd că Elu-i cel dintîiu și cel de apoi și că-i putearnic spre toate, într-o destoinicie cu Tatăl, și că iaste Mielul carele stă în scaunul dumnezăireei, și-L cinstescu toți ai ceriului, giudecînd pre pizmașii Lui și îndereaptă pre păgîni cu toiagul Lui cel de fier, Împăratul împăraților și Domnul domnilor.

Despre răscumpărarea carea-i pentru Hristos încă grăiaște aiave, arătînd că Hristos iaste mărturisitoriul cel adevărat, întîiul născut den morți, Împăratul împăraților pămîntești, Mielul cel omorît din <în>cepeniia lumiei, carele ne-au spălat pre noi cu sîngele Lui, din păcatele noastre și ne-au făcut pre noi preuți și crai. //

303v # APOCALIPSIS A LUI IOAN, APOSTOL ŞI TEOLOG

CAP 1

1. Intîiu spune ce fealiu de învăţătură ni să arată din ceastă carte.
8. Învăţătura Aceluia ce-i începenie şi sfîrşenie. 12. Grăiaşte de 7
sveaştnice şi steale. 20. Tîlcuiaşte taina acelora.

Arătarea lui Iisus Hristos, carea-i deade Dumnezău
lui, ca să arate slugilor Sale carele să cuveniia a
fi curund. Şi-i spusă trimeţînd pre îngerul Său,
slugii Sale, lui Ioann,
2. Carele mărturisi cuvîntul lui Dumnezău şi
mărturiia lui Iisus Hristos şi carele văzu.
3. Fericitu-i cine ceteaşte şi carele aude cuvin-
tele prorocestviei aceştiia şi le ţine acealea carele-s scrise întru ia,
că vreamea-i aproape.

4. Ioann, a 7 beseareci carele-s în Asiia, milă voao şi pace de la (4) Ishod 3, 14;
Cela ce iaste şi Carele era şi Carele-i viitoriu şi de la 7 duhuri care- Nij. 8 şi 4, 8 şi
le-s naintea scaunului Lui 11, 17 şi 16, 5.

5. Şi de la Iisus Hristos, carele-i cel mărturisitoriu credincios, întîiul (5) 1 Cor. 15, 20.
născut din morţi şi Craiul împăraţilor pămînteşti, carele ne-au iubit (6) 1 Cor. 1, 12;
pre noi şi ne-au spălat pre noi, din păcatele noastre, cu sîngele Său, Evrei 9, 14; 1 Pet. 1, 19;
6. Şi ne-au făcut pre noi crai şi preuţi lui Dumnezău şi Părintelui 1 Ion 1, 9;
Său, a Lui slava şi putearea, în veacii de veac, amin. 1 Pet. 2, 5 şi 9; Nij. 5, 10.
7. Iată vine cu nuorii şi-L va vedea pre El tot ochiul, încă şi ceia (7) Mt. 24, 30;
ce-L împunsără pre El, şi vor plînge înaintea Lui toate rudeniile pă- Iiuda 1, 14; Zah. 12, 10; Ion 19,
mîntului. Aşia, amin. // 36.

304r 8. „Eu sînt Alfa şi Omega, ce să zice Începutul şi Sfîrşitul", zice (8) Nij. 21, 6 şi
Domnul, carele iaste şi carele era şi care-i viitoriu, Atotputearnicul. 22, 13; Viş. 4.

9. Eu Ioann, carele-s şi fratele vostru şi părtaş în scîrbe şi Împă- (9) Nij. 4, 8 şi
răţiei şi în răbdarea lui Iisus Hristos, fuiu într-un ostrov ce să chiamă 11, 17 şi 16, 5.
Patmos, pentru cuvîntul lui Dumnezău şi pentru mărturiia lui Iisus
Hristos.

10. Fuiu în văzduh în zioa Domnului şi auziiu glas mare după
mine, ca al trîmbitei,

11. Zicînd: „Eu-s Alfa şi Omega, cel dintîiu şi cel de apoi şi ce
vezi, scrie în carte, şi trimeate a 7 beseareci ce sînt în Asiia, în Efes,
în Smirnă şi în Pergam şi în Tiatir şi în Sardiia şi Filadelfie şi în
Laodichiia".

12. Şi mă întorşu, să văz glasul ce grăiia cu mine, şi întorcîndu-mă,
văzuiu 7 sveaştnice de aur.

13. Şi în mijlocul a 7 sveaştnice, asămănîndu-Să Fiiul omenesc,
îmbrăcat pînă suptu genunche şi încins pre supt ţiţele Lui cu brîu de
aur.

14. Iară capul Lui şi părul era alb ca lîna albă şi ca neaoa, şi ochii
Lui, ca o pară de foc.

15. Şi picioarele Lui asămăna-Să aramei galbănă arzîndu-o în cuptoriu, şi glasul Lui, ca glasul a ape multe.

16 Şi avea în dereapta Lui 7 steale, şi din gura Lui eşiia o spată ascuţită de îmbe părţile, şi faţa Lui era ca soarele cînd străluceaşte în putearea lui.

(17) Isai. 41, 4 şi 44, 6. 17. Şi văzînd pre El, căzuiu la picioarele Lui, ca un mort. Atunce puse dereapta Sa pre mine, zicîndu-mi mie: „Nu te teame; Eu-s cel dentîi şi cel de apoi.

(18) Nij. 20, 1. 18. Şi carele viezu şi am fost mort şi iată viez în veciia veacului, amin; şi am chieile morţiei şi ale adului.

19. Scrie carele-ai văzut şi carele sînt şi carele-s venitoare după aceastea.

20. Taina cestor 7 steale ce văzuşi în dereapta Mea şi a 7 sveaştnice de aur: ceale 7 steale sînt îngerii celor 7 beseareci şi 7 sveaştnice ce văzuşi sînt 7 beseareci". //

CAP 2 304v

1. Porunceaşte lui Ioan Hristos, să scrie acealia carele ştiia că-s de treabă besearecilor. 2. La Efes. 8. La Smirna. 12. La Pergam. 18. La Tiiatir. 25. Ca să ţie acealia ce au luat de la apostoli.

a. Preutului. Ingerului[a] besearecii Efesului scrie-i: Aceastea zice Cela ce ţine ceale 7 steale în dereapta Sa, carele îmblă între ceale 7 sveaştnice de aur:

2. Ştiu faptele tale şi osteneala ta şi răbdarea ta şi că nu poţi suferi pre cei răi şi ispiteşti pre ceia ce zic că sîntu apostoli şi nu sînt, şi i-ai aflat pre ei menciunoşi.

3. Şi ai răbdare şi ai suferit pentru numele Mieu şi nu ţi-ai pregetat.

4. Ce am oarece pre tine, că dragostea ta dintîi o ai lăsat.

5. Adu-ţi aminte, derept aceaia, de unde ai căzut, şi te pocăiaşte şi fă faptele dintîi; iară de nu, îndegrabă voiu veni împrotiva ta şi voiu clăti sveaştnicul tău din locul lui, să nu te veri pocăi.

6. Însă aceasta ai, că ai urît faptele niculaitanilor, carele şi Eu le urescu.

(7) Nij. 22, 1. 7. Cine are urechi să auză ce zice Duhul besearecilor. Învîngătoriului da-i-voiu mîncare din* pomul vieţiei, carele iaste în mijlocul raiului lui Dumnezău".

8. Iară îngerului** besearecii smirneanilor scrie-i: „Aşia zice Cel dentîi şi Cel de apoi, carele murise şi viiază:

9. Ştiu faptele tale şi scîrba şi surumăniia (ce eşti bogat) şi te hulescu ceia ce zic a fi jidovi şi nu sînt, ce sînt săborul Sataniei.

10. Nemică nu te teame de cealia ce ţi-e a răbda. Iată va trimeate Satana unii dintre voi în temniţă, ca să vă ispitiţi, şi veţi avea scîrbă în zeace zile. Fii credincios pînă la moarte, şi-ţi voiu da ţie corona vieţiei.

11. Cine are ureache să auză ce zice Duhul besearecilor, carele va
învinge nu să va vătăma de-a 2-a moarte".
12. Și îngerul⟨ui⟩ besearecii părgaminteanilor scrie: Aceastea //
305r zice Cela ce are cea spată ascuțită de îmbe părțile:
13. Știu lucrurile tale și unde lăcuești, unde iaste scaunul Satanii,
și că ții numele Miu și de credința Mea n-ai lăpădat, nece într-acealia
zile în carele fu omorît între voi mucenicul Miu cel credincios Anti-
pas, unde lăcuiaște Satana.
14. Ce am spre tine puținele, că ai acolea carii țin învățătura lui (14) Cis. 24, 14 și 25, 1.
Valaam, carele învăță pre Valac să pue sminteală înaintea fiilor lui
Israil, ca să mănînce jărtvă idolească și să facă curvie.
15. Așa ai și tu carii țin învățătura niculaiteanilor carele le urăscu.
16. Pocăiaște-te! Iară de nu, voiu veni spre tine degrabă și voiu (16) Ion 4, 9; Isai. 11, 4; 2 Solun. 2, 8.
face războiu cu dinșii, cu spata rostului Mieu.
17. Cine are urechi să auză*** ce grăiaște Duhul besearecilor,
Învîngătoriului îi voiu da mîncare din mana cea ascunsă și-i voiu
da lui piatră albă, și spre piatră nume noou au scris, carele nime
nu-l ști, fără numai cela ce-l priimeaște".
18. Iară îngerului besearecii tiiatireanilor scrie-i: „Aceastea zice
Fiiul lui Dumnezău căruia-I sînt ochii ca para de foc și picioarele Lui
asamănă-Să aramei lucie:
19. Știu faptele tale și credința și dragostea și slujba și răbdarea
ta și faptele tale ceale de apoi, că-s mai multe de celea dintîi.
20. Ce am spre tine neșchite; că lași muiarea Elzavela, carea zice (20) 1 Țar. 16, 31.
că-i prorociță, să înveațe și să amăgească pre slugile Meale, să curvască
și să mănînce jărtve idolești.
21. Și i-am dat ei vreame să să pocăiască de curviia ei, și nu să
pocăi.
22. Iată Eu voiu lepăda pre ia în pat și pre ceia carii au curvit
cu ia în scîrbă mare, să nu să vor înturna din faptele lor.
23. Și feciorii ei cu moarte îi voiu omorî și vor ști toate besearecile (23) 1 Samoil 16, 7; Pslm. 7, 10; Eremei 11, 20 și 17, 10 și 20, 12.
că Eu sînt cela ce ispitescu rărunchii și inimile, și voiu da fieșcui
după faptele lui.
305v 24. Iară voao zic, și altora tiatireani, oare la carii nu e // această
învățătură, și carii n-au cunoscut adîncurile Satanii, cum zic, nu voiu
pune pre voi alt tărhat.
25. Iară ce aveți țineți pînă voiu veni.
26. Că cine va învinge și va ținea pînă în sfîrșit faptele Meale,
da-i-voiu aceluia puteare spre limbi.
27. Și le va birui pre iale cu toiag de fier, și ca nește vase de lut (27) Pslom. 2, 8.
le va zdrobi, cum și Eu am luat de la Tată-Mieu.
28. Și voiu da lui steaoa zorilor".
29. Cine are ureache auză ce zice Duhul cătră beseareci.

CAP 3

Începe-să această carte la preuții besearecilor din Sardii. 7. Filadelfiia. 14. Laodichiia. 16. Să nu fie nice calzi nice răci. 20. Ce să să silească să nalță spre slava lui Dumnezău.

Iară îngerul⟨ui⟩ besearecii din Sardiia scrie-i: „Aceastea
zice Cela ce are aceale 7 duhuri dumnezăeşti şi 7 steale:
Ştiu faptele tale, că te zici a viia, ce eşti mort.
2. Fii previgătoriu şi întăreaşte ceale muritoare,
că n-am aflat faptele tale deplin înaintea lui Dum-
nezău.

(3) Mt. 24, 42; Luc. 12, 39; 1 Solun. 5, 2; 2 Pet. 4, 10; Nij. 16, 15.

3. Adu-ţi aminte derept aceaia carele ai priimit şi ai auzit, şi
le ţine şi te pocăiaşte, iară să nu vei priveghea, voiu veni împrotiva
ta ca furul, nice vei şti în ce ceas voiu veni asupră-ţi.
4. Ce încă ai cîteva nume în Sardiia carii nu şi-au spurcat veşmen-
tele sale; pentr-aceaia vor îmbla cu Mine în albe[a], că-s destoinici.

a. Veşmente.

(5) Filip. 4, 3; Nij. 20, 12 şi 22, 16; Mt. 25, 31.

5. Carele va învenge îmbrăca-să-va în veşmente albe şi nu să va
ştearge numele lui din cartea vieţiei şi voiu mărturisi numele lui,
înaintea Părintelui Mieu şi înaintea îngerilor Lui".
6. Cine are urechi auză, ce zice Duhul cătră beseareci.

(7) Isai. 22, 22; Iov 12, 14.

7. Iară îngerului besearecii filadelfeanilor scrie-i: „Aceastia zice
Cel sfînt şi derept carele are cheaia lui David, carele deşchide şi nime
nu închide, închide şi nime nu deşchide:
8. Ştiu faptele tale; iată am pus înaintea ta uşia deşchisă, pre
carea nime nu o poate închide, că ai puţinea putea//re şi ai ţinut cuvîn- 306[r]
tul Mieu, neci ai tăgăduit numele Miu.
9. Iată voiu da pre ceia carii pre sine să zic a fi jidovi şi nu sînt,
ce sînt săborul Sataneei. Iată voiu face ca să vie ei şi să să pleace
înaintea picioarelor tale şi ca să înţeleagă că Eu te iubescu pre tine.
10. Că ai păzit cuvîntul răbdăriei Meale, Eu încă te voiu păzi în
vreamea ispiteei carea-i venitoare spre toată lumia, să ispitească vie-
ţuitorii de pre pămînt.
11. Iată voiu veni degrabă, ţine ce ai, ca nime să nu ia corona
ta.

(12) 1 Ţar. 7, 26; Nij. 22, 4 şi 21, 10.

12. Cine va învenge face-l-voiu să fie stîlp în beseareca Dumne-
zăului Mieu, şi afară nu va mai eşi, şi voiu scrie spre el numele Dumne-
zăului Mieu şi numele oraşului Dumnezăului Mieu, a noului Ierusa-
lim, carele au pogorît din ceriu de la Dumnezăul Mieu şi numele Mieu
nooul".
13. Cine are urechi auză ce zice Duhul cătră beseareci.
14. Iară îngerului besearecii laodichiianilor scrie-i: „Aceastea
zice Aminul, Mărturisitoriul cel credincios şi adevărat, începutul
zidirii lui Dumnezău:
15. Ştiu faptele tale că nici eşti reace, nici cald; o, de-ai fi au reace
au cald.
16. Pentr-aceaia că neci eşti reace, nece caldu, ce numai de-abiia
cald, borî-te-voiu pre tine afară din gura Mea.
17. Că zici „bogat sînt şi m-am îmbogăţit şi de nimic nu sînt lip-
sit", şi nu te iai aminte că eşti ticălos şi nevolnic şi suruman şi orbu
şi gol.
18. Iară sfătuescu ţie să iai de la Mine aur ispitit cu foc, ca să fii
bogat, şi în veşmînt alb să te îmbraci, şi să nu să vază grozăviia goli-
ciunii tale, şi să ungi ochii tăi cu unsoare de ochi, ca să vezi.

19. Eu, pre carii iubescu, îi certu şi-i supăru; fii fierbinte şi te pocăiaşte. (19) Pricl. 3, 12; Evrei 12, 6.

20. Iată stau naintea uşii şi sunez. Varecine va auzi glasul Mieu şi va deşchide uşa, întra-voiu la el şi voi cina cu el şi el cu Mine.

21. Şi cine va învenge da-i-voiu să şază cu Mine în scaunul Mieu,
306v cum am şi Eu învîngut şi şăzu cu Părintele Mieu // în scaunul Lui".

22. Cine are urechi auză ce zice Duhul cătră beseareci.

CAP 4

1. Grăiaşte de altă vedeare. 3. În care arată slava lui Dumnezău. 8. Carea den ceale 4 vieţuitori. 10. Şi 24 de bătrîni Îl laudă.

După aceaia văzuiu şi iată era o uşă deşchisă în ceriu şi glasul carele auziiu dintîiu, ca de trîmbită, carele grăiia cu mine: „Sui aicea, şi-ţi voiu arăta ţie carele tribue să fie după aceastea".

2. Şi numaidecît fuiu răpit în văzduh şi iată era pus un scaun în ceriu, şi şădea oarecine spre el.

3. Carele şădea, El era asămănîndu-Să pietriei iaspisului şi sardinovului şi împrejurul scaunului era curcubeu, în vedeare să asămăna smaragdului.

4. Şi împrejurul scaunului era 24 de scaune şi spre-acealia scaune văzuiu 24 de bătrîni şăzînd îmbrăcaţi în veşmente albe şi în capetele lor, steme de aur.

5. Şi den scaun eşiia fulgere şi glasure şi tunete; şi 7 fînare de foc arzînd înaintea scaunului, carele sînt 7 Duhure a lui Dumnezău.

6. Şi era înaintea scaunului o mare de sticlă, asămăna-să criştarului şi în mijlocul scaunului şi prejur scaun, 4 vieţuitori plini de ochi şi denainte şi denapoi.

7. Iară vieţuitoriul dintîiu asămăna-să leului, al 2-lea vieţuitoriu asămăna-să viţelului, iară al 3-lea avea faţă ca de om şi al 4-lea vieţuitoriu asămăna-să vulturului zburînd.

8. Şi acei 4 vieţuitori avea tot însul pregiur sine cîte 6 arepi; şi dinlăuntru-s plini de ochi şi încetare nu avea zuoa şi noaptea zicînd: „Sfînt, sfînt, sfînt Domnul Dumnezăul Atotputearnicul, carele era şi iaste şi carele-i viitoriu". (8) Isai. 6, 3; Vis. 1, 4; Nij. 11, 17 şi 16, 5.

9. Şi cînd are da acei vieţuitori slavă şi cinste şi blagoslovenie Celuia ce şedea spre scaun, Vieţuitoriului în veacii veacului,

307r 10. Pleca-să cei 24 de bătrîni înaintea Celuia ce şedea // în scaun, (10) Nij. 5, 12.
şi I să închina Vieţuitoriului în veacii veacului, şi-şi punea stemele sale înaintea scaunului, zicînd: „Destoinic eşti, Doamne, carele să iai slavă şi cinste şi puteare, că Tu toate ai făcut, şi pentru voia Ta sînt, şi-s făcute".

CAP 5

1. Carte sămnată cu 7 peceți. 3. Pre carea nime nu o poate deșchide. 6. Mielul lui Dumnezău. 9. Destoinic să o deșchiză, cum cîntă toți ai ceriului.

După aceaia văzuiu de-a dereapta Celuia ce ședea în
scaun o carte scrisă și dinlăuntru și dinafară, pecetluită cu 7 peceți.
2. Și văzuiu un înger tare propoveduind cu glas
mare „Cine-i destoinic să deșchiză cartea și să rumpă
pecețile ei?"
(3) Filip. 3, 10; Nij. 13. 3. Și nime nu putea, nece în ceriu, nece pre pămînt, nece supt
pămînt, să deșchiză cartea, nece să caute pre ia.
4. Iară eu plîngeam mult, că nime nu să afla destoinic carele să
deșchiză și să ceatească cartea, neci cine să caute întru ia.
(5) Bit. 49, 9; Nij. 22, 16; Isai. 11, 1. 5. Atunci unul din cei bătrîni zise cătră mine: „Nu plînge, iată
au biruit cel leu din ruda Iudei, sămînța lui David, ca să deșchiză
cartea și să dezleage 7 peceți a ei".
(6) Zah. 4, 10; Viș. 4, 5. 6. Căutaiu derept aceaia și iată între scaun și între cei 4 viețuitori,
și între cei bătrîni, sta Mielul ca un giunghiat, avînd 7 coarne și 7
ochi, care sînt ceale 7 Duhuri a lui Dumnezău, trimise prespre tot
pămîntul.
7. Acela veni și luo cartea din dereapta Celuia ce ședea în
scaun.
(8) Nij. 8, 3. 8. Și luînd cartea, cei 4 viețuitori și cei 24 de bătrîni să plecară
înaintea Mielului, avînd tot însul alăute, și scafe de aur, pline de
mirodenie, carele-s rugăciunile sfinților.
9. Și cînta cîntec nou, zicînd: „Destoinic ești să iai cartea și să
deșchizi pecețile ei: că ești omorît și ne-ai răscumpărat pre noi lui
Dumnezău, prin sîngele Tău, din toată rudeniia, și limba și oamenii
și sămînța.
10. Și ne-ai făcut pre noi crai și preuți Dumnezăului // nostru, și 307v
vom domni pre pămînt".
(11) Dean. 10, 11 și 18; 1 Cor. 17, 20; Efes. 1, 7; Colas. 1, 4; 1 Pet. 1, 19; 2 Pet. 2, 1; 1 Pet. 2, 10; Viș. 1, 6; Viș. 4, 11. 11. Atunci căutaiu și auziiu, împrejurul scaunului și a viețuitorilor și a bătrînilor, glasul a mulțime de îngerii. Și era numărul lor
o mie de sute de mii, și de zeace ori cîte o sută de mii,
12. Zicînd cu glas mare: „Destoinic iaste Mielul cel omorît să ia
puteare și bogăție și înțelepciune și tărime și cinste și slavă și blagoslovenie".
(13) Danil 7, 10. 13. Și toată făptura care-i în ceriu și pre pămînt și supt pămînt,
în mare, și toate carele-s întru iale auziiu zicînd Celuia ce ședea în
scaun și Mielului, blagoslovenia și cinstea și slava și puatearea, în veciia
de veac!
14. Iară cei 4 viețuitori zicea: „Amin" și cei 24 de bătrîni căzură
spre obrazele sale și să închinară Celuia ce viiază în veciia de veac.

CAP 6

*1. ****Deşchisă Mielul peceatea dintîiu a cărţiei. 3. A doaoa. 5. A treia. 7. A patra. Al 9-lea. A cincea. 12. Al şase. Pre aceale deşchizîndu-le, să scorniră din ceriu vrăjmăşii, foamete, ciumă, jăluinţa sfinţilor, cutremurare pămîntului şi multe alte cazne.*

După aceaia văzuiu că deşchise Mielul peceatea dintîiu,
şi auziiu unul din cei 4 vieţuitori zicînd, ca un glas
de tunet: „Vino şi vezi".
2. Şi căutaiu şi iată era un cal albu, şi carele
şedea pre el avea arcu, şi-i fu dată lui stemă, şi eşi
învingînd să învingă.
3. Şi deşchizînd a 2-a peceate, auziiu al doile vieţuitoriu zicînd:
„Vino şi vezi".
4. Şi eşi alt cal roiub, şi celuia carele şedea pre el dată-i fu să ia
pacea de pre pămînt şi să să omoară unii pre alţi, şi-i fu dată o spată
mare.
5. Şi cînd deşchise a 3-a peceate, auziiu al 3-le vieţuitoriu zicînd:
„Vino şi vezi". Şi văzuiu derept aceaia un cal negru şi carele şădea
pre el avea în mînă o cumpănă.
308r 6. Şi auziiu glas dintre cei 4 vieţuitori zicînd: „Mă//sura de grîu, (6) Nij. 19, 28.
într-un dinariu, şi 3 măsuri de orzu într-un dinariu, iară vinul şi oloiul
să nu-l strici".
7. Şi cînd deşchise a 4-a peceate, auziiu al 4-lea vieţuitoriu zicînd: (7) Nij. 9, 4.
„Vino şi vezi".
8. Atunci văzuiu şi iată era un cal galben şi aceluia ce şădea pre el (8) Levit. 26, 22,
era-i numele Moartea; şi iată iadul mergea după ia, şi dată le fu lor 25; Nij. 20, 5 şi 19, 10.
puteare a omorî a patra parte a pămîntului cu armă şi cu foame şi cu
moarte şi cu fierile pămînteşti.
9. Şi cînd deşchise a 5-a peciate, văzuiu supt oltariu sufletele
celora ce-s omorîţi prin cuvîntul lui Dumnezău şi pentru mărturiia
carea o avea.
10. Iară strigă cu glas mare, zicînd: „Pînă cînd, Doamne, care (10) Nij. 22, 4.
eşti sfînt şi derept, nu vei giudeca şi nu vei izbîndi pentru sîngele
nostru, de ceia ce lăcuescu pre pămîntu?"
11. Atunci date fură a tot însul văşmîntu alb şi zis fu lor ca să
mai înceteaze puţinea vreame, pînă să va împlea numărul soţilor şi
fraţilor lor cărora era să-i omoară ca şi pre ei.
12. Şi după aceaia văzuiu cînd deşchise a 6-a peceate, şi iată fu (12) Deaan. 2, 20.
cutremur mare de pămînt, şi soarele fu întunecat ca un sac cernit şi
luna fu toată ca sîngele.
13. Şi stealele ceriului căzură pre pămînt, cumu-şi leapădă smo- a. Ceale săci şi viermănoase.
chinul poamele[a] sale, cîndu-l scutură vînt mare.
14. Şi ceriul trecu şi să învăli ca o hîrtie; şi toate măgurile şi os- (14) Pslom. 102, 27; Evre. 1, 12.
troavele să clătiră din locurile sale.
15. Şi craii pămînteşti şi domnii şi bogaţii şi căpitanii şi putearni- (15) Isai. 2, 19.
cii şi toate slugile, toţi slobodnicii să ascunsără în peştiri şi în stîr-
minele pietrilor.

(16) Ios. 10, 8; Luc. 23, 30. 16. Şi zicea munţilor şi pietrilor: „Cădeţi spre noi şi ne acoperiţi
din naintea feaţei Celuia ce şeade în scaun, şi de mîniia Mielului.
17. Că va veni cea zi mare a mîniei Lui, şi cine va putea sta?"//

CAP 7 308ᵛ

1. Îngerii carii pustiia pămîntul. 2. Să cuntenesc, pînă nu să vor sămna toţi aleşii lui Dumnezău. 5. În toate rudeniile, după aceaia scrie fericăciune celora ce pat scîrbe pentru Hristos. 17. Scrie bucurie acelora.

După aceaia văzuiu patru îngeri, în patru unghiuri ale
pămîntului, ţiind patru vînturi ale pămîntului, ca să
nu sufle vîntul pre pămînt, nice spre mare, nice spre
un arbure.
(2) Nij. 14, 1; 2 Tim. 2, 1. 2. Şi văzuiu pre alt înger suind despre răsăritul
soarelui, avînd peceatea Dumnezăului viu, carele striga
cu glas mare celor 4 îngeri cărora le era dată să strice pămîntului
şi măriei
(3) Nij. 9, 4; Ezec. 9, 4. 3. Zicînd: „Nu stricareţi pămîntul, nece marea, nece arburilor,
pînă vom sămna slugile Dumnezeului nostru, în frunţile lor".
(4) Nij. 14, 1. 4. Şi auziiu numărul celor sămnaţi: o sută şi patru zeci şi patru
de mii era sămnaţi, din toate rudeniile fiilor lui Israil.
5. Din ruda Iudei, doaosprăzeace mii era sămnaţi; den ruda lui
Ruvin era 12 mii sămnaţi; din ruda lui Gad, 12 mii sămnaţi.
6. Din ruda lui Aser, 12 mii sămnaţi; din ruda lui Neftalim, 12 mii
sămnaţi; din ruda lui Manassiei, 12 mii sămnaţi.
7. Din ruda lui Semeon, 12 mii sămnaţi; din ruda lui Levi, 12 mii
sămnaţi; din ruda lui Isahar, 12 mii sămnaţi.
8. Din ruda lui Zavulon, 12 mii sămnaţi; din ruda lui Iosif, 12 mii
sămnaţi şi din ruda lui Veniamin, 12 mii sămnaţi.
9. După aceaia văzuiu, iată era mulţime mare, care nime nu putea
număra, din toţi păgînii şi rudeniile şi oamenii şi limbile, stînd nain-
tea scaunului şi naintea Mielului, îmbrăcaţi în veşmente albe şi stîl-
pări de finic în mînile lor.
10. Şi striga cu glas mare, zicînd: „Spăseniia iaste de la Dumne-
zăul nostru, cela ce şeade în scaun, şi de la Miel".
11. Şi toţi îngerii sta împregiurul scaunului şi bătrînilor şi celor
patru vieţuitori; şi căzură naintea sca//unului pre faţa lor, şi să închi- 309ʳ
nară lui Dumnezău
12. Zicînd: „Amin, blagosloveniia şi slava şi înţelepciunea şi mul-
ţimirea şi cinstea şi putearea şi tăriia Dumnezăului nostru, în veacii
de veac, amin".
13. Atuncea-mi răspunse unul din cei bătrîni, zicîndu-mi: „Aceşti
îmbrăcaţi în veşminte albe cine-s şi de unde au venit?"
14. Şi ziş lui: „Doamne, tu ştii." Şi-mi zisă mie: „Aceştea-s carii
au venit din scîrbă mare şi şi-au spălat veşmintele sale şi le-au înălbit
în sîngele Mielului.

15. Pentru aceaia sînt înaintea scaunului lui Dumnezău, şi-I slu-
jescu Lui, zioa şi noaptea, în beseareca Lui; şi Cela ce şiade în scaun
Să va sălăşui cu ei.
16. Nu vor flămînzi mai mult, nici vor însătoşia, nici-i va mai (16) Pslom. 121, 6; Isai. 49, 10.
pripi soarele nici alt zăduh.
17. Că Mielul cela ce şiade în mijlocul scaunului va paşte pre ei (17) Pslom. 23, 1; Isai. 25. 9; Nij. 21, 4.
şi-i va duce la izvoară de ape vii, şi va ştearge Dumnezău toate lacră-
mile de la ochii lor".

CAP 8

*1. Deşchizînd a 7-a peceate. 3. Rugăciunile sfinţilor pentru miro-
denii. 6. Es înainte şapte îngeri cu trîmbite. 7. Şi trîmbitînd cei 4 din-
tîiu, căzu foc. 9. Marea să turbură. 10, 11. Apele să amărîră. 12. Şi
stealele să întunecară.*

Şi cînd deşchise a şeaptea peceate, fu mîlcomire în ceriu,
ca giumătate de ceas.
2. Şi văzuiu cei şeapte îngeri carii stau înaintea
lui Dumnezău, cărora fură date 7 trîmbite.
3. Atunce veni alt înger şi stătu înaintea oltariului, (3) Viş. 5, 8.
avînd cădelniţă de aur, şi-i fură date lui mirodenii multe,
ca să le jărtvească cu rugăciunea a toţi sfinţii, spre oltariul cel de
aur, carele iaste înaintea scaunului.
4. Şi să sui fumul mirodeniei, cu rugăciunele sfinţilor, din mîna
îngerului, înaintea lui Dumnezău.
5. După aceaia luo îngerul cădelniţa şi o împlu de foc ce era spre
309v oltariu, şi-l vărsă pre pămînt, şi fură tu//nete şi glasuri şi fulgere şi
cutremuri de pămînt.
6. Şi 7 îngeri ce avea 7 trîmbite, să gătiră ca să trîmbite.
7. Şi îngerul dintîiu trîmbită, şi fu grindine şi foc mestecat cu
sînge, şi-l lepădă spre pămînt, şi a treia parte de pămînt arse şi a
treia parte de leamne arse şi toată iarba vearde arse.
8. După aceaia al doile înger trîmbită, şi ca un munte mare aprins
de foc fu aruncat în mare, şi fu a treia parte de mare, sînge.
9. Şi muri a treia parte din faptele mării carele era vii, şi a treia
parte de corabii periră.
10. Şi al treile înger trîmbită, şi căzu din ceriu o stea mare, arzînd
ca făcliia, şi căzu pre a treia parte de rîuri şi izvoarăle apelor.
11. Şi numele stealei să chiamă Pelin, şi a treia parte de ape, ca
pelinul, şi mulţi oameni muriră de ape, că era amară.
12. Şi al patrul înger trîmbită şi vătămă a treia parte din soare
şi a treia din lună şi a treia parte din steale, atîta cît să întunecă a
treia parte din iale, şi a treia parte de zi nu străluciia, şi a nopţii
aşijderea.
13. Şi văzuiu şi auziiu un înger zburînd[a] pre mijlocul ceriului, a. Vîltur.
strigînd cu glas mare: „Vai, vai, vai, vieţuitorilor de pre pămînt, (13) Nij. 14, 6.
de cealea glasuri a trîmbitelor celor trei îngeri ce vrea să trîmbite".

CAP 9

1. Trîmbițînd al cincile înger. 3. Eșiră lăcuste pustiitoare. 13. Iară trîmbițînd al 6-lea. 16. Eșiră călărași. 20. Pustiind ruda omenească.

Atunce al cincile înger trîmbită, și văzuiu o stea din ceriu căzînd pre pămînt, și dată fu lui cheaia fîntînii adîncului.

2. Și deșchise fîntîna adîncului, și eși fum din fîntînă, ca fumul unui cuptoriu mare, și să întunecă soarele și aerul de fumul fîntîniei.

3. Și din fum eșiră lăcuste pre pămînt, și le fu dată lor puteare cum are scorpiia pre pămînt. //

(4) Viș. 6, 6. 4. Și fu zisă lor să nu strice iarba pămîntului, nece toată verdeața, 310r
nice toate leamnele, ce numai oamenii carii nu avea sămnul lui Dumnezău în fruntea lor.

(5) Viș. 7, 3. 5. Și fu dată lor, nu ca să-i omoară pre ei, ce ca să-i muncească pre ei, în cinci luni, și munca lor să fie ca munca scorpiei cînd împunge pre om.

(6) Ios. 10, 8; Luc. 23, 30; Viș. 6, 16. 6. Derept aceaia vor căuta oamenii într-acealea zile moartea și nu o vor afla pre ia; și ară vrea să moară, și moartea va fugi de ei.

7. Și asămănare lăcustelor asămăna-să cailor ce-s gătiți spre război, și în capetele lor era puse ca steme, asămănîndu-să aurului, și fața lor, ca fața oamenilor.

8. Și avea păr ca părul muerilor, și dinții lor, ca ai leului.

9. Și avea dzeale ca dzealele de fier, și sunetul arepilor lor era ca sunetul carălor cu cai mulți, curund spre războiu.

10. Și avea coade ca a scorpiei și avea ac în coadele lor, și puteaιrea lor era să strice oamenilor, în cinci luni.

(11) Viș. 1. 11. Și avea spre sine craiu, îngerul adîncului, căruia i-i numele jidovește Avadon, iară grecește Apolion, lătinește Pustiitor.

12. Unul vai trecu și iată vin încă doao vai după aceastea.

13. Atunce al șasele înger trîmbită, și auziiu un glas de la patru cornuri a oltariului de aur, careli-i înaintea lui Dumnezău,

14. Zicînd al șeaselui înger carele avea trîmbita: „Dezleagă pre cei patru îngeri legați la cea apă mare a Efratului".

15. Și fură dezlegați cei patru îngeri carii era gata, în ceas, și în zi, și în lună și an, să omoară a treia parte de oameni.

16. Și era numărul șireagului călărașilor doao mii de sute de mii, că auziiu numărul lor.

17. Și așia văzuiu cai în vedeare, și carii ședea pre ei avea dzeale de foc și de achint și de piatră pucioasă, și era capetele cailor ca capetele leilor, și din gura lor eșiia foc și fum și piatră pucioasă.

18. Și de aceaste trei să omorî a treia parte de oameni, // de foc 310v
și de fum și de piatră pucioasă, care eșiia din gura lor.

19. Că putearea lor iaste în gura lor şi în coadele lor; şi coadele lor să asamănă şărpilor carii au cap şi cu acealea vatămă.

20. Iară ceialalţi oameni carii nu fură omorîţi cu aceastea biciuri, nici să pocăiră din faptele mînilor sale, ca să nu să închine dracilor, nici idolilor de aur şi de argint şi de aramă şi de piatră şi de lemnu, carii nici pot vedea, nici aud, nici îmblă. (20) Pslom. 115, 5, 6, 7 şi135, 15.

21. Şi nu să pocăiră din vrăjmăşiile lor, nici din farmecele lor, nici din curviia lor, nici din furtuşagurile lor.

CAP 10

1. Arătă-să alt înger, îmbrăcat în nuor. 2. Ţine o carte deşchisă. 3. Strigă. 9. Dă cartea la Ioan, din porunca lui Dumnezău, să o mănînce.

Şi văzuiu alt înger tare, pogorînd din ceriu, îmbrăcat în nuor, şi spre capul lui era curcubeu, şi faţa lui era ca soarele, şi picioarele lui era ca stîlpii de foc. (1) Mt. 1, 2; Viş. 1, 15.

2. Şi avea în mîna lui o carte deşchisă. Şi puse piciorul lui cel derept spre mare, iară cel stîngu spre pămînt.

3. Şi strigă cu glas mare, cum răcneaşte leul, şi cînd strigă, grăiră 7 tuneturi glasurile sale.

4. Şi cînd grăiră aceale 7 tuneturi glasurile sale, eu vrea⟨m⟩ să scriu, ce auziiu glas din ceriu, zicîndu-mi mie: „Pecetluiaşte ce grăiră 7 tuneturi, şi nu le scrie acealia".

5. Şi îngerul ce văzuiu stînd spre mare şi spre pămînt, rădică mîna sa spre ceriu

6. Şi să giură spre Cela ce vieţuiaşte în veacii veacilor, carele făcu ceriul şi cealia ce-s întru el, şi pămîntul şi cealia ce-s spre el, şi marea şi cealia ce-s întru ia, că mai multă vreame nu va fi. (6) Nij. 11, 1.

7. Ce în zilele glasului al 7-lea înger, cînd va înceape a trimbita, isprăvi-să-va taina lui Dumnezău, cum au propoveduit slugilor sale, prorocilor.

311ʳ 8. Şi glasul ce auziiu din ceriu iară grăiia cu mine şi-mi // zise: „Pasă şi ia cea carte deşchisă din mîna îngerului carele stă spre mare şi spre pămînt".

9. Merşu pentr-aceaia la înger, zicîndu-i să-mi dea cartea, şi-mi zise mie: „Ia-o şi o mănîncă; şi va amărî pîntecele tău, ce în gura ta va fi dulce ca miiarea". (9) Ezec. 3, 1.

10. Luaiu derept aceaia cartea din mîna îngerului, şi o înghiţiiu; şi era în gura mea dulce ca miiarea, iară deaca o mîncaiu, să amărî pîntecele mieu.

11. Şi-mi zise mie: „Încă-ţi tribuiaşte iară a proroci oamenilor şi păgînilor şi limbilor şi a mulţi crai".

CAP 11

*1. Porunceşte-i să măsure beseareca. 3. Domnul rădică 2 mărturisitori. 7. Pre care fiară rumpîndu-i. 9. Nime nu-i îngroapă. 10. Iară Dumnezău i-au înviiat. 12. Şi în ceriu i-au chemat. 13.***** Spămîntă-să necredincioşii. 15. Trîmbită al 7-lea înger, de înviere. 18. Scrie-să giudecata de apoi.*

Si dată fu mie o trestie, în chip de toiag, şi-mi zise mie îngerul: „Scoală şi măsură beseareca lui Dumnezău şi oltariul, şi ceia ce să roagă întru ia.

(2) Nij. 13, 1. 2. Iară pritvorul, carele-i afară din beseareca, lasă-l afară, nu-l măsura, că-i dat păgînilor; şi vor călca oraşul sfînt în 40 şi 2 de luni.

3. Şi-l voiu da celor doi mărturisitori ai miei, carii vor proroci, îmbrăcaţi în veşmente negre, o mie doao sute şi 60 de zile.

(4) Zah. 4, 3. 4. Aceştea-s cei doi maslini şi doao sveaştnice, puse înaintea Dumnezăului pămîntului.

5. Şi cine va vrea pre ei a-i supăra, foc va eşi din gura lor, carele va amistui pre pizmaşii lor, că cine va vrea să obiduiască pre ei, aşa trebuiaşte pre el a-l omorî.

6. Aceştea au puteare a închide ceriul să nu ploao în zilele prorocestvii lor şi au puteare spre ape a le întoarce în sînge şi a bate pămîntul cu tot biciul, săvai de cîte ori vor vrea.

(7) Nij. 13, 11. 7. Şi cînd vor săvîrşi mărturiia lor, fiara ce va eşi dintru adînc
va face războiu // cu dînşii, şi-i va birui şi-i va omorî pre ei. 311v

(8) Nij. 17, 5 şi 18, 10. 8. Şi vor zăcea trupurile lor în uliţele celui oraş mare, ce să chiamă sufleteaşte Sodoma şi Eghipetul, unde-i şi Domnul nostru răstignit.

9. Şi vor vedea rudenie şi oamenii şi limbile şi păgînii, trupurile lor în 3 zile şi giumătate, şi nu vor lăsa trupurile lor să le pue în mormînte.

10. Şi lăcuitorii pămîntului să vor bucura şi să vor veseli de ei; şi vor trimite darure unii cătră alalţi, că aceşti 2 proroci au chinuit pre lăcuitorii pămîntului".

11. Ce după 3 zile şi giumătate, duhul vieţiei eşi de la Dumnezău, va întra întru ei, şi vor sta derepţi spre picioarele lor, şi va cădea frică mare spre ceia ce au văzut pre ei.

12. Şi vor auzi din ceriu glas mare zicînd lor: „Suiţi încoace". Şi să suiră în ceriu spre nuor şi văzură pre ei pizmaşii lor.

13. Şi într-acela ceas fu cutremur mare şi peri a 10-a parte de oraş şi fură omorîţi în cutremurul pămîntului anume 7 mii de oameni, şi ceialalţi să înfricoşară şi deaderă slavă Dumnezăului ceriului.

14. Al doile vai au trecut, iată a 3-le vaiu va veni curînd.

15. Şi al 7-le înger trîmbită, şi fură glasure mari în ceriu zicîndu: „Fu împărăţiia lumiei a Domnului nostru şi a Hristosului Lui, carele va domni în veacii veacului".

(16) Viş. 4, 4 (versetul nu este menţionat). 16. Şi cei 20 şi 4 de bătrîni carii şădea în scaunele sale, înaintea lui Dumnezău, căzură spre feaţele sale şi să închinară lui Dumnezău,

17. Zicînd: „Lăudămu-Te, Doamne Dumnezăul Atotputearnicul, care ești și carele erai și carele ești venitoriu, că ai dobîndit putearea Ta cea mare și împărățești. (17) Viș. 1, 4 și 4, 1; Nij. 16. 5.

18. Și să mîniiară limbile, și veni mîniia Ta, și vreamea morților să să giudece și să dai plată slugilor Tale prorocilor și sfinților și temătorilor de numele Tău, micilor și marilor, și să pierzi pre ceia ce pus-
312r tiescu // pămîntul".

19. Și să deșchise beseareca lui Dumnezău în ceriu, și să văzu lada păciei Lui, în beseareca Lui, și fură fulgeri și glasuri și tunete și cutremur și grindine mare.

CAP 12

1. Arată-să muierei. 2. Arată-să muierei ceii născătoare sămnul. A 4-lea. Să protiviia pruncului ei bălaurul. A 7-lea. Carele fu biruit de Arhanghel Mihail. 9. Și fu lepădat. 13. Și cu cît fu mai biruit, cu atîta mai vîrtos să protiveaște credincioșilor.

Și să arătă sămnu mare în ceriu: o muiare îmbrăcată în soare, și supt picioarele ei era luna, și în capul ei era stema a 12 steale.

2. Și greoae striga în dureare și să munciia să nască.

3. Și să văzu alt sămnu în ceriu; iată era un bălaur mare roșiu, avînd 7 capete și 10 coarne și în capetele lui era 7 steme.

4. Și cu coada lui trăgea a 3-a parte de stealele cerului și le lepăda pre pămînt; iară stătu bălaurul înaintea muierei carea năștea, ca să înghiță fiiul ei, daca-l va naște.

5. Și născu fiiu, carele are a paște toate limbile cu toiag de fier; și fu răpit fiiul ei la Dumnezău și la scaunul Lui. (5) Pslom. 2, 9.

6. Iară muiarea fugi în pustie, unde avea loc gătit ei de la Dumnezău, să o hrănească acolea pre ia, întru o mie și doao sute și șasezeci de zile.

7. Și fu războiu în ceriu: Mihail și îngerii lui făcură războiu cu bălaurul, și bălaurul încă să luptă și îngerii lui. (7) Dan. 2, 35.

8. Ce nu biruiră, nece locul lor mai mult să află în ceriu.

9. Și fu lepădat acel bălaur mare, șiarpele cel de demult, ce să chiamă diavolul și Satana, carele amăgeaște toată lumea; și fu lepădat pre pămînt și îngerii lui încă fură cu el lepădați. (9) Nij. 20, 12.

10. Și auziiu glas mare în ceriu, zicînd: „Acmu fu spăseniia și putearea și împărățiia a Dumnezăului nostru și putearea Hristosului Lui, că lepădatu-i vînzătoriul fraților noștri, carele vindea pre ei, înaintea Dumnezăului nostru, zuoa și noaptea. //

312v 11. Ce ei biruiră pre el, pentru sîngele Mielului și pentru cuvîntul mărturiei Lui și nu-și cruțară viiața sa pînă la moarte.

12. Derept aceaia bucurați-vă, ceriuri, și ceia ce lăcuiți întru iale, vai celora ce lăcuescu pre pămînt și pre mare, că au pogorît diavolul cătră voi, plin de mînie mare, carele știe că are vreame puținea". (12) Pslom. 96, 11; Isai. 49, 13.

13. Și după ce văzu bălaurul că fu lepădat pre pămînt, goniia muiarea carea născu fiiul.
(14) Viș. 6. 14. Ce fură date muerii doao arepi mari de vultur, să zboare denaintea șiarpelui, în pustie în locul ei, unde să să hrănească într-acea vreame, și în vremi și giumătate de vreame.
15. Și slobozi șiarpele din gura sa, după muiare, apă ca un rîu, ca să o potopască rîul.
16. Ce fu într-agiutoriu pămîntul, muerii, și deșchise pămîntul gura sa, și înghiți rîul carele slobozise bălaurul din gura sa.
17. Mînie-să, derept aceaia, bălaurul pre muiare, și mearse să facă războiu cu rămășițele de sămînța ei, carii păzescu poruncile lui Dumnezău și au mărturiia lui Iisus Hristos.
18. Și stătu spre năsipul măriei.

CAP 13

1. Scrie pre cea fiară cu capete multe. 8. Carea amăgeaște partea cea mai mare a lumiei spre idolie. 12. Carea de la altă fiară să întăreaște.

Și văzuiu din mare eșind o fiară avînd 7 capete și 10 coarne, și spre coarnele ei, 10 steme, și spre capetele ei pus nume hulă.
2. Și fiara ce văzuiu asămăna-să pardosului și picioarele ei era ca de urs, și gura ei ca gura leului și deade bălaurul ei putearea sa și scaunul său și puteare mare.
3. Și văzuiu unul din capetele ei, rănit ca spre moarte, ce rana lui despre moarte să vindecă, și să mira tot pămîntul, mărgînd după fiară.
4. Și să închinară bălaurului, carele deade puteare fieriei și să închinară fieriei, zicînd: „Cine să asamănă fieriei? Și cine să va lupta cu ia?"//
5. Și fu dată ei gură de-a grăirea mari și hule, și fu dată ei puteare 313r
a face în 40 și 2 de luni.
(6) Viș. 11, 2. 6. Și deșchise gura sa spre hule, cătră Dumnezău, să hulească numele Lui și cortul Lui și ceia ce lăcuescu în ceriu.
7. Și fu dată ei să facă războiu cu sfinții și să-i biruiască pre ei; și fu dată ei puteare spre toată rudenia și limba și sămînța.
(8) Ishod 32, 32; Filip. 4, 3; Viș. 3, 5; Nij. 20, 12 și 21, 27. 8. Derept aceaia să închina ei toți lăcuitorii pămîntului, a cărora nume nu-s scrise în cartea vieției, a Mielului celui giunghiat din ⟨în⟩ceputul lumiei.
9. Să are cineva ureache, auză.
10. Cine va duce în prinsoare, în prinsoare va mearge; cine va omorî cu armă, el încă de armă va muri; aicea e răbdarea și credința sfinților.
(11) Nij. 17, 8 și 14, 12; Viș. 11, 7. 11. Și văzuiu altă fiară eșind din pămînt, avînd 2 coarne asămănate ca de miel și grăiia ca bălaurul.
12. Și făcea toată putearea fieriei dintîiu înaintea ei, și făcu pămîntul și ceia ce lăcuescu pre el să să închine fieriei dintîi a căriia rană de moarte era vindecată.

13. Şi făcu seamne mari, atîta cît şi foc din ceriu pogorî spre pă- (13) Nij. 19, 20.
mînt, înaintea oamenilor.
14. Şi amăgi lăcuitorii de pre pămînt, pentru seamnele carile fură
date ei să facă înaintea fieriei, zicînd lăcuitorilor de pre pămînt să
facă chipul fieriei carea fu rănită cu arme, ce învie.
15. Şi-i fu dată ei să-i dea viiaţă chipului fieriei, ca să grăiască
chipul fieriei, şi să facă au carii nu să vor închina chipului fieriei să
fie omorîţi.
16. Şi va face pre toţi micii şi marii, bogaţii şi sirimanii, slobod- (16) Nij. 19, 26.
nicii şi slugile, să aibă sămnu în mîna dereaptă, au în frunţile lor,
17. Ca să nu poată cineva vinde sau cumpăra, fără numai cela ce (17) Nij. 14, 11.
are sămnul sau numele fierii, au numărul numelui ei.
18. Aicea înţelepţiia: cine are înţeles să numere numărul fieriei, (18) Nij. 17, 9.
că numărul omului iaste; şi numărul lui: 666. //

313ᵛ

CAP 14

1. Stînd Mielul spre muntele Sionului. 4. Depreună cu vergurii Lui carii cinstescu pre El. 6. Un înger propoveduiaşte Evanghelia. 8. Altul propoveduiaşte răsipirea Vavilonului. 9. Al 3-lea porunceaşte să să ferească de fiară. 13. Glas din ceriu grăiaşte că-s fereciţi carii mor pentru Domnul. 16. Trimeate seacerea Domnului, spre săcerare. 18. Şi spre culesul viei.

Atunce văzuiu şi iată sta un Miel spre muntele Sionului, (1) Viş. 7. 4.
şi cu El, 100 şi 40 şi 4 de mii, avînd numele Tatălui
Lui scris în frunţile lor.
2. Şi auziiu glas din ceriu, ca glas de ape multe, şi
ca glas de tunet mare, şi auziiu glasul lăutaşilor lău-
tînd cu lautele sale.
3. Şi cînta ca un cîntec nou, înaintea scaunului şi înaintea celor
4 vieţuitori şi bătrînilor, şi nime nu putea învăţa acel cîntec, numai
cea sută şi 40 şi 4 de mii, carii-s cumpăraţi de pre pămînt.
4. Aceştia sînt carii nu s-au spurcat cu mueri, că-s verguri[a]; aceş- a. Deavestăvnici.
tea mergu după Miel, vareîncătro mearge, aceştea-s cumpăraţi din
oameni, pîrgă sfîntă lui Dumnezău şi Mielului.
5. Şi în rostul lor nu s-au aflat înşălăciune, că-s nevinovaţi înain- (5) Isai. 53, 9; Efes. 5, 27.
tea scaunului lui Dumnezău.
6. Şi văzuiu alt înger zburîndu pre mijlocul ceriului, avînd Evan- (6) Viş. 8, 3.
gheliia de vecie ca să vestească lăcuitorilor de pre pămînt şi a tot nea-
mului şi rudeniei şi limbiei şi oamenilor,
7. Zicînd cu glas mare: „Teameţi-vă de Dumnezău şi daţi slavă (7) Dean. 14, 16.
Lui, că au venit ceasul giudecatei Lui, şi vă închinaţi Celuia ce au
făcut ceriul şi pămîntul şi marea şi izvoarăle apelor".
8. Şi alt înger, venind după el, zise: „Căzu, căzu Vavilonul, oraşul (8) Isai. 21, 9; Erem. 51, 8; Nij. 8, 2.
cel mare, că cu vinul urgiei curviei lui adăpă toate limbile".
9. Şi al 3-lea îngeru încă veni după ei, zicînd cu glas mare: „Cine (9) Nij. 16, 9 şi 17, 5 şi 18, 2; 10, 21; Nij. 17, 2 şi 18, 3.
să va închina fieriei şi chipului ei şi va luoa sămnul ei în fruntea sa,
au în mîna sa, //

10. Bea-va și acesta din vinul mîniei lui Dumnezău, carele s-au 314r
împlut în păharul mîniei Lui, și să va munci cu foc și cu piatră pucioasă, înaintia sfinților îngeri și înaintea Mielului.

11. Și fumul chinurilor lor va sui în veacii veacilor; și nu vor avea odihneală nece zuoa nece noaptea, carii s-au închinat fieriei și chipului ei, și cine au luat sămnul numelui ei. Aicea iaste răbdarea sfinților,

12. Carii păzescu poruncile lui Dumnezău și credința lui Iisus".

13. Și auziiu glas din ceriu zicîndu-mi: „Scrie: fericiți-s morții carii mor de acmu în Domnul; așia-i, zice Duhul, ca să să odihnească de ostenealele sale, că faptele lor vor mearge după ei".

14. Și văzuiu, și iată un nuor alb și spre nuor ședea asămănat Fiiului omenescu, avînd în capul Lui stemă de aur, și în mîna Lui seacere ascuțită.

(15) Ioil 3, 13; Mt. 13, 11, 9.

15. Și alt înger eși din beseareca, strigînd cu glas mare către Cela ce ședea spre nuor: „Trimeate seacerea Ta și seaceră, că Ți-au venit ceasul să seaceri, că s-au uscat secerișul pămîntului".

16. Și slobozi Cela ce ședea spre nuor seacerea Sa spre pămînt, și fu săcerat pămîntul.

17. Și alt înger eși din beseareca carea-i în ceriu, avînd și acela seacere ascuțită.

18. Și alt înger eși de la oltariu, avînd puteare spre foc, și strigă cu glas mare către cela ce avea seacere ascuțită, zicînd: „Slobozi seacerea ta cea ascuțită și culeage strugurii viei pămîntului, că s-au copt aua[b]".

b. Poama.

19. Și slobozi îngerul seacerea sa cea ascuțită pre pămînt, și culease viia pămîntului, și o aruncă în tocitoarea cea mare a mîniei lui Dumnezău.

(20) Isai. 63, 3.

20. Și fu călcată în storcătoarea de afară de oraș, și eși sînge din storcătoare, pînă la zăbalele cailor, pre o mie și șase sute de stadii[c].

c. Stadii, 125 de pași. 1600 de stadii fac 50 de mii de mile de pămînt nemțești.

CAP 15

1. Să arătă 7 îngeri avînd 7 biciure dinnapoi. 3. Vîngătorii || fieriei 314v
laudă pre Dumnezău. 6. La 7 îngeri să dau 7 păhară a mînii lui Dumnezău.

(1) Vișe. 11, stih 14.

Și văzuiu alt sămnu în ceriu, mare și minunat: 7 îngeri avînd 7 biciure de mai apoi, că pentru acealia s-au săvîrșit mîniia lui Dumnezău.

2. Și văzuiu o mare ca de sticlă mestecată cu foc; și ceia ce vîncură pre fiară și pre chipul ei și pre sămnul ei și numărul numelui ei, stînd spre marea cea de sticlă, avînd alăutele lui Dumnezău.

(3) Pslom. 111, 2 și 139, 14 și 145, 17.

3. Și cîntînd cîntecul lui Moisi, a slugiei lui Dumnezău, și cîntecul Mielului, zicînd: „Mari-s și minunate toate faptele Tale, Doamne Dumnezăul putearnic, dereapte și adevărate sînt căile Tale, Împăratul sfinților.

4. Cine nu să va teame de Tine, Doamne, şi nu va slăvi numele Tău? Că singur eşti sfînt, că toate limbile vor veni şi să vor închina înaintea Ta, că giudecările Tale să arătară". (4) Erem. 10, 7.

5. Şi după aceastia văzuiu şi iată să deşchise beseareca cortului mărturie în ceriu.

6. Şi eşiră din beseareca 7 îngeri, avînd 7 biciuri, îmbrăcaţi cu in curat şi alb, şi încinşi spre piept cu brîne de aur.

7. Şi unul din cei 4 vieţuitori deade a 7 îngeri 7 păhară de aur, pline de mînia lui Dumnezău, Vieţuitoriului în veacii de veac.

8. Şi să împlu beseareca de fum, eşind de la slava lui Dumnezău şi de la putiarea Lui, şi nime nu putea întra în beseareca, pînă nu s-ară sfîrşi 7 biciuri a celor 7 îngeri.

CAP 16

1,17. Varsă îngerii 7 păhară a mîniei lui Dumnezău, carele vărsîndu-le, multe fealiure de biciure să scornîră pre pămînt. 18. Spre cutremurarea necredincioşilor şi lăcuitorilor celui oraş mare.

Şi auziiu glas mare din beseareca zicînd celor 7 îngeri: „Meargeţi de vărsaţi 7 păhară a mîniei lui Dumnezău, pre pămînt".

2. Şi mearse îngerul dintîi şi vărsă păharul său spre
315ʳ pămînt, şi fură bube mari // şi reale spre oameni carii
avea sămnul fieriei şi ceia ce să închina chipului ei.

3. Şi al doile înger încă vărsă păharul spre mare, şi fu ca sîngele mortului, şi toate viile din mare muriră.

4. Şi al 3-le înger vărsă păharul său spre rîuri şi spre izvoarăle apelor, şi fură sînge.

5. Şi auziiu îngerul apelor zicînd: „Derept eşti, Doamne, carele eşti şi erai şi carele vei fi, că ai giudecat aceastea. (5) Viş. 1. 4 şi 4, 8 şi 11, 17.

6. Că sîngele sfinţilor şi a prorocilor l-au vărsat, şi sînge le-ai dat lor să bea, că pre-aceaia sînt destoinici".

7. Şi auziiu altul de la oltariu zicînd: „Aşia-i, Doamne Dumnezău putearnice, că adevărate şi dereapte-s giudecările Tale".

8. Şi al 4-le înger încă vărsă păharul său spre soare, şi fu dat lui să chinuiască oamenii, cu căldură, prin foc.

9. Şi să năduşiră oamenii cu zăduf mare, şi huliră numele lui Dumnezău Cela ce avea puteare spre aceaste biciuri, şi nu să pocăiră să dea slavă Lui.

10. Şi al 5-le înger vărsă păharul său spre scaunul fieriei, şi fu împărăţiia ei întunecată, şi-şi muşca limbile sale de dureare.

11. Şi huliră pre Dumnezăul ceriului, de durearea lor şi de ranele lor, şi nu să pocăiră de faptele sale.

12. Şi al 6-le înger vărsă păharul său spre cel rîu mare Efratu, şi săcă apa lui, să să gătească cale crailor venitori despre răsărit.

13. Și văzuiu din gura bălaurului și din gura fieriei și din gura
prorocului celui minciunos, eșind 3 duhuri necurate, asămănîndu-să
broaștelor.
(14) Nij. 19, 17. 14. Că sîntu duhurile dracilor făcînd seamne și esu la împărații
pămîntului și a toată lumea, ca să-i strîngă la războiul ceii zile mari,
a Dumnezăului Atotputearnicul.
(15) Viș. 3, 10; Mt. 24, 44; Luc. 12, 39; 1 Solun. 5, 2; 2 Pet. 3, 10. 15. „Iată viiu ca furul; fericit cela ce preveaghe și păzeaște veș-
mentele sale, ca să nu îmble gol, ca să nu să vază rușinea lui".
16. Și-i strînse pre ei la locul ce să chiiamă jidoveaști Armaghi-
don. //
17. Și al 7-le înger încă vărsă păharul său spre aer, și eși glas mare 315v
din beseareca ceriului de la scaun, zicînd: „Fu".
18. Și fură fulgere și tunete și glasuri și cutremur mare, cum n-au
fost necéodată de cînd sînt oameni pre pămînt, cutremur mare de pă-
mînt ca acela.
(19) Erem. 25, 15. 19. Și să rumpse acel oraș mare în 3 părți, și orașele păgînilor
căzură; și Vavilonul cel mare veni în pomeană înaintea lui Dumnezău,
să-i dea lui păharul mîniei Lui.
20. Și tot ostrovul fugi și munții nu să aflară.
21. Și grindine mare ca un talant cădea din ceriu spre oameni,
și huliia oamenii pre Dumnezău pentru biciul grindinei, că fu mare
biciul ei foarte.

CAP 17

1. Scrie pre cea curvă mare. A 2-lea. Cu carea fac curvie craii pămîn-tului. 6. Și e îmbătată de sîngele credincioșilor. 7. Și fiara carea poartă pre ia, taina amîndurora. 11. Și perirea lor. 14. După aceastia, scrie biruința Mielului.

Și veni unul din cei 7 îngeri carele avea 7 păhară, și
grăi cu mine, zicînd: „Vino și-ți voiu arăta ție păgu-
bitura ceii curve mare carea șiade spre ape multe.
2. Cu carea au curvit craii pămîntului, și din vi-
nul curviei ei s-au îmbătat lăcuitorii pămîntului".
(3) Nij. 7, 8. 3. Și mă duse pre mine, în duh, în pustie, și văzuiu
o muiare șezînd spre o fiară roșie, plină de nume de hulă, și avea
7 capete și 10 coarne.
4. Iară muiarea era îmbrăcată în urșinic și în roșiu, înfrîmsățată
cu aur și cu pietri scumpe și cu mărgăritariu, și avea un păhar de aur
în mîna sa, plin de spurcăciuni și din necurățiia curvie⟨i⟩ ei.
5. Și în fruntea ei, nume scris: „taina marele Vavilon, muma
curviilor și a spurcăciunilor pămîntului".
6. Și văzuiu muiarea îmbătată de sîngele sfinților și de sîngele
mucenicilor lui Iisus și mă miraiu văzînd pre ia, cu minune mare.
7. Și-mi zise mie îngerul: „Ce te miri? Eu-ți voiu spune taina mue-
riei și a fieriei ce o poartă // carea are 7 capete și 10 coarne. 316r

8. Fiara carea văzuși fost-au și nu iaste; și va eși dintr-adîncu și (8) Ishod 32, 32;
va mearge spre perire, și să vor mira lăcuitorii pămîntului (cărora nu Filip. 4, 3; Viș.
li-e scris numele în cartea vieției de la începenia lumiei), văzînd fiara 13. 8.
carea era și nu iaste și încă iaste.
9. Aicea iaste mintea carea are înțelepție: 7 capete sînt 7 munți (9) Viș. 13. 18.
pre care-i șiade muiarea.
10. Și craii sînt 7: 5 au căzut, iară unul iaste și încă unul n-au venit, și cînd va veni, trebue-i lui puținea vreame a rămînea.
11. Iară fiara carea era și nu iaste, iaste al 8-le, din cei 7, și mearge în perire.
12. Iară 10 coarne ce văzuși, 10 crai sînt, carii încă n-au luat împărăție, ce puteare ca crai, într-un ceas vor lua cu fiara.
13. Aceștia au un sfat și putearea și tăriia sa vor da fieriei.
14. Aceștea vor face războiu cu Mielul, și-i va birui Mielul pre ei, (14) 2 Tim. 6,
că-i Domnu domnilor și Împăratul împăraților, și carii-s cu El che- 15; Nij. 19, 16.
mați-s și aleși și credincioși".
15. Și-mi zise mie: „Apele carele văzuși unde șiade curva sînt oameni și năroade și semenții și limbi.
16. Și zeace coarne ce văzuși la fiară aceia vor urî pre curvă, și o vor părăsi și o vor lăsa goală, și vor mînca carnea ei, și o vor arde cu foc.
17. Că Dumnezău au dat întru inimile lor ca să facă voia Lui, și să fie într-o vreare, și să dea împărățiia sa fieriei, pînă să vor împlea cuvintele lui Dumnezău.
18. Și muiarea ce văzuși iaste cel oraș mare, carele are împărăție spre craii pămîntului".

CAP 18

1, 2. Scrie perirea Vavilonului. 11, 16, 18. Plînge-l-vor neguțătorii pămîntului carii s-au îmbogățit din desfătarea și dintr-avuțiia lui. 20. Iară aleșii toți să vor bucura pentr-acea izbîndire a lui Dumnezău, dereaptă.

Și după aceastea văzuiu alt înger pogorînd din ceriu, (1) Isai. 21, 9;
avînd puteare mare, și pămîntul să lumină de slava lui. Erem. 51, 2; Viș. 14, 8.
2. Și strigă tare, cu glas mare, zicînd: „Căzu, căzu (2) Isai. 13, 21
316v marele Vavilon și fu sălaș dracilor, și păzitoriul // a și 34, 14; Erem.
toate duhurile necurate, și păzitoriu a toată pasărea 50, 37 (versetul
necurată și urîtă. nu este menționat).
3. Că din vinul mîniei curviei ei băură toate limbile și crai pămîn- (3) Viș. 14, 8.
tului curviră cu ia și neguțutorii pămîntului, din dizmierdăciunea
avuții ei, să îmbogățiră.
4. Și auziiu alt glas din ceriu zicînd: „Eșiți dintru ia, oamenii (4) Isai. 48, 20
miei, ca să nu fiți părtași în păcatele ei, și să nu luați din bătăile ei. și 52, 11; Erem. 51, 6.
5. Că păcatele ei grămădite agiung pînă la ceriu, și să pomeni Dumnezău de strîmbătățile ei.
6. Plătiți ei, cum au dat și ia voao, și adaugeți ei după fapta ei, din care păhar v-au adăpat pre voi, împleți-i-l de 2 ori.

(7) Isai. 47, 8. 7. Cu cît s-au înălţat şi s-au desfătat, cu atîta îi daţi ei muncă şi
plîngere, că zice întru inima sa: „şăzu ca o crăiasă şi nu sînt văduo,
şi plînsu nu voiu vedea".
8. Derept aceaia într-o zi va veni biciul ei, moartea şi plînsul şi
foamea, şi va fi arsă cu foc, că tare-i Domnul Dumnezău carele poate
osîndi pre ia.
9. Şi vor plînge şi vor văeta pre ia craii pămîntului carii au curvit
şi s-au desfătat cu ia, cînd vor vedea fumul aprinsului ei,
10. Stînd departe de frica chinului ei, zicînd: „Vai, vai, oraşului
mare Vavilonului, oraşului tare, că într-un ceas veni giudecata ta".
11. Şi neguţătorii pămîntului încă vor plînge şi vor tîngui de ia,
că negoaţele lor nu le va cumpăra nime de-acii.
12. Negoţul de aur şi de argint şi de pietri scumpe şi de mărgă-
ritariu, olofir şi urşinic şi mătase şi de şcarlat şi tot lemnul de tim
şi tot vasul de pil şi tot vasul de lemnu scumpu şi de arame şi de
fier şi de marmur
13. Şi ţinamon, mirodenie şi unsoare şi tămîe şi vin şi oleiu şi
jemnă şi grîu şi dobitoacele şi oile şi caii şi carăle şi robii şi viiaţa
oamenilor.
14. Şi poamele carele pohtiia inima ta să dusără de la tine, şi toată
grăsimea şi frîmseaţele să dusără de la tine, şi nu le vei mai afla.
15. Neguţătorii acestora ca//rii s-au îmbogăţit sta-vor departe de 317r
frica chinului ei, plîngînd şi tînguind
16. Şi zicînd „Vai, vai, oraşului mare carele era îmbrăcat în visson
şi în urşenic şi în şcarlat, şi înfrîmsăţat cu aur şi cu pietri scumpe
şi cu mărgăritariu, că într-un ceas periră atîta bogăţii!"
17. Şi toţi cîrmacii şi toată mulţimea din corabie şi vînslătorii
şi toţi neguţătorii de pre mare sta departe.
(18) Isai. 34, 10. 18. Şi vor striga, văzînd fumul arsului ei, zicînd: „Ce oraş s-au
asămănat acestui oraş mare?"
19. Şi aruncîndu-şi prah pre capetele sale, striga-vor, plîngînd
şi tînguind, zicînd: „Vai vai, oraşului mare întru carele să îmbogă-
ţiră toţi ceia ce avea corabii pre mare, dintru avuţiia lui, că într-un
ceas să pustii".
20. „Bucură-te, ceriu, despre aceasta, şi sfinţi apostoli şi proroci,
că Dumnezău osîndi preaizbîndindu-Şi pentru voi".
21. Şi luo un înger tare o piatră mare, ca de moară, şi o aruncă
în mare, zicînd: „Aşia cu năvală să va arunca Vavilonul, acel oraş
mare şi de-acii nu să va mai afla.
(22) Erem. 25, 10. 22. Şi glasul a lăutaşilor şi a cîntătorilor cîntînd cu fluere şi cu
trîmbite nu să va mai auzi întru tine, şi nece un meşter săvai de ce
feal de meşterşug nu să va mai afla întru tine, şi sunet de moară nu
să va mai auzi întru tine.
(23) Erem. 7, 34 şi 16, 9 şi 25, 10. 23. Şi lumina făcliei nu va străluci întru tine; şi glas de mire şi
de nevastă nu să va mai auzi întru tine de-acii, că neguţătorii tăi
fură boiarii pămîntului, şi cu farmecele tale amăgit-ai toate limbile.
24. Şi întru ia să află singele prorocilor şi a sfinţilor şi a tuturora
carii-s omorîţi pre pămînt".

CAP 19

1. Laudă cereștii pre Dumnezău, pentru că Și-au izbîndit pentru sîngele sfinților, din mîna curvei. 9. Fericiți să cheamă carii-s chemați la cina nuntei Mielului. 10. Îngerul contenil să nu să închine Ioan lui. 18. Arată-să din ceriu cel Împărat mare a împăraților. 19. Scorneaște-să războiu. 20. Întru carele prind pre fiară. 21. Și o aruncă în tău de foc. ||

317ᵛ După aciastia auziiu glas mare, ca de nărod mult, în
ceriu, zicînd: „Alliluia. Ispăsenia și cinstea și slava
și putearea Domnului Dumnezăului nostru.
2. Că adevărate-s și dereapte giudecările Lui, că au (2) 5 Moi. 32, 36.
giudecat pre cea curvă mare care-au spurcat pămîntul
cu curviia ei și au izbîndit pentru sîngele slugilor Sale
din mîna ei".
3. Și iară zisără „Alliluiia", și fumul ei să înălța în veacii veacilor. (3) Isai. 34, 10.
4. Și să plecară cei 24 de bătrîni și cei 4 viețuitori, și să închinară
Dumnezăului ce ședea în scaun, zicînd: „Amin, alliluiia".
5. Și eși glas de la scaun zicînd: „Lăudați pre Dumnezăul nostru
toate slugile Lui, carii vă teameți de El, micii și marii".
6. Și auziiu ca glas de nărod mare și ca sunetul a ape multe și (6) Viș. 11, 17.
ca glasul tunetelor tari, zicînd: „Alliluia, că împărățeaște Domnul
Dumnezăul nostru Atotputearnicul.
7. Să ne bucurăm și să ne veselim și să dăm slavă Lui, că veni
nunta Mielului și nevasta Lui s-au gătit pre sine.
8. Și fu dat ei să să îmbrace în visson curat și luminat; că vissonul iaste dereptățile sfinților".
9. Și-mi zise mie: „Scrie: Ferice de cei chemați la cina nuntei Mie- (9) Mt. 22, 2. Viș. 8, 13.
lului". Și-mi zise mie: „Aceastia cuvinte a lui Dumnezău sînt adevă-
rate".
10. Și căzuiu înaintea picioarelor lui, să mă închin lui, și-mi grăi (10) Nij. 22, 8.
mie: „Caută să nu faci, că slugă și soție îți sînt, și fraților tăi carii
au mărturiia lui Iisus. Lui Dumnezău te închină, că mărturiia lui
Iisus iaste duhul prorocestviei".
11. Și văzuiu ceriul deșchis și iată era un cal alb, și cine ședea (11) Viș. 6, 2.
spre el să chiema credincios și adevărat și carele giudecă derept și
vitejeaște.
12. Iară ochii Lui era ca para focului și în capul Lui era steme (12) Viș. 1, 14.
multe, avînd nume scris carele nime nu știi, ce numai El.
13. Și îmbrăcat într-o haină văpsită în sînge, și să chiamă numele (13) Isai. 63, 1; Viș. 8.
Lui, Cuvîntul lui Dumnezău.
14. Iară șireagurile carele-s în ceriu mergia după El, pre cai albi,
îmbrăcați în visson alb și curat. ||
318ʳ 15. Și din rostul Lui eșiia armă ascuțită, ca să bată cu ia limbile, (15) Pslom. 2, 9; Viș. 2,27; Isai. (tipărit Ios.) 63, 3; Viș. 14, 19 și 20.
iară El va birui pre iale cu toiag de fier și El va călca tocitoarea
vinului urgiei și mîniei Dumnezăului Atotputearnicul.
16. Și avea spre veșmînt și spre coapsa sa nume scris „Împăratul (16) Viș. 17, 14; 1 Tim. 6, 14.
împăraților și Domnul domnilor".

GLOSAR

A

A — prep. — la— 8^{v}
ABURU — s. m. — abur — 179
ACAR — adv. — măcar — 219
ACĂTARE — adj. invar. — anumit — 83
ACHINT — s.n. — hiacint, piatră semipreţioasă de culoare galbenă-roşiatică — 310.
ACICEA — adv. — aici — 11
ACIIAŞI — adv. — îndată, numaidecît — 42.
ACIIŞI — adv. — îndată, numaidecît — 19
ACMU — adv. — acum — 179^{v}
ACOLEA — adv. — acolo — 11^{v}
ACOLISITURĂ — s.f. — stăruinţă — 83
AD — s. n. — iad — 304
ADAOGE — vb. — a adăuga — ind. viit. 3 pl. *vor adaoge* — 9; imperf. 3 sg. *adaogea* — 137^{v}, *adăogea* — 140^{v}; conj. 3 sg. *să adaogă* — 8^{v}; imper. 2 sg. *adaoge-ne* — 93
ADECĂ — adv. — adică — 9^{v}.
ADEVĂRA — vb. — a adeveri, a dovedi — 100^{v}
ADEVĂRARE — s. f. — adeverire, adevăr, g. sg. *adevărăriei* — 176^{v}
ADEVĂRAT — adj. m. — sincer — 57
ADUCE — vb. — a aduce — perf. simplu 1 sg. *aduş* — 52^{v}; 2 pl. *aduset* — 101^{v}; 3 pl. *adusără* — 4; imper. 2 sg. *ado* — 133
ADUCE ÎNAINTE — expr. — a prezenta, a înfăţişa — 287
ADUNA — vb. — a aduna — imper. neg. 2 pl. *nu adunareţi* — 8^{v}
ADUNARE — s.f. — adunare — d. sg. *adunăriei* —159^{v}
ADURMI — vb. — a adormi — 17^{v}
ADURMIRE — s. f. — adormire — 120^{v}
ADURMITA — vb. — a aţipi — 32^{v}
AGIUNGE — vb. — a ajunge — 9
AGIUTORA — vb. — a ajutora — 20 — ind. prez. 2 sg. *agiutoreşti*
AGONESI — vb. — a agonisi — 135^{v}
AGRĂI — vb. — a grăi, a cuvînta, inf. lung *agrăirea* — 72^{v}
AGRU — s.n. — ogor, *„holdă"* — 17^{v}
AIAVE — adv. — aievea — Predosl. Racoţi
AICEA — adv. — aici — 16
AIMINTREA — adv. — altminteri — 11^{v}
AIUREA — adv. — în altă parte — 119
ALALT — pr. m. — celălalt — 2
ALAVASTRU — s.n. — alabastru — 34^{v}
ALĂMOJNĂ — s.f. — pomană — 97^{v}
ALĂUTĂ — s. f. — lăută, instrument muzical cu coarde — 307
ALEAN — s. n. — supărare, duşmănie — 7
ALEANEŞ — s. m. — vrăjmaş — 29^{v}
ALES — adv. — mai ales — 274
ALESĂTURĂ — s. f. — deosebire — 21
ALOIS — s.m. — aloe, plantă exotică — 132
ALEŞUI — vb. — a pîndi — 85
AMĂGITOR — s. m. — înşelător — 38^{v}
AMEGI — vb. — a amăgi — 114^{v}
AMETIST — s. n. — piatră semipreţioasă, de culoare violetă — 319^{v}
AMIAZĂZI — s. f. — miazăzi, apus — 16
AMISTUI — vb. — a mistui, a nimici — 81
AMISTUITORIU — adj. m. — distrugător, nimicitor — 301^{v}
AMUŢI — vb. — a amuţi, imper. 2 sg. *amuţeaşte* — 42
AN — s. m. — an, pl. *ai* — 4^{v}
AOSTRU — s.n. — austru, vînt din sud-vest — 172^{v}
APLECA — vb. — a alăpta — 101^{v}
APLECĂTOARE — s. f. — femeie care alăptează — 31^{v}
APOSTOLIE — s. f. — calitatea de apostol — 136
APUNE — vb. — a apune — part. prez. *apuind* —72
ARAME — s. f. — aramă — 316^{v}
ARATA — vb. — a arăta — 319
ARĂMÎNEARE — sf. — rămînere 206
ARĂTARE — s. f. — vedenie — 103^{v}
ARBURE — s. m. — arbore — 5
AREPĂ — s.f. — aripă — 5^{v}
ARGINTARIU — s. m. — argintar — 160^{v}
ARIE — s. f. — arie de treierat — art. sg. *area* — 5
ARIOPAG — s.n. — areopag, *„iaste casa oraşului unde să strîngea deregătorii"* — 158; g. sg. *ariopaghiei* — 158
ARIOPAGHIT — s.n. — areopag — 157^{v}
ARMĂ — s. f. — armă — Predosl. Rákoczy.; — sabie — 13^{v}
AROMAT — s.n. — substanţă aromatică (smirnă, tămîie etc.) — 63^{v}
AROMATĂ — s. f. — substanţă aromatică (smirnă, tămîie, etc.) — 102^{v}
ARS — s.n. — ardere — 317.
ARUNCARE — s. f. — aruncătură, distanţă la care ajunge un obiect aruncat — 100
ASCULTĂTORIU — s. m. — ascultător — 40
ASCUNDE — vb. — a ascunde, perf. simplu 1 sg. *ascunşu* — 33^{v}
ASCUNSĂ — s. f. — taină, lucru ascuns — pl. art. *ascunsele* — 17^{v}
ASCUŢIT — s.n. — tăiş — 98
ASCUŢITĂ — s. f. — tăiş — 293^{v}
ASEAMENILE — adj. invar. — asemănător, asemenea — 14^{v}
ASINĂ — s. f. asină — g. sg *asiniei* —27
ASPIS — s. n. — jasp, piatră semipreţioasă viu colorată — 319^{v}
ASPUMA — vb. — a spumega, a face spume la gură — 52^{v}
AŞTERNUT — s. n. — aşternut — 83; pl. *aşternuture* — 140^{v}
ATUNCEAŞI — adv. — chiar atunci, îndată — 43
AŢĂ — s. f. — frînghie — 107
AUĂ — s. f. — struguri, *„poamă"* — 314
AU — conjcţ. — sau — 2; — adv. — oare — 8^{v}
AUNEORI — adv. — uneori — 1

AUZI — vb. — a auzi; perf. simplu 2 pl. *auzit* — 36; conj. prez. 3 sg. pl. *să auză* — 14v; inf. lung *auzirea* — 14v
AUZIT — s. n. — auz (simț) — 17
AVEA — vb. — a avea — conj. prez. 1 sg. *să aibu* — 25.

B

BATGIOCURI — vb. — a batjocori — 4v
BATE — vb. — a bate — perf. simplu 2 pl. *bătuți* — 157
BATÎR — adv. — măcar — 205
BĂGA SEAMĂ — expr. — *„a lua seamă"* — 24
BĂGA VINĂ — expr. — a învinui — 37
BĂSĂU — s.n. — răzbunare, mînie — 79
BĂTGIOCURI — vb. — a batjocori — 98v
BEA — vb. — a bea; perf. simplu 3 sg. *beu* — 146; part. *beut* — 88
BEAT — adj. m. — beat — pl. *beați* — 136v
BESADĂ — s.f. — grai, vorbă — 36v
BESEARECĂ — s.f. — biserică — 21v, *„adunarea"* — 140v
BETEJI — vb. — a înnebuni — 282v
BEȚIE — s. f. — beție; g. sg. *beției* — 98v
BEUTORIU — s. m. — băutor — 76v
BEUTURĂ — s. f. — băutură — 33v
BICI — s. n. — bici — pl. *biciure* — 314v
BICIU — s. n. — urgie, flagel — pl. *biciuri* — 314v
BIOS — adj. m. — îmbelșugat — 246
BIRU — s. n. — bir — 23
BIRUINȚĂ — s. f. — stăpînire — Predosl. Racoți
BIRUIRE — s. f. — izbîndă — Predosl. Racoți
BÎT — s. n. — nuia, bîtă — pl. *bîturi* — 36
BLĂMAȚI — vb. imper. 2 pl. — haideți, mergeți — 42
BLÎNZIIE — s. f. — blîndețe — 178v
BOALA APEI — s.f. — dropică, hidropizie — 88v
BOALĂ — s. f. — boală — pl. *boale* — 76
BOGASIE — s. f. — țesătură fină, colorată — 63v
BOIAR — s.m. — boier — 48
BOIARIU — s. m. — boier — 11
BOINICI — vb. — a lupta — 231v
BORÎ — vb. — a vomita — 306
BOTEGIUNE — s. f. — botez — 5
BUCATĂ — s. f. — pl. *bucate* — mîncăruri — 50
BUCINA — vb. — a buciuma, a suna din bucium — 8
BUCIUM — s. n. — trunchi, butuc — 126
BUCURA — vb. — a se bucura — imper. neg. 2 pl. *nu vă bucurareți* — 82
BUECI — vb. — a deveni mîndru, a trăi nechibzuit — 282
BUECIE — s. f. — nechibzuință, răsfăț — 282
BUN — adj. m. — bun — voc. sg. *bune* — 94
BUNĂTATE — s. f. — avuție — 25
BUNIE — s. f. — bunătate — 267

C

CALUGĂLA — s. pr. — Caligula; g. *Calugălii* — 2
CAP — s. n. — capitol — pl. *capete* — Predosl. cetitor; — s.m. — domn, căpetenie — 141
CARTE — s.f. — scrisoare — 155v; — carte — g.sg. *cărției* — 283v
CATAPETAZMĂ — s. f. — catapeteasmă — 38
CAUTA — vb. — a privi — 8v
CĂCE — conjcț. — căci — 14v
CĂLĂRAȘ — s. m. — călăreț — 166v
CĂLCA — vb. — *„a împresura"* — 44
CĂMARĂ — s.f. — cameră, încăpere — 8
CĂMILĂ — s.f. — cămilă — 5; *„funea corabii"* — 29
CĂPĂTÎIU — s. n. — pernă — 46
CĂPĂȚINĂ — s.f. — căpățînă — 37v
CĂRARE — s. f. — cărare, potecă; g. sg. *cărării* — Predosl. Racoți
CĂRTULAR — s. m. — cărturar — Predosl. Racoți
CĂRTULARIU — s. m. — cărturar — 10v
CĂRTURARIU — s. m. — cărturar — 10
CĂSĂTOR — s. m. — om căsătorit — 222v
CĂSĂTORIU — adj. m. — gospodar — 18v
CĂTINEL — adv. — încet — 170v
CĂTRĂ — prep. — către — Predosl. cetitor
CĂTUȘĂ — s. f. — cătușă — pl. *cătuși* — 78
CĂUTA — vb. — a privi — 7; — a căuta, imper. neg. 2 pl. *nu căutareți* — 86
CE — conjcț. — ci — Predosl. Racoți; — pr. invar. — pe care — 2v; — adv. — decît — 119v
ČEAS — s. n. — ceas — pl. *ceasure* — 120v
CEASTĂ — pr. f. — această, g. sg. *ceștii* — Predosl. cetitor
CEBĂLUIT — adj. m. — buimac, buimăcit — 161v
CELARIU — s. n. — cămară — 86
CERBICE — s. f. — grumaz — 144
CERDAC — s. n. — *„ce să zice loc de cină au prînzu"* — 60
CERE — vb. — a cere; indic. prez. 2 sg. *cei* — 109; perf. simplu 2 pl. *cerut* — 138; conj. prez. 3 sg. pl. *să ceae* — 83v; gerunziu *ceind* — 26
CERIU — s. n. — cer, pl. *ceriure* — 5, *ceriuri* — 7v
CERȘĂTOR — s. m. — cerșetor — 88v
CERȘITORIU — s. m. — cerșetor — 91
CERTĂ — s. f. — *„certă sau o slovă carea-i mai mică"* — 7; iotă, trăsătură
CERTĂTURĂ — s .f. — certare — 292v
CETENIIE — s. f. — citire — 281v
CETITURĂ — s. f. — citire — 281
CHEAIE — s. f. — cheie — 85
CHEDRU — s. m. — cedru — 129
CHELCIUG — s. n. — cheltuială — Predosl. Racoți
CHELȘUG — s. n. — cheltuială — Predosl. Racoți
CHEMA — vb. — a chema; imper. neg. 2 pl. *nu vă chemareți* — 30
CHEMĂTURĂ — s. f. — chemare — Predosl. Matei 2
CHEMIN — s. m. — *„molotrul ce-i ca mărariul"* — 30v, (probabil) chimen
CHIAMA — vb. — a chema — 3v
CHIAR — adv. — clar, limpede — 175v
CHIEMA — vb. — a chema — 4
CHIEMĂTURĂ — s. f. — chemare, g. sg. *chiemăturiei* — 292v
CHIP — s. n. — chip, pl. *chipure* — 144
CHIT — s. m. — chit, cetaceu — 16
CICEA — adv. — aici — 18v
CINA — vb. — a cina; conj. prez. 1 sg. *să cin* — 93
CINĂ — s. f. — cină; pl. *cini* — 97v
CINE — pr. — care — 9v
CINEȘI — pr. — fiecare — 67v
CIOCODNIȚĂ — s. f. — lingușitor — 158
CIOCOTNIȚĂ — s. f. — lingușitor, slugarnic — 282

CIOPLIT — adj. m. — șlefuit — 158ᵛ
CIOPLITORIU — s. m. —cioplitor — 18ᵛ
CIUDĂ — s. f. — minune — 9ᵛ, pl. *ciude, ciudesi* — 291ᵛ
CIUDI — vb. — a (se) minuna — 136
CÎNE — s. m. — cîine — 9
CÎRCIMĂ — s. f. — crîșmă — 172ᵛ
CÎȘTIGĂ — s. f. — trudă — 8ᵛ; — grijă — 82ᵛ
CLĂTI — vb. — a (se) mișca, a (se) cutremura — 14
CLEVETI — vb. — a vorbi de rău; imper. neg. 2 pl. *nu clevetireți* — 179
CLEVETNICIIE — s. f. — clevetire — 278
CLIPEALĂ (DE OCHI) — s. f. — clipită, frîntură de secundă — 70ᵛ
COCOANĂ — s. f. — fată, fetiță — 79
COCON — s. m. — copil mic, băiat — 4; voc. sg. *cocoane* — 67ᵛ
COLIBĂ — s. f. — pl. *colibi „corturi"* — 22
COLO — adv. — acolo — 22ᵛ
COLONIIE — s.f. — colonie — 156ᵛ
COLȚUN — s. m. — sanda, încălțare — 41
COMOARĂ — s. f. — comoară, d. sg. *comoarăi* — 18; pl. art. *comoarăle* — 4
CONDRAT — s.m. — monedă; *„a patra parte de un ban face un condrat"* — 58
CONTENI — vb. — a opri, a împiedica, a interzice — 5; imper. neg. 2 pl. *nu contenireți* — 53ᵛ
CONTENIIE — s. f. — oprire, interzicere — 281
CU CONTENIRE — loc. adv. — cu străşnicie — 141
COPACI — s. m. — copac — 87ᵛ
COPIL — s. m. — fiu nelegitim — 301
COPTORIU — s. n. — cuptor — 9
CORABIE — s. f. — corabie, pl. *corabii* — 45ᵛ
CORABIIARIU — s. m. — corăbier — 171
CORĂBIIARIU — s. m. — corăbier — 170ᵛ
CORFĂ — s. f. — coș — 19
CORONĂ — s. f. — coroană — 176ᵛ
CORT — s. n. — cort — Predosl. Racoți; pl. *corture* — 91
CORVAN — s. n. — *„vistiariia besearicii"* — 36ᵛ; *„daru"* — 50
CRANGĂ — s.f. — ramură — pl. *cranguri* — 174ᵛ
CRĂIRE — s. f. — domnie, conducere — Predosl. Racoți
CREADE — vb. — a crede; imper. neg. 2 pl. *nu creadereți* — 31ᵛ
CREDINCIOS — adj. m. — credincios; voc. sg. *credincioase* — 19ᵛ
CREDINȚĂ — s. f. — credință; g. sg. *credinției* — 178; *credințeei* — 281
CREPA — vb. — a crăpa — 102
CREȘTINĂTATE — s. f. — creștinătate; d. sg. *creștinătăției* — 280ᵛ
CREZĂTOR — s. m. — credincios — 279ᵛ
CRIȘTAL — s. n. — cristal — 319ᵛ
CRIȘTAR — s. n. — cristal — 306ᵛ
CRÎȘCA — vb. — a scrîșni — 142ᵛ
CU DE-ADEVAR — loc. adv. — fără îndoială —71ᵛ
CU DE-ADINS, ~ — loc. adv. — dinadins — 4
CU DE-ADINSUL, ~ — loc. adv. — dinadins — Predosl. Racoți
CUIB — s. n. — cuib. pl. *cuibure* — 10ᵛ
CU ÎNTREGIE — loc. adv. — întru totul — 288
CU NEVOE — loc. adv. — anevoie — Prodosl. cetitor
CUNTENI — vb. — a opri, a împiedica — 177
CUPRINSĂTURĂ — s. f. — cuprins — 205
CUPTORIU — s. n. — cuptor — 18
CURA — vb. — a alerga, a fugi; perf. simplu 3 sg. *curse* — 103; 3 pl. *cursără* — 48ᵛ; gerunziu — *curînd* — 39
CURA — vb. — a curge; imperf. 3 sg. *curia* — 12; *cura* — 46ᵛ; gerunziu *curînd* — 2ᵛ
CURĂCIUNE — s. f. — curăție — 297
CURĂLARIU — s. m. — curelar — 147ᵛ
CURĂRE — s. f. — fugă, alergare, art. *curărea* — 164
CURĂȚENIIE — s. f. — vindecare (de lepră) — 72ᵛ
CURÎND — adj. m. — apropiat (în timp) — 204
CU RÎSIPEALĂ — loc. adv. — nesocotit, *„curveaște"* — 90
CURSURĂ — s. f. — scurgere — 11
CURUNA — vb. — a încununa — 285
CURUND — adv. — curînd — 94
CURVAR — s. m. — pederast — 279ᵛ
CURVARE — s. f. — curvă — art. sg. *curvarea* — 177ᵛ; art. pl. *curvarele* — 178ᵛ
CURVARE — adj. f. — păcătoasă — 52
CURVITOR — s. m. — care păcătuiește cu femei 279ᵛ
CUSTA — vb. — a trăi — 303
CUTEAZARE — s. f. — cutezanță — 139
CUTREMURĂTURĂ — s. f. — cutremur — 97ᵛ
CU USEBITURĂ — loc. adv. — în deosebi — 1
CUVÎNTĂRE — s. f. — vorbărie — art. sg. *cuvîntărea* — 8

D

DA — vb. — a da — perf. simplu 1 sg. *dediu* — 124; 2 sg. *dedeși* — 77; 3 sg. *deade* — 12ᵛ; 3 pl. *deaderă* — 16ᵛ; m. m. c. perf. 3 sg. *dedease* — 35ᵛ; imper. neg. 2 pl. *nu dareți* — 9
DA ÎNAINTE — loc. vb. — a sfătui, a porunci — 287
DACA — conjcț. — dacă — 318ᵛ
DACĂ — conjcț. — îndată ce — 312
DAJDE — s. f. — dare; gen. sg. *dajdei* — 29
DAR — s. n. — dar, pl. *darure* — 4
DASCAL — s. m. — învățător, învățat — 13; voc. sg. *dascale* — 72ᵛ
DE — prep. — decît — 5
DEAANIE — s. pr. — Faptele apostolilor, Apostolul
DEACA — conjcț. — dacă — 4
DEAGET — s. n. — deget — 30
DEAL — s. n. — deal — pl. *dealure* — 66ᵛ
DE-A MURIREA — loc. adv. — pe moarte — 75ᵛ
DEANIE — s. pr. — Faptele apostolilor, Apostolul
DEATORIIE — s. f. — datorie — 24
DEATORIU — adj. m. — dator — 24
DEATORNIC — s. m. — datornic — 24
DEAVESTĂVNIC — adj. m. — virgin — 313ᵛ
DECA — conjcț. — dacă — 45
DEJMĂ — s. f. — dijmă, zeciuială — 29ᵛ
DELUNGA — vb. — a (se) îndepărta — 9ᵛ
DEMENEAȚA — adv. — dimineața — 132
DEMINEAȚA — adv. — dimineața — 21
DEMINEAȚĂ — adv. — dimineața — 27
DEMNĂTURĂ — s. f. — îndemn — Predosl. Racoți
DEN — pred. — din — 1ᵛ
DENARIU — s. m. — denar, monedă veche; *„denariul face zeace bani"* — 25ᵛ
DENCOACE — adv. — dincoace — 131
DENCOLEA — adv. — dincolo — 131
DENDĂRĂPT — adv. — dindărăt — 56
DENLĂUTRU — s. n. — sentiment, gînd, pl. art. *denlăuntrurele* — 245
DENLONTRU — adv. — dinăuntru — 9ᵛ
DENSU-DEMINEAȚĂ — adv. — dis-de-dimineață — 140ᵛ
DENTRE — prep. — dintre — 8ᵛ
DEPREUNĂ — adv. — dimpreună — 1ᵛ
DE PRIPĂ — loc. adv. — repede, pe neașteptate — 59ᵛ
DEREGĂTORIIE — s. f. — dregătorie, slujbă, obligație — Predosl. Racoți

DEREPT — prep. — pentru — 23; — adv. — în fața — 55v
DEREPTA — vb. — a (se) îndrepta — 16; conj. prez. 3. *să derepteaze* — 67v
DEREPTATE — s. f. — dreptate. Predosl. Racoți; g. sg. *dereptățîi* — 1; *dereptăției* — 28
DESCOPERI — vb. — a descoperi — conj. prez. 3 *să descoapere* — 13v
DESCUMPĂRA — vb. — a răscumpăra — 67
DESCUMPĂRARE — s. f. — răscumpărare — 1
DESTOINICI — vb. — a (se) învrednici — 97
DESUPRA — adv. — deasupra — 4
DESVĂTA — vb. — a desfăta — 179v
DEȘĂRT — adj. m. — van, zadarnic — 16
DEȘĂRT, ÎN~ — loc. adv. — zadarnic — 2
DEȘCHIDE — vb. — a deschide — 4
DEUSEBI — adv. — mai ales — 45v
DEZMIERDĂCIUNE — s. f. — dezmierdare — 179v
DIANA — s. pr. — *„grecește Artemida, dumnezăoaie Asiei“* — 160v
DIDRAHMĂ — s.f. — didrahmă, veche dare pentru templu — 23
DIHANIE — s. f. — mulțime, suflare, lume — 18v
DIIACON — s. m. — diacon — 141v
DINAR — s.m. — dinar, monedă veche — 26
DINS-DEMINEAȚĂ — adv. — dis-de-dimineață — 25v
DINȘI — pr. m. pl. — ei, dînșii — 20v; art. *dinșii* — 305
DIȘCHIDE — vb. — a deschide — 118
DIVAN — s. n. — judecată — 130
DIZMIERDĂCIUNE — s. f. — dezmierdare, desfătare — 316v
DOBÎNDĂ — s. f. — pradă, cîștig — 83v; g. sg. *dobîndei* — 156v
DOBÎNDI — vb. — a cîștiga, a dobîndi — 21v; perf. simplu 2 pl. *dobîndiset* — 183v
DODEIALĂ — s. f. — necaz, supărare — 94
DOJĂNI — vb. — a certa, a dojeni — 176
DOMN — s. m. — stăpîn — 20v; voc. pl. *domni* — 157
DOMNEAȘTE — adv. — ca un domn, foarte bine — 91
DOR — s. n. — dorință, drag — 99
DORĂ — adv. — doară — 130
DOSADĂ — s. f. — chin, suferință — 170v
DOSĂDI — vb. — a chinui, a ocărî — 142v
DOSĂDITORIU — adj. m. — ocărîtor, batjocoritor — 279v
DRAHMĂ — s. f. — drahmă, monedă veche — 89v
DRĂGUSTOS — adj. m. — drăgăstos — 271v
DUCE — vb. — a se duce, perf. simplu 1 sg. *mă duș* — 251v
DUH — s. n. — duh, spirit — 10v; *„nălucă“* — 104; pl. *duhure* — 10v
DULAMĂ — s. f. — haină cu mîneci lungi — 131v
DUMNEDZĂU — s. pr. — Dumnezeu — 2v
DUMNEDZEU — s. pr. — Dumnezeu — 1v
DUMNEZĂOAIE — s. f. — zeiță — 160v
DUMNEZĂU — s. pr. — Dumnezeu — 25
DUMNEZEIASĂ — s. f. — zeiță; g. sg. *dumnezeiasei* — 160v
DUPLECA — vb. — a se pleca — 62v
DURMI — vb. — a dormi — 150v
DURMITARE — s. f. — adormire — Predosl. Racoți
DUROARE — s. f. — durere — 31v

E

ED — s. m. — ied — 90v
EGHIPET — s. pr. — Egipt — 4
EI — interj. — hei
ELU — pr. — el — 48
EPICUR — s. m. — epicureu; pl. *epicuri* — 158
EPISCUPIE — s. f. — rangul, funcția de episcop — 280v
EPISCUPIIE — s. f. — slujbă, ocupație — 135v
ERETIC — s. m. — adept al unei erezii
ERNA — vb. — a ierna; conj. 3 sg., pl. — *să erneaze* — 170v
EȘI — vb. — a ieși — 11; imper. neg. 2 pl. — *nu eșireți* — 32
EVANGHELEST — s. m. — evanghelist — 1
EVANGHELIST — s. m. — pl. *evanghelisti* — Predosl. cetitor
EVROCLIDON — s. n. — *„numele vîntului despre răsărit cu vicole reapede“* — 170v — crivăț
EZER — s. n. — iezer, lac — 72

F

FACE — vb. — a face — perf. simplu 3 sg. — *feace* — 10v; 2 pl. — *făcut* — 144; imper. neg. 2 pl. *nu facereți* — 30
FAGUR — s. m. — fagure — 104
FAMEN — s. m. — fig. păcătos — 25
FAMĂN — s. m. — eunuc — 145v
FAPT — s. n.; pl. *fapte* — făptură, vietate — 309v
FARISEU — s. m. — fariseu — voc. sg. *farisee* — 30v
FĂCĂTORIU — s. m. — creator, ziditor — 24v
FĂGĂDAȘ — s. n. — făgăduială, legămînt — 159v
FĂGĂDUITĂ — s. f. — făgăduială, promisiune — 1v
FĂLIE — s. f. — fală, laudă — 168v
FĂMEAIE — s. f. — familie, neam — 13v
FĂNAR — s. n. — felinar — 129
FĂNĂR — s. n. — felinar — 32v
FĂRĂ — conjcț. — decît — 19
FĂRISEU — s. m. — fariseu — 76v
FĂT — s.m. — fiu — 27v
FĂȚĂRIE — s. f. — fățărnicie — 30
FEALIU — s.n. — fel — 53; pl. *fealiure* — 314v
FECIORIU — s. m. — fiu — 18v
FERECIT — adj. m. — fericit — 313v
FERICĂCIUNE — s. f. — fericire — 303
FETIȘOARĂ — s. f. — fetiță — 12
FI — vb. — a fi — ind. prez. 3 sg. *e* — 1; iaste — 1; 1 pl. *sem* — 242v, simtem 299; 2 pl. *simteți* — 185v; 3 pl. *sînt* — 263v; perf. simplu 1 pl. *fum* — 274, 2 pl. *fuset* — 91; imper. — 2 sg. *fii* — 4v; imper. neg. 2 pl. *nu fireți* — 178
NU FI ÎN MINTE — expr. — a-și pierde mințile — 44
FIARĂ — s. f. — fiară sălbatică — pl. *fieri* — Predosl. Racoți
FIE — s. f. — fiică — 79
FIER — s. n. — fiare, lanțuri — pl. *fiiară* — 46
FIEȘCARE — pr. m. — fiecare — 136.
FIETECARE — pr. m. — fiecare — 24v
FIETEDECARE — pr. m. — fiecare — 158v
FIIE — s. f. — fiică — 20v
FILEARIU — s. m. — filer, monedă măruntă — 7; *„doi fileari ce iaste un condrat“* — 58
FILOSOF — s. m. — filosof — 2v (filosofilor — *„vîlsvilor“* — ibid.)
FINIC — s. m. — curmal — 122v

FÎNAR — s. n. — felinar — 306v
FOAMETE — s. f. — foamete — pl. *foameți* — 58v
FOI — s. m. — burduf, foale — 11v
FONT — s. n. — funt, jumătate de kilogram — 122
FRĂȚIIE — s. f. — rudă — 44
FRIG — s. n. — boală — 10v
FRÎMGE — vb. — a frînge — 19; perf. simplu 1. sg. *frîmșu* — 51; part. *frîmt* — 71
FRÎMSEAȚE — s. f. — frumusețe — 5v
FRÎMȘĂȚA — vb. — a înfrumuseța — 299
FRÎMTURĂ — s. f. — frîngere — 137v
FRÎNGE — vb. — a sparge — 59v
FRUNTAR — s. n. — filacteră — pl. art. *fruntările* — 30
FUGĂ — s. f. — prigonire — 17
FULGER — s. m. — fulger — pl. *fulgeri* — 312
FUNE — s. f. — funie — 171v
FUR — s. m. — hoț — 8v
FURTUȘAG — s. n. — furtișag — 20
FUȘTAȘ — s. m. — sulițaș — 166v
FUȘTE — s. f. — suliță, lance — 35v; pl. *fuști, fuș-turi* — 100

G

GALILEIU — s. pr. — Galileea — 20v
GANGRENA — s. f. — gangrenă — Predosl. cetitor
GAZOFILACHIIE — s. f. — *„vistiiariul besearicii"* — 97v
GĂTA — vb. — a pregăti — 28v
GĂTI — vb. — a pregăti — 14v
GENUNCHE — s. m. — genunchi — 22v
GHEENNĂ — s. f. — iad — 7 *„matca focului"* — 30
GHEENU — s. m. — iad, gheenă — 7
GICE — vb. — a zice — 12v; opt. 2 pl. *gicere-ați* — 22v
GIOC — s. n. — joc — 37, pl. *giocure* — 90v
GIOLGIU — s. n. — giulgiu, văl — 38v; *„bogasie"* — 63v; pl. *giolgiure* — 132v
GIORA — vb. — a jura — 276; conj. 3 pl. *să gioară* — 295
GIOS — adv. — jos — 38
GIUCA — vb. — a juca, a dansa — Predosl. Racoți
GIUDECA — vb. — a judeca — Predosl. cetitor; imper. neg. 2 pl. — *nu giudecareți* — 9
GIUDECATĂ — s. f. — judecată — 9; g. sg. *giude-căției* — 14v; *giudecatei* — 313v
GIUDECĂTORIU — s. m. — judecător — 7
GIUDEȚ — s. n. — judecată — 32v; — s. m. — ju-decător — 7
GIUG — s. n. — jug — 15
GIUGĂNI — vb. — a jugăni, a castra — 25
GIUMĂTATE — s. f. — jumătate — 114v
GIUNC — s. m. — junc — 28v
GIUNGHEA — vb. — a înjunghia — 90
GIUNGHEARE — s. f. — înjunghiere — 145v
GIURA — vb. — a jura — imper. neg. 2 pl. *nu giurareți* — 7v
GIURĂMÎNT — s. n. — jurămînt — 18v
GÎCI — vb. — a ghici — 100v
GÎCITOR — s. m. — mag, cititor în stele — 4v
GÎLCEVI — vb. — a face gălăgie — 12; imper. neg. 2. pl. *nu gîlcevireți* — 161v
GÎNDI — vb. — a gîndi; imper. neg. 2 pl. *nu gîn-direți* — 5; *nu gîndiți* — 98
GLAS — s. n. — glas; pl. *glasure* — 152v
GOL — adj. m. — gol; pl. *goli* — 160v
GOMOR — s. pr. — Gomora — 13
GONI — vb. — a prigoni — 6v
GONIRE — s. f. — prigoană — 58
GRAIU — s.n. — cuvînt, grai; pl. *graiurele* — 126
GRĂDINARIU — s. m. — grădinar — 132v
GRĂI — vb. — a grăi; imper. neg. 2 pl. *nu grăireți* — 8
GRĂITORIU — s. m. — vorbitor — 159v
GRĂJI — vb. — a se îngriji; imper. neg. 2 pl. *nu vă grăjireți* — 58v
GRĂUNȚ — s.n. — grăunte — 16v
GRĂUNȚU — s. n. — grăunte — 22v
GREOAE — adj. f. — însărcinată, gravidă — 31v
GREȘIT — adj. m. — păcătos — 87
GRIJI — vb. — a purta de grijă, a se îngriji — Predosl. Racoți; imper. neg. 2 pl. *nu vă gri-jireți* — 8v
GRIVNĂ — s. f. — monedă — 94v
GROS — s. n. — butuc gros de fixat picioarele răufăcătorilor — 157
GRUMAZ — s. m. — grumaz, gît; pl. art. *grumazii* — 23
GUBAV — adj. m. — lepros — 12v
GUBĂVIIE — s. f. — lepră; *„acest feal de bube era de eștia denlontrul omului și nu să putea curăți"* — 10
GUBĂVIT — adj. m. — lepros — 10

H

HALCHIDON — s.n. — calcedonie, piatră semipre-țioasă — 319v
HAR — s.n. — binecuvîntare — 19
HARNIC — adj. m. — vrednic, demn — 90
HASNĂ — s.f. — folos — 158v
HENGHEARIU — s. m — călău — 48v
HI — vb. — a fi — 292
HICLENIE — s. f. — viclenie, vicleșug — 9v
HICLEȘUG — s. n. — vicleșug — 29
HISTORIE — s. f. — istorie — 135
HISTORIIE — s. f. — istorie — 104v
HITLEAN — adj. m. — viclean — 17
HOR — adv. — *„spre apus"* — 170v
HOTAR — s. n. — hotar; pl. *hotară* — 6
HRAST — s.n. — surcea, vreasc; pl. *hrasture* — 172
HRĂBORIE — s. f. — curaj, vitejie — 172v
HRISOLIT — s. n. — piatră prețioasă de culoare verde, olivină — 319v
HRISOPRASOS — s. n. — varietate de calcedonie de culoare verde — 319v
HVĂLIIE — s. f. — falā — 179

I

IACA — interj. — iacă — 14
IACHINT — s.n. — piatră semiprețioasă de culoare galbenă-roșiatică — 319v
IARBĂ — s. f. — iarbă; g. sg. *erbiei* — 176v
IASLE — s. f. — iesle — 67v
IASPIS — s. n. — jasp, piatră semiprețioasă viu colorată — 306v
IAZER — s. n. — lac — 78v
IDOLNIC — s. m. — închinător la idoli — 319
IEROSALIMLEAN — s. m. — locuitor din Ierusa-lim — 115
INEMĂ — s. f. — inimă; g. sg. *inemiei* — 66v
INIMĂ — s. f. — inimă, g. sg. *inimiei* — 75
IOTĂ — s. f. — *„sau certă sau o slovă carea-i mai mică"* — 7

ISOP — s. m. — isop, mic arbust exotic, *„trestie"* — 131^{v}
ISPĂSENIE — s. f. — mîntuire. Predosl. Racoţi
ISPĂSENIIE — s. f. — mîntuire. Predosl. cetitor
ISPĂSITORIUL — s. pr. — Mîntuitorul — 279
ISPITI — vb. — a cerceta — 2
ISPOVEDI — vb. — a spovedi, a mărturisi — 41
ISPOVEDUI — vb. — a spovedi, a mărturisi — 5
ISPRĂVI — vb. — a îndrepta — Predosl. cetitor
ISTRAILTENESC — adj. m. — israilitean — 141^{v}
ISSOP — s. m. — isop — 297^{v}
ISTORIE — s. f. — istorie — g. sg. *istorii* — 1^{v}
ITALIIA — s. pr. — Italia, *„carii să chiamă acum Oloş"* — 147^{v}
IUBI — vb. — a iubi; perf. simplu 2 pl. *iubit* — 249
IUŞOR — adj. m — uşor, f. *iuşoară* — 15
IUTE — adv. — foarte, tare — 10
IZBĂVIRE — s. f. — mîntuire — 26^{v}
IZVOD — s. n. — model, izvor; sursă — Predosl. cetitor
IZVODI — vb. — a traduce — Predosl. Rákoczy; — a crea — 1^{v}
IZVOR — s. n. — izvor; pl. *izvoară*. Predosl. Racoţi

Î

ÎMBLA — vb. — a umbla, a merge — Predosl. Racoţi; imper. neg. 2 pl. *nu îmblareţi* — 81^{v}
ÎMBRĂCĂMINTE — s. f. — îmbrăcămintea — pl. *îmbrăcămintele* — 86
ÎMPĂCĂTORIUL — s. pr. — Iisus Hristos —1
ÎMPIETRITURĂ — s. f. — împietrire — 43^{v}
ÎMPLE — vb. — a (se) completa — Predosl. cetitor; — a (se) împlini, a (se) îndeplini — 3^{v}
ÎMPLEARE — s. f. — împlinire — 1^{v}
ÎMPOVĂRAT — adj. m. — *„îngreuiat"* — 14^{v}
ÎMPREGIURĂ — s. f. — împrejurime; pl. art. *împregiurile* — 5
ÎMPROMUTA — vb. — a împrumuta; ind. prez. 3 sg. pl. *împromutează* — 74^{v}; conj. prez. 3 sg. pl. *să împromuteaze* — 7^{v}
ÎMPROTIVĂ — adv. — împotrivă — 19
ÎMPUTA — vb. — a mustra, a certa — 38
ÎMPUTĂCIUNE — s. f. — mustrare, ceartă — 271
ÎNALŢARE — s. f. — înălţare — 2
ÎN A STÎNGA — loc. adv. — de-a stînga — 163
ÎNĂLBIT — adj. m. — văruit — 165^{v}
ÎNĂLŢA — vb. — a (se) frămînta; imper. neg. 2 pl. *nu vă înălţareţi* — 86
ÎNĂLŢIE — s. f. — înălţime — 27
ÎNCAI — adv. — măcar, cel puţin — 49
ÎNCĂLŢĂMINTE — s. f. — pl. art. *încălţămintele* — 5
ÎNCĂLŢĂMÎNT — s. n. — încălţăminte — 106
ÎNCĂTRUO — adv. — încotro — 178
ÎNCEAPE — vb. — a începe; imper. neg. 2 pl. *nu înceapereţi* — 69^{v}
ÎNCEPĂTURĂ — s. f. — început — 40^{v}
ÎNCEPENIE — s. f. — început — 294
ÎNCEPENIIE — s.f. — început — Predosl. Racoţi
ÎNCET — s. n. — linişte, calm — 46
ÎNCETA — vb. — a înceta; imper. 2 sg. *încetaă* —46
ÎNCHINA — vb. *„să-i zică zua bună"* — 52^{v}; *„ce să zică că-i voi bine şi-i zise bineţe au zua bună"* — 66^{v}; perf. simplu 1 pl. *ne închinăm* — 163
ÎNCHINĂTURĂ — s. f. — plecăciune — 29^{v}
ÎNCHIPUI — vb. — a (se) asemăna; imper. neg. 2 pl. *nu vă închipuireţi* — 8
ÎNCHIPUIRE — s. f. — schimbare la faţă — 22
ÎNCIŞTIGA — vb. — a (se) îngrijora — 27
ÎNCREDE — vb. — a încredinţa, part. *încrezută* — 279^{v}
ÎNCUIBA — vb. — a face cuib — 17^{v}; ind. prez. 3 pl. *încuibură* — 87^{v}
ÎNCUNGIURA — vb. — a înconjura — 6
ÎNDĂRĂPNIC — adj. m. — îndărătnic — 80^{v}
ÎNDĂRĂPNICIE — s. f. — vrajbă, neînţelegere — 165^{v}
ÎNDĂRĂPNICIIE — s. f. — îndărătnicie — 291^{v}
ÎNDĂRĂPNICIUNE — s. f. — vrajbă — 165^{v}
ÎNDĂRĂPTNIC — adj. m. — îndărătnic — 298^{v}
ÎNDEMNĂTORIU — s. m. — îndemnător — 14^{v}
ÎNDEMNĂTURĂ — s. f. — îndemn — 68^{v}
ÎNDERĂPTNICIE — s. f. — dezbinare, îndărătnicie — 86^{v}
ÎNDEREPTA — vb. — a (se)îndrepta; ind. prez. 3 sg. pl. *să înderiaptă* — 14^{v}
ÎNDEREPTARE — s f. — îndreptare — 2^{v}
ÎNDEREPTĂTURĂ — s. f. — îndreptare — 143^{v}
ÎNDESARĂ — adv. — îndeseară — 38^{v}
ÎNDOIRE — s. f. — îndoială — 119^{v}
ÎNDOITURĂ — s.f. — îndoială — 180^{v}
ÎNDOIŢI ÎN LIMBĂ — expr. — nesinceri — 280^{v}
ÎNDRĂGITURĂ — s. f. — dragoste — 28^{v}
ÎNFLURI — vb. — a înflori — 297
ÎNFRÎMSĂŞA — vb. — a înfrumuseţa — 138
ÎNFRÎMSĂŢA — vb. — a împodobi, a înfrumuseţa — Predosl. Racoţi
ÎNFRÎMŢEŞA — vb. — a înfrumuseţa, a împodobi — 143
ÎNGREOA — vb. — a îngreuna; ind. prez. 1 pl. *îngreoem* — 278^{v}
ÎNGREUIA — vb. — a rămîne însărcinată; perf. simplu 3 sg. *se îngreue* — 66
ÎNGREUIATĂ — adj. f. — gravidă, însărcinată — 3^{v}
ÎNGRUPA — vb. — a îngropa — 19
ÎNGRUPARE — s. f. — îngropare — 34^{v}
ÎNLUMINA — vb. — a ilumina, a inspira — part. m. pl. *înluminaţi* — 1^{v}
ÎNLUNGI — vb. — a prelungi — 161^{v}
ÎNS — s. m. — ins — 42^{v}
ÎNSĂRA — vb. — a însera — 103^{v}
ÎNSĂTOŞA – vb. — a înseta — 33^{v}
ÎNSETOŞA — vb. — a înseta — 6^{v}
ÎNSPĂIMAT — adj. m. — înspăimîntat — 46
ÎNSU(L) — pr. m. — el, însul; *cătr-însu* — 10^{v}; *cătr-însul* — 16^{v}; *dup-însul* — 12; pl. neart. *într-înşi* — 17; art. *cătr-înşii* — 19^{v}
ÎNŞĂLA — vb. — a înşela; conj. prez. 3 sg. pl. *să înşale* — 58^{v}
ÎNŞĂLĂCIUNE — s. f. — înşelăciune — 17
ÎNTĂRIME — s.f. — întărire — 24^{v}
ÎNTEMELIIA — vb. — a întemeia — 263
ÎNTOARCE — vb— a traduce — 2; — a preschimba, a preface — 106^{v}; — a (se) întoarce; perf. simplu 1 sg. *mă întorş* — 251^{v}, *mă întorşu* — 304; 3 pl. *să întoarsără* — 4^{v}
ÎNTORSURĂ — s. f. — traducere — 163
ÎNTRA — vb. — a intra — 4; imper. neg. 2 pl. *nu întrareţi* — 12^{v}
ÎNTRĂMA — vb. — a (se) întări — 147
ÎNTRĂMARE — s. f. — întărire, restabilire — 1
ÎNTREBĂTURĂ — s. f. — întrebare — 96
ÎNTRISTA — vb. — a (se) întrista; perf. simplu 2 pl. *vă întristat* — 245.
ÎNTRUPIRE — s. f. — întrupare — 290^{v}
ÎNTURNA — vb. — a (se) întoarce — 69; perf. simplu 2 pl. *vă înturnat* — 273^{v}; conj. prez. 3 sg. pl. *să să întoarne* — 135
ÎNŢELEPCIUNE — s. f. — înţelepciune; g. sg. *înţelepciuneei* — 178^{v}

ÎNȚELEPȚI — vb. — a face înțelept — 21^v
ÎNȚELEPȚIIE — s. f. — înțelepciune — 14^v
ÎNVĂLI — vb. — a strînge sul, a pături — 132^v
ÎNVĂȚA — vb. — a (se) învăța — 15; imper. neg. 2 pl. *nece vă învățareți* — 58^v
ÎNVĂȚĂTOR — s. pr. m. — voc. *Învățătoare* — 16
ÎNVĂȚĂTORIU — s. pr. — *Învățător* — 11^v; voc. *Învățătoare* — 25; *Învățătoriule* — 29
ÎNVĂȚĂTURĂ — s. f. — învățătură, g. sg. *învățăturiei* — 279
ÎNVENGE — vb. — a învinge — 288; perf. simplu 3 sg. *învincu* — 160; conj. prez. 3 sg. *să învingă* — 307^v; part. *învencut* — 5^v; *învingut* — 306; gerunziu *învingînd* — 307^v
ÎNVIA — vb. — a învia — perf. simplu 3 sg. *învise* — 18^v; *învie* — 90; *învisă* — 273^v, part. *învis* — 103^v
ÎNVIE — vb. — a învia — 12
ÎNVITA — vb. — a întărita, a ațița — 62
ÎNVÎNGĂTORIU — s. m. — învingător — 304^v
ÎNVOLBAT — adj. m. — înfășurat — 286

J

JĂHUI — vb. — a jefui — 15^v
JĂHUITOR — s. m. — jefuitor — 94^v
JĂLEAR — s. m. — *„zicu-să care veniia den păgîni, de să făcea jidovi și toate țeremoniile lui Moisi le lua sus"* — 136^v
JĂLUI — vb. — a jindui — 90
JĂRATEC — s. n. — jeratic — 129^v
JĂRETVĂ — s. f. — jertfă — 11^v
JĂRTVĂ — s. f. — jertfă — 68
JEMNĂ — s. f. — lamură, făină de calitate superioară — 316^v
JITIE — s. f. — viață, biografie — 223^v
JITNIȚĂ — s.f. — hambar, *„șură"* — 5
JÎTNIȚĂ — s. f. — hambar, jitniță — 86

L

LACRĂMĂ — s. f. — lacrimă; pl. *lacrăme* — 53
LADĂ — s.f. — chivot; g. sg. — *lăziei* — Predosl. Racoți
LANȚ — s. n. lanț; pl. *lanțure* — 46
LAUTĂ — s. f. — lăută — 313^v
LĂCRĂMA — vb. — a lăcrima — 121
LĂCUI — vb. — a locui — 106
LĂMPAȘ — s. n. — felinar; pl. *lămpașă „fănărele"* — 32^v
LĂMURIT — adj. m. — curat, neîntinat — 177
LĂPĂDA — vb. — a da afară, a scoate — 28
LĂPĂDARE — s. f. — lepădare — 10
LĂPEDA — vb. — a lepăda — 49^v
LĂSA — vb. — a lăsa; perf. simplu pl. *lăsăm* — 163
LĂSARE — s. f. — despărțire, divorț — 24^v
LĂSĂCIUNE — s. f. — despărțire, divorț — 54
LĂUDA — vb. — a lăuda; imper. neg. 2 pl. *nu lăudareți* — 178^v
LĂUTA — vb. — a cînta din lăută — 113^v
LĂUTAȘ — s. m. — cîntăreț din lăută — 113^v
LEAGE — s. f. — lege; g. sg. — *legeei* — 179; *legiei* — 177^v
LEANEȘ — adj. m. — leneș — 103^v
LEANIȘ — adj. m. — leneș — 33^v
LEGEA NOUĂ — s. f., adj. f. — *„Testament nou"* — 35
LEGHEON — s. n. — legiune — 46; pl. *legheoane* — 35^v
LEGIUITORIU — s. m. — legiuitor — 76^v
LEGUMĂ — s. f. — legumă; pl. *legumi* — 84^v
LEMN — s. n. — arbore, copac; pl. *leamne* — Predosl. cetitor
LEMNU — s. n. — lemn — 141
LENI — vb. — a (se) lenevi — 94
LENTION — s. n. — fîșie de pînză, la morți — 132^v
LEPĂDA — vb. — a (se) lepăda — 62; perf. simplu 1 pl. *lepădăm* — 171; 2 pl. *vă lepădat* — 138
LESNI — adv. — lesne, ușor — 11
LEȘUI — vb. — a pîndi — 166^v
LEȘUITOR — s. m. — fățarnic — 96^v
LEVIT — s. m. — levit, preot evreu — 105^v
LICAONEAȘTE — adv. — în limba vorbită în Licaonia — 153^v
LIMBĂ — s. f. — neam, popor — Predosl. Rákoczy; g. s. *limbiei* — Predosl. cetitor; — *„ce să zice păgîni"* — 6
LIPSIT — adj. m. — sarac — 140
LITRĂ — s. f. — *„font"* — 122; măsură de greutate.
LIVERTIN — s. m. — *„livertinii era carii îi făcea den slugi slobodași"* — 142; libert
LÎNGED — adj. m. — bolnav care zace — 160
LÎNGOARE — s. f. — tifos, febră tifoidă — 160
LOC — s. n. — loc; pl. *locure* — 16
LOGODIȚĂ — s.f. — logodnică — 108^v
LOGOFĂT — s. m. — logofăt, conducător — 161
LOTRIE — s.f. — tîlhărie — 50
LOTRU — s. m. — tîlhar — 62^v
LUA — vb. — a lua; ind. prez. 1 pl. *luom* — 102; perf. simplu 3 sg. *luo* — 4^v; 2 pl. *luat* — 51; part. *luat* — 33^v; *luut* — 283^v; gerunziu *luond* — 32^v; inf. luoa — 176
SE LUA — expr. — a se face nevăzut — 103^v
LUA ÎMPREGIUR — expr. — a înconjura — 119^v
LUA SUS — exp.r — a cinsti — 136^v
LUCRA — vb. — a lucra; ind. prez. 3 pl. *lucră* — 8^v; imper. 2 sg. *lucră* — 27^v
LUCRĂTORIU — s. m. — lucrător — 81^v
LUCRU — s. n. — lucru, pl. *lucrure* — 111, g. pl. *lucrurelor* — 85
LUME — s.f. — lume, g. sg. *lumiei* — Predosl. Racoți
LUMINA — vb. — a lumina. perf. simplu 2 pl. *luminaset* — 299; conj. prez. 3 sg. *să lumine, să lumineaze* — 6^v
LUMINARE — s.f. — lumină — 176^v
LUMINĂ — s.f. — lumină — g.sg. *luminei* — 6^v
LUMINAT — adj. m. — strălucitor — 101
LUNATEC — s. m. — somnambul — 22^v
LUNTRIȚĂ — s. f. — barcă de salvare — 171

M

MACAR — adv. — chiar să — Predosl. Racoți
MAG — s. m. — *„filosof"* — 4; *„gicitor"* — 4^v; vrăjitor — 144^v; pl. *maghi* — 4
MAINTE — adv. — mai înainte — 3
MAINAINTE — adv. — mai înainte — 23
MARE — s. f. — mare, g. sg. *măriei* — 176
MARHĂ — s. f. — vite — 109
MARMUR — s. m. — marmoră — 316^v
MATCĂ — s. f. — izvor — 23^v
MĂCARĂ — adv. — măcar — 12
MĂCEȘ — s. m. — rug — 57^v
MĂCIEȘ — s. m. — rug — 143^v
MĂDULARIU — s. n. — membru — 178; pl. *mădulările* — 178; *mădularile* — 178^v
MĂGURĂ — s. f. — munte — 6^v
MĂHRAMĂ — s. f. — ștergar — 95
MĂRARIU — s. n. — mărar — 30^v
MĂRGĂRITARIU — s. n. — perlă, pl. *mărgăritariure* — 18

MĂRTURISITURĂ — s. f. — mărturisire — 79
MĂSURĂ — s.f. — frînghie de măsurat adîncimea apei — 171
MEARGE — vb. — a merge; perf. simplu 1 sg. *merş* — 33^v, *merşu* — 118; 1 pl. *mearsem* — 161^v; 3 pl. *mearsără* — 6; imper. neg. 2 pl. *să nu mearge[i* — 12^v
MEASĂ — s. f. — masă, pl. art. *measele* — 27; g. pl. *measelor* — 142
MELUŞEL — s. m. — mieluşel — 134
MENCIUNOS — adj. m. — mincinos — 279
MENTĂ — s. f. — mintă, *izmă*; g. sg. *mentei* — 29^v
MESTECA — vb. — a amesteca — Predosl. cetitor
MESTECĂTURĂ — s. f. — amestec — 132
MEŞTERŞUG — s. n. — meşteşug — 158^v
MEŞTEŞUG — s.n. — meşteşug — 160^v
MICŞURA — vb. — a (se) micşora — 30, a înjosi — 177
MIE — s. f. — mie; *doao mie* — 46^v; *trei mie* — 137^v; *patru mie* — 19^v; *cinci mie* — 19; *zeace mie* — 24; *doaozeci de mie* — 89^v; *cincizeci de mie* — 160^v; *cinci mii* — 21
MIEU — pr. pos. m.; adj. pos. m. — al meu — 10
MIIARE — s. f. — miere — Predosl. Rákoczy
MIIAŞ — s. m. — căpitan, comandant peste o mie de ostaşi — 129^v
MIJLOC — s. n. — mijloc (anatom.); pl. art. *mijloacele* — 86
MILCUI — vb. — a (se) înduioşa — 179
MILOSTIVNICIE — s. f. — milostivire — 178^v
MINCIUNĂ — s. f. — minciună, pl. *minciune* —163^v
MINCIUNOS — adj. m. — mincinos — 9^v
MINTĂ — s. f. — mentă — 30^v; *„izmă"* — 84^v
MIR — s. n. — ulei scump şi frumos mirositor — 120^v
MIRA — vb. — a (se) mira; imper. neg. 2 pl. *nu vă mirareţi* — 111
MIROSALĂ — s. f. — mireasmă — 122
MIROSENIE — s. f. — mireasmă — 58
MIŞĂL — adj. m. — sărac — pl. *mişăii* — 60
MITARNIC — s. m. — vameş — 43
MITIUTEL — adj. m. — mititel — 164
MIU — pr. adj. pos. m. — (al) meu — 4^v
MÎLCOMIRE — s. f. — liniştire, tăcere — 309
MÎNA — vb. — a trimite — 28^v
MÎNĂ — s. f. — mînă — g. sg. *mîniei* — 6^v, nom. pl. art. *mînile* — 19^v; *mînule* — 179; g. pl. art. *mînulor* — 281^v
MÎNCA — vb. — a mînca; perf. simplu 2 pl. *mîncat* — 112^v
MÎNDRU — s. m. — *„filosof"* — 4, înţelept — 14^v
MÎNDRIIE — s. f. — înţelepciune — 84
MÎNEA — vb. — a rămîne; conj. prez. 3 sg. pl. *să mîie* — 103^v; imper. 2 pl. *mîneţi* — 13
MÎNE — adv. — mîine — 9
MÎNECA — vb. — a veni dis-de-dimineaţă — 98^v
MÎNŢI — vb. — a minţi, ind. prez. 1 sg. *mînţu* — 248^v
MÎŢĂ — s. f. — ancoră, *„mîţele de fier carele ţin corabiia în loc, de nu mearge, că-s cu unghi de fieru"* — 171
MOARTE — s. f. — moarte, g. d. sg. *morţiei* — 36
MOLOTRU — s. n. — plantă asemănătoare mărarului — 30^v
MORMENT — s. n. — mormînt, pl. *mormente* — 11
MORMÎNT — s. n. — mormînt — 30^v — pl. *mormîntele* — 84^v; d. pl. *mormîntelor* — 30^v
MORTĂCIUNE — s. f. — *„au jărtvelor ce să zice care sînt sugrumate şi nu le slobod sînge"* — 155
MOSORÎ — vb. — a (se) încîlci — 242
MOŞIIE — s. f. — ţară, patrie — 18^v
MOŞTEAN — s. m. — moştenitor — 57
MOŞTENIE — s. f. — moştenire — 294^v
MOŞTINI — vb. — a moşteni — 54^v
MUGURA — vb. — a înmuguri — 32
MUIARE — s. f. — femeie — 3, g. sg. *muieriei* — 109^v
MULŢEMI — vb. — a mulţumi — 93
MULŢEMITĂ — s. f. — mulţumire — 74^v
MULŢI — vb. — a înmulţi — Predosl. Rákoczy
MULŢIME — s. f. — mulţime. g. d. sg. *mulţimeei* — 20^v
MULŢIMIRE — s. f. — mulţumire — 271^v
MUMĂ — s. f. — mamă — 4
MUNCĂ — s. f. — chin, patimă — 91^v
MUNCI — vb. — a (se) chinui, a tortura — 46
MUNCITOR — s. m. — călău, chinuitor — 24
MUR — s. m. — copăcel spinos, *„rug"* — 93
MURGUI — vb. — a c ti — ind. imperf. 3 sg. *murguiia* — 73; imper. neg. 2 pl. *nu murguireţi* — 113
MUŞTARIU — s. m. — muştar (copac) — 16^v

N

NALT — adj. m. — înalt — 56
NARDOS — s. n. — nard, substanţă aromată — 59^v
NAŞTE — vb. (act. nu reflex.) — a se naşte — 4
NAŞTERE — s. f. — naştere — g. d. sg. *naşteriei* — 178
NĂDĂI — vb. — a se aştepta — 32^v; a nădăjdui — 101
NĂDĂJDE — s. f. — nădejde — 279
NĂDĂJDUI — vb. refl. — a nădăjdui — 15^v
NĂDUŞI — vb. — a înăbuşi — 177
NĂEMIT — adj. m. — tocmit cu plată — 119^v
NĂIMIT — s. m. — simbriaş — 90
NĂLBITOR — s. m. — înălbitor, persoană care înălbeşte — 52
NĂLUCĂ — s. f. — stafie, vedenie — 19^v
NĂPASTE — s. f. — ispită, încercare — 8; g. sg. *năpăştiei* — 77^v
NĂPÎRCĂ — s. f. — viperă — pl. *năpîrci* — 5; g. pl. *năpîrcelor* — 16
NĂRAV — s. n. — obicei, faptă — pl. art. *năravele* — 152
NĂROD — s. n. — mulţime — pl. art. *năroadele* — 10; *năroadăle* — 12^v
NĂROIU — s. n. — *„volbură"* — 171
NĂSCUTĂ — s. f. — naştere — 117^v
NĂSILNIC — adj. m. — violent, silnic — 276
NEA — s. f. — zăpadă — art. *neaoa* — 39
NEAM — s. n. — neam, rudă, seminţie; pl. *neamure* — 3^v; pl. art. *neamurile* — 3^v;
NEBUNI — vb. — a înnebuni, a fi nebun — 151
NEBUNIIE — s.f. — nebunie — 50
NECA — vb. — a îneca — 77^v
NECĂIRI — adv. — nicăieri — 2^v
NECĂRTULAR — adj. m. — neînvăţat — 139
NECE — adv. — nici — Predosl. Rákoczy
NECECUM — adv. — nicicum — 20
NECEDĂNĂOARĂ — adv. — niciodată — Predosl. Rákoczy
NECI — adv. — nici — Predosl. Rákoczy
NECURĂŢIE — s. f. — murdărie, necurăţenie — 30^v
NEDEREPTATE — s. f. — nedreptate — g. sg. *nedereptăţiei* — 178
NEDIREPTATE — s. f. — nedreptate — 26

NEGHINĂ — s. f. — neghină — pl. *neghini, neghine* — 17v
NEGOAȚE — s. f. pl. — mărfuri — 316v
NEGUȚĂTORIU — s. m. — negustor — 18
NEGUȚUTOR — s. m. — negustor — 316v
NEMEARNIC — s. m. — străin, pribeag, venetic — 142
NEMICĂ — adv. — nimic — 94
NEPLECAT — adj. m. — nesupus — 279v
NEPOTINCIOS — adj. m. — neputincios — 140v
NEPOTINȚĂ — s. f. — neputință — 87v
NEPUTREZĂTORIU — adj. m. — neputrezitor — Predosl. Racoți
NERĂȘCHITOR — adj. m. — nepieritor — 295v
NESCĂZUT — adj. m. — nemicșorat — 86
NESFADNIC — adj. m. — negîlcevitor — 280v
NEȘCHIT — adj. m. sg. — cîtva — 179; f. n. pl. — *neșchite* — 305
NEȘCHIȚĂL — adj. — cîtva — 299
NEȘTE — pr. neh. — niște — 12v
NEȘTINE — pr. neh. — cineva — 84v
NEVASTĂ — s. f. — mireasă — 317
NEVINOVAT — adj. m. — *„să n-aibă nume de rău"* — 280v
NEVOI — vb. refl. — a se strădui — 88
NI — interj. — iată ! — 179v
NICE — adv. — nici — 2
NICECÎT — pr. neh. — deloc — 139v
NIME — pr. neh. — nimeni — 12; dat. — *nemănui* — 10; — *nemărui* — 22; — *nemunuia* — 166v; — *nemurui* — 21v; — *nemuruia* 139v
NOU — adj. m. — nou, f. sg. *noao* — 1v
NOAPTE — s. f. — noapte — g.sg. *nopției* — 157
NUIA — s. f. — nuia — pl. *nuiale* — 156
NUMAICÎT — adv. — numaidecît — 27v
NUME — s. n. — nume — pl. *numi, nume* — 319v
NUNTĂ — s. f. — nuntă — g. sg. *nuntei* — 11v
NUOR — s. m. — nor — 22
NUOROS — adj. m. — noros — 21

O

OAE — s. f. — oaie — 145v, sg. art. *oaia* — 89v; g. sg. *oei* — 89v
OARECE — pr. invar. — ceva — 26
OARECINE — pr. — cineva — 16v
OBICEAIU — s. n. — obicei — 54
OBICIAIU — s. n. — obicei — pl. *obiciaiure* —156v
OBIDI — vb. — a asupri — 23v, imper. neg. 2 pl. *să nu obidiți* — 23v
OBIDIRE — s. f. — asuprire — 50
OBIDUI — vb. — a asupri — 311
OBORÎ — vb. — a dobori — 146
OBROC — s. n. — tain, porție — 86v
OCARNIC — s. m. — defăimător — 186v
OCĂ — s. f. — pricină — 142v
OCINĂ — s. f. — moștenire — 162v
ODIHNEALĂ — s. f. — odihnă — 84; g. sg. *odihnealei* — 144
ODOVĂI — vb. — a (se) termina, a (se) încheia
OGOI — vb. — a potoli — 178
OI BA — interj. — ba nu ! — 157
OLARIU — s. m. — olar, g. sg. *olariului* — 36v
OLEIU — s. n. — ulei — 316v
OLOFIR — s. n. — purpură — 316v
OLOIU — s. n. — ulei — 308
OLOȘ — s. pr. — Italia — 147v
OLTAR — s. n. — altar — Predosl. Rákoczy
OLTARIU — s. n. — altar — 7
OLTOIT — adj. m. — altoit — 176v
OM — s. m. — om — voc. sg. *ome* — 73; *oame* — 177v; — *omule* 85v
OMORÎ — vb. — a ucide — ind. prez. 3 pl. *omor* — 13v; perf. simplu 2 pl. *omorît* — 141; conj. prez. pl. 3 *să omoară* — 36
OMORÎTORIU — adj. m. — ucigaș — 138
OPĂCI — vb. — *„a săblăzni"*; a tulbura, a împiedica, a face să păcătuiești — 7
OPRI — vb. — a opri — imper. neg. 2 pl. nu *oprireți* — 25
OPRITURĂ — s. f. — înfrînare — 167v
ORAȘ — s. n. — oraș — 11; pl. *orașă* — 12; *orașe* — 19; *orașure* — 248v
OSÎNDI — vb. — a osîndi — imper. neg. 2 pl. *nu osîndireți* — 75
OSUNDI — vb. — a osîndi — part. *osundit* — 108
OȘTI — vb. — a război — 178v
OȚAPOC — s. n. — așchie, țeapă — 9
OȚĂT — s. n. — oțet — 37v

P

PAPIST — s. m. — papistaș. pl. *papiști* — 279
PARĂ — s. f. — vîrtej; *~ de fum* — 136v
PARDOS — s. m. — leopard — 312v
PARTNIC — adj. m. — părtaș — 223
PAS — s. m. — pas, măsură de lungime — 142v
PAT — s. n. — pat — pl. *pature* — 49
PATRIARH — s. m. — patriarh, pl. *patriarși* —142v
PAZĂ — s. f. — arest — 139
PĂGUBIRE — s. f. — judecată — 111
PĂGUBITURĂ — s. f. — judecată — 111
PĂHAR — s. n. — pahar — 26, pl. *păhară* — 314v
PĂRĂSI — vb. refl. — a înceta — 72v
PĂREA — vb. — a părea; conj. prez. 3 sg. *să vă pare* — 13v; *să vă pae* — 111v; gerunziu *păindu-le* — 69
PĂREATE — s. m. — perete — 165v
PĂSA — vb. — a merge, a trece; imper. 2 sg. *pasă* — 7; 2 pl. *păsați* — 12
PĂSĂREA — s. f. — păsărică — pl. *păsăreale* —13v
PĂSCAR — s. m. — pescar — 6
PĂSTORIU — s. m. — păstor — 12v
PĂȚI — vb. — a pătimi — 21v; conj. prez. 2 sg. *să pață* — 52v
PĂZITORIU — s. m. — paznic — 38v
PĂZITURĂ — s. f. — temniță — 140v
PEATEC — s. n. — petic — 11v
PEDEPSI — vb. — a (se) învăța — 280
PEDESTRU — adj. m. — pedestru, pl. *pedeștri* —19
PENTRU — prep. — din cauza — 42v
PENTRU CE — loc. conjcț. — pentru că — 16v
PERIRE — s. f. — pieire, pierzanie — 9v; primejdie — 170v
PERICIUNE — s. f. — pierzare — 283
PESTI — vb. — a întîrzia — 32v; ind. prez. 3 sg. *pesteaște* — 94
PESTIT — adj. m. — negrăbit — 176v
PEȘTERE — s. f. — peșteră — 27
PEȘTIRĂ — s. f. — peșteră, pl. *peștiri* — 308
PETEC — s. n. — petic — 11v
PETRECE — vb. — a petrece, a trece; perf. simplu 1 pl. *petrecum* — 161v
PIATRĂ — s. f. — piatră, pl. art. *pietrile* — 5
PIATRĂ PUCIOASĂ — s. f. — pucioasă — 93v
PIAȚ — s. n. — tîrg — 172v
PICIOR — s. n. — picior. unitate de măsură de lungime — 142v

PIEI — vb. — a pieri, ind. prez. 1 sg. *pieiu* — 90; conj. prez. 1 sg. *să pieiu* — Predosl. Rákoczy 3 sg. *să piiae* — 7
PIEPT — s. n. — piept, pl. art. *pieptureIe* — 102ᵛ
PIERDE — vb. — a nimici — 4
PIIARDE — vb. — a nimici — 15ᵛ
PIL — s. m. — fildeş — 316ᵛ
PISC — s. n. — proră, partea din faţă a corăbiei — 171
PITLIV — adj. m. — pithic, relativ la Pythia; *„taste porecla lui Apolo, carele era dumnezeul păgînilor, carele da răspuns celora ce-l cerea"* — 156 r-v
PÎZMI — vb. — a pizmui — 142ᵛ
PÎINE — s. f. — pîine — 9ᵛ, g.sg. *pîinei* — 21
PÎNZĂTURĂ — s. f. — fîşie de pînză — 132ᵛ
PÎRGARIU — s. m. — cetăţean — 164
PÎRGĂ — s. f. — rod, prima roadă — 176ᵛ
PLATĂ — s.f. — plată, preţ; d. sg. *platei* — 12ᵛ
PLEAVĂ — s. f. — pleavă — pl. art. *pleavele* — 4ᵛ
PLECA SUB — loc. verb. — a birui, a supune — Predosl. Rákoczy
PLECARE — s. f. — supunere — 280ᵛ
PLEVI — vb. — a plivi — 17ᵛ
PLINIT — adj. m. — plin — 139
PLÎNGE — vb. — a plînge; imper. neg. 2 pl. *nu plîngeţi* — 79
PLOUA — vb. — a ploua; ind. prez. *ploao* — 7ᵛ; perf. simplu *ploo* — 93ᵛ
PLUGARIU — s. m. — plugar — 179ᵛ
POBLICAN — s. m. — v. PUBLICAN — Predosl. cetitor
POCAANIE — s. f. — pocăinţă — 5ᵛ
POD — s. n. — podul casei, *„casă de sus"* — 31ᵛ; — acoperiş — 75ᵛ
PODNOJIE — s. f. — reazemul picioarelor — 137
PODOBITĂ — adj. f. — împodobită — 84
POFTI — vb. — a dori — Predosl. cetitor
POGORÎŞ — s. n. — coborîş — 95ᵛ
POHTĂ — s. f. — dorinţă — 101
POHTI — vb. — a dori — 16ᵛ
POLATĂ — s. f. — pretoriu — 37ᵛ
POLOJENIE — s. f. — titlu, însemnare — 131
POMANĂ — s. f. — pomenire, amintire — Predosl. Rákoczy
PONOSLU — s. n. — nemulţumire — 141ᵛ
PONOSLUI — vb. — a mustra — 122
POPIE — s. f. — preoţie — 12
PORÎMB — s. m. — porumbel — 2ᵛ
PORÎNCĂ — s. f. — poruncă — 49ᵛ
PORÎNCI — vb. — a porunci — 19
PORNITURĂ — s. f. — pornire — 293ᵛ
POROBOACĂ — s.f. — copilă — 47
POROBOC — s. m. — prunc — 2ᵛ
POROBOCIE — s. f. — pruncie, copilărie — Predosl. Rákoczy
PORTARIU — s. m. — păzitorul porţii — 59ᵛ
PORTĂRIŢĂ — s. f. — păzitoarea porţii — 129ᵛ
PORUMB — s. m. — porumbel — 5ᵛ
PORUMBU — s. m. — porumbel — 41ᵛ
PORUNCĂ — s. f. — poruncă; g. sg. *poruncîei* — 279ᵛ; g. pl. *poruncelor* — 6ᵛ
POSLANIE — s. f. — epistolă — 104ᵛ
POSLEDUI — vb. — a verifica, a colaţiona — Predosl. cetitor
POST — s. n. — post; pl. *posturi* — 68ᵛ; art. *posturele* — 72
POSTEALNIC — s. m. — camerier, cel ce avea grija odăii de dormit — 151
POSTI — vb. act., refl. — a posti — 8ᵛ
POVARĂ — s. f. — greutate; g. sg. *povărăei*, *„tărhatului"* — 170ᵛ
POVAŢĂ — s. f. — conducător, îndemnător — 4
POVEASTE — s. f. — povestire — 1ᵛ
POVESTE — s. f. — povestire; pl. *povestilor* — 279ᵛ
POVESTI — vb. — a vesti — 12
POVESTUI — vb. — a vesti — 6
POVEŢUITORIU — s. m. — povăţuitor — 20
POVOIU — s. n. — ploaie torenţială, puhoi — 172
PRAH — s. n. — praf — 12ᵛ
PRE — prep. — pe — 20; — prin — 4ᵛ; — *„împrotivă"* — 53ᵛ; — pentru — 34ᵛ
PREAZVITERI — s. m. — *„să zic popii, diiaconii şi toţi ce-s în cinul beseareciî"* — 154
PREADOSLOVIE — s. f. — cuvînt înainte, prefaţă — Predosl. Rákoczy
PREDOSLOVIE — idem — ibid.
PREGETA — vb. — a pregeta, conj. prez. 3 sg. *să (nu) preagete* — 147ᵛ
PREN — prep. — prin — 1
PRENOI — vb. — a înnoi, a reface — 222
PRENTE — prep. — printre — 147
PRENTRU — prep. — printru — 206ᵛ
PRE RÎNDU — loc. adv. — pe rînd, succesiv — Predosol. cetitor
PRESPRE — prep. — peste — 70
PRESTE — prep. — peste — 61ᵛ
PRETOR — s. n. — pretoriu ; *„ce să zice casă de leage"* — 62ᵛ
PRETUTINDENILE — adv. — pretutindeni — 40
PRETUTINDIRILE — adv. — pretutindeni — Predosl. Rákoczy
PREŢ — s. n. — preţ — pl. *preţurele* — 160ᵛ
PREVEGHEA — vb. — a (se) priveghia; conj. prez. 3 sg. *să preveaghe* — 59ᵛ; imper. *preveghea ţi-vă* — 33
PREVI — vb. — a privi — 38
PREVIGĂTORIU — s. m. — priveghetor — 305ᵛ
PREVIRE — s. f. — privelişte — 102ᵛ
PREVITOR — s. m. — privitor — 1ᵛ
PRICI — vb. — a se certa — 15ᵛ
PRIGONI — vb. — a se certa — 53
PRIIATEN — s. m. — prieten — 120ᵛ
PRIIATIN — s. m. — prieten — 90ᵛ
PRIIATNIC — s. m. — aproapele — 28ᵛ
PRIIMI — vb. — a primi — 23; perf. simplu 2 pl. *priimit* — 111ᵛ
PRILĂSTI — vb. — a cădea în rătăcire — 115ᵛ
PRINDE — vb. — a prinde; perf. simplu 2 pl. *prinset* — 61
PRINS — s. m. — prizonier, întemniţat — 301ᵛ
PRINSOARE — s. f. — închisoare — 14
PRINSURĂ — s. f. — întemniţare, pl. *prinsuri* — 162
PRISTĂVI — vb. refl. — a înceta din viaţă — 101
PRITCE — s. f. — ceartă, pricină — 79
PRITCI — vb. — a (se) certa — 51
PRITVOR — s. n. — pridvor — 311
PRÎNZI — vb. — a prînzi; conj. prez. 2 sg. pl. *să prînză* — 76ᵛ
PROCATĂR — s. m. — avocat — 167
PROPASTIE — s. f. — prăpastie — 91ᵛ
PROPOVEADNIC — s. m. — propăvăduitor — 280
PROPOVEDANIE — s. f. — predică — 1
PROROCESTVIE — s. f. — prezicere, prorocire — 2ᵛ
PROST — adj. m. — simplu — 139
PROSTIME — s. f. — popor, mulţime — 157ᵛ
PROTIVI — vb. — a se împotrivi: imper. neg. 2 pl. *nu vă protiviveţi* — 7ᵛ

PRUNDOS — adj. m. — cu prundiș — 171
PSALOM — s. m. — psalm — Predosl. Rákoczy
PUBLICAN — s. m. — „*om rău și răpitor*" — 2; „*ce era atuncii vameș*" — 8; „*mitarnici*" — 43
PUGORÎ — vb. — a pogorî; conj. prez. 3 sg. *să pugoară* — 93v
PUNE — vb. — a pune; perf. simplu 1 sg. *puș* —143; 2 pl. *puset* — 141; gerunziu *puind* — 139; *puindu* — 25
PURCEADE — vb. — a purcede; perf. simplu 1 pl. *purceasem* — 163
PURTA — vb. — a purta; imper. neg. 2 pl. *nu purtareți* — 81v
PURTA CÎȘTIGA — expr. — a purta de grijă — 82v
PURUNCĂ — s. f. — poruncă — 124v
PUSTIIRE — s. f. — pustiire; g. sg. *pustiiriei* — 58v
PUTEA — vb. — a putea; ind. prez. 1 sg. *poeiu* — 36; perf. simplu 3 sg. *potu* — 75; 1 pl. *putum* — 53; 2 pl. *putut* — 35v
PUTEARE — s. f. — putere; g. sg. *puteariei* —36
PUTERE — s. f. — minune — 14v
PUTREDI — vb.— a putrezi — 122v
PUTREGIUNE — s. f. — putrezire — 137
PUTREJIUNE — s. f. — putrezire — 137
PUȚINEL — adv. — puțin — 91
PUȚÎN — adv. — puțin — 127v

R

RAHA — expr. evr. — „*ce să zice: tu, om fără minte*" — 7
RAM — s. n. — ram, ramură — pl. *ramure* — 17v
RANĂ — s. f. — rană — pl. *rane* — 76
RAVVI — s. m. — voc. „*Învățătoare*" — 52; „*carele zice de-l veri tîlcui: învățătoriu*" —106
RAZIM — s. n. — reazăm — 144
RĂBDURIU — adj. m. — răbdător — 273v
RĂBDURIV — adj. m. — răbdător — 287v
RĂCOARE — s. f. — înviorare — 138v
RĂDICĂTOR — s. m. — răzvrătit — 161
RĂDICINĂ — s. f. — rădăcină — 5
RĂMÎNE — vb. — a rămîne — perf. simplu 1 sg. *rămaș* — 251v; 1 pl. *rămasem* — 163; gerunziu *rămîind* — 106
RĂOTATE — s. f. — răutate — g. sg. *răotăției* — 176v
RĂPAOS — s. n. — odihnă, repaus — 15
RĂPĂOSA — vb. — a muri — 63
RĂPĂUSA — vb. — a (se) odihni — 10
RĂPIRE — s. f. — luare pe nedrept, hoție — 84v
RĂPITURĂ — s. f. — luare pe nedrept, hoție —30v
RĂPOSA — vb. — a muri — 102v
RĂPȘTI — vb. — a cîrti — 26
RĂSĂDIRE — s. f. — răsad — 20
RĂSFIRA — vb. — a (se) împrăștia — Predosl. cetitor
RĂSPUNDE — vb. — a răspunde — perf. simplu 1 sg. *răspunș* — 164v
RĂSTÎGNIT — s. m. — răstignit — 39
RĂSUFLA — vb. — a dezvălui, a revela — 2
RĂȘCHIRAT — adj. m. — împrăștiat — 176
RĂTĂCI — vb. — a rătăci; imper. neg. 2 pl. *nu rătăcireți* — 176v
RĂTĂCIRE — s. f. — greșeală, viciu; g. sg. *rătăcireei* — 207
RĂTĂCITURĂ — s. f. — rătăcire — 38v
RĂVENEALĂ — s. f. — umezeală — 77v
RĂZMIRIȚĂ — s. f. — răscoală — 17
RIM — s. pr. — Roma — 159; art. *Rimul* — 160v
RIMLEAN — s. m. — roman — 121v
RÎDICARE — s. f. — răscoală — 164
RÎND — s. n. — cat, etaj — 161v; — rînduială — 24v
RÎNJI — vb. — a se întărîta, a se înfuria — 139v
RÎNZĂ — s. f. — stomac, pîntece — 20
RÎU — s. n. — rîu, pl. *rîure* — 9v
ROD — s. n. — rod, roadă — pl. *rodure* — 69v
ROIUB — adj. m. — roib — 307v
ROMA — s. pr. — Roma — 166
ROSALII — s. pr. f. pl. — Rusalii — 162
ROST — s. n. — gură — Predosl. Rákoczy; — pl. *rosture* — 67
ROTARIU — s. m. — „*cioplitoriu*" — 18v; „*cioplitor*" — 47v
RUDĂ — s. f. — neam — 16
RUGA — vb. — a (se) ruga; perf. simplu 1 pl. *rugăm* — 163
RUGĂCIUNE — s. f. — rugăciune, pl. *tot. rugăciune* — 30
RUGENI — vb. — a (se) rugini — 179v
RUMPE — vb. — a rupe, a sfîșia — 9; perf. simplu 3 sg. *rumpse* — 315v
RUMPERE — s. f. — rupere, sfîșiere — 279
RUSALII — s. pr. f. — Cincizecimea, Rusaliile — 136
RUȘI — vb. — a înroși — 21
RUTĂ — s. f. — rută, vîrnanț (plantă) — 84v

S

SABIIE — s. f. — sabie, „*hangerul*" — art. *sabiia* — 61; pl. *sabii* — 35v
SAMFIR — s. n. — safir — 319v
SARA — adv. — seara — 19
SARCINĂ — s. f. — povară — 15
SARDINOV — s. n. — sardonix, piatră semiprețioasă, de culoare roșie, caracterizată prin prezența unor benzi concentrice regulate — 306v
SARDIOS — s. n. — cornalină, varietate de agat semitransparentă, de culoare roșie, folosită ca piatră semiprețioasă — 319v
SARDONIX — s. n. — v. SARDINOV —
SATANA — s. pr. — Satana — dat. *Sataneei* — 280; voc. *Satano* — 71
SATANĂ — s. m. — diavol — 15v
SAȚIU — s. n. — îmbuibare — *sațiul* (mîncării) — 98v
SAUL — s. pr. — Saul — voc., *Saule* — 164v; *Savle* — 165
SĂ — conjcț. — dacă — Predosl. cetitor
SĂBLĂZNI — vb. — a tulbura, a sminti, a păcătui, a face să păcătuiești — 7
SĂBOR — s. n. — templu — pl. *săboară* — 58v; — sfat, sobor — 78v
SĂCRIIU — s. n. — sicriu — 75v
SĂLAȘ — s. n. — locuință, colibă — pl. *sălașă* — 80v; pl. *sălașuri* — 125; pl. art. *sălașăle* — 172
SĂLĂȘLUI — vb. refl. — a se stabili — perf. simplu 3 sg. *să sălășlui* — 27
SĂLĂȘUI — vb. — a sălășlui — conj. prez. 3 *să sălășuiască* — 45v
SĂMENȚIE — s. f. — neam — g. — d.sg. — *sămenții* — 66v

SĂMÎNȚĂ — s. f. — urmași, descendență — 29
SĂMN — s. n. — semn — 21; pl. *seamne* — 21
SĂMNA — vb. — a însemna — ind. prez. 3. sg. *samnă* — 1
SĂRA — vb. — a săra — conj. prez. 3 sg. *să sară* — 53v
SĂRAC — adj. m. — orfan — pl. *săraci* — 125v
SĂRCINAT — adj. m. — împovărat — pl. *sărcinații* — 14
SĂRI — vb. — a sări — imperf. 3 sg. *sărila* — Predosl. Rákoczy
SĂRUMAN — adj. m. — sărac, nevoiaș — Predosl. Rákoczy
SĂRUTĂTURĂ — s. f. — sărutare — 34
SĂTCEL — s. n. — sătuc — 26v
SĂVA — conjcț. — măcar, măcar că — Predosl. Rákoczy
SĂVAI — conjcț. — măcar, măcar că — Predosl. Rákoczy
SĂVERI — conjcț. — măcar că — 223
SCAFĂ — s. f. — cupă — 307
SCAUN — s. n. — reședință — Predosl. Rákoczy — „*podnojie*", reazem picioarelor — 137
SCHIMBARE — s. f. — schimbare — g.-d. sg. *schimbăriei* — 176v
SCHIMBĂTOR — s. m. — zaraf — 56
SCHIMBU — s. n. — schimb — 52
SCOATE — vb. — a scoate — perf. simplu 1 sg. *scoș* — 166v; conj. prez. 1 sg. *să scoț* — 83v; conj. prez. 3 sg. *să scoață* — 12v
SCOBI — vb. — a săpa — 63v
SCORNI — vb. — a începe — 17; — a (se) stîrni — 45v
SCRIE — vb. — a scrie; a recenza, a face un recensămînt — 67v; ind. prez. 3 sg. și 3 pl. *scriiază* — 281v; imperf. 3 sg. — *scriia* 116; perf. simplu 1 sg. — *scriș* — perf. simplu 3 pl. *scrisără* — 1v
SCRIETORIU — s. m. — scriitor — 1
SCRIPTURĂ — s. f. — scriere — 1v; — înscris — 91
SCRISOARE — s. f. — scriere — 1v; — recensămînt — 67v — „*cînd să scriia jidovii să dea dajde*" — 141v
SCUEPI — vb. — a scuipa — 34
SCUEPITURĂ — s. f. — scuipătură — 118
SCUIPI — vb. — a scuipa — 36
SCULA — vb. — a scula; — a se ridica împotrivă — 13; — perf. simplu 2 pl. — *sculat* — 270
SCULĂTURĂ — s.f. — sculare — 28v
SCUMP — adj. m. — zgîrcit, lacom de bani — 91
SCUMPEATE — s. f. — zgîrcenie — 50; — bogăție — 144v
SCUTURA — vb. — a se cutremura — 38
SEATE — s. f. — sete — 131v
SECERARE — s. f. — seceriș — 109v
SECERAT — s. n. — seceriș — 17v
SECERĂTURĂ — s. f. — recoltă secerată (sau de secerat) — 12v
SECERIȘ — s. n. — seceriș — 17v
SECHERA — s. f. — „*beutură de beție*" — 65v
SEMENȚĂ — s. f. — seminție — 176
SEMNA — vb. — a însemna — ind. prez. 3 sg. — *semnează* — 40
SFADĂ — s. f. — răscoală — 101v
SFĂRMITURĂ — s. f. — fărîmitură — 112
SFEAȘTNIC — s. n. — sfeșnic — 84
SFEAT — s. n. — sfat — 62
SFINȚITURĂ — s. f. — zeitate — 158

SFÎRȘĂNIE — s. f. — sfîrșit — 31
SFÎRȘĂNIIE — s. f. — sfîrșit — 18
SFÎRȘENIIE — s. f. — sfîrșit — 18
SFÎRȘIRE — s. f. — sfîrșit — g. sg. *sfîrșirei* — 31
SICAR — s. m. — tîlhar — 164; „*sicarii sînt lotri, tîlhari*" — 164
SIDON — s. pr. — orașul Sidon; d. sg. *Sidonei* — 82
SILI — vb. — a se strădui — Predosl. Rákoczy — „*iau cu puterea, răpescu*" — 14v
SINAGOGĂ — s. f. — sinagogă — Predosl. cetitor — „*unde să strîngea jidovii să auză cuvîntul lui Dumnedzeu; noi zicem beseareca*" — 6; g. — d. sg. *sinagoghei* — 46v; *sinagoghii* — 47; pl. art. *sinagoghile* — 12; *sinagoghiile* — 42.
SINGE — s. n. — sînge — 317
SIRIMAN — adj. m. — sărman, sărac — 34v
SIRUMAN — adj. m. — sărman, sărac — 56v
SÎMBĂTĂ — s. f. — sîmbătă — g. sg. *sîmbeteei* — 38v; pl. *sîmbete* — 15
SÎMCEA — s. f. — vîrf ascuțit, sg. art. *sîmceaoa* — 146
SÎMȚI — vb. — a simți — 137
SÎN — s. n. — golf, „*un cot de mare*" — 171v
SÎNGE — s. n. — sînge — art. sg. — *sîngile* — 141
SLAVĂ — s. f. — slavă — g.sg. *slaveei* — 279v
SLĂBONOG — s. m. — slăbănog — 6
SLOBODAȘ — s. m. — om liber — 142
SLOBODNIC — s. m. — om liber — 308
SLOBOZI — vb. — a elibera, a da drumul — ind. prez. 1 sg. *slobоz*; conj. 3 sg. *să slobоază* — 19; a se porni — 78
SLOBOZIE — s.f. — eliberare — 7v; — libertate — 71
SLOBOZIRE — s. f. — eliberare — g. sg. *slobozireei* — 177
SLUGĂ — s. f. — slugă, sclav — pl. art. *slugele* — 130
SLUJI — vb. — a sluji — inf. lung — *a slujirea* — 90v
SLUJNICĂ — s. f. — slujnică — g. sg. *slujniciei* — 66v
SMERICIUNE — s. f. — smerenie — 81v
SMINTEALĂ — s. f. — greșeală — 18
SMIRENIIE — s. f. — smerenie — 66v
SMOLI — vb. — a unge cu smoală, a înnegri — 8v
SOARTE — s. f. — sorț — 37v, pl. *sorți* — 62v
SOAȚĂ — s. f. — prietenă, tovarășă — 89v
SOCOTINȚĂ — s. f. — grijă — Titlu
SODOM — s. pr. — Sodoma — g. *Sodomului* — 13
SOLIIE — s. f. — menire, sarcină — 152v
SOMNU — s. n. — somn — 161v
SORĂ — s. f. — soră pl. *surori* — 18v
SOROACĂ — s. f. — verset — Predosl. cetitor
SORTE — s. f. pl. — sorți — 145
SOȚ — s. m. — tovarăș — 14v; voc. sg. *soațe* — 26
SOȚIE — s. f. — tovarăș — 62
SPAMÎNTA — vb. — a înspăimînta — 294
SPATĂ — s. f. — sabie cu două tăișuri — 68v
SPĂIMA — vb. — a înspăimînta — 10v
SPĂLĂTOARE — s. f. — lighean — 123v
SPĂMÎNTA — vb. — a înspăimînta — 38, imper. neg. 2 pl. *nu vă spămîntareți* — 97v
SPĂRIA — vb. — a (se) speria, perf. simplu 3 sg. *să spăre* — 130v; conj. 3 sg. și pl. *să să spare* — 125v; part. f. sg. *spăreată* — 47
SPĂSENIE — s. f. — mîntuire — Predosl. Rákoczy
SPĂSI — vb. — a mîntui — 13
SPEAE — s. f. — obroc; oboroc; baniță mai mare, din coajă de copac, cu care se măsurau grînele — 6v

SPRE — prep. — împotrivă — 15^v;
SPUNE — vb. — a spune — perf. simplu 1 sg. *spuș* — 31^v
STA — vb. — a sta — imper. 2 sg. *stă* — 43^v; — a pune, a așeza — 141
STADIE — s.f. — stadiu, unitate de măsură pentru lungime la greci. *„într-o stadie sînt 25 de pași"* — 103; *„125 de pași; 1600 de stadii fac 50000 de mii de mile de pămînt nemțești"* — 314; — alergare pe stadion — *„alergături"* — 120^v
STATIR — s. m. — stater, monedă de aur sau argint la vechii greci și macedoneni — *„ban sau aspru"* — 23
STATU — s. n. — statură — 8^v
STAOL — s. n. — staul — 119
STEA — s. f. — stea — art. sg. *steaoa* — 4
STECLĂ — s. f. — sticlă — 49^v
STEMĂ — s. f. — cunună, diademă — 267
STEPENĂ — s. f. — treaptă — 164
STIH — s. n. — verset — Predosl. cetitor; pl. *stihure* — 39^v
STIMPĂRA — vb. — a alina, a astîmpăra — 91^v
STÎLP — s. n. — ramură verde — pl. *stîlpuri* — 59
STÎLPARE — s. f. — ramură verde — pl. *stîlpări* — 27
STÎRMINĂ — s. f. — prăpastie — 308
STÎRNI — vb. — a trezi, a deștepta — 150^v
STOIC — s. m. — stoic — 158
STOMAH — s. n. — stomac; *„au rînza"* — 282^v
STORCĂTOARE — s. f. — teasc — 314
STRĂJAR — s. m. — paznic, strajă — 39
STRĂJUI — vb. — a veghea — imper. 2 pl. *străjuiți-vă* — 98^v
STRĂMURARE — s. f. — băț ascuțit cu vîrf de fier — 146
STREIN — adj. m., s. m. — străin — Predosl. Rákoczy
STRICAT — adj. m., s. m. — lepros, *„gubavul"* — 34^v
STRICĂCIUNE — s. f. — lepră — 42^v
STRIGĂTORIU — s. m. — cel ce strigă — 41
STRINGE — vb. — a strînge — 28^v
STRÎMBĂTATE — s. f. — nedreptate — 114^v
STRÎNGE — vb. — a strînge — imper. neg. 2 pl. — *nu strîngereți* 12^v
SUFERI — vb. — a suferi — ind. prez. 1 sg. — *suferesc* — 269^v conj. 3 sg. *să sufearească* — 277
SUGĂTORIU — s. m. — sugar, prunc — 27
SUGRUMARE — s. f. — animal sacrificat prin sugrumare; *„mortecîune"* — 163^v
SUI — vb. — a sui — perf. simplu 1 pl. *suim* — 163
SUIT — s.n. — înălțare — 134^v
SUMMA — s. f. — rezumat — 3
SUNA — vb. — a bate — 9, ind. prez. 1 sg. — *sunez* — 306
SUNET — s. n. — zgomot, bătaie — 107^v
SUPT — prep. — sub, în timpul, *„în zilele"* — 43^v
SUROMAN — adj. m. — sărman — 58
SURUMAN — adj. m., s. m. — sărman — 6^v
SURUMĂNI — vb. — a sărăci — 91
SURUMĂNIE — s. f. — sărăcie — 58
SUSPINA — vb. — a suspina — imper. neg. 2 pl. — *nu suspinareți* — 179^v
SVADNIC — adj. m. — certăreț — 285^v
SVEAȘNIC — s.n. — sfeșnic — 6^v
SVEATNIC — s. m. — sfetnic — 63
SVÎRȘIT — s. n. — sfîrșit — 12^v

Ș

ȘANȚU — s. n. — șanț — 95^v
ȘARPE — s. m. — șarpe — pl. *șerpi* — 29^v; *șărpi* — 82
ȘĂSU — s. n. — șes — 74
ȘĂZUT — s. n. — șezut (anatom.) — 20
ȘCARLAT — s. n. — stofă scumpă — 316^v
ȘCHIOP — s. m. — șchiop — 23^v
ȘCHIUP — s. m. — șchiop — 301
ȘCOLĂ — s. f. — școală — 160
ȘEARPE — s. m. — șarpe — 9^v
ȘIREAG — s. n. — oaste, trupă de ostași — 62^v, pl. *șireaguri* — 68
ȘIREAGUL CERIULUI — expr. — *„ce zice soarele, luna și stealele"* — 144
ȘOFARIU — s. m. — ispravnic — 86^v
ȘOFĂRIE — s. f. — funcția de șofar, isprăvnicie — 90^v
ȘOPTĂ — s. f. — șoaptă — 114^v
ȘPAN — s. m. — șpan, stăpînitor, intendent — Predosl. Racoți
ȘTERC — s. n. — fir de pai din gunoi, gunoi — 9; pl. *ștercure* — 266^v; pl. art. *ștercii* — 227
ȘTERGĂTOARE — s. f. — ștergar, prosop — 123^v
ȘTERGĂTORIU — s. n. — ștergar, prosop — 123^v
ȘTIUTORIU — adj. m. — știutor, cunoscător — 18^v
ȘTIUTURĂ — s. f. — cunoaștere, cunoștință — 85
ȘUMĂ — s. f. — rezumat — Predosl. cetitor; — sumă — 165^v
ȘUMMĂ — s. f. — cuprins, rezumat — 268

T

TABLĂ — s. f. — înscris, zapis — 90^v; — tăbliță de scris — 67
TAISTRĂ — s. f. — traistă — 12^v
TALANT — s. m. — talant, monedă — 24
TARE — adj. m. — puternic — 15^v; — *„fără milă"* — 33^v
TĂCEARE — s. f. — *„sau în taină"* — 280^v
TĂMÎIA — vb. — a tămîia; conj. prez. 3. sg. *să tămîiaze* — 65^v
TĂRHAT — s. n. — povară — 27
TĂU — s. n. — lac — 317
TEAME — vb. — a (se) teme; imper. neg. 2 pl. *nu vă teamereți* — 13^v
TEATRON — s. n. — arenă — *„ce să zice greceaște teatron, ce e loc de luptă, în mijlocul orașului, unde să strîngea oamenii să vază lucruri de minuni"* — 161
TEATRU — s. n. — 161 — vezi mai sus
TEMEIA — vb. — a întemeia — 9
TEMEIU — s. n. — temelie — 319^v
TEMNICEARIU — s. m. — temnicer — 87
TEMNICIARIU — s. m. — temnicer — 87
TEMNIȚĂ — s. f. — temniță; g. sg. *temniții* — 140^v
TESSALONIC — s. pr. — *„Solun"* — 157^v
TESTAMENT NOU — s. pr. — *„ce să zice a legii noao"* — 60^v
TESTAMENTOMUL NOU — s. pr. — Noul Testament — 99
TESTAMÎNT — s. n. testament — Predosl. cetitor
TESTEMÎNT — s. n. — testament — 297^v
TETRARHA — s. m. — tetrarh; *„al patru biruitoriu de lume"* — 18^v
TIM — s. m. — lemn scump — 316^v
TINĂR — adj. m. — tînăr — 90

TINDE — vb. — a întinde; perf. simplu 3 sg. *tinse* — 15v; 2 pl. *tinset* — 100
TINER — adj. m. — tînăr — 25
TITOR — s. m. — tutore, epitrop — 253v
TIVERIADUL — s. pr. — marea Tiberiadei — 133v
TÎLHARIU — s. m. — tîlhar — 35v
TÎMBARIU — s. n. — veșmînt — 99v
TÎMPINA — vb. — a întîmpina — 11
TÎMPINARE — s. f. — întîmpinare — 11
TÎMPLA — vb. — a (se) întîmpla — Predosl. cetitor
TÎRG — s. n. — *„piață"* — 14v, pl. *tîrgure* — 97v
TÎRGARIU — s. m. — negustor — 27
TÎRGAȘ — s. m. — negustor — 106v
TÎRGOVEȚ — s. m. — negustor — 26v
TÎRGUI — vb. — a face negoț — 94v
TÎRGUITURĂ — s. f. — negoț — 28v
TÎRNAȚ — s. n. — ceardac — 61v
TOCMA — adv. — tocmai, chiar — 1
TOCMI — vb. — a îndrepta — Predosl. cetitor; — a se înțelege — 7; — a făgădui — 67v
TREABĂ — s. f. — trebuință, nevoie; g. sg. *trebiei* — 162v
DE TREABĂ — loc. adj. — potrivit, prielnic — 48
TREAPTĂ — s. f. — *„gărdice, stepenă pre carele să sue sus au în foișor au în besearecă"* — 164
TREAZV — adj. m. — cumpătat — 170
TREBUI — vb. — a trebui; ind. prez. 1 sg. *trebuesc* — 5; 3 sg. *trebue* — 11v *trebuiaște* — 43; 3 pl. *trebuesc* — 8; *trebuescu* — 9
TREMITE — vb. — a trimite; perf. simplu 1 sg. *tremeș* — 128v; 1 pl. *tremisem* — 246
TREMUR — s. n. — cutremur — 63v
TREZVIRE — s. f. — cumpătare; g. sg. *trezvireei* — 284
TRIBUI — vb. — a trebui — 311
TRIERĂTORIU — s. m. — treierător — 282
TRIMBITA — vb. — a trîmbița — 310v
TRIMITE — vb. — a trimite; perf. simplu 1 sg. *trimeș* — 148; *trimiș* — 320v; 3 sg. *trimease* — 4; *trimise* — 4v; 2 pl. *trimeaset* — 111v
TRIST — adj. m. — *„mihnit"* — 8v
TRÎMBITA — vb. — a suna din trîmbite — conj. 3 pl. *să trîmbite* — 309v
TRÎMBITĂ — s. f. — trîmbiță — 32
TRUP — s. n. — trup; pl. *trupure* — 38
TUNEAREC — s. n. — întuneric — 6; pl. *tunearecele* — 28v
TUNEREC — s. n. — întuneric — 10v; pl. *tunerecele* — 10v
TUNET — s. n. — tunet; pl. *tuneturi* — 310v
TURBURA — vb. — a (se) turbura; imper. neg. 2 pl. *nu vă turburareți* — 58v
TURNA — vb. — a se întoarce — 27
TUTINDINI — adv. — pretutindeni — 172v
TUTINDINILE — adv. — pretutindeni — 167

Ț

ȚARA MOSCULUI — s. pr. — Rusia — Predosl. cetitor
ȚĂRM — s. n. — țărm; pl. *țărmure* — 11
ȚĂSUTĂ — adj. f. — țesută — 131v
ȚEREMONIE — s.f. — ceremonie — 136v
ȚINAMON — s. n. — scorțișoară — 316v
ȚINE — vb. — a stăpîni — 28; — a socoti, a considera — 56v
ȚÎNE — vb. — a ține; perf. simplu 1 pl. *ținum* — 156v; 2 pl. *ținut* — 144
ȚÎNȚARIU — s. m. — țînțar — 30v
ȚÎNUT — s. n. — ținut; pl. *ținuturele* — 151

U

UA — interj. — huo — 62v
UCENIȚĂ — s. f. — ucenică, învățăcea — 147
UCIDE — vb. — a bate; a lovi; ind. prez. 2 pl. *ucideți* — 120; perf. simplu 2 sg. *uciseși* — 31; conj. prez. 3 sg. pl. *să ucigă* — 18v; gerunziu — *ucigînd* — 102v
ULOIU — s. n. — ulei — 32v
UMĂR — s. n. — umăr — pl. art. *umerele* — 30
UMBRIRE — s. f. — întunecare — 176v
UNDĂ — s.f. — val — 19
UNGE — vb. — a unge — part. m. *unsu* — 139v
UNGHEȚ — s. n. — colț, ungher — 170
UNGHIU — s. n. — colț, pl. *unghiure* — 319v; pl. art. *unghiurile* — 8
UNICIUNE — s. f. — unire — 222v
UREACHIE — s. f. — ureche — 85
URĂTORIU — s. m. — orator, *„carele e grăitor sau procatăr"* — 167
URCIOR — s. n. — urcior, pl. *urcioare* — 49v, *urcioară* — 49v
URIC — s. n. — moșie, avere, moștenire — 25v; pl. art. *uricurele* — 54v; *uricele* — 138v
URICAȘ — s. m. — moștenitor — 28
URÎ — vb. a urî; ind. prez. 3 sg. *uraște* — 108
URȘENIC — s. n. — satin de mătase — 317
URȘINIC — s. n. — idem. — 62v
URȘÎNIC — s. n. — idem. — 91
USEBITURĂ — s. f. — deosebire — 177
USPĂȚ — s. n. — ospăț — 179v
USTENEALĂ — s. f. — ostenală — 109v
USTENI — vb. — a (se) osteni — Predosl. cetitor; — a turbura — 83
USTENIT — s. m. — trudit — 14
UȘARIU — s. m. — portar — 119
UȘĂ — s. f. — ușă, g. sg. *ușăi* — 91v

V

VAD BUN — s. pr. — *„era loc de-a lega corabila; greceaște îl chiema acel loc Pulcru"* — 170v
VAI — s. n. — nenorocire — 310
VAIU — s. n. — nenorocire — 311v
VAL — s. n. — răscoală — 167
VARE — adv. — oare — Predosl. cetitor
VARECARE — pr. m. — oricare — Predosl. cetitor
VARECE — pr. invar. — orice — 23v
VARECINE — pr. — oricine — 7
VAREÎNCĂTRO — adv. — oriîncotro — 313v
VAREUNDE — adv. — oriunde — 10v
VARVAR — s. m. — barbar; *„proștii să chiamă varvari"* — 172
VAS — s. n. — *„urcior"* — 60
VĂDUĂ — s. f. — văduvă — 147v, art. *vădua* — 94
VĂDUO — s. f. — văduvă — 29v; art. *văduoa* — 56v, g. sg. *văduoi* — 97v; pl. art. *văduole* — Predosl. Racoți, g. pl. *văduolor* — 30
VĂDUOI — s. m. — văduvoi; d. pl. *văduoilor* — 223
VĂRSA — vb. — a vărsa; imper. neg. 2 pl. *nu vărsareți* — 9
VĂȘMÎNTU — s. n. — veșmînt — 308
VEADRĂ — s. f. — vas mare de piatră — 107
VEATRILĂ — s. f. — velă, pînză de corabie — 171v
VECHI — vb. — a (se) învechi — 86
VECIN — s. m. — aproapele — 57v
VEDEA — vb. — a vedea; perf. simplu 1 pl. *văzum* — 73; 2 pl. *văzut* — 112v
VEDEARE — s. f. — vedenie — 66

VENDECA — vb. — a vindeca — 180
VENDECARE — s. f. — vindecare — 79v
VENI — vb. — a veni; perf. simplu 1 pl. *venim* — 156v; conj. prez. 1 sg. *să viu* — 19v; *să viiu* — 4; gerunziu *viind* — 5
VENI LA AIAVE — expr. — a ieşi la iveală — 45v
VENINAT — adj. m. — veninos — 167
VENITOR — s. m. — care vine — 48v
VENITORIU — adj. m. — viitor — 294v
VENTRE — s. f. pl. — măruntaie — 137
VERGUR — adj. m. — virgin — 313v
VERGURĂ — s. f. — fecioară — 2v
VERGURIE — s. f. — feciorie — 68v
VESTUI — vb. — a vesti, a da de veste — 9; perf. simplu 3 sg. *vestui* — 1; conj. prez. 1 sg. *să vestuescu* — 72; imper. 2 pl. *vestuiţi* — 12v
VEŞMENT — s. n. — veşmînt, pl. *veşmente* — Predosl. cetitor
VEŞMÎNT — s. n. — veşmînt — 11v; pl. *veşmintele* — 27
VIIA — vb. — a trăi — Predosl. Rákoczy; ind. prez. 1 sg. *viez* — 113v; 3 sg. *viiază* — Predosl. Rákoczy 1 pl. *viem* — 136; 2 pl. *viiaţi* — 136v; — a învia — 11
VIIAR — s. m. — vier — 28
VIIAŞ — s. m. — vier — 26
VIAŢĂ — s. f. — viaţă, g. sg. *vieţiei* — 1
VIIAŢĂ — s. f. — viaţă — 4v
VICOL — s. n. — viscol — 170v
VIE — s. f. — vietate — 315
VIERE — s. f. — înviere — 300v
VIEŢUITOR — s. m. — vietate, făptură — 306v
VIEZUNIE — s. f. — vizuină — 10v
VIHOR — s. n. — vifor — 45v
VIN DULCE — s. n. + adj. — must — 136v
VINA — vb. — a vina; conj. prez. 3 sg. *să vineaze* — 85
VINI — vb. — a veni — 98v
VINTRE — s. f. pl. *„cînd face omul singe, unii zic inima cea rea aceii boale"* — 172; dizenterie
VINUI — vb. — a învinui — 43v
VIRILOS — s. n. — beriliu, piatră preţioasă — 319v
VIS — s. n. — vis, pl. *visuri* — 136v
VISON — s. n. — *„visonul era ca giolgiul subţire şi scumpu ce-l făcea den inul carele era într-un preţ ca aurul"* — 91
VISSON — idem
VISTIIARIU — s. n. — vistierie — Predosl. Rákoczy
VITEAZ — s. m. — ostaş, pl. *viteaji* — 10
VITEJI — vb. — a (se) lupta — 130
VIŢĂ — s. f. — viţă de vie — 60v
VIVOR — s. n. — vifor — 10v
VÎLTUR — s. m. — vultur — 94
VÎNAT — s. n. — pescuit — 72v
VÎNGĂTORIU — s. m. — învingător — 286
VÎNSLARE — s. f. — vîslire — 170v
VÎNSLĂTOR — s. m. — vîslaş — 317
VÎNSLĂTURĂ — s. f. — vîslire, plutire — 49
VÎNSLI — vb. — a vîsli, a pluti; ind. prez. 3 pl. *vînslă* — 171; perf. simplu 1 pl. *vînslăm* — 161v; conj. prez. 1 pl. *să vînslăm* — 170; gerunziu *vînslînd* — 170v
VÎNT — s. n. — vînt; pl. *vînture* — 9v; *vînturi* — 11
VÎNZĂTORIU — s. m. — vînzător — 135
VÎRTUTE — s. f. — putere, tărie — Predosl. Rákoczy
VÎRV — s. n. — vîrf — 6v
VOI — vb. — a voi; ind. prez. 1 sg. *voiu* — 20v; 2 sg. *vei* — 22; auxil. *veri* — Predosl. cetitor; 3 sg. *va* — 14v; 1 pl. *vom* — Predosl. cetitor; 2 pl. *veţi* — 62
VOINIC — s. m. — ostaş, soldat — 36v
VOIVOD — s. m. — conducător — 138v
VOLBURĂ — s. f. — vîrtej — 171
VOROAVĂ — s. f. — vorbă — 117
VOROVI — vb. — a vorbi — 80
VRACI — s. m. — doctor — 11v
VRĂJIE — s. f. — vrajă, farmece — 145
VRAJITORIU — s. m. — vrăjitor — 145
VRĂJMĂŞIE — s. f. — omor, fărădelege — 62
VREA — vb. — a vrea; perf. simplu 1 sg. *vruiu* — 5v; 2 sg. *vruseşi* — 88; 2 pl. *vruţ* — 88
VREVI — vb. — a cîrti, a murmura — imperf. 3 pl. *vreviia* — 112

Z

ZA — s. f. za; pl. *dzeale* — 310; art. *dzealele* — 310
ZACEALĂ — s. f. — zaceală — pl. *zacealure* — 39v
ZAVEASĂ — s. f. — perdea (de altar), dveră — 295
ZĂBĂVI — vb. — a întîrzia — 32v
ZĂDUF — s. n. — căldură mare — 87
ZĂDUH — s. n. — idem — 26
ZBICI — vb. — a biciui — 31
ZDIRII — vb. — *„încruntîndu-să"* — 46
ZDROBI — vb. — a dărîma — Predosl. Rákoczy; imper. neg. 2 pl. *nu zdrobireţi* — 69v
ZECIUI — vb. — a lua a zecea parte (din venit) — 30v
ZEDI — vb. — a zidi — 232
ZGAIBĂ — s. f. — bubă — 91v
ZGĂIBOS — adj. m. — bubos — 91v
ZGĂU — s. n. — pintecele femeii — 65v; pl. *zgăure* 101v
ZI — s. f. — zi — 29; art. *zua* — 9; *zuoa* — 13; d.sg. *zilei* — 9
ZICE — vb. — a zice; inf. lung *a zicerea* — 11; perf. simplu 1 sg. *ziş* — 52v; imper. 2 pl. *dziceţi* — 34v
ZMARAGD — s. n. — smarald, piatră preţioasă de culoare verde — 319v
ZMIRNĂ — s. f. — smirnă, răşină aromată — 62v
ZMOCHIN — s. m. — smochin — 31